

A very important event in Slavonic studies is the appearance of J. B. Rudnyckij's... dictionary... Its publication was preceded by Id., *Etymological Formula. With Especial Reference to Slavic*. YBAH, 64 p., in which the author lays the theoretical foundations for his method, concluding with a selective list of entries from his dictionary...

V. Svoboda, London,
The Year's Work in Mod. Lg. Studies, 24 (1962), 628-629.

The following ETYMOLOGICAL FORMULA
is used in this dictionary:

$$\tilde{A}x = \frac{CHa}{A_1 x_1 A_2 x_2 A_3 x_3 \dots A_n x_n} + CH[(a+o)d+s] < S$$

(See authors: *Etymological Formula*, *Slavistica* No. 44, Winnipeg 1962 and

Variants of the Etymological Formula, *Die Welt der Slaven*, Vol. 8, No. 2, Wiesbaden 1963, (p. 203-210).

J. B. Rudnyckij hat für die Struktur des Artikels in seinem Et. Wb. eine spezielle Formel aufgestellt, in der ein Faktor "o" die Heranziehung namenkundlicher Parallelen sozusagen als obligatorisch... vorsieht. Nicht zufällig sind es gerade Bezaj und Rudnyckij, die für eine enge Verknüpfung von Etymologie und Onomastik eintreten; als Verfasser namenkundlicher Monographien haben sie schon früh die Bedeutung der Onomastik für die Erkenntnis des urslavischen Wortschatzes hervorgehoben. Im Wörterbuch Rudnyckij's werden nicht nur Orts- und Familiennamen aus der Sprache der Gegenwart, sondern auch historische Belege aufgenommen.

E. Eichler
Wiss. Zeitschrift der K.-M.-Universität, Leipzig, 13 (1964), 380.

Considering the countless hours of research, the innumerable texts both ancient and recent that had to be studied to make this dictionary genuine and complete, it is indeed a giant step in Slavic Studies...

R. Karplak, Winnipeg,
Alpha Omega Recorder, Jan. 1966, 5.

Скільки разів проф. Я. Рудницького... затримували налізати першість в українській: заповіщений у Києві етимологічний словник української мови Р. Кравчука найближчим часом таки не з'явиться, не зважаючи на проспекти ще з 1961 року та статті в радянській пресі...

Ол. Горбач, Франкфурт,
Сучасність 4 (40 — 1964).

AN ETYMOLOGICAL DICTIONARY OF THE UKRAINIAN LANGUAGE

A - Г

A - Г

ПІДГОТОВКА ЕЛЕКТРОННОГО ВИДАННЯ:
«ІЗБОРНИК» 20.XI.2006
<http://litopys.kiev.ua/>

AN ETYMOLOGICAL DICTIONARY
of the
UKRAINIAN LANGUAGE
ЕТИМОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

I

Бібліотеці
Інституту Мовознавства
ім. О. Потебні
АНУ в Києві

bis

26.7.1993

**ЕТИМОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ**

ТОМ I

(Випуски 1—11)

А — Г

Опрацював

Ярослав Б. РУДНИЦЬКИЙ

**An
ETYMOLOGICAL DICTIONARY
of the
UKRAINIAN LANGUAGE**

VOLUME I

(Parts 1—11)

A — G

By

Jaroslav B. RUDNYCKYJ

1962 ВІННІПЕГ 1972

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК — УВАН

1962 WINNIPEG 1972

UKRAINIAN FREE ACADEMY OF SCIENCES — UVAN, Inc.

IN MEMORY OF
MY MOTHER —
JULIA RUDNYC'KA

ПАМ'ЯТІ МАТЕРІ
ЮЛІЇ РУДНИЦЬКОЇ
(1887—1963)

Library of Congress Catalogue Card
No. 62 - 20867

COPYRIGHT BY J. B. RUDNYC'KYJ, WINNIPEG, CANADA

Printed by Trident Press Ltd., Winnipeg, Canada

Прійм'їть добри мої возлюблені-
нін владни тоїю моєю малоїю працѣ, а щобл'їши саміса поста-
раїти, їн'їшихъ їмніні б'їсеслаїїте. А - З.

* * *

*Accept, my dear friends, thankfully this opus minor
of mine, take care of a larger work of this kind
therewith pleasing the others and me as well.*

Laurentius Zyzanij
1596

INTRODUCTION

Habent sua fata libelli etymologici: The present dictionary is no exception. It has also its fate, interesting and challenging, instructive and, perhaps, tragic. The latter not in the Bernekerian sense of a (possible) incompleteness of the whole work, but rather in the unfortunate discrepancy of the Toynbian "challenge" and "response" in the individual research sphere. This discrepancy is conditioned by the underdevelopment of the [Soviet-] Ukrainian lexicography: lack of historical, dialectological, synonymic, topo- and anthroponymic and other dictionaries. Under such circumstances the "response" to the "challenge" is — and must be — disproportionate indeed.

The idea of an etymological dictionary of the Ukrainian language itself matured in the present writer's mind in 1941 after decade-long considerations, provoking stimuli, deep conviction of a pressing need for such a work in the Slavic philology, and — last but not least — the prevalence of the idealistic behavioral components in the human soul, in this case the feeling of an historical responsibility for the whole generation of linguists: nobody worked, or intended to work on such a dictionary at that time.

On the intellectual side, the influence of his teachers Jan Janów, W. Taszycki and J. Kuryłowicz in L'viv in the 1930's, later discussions with Al. Brückner and Max Vasmer in Berlin (1938 - 1939), the work on a *Ukrainian-German Dictionary* with Z. Kuzela and K. H. Meyer in Berlin and Prague (1938 - 1941) — all that had influenced and stimulated his interests in the etymology and it was his transfer to Czechoslovakia as "Docent" at the Ukrainian Free and the Charles Universities in Prague which was decisive for starting this work in 1941.

With grants from the Ukrainian cultural and educational associations and a stipend from the *Deutsche Forschungs-*

brěš (brěša) m 'Färberrotte, Rubia tinctorum L.'; aol. *spespa* 'porcovany, coccinum' für 12. Jh. belegt, Sr 1, 181; p. *brocs* (aus Ukr. entlehnt) 'da'; ač. *broc* 'marcella', č. *brat* 'Saft, Färberrotte'; s. kr. *brěš*; sln. *brěd* 'da'; bg. *brěš* || *broš*.

Hierher: *brěš* (Makowiecki 317 fählich: *broda* f) || *brěš* (e-kal-ierte Form, Makowiecki a. a. O.) 'da', *brodění* || *brodění* 'Rubiacaceae', *brěška* 'Färberrotte, Scherardie', *brěška* 'Butterklee', *Haemastococcus*, *brěčij* 'färben, röten'.

Die sl. Formen wurden schon von Jungmann I, 189 mit gr. *βρότος* 'Butt', *βρότος* 'mit Blut besudeln' zusammengestellt, dem Berner 88 unter dem ural. Ansatz '*brošij*' (vgl. MEW 22) mit einigem Zweifel, Kiparsky 22 mit voller Zustimmung folgen. Jokla Bedenken JZb 485 und s-e Annahme e- Entlehnung aus lat. *brattia*, *bractea* — nicht überzeugend. Andere nahmen e- Entlehnung aus dem Germ. an, wogegen mit Recht Kiparsky a. a. O., der das Wort richtig für echtal. hält.

Aus dem Ukr. ist *brěš* ins Rum. einge-
drungen MEW 22.

čeběr (čerd) m 'Zuber, Eimer', aukr. auch *učer*, *učer*, seit 13. Jh. belegt, Schul'ko NE 52; wr. *čeber*; r. (ma.) *чѣбѣра*, *чѣбѣра*; p. *ceber* 'da'.

Hierher: *čebryk*, *čebrylok*, Dem., *čebrika*, *čebryka* 'eiserner Eimer', *čebrygy vodu* 'das Wasser (in e-m Zuber) tragen'. — *Čebryna* vgl. *čubryna*.

Das Wort wurde falsch als e- Nebenform des aial. '*čebers* 'labrum, Kufe' betrachtet, MEW 37 ('čebers'), BEW 185 ('čebers'), wobei durch die Annahme e- 'Maurerierung' im p. *ceber* das e statt i erklärt werden sollte, Berner KZ 46, 26f., ZslPh 9, 351, BSE 56, Kiparsky 24. Nachdem aber *čebers* als e- echtal. im Zusammenhang mit '*čebena* (s. oben) gesetzt wurde, Obnorskij Izv. 16, 4, 101—2, Kiparsky 24, ist *ceber* als e- Entlehnung aus mhd. *zeber*, *zeber* 'Gefäß' anzusehen (vgl. auch RStoc'kyj GdE 174) und die beiden Wörter sind trotz semasiologischer Übereinstimmung formal voneinander zu trennen.

Im Ukr. war die p. Vermittlung möglich, vgl. Schul'ko NE 52, BSE 56.

čedo n 'Kind', aukr. *чедо* || *чедо* seit 11. Jh., Sr 3, 1407f.; r. *чѣдо* 'da'; wr. *čedo* 'schlimmes Kind'; aial. *čedo* 'travos, infans'; sp. *czedo* 'Kind'; ač. *čed*, *čed* 'Knabe, Jüngling'; s. kr. *četo*; bg. *čedo* 'Kind'.

Hierher: *čedok*, ma. *čedok* Dem., [na]čedok 'Nachkomme', *nědčed*, *nědčed*, *nědčedok* 'Anfang, Ursprung, Abstammung, Überrest, das Erblibste', *nočedok* *člěpa* *a* *čine* 'e-n Knaben dem Weib erlangen', '*e* 'e-n Anfang nehmen, aufkommen, zur Welt kommen wollen', na *čiv* '*e*-a 'aufheimen', *nočedok* 'von der Nachkommenschaft, erblich', *dočedok* *čju*, *dočedok*, *do-nědčedok*, *do-nědčedok*, ma. *znědčedok* 'ganzlich' (eigentlich: 'bis auf die Nachkommenschaft, bis auf die Kinder'), *nědčedok* *a* *čelo* 'von Ursprung der Welt', auch: *dočedok* || *čedok* || *dočedok* (aus dem E. entlehnt).

Ukr. *čedo* aus dem Ukr. (*čedo) ererbte, nicht, wie im BEW 154 u. a., aus dem Aikal. entlehnt. Die sl. Formen wurden früher fast allgemein für ein ural. Lehnwort aus germ. *kinda (> as. kind) gehalten. Die Berner sehe Etymologie a. a. O.: sl. *čed- zu *čp- (as-čp-) empfangen, concipere' wie sl. *čed-don* *čed-d* wird in der letzten Zeit vorgezogen und das Wort für echtal. gehalten, vgl. Kiparsky 22—3, wie auch: Obnorskij Izv. 10, 4, 99f., Berner KZ 46, 52—6, BSE 442, Vondrák StGr. I, 144.

čub m 'Schuld'; aial. *dring* '*opeitras*, *debtum*', aol. *juera* || *juera* || *juera* || *juera* seit 11. Jh., Sr 1, 756—7; r. *чуба* 'Schuld; Schuldigkeit'; p. *čub* 'Schuld'; č. *čub* 'da'; slk. *čub* 'da'; s. kr. *čub* 'Geschuld', aber auch 'Schuld, Pflicht'; bg. *čub* 'Schuld'. Hierher: *dočed* Dem., *dočubny* 'schuldig, verschuldet', *dočubny* 'Schuldner', *dočubny* 'Schuldnerin', *zodčubny*, *zodčubny*, *zodčubny* 'verschulden, mit Schulden belasten', '*a*-a 'in Schulden geraten'.

Aus dem ural. *čubpa, was von den meisten Gelehrten, zuletzt von Stender-Petersen 319, für e- Entlehnung aus dem got. *čubpa* 'Schuld' gehalten wurde, vgl. BEW 244. Da aber das got. Wort innerhalb des Germ. isoliert steht, wurde es selbst als e- Entlehnung (aus dem Kelt. od. Sl.) betrachtet und das sl. *čubpa als echtal. mit '*čubpa* 'lang' in Zusammenhang gebracht, vgl. PES 188, BSE 90, zur Bedeutung Kiparsky 25—6 (hier auch ausführliche Literatur).

gemeinschaft an extensive excerpt of the pertaining literature and a systematic collection of the materials were undertaken. The following research assistants and part-time technical helpers of that time should be mentioned: Dr. Olena Kushnir, Taras Lukach, Olena Bilečka, Maria Pshepjurska, Natalia Rudnyčka, M. Antonovych, a. o.

On the basis of the collected material, mainly in *Slovanská knihovna* (Slavic Library) in Prague, some entries were compiled by the author and the first sample pages were published by Otto Harrassowitz (now in Wiesbaden) in 1944 under the title: *Etymologisches Wörterbuch der ukrainischen Sprache. Probesetien*. In it the following entries were included: *brěš*, *čeběr*, *čádo*, *doščádu*, *doščěntu*, *dovh*, *ham*, *harázd*, *hómin*, *hotóvyj*, *hovity*, *kóžnyj*. This publication was sent to professional people, mostly in Prague, for criticism.

M. Murko, Senior of the local Slavists, wrote briefly as follows:

Vážený pane kolego!

Váš etymologický slovník slibuje velké a záslužné dílo na výši soubodé vědy. Každý systém má své obtíže, ale mně se líbí, že sbíráte všechna slova ke každému heslu, ale to vyžaduje velký abecední slovník, jak to dělal také Miklošič.

Mnoho zdaru Vám přeje a pozdravuje

Váš oddaný

M. Murko

Praha, dne 23. března 1945.

* * *

And here are the opinions of some other scholars.²

V Praze 10. března 1945.

Vážený pane kolego!

Děkuji Vám za posláni ukázkových stránek z připravěného Vámi etymol. slovníku, ukrajiništiny. Nejsem sice odborník v etymologisování, tím se s velkým

² By reprinting them here it is intended not only to preserve unpublished correspondence with each one, but also to reveal their attitude and approach to the etymological research in general.

zdarem obírá kol. Václav Machek a J. V. Kořinek, ti Vám jistě napíší daleko víc, než to mohu učinit já, ale vítám radostně skutečnost, že k etymol. slovníku ruskému a polskému přistoupí slovník ukrajinský. Nevím, zda jste excerpoval etymologické a lexikální výklady Josefa Zubatého, které vyšly na př. v několika svazcích akademického "Sborníku filologie". Brückner o nich sice jednou poznamenal, "sie stehen nicht immer unter einem glücklichen Stern", ale je v nich mnoho jazykospytného vědění a bystrosti.

K technické stránce bych si dovedl poznamenat, že by se vhodnou zkratkou jména Kiparsky ušetřilo něco místa, protože se toto jméno bude ve Vaší práci asi často vyskytovat.

Přeji etymol. slovníku ukrajinštiny, aby brzy vyšel tiskem, a jsem s projevem opravdové úcty.

Fr. Oberpfalzer.

— — — — —
Vážený pane kolego!

9. II. 1945

Děkuji Vám za ukázkou Vašeho etym. slovníku. Velice mne těší, že jste se dal do takové namáhavé práce, ale velmi záslužné, a neméně i to, že stojíte o můj úsudek.

Rozumím-li dobře Vaším slovům, že slovník je "v práci" (a ne "v tisku"), domnívám se, že máte již shromážděn materiál a že jste již pokročil ke vlastní stylizaci. Přesto vyhovují Vašemu přání a dovoluji si sdělit Vám své poznámky.

Můj náhled na úkoly etym. slovníku je asi takový, jaký bude mít každý, kdo užívá latinského etym. slovníku od Ernouta a Meilleta . . . Ten slovník se mi líbí čím dál tím více. Jeho praxe je taková, že hlavní váhu klade na dějiny slova resp. celé rodiny slov, vzešlých odvozením ze slova základního. Sleduje podrobně vývoj významu, dokládá to citáty, výpočítává odvozeniny, udává, jde-li o slovo jen knižní či o slovo vskutku živé, zdá-li o básnické či odborné, jde-li o slovo zděděné či teprve v latině nově vytvořené atd., vše velmi podrobně, takže čtenář má vskutku jasný obraz, pokud ovšem prameny to dovolují . . . Mám za to, že tento slovník by měl být vzorem nám všem, kdo pracuje ve "slovozpytu". U nás Slovenů je ten úkol ovšem těžší. Ernout se mohl

opřít o bohaté a podrobné slovníky a celou velkou filologii. Nieméně i u nás bude snad možno vyhovětí touze čtenářů, aby zvěděli, jde-li o slovo živé, lidové, nebo jen knižní, hojně doložené či izolované, o případě z kterého nářečí nebo z kterého stavovského prostředí atd. Nebude to možné vždy, ale poznámky toho druhu budou velice vítány, oživi a vyjasní obraz osudu slova a zasadí je do slovenské souvislosti. Samozřejmě to může podati jen příslušník toho národa, Vám pak, jakožto spoluautorovi praktického slovníku toho je velmi snadné. Máte sice slova odvozená uvedena v hojnosti, ale — opakují — doplňovací poznámky toho druhu, jak jsem naznačil, by byly velkým zdokonalením. V nich pak je záhodno dobře vylíčiti i vývoj významu — hlásky jsou 50% podstaty slova, význam pak druhých 50%. Dosud jsme však největší pozornost věnovali všichni jen hláskám. Ale význam slova je věc tak důležitá, že Meillet v onom slovníku vědomě zavrhl etymologie, které toho nedbají; měl jistě pravdu. Také já ve své práci přesvědčuji znovu a znovu, že budeme musít mnoho dosaďných etymologií opustit a hledati nová spojení. To se ovšem netýká Vašich ukázek, neboť v nich jsou poměry jasné.

Stran vnější úpravy si dovoluji projevit radost nad tím, že si počínáte zcela prakticky: transkribujete latinkou, což je jediný rozumný způsob, má-li slovník proniknout i do ruk neslavistických (já bych transliteroval i ruštinu; proč má mít ona zvláštní postavení?). Tisk je úsporný, pěkný a při tom snadno čitelný. Pro úsporu místa Vás upozorňuji na toto: ukázka je vysázena tak, že heslo je vysunuto ven, vlastní text je pak odsunut v pravo. Tím se ztrácí mnoho místa a vzniká příliš široká mezera mezi sloupce. Jediný možný způsob je však ten, jak je na př. u Bernekera. Musíte dat na to pozor, aby Vám to tiskárna nevysázela celé tak, jak to je v ukázce.

Přeji Vám, abyste mohl svůj slovník dokončit a vydati v dohledné době. Bude se jistě dostojně držiti k Vašemu a Kuzelovu slovníku praktickému (doutám, že Vám neušlo, že jsem o něm napsal pár pochvalných slov v Českém časopise filologickém II, 1944, 243). A k té práci Vám přeji dobré zdraví a S koleg. pozdravem

Váš V. Machek

V Praze dne 8. 2. 1945.

Vážený pane kolego!

Děkuji za laskavé zaslání ukázky. Rád podle Vašeho přání připojuji několik poznámek. Pochopíte jistě, že se v zájmu věci stavím na stanovisko velmi jisté...

Jde především o založení slovníka. Etymologický slovník národního jazyka může buďto být určen ne odborné inteligenci (hlavně učitelstvu) — tak je myšlen poslýk slovník Brücknerův, bulharský Mladenovův, český Holubův — nebo je čistě vědecký, jako je Berneker, Walde-Pokorný atd.

Slovník prvního typu zabírá pole velmi široké, sleduje — je-li to zajímavé — slovo bulharské, polské atd. až do indoevropských. Ale takovým Váš slovník už tím, že není napsán ukrajinský, nechce být.

U vědeckého slovníku je však nutná dělba práce. Slovník etymologický slovník (Berneker, v němž pokračuje Kořinek) se má zabývat slovy praslovanskými ukrajinský slovy ukrajinskými. — Rozumíte jistě, kam mířím: ukrajinský vědecký slovník se nemusí zabývat složitými otázkami, jak vzniklo to které slovo praslovanské. Je to neracionální: tyto věci, bude každý raději hledat v slovníku praslovanském, ev. indoevropském. Technický pak znamená to pro Vás obrovské rozmnožení práce — a to by šlo na úkor vlastního Vašeho úkolu, výkladu slov ukrajinských. Vždyť to samo — soudě podle češtiny — je úkol tak obrovský, že k jeho převzetí je potřeba nesmírně mnoho nadšení, idealismu a odvahy. Tedy rád bych byl v ukázkě ukrajinského etymologického slovníku četl, jak vykládáte slova: *morih, nechar, pčichati, rantuch, sadno, salamacha, tabun, tajstra, talabuvati* atd., nikoli jen domnělá převzetí z germanštiny, o nichž souhrně pojednal Kiparsky...

Nehněvejte se, prosím, že jsem Vám tak nepřipravně vyložil své názory. Ale máme už příliš mnoho slovníkových tors, abychom stáli o jejich rozmnožování. A vytyčili si program tak nad lidský rozsáhlý — že je nejistější cesta k tomu aby celý podník ztroskotal.

Pochybuji, že by nakladatelství nyní příliš energicky vymáhalo brzké dodání rukopisu — budete

tedy mít dost času, abyste si celou věc dobře rozvažili a rozhodli se tak, aby z toho vznikl dobrý prospěch jazykověd, především ovšem ukrajinské.

Srdečně Vás zdraví

V. Smilauer.

Vážený pane profesore, promiňte laskavě, že teprve nyní odpovídám na Váš list ze dne 19. 2. t.r. Byl jsem postižen náletem a obtížné stěhování mi vzalo všechnen potřebný čas. Přčetl jsem si ukázkou Vašeho díla s velkým zájmem a uspokojením. Podal-li se Vám vydati celé dílo, jak ukázka slibuje, bude to jistě znamenité obohacení slovanské literatury slovníkářské. Netroufám si posouditi věcnou stránku, ale líbí se mi jak stručnost tak obsažnost 3. odstavce věnovaného etymologickým výkladům. Také formální úprava (volba typů, zkratky a p.) vyhovuje nejen po stránce praktické, nýbrž i estetické. Jen vysazení heslového slova, když už je zdůrazněno tučným typem, se mi trochu nelíbí. Ale to je věc velmi podružná a závislá na osobním vkusu. Vůbec lze říci, že-soudě podle ukázky-bude Váš slovník mnohem lepší než polský Brücknerův nebo český Holubův. Nejspíše se podobá výtečnému, bohužel nedokončenému, dílu Bernekerovu.

To je vše, co dovedu povědět o Vaší ukázkě, kterou jste mi zaslal. Přejí srdečně Vašemu dílu mnoho zdaru a jsem s uctivým pozdravem

Vám nejoddanější

Guido Hodura,

Praha, XII, Hradečská 33.

V Praze dne 12. dubna 1945.

Vážený pane kolego,

především prosím za prominutí, že odpovídám tak pozdě na Váš dopis z počátku února. Nejsem totiž v Praze, jsem poslán na práce do Fantových závodů v Pardubicích. Proto jsem také neměl hned kdy Vám odpovědět a zároveň Vám poděkovat za zaslanou ukázkou Vašeho etymologického slovníku ukrajinského jazyka.

Poněvadž sám chystám a připravuji etymologický slovník jazyka českého vedle etymologického slovníku slovenského, zaujala mě Vaše práce dvojnásob.

Podle otištěné ukázky zdá se mně, že se současně pokoušíte o náhradu etymologického slovníku Bernekerova. Víte o tom, že prof. J. M. Kořínek na universitě v Bratislavě také od let pracuje o pokračování nedokončené práce Bernekerovy nebo spíše o jejím přepracování? V otištěné ukázce pak postrádám odkazy na polský etymolog. slovník Brücknerův a Mladenovův **Etimologičeski i pravopisni Rečnik na bálgarskija knižoven ezik**, Sofija 1941, ačkoliv tak často citujete **BEW**. Měl jste k tomu příležitost hned při prvním hesle **brič**. Mladenov l. c. str. 45 považuje toto slovo za slov. a odvozuje od zákl. **mrk**—v etymologické souvislosti s lit. **markyti**. Ostatně při bulh. **brošt brožd** mělo být spíše **brožd, broš(t)**, srov. Mladenov l. c. Neškodilo by vůbec Bernekerovy údaje, pokud se o ně opíráte, překontrolovat o údaje modernějších slovníků. Tak pro češtinu se Berneker opíral hlavně o Slovník Jungmannův a Kottův. Měl byste proto přihlídnout i k Trávníčkovu **Slovníku jazyka českého** a k akademickému **Příručnímu slovníku jazyka českého**. Ostatně hned při hesle **brič** čes. **brot** "Saft, Farberrote", které jste převzal patrně z **BEW**, je spíše staročes. než novočes. Srov. J. Holub, **Stručný slovník etymologický jazyka československého**, Praha 1937, str. 21. Slovník Jungmannův podobně jako Kottův často uvádějí za novočes. slova, která v dnešním jazykovém usu dávno nejsou. Tim se rovněž stalo s.v. **homin**, že uvádíte čes. **homon** "Hader, Zank" jako "neu aufgenommen" podle Bernekerova, ačkoliv toto slovo v novém jazyce není, srov. Trávníček-Váša, **Slovník jazyka čes., Přír. slov. jaz. čes.** Náleží sem však novoč. dial. **homoniti**, "zníti". **homoniti** se "zlobiti se, hádati se, přiti se", **nahamoniti** "nažvaniti, nažvástati", ale též **hamoniti** "lakotiti" s významovým přechodem, který můžeme pozorovati v polštině, máme-li **gomon** též ve významu "Sorge", tedy "starost, péče", odkud není daleko k upřílišené starosti o peníze, jakou projevuje lakotnost. Ukr. **čádo** "Kind" žije dosud ještě ve slov. **čad(a)**, **čiad(a)**, **čado** dětinský stařec stařena, (staré dítě)," sr. Kálal, **Slovenský slov.**, s.v. Neškodilo by uvádět leckde i formy slovenské. Tak ve slovenštině je doma ono

homon "hlomoz", **homonit** "hlomoziti" (Kálal, l. c. str. 177), proniklo však do slovenštiny patrně z polštiny, při čemž ani vliv ukrajinštiny není vyloučen, hlavně pro východní slovenskou oblast.

Jak vidíte, moje kritické poznámky omezují se výhradně jenom na drobnosti. Jsem ochoten přihlídnouti s tohoto hlediska Váš rukopis, případně jej doplniti na základě svých poznámek a vlastního materiálu, který jsem nashromáždil. Jinak bude Váš etymologický slovník ukrajinského jazyka uvítán všemi slavisty jako dílo velmi potřebné a těším se opravdu, až jej budu mít v ruce.

V plné úctě s kolegiálním pozdravem

V Mněticích dne 11. března 1945.

Václav Polák,

Mnětice č. 82, p. Pardubice.

* * *

Sehr geehrter Herr Kollege!

Die Probeseiten Ihres "Etymologischen Wörterbuches der ukrainischen Sprache" habe ich mit Interesse studiert. Sie machen sich damit viel Arbeit, da Sie ja überall kritisch Stellung nehmen. Das Wörterbuch greift über das Ukrainische damit hinaus. Sie werden sich einen Namen damit machen. Die Anlage ist durchaus übersichtlich und klar, mit dem System und dem technischen Aufbau kann man durchaus einverstanden sein. Ich begrüße sehr Ihr Buch und wünsche gute Fortschritte.

Freundlich grüssend Ihr

Ernst Schwarz

Prag, am 11. 2. 1945.

* * *

Sehr geehrter Herr Kollege!

Mit verbindlichstem Dank bestätige ich den Empfang der mir in zwei Exemplaren zugegangenen Probeseiten Ihres ukrainischen etymologischen Wörterbuches. Die Anlage des Werkes scheint mir sehr glücklich, die Druckeinrichtung durchaus übersichtlich, die flüssige Lesbarkeit der einzelnen Artikel vollkommen gewahrt, was sich nicht von allen etymologischen Wörterbüchern sagen lässt. Beson-

ders begrüße ich es, dass Sie auch der Wortbildung das gehörige Augenmerk zukommen lassen.

Ich darf mir vielleicht erlauben, zu einem der Artikel auch ein Wort sachlicher Kritik zu äussern: Die Erklärung Stender-Petersens (zu *hómin*) dürfte einer schärferen Prüfung kaum Stand halten. Die Grundbedeutung der dem deutschen wimmeln zugrundeliegenden Wurzel wird bei Kluge-Götze s. v. mit "Sichregen" angegeben; von da zu "Gewill" ist ein zu weiter Weg. Überdies ist die Entwicklung von enlautendem *gwh* zu germ. *w* umstritten, S. Walde-Pokorny I 688 zu ahd. *warm*; für ursprünglichen *w*-Anlaut spricht auch die reduplizierte Bildung ahd. *wiuman*. An kleinen Versehen vermerke ich: brič Absatz 3: richtig griechisch *brótos*; cébér Absatz 3, Zeile 8 lies "in Zusammenhang"; *hotóvyj* Absatz 3 Zeile 11 lies *né-gáteos*.

Unter *hovity* stört Zeile 5 das nicht-kursive jat'-Zeichen, das zudem etwas unter der Zeile steht.

Ich nehme an, dass Sie bei der Zusendung der Probeseiten auch an den heute wohl ersten deutschen Fachmann auf diesem Gebiete, Dr. J. B. Hofmann, gedacht haben; für alle Fälle teile ich Ihnen seine Anschrift mit: München, *Thesaurus linguae latinae, Maximilianum*.

Mit besten Empfehlungen

Ihr sehr ergebener

H. Ammann

Innsbruck,
22. III. 1945.

* * *

Out of the later criticism the following should be mentioned: E. Koschmieder's letter of March 2, 1946, Fr. Specht's criticism of Jan. 29, 1948, and D. Čyževský's statement of July 1, 1952, viz.

München, 2. 3. 46.

Sehr geehrter Herr Kollege!

... So erfreut ich über Ihre Bestätigung bin, so enttäuscht werden Sie von meinen Ausführungen über Ihr etym. Wbch. sein. Ich finde nämlich nur

ganz wenig auszusetzen, und auch das ist alles ganz unwesentlich.

Zu den auf den 2 Seiten gebotenen Etymologien weiss ich, was das "merytum rzczy" anlangt, nichts zu sagen. Das wissen Sie selbst ja viel zu gut. Es ist gut, dass Sie urostsl. Formen bieten, aber urslav. wären—vielleicht in gewissen Fällen—sicher auch von Wert. Nicht immer nämlich können die urostsl. Formen die ursl. ersetzen, ganz besonders wenn es sich um Akzent, Intonation und Quantität handelt. Ich kann Ihnen nachfühlen, dass Sie Ihr Wbch. mit derartigen Dingen nicht belasten wollen. Aber für die ostslav. Spr. sind das doch auch enorm wichtige Dinge. Aber ich weiss wohl, welche Schwierigkeiten hier entstehen.

Es ist sehr gut, dass Sie die ursl. ksl. und urostsl. Formen auch typographisch voneinander scheiden. Aber ist es zweckmässig, die ksl. Formen in Umschrift und die urostsl. in Kyrillica zu bringen, z. B. bei *dough* führt das dazu, dass als ksl. die Form *dlǫgъ* auftritt, die zwar *длѣгъ* geschrieben aber doch wohl *dlǫgъ* gesprochen wurde (gegen Mladenov!). Diese schwierige Frage bleibt bei Verwendung der Kyrillica unberührt. Sie wird bei Lateinschrift sofort akut, da nach den heutigen Gebräuchen jeder Leser bei in Lateinschrift gebotenen Formen selbstverständlich sofort an "Transkription" nicht aber an "Transliteration" denkt. Für das Urostsl.* aber 4 verschiedene Formen anzunehmen: *дѣгъ||дѣгъ||дѣгъ||дѣгъ* "seit II Jhrh." ist doch wohl kaum richtig, wenigstens in dieser Form nicht. Diese Formen stellen doch kaum ein zeitliches Nebeneinander dar. Hierbei führt die Kyrillica zu unerwünschten Erscheinungen. Der Leser eines et. Wbchs. will doch beim urostsl. Ansatz die phonetische Sprachform, nicht aber die Reflexe kirchenslavischer Hss. in der Orthographie der altostsl. Hss. finden. "Aukr. чѣдо||чѣдо" wird ihm z. B. auch wenig geben, denn die Aussprache war doch *čado*, und diese orthographischen Varianten gehören in ein altukr. oder altruss. Wbch. mit genauen Zitaten wie z. B. Sreznevskij. Werden Sie

*) Bei Ihnen steht allerdings "aostsl!" aber auch das ändert nicht viel an der Sache!

NSg fem. моя auch *moja||moję* angeben? Ich würde das nicht tun, denn es würde zu falschen Vorstellungen führen. Bei дълъ aber haben wir es mit einer ksl., bei дълъ nach Sachmatovs eingehenden Untersuchungen mit einer ostsl. des XII Jhrh. zu tun, die bei Sreznevskij natürlich nebeneinander figurieren müssen. Die urostsl. Form ist doch zweifellos **dslęs*. In Lateinschrift gehen Sie diesen Schwierigkeiten aus dem Wege. — Die Verwendung der Lateinschrift in den Stichwörtern des Hauptalphabets ist ein Entgegenkommen für den westeurop. Leser. Ich habe lange darüber nachgedacht, bin aber auf keine Nachteile gestossen. — Haben Sie eigentlich auch Mladenovs: „Етимологически и правописен речникъ на българския книжовен езикъ“ 1941 berücksichtigt?

Rein äusserlich ist die Frage: kann man schreiben „e-e ksl.-ierte Form“ (s. *bril*). Das Wort „*kirchenlavisieren*“ höre ich hier zum ersten Male, und es scheint mir schwer, so ein Wort hier zu verwenden.

Im übrigen ist mir nichts weiter aufgefallen. So weit ich das, bis jetzt beurteilen kann, wird dieses etym. Wbch. ein äusserst wichtiges Hilfsmittel werden. Ich kann Sie nur beglückwünschen, dass Sie sich so ein dankbares Werk vorgenommen und auch ausgeführt haben.

Ihr Ihnen stets sehr ergebener

E. Koschmieder.

* * *

Sehr geehrter Herr Kollege!

Haben Sie schönsten Dank für Ihre freundliche Zusendung, die ich mir durchgesehen habe. Am meisten zieht mich natürlich als Sprachvergleichender Ihr etymologisches Wörterbuch der ukrainischen Sprache an, und ich hoffe, das es bald im Druck erscheinen kann. (—) Natürlich ist es schwer auf Grund der 2 Seiten ein abschliessendes Urteil abgeben zu können. Aber das Wenige, das dort steht, macht einen überzeugenden Eindruck; Druckfehler ist auf Seite 3 Spalte 2; griech. *negáteros* für *negáteos*; Lat. *faveo* (*faveo*) geht auf idg. **gʷoweyēd* zurück. Ich weiss nicht, ob ausser abg. *govéjō*

irgend eine andre Form den Ansatz -*ějō* zulässt. Bei *govéjō* liegt es doch nahe, Übertragung des *ě* aus *gověti* anzunehmen.

Ich möchte Ihnen vorschlagen, am Schluss des Werkes Register über die slawischen Sprachen nicht zu vergessen. Auf diese Weise kann das Buch zugleich als Ersatz für ein slawisches etymologisches Wörterbuch dienen, da doch wohl mit einer Fertigstellung von E. Bernekers Buch kaum noch zu rechnen ist. Der Verleger wird, da sich der Absatz auf diese Weise sehr vergrössert, nichts dagegen einzuwenden haben...

Mit besten Empfehlungen und kollegialen Grüssen

Ihr ergebener

Fr. Specht.

Mainz, 29. I. 1948.

* * *

Finally, D. Cyževský wrote as follows:

(1) These days a lack of Slavic etymological dictionaries is felt everywhere. In fact, there is no such publication up to date. A dictionary published by Miklosich 70 years ago is definitely out of date; that of Berneker has been interrupted just in the middle on account of the author's death. There is a scarcity, indeed, of etymological dictionaries in all Slavic languages. As for Russian language, recently has been published again a work written by Preobraženskij before 1917, which cannot possibly satisfy the exigencies of the day. A dictionary is being published by Vasmer... There is no Ukrainian publication of this kind at all.

(2) Prof. Rudnyčkyj is confronting each word of his dictionary with a parallel taken from other Slavic languages; therefore, his work will serve the needs not only of the Ukrainian, but also other Slavic linguists.

(3) The method used by Prof. Rudnyčkyj looks to me a very good one, because the author is not limiting himself to his own explanations, but is listing also those already stated by the others.

(4) An abundant linguistic literature, added to each word of the dictionary, will make this publication a handbook of the Ukrainian — and Slavic as well — linguistics.

(5) Prof. Rudnyčkyj is interested especially in the Ukrainian dialects, and lately has been conducting researches on the Ukrainian language spoken in U. S. A. and Canada; this new material will be included in his dictionary.

I must emphasize the fact that Prof. Rudnyčkyj is author of a number of fundamental and conscientiously written publications regarding the Ukrainian and Slavic linguistics. There is no doubt that his new work will correspond completely to modern standards.

* * *

In 1945, the entire collection (about 25 thousand cards) was transferred from Prague via Wunsiedel im Fichtelgebirge to Heidelberg, West Germany. Thanks to German and American University authorities, the author was permitted to use the facilities of the Indo-European and Linguistic Seminar at the University of Heidelberg. His work on the dictionary was continued and about a thousand entries were completed.

A new era for the work on the dictionary began in 1949 when he arrived in Winnipeg, Canada, and started his teaching and research work at the University of Manitoba. The compilation of further entries and the excerpting of the new etymological literature have been continued.

In 1961, in view of the scarcity of Slavic etymological dictionaries and, in particular, in the absence of the dictionary of this type in English, it was decided that the material so far collected was sufficiently representative to justify the publication of the present work. Thus the *First Part* of it appeared in 1962, and the *First Volume* (Parts 1—o/11) in 1972. The *Second Volume* and the further parts will follow in due time.

During the period between 1941—1971 there were several helpers involved in the preparatory work on the dictio-

nary. With thanks and gratitude the author pays herewith his tribute to the following persons involved in:

Excerpting and filing of the material —

Marko Antonovych (1945); Olena Bilečka (1943-1944); O. Dolynchuk (1962); George Duravetz (1967); Stephan Hallick (1968); Christine Hnatiw (1963); Zenovia Horbay (1970-1971); Larissa Hwozdulych (1965); N. Ischuk (1948); Oksana Jarko (1967); Sophia Kachor (1967); Robert Karpiak (1966-1967); M. Kleban (1947-1948); Anna Kotowycz (1968-1969); R. Kuchar (1947-1948); O. Kushnir (1941-1944); Jar. Levyčkyj (1947-1948); T. Lukach (1943-1944); Tamara Maykowska (1965-1966); Marijka Melnychuk (1967); Roxolana Melnyk (1968-1969); Halyna Muchin (1965); Tania Murenko (1966-1967); K. Myklasevych (1947-1948); Osyp Nawročkyj (1966-1967); Maria Onufriychuk (1967); Maria Pankiw (1964-1965); D. Papish (1966); A. Pawlyshyn (1944-1945); Myroslava Pidhirna (1969); Irene Prodan (1968); Maria Pshepjurs'ka (1944); Jaropolk Radkevycz (1969); N. Rempel (1969); N. Rudnyčka (1943-1944); Zdan Rudnyčkyj (1966-1967); Ol'ha Rybachuk (1947); Vs. Shevchenko (1947-1948); M. Shkawrytko (1964-1965); W. Slipchenko (1965); A. Slusarchuk (1948); Ivan Sochačkyj (1948); Wasyl Wasyliv (1967); Lawrence Yanchynski (1968-1969); Andrew Zuravskyj (1963-1966).

Compilation of Proto-Slavic entries —

L. Dimerman (1966); R. Karpiak (1967).

Compilation of entries re non-Slavic elements —

Sophia Kachor (1967-1968); Josef Petach (1969).

Proof-reading —

P. Holinka (1962-1971); Osyp Nawročkyj (1966-1971); Ol'ha Woycenko (1962-1971).

Indexing of lexicological material —

Ol'ha Woycenko (1962-1971); Yaropolk Radkevycz (1970).

Bibliography; Abbreviations —

Sophia Kachor (1969).

* * *

The publication of this dictionary was made possible with the financial assistance of the following institutions, organizations, and interested individuals (in addition to author's personal expenses):

Institutional sponsorship —

The Canada Council, Ottawa; Shevchenko Scientific Society (NTSh of Canada); Ukrainian Free Academy of Sciences (UVAN of Canada, Incorp.); The University of Manitoba, Winnipeg; Canadian Association of Slavists (CAS); Ukrainian Canadian Research Foundation, Toronto; Ukrainian Canadian Committee; Ukrainian Reading Association Prosvita; Ukrainian Mutual Benefit Association of St. Nicholas; Carpathia Credit Union Society; North Winnipeg Credit Union Society; Vira Credit Union Society; Ukrainian National Home Association; Ukrainian Professional and Businessmen's Club; Ukrainian Language Association — all of Winnipeg, Man.; Ukrainian Society Prosvita (Port Arthur), Thunder Bay, Ont.; Ukrainian Community of Sudbury, Ont. (through the efforts of W. Kuryliw); "Chervona Kalyna" Plast Unit of New York, USA; Ukrainian Teachers Association, Toronto; Ukrainian Literary Society of T. Shevchenko, Kenora, Ont.; Shevchenko Jubilee Committee, Toronto; Ukrainian Toronto Credit Union; Ukrainian Workingmen's Ass'n., Scranton, Pa.; University of Victoria Library.

Individual:

Alexander Gregorovich, Hamilton, Ont.; Petro Hawryshyn, Winnipeg, Man.; J. Jopko, Virden, Man.; W. Kozakewych, Fort William, Ont.; D. Lobay, Winnipeg, Man.; S. Parfanovych, Detroit, Mich.; Julia Rudnycka, New York, USA; R. Smal-Stockyj, Washington, D. C. (all deceased). F. Bogdan, Vancouver, B. C.; A. Cottick, Winnipeg, Man.; S. Durbak, Winnipeg; T. Humeniuk, Toronto, Ont.; S. Jan-

kowskyj, Winnipeg; W. Jaszcun, Pittsburgh, Pa.; Rev. P. Kameneckyj, Toronto; G. Lisowyj, Leeds, England; Rev. Dr. M. Olenchuk, Whitlaw, Alta.; M. Owcharenko, Charleston, Ill.; J. P. Pauls, Cincinnati, Ohio; A. and P. Pawlyshyn, Brisbane, Australia; Rev. E. Pilkiw, Winnipeg; B. Rozdylsky, Saskatoon, Sask.; J. Rozumnyj, Winnipeg; R. Smyk, Coal City, Ill.; M. Surmach, New York; H. Szymonowycz-Rudnycka, Montreal, P. Q.; M. and I. G. Tarnawecy, Winnipeg; W. Topolnyckyj, Winnipeg; O. and W. Trembicki, New York; K. Tsaruk, Macamic, P. Q.; H. D. Wiebe, Winnipeg.

To all these institutions and persons the author extends his cordial thanks.

* * *

Until 1971 there had been no etymological dictionary of Ukrainian language in existence, and therefore, the author has had to depend on general Slavic dictionaries (Miklosich, Berneker) and dictionaries of particular Slavic languages (Preobraženskij, Brückner, Mladenov, Vasmer, Machek, Ślawski, etc.). The author has made an effort to excerpt the entire Ukrainian etymological literature before 1971.⁸

Concerning the arrangement of the material, he has kept a strict alphabetical order. The presentation of Ukrainian words is done so that the literary form appears as the main entry. Then the dialect and idiomatic deviations follow; further, the historical documentation is given, and finally, data of the remaining Slavic languages are included. As a *novum* the derivatives and synonyms (substitutes) have been

⁸ In the meantime, the author continued to publish some results of his research. Among others the following works in this field should be mentioned: *The Term and Name Ukraine*. Onomastica No. 1, Winnipeg 1951; *The Names Galicia and Volynia*, ibid. No. 2; "Istorija i pohoždennja nazvy miesta Xarkova", *Naukovyj Zbirnyk UVAN*, Vol. 2, New York 1952, 111-115; "Ukrajinski etymolohiji", *Wissenschaftliche Mitteilungen der Ukrainischen Freien Universität*, Bd. 2, München, 1958, S. 44-49; "Sputnik and -nik Derivatives", *Slavic and East-European Studies*, Bd. 4, Montreal 1959-1960, S. 142-150; "The Origin of the Name Slav", *Names*, Vol. 8, Grand Forks 1960, S. 65-74; "The Slavic Suffix -opa", *Canadian Slavonic Papers*, Bd. 4, Toronto 1959-1960, p. 115-120; "Pohoždennja i značennja nazvy Peremysl", *Peremysl, the Western Stronghold of Ukraine*, New York Philadelphia 1961, pp. 106-109, and others, see the list on pp. LXXV-LXXXV.

introduced; they build up the second main part of the entries. The third part consists of the comparative Slavic, Indo-European, or other material with inherited cognates or sources of loan and foreign words respectively.

Here a decision had to be made concerning the volume of vocabulary. Although in that regard the author has oriented himself on the dictionaries of Želechovský, Hrinchenko, Kuzela-Rudnyčyj, Andrusyshen-Krett, and the new Ukrainian-Russian Dictionary by I. N. Kyryčenko not all words of these works have been included in his dictionary. First of all, the important older lexica and the basic stock of words of today's Ukrainian literary language have been taken into consideration. To this the middle Ukrainian words, neologisms, and those words whose sound, semantic, cultural and historical aspects are of interest to the reader, have been added.

In view of the contemporary state of Ukrainian historical lexicography, it was not always possible to introduce the exact historical data of the word. The dictionary of Sreznevskij, the collections of Zyzanij, Berynda and the incomplete dictionary of Tymčenko as well as the index of Kovaliv formed the basis for the history of words.

Geographical and proper names of people have been drawn into the dictionary to a great extent. They have been arranged according to their basic etyma, although here and there they have been introduced as particular entries.

In 1957, the author decided to translate his material from Ukrainian into English for the following reasons: There was no Slavic etymological dictionary in the English language, thus a Ukrainian-English etymological dictionary would offer a scientific service not only for the Ukrainian language but also for the other Slavic languages to the English speaking users. Another reason which led him to such a decision was the fact that most Ukrainians (two and a half million) live in Great Britain, Canada, U.S.A., Australia and in other English speaking countries.

In compiling his dictionary, the author relied on several previous works; first of all, on the monographic studies, e.g.

O. Makaruška's "Slovar ukrajinškyx vyraziv, perenyatyx z mov turkskyyx", *Zapysky NTŠ*, 5, 1 14; I. Šarovolskyj's "Nimečki pozyčeni slova v ukrajinškej movi", *Zapysky Kyjivškoho Instytutu Narodnoji Osvity*, 1926, 1927, and "Rumunški zapožčeni slova v ukrajinškej movi", *ibid.* 1929; D. Šelud'ko "Nimečki elementy ukrajinškoj movy", *Zbirnyk Komisiiji dlja doslidžennja istoriji ukrajinškoj movy*, 1, 1931; Roman Smal' Stockyj's "Prymityvnyj slovotvir", *Studiji do ukrajinškoj hramatyky*, 6, 1929; R. Smal Stockyj's *Die Germanisch Deutschen Kultureinflüsse im Spiegel der Ukrainischen Sprache*, Leipzig, 1942; R. H. Menge's *The oriental Elements in the Vocabulary of the Oldest Russian Epos The Igor' Tale*, New York 1951, etc.; here also etymologies published in such Ukrainian journals as *Ridna Mova* (1934-1939), *Ukrajinska mova v školi* (1951-1961), a. o., should be mentioned.

As far as the methodology is concerned the author has oriented himself on the results of the etymological research conducted in the recent time by several competent scholars in America and Europe. The entries were analyzed and explained etymologically according to the following formula for genuine as well loan and foreign words:

$$Ax = \frac{CHa}{A_1 x_1 A_2 x_2 A_3 x_3 \dots A_n x_n} + CH[(a+o)d+s] < S$$

This formula is to be read as follows: The etymology of the word x (with its semantic content) in the system of the language A results from the GENETIC RELATIONSHIP (<) of the contemporary (C) and historical (H) material comprising all the appellative (a) and onomastic (o) formations with their derivatives (d) and semantic sphere (synonyms and substitutes: s) confronted with cognates of the other related languages ($A_1 x_1 A_2 x_2 A_3 x_3 \dots A_n x_n$) to the source.⁴

* * *

⁴ See *Slavistica* No. 44, Winnipeg 1962, and *Variants of the Etymological Formula*, *Die Welt der Slaven*, Vol. 8, No. 2, Wiesbaden 1963, (p. 203-210).

The appearance of the first part of this dictionary in 1962 evoked considerable interest among the Slavists. One of the first reviewers, Valentin Kiparsky, wrote among others:

... George Y. Shevelov has stated that "one of the sad traditions of western, and, indeed, not only western, Slavistics" is "the ignorance of Ukrainian linguistic facts" (*Slavic Word*, 4, 1955, pp. 503-530). And, indeed, while some smaller Slavic peoples (Bulgarians, Czechs, Slovaks) have several etymological dictionaries of their own since a long time, the more than 40 million Ukrainians have not yet got even one.

It sounds like a bitter irony that Rudnyčkyj's "workshop" for the compilation of an Ukrainian etymological dictionary, which was started outside of the Ukraine, in Prague, 1941, had to be transferred to Heidelberg, Germany, in 1945, and then to Winnipeg, Canada, still farther from the Ukraine, in 1949. One must admire the tenacity of the author who continues his work despite such adverse circumstances. On the other hand, his work has been facilitated since the 1950's by the publication of Max Vasmer's *Russisches etymologisches Wörterbuch* (Heidelberg, 1950-1958). Vasmer included in his dictionary many words which he termed "Russian dialectal" and which were, in fact, present-day Ukrainian. Moreover, most Ukrainian words which are not recent borrowings from Polish, Rumanian, Hungarian, Turkish, etc., have a closely corresponding form in Russian, explained by Vasmer. Nevertheless, many of purely Ukrainian idioms were unknown to Vasmer and to receive special treatment by Mr. Rudnyčkyj.

Before publishing the first part of this Dictionary, the author distributed among his colleagues a booklet called *Etymological Formula With Especial Reference to Slavic* (Slavistica, 44; Winnipeg, 1962) ... The use of this formula and the shortcomings of the previous etymologies by Gorjaev (1898), Preobraženskij (1910), Brückner (1927), Vasmer (1954), and Słowski (1956) are illustrated by some very aptly chosen examples. Thus, Rudnyčkyj's etymological dictionary is the first to follow a previously elaborated etymological formula.

This formula, however, seems not to cover the most interesting and new feature of the dictionary: the specifically Ukrainian interjections. As most of them begin with *a* (*abaž, abir, abru, avru, adzuš, aduz, akot*, etc.), one can see already now the great importance of that innovation. In general, etymological dictionaries include only few interjections, though it is well known that the interjections vary from one language to another even in very closely related groups (for example, the Finnish and Estonian ones are quite different), and remain the last words to be forgotten or learned when people change their language...

One of the interesting features of the dictionary are the words in onomastics. It is fascinating, e. g., to learn that the city *Bar* in the Ukraine, well known from the 1768 Polish Confederation (*Konfederacja Barska*) against the Russians, was really Bari, the name of a city in Italy, transplanted to Ukraine by Bona Sforza, wife of Sigismund I, King of Poland in 1537. Since the dictionary is being printed in Canada, one understands that the name of the Canadian province *Alberta* is included, but do not realize the need of including *Bachka* (territory in Yugoslavia, around Novi Sad), where only a few Ukrainians are known to have been living.

As to the etymologies, I agree with most of them, but I think that Rudnyčkyj could have indicated the sources of some Ukrainian words more exactly...

Under the title "First Etymological Dictionary of the Ukrainian Language" C. Bida of Ottawa wrote as follows:

In the second half of 1962 there appeared under the auspices of the Ukrainian Free Academy of Sciences in Canada the first fascicle of the etymological dictionary of the Ukrainian language. Its author and editor is Professor J. B. Rudnyčkyj of the University of Manitoba. The etymological dictionary is published in the English language.

This is an epoch making event in the Ukrainian academic life and linguistic studies especially as it marks the appearance of the first etymological dic-

⁵ Cf. *Slavic and East European Review*, Vol. 7 (1963), pp. 207-209; Most of his criticisms were accepted and some of them were included in the second edition.

⁶ Cf. *AMERICA*, No. 75, Philadelphia, 21, IV, 1966.

tionary of the Ukrainian language. The Ukrainian Etymological Dictionary by R. V. Kravchuk, as announced by the Kiev Institute of Linguistics in 1961, has not, to our knowledge, as yet appeared. The significance of this event lies in the fact that this is the first Slavic Etymological Dictionary in the English language. Up till now all dictionaries of this type appeared in their respective Slavic or German languages, as in the case of dictionaries of Franz Miklosich, Er. Berneker and M. Vasmer.

As it is stated in the *Foreword*, the author plans to publish 20 fascicles of this dictionary which will appear regularly at definite intervals of time. The work on it started by the author in 1941 in Prague. With the financial help of the Ukrainian and other educational and scientific institutions he was able to collect a considerable amount of material. In 1945 the material was transferred to Heidelberg where the author continued to work on the Dictionary in the Indo-European and Linguistic Institute. Beginning in 1949, the author resumed his research in Winnipeg, where he engaged himself in unusually active academic life and publishing activity. At the same time he acted as Professor of Slavic Languages and Literatures at the University of Manitoba and for many years served as President of the Ukrainian Free Academy of Sciences in Canada. Thus the long years of preparation resulted in the appearance of the first part of the dictionary which marks an important milestone in the history of the Ukrainian linguistics for the simple reason that this is a pioneering work.

The etymological research and related discipline are always connected with a series of the following problems: the history of the language and its literary and linguistic sources; foreign lexical influences; and the dictionary of the dialectal vocabulary. These are the problems which require some thought and keen consideration in the preparation of the etymological dictionary. This view finds its full justification in the premise of V. Kiparsky, who says that it is difficult to prepare an etymological dictionary of any language before appearance of reliable historical dictionaries of the given language. This is quite clear and evident, since in order to establish the basic source of the origin of the word and its root meaning, it is necessary first of all to analyze the various meanings of a given word on the basis of a

number of historical sources from different epochs. Language is an historical notion; its structure as well as its vocabulary undergo a change in the process of development. Only in this perspective of its developmental process is it possible to grasp adequately the root meaning of the word and its primary form.

Moreover, one of the important sources for the preparation of etymological dictionary is a dialectal dictionary for it reveals to the researcher the lexical wealth of a language. This is especially true of the archaic dialects which consistently and persistently preserve the old forms. Dialects constitute an invaluable reservoir not only of phonetical, morphological or syntactical elements, but also lexical peculiarities of the language in its geographical interpenetration.

A Ukrainian etymologist in his research encounters difficulties due to the lack of the above mentioned historical, dialectal dictionaries, and other related studies. J. Tymchenko's "The Historical Dictionary of the Ukrainian Language", published by the Ukrainian Academy of Sciences in Kiev in 1930 (the last part appeared in 1933), is a monumental work though it does not take into account the sources of the XI-XIII centuries as this was prohibited by the official government prescription. Nevertheless, it reaches to letter K. In the domain of dialectology, the situation is somewhat better. Recently, there appeared several regional dialectal dictionaries by A. Moskalenko in 1958 and P. Lysenko in 1961, but so far they have been scarcely accessible to scholars on the American continent. The same can be said about the abundant ethnographic and dialectal material collected by I. Werkratskyj, P. Chuzhbyn'skyj, Hnatiuk, Drahomaniv and others which would provide the scholars with the wealth of Ukrainian dialectal vocabulary. However, these are accessible to scholars only to a limited degree beyond the borders of the native land.

All these inadequacies and unfavorable circumstances in the field of linguistic research should be taken into consideration in evaluating the Ukrainian etymological dictionary which ironically enough appears for the first time on the North American continent. All the preparation in selecting the historical material and choosing the dialectal vocabulary is being done by the author himself in order to fill the gap in the Ukrainian lexicographical literature.

In spite of these difficulties, in the first part of the dictionary of J. B. Rudnyčkyj, one notes a distinct tendency to emphasize the historical aspect of the vocabulary of both, modern, medieval and the old period of the Ukrainian language and this feature immensely enhances the value and significance of the dictionary. In addition, the author attempts to accentuate also the dialectal aspect by differentiating the western Ukrainian lexical fund from the Eastern Ukrainian, but this aspect of his work is not as thorough as it should be, perhaps due to the above mentioned reasons. Relatively more attention is devoted to the vocabulary of the Carpathian dialect: namely, the Hucul, Boiko, Lemko and Transcarpathian. Other dialects are not treated with such thoroughness.

In his method of research the author maintains and develops the comparative aspect which is so important in the etymological research. The author takes into consideration not only Slavic but also numerous European and non-European languages with which Ukrainian lexicals are related.

The derivatives and the synonyms are extremely well represented. The latter has received special attention, though strictly speaking it does not belong to the etymological studies. And if in the future it will be represented to such an extent, then one may think that the first Ukrainian etymological dictionary can serve to some degree as a dictionary of Ukrainian synonyms.

The inclusion of place names like England, Arctic, Bachka, etc. and also Christian names — Anthony, Andrew, etc., in the dictionary indicates the author's extensive plan, but one must be cognizant of the fact that in this type of work it is impossible to discuss the onomastics consistently and exhaustively. Perhaps the author has decided to treat only the most widely diffused and generally used names.

With all these valuable features of the dictionary of J. B. Rudnyčkyj, one can notice a certain lack of foreign, non-Ukrainian lexicals which have been fully absorbed by the Ukrainian language. Without them it would be impossible to get along today. These are the words of the type, such as *abonent* (subscriber), *apsida* (apse), *avarija* (accident), *avangard* (vanguard), *anarkhija* (anarchy), *anketa* (questionnaire), *apokryf*

(apocrypha), *asket* (ascetic), *anatomija* (anatomy), *analiza* (analysis), *album* (album), *arsenal* (arsenal), *arterija* (artery), *asekuracija* (insurance), *asistent* (assistant), *balistyka* (ballistics), *barometer* (barometer), *baljustrada* (balustrade), and so on. These and other similar words constitute today an important and organic lexical fund in the Ukrainian language. One can hardly omit them from consideration.

On the other hand, one comes across many interjections like *ahu* (halloo), *ahow* (hi), *ahush*, *aj* (oh), *ady*, *akur*, *akush*, *aduz*, *adzus*, *aciu*, *ake*, *balum* and so forth, which have little in common with the etymological studies and strictly speaking, belong to the onomatopoeic formations. It is a striking feature that other etymologists, for some reason or other, include interjections in their respective dictionaries as, for example, F. Slawski, the author of the most recent etymological dictionary of the Polish language.

While discussing the onomatopoeic formations, it would be wise to mention at this point the related field, namely the lexical derivatives with emotive coloring which one meets not only in the interjections but also in nouns and verbs. To this group usually belong words without a suffix in which the root is repeated in order to reinforce the acoustic element. As a result of this repetition the words acquire emotional overtones. Many lexical formations were created in this manner, in Slavic and other Indo-European and non-European languages as, for example, *hokol*, *khokhol*, Russian; *kolo-kol*, *prapor* (**por-por*); the latter is exemplified in French: *c'est beau-beau*. In this sphere of formations one should look for the etymology of such words as "bebekhy" which Brückner for some reason connects with the etymology of word *baba* (an old lady). A relatively large number of words were formed in this way, which from the derivational point of view are connected with interjections and it is here that one should look for their respective etymologies.

In my opinion, one should add to these lexical formations such words as *baraban* (drum), *balabukh(a)*, etc., rather than to connect them with words of Persian or Turkic-Tartar origin as it is done by Mladenov.

* * *

In this brief review of J. B. Rudnyčkyj's dictionary, it is difficult to evaluate the sources which the author

intends to use since they are to appear in the last part of the proposed work. Nevertheless, from the cited abbreviations one concludes that the work under consideration is being prepared on the basis of rich lexical material. This, in part, is suggested by the abundance of cited etymological variants of different scholars to whom the author refers quite frequently.

Moreover, on the basis of the first part it would be premature to give a proper evaluation of the dictionary which still requires enormous amount of work and scholarly effort. On the other hand, if we compare the first part of J. Rudnyčkyj's etymological dictionary and its respective source material with the already mentioned Polish dictionary of F. Sławski, then we can conclude that the former illustrates greater abundance of source material than the latter. This fact should be emphasized since Sławski's dictionary is being prepared on indigent Polish soil, where the author had at his disposal all the available documentary sources.

We are confident that the forthcoming parts of this methodologically well organized work will be enriched by lexical material and that the author will succeed in completing his daring undertaking which will constitute a new page in the annals of Ukrainian linguistics.

The most extensive review of this dictionary was written by R. V. Kravchuk in *Voprosy jazykoznanija*, No. 4, Moscow 1968, pp. 117-134. The reviewer (—himself the initiator of the Kievan etymological dictionary of 1961) raised several valid points and in general was favourably inclined to this work. Two other severe (though in some instances stylistically arrogant) critics, O. Horbach⁷ and G. Yu. Shevelov,⁸ missed many points both in methodological and substantial respect, in some cases misunderstood the author or misinterpreted his presentation of the material as well as his etymologies. The rebuttal of their particular, invalid, points along with inclusion of their justified criticisms are to be found

⁷ Cf. *Cyacuems*, No. 23, München 1963, pp. 117-122; No. 40, 1964, pp. 116-121.

⁸ Cf. *Language*, Vol. 44, Baltimore 1968, pp. 856-875.

in the *Addenda et Corrigenda* — section of this dictionary on pp. 903-924, or in some other scholarly publications.⁹

Finally, an explanation regarding the second revised edition of this work should be made. It was well perceived and briefly characterized by Thomas F. Magner in his review of the dictionary in *General Linguistics*, No. 2, p. 162:

... Rudnyčkyj's method of publication is novel: the first five Parts (from A to *Voropaj*) were published in 1961 and are here re-published, with mistakes corrected and post-1961 references added; ... after Part 10 appears, Parts 6 to 10 will be re-published in a second revised edition; and so on until 20 Parts have appeared and have been revised. This technique, which has certain practical advantages, has one disadvantage for the buyer who may find himself assembling parts of two editions.

Rudnyčkyj is a pioneer in that his work is the first etymological dictionary of a Slavic language to appear in English; this is not of overwhelming importance for Slavic specialists, though most of us do read English better than Ukrainian, but it is a boon for our colleagues in other fields. Since etymological dictionaries of related languages obviously supplement each other, Rudnyčkyj's work enhances the value of Vasmer's etymological dictionary of Russian in that Rudnyčkyj has up-to-date references for the many items common to both Russian and Ukrainian...

The differences between the first and the second editions of Parts 1-5 of this dictionary, the revisions, additions and corrections in the latter were extensively discussed by Iraida Gerus-Tarnawecka in *Die Welt der Slaven*, Jahrgang 13, Wiesbaden 1968, pp. 330-336. With the kind permission of the author and by courtesy of the publisher O. Harrasowitz they are quoted here on pp. 897-902.

—x—

⁹ Cf. *Die Welt der Slaven*, Jahrgang 15, Wiesbaden, 1970, pp. 93-95, Otto Harrasowitz.

ЕТИМОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

I.

*Блажен, провів хто вік на Батьківщині,
Й, на службу ворога не ставши,
Труди життя для неї присвятив.
Та трічі той блажен, хто на чужині,
Од чвар залжи воріт зажмувши.
Для неї жив, змалось, хорів...*

Етимологія, тобто походження, історія й первісне значення слів, цікавила мене ще в часі науки в Стрийській гімназії в 1920-их роках. Вивчаючи латинську, грецьку, німецьку та інші мови, ми середньошкільники (Вогдан Думин, Ярослав Спольський, і ін.) порівнювали деякі слова з української мови з їхніми відповідниками в класичних чи сучасних мовах. Не обходилося тоді й без т. зв. жартівливої народної етимології в роді виводу французького *jour*-у від українського *журу* (діялектного означення „ранньої кашки”), *мамаліги* від „мама лигає”, а назви міста *Стрия* від одного з наших „стриїв” (=дядьків). Першою науковою працею, що я вивчав тоді поза обов'язковими підручниками, був *Словник гужих слів* Зенона Кузеля (Київ - Ляйпціг, 1919). Прочитуючи окремі сторінки цієї книжки, а то й завчаючи деякі слова напам'ять, я вже тоді переконувався, що з історією слів та назв зв'язана історія культури даного народу, зокрема коли йде про взаємини з іншими народами й їхніми культурами.¹

Університетські студії у Львові в 1930-их роках поглибили й скріпили в мене зацікавлення етимологією. Я тоді вперше познайомився з етимологічними словниками Ф. Міклошича, Н. Горяєва, А. Преображенского, Е. Бернекера. Все ж найсильніше враження робив на мене тоді Ол. Брюкнер своїм етимологічним словником польської мови (1927): його широкий культурознавчо-історичний підхід до мовних явищ, приступна форма й сконденсовано-

¹ Пор. *Збірник на пошану Зенона Кузеля*. ЗНТШ. 169 (1962), стор. 85.

ясна подача матеріалу з багатьма цитатами з української мови — все це корисно впливало на мої молодечі наукові зацікавлення тим більше, що мої тодішні вчителі — Ян Януб, В. Ташицький та Ю. Курилович дуже часто запускалися в етимологію апелитивів та назв у часі своїх викладів, вправ чи семінарів.

В 1933 році почала виходити в Варшаві *Рідна мова* — популярно-науковий журнал за редакцією Ів. Огієнка (пізнішого Митрополита Іларіона в Вінніпезі, Канада). Опіраючися на Преображенському, а головне Брюкнерові, редактор часто подавав у популярній формі етимологію поодиноких українських слів,² чи друкував на сторінках свого журналу етимологічні статті інших мовознавців, напр. Гр. Ільїнського, М. Вілика, І. Велигорського, Є. Грицака й ін. Я пильно читав цей журнал (навіть деякий час колюпортував його між студентами-україністами) й надрукував там кілька статей, в тому деякі етимологічного характеру (напр. українське *літвище-літвище*).³

Все ж мої тодішні етимологічні зацікавлення йшли більш по лінії ономастики, ніж апелитивів. У 1935 р. я дав пояснення назв *Кульгиз* і *Самбора*, а там етимології таких топонімів, як *Стрий*, *Семигинів*, *Теребовля*, *Жулин*, тощо.⁴ Моя перша магістерська праця торкалася походження наросків *-ище*, *-исько*, *-сько* в українській мові (1934), друга давала пояснення й етимологію польських форм *jachaś*||*jachaś* (1936),⁴ а вершті докторська дисертація із 1937 р.: *Географічні назви Войківщини* містила пояснення близько двох тисяч оронімів, гідронімів та назв місцевостей, нерідко з етимологіями апелитивів.⁵

² Їх пізніше зібрано в окремий словничок, що під кінець життя Митрополита Іларіона зберігався в Вінніпезі. Мої поради друкувати його в формі популярного етимологічного словника, на жаль, не випадали успіхом.

³ Повні наголоси цитовані у цьому тексті статей, книжок, брошур подані в книжці: J. B. Rudnycky: *A Bibliography of Writings 1933-1963*, Winnipeg, 1964.

⁴ Перша праця вийшла друком в Українському Науковому Інституті в Варшаві в 1935 р., друге видання: *Slavistica UVAN* у Вінніпезі в 1967; друга залишилася в рукописі в архівах Львівського університету.

⁵ Праця вийшла друком у Львові в 1939 р.; друге видання: *Onomastica UVAN* No. 23-24, Binnler 1962.

Після докторату, завдяки старанням З. Кузелі, я дістав наукову стипендію Deutsche Forschungsgemeinschaft в Українському Науковому Інституті в Берліні для опрацювання великого українсько-німецького словника. Із своєю частиною (букви: А—О) я був готовий у 1941 році⁶ й тоді ж переїхав до Праги з наміром започаткувати свій власний проєкт: працю над етимологічним словником української мови.

Було кілька спонук для цього.

Насамперед відчуття наукової потреби тако-го словника. В багатьох етимологічних працях у славистиці й індоєвропеїстиці українські мовні факти могли б допомогти висвітлити одну чи другу проблему. З уваги на брак етимологічного словника української мови (як узагалі повного тлумачного, синонімічного, історичного, діалектного й інших словників) і слов'янське і індоєвропейське мовознавство виявляють недоліки, що їх можна б легко оминати, якби був такий словник. Нікуди правди діти, насправді українська мова ще не „введена” достатньо в етимологічно-порівняльні досліді й це відбивається на загальному рівні слов'янського чи порівняльного мовознавства взагалі. Як приклад може послужити український вигук *дзусь/ь!*, що залишається єдиним слов'янським слідом сатемового переходу **gh-* в **z-* в праїноєвропейську епоху (пор. *гусь*, стор. 774). Досі цього явища ніхто не завважував у порівняльному мовознавстві, бо українські мовні дані були для нього замкнуті на сім замків. Є багато інших фактів, як от слова *зійений*, *огрядний*, *осоружний*, *рангїж*, *саламаха* й ін., що вносять новий матеріал у славистику й індоєвропеїстику.

Другою не менш важливою причиною взятися за справу українського етимологічного словника було відчуття відповідальности за всю тодішню генерацію українців-мовознавців, що — на мою думку — повинна була внести свою пайку й свій вклад у загально-

⁶ З. Кузеля й Ян. Рудницький: *Українсько-німецький словник*. Отто Гарра-ссоніц, Ляйпціг 1943.

українську культурну скарбницю, коли попередні покоління з цих чи інших причин не могли цього зробити. Я був тоді переконаний, що єдиний Михайло Грушевський в ділянці історії спромігся на (незакінчену) синтезу, так як перед ним Омелян Огоновський пробував синтезу в ділянці історії літератури, знайшовши продовжника в Михайлові Вознякові. В ділянці мовознавства такої синтези всіх літературних, діалектних, історичних, синонімічних, топо- й антропонімічних витворів духа українського народу не було. Прикро мені було часом прислухатися чванькуватості деяких несклоплікованих патріотів про „чотиритисячелітню українську культуру” — без... етимологічного словника! Отож треба було зарадити тим більше, що в той час ані в Україні, ані на еміграції ніхто про справу такого словника не думав.

Безпосереднім поштовхом для мого проєкту були професори Олександр Брюкнер та Макс Фасмер, кожний по-своєму, в Берліні. Першого я відвідав десь з весною 1938 року й мав з ним довгу дискусію на тему походження деяких місцевих назв, включно з українським *Берлином* у Галичині, що його Брюкнер уважав за відповідник *Берліну* в Німеччині. В своїй ласкавості до мене, як молодого тоді адепта етимології, а в прихильності до української науки й культури взагалі (він знав і цінив Івана Франка, дивувався, чому немає українського університету у Львові, й т. п.) Брюкнер висловив тоді думку про konieczність опрацювання етимологічного словника української мови, якого brak — на його думку — дошкульно відчувався в славистиці.

Інакше дивився на справу Фасмер. Раз, десь на початку 1939 року, показуючи мені на своєму помешканні шафки з матеріалами для свого російського етимологічного словника, він гордо заявив, що його словник буде добрий і для „Кляйруссіш”. Треба б хіба зробити якийсь додатковий зошит українських слів, яких він не включив до свого російського словника, „але їх уже не так то багато!” — завважив. Мене здивувала тоді не тільки Фасмерова „малоруська” термінологія (з такими ж позначками

були його картки в скриньках із матеріалами), але взагалі трактування української лексики як свого рода „додатку” до російської. Адже ж такий сам „додаток” можна було б зробити і для польської, чеської, болгарської, чи інших мов. Правда, деякі з них уже мали тоді свої етимологічні словники, але все таки сама настанова Фасмера (— дійсного члена Наукового Товариства ім. Шевченка!) до української мови була для мене тоді нова й незвична. Відвідуючи як гість його мовознавчий семінар у 1938-39 роках, я не міг надивуватися, як він дозволяв студентам читати „Алег” замість *Олег* для ХІ ст., як міг толерувати відрізняння в працях деяких своїх учнів таких мов як „Кляйнуруссіш”, побіч одночасного „Рутеніш”, а це поруч із „Україніш”. Наша „приязнь” з Фасмером довго не тривала тим більше, що мій переїзд до Праги припинив особисті взаємини, як здається, на довгий час (перше ми зустрілися аж в 1958 р. на ономастичному конгресі в Мюнхені).

Те, що врізалося в пам’ять із берлінських часів був Фасмерів закид „політики”, не науки в колах українських учених: узятися за щось поважне, до серйозної праці, напр. зладження українського етимологічного словника — на його тодішню думку — українство було нездібне. Треба було погодитися з сумною дійсністю, бо й справді такого словника ми не мали й сірковими очима світлилі перед широким світом.

Отак у Берліні остаточно оформилася, а в Празі в 1941 р. почала здійснюватися ідея українського етимологічного словника. Я мав щастя викладати в Українському Вільному й у Карловому університетах у столиці Чехії, габілітувавшись в першому в 1940 р., а в другому в 1943. Через виклади й семінари я мав можливість контакту з українською академічною молоддю, а теж користування прекрасними книжками й журнальними ресурсами Слов’янської Бібліотеки в Каролінумі. Дирекція бібліотеки (точніш: д-р Карл Вемер, пізніш бібліотекар у Гайдельберзі) відступила мені окрему кімнату, куди я попросив різні словники й журнали. Умови праці були ідеальні.

Культурно-Освітня Референтура Українського Національного Об'єднання в Берліні призначила мені одну стипендію на оплату студента-помічника, згодом Український Центральний Комітет у Кракові давав другу стипендію, я сам третю, а Deutsche Forschungsgemeinschaft четверту. З допомогою кількох асистентів-співробітників я почав основну ексерпцію українських матеріалів із словистичних і українознавчих журналів та окремих праць, що мали відношення до української етимології. З приємністю й вдячністю згадую тут перших своїх технічних співробітників: д-ра Олену Кушнір, Тараса Лукача, Олену Білецьку, Марію Пшеп'юрську, Наталію Рудницьку, Марка Антоновича й ін.

В 1944 ляйпцігська фірма Отто Гаррасовіц, що друкувала деякі праці з українознавства, поцікавилася словником і обіцяла його видати. Тим часом вона надрукувала дві сторінки пробних гасел під наголовком *Etymologisches Wörterbuch der ukrainischen Sprache. Probeseiten*. Їх я порозсилав на адреси відомих мені мовознавців і від деяких дістав відповіді.

На цьому місці наводжу деякі з українських голосів того часу.⁷ І так Василь Лев, мій старший колега з Львівського університету, писав:⁸

Етимологічний словник української мови це зовсім нова річ, незвичайно потрібна для тих, що вивчають українську мову. Автор словника, знаний уже вченому світові мовознавець, підняв великого і незвичайного важкого діла, тому що знані дотепер етимологічні словники слов'янських мов (Мікльошича — перестарілий, Бернекера — недокінчений) обіймають порівняльний матеріал усіх слов'янських мов, деколи не подаючи при окремих словах українських відповідників. Зовсім зрозуміле, що спеціальний етимологічний словник однієї мови мусять бути докладний і точний. А з того завдання проф. Яр. Рудницький вив'язується зовсім добре. Використовуючи порівняль-

ний матеріал словниковий грецької, старослов'янської і інших слов'янських мов та українські історичні й сучасні і деколи подаючи літературу предмету, автор вникає кожне слово всебічно й виводить на площину індоєвропейських мов. Доцільно теж укладає автор словника німецькою мовою, щоб тим зробити його доступним усьому вченому світові. Коли автор викидає словника, буде він дуже корисною й необхідною книжкою для кожного, хто хоче основно пізнати українську мову. Тому Етимологічний словник проф. Яр. Рудницького належить щиро повітати й побажати йому, щоб книжка скоро побачила світ!

В довшому листі П. Ковалів з'ясував ось так своє становище до словника взагалі, а до його пробних сторінок зокрема:

1. З реєстру слів треба викреслити провінціалізми. Словник має бути побудований на матеріалі літературної мови. Наприклад слова *бріг* (зах.-укр.) і *дощад*, якого навіть в словнику Б. Гринченка нема, треба викинути, тим більше, що слово *дощад* є синонімом відомого в літ. мові *дощенту*. Так само не повинні бути в реєстрі й церковнослов'янськими. Напр. слово *гадо*, як церковнослов'янське, не належить до лексичного складу сучасної української літературної мови. Не слід навантажувати словник архаїзмами і провінціалізмами, а натомість поширити реєстр за рахунок інших літературних слів, які не ввійшли до словника.

2. Самий принцип етимологізування слів прийнятний. Треба б тільки витримати більшу послідовність з відповідностями в інших слов'янських мовах. Надто це стосується білоруської мови. Напр., для *дог* з білоруської мови не наводиться відповідної форми. Так само й *гоговий*, *говіти* тощо. Правильно робить автор, що білоруську мову ставить на другім місці після російської, але треба це проводити послідовно, а також і не пропускати білоруської мови, як це трапляється на пробних сторінках.

3. Не відомо, з яких міркувань білоруські слова позначаються латинкою, а російські власним шрифтом? Краще було б уніфікувати в той або в той бік. Думаю, що послідовніше й науковіше було б всі сучасні мови позначати латинкою, а старі (ст.-укр. і ст.-ц.-сл.) кирилицею.

⁷ За іншомовними відгуками (чеськими, німецькими, англійськими) див. англійська частина вступу.

⁸ В цитатах збережено прависно кожного з мовознавців так, як він його живив у листах.

4. Російські слова (коли залишити свій шрифт) треба передавати офіційним правописом, відкинувши ь в кінці слів і змінивши ґ на ґ. В російському офіційному правописі вже з 1917 року не існує ні ґ ні ь. Отже нема радії ускладняти український словник зайвими знаками, які відійшли в сферу історії. Старого російського правопису до 1917 року дотримуватися тепер частина старої російської еміграції, вбачаючи реформу рос. правопису 1917 року справою рук большевизму, тоді як насправді реформа була переведена Рос. Акад. Наук ще в червні 1917 року, тобто до большевицької революції.

5. Думаю, що слова під титулом aksl. треба було передавати не латинкою, а кирилицею. Але слова під титулом Ursł. треба передавати латинкою, бо вони справді спільні для всіх слов'янських мов.

6. Я сумніваюся, щоб в літер. українській мові поряд з гомін існувало гоміт? Треба б залишити в тексті, як основну літерат. форму тільки гомін, звернувши увагу на інші подібні випадки. покищо треба подати етимологію загально-вживаних слів.

7. Слова під титулом aksl. (напр. gověti) треба послідовно містити перед словами під титулом aukr. (напр. govъti), а не навпаки, як це видно з наведених прикладів. Відповідності з нових слов'янських мов треба подавати в такому порядку: спочатку східно-слов'янські мови (українська, російська, білоруська), далі південно-слов'янські мови (польська, чеська, словінська).

8. Слова сумнівної етимології або слова, що не піддаються етимологізуванню взагалі, слід би було з деяких практичних міркувань відзначити в кінці.

Прага, 5 лютого 1945.

А. Коцевалов, професор класичної філології в Українському Вільному Університеті, висловився так про словник:

З великою насолодою прочитав пробні сторінки Вашого етимологічного словника. Дуже приємно бачити серед українських дослідників лінгвіста, який ставить собі приблизно ті ж завдання та йде тим же шляхом, що і європейські вчені, та дорівнюється ви-

датним німецьким та французьким ученим. Власне кажучи, я етимологіями ніколи не займався спеціально і тому майже ніяких зауважень зробити не можу. Перш за все, в Ваших пробних сторінках звертають на себе увагу друкарські помилки в грецьких словах... Розуміється, помилки такого роду в серйозних лінгвістичних працях не припустимі, але я гадаю, що Ви в дальших коректах ці помилки вже самі виправили і тільки на всякий випадок указую Вам на те.

Далі, на мою думку, добро було би, як би Ви с. v. хотовий більше зупинилися на грецькому *nēgâteos*: Ви, очевидно за Махеком перекладаєте це через 'neu erzeugt', але *nē-* у всякому разі не могло виникнути з *neo-* і тому не може визначати 'neu'; таким чином цей переклад, на мою думку, ніби то не виправдується...; взагалі *nē-* в складних словах має значення відречення, напр. *nē-gedēs* 'безкорисний', що для Вас зовсім не підходить; Brugmann та Boisacq убачають в грецькому *nēgâteos* пень *nēgat-* — чеське *snaha* — тоді, розуміється, слово *готовий* не мало би нічого спільного з *nēgâteos*.

С. v. *hovity* при етимології *govitu* — *faveo* (*foveo*) треба було би зазначити, що ця етимологія належить Meillet MSL 8, 280 та Brugmann'у (Sach. Ber. 1889, 47, див. Walde-Hofmann...).

С. v. *brīc* можна було би зазначити, що як що грецьке *brōtos* наближається до санскрит. *mūrtah* 'запеклий' (д. Boisacq, s. v.) то *brīc* з *brōtos* (тоді > **mbrōtos* > **mbrōtos* зближати не можна.

Крім того стор. 3, перша шпальта, рядок 15 (s. v. *harazd*), може замість "Diese Auffassung ist lautlich unmöglich wegen sl. a und got. ā..." треба писати "...wegen sl. o und got. ā..."", бо в пісні про полк Ігоря у Вас *gorazd* *gezec* о і т. д.; може це теж друкарська помилка, як що я правильно розумію контекст...

Врешті Юрій Шевельов у листі з 30. XII, 1944, з Пляуну писав про згадані пробні сторінки таке:

... Великою і надто приємною несподіванкою було для мене довідатися, що Ви працюєте над українським етимологічним словником. От, власне, потрібна праця, за якою все наше мовознавство, ба навіть культурний розвиток взагалі, аж кричить! Ваша ініція-

тивність і працьовитість мене просто захоплює, надто коли зважити на теперішні складні умови.

Ті сторінки справили на мене загалом своєю системою дуже добре враження. Зауважень можу подати тільки небагато. Система чітка, науково витримана. Хотілось б тільки використання матеріялу балтицьких мов — це було б часто дуже доречно. Сумнів викликає потреба давати вивідні слова (в даному випадку *дошадлу* і *дошенту*) окремим гніздом, коли вже є гніздо для кореня. Думаю, що це варт робити тільки тоді, коли дане вивідне слово має якусь особливо своєрідну свою історію, а в інших випадках краще було б з'єднувати їх з основним гніздом. В ускладнених випадках хотілося б більшого чи докладнішого обґрунтування не зовсім звичайних фонетичних переходів (як от припущене Вами $d > t$ в *дошенту*), а особливо семантичних змін (як от при розвитку *довг* із *довгий*). Тут могли б бути корисними і паралелі з іншими словами, що розвивалися подібно. Поза цими деталями, повторюю, система видається мені дуже вдалою, і я охоче при нагоді виступлю пропагатором Вашої праці...

* * *

Друга світова війна не сприяла науці, а зокрема етимологічним дослідям. В 1943 р. прийшла вістка з Берліну, що збомбардовано дім М. Фасмера, а з цим знищено всі його матеріали для російського етимологічного словника, що його мав видавати Карль Вінтер у Гайдельберзі. В лютому 1945 збомбардовано Прагу й частинно зруйновано Український Музей на Панкраці з його колекціями. Спокійна до того часу Прага ставала небезпечним місцем для дальшого зберігання моїх матеріалів і етимологічних експерцій на карточках, яких уже назбиралося коло 25 тисяч. Я з родиною рішив вийхати на Захід. Нашою далекою метою був Гайдельберг, незнищене університетське місто над рікою Некаром, а ближчим етапом — прикордонне містечко Вунзідель у Фільтельгсберґе.

Не без пригод ми приїхали туди дня 13-го квітня 1945 р. й після всяких труднощів, зв'язаних із тодішніми воєнними обставинами, нам удалося знайти приміщення в готелі „Васрішер Гоф“ у самому центрі міста,

а пізніше на приватній квартирі у пані Зімлер, місцевої німки.

Все виглядало можливо, журили нас тільки наші посилки з книжками вислані з Праги на адресу місцевого музею. Як виявилось згодом, вони не дійшли й по сьогодні — пропали десь під Пільзном, можливо збомбардовані, а можливо й присвоєні чеськими урядовцями в часі війни, бо тоді нерادо пропускали з Чехії посилки до Німеччини. Так чи сяк я вже ніколи більше не бачив своїх словників, граматик та інших книжок, висланих на адресу Вунзідельського музею.

Події в спокійному містечку йшли швидко. Через тижень після нашого приїзду його зайняли американські війська.⁹

З вдячністю згадую тут команданта американської залоги в Вунзіделі, що тоді підписувався військовим псевдонімом Дж. Венард. Я відвідав його кілька днів після „окупації“ Вунзіделя, з'ясував йому своє положення, справу словника й конечність візду до якогось університетського міста, preferably Heidelberg, для продовжування праці.

Зовсім несподівано він запитав:

— Do you have the eleventh and twelfth fascicles of Walde-Hofmann? Did Winter publish them already?

Я був здивований цим питанням і взагалі ознайомленням американського воєнки з етимологічними дослідженнями в Німеччині. Я поінформував його, що оба зошити є в мене, зн. йшли поштою до Вунзіделя й можливо тепер їх відстану, коли закінчиться війна. Радо йому покажу їх. Але й так їх легко набути в видавця в Гайдельберзі. Я заявив охоту поїхати туди й привезти йому ці зошити, чим він дуже зрадів. В дальшій розмові він признався, що займається етимологією класичних мов, а передусім латинської, й що був від років передплатником Вальде-Гофманового словника. На жаль, війна перервала правильне по-

⁹ Пор. Яр. Рудинський „З подорожного нотатника“, *Наша Мета*. Торonto, ч. 38, 19-го вересня 1970, стор. 2.

стачання йому окремих зошитів і ось він дуже радо хотів би скомплектувати свій примірник.¹⁰

У висліді цієї візиту я мав забезпечене не тільки перебування в Вунзіделі, де вихалися советські „делегатції“ для поворотців „на рідину“, але й офіційну армійську перепустку до Гайдельбергу. Тому що тоді ще не ходили пасажирські поїзди в Німеччині, вона допомогла мені захити різними американськими ваговозами й джипами, включно з амбулянсами Червоного Хреста, до „обічної землі“ — Гайдельбергу.

Закупивши по два примірники Вальде-Гофманна в видавництві Вінтера, я почав оглядатися за приватним помешканням у Гайдельберзі. Справа йшла тяжко, бо це місто було тоді головною квартирою американської армії, прибіжищем усяких інтелектуальних „скитальців“ і свого роду академічним Ельдорадом німців. Все ж із допомогою університетського офіцера, на якого вплинув проф. Вол. Тимошенко з Каліфорнії, що тоді перебував у Гайдельберзі, а теж із допомогою двох словникових видавців з видавництва К. Вінтера й И. Грооса, по довгих вичікувань, я врешті дістав дозвіл на дві кімнати на передмісті Гайдельбергу — Рорбах. З трудом я повернувся до Вунзіделя й при нагоді перевіз усі книжки й матеріали до Гайдельбергу. Для словника почалася справжня „золота доба“. Університетський офіцер казав дати мені ключі до Індоевропейського й Мовознавчого Інституту Гайдельберзького університету й я щодня одинцем просиджував у ньому, працюючи над словником.

Поволі німці приходили до слова в академічному житті, Гайдельберзький університет почав діяти. За дозволом декана Регенбогена й професора Г. Краге я мав дальше змогу користуватися бібліотекою згаданого інституту й працювати над словником. Крім нових ексерпцій, зокрема гайдельберзьких видань, я опрацьовував поодинокі га-

сла в українській мові. Як зразок наводжу одне з них у автентичному форматі з рукопису:

рахман, рахманій 'легендарний мешканець мітичної країни на півдні; праведний християнин; бідний'; пох.: рахманний 'лагідний, добрачий, смирний', рахманський /див. Великдень/; сукр. рахмане з Ід.ст. ПЕС 2, 186. Слова відомі ще в фр., рос. і поль. мовах /в цій останній із укр./ Записка з сх. мов, пор. тур.-ар. rahmān 'милосердний', а teğ і evr. rahmānī 'милосердний'. На основі нар. етимології встановлено це слово з індійськими брагманамі, відомими в Україні з повістей «Александрії», «Хождєніа Зосими» й ін., а teğ із першого, т.зв. Несторового літопису, де згадка про «актріяніа, глагоলেখіа брахманіа». За нар. легендами рахманів 12; вони ідять тільки раз в рік на Великдень [Рахманський] /звідсіля зворот: «постимо, як рахмане»/ й живуть дуже довго й поборно /звідсіля нар.: «сесе не чоловік, але якийсь рахманіа»/.

МЕМ 272, Напеч. РР I, 459, ГЕС 296, ВБЕ 459, LEW 136. — Неприятний вивідок слова брагманамі, поданий вперше О. Латицьким, Правда I/1867, стор. 69-71, 79 і 87-8, опісля Соболевським РБВ 64, 170-7, Коршем і ін., а teğ ПЕС 2, 186-7.

¹⁰ Йшло про: A. Walde *Lateinisches etymologisches Wörterbuch*. Dritte neubearbeitete Auflage von J. B. Hofmann. Lieferung 11-12, Heidelberg 1988-1940.

У Гайдельберзі я опрацював коло тисячі гасел під різними початковими буквами. Я керувався тоді більш семантичними гніздами й первісною спорідненістю слів, як їхнім алфавітним порядком. Отак напр. побіч *а, абі, азей*, були такі слова як *бўлька, вертён, галайстра, плбський, Різдеб, рбжа, тройнда, аж до ягліки й ягоди*.

Як у Празі, так і на цьому новому етапі словникової праці, помагали мені в ексцерпції відповідного матеріалу в роках 1946-1948 такі студенти: Р. Кухар, М. Клебан, К. Микласевич, Яр. Левицький, Ол. Павлишин, А. Слюсарчук і Вс. Шевченко в Гайдельберзі й О. Рибачук, Ів. Сохоцький, Н. Іщук в Авгсбурзі. Відповідні стипендії для деяких з них давала стипендійна комісія при Станіції Санітарно-Харитативної Служби в Карльсруге під головуванням інж. О. Охрима.

Перебування в Гайдельберзі дало мені теж змогу поповнити, чи відреставрувати, втрати в бібліотеці, що їх потерпіла моя приватна збірка словників при переносах з Праги. З допомогою д-ра К. Вемера, що переїхав до Гайдельбергу й став директором університетської бібліотеки, я мав змогу випозичати для фотографії чи мікрофільмування важливіші словники. Деякі з книжок „першої потреби” я привозив із Авсбургу чи Мюнхену й передавав для репродукції фотографічному закладові П. Цірова, що приміщувався в університетській бібліотеці. Отак придбав я тоді репродукції Горяєва, Преображенського, Брюкнера, Желеховського, Тимченка й інших книжок, без яких праця над словником була б неможлива.

У висліді всіх цих заходів у Гайдельберзі в роках 1945-1948 я мав не тільки поповнені свої празькі ексцерпти (коло 30 тисяч карточок), опрацьовані деякі словникові гасла, але й приблизно відреставровану підручну літературу й бібліотеку. З уваги ж на багатство часу для праці (ми жили приватно з привезених із Праги гонорарів за словники й граматику), спокійні й пригожі академічні відносини, наукову атмосферу „міста з червоного каменю” гайдельберзький період у праці над словником був одним із найкращих.

II.

*Так в давній Ольбії загожі різьбярі,
Серед буденних справ і мурної громади,
В другі плакали сон далекої Геллади,
І для окрижжя орд, для скитів-дикинь
Різьбили з мармору невмиглиць боги.*

М. З е р о в.

Третім етапом праці над словником була Канада, точніш Вінніпег, куди я приїхав з родиною в січні 1949 р. Моїм „спонсором” був видатний громадський діяч і лексикограф Олександр Григорович із Оттави, з яким я листувався ще з Гайдельбергу, постачаючи йому різні мовознавчі видання, в тому й українсько-німецький словник із 1943 р.¹¹ Він намовляв мене до переїзду в Канаду й обіцявав зробити все, що в його силі, щоб мені допомогти в переселенні. В 1948 р. трапилася йому добра нагода: до Оттави приїхала делегація Українського Національного Об'єднання з Вінніпегу зі списком „спонзорованих” нею переселенців з Німеччини. Григорович, як перший голова УНО й узагалі заслужений діяч організації, порекомендував мене цій делегації й так я — поза цим невідомий ближче УНОВським діячам — попав з сім'єю на список їхніх „скитальців”. Після приїзду до „столиці українців Канади” мені виразно заявили, що мій опікун — Ол. Григорович і я всецільно на його відповідальності. Мушу з признанням підкреслити, що мій „спонзор” не цурався мене, навпаки піддержував у перші тяжкі дні морально й матеріально й робив заходи на всі боки, щоб мене „безробітного” якось влаштувати на працю по моїй спеціальності. Як зразок його заходів хай послужить лист із 25-го січня 1949 до інж. Вол. Коссара, тодішнього крайового голови УНО:

... Рудницький, автор багатьох праць з української філології й загально-слов'янської, з великим практичним знанням, яке набув, працюючи над уже виданим словником.¹² Було би злогиним не використати (за його згодою) його знання для загально-української справи. Отже для кого, як для кого, але для нього мусить найтися відповідна нагода для пра-

¹¹ Пор. відомач 6.

ці. Хто ж може це зробити? Думаю, наші організації. Як вони не зроблять цього, то може згодом зроблять приватні одиниці. Але де ж тоді будуть наші організації? Чи їм тільки роботи, що заводили заангажувати віра краща (вже недавно почали знов), або чия партія краща? Хочу вірити, що не тільки заангажуватися п. Рудницького до цієї праці, але він дістане й відповідних помічників, щоб діло пішло скорим темпом вперед. Я від себе можу послужити словниковим матеріалом, який збираю вже майже тридцять літ.¹² „Наші організації” та їхні провідники в Канаді були глухі за заклики Ол. Григоровича і йому подібних. Не тільки його плян щодо мене особисто, але й щодо субсидювання „відповідних помічників”, поодинокими українсько-канадськими установами, організаціями, товариствами чи клубами не здійснився.¹³ Під тиском Оттави разом

¹² З архіву сл. п. Ол. Григоровича в Гамільтоні; копія цього листа була переслана мені його сином Андрієм в червні 1970 р. Сирава, про яку писав Ол. Григорович, торкалася проекту великого англо-українського словника, що його не й досі не здійснено через байдужість „наших організацій”; пор. теж О. Войченко „Поперська лексикографія”, *Слово на сторожі*, Вінніпег, ч. 7, стор. 13-15.

¹³ Ані Григорович, ані я не сподівалися тоді, що українська група в Канаді та її провідники стримують ідею на позиціях іде-перех сорока років так, як їх того часу характеризовав Михайло Грушевський: „...Ані ж з Вас в такім разі провідники і просвітителі народу, аніж приклад для Вас Вашого громадянства, як рекомендуєте яшу націоналізм перед чужинцями, яке поняття про неї у них виробляється? Чи дивуватися, що нас трактують не як людей, а як худобу, котру дають в роботу і на заріа першому ліпшому сусідю! Схаменіться, Вілопанані Панове! Що робите во время люте з нами — людьми, які жите своє, цасте, достатки, достатки віддали слову народови, і від Вас, показують на Ваші гарні слова, мовчи сподівались, а не такої наруги з нашої біди і нещастя. Думали, що Ви зрозумієте нас згиналися перед чужинцями панамми України, поможете обстоїти наші національні воїни, доки вони, сі наші не побачать себе змученими принайти Українця на Україні — а Ви своєю безжалісністю, своєю несподією помагате їх виголокувати ту нещасну купку чесних патріотів, які згуртувалися коло мене і може вістаються се єдиною моральною силою, а котрою рахуються чужі і свої — тому й клеветуть, і злостяться, що чуять сю моральну силу! — Прикро мені се писати Вам, не дай Боже, як прикро! Ібо то Ви доводите мене на старі літа! — Ви котрих я знаваа за крадих людей, за патріотів! Схаменіться, кажу, і принайти же нарешті сі гроші...”

З поважанням

Wien VII, Kirschengasse 41
10. XI. 1921.

Мих. Грушевський

(З Архіву УВАН у Канаді, *Фонд П. і О. Войценькі*). Треба було великої праці й посвяти, щоб аж у 1960-их роках хоч трохи „розрухати” громаду.

із Л. Білецьким нас заангажували в березні 1949 до технічної праці в Осередку Української Культури й Освіти в Вінніпезі з тим, що я мав їздити по Канаді за збіркою фондів на наше вдержання, а теж і на розбудову Осередку. Я провів березень і квітень на заході Канади, виголожуючи доповіді, проводячи збірки й вербуючи членів для Осередку. В Едмонтоні, при допомозі П. Лазаровича, мені вдалося нав'язати контакт із Альбертським університетом і в числі вже в транві я мав офіційне покликання на асистент-професора в Департаменті Модерних Мов. Це покликання помогло багато при оснуванні Департаменту Славистики в Манітобському університеті. Щоб мене не втратили з Вінніпегу, тодішній президент університету д-р А. Г. С. Джолсон вирішив не чекати на народну збірку фондів на цей Департамент й пляноване відкриття його в 1951 р., а почати його організацію без українських грошей уже в осені 1949 р.¹⁴ Попросивши мене здержатися з відповіддю Альбертському університетові два тижні, він скотактувався з членами університетської кураторії (Board of Governors) і виснався у них позачергове затвердження бюджету для нового департаменту. Мене заангажовано до праці з осінню того року. Всі мої етимологічні матеріали опинилися знову в університеті, так як колись у Празі.

Організація нового відділу в Манітобському університеті, старання про підручники, бібліотеку, й т. п., все те займало час і енергію й відтягало від праці над етимологічним словником. Все ж я далі збирав матеріали, слідкував, наскільки було можна, за новою етимологічною літературою й опрацьовував даліші гасла.

В 1951 р. виринула проблема покликання другого професора, мгра П. Юзика до складу Департаменту, а з тим збірки фондів, бо університет вимагав його оплачування українською громадою на перших п'ять років (1951-1956). Треба було тратити час і їздити по провін-

¹⁴ Пор. В. Жила *З історії українознавства й славистики в Канаді*. Департамент Словознавства Манітобського Університету 1949-1959. *Збірник Загальнознавства УВАН*. Вінніпег, 1961, стор. 22-23.

ції разом із іншими членами „Клубу Українських Професіоналістів і Підприємців”, виголошувати промови й збирати фонди. Це знову відтягало мене від праці над словником. І так роки 1951-1955 були майже непродуктивні для мого наукового проєкту. Думав дістати фонди від відомих фондаций, щоб могли найняти одну-дві особи для технічної допомоги, бо ж не можна було обтяжувати українську громаду ще й другою збіркою на незрозумілий їй етимологічний (вінніпезькі діячі казали: „ентомологічний”!) словник.

На жаль, мої заходи перед Східно-європейським Фондом Фундації Форда в Нью Йорку, перед Філософічним Товариством у Філадельфії, перед Фундацією Гугтенгайма й іншими були безуспішні. Етимологічні досліді взагалі, а ще й праця над українським етимологічним словником, не йшли по лінії наукових субсидій і наукової політики тих, що могли допомогти. Я що раз більше переконувався в потребі спертися виключно на власні сили й почав „переорганізовувати” свої пляни й техніку праці. Основним було вготувати рукописи, і то в англійській мові, й почати друкувати.

В міжчасі зростала етимологічна література, появився словник Фасмера, треба було доповнювати мій матеріал новими ексерпціями. В Вінніпезі цього робити не було можна, треба було їхати в Європу. І так, починаючи з 1955 року, я що року влітку виїздив до Лондону, Парижу, Мюнхену й інших міст в Європі для наукових конгресів і праці над словником. Головна ціль моїх поїздок було ознайомлення й використання нової мовознавчої літератури й доповнювання попередніх недотач у матеріалі.

Як приклад моєї праці з того часу може послужити стаття п. н. „Дигресія: про етимологію...”, надрукована в *Новому Шляхові*, ч. 66, із 19-го серпня 1955:

Голляндія була моїм останнім етапом у розшуках за українською в бібліотеках, а зокрема в збиранні матеріалів й бібліографії до мого етимологічного словника.

Коли ми при етимології, то читач мусить мені вибачити хоч один репортаж присвячений цій справі. Така дигресія оправдана хочби й тим, що вся моя подорож після конгресу в Саляманці стояла під знаком доповнень моєї дотеперішньої колекції етимологічних матеріалів, які я почав збирати ще в Празі р. В. 1941-45. Цю всю збірку виписок і матеріал я щасливо довів до Канади в 1949 р. й здепонував у Департаменті Славістики Манітобського університету, де вона зберігається й досі разом із доповненнями з рр. 1950-1955.

Є два роди етимологічної праці. Один (найбільш поширений серед нефахових кол) — ігнорувати все, що досі сказано в даній ділянці й починати пояснювання слів чи назв від себе. Цей спосіб остільки легкий і практичний, що він не вимагає ніякої більшої праці й зусиль: береде напр. слово „церква” й пояснює так як Беринда в 1627 р. — що це від „циркаля”, бо кожна церква окружена менш більш коловим плотом, чи муром, отже „цирклем”. — В нашій канадській дійсності таким чином можна пояснити напр. Ассінбойн як „Свинобой”, а Оттаву як „отаву”. Це т. зв. народні етимології; вони з наукою не мають нічого спільного

Справжня наукова етимологія вимагає передусім зібрання й критичного опрацювання дотеперішньої наукової літератури про кожне слово. Ось так візьмемо як приклад слово „коровай”, старий український і слов'янський термін із поля народної обрядовості, зв'язаної з весіллям. Література до етимології цього слова чимала.

Один із перших на тему „коровая” та його походження висловився Ол. Потебня в праці: К истории звуков русского языка. Етимологические заметки (Варшава 1880-1883, III, стор. 66), пояснюючи „коровай” як „бик — жених” — тобто чоловічий відповідник слова „корова”. — Зв'язок із „коровою” бачив тут же чеський учений Зубати (Архів сл. філ. 16, 393), звертаючи увагу на круглу форму „коровая” та „коров'янка”. Російський учений Горяев у своєму етимологічному словнику виводив це слово із кореня **кор* - **кол* - 'круглий'. Німець Г. Маєр (Югр. студії II, 30) виводив це слово з грецького: варвелі 'рід хліба'. Інші, як Бернекер, Преображенский зовсім не пояснюють цього слова („темне”), хоч вони були авторами великих етимологічних словників. У 1919 р. в Известиях

ОРЯС (том 24, книга 1, за 1922, стор. 121 - 22) зайнявся ближче цим словом Гр. Ільїнський (що, до речі, пояснив багато українських слів) і подібно як Зубати і Горяєв зв'язував його з коренем *корв — 'кривий', 'круглий'. Останній, як досі, забрав у цій справі голос М. Фасмер у своєму етимологічному словникові (том 1, 1953, стор. 630) і завернув до пояснення Потєбні, зв'язавши це слово з „коровою”, що в російській мові діалектично може означати теж і „молоду” й наводивши інші назви печива від домашніх звірят (рос.: коровушка, білоруське: яловича, українське: гуска, бичок, козуля — все разом печива). Так (згрубша тільки, без називання дрібніших згадок про етимологію цього слова) виглядає бібліографія тільки одного гасла. Якщо ви маєте всі загадані праці під рукою, не мусите їхати до Європи. На жаль, їх у Канаді, чи в Америці немає.

Вертаючися до „коровая” хочу відмітити ще один характеристичний момент: у Лондоні я зустрів проф. Цезарію Бодуен де Куртене, дочку визначного філолога, відданого приятеля українців і української науки. В розмові й спогадах про покійного її батька, ми зійшли й на етимологію й при цьому на „коровий”. Пані Бодуен-де-Куртене більш етнолог як мовознавець і з цього становища підходить до пояснення цього слова, відкидаючи попередні. У висліді — бібліографія коровая в моєму словникові повинна збільшитися ще однією позицією.

♦♦

Однаке є слова для яких майже немає наукової літератури, бо над ними ніхто досі не працював. Між ними є легкі слова, як напр. „ледащо”, „нісенітиця”, „горілка”, а є й такі, що важко для них знайти пояснення. Досить довго я вже шукаю напр. за розв'язкою слова „зайвий”. Моя концепція — виходити тут від прислівника „зайво” й уважати його за комбінацію „за - є - ово” в значенні „понад це й те”, хоч і не виключена, то проте надто не захоплює мене. Зовсім припадковий в Мюнхені я знайшов бібліографічну нотатку про те, що в 1914 році в журналі „Україна” кн. 4, стор. 79 була окрема стаття підписана ініціалами „Г. І.” (напевно: Григорій Ільїнський) під наголовком „Українське зайвий”. І тут почалися мої шукання за „Україною” з 1914 р. Шукав у Мюнхені, не було, шукав у Марбурзі — не знайшов, шукав у Брюсселі, Парижі, Лондоні, Оксфорді — безнадійна справа. Зовсім при-

падково натрапив на „Україну” за 1914 рік у Лейдені в депозиті проф. фан Вайка. Читач може собі уявити мою радість. Навіть проф. Схонефельд запалився цією справою. Швидко переходило напередок річники „України” один по одному. Ось й 1914 рік! Листуємо й показується, що Лейденська бібліотека має тільки початкові книги „України” за 1914 — кінцевої четвертої, саме со статтею Ільїнського, немає. Ми аж присіли з розчарування. Остаточно колега Схонефельд знайшов вихід: написати або до Гельсінкі, або до Відня, де великі колекції славівки й українки й там напевно є всі книги „України” за 1914 рік. На Заході їх немає й тим самим шкода шукати...

♦♦

Ми навели тільки два малі приклади з цілої низки питань і труднощів, що й українські вчені на еміграції мають до переборення в своїй праці. Подібних випадків є багато більше. І тому в усьо широчині сьогодні стоїть перед нашим поколінням проблема солідної української документації в діаспорі. Українські видання повинні зберігатися, зн. ми повинні їх висилати до всіх національних (а то й спеціальних) бібліотек у світі. Чи це буде Мадрид, чи Гельсінкі, Відень, чи Вашингтон, Оттава в Канаді чи Веллінгтон у Новій Зеландії, в національних бібліотеках кожної країни повинні бути важливіші видання про Україну. Інакше наші майбутні покоління будуть мати подібні пригоди, як я з „Україною” за 1914 рік кн. 4 у західному „півсвіті”: шукав і не знайшов.

Все ж я не вгавав у розшуках за цією статтею, розпитував між знайомими, листувався з бібліотеками, переглядав каталоги й огляди бібліотечних ресурсів у західному світі. Якось не хотілося вірити, щоб у вільному світі не було ні одного примірника цього журналу. А при цьому, щоб ніде в мовознавчих журналах не було згадки про зміст її, про саму етимологію.

Остаточно вілтку 1957 р. я знайшов цей том в університетській бібліотеці в Гельсінкі, Фінляндія. Є це єдиний примірник цього випуску *України* на заході. Репродукуюмо тут цю статтю.

Українське „зайвий“.

Наскільки мені відомо, на це слово ще ні разу не звертали уваги етимологи, а тим часом воно має чималий інтерес вже й як надзвичайно точна семасологічна паралель до рос. *лишний*, а значить і взагалі до словникового *лиш*. Останнє, як відомо, походить від основни **leikso-* і спершу значило — „той що злинив ся“, „оставилый“; пор. литов. *lėkš* „линяю“, грецьке *λεπτός* „останній, остальний“ та інше. Цілком можливо, що з значіння „той що злинив ся“ розвилось значіння рос. „лишний“ і в укр. „зайвий“. Адже це слово не можна відділяти від того самого коріння **ghe(i)-* „линяти, видати“, від якого склалися, напр., ст.-інд. *higate* „кидає ся, линає ся“, ав. *gagaiti* „лянає“, потім ст.-інд. *jahati* „лянає“, гр. *υαίω* „поступаюся“ (із *υαί-ω*) та інше (пор. Uhlenbeck, Al. EW. 99: Pr.-Hwitez, EW. 500). Український праякметник різниться від цих слів тільки висшим ступінням свого коріння **ghoi-*. Що ж до суфікса, то як показують великоруські діалекти (курє-, ворон.) *місний і зайвий*, „запасний, зайлий“, він мав спершу звучати як *мєг*. Отже, *зай-єг* стоїть в такій відношенню до *га(j)-гєг*, як *доєпог-єг* — до *до-сто(j)-гєг*.

Не закінчення цієї замітки нагадує, що *Persson* в своєму новому прекрасному трактаті „Beiträge zur indogermanischen Wortforschung“ 698, 708 не вважає можливим відділяти корінь **ghe(i)-* „лянати“ (власне „лясти в порожнє місце“) від відомого коріння **ghe(i)-* „зайати“, рос. „зіяти“¹⁾.

Г. І.

1) З технічних причин ми не могли вписати в цю замітку ні палатальності голосника *gh* в коріннях **ghoi-* і **ghoi-*, ні довжини їх голосників *e* і *o*, довжини не вписаними також довжина другого *a* в ст.-інд. *jahati* і ав. *gagaiti* і довжина *i* і *e* в ст.-інд. *higate*.

* * *

Контакти з Європою підсилювали в мене переконання про потребу українського етимологічного словника так, як українсько-канадське чи американське середовище їх ослаблювало. Можна було сказати за Біблією, що в історії й праці над словником було „сім ситих років“ (1941–1948) та „сім худих“ (1949–1956).

Новий запал влили в мене професори Тадеуш Лер-Сплавінський з Кракова, з яким я стрівся на Міжнародному Конгресі Мовознавців в Осло, Норвегія, в 1957 р., а там професор Карльо Баттісті з Фльоренції (сам співавтор етимологічного італійського словника)¹⁵ й професор В. К. Матьос із Лондону, Англія. Ідучи за їхньою заохотою, а то й принаглованням,¹⁶ я почав у 1957 р. перекладати словник на англійську мову, щоб його видати в цій мові, бо ж ніякого слов'янського етимологічного словника по-англійському в славистиці досі не було.

В 1958 р. я стрівся в Мюнхені на Міжнародному Конгресі Назвознавства з Максом Фасмером, Юлієм Покорним і Дмитром Георгакасом — видатними етимологами й у дискусіях з ними я відчув більш, як коли потребу цього словника з уваги на давній погляд про „український додаток“ до російського етимологічного словника. Після повороту до Канади я посилив свою працю й

Мюнхен 1958: автор у товаристві
М. Фасмера, Ю. Покорного й Д. Георгакаса.

¹⁵ Пор. Carlo Battisti — Giovanni Alessio: *Dizionario etimologico italiano*, 1–5 Firenze 1948–1957. Баттісті був остаточним надхлином щодо визначення синоніміки в мій словник.

¹⁶ Зокрема настоював на видаванні мого словника проф. Т. Lehr-Spawlfski: „Niech Pan głosi wszystko i wydaje swój słownik!“ — були його енергійні слова в Осло, а пізніше подібні й в Паї на Навозназачому Конгресі в 1961, пор. мої спогади: *З подорожей по Італії*, Вінніпег—Гам, 1965, стор. 105.

редагував кожного дня одне-два гасла. В 1959 й 1960 роках це ввійшло вже в щоденну рутину: вранці словник, а пополудні виклади й обов'язки в Манітобському університеті. Словник ріс на очах і я почав розглядатися за видавцем.

Насамперед я звернувся до видавництва Отто Гаррасовіц, що друкувало колись пробні сторінки словника, а тепер розгортало видавничу діяльність у Вісбадені, коло Гайдельбергу. Відповідь цього видавництва була відмовна. Я переговорював із фірмою Карль Вінтер у Гайдельберзі — теж нічого не вийшло. Відмовою поставилися й британські й американські видавництва. Так і відчувалося, що український етимологічний словник не має ринку збуту й тому — а може й із інших причин — ніяке видавництво не хоче взяти на себе ризик. Врешті й українські видавці відмовилися.

У 1961 р. я все таки знайшов одного кандидата. Був ним колишній друкар моїх праць — підручника української мови, словників та інших мовознавчих видань — із Гrefенгайнхену під Ляйпцігом, що розбудував після війни своє видавництво в Вісбадені під фірмою Franz Steiner Verlag, GMBH. Він видавав у тому часі етіопсько-німецько-англійський словник із допомогою Deutsche Forschungsgemeinschaft з Бад Годесбергу й погодився взяти на себе видання українсько-німецько-англійського етимологічного словника під умовою, як дістане допомогу з того ж таки джерела. Я приготував зразок рукопису, подававши за кожним українським словом крім англійського ще й німецький переклад. Штайнер вніс прохання на фінансову допомогу й після року прийшла з Бад Годесбергу відмова, мовляв, немає фондів, а там... (неофіційно:) вже с Фасмерів російський етимологічний словник, отож не треба ще окремого українського; вистачив би „додаток окремих українських слів” до російського. Штайнер відмовився від видавання й я опинився остаточно без видавця.

Між тим прийшла вістка з Києва, що там у виданнях Академії Наук УРСР проголошено у 1961 р. друк першого тому українського етимологічного словника Р. В. Кравчука й що він мав би з'явитися під кінець 1962 р. Для мене була це велика несподіванка, з „журбою радість обнялася” в душі. З одного боку виходило, що моя двадцятирічна праця була безпотрібна, бо нагло, як Венера з піни морської, має виринути аналогічний словник у Києві; з другого ж боку відрадне явище було довідатися, що й в Україні щось робиться в цій ділянці, може й краще, бо ж у запліччі проєкту стоїть держава, з усіма її авторитативними можливостями й фінансовими ресурсами. А хто ж стояв за мною й моєю працею? „Наші організації” в Канаді й Америці, що — за словами Григоровича — мали тільки й роботи, що „заводити спори про те, чия віра краща, або чия партія краща?”; а там велика більшість української „діяспори” поза „нашими організаціями”, ідейно зматеріалізована, особисто зантагонізована й зовсім байдужа до наукових справ? Адже ж за сім років мого перебування в Канаді (1949 - 1956) ніхто крім Ол. Григоровича й Л. Вілецького ні одним добрим словом, ані одним шелягом не причинився до підтримки праці над моїм („ентомологічним”) словником! Як ніколи перед тим і ніколи після того не стояла передо мною так виразно в усім своїм реалізмі правда: „Що зробиш сам, буде зроблене!” Визов цієї правди мавив, кликав до змагу і з „державою”, і „нашими організаціями”, і байдужістю української „вільної діяспори”. І от у такій атмосфері й у боротьбі з самим собою (головно з ваганнями й непевністю „встоятися”) я рішився з кінцем 1961 р. на один із важливих кроків у житті: приступити до друку словника на власну відповідальність і власні кошти.

Склавши з Президією Української Вільної Академії Наук — УВАН у Канаді окремі договір, на основі якого вона давала фірму на видання цього словника, я віддав рукопис у руки П. Голінки, досвідченого друкаря ще зі Львова, що тоді працював у друкарні „Тризуб” — „Український Голос” у Вінніпезі. З допомогою Ольги Войценко

придбано з Нью Йорку деякі додаткові черенки й праця пішла в рух.

Перший випуск словника появилася в 1962 р. В пресовому комунікаті з цього приводу Секретаріат УВАН (М. Боровський) подавав таке:

В половині серпня ц. р. вийшла з друку перша частина поясняльно-етимологічного словника української мови — An Etymological Dictionary of the Ukrainian Language (букви А-В) в опрацюванні проф. Я. Рудницького в виданнях УВАН (Канада) з друкарні „Українського Голосу“ (стор. 1-96). Як виходить із передмови, цей словник опрацьовувався від 1941 року в Празі, ЧСР, потім у Гайдельберзі, західна Німеччина, а від 1949 року в Вінніпезі, Канада. Є це перший етимологічний словник української мови, що крім літературних слів і назв подає їхні діалектні різновиди, історію слів, синоніміку, похідні форми і походження (етимологію) з обширною літературою в українській і інших мовах. Цей „наріжний камінь української культури“ (за висловом Ю. Лисового) виходить знову заходами української діаспори, бо досі в Україні не видано словника такого типу... (*Новий Шлях*, Вінніпег, Ч. 35, 1962).

А перший відгук на словник появилася в „Українському Голосі“ в Вінніпезі, Ч. 36, того ж року, під наголовком „Родовід і метрика українських слів“. Її автор, С. В. (Степан Волинець), писав таке:

На видавничому ринку неабияка сенсація. Без попередньої реклами, без голосних заповідей появилася перша частина „Етимологічного словника української мови“ проф. д-ра Я. Рудницького.

Словник появилася як англomовне видання Української Вільної Академії Наук у Вінніпегу і датований 1962 роком...

Перша його частина, чи радше перший його зшиток має 96 сторінок і в ньому є 240 слів на букву „А“ і 259 слів на букву „Б“, тобто разом 499 слів. Всіх зшитків має бути понад 20.

Коли ця праця буде закінчена, українське мовознавство буде мати капітальний і старанно виготовлений родовід і, так би мовити, метрику многих тисяч

українських слів (досі нам не траплялося зустріти ніде вказівок на те, скільки властиво слів має українська мова).

В тому родоводі важне те, що він написаний англійською мовою, і англomовний світ, що відграв важливу роль також і в славістиці, знайде в тому словнику пояснення до слов'янських слів під українськими гаслами і в українському наświetленні.

Вже з першого зпитка цього словника видно, що зібрано величезний історичний матеріал щодо походження слів і взято до уваги околиці, з яких дане слово походить.

Між словами, що їх подано в тому першому зпитку, є слова, що мабуть, перший раз появляються в українському словнику. Між ними є такі: „акш“, „алей“, „алеч“, „ардан“, „арідник“, „астронавт“, „базука“, „байтала“, „бандерівщина“, „батяр“ і інші. Читач зі здивуванням бачить, який багатий і складний родовід має таке невинне популярне українське слово, як „батько“.

Незабаром скажуть своє важне слово у справі того словника українські і неукраїнські вчені-мовознавці.

Але словник призначений не тільки для них. Він призначений також для рядових любителів українського слова і працівників пера, і буде дуже корисним і для них. Він вікниці дасть їм в руки родовід українських слів і скріпить в них переконання, що дане слово є таке українського походження, або вкаже законне їх походження й усуне щодо того всякі сумніви.

Словник має за собою вже довгу історію. Праця над ним почалася ще в Європі в 1941 році при скромній грошевій підтримці, яку давав Український Центральний Комітет у Кракові й УНО в Берліні. Заходи Вінніпегського УВАН, щоб дістати тут в Канаді підтримку на продовження праці, були безуспішні. Наразі приватними засобами вийшов один зшиток, а повинно їх вийти ще понад 20. Доля отого першого українського етимологічного словника в руках любителів української мови. Як вони викуплять перший зшиток, появиться другий.

З появою цього словника знову слід підкреслити, що й цим разом, як у випадку з Енциклопедією Українознавства й Археологією України, українські вчені

на еміграції випередили київських вчених з державної Академії Наук, що повинні мати всі дані для того, щоб такі речі опрацювати і видавати. Але що ж. Вже літами цілими видається там звичайний українсько-російський словник і досі вийшли лише чотири томи до букви „П“. Про великий, т. зв. „тлумачний словник“, про який час до часу згадується в підсоветській українській пресі, ще нема відомостей, щоб він почав видаватися.

Словник проф. Я. Рудницького друкувався в друкарні Видавництва „Тризуб“, в якій друкується й „Український Голос“. Друкарня, як видно із того словника, розпоряджає відповідними черенками й має працівників, що потраплять графічно оформити і викінчити такі видання.

Перший „показ“ словника перед українським і неукраїнським науковим світом відбувся в Вашингтоні, Д. К., на річному з'їзді славістів з кінцем грудня 1962 р.; словник включено в виставу нових мовознавчих видань, його оглядали учасники з'їзду, знайомилися з плянком, заохочували до дальшої публікації, обіцявали рецензії. А українські учасники видали такий комунікат:

„Українці-славісти Америки й Канади, зібрані на конвенціях Асоціації Модерних Мов (М/ІА), Американської Асоціації Славістів (ААТСЕЕЛ), та інших споріднених наукових товариств у Вашингтоні, Д. К., з кінцем грудня 1962, обговорювали потреби української науки в вільному світі й прийшли до висновку, що одне з найважливіших видань під цю пору... „Етимологічний словник української мови“ проф. Я. Рудницького. Як перший того рода словник англійською мовою він не тільки промощує шлях українській мові в наукові кола західного світу, але дає під українськими гаслами походження слов'янських слів, чим підносить роллю української мови на передове місце в слов'янському світі. — Як виказали конвенції в Вашингтоні, перший зошит цього словника викликав особливе зацікавлення в колах фахівців і вони очікують чергових випусків. — З уваги на це українські учасники конвенції закликають усіх наших громадян підтримати видання цього словника передплатами, чи спонзоруванням поодиноких зошитів і цим приспіши-

ти здійснення великого культурно-національного діла. — В імені учасників конвенції у Вашингтоні: Проф. Д-р В. Лев (США) — Проф. Д-р Яр Славутин (Канада)“.

Подібний комунікат видали українці-учасники одного з міжнародних конгресів в Європі:

Українці-учасники Міжнародного Конгресу Назвознавства в Амстердамі, що відбувся в днях 26 - 31 серпня 1963, стверджують, що під теперішню пору українські вчені в західному світі виконують велике й відповідальне завдання надолужувати нестачі наукового життя в Україні й репрезентувати її на міжнародному науковому форумі.

Коли б не українські вчені з США, Канади й західної Німеччини й коли б не серія УВАН в Канаді „Назвознавство“ та етимологічний словник проф. Я. Рудницького, на конгресі в Амстердамі не було б ніяких слідів існування праці українських учених взагалі. Подібні випадки трапляються на інших міжнародних конгресах на Заході, головновж на конгресах зв'язаних із гуманістичними дисциплінами.

В зв'язку з цим учасники амстердамського Конгресу звертаються до українців у західному світі з закликом:

1. підтримати наукові видання українських наукових установ, зокрема серійних видань УВАН у Канаді включно з етимологічним словником української мови проф. Рудницького,
2. складати пожертви на фонд міжнародних зв'язків при УВАН у Канаді (Бокс 3597, Ста. В, Вінніпег, Ман.).

В імені українців-учасників Міжнародного Конгресу Назвознавства в Амстердамі: д-р О. Старгун, Едмонтон, Канада; д-р І. Паулс, Сінсіннати, США; д-р Ганна Наконегна, Мюнхен, Німеччина.

Паралельно з цим почали появлятися рецензії в українських і неукраїнських журналах і періодичній пресі, деякі з дальшими зверненнями до громадянства в справі допомоги й підкресленням ваги справи.

Підтримуючи пригожу атмосферу, Президія УВАН і я особисто звернулися до „наших організацій“ і приватних

осіб за допомогою, устійнивши конкретно т. зв. „спонзорство” (меценатство) при вplatі мінімум 100 дол. У висліді цього в 1963 р. були вже перші „спонзори” словника: Комітет Українців Канади, Вінніпег; Читальня „Просвіти”, Кредитові кооперативи: „Карпатія”, „Віра” й Братство св. Миколая теж із Вінніпегу, а там українці міста Судбури (збірка В. Курилова), „Червона Калина” (Пласт) у Нью Йорку, а з індивідуальних „спонзорів”: д-р Ол. Котик і Ст. Дурбак із Вінніпегу, піонер Й. Дзьобко з Вірде-ну, Ман. й о. д-р М. Оленьчук із Вайтло в Алберті. Всі ці меценати були названі наприкінці другого зошита, що вийшов у 1963 р. Їхні ряди росли в міру виходу дальших зошитів і прихильних відгуків у науковій літературі.¹⁷

Люди переламано. Від 1962 р. я мав технічну допомогу деяких студентів у Манітобському університеті, оплачуючи їх здебільшого з фонду українстичних „нагород” у Манітобському університеті (звичайно по 100 дол. річно). Головна їхня функція було виписувати карточки з новіших праць і вкладати їх до загальної картотеки словника, що й далі приміщувалася в Департаменті Славістики Манітобського університету. Деякі з них (напр. О. Долінчук) виконували таку працю вже давніш з власної волі безкоштовно, але таких було небагато.

В 1967 р. я одержав наукову стипендію (Research grant) в сумі 3,000 дол. від Канадської Ради в Оттаві (Canada Council — Conseil des arts) виключно на оплату технічних співробітників для словника. Я мав тепер допомогу і в ексерпції, і в коректі, і в збиранні матеріалів до гасел, бібліографії й т. д. Найдовше з усіх працювала на цій стипендії Софія Качор (1967 - 1970).¹⁸ З вдячністю треба підкреслити, що цю стипендію двічі продовжено в рр. 1968 і 1969, а разом Канадська Рада допомогла в праці над словником сумою дев'ять тисяч доларів.

¹⁷ Гл. повний список їх усіх в англійській передмові й на обгортці десятого зошита словника.

¹⁸ Див. повний список усіх технічних співробітників з датами й ділянкою їхньої праці в англійській частині передмови до цього словника.

Все ж згідно з характером стипендії не можна було її вжити на друк словника. Ввесь тягар оплачування публікації словника лежав даліше на моїх плечах. І слушно підкреслив один із рецензентів у 1969 р. таке:

Про словник Яр. Рудницького писали багато мовознавців. Мені... хочеться заповнити ту порожнечу, яка досі залишилася після кожного мого попередника - рецензента... Справа у тому, що ніхто з попередніх рецензентів не знав, та мабуть і не знав, в яких умовах народжується цей словник. На початку статті є твердження, що подібні наукові праці вимагають однакової логіки праці, т. є. вимагають зусилля колективу визначних лінгвістів, які в своїй праці базуються на зрозумілу фінансову, моральну та наукову підтримку вищих наукових інстанцій своєї країни. Так, але цей словник видається в умовах еміграції! Без всякої тої фінансової, моральної, тим паче наукової підтримки. Над словником працює саміснський

професор, і та невеличка фінансова підтримка, яку автор дістає від Canada Council, вистачає хіба на те,

щоб фінансувати тих 2-3-х студентів, з допомогою яких можна виконати дуже невеличку частину механічної праці. Ті науковці, які працюють у вище згаданих умовах, навіть не уявляють собі, що значить працювати в одиночку на найвищому науковому творчому рівні. В наш час це звучить просто фантастично. Ми добре знайомі з умовами праці над словником, і тому можемо підтвердити — фантастичною є та напруга, цілеспрямованість, та творча енергія, продуктом якої є цей етимологічний словник! Але наука не визнає ніяких виправдань, перед нею не має ніяких компромісів: для неї треба творити. Автор це знає краще за всіх, і тому він і збирає, і систематизує, і етимологізує матеріал, пізніше здає до друку і коректує, і в довершок і фінансує всі друкарські та видавничі видатки. Що на це скажуть колеги великих почестей, високопоставлені академики, яким доля заслужено видає всі життєві гонорари за їхню працю?¹⁹

Немає сумніву, що рецензент у своїх порівняннях із „шановними академиками” мав на думці забезпечених державними фінансами працівників Інституту мовознавства ім. Ол. Потебні Академії Наук у Києві, що ще в 1961 р. заповідали видання українського етимологічного словника й до 1971 р. нічого не видали. Після невдалої спроби з Р. В. Кравчуком, організовано в Києві „колектив” інших мовознавців і вони три роки пізніше приступили до праці. Ось що писав О. С. Мельничук про цей новий проєкт:

У відділі загального і слов'янського мовознавства Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні АН УРСР з 1964 р. ведеться колективна робота над чотиритомним Етимологічним словником української мови (очевидно, в п'ятий том буде виділено вичерпний показник до Словника). Протягом 1964 р. було створено бібліографічну картотеку зафіксованих у київських бібліотечних фондах етимологічних матеріалів для Словника, розроблено інструкцію для укладання Словника і створено загальний реєстр усього Словника. В кінці 1964 — на початку 1965 р. було докладно обговорено і уточнено реєстр і тому. В 1965–1966 рр. групою укладачів з 12 осіб (Р. В. Болдирев, В. Т.

Коломієць, А. П. Критенко, Т. Б. Лукінова, О. С. Мельничук, Г. І. Нікулін, Г. П. Півторак, О. Д. Пономарів, Н. С. Родзевич, Н. П. Романова, О. Б. Ткаченко, А. М. Шамота) укладено I том (літери А—Ж, понад 5 тис. реєстрових слів, близько 60 авт. аркушів) і розпочато його редагування. Том має бути поданий до друку влітку 1967 р. Одночасно розпочато обговорення реєстру II тому. Останній — IV том Словника передбачається подати до друку в 1972 р.²⁰

Перший том нового словника (буква А—Я) мав вийти в 1970 р. Його „основний характер” визначений (1) пропущенням української топоніміки; (2) історичного матеріалу, (3) синонімічних гнізд та (4) „відмираючих... церковно-релігійних” термінів. О. С. Мельничук писав про це ось що:

Основний характер підготовлюваного Етимологічного словника української мови може бути визначений двома найбільш загальними його ознаками: максимальною повнотою охоплених ним лексичних матеріалів української мови, які потребують саме етимологічного висвітлення, і пов'язаною з цим відносною стислістю викладу.

У словнику знаходять етимологічне висвітлення або характеризуються щодо стану їх етимологічного розробки всі зафіксовані в XIX і XX ст. слова української літературної мови і українських діалектів, як здавна усадювані, так і запозичені з інших мов, за винятком найбільш регулярно утворюваних похідних форм, цілком виразно пов'язаних з наведеними в Словнику, і відмираючих (зокрема церковно-релігійних) або вузько фахових термінів іншомовного походження, про етимологію яких здебільшого подаються стислі відомості в словниках іншомовних слів. З власних назв у Словнику розглядаються лише належні українцям особові імена.²¹ З іншомовних запозичень до Словника вводяться лише такі, які стали справжніми елементами словникового складу української мови чи

²⁰ Пор. О. С. Мельничук, „Принципи складання Етимологічного словника української мови”, *Мовознавство*, 2, Київ 1967, стор. 15–21.

²¹ Що до топонімічних назв, то результати їх етимологічного дослідження, яким займаються співробітники відділу історії української мови Інституту мовознавства, будуть, очевидно, опубліковані пізніше окремим виданням.

певного українського говору, хоч би й територіально обмеженого, пограничного. Таким чином, у Словнику не подаються іншомовні слова, вживані в українському контексті як цитати з іншої мови або характерні лише для пунктів із змішаним двомовним населенням. Не подаються також вживані в розмовній мові українського населення звичайні русизми.

В основу реєстру Етимологічного словника української мови покладено реєстр шеститомного Українсько-російського словника АН УРСР (1953 - 1963 рр.) і чотиритомного словника української мови, упорядкованого В. Грінченком (1907 - 1909 рр.). Крім цього, для укладення реєстру повністю використано понад 20 інших лексикографічних праць, у т. ч. Словник української мови Ф. Піскунова (вид. 2-е, К., 1882), Українсько-німецький словник С. Желеховського (Львів, 1886), Словник української мови Д. І. Яворницького (Катеринослав, 1919), шість лексикографічних праць І. Верхратського, ряд опублікованих переважно в післявоєнний період діалектних словників різних авторів, деякі перекладні словники української мови, видані за кордоном, а також численні лексичні матеріали з українських діалектологічних досліджень.

З міркувань стислості Словник будуватиметься за гніздовим принципом: до найпростішого (чи іноді частіше вживаного) слова, яке потребує окремого етимологічного пояснення, в тій самій словниковій статті прислужуються споріднені з ним слова, словотворчий чи фонетичний зв'язок яких з реєстровим словом є цілком прозорим, після чого етимологічно пояснюється, як правило, лише основне (реєстрове) слово словникової статті. В усіх чотирьох томах Словника буде вміщено близько 20 тис. таких словникових статей. Для полегшення розшуків у Словнику слів, поданих під одним реєстровим словом, особливо таких, які починаються з інших букв, ніж реєстрове слово, до Словника буде додано покажчик, в якому перераховуватимуться всі згадані в Словнику слова української мови, як і всі слова інших мов, з позначенням тому і сторінки, де вони подаються. При цьому похідні форми від реєстрового слова, які мають найбільш регулярний характер і можуть бути вільно утворені від кожного чи принаймні від більшості реєстрових слів даної категорії (напр., дісприкетники,

дісприслівники, відімненники прикметники на *-ський, -овий, -евий*, співвідносні з прикметниками прислівники на *-о*, віддіслівні іменники на *-ння, -овка*, відд'єктивні іменники на *-ість*, префіксальні дієслова, утворені від безпрефіксних без істотної зміни значення дієслівної основи, найбільш звичайні зменшені і збільшені форми іменників і прикметників і т. д.), під реєстровим словом, як правило, не подаються і, таким чином, у Словнику взагалі не згадуються. Здебільшого не наводяться в Словнику також регулярні фонетичні варіанти слів літературної мови, закономірні для великих груп говорів, зокрема форми з голосним *у* на місці ненаголошеного *о*, з *и* на місці ненаголошеного *е*, з різними діалектними відповідниками голосного *і* на місці давніх *о, е* в новоутворених закритих складах, з придиховим *г* перед початковими голосними і т. д. Не подаються в Словнику і орфографічні (та відповідні їх орфоепічні) варіанти типу *діялект* (при *діалект*), *вогкий* (при *вогкий*), *роплата* (при *розплата*), *кляса* (при *клас*), але деякі широко вживані в говорах фонетичні варіанти запозичень наводяться (напр., *лямпа*, *гальоші* при *лампа*, *галюші*).

Генетично споріднені слова, етимологічний зв'язок між якими вже безпосередньо не усвідомлюється (типу *спинаки, н'ята, нута, черепона*), разом з належними до кожного з них похідними розробляються в окремих статтях, причому глибока етимологія з залученням відповідників з інших індоєвропейських мов подається при якомусь одному з них, а від решти споріднених з ним слів після висвітлення їх ближчих етимологічних зв'язків робляться посилання на це слово. Реєстрові і похідні від них слова чи їх варіанти, етимологія яких частково розробляється в статті з відсиланням до спорідненого слова, де подається глибока етимологія, під цим словом уже не повторюються.

Рідко вживані слова української літературної мови і особливо слова з українських говорів, значення яких може бути невідомим освіченому носієві української мови, супроводяться в Словнику стислими тлумаченнями, здебільшого в вигляді ширше відомих синонімів, які подаються в лапках після кожного відповідного слова. При наведенні в словниковій статті в одному ряду кількох однозначних слів значення

вказується після першого з них, а при останньому однозначному слові ставиться позначка „те” (те саме); проміжні в такому ряду однозначні слова залишаються без будь-яких позначок.

Велика кількість подаваних у Словнику діалектних слів і словотворчих та фонетичних варіантів, а також враховуваних діалектних значень слів, відомих у літературній мові з іншими значеннями, робить недоцільним вживання при кожному такому слові позначки *діал.*, яка надзвичайно переобтяжила б текст Словника. Замість цього кожне діалектне слово і кожне діалектне значення відомого у літературній мові слова, за прикладом деяких інших лексикографічних праць, у Словнику, за самотніми специфічними винятками, подається в квадратних дужках. Така ж позначка застосовується і для діалектних іноземних відповідників до розгляданого слова української мови. Слова і значення з українських діалектів, не зафіксовані в шеститомному Українсько-російському словнику і в словнику Грінченка, супроводжуються скороченою позначкою лексикографічного джерела, з якого вони взяті до Словника.

Прийнята в Словнику структура словникової статті має три основних варіанти, залежно від характеру висвітлюваного реєстрового слова. Для улагодженого з праслов'янської мови слова, глибша етимологія якого подається в цій самій статті, а не під іншим спорідненим з ним словом, словникова стаття будуватиметься з таких частин: а) реєстрове слово; б) фонетичні та словотворчі варіанти реєстрового слова і всі ті похідні від реєстрового слова та його варіантів, які прийнято подавати в Словнику під реєстровим словом; в) відповідники реєстрового слова з усіх слов'янських мов, у яких вони зафіксовані, у встановленій послідовності; г) реконструйована форма реєстрового слова чи його основи на різних етапах розвитку праслов'янської мови, починаючи від найпізнішого і кінчаючи найдавнішим; д) етимологічно пов'язані з реєстровим словом слова інших індоєвропейських мов у такій послідовності, щоб спочатку наводились найбільш чітко праслов'янської фонетичні і словотворчі форми; на початку чи в кінці цієї частини статті, залежно від конкретного характеру матеріалу і зумовленого ним ходу викладу, подається, в разі можливості, індоєвропейський корінь; е) етимологічно пов'язані

зани з реєстровим словом слова семіто-хамітських чи урало-алтайських мов (де можливо); є) бібліографія найважливішої літератури з питань етимології відповідного слова чи споріднених з ним слів слов'янських і інших мов, якщо (чи оскільки) вона не була наведена вже в попередніх частинах статті.

Якщо реєстрове слово перебуває в етимологічному зв'язку з іншим словом української мови, під яким подається глибока етимологія, спільна для обох (чи кількох) таких реєстрових слів, то стаття будуватиметься лише з частин а), б) і в частині випадків в), після чого стисло викладається найближча етимологія реєстрового слова, наводиться бібліографія, а в кінці статті за допомогою позначки *Див.* ще робиться відсилання до відповідного іншого слова.

Якщо реєстрове слово ввійшло в українську чи давньоруську мову як запозичення з будь-якої іншої слов'янської або неслов'янської мови, то замість частин г), д), е) подається одна частина, в якій вказуються джерела і шляхи запозичення. При цьому всьому, де можливо, особливо при запозиченнях з індоєвропейських мов, подається і стисла найглибша етимологія запозиченого слова в мові-джерелі.

При словах, успадкованих з праслов'янської мови, староруської форми з історичних пам'яток не наводяться. В таких випадках, як уже згадувалося, подаються старіші форми з давньоруської мови і ще давніші реконструйовані праслов'янські та індоєвропейські форми. При словах, запозичених українською мовою з будь-якої іншої слов'янської чи неслов'янської мови, після сучасних фонетичних варіантів і похідних утворень від реєстрового слова під позначкою *ст.* (старе) наводяться, де можливо, найстаріші зафіксовані в історичних пам'ятках української мови форми реєстрового слова чи якогось пов'язаного з ним похідного утворення із зазначенням часу (року чи століття) його фіксації.

При наявності в літературі різних міркувань з приводу етимології певного слова на першому місці наводяться найбільш переконливі міркування, після чого згадуються менш обґрунтовані. Якщо ступінь переконливості різних точок зору приблизно однаковий або не піддається визначенню, стисло викладаються всі такі точки зору з відповідним застереженням.

ням. Бібліографія до різних точок зору наводиться або безпосередньо при викладі кожної точки зору в дужках, або, при наведенні в цих частинах прізвищ авторів, вноситься на своє місце в кінець статті. Відсутність бібліографічних посилань у статті (або наявність посилань лише на такі тлумачення, які в авторському тексті статті заперечуються чи піддаються сумніву) означає, що подане в Словнику етимологічне пояснення належить авторів даної словникової статті. Авторський текст кожної статті оформляється з максимальною стислістю, але без зловживання умовними знаками і синтаксично неорганізованими виразами.²²

Із цього пояснення виринає основна проблема, на яку — на жаль — автор не дав відповіді, а саме: поскільки є тепер потреба в дуплікуванні етимологічного словника, коли довгі роки не було ані однієї праці того типу й коли всеняке українське сучасне мовознавство криком кричить за іншими словниковими працями — синонімічними, діалектологічними, ономастичними, термінологічними! І даліше питання: чому не змогли вити радянським ученим вільний доступ до цього словника?

На ці питання ми не маємо відповіді. Знаємо тільки з листів, що приходять до Вінниці, що зацікавлення нашою працею в Україні велике, але теперішній режим внеможливилов вільний продаж її в крамницях, ба що більше, навіть пересилання дарових примірників зацікавленим ученим! І тут доводиться мені, як авторів, акнайрішучіше запротестувати проти „табування” мого словника на терені Української Радянської Соціалістичної Республіки! Я підношу цей протест в імені вільної науки й в імені академічної свободи!

Бо коли приглянутися пробним гаслам київського словника (стор. XLIII), то всякому буде ясно, що наша праця йде даліше, як цей словник. Вона подає й історію слів, і топонімічні деривати, і синоніміку чи заступство слів, чи врешті охоплює деякі в УРСС „відмерлі”

береза, березина, березник, березнік, [березниця] «березник», березіака, [березовиця] «березовий сік» Ж, [березовиці] «березовий рай; вид узора на писанні» Я, [березні] «березова кора» Ж, [березні] etc., [березніця] «березова земля; придатний для берези ґрунт» Ж, [березніця] «коробка з березової кори», березні, [березовіці] «березові» Ж, підберезник; — р. береза, бр. беріа, ар. берез, п. біроза, ч. біріа, слн. біреза, ва. біріа, нл. біріа, полаб. біреа, болг. брѣза, м. брѣза, сх. брѣза, слн. біреа, біріз, естл. брѣза; — нсл. *berza, < *berga «береза»; — споріднене з лит. bėrzas, лтс. bėrzas, прус. berse, ос. бѣрза, бѣрза, данг. beoz, днв. birihha, ннв. Birke etc., дінд. bhārijah «порода берези», лат. fraxinus «ясен»; утворення від іє. основи *bherēg/*bhr̥g «береза», пов'язаної з іє. *bherēg «світлий», відображенням в укр. березина (кличка віви); первісне значення назви дерева «світла, біла»; менш переконлива спроба (Maschek ES 48) пов'язати з ннв. Boike «кора» і прийняти цю назву за перисне; — Меллер, Келі і ін. вбачають споконвічний зв'язок іє. *bherēg; з сем. b-r-q і хам. b-r-q, b-r-g; ар. клас. bārīḡa «яснішає», bārāḡu «однос'ясне», bārāḡu «сонце», гебр. bārāq «блискати» (про грозу), ак. bārāḡu «блискати», bīrqu «блискавка», ег. b-r-q, b-r-g «блискати». — Rudn. 2, 109—110; Шапский ЭСРЯ I 2, 94—95; Аббаев ИЭСОЯ I 253; Фасмер Т 154; Берг. Т 52; Waide — Hofm. I 544; Wiedemann IF I 512; Cuny Invit. 121—122; Möller 35. — Пор. березуна, берест.

березень, [березні, березовіи Ж]; — бр. заст. березовік «березень» Н, ч. бѣзен, хорв. брезен, слн. брезен etc., сболг. брѣзинъ «квітень», брѣзок etc.; Голубі І Колечний (Hulub — Кор. 80) помилково вважають цю назву місяця виключно чеською; — очевидно, нсл. *berzēn, утворене від *berga «береза»; назва мотивується тим, що в цей місяць починають зеленіти берези; пор. айлене — місяць, коли цвітуть липи; недостатньо обґрунтоване припущення (Maschek ES 48) про зв'язок із словом березка «скребія, кітень, ч. бѣзі; пор. лит. biržėlis «линь», beržėlis etc., пов'язане з лат. bērgas «береза» — Rudn. 2, 110; Коблякський, Гуч. гов. 75; Fraenkel LEW I 40—41. — Див. ще береза. — Пор. березуна.

березка (бот.) «Convulvulus arvensis; Cuscuta epilinum», [беріака] etc., [березіака] Я; — р. березка «Convulvulus arvensis; Pytolis, [березоз] «Polygoum convolvulus (?), бр. бирѣка «Convulvulus arvensis»; — відсутність зовнішньої подібності цих рослин до берези нашоювхує на припущення про зближення з назвою дерева беріа, беріака дестимологізованою давнішою назвою типу р. берозіи, яке може бути зіставлене з слн. біріа «зніга», сх. брѣ «овес», бертячка, ч. ст. brlokoу «такій, що крутить очима в різні боки»; в такому разі назва березоза, нсл. *brylo — зумовлена витком характером рослини, яка обкручується навколо інших рослин. — Пор. виріокий.

[березуна] «пава віви» Дз Доп. Уж. ун. 4; — болг. брѣз «з білими плямами» (про буйволу), м. брѣз «з білою плямою на лобі» (про домашню вівчарку), слн. біреа «періаст»; — очевидно, похідне від нсл. *berēg/*bherēg «світлий, світлий», спорідненого з нсл. *berga «береза»; — відносно лит. beržni «світлий», днв. berahі «блискучий», гот. bairhs «світлий, блискучий, ясний», дінд. bhārijati «блищати», іє. *bherēg/*bhr̥g «блищати, яснити»; — ар. клас. bārīḡa «яснішає», гебр. bārāq «блискати»; — один з прикладів лексичних зв'язків українських карпатських говірок з південнослов'янськими мовами. — Берг. Т 52; BEP II 85; Cuny Invit. 121—122; Möller 35. — Пор. береза, берест.

[берілія] «неясне «берло» Ж; — походження не зовсім яснє; пор. ннв. Bohlable «шило, пробійник», утворене з оснєв дієслова tohlpen «свердлити» в іменика Able «шило», пов'язаного з днв. āla, гот. *ela, дат. else etc., — Див. ще бур'я.

²² О. С. Мельничук, цит. стаття стор. 17-19.

слова чи терміни, чого в київському словникові немає. Немає в ньому теж слів на початкове „L”.

І власне в переконанні, що в новому словникові пропущено матеріал на назвочну букву „L”, я зосередив свою увагу на словах з цієї букви й так рішив закінчити перший том своєї праці в очікуванні появи київського колективного видання.

Я. Р.

III.

...Старий та зимний,
Заснімас про зиму,
В бібліотечку зверне.

(За „Перебудовою”, Т. Шевченка)

Наприкінці подаю список своїх праць: книжок, брошур, статей і рецензій, що мають відношення до етимології й були надруковані перед появою першого випуску цього словника в 1962 р.:

The following is the bibliographical list of the author's books, pamphlets, articles, and reviews relevant to the etymology and published between 1933-1962, i. e. before the publication of the first Part of the present Dictionary:

1. “*Ukrajinska sportova terminolohija*” (Ukrainian sport terminology). *Sportovij Al'manach "Vohniv"*, Lviv, 1933, pp. 17—18.
2. “*Funkciji narostkiv -nyšče, -ovyšče v ukrajinskij mavi*” (Functions of the suffixes -nyšče, -ovyšče in Ukrainian). *Ridna Mova*, Vol. 2, Warsaw, 1934, pp. 285—288.
3. “*Funkciji narostkiv -yšče -yško v ukrajinskij movi jak pryčymok do genezy cych narostkiv na slovjanškomu grunті*” (Functions of -yšče, -yško-suffixes in Ukrainian and the origin of the suffixes in the Slavic languages). *II-e Congrès International des Slavistes, Recueil de Communications*, Vol. 1, Warsaw, 1934, pp. 96—99.
4. “*Terminolohija zymovych sportiv*” (Terminology of winter sports). *Novyj Čas*, No. 6, L'viv, 1934.
5. *Narostky -yšče, -yško, -ško v ukrajinskij movi* (Suffixes -yšče, -yško, -ško in the Ukrainian language). *Praci Ukrajinškoho Naukovoho Instytutu* (Studies of the Ukrainian Scientific Institute), Vol. 31, Warsaw, 1935, 67 p.

6. "Iz novych doslidiv nad nasymy bojkamy" (New investigations re. Bojkos). *Zhyttja i Znannja*, Vol. 8, L'viv, 1935, pp. 209—210.
7. "Kuľčyči ŭ Kyľcyči?" (Name of the place "Kulčyči" in Western Ukraine). *Annales Boikoviae*, Vol. 5, Sambir, 1935, pp. 36—40.
8. "O nazwie miejscowej Sambor" (The place name "Sambor"). *Język Polski*, Vol. 20, Kraków, 1935, pp. 105—110.
9. "Pro odne slovo v poemi "Neofity" (On the word *tor-žyšča* in the poem "Neofity" of T. Shevchenko). *Nazustrič*, No. 20, L'viv, 1936.
10. "Pro pochodžennja nazvy Stryj" (The origin of the name *Stryj*). *Dumka*, No. 68—69, Stryj, 1936.
11. "Velyka, mala čy taka sobi?" (On geographical names: "Greater Ukraine", "Little Ukraine" etc.). *Novyj Čas*, No. 96, L'viv, 1936.
12. "Ukrajinski vidosobovi geografični nazvy" (Ukrainian toponyms from personal names). *Zhyttja i Znannja*, Vol. 9, L'viv, 1936, pp. 206—208.
13. "Zemlja do nas hovoryt' (Deščo pro geografični nazvy)" (On Ukrainian geographical names). *Zhyttja i Znannja*, Vol. 9, L'viv, 1936, pp. 15—16.
14. "Zvidky pišly nazvy častyn svitu" (On the names of the continents). *Zhyttja i Znannja*, Vol. 9, L'viv, 1936, pp. 364—365.
15. "O nazwie miejscowej Trembowla" (The place name "Trembowla"). *Język Polski*, Vol. 23, Kraków, 1937, pp. 134—140 and 182.
16. "Pro miscevu nazvu Semyhyniv" (The place name "Semyhyniv"). *Nasza Baťkivščyna*, Vol. 2, L'viv, 1937, pp. 269—271.
17. "Pro miscevu nazvu Stryj" (The place name "Stryj"). *Naukovyj Zbirnyk v 30. ričnyciu naukovoji praci prof. d-ra I. Ohijenka*, L'viv, 1937, pp. 125—128.
18. "U spravi deverbatyv iz narostkamy -yšče, -yško v slovjańskich movach" (Deverbatives with -yšče, -yško suffixes in the Slavic languages). *Zapysky NTŠ*, Vol. 155, L'viv, 1937, pp. 217—222.
19. "Čomu Jaroslav Halyčyj nazvanyj Osmomyslom?" (On the name "Osmomysl" in Slovo). *Zhyttja i Znannja*, Vol. 10, L'viv, 1937, 278—279.
20. "Jak narid pojasnjuje sobi miscevi nazvy?" (On toponymic folk etymologies). *Zhyttja i Znannja*, Vol. 10, L'viv, 1937, pp. 361—362.
21. "Pro nazvu slovjanj" (On the name „Slavs"), *Zhyttja i Znannja*, Vol. 10, L'viv, 1937, pp. 167—168.
22. "Zvidkilja vzjalysia naši osobovi nazvy" (On Ukrainian personal names). *Zhyttja i Znannja*, Vol. 10, L'viv, 1937, pp. 94—95.
23. "Pro nazvu sela Žulyn u Stryjščymy" (On the place name Žulyn). *Dumka*, No. 119, Stryj, 1938.
24. "U spravi slovnika ukrajinščoji movy" (On Ukrainian dictionary). *Dilo*, No. 95, L'viv, 1938, p. 7.
25. Rev.: V. Solčanyk: *Bojkivška topo- j onomastyka*, Warsaw, 1936—1937. — Ibidem, 1938, p. 125.
26. *Nazvy geograficzne Bojkowszczyzny* (Geographical names of Boikovia). L'viv, 1939, 248 p.
27. "Miscevi nazvy v ukrajinščij narodnij etymolohiji" (Place names in the Ukrainian folk etymology). *Communications et Rapports du III-e Congrès International des Slavistes* (Philologues Slaves), Belgrad, 1939, Vol. 2, pp. 52—555.
28. "Die appellative und onomastische Funktion des Akzentes im Slavischen". Ibidem, 1939, pp. 56—59.
29. *Zur Frage der zwischensprachlichen Beziehungen auf dem Gebiete der Toponomastik* *Actes et Mémoires du I-er Congrès International de Toponymie et d'Anthroponymie*, 1938, Paris, 1939, pp. 209—214.
30. (In collaboration with H. Nakonechna) *Ukrainische Mundartem. Südkarpato-Ukrainisch* (Lemkisch, Bojkisch und Huzulisch). (Ukrainian Dialects: South-Carpatian — Lemkos, Bojkos and Hutzuls). *Arbeiten aus dem Institut für Lautforschung und der Universität Berlin*. No. 9, Leipzig, 1940, 100 p.

31. *Die Erforschung der ukrainischen Sprachinseln*, Leipzig, 1941, 8 p.
32. "Der Name Ukrajina - Ukraine". *Handbuch der Ukraine*. Leipzig, 1941, pp. 57—62.
33. "Deščo pro ukrajinśku techničnu terminolohiju" (On Ukrainian technological terminology) *Technik*, No. 11, Praha, 1941.
34. "Deščo pro našu chemičnu terminolohiju" (On Ukrainian chemical terminology). — Ibidem, 1941, No. 14.
35. "Pravnyk-leksykoğraf" (Commemorating D. Levyč-kyj), *Krakivski Visti*, No. 262, Kraków, 1941.
36. "Zur slavisch-deutschen Ortsnamenkunde I: Ukrainisches L'viv, deutsches Lemberg". *Zeitschrift für Namenforschung*, Vol. 17, München, 1941, pp. 63—67.
37. *Lemberger ukrainische Stadtmundart (Znesinnja)*. Arbeiten aus dem Institut für Lautforschung an der Universität Berlin, No. 11. Leipzig, 1943, 140 p.
38. Rev.: J. Hrycak: *Imena učniv ta učenyč*, Jaroslav, 1943. — *Probojem*, No. 10, Praha, 1943, p. 604.
39. Rev.: Kubijovyč - Kulyčkyj. *Karta Halyčyny*. — *Ukrainśkyj Visnyk*, No. 24—25, Berlin, 1943.
40. "Beiträge zur ukrainischen Ortsnamenkunde: I. Dorohyč. 2. Sambir". *Zeitschrift für slavische Philologie*, Vol. 19, Leipzig, 1944, pp. 69—74.
41. *Etymologisches Wörterbuch der ukrainischen Sprache* (Probeseiten), Wien - Leipzig, 1944, 4 p.
42. "Chresne imenuvannja" (Christian naming). *Seminarijni Visti*, No. 9, Hirschberg, 1946, pp. 11—12.
43. "Praci Franka z onomastyky" (Onomastic works of Ivan Franko), *UVAN Bulletin*, No. 7, Augsburg, 1946, pp. 9—10.
44. "Z movnych novotvoriv našych dniv" (Neologisms in Ukrainian), *Naše žyttja*, No. 18, 22, 26, Augsburg, 1946.

45. *Narys hramatyky staro-cerkovno-slovjanskoi movy* (A sketch of the grammar of the Old-Church-Slavic language), Munich, 1947, 172 p.
46. "Dijalektolohija j sprava pochodžennja halyčykoi šljachty" (Dialectology and Ukrainian nobility) *Rid i znameno*, No. 3, Frankfurt, 1947, p. 39.
47. "Peredistoryčne v dejakych ukrajinśkych miscevyh nazvach" (Prehistoric element in some Ukrainian place names). *UVAN Bulletin*, No. 11—12, Augsburg, 1947, pp. 14—16.
48. "Peremiščeni nazvy" (Displaced place names), *PU-HU*, No. 31, Augsburg, 1947, p. 12.
49. "Pochodžennja velykodnych stiv" (Origin of Ukrainian Easter words), *PU-HU*, No. 5—6, Augsburg, 1947, p. 6.
50. "Pro ukrajinśki osobovi jmennja" (On Ukrainian Personal Names), *Na Čužyni*, Calendar Almanac, Augsburg, pp. 38—43; *Rid i znameno*, No. 2, Frankfurt, 1947, pp. 27—30.
51. "Ridkisi jmena slovjanśkoho pochodžennja v ukrajinśkomu nazovnyctvi" (Some rare names in Ukrainian onomastics). *Rid i znameno*, No. 3, Frankfurt, 1947, pp. 36—37.
52. "Zvidkilja pišla nazva slovjany?" (On the name "Slavs"). *PU-HU*, No. 37, Augsburg, 1947.
53. "Zvidkilja pochodjat' nazvy častyn svitu?" (On the names of continents). *Na Čužyni* Calendar-Almanac, Augsburg, 1947, p. 121—122.
54. *Lekciji z porivnjaľnoji hramatyky slovjanśkyh mov I: Vstup* (Lectures on the comparative grammar of Slavic languages 1: Introduction), Augsburg, 1948, 64 p.
55. *Vstup do slovjanoznavstva* (Introduction to Slavic studies). Munich, 1948, 78 p.
56. *Čužomovni transliteraciji ukrajinśkyh nazv*. International'na, anhlijska, nimečka, espanśka j portuhal'ska (Transliterations of Ukrainian names: International,

- English, German, Spanish & Portuguese), Heidelberg, 1948, 8 p.
57. "Ukrajinska "jahilka" (Etymology of "Jahilka"), *Naukovyy Zbirnyk* of the Ukrainian Free University, Vol. 5, München, 1948, pp. 161—167, 281, 250.
 58. "Vodochryšča" (On the word "vodochryšča"). *Ibidem*, No. 2, Augsburg, 1948, p. 5.
 59. *Kanadijski heohrafični nazvy ukrajinskoho pochodžennja* (Canadian Place Names of Ukrainian Origin), 1st printing: *Propamjatna Knyha Ukrajinskoho Narodnoho Domu*, Winnipeg, 1949, pp. 765—819.
 60. "Kul't ševčenka j miscevi nazvy" (Ševčenko's cult and the geographical names). *Novyy Šljach*, No. 19, Winnipeg, 1949.
 61. "Nova ukrajinska heohrafična nazva v Kanadi" (A new Ukrainian place name in Canada). *Novyy Šljach*, No. 94, Winnipeg, 1949.
 62. "Petlura v Manitobi" (Petlura in Manitoba). *Novyy Šljach*, No. 43, Winnipeg, 1949.
 63. "Slavic Linguistic Atlas of Canada and U.S.A. First report (May 1949)". *Bulletin of the American Association of Teachers of Slavic and East European Languages*, Vol. 7, No. 1, Philadelphia, 1949, pp. 13-14.
 64. "Staro-cerkovno-slovjanski elementy v ukrajinskij mo- vi" (Old Church - Slavic elements in the language of the Ukrainian literature). *Ukraina*, Vol. I, Paris, 1949, pp. 14—19.
 65. "Zbižžja j joho pochodžennja" (The origin of the word zbižžja). *Novyy Šljach*, No. 90, Winnipeg, 1949.
 66. "Ukrajinske nazovnyctvo (onomastyka)" (Ukrainian onomastics). *Ibidem*, 1949, pp. 366—368.
 67. (In collaboration with V. Sičynskij) "Nazva Ukrajina" (Name of Ukraine). *Ukrainian Encyclopedia*, Vol. I, München - New York, 1949, pp. 14—16.
 68. Rev.: S. V. Juškov. *Do pytannja pro pochodžennja Rusy*. Kyjiv. — *S'ohočasne j mynule*, No. 1—2, München, 1949, pp. 98—99.
 69. "D-r Lonhyn Cehel'skij i sprava našoji nacional'noji nazvy" (Dr. L. Cehel'skij on the name "Ukraine"). *Novyy Šljach*, No. 73, Winnipeg, 1950.
 70. "Na zakinčennja dyskusiji pro nazvu 'Ukraina'" (On the name "Ukraine"). *Ukrajinske Slovo*, No. 451, Paris, 1950.
 71. "Pro nazvu 'Ukraina'" (On the name "Ukraine"). *Kanadijskij Farmer*, No. 39—51, Winnipeg, 1950.
 72. "Šče v spravi nazvy Ukrajina" (Re. the name "Ukraine"). *Ameryka*, No. 13, Philadelphia, 1950.
 73. "Ukrainian Place Names in Canada". *Ukrainians in North America. Business Year Book 1950—1951*, Winnipeg, 1950, pp. 49—50.
 74. "Ukrajinci j ukrany" (Ukrainians and Ukrans). *Novyy Šljach*, No. 61, 62, Winnipeg, 1950.
 75. "Ukrajinski osobovi jmenja" (Ukrainian Personal Names). *Novyy Šljach Calendar-Almanac of 1950*. Winnipeg, 1950, pp. 35—38.
 76. *Slovo j nazva Ukrajina* (The term and name "Ukraine"), *Onomastica UVAN*, No. 1, Winnipeg, 1951, 132 p.
 77. "Ševčenko j kanadijsko-ukrajinske nazovnyctvo" (Ševčenko and Canadian onomastics). *Novyy Šljach*, No. 21, Winnipeg, 1951.
 78. Rev.: *Studija pro nazvu "ruteny"* (B. O. Unbegaun, *Le nom des Ruthènes Slaves*, Bruxelles, 1950). — *Novyy Šljach*, No. 47, Winnipeg, 1951.
 79. Rev.: *Studija pro "tabu" v ukrajinskij movi* (R. Smal-Stocki: *Taboos on animal names in Ukrainian*, 1951). *Novyy Šljach*, No. 50, Winnipeg, 1951.
 80. Rev.: "Peredvisnyk ukrajinstva v Kanadi" (On the name Chortitz in Place Names of Manitoba. Ottawa, 1933). — *Novyy Šljach*, No. 1—3, Winnipeg, 1951.
 81. *Nazvy Halyčyna j Volyni* (The names "Galicia" and "Volynia"), *Onomastica UVAN*, No. 3, Winnipeg, 1952, 32 p.

82. "Classification of Canadian Place-Names". 4-e Congrès International de Sciences Onomastiques, Upsala, 1952, pp. 453—457.
83. "Istoriya i pochodžennja nazvy mista Charkova" (History and origin of the name of the city of Kharkiv). *Naukovyj Zbirnyk UVAN*, Vol. I, New York, 1952, pp. 111—115.
84. "Novi doslidy nazovnyctva ukrajinskych Karpat" (On toponymic studies of Carpathian mountains). *Svoboda*, No. 37 (299), Jersey City, 1952, p. 4.
85. *Pochodžennja i značennja nazvy "Petlura"* (Origin and meaning of the name "Petljura"). *Novyj Šljach*, No. 59, Winnipeg, 1952.
86. "Pochodžennja slova 'jahilka - hahilka'" (The Origin of "jahilka - hahilka"). *Svoboda*, No. 9 (106), 1952, p. 3.
87. "Pro nazvu 'Čorne more'" (On the name "Black Sea"). *Svoboda*, No. 17 (161), Jersey City, 1952, p. 3.
88. "Slavic Linguistic Atlas of Canada and U.S.A. Second report (May 1952)". *Orbis*, Vol. I, No. 1, Louvain, 1952, pp. 109—112.
89. "Stari ukrajinski etymolohiji" (Old Ukrainian etymologies of cerkva, kolina, bahatstvo, horilka, vorobij). *Svoboda*, No. 23 (202), Jersey City, 1952, p. 5.
90. "Ščo take anhlo-saksonška Russia?" (On the meaning of "Russia" in English). *Svoboda*, No. 25 (216), Jersey City, 1952, p. 6—7.
91. "U spravi nazvy 'Spolučenych Štativ Ameryky'" (On the name of the USA). *Kanadijskyj Farmer*, No. 16, Winnipeg, 1952.
92. "Za reviziju našoho polityčnogo slovnyka" (On terms: vyzvoljaty, bezderžavna nacija, rozpodil Rosiji, bilorus). *Ukrajinska Dumka*, No. 51, London, 1952.
93. Rev.: R. Ekblom. *Die Namen der siebenben Dneprstromschnelle*. Upsala 1951. — *Svoboda*, No. 26 (223). Jersey City, p. 7; *Novyj Šljach*, No. 107, Winnipeg, 1952.

94. Rev.: R. Smal-Stocky. *Taboos on Animal Names in Ukrainian*. 1950. — *Svoboda*, No. 2 (52), 1952, p. 7.
95. Rev.: Ilarion (Mytropolyt). *Perše značennja slova Ukrajina*. Winnipeg, 1952. — *Slavistica UVAN*, No. 18, Winnipeg, 1952, p. 29—30.
96. Rec.: W. Barvinskyj. *Nazva Ukraina na Zakarpatti*. Winnipeg, 1952. — *Books Abroad*, 1953, Norman.
97. "Names in Brief: Halicz in Manitoba". *Names*, Vol. 2, Berkeley, 1953, pp. 208—209; "Stryj in Alberta", *Ibidem*, pp. 279—280.
98. "V spravi cerkvy j in. sliv ta nazv" (On etymology of cerkva a. o. words). *Novyj Šljach*, No. 84, Winnipeg, 1953.
99. Rev.: G. Gunnar-Gunnarson. *Das slavische Wort für Kirche*. Upsala. *Novyj Šljach*, No. 71, Winnipeg, 1953.
100. "Names in Brief: Soyuzivka". *Names*, Vol. 4, Berkeley, 1954, pp. 216—277.
101. Rev.: "Čikava sproba ukrajinskoho morjačkoho slovnyka" (W. Stepankowsky. *American Ukrainian Nautical Dictionary*. New York 1953). *Novyj Šljach*, No. 16, Winnipeg, 1954.
102. *Topo- y antroponymia en la version ucrainians de "Don Juan"*, 5-e Congrès International de Sciences Onomastiques, Salamanca, 1955.
103. Rev.: V. Svoboda, *The Slavonic part of the Oxford Heptaglot Lexicon*, Winnipeg, 1956. — *Ukrajinskyj Holos*, No. 10, Winnipeg, 1956.
104. "Slavic Toponymic Neologisms in Canada", *Canadian Slavonic Papers*, Vol. I, Toronto, 1956, pp. 89—92.
105. "Ševčenko j ukrajinske misceve nazovnyctvo", *Ševčenko UVAN*, Vol. 5, New York, 1956, pp. 49—51.
106. *Studiji z nazvovnazstva I: Slovjanskij nazovnyčyj folklor u Kanadi* (Studies in Onomastics I: Canadian Slavic Namelore). *Onomastica UVAN*, No. 11, Winnipeg, 1956, 32 p.

107. *Rudnyckyj* (Etymology of the name). *Names*, Vol. 4, No. 3 (1956), p. 188.
108. Rev.: *P. Skok, Sur quelques noms de lieu d'origine ukrainienne en Roumanie*, Winnipeg, 1957. — *Novyj Sljach*, No. 18, Winnipeg, 1957.
109. "Der Name Ukraine im Deutschen". *Südostforschungen* 17, München, 1958, pp. 175—180.
110. "Sputnik and Its Derivatives In North American English". *Proceedings of the Linguistic Circle of Manitoba and North Dakota*. Vol. 1, No. 1, Winnipeg, 1959, pp. 27—28.
111. "Pro odne slovo v Ševčenkovu Zapovití" (On the word *šyrokopolí* in Ševčenko's Testament). *Svoboda*, No. 46, Jersey City, 1959.
112. "Now a universal word: Spreading sputniks", *Winnipeg Free Press*, No. of Feb. 7, 1959.
113. "Do Ševčenkovoji leksyky" (On Ševčenko's vocabulary). *Novyj Sljach*, Winnipeg, 1959.
114. "Pro nazvu Ukrajina v anhlijskij movi" (On the name Ukraine in English). *Ukrajinski Visti*, No. 41, Edmonton, 1959.
115. "Functions of proper names in literary work". *Stil- und Formprobleme in der Literatur*. Heidelberg, 1959, pp. 378—383 (and offprints).
116. "The Slavic suffix -ep(a)". *Canadian Slavonic Papers IV*, Toronto, 1959, pp. 115—120 (and offprints).
117. "Etymologija nazvy slovjany" (Etymology of the name Slavs). *Kanadijskij Farmer*, No. 8, Winnipeg, 1960.
118. "Za ukrajinski nazvy dlja afrykanskykh narodiv" (Ukrainian names for African peoples). *Kanadijskij Farmer*, No. 33, Winnipeg, 1960; *Svoboda*, No. 148, Jersey City, 1960.
119. "Ukrajinski etymolohiji" (Ukrainian etymologies). *Naukovi Zapysky UVU*, Vol. 2, München, 1958 (published in 1960), pp. 44—49.

120. "Slaves or glorious ones? The origin of the name Slav". *Names*, Vol. 8, No. 2, Youngstown, 1960, pp. 65—74; second, revised and enlarged edition: *Onomastica UVAN*, Winnipeg, No. 21.
121. Rev.: *E. R. Seary. Toponymy of the Island of Newfoundland*. St. John's 1959. Ibidem, No. 2, 1960, pp. 143—144.
122. Rev.: *A. Baecklund. Personal names in medieval Velikij Novgorod*. Stockholm, 1959. — *Names*, Vol. 8, No. 4, Youngstown, 1960, pp. 244—245.

An
ETYMOLOGICAL DICTIONARY
of the
UKRAINIAN LANGUAGE
VOLUME I

ЕТИМОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
ТОМ I

А

А, а — the first letter of the Uk. alphabet, MUK. and OES. name азъ from OCS. азъ 'I', see я; numerical value — 1, with a preceding sign ‡ = 1000.

а... as an initial vowel occurs in Uk. either in interj.: *аііу! ану! ах!* etc., conj.: *абó, алé, ані*, etc., loanwords: *абажур, абáт, авантюра*, etc., or neologisms: *абётка, абіиця*, etc.; it is usually ioted or aspirated, cf. *ягілка*: *гагілка, ягнол* (OES. *ангелъ*), *гарбуз*, dial. *Ямэрика*: *Гамэрика*, Сімович 72, *Гамеріцкій край*; MUK. and OES. *аблоко*: *яблоко*, MUK. *габа, гармата*, etc.; the iotation and aspiration of that kind occur in other Sl. as well, e. g. OCS. *agoda* : *jagoda*, cf. Соболевский Jagić Festschrift 204-205, Огоновський 60, Зілінський 1, 108-109, Шило Пит. слов. мовозн. 2, 233-234, РССтоцький 3, 139, Шевельов 238-248, Журавлев ВЯ. 14 : 4, 32-43.

а conj. 'but, and yet', MUK., OES. *ts*; cognates in all Sl. — Deriv.: Frequent as the first part of compounds *абі́, абó, аж, алé, ані, ано́, ачéй* etc., see s. vv. — Syn.: In a similar function pron. *та* is used.

PS. **a*, IE. ***ōd* — Lsg. of the pron. ***ē* : *ō*, Trautmann 1, Pokorny 284; the use in the sentence prevented it from the PS. iotation, Meillet Статьи 388.

а! interj. 'a! ah! alas!' first recorded in ModUk.; occurs in all the other Sl. — Deriv.: Frequent in lengthened forms *а-а! а-а-а!...* or in compounds *абіур! ану! адізь!* etc., see s. vv.

А primary PS. interj. corresponding to Lith. *à*, Goth. *ā*, Gk. *á*, Lat. *ā*, Pokorny 1, РССтоцький 3, 139—140.

а-, ан- a negative prefix, recorded mainly in ModUk.; known to all other Sl. — In some words it is substituted by *не-*, cf. *аморальный: неморальный, анауковий: ненауковий, асоціальний: несоціальний*, etc.

From Gk. privative *a-*, before vowels *an-*; cognate to Skt. *a-*, *an-*, Lat. *in-*, Teut.: E. *un-*, OIr. *an-*, all negative prefixes, Skeat 20.

абажур 'lampshade, lightshade', ModUk. only; in BRu., Ru. and other Sl. *ts*. — Deriv. *абажурний*. — Subst. *дашюк [на лямпу], шашчюк* (1863 М. Вовчок).

From Fr. *abatjour* 'ts', Vasmer I, 1.

абазы! 'away! go!' (to a lamb), first recorded in the XIX. c.; wanting in other Sl.

A compound *a!* - *базы!* see s. vv.

Абакүм see **Авакүм**.

абат 'abbot', ModUk.; BRu., Ru. *абат*, Bu. *аббат*, SC. *ābat*, Po., Cz., Slk. *opat*. — Deriv. *абатіца, абатство, абатський*, here also: *абесса*. — Subst. *ігумен, настоятель катол. монастиря, пріор*; see also *два, опат*.

From Lat. *abbās, -ātis* 'ts', Преображенский 1, 2, Berneker 1, 22, РССтоцкий Slavia 5, 7.

абакхта see **обакхта**.

абетка 'ABC, alphabet', also 'primer' (1861 Гауцук), ModUk. only. — Deriv. *абеточка, абетковий, абетний, абеткувати*. — Syn. *азбука, алфавіт*, Wd. *альфавіт, абецядло*.

From the first two letters of the Uk. alphabet *а-б* under the influence of *алфавіт*, q. v.

абецядло 'alphabet' (1873 Пискунов), MUK. *абецядло* (1827 Беринда); BRu. *абецядло*, Po. *abecadlo* 'ts'. — Subst. *абетка*.

From Po. *abecadlo*, Тимченко 2.

абзац, Wd. *абзац* 'paragraph', ModUk.; BRu., Ru. *абзац* (1861: *абзац*).

From ModHG. *Absatz* 'ts', РССтоцкий 4, 226, Аксл. 1, 11; re. accent see Kiparsky 2, 123.

абі conj. 'only; in order to, to', MUK. *абы* (1596 Зизаній), OES. *абы* (XI c. Остр. ев.); BRu. *абіі*, Ru. arch. *абіі*, Po., Cz. Slk. *aby*. — Deriv. Frequent as the first part of compounds: *абіде, абіколы, абікуди, абіжто, абіяк, абіццо*, and: *абі-но, абі-мо*, etc.

From *a-би*, see s. vv.

абірі! interj. 'away, go!' (to a sheep), ModUk. only.

A compound *a!* - *бурі!*, see s. vv.

абіщія 'nonsense, trifle', ModUk.; wanting in other Sl. — Deriv. *абіщичний*. — Syn. *дурніця, нісенітниця, курзій-верзій, ка-зна-ццо, баналіюки, банелюки*.

A ModUk. neologism, derived from *абіццо* and the suffix *-щія* like *нісенітниця*, q. v.

абіщо see **абіі**.

абó, Wd. *альбо conj.* 'or, either... or', MUK. *або, албо*, алибо (XV—XVIII c.), OES. *або* (1377, 1388), *али бо* (XV c.); BRu. *абó, альбó*, Ru. *або, альбо* (? Vasmer 1, 2), Po. *albo*, OPo. *albo*, UPSo., LoSo. *abo*.

It cannot be certainly decided whether *абó* is a compound *a-[u]бо* or *a-м-бо*; the latter is the more probable for structural reasons, Berneker 1, 21-22.

абрикóс, Wd. *абрикóса* 'apricot', ModUk.; BRu. *абрыкóс*, Ru. *абрикóс* (1789: *априкóс*). — Deriv. *абрикóсiвка, абрикóсний, -совий*; here also *абрикотін*.

From Du. *abrikos*, the ultimate source being Lat. *praecoqua* 'apricots'; the word came to Europe in a very roundabout way, viz. from Lat. to Gk., Fr. and other European languages; Uk. *абрикотін* is a direct borrowing from Fr. *abricotine*, Аксл. 1, 15, Skeat 27.

а́брис 'sketch, plan', MUK. абрисъ (XVII c.); Ru. *а́брис* (since 1720). — Subst. *на́рис, плян, про́ект*.

From ModHG. *Abriß* 'ts', Тимченко 3.

абрьо! interj. imitating the voice of a pigeon, ModUk. only. — Deriv. *абрьо́кати, -ання*.

A compound *a! - брьо!*, see s. vv., РССтоцкий 3, 140.

абсолю́т 'absolute; autocrat', MUK. абсолють (XVIII c.); known to all other Sl. — Deriv. *абсолю́тний, абсолюти́зм, абсолюти́ст, абсолюти́сть*, here also *абсолю́ція* (since the XVII c.) — Subst. *самовла́дник, неограни́чений мона́рх; безу́мовне; одві́чне й дові́чне буття́; Бог*.

From Lat. *absolutus* 'звільнений', *absolutio* 'звільнення', Тимченко 3-4; on account of the accent (*абсолюти́зм, -і́ст*) there is less probability of its being borrowed from Po. *absolutny, absolutyzm, absolucja*, as assumed by Richhardt 29.

а́бши́т, Wd. а́бшит, а́бшид 'dismissal, lay off', MUK. абшитъ (XVIII c.); BRu. *а́пишит*, Ru. *а́бшид* (1780: а́бшит). — Deriv. *абши́тува́ти, абши́тований*; MUK. абшитован[н]ий (XVIII c.) — Subst. *звільнення, відпра́ва, відста́вка*.

From MHG. *Abschied* 'ts', РССтоцкий 4, 170, Шелудько 1, 20.

ав! interj. expressing surprise, fear, pain, MUK. ав (XVII—XVIII c. Интермедії 55); Cz., Po. *au!*

A compound *a! - y!*, see s. vv.

Аваку́м PN. Nabakuk, MUK. Аваку́м или Абаку́к или Абакку́к: *борець сильний...* (1627 Беринда); Ru. *А́ваку́м*. — Deriv. FN. *Аваку́мович; Баку́м; Баку́менко; Бако́вич*.

From Gk. *Abbakúm* (*Anvakúm*), the ultimate source being the name of the Hb. prophet *Habbakuk*.

авантю́ра, Wd. аванту́ра 'adventure, venture', ModUk.; known to all other Sl. — Deriv. *авантюри́ст[ка], авантю́рний, авантю́рник, -ця, авантюрува́тися*. — Subst. *шахра́йство, про́йдисвітство*, Бармет 2.

From Fr. *aventure* 'ts', and this, in turn, from Lat. *adventura* (*advenire* 'to happen'), Gamillscheg 62; re. Wd. *аванту́ра* (from Po. *awantura*) cf. Richhardt 30.

ава́р, -ець 'Avar' (name of a Cauc. nation in Daghestan), ModUk.; BRu. *ава́рац*, Ru. *ава́р, -ец* (XVI c.). — Deriv. *ава́рка, ава́рський*.

From Tk.—Tt. *avara* 'vagabond, adventurer', Vasmer 1, 3.

а́вва 'abbot; father', MUK. авва (XVII c.), OES. авва; BRu., Ru. ts, OCS. *avva*, Bu. *авва́*. — Syn. *аба́м, она́м*.

From late Gk. *ávvas* 'father', the ultimate source being Syr. *abbā* 'father', Skeat 1, Lokotsch 1.

а́вгуст arch. 'August', MUK. авгус (XV c.), мсца августа... просто серпень (XVI c.), мѣсяця Августа (XVII c.); OES. мсца августа, рекомааго зарева (XI c. Остр. ев.), авъгустъ иже осмородьныи (1073 Изб. Св.). — Subst. *це́рпень*.

From Lat. *Augustus* (i.e. the honoured, venerable) *Caesar*, Горбач 3, 12, Vasmer 1, 2, Skeat 38.

Августи́н PN. Augustine, ModUk. — Deriv. *Августи́на, августи́нський*; AmUk. abbr. *Гус*.

From the name of Saint *Augustine* (354—430), see *август*.

авже́, авже́ж adv. 'actually, in fact, truly, really', MUK. авжежъ (XVIII c.); BRu. *авжо́ж*, dial. *авжо́тки* 'end'. — Syn. *ая́кже, ато́ж, так, еге́, зви́чайню, звісно*, Бармет 2; *отже́ж, [за]не́вно, само́ собою*, Тимченко 2.

From *a - уже́*, see s. vv.

аво! авось! Wd. interj. 'see! look! behold! lo!', ModUk.; BRu. *asó, avóж*, Ru. *avósъ*, Po. *awo, awoż*, OSC. *awo*.

According to Соболевский, Лекции 95, it is a compound *a!* - *oce* with a secondary intervocalic - *v* -, *oce* occurring often in OES. texts (XII—XIV c.); Berneker's etymology 1, 21: **a - ovo - se* has been rejected by Vasmer 1, 3, a. o.; cf. also Zubatý LF. 36, 341, Колодій РМ 5, 283.

Авр[а]́м, dial. also **Абра́м, Овра́м** PN. Abraham, MUK. Авра́мъ: отец, вынёслый, або оц высокій, або пришелец, пришленик, приходень (1627 Беринда); Ru. *Авра́м*, OCS. *Avra[a]mъ*, Po., Cz. *Abraham*, etc. — Deriv. *Авр[а]́мъ*; FN. *Авра́менко, Абра́мович*; GN. *Абра́мівка*. — Subst. *ба́тько багати́й, родонача́льник євре́й*.

From Gk. *Avraám*, Lat. *Abraham*, the ultimate source being Hb. *Abram* 'the father is high', later changed to *Abrāhām* 'father of a multitude'.

авру́! interj. imitating the voice of a pigeon, first recorded in the XIX c. — Deriv. *авру́кати, -жнути, -ання*.

A variant of *абру́!*, q. v., РССтощкий 3, 140.

Австра́лія GN. Australia, ModUk.; BRu. *Аўстра́лія*, Ru. *Австра́лия*, Po. *Australia*, etc. — Deriv. *австра́лієць, -ійка, -ійський*.

From Lat. *Australis* 'southerly', Skeat 39, Рудницький ЖіЗ. 9, 364—365.

А́встрія GN. Austria, ModUk.; BRu. *Аўстры́я*, Ru. *Австри́я*, Po. *Austria*, etc. — Deriv. *австри́єць, -ійка, -ійський*, Wd. also *австри́к, -йчка, -йцький*.

From MLat. *Austria*, the ultimate source being G. designation of the Eastern part of Gaul: Frk. *auster*, ONor. *austr*, OHG. *ōstar*, Kretschmer Glotta 26, 209, Vasmer 1, 4.

авто- a compound - forming element 'auto-' in such words as *автобіографі́я, автога́рж, автома́т, автомо́биль, автокра́т, автоно́мія*, etc.; often in neologisms

with native words: *автобудівни́к, автоплу́г, автопо́лка, авторі́чка*, etc.; in some words Po. medium is evident: *авто́бус, авто́граф* (accent); known to all other Sl. — Subst. *само-*, e. g. *автомо́биль* — *самохі́д, самоана́ліза* — *самоана́ліз, автоди́дакт* — *самоу́к, автотера́пія* — *самолі́кування*, etc.

From Gk. *auto-* 'self'.

а́втор 'author'; MUK. автор (1596 Зизаній); known to all other Sl. — Deriv. *а́вторка, а́вторство, а́вторський; співдо́тор, -ка, -ство, -ський*. — Subst. *тво́рець, тво́ритель, винахі́дник; укла́доч, нисьме́нник*, Тимченко 6; MUK. *тво́рець, створі́тель, робі́тник* (1596 Зизаній).

From Lat. *auctor* 'ts' (: *augēre* 'to increase'), cf. Тимченко 6, Skeat 39; MHG. or Po. medium, suggested by Vasmer 1, 4, remains to be proved.

аву́! interj. imitating the voice of a dog or a wolf, first recorded in the XIX c.

A compound *a!* - *y!*, with an intervocalic - *v* -, see *a!* and *y!*

аву́л see *ау́л*.

аву́рр! interj. imitating the voice of a dog, evidenced since the XIX c.

A compound *a!* - *вурр!*, see s. vv., РССтощкий 3, 140.

а́ра! interj. 'oh! yes!', first recorded in the XIX c.; occurs also in BRu., Ru., Bu., Po., Cz., Slk. — Deriv. *а́рака-ти, -жнути, -ання, а́ракало*.

It cannot be ascertained whether this interj. is a compound *a!* - *ia!* or an extended *a!* with an intervocalic aspiration like *eé! iii! iiii! oó! yúy!*; the latter is the probable, cf. Gk. *aá*, Lith. *aā*; see also *a!* *я!*, РССтощкий 3, 140.

а́ра, а́ра 'superior, chief officer', MUK. *ara* (XVIII c.); BRu., Ru. *а́ра* (since the XVI c.).

From Tk. *aša* 'nobleman, lord' (orig. 'older brother' in opposition to *paša* 'younger brother'), Miklosich TE. Nachtr. 1, 2, Макарушка 3, Lokotsch 3.

agáwa, 'Agave americana L.: agave', ModUk. only; BRu., Ru. (since 1835) ts, SC. *agáwa*, Po. *agawa*, etc. — Syn. *agáwa amérikánska*, *al'ya stolítnia*, *l'usni-ya* [*amerikánska*], *stolítnnik*, Makowiecki 14.

From Gk. *agauá* 'admirable, illustrious, brilliant, bright'.

Agáñiŭ, **Agalón** PN. Agathon, MUK. Agáñiŭ: любімъ, Agáñiá: любимая; Агафóник: благопобѣдный, Agáfia: блгáя (1627 Беринда); Ru. *Агафóн*. — Deriv. *Гапóн*; *Агафíя*, *Гафíя*, *Гафíйка*, *Гáна*, *Гáн[оч]ка*, *Гапíля*, -íня, -ýся, *Гáпíя*; FN. *Апони́ок*; GN. *Гапони́вка*.

From Gk. *Agathias*, *Agáthōn*, derived from *agathós* 'good'.

агарянин 'Mohammedan, Turk, Tartar', MUK. Агаряны (XV c.), Агаряне, бо они ся от Агары и от Измаила зачали (XVIII c. Рк. Тесл.), OES. агарѣне Vasmer 1, 4; Ru. *ага-ря́не*, Ву. *ага́рянин*, -неу. — Deriv. *ага́рянка*, -я́нский = *ага́рский*, MUK. агаря́нскимъ языкомъ (1697). — Syn. *потомок Ага́ри*: *половчанин*, *татарин*, *сараѣн*, Тимченко 7.

From Gk. *Nagarēnā*, the ultimate source being Hb. *Nagar* 'flight'; it was the name of the housemaid of Sarah and mother of Ismael by Abraham, Младенов 2, Vasmer 1, 4.

agáč see сингич -agáč.

агíŭ! агíŭ! interj. 'fíche! dickens!', evidenced since the XIX c. — Syn. *aiŭ!* *aiŭŭ!*

A compound *a!* - *uiŭ(ŭ)!*, see s. vv.

агíль! interj. 'away go!' (to a goose), first recorded in the XIX c.

A compound *a!* - *ил!* *илль!*, see s. vv.

ari! ariŭ! interj. = агíŭ! агíŭ!

A compound *a!* - *ii(ŭ)!*, see s. vv.

aróv! arŭ! interj. 'whoa!', first recorded in the XIX c. — Deriv. *aróv - iov!* *arŭ - y - y!*; *aróvkatu*, *arŭkatu*, *aróvkannia*, *arŭkannia*. — Syn. *ion - ion!* *iceliev!* PY 1, 7; *ieŭ! eŭ!* Бармет 2.

Compound *a!* - *iov!*, *a!* - *y!*, see s. vv.

Агрик, **Агрика** 'a legendary hero with a magic sword'; according to Чижевский, AUA 2, 324, the name may be found already in one of the tales about St. Nicholas' miracles of the pre - Mongolian period, earlier than the legend of Peter and Fevronia (XVI c.) quoted from Гудзий by Vasmer 1, 5.

From Gk. *ágroikos* 'one living in the fields; wild'.

árpys, Ed. *árpys*, *árpes*, *árpост*, *árpиз*, Wd. *árpест*, *árpес*, *árpес*, *árpис[m]*, *árpост*, *árpес[m]* 'Ribes Grossularia L.: gooseberry', MUK. *árpис||árpест* (XVIII c.); BRu. *árpест*, Ru. dial. *árpys*, *árpест*. (Vasmer 1, 5), SC. *grěš* (Vuk) 'sour unripe grape', Sln. *ágres* 'gooseberry', Cz. *angrešt*, dial. *ankreš[t]*, Po. *agrest*, Ca. *agräst*, *qgrist*, etc. — Deriv. *árpyska*, *árpysовый*. — Syn. *веприна*, *вернина*, *оприна*, *оприна*, *оприна*, *геладзи*, *геладца*, *кикачка*, *клекачка*, *клекочка*, *крижівник*, *кряжівник*, etc., Makowiecki 312.

From Po. *agrest* 'gooseberry', the ultimate source being It. *agresto* 'sour unripe grape', Berneker I, 25, Тимченко 7, РССтоцкий Slavia 5, 8, Battisti I, 95, Richhardt 29.

аргундер Wd. 'ragamuffin', ModUk. only; BRu. *ууѣндер*. — Subst. *обидранець*, *обицранець*.

From Yi. *ahunder* < ModHG. *a Hund*, Верхратский ЭНТШ. 12, 42; see also *ууѣндер*.

arʲu! interj. 'go! away!' (to a goose, chicken, etc.), evidenced since the XIX c.

A compound *a!* - *arʲu!*, see s. vv.

áгрес[т], áгрис[т], etc., see áгрус.

ад 'hell', MUK. въ адѣ (XV c.), адъ преиспѣднѣй... мѣстце пропастное або пѣкло (1627 Беринда), OES. въ адѣ (XI c. Остр. ев.), до ада (1073 Ізб. Св.); MUK. also 'god of the underworld, Hades' (XV—XVIII c.); BRu., Ru., Bu., Ma. ts., OCS. *адъ* — Deriv. *адський*, MUK. адова мѣста (XV c.), з пашекъ адовыхъ (XVII c.), адського Gsg. (XVII c.), адстїя Npl. (XVIII c.). — Subst. *сторонá під-зѣмна без просвітку, пѣкло; Бог підзѣмного царства (у греків), володар у пѣклі*, Тимченко 9.

From Gk. *há[i]dēs* 'nether world, hell', Тимченко 9, Skeat 256—257.

Адам, dial. Одам, Ядам, PN. Adam, MUK. Адам члкъ або зѣмскій, рудій, а през літерїи значить вєсь свѣтъ (1627 Беринда); BRu., Ru., Bu. ts, Po. *Adam*, etc. — Deriv. *а́дaмoвe я́блоко, а́дaмoвi вiвци*; colloq. *а́дaмoвi слі́зкi*; FN. *А́да́мiв, А́да́мчук, А́да́мoвський*; GN. *А́да́мiв, А́да́мiвка, А́да́мні́ль, А́да́мчу́кi*. — Subst. *праба́тько ро́ду лю́дьського*.

From Gk. *Adámas*, the ultimate source being Hb. *ādām* 'red' or 'red earth', probably with reference to the earth from which the bibl. first man was made, Lokotsch 2, Whitycombe 2.

адама́нт 'diamond', MUK. адамантъ (XVII c.); BRu., Ru., Bu. *адама́нт*, SC. *adāmanat*, Cz. *adamant*. — Deriv. *адама́нтови́й*. — Syn. *діама́нт, алма́з*.

From Gk. *adámas*, -antos 'ts', Тимченко 7; the SC. and Cz. words are borrowed from Lat. *adamas*, -antis, Berneker 1, 27, Machek 1; see also *діама́нт, алма́з*.

адама́шка, адама́шок 'damask', MUK. адамашка (XV c.), одамашка; BRu. *адама́шка*, Ru. *адама́шка*, [o]дама́шка, Po. *adamaszek* 'ts'. — Deriv. *адама́шковий*.

From MLat. *adamascus* 'damask' through Po. medium, Richhardt 29; the word is based on the name of the city of *Damascus*, Kluge 51.

а́двока́т 'advocate', ModUk.; BRu. *а́двака́т*, Ru. *а́двока́т* (since 1780), Bu. *а́двока́т*, -и, Ma. *а́двока́т*, SC. *advokat*, Po. *advokat*, etc. — Deriv. *а́двока́тка, -тство, -тува́ти, -ту́ра*. — Subst. *пра́вний оборо́нець*, iron. *бреху́нець*.

From ModHG. *Advokat*, the ultimate source being Lat. *advocātus* 'one called to the bar', PCCToцький 4, 199, Skeat 8.

а́джé, Wd. ажé conj. 'well, then, but, however, still', ModUk. only. — Syn. *проти́, прина́ймні*, Wd. *прéчінь*.

From *a* - *ð* - *же*, *ð* being abbr. *ди́вi*; see *а́дi* and *же*.

а́дзі́мка Wd. 'azime, matzos, unleavened bread', MUK. азима (XVII c.); wanting in other Sl. — Deriv. *а́дзімо́нка* (1956 Дзьобко). — Syn. *прісі́ний хлі́б, прісі́нік, ма́ца*, Тимченко 13; *вісця́на паля́ниця* (1956 Дзьобко).

Borrowed from Rm. *adzimă*, *azimă* 'ts', the ultimate source being Gk. *adzymos*; Шелудько 2, 125, rejects an immediate borrowing from Gk., suggested by Vasmer, Сборник 86, 26; cf. also Cioranescu 52.

а́дзэс[ь]! interj. 'go! away! (to a cat)', first occurrence: XIX c. — Deriv. *а́дзэска́!*

A compound; *a!* - *дзэсь!*, see s. vv.

а́дi! interj. 'see! look here!' first occurrence: XIX c.

From *a* - *ди́вi*, see *a* and *ди́вiтися*, Janów Symb Rozwadowski 2, 275.

а́дміра́л 'admiral', MUK. адмѣра́ль (XVIII c.); in BRu., Ru. and other Sl. ts. — Deriv. *а́дміра́лiця, а́дміра́лiй-*

ство, *-ійський, адміралство, -льський*, МУк. адм'фрал-ский (XVIII с.).

The word is derived from Ar. *amīr*, *emīr* 'ruler, commander', *al*-being the Ar. article present in Ar. and Tk. titles as, e. g., *amīr—al—amara* 'ruler of rulers', *amīr—al—bahr* 'ruler of the sea', etc.; it is to the latter that we owe the term *admiral*: the Ar. title was Latinized to *admiralis maris* and it was gradually corrupted to *admiral*, Lokotsch 6, Skeat 7, Ориенко РМ. 1, 215.

адреса 'address', Mod Uk. only; BRu. *а́драс*, Ru. *а́дрес*, Po. *adres*, Ma. *а́дреса*, etc. — Deriv. [*за*] *адресувати*, [*за*] *адресований*.

From Po. *adres*, the ultimate source being Fr. *adresse* 'ts', Richhardt 29.

адүз! interj. 'away! go! (to a pigeon)', first occurrence: XIX с.

A compound *a!* — *дүз!*, see s. vv.

аеро- a compound-forming element 'aero-, аёр-, air; gas' in such words as *аеродром, аеронавт, аеронавта*, etc.; МУк. аеръ, аиръ 'air; sky, heaven'; also 'wind' (1627 Беринда); аирный 'air-'; OES. аеръ, аеръ, анеръ; аеръныи || аеръныи, анеръный 'ts'. — Subst. *повітро-, повітряно-*, Wd. *воздухо-, аіо-*.

From Gk. *aero-* 'air'.

аé Wd. (Hc.) 'yes', first occurrence: XIX с.

A compound: *a!* — *е*, the latter being 3rd sg. of *бути*; there is less probability of its being derived from *a* — *я* as suggested by Janów SymbRozwadowski 2, 274.

аж conj. 'till to, till that', adv. 'however, yet now', МУк. ажъ, ажъ, аже 'ts' and: 'that, if, when; the more'; OES. ажъ, аже, ожь, оже 'ts'; occurs also in BRu., Ru., Po., Cz., Slk., SC. — Deriv. Frequent in reduplications: *аж - аж, аж - аж - аж* 'very (much)' Багмет 3. — Syn. *колі́, ко-*

ли ж, коли тільки, скоро, а що; що; поки; як, як уже, тільки, Тимченко 9—12.

From *a* — *же*, see s. vv.

азбука 'alphabet, ABC; primer, ABC - book', МУк. азбука (1627 Беринда) 'alphabet', язъбуки Gsg., язъбуку Asg. (XVII-XVIII с. Інтермедії 53-54), OES. азъбукъ, азъбуквы, азбука 'ts'; occurs also in BRu., Ru., Bu., Ma., SC. — Deriv. *по-, за- азбучний, -но*; МУк. азбуковный (XV с.); азбуковникъ (XVI—XVII с.) 'encyclopedia', азбучникъ (XVII с.) 'ABC - book'; OES. азъбукъвникъ, азбуковникъ, азъбукъвныи, азбуковныи. — Syn. *абѣтка, алфавѣт* || Wd. *альфабѣт; абеца́дло* (from Po. 1627 Беринда, 1873 Пискунов), *абѣтло* (Руберовський ЛБюлетень 9, 82); OES. азвъды.

From the first letters of the Sl. alphabet *азъ* — *буки*; for details see Срезневский 1, 9—10.

Азіа, Азів see *Озіа*.

Азія GN. Asia, ModUk.; BRu. ts, Ru. *Азія*, Po *Azja*, etc.; OES. *Асия*. — Deriv. *азійський, азіят, -ка, -ський, -чина; Євразія*; МУк. зъ далечайшихъ странъ Азійскихъ (XVIII с.), Сармация... Азیتیкая (XVIII с.), манѣромъ азіятіцикмъ (1726).

From Lat. *Asia*, the ultimate source being Gk. *Asia* derived from Ass. *Asu* 'the East' as opposed to *Ereb* 'the West' (Europe), Partridge 28—29, Рудницький ЖіЗ. 9, 364—365.

аї! interj. 'hey! oh! dear me!' (in expressing surprise, fear, pain), first recorded in the XIX с.; occurs also in BRu., Ru., Po., Cz., Slk., Bu. — Deriv. *аїкати, -кнати, -ання*; see also *аїй!* — Syn. *ей! ой! уї!*

A primary interj. РССтоцький 3, 140—141.

айст Ed. (Харків) see *гайстер*.

айстра, dial. *áстра*, *гайстра*, *гайстер*, *ястер* 'Aster Amellus L.: aster', ModUk. only; BRu., Ru. *áстра*, Po. *aster*. — Deriv. *айстревий*. — Syn. *басантір*, *басаран*, *базандір*, *бойрин*, *бойрчик*, *бойрочка*, *даніло*, *данілки*, *гладка*, *іванок*, *лисак*, *михалки*, *мороз*, *несвідник*, *осінь*, *осінчак*, *-чук*, *п'ятаківці*, *піддубівник*, *піддубівник*, *постоланка*, *самець*, *старішник*, *тареліш*, *вербінка*, *волове око*, *зімник*, *звіздоцвіт*, *звіздочка*, а. о., Makowiecki 45—46.

From ModHG. *Aster*, the ultimate source being Gk. *astér* 'star', Vasmer 1, 30.

академія 'academy', MUK. академія (1631); BRu. *акадэмія*, Ru. *академія* (before 1650, Чижевський AUA 2, 324), Bu. *академія*, Ma. *академія*, Po. *akademia*, known to all other Sl. — Deriv. *академік*, *академічний*, *-ність*, *академізм*, *академіст*. — Subst. *військ. наук. військ. заклад*.

From Gk. *akadēmeia*, originally garden near Athens where Plato taught (387 BC.) and his followers met; the ultimate source is the name of the Gk. hero *Akádēmos*, Skeat 3.

акафіст 'hymn of the Gk. church', MUK. акафіст, акафістость (XVII s.), OES. акафистъ; BRu. *ts.*, Ru. *акѣист*, Bu. *акѣист*. — Subst. *несидільне*.

From Gk. *akáthistos* (*hýmnos*), Тимченко 13.

акація 'Acacia L.: acacia', ModUk.; BRu. *акѣя*, Ru. *акѣя* (since 1782), Bu. *акѣя*, Po. *akacja*, etc. — Deriv. *акѣйський*. — Subst. *тернострій*, Makowiecki 1.

From Lat. *acacia* 'ts', the ultimate source being Gk. *akakia* (: *akis* 'point'), Vasmer 1, 8, Skeat 3, Weekley 7.

акé!, **акé!** interj. 'away! go!' (to a calf, to cattle in general), evidenced since the XIX c.

A compound: *a!* — *ke!*, *a!* — *кеу(ь)!*, see s. vv., РССтоський 3, 140, Janów Symb Rozwadowski 2, 274.

Акерман GN. Akkerman (city in Bessarabia); OES. Бѣльгородъ, MGK. *Leukopolitane*, It. *Moncastro*, Rm. *Cetatea Albă*. — Deriv. *акерманський*.

From Tk. - Тт. *Akkərman* 'white fort', Skok ZONF. 4, 242, Vasmer 1, 8; in 1944 the name was officially changed to *Білогір* Дністрівський, ЕУ. 2, 128.

акé! see *акó!*

акіш! interj. 'away! go!' (to a chicken), evidenced since the XIX c.; known to BRu. and Po. as well.

A compound *a!* — *киш!*, see s. vv.

акомодуватися 'to accommodate oneself', MUK. акомодуватися (XVII c.), аккомодуючися (XVII c.); Ru. *аккомодироваться*, Cz. *akomodovati se*; Po. *akomodować się*. — Deriv. *акомодований*, *акомодация*, *акомодацийний*. — Subst. *приспособитися*, *приспосудитися*.

From Lat. *accommodāre* (= *ad-commōdāre*) 'to fit, adapt', Skeat 4, Тимченко 13—14.

акó! dial. interj. 'away! go!' (to a cat), ModUk.; Po. *a kota!* — Deriv. *акотá!*, *акотý!* — Syn. *адзýс[ь]!*

From *a!* — *кот!*, see *котá!*

акріда MUK. 'grasshopper', 1596 also: вершки деревяным пуча, Зизаній 5; OES. акрида, OCS. *akrida*.

From Gk. *akrís*, *-idos* 'grasshopper', Vasmer 1, 9.

акт 'act', MUK. акт (XVI c.); BRu., Ru., Bu., Ma., etc. *ts.* — Deriv. *актовий*, *актуальний*, *-ність*, MUK. актыковати, -анье (XV c.), актыкація (XVII c.). — Subst. *урочистий обхід*, *церемонія*, *обряд*; *документ*.

From ModHG. *Akt* 'ts', РССтоський 4, 228.

акýла 'Squalus: shark', ModUk. only; BRu., Ru., Bu. *ts.* — Deriv. *акýловий*; FN. *Акýленко*. — Subst. fig. *кропотли́ця*, *хижа́к*, Деркач 15, 198.

From Nor. *haakall*, ONor. *haakjoerring* 'ts' with -a under the influence of *púða*, Meyer ZfslPh. 5, 139, Kalima FUFAnz. 23, 252 ff.; according to Itkonen Mikkola - Festschrift 49, it is derived from Lapp. *akkli* — *akkolag* 'ts' the ultimate source of which is also Nor. *haakall*.

акүр! interj. 'away go!' (to a turkey), first occurrence: XIX c.

A compound: *a! -күр!*, see s. vv.

акурáтний 'accurate', ModUk.; BRu. *акурáтны*, Ru. *аккурáтный*, (1780: *акурáтний*), Bu. *Ма. акурáтєн*, SC. *ákuratan*, Cz., Slk. *akurátní*, Po. *akuratny*. — Deriv. *акурáтність*, -но, *акуратнієнько*. — Subst. *старáнный*, *рєтєльний*, *справний*, Деркач 15.

From Lat. *accūrātus* 'careful': *accūrāre*, (:ad -cūrāre) 'to take pains with', Skeat 4, АкСл. 1, 76.

алачá 'silk material', MUK. алажи Gsg. (1727); Ru. *аладжá*, *алачá*, Bu. *аладжá*. — Subst. *шовкóва смурáста пєрьска тканíна*, Тимченко 16.

From Tk. *aladža* 'ts', Lokotsch 4.

алé, Wd. *але* conj. 'but, still, yet, though', MUK. *але* (XV—XVIII c.), *яле*, *але-м*, *але-с* (XVII—XVIII c. Интермедії 54, 64—65), OES. *але* (XIV c.); BRu. *алé*, Cz., Slk. Po. *ale*. — Syn. *а, одíначе, тiльки ж, так а так, запєвєне, нейначе*, Тимченко 16—17.

Compounded of *a*, q. v., and *-лє* < **le*, cf. dial. (Lk.) *лєм[є]* 'only', OPo. *le* 'only', Cz. *le* 'and, but', SC. *lě*, Ma. *лє*, a strengthening part., Berneker 1, 22, Sławski 1, 24; in a similar function Latv. *-lє* is used, Trautmann 153—154.

алебáрда 'halberd', MUK. алябарта (1596 Зизаній), алябáрта, галябáрда (1627 Беринда), алюбáрта (XVII c.), also галюбарда || галюбáрта; BRu., Ru. *алебáрда*, Po. *halabarda*, Cz. *halapart[n]a*, *halabarda*, Slk. *alabarda*, etc. — Deriv. *алебáрдний*, -их, *алебáрдовий*; MUK. алабартникъ (XVII c.).

From MHG. *helmbarte* 'ts', РССтоцький 4, 144; Po. medium, suggested by Шелудько 1, 20, Sławski 1, 394, a. o., is dubious.

алебáстр Ed. see алябáстр.

áлей Wd. (Hc.) 'Holy Ghost, God', evidenced since the XIX c.

A dial. deformation of bibl. *Elias* — *Іллія*, Hc. *Ілэй*, Janów Symb Rozwadowski 2, 266.

алеч MUK. (XVII—XVIII c., Интермедії 62) see *алé*.

алігáтор 'alligator', ModUk.; BRu. *алігáтор*, Ru. *аллигáтор* (since 1835), Bu. *алигáтор*, SC. *aligator*, Cz. *aligátor*, Po. *aligator*, etc. — Syn. *америкáнский крокоділ*.

From E. *alligator* 'ts', the ultimate source being Sp. *el lagarto* 'lizard', АкСл. 1, 95.

алілүя! interj. 'Halleluyah!', MUK. Аллилүя: хвáла Бу (1627 Беринда); Ru. *аллилүя*, OCS. *allēlūia*, Cz., Slk., Po. *aleluja*, etc. — Deriv. *алілүйчик*, -ина, *алілүйко*, -кати, -кання; FN. *Аллілүя*. — Subst. *хвалá Богу!*, *хваліте Бóга!*

From Hb. *halelū jāh* 'praise ye Yehovah' through the medium of Gk. *allēlūia* or Lat. *allelūia* respectively, Skeat 14, Тимченко 18.

алмáз, dial. галмáз 'diamond', MUK. алмазъ (1627 Беринда); BRu., Ru., Bu. *алмáз*, SC. *almaz-* in compounds. — Deriv. *алмáзник*, *алмáзний*. — Syn. *діямáнт*, *адáмáнт*.

From Tk. *almas* 'diamond', the ultimate source being Gk. *adámas* 'ts', Lokotsch 5, Рудницький Київ 69, 37; see also *адáмáнт*, *діямáнт*.

алтіця Wd. (Hc.) 'part of a shirt (under the sleeve)', evidenced since the XIX c.

From Rm. *altitã* 'ts', Шелудько 2, 125, Dejna 1, 95.

alfávīr 'alphabet, ABC', MUK. see *альфабѣт*; BRu. *алфавѣт*, Ru. *алфавѣт*, arch. *алфавѣт*, MRu. *алфавѣтѣ* 'dictionary' (XVI—XVII c. Алфавит 20), Ru. *алфавѣт*, for other Sl. see *альфабѣт*. — Deriv. *алфавѣтний*. — Subst. *абѣтка*, *азбука*, Wd. *альфабѣт*.

A ModUk. loan from Ru. *алфавѣт*, the ultimate source being late Gk. *alfávitos*, Vasmer 1, 14, (extensively:) Knobloch 100-101; see also *альфабѣт*.

алю! аля! interj. 'away! go!' (to a pig), evidenced since the XIX c.

A compound *а!* - *ля!*, see s. vv.; РССтоцкий 3, 139.

алѣбáстр, Ed. алебáстр, also: любáйстер (Черкаси) 'alabaster', MUK. алавастръ (XVII c.), алябáстеръ, галѣбáстеръ (XVII c.), OES. алавастръ (XII c.); BRu., Ru. *алебáстр*, OCS. *alavastrz*, Bu. *алебáстр*, SC. *alabáster*, Cz., Slk. *alabastr*, Po. *alabaster*, etc. — Deriv. *алѣбáстро-вий*, MUK. алабастровий, алавастрный (XVIII c.). — Subst. *спіжно - білий, дрібно - зернистий гіпс; алѣбáстрове начиння, сáбѣк, бáнка*, Тимченко 20.

From Lat. *alabastrum* (=алѣбáстръ) and Gk. *alávastros* (=алавастръ) 'ts' respectively; the ultimate source is Eg. 'a la baste' 'the pot of the goddess Ebaste', Vasmer 1, 12.

алѣрм 'alarm', ModUk.; BRu., Ru., Ma. *алáрм*, Po. *alarm*. — Deriv. *алѣрміст*, -ський, *алѣрмувати*. — Subst. *спóлoх*.

It comes from It. *all' - arme* (Lat. *ad arma*) 'to the arms'.

алѣбатрós 'Diomedea exulans L.: albatross', ModUk.; BRu., Ru. ts.; Bu. *алѣбатрós*, Po. *albatros*. — Deriv. *алѣбатрóсовий*.

From Ar. *al - kādūs* 'the water carrier' through Port. *alcadroz* > E. *albatros*, *albatross* (folketym.: Lat. *alba* 'white'), Fr. *albatros*, etc.; the term was originally applied

to the pelican which was believed to carry water for its young in its beak, Lokotsch 78-79, Kluge - Götze 9, Partridge 11.

Альбѣрта GN. Alberta (province in Canada), ModUk. BRu., Ru., ts, Po. *Alberta*, etc. — Deriv. *альбѣртський*, AmUk. *ал[ь]бертійський*.

Named after Princess Louise Caroline Alberta, wife of the Marquis of Lorne, Governor General of Canada 1878—1883, Place - Names of Alberta 10.

альбійка Wd. (Hc.) 'trough', first occurrence: XIX c. A borrowing from Rm. *albie* 'ts', Шелудько 2, 125, Cioganesu 18.

— **альбо** see **абб**.

алькѣр, Wd. анкѣр, валькѣр, ванькѣр, ал[ь]кер, анкер 'chamber, alcove', MUK. алкеръ, алкѣръ (XVII c.); Po. *alkierz*, dial. *halkierz*, *alkier*, Cz. *arkýř*, OCz. *arkéf*. — Deriv. *алькѣрик*.

From MHG. *ärker*, *erker* 'bow, projection (of a building), balcony', derived from MLat. *arcora*, a late pl. of Lat. *arcus* 'bow', Kluge 75, РССтоцкий 151; hardly through Po. medium as assumed by Шелудько 1, 20, Richhardt 29 and Machek 18.

алькóв, **алькóва** 'alcove, bedchamber', MUK. алкивъ (1710); BRu. *алькóў*, Ru. *алькóв* 'ts'.

From Fr. *alcóve* which with its Rom. cognates is based on Ar. *al - qobbaḥ* 'vault, tent', Skeat 13; see also *альманáх*, *альхімія*.

ал[ь]когóль 'alcohol', ModUk.; BRu., *алкагóль*, Ru. *алкогóль*, Bu., Ma. *алкогóль*, Po. *alkohol*, known to all other Sl. — Deriv. *ал[ь]когóльн*, -ічка, *ал[ь]когóльний*, *ал[ь]когóлизм*, *протиал[ь]когóльний*, *ал[ь]когóлізація*.

From Ar. *al-kuhl* 'fine powder' later 'alcohol' through Rom. or G. mediation, cf. Fr. *alcool*, It. *alcohol*, Sp. *alcohol*, ModHG. *Alkohol*, Lokotsch 98-99, Skeat 13.

альмана́х 'almanac', MUK. алманах (before 1525, Чижевский AUA 2, 324); BRu., Ru. *альмана́х*, Bu. *алмана́х*, Ma. *алманах*, Po. *almanach*, known to all other Sl. — Deriv. *альманаховий*. — Subst. *збірник*, Деркач 15.

From early ModHG. *almanach*, and this from Fr. *almanach*, which with its Rom. cognates is supposed to have come from Ar. through Sp. like other words with initial *al-* (see *альхе́мія*, *алько́в*, etc.), but as the Ar. word for 'calendar' is *taqīm* (not 'almanach') the derivation from Gk. — Eg. *almenixiaká* is much more likely to be correct, Kluge 6—7, Vasmer 1, 15.

Альта see **Льто**.

альта́на 'arbor, bower' ModUk.; Po. *altana*, Cz. *altán*, etc. — Deriv. *альта́нка*. — Subst. *бесідка*.

From It. *altana* through ModHG., РССтоцкий 4, 234, Наконечна 94; hardly through Po., Richhardt 29.

альфабе́т Wd. 'alphabet, ABC', MUK. алфа́бет (1627 Беринда), алфабетум (XVII с.); Bu., Ma. *алфабе́т*, Cz., Slk. *alfabeta*, Po. *alfabet*. — Deriv. *альфабе́тний*. — Syn. *алфа́йт*; subst. *абетка*, *азбука*.

From MLat. *alphabetum* 'ts', the ultimate source being Gk. *álfa-bēta*, Skeat 16, Младенов 5, Schwytzer KZ. 58, 199—205.

ал[ъ]хі́мія 'alchemy', MUK. алхимицкий (1631); BRu., Ru., Bu., *алхі́мія*, Ma. *алхе́мія*, Po. *alchemia*, known also to all other Sl. — Deriv. *ал[ъ]хі́мік*, *ал[ъ]хі́мічний*.

From Ar. *al-kīmīā* and the earlier Gk. *χυμός* 'juice' through Rom. or G. mediation, cf. It. *alchimia*, Fr. *alchimie*, MidHG. *alchemie*, ModHG. *Alchimie*; *al-* as the Ar. article is still seen in *алько́в[а]*, *ал[ъ]ко́вль*, etc., Kluge 6, Vasmer 1, 14.

амазо́нка 'Amazon; amazon-dress', ModUk.; known to all Sl. — Deriv. *амазо́нський*.

It is a Gk. word *a+madzós* 'without breast' referring to a reputed tribe of women warriors who dwelt on the coast of the Black Sea; according to the Gk. legend the girls of *Amazons* had their right breast removed to facilitate archery. Skeat 17.

амба́р, Ed. *vimbár* (Полтава) 'granary, storehouse', MUK. амбарь (1766), also инбарь || винбарь (XVIII с.), OES. амбарь, омбарь, also анбарь || онбарь; Ru. *амба́р*, dial. also *о́нба́р*, *и́мба́р*, *а́рба́н*, Bu., Ma. *амба́р*, SC. *ambár*, Po. *ambar*, dial. *imbar* (from Uk.). — Deriv. *амба́рик*, *амба́рный*. — Syn. *ко́мба*, *шпихлір*, *мага́зін*.

From Tk. *ambar* 'shed, storehouse', Berneker 1, 28, Lokotsch 7.

амбі́ція 'ambition', MUK. амбиція, амбѣція (XVII с.); BRu. *амбі́ця*, Ru., Bu. *амбі́ция*, Ma. *амбі́ція*, SC. *ambicija*, Po. *ambicja*. — Deriv. *амбі́ційний*, *амбі́ційозний*, *амбі́тний*, *-ність* *-но*. — Subst. *почуття особистої гідності, честь*; *жа́дба сла́ви, честоулюбі́сть, чванли́вість, ні́жа*.

From Lat. *ambitio* through Po. *ambicja*, Richhardt 31; the Lat. word meaning 'going around' was applied to a candidate for election who went around on a canvass for votes; he was 'ambitious for office', Radford 6.

амбо́на, Ed. *ambón* 'pulpit in the church', MUK. амбонъ (1489), амбона (1594), OES. ам[ъ]бонъ, анвонъ, онъвонъ, онбо́ль, (1280 Новг. кормч.); BRu. *амбо́на*, Ru., Bu., Ma. *амбо́н*, SC. *ambón*, *ambóna*, Po. *amboṇa*, etc. — Deriv. *амбо́нный*. — Subst. *пропові́дальни́ця, ка́зальни́ця, церко́вна мо́вни́ця*.

From Gk. *ambōn* 'ambo, pulpit', Тимченко 21.

Аме́рика, dial. Га́ме́рика, Яме́рика, also Гамері́цкий край, GN. *America*, ModUk.; BRu. *Аме́рыка*, Ru. *Аме́рика*, Po. *Ameruka*, known to all other Sl. — Deriv. *амери-*

кaнeць, -нка, -нський, американізм, [з]американізувати, американізація, американізаційний. — Subst. *Новий Світ, Новий Край.*

The continent was named in 1507 by Waldseemüller after Amerigo Vespucci, XV c. navigator, УЗЕ 1, 94, 454, Рудницький ЖІЗ. 9, 364 - 365.

амінь 'amen', MUK., OES. аминъ, аминь; BRu. *амін*, Ru. *аминь*, OCS. *aminъ*, *аминь*, *амнь*, Bu., Ma. *амин*, SC. *amin*, *aminati*, Cz. *amen*, Po. *amen*, etc. — Subst. *спрідоді так; кінєць.*

From Hb. *āmēn* 'truly, thus be it' through Gk. *amēn*, Lat. *amen*, Lokotsch 6.

амністія, Ed. амністія, 'amnesty', MUK. амністія (XVIII c.); BRu. *амністія*, Ru., Bu. *амністія*, Ma. *амністіа*, SC. *amnestija*, Cz. *amnestie*, Po. *amnestia*, etc. — Deriv. *амнестувати. амнестування, амнестований.* — Subst. *звільнення від кари.*

From Gk. *amnēstia* 'oblivion', Тимченко 21; Po. mediation, assumed by Vasmer 1, 17 and Richhardt 30, remains to be proved.

амулет 'amulet', ModUk.; BRu. Ru. etc. ts. — Deriv. *амулетовий.*

From Lat. *amuletum* 'talisman' (: *āmōliri* 'to avert'), Skeat 20.

амуніція, dial. муніція 'ammunition', MUK. ам[м]уніція (XVIII c.), BRu. *амуніція*, Ru., Bu. *амуніція*, SC. *municija*, Cz. *munice*, Po. *municja*, etc. — Deriv. *амуніційний, амунічний* — Subst. *стріливо.*

From MLat. [*am]unitio* 'military stores', Тимченко 21, Weekley 42; Po. mediation, suggested by Vasmer 1, 17 and Richhardt 30, remains to be proved.

амфітеатр 'amphitheatre', MUK. амфитеатеръ; BRu. *амфітеатр*, Ru., Bu. *амфитеатр*, Ma. *амфитеатар*,

SC. *amfiteatar*, Cz. *amfiteatr*, Po. *amfiteater*, etc. — Deriv. *амфитеатральний.*

From Gk. *amphithéatron*, Тимченко 21.

амфора 'amphora', MUK. амфора (1627 Беринда), BRu., Ru. and other Sl. — ts. — Subst. *жбан (з двома вухами)*, MUK. *фляша, конва* (1627 Беринда).

From Lat. *amphora* 'ts', borrowed as a learned loan from Gk. *amford*, Kluge 69, Тимченко 21.

Анастас, -ий PN. Anastasius, MUK. Анастасій: воскрес[іє] (1627 Беринда); Ru. *Анастасій*. — Deriv. *Настас; Анастасія, Настаска, Наст[е]чка, Настуля, Настулька, Настусянка, Настя, Насука.*

From Gk. *anástasis, anastasia* 'resurrection, rising from the dead'; Anastasius, common in the Gk. Church, was seldom used in the West, Withycombe 10

анáтема, Wd. анáтема, Ed. анáфтема, анáхтема, 'anathema', MUK., OES. анафема || анатема; BRu., Ru. *анáфема*, Bu., Ma. *анáтема*, SC. *anatema*. — Deriv. *анатемізувати, анатематизувати.* — Subst. *црковна клятьба, вікляття.*

From Gk. *anáthema* — originally: a term designating 'thank-offerings set up in the temple'; the present meaning of a 'curse' comes from an-*anáthema* 'a thank-offering refused by the priests'; *ananáthema* is the proper word which should be used today in the sense of curse, Weekley 46.

Англія GN. Anglia, England, MUK.; BRu. ts, Ru. *Англія*, Po. *Anglia*, etc. — Deriv. *англєць, -їка, -їський; англізм, англіцизм, англічанин, -ка, англіканець, -нський; англосакси, англоса[с]он[ський]; dial. ан[г]єлик, ан[г]лик; MUK. король... Англєнської (1719), короля Ангелського (XVIII c.), накупиль... суков[и] англицких (XVIII c.), ангелчикове Npl. (XVII c.), Англичов Gpl. (XVII c.), сь... англичомъ (XVIII c.); OES. агниане.*

From Lat. *Anglia*, derived from the *Angles*, one of the Teut. tribes who settled in Britain in the V c., Vasmer 1, 18, Skeat 195.

андарак, dial. also **андрак** 'petticoat'; BRu., Ru. dial. ts, Po. *inderak* (XVI c.), *andarak*.

The word was probably borrowed (about the XVI c.?) from Po., the ultimate source being ModHG. *Unterrock*, Berneker 1, 29, Brückner PF. 7, 172, Richhardt 30; РССТовський 4, 224, assumes a direct borrowing from G.

Андрій, arch. **Андрей**, dial. **Ондрій**, **Яндрій**, PN. Andrew; MUK. **Андрей**: мужественъ, смѣлый, намоцнѣйшій... (1627 Беринда); OES. **Андрѣи**, **Анѣдрѣи**, **Андреи**, **Ондрѣи**, **Ондреи**, **Ондрѣи**, **Ондрѣи**, **Онѣдрѣи** (XIV—XV c. Baecklund 160-164); BRu., Ru., Bu. **Андрей**, OCS. *Andrĕa*, *Andrĕjъ*, *Anzdrĕa*, *Andrĕja*, Po. *Andrzej*, etc. — Deriv. **Андрійко**, **-ієчко**, **-ієць**, **-ійцьо**, **Андріш**, **Андрось**, **Андрунь**, **Андрусик**, **Андрусь**, **Андрусенько**, **Андрух**, **Андрюшко**, **Яндрух**, etc.; FN. **Андрейчук**, **Андрієнко**, **Андрієвський**, **Андрієнченко**, **Андрухович**, **Андрусів**, **Андрусяк**, **Андрусенко**, **Андрусійшин**, **Андрюшків**, **Андрішків**, etc.; GN. **Андрішівка**, **Андрієво**, **Андрієв**, **Андрієвка**, **Андрієське**, **Андрієвці**, **Андрія**, **Андрюсово**, **Андрюші**, **Андрюшівка**, **Андрюшівський**, **Андрюшки**, etc.; Bot. **андрієць**.

From Gk. *Andreas* which, in turn, comes from *andreios* 'manly'; the later popularity of the name was due to the first disciple called by Jesus, the brother of Simon Peter, patron saint of Ruś (Андрій Первозв'яний) and Scotland, Withycombe 11.

анекдот, **анекдота**, 'anecdote', ModUk.; BRu., Ru., Bu. *anekdot*, Ma. *anekdota*, SC. *anegdota*, Cz. *anekdota*, Po. *anekdota*, etc. — Deriv. **анекдотка**, **анекдотичний**, **анекдотист**, **анекдотоман**, **-ія**. — Subst. **жарт**, **сміховінка**.

From Fr. *anecdote* (=анекдот) and ModHG. *Anekdot* (=анекдота) respectively; the ultimate source is Gk. *anēkdōta* 'things unpublished' (< *an* - negation and *ekdōnai* 'to give out'), Skeat 21, Weekley 48.

анемона 'Anemone L.: anemone', ModUk.; BRu. ts, Ru. *анемон* (first occurrence: 1835), *анемона*, ts in other Sl. — Deriv. **анемонний**, **-новий**. — Subst. **пр'дліска**, **сон**, **сон - трава**, **сон - з'їлля**, **вітпериця**, Makowiecki 30.

— From Lat. *anemona*, the ultimate source being *anēmōnē* Gk. 'wind-flower' (lit. 'daughter of wind': *ánemos*), Skeat 21, Weekley 48.

ані conj. 'not even, neither, nor, not so much as', MUK. **ани**, **анѣ**, OES. **ани**, (XIV); occurs in Po., Cz., Slk. and Sln. (dial. only). — Deriv. Frequent in reduplications: **ані... ані** (XVII c.), **ані... ні**; in conj. **аніж**, MUK. **анижъ**; **анижли**, **анѣжли**, **анѣжли** (from Po.); in compounds: **аніковісінко**, **анітрохи**, **анітрошечки**, **аніччирк**, **аніж**; MUK. **аниколи**.

From *a - ni*, see s. vv.

аніс, Wd. **анис**, **аниж**, **аниши**, **ониж**, also **ганус**, 'Pimpinella Anisum L.: anise', ModUk.; BRu. **аніс**, Ru. **анис** (first occurrence: XVI c.), SC. *ànish* || *àniz*, Sln. *jámez*, Cz. *anjz*, Slk. *aniz*, Po. [*h*] *anjz*, etc. — Deriv. **анисовий**. — Syn. **бедрінець**, **ганиж**, **бодян**.

From ModHG. *Anis* or Fr. *anis* which come from Lat. *anisum* 'ts'; the ultimate source is Gk. *ánison*, Berneker 1, 29; as is indicated by the accent the Wd. forms **анис**, etc. are borrowed from Po., Richhardt 30; see also **ганус**, **ониж**, **бодян**.

янкер 'anchor', MUK. **янкерокъ** (XVIII c.) 'barrel'; BRu., Ru. **янкер**, Po. **ankier**. — Deriv. **янкерний**. — Subst. **залізна скріпка**; **б'б'чка**.

From Du. *anker* or ModHG. *Anker* 'anchor'; the ultimate source is Gk. *ánkora* attested in MUK. as **янк'ра**,

анкіра (XVII с.), Wd. *ánkra*, OCS. *ankyra*, *jan kyra*, SC. *anьkыra* 'anchor', Berneker 1, 29, Vasmer 1, 18, Тимченко 24; see also *ánkr*.

áнкер, анкір see *алькір*; the change of *лб* to *н* is conditioned by such substitutes as *маненький* — *маленький*, etc., Огоновський 70.

анó! interj. 'well; let us...', MUK ано, OES. ано, анъ, occurs also in Ru. ан, По., Cz., Slk., SC., Sln. an. — Syn.: *то, то тоді, що; ото ж; алé; а то, аж то; аж тут*, Тимченко 24; see also *ані!*

A compound *a!* — *но!* see s. vv.

анта́ба 'handle', MUK. гонта́ба (XVI с. Худаш 69); Ru. 'ts' (Vasmer 1, 19), Po. *antaba*, *hantaba*. — Deriv. *анта́бка*. — Subst. *руко́ятка, рі́чка, держа́к*.

From MHG. *handhabe* 'ts', РССтотський 4, 166, through Po. medium, Шелудько 1, 20, Richhardt 30.

Антаркти́да, Анта́ртика see Аркти́да, Аркти́ка.

антерёв Wd. (Hc.) 'part of the Gypsy clothing (in Suchava)', evidenced since the XIX с.; occurs also in Bu. *антерія*, Ma. *антєріа* and SC. *antєrija* 'short underwear with sleeves'.

Borrowed from Rm. *antereu*, *anteriu* 'peasant coat' and this from Tk. *anteri* 'jacket with long sleeves'. Berneker 1, 29, Шелудько 2, 125, Gioranescu 27.

áнти Npl. 'Antae, Antes' (name of E. Slavs in Byz. and Lat. chronicles of the VI—VII с.). — Deriv. *антський*.

The assumption of G. Vernadsky that the name is based on As though "in full accord with the phonetic laws of the Greek language" (cf. his *Ancient Russia* 106) does not suffice to explain it from Gk.; it may more probably be connected with "the Alanic word *aendae*... from the same root that the name of a Gothic chieftain, Andag, and that of an

Alanic king Addac...", as revised by the same author in *The Origins of Russia* 23; yet, *Antae, Antes* have been with greater reason considered as an Iran. translation of Sl. **ukrainjane* 'border people, border tribe' i. e. Sl. population neighbouring with Scythians and other Iran. tribes at that time, cf. Рудницький OnUVAN 1, 77, Грушевський 1, 174—177; according to M. Vasmer it is derived from IE. root ***ant-* 'front side', cf. Skt. *anta-* 'end, border', Got. *andeis*, AS. etc., Pokorny 1, 48—50, Kluge 72.

анти- 'anti-', MUK., OES. анти-; BRu., Ru. and other Sl. ts. — Deriv. *антидóт, антидámія, антипóд, антитé-за, антíхрист, q. v., Антаркти́да, Анта́ртика*, etc. — Subst. *проти-*, e. g., *антикомуніст: проти́комуніст, антибі́льшови́цький: проти́бі́льшови́цький, антире́лігійний: проти́ре́лігійний, антиу́країнський: проти́у́країнський, etc.*

From Lat. — Gk. *anti-*, see the preceding entry.

анті́пко dial. 'devil', ModUk. only. — Deriv. *анті́пковий*. — Subst. *біс, нечистий*, a. o., see *чорт*.

From PN. *Antípn*, *Antípnko* (< Gk. *Antippos*) a tabu — substitution of *анті́христ*, q. v.

анти́христ 'Antichrist; devil', MUK. Антихрист, OES. антихристу Dsg. (XV с.); BRu., Ru. *анті́христ*, Po. *anty-chryst*, etc. — Subst. *проти́вник Христа́, фальші́вий Христа́с, чорт*, Тимченко 25.

From Gk. *antixristos* 'Antichrist', Тимченко 1. с., Skeat 24; see also *анті́пко*.

Анті́н, Анто́ній PN. Anthony, MUK. Анто́ній: свѣше да́нный, або́ испу́лений або́ вмѣсто́ йного́ купле́ный (1627 Беринда); Ru. *Анто́н*. OCS. *Antonъ, Анто́нійъ*, Po. *Antoni*, etc. — Deriv. *Анті́нко, Анто́сь[o], Анто́х, Анто́шко; Анто́нія, Анто́нина, Анто́ха; FN. Анто́нє-ко, Анто́нєвич, Анто́нич, Анто́нюк, Анто́нух, etc.*

GN. *Антоніє*, *Антонійє*, *Антонієвка*, *Антонієви*, *Антонюк*, *Антонюль*, *Антонювичі*, *Антонієвський*, *Антонієвка*, etc.; Bot. *антонієвка*, Med. *антоніє* *вогню*.

From Lat. *Antonius*, orig. the name of a Roman gens, the most famous of which was the triumvir Marcus Antonius; the later popularity of the name was due to St. Antonius Magnus († 356), St. Antonius de Padua († 1231), and (in Ukraine:) St. Antonius of Pecherska Lavra (Антоній Печерський † 1073).

ану! interj. 'well; let us...'; MUK. ану (XVII—XVIII c. Интермедії 53). — Syn. *анó!*

A compound *a!* - *ny!*, see s. vv.

анцібол[от], **анциболотник** dial. 'devil', MUK. анциболу Dsg. (XVIII c.); wanting in other Sl. — Syn. *болотний чорт*, *болотник*, *біс*, a. o., see *чорт*.

Compounded of *анци-* and *болотник* 'devil', the first part being a tabu-deformation of *арци-*, q. v., apparently under the influence of *антихрист*, q. v.

анчоус 'Engraulis encrasicolus: anchovy', ModUk.; BRu., Ru. ts.

From Du. *anjovis* or ModHG. *Anschovis* || *Anchovi*, the ultimate source being Bask. *anchu* 'ts', Kluge-Götze 17.

апарат 'apparatus', MUK. апарать || апарать (XVII—XVIII c.) 'belongings'; BRu. *апарат*, Ru. *аппарат*, Bu., Ma. *апарат*, SC. *aparat*, Cz. *aparát*, Po. *aparát*, etc. — Deriv. *апаратик*, *апаратний*, *-ик*, *апаратня*, *апаратняра*. — Subst. *прилад*, *пристрій*; *орган*.

From ModHG. *Apparat* 'ts', the ultimate source being Lat. *apparatus* (: *apparare* 'to make ready'), Тимченко 27, Weekley 61.

апельсін, Wd. *опельсіна*, *опельціна* 'Citrus Aurantium L.: orange', ModUk.; BRu. *апельсін*, Ru. *апельсін*, want-

ing in other Sl. — Deriv. *апельсінювий*, *апельсінний*. — Syn. *помаранча*, dial. also: *померанча*, *помаранець*, *портюк*, *яблоко китаїське*, etc., Makowiecki 101.

From ModHG. *Apfelsine*, РССтоцький 4, 230, the ultimate source being Du. *appelsien*, Kluge - Götze 21; the dial. term *портюк* points to It. *portogallo* and indicates Portugal as the first importer of the citrus fruit to Europe (1548) from tropical Asia (China).

апетит 'appetite', MUK. апетитъ (XVIII c.); BRu. *анетым*, Ru. *аппетит*, Bu., Ma. *анетым*, SC. *apetit*, Cz. Slk. *apetit*, Po. *apetyt*, etc. — Deriv. *анетимний*, *-ність*, *-но*. — Subst. *охота до їжі*, *побуд*, *хтіть до їжі*, Тимченко 28.

From Lat. *appetitus* 'ts', Тимченко 28.

апо!, **опо!** SoCp. 'father! daddy!' first recorded in the XIX c. (Верхратський, ЕЗб. 4, 234).

Vsg. of **ana* borrowed from Hg. *apa* 'father'; see also *опа́т*, *аба́т*, *ава́*.

апостол 'apostle', MUK. апостоль, OES. апостоль, апустоль (abbr. апл.); BRu., Ru., Bu. *апостол*, OCS. *apostolz*, Po. *apostol*, etc. — Deriv. *апостоло́м*, *апостольський*, *-ство*, *апостолува́ти*. — Subst. *посланець*; *кни́га діянь і послань апостольських*.

From Gk. *apóstolos* 'messenger, one sent with the message of the coming of the Lord', Skeat 26.

апрі́ль, **апрі́ль** MUK. see квітень.

апте́ка 'pharmacy, drug-store', MUK. аптыка (1596 Зизаній), аптека (XVI c.), апа́тка; BRu. *аптэ́ка*, Ru., Bu. *апте́ка*, SC. *apotéka*, Po. *apteka*, etc. — Deriv. *апте́чка*, *апте́кар*, *-ка*, *-ський*, *апте́чний*, MUK. аптыкар (XVII c.), аптекаре́в (XVI c.).

From Po. *apteka* 'ts', the ultimate source being MLoG. *abteke*, *abbeteke*, Richhardt 30, Hüttl - Worth AUA. 8, 73.

арак 'arrack', ModUk.; Ru. ts and *аракá* (1863), Cz., Po. arak. — Deriv. *арáковий*.

From Ar. *arak* 'sweat' through the West Europ. languages, cf. Sp. *arac*, Fr. *arak*, ModHG. *Arrak*, etc., Lokotsch 9, Gamillscheg 44, Skeat 31.

арáпник see **гарáпник**.

аргáш 'caravan', MUK. аргишъ (1506); Ru. *аргáш*. MRu. аргыш (1536). — Syn. *торговельна каравана, обóз*.

From Tk. *argýš* 'ts', Radloff 1, 301.

аргумéнт 'argument', MUK. арькуменьтом (XVI с.), аркументъ (XVII с.); BRu., Ru., Bu., Ma. *аргумéнт*, SC. *argúmenat*, Cz., Slk., Po. *argument*. — Deriv. *аргументація, аргументува́ти[ся]*, MUK. арькументуеъ (XVI с.), аргументуючи (1596), аргументуе́шь (XVII с.), на аргументацію (XVII с.). — Subst. *до́від, до́каз*.

From Lat. *argumentum* 'ts', Тимченко 30.

Ардáн Wd. (Hc.) 'the feast of the Epiphany (Jan. 19th)', first recorded in the XIX с. — Deriv. *ардáнский*. — Syn. *Йордán, Водóжрище*.

A dial. deformation of *Йордán*, q. v., Janów Symb Rozwadowski 2, 266.

арéна 'arena', ModUk.; known to all other Sl. — Subst. *мі́сце бою, бойóвище*.

From Lat. *arēna* 'sand' from the days when the Coliseum in Rome was strewn with sand to absorb the blood spilt in combat between the gladiators or the Christians and the lions, Skeat 30.

арéнда see *орéнда*.

арéшт, dial. гарéшт, орéшт, 'arrest', MUK. арештовати (XVI с.), арешть (XVII с.), арестъ (XVIII с.); BRu. *арышт*, Ru. *арéст* (also : *áрест* XX с. Kiparsky 2, 142),

Ru. *арéст*, Cz. *arest*, dial. *harest*, [h]arešt, Slk. *arešt*, dial. *harešt, orešt*, Po. *areszt*, dial. *harezst*, etc. — Deriv. *арештáнт, -ка, -ський, арештний, арештований, арештовувати, [за-, по-]арештува́ти, [за-, по-]арештува́ння*, etc., MUK. арештованье (XVII с.), арештований (XVIII с.), арештовий (XVII с.). — Subst. *ув'язнення, притримання, придéржання; тормá*.

From ModHG. *Arrest*, РССтоцкий 4, 206, the ultimate source being MLat. *arrestum*, Kluge-Götze 24; on account of the accent there is less probability of its being borrowed from Po. *areszt*, as suggested by Шелудько 1, 21, Brückner 6, Richhardt 31, a. o.

аристокрáт 'aristocrat', MUK. аристокрация (XVII с.); BRu., Ru. and other Sl. ts. — Deriv. *аристокрáтка, аристокрáтія, аристокрáтізм, -ічний, -ічно*.

From Gk. *aristokráteia, aristokratía* 'rule of the best born'; it originally meant government of the state by its best citizens.

аритмéтик 'arithmetician', MUK. аритметикъ XVII с.; Ru. *арифмéтик*, Bu. *аритмéтик*, Po. *arytmetyk* — *аритмéтика* 'arithmetics', MUK. аритметика (XVI с. Чижевський AUA 2, 325; XVII с. Тимченко 31); BRu. Ru. *арифмéтика*, Bu., Ma. *аритмéтика*, Po. *arytmetyka*, so in other Sl. — Deriv. *аритметичний*.

While BRu. and Ru. forms are based on Gk. *arithmētikḗ, arithmētikós*, Vasmer 1, 24, Uk. words go back to Lat. *arithmēticus, arithmētica* most likely through Po. medium; SovUk. *арифмéтика* from Ru.

арйч Wd. see *яріч*.

арйш! interj. 'away! go!' (to a sheep), first recorded in the XIX с.

A compound *a! - рийш!* see s. vv. РССтоцкий 3, 139.

áрдник Wd. (Hc.) 'devil', evidenced since the XIX с. — Syn. *ірод, дідько, нечистий, а.о., see чорт*.

A dial. deformation of bibl. Herod — Ирод; Шелудько's explanation from Rm. *arid* 'fruitless', Balkan Arch. 2, 125, was rejected by Weigand; *ibid.*, and Janów SymbRozwadowski 2, 266.

арка 'arc', MUK. арка (XVII c.); BRu. Ru., Bu., Ma. *арка*, Po. *arka*, *archa* (XVI c.), Cz. *archa* (XV c.), in other Sl. type **raka*, **raky*, see *раква*. — Deriv. *аркада*, *арководий*. — Syn. *скриня*; *лук*.

A late borrowing from MHG. *arke*, *arche* 'ark', the ultimate source being Lat. *arca*, Kluge 11.

аркан, Wd. also гаркан 'lasso, lariat; arkan-dance', evidenced since the XVIII c. (Величко); occurs also in Ru. and *arkabuz*, *arkabuzik* (XVI c.). — Subst. *закієніця*.

Borrowed from Tk-Tt. *arkan*, Макарушка 4, Lokotsch 10.

аркебүз, also [г]аркебуза, 'arquebus', MUK. аркабузъ (1572), гаркабузъ (1564), MRu. аркобузъ (1589), OPO. *arkabuz*, *arkabuzik* (XVI c.). — Syn. *закієніця*.

From It. *archibuso* (*arco* 'bow' — *buso* 'hole, barrel') the ultimate source being MHG. *hakenbüchse* so called because it was fixed on a hook when fired, Brückner 6—7, Vasmer 1, 25.

Арктида, Арктика GN. Arctic, ModUk.; BRu.. *Арктика*, Ru. *Арктика*, Po. *Arktika*, known to all other Sl. — Deriv. *арктичний*; *Антарктида*, *Антарктика*. — Subst. *край та острови кругом північного бігуна*.

From Gk. *arktikós* 'Northern', УЗЕ. 1, 158—159.

аркуш 'sheet', MUK. аркушъ; BRu. *аркуш*, Ru. dial. *аркуш*, Po. *arkusz*, Cz. *arch*, OCz. *ark*, Slk. [h]arok. — Deriv. *аркушик*, *аркушевий*.

From Po. *arkusz* 'ts' and this in turn from Lat. *arcus* 'ark', Richhardt 31, Willer Eos 33, 553—554.

армата see гармата.

армаш Wd. (Hc.) 'Gypsy chief', evidenced since the XIX c.

Borrowed from Rm. *armaş* 'gendarm', Шелудько 2, 125.

армія 'army', MUK. армея (1627 Беринда); армидія (XIX c.); BRu. Ru., Bu. *армия*, Ma. *армија*, Po. *armia*, known to all other Sl. except Cz. and Slk. which have *armáda* (< *armata*). — Deriv. *армієць*, *армійка*, *армійський*.

From Fr. *armée* or ModHG. *Armee*; for the latter explanation see PCСтоцкий 4, 204.

арнаут[ка], dial. also орнаутка 'Triticum durum Desf.: 'summer (bearded) wheat', ModUk.; BRu., Ru. *арнаутка* (first occurrence: 1835) 'ts', Bu. *арнаутка* 'Albanian (woman)', SC. *Arnautka* 'ts'. — Syn. *білокрітка*, *білотурка*, *гарнівка*, *гірка* (||*гірка*), *горновка*, *жовтішка*, *калїз* (||*колїз*), *кубанка*, *ледянка*, *пшениця скліста*, or *тверда*, *чорноріпка*, *чорнотурка*, Makowiecki 380.

From Tk. *arna'ut* 'Albanian', the ultimate source being Gk. *albanitēs* 'ts', Макарушка 4, Lokotsch 10.

арніка, dial. also арнік, ярник, арника 'Arnica montana L.: arnica', ModUk.; Ru. *арника* (since 1835). — Deriv. *арніковий*. — Syn. Wd. *аніельське зіле*, *баранець*, *баранка*, *баранє зіле*, *бараня трава*, *скусієнік*, Makowiecki 38.

From Lat. *arnica* of uncertain origin, Skeat 31.

аромат 'aroma', MUK. аромата (XVII c.), OES. аромать (XI c. Остр. ев.), Ru., Bu., Ma. *аромат*, SC. *arōta*, Cz. *aroma*, Po. *aromat*. — Deriv. *ароматичний*, *ароматний*, *но*, MUK. *ароматникъ* (XVIII c.). — Subst. *запахність*, *пахучість*, *пахощі*, MUK. благоуханіє.

From Gk. *arōta* 'ts', Тимченко 34, Skeat 31.

артикул 'article, paragraph', MUK. артыкуль || артикуль (XV—XVIII c.), OUK. артыкулы (1388); BRu. Ru. *артыкул*, Bu. *артікул*, Po. *artykuł*.

From Lat. *articulus* through Po. *artykuł*, Richhardt 31, or ModHG. *Artikel*, РССтоцкий 4, 199.

артіст 'artist', ModUk.; BRu. *артыст*, Ru. *артист* (since 1803), Po. *artysta*, known to all other Sl. — Deriv. *артистка*, *артизм*, *артистичний*, -но, -ність. — Subst. *мистець*; (*медтру*) *актор*, *лицей*, Деркач 16.

From ModHG. *Artist* or direct from Fr. *artiste*; cf. Gamillscheg 52.

артишок 'Cynara Scolinus L.: artichoke', ModUk.; BRu., Ru. (since 1780) ts. — Subst. *карцѣш* [a], Makowiecki 122.

From ModHG. *Artischoke* which, in turn, comes from It. *articiocco*; the ultimate source is Ar. *al ḥarṣaf* 'ts', АкСл. 1, 196, Skeat 32.

архангел 'archangel', MUK, OES. архангелъ (XV c.); BRu., Ru. etc. ts. — Deriv. *архангельский*. — Syn. *архистратиг*, see *янол*.

From Gk. *arxaggelos* 'ts', the final *i* in the prefix (see *архи-*) was dropped before a vowel following.

Архип PN. Archur, MUK. Архипъ: начальник коній, конюшій... (1627 Беринда), Ru. ts. — Deriv. *Архипко*; FN. *Архипенко*; GN. *Архипівка*.

From Gk. *Arxippos* (= *Hipparxos*) 'one ruling the horse'.

архи- 'archi-, chief', MUK, OES. архи- || арци- (< Po. *arcy-*); BRu. *архи-*, Ru., Bu., Ma. *архи-*, SC. *archi-*, Cz., Slk. *arci-*, Po. *arcy-*, etc. — Deriv. *архисрѣй*, *архикнязь*, *архимандрит*, *архимастир*, *архимир*, etc. — Syn. MUK. арци-: архиепискупъ (XV c.), архигетманъ (XVIII c.), архифотриць (XVII c.), etc.

From Lat.-Gk. *archi-*, *arxi-*, much used originally in ecclesiastical words designating 'the first in rank or importance'; WS. *arcy-* exhibits the MLat. pronunciation *arci-*, Kluge 76, Partridge 872.

архів 'archives', MUK. архива (XVIII c.); BRu. *архіў*, Ru., Bu. архив, Ma. *архив*, SC. *àrchiv*, Cz. *archiv*, Po. *archiw*, etc. — Deriv. *архівар*, -ка, -іюс, *архівіст*, -ка, *архівознавство*, *архівний*, *архівальний*.

From Lat. *archivum* (also *archium*) 'the place where public records are kept, public record', the ultimate source is Gk. *arxeion* 'a public building, residence of the magistrates' (from *arxē* 'beginning; government'). Тимченко 35, Skeat 29.

архітєкт, **архітєктор**, 'architect', MUK. архитекторъ (XVI—XVIII c.), архитекторъ (XVIII c.); BRu. *архитэ́ктор*, Ru. *архите́ктор*, Bu., Ma. *архите́кт*, Po. *architekt*. — Deriv. *архите́кторський*; *архите́ктоніка*, *архите́ктонічний*. — *архите́ктур*, 'architecture', MUK. архите́тура (1627 Беринда); BRu. *архите́ктур*, Ru., Bu., Ma. *архите́ктур*, Po. *architektura*, occurs also in other Sl. — Deriv. *архите́ктурний*. — Subst. *будівництво*.

MUK. **архитекторъ** from Gk. *arxitektōn* 'chief architect'; *архите́ктор* from MLat. *architector* (formed like *sculptor*, *pictor*, etc.) through ModHG. mediation; *архите́ктур* from Lat. *architectura* through Po., Vasmer 1, 28, Чижевський AUA 2, 325.

аріаби Wd. see *варіаб*.

арци- see *архи-*.

арчак 'saddle - frame', MUK. арчакъ (XVIII c.); Ru. *арчак*, dial. also *ворчик*, [*в*] *орчак*, MRu. ерчакъ (first occurrence: 1557). — Subst. *дерев'яна частина сидла, снасть*.

From Tt. *arčak* 'ts', Тимченко 37.

аршак adv. Wd. 'numerously, copiously', first recorded in the XIX c.; Po. *orszak*. — Deriv. *аршакѡм*. — Subst. *чисельно, масово, гуртѡм*.

From Po. *orszak*, *orszag*, the ultimate source being Hg. *őrség* 'guard, garrison', Miklosich 226; according to Шелудько 2, 125, it is derived from Rm. *arřag* 'ts'.

аршин 'arshin (1¼ yard)', MUK. аршиновъ осмъ (1585); BRu. *аршын*, Ru., Бу. *аршин*, Ма. *аршин*, SC. *aršin*, Po. *arszyn*. — Deriv. *аршинный*, -ик. — Subst. *міра довгости уживана у Львові: п'ять чвѣртей локтя крѣківського; російська міра довгости*, Тимченко 37.

From Tk. - Tt. *arşın* 'ts', Miklosich 4, Berneker 1, 31, Lokotsch 10, Тимченко 37, Роголь 182.

аршиця Wd. (Bk., Hc.) 'steep mountain', first occurrence: 1838 (Вагилевич); wanting in other Sl. — Subst. *стріжка горá, горá з довгим хребтом*.

From Rm. *arşiță* 'sun heat', in Carpathian dial. 'sunny side of the mountain' as opposed to *zámínъ*, Бойк. 17, Гуц. 31.

аря! interj. 'away! go!' (to a sheep or a pig), first recorded in the XIX c.

A compound *a!* - *ря!* see s. vv. РССтоцкий 3, 140.

ар'ян 'sour milk', ModUk.; Ru. *арьян, айрьян, айран* 'ts'.

From Kirgh., Osman., *airan* 'ts', Vasmer 1, 8, 29, Janów Studia 3, 205.

acá! interj. 'away! go!' (to a pig), first attested in the XIX c.

A compound *a!* - *ca!* see s. vv. РССтоцкий 3, 140.

аса[в]ул see оса[в]ул.

асамблея 'assembly', MUK. асамблея 'social gathering, ball, party' (XVIII c.); BRu. ts., Ru. *ассамблея* 'ts', Po. *asambl*, Pl. *asamble* 'social gathering, ball'. — Subst. *зібрання, збори*, (MUK.) *товариське зібрання, вечірка*.

From Fr. *assemble* 'gathering', Тимченко 38.

Аскольд PN. Askold (one of the semi-legendary Ruš princes in the IX c.), OES. Аскольдъ, Осколдъ; BRu. Ru. and other Sl. ts. — Deriv. *Аскольдова могила*.

From ONor. name *Hrskulds*, known also as *Ascall* to Irish annals, Thomsen 147, Matthews 56, РССтоцкий 4, 82; Poucha's assumption that the name is based on ONor. *asca* 'ashes', Slavia 8, 440, must be rejected; equally inconceivable is the explanation of Vernadsky connecting it with ONor. *Asi* (*Aesir*), cf. his *Ancient Russia* 274—275.

аспéкт 'aspekt', MUK. аспектъ (occurs in 1672 in a poem by С. Полоцкий, Чижевский AUA 2, 325); аспектъ (XVIII c. Тимченко 36); BRu., Ru., Бу. *аспéкт*, Ма. *аспéкт*, Po. *aspekt*, occurs in all other Sl.

From Lat. *aspektus* 'ts'.

áспид see гáспид; áспидá Bk. 'bad woman' Кміт 9; BRu. *áспидá* 'adder, viper; wicked woman'; MUK. аспидá 'adder, viper' (XVII c.).

Origin the same as that of *гáспид*, q. v.

áспра 'silver coin', MUK. аспра (XVII—XVIII c.); Ru. *аспр* 'ts', Бу., Ма. *áспра*.

From Gk. *áspron*, the ultimate source being Lat. *asper*.

áстма 'asthma', ModUk. only; BRu., Ru. and other Sl. ts. — Deriv. *астмáтик, астмáтичка, астмáтичний*. — Subst. *дихавиця, їдуха*.

From Gk. *ásthma* 'a chronic disease of respiration'.

áстраб see яструб.

астрáхánка 'Astrakhan herring', ModUk.; Ru. ts. — Syn. *пузанок*.

Derived from the name of the city of *Астрахань* (Caspian port on Volga delta), ORu. also *Асторохань*, Ar. *Hajj* — *Tarchan*, MLat. *Agitarcan* (XIV c.); the ultimate source is Tk. *Hadžitarcan*, which according to Vernadsky, comes from Altaic *As-Tarzan* 'comander of the As division', cf. his *Ancient Russia* 214.

астрона́вт 'astronaut', ModUk. (XX с.); Ru. ts, Po. *astronautyka*. — Deriv. *астрона́втика*. — Subst. *зоре-плавания*, УРЕ. 1, 343.

From Gk. *ástron* 'star' and *nautiká* 'navigation'.

астроно́м, Wd. остромо́н (Сенечіа Вк.) 'astronomer', MUK. астрономъ (1627 Беринда), астроному Dsg. (XVII—XVIII с. Інтермедіі 101); BRu., Ru., etc. ts. — Deriv. *астроно́мія*, *астрономічний*, MUK. астрономський (XVII с.). — Subst. *звізда́р*, MUK. звѣздохонникъ (XVII с.).

From Gk. *astronómos* 'ts', Тимченко 40.

асфа́льт 'asphalt'; according to Vasmer 1, 31, a new word, in fact can be found as early as Nicen's Chronicle 1, 44, Чижевський AUA 2, 325; BRu., Ru. *асфа́льт*, Bu. *асфа́лт*, Ma. *асфалт*, Po. *asfalt*, known to all other Sl. — Deriv. *асфа́льтовий*, *асфа́льтований*, *асфа́льтувати*, *-уван-ня*.

From Gk. *ásfaltos* 'not falling down', Младенов 11.

аг! interj. 'ah! away with you!', MUK. wanting, OES. ать 'let'; in other Sl. *амъ*, *амѡ*, see s. vv.

From *a - *tз, the latter being pron. *tз, Berneker 1, 21.

ата́ка 'attack', MUK. атакованя Gsg. (XVIII с.); BRu., Ru., Bu., Ma. ts, SC. *atak*, Cz., Slk. *atak*, *ataka*, Po. *atak*. — Deriv. [*за*]атакува́ти[ся], [*за*]атако́ваний, атакува́ння; MUK. аттаковати (XVIII с.). — Subst. *на́пад*, *на́ступ*, *при́ступ*, *шту́рм*, Держак 16, 110.

From ModHG. *Attacke* 'ts', РССтоцкий 4, 207; MUK. аттаковати is a deriv. of **атта́ка* not necessary a borrowing from Po. *atakować* as assumed by Richhardt 31, or Fr. *attaquer* as suggested by Тимченко 41, see also Vasmer 1, 31; the ultimate source is It. *attacare* 'to fasten, attack', Gamillscheg 56.

ата́ман see *отáман*.

Атанасі́й, Афанасі́й, dial. also Ахтанасі́й PN. Athanasius, MUK. Афанасія (1484 Пом'яник); Афанасі́й: безме́ртный (1627 Беринда); Ru. *Афанасій*, OCS. *Athanasijъ*, Po. *Atanazy*. — Deriv. *Танас[ко]*, *Онанас*, *Охтанас*, *Панас[ко]*, *Панасік*; *Атанасія*, *Афанасія*; FN. *Афанасіѡ*, *Афанасѡв* - *Чужбінський*, *Панасенко*; GN. *Афанасієвка*, *Опанасіє[ка]*, *Панасієвка*.

From Gk. *Athanasios*, patriarch of Alexandria (295—373); the name is derived from Gk. *athanatos* 'undying, immortal', *athanasta* 'immortality'.

ата́сь! interj. to call or to scare away ducks, evidenced since the XIX c.

A compound *a!* - *тась!* see s. vv. РССтоцкий 3, 140.

атеї́ст 'atheist', MUK. атеиста (XVI с.), афеиста, афей (XVII); BRu. *атеіст*, Ru., Bu., Ma. *атеіст*, SC. *atéista*, Cz., Slk. *atheista*, Po. *ateista*. — Deriv. *атеістка*, *атеїзм*, *атеістичний*, *-ізм*. — Subst. *безбо́жник*, *безві́рник*, *неві́ра*, *-руочий*, *недо́вірок*.

From Gk. *átheos*, MUK. атеиста through Po. *ateista*, see *a-*.

ателье́ 'atelier, studio', ModUk.; BRu. *атэ́лье́*, Ru. *ателье́*, Bu. *ателі́е́*, Po. *atelier*, etc. — Subst. *ро́бітня*, *майстерня*, Держак 16, 100.

From Fr. *atelier* 'ts', АкСл. 1, 215, Gamillscheg 55.

атестáт 'certificate', ModUk.; BRu. *атэ́стáт*, Ru. *аттестáт*, Bu. *атестáт*, Cz. Slk. *atestát*, Po. *atestat*. — Deriv. *атестáція*, *атестáційний*, [*за*]атестова́ний, *атестува́ння*, *атестува́ти[ся]*. — Subst. *посві́дка*, *свідо́цтво*.

From Lat. *attestátum* 'the certified (document)' (<*ad-testāre* 'to affirm, bear witness'), Skeat 37, Weekley 88.

а́тлас 'atlas', MUK. атлясь (XVIII с.); BRu. Ru. ts, Bu. *ат.лác*, Ma. *ат.лac*, SC. *átlas*, Cz. Slk., Po. *atlas*. —

Deriv. *атласний, атласовий*. — Subst. *збір географічних карт*.

From ModHG. *Atlas* 'ts', the ultimate source being Gk. *Atlas* — the name of a mythical giant who was given the burden of holding up the world; G. Mercator, in 1595, used the name *atlas* of collection of maps from the fact that the picture of Atlas holding the world was the usual frontispiece, Kluge - Götze 26.

атлас 'satin', MUK. [r]атласъ, отласъ (XVI—XVIII c.); BRu., Ru., Bu. ts, SC. *àtlas*, Cz. Slk. *atlas*, Po. *atlas*, etc. — Deriv. *атласний, атласовий*; MUK. [r]атласный, отласный, [r]атласовый (XVII—XVIII c.).

From ModHG. *Atlas* 'ts', the ultimate source being Ar. *atlas* 'smooth, fine', Kluge - Götze 26, Lokotsch 12.

атлér 'athlete', ModUk.; BRu., Ru. (since 1803), Bu., Ma., and other Sl. ts. — Deriv. *атлétка, [легко]атлétтика, атлétичний*. — Subst. *борéць; силáч*, Деркач 16.

From Gk. *athlētēs* 'combatant, contender in athletic games', АкСл. I, 217, Skeat 36.

атмосféра 'atmosphere', ModUk.; BRu. *атмасфэра*, Ru., Bu., Ma. *атмосфэра*, SC. *atmosfera*, Cz., Slk., Po. *atmosfera*. — Deriv. *атмосфэрний, атмосферичний*.

From Gk. *àtmos* 'vapor' and *sphaíra* 'sphere', first used in 1638 in connection with the moon, Weekley 86.

атó, атóж adv. 'certainly, naturally, of course'; conj. 'otherwise, or else', MUK. *ато, атóжъ*, OES. *ато, атъ*; SC. *àto* 'look there!'; Po. *atoli* 'yet, however'. — Syn. *а отó, а вáдсьне, ось*, Тимченко 41.

From *a - *to, the latter being pron. *to, Berneker 1. 21.

átom, Wd. also *атóm*, 'atom', ModUk.; BRu. *атам*, Ru. *átom*, also *атóm*, Bu. *атóm*, Ma. *átom*, SC. *átom*, Cz., Slk., Po. *atom*. — Deriv. *атомизм, -ичний, -истичний*,

атомний, -ність, атомовий, -вість. — Subst. *непо-дільне; найменша частина хемічного елементу*.

From Gk. *átomos* 'an indivisible particle', see a-, Skeat 36.

атý! interj. 'tally-ho! sick him! halloo!' (inciting dogs to attack), evidenced since the XIX c.; known also to Ru. *атý! атýкать, атýкнутъ* (Гоголь). — Deriv. *атýка-ти, -кнути, -кання*. — Syn. *цатý! цатá! тю-цý! кус! виджá! удж!*

A primitive interj. akin to *атю! ацý!* see s. vv.

атý, атýт 'trump', ModUk. only; Po. *atut*. — Deriv. *атýтовий*. — Syn. *кóзур, трумф, цóймнэ*.

From Fr. *à tout* 'for all' through ModHG. *Atout* and Po. (?) *atut*, Горбач 2, 7.

атю! interj. 'away! go!' (to a dog, pig, etc.), evidenced since the XIX c. — Deriv. *атюкати, -кнути, -ання*.

A compound *а! - тю!* see s. vv.

атъ conj. MUK. only 'let', OES. *амъ, амъ* 'ts'; known to Ru. and Cz.; see also *ам!*, *амó*. — Syn. *нехай, хай*.

From *a - *ti, the latter being Dsg. of *ty, Berneker 1, 21.

аýл, also *авýл* (1843 Куліш) 'settlement, village, hurdle of Asiatic and Cauc. peoples', ModUk.; Ru. *аýл* 'ts' (since 1835), Bu. *агъ'л* 'hurdle'. — Deriv. *аýлний*; GN. *Аýли*. — Syn. *селище (колиш кочово, тепер постійне) у казахів, туркменів і каракалпаків; гірське селище на Кавказі*.

From Kirgh. Kazan-Tt. *aul* 'settlement, village', Osman. 'hurdle', Макарушка 3, Lokotsch 12, Janów Studia 3, 205—207.

афéкт 'affection', MUK. а[ф]фéктъ (XVI—XVIII c.); BRu. ts, Ru. *аффéкт*, Bu. *афéкт*, Ma. *áfekt*, SC. *áfekat*,

Сз., Слк., По. *afekt*. — Deriv. *афектація, афективний, афектований, афектуватися*; МУК. афектацію (1644), афектуєть (1628). — Subst. *почуття, почування, настрій, успосіблення; зворушення, пристрасть, запал, серце; прихильність, симпатія*, Тимченко 42.

, From Lat. *affectus* 'the act of influencing or of being influenced' hence 'affection, passion, feeling', Тимченко 42, Weekley 19, Hüttl - Worth AUA. 8, 71.

афин[а], also *яфина* Wd. 'Vaccinium myrtillus L.: blueberry', first occurrence: XIX c. — Deriv. *афинний, -ик, афиняк*. — Subst. *борівка, черниця*.

From Rm. *afină* 'ts', Шелудько 2, 125, Cioranescu 10.

афіша 'placard, poster', ModUk.; BRu. ts, Ru. *афиша*, Bu. *афиш*, SC. *afisa*, Cz. Sлk. *afis*, Po. *afisz*. — Deriv. *афишка, афишний, [роз]афишувати[ся], [роз]афишований*. — Subst. *оповістка, оповіщення*.

From Fr. *affiche* 'ts', Gamillscheg 14.

афоризм 'aphorism', МУК. афоризм (XVII c.); BRu. *афарызм*, Ru., Bu. *афоризм*, Ма. *афоризам*, SC. *афоризат*, Cz., Sлk. *афоризм[us]*, По. *афорызм*. — Deriv. *афористичний, -ність, -но*. — Subst. *правило, влучний вислів, сентєнція*.

From Gk. *aforisma* 'ts', orig. the *Aphorisms of Hippocrates*, then extended to other statements of principles, Weekley 58, Тимченко 42.

Африка GN. Africa, МУК.; BRu., Ru., Bu. ts, OCS. *Afriki[ja]*, По. *Africa*, etc. — Deriv. *африканець, -нка, -ський*, МУК. з... мѣста Африканскаго (XVII c.), Африкцій воль (XVII c.) — Syn. fig. *Чорний Континент*.

From Lat. *Africa*, Gk. *Afrikhē*, the ultimate source being Phoen. name for 'land of Carthage'; this name extended later to the entire continent, Partridge 8, Рудницький ЖІЗ. 9, 364 - 365, Hüttl - Worth AUA. 8, 71.

ах! interj. 'ah! oh! alas!' (in both fear and sorrow), МУК. ахъ evidenced since 1443; known to all other Sl. — Deriv. *ах[к]ати, ахнути, ах[к]ання*. — Syn. *ех! ох! ух!*

A primary interj., cf. Lat. *ah!*, OHG. *ah!*, ModHG. *ach!*, Fr. *ah!*, Pokorny 1, 1, Kluge 2; РССтоцкий 3, 141.

ахінея 'nonsense', ModUk.; Ru. *ахиня* 'ts'. — Subst. *небилиці, нісенітниця, дурниці, теревні, курзү-верзү*.

A corrupted student word, from Gk. *athēnaios* 'from Athens', Огієнко PM 1, 216, Vasmer 1, 33.

ауіба! interj. 'away! go!' (to a dog, pig, etc.), evidenced since the XIX c.

A compound *a!* - *yi!* - *ba!*, see s. vv.

ауіо! interj. 'away! go!' (to a pig), evidenced since the XIX c. — Deriv. *ауіобізо!* 'a magic formula in Polissja' (Софронів-Левницький orally 1961).

A compound *a!* - *yo!* see s. vv., РССтоцкий 3, 140.

ач! interj. 'look!, just imagine!, is that so!' (expression of surprise)', МУК. ач, ачь, ачъ, аче conj. 'although', OES. ачь (1347 Тимченко 43), аче (XV c.) 'ts'; BRu. *ач*, OCS. *аче*; ОРо. *acz*, ОCz. *ач*, *аче*, UpSo. *hač*, LoSo. *ac*. — Deriv. *ачей, ачень*, МУК. ачѣй (1596 Зизаній), ачколве, ачковекъ, ачколвѣкъ (from По. *aczkolwiek*, XVI—XVII c.), OES. ачесь, ачеть — Syn. conj. *хоч, хіба*; adv. *може, принаймні*.

A compound **a* - **če*, the latter being *** kče*, cf. Skt. *ca*, Av. *ča*, Lat. - *que*, Gk. *te*, Pokorny 1, 635.

ачей, ачень see **ач!**

ачй conj. МУК. only 'although', OES. ачи 'if' (XIV c.); BRu. *ачй, ачйж, ачйж?* 'is it possible, really?' — Syn. *хоч; може, чи не, хіба*.

A compound *a* - *чи*, see s. vv.

ачхї! interj. 'achoo!' (expressing a sneezing sound), first recorded in the XIX c.

A compound *a!* - *чху!*, see *чхати*.

аш, аше dial. 'if; though', MUK. аше (XVII—XVIII c. Интермедіі 134); OES. аше, ашо (1284 Matthews 159); BRu. Ru. *аше*, OCS. *аше, јаше*, OSC. *аше*, Po. dial. *јачу* 'only', OPO. *јачи*. — Syn. *ач, аше*.

Compounded of **at* < ***ōt*, see *a*, and **je* < ***jed* Asg. n. of **jo-*, corresponding to Skt. *yāt* 'since', Av. *yāt* 'when, it', OPers. *yātā* 'while, when', Berneker 1, 34; Uk. forms, apparently borrowed from OCS., prove nothing for the wrongly assumed reconstruction of *аш[e]* < **ažьče* < **a-že-če* by Огоновський 213; re. variety of functions of *аше* in OCS. cf. Bauerovi Slavia 26, 157—179.

Аю - Дѣг GN. Aju - Dah (mountain in Crimea), ModUk.; Ru. *Аю - Дѣг* (Vasmer 1, 34). — Subst. *Ведмѣдь - горѣ* УРЕ 1, 388.

From Tk. - Tt. *ajū* 'bear' and *dah* 'mountain', Vasmer l. c.

аѣ adv., part. colloq., 'yes, of course', ModUk. — Deriv. *аѣ... аѣ, аѣ!, аѣкати, -ання*. — Syn. *так, атож, авжѣж*.

An extended *aa* with intervocalic iotation, cf. Lith. *ad*, Gk. *ad*, etc., see *a!*

аѣй! interj. 'ah! oh! alas!', first occurrence: XIX c. — Deriv. *аѣйкати, -ання*.

A reduplicated *аѣ - аѣ*, q. v., РССтоцький 3, 140—141; see also the preceding word.

аѣюке! interj. 'yes! so is it! why not?', first recorded in the XIX c. — Syn. *атож, авжѣж*.

A compound *a - як - же*, see s. vv.

Б

Б, б — the second letter of the Uk. alphabet, MUK. and OES. name *буки*: *букы*, see *буква*.

б after vowels = **би**.

б. abbr. = *бывший* 'former'.

ба! interj. 'bah! just think!', conj. 'even, indeed, yet', MUK. *ба* (XVII—XVIII c.); Cz., Slk., Po. *ba*. — Deriv. *ба́кати, ба́кнути, ба́кання, баба́кати, бала́кати*, РССтоцький 3, 141—142.

PS. **ba* corresponding to Lith. *bà*, OPr. *bhe*, Gk. *fē*, Av. *bā*, etc.; IE. ***bhō*, Trautmann 22-23, Pokorny 113; Ru. and Bu. *ба*, SC. *ba* are to be separated from the above, Berneker 1, 36.

ба́ба 'old woman; peasant woman; grandmother; midwife'; MUK., OES. *баба*; known to all other Sl. — Deriv. *ба́бка, ба́бочка, ба́бонька, бабу́ня, -уся, бабу́сенька, -ечка, бабе́га, бабе́ра, -рія, баби́ще, -йсько, ба́бсько, ба́бізна, бабу́га, ба́бинець, ба́бник, ба́бич, ба́бій, ба́бець, ба́бин, ба́бкуватий, ба́бський, ба́б'ячий, ба́біти, ба́бонити, ба́бувати*, etc.; FN. *Бабе́нко, Ба́бин, Ба́бич, Ба́бинець, Ба́бій, Ба́б'як*; GN. *Ба́бачиха, Ба́бин, Ба́бино, Ба́б'є, Ба́бинці, Ба́бичево, Ба́бичівка, Ба́бка, Ба́бовка, Бабу́хів, Бабу́шки, Ба́бчик, Ба́бчинці, Ба́б'янка*, etc. — Syn. *жі́нка*.

PS. **baba*, IE. ***bābā* — a deriv. from the infant's language of great antiquity; to this word ME. *babe*, E. *baby*, ModHG. *Bube*, It. *babbo*, Lith. *bōba*, Latv. *bāba* a. o. are related, Kluge 46, Berneker 1, 36, Trautmann 23, Pokorny 91,

Шевельов 509; (extensively:) Трубачев 1, 71-72, Бурячок 50-54.

бабáй 'hobgoblin', ModUk. only; Ru. *бабá, бабáй* 'grandfather, old man' — Deriv. FN. Бабáй.

From Tk. *baba* 'father', Berneker 1, 36, Lokotsch 13, Vasmer 1, 34—35.

бабáйка 'rudder; great oar', ModUk.; Ru. *бабáйка* and *бабáйка* 'ts'. — Syn. (на бабáйку! =) на *вёсла!* Гринченко 1, 13.

From *бáба*, q. v., Преображенский 1, 10.

бабáк 'marmot, woodchuck', ModUk.; BRu., Ru. *бай-ба́к* 'ts'. Po. (from Ru.) *bajbak* 'lazy fellow'. — Deriv. *бабако́вий, баба́д, -чезá.*

From Tt. *babak*, АкСл. 1, 244.

бáбрати colloq. 'to soil', first occurrence: XIX c.; Cz. Slk. *babrati[se]*, Po. *babrać[się]* 'ts' — Deriv. *бáбращения, о-бáбрати[ся], бабрáни, -[к]а, бабрáсько*. — Syn. *бруднiти; fig. рiтися, копáтися.*

From PS. **babrati* 'ts' — a redupl. interj. *бp!* see s. v.: **ba-br-ati* 'to cause one's disgust being dirty' > 'to soil'; some etymologists connect it with Ht. *pagrah* 'to soil', Machek 21.

бáвити 'to amuse, entertain; to hold up', MUK. and OES. ts; BRu. *бáвити*, Ru. *забáвить*, Bu. *бáва*, Ma. *бáви*, SC. *báviti se*, Slh. *báviti se*, Cz., Slk. *baviti*, Po. *bawić*, UpSo. *zabawić*. — Deriv. *бáвiтися*, several prefixed formations *до-, за-, з-, по-з-, при-, роз-бáвити*, etc., *до-, за-, з-, по-з-, при-, роз-бáвляти*, etc., *бáвления, забáва, забáвка, забáвний, -но, забáвник, -ця, забáвність*, etc.; FN. *Забáва, Забáвний, Забáвський*; GN. *На Забáви (Стрий)*. — Syn. *розважáти, змiшáти, смiшáти*.

A common Sl. causative form of **byti* 'to be', IE. root ***bhū-*: ***bhū-*, see *бýти*; with **baviti* are connected: Got. *bawan* 'to dwell', Skt. *bhāvayāti* 'brings into being', a. o., Berneker 1, 47, Kluge 22, Pokorný 149.

бáвoвна, dial. бáволна, бáвьльна, бáв[и]на, бáвуна 'cotton'; MUK. бáволна (1627 Беринда), OES. баволна (1407 AGZ. 7, 205); BRu. *бáволна*, Ru. dial. *бáвольник* 'cotton - plant', Cz. *bavlna*, Slk. *pavlna*, Po. *bawełna*, UpSo. *bawlna*, Ca. *bavāna*, *bawōna* 'ts'. — Deriv. *бáвовник, -ця, бáвовняний, -янка*.

From MHG. *boutwolle* 'cotton' through Cz. mediation, Кравчук УМЛХ. 10:6, 60; the word has been with less reason regarded as a Polonism in Uk., Richardt 34, Vasmer 1, 36, Sławski 1, 28; cf. also Шелудько 1, 21, РССтоцкий 4, 154, Худаш, Досл. i мат. 3, 124.

багá, багáти see багнúти.

багáкати Wd. (Hc.) 'to sing' (Шухевич 4, 352).

An onomatopoeic formation *ба-гá-к-ати*, see *ба!* and *га!*

багáт, багáтий, Wd. богáтий 'rich', MUK. багáтый (XVIII c.), богáтый, OES. богáтыи, багáтьно, багáтьство (XI c., Крымский 1, 245—246), BRu. *багáты*, Ru. *богáт, богáтѣи*, OCS. *bogatъ*, Bu. *богáт*, Ma. *бóгат*, SC. *bogat*, Slh. *boğat*, Cz. Slk. *bohátý*, Po. *bogaty*, UpSo. *bohaty*, LoSo. *bogaty*. — Deriv. *багáтєнький, -ко, багáтєнный, багáтiющий, багáтий, -ка, багáч, -ка, багáцький, -ко, багáтство, багáтѣиати, багáт - вєчiр*, many compounds with *багáто-*, e. g. *багáтомóвний, багáторазóвий, багáтострiйний, багáтомiсáчий*, etc.; FN. *Богáцький, Богáт[и]цьк, Богáтько*; GN. *Багáта Чернiвчина, Багáте, Багáчка, Богáчєво, Богáчєвка*. — Syn. *закóжний, мáючий, мáєтний, грошiвáтий*, arch. *iмýщий*, Деркач 16.

An assimilative (*o* < *a*) innovation from orig. *богáтый*, Крымский 1, 245—246, РССтоцкий 86—87, Сiмóвич 79—80, Лiвiнський ЗiФВ. 7—8, 57—8; root * *bog-*, see *Бог*.

багáття 'bonfire, pyre'; Ru. dial. *багáтьє, багáть, багáчи* 'ts', wanting in other Sl. — Syn. *вогóнь, вóгнище*. PS. root **bag-* 'to glow', see *багнѹти*.

багвá 'slough', ModUk., wanting in other Sl. — Deriv. *багвѣннѹ, баговѣна, баговѣння, баговѣнный*; GN. *Bağá* (name of a river in the Dniester-basin). — Syn. *бáгно, тpасовѣння*.

From PS. **bagy*, Gsg. **bagzve* 'slough' related to **bag[ɛ]no*, see *бáгно*.

багла́й, also *балгай* Npl., — *напáли* 'to be lazy', first recorded in the XIX c.; BRu. *богла́й* 'lazy man', Ru. dial. *багла́й* 'ts', wanting in other Sl. — Deriv. *багла́вий*. — Syn. *ба́йдики бѹти, ба́йди[к]ува́ти, ли́нува́тися*, etc.

Of obscure origin; perhaps related to *виба́гливий*, q. v.; the connection with *ба́гор*, suggested by Vasmer 1, 36, is improbable.

багнѣ́т, Wd. *бáгнет* 'bayonet', ModUk.; BRu. *багнѣ́т*, Bu. *байонѣ́т*, Ma. *бајонѣ́т*, SC. *bajonet*, Cz. *bajonet*, Slk. *bagnet*, *ragnet*, *paņanét*, Po. *bagnet*, *bajnet*. — Deriv. *багнѣ́тний, -товий*, Wd. *ба́гничáйка*. — Syn. *штик*.

From Fr. *baïonnette* 'ts' (< city of *Bayonne*, XVI c.), Gamillscheg 70, Orjenko PM 1, 217, perhaps through Po. *bajnet* || *bagnet*, Richhardt 32; РССтонцький 4, 208, assumes a direct borrowing from ModHG. *Bajonett*.

багно́ 'swamp, mud', MUK. *багно* (XV—XVIII c.), BRu. *ба́гно*, Ru. dial. *багно́, Cz., Slk. bahno*, Po., LoSo., Ca. *bagno*, UpSo. *bahno* || *bahno*, Plb. *bógno* 'ts'. — Deriv. *багнісько, багн[ів]ище, багн[ов]иця, багні́лька, багні́тка, багні́тків[ат]и, багні́ок[а], багні́я, багні́нка, багні́тник, багнүва́тий, багні́вий, -яний, багні́ти[ся], багні́тува́ти*, etc.; FN. *Багні́ок, Багні́ючка*; GN. *Ба́гна, Багнѣ́ц, Багно́вата, Багні́чик*, etc. — Syn. *болóто, грязь, калі́жа, гру́жівина, рі́жжава*, Тимченко 48; *драгвá, драговина́, мочар*, Деркач 16.

PS. **bag[ɛ]no* 'mud', IE. root ***bhagh-* : *bhōg-* : *bhāg-*, cf. LoG. *bagger*, Du. *bagger* 'mud at the bottom of the water', Kluge 17, Pokorny 161; some refer it to **bagzrz* 'purple' (see *ба́гор*) on account of colour, Brückner 11, Младенов PФВ. 68, 377; see also Berneker 1, 38, Vasmer 1, 36.

багнѹ́ти 'to desire, wish', ModUk.; Cz. dial. *zabáhnút sa, zabáhnit sa*, etc., Po. dial. *zabagać się*, in other Sl. type *бажа́ти* see s. v. — Deriv. *забага́тися, забагні́тися, заба́гнка, виба́гливий*, etc. — Syn. *хоті́ти, пра́гнути*, dial. *желáти*.

PS. **bagṇti* 'ts', root **bag-*, 'to glow' from IE. ***bhōg-* 'to bake', cf. Gk. *fōgō* 'I bake', OHG. *bacchan* || *bahhan*, Oic. *baka*, AS. *bacan*, etc., Pokorny 113; the development of meaning is illustrated by Po. *prażyć* 'to roast' and *pragnienie* 'desire', or Slu. *smágati* 'to roast' and *smagliv* 'desirous', Berneker 1, 38; the assumption of Brückner 19, that the word is related to **bag[ɛ]no*, remains to be proved.

баговѣ́ння see *багвá*.

ба́гор Npl. *бáгри*, Wd. (SoCp.) *багро́* 'fellow; boathook, gaff', ModUk.; Ru. *ба́гор*, Slk. *bahra, bahora* (from Uk.?) — Deriv. *ба́гренья, ба́гровище, ба́горний, ба́грити*.

From PS. **bagrz* 'bend[ing]', flexure', IE. root ***bhāghr-* 'bend' corresponding to ***bhāghā-s* 'arm', cf. Skt. *bāhās* 'arm, fore-arm, fore-feet', Av. *bāzāuš* 'arm', Arm. *bazuk* 'arm', Gk. *pāxys*, 'bend of the arm', Oic. *bōgr* 'arm', AS. *bōg* || *bōh* 'armus, ramus', ModHG. *Bug* 'bend, flexure, hock, bow (of a ship)', etc. Kluge 47, Pokorny 108; for other etymologies see Vasmer 1, 37, Machek 22.

багрѣ́ць, Wd. also *бáгор* 'purple', MUK. *багоръ* (XV—XVII c.), OES. *bag[ɛ]r*, *багор, багръ*; BRu. *ба́гра, Ru. багрѣ́ц, ба́[о]р*, OCS. *bagrz*, Bu. *ба́гр, багрѣ́ц, Ма. ба́гра, SC. bāgar*, wanting in other Sl. — Deriv. *багрі́й, багрі́янець, багрі́яниця, багрі́яність, багрі́уля, багрі́вий*,

-вість, багрі́вий, багрі́ний, багрі́нїстий, багрі́ти, багрі́ти, багрі́нити[ся], багрі́нїти; FN. Багрі́ний, Багрі́ї; here also Багрі́нороді́ний 'Porfyrogennētos', etc. — Syn. шарла́т.

The origin of this word has not been explained satisfactorily; the old assumption that it has been borrowed from Ar. *madra* 'red soil', cf. Lokotsch 107, cannot be proved; its connection with *багнó*, *божур*, cf. Младенов 13, 39, or Goth. *fagrs*, cf. Преображенский 49, is impossible; all further clues to its early history are unfortunately wanting.

багун see бакун.

бага́ж 'luggage', ModUk.; also known to BRu., Ru. and to other Sl. — Deriv. бага́жєвий, бага́жний, бага́жник. — Subst. ванта́ж, покла́жа, пакунки.

From Fr. *bagage* 'luggage' through ModHG. RСCтоцький 4, 261, Gamillscheg 68, Skeat 43.

баге́т[a] 'list, border, baguette', ModUk.; BRu. баге́т, Ru. баге́т 'ts'. — Deriv. баге́тний, -ик, -иця, баге́товий.

From Fr. *baguette* 'rod, twig, staff', Gamillscheg 68.

бадаржа́н, баджа́н see баклажа́н.

бадля́ 'pail, bucket', OES. бадья (since 1359); Ru. ба́дья, Po. dial. *badja* 'measure', wanting in other Sl. — Deriv. ба́дєйка, ба́дєйний. — Syn. ві́дро, че́бєр.

From Tk. *badja* 'ts'; the ultimate source is Pers. *bāduy* 'wine pitcher, jug', Lokotsch 14.

баде́ня, бадоня́, баду́ня Wd. (Lk.) 'hole in the bed of a river', first recorded in the XIX c.; Po. dial. *badunia* 'hole in the road' (from Uk.).

According to Балецкий, StSl. 4, 399—400, from **bodēnja*, root **bzd-*, see бодня́; the change of *o* > *a* like in багáтий, монасти́р, напаві́ці, etc.; yet, it is more pro-

bable that the word comes from ModHG. *Bad* — *baden*, cf. *zrobily jednu badun'u ta pak ša kupaly* 'they made a hole in the bed of the river and bathed' (recorded by Балецкий l. c. at Komloska).

бади́лі́на 'stem, stalk, scape, pedicle', баді́лля collect. 'pot - herb leaves', ModUk.; Po. *badyl*, OPo. *badel* (XVII c.), SC. *bādaly* 'stick'. — Deriv. баді́лінка, баді́ллячко, -ячий, баді́ллястий. — Syn. (бади́лі́на:) били́на, стеб́лі́на; (бади́лля:) и́чк[ка], (буряко́ве) бу́рячиння́, бу́ряковиння́, ботві́на, (карто́пляне) карто́пли́ння, (гарбузо́ве) гарбу́зіння́, (кавуно́ве, огірко́ве, диня́че) [о]гу́диння́, [о]гу́дина, (мо́рквяне) мо́рковиння́, Деркач 17.

From **bad-*, an apophonic variation of the root **bod-*, see бості́й, Berneker 1, 37, Sławski 1, 25; re. suff. -ил -ина cf. RСCтоцький 1, 16—19, 38.

бадя́н see бодя́н.

бадьо́р 'vivacity, freshness, alertness', also a short form of бадьо́рий 'lively, fresh, alert, on the watch', Wd. бо́дрий, MUK. бодрый, OES. бьдрыи, бодрыи etc., see бо́дрий. — Deriv. бадьо́ро, бадьо́ріти[ся], підба́дьо́рити[ся], підба́дьо́ровати[ся], бадьо́ристий, -то, підба́дьо́рливий, -во, бадьо́рість. — Syn. жва́вий, see also бо́дрий.

From **bzdrz* 'alert' with dial. SoRu. (Kursk) development of akanje and jokanje like да́бєр (**dobrz*), хра́бєр (**xorbrz*), etc., Ляпунов Наук. 36. Ленинград. Тва Дослідників Української Історії, Письменства та Мови 3, 1—3; see бо́дрий.

бажа́нт 'pheasant', ModUk.; Ru. ts, Po. *bażant*, Cz. *bažant*, UpSo. *bažan*, Slv. *bazán*. — Syn. фазáн.

From Po. *bażant* and this, in turn, from MHG. *fasant*; the ultimate source is Gk. *Fasianós* 'coming from the river Fāsīs (in Colchis)', Berneker 1, 47, Richhardt 34, Skeat 447.

бажати[ся], Wd. also бажіти, бажіти — 'to wish, desire', MUK. бажати (XVII c.), бажіти (XVIII c.); BRu. *бажачы*, Ru. dial. *бажѣть, бажѣти, бажѣнѣть, бажѣнѣти*, Slk. *bažit', bražiti' sa*, dial. *bažiti*, Cz. *bažiti*, Po. *bażyć się* (XVII c.). — Deriv. [но]бажання, бажанний, -ність, -но, за-, по- бажати, dial. *бажній*; FN. *Бажай, Бажай[ський]*, etc.; see also *бажніти*. — Syn. *хотіти, прагнути, зичити*; Wd. *желати*.

PS. *bažati, *bažiti 'ts', root *bag-, see *бажніти*.

базар 'market, bazaar', MUK. базарь (1499), OES. базарь; BRu. Ru. *базар*, known to all other Sl. — Deriv. *базаринка, базарний, базарувати, -рювати, базарування, -рювання, розбазарювати, розбазарити*, etc.; FN. *Базарко, Базартик*; GN. *Базар, Базаринці*. — Subst. *торгівця, торговце, торжце*.

From Pers. *bāzār* 'market-place' through Tk. mediation, Макаруша 5, Lokotsch 23, Vasmer 1, 39, Акуленко 137.

базікати 'to chatter, prattle, tattle', ModUk. only — Deriv. *базікання, базі, базіка[ло]*. — Syn. *лепетати, балакати, патякати*, etc., see *говорити*.

From the interj. *базь!* see s. v. РССТощкий 3, 144.

базнік 'Sambucus Ebulus L.: lilac', MUK. базник (XVII—XVIII c. Інтермеді 237); wanting in other Sl. — Syn. *бузина*.

A dial. deformation of *бознік, бузнік*, with akannja like *патрѣт, базувѣр*, etc. Крымський 1, 240 ff.

базука 'bazooka', ModUk. (XX c.). — Subst. *реактивна протитанкова рушниця*, УРЕ 1, 407.

From E. *bazooka* 'a raucous trombone-like sound-contraption', Partridge 42.

базя 'lambkin', ModUk. only. — Deriv. *базька* 'ament, cathkin', *базьковий*.

A demin. of *баран* taken from the infant's language, РССТощкий 3, 144.

базь! interj. in calling sheep; first recorded in the XIX c. — Deriv. *базь - базь!* *базькати*.

Perhaps a demin. of *баран*, as *базл, базька*, see s. vv., РССТощкий 3, 144 for *базька* see *базя*.

базька see *базя*.

байбак see *бабак*.

байбаріс see *барбаріс*.

байда 'idler, drone, good-for-nothing'; || пайда 'big slice of bread', MUK. *байда* 'pile, stake'; occurs also in BRu. arch. *байда* 'ts', Ru. dial. *байдыга*, Po. dial. *bajda* 'ts', *bajdać* 'to narrate, tell', *bajdka* 'story, gossip'. — Deriv. *байди, байдики біти, байдувати, байдикувати* 'to idle, do nothing', *байдування, байдикування*, dial. *байди́ти плесті́* 'to talk nonsense; to flatter'; *байду́р* 'top, dandy, coxcomb'; FN. *Байда, Байдебуря*. — Syn. *пероба, ледар, літтюга, літлюга*.

From *ba-j-, see *бѣяти*, with suffixes *-ѣда, *-ѣкз, *-ѣрз; derivation from ModHG. *Beute*, Тимченко 1, 50, does not offer a satisfactory explanation of the MUK. *байда* for chronolog. and semantic reasons; inconceivable is also the explanation from *байдик, бѣитик* proposed by Кравчук УМШ. 10. 6, 60; both words are dial. deformations of *бѣдик* from *бѣйда*, cf. also Slawski 1, 25; for *бѣйда* || *пѣйда* see *пай*.

байдак 'boat, bark', MUK. байдаки (XVII c.), байдакъ, байдакомъ (XVIII c.), BRu. deriv. *байдачник, -ное*; Ru. *байдак*, ORu. байдаки: бодакъ, Vasmer 1, 40. — Deriv. *байдачний* (XVIII c.), *байдачок, байдачыце, байдачник*; FN. *Байдак, Байдачний*; GN. *Байдаково*.

The ultimate etymology is wanting; of oriental origin (Tt.?) according to Vasmer 1, 40.

байдара 'boat covered with seal - skins', BRu., Ru. ts. — Deriv. *байдарка* 'canoe'.

Of obscure origin; Преображенский 1, 12, refers it to *байдак* q. v.

байди, байдики бити, байд[ик]увати see *байда*.

байдрак see *будяк*.

байдуже́ adv. 'indifferently, equally, apathetically, nonchalantly', ModUk. only; wanting in other Sl. — Deriv. *байдуже́ньки, байдуже́ше, байдуже́жи*, abbr. *байдé; байдуже́ий, -жість, байдуже́лий, -во, -вість, байдужн[и]ти*, — Syn. *однаково, знехотя, холодно́м, апатично; (дивитись) крізь пальці, і за вухом не свербіть, ні знобити, ні гіє, ланки покласти, ні під шипку*, Багмет 6; dial. *байбáр[д]зо* (Дорогобиччина).

Uk. neologism: *ба - й - дуже*, see s. vv.; there is no probability of its being connected with Po. *baj - dużo* 'speak much', as assumed by Vasmer 1, 41.

байка 1. 'fable, [fairy-]tale; trifle, lie', MUK. *байка* (1596 Зизаній), *байкоповѣдаць* (1627 Беринда); Po. *bajka*, Sln. *bájka*. — Deriv. *бáска, бáсчний, -ик, байкар, -ка, -ство, -ський*, Lk. *байчар*; FN. *Байченко*; GN. *Байківка, Байківщина, Байківці*. — Syn. *казка; вигадка, вигуджа, небиліци*.

Root **baj-*, see *бایти*.

байка 2. dim. of *бая*.

байло́, Wd. also *байла* 'sorcerer, magician', MUK. (F. only:) *баля*: *байля* (XVIII c.) 'sorceress, witch, healer (with herbs)'; wanting in other Sl. — Syn. *ворожбит, зндхар; ворожка, зндхарка, шептуха*.

Root **baj-*, see *бایти*; for suffix *-ло, -ла, -ля* forming 'Nomina agentis' see РССтцкий 1, 34—39.

байлувати 'to hitch another pair of oxen or horses to a wagon', ModUk. only (XIX c.); wanting in other Sl. — Syn. *бичувати*.

The word which is doubtlessly a deriv. of *байло́*, *байла* has not yet been satisfactorily explained.

байор 'coloured lace, sash, scarf; thick musical cord (string)', ModUk. only; wanted in other Sl. — Deriv. *байорок, байорка; боюрка, боюрок*. — Syn. *крайка*.

From Rm. *báier* 'band', Pușcariu 15, Cioranescu 59.

байоро see *баюра*.

байрак 'wooded valley', MUK. *байракъ* (XVI—XVIII c.) 'ts' || 'army unit' (XVIII c.); Ru. *буерáк*, dial. *баерáк, боерáк, барáк* 'gorge, gully', Bu. *байра́к* 'shore', Ma. *ба́йрак*, SC. *bàrjak* 'flag'. — Deriv. *байрачо́к, байрачнуй*; FN. *Байра́к*; GN. *Ба́йрак, Байраківка*.

From Tk. *bujrak* 'cleft, abyss', Макарушка 4, Lokotsch 28, Vasmer 1, 38; MUK. *байракъ* 'army unit' from Tk. *bairak* 'flag', Lokotsch 16, Тимченко 51.

байрам 'name of two Mohammedan festivals, of which one is held at the fast Ramezan, and the other seventy days after', MUK. *байрамъ* (XVI c.); Ru. *байра́м, байра́н, MRu. баграмъ* (XVI c.), Bu. *байра́м, байра́м, Ma. ба́йрам, SC. bájram*. — Deriv. *байра́мний*. — Subst. MUK. великодний празникъ... еже ест... байрам великий (XVIII c.).

From Tk. *bayram* 'feast day, holiday', Тимченко 51, Роголь 180.

байсак Wd. (Lk.) 'boy' (Сняк, Коковський РМ. 3, 75), first recorded in the XX c. — Subst. *хлопець*.

From AmUk. *байсик*, q. v.

байстер, байстри́к, also *бастрю́к*, Wd. *байстру́к* 'bastard, illegitimate child', MUK. *байстру́къ* (XVII c.), *баstrуковъ* Gpl. (XVII c.); BRu. *байстру́к*, Ru. *бастрю́к*,

бастрок, бастрик, ОРо. *baster, bastrę*. — Deriv. *бастря, байстр[е]ня, байстричка, байстричок, байстричице, байстричий, байстриковий*; FN. *Бастрыга* (XVI с.). — Syn. *неправолжник, бажур*.

From ModHG. *Bastard* 'bastard', РССтоцкий 4, 235; Po. medium, Richhardt 32, is dubious; the ultimate source is MLat. *bastum* 'pack-saddle', cf. It. and Sp. *basto*, OFr. *bat* 'pack-saddle'; *bastard* would then mean 'the son of a pack-saddle', the saddles serving the Sp. muleteers as beds, Kluge; improbable is the connection of *байстрик* with the name of *бастарни* (from Tk. *bas-* 'to press') suggested by Попов 53-56.

байтала, байтало Wd. 'lazy, boorish, stupid person; dunce, dullard', first recorded in the XIX с.; wanting in other Sl. — Deriv. *байталуватий*; FN. *Байтала* (Стрий). — Syn. *незграба, тюттий, чвалай, одоробло, хамула, бурміло*; Wd. *офёрма, сёзел*.

Origin obscure; perhaps from *байла, байло* with an argot infix *-ta-* typical for L'viv and Wd., cf. Рудницький 3, 70.

байцувати 'to cauterize, pickle, etch', ModUk. only; Ru. *байцевать*, Po. *bejcować*; — Deriv. *байцарка*. — Subst. *вицівлювати їдкими речовинами;правляти м'ясо корінням, буютом*.

From ModHG. *beizen* 'ts', РССтоцкий 4, 216.

бак 1. 'cistern, reservoir, tank, vat; foredeck, forecattle', ModUk. only; BRu., Ru. *бак*. — Subst. *резервуар на воду або інші тєчи́во; передня части́на верхньої палу́би на кораблі*.

From ModHG. *Back* 'a deep wooden dish, in which food is served for a certain number of the crew', borrowed, like many technical terms of sea-life, from LoG. *back* 'dish'; the ultimate source is MLat. *bacca* 'water vessel', Kluge 16; cf. also РССтоцкий 4, 261.

бак 2. see пак.

бакáй Ed. 'a hollow made in the bed of a stream'; ModUk. only; wanting in other Sl. — Deriv. *бакаїстий, бакаюватий*. — Subst. *ви́бій, ви́боїна, ково́дбина*, Деркач 17, 32; Wd. *баде́ня, баду́ня*.

Of obscure origin; perhaps from *бак 1*.

бакалія 'sweets, colonial produce; groceries', MUk. *бакалїя* Gsg. (XVIII с.); BRu., Ru. *бакалєя, Ву. бакалія, SC. bākálnica, Po. bakalje*, etc. — Deriv. *бакалійний, бакалійник, -ниця*. — Subst. *нівдєнні сушєні овочі: родзінки, мигдóлі* й ін., Тимченко 51.

From Ar., Tk. *bakkál* 'ts', Lokotsch 16.

бакалѳр 'student, pupil; teacher; bachelor', MUk. *бакалѳры* Npl. (XVI с.), *бакалѳр* (XVII с.) 'teacher'; Po. *bakalarz*. — Deriv. *бакалѳство, бакалѳський*; на *бакалѳрин* (XVIII с.) 'на бакалѳрстві'. — Subst. *початковий учітель; учєнь*.

From Po. *bakalarz*, Richhardt 32, the ultimate source being MLat. *baccalarius*: *baccalarius* 'one wearing a garland of bay berries'. — Direct from MLat. *bachelar*, 'bachelor', *бакалаверєт* 'BA. - degree', cf. Ru. *бакалѳр, бакалаверей* (1758), АкСл. 1, 246.

бакáн 'cochineal', first recorded in the XIX с.; Ru. *бакáн* (Гоголь а. о.), MRu. *бакань* (1704). — Deriv. *бакáнный, бакáновий*. — Syn. *кармін, кармазін*.

From Ar.-Tk. *bakkat* 'red colour', АкСл. 1, 246, Lokotsch 16—17.

ба́кати 1. 'to say ба!'; Wd. 'to accuse'; ModUk. only, wanting in other Sl.

From *ба!* q. v., РССтоцкий 3, 141; Желеховський 1, 10 refers it to *бáяти*, see s. v.

ба́кати 2. see па́кати.

бакборт 'larboard, starboard', ModUk. only; BRu. Ru. *бакборт*. — Subst. *лівий бік корабля*.

From ModHG. *Backbord* 'ts', borrowed, like many technical terms of sea-life, from LoG. *backbort*, Vasmer 1, 42.

бакір see *набакір*.

баклага, Wd. боклаг, боклай, буклак 'flask, canteen; tub, keg, billy-can', ModUk. only; BRu. *біклага*, Ru. *баклага* (since 1789), Po. *buklak*. — Deriv. *баклажка*, *баклажок*, *баклажний*; Wd. *боклажнице*, *боклатий*. — Subst. *барилце*, *бляшанка*.

From Tt. *baklak* '[water-] vessel', Макарушка 4, Vasmer 1, 43; according to Шанский 26, a genuine Sl. word connected with the stem *бакл-* like *баклуши*, *баклан*, etc.

баклажан, dial. (Дністер) патлажан, -жэй, (Херсон) батлажан; in other dial. also: бадаржа, баджан, баклахан, падлажан (Маковиеcki 348) 'Solanum Lycopersicum L.: aubergine, eggplant, guinea squash, begoon', ModUk.; BRu. *баклажан*, Ru. *баклажан*, dial. *бадаржан*, *баджан*, *баклашки*, Бу. *патладжан*, *патладжан*, dial. *патлиджан*. — Deriv. *баклажновий*, -ний. — Syn. *помідор*, *райське яблуко*, *яблуко любовне*, ~ *золотне*, Makowiecki 348—349.

From Tk. *patlydžan* 'eggplant', the ultimate source being Pers. *bādīngān*, Ar. *bādīndžān* 'ts', Lokotsch 14, Дмитриев 18.

баклан 'phalacrocorax, noddy', ModUk. only; BRu. and Ru. (since 1780) ts. — Syn. *птаха-плавуш*.

The word is usually connected with Gk. *pelekán* 'pelican', Горяев 9, Преображенский 1, 13; (through an oriental medium) Vasmer 1, 43; according to Шанский 26, a genuine Ru. word connected with the stem *бакл-*, like *баклуши*, *баклага*, etc.

баклахан see *баклажан*.

Бакум see *Авакум*.

бакун, Wd. (Буковина, Кам'янець Под.) бакунь 'Nicotiana rustica — strong, coarse tobacco (used mostly by peasants)', ModUk.; Ru. dial. (from Uk.) *бакун*, wanting in other Sl. — Deriv. *бакунець*, *бакунчик*, *бакуніще*, -*сько*, *бакуняка*, *бакуняр*, *бакунівий*; FN. *Бакун*, *Бакунець*, GN. *Бакунівка*. — Syn. *багун*, *духан*, *капак*, *корбач*, *мархотка*, *мажорка*, *плотовець*, *табак*, *табаси*, Makowiecki 241.

Based on *бакати* - *пакати* 'to smoke (pipe)' see s. v. suffix *-ун* like in *латун* 'garment covered with patches': *латати*, *довбун* 'chisel': *довбати* etc., РССтоцкий 1, 21; attempts to explain this word from GN. *Baku*, or E. *baccu* (: *tobacco*) have not been successful, cf. Vasmer 1, 43.

бакшá 'melon and/or cucumber garden (in the steppe)', ModUk.; BRu. *бахча*, Ru. *бахча*, *бахча*, or *бакша* (1847), Бу. *бахча*, SC. *bāšča*. — Syn. *баишан*.

From Tk. *bakše*, *bašče*, the ultimate source being Pers. *bāgča*, 'garden', Макарушка 4, Berneker 1, 39, Lokotsch 14.

бал 1. 'ball, dance entertainment', ModUk.; Ru. *бал* (since 1705), Po. *bał*, known to all other Sl. — Deriv. *балок*, *балый*, *балувати*, obs. *баловий*, *балувати*. — Subst. *вечірка з музикою й танцями*, *вечорниць*.

From Fr. *bal* 'ts', АкСл. 1, 250, Vasmer 1, 45; Po. or G. mediation, РССтоцкий 4, 218, cannot be proved; the ultimate source is MLat. *ballare* 'to dance' which is derived from Gk. *ballidō* 'dance', Kluge 18, Partridge 37.

бал 2. 'mark; point; ball', ModUk.; Ru. *балл*. — Deriv. *балый*. — Subst. *числова помітка*, *нотатка*.

From ModHG. *Ball* 'ball', Kluge 18, Vasmer 1, 48.

балабайка, **балабойка** see *балалайка*.

балабан 'Falco nobilis: falcon; Filipendula hexapetala Gilib.: water-pepper; loaf of bread; dunce, ass', MUK. болóбанъ — палананость (XVII с. Алфавит 28); FN. Балабанъ, Балобанъ (XV с. Туликов 93), BRu. болóбан 'big pot', Ru. *балабан* 'falcon; dunce, ass', Po. *balaban* 'swaggerer, dunce, ass; dial. big potato', SC. *balaban* 'heron'. — Deriv. *балабанка* 'big potato', *балабанський*.

From Tk. *balaban* 'big; falcon', Berneker 1, 40; other meanings evolved under the influence of the respective synonyms, e. g. 'water-pepper': *талабан*, 'loaf of bread': *балабух*, 'dunce, ass': *бован*, 'big potato': *баробля*, *баробурка*, cf. Ru. *балабан* 'swaggerer': *балаболитъ*, Vasmer 1, 44.

балабс, Wd. балабус, балабуц 'Jewish householder', ModUk. only. — Deriv. *балабоска*, dial. (Заліщики, etc.) *балабуста*; FN. *Balabás*. — Subst. *жид* - *господар дому*.

From Yi. *balabos* 'ts', Верхратський ЗНТШ. 12, 42.

балабух[а] 'loaf of bread; small (light) cake, bun', ModUk.; BRu. *балабуша*, Po. dial. *balabusch*. — Deriv. *балабушка*, -шук, Wd. (Жовківщина) *балабушник* 'наволітник', Колодій РМ. 5, 283. — Syn. *буханець*; Wd. *паштук*.

Of obscure origin; its connection with *бухан* and *паштук*, though possible, cannot be established.

балаган 'show-booth; disorder; farce, tomfoolery', ModUk. only; BRu. ts, Ru. *балаган* (since 1702), Po. *balagan*. — Deriv. *балаганчик*, *балаганник*, -иця, *балаганний*, *балаганити*; Wd. *балагувати*. — Subst. *приміщення для вистав, халупа, буда, ятка; непорядок, хаос*.

From Pers. *bālāhān* 'balcony', Lokotsch 17, АкСл. 1, 252.

балагула 'Jewish covered wagon; Jewish driver of same; stupid (dull) fellow'; Po. populist, friend of the

people in Ukraine in 1830—1850', ModUk.; Ru. *балагол*, Po. *balagula*. — Deriv. *балагульський*, *балагульщина* (Гнатюк 1928), Wd. (Lk.) *балагувати*.

From Yi. *balagole*, Верхратський ЗНТШ. 12, 42, Altbauer JP. 17, 47—49 and AUA. 8, 118.

балагур 'wag, joker, facetious person', MUK. балагури-ти (XVII—XVIII с. Інтермедія 122); Ru. *балагур* (since 1731) 'ts'. — Deriv. *балагурити*, *балагурство*; FN. *Балагур[а]*, *Барагура*. — Syn. *жартівник*, *жартун*.

The word, which is doubtlessly a compound, has not yet been satisfactorily explained; while the first component seems to be undubitably connected with *бала-*, root **ba-*, see *балакати*, the second part has not yet been elucidated; some suppose the connection with verbs *говорити*, *гуркати*, Преображенский 1, 13; according to Jakobson, Word 7, 189, it derives from Yi. *balagole*, see балагула.

балáда 'ballad', ModUk.; in Ru. since 1803, the word is known to all other Sl. — Deriv. *балáдний*.

From ModHG. *Ballade* or Fr. *ballade*, the ultimate source being MLat. *ballare* 'to dance', Gamillscheg 72, Vasmer 1, 48; originally it designated a dance-song in Provence, later a *ballad* in general, АкСл. 1, 257.

балакати 'to talk, chatter, prate', ModUk.; BRu. *балáкаць*, Ru. *балáкати* (since 1780), Po. dial. *balakać*. — Deriv. *балаканіна*, *балáкання*, *балáканка*, -ня, *балáки*, *балакий*, *балáчка*, *балáкайло*, *балакий*, *балакун[ка]*, *балаклівий*, -венький, *балакуватий*, *балакучий*, Wd. *балак*; FN. *Бáлаки*; GN. *Балаклéя*, *Балаклéя*. — Syn. *базікати*, *торбóчити*, etc.; see *говорити*.

An extended form of *бáкати*, root **ba-*, see ба! **Балаклáва** GN. *Balaklava* (city in Crimea), MUK. ts (since 1475 УРЕ 1, 418—419); BRu., Ru. ts, Po. *Balaklava*. — Deriv. *балаклáвський*.

From Tk.: Osman. *balıkkıla* 'fish-market', Vasmer 1, 45.

балалайка, dial. also балаба́йка, балабо́йка 'balalaika', ModUk.; BRu., Ru. and other Sl. (from Ru.) ts. — Deriv. *балала́йська, балала́йський, -ик, -иця*. GN. *Балайчук*.

From **balajka* with a reduplication of the syllable *-la-*, cf. the GN. *Балайчук*, and the expression *на галэй — балай*, see s. v.; PS. stem **balu-*, see *балахати*.

балам! interj. imitating the sound of bells: ding-dong! ModUk. only; — Deriv. *бала́жкати, -жнути, бала́жкання*.

An extended form of *бам!* q. v., PCСтоцький 3, 142.

баламút 'disturber; seducer; sorcerer; Scomber scombrus: mackerel', Wd. 'feed, nose - bag', MUK. *balamut* (1587), *баламуть* (1627 Беринда), *баламутити* (XVI c.); Ru. *баламút* (since 1731), Po. (from Uk.) *balamut*, Cz. *balamutič*. — Deriv. *баламútка, баламútство* (XVII c.), *баламútня* (XVI c.), *баламútення, баламútний* (XVI c.), [*з-, по-*] *баламútити*; FN. *Баламút, Баламútь-ко*; GN. *Баламútівка*. — Syn. *бурлий, зббник, підбурювач, Багмет 7; крутий, порожня людина, вітрогон, малалій*, Тимченко 52.

The word is generally derived from Mong. *balamut* 'self-willed, wilful', Miklosich TE. Nachtr. 1, 10, Горяев 10, Корш Archiv 8, 650, Lokotsch 17, АкСл. 1, 253, Sławski 1, 26; according to PCСтоцький, Slavia 5, 10, it is a contamination of *балахати* and *мутити*; similar explanations: **balu-* and **mutiti* are suggested by Berneker 1, 40, Brückner 12, Vasmer 1, 45, Machek 23, Полов 35.

балан 'white ox', ModUk. only. — Subst. *білий оіл*.

From Rm. *bālan* which, in turn, comes from Sl. *bělъ* 'white', Шаровольський 1, 58, Шелудько 2, 126.

баландá 'uncouth, awkward, clumsy person; untasty, bad soup', ModUk.; Ru. dial. *балáнда* 'Atriplex: orrach; Beta vulgaris: beet'. — Deriv. *балáндати, баландити*.

According to Vasmer 1, 45, from Baltic, cf. Lith. *balándá*, Latv. *baluoda*; *balánda* 'arrach'.

балáнс 'balance', ModUk.; known to BRu., Ru. and other Sl. — Deriv. *балансёр[ка], балансі́р, балансовий, [з]баланси́вати[ся], [з]баланси́вання*. — Subst. *рі́вновага; різни́ця між прибу́тками й ви́додатками*.

From Fr. *balance* 'ts', the ultimate source being Lat. *balanx* 'weigh - scale', Gamillscheg 71.

балáст 'ballast', ModUk.; known to all other Sl. — Deriv. *балáстний, балáстовий, баластува́ти[ся], баластува́ння*. — Subst. *тяга́р, ванта́ж, саву́р, збі́ва тя́жисть*.

From LoG. *ballast* 'ts', Kluge 18, Vasmer 1, 48.

балахон 'kind of loose overall', ModUk.; BRu., Ru. ts, MRu. *балахонъ* (XVII c.), dial. *балахна́, балахня́*. — Subst. *хала́т, жупа́н*.

The early history of this word is obscure; its connection with Pers. *bāladjāne* 'overall', Преображенский 1, 14, is dubious, cf. Vasmer 1, 46.

балахресті́ти Wd. 'to jest, joke', ModUk. only. — Syn. *бала́жрити*.

The word is a compound: *бала* — *хресті́ти*, the first part being connected with the root **ba-*, see *балахати*.

балба́н Wd. see *бовба́н*.

балві́р MUK. 'barber; medical assistant. blood - letter'. *балвера* Gsg. (1581), *балвѣръ* (1624), Po. *balwierz* and (1500:) *barbierz*. — Deriv. *балверчика* Gsg. (1596), *балвирчикови* Dsg. (1601). — Subst. *голя́р, Wd. фризі́р; Ср. бу́рбі́ль* (Гнатюк E36. 4, 235); Am. Uk. *ба́рбер; ципу́л[ьн]ик, фелъдшер*.

From ModHG. *Barbier*, PCСтоцький 4, 225, evidently through the medium of Po. *balwierz*, Шелудько 1, 21; AmUk. *ба́рбер* direct from E. *barber*.

балда́ 'sledge hammer, heavy hammer, fig. blockhead, booby, dolt', ModUk.; Ru. ts, MRu. *болда* (XVII c.). — Deriv. [*о*]балди́ти, *обалди́ння*. — Subst. *дóвбня*; fig. *йó-лоп, бевэзь*.

The word is generally connected with Tt. *balda, baldak* 'ring; hilt, pommel', Горяев 10, Berneker 1, 41, Преображенский 1, 14, Lokotsch 17, Vasmer 1, 46, АкСл. 1, 255; Макарушка 4, and Дмитриев 43, refer it to Tk. *balta*, see *бáлта*.

балдахі́н, Wd. (Стрий) *бальдахім* 'baldaquin, projected or suspended canopy', MUK. *балдахіумъ* (XVIII c.), з *балдахіномъ* (XVII c.), Ru. *балдахі́н* (since 1780), known to other Sl. as well. — Deriv. *балдахі́новий, балдахі́нний*,

From ModHG. *Baldachin* 'ts', the ultimate source being It. *baldachino* specialized in meaning to the 'canopy made from raw silk from Bagdad (=Baldac)', Kluge 17, Gamillscheg 72, АкСл. 1, 255.

ба́ле Wd. (Lk.) 'but, yet' (Приймак РМ 2, 449), MUK. *бале* (XVII—XVIII c. Интермеді́ 53). — Syn. *ба, але бо, та бо*.

From *ба - але*, see s. v.

балéга, *балі́га* see *белéга*.

балері́на see the following word.

балéт 'ballet', ModUk.; BRu., Ru. and other Sl. ts. — Deriv. *балéтний, -ик, -иця, балетма́йстер*, here also: *балері́на*.

From Fr. *ballet* or ModHG. *Ballett* 'ts', the ultimate source being It. *balletto* from *ballo* 'ball', Vasmer 1, 47; *балері́на* from It. *ballerina*, АкСл. 1, 255.

ба́ли pl. 'talk, conversation', ModUk. (1805 Котляревський); BRu., Ru. dial. *ба́лы*. — Syn. *балáжы, балака́ніна, базіка́ння*, etc. see *балáкаты*.

Root **ba-*, see *ба!* РСТоцький 3, 141—142.

ба́лык 'balyk, cured back of sturgeon, etc.', ModUk.; BRu., Ru. *балы́к* (since 1789), SC. *báluk* 'cocculi indi', Po. *na balyku, bałuku* 'on all fours', *bałykować, bałykowanie*. — Deriv. *балычо́к*.

From Tk. *balik* 'fish', Miklosich TE. 1, 255, Berneker 1, 41—42, Lokotsch 18, Макарушка 4, Дмитриев 18.

балі́каты Wd. 'to talk' (Львів, Рудницький 3, 122), first recorded in the XX c. — Subst. see *базі́каты*.

A contamination of *базі́каты* and *балáкаты*, see s. vv.

ба́лія 'large vat, wash - tub', MUK. *ба́лія* (1756); BRu. *балéя*, Po. *balia*.

From ModHG. *Balje* 'ts', РССтоцький 4, 216, through Po. medium, Berneker 1, 41, Richhardt 32; the ultimate source is Fr. *baille* 'ts', Gamillscheg 69.

ба́лка 1. 'valley in the steppe', MUK.: в Жуковской балці (1688), по-над балкою Хоменковою (1725 Полтава), балка (XVIII c.); BRu., Ru. dial ts, Po. dial. *balka*, Sl. *bálovina* 'Stipa tenacissima: esparto (grass)'. — Deriv. *ба́лочка, ба́лмце*; FN. *Балмó*; GN. *Бáлка, Бáлки, Бáлочки, Бáлкiвцi*. — Syn. *байрáк, яр, доли́на в степі́; (мéнша) вія́рок, відо́линок, уло́вiвина, ло́цiвiна, ло́щина*, Деркач 18.

The word is generally connected with Lith. *balà* 'swamp, marsh', Latv. *bala* 'treeless valley', OHG. *pfuol* 'pool, puddle', Skt. *jam - bālas* 'swamp, marsh', Berneker 1, 40, Vasmer 1, 47; others relate it to AS. *balc* 'ridge between fields', Matzenauer 103; since it is wanting in several Sl. there is a possibility of its being borrowed from Tk. *bulak* 'spring, source', Rozwadowski RS 2, 103, Kirgh. *balkaš* 'swamp', Vasmer RS 3, 255 ff.; some linguists connect it with the GN. *Balkan*, Соболевский РФВ 71, 439; a final etymology is wanting.

ба́лка 2. also *ба́лок*, Wd. *ба́лька*, ба́льок; бе́лька 'beam, baulk, loft', MUK. *бал'ки* Npl. (1599), на *балці́* (XVII c.);

бал[ъ]ка; BRu., Ru. *бáлка*, MRu. also *бáлак*, Vasmer 1, 47, Po. *belka*. — Deriv. *бáлочка*, *бáлочный*. — Subst. *бервенó*, *брус*, *по́лно*, *сво́лок*, *плáтва*, *трам*, *вiбля́к*.

From MHG. *balke*, РССТощкий 4, 151; Po. medium, Richhardt 32, remains to be proved (except of *бéлька* where it is apparent).

балкóн 'balcony', ModUk., in Ru. since 1725, known to all other Sl. — Deriv. *балкóнчик*, *балкóнный*.

From ModHG. *Balkon*, or Fr. *balcon*, the ultimate source being It. *balcone*, Gamillscheg 72, Vasmer 1, 48.

бáлмус, also бá[л]муш, бáнуш, Wd. 'thick liquid; maize broth, gruel', ModUk.; Bu. *бáлмiш*. — Subst. *густá рiдiнá*; *кукурúдзяна юшка*; *кáша*.

From Rm. *balmos*, Hg. *báltos* respectively, Кузеля ЗНТШ. 97, 221, Шелудько 2, 126, Cioranescu 63, Балецкий StSl. 10, 4-6.

бáлок see бáлка 2.

балóн 'balloon; gas - bag', ModUk., in Ru. since 1803, known to all other Sl. — Deriv. *балóнчик*, *балóнный*, *балóновый*. — Subst. *кiля*, *м'яч*, *наду́тий повітрям*; *куля́стий аеростáт*; *куля́стий пiсуд*.

From Fr. *ballon*, the ultimate source being It. *ballone* 'ts', Gamillscheg 72, Skeat 45, АкСл. 1, 258.

балóг AmUk. 'ballot' (XIX c.); BRu. *бáлaцiраваць*, Ru. *баллoтiровать*, Bu. *балóт*, SC. *bálotá*, Cz. *balotovati*, Po. *balot*, *balotować*. — Deriv. *балoтáж*, *балoтyвáтцi[ся]*, *балoтyвáльний*, *балoтyвáння*. — Subst. *кyлькá*, *зaпiскá* для гoлoсyвáння.

From Fr. *ballotte* 'little ball', Gamillscheg 73, Skeat 45.

бáлта 1. Wd. (Hc.) 'axe, hatchet', ModUk.; Ru. dial. *бáлтá*, Bu. *бáлтá*, *бáлтiя*, Ma. *бáлта*, *бáлтiя*, SC. *bálta*, Sln. *bálta*, OPo. *balta*, *beta*. — Deriv. *бáлтiйна*. — Subst. *тoпiр*.

From Tk. *balta* 'axe', Miklosich 7, Макарушка 4, Berneker 1, 41, Lokotsch 18.

бáлта 2. Wd. (Hc.) 'mud, quagmire', ModUk. only. — Deriv. GN. *Bálta*. — Subst. *болóто*.

From Rm. *baltá* 'ts', the ultimate source being PS. **bolto*, see *болóто*, Шаровольский 1, 58, Шелудько 2, 126.

балý — **балý** colloq. 'endless gossip, prattle', ModUk. (Франко).

Root **ba-*, see бa! РССТощкий 3, 141—142.

бáлувати 'to pet; indulge; spoil', ModUk.; OES. *бáловати* 'to cure' (XII c.); BRu. *бáлаваць*, Ru. *балoвáть* (in 1780: *бáловать*), Sln. *balováti* 'to talk (foolishly)', Slk. *balušiť* 'to indulge in fancies'. — Deriv. *бáлуватися*, *бáлування*, *балoвнýй*, *балoвствó*, *бáлoцi*, *балoвнiця*, *роз-, по- бáлувати*, etc.; FN. *Бáлюк*. — Syn. *пестiти*.

PS **balovati*, IE. root ***bhā-* 'to talk' with *l-* extension, cf. OCS. *balъji* 'physician', BRu. *бáл* 'liar', Berneker 1, 42, Pokorny 105—106; its connection with Skt. *bālds* 'young, childish', etc., Uhlenbeck 189, is scarcely possible; equally uncertain is the connection with Lat. *fallō*, Соболевский Slavia 5, 741, cf. Vasmer 1, 49; see also бáяти.

бáлyх Wd. (Lk.) 'party, ball', ModUk. only — Syn. *бáлyшa*, q. v.

From ModHG. *Ball* 'ball' with suff. *-uckъ*, РССТощкий 1, 91.

бáлyхи pl. 'wide open eyes, goggle eyes' ModUk.; Po. *baluchy*, *balonie*, *bały*; here also Cz. *balata* 'ts', Slk. *balatka* 'glass ball'. — Deriv. *бáлyхáтний*, *вiбáлyшити*, *вiбáлyшувати* (óci). — Syn. *бáнькi*, *слiпáкi*.

From ModHG. *Ball* 'ball', Machek 23; there is less probability of its being connected with IE ***bhē-* : *bhō-* 'to shine', or Tt. *balda* (see бáлдá), both etymologies suggested by Brückner 13.

From ModHG. *Bambus*, or Fr. *bambou* associated folk-etymologically with *бук* 'stick'; the ultimate source is Mal. *bambu*, Lokotsch 18, Gamillscheg 74, Skeat 45.

бамбу́ла, 'clumsy, sluggish person', ModUk. only. — Syn. *вайло́, незгра́ба, тюттій, хаму́ла*.

From Fr. *bamboula* 'negro (from Senegal)', Горбач Суч. 23, 122, Gamillscheg 74.

бамбу́лька see бамба́ра.

бамбура́ Wd. 'big object (stick, stone, etc.)', first occurrence: XIX c. — Deriv. [*о*] *бамбу́рити* 'to beat with a big stick; strike dumb; fig. to stupefy'; FN. *Бамбу́ра*.

Derived from *бамбу́к*, q. v.; suffix *-ура́* like in *Стечу́ра, Петлю́ра* (= **Петрура*), and *хавчу́ра, шмату́р'я*, etc., cf. РССтцкий 1, 33.

бамбу́с[а] see бамбу́к.

ба́мیا 'Hibiscus esculentus: vervain', ModUk.; Ru. *ба́мия*. — Syn. *ба́ня, бкра*, Makowiecki 179.

From Tk. *bāmia* 'ts', the ultimate source being Ar. *bāmīja*, Miklosich TE 1, 256, Lokotsch 18.

ба́на Wd. 'longing for'; *банувати* 'to long, yearn for, to grieve, be sorry', MUK. бановати (XV c. Дуже StSl. 4, 93), не бануй[те] (XVIII c.), банован (XVIII c.); Po. dial. *banować*, Cz. dial. *banovati*, Slk. *banovať* 'ts'. — Deriv. *ба́нисть, бані́вий, мені́ банно* (= *банію*). — Subst. *ту́га, жалі́; тужі́ти, журі́тися, суму́вати, убо́лівати, жалю́вати*, Тимченко 55.

From Hg. *bán* 'to be sorry', Miklosich 7, Berneker 1, 42, Дуже StSl. 4, 93, 7, 160.

баналю́ки, банелю́ки, банялю́ки, Npl. 'nonsense, trifle', ModUk.; Po. *banialuki*. — Syn. *абі́щия, q. v.*

From Po. *banialuki* 'ts', derived from the name of queen Banialuka — the main character of the novel of H. Morsztyn

Historia uczeszna o zamej królowie Banialuce ze wschodniej krajny (XVIII c.); the ultimate source is GN. *Bānja Lūka* in Yugoslavia, Кузеля 32, Brückner 14, Słownik PAN 1, 335.

банальний 'banal, hackneyed, trite', ModUk.; BRu., Ru. and other Sl. ts. — Deriv. *банально, банальність*. — Subst. *утёртий, звичайний, заля́жений, окле́паний*.

From Fr. *banal* 'ts', Gamillscheg 74, Partridge 37, АкСл. 1, 263.

банан 'Musa sapientium L.: banana', ModUk.; in BRu., Ru. and other Sl. ts. — Deriv. *банановий*.

From Fr. *banane* 'ts', the ultimate source being Ar. *banān* 'finger', Lokotsch 18.

ба́нда 'band, gang', ModUk.; BRu., Ru. and other Sl. ts. — Deriv. *бандит, -ський, бандитизм*.

From ModHG. *Bande* 'ts', РССтцкий 4, 205; *бандит* is It. *bandito* derived from *banda* 'band, strip, gang, troop', which comes from OHG. *bant*, Goth. *bandi*, Kluge 18, Gamillscheg 75, Skeat 46.

бандаж 'bandage', ModUk.; BRu., Ru. and other Sl. ts. — Deriv. *бандажик, бандажист[ка], бандажний, [за-, о-]бандажувати*. — Subst. *зав'яз, пере́вязка, бинт*, Wd. *бінда*.

From ModHG. *Bandage* 'ts', РССтцкий 261; the ultimate source is Fr. *bandage*, Gamillscheg 75.

банде́ра 'banner, flag, ensign', ModUk.; Bu. ts, SC. *bandéra* 'pillar, mast', Po. *bandera* 'banner; ship'. — Deriv. *банде́рія*; FN. *Банде́ра* and deriv.: *банде́рієць, -ка, -вський, -вицина; Бёндер, Бандірьський*; GN. *Бёнде́ри*. — Subst. *флаг, стяг, пра́пор*.

From Sp. *bandera*, 'banner' or It. *bandiera* 'banner', Ślaski PF. 8, 527, perhaps through the medium of P. *bandera*, РССтцкий Slavica 5, 10, Richhardt 32.

бандероль, Wd. also бандероля 'banderole, postal wrapper', ModUk.; BRu. *бандэрроль*, Ru. *бандеро́ль* (since 1803), Po. *banderola*, etc. — Deriv. *бандеро́лька*, [*без-*]бандеро́льный, обандеро́лити, -лювати. — Subst. *опа́ска на пошто́вий поси́лці, налі́чко*.

From Fr. *banderolle* 'banner', the ultimate source being It. *banderilla*, Gamillscheg 75.

ба́нжо 'banjo, stringed instrument of Am. Negroes', first occurrence: XX c.; Po., Cz. *banjo*. — Deriv. *ба́нжолья*.

From AmE. *banjo*, of ts origin as *банду́ра*, Šmilauer NR. 22, 143; re. AmE. *banjo* cf. Skeat 46, Partridge 376.

бандоле́т MUK. 'leathern belt worn by musketeers for sustaining their swords, fire-arms, etc.', бандолетов Gpl. (1632), бандолеты Npl. (1651), бандолеть (XVIII c.); BRu. ts, Po. *bandolet*. — Subst. *поя́с для мечá, рушні́ці* й т. п.

From Fr. *bandelette* 'little band, ribbon', Тимченко 54, Gamillscheg 75.

банду́ра 'bandore, pandore (stringed instrument)'; MUK. бандуру Asg. (XVIII c.); BRu., Ru. ts, Po. *bandura*. — Deriv. *банду́рка* (XVIII c.), бандористь, бандуриста (XVIII c.), *бандури́ст, -ка, банду́рний, -ик*; Wd. *банду́рця*. — Sup. *ко́бза*.

From It. *pandura* (= MLat. *pandūra*) through Po. medium, Richhardt 33; the ultimate source is Gk. *panḗra* 'a three-stringed guitar', Тимченко 54, Аксл. 1, 265, Partridge 376.

банелю́ки see баналю́ки.

ба́ник see бга́ти.

банк, Wd. ба́нок 'bank', ModUk.; BRu., Ru. (since 1707) ts, Bu., Ma. *ба́нка*, Po. *bank*, Cz. *banka*, etc. — Deriv. *ба́нків-*

нік, ба́нківський, ба́нковий, ба́нкови́к, ба́нко, ба́нкува́ти; here also: *ба́нкір, -ський, ба́нкіро́т[а]*.

From ModHG. *Bank* 'ts', РССтоцький 4, 229; the ultimate source is It. *banco* 'bench' — the first bankers were the money-changers of Venice, who sat beneath awnings of the square of St. Mark's, with the money arranged in piles on benches in front of them, Radford 14, Kluge 19, Gamillscheg 76.

ба́нка 1. 'jar, can, tin, cup, cupping glass', MUK. ба́н'коу Isg. (XVI c.), ба́нка лазе́бная (1627 Беринда), ба́ньку Asg. (XVII c.); BRu., Ru. *ба́нка*, (since XVII c.), Bu. *ба́нька*, Po. *banika*. — Deriv. *ба́ночка*. — Subst. *посудина з шийкою, фляко́ник, сло́йк*, Тимченко 56.

Dimin. of *ба́ня*, q. v.

ба́нка 2. 'sandbank, shoal', ModUk.; BRu., Ru. (since 1731) ts. — Subst. *міли́на*.

From Du. *bank* or ModHG. *Bank* 'ts', Аксл. 1, 268.

ба́нкарт MUK. see бе́нкарт.

ба́нкѣт, бе́нкѣт, Wd. бе́нькѣт 'banquet', MUK. на бенкеты (XVI c.), банкетъ (XVII c.), при банкетахъ (XVIII c.); бе́нкѣт, бе́нькѣт (XVIII c.); BRu., Ru., Bu., Ma. ts, Cz. *banquet*, Po. *bankiet*, etc. — Deriv. MUK. банкетови́ — пиряне (XVII c.), банкетовавши (XVII c.); бенкетую́ться (XVII c.), бенкетова́ль (XVII c.), ModUk. *бе́нкѣтик, бе́нкѣтний, бенкетува́ти*. — Subst. *пир, arch. бе́сѣда*.

From Fr. *banquet* 'ts', the ultimate source being It. *banchetto* 'trestled bench' (hence the food and wine upon it and, finally, the whole occasion — *banquet*), Gamillscheg 76, Partridge 38, Hüttl - Worth AUA. 8, 77.

ба́нкрѣт, ба́нкрѣт 'bankrupt', MUK. банкротъ (XVIII c.); BRu., Ru. (since 1780), Bu., Ma. *ба́нкрѣт, Cz. bankrot, Po. bankrut*, etc. — Deriv. *ба́нкрѣтство, ба́нкрѣтство*,

[з]банкрутувати, [з]банкрутувати, збанкрутований, збанкрутований. — Subst. неплатоспроможний боржник.

From ModHG. *Bankrott* (=банкрот) and Fr. *banqueroute* (=банкрот) 'ts', the ultimate source being It. *banca rotta* 'broken bank', Gamillscheg 76, Partridge 38.

бант 'land, ribbon', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Deriv. бантик. — Subst. стрічка, тасьма.

According to Наконечна 139—140, from Ru. бант which, in turn, comes from MHG. *bant*.

банта, бантіна 'joist, transom; perch, roost (for chickens)', ModUk.; Po. *banta*. — Deriv. бантіння.

From ModHG. *Band*, РССтоцький 4, 233, through the medium of Po. *banta* 'ts', Шелудько 1, 21.

банувати Wd. 'to bother, offend', OES. бановат, бануєте (XV с. Панькевич *Slavia* 24, 233); Po. dial. *bantować*, Slk. *bantovať*, Sln. *bantovati* 'ts'. — Subst. турбувати, робіти прикрасі, вражати, непокоїти; ображати. From Hg. *bánt* 'to touch', Berneker 1, 42, Machek 25.

банувати see банá.

бануш see бáлмус.

баня 'bath, bathhouse, bagno; dome, cupola', Wd. also 'saltworks, salt - mine', SoCr. 'shaft (of a mine), pit', MUK. баня (XV—XVIII с.), баня, лаз'ня (1596 Зизаній), баня, крещіє, ванна, лазня, мыльня (1627 Беринда), OES. баня (XI с.); BRu., Ru. баня 'bath, bathhouse; dome, cupola', OCS. *banja*, *banьskъ*, Bu. баня 'bath', Ma. банья, SC. *banja* (XIV с.) 'bath', Sln. *banja* 'tub, vat', Cz. *bán*, *báně* 'vessel, jar, Slk. *baňa*, Po. *bania* 'ts', dial also 'dome, cupola; mine; calabash; bald head'; UpSo., LoSo. *banja* 'jar', Ca. *baña* gourd, pumpkin; [bald] head; jar; dome, cupola'. — Deriv. бан[ь]ка, бан[ь]очка, бан[ь]куватий; here also баняк,

банячок; FN. Банський; GN. Баня, Баня Березівська, Сквірска; Водішна Баня, Банієк, Банієнка, Банські || *Baniska* (Гуц.).

There can be no doubt that the original sense of this word was 'bath', cf. OSC. *banja*; consequently, it must be regarded as an early Sl. borrowing from vulgar Lat. **bānea*, *balnia* (< *bal[i]nea*) 'baths'; as to the various meanings of the word, see the exhaustive discussion by Murko WuS. 5, 1—42; a genuine Sl. origin is ascribed to **banja* by Brückner 14 (reference to Po. *banior*), Ильинский Известия ОЯС 23, 2, 200, Galas JP. 16, 8, Oesterreicher JP. 16, 9—11; Torp 256 connects it with OHG. *bājan*, *bān*, *bād*; see also Vasmer 1, 52, Machek 24, Sławski 1, 26, Gamillscheg 70.

баняк 'pot, boiler, kettle', see the preceding word.

банялюка see баналюка.

банькі see бáлухи.

бар 1. 'marshy ground between two hills', MUK. въ багахъ (XV с.); Bu., Ma. б́ара 'marsh', SC. *bāra* 'puddle, slough', Sln. *bāra* 'marsh; hill', Cz. *bařina* 'marsh', Slk. *bara*, *barina* 'morass', Po. dial. *barzyna*, *barzówka* 'marsh', GN. *Barzyn* (Suwałki). — Syn. баниб, моляк.

PS. **barz* || **bara* which cannot be said to be satisfactorily accounted for; some etymologists connect it with Alb. *berak* 'morass, marsh', Gk. *bórboros* 'mud, slime', a. o., Vasmer 1, 53, Machek 26; according to Berneker 1, 43, it is a Bu. loanword from Kamass (Uralian) *bare* 'marsh'; all that leaves the etymology very uncertain.

бар 2. 'bar, sand - bank', ModUk.; BRu., Ru. (since 1803) ts. — Subst. наносна мілина.

From E. *bar* 'rail, stiff rod', the ultimate source being Fr. *barre* 'ts', Горяев 13, Vasmer 1, 52, Skeat 47, Gamillscheg 84.

бар 3., AmUk. *бара* 'bar (where liquor is sold)', ModUk.; BRu., Ru., Bu., Ma. *бар*, known to all other Sl. as well.

From E. *bar* 'ts', АкСл. 1, 270.

Бар GN. Bar (city in Ukraine), MUK. *Барз*; BRu., Ru., Po., etc. ts. — Deriv. *барський*.

From *Bari*, the name of a city in Italy, transplanted to Ukraine by Bona Sforza, wife of Sigismund 1st, king of Poland, in 1537; the original name of the city was *Ровз* (1425).

барабан 'drum', MUK. вт барабани (1566); BRu., Ru., Bu. ts, Po. *baraban* (from Uk.). — Deriv. *барабанчик*, *барабанний*, -ик, *барабанщик*, -иця, *барабанити*. — Суп. *бубон*, *тарабан*.

It is usually considered as a loanword from Tk. - Tt. *daraban* 'drum', hence *тарабан* > *барабан*, Младенов 17; on the other hand some etymologists derive it from Pers. *balabang* 'loud sound', Макарушка 4, Дмитриев 43; the others connect it with *балабан* q. v.; the ultimate explanation is wanting.

бараболя, Wd. also: барбóля, барабу́ля, барабо́н[я], бараби́н, -бо́н, бараби́ль, -и́й, гарабо́ля, гардибу́рка, мандибу́рка, мандобу́рка (Макови́ський 350—351), гарабо́ля, га-лабо́да, гардибу́рка (Желеховський 1, 167), 'potato', ModUk.; Bu. б[а]рабо́й, Cz. *brambor*, dial. *bamboľ*, *bambry*. — Deriv. *барабо́лька*, *барабо́льчак*, *барабо́ління*, *барабо́лінник*, *барабо́лисько*, *барабо́льний*, *барабо́лянка*, etc. — Суп. see under *карто́пля*.

According to Berneker 1, 81—82, the word is based on the name of *Brandenburg* (OCz. *Bramburk*, UpSo. *Brambor* 'Prussian') where, among others, potatoes came from, cf. also Младенов 17, Frinta NŘ 39, 259; there are several sorts of potatoes named after GN., e. g. SoCr. *сизу́тські*: *Сизит*,

пейштанські: *Пейш*, *самбірські*: *Самбір*, *буковина*: *Буковина*, *зутинька*: *Гута*, etc., Дзедзеливський StSl. 6, 126; see also Рудницький On UVAN 15, 30—31; the very variability of the Sl. forms proves nothing for the wrongly assumed connection of the word with Latv. *bimbulis*, *bumbulis*, cf. Machek 40.

барак, Wd. *барáка*, Ed. also *байрák* (Київщина) 'barrack', ModUk.; BRu., Ru. (since 1803), Bu. ts, Ma. *бáрака*, SC. *baráka*, Cz., Slk. *barák*, Po. *barak*, etc. — Deriv. *барáчок*, *барáчний*, *барáковий*. — Subst. *курінь*.

From Fr. *baraque* 'ts', the ultimate source being Sp. *barraca*, Gamillscheg 78; according to РССтощкий 4, 204, Wd. *барáка* comes from ModHG. *Barracke*; Ed. *байрák* is a f/e. transformation of *барák* under the influence of *байрák*; cf. also Aalto NphM. 39, 375—386.

барán 'ram, wether, sheep', MUK. бараны (1585), áгнецъ, барáнокъ (1596 Зизаній), áгнецъ, барáнокъ, барáнь (1627 Беринда), барáнь — овень, áгнецъ (XVII c. Синонима), Барáнь Astr. (XVII c.), OES бараны (1392), борáнь (1019, 1397, 1477, 1506); BRu., Ru. *барáн*, SC. GN. *Bàranja*, Cz. *baran*, OCz. also *baran*, Slk., Po., Ca, LoSo., *baran*, UpSo. *boran*. — Deriv. *барáнець*, *барáнок*, *барáнчик*, *барáнісько*, -и́ще, *барáнина*, *барáниця*, *барáний*, *барáнячий*, [з-, о-]барáнити, etc.; FN. *Барáн*, *Барáник*, *Барáнів*, *Барáновський*, *Барáнецький*, *Барáнський*, etc.; GN. *Барáнів*, *Барáнівка*, *Барáново*, *Барáнчикі*, *Барáниківка*, *Барáнне Пóле*, *Барáнія* (Гуц.), etc. — Суп. áгнецъ, овень (XVII c.).

The origin of this word is, in view of the variability of its vocalism, very obscure, and the solutions offered must be admitted to be doubtful: according to Kořinek LF. 58, 430, it is connected with the interj. *brr!*, Uk. *бур!* q. v.; most linguists consider it as an original European term, cf. Bask. *barra*, and IE. cognates: Alb. *bër*, Gk. *bárizoi*, It. dial. *bero*,

bera, Fr. dial. *berri*, etc., Berneker 1, 43, Vasmer 1, 53—54, Machek 29, Slawski 1, 27; there is less probability of its being borrowed from Tt. *bārān* as assumed by Miklosich TE. Nachtr. 2, 83.

барахлѡ 'goods and chattels; old clothes; trash', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Deriv. *барахляний*, *барахляний*, *барахляник*, *-иця*, (from Ru.): *барахлящик*, *-иця*. — Subst. *пожитки*, *манатки*; *старий одяг*, *мотлох*, SovUk. *барахолова*, Подвезько 35.

From Mong. *barā* 'goods, merchandise', АкСл. 1, 275.

барбара MUK. (XVII—XVIII с. Интермедії 237) 'whip'. — Syn. *батін*, *нагай*, *канчій*.

A jocose formation: *батін* — *партити* (= *біти*), associated f/e. with PN. *Барбара*, Тимченко 57.

Барбара see Варвара.

барбаріс, also байбаріс, dial. байберіс, барбаріск, барбарісник, берберіс, берберіс, (Makowiecki 54) 'Berberis vulgaris L.: barberry, berberry', ModUk.; BRu. *барбаріс*, Ru. *барбаріс* (since 1789), Po. *berberys*. — Deriv. *барбарісний*, *-совий*. — Subst. *квасниця*, *кислянка*, *кислиця*, *кислич*, *кисличка*, *кисличник*, *мокріш*, Makowiecki 54.

From MLat. *berberis*, the name of the shrub, also spelt *barbaris*; the ultimate source is supposed to be Ar. *barbāris*, Miklosich TE 1, 247, Lokotsch 20, Vasmer 1, 54—55; however, the derivation from Gk. *barbarikós* or *bárbaros* 'foreign' (plant) does not seem impossible, Skeat 47.

барбер AmUk. see балвір.

барва 'colour, hue, tint', MUK. барвы Gsg. (XVI с.), барьвы Gsg., под барвою Isg., вь барвь Lsg. (XVII с.); Po. *barwa* (XV с.), Cz. *barva*, OCz. *barba*. — Deriv. *барвейстий*, *-тість*, *-то*, *барвний*, *-ик*, *-ність*, [за-, по-]барвити, [за-, по-]барвлення. — Syn. *краска*, *кó-*

лір, *масть*, *фарба*; arch. *умундування військове*, Тимченко 57.

From MHG. *varwe*, OHG. *farawa* 'ts', РССтоцкий 4, 121, Kluge 80; according to Berneker 1, 44, Richhardt 33, Slawski 1, 28, a. o., through Po. medium; see also *барма*.

барвінок, dial. also барвін, барвінок, барвенок, барвінець, барвінина, бервінок, бервінець etc. (Makowiecki 400) 'Vinca minor L.: periwinkle', MUK. барвинокъ, барвенокъ (XVII с. Горбач 4, 9), барвинок (XVIII с. Горбач 4, 9); BRu. *барвѣнак*, Ru. *барвінок*, Cz. *barvíněk*, OCz. *barvienek*, Slk. *barvienok*, *barbíněk*, Po. *barwinek*. — Deriv. *барвінонько*, *барвіночок*, *барвінчи*[чо]к, *барвінковий*, *барвін-листок*, etc.; FN. *Барвінський*; GN. *Барвінівка*, *Барвінково*, *Бервінкова*, *Барвінківський*; *Бервінковоатий Верх* (Бойк.), *Бервінкова* (Гуц.). — Syn. *могилиця*, *тирлич*, *зелінка*, Makowiecki 400.

Like E. *periwinkle*, based on Lat. [*vinca*] *pervinca* (: *vincere* 'to bind', thus: 'a twining plant'), Skeat 443, Berneker 1, 45; according to Miklosich 8, РССтоцкий 4, 175—176, a. o., borrowed from MHG. *Bärwinkel*; yet, Richhardt 33, assumes the Po. medium, while Machek 26, refers Po. and other Sl. words to Cz. *barvíněk* < ModHG. *Beerwinck*; see also Vasmer 1, 55, and Шанский 29.

бард 'bard, poet', ModUk.; BRu., Ru. and other Sl. ts. — Deriv. *бардовий*. — Syn. *співець*, *поет*, arch. *удець*. From Celtic: Ir. *bard*, Gael. *bard* 'ts', Skeat 47, through Fr. *barde* or E. *bard* respectively, Vasmer 1, 55.

барда 1. 'halberd', Wd. (Hc.) барда́ 'broad axe' || байда 'big slice of bread'; MUK. барди Npl. 'halberds' (XVIII с.); Po. *barda* 'halberd'. — Deriv. *бардіна*, *бардичка*, *бардочка*; *барді́на* 'big slice of bread'. — Syn. *алебарда*, *бердіш*, MUK. бардышъ (XVIII с.).

ModUk. *барда* is an abbr. of *алебарда* q. v.; Hc. *барда* 'broad axe' is derived from Rm. *bardā* which, in its turn,

comes from Hg. *bard*, Шелудько 2, 126; *барда́*, *барди́а* 'big slice of bread' is formed under the influence of *ба́йда*, *на́йда* see s. v.; cf. also Miklosich 19, Berneker 1, 73.

барда́ 2. 'distillery refuse; spent grains', ModUk.; Ru. ts, MRu. барда, бардяной (XVII c.). — Subst. *бра́га*, *по́слід на Гура́льних, що ним іодую́ть худобу*.

According to Vasmer 1, 55, the word is a corruption of *бурда́* like *салта́н* — *султа́н*; see *бурда́*.

барелье́ф 'bas-relief', ModUk.; BRu. *барэлье́ф*, Ru. *барелье́ф* (since 1803), Po. *bar relief*, etc. — Deriv. *барелье́фний*. — Subst. *плоскорі́зба́*.

From Fr. *bas relief* 'ts', Vasmer 1, 56.

ба́ржа 'barge, lighter', ModUk.; BRu. ts, Ru. *ба́ржа* and *баржа́* (1789), wanting in other Sl. — Subst. *невели́чке ванта́жне судно́*.

From Fr. *barge* 'ts', the ultimate source being MLat. *barga*, apparently a variant of *barca*, see *ба́рка*, Skeat 48, Kiparsky 2, 196, Gamillscheg 82; hardly from Du. *barse* as assumed by Горбач 1, 24.

барзе́, **барзо́** MUK. (XVI—XVIII c.) 'much, very', Po. *barzo*, OPo. *barzo* (XIV c.), dial. *bars*, *barzo*, Cz. *brzo*, etc., see *бо́рзий*. — Subst. *ду́же*.

From OPo. *barzo*, Тимченко 58, Slawski 1, 27.

барика́да 'barricade', ModUk.; BRu., *барика́да*, Ru. (since 1803) *баррика́да*, Bu., Ma. *барика́да*, SC., Cz., Slk. *barikáda*, Po. *barykada*. — Deriv. *барика́дний*, [*за-*]ба́рикадува́ти[ся]. — Subst. *перего́рода*, *загоро́дження при оборо́ні насе́лених пу́нктів*.

From Fr. *barricade* 'ts', the ultimate source being It. *barricata* (< *barra* 'bar'), Gamillscheg 84, Partridge 38.

ба́ры́ло 'barrel, cask, keg', MUK. (*бары́ла:) пол барылы Gsg. (1552), вина бариль две пол барила (1571),

з барила (XVII c.), барило (1699); BRu. *бары́ла*, Ru. dial. (Астрахань) *бары́лка*, Po. *baryla*, etc. — Deriv. *бары́лко*, *-ильце*, *бары́лочко*, *бары́лице*, *бары́ляка*, *бары́льчина*, *бары́льний*, Wd. *бары́ска* (= *бары́лка*); FN. *Бары́лок*, *Бары́льченко*. — Syn. *бо́чка о́пукла*; MUK. *ми́ра те́чи*: 24 *іару́*, Тимченко 59; dial. *бочо́нок*, *бербе́ниця*, Деркач 18.

From Po. *baryla* 'ts', Berneker 1, 44, Richhardt 33, Slawski 1, 28, the ultimate source being It. *barile* (< MLat. *barillus*); the orig. Uk. form was *бары́ла* (XVI c.) until changed to *бары́ло* under the influence of the suffix *-ило*, see such words as *сві́тило*, *каді́ло*, *бурмі́ло*, etc.; cf. also Battisti 1, 441.

ба́рйти 'to retard, detain, keep back, stop', ModUk. only. — Deriv. *бары́ння*, [*за*]ба́ритися. — Deriv. FN. *Бары́цький*, *Ба́рнич*. — Syn. *ба́вити*, *за́яти*, Деркач 18.

According to Miklosich 26, from the PS. root **by-*, see *бу́ти*; a parallel formation to *ба́вити*, Ильинский РФВ. 62, 251—253; there is less probability of its being connected with **variti*, as proposed by Трубачев, ZfSl. 3, 671.

ба́рыш 'profit, gain; grist', MUK. барышь (XVIII c.); BRu., Ru. (since XVII c.) *бары́ш*, Bu. *бараши́к*, Po. (from Uk.) *barysz*, *borysz*. — Deriv. *бары́шок*, *бары́шівне*, *бары́шник*, *-иство*, *-ицький*, *бары́шувати*; GN. *Ба́рыш*, *Ба́рышівка*. — Subst. *зиск* (із *перепрода́жу*), *дохід при́хід*, *прибу́ток*, Деркач 18.

From Tk. *barys* 'peace, truce', Макарушка 5, Тимченко 60, Lokotsch 22, Дмитриев 19.

ба́рка 'barque, boat', MUK. барк Gpl. (XVIII c. Величко); BRu., Ru. and other Sl. ts. — Deriv. *ба́рочка*, *ба́рочний*, *-ик*. — Subst. *вітри́льне безпо́кладове судно́*.

From ModHG. *Barke* 'ts', РССтоцький 4, 261; the ultimate source is MLat. *bar(i)ca* of uncertain (Eg., Coptic?) origin, Skeat 48, Gamillscheg 82.

баркán see паркán.

баркас 'barque, boat', ModUk., BRu., Ru. ts. — Subst. *гребні шалюпа воєнного корабля*, Горбач 1, 24.

From Du. *barkas* 'ts', Горбач 1, 24.

барки, colloq. *взяти за* — 'to seize one by the shoulders', ModUk.; Po. *barki* 'shoulders', Cz. *brk*, Slk. *brko*, SC. *brk* 'sharp end (of a pen, knife etc.)'. — Syn. *схопити за комір*.

From Po. *barki* 'shoulders', Richhardt 33; the Po. word with its Sl. cognates has not yet been explained satisfactorily, cf. Brückner 17, Slawski 1, 27, Machek 43.

берліг, Ed. берліг, берлога (Шевченко), мирлуга (Чернівці) 'litter, lair; filth, dirt; den, cave, haunt; the straw spread under animals', MUK. з барлогу (XVII c.), OES берлогъ: берлога, брьлогъ: брьлогъ (XII c.); BRu. *бяр-лói*, Ru. *берлóa*, dial. *мерлóa*, *мерлуга*, Bu. *бэрлóa*: *бэрлók*, SC. *brlog*: *brljóg*, Cz. *brloh*, Po. *barłóg*, etc. — Deriv. *барложитися*; GN. *Берлоги*, *Берлójка*. — Syn. *лігів*; *кал*, *міл*, *болото*, Тимченко 59.

The form *барліг* is doubtlessly a Po. loan, cf. Richhardt 33, while берліг, берлога derive directly from PS. **bьrlogъ*, *-oga*, being usually connected with Lith. *burlas*, 'mud', *burlungis* 'muddy place', Buga РФВ 70, 102, or with Gk. *forjñō*, *forjñssō* 'I mix; I spot, stain, taint', Berneker 1, 120, Младенов 54; there is less probability of its being connected with **berp* (**bьr-logъ*), Jagić Archiv 20, 536, with **bьrnije*, Соболевский ЖМНП 1886, IX, 148, **nyrēti* (**nьri-logъ*), Šuman Archiv 30, 294, or with **ležēti*: **lo-žiti* (**bьrlo-logъ*), Machek 43; further, the word cannot possibly be derived from ModHG. *Bären loch*, *-lager*, Karłowicz 35, Korbut PF. 4, 385; for the dial. interchange of *b* - *m* (*барліг*: *мирлуга*) see Огоновський 80.

барма 'uniform, livery', MUK. барма (XVII—XVIII c.); BRu., Ru. (since the XIV c.) pl. *бармы*, also *барáма*, *брáма* 'princely decoration'. — Syn. *ужиндурування військове*.

A variant of *бáрма*, q. v., Тимченко 59; for *v* > *m* cf. Wd. *римний* = *рієний* 'equal', GN. Cz. *černá* || *červená*, *Rottenman* in *Austria slavonice etiam cirminah* (= **čьrmьna*) 1048, Miklosich Bildung 237, etc.; there is less probability of its being connected with ONor. *barmr* 'rin, border', Matzenauer LF. 7, 9, Преображенский 1, 17.

барóкко, Wd. also барóк 'barocco', ModUk.; BRu. *ба-рóко*, Ru. *барóкко*, etc. — Deriv. *барóкковий*.

From It. *barocco* 'ts', Кузеля 38, Орел 1, 118.

барс 'felis irbis: panther', MUK. ис кутасом барсовым (1555), барсовъ два (1726); BRu., Ru. (since XVI c.) *ts*, wanting in other Sl. — Deriv. *барсовий*. — Syn. *пантєра*.

From Tk. *bars* 'tiger', Lokotsch 21, Vasmer 1, 57, the ultimate source being Iran., Дмитриев 38.

бáртка Wd. (Hc.) 'hatchet', ModUk.; MUK. сѣчиво, бáр'та, топóръ (1596 Зизаний), сѣчиво: бáрта, топóръ, со-кíра (1627 Беринда), барта - топóръ (XVII c. Алфавит 28); Po. *barta* 'axe', Sln. *párta*. — Syn. *сокíра*, Wd. (Hc.) *бардá*.

From ModHG. *Barte* 'broad axe', РССтцкий 4, 226; Po. medium, suggested by Berneker 1, 73, Richhardt 33, is dubious; the orig. North Teut. source, cf. ODu. and OSax. *barda*, is represented by OCS. *brady* 'axe' > OES. *брады*, брадовъ 'ts' < **bordy*, Stender-Petersen 222, Kiparsky 216.

Бартоломій see Варфоломій.

бархán 1. 'fustian, coarse cotton', MUK. каптанъ бархановый (1615); Ru. *баракán* and (since 1789:) *бархán*, Sln. *bárhán[t]*, *barhan*, Cz. *barhan*; *barchet*, Po. *barchan*. — Deriv. *бархánовий*. — Subst. *бавовняна тканина з нушкóм з одніого бóку*.

From Ar. *barrakán* 'coarse cloth', Горяев 12, Berneker 1, 44, Макарушка 5, Тимченко 60.

бархан 2. 'sand-hill', ModUk.; BRu., Ru. ts, Po. *barchan*. — Subst. *материкова дюна, нанесені піщані пагорбки в степах*.

From Kirgh. *barhan*, Горяев 12.

бархат 'velvet', MUK. в пудлѣ бархатном (XVIII c.), OES. бархоты (1392); BRu., Ru. *бархат*, for other Sl. see *бархан* 1. — Deriv. *бархатка, бархатный, -нсть*. — Subst. *оксамит, шовкова або бавовняна матерія*; Wd. (Cr.) *баршійн*.

From MHG. *barchât*, formed from MLat. *barcānus* 'cloth from camels'; the ultimate source is Ar. *barrakān*, see *бархан* 1., Berneker 1, 44, Kluge 20.

бас 'bass', MUK. *басъ* (XVIII c.), BRu., Ru., Bu., Ma. ts, SC. *bās*, Cz., Slk., Po. *bas*, etc. — Deriv. *басетля, -тня, басистий, -йти, -ище, басок, -бля, басовий, басовитий, басувати*; FN. *Бас*; MUK. *Басистъ* (XVIII c.). — Subst. *найнижчий чоловічий голос*; see also *бос*.

From ModHG. *Bass* or Fr. *basse* respectively, the ultimate source being It. *basso* 'ts', Skeat 50, Gamillscheg 86.

басаман, Ed. *басан*, Wd. *басамонка, басамунка*, Lk. *басанунка* 'band, ribbon', ModUk.; Po. *pasaman*. — Deriv. *басамання, басамуга, басаманити*. — Subst. *крайка, стрічка*.

From It. *passatano* 'lace, braid' influenced by *басма*, q. v., Наконечна 141.

басаран, dial. also *басантір, базантір* 'Aster Amelius L.: aster'. — Syn. see *айстра*.

A f/e. deformation of an oriental Bot. term, perhaps Hb. *bāsām*, cf. *бальзам*.

басарунок hist. 'indemnification, compensation'; dial. 'hay given to a cow during milking'; MUK. *басарунок* 'compensation for beating' (XVII c.), Ru. *басаринка* 'compulsory service, villeinage', Po. *basarietek* 'compensation'. — Subst. *винагорода за побій*, Тимченко 60.

From MHG. *bezzerung* 'penance, atonement', РССтотцький 4, 179.

басейн 'basin', ModUk.; BRu. ts, Ru. *бассейн* Bu. *басейн*, Ma. *басён*, Cz. *bazen*, *bassin*, Po. *basen*. — Deriv. — Subst. *водозбір[ня], водойма; сточище*.

From Fr. *bassin*, OFr. *bacin* for Rom. **baccinum* from MLat. *bacca* 'vessel for water'; hence also It. *bacino*, Sp. *basin*, Skeat 49.

баскак hist. 'Tt. tax-collector; Tt. official', MUK. *баскака* Asg. (XV c.), OES. *баскакъ*; also: *басмакъ* (1379); BRu., Ru. ts, Po. *baskak*. — Deriv. OES, *баскачество*. — Subst. *стариоста, урядник татарський*, Тимченко 60.

From Tk. — Tt. *baskak*, Макарушка 5, АкСл. 1, 290, Дмитриев 19, Тимченко 60.

баский 'fiery, animated, rapid, impetuous', ModUk. only. — Deriv. *баскистъ, -ко*. — Syn. *бістрый, нагальний, шпаркий, прудкий, швидкий; гарячий*, Деркач 18. See *басувати* 2.

басма 'kerchief for the neck', hist. 'document of a Tt. khan', ModUk.; Ru. *басма* hist. 'ts' and 'chintz, variegated cotton', Bu. *басма* 'chintz', SC. *bāsma* 'ts'.

From Tk. *basma* 'print', Miklosich 8, Vasmer 1, 59, Дмитриев 19.

басмач 'revolutionist (in Central Asia)', BRu., Ru. ts. — Deriv. *басмачтво, -цький*.

A b/f. from Uzb. *basmači* Nsg. 'attacker', perceived as Npl. in Sl., Дмитриев 19.

баста! interj. 'stop!, enough!', ModUk.; Ru. ts (since 1847), Bu. ts, Po. *basta!*, etc. — Deriv. *[за]бастувати, забастівка* (from Ru.). — Subst. *доцить!, кінець!*

From ModHG. *basta!*, the ultimate source being It. *basta*, Преображенский 1, 18, АкСл. 1, 293.

бастіён 'bastion, part of a fortification', ModUk.; BRu. *бастыён*, Ru., Bu., Ma. *бастыён*, Cz. Po. *bastion*, etc. — Deriv. *бастіённыі, -ёновыі*, — Subst. *твердо́ня, фор-тёня*.

From Fr. *bastion* 'ts', АкСл. 1, 293, Gamillscheg 87; see also *башта*.

бастры́к, бастра́ see *ба́йстер*.

басува́ти 1. see *бас*.

басува́ти 2. 'to gallop at a furious pace' (of horses), ModUk. only. — Deriv. *баскый (кінь)*. — Syn. *выправа́ти (на коні), верцюва́ти*.

From Tk. - Tt. *bastmak* (root *bas-*) 'to trample down; to attack suddenly', Дмитриев 19; see also *басмач*.

басурме́н see *бусурма́н*.

бат 1. dial. 'stick' (1915 РССТощкий 1, 85); Ru. ts, SC. *bāt*, Sln. *bāt*, Po. *bat*. — Deriv. *батова́, батова́й, батю́-ла, -у́н, -у́ра, бат[у]ва́ти*; FN. *Батюцький*; GN. *Батичі, Батю́рин*. — Syn. *бук, па́лка, па́тук*.

Of uncertain origin; some etymologists derive it from PS. **bats* akin to OE. *beadu*, OHG. *Batu* - 'fight', Ky. *batu* 'to beat', etc., Berneker 1, 46, Vasmer 1, 60—61; IE. root **bhāt* - 'to beat', Pokorny 111—112.

бат 2. 'sailing - boat', MUK. въ батѣ (XVII c.); Ru. ts, Po. *bat*. — Subst. *ватры́льней чо́вен, ватры́льник*.

From ONor. *batr*, which comes from AS. *bāt*, Kluge 39, Skeat 65; for other etymologies see Vasmer 1, 60—61.

батале́в, also *бателёв, ботелёв* Wd. 'churn - stick', ModUk. only. — Syn. *шпы́дель у масні́цы*.

From Rm. *bātālāu* 'ts', Шелудько 2, 126, Шароволь-ський 1, 54.

бата́лія 'battle', MUK. баталія, баталью Aag. (XVIII c.); BRu. ts. Ru. *бата́лія* (since 1780), Po. *batalia*, known

to all other Sl. — Deriv. *бата́ліст, бата́льний*; here also *бата́льйон, -ний*. — Subst. *ба́й, ба́тва*.

From Fr. *bataille* 'battle' and *bataillon* 'battalion' respectively, Gamillscheg 88, АкСл. 1, 294.

бата́рэя, батэ́рія 'battery', MUK. батерія (XVIII c.); BRu., Ru. *бата́рэя* (since 1697), Po. *bateria*, known to all other Sl. — Deriv. *бата́рэйка, -я́нныі, батэ́рыйка, -я́нныі*.

From ModHG. *Batterie* or Fr. *batterie*, АкСл. 1, 295, Vasmer 1, 61.

Батый or *Батý* (хан) PN. Batu (name of the Mongol khan of Golden Horde, 1227—1255, cf. Vernadsky *The Mongols and Russia*, 45 ff), BRu., Ru. *Батый*, Po. *Batyj*. — Deriv. *Батые́вий*.

From Tk. *Bätü*, cf. Osm. *batur*, Uig. *batuk* 'strong, powerful, brave, valiant'; see the following word.

баты́р dial. 'hero', ModUk.; Ru. *баты́р* 'ts'. — Syn. *бага́тыр*.

From Tk. *batur* 'strong, powerful, brave, valiant', Lokotsch 15.

баты́ст 'batiste, cambric (textile)'; ModUk.; BRu. *ба-ты́ст*, Ru. ts (since 1780), Po. *batyst*, known to all other Sl. — Deriv. *баты́стовый*. — Subst. *тонка́ шовко́ва або́ льняна́ ткані́на*.

From Fr. *batiste* 'ts', named after *Baptiste* — a factory owner in Cambrai in XIII c., Gamillscheg 90.

баты́г, dial. *баты́й* 'whip' MUK. бато́гомъ (XVII c.), OES. бато́гъ, баты́гъ (XV c.); Ru. *батог*, OZ. *batoh*, Po. *batog*, wanting in SoSl. — Deriv. *баты́жок, баты́жкі св. Івана, бато́жильно, -ісько, -ице, бато́жжя, бато́ж-стий*; MUK. *бато́жжем* (XVIII c.). — Syn. *нага́й, кан-чуж, пуга, бич, [г]ара́тник*, dial. *корба́ч*, Деркач 19; see also *барба́ра*.

Derived from *bat* with suff. - *ii* < - **ogz*, like *purii*: *пир, моріи: мурба*, РССтоцкий 1, 85; see *bat* 1.

батлажѧн see *баклажѧн*.

батрѧк 'hired labourer, drudge', ModUk.; Ru. ts, MBu. батракъ (XVI с.). — Deriv. *батрѧчка, батрѧцтво, -цѧкий, батракувати, -ання, батрѧчити, -чення, батрѧчний*; GN. *Батрак, Батрѧчке*. — Subst. *подѧнный робѧтник, наймит*.

From Tk. *batrak* 'labourer', Горяев 13, Lokotsch 23.

бѧтяр Wd. 'vagabond, tramp' (Львѧв, Рудницький 3, 122), first recorded in the XX с.; Po. *batiar*. — Deriv. *бѧтярка, -ѧрський, бѧтярнѧ, бѧтярѧско, [з]бѧтярѧваний, бѧтярѧвати*. — Subst. *волоцюга*; сѧп. *фрѧср, бѧхур* (Львѧв), *бу'ѧра, бетѧр*, q. v.

From Hg. *betjár* 'jobless lad, vagabond', Malinowski PF. 1, 311, Nitsch RS. 7, 24.

бѧтько, dial. бѧтьо 'father', MUK. бѧтько (XVI с.), бѧтко (XVIII с.), OES. бѧтя (XV с.); BRu. *бѧцька*, Ru. бѧтька, -ко, бѧтя, бѧтюшка 'priest', dial. бѧцка, бѧчкѧ, бѧчка, бѧцько, Bu. бѧца, dial. бѧцѧ, бѧхѧ, SC. *bǎstina* 'fatherland', бѧта, -то 'brother; father', OCz. *bǎt'a* 'brother, friend', Slk. *bát'a, bat'ko* 'father, uncle, older brother'. — Deriv. *бѧтенько, -ечко, бѧтѧночко, бѧтѧнючко, бѧтя, бѧтѧню, -ѧсьо, бѧтѧюшка, -шечка 'priest', бѧтькѧство, бѧтькѧщинѧ, бѧтькѧв, -ський, бѧтькувати, бѧтько-мѧти, бѧтьковѧецѧ, -вѧ, -ство, -вчий, бѧтьковѧйник, -ицѧ*; GN. *Бѧтькѧв, -цѧ, Бѧтьке*; EN. *бѧтѧюкѧ, бѧтѧюцький*. — Syn. dial. *отѧць, тѧто, нѧпа, родѧтель*, Wd. *лѧльо, нѧньо, нѧню, дѧдѧ, бѧдѧ, -дѧо, лѧ'ѧ*, etc., (argot:) *ба[х]тѧи*; see also *ѧно!*

PS. **batę, *batja*: dim. of **brat[r]s* 'brother', see *брат*, Berneker 1, 46, Vasmer 1, 62—63, Machek 26—27; (extensively:) Трубачев 1, 18—29, Бурячок 10—23.

баўл, also бавўл 'trunk, chest', MUK. бавўль (1748), въ баулицѧ (1722); BRu., Ru. баўл. — Deriv. *баўлецѧ, баўльчик*. — Subst. *подорѧжня скринѧ з опѧклим ѧком, чѧмодѧн, сундѧк, Wd. кѧфѧр*.

From It. *baule* 'ts', Тимченко 47, АкСл. 1, 298.

бах Wd. 'boy' (Вишенка коло Городка, Верхратський ЗНТШ. 12, 43), first recorded in the XIX с. — Deriv. *бѧшицѧ 'girl'*. — Subst. *хлѧнецѧ*.

An abbr. *бѧхур*, q. v.

бах! interj. imitating the sound of a fall, explosion, shot, etc., first recorded in the XIX с.; BRu. Ru. ts., Po. *bach!* Cz., Slk. *bah!* — Deriv. *бѧхати, -ання, бѧхнути, бабѧх!, бабѧхати, -ання, бабѧхнути, барѧх!, бахбарѧхнути*. — Syn. *бѧх!*

An o/p. interj. РССтоцкий 3, 142—143.

бахмѧт 'pony; war-horse, pack-horse', MUK. бахмѧта Asg. (1542), OES. бахматы Ipl.; Ru. ts, Po. *bachmat*. — Deriv. *бахмѧтовий*; FN. *Бахметѧюк, Бахмѧтник, Бахмѧнський*; GN. *Бѧхмѧч, Бахмѧт, Бахмѧтка*. — Subst. *тѧтѧрський кѧнь рѧбо-плѧский на нѧзьких ногѧх*.

From Tt. *bachmat* 'ts', Тимченко 62; cf. also Lokotsch 11, Vasmer 1, 63.

бѧхор see *бѧхур*.

бахромѧ 'fringe thrum', ModUk.; Ru. *бахромѧ, бахрамѧ*, (since 1583), Bu. *бахрамѧ, махрамѧ*. — Deriv. *бахромѧчий*. — Subst. *торѧки, торѧчки*.

From Tt. *mahrata*, Osm. *mahrata* 'kerchief, veil', the ultimate source being Ar. *mahrata*, Lokotsch 108; re. *m > b* cf. Корш Archiv 9, 654 and Дмитриев 19—20.

бѧхта see *бѧшта*.

бѧхур, also бѧхор 'Jewish child; brat, obstinate child; natural child: lower; libertine, dissolute person', MUK.

зъ своими бахурами (1616), бахоромъ Dpl. (XVII c.), бахуры Npl. (XVIII c.); BRu. ts, Po. *bachor*, *bachur*. — Deriv. *бáхурка*, *бáхурчá*, *бáхурнá*, *бáхурувáтний*, *бáхурувáти*, MUK. бахуръчики (XVI c.); FN. *Бáхур*. — Subst. *дитя́* (іменно жидівське), *байстри́к*, *любáс*, *волоцю́га*, *волоцю́жник*, Верхратський ЗНТШ 12, 43, *розп'я́тник*, *розп'я́тник*, Держак 19, dial. *бóрах*, Лисенко 18.

From Hb. *bachûr* 'youth', Kluge 36, Lokotsch 16, Верхратський ЗНТШ. 12, 42 - 43.

бац Wd. 'head (oldest) shepherd', ModUk.; Bu. *бачы́я*, SC. *bāč*, Cz., Slk. *bača*, Po. *bacza*, *baca*. — Deriv. FN. *Бача́ла*, *Бачу́ла*, *Бачу́жа*. — Subst. *стáриий вiвчáр*.

From Po. *baca* which, in turn, comes from Rm. *bacîi* 'ts', Berneker 1, 37.

бац! interj. imitating a blow or strike: 'smack!, bang!', ModUk.; BRu., Ru. ts, Bu. *бáцам*, SC. *báciiti*, Cz., Slk., Po. *bac!* — Deriv. *бáцнути*, *бáбáц!*, *бáбáцнути*, *бац - бáрáн!*; here also *бáцяти*, *бáцкати*. — Syn. *буц!*

An o/p. interj., РССГодський 3, 143—144.

бáчити 'to see', MUK. бачити (1435 МГрамоти 332), бачили (1564), не бачить (XVII c.) бачу (1756), треба з нимъ бачитися (1683), бачигца (XVII c.); BRu. *бáччыць*, Po. *baczyć* (since the XIV c.), Slk. dial. *báčiti se*, wanting in other Sl. — Deriv. *в-*, *ви-*, *до-*, *зав-*, *на-* *бáчáти*, *вi-*, *до-*, *зав-*, *на - бáчити*, [по]бáчитися, [по]бáчення, дáлeбáчення, [о]бáчний, -нiсть, -но, etc.; GN. *Бачевськ*. — Syn. *вiдiти*, *видáти*, *дивiтися*, *глядiти*, *зрiти*, *заглядiти*, *зиркати*, *позирáти*, etc., cf. Криворучко, Пит. укр. мовозн. 4, 76—96.

It is generally considered as a loanword from Po., Richhardt 32; the attempts to explain the word etymologically have not yet been successful: Berneker 1, 23—24, connects it with IE. **bók-* > Sl. **báciiti* and pref. *ob-*, **obáciiti* > *báciiti*; he is followed by Slawski 1, 24, a. o.; according to Lehr-

Spławiński, JP. 26, 166—170, Po. *baczyć* is derived from interj. *ba!* and formant *-k-* (**ba-k-iti* 'to pay attention'); there is less probability of its being borrowed from Tk. *bak-mak* 'to look at', Matzenauer LF. 1, 4.

Бáчка GN. *Bachka* (in Yugoslavia), ModUk.; SC. *Bāčka*, Ma. *Бáчка*. — Deriv. *бачвáнець*, -нка, -нськiй.

From Hg. *Bácska* (since 1808), so called after an old country - castle *Bács*, cf. Papp - Kiss StSl. 7, 247.

башá 'pasha', MUK. баша (1595); BRu., Ru., Bu. *пашá*, SC. *pāša*, Cz., Sl. *paša*, Po. *pasza*. — Deriv. MUK. башинь (XVIII c.); FN. *Башу́к*.

From Tk. *paša*, the ultimate source being Pers. *bāšā*, *bādsāh* 'governor of a province', corresponding to *pādšāh* 'emperor, sovereign, monarch', Макарушка 12, Lokotsch 131, Skeat 432, Дмитриев 29; see also *падиша́х*.

башибузу́к 'bashibazouk, irregular soldier; vagabond', ModUk.; BRu., Ru. (since 1863) ts, Bu., Ma. *башибозу́к*, SC. *bašibòzúk*, Po. *baszybuzuk*. — Subst. *пашiвода*.

From Tk. *başy* — *bazuk* 'irregular soldier (XVIII—XIX c.)', Lokotsch 22, АкСл. 1, 301, Дмитриев 20, Buescu Orbis 11, 297.

бáшка 'head', ModUk. only; Ru. *башкá* (since 1780). From Tk. *baš* 'head', Макарушка 5, Lokotsch 22, АкСл. 1, 301; Дмитриев 20.

башлíк 'cowl, hood'; MUK. башликъ (1749); BRu. Ru. *башлíк*, Po. (from Uk.) *basztyk*. — Deriv. *шлик*, q. v.

From Tk. *başlyk* 'cowl, hood', Lokotsch 22, АкСл. 1, Дмитриев 20.

башлóвка hist. 'war - booty', MUK. башловку Asg., башловкою Isg. (XVIII c.). — Subst. *почесний дар з дóбичi тим, хто вiдзначився в бою*, Тимченко 64.

Compounded of *баш[ка]* and *-лóвка*: *ловiти*, q. v.

башма́к 'iron-shoe', Wd. 'shoe', MUK. бачмакги (1617 Худаш 49), бачмаги-виступцѣ (XVII с. Синонима 137); OES. башмаки; FN. Башмакѣ; BRu., Ru. ts, Po. *baszmak*, OPo. *basztag*, *baśtag*. — Deriv. *башмако́к*, *башма́чник*, *башма́чний*; FN. *Башма́к* (> *Баш* УРЕ. 1, 471); GN. *Башма́чка*. — Subst. *череві́к*, *чобіт*.

From Tk. *baśmak* 'sandal, shoe', Макарушка 5, Hanusz PF. 1, 462, Berneker 1, 45, Lokotsch 22, Zajaczkowski 37, АкСл. 1, 302, Дмитриев 20.

ба́шня hist. from Ru. (XVII с.); see **ба́шта**.

ба́шта, dial. **ба́хта** (1854 Метлинський) 'tower', MUK. башта (XVI—XVIII с.); Ru. *ба́шня* (XVI с.), Po. *baszta* from Cz. *bašta*, OSC. *bašta*. — Deriv. *ба́шточка*, *ба́што-вий*, MUK. башникѣ (XVI с.); FN. *Ба́штовий*, *Ба́штін-ський*, *Заба́шта*. — Subst. *ве́жа*.

From It. *bastia* through Po. or Cz. mediation, Berneker 1, 45; see also *басті́он*.

ба́штан 'melon and/or cucumber garden (in the steppe)', MUK. баштан (XVIII с.); BRu. Ru. (from Uk.) ts, Бу. *бостан*, SC. *bōstan*, Po. (from Uk.) *baszta*. — Deriv. *ба́штанний*, *-ик*, *-ство*, *ба́штановий*. FN. *Ба́штан-ник*; GN. *Ба́штанка*, *Ба́штанків*. — Syn. *баки́й*, subst. *по́ле*, *засія́не каву́нами*, *діння́ми*, *ові́рками*, *то́що*.

From Tk. *bostan*, the ultimate source being Pers. *būstān* 'garden', Miklosich TE. 1, 266, Berneker 1, 77, АкСл. 1, 303, Дмитриев 20.

баю́ра, Wd. балю́ра, байо́ро 'pool, puddle, podge', MUK. баюркѣ (1627 Беринда), баюра (XVII с. Синонима 137); Po. *bajora*, dial. *bajor* (since XVII с.), *bejoro*, *bajory*, *bajura*. — Deriv. *баю́рка*, *баю́рище*, *баю́ристий*. — Syn. *багно́*, *болото́*, *калю́жа*; MUK. сонмѣ водный: зтѣкъ, во́дѣ згромаже́нье, ста́въ, баюркѣ, о́зеро (1627 Беринда).

According to Slawski 1, 26, from PS. **banjura* (< *banja*, see **ба́ня**) with dissimilation of *n* > *l* and change of **baljura* > *баю́ра*; re. suffix *-ura* cf. РССтощкий 1, 33.

ба́я 'baize, flannel', ModUk.; BRu., Ru. *ба́йка*, Po. *baja*, *bajka*, Cz. *pař*, *pája*. — Deriv. *баёвий*, *байбөвий*; *ба́йка*, *ба́йковий*. — Syn. *фляне́ля*.

From LoG. *baje*, Du. *baai*, which, in turn, were borrowed from Rom. (Fr. *boie*); the ultimate source is Lat. *badius* 'chestnut - coloured, maroon', Matzenauer 101, Преображенский 1, 12, Kluge 38; Po. medium, Richhardt 32, is questionable.

ба́я! Wd. interj. 'oh yes!', first recorded in the XX с. — Deriv. *ба́йкачи*, *-нущи*, *-кання*. — Syn. *ая!*

Compound of *ба!* and *а́й*, see s. vv.

ба́як adv. Wd. (Lk.) 'certainly' (Приймак РМ. 2, 449), first recorded in the XX с. — Syn. *а́йкже*, *пéвно*, *е́вѣж*.

Compounded of *ба* and *як*, see s. vv.

ба́яти 'to narrate, tell, relate; to tell fortune', MUK. баеъ (XVI с.), баяне (1627 Беринда), баяти (XVIII с.), OES. баяти; Ru. dial. *ба́ять*, *ба́йти*, Бу. *ба́я* 'bewitch', SC. *bājati* 'to bewitch', Sl. *bājati* 'to talk, forecast', Cz. *báti* 'to talk', Po. *bajać* 'ts', UpSo. *bać*, LoSo. dial. *bajaś* 'ts'. — Deriv. *ба́яння*; *ба́йн*, *ба́яніст[ка]*; b/f. *бай*, *ба́йка*, etc.

From **baj-a-ti* 'to talk', IE. root **bhā-* with *-j*- extension, cf. Lat. *for* (< **fā - oōp*), *fāri*, As. *bōtan*, Pokorny 106.

ба́ти 'to bend, fold, plait; to cram in; to knead (dough); MUK. вбгай (:**вбгати*) (XVIII с.); BRu. *бгаць*, for other Sl. see *мѣти*. — Deriv. *ба́тися*, *в-*, *розі-* *ба́ти*, *ба́ний*, *ба́нка*, *бачкѣй*, Wd. *заба́гач* (Нс.), *забегачкѣй* *ниж*; here also Ср. *ба́ник* (< **gъb - an - iks*) 'слоная лепешка', Балецкий StSl. 10, 1 - 120. — Syn. *м'яти*, *жу́жми-ти*, *жаку́вати*, Деркач 19, 105.

A metathetic form of **hbaty* < **gzbati*, see *нүтти*, Потебня К ист. зв. 1, 224, Miklosich 82, Berneker 1, 366, Janów SymbRozwadowski 2, 286; other etymologists connect the word with **bzgati* < **bheug-* 'to bend', Ильинский РФВ. 42, 235—259, referring it to OES. *объжа*, Ru. [в] *обжа* 'measure of land', Mikkola IF. 26, 295—296.

бджола́, Ed. бжолá, Wd. пчолá 'bee'. MUK. о бчолы (1540), о бчолѣ (XVII с.); OES. отъ бычель (XI с. Остр. ев.), бычела (1073 Изб. Св.), бчела (1078), бчелы Npl. (1114), бчоль Gpl. (1344 Тимченко 159), пчела, пчелы Npl. (XIV с.). — BRu. *пчалá*, Ru. *пчела*, OCS. *bščela* (Mar.), *bščela* (Assem.), Bu. *пчела*, SC. *pčela*, čēla, Sl. *čbēla*, *žbēla*, also *včela*, Cz., Slk. *včela*, Po. *pszczoła*, OPol. *pszoła*, UpSo. *pčola*, LoSo. *cota*, Plb. *cyōla*. — Deriv. бджілка, -лонька, -лочка, бджільний, бджільництво, -йцький, бджолинний, бджоляний, -ик, бджоляр, -ка, -ський, -ство, бджолозатілення, -ловання, бджоловидка, бджолоїдка; FN. (pseudonym) Пчілка; GN. Бджільна.

Uk. бджола́ represents a rare case of progressive voicing of consonants: **bščela* > **bčela* > *bžola* (dissimilated into dial. бжолá); the word is generally connected with **bukažr*, **bukati*, Uk. *буча* 'noise, row', Ru. *бучать* 'to buzz', Miklosich 25, Berneker 1, 116, Brückner PF. 7, 175; yet, *bščela* (< **bhikela*) is referred to Ir. *bech*, AS. *béo*, E. *bee*, Meillet MSL. 14, 362, 476 ff., and, further, to Alem. *bī*, OPr. *bitte*, Lith. *bite*, Latv. *bite*, etc., < **bhei-*, Gauthiot MSL. 16, 264—279, Mikkola 1, 38, Walde-Hofmann 1. 556. Pokorny 116; (extensively:) Falk Urfsl. *bščela*, *apis mellifica*, Uppsala 1944.

бдѣти MUK., бѣдѣти OES. see *будѣти*.

be! interj. imitating the bleating of sheep or expressing disgust; MUK. ни бе ни ме (XVIII с.); Bu., Ma. *be!*. SC. *bé!*, Cz., Slk. *bé!*, Po. *befe!*! — Deriv. бѣкати, -кнати, -канья; бѣбѣ!, бѣбѣкати, -кнати, -канья; ні бе ні ме!; MUK. бегечучи (XVII с.).

An o/p. interj. akin to Latv. *bē*, Gk. *bē*, Lat. *bee*, ModHG. *bäh*, etc., РССтоцький 3, 144, Berneker 1, 48, Pokorny 96.

бѣбѣ[в]х! interj. imitating the sound of a heavy fall or blow, first recorded in the XIX с.; wanting in other Sl. — Deriv. бѣбѣ[в]жати, -жнати. — Syn. *бах!*, *бабáх!*

Like *бабáх!* an o/p. interj., see *бах!*, РССтоцький 3, 142—143.

бѣбехи Npl. 'quilt or covering filled with feathers; bowels, intestines', ModUk.; Po. *bebech* 'ts'. — Syn. *періна*, *піддушки*; *нүтроци*, *тѣльбухи*, Деркач 19, 121.

According to Brückner 19, the word is connected with *baba*; yet, more probable seems to be its connection with the preceding interj. based on acoustic elements; cf. also Sławski 1, 29.

бев! interj. imitating the deep sound of a bell, ModUk. only. — Deriv. бѣвкати, -кнати, -ання. — Syn. *бев!*

An o/p. interj., РССтоцький 3, 144.

бѣвзень, бѣвзь 'stupid fellow, blockhead', ModUk. only. — Syn. *дурень*, *дурѣна*, *дуріло*, *дурніло*, *глупак*, *бѣвдур*, *йблон*, Деркач 19, 64. — Deriv. FN. *Бевзѣнко*, *Бевзь*.

According to Шахматов, ИОРЯС 7:2, 340, from < **balzъnъ* (= **bolzъnъ*), a deformation of *блзень*, q. v.

бегемѳт 'hippopotamus; Behemoth', ModUk.; BRu. Ru. (since 1789)ts. — Deriv. бегемѳтник. — Subst. *иінопомѳм*.

From Hb. *behēmōth*, apparently a pl. form signifying beasts, Lokotsch 24, АкСл. 1, 309; the ultimate source is Eg. *p-eh-e-mai* 'water - ox', Skeat 54.

бегáр see бигáр.

бегонія 'begonia', ModUk.; BRu. *бягонія*, Ru. *бегония* (since 1873), Po. *begonia*.

Named after Michael *Begon*, a Fr. promoter of botany (1638—1738), АкСл. 1, 312, Gamillscheg 95, Skeat 54.

бедреніць, бедриніць, dial. also бердінець, бидриніць, бедрець, бѣдрич, педриніць, ядриніць 'Pimpinella Saxifraga L.: pimpinella, saxifraga'; MUK. бедренецъ, бедринецъ (XVIII с.); BRu. *бядрынецъ*, Ru. *бедреніць*, SC. *bědrinac*, Cz. *bedrník*, dial. *bederník*, *bedernica*, *deberník*, Slk. *bederník*, *bederenček*, Po. *biedzeniec*, OPo. *wiedzeniec*. — Deriv. *бедреніцевий*; MUK. бедренцовый Gsg., настьня бедренцовое (XVIII с.). — Subst. *бері - деревінь, бріб-частьє зіллячко, дрібчастьє зілля, галаціўка, козёл, козліки*, Makowiecki 269.

The very variableness of the forms suggests a f/e deformation of a non-Sl. term, most probably of MLat. **piperinella* (: *piperinus* 'out of pepper'), whence Fr. *pimpre-nelle*, E. *pimpinella*, Germ. *Bibernell*, etc., cf. Gamillscheg 695, Skeat 452; Walde-Hofmann 2, 309; as another source Osman.-Pers. *badrūdž* 'Melissa officinalis' may be considered, Преображенский 1, 21; in both cases the f/e association with **bedro* is evident (excerpt *педриніць, ядриніць*); in view of the above the older explanations of the word connecting it with **bodati*, Горяев 14, **buditi*, Brückner 25, or **bedro*, Machek 28, are to be rejected.

бедро, often Npl. бѣдра 'hip(s), haunch(es)', MUK. бѣдрѣ бѣкъ (1596 Зизаній, 1627 Беринда), бѣдра — лядвія, чресла (XVII с. Синонима 137), OES. по бѣдрѣ (XV с.), на бѣдры; Ru., Bu. ts, Ma. *bědro*, SC. *bědro*, Slk. *bědro*, Cz., Slk. *bedro*, Po. *biodro*, UpSo. *bjedro*, LoSo. *bjědro*. — Deriv. *бѣдровий*, *бѣдрá[с]твий*, *бѣдрáк*, *бѣдрик*, *на-бѣдренник*. — Syn. *стеги́но*.

According to Berneker 1, 47–48, Sl. **bedro* derives from IE. root **bed-* 'to swell'; it is, in his opinion, connected with Lat. *femen* (< **bhedmen*) 'hip'; cf. also Walde-Hofmann 1, 98, 477, 851, Pokorny 96, Георгиев 39, а. о.

бедуін 'Bedouin', ModUk.; BRu. *бедуін*, Ru. (since 1836), Bu. *бедуїн*, Cz., Po. *beduin*. — Deriv. *бедуїнка, -нський*.

From Ar. *badawīn* 'wandering inhabitants of the steppe' (: *badw* 'desert'), Преображенский 1, 22, АкСл. 1, 318.

без 1. Wd. биз, біз (Подністров'я) conj. 'without', MUK. безъ (XV с.), без (XVI с.), OES. безъ; also безо (1366 Тимченко 81); BRu., Ru., Bu., Ma. *без*, OCS. *bezz*, SC. Cz., Slk., Po. *bez*, UpSo. *bjěz*, LoSo. (old) *bjez*. — Deriv.: Frequently used as a prefix corresponding to E. 'less', e.g., *безбáтченко: бáтько, безбородий: борода, безвілляний: вілля, беззолосий: зóлос, беззібий: зуб, безм'ясний: м'ясо, безнадійний: надія, безвіддя: вода, безгрошів'я: гроші, безділля: діло, беззаконня: закон, беззем'ля: земля, etc.*, Wd. *бездіткіня: дітки*, (Гнатюк E36. 4, 235), *безтоясниця (тісанка): тояса* (Грицак РМ. 2, 146), *бездорож (негóда): дорóга* (Лисенко 18), etc.; FN. *Безйóров: йор(ъ)* (pseudonym of Рошкович, Тулуб 227), *Безушко: ушо, etc.*; GN. *Безі́мenna: ім'я, Безлю́дівка: люди, Безпáльче: FN. Безпáлько (: пáлець), etc.*

PS. **bezz*, IE. root **bheǵh-* 'outside, without', cf. Skt. *bahis* 'outside', OPr. *bhe*, Lith. *bė*, Latv. *bez* 'without', Berneker 1, 54, Trautmann 28, Pokorny 112—113.

без 2. see бузѡк.

безбеш adv. 'aimlessly; disorderly'; dial. бѣзбаш 'commotion, disorder' (Полісся, Лисенко 18); MUK. безбашъ 'disquiet, trouble', безбаша Apl., безбашами Ipl. (XVII с.), wanting in other Sl. — Deriv. безбашнюю Asg. (XVII с.). — Subst. *беззолѡ'я, авантюра, грабіж*.

Compounded of *без*, q. v., and Tk. *баш* 'head', see бáшка; for similar hybrid formations see башлѡска.

бѣзик 'bésigue (card game)', ModUk.; Po. *bezyk* (since 1870). — Deriv. FN. *Бѣдзик*.

From Fr. *bésigue* 'ts', Горбач 2, 11, Gamillscheg 102.

бѣзѣмѣн, dial. also бѣзѣмен, бѣзѣмин 'steel yard, Roman balance', MUK. бѣзѣмѣнь (1518), без[з]мѣнами (1600 Худаш 114), бѣзѣмѣномъ Isg. (1680), бѣзѣмѣнами Ipl. (1698), бѣзѣмѣн (1755); OES. бѣзѣмѣномъ (1396); BRu. *бязѣмѣн*, Ru. *бѣзѣмѣн*, Po. *bezmián, przemián*, Cz. (from Po.) *przemien*. — Deriv. MUK. бѣзѣмѣновую Asg. (1550). — Subst. *pid vavii bez shal'*, Тимченко 73.

The usual assumption that the word is a f/e. deformation (**bezъ - mѣna*) of an Oriental term for 'weight' is probably correct, viz. Tk.: Cu. *bazman*, Tt. *batman*, Chu. *pasman*, etc., Miklosich 8, Горяев 15, Макарушка 5, Hanusz PF. 1, 463, Räsänen Mikkola Festschrift 274, ChO. 277 - 279, a. o.; according to Корш, Archiv 9, 489, it comes from Ar. *vāznā* 'weight' through Tk. mediation, see also Brückner 23, Шанский 32; its Sl. origin (cf. Berneker 1, 53 - 54, Худаш 144 - 145) must be decidedly rejected on account of semantics, chronology and the geographical distribution.

бѣзѣдня 'abyss, chasm', Wd. бѣзно, MUK. бѣзѣдня (1627 Беринда), бѣзѣдня (XVIII c.), otherwise: бѣздна, бездна; OES. безд[ъ]на, бездѣна. — Syn. *пропасть*, MUK. бѣздна, пропасть, глубѣкость, мнѣзство мнѣгое водѣ, окниѣна. (1627 Беринда).

Compounded of *без* and *дно*, see s. vv.; re. suffix -*ja* cf. РССТѣцкій 1, 4.

бѣзѣунка, бѣдѣзинка Wd., бѣзѣунка, бѣзѣумка SoCp. 'young cow (ewe-lamb, etc.)', which has primaturely calved', first recorded in the XIX c. — Subst. *нѣлипка, нѣлитка*, Дзен-дзѣлѣвскій 90.

From Cp. *бѣзѣовный, бизѣовный* 'real, true', i. e. 'a real cow (ewe-lamb)', the ultimate source being Hg. *biz[ony]* 'really, truly', cf. Дѣже StSl. 7, 160 - 161; see *бѣзѣовѣти*.

бѣй hist. 'bey', MUK. бѣйѣе Npl. (XVIII c.); BRu., Ru., Bu. ts, Po. *bej*. — Deriv. MUK. бѣйского Gsg. (XVII c.). — Subst. *тѣмѣул турѣцѣких уряѣбѣцѣѣ*.

From Tk. *bej* 'ts', Тимченко 81-82, АкСл. 1, 369.

бѣка see бѣця.

бекѣс 'snipe', ModUk.; BRu. *бакѣс*, Ru. (since 1780), Bu. *бекѣс*, Po. *bekas*, etc. — Deriv. *бекѣсовый, бекѣсинный, -инник*. — Subst. *барѣнчик*, Wd. *пѣкач* (Полѣсся, Павлс).

From Fr. *bécasse* 'ts', АкСл. 1, 370, Gamillscheg 93.

бѣкѣти see бѣ!

бекѣрник Wd. (Hc.) 'tassel' (Ясениця, Ворохта, Vincenz 9), first recorded in the XX c. — Subst. *кѣтиця (як при-кѣса кѣнтарѣ в молодѣого пѣрубѣка)*.

From Rm. *becher* 'bachelor, young man', Vincenz 1. c.

бекѣр hist. Ed. 'picket, advanced guard (in the steppe)', first recorded in the XIX c.; Ru. dial. ts. — Syn. *пѣкѣта*; subst. *пѣрѣдня сторѣжа*.

From ModHG. *Pickett* 'ts', the ultimate source being Fr. *piquet*, Vasmer 1, 71, Gamillscheg 697.

бекѣша 'women's cloak (usually fur coat); cape', MUK. бекѣшу Asg. (XVII c.); Ru. ts and *бекѣшь*, (1789:) *бекѣш*, Po. *bekiesz*. — Deriv. *бекѣшка*; MUK. бекѣйшу Asg. (XVI c.); here also as b/f. SoCp. *бѣкѣш, бѣкѣч*, Балецкій StSl. 9, 346. — Subst. *дѣвѣ хѣтро уѣбрѣского кѣро*.

From Hg. *bekes* 'ts', Тимченко 82, Балецкій 1. c.

бѣкѣн 'bacon', ModUk.; BRu., Ru. *бекѣн*, Po. *becon*. — Deriv. *бѣкѣнный, -ѣновий*. — Subst. *сѣвинѣна*.

From E. *bacon* 'swine's flesh, cured for eating', Skeat 43.

белебѣнити 'to prattle, chatter, gossip', ModUk.; Ru. *белебѣнить*. — Deriv. *бѣлебень, бѣлебинь*. — Syn. *бабонити, балабонити, балажати*.

An o/p. formation corresponding to *балабонити*, the basis being *ба!*, q. v.

белѣга, also *балѣга, балига* Wd. (Cr.) 'cow-dung, ordure', first recorded in the XIX c.; SC. *bālega*. — Subst. *лайняк, кізяк*, Кузеля 41.

From Rm. *baligā* 'ts', Шаровольський 1, 54, Шелудько 2, 126, Cioranescu 62–63, Vincenz 6.

белѣй Wd. 'larva of a beetle; blockhead, lubber, lout', ModUk. only. — Deriv. FN. *Белѣй*. — Subst. *личинка хрущя; йблон, тѣлепень*.

From Rm. *bālai* 'white', Шелудько 2, 127, Cioranescu 60.

белемніт 'belemnite (a kind of fossil)', ModUk.; BRu. ts, Ru. *белемніт*, Po. *belemnit*. — Subst. *чортів кілець*.

From Gk. *belemnītēs* 'a kind of stone', Skeat 55, which, in its turn, comes from *belemnōn* 'arrow, missile', АкСл. 1, 370.

беленá 'Hyoscyamus niger L.: henbane', OES. *белена* Gsg. (1073 Ізб. Св.), *белень* (XIV c.); Ru. ts, Bu. *блен*, Ма. *блѣно блѣѣ*, Cz. *blin*, Slk. *blen*, Po. *bielun*. — Deriv. *белѣна барабѣля, білѣна* (f/e: *білий*), *білун*. — Syn. see *блекотá*.

PS. **belnā*; **belna*, IE. root **bhel-* 'white', cf. AS. *beolone* (< **bhelunā*), OHG. *bilisa*, ModHG. *Bilsenkrout*, Gall. *beimuntia*, etc., Berneker 1, 48, Walde–Hofmann 1, 99–100, 497, Pokorny 120.

белендіти Wd. 'to chat, chatter, stutter', ModUk. only. — Syn. *белебѣнити, бѣлькотити, -тати, блекотати*;

блѣяти; базікати, говорити нісенітницю, Бандрівський, Досл. і мат. 4, 4.

An o/p. formation, corresponding to such words as *белебѣнити, бѣлькотити*, etc., the basis being interj. *бе!*, q. v.; according to Бандрівський, l. c., the root is "unknown to Uk."

белеґріст 'belletrist, fiction writer', ModUk.; BRu. *белеґріст*, Ru. *беллетрист*, Bu., Ма. *белеґріст*, Po. *beletrysta*, etc. — Deriv. *белеґрістка, -їстика, белеґристичний*. — Subst. *а́втор художньої прози (романів, повістей, оповідань)*.

From Fr. *belles lettres* 'fiction literature', Лесин-Пулинець 36.

белѣчка Wd. 'sheep', first occurrence: XIX c.; wanting in other Sl. — Syn. *овѣчка*.

An o/p. formation based on *блѣяти* and *бѣкати* (; *бе!*), see s. vv.; less probable is the derivation from Rm. *bāl* 'black' sheep with a white head', Шелудько 2, 127.

Белз GN. Belz (city in Ukraine), MUK. Белзь (1608 Худаш 157), OES. Белзы (1377 Лавр. 1, 101); BRu., Ru. ts., Po. *Belz*. — Deriv. *бѣльзкий*; FN. *Бѣлза*; GN. *Бѣльзець* (Кат. річок 13, 156), *Бѣлзі* (Бойк. 57).

The name as well as its appellative cognates: Bk. *бѣвз, бѣвз[ун]а* 'valley; precipice' (Бойк. 18) reflect a Wd. development of PS. **bьlzs*, **bьlз[in]a*, IE. root **bhl-*, a variant of **bhel-* 'to swell', with *ǵ*-extension, cf. Pokorny 120–122; the alleged connection of *Belz* with Po. *belzy* (*belzy*) *się* 'it shines', Lat. *fulgeo*, etc., Brückner 26, Staszewski 31, is dubious.

бѣльбас, dial. *бўльбас, більбас* 'clumsy person, body', ModUk. only; BRu. *балбѣс, байбѣс, балбѣс* 'clumsy child, booby', Ru. *балбѣс, балбѣшка* 'booby', ни *бѣльмѣса* не

понимает 'he does not understand anything'. — Deriv. *бельбасуватий*; FN. *Бельбас, Билбас*; — Суп. *бёвзень, бовван, дурень, йолон, тэлепень*.

From Tk. Kirgh. *bılbes* 'he (who) does not know', Lokotsch 26; putting *бэльбас*, etc., cognate with *балабос*, Верхратський ЗНТШ. 12, 42, does not explain the origin of the former, but there was probably some associative semantic connection ('clumsiness') between the two groups of words later; see *бельмёс*; cf. also УМШ. 14 : 5, 84.

бельведёр 'belvedere, prospect-tower', ModUk.; BRu. *бельведёр*, Ru. *бельведёр* (since 1803), Po. *belweder*. — Deriv. *місце або будинок з гарним видом*.

From Fr. *belvédère*, the ultimate source being It. *belvedere* 'place of a fair prospect', Gamillscheg 97, Battisti 1, 482.

бельэтаж 'first (main) floor; dress-circle (in the theatre)', ModUk.; BRu., Ru. (since 1863) *бельэтаж*. — Deriv. *бельетажний*. — Subst. *найкращий, другий зачислено, поперх будинку; лжі в театрі*.

From Fr. *bel-étage* 'ts', АкСл. 1, 391.

бэлька Wd. see бálка 2.

бэлькати 'to stammer, stutter', first recorded in the XIX c.; Cz. *blkatí, blkotati*, Po. *belkotać: belgotać, bulkotać: bugotać*, dial. *belczec*. — Deriv. *бэлькнути, бэлькотати, -ання, бэлькотіти, -іння, бэлькіт, бэлькотня, бэлькотін, -уха*. — Суп. *балкати*, etc., see *говоріти*.

An o/p. formation based on PS. root **bylk-* 'to stammer, stutter', Berneker 1, 117—118, РССтцкий 3, 145.

бельмёс 'booby', ModUk. only; for cognates see *бэльбас*.

From Tk. Osm. *belmez* 'he (who) does not know (anything)', Lokotsch 26.

бэльфер Wd. 'teacher' (Стрий), Po. *belfer*.

From ModHG. *Behelfer* (through *Vi?*)

бэльчук Wd. (Нс.) 'chain', first occurrence: XX c. — Subst. *ланка, звено*.

From Rm. *belciug* 'ts', Vincenz 8.

бем! interj. imitating the sound of bells: ding-dong!, ModUk. only. — Deriv. *бёмжати, -ання, бёмжнути, бём-бем!*; FN. *Бёмб.* — Суп. *бам!*

A variation of *бам!*, q. v., РССтцкий 3, 142.

бендіюг see биндіюг.

Бенедікт PN. Benedict; MUK. see *Венедікт*; Po. *Benedykt*, etc. — Deriv. *Венёда, Венёдо, Бенько*; FN. *Вень, Бёнеш, Беньків*; GN. *Веньова, Венячово*, Петров 146; OUK. FN. Бенко (1398 Коломия, Грамоти 148), Бънко (1399 Львів, 1404 Медика, *ibid.*); *бенедиктін, -ка, -ський*. — See *Венедікт*.

From Lat. *benedictus* 'blessed' (: *bene dicere* 'to use words of good omen; to bless'), Skeat 56.

бенёра see Венёра.

бенефіс 'benefit[-night]', ModUk.; BRu. ts, Ru. *бенефіс* (since 1808), Po. *benefis*. — Deriv. *бенефісний*. — Subst. *вистава, зиск з якої йде на користь актора (бенефіціанта)*.

From Fr. *benefice*, the ultimate source being Lat. *beneficium* (see the following word), Gamillscheg 97.

бенефіція hist. 'benefice, grant', MUK. отъ бенефиций (1596), бенефициумъ (since 1710), Ма. *бенефіція*, SC. *benëficija*, Cz., Po. *beneficium* — Deriv. *бенефіціант, -ка*, MUK. бѣнефѣкаціи Apl. (XVIII c.). — Subst. *(церковні) маєтки й зиск із них, Кузеля 42; добродійство, ласка; лєнно дучовне*, Тимченко 82.

From Lat. *beneficium* (: *benefacere*) 'well-doing, kindness, (later:) 'grant of an estate', Skeat 56, Тимченко 1 c.

бѣнзель dial. 'truss; tuft' (Полісся, Лисенко 18), first recorded in the XX c. — Subst. *візоть, якім мажуть до-мівку хати*, Лисенко l. c.

A dial. deformation of *пѣнзель*, q. v.

бензин, Wd. бензіна 'benzine, gasoline', ModUk.; BRu. *benzin*, Ru. *бензин*, Ма. *бензин*, SC. *benzin*, Cz. *benzin*, Po. *benzyna*. — Deriv. *бензиновий, бензіна*. — Syn. *га-золина*.

From Fr. *benzine*, the ultimate source being Ar. *lubān jāwī* 'Javanese frankincense, a resinous substance, benzoin', Skeat 56, Gamillscheg 97, (extensively:) Smilauer Nř. 26, 51.

бензѳл, Wd. бензѳль 'benzol[e], benzoin', ModUk.; BRu., Ru. *бензѳл*, Ма. *бензѳл*, SC. *bēnzōl*, Cz. *benzol*, Po. *benzol*. — Deriv. *бензѳловий*.

From ModHG. *Benzol* 'ts'; for the ultimate source see the preceding word.

бѣнкарт, Wd. also бѣнькарт (Львів, Стрий) 'bastard', MUK. бенкарта Asg. (XVI c.), бенкартом Isg., бенкартами Ipl. (XVII c.), бенкартъ (XVIII c.); also (artificially adapted:) бѳкарт (1627 Беринда); Po. *bękart*. — Deriv. Wd. *бѣнькартѳрїя*; MUK. бенкартенятъ Grpl. (XVII c.). — Subst. see *бѳйстер, бѳйстрѳк*; MUK. бенкартъ — прелюбодѳйчищѳ, рабичищѳ (XVII c. Синонима 138).

From MHG. *banchart* 'illegitimate child', lit. 'a child begotten upon the bench', PCStoцький 4, 172, Kluge 19; perhaps through the medium of Po. *bękart, bękart*, Шелудько 1, 21, Richhardt 34; cf. also Korbut PF. 4, 402, 512, Brückner 23—24.

бѣнкѳт see банкѳт.

бѣнтѳг 'novice (in any undertaking)'. — **бѣнтѳжити** 'to perplex, confuse, embarrass', ModUk.; BRu. *бѣнтѳжиць*.

— Deriv. *збѣнтѳжити[ся]*, *збѣнтѳжувати[ся]*, *бѣнтѳжливий*, *-вість, бѣнтѳжний*, *-ність*, [*з*]бѣнтѳжений, *-ння*. — Syn. *непокоїти, турбувати; хвилювати*, Деркач 22.

Of uncertain origin; its connection with Wd. *бѣтѳга, бѣтѳжний*, though possible, cannot be firmly established; cf. Шевельов (Шерех) ZfsPh. 23, 160, Ткаченко УМШ. 9-2, 65.

бѣнькарт Wd. see бѣнкарт.

бѣнькѳт Wd. see банкѳт.

бер! interj. see бир!

бер[ь], бирь[x] Cr. 'planked footway, gangway plank', **берв** dial. 'trunk (stock) of a tree', **бѳрва**=бер, OES. брѳвъ, къ берви Dsg.; двѳ берви; Бу. *бѳрв*, SC. *brv*, OCz. *břev*. — Deriv. SoCr. *берѳйя, бириѳя*; see also *бервенѳ*. — Syn. *кладѳка; колода*; SoCr. *перѳжитка, вирѳлина, лѳвка*, Дзєндзєлєвський 94.

PS. **brvъ*, see *бервенѳ*, Janów SymbRozwadowski 2, 276.

бербенїя 'cask, keg (usually for cheese)', ModUk.; Po. (from Uk.) *berbenica*. — Deriv. *бербеничѳка*, Wd. *берѳбѳй-ка*, Cr. *бер[в]ївка*. — Subst. *дѳжка на сир*.

From Hg. *berbence* 'ts', Hanusz PF. 1, 465, Кузеля ЗНТШ 97, 221, Brückner 21, Vincenz 10.

берберїс see барбарїс.

бервенѳ 'beam, joist, rafter, balk', MUK. двѳ бервени... бервено (1574), бервна Gsg. (XVc.), бервена Gsg. (XVII-XVIII c.), бервно (XVII c.), OES. бѳрвно (XI c. Остр. ев.), бревно (XIV c.), на бервнѳ, бервна Npl., бревна Apl. (1490); BRu. *бервянѳ*, Ru. *бревнѳ*, OCS. *brv[ъ]no, brv[ъ]no*, Бу. *брѳв*, SC. *brvno*, Slk. *brvno*, Cz. *břevno*, Po. *bierwiono, bierzwiono*, OPo. *birzwno, bierzwno*, etc., dial.

bierzno, bierzno. — Deriv. *бѣрѣнна, бѣрѣнце, бѣрѣння, бѣрѣнчѣстий*; МУК. *беревень* (XVII с.), *берѣння* (1754), ГН. *Беревенія, Берѣнна, -нний, Берѣнскій*, (Петров 146), *Бѣрѣня*. — Сын. *колѣда, деревина*; also *трам, бѣлка*, Тимченко 83.

The word has not yet been satisfactorily explained; UK., BRu. and Po. forms as well as Ru. dial. variants *беріо, беревно, бер[е]венно*, etc., postulate **bervno* (: **bervъ*) as a PS. source, and this excludes their connection with Oic. *brū, bruggia*, AS. *brug*, OHG. *brucka* 'bridge', accepted by Berneker 1, 92, and followed by Machek 48, Sławski 1, 33, Pokorny 173, a. o.; in no case the word is related to **brzъvъ* (see *бровѣ*), Pedersen KZ. 38, 322, Kluge 44, or to **briti* (see *брити*), Ильинский РФВ. 65, 221–225; equally uncertain is the assumption of a break-neck metamorphosis: **bervъ[no]* > **bervъ[no]* by Vasmer 1, 119; the word is more probably connected with **bьrati* (see *брати*), as suggested by Brückner 26, and PF. 7, 174; Ru. *бревно* comes from OCS. *bъ[ry]vъzno*, Преображенский 1, 43; Cz. *břevno* and SoS. forms are based on a later PS. variation of the word: **bьrъvъno*, Rozwadowski RS. 1, 251; see also *бер*.

бервінок see *барвінок*.

бергамѣт, Wd. *bergamot* 'bergamot (a kind of pear)', ModUK.; BRu., Ru. (since 1780) *ts*, Po. *bergamot[a]*. — Deriv. *бергамѣтовий, -ѣтний*.

From Fr. *bergamotte* or It. *bergamotta* respectively, the ultimate source being Tk.: Osm. *beg armudu* 'princely pear', АкСл. 1, 393, Lokotsch 24, Дмитриев 21.

бердѣнка 'Berdan rifle' ModUK.; BRu., Ru. (since 1868) *ts*; Po. *berdanka*.

Named after *Berdan*, the Am. inventor of the rifle, АкСл. 1, 393.

Бердичів GN. *Berdychiv* (city in Ukraine), ОУК. *Бирячиковъ* (1320 БЭ. 3, 74), МУК. *Беричиковъ* (1546 ЭСл. 3 а, 490); Ru. *Бердичев*, Po. *Berdyczów*. — Deriv. *бердичівський, бердичівець, -ва*.

Of uncertain origin; it is perhaps a possessive formation derived from **Вуричик* (: *Вурич*) see *бурч*; the contemporary name is influenced f/e. by *бѣрдо* 2., q. v.; Данилов's explanation from **Берендичів* (: *Берендичи, Берендѣи*), Україна 17, (1962), 31, is lacking historical evidence; *ts* refers to Staszewski 31.

бердѣш, Wd. *berdesh* 'halberd', МУК. з *бардышами* (XVIII с.); Po. *bardysz, berdysz*, Ru. *бердыш*, MRu. *бердыш* (1704). — Сын. *бѣрда, алебѣрда*.

From MLat. *bardūciūm* 'pole-axe', Тимченко 58; Po. medium, suggested by Berneker 1, 44, Richhardt 34, a. o., is to be rejected on account of the accent.

бѣрдо 1. 'weaver's loom, weaver's comb', МУК. *бердо*, вѣ *берда* (XVIII с.); BRu. *бѣрда*, Ru. *бѣрдо* (since the XVII с.), Bu. *бѣрдо*, SC., Slu. *brdo*, Cz. *brdo*, OCz. *brdo*, Po. dial., LoSo. *bardo*. — Deriv. *бѣрдечко, бѣрдни́к*, МУК. *бердников* Gpl. (XVIII с.). — Сын. *тѣцький гребінь*.

PS. **bьrdo*, akin to Latv. *birde* 'weaver's stand', Goth. *baúrd* (in *fofubaúrd*) 'footstool', OHG. *bort*, AS. *bord*, etc., Berneker 1, 118; according to Pokorny 138, it is a BS. borrowing, cf. **bheredh-* 'to cut', **bьrdo-* 'board'; an extensive explanation of the word is offered by Machek 42 and Slavia 21, 269: he connects it with Gk. *spáthē* (< **spr-* - *dhā*) 'weaver's comb', and considers it identical with *бѣрдо* 2., q. v.

бѣрдо 2. 'hill; precipice, abyss', ModUK.; Bu. *бѣрдо*, Ma. *бѣрдо*, SC., Slu. *brdo*, Cz. GN. *Brdo*, Po. GN. *Bardo, Bardony, Bardzice, Bardzimin*. — Deriv. Bot. *бердульєць, бердуляк, бердулян, бердульон, бердульчик* 'Rhododendron L.'; Wd. (Bk.) *бѣрце* (< **бердце*), *бердовѣня, бердѣвѣя, бѣрѣя*;

GN. *Берда, Бердиж, Бердиново, Бердо, Бердянка, Бердянські хутори, Берлін, Берзіана, Бірнова, Бірце* — Syn. dial. *верьх, ўрвана гора, Бойк. 17, де стріжкє поле, строжи́на, Гуц. 32.*

PS. **bardo*, according to Zupitza KZ. 36, 65, akin to Gk. *brēnthos, týmbos* Hes., Cymr. *brynn* 'hill', OIc. *brattr*, OE. *bront* 'steep', Berneker 1, 118—119; IE. base ***bheredh-* 'to cut', ***brāho-* 'board', Pokorny 138, see *бердо* 1.

бердо 3. 'hand or leg of a dead (in Uk. folklore)', first recorded in the XIX c.

The connection with *бердо* 1., though possible, is not quite clear for semantic reasons; perhaps it represents the primitive meaning of the root: 'to cut', viz. 'a cut hand or leg respectively', see *бердо* 1.

бѣрег, бѣріг 'shore, bank, coast, beach; Wd. (Bk., Hc.) mountain, steep slope (of a mountain)', MUK. *отъ берега* Gsg. (XV c.), на *березѣ* Lsg. (XVIII c.), OES. *берегъ*, на *березѣ* Lsg.; also (from OCS.) *брѣгъ* (1073 Ізб. Св.), по *брѣгу* (XI c. Остр. ев.); BRu. *бѣраг, Ru. бѣрег* and (from OCS.) *брег, OCS. bręgz, Bu., Ma. брег, Cz. břeh, Slk. breh, Po. brzeg, Ca. bræg, Sli. brég, Plb. brig, LoSo. br'og, UpSo. brjoh.* — Deriv. *берелюва, береловий, береловицько, береловина, берелулка, бережистий, бережина, бережок, беріжок, бережечок, береженько, бережняк, [за-, на-, під-, по-, при-]березжий, поберезжя, поберезжник, узберезжя, etc.*; GN. *Бѣрег, Берей, Береліво, Берѣжа, Березінка, Березіани, Березінка, -инці, Березіюка, Березій, Березіне, Березиниця, Березок, Березюї, Березомѣт* (: Wd. *береломѣт* 'undermined bank', Лимаренко ПитТопОн. 148 - 152), etc.; FN. *Березинський, Березиний, Березжов, Березинський, Березиницький, Березняк, Березняцький, etc.* — Syn. *край ріки, моря; окраїна, кант*, Тимченко 83.

PS. **bergz*, IE. root ***bhergh-*, a variation of ***bhergh-*, evidenced in Skt. *brhāt-* 'high', Av. *barazant-* 'high', Toch. AB *pärk-* 'to rise', Goth. *baîrgahei* 'highlands', OHG. *berg*, AS. *beorg* 'mountain', a. o., Jagić Archiv 30, 457, Brückner Archiv 42, 138—139, Младенов 47, Machek 47, Sławski 1, 46, Sadnik - Aitzetmüller 218, a. o.; some etymologists consider it as a PS. borrowing from Teut. **bergaz*, Kluge 27, Meillet RS. 2, 69, Berneker 1, 49-50, Преображенский 1, 23, Trautmann 30-31, a. o.; according to Kiparsky 1, 101—102, it comes from a Centum-language in general; Pokorny 140—141, derives it from a Ven. - Ill. source; the genuine Sl. provenience of the word from IE. is most probable; cf. also Шевельов 143 - 147.

берегти, Wd. *беречі* 'to take care, look after, spare, respect; preserve, watch', MUK. *берегучи* (XVIII c.), OES. не *бережеть*, не *березѣта*, не *бережахоу* (XV c.), *беречи* (1450); also *брежемъ* (1315), *брежеть* (1390), не *брѣзи*, не *брѣщи* (XI c.), не *брѣжмъ* (XII c.); BRu. *бѣрагчы, Ru. беречь, OCS. bręsti, OSC. brzem.* — Deriv. *береміся, бережити, зберемі[ся], [по]зберіати[ся], бережіння, [о]березжий, -ність, бережливий, -вість, бережій; FN. Оберезжий.* — Syn. *стереміти, хороніти*, Деркач 22.

PS. **bergti*, IE. root ***bhergh-*, a variant of ***bhergh-*, preserved in Goth. *baîrgan*, OIc. *bjarga*, AS. *beorgan*, OHG. *bërgan*, ModHG. *bergen* 'to hide, recover', the orig. meaning 'to lay somewhere for safe keeping', is found in Teut. and Sl., Kluge 27, Berneker 1, 49, Kiparsky 1, 59.

берѣза 'Betula alba L.: birch'; fig. (in Uk. folklore): 'leader of carollers'; MUK. *береза* collect. (XVII c.), *берези* Gsg. (XVIII c.); OES. *береза*; на мѣсто нарицаемое *Березу*; *брѣза* (XIV c.); BRu. *бярѣза, Ru. берѣза, Бу. бряза, Ма. брѣза, Cz. břiza, Sln. breza, Po. brzoza, etc.* — Deriv. *берѣз[онь]ка, беріз[онь]ка, берізочка, берізочка, бере-*

зин[к]а, беззінник, -ниця, -ничок, підберезник, беззнівка, беззінник, -ячок, беззівниця, березовий, etc.; FN. Береза, Березний, Берез[н]ицький, Березович, Березюк, Березинський, Березій, Березовський, etc.; GN. Береза, Березінь, Берездів, -ці, Березина, Березинська, Березів[ка], Березівка, Березівка, Березина, Березина, Березіне, Березинівате, Березиніватка, Березиник, Підберізиці, Березиничата, Березиняк, Березинякі, Березова, -вий, -во, Березовичі, Березовиця, Березотічка, Березінка, etc. OUK. Березово (1425 Снятин, Грамоти 153). — Syn. *берест білий, чечотка*, Makowiecki 56.

PS. *berza, IE. base **bherǵ- 'to shine; white', cf. Skt. *bhr̥jātē* 'is shining', *bhūrjas* 'a kind of birch', AS. *beorc*, birce 'birch', Lit. *bērzas*, Latv. *berzs*, OPr. *berse*, etc., Pokorny 139, Berneker 1, 52, Trautmann 32; for the fig. meaning of *береза* in Uk. folklore see Онацький 1, 82–83, and Vernadsky *The Origins of Russia* 113–116.

березень 'March', OES. мсць апрѣль рекомыи брѣзьнь (XII c.); Cz. *březen*. — Deriv. *березневий*. — Syn. *березіль*; Subst. dial. *мáр[о]т, мáрець*.

From *береза*, q. v., PССтоцький Slavia 5, 11, Oriєнко РМ. 1, 244, Горбач 3, 12–13.

березіль, Ed. also березінь 'March', MUK. березозоль (1691 Горбач 3, 13), OES. березозола Gsg.; брѣзозорѣ (XIII c.). — Deriv. *Березіль* (name of Uk. theatre in 1922–1930).

Compounded of *береза* – *золá*, see s. v., Горбач 3, 12–13.

берэка, Ed. бэрек (Київ) 'Sorbus torminalis Crtz.: beam - tree berry', first recorded in the XIX c.; Ru. *бэрек*, *берэка*, Ву. *брекiня*, Ма. *брэкина*, SC. *brëkinja*, Cz. *břek-yně*, Slk. *brekuňa*, Po. *brzek*, (from Slk.) *brekinia*, (from Uk.) *bereka*, UpSo. *břekowc*. — Deriv. *берэкака*; GN.

Берэка, Берэчка. — Syn. *боторожник, богишник, брак, грішні кленіва, орябіна бракиня, рябіна берэка, смородюх*, Makowiecki 354–355.

PS. *bercz, *berka, with no certain cognates in IE., despite of Lith. *brinkti*, Berneker 1, 50, Gk. *fríkē*, Младенов 44, and OHG. *sperboum*, Machek 47; re. Po. dial. *berek* 'mud' (<Hg. *berek*) cf. Urbančzyk JP. 37, 141–142.

берендѣ, also берендіі Npl. Berendei (name of a Tk. tribe in Kievan Ruś, XI–XIII c., cf. Vernadsky *Kievan Russia* 162), OES. берендичи (Лавр. 1, 176, 378), беренѣди, берендее (ibid. 2, 463, 469); Ru. *берендѣи*, GN. *Берендѣво*; Po. *Berendeje*. — Deriv. *берендичи* (Грушевський 2, 136 ff.); FN. *Берендѣй, Берінда* (cf. Зоря Галицкая Jan. 1851, No. 4, 34). — Syn. *торки*, Лавр. 2, 463; Subst. *чорні клубуки*, EY. 2, 115.

Of Tk. origin; all attempts to find definite cognates of the name have been so far unsuccessful, cf. Vasmer 1, 78.

бересклѣт, dial. бересклѣн, бересклѣп, also вер[е]склѣд, вересклѣнь, вересклѣп 'Eunomus verrucosa Scop.: spindle tree, prickwood', BRu. *брыблiна*, Ru. *бересклѣт*, dial. *березбрѣк, берездрѣнь, брусклѣнь, брусклѣт, брун-смѣль, мересклѣт*, etc., Cz. *brslen*, Ocz. *brsněl*, Po. *trzmiel, przmiel*. — Syn. see *бруслина*.

The very variableness of the forms in Uk. and other Sl. suggests a f/e. corruption of a non-Sl. term under the influence of such words as *берест*, *клен*, *вѣрес*, see s. v.; no plausible solution is offered by Berneker 1, 51, Преображенский 1, 24, PССтоцький Slavia 5, 11, Vasmer 1, 78, Machek 45, Попов 29, a. o.

берест 'Ulm L.: elm', MUK. на берестѣ Lsg. (1683), до береста Gsg. (1694), берестына (XVIII c.), OES. брѣстие; BRu. *бѣраст*, Ru. *берест*, Ву. *бѣраст*, Ма. *бѣрст*, Cz. *břest*, Po. *brzost*, etc. — Deriv. *берестина*, -ище, бере-

сток, -тюк, -тяка, берестянка, бересняк, берестовий; FN. *Bérest*, *Берестянский*; GN. *Бересняги*, *Берестёчко*, *Берестіака*, *Бересток*, *Берестова*, -ве, -вий, *Берестя* (Ru. Брест, Оук. Берестье), *Берестин[а]*, *Берестянка*, etc. — Syn. *в'яз*, Wd. *ілем*, *ільма*, *лем*, *ульм*, see *в'яз*.

PS. **berstz*, IE. ***bherktos*, akin to *baírhts*, OHG. *beraht* 'shining', Berneker 1, 52, Pokorny 139, a. o.; its affinity with *берёза* is attested by Uk. *бересто*, *берест* 'birch - bark', Ru. *берёсто* 'ts', *берестень* 'birch - bark shoe'.

берёт, Wd. барёт, also барётка 'berret', ModUk.; BRu. *berát*, Ru. *berét* (since 1891), Bu., Ma. *берётка*, Cz. *baret*, *biret*, Po. *baret*, etc. — Dim. *берётка*. — Subst. *кря́ла шпючка*, *кашкёт без дашкá*.

From Fr. *béret* or It. *beretta* 'ts' respectively, АкСл. 1, 397; the ultimate source is Lat. *bīrrum* 'head - cover', Gamillscheg 84, 99.

бері́л 'beryl', MUK. бериллюсь (XVII c.), BRu. *беры́л*, Ru. *беры́лл* (since 1731), Cz., Po. *beryl*. — Deriv. *беріло́вий*; *бері́лий*, -ний, -овий. — Subst. *мінерáл*, *що складається з бері́лійного оксиду*, *алюмінію й силіцію*.

From Lat. *bēryllus*, Gk. *bēryllos*, the ultimate source being Skt. *vaidurya*, orig. beryl brought from *Vidūra* in India, Skeat 57; cf. also Кодов *Slavia* 9, 266.

бері́вка Wd. (Нс., Гнатюк ЕЗб. 26, 333) see бербенія.

беркати́ Wd. 'to bespatter, splash, besmear' (Надністриянина, Janów 151), first recorded in the XX c. — Deriv. *заберкати́*, -аний. — Subst. *заталіпати́*.

Of uncertain etymology; perhaps from PS. root **brk-*, cf. SC. (old) *brkati* 'to stare', Cz. *brkati* 'to trip, stumble', Berneker 1, 119, Machek 43.

беркйш! interj. imitating a fall to the ground (with one's feet in the air), first recorded in the XIX c. — Deriv. *беркйшнути[с]*. — Syn. *бебё[в]х!*

An o/p. interjection of a recent date.

берковеш hist. 'weight of 10 poods (400 lbs.)' OES. бьрковскъ, берковчсковъ, бѣрковьсковъ Gpl., берковбскы; BRu. *беркавец*, Ru. *берковец*, Po. (from ES.) *berkowiec*, *bierkowiec*. — Subst. *ва́д 10 пудів*, Тимченко 85.

The OES. substantivized adjective *бѣрковьскъ* has a Teut. source, viz. the Sw. GN. *Björkö* (< OSw. *Bioerkö*), Matthews 248; cf. also РСТоцький, *Slavia* 5, 11, АкСл. 1, 399.

берку́т 'Aquila fulva: royal (golden) eagle', first occurrence: XVII c. (Brückner 21); BRu., Ru. *берку́т* (Vasmer 1, 79: *беркѹт*), Po. (from ES.) *berkut*, *birkut*. — Deriv. *берку́товий*; FN. *Берку́т* (Франко). — Subst. „*птиця з роду вірлів*”, Орієнко PM 1, 244.

From Tk.: Kirgh. *bürküt*, Kazan Tt. *birküt*, Kazakh. *bürküt*, etc., Radloff IV, 2132, 2222, Miklosich TE. 1, 269, Nachtr. 1, 15, Макарушка 6, Преображенский 1, 24, Brückner 21, Дмитриев 21; re. accent cf. Kiparsky 2, 179, and Дмитриев I. c.

Берла́д, also Бирла́т GN. Berlad (city in Moldavia), OES. Берладъ (XV c. Ипат.), BRu., Ru. ts. — Deriv. *берла́дник*, *берла́дницький*, OES. берладникъ; FN. *Берладник*; GN. *Берладинка* (river) Кат. річок 157. — Subst. *берла́дники*: *промислові* - *здобичники на долиннім Дуня́ї в XII c.*, ЕУ 2, 119.

The name is usually derived from *берло* or *берлога* respectively, see s. v., Vasmer 1, 79; more convincing, however, is the connection with *бердо*, viz. **berd-l-ads* 'hilly place', see бердо 2.

берлін 'berlin[e] (carriage for four)', МУК. коляска называемая берлинъ (XVIII с.); **берліна** 'river boat, barque' ModUk.; BRu., Ru. (since 1780) ts, Cz. arch. *berlín[k]a* 'coach', Po. *berlinka* 'boat'. — Deriv. *берлінка* (:берліна). — Subst. and syn. (*від міста Берліна:*) *півіз, каріта; малий річний човен*, Кузеля 42; *рудван*, Деркач 87.

From ModHG. *Berline* 'Berlinerwagen', РССтоцкий 4, 232; according to Brückner 21, the name of Berlin derives from PN. **Berla*, cf. also Vasmer 1, 80; this explanation is rejected by H. Schall who refers it to the PS. root **bьr-*, Ru. *брать* 'to take', *Der Name Berlin*, 4—5; it seems more likely, however, that *Berlin*, together with Uk. GN. *Berlín* (near Броди), derives from **byrd-l-inz*, root **bьrd-*, see бёрло 2; cf. also Schall IF. 78, 126—146, Saglio RIO. 16, 104.

бёрло 'sceptre', МУК. бёрло лѣска царская (1627 Беринда), берло, булава и их славя (XVIII с.); Cz. *berla*, *berle*, Po. *berlo*. — Syn. *ліска монарша, сцётро, знак монаршої влади*, Тимченко 85; *жезл, царська відзнака*, Кузеля 42; cf. *скінепр*.

From OHG. *fēr[a]la* 'ts', РССтоцкий 4, 114, the ultimate source being Lat. *ferula*, Berneker 1, 44; some etymologists accept the medium of Po. *berlo*, Brückner 21, Sławski 1, 30, followed by Richhardt 34.

берлога see барліг.

бернардін 'Bernardine[monk]; St. Bernard's dog'; fig. Ed. *бардадім* 'clumsy man', ModUk.; BRu. *бэрна[р]дын*, *бардадын*, Ru. *бернардін* 'Bernardine[monk]' (since 1500), *бардадым* 'king of spades or clubs', Po. *bernardyn*, etc. — Deriv. *бернардінка, -нський*. — Subst. *бернардінський монах; бернардінська собака, бернардінський пес*; fig. *вагіло*, see also *бурміло*.

From the name of St. Bernard; re. *бардадім* < *бернардін* cf. Носович 15, 41, (extensively:) Попов 49—50;

Преображенский's 1, 17, explanation (:**борородимъ*), followed by Vasmer 1, 55, must be decidedly rejected; cf. also Трубачев Этим Иссл. 3, 42—44.

берфёла, берфёля, берфёло Wd. (Cr.) 'pot-hanger (in a колиба)', first recorded in the XIX c. — Subst. *крюк на казанок у колибі*.

From Rm. *birfealā*, Vincenz 12.

бесара, usually Npl. бесаги 'travelling sack, bag', Wd. also бесаг 'Easter-egg' (Грицак РМ. 2, 146), МУК. бесага, ташка, капса s. v. чпак (1627 Беринда), бисага-чпакъ, ташка, капса (XVII с. Синонима 138); Бу. *бисаги||дисаги* 'pockets in a cloak', Ма. *дисаги*, SC. *bisage*, Sln. *besaga||bisaga*, Po. *biesagi* (since the XV c.), dial. *bisagi, besaty*, and (from Uk.) *besag*. — Deriv. FN. *Бесага*; GN. *Бисаги, Бисагова* (Петров 146). — Subst. *мишок до перевішування через плечі або обабіч сидіа*, Кузеля 42.

From Lat. *bissacium*, Тимченко 91, most probably through Rm. medium, Кузеля 1. с.; Po. medium suggested by Berneker 1, 57, and accepted by Richhardt 34, is dubious; re. Бу. *дисаги* cf. Vasmer RS. 3, 262 and Brückner 26.

Бесара́бія, Wd. Басара́бія GN. Bessarabia, OUK. воевода Басарабський (1395 Крымский 1, 251), woyewoda Bessarabiae || Bassarabiae (1396 ibid.), OES. Басарабина земля (1349, 1357 Vasmer 1, 82), BRu. *Бесара́бія*, Ru. *Бессара́бія*, Po. *Besarabia*. — Deriv. *бесара́бець, -бка, -бський*; FN. *Басара́б, Бессара́ба, Бесара́бець* (pseudonym of Бернатович, Тулуб 226).

Named after a Valachian prince *Basarab[a]*, the ultimate source being Tk. *basar:bas* 'to press, rule', Tamas ZONF. 13, 281, Rásonyi AEEO. 1, 245—246, Vasmer 1. 82, Staszewski 33, Мельхеев 19.

бесемёр 'Bessemer-steel', ModUk.; BRu. ts, Ru. *бессемер*, Po. *beszemerowski*. — Deriv. *бесеме́рівський, бесеме́ривати, -ання*.

Derived from the name of the E. engineer Henry *Bessemer* (1813—1898), УРЕ 1, 525—527.

бєсѣда 'conversation, talk'; arch. 'banquet; guests', MUK. беседы Gsg. (XVI с.), гощёніе: ўчта за́чная, знаменитая бєсѣда, албо, бєсѣда (1627 Беринда), бєсѣда (XVII с. Синопима 138), одну бєсѣду со мновь бєсѣдуй (XVII с.); OES. бєсѣда 'ts' and 'sitting place'; Ru., Ву. *bєcєda*, OCS. *bєsєda*, Ма. *bєcєda*, SC. *bєsјeda*, Sln. *bєsєda*, Cz. *bєsєda*, OCz. *bєsєda*, Po. *bєsiada*. — Deriv. *бєсѣдка*, *бєсѣдник*, -иця, *бєсѣдувати*; GN. *Бєсѣдівка*, *Бєсѣдка*, *Бєсѣдки*. — Syn. *мѡва*, *розмѡва*; *тур*, *бєнкѣт*.

The word is generally considered as a compound **bєs-sєda* 'sitting outside', Berneker 1, 52-53, Jagić - Festschr. 599-600, PCCToцький Slavia 5, 7, Wanstrat ZfslPh. 14, 101-103; according to Rozwadowski, RS. 2, 104-105, it is related to Skt. *bhasád* 'vulva', root **sed* - 'to seat'; see also Погодин (: **bєsєda*) РФВ. 39, 1-3, Ильинский (: **bєsєda*) РФВ. 62, 235—239, а. о.

бєскид, бєскед, Ed. also бєскет (1862 Основа 4, 88) 'steep mountain, precipice', MUK. бескиды Apl. (XVII с.), OUK. Бєскыдъ (Срезневский 1, 73); excerpt Cz. *bєskyd*, and Po. GN. *Bєskid*, *Bєszczad*, wanting in other Sl. — Deriv. *бєскѣття*, *бєскѣдина*, *бєскѣдський*, *бєскѣдувати*; GN. *Бєскид*, Wd. *Бєськид*, *Бєскидѡвєць* (Бойк. 45), *Бєськидѡвєць*, *Бєскидок* (Петров 147); FN. *Бєскид*. — Syn. *горя*, *гірський хребѣт*, Тимченко 86.

Early explanations: *бєзз ськида* 'without a monastery', Срезневский 1, 73, and *бєз ськиб* 'without clouds', Бойк. 194, are f/e.; according to Rozwadowski RS. 6, 69, JP. 2, 162—164, the names *Бєскид* and *Bєszczad* derive from MLoG. *bєschēt* 'boundary', cf. also Шахматов Archiv 33, 54, PCCToцький 4, 32, and Vasmer 1, 82; less convincing is the derivation from a Thracian name *Bєssoi*

(*Biessoi*), Perwolf Archiv 7, 625, Brückner 21-23, and Slavia 3, 216, as well as from Alb. *bješke* 'highlands', Jokl SKUnters. 165—166, Mann 31; cf. also Соболевский РФВ. 64, 101, Кореңұ *Adolfu Kellnerovi*, Орава 1954, 158-173, Machek 30, Галас УМШ. 5, 67, Staszewski 33, (extensively:) Марусенко, ЛБюлетень 9, 65-73.

бєстія 'beast', MUK. безсловєсное, бєстія (1596 Зизаний), безсловєсное, *bestia*, албо дїкое а окрутное звїря (1627 Беринда), бєстія Npl. (XVIII с.), з нерозумними бєстіями Ipl. (XVIII с.); BRu. *бєстыя*, Ru. *бєстія* (since 1847), Po. *bestia*, etc. — Deriv. *бєстіянка*, *бєстїйський*, *бєстіяльський*; MUK. бєстка (XVII с.), бєствїю (1627 Беринда), бєстєлюга (XVIII с.), бєстіялство (XVIII с.), бєстіяльном Gsg. (XVIII с.), *бєстіярско* (XVIII с.). — Subst. *звїрї*, *звїр*, Тимченко 86.

From Lat. *bestia* 'ts', Беринда 6, Тимченко 1 с. PCCToцький Slavia 5, 12, Hüttl-Worth AUA. 8, 71.

бєтєра Wd. (Lk.) 'sickness, illness', also 'shame' (Кововський РМ. 3, 75), 'dullard' (Верхратський Лем. 391); MUK. бєтєрь, бєтюг, бєтєрь (XVI—XVIII с. Дєже StSl. 7, 160), бєтюг (XVIII с.); SC. *bєtєg*, Sln. *bєtєg*, *bєtєž*. — Deriv. *бєтєжний*, *бєтєжѡта*; MUK. бєтєжний, бєтєж-ный, бєтєговати (XVI—XVIII с. Дєже 1 с.). — Subst. *хѡрїсть*, *слабїсть*, *недѡга*; *нездѡра*; *гѡмѡба*.

From Hg. *beteg* 'sickness', Дєже StSl. 7, 150, 160.

бєтѡн 'concrete, strong mortar', ModUk.; BRu., Ru. (since 1836) *ts*, Po. *beton*, etc. — Deriv. *бєтѡнный*, -иця, *бєтѡнѣрка*, *бєтѡнувати*, *бєтѡномашїна*, -ицїа; *залїзобетѡн*. — Subst. *цємѣнт з нарінком і скїлїями*, *що вживѣється в будївництвї*.

From Fr. *béton* 'ts', the ultimate source being Lat. *bitumen* 'mud, sand', Gamillscheg 102.

бетяр Wd. (Ср.) 'vagabond, tramp', first recorded in the XX c. (Кириченко РМ. 1, 85, Балецкий StSl. 4, 43); Cz. *bet'ar*. — Deriv. *бетярчук*. — Subst. *пройдівсім* (Кириченко l. c.), *розбійник* (Балецкий l. c.).

From Hg. *betyár* 'jobless lad, vagabond', see *батяр*.

bex! interj. imitating a hollow sound produced by a falling body: 'bang!', first recorded in the XIX c.; wanting in other Sl. — Deriv. *бэхати*, *-ання*, *бэхнути*, *-нення*; *беб[е]х!* — Syn. *бах!*, *бух!*, *бац!*

An o/p. interj. like *бах!*, *бух!*, РССтоцкий 3, 142—143.

бехмёт see Мохаммэд

бѣцман colloq. 'clumsy person', first recorded in the XIX c.; wanting in other Sl. — Deriv. *бѣцманка*. — Subst. see *тютхтій*.

F/e. from Po. *bęcał*, being a corruption of *bucefał*, Brückner 24.

бѣця 'everything bad, unpleasant' (in the infant's language), ModUk. only. — Deriv. *бѣцька*, *бѣцяти*, *бѣцькати[ся]*. — Syn. *бѣка*.

Derived from the interj. *бе!*, q. v., cf. also РССтоцкий 3, 144 and Slavia 5, 11.

бѣчка Wd., бѣчка (Hc.) 'pussywillow', first recorded in the XIX c.; wanting in other Sl. — Deriv. *бѣчковий*; *Бѣч[в]кова* (also: *Вичкова*) Неділя 'Palm Sunday'. — Syn. *базька*, *котики*, *баранчик*.

From *бѣчка* (: *бик* or *бич*) with a dial. lowering of *и* > *е*; cf. Желеховський 1, 25, 27.

бешіха 'erysipelas (sickness)', ModUk.; Ru. dial. (from Uk.) ts, SC. *běšika* 'blister, bubble'. — Deriv. *бешіховий*, *бешіхоподібний*.

From Rm. *bășică*||*běšică* 'blister, bubble', Pușkariu 15, Berneker 1, 53, Шаровольский 1, 54, Шелудько 2, 127; Vasmer's explanation of the suffix *-и́ха* as a b/f. from *бешішник*, RS. 4, 168, has been rejected by Uk. linguists, cf. Шевельов Ук. Засів 3, 104, а. о.; in *беші́ха* the influence of Uk. *-і́ха* (as in *дя́лі́ха*, *кова́лі́ха*, *купчі́ха*, etc., РССтоцкий 1, 90) is apparent; for Rm. *bășică* see Cioranescu 70, Vincenz 3.

бѣшкет 'scandal, indecorum, roistering, uproar', ModUk. only. — Deriv. *бешкетний*, *-ик*, *-иство*. *-иця*, *бешкетувати*, *-вання*. — Subst. *бешкетство*, *бійство*, *неподобство*; *скандал*; colloq. *дебѣш*, dial. *галабурда*, Деркач 23.

Потебня, РФВ. 1, 254, suggests a borrowing from ModHG. *Beschiss* 'fraud, deceit'; following this explanation Vasmer 1, 84, refers the word to MDu. *beschiten*, MLoG. *beschiten* 'to deceive'; both etymologies are uncertain.

бешмѣт 'beshmet, Caucasian coat', ModUk.; BRu., Ru. (since 1780) ts || *бешметъ* (1789). — Deriv. *бешмѣтник*. — Subst. *вѣрхня одіж*, *каптан*, Кузеля 43.

From Tt. *bışmät* 'ts', Горяев 17, Преображенский 1, 25, АкСл. 1, 447, Дмитриев 21.

бештати 'to rebuke, reprehend', ModUk.; Po. *besztać* — Deriv. *бештані́ня*, Wd. colloq. *бештані́ця*. — Subst. see *картати*.

From Po. *besztać*, the ultimate source being Hg. *beste[élek]* — an abusive term (< Lat. *bestia*), Brückner 22 and PF. 7, 173, Richhardt 34; cf. also Berneker 1, 53, РССтоцкий Slavia 5, 12.

бжолá see бджолá.

бздіти, бзнүти 'to fart', OES. бзѣдра(?); BRu. *бздюль* 'insect', Ru. *бздеть* (Vasmer 1, 84), Бу. *бзяди*, Ма. *бáзди*,

SC. *bàzdeti*, Cz., Slk. *bzdíti*, Po. *bzdzieć*. — Deriv. *бздик*, *бздіни*, *бздо*, *бздун*, -жа, *бздюх*, -а, *бздю́ха*; Wd. *бздѹри* (Львів); FN. *Бздень*; МУк. Бздюлевъ (1638, Тупиков 478). — Syn. *непдіти*, dial. *нездіти*.

PS. **bzdēti*, IE. root ***bhes-* 'to blow', Pokorny 146; see also *нездіти*.

бзик, Wd. also *бзік* (Tobanus: badfly, see also *буз*, ModUk.; Ru. *бзык*, SC. *zółja* (**bzsolja*), Po. *bzik*. — Deriv. *бзичдти*, *бзичнути*. — Syn. *бідзень*, *бідзаква*, *гедз[о]*.

From an o/p. root **bzz-* 'to buzz', perhaps related to Skt. *bābhasti* 'he blows', MHG. *bise*, ModHG. *Biese* 'north-east wind', dial. *bisen* 'to run about like cattle tormented by horseflies', Berneker 1, 111—112, Kluge 31, Sławski 1, 53; a similar formation is Geo. *bziki* 'vesp', Deeters IF. 61, 329.

бзіна́ Wd. see *буз*.

бзні́ти from *бздіну́ти* — a durative form of *бздіти*, q. v.

би, after vowels *б*, conditional particle: '...should, ...would', МУк. *бы* (XV c.), OES. *бы*; BRu., Ru. *бы*, OCS. *by*, Bu., Ma. *би*, SC. *bi*, Cz., Slk., Po. *by*, etc. — Deriv. Wd. (Hc.) *бих*.

From the 2nd and 3rd person aor. of **byti*, Uk. *бути* 'to be', Berneker 1, 115, B. de Courtenay PF. 12, 14, Sławski 1, 52.

бйвень 'tusk', ModUk.; Ru. *ts*. — Syn. *ікло*.

From **biti*, Uk. *бі́ти* 'to strike'; suffix -енъ < *-ьнъ like in *сѧжень*, *лѧтень*, PCCToцький 1, 27—28.

бігáр, also *бѣrap*, *бігáрь* Wd. (Cp.) 'stick', first recorded in the XIX c.; Po. *bika*, *biga* (Brückner 27). — Deriv. *бігáрик*, *бігáсень*; *бі́ги збидати*; FN. *Бігáр*, *Бігáра*. — Subst. *бук*, Полянський PM. 1, 407.

Most probably from ModHG. *Bicke*[l] 'pickaxe', Kluge 30, Brückner 1. c.

бідзень, *бідзинь* Wd. see *гѣдзень*.

бідло 'cattle', МУк. *быдло* (XV—XVIII c.); Po. *bydło* 'ts', Cz. *bidlo* 'stick'. — Deriv. МУк. *быдлина* (XVII c.), *быдля* (XVI—XVII c.), *быдлѧтка* (XVII c.), *быдлѧчий* (1627 Беринда). Subst. *воли*, *корови*, *телѧта i вѧзали домови звѣрѧта*, Тимченко 160; *худоба*.

From Po. *bydło* (:**byti*, Po. *być* 'to be', Brückner 52), Richhardt 38; re. suffix -*дло* in Uk. cf. PCCToцький 1, 39.

бик 'Bos taurus: bull, steer', hist. 'torture furnace', tech. 'pillory, stocks; bridge buttress', fig. 'big mistake, error', МУк. *быкъ* (XVI—XVIII c.), OES. *быка* Gsg.; *быкы* Apl. (1073 Изб. Св.); BRu., Ru. *бык*, Bu. Ma. *бук*, SC. *bik*, Cz., Slk. *býk*, Po. *byk*, etc. — Deriv. *бича́*, *бича́к*, *бича́р*, *биче́нй[тко]*, *бичьо*, *биче́чок*, *бичик*, *бичо́к*, *бичи́сько*, -ище, *бичина*, *бичка* (=dial. *бѣчка*, q. v.), *бичи́тик* (= **бичи́чик*), *бичня́*, *бич[ач]ий*, *бичи́тися*, dial. *бичи́вка* or *бичька* *дѣня*, *бичи́йка*, *бича́йка* (SoCo. Дзєндзєльський StSl. 6, 136), etc.; FN. *Бик*, *Бі[ч]кѣ*, *Бичко́*, *Бичо́к*, *Бу[ч]кѣвський*, etc., МУк. *Быкъ* (1495 Тупиков 75), *Быкодеръ* (1688 *ibid.*), *Бычко* (1564 *ibid.*), *Быковъ* (1556 Тупиков 496), *Быковичъ* (1476 *ibid.*), etc.; GN. *Бик*, *Бікѣ[на]*, *Бікѣвці*, *Біково*, *Бичѣвський*, *Бича́ль*, *Бичево*, *Бичкѣ*, *Бичкѣвці*, *Бікова Грѣбля*, etc. — Syn. *буяй*, (здебілшого робѣчий:) *вѣл*, Деркач 27.

PS. **byks*, IE. root ***bh-*, a variant of ***b[h]ew-*: ***b[h]ou-* expressing o/p. sounds, cf. Uk. *б́у́ча* 'noise, row', Ru. *буга́ть* 'to buzz', etc., Pokorny 97—98, Трубацхє 2, 41—42; according to Корш Archiv. 9, 493, Vasmer RS. 3, 263, Hujer LF. 52, 309, a. o., the word is supposed to be a borrowing from Tk. *buqa* 'steer'; this is rejected, and rightly so, by Младенов Slavia 10, 251, Brückner 53—54, a. o.; in-

conceivable is also the etymology from Ce. *boukko-*, Шахматов RS. 6, 101.

би́лина 1. see билó; 2. 'bylyna, heroic poem, historical legend', OES. по былинамъ; BRu. *быліна*, *быль*, Po. *bylina*. — Deriv. *билинный*. — Syn. *старина*.

From **bylina*, root **by-*, see *бѣти*.

би́ло 'metal top, a kind of gong (used in monasteries as a bell)'; tech. 'beater, mace'; MUK. *би́ло* : *молотокъ* которыми струны натягуют. и тыж билце албо піорка котóрымъ на струнахъ брянкают. и дощка оголошена мятвъ в обитехъ и на йныи потребы (1627 Беринда), *била* Npl. (XVIII с.); OES *било* (XI с.); Ru. *би́ло*, *би́лень*, Bu. *би́ло*, SC. *biło*, Cz. *bidlo*. — Syn. *калатало*, *клепáчка*, *стука́чка*.

From **bi[d]lo*, root **bi-*, see *бѣти*.

би́лó 'stem, stalk', MUK. *би́ліе* : *зѣл'е*, *былье* (1596 Зизаний), *былина* (XV—XVIII с.), OES. *былие*, *быліе*; BRu. *быллѣ*, Ru. *быльѣ*, OCS. *bylŭje*, Bu. *бѣл[ъ]e*, SC. *biŭje*, Cz. *bylí*, Po. *byle*, etc. — Deriv. *билин[к]а*, *билинóнька*, *-очка*, *би́лья*, *би́льцѣ*. — Syn. *стеблó*, *стеблѣна*, *бади́лина*.

From **bylo*, root **by-*, see *бѣти*.

би́нда 'ribbon', ModUk.; Po. *binda*. — Deriv. *биндо́чка*, *биндо́вый*. — Subst. *лѣнта*; *перев'язка*.

From ModHG. *Binde* 'ts', Słownik PAN 1, 524.

биндѣл[а], also *бендѣл[а]* 'cart; sleigh, sled; wooden pole (shaft)', first recorded in the XIX с.; Ru. *ts*, Po. *binduga* || *winduga* 'wood-floating, raft'. — Deriv. *биндѣжний*, *-ик*; FN. *Бендѣюа*. — Subst. *pid вóза*; *сáни*; *ложка*, *складовá частіна вóза*, *плѣха*, *вѣтряк*, Кузеля 41.

From Po. *binduga*, the ultimate source being ModHG. *Winde* 'windlass, winch' Шелудько 1, 21, Brückner 27.

бинт 'bandage, swathe', ModUk.; BRu. *бинт*, Ru. *бинт* (since 1834). — Deriv. *бинтик*, *бинтовóй*, [*за*] *бинтувати*, [*за*] *бинтування*. — Subst. see *бандаж*.

From ModHG. *Binde* 'ts', АкСл. 1, 455.

бѣр! interj. in calling sheep, first recorded in the XIX с.; Ru. *бѣря!*, SC. *birŭ*, *birŭ!*, Cz. *birr byr!* — Deriv. *бѣркати*, *-ання*, *бѣркнути*, *бир - бир!*; *бѣря*, *бѣрка*, q. v. — Syn. *бер!*

It is a directly imitative word, and much the same as *бер!*, РССТовский 3, 145.

бѣрич 'herald, public crier, bellman, proclaimer', OES. *биричь* (first occurrence: 1229 Смоленск. грам.); Ru. *биричь*, *бирюч*, *бѣричий*, Sl. *birŭč*, Cz. *birŭč*, UpSo. *bērŭč*, LoSo. *bērŭč*. — Deriv. FN. *Биричь* (1495), *Биричевъ* (1700, Тупилов 478). — Subst. *оклі́чник*, *пріста́в*.

Of obscure origin; its occurrence in some Sl. only perhaps supports the view that it was borrowed from It. *birro* 'usher of the court', Miklosich 13, Berneker 1, 57, Преображенский 1, 26, Тимченко 90, Machek 32, a. o.; according to Соловьев, Slavia 15, 416, it comes from OES. *бир* 'tax', *бѣрич* being 'a tax-collector'; Tk. provenance is ascribed to *бѣрич* by Vasmer 1, 87, cf. Osm. *buŭjur-* 'to rule', *buŭjurdu* 'chief'.

бѣрѣв Wd. (SoCr.), also *біров*, *біров*, *бѣрѣв*, etc. (Верхратський Знадоби 1, 202, Кириченко РМ. 5, 85, Перени - Балецкий StSl. 5, 89) 'judge', MUK. *біровъ*, *бірувъ*, *бѣровъ* (first occurrence: 1603 in Тестамент Н. Бенедиковського, Перени - Балецкий 1. с., for later records see Дежѣ StSl. 7, 160), OUK. *біровъ* (1434 Перени - Балецкий 1. с.); SC. *birŭo*. — Deriv. *бѣрѣвка* (Кириченко 1. с.), MUK. *бірувство* (XVIII с.), *біровати* (XVIII с.), *біровань*, *біровити*, *біру[в]ский* (XVI—XVIII с., Дежѣ 1. с.). — Subst. *суддѣ*, *староста*.

From Hg. *bírb* 'ts', Перени - Балецкий I. с., Тимченко 91.

бирзуватися Wd. (Hc.) 'to become furious, to rage', first occurrence: XIX с. — Subst. *зло́титися, шаліти*.

From Rm. *bîrzoia* 'to become angry', Шелудько 2, 127, Cioranescu 84.

бірка 1. 'sheep; sheepskin; fleece', MUK. бирок Gpl. (1694); Cz. *bírka*, Slk. *bíreňak* 'shepherd', Po. dial. *bírka*. — Deriv. *бірковий, шанка - бірка*; FN. *Бирчак*. — Syn. *івця, овеча шкура, вівна*.

A dimin. form of *біря*, which, in turn, comes from *бир!*, q. v., Machek 32; in no case it is borrowed from Hg., Тимченко 90, Кузеля 43, а. о., since Hg. *bírka* itself is a loan-word from Sl.

бірка 2. 'pole or stick for making notches (in counting); dice; a kind of children's play', MUK. жребія : фóstки, бірки, лóсы (1627 Беринда); BRu. *бірка*, Ru. *бірка* (since 1704), Po. *bier[k]a*. — Subst. *карбіж; варцабове кружало, жéреб, лос*, Тимченко 90.

The word is usually referred to Tk. *bir*, *iki* 'one, two', Корш Archiv 9, 491, Miklosich TE. Nachtr. 1, 15. Тимченко I. с., or to Scand. *birk* 'birch' respectively, Богданов Этн. Обзор. 109, 32 - 33, Зеленин ZislPh. 2, 207, Mikkola Berühr. 88; less persuasive is the assumption of a genuine Sl. origin (: **szbirati* 'to gather') by Брандт РФВ. 18, 30.

бирна́к Wd. (Hc.) 'stick with hook', first occurrence: XIX с. — Subst. *на́лиця з і́аком; кри́вля, яко́ю лóвають і́вця*, Кузеля 43.

From Rm. *bîrnă* 'beam', the ultimate source being Sl. **bъrvъno*, see *берево́*, Шелудько 2, 127, Cioranescu 84.

бірса 'storm - wind, hurricane', ModUk.; Ru. dial. *бырь* 'whirlpool', OES. *бѣраю, бѣрати* 'to err, go astray', UpSo. *byrać*, LoSo. *byraś* 'to fling, hurl'.

From PS. **byr-*, a variant of **bur-*, see *бурити*, Berneker 1, 113, РССтоцкий Slavica 5, 20.

біршаг SoCp. 'fine, penalty', MUK. бершага, биршага Gsg. (XVII—XVIII с. Балецкий StSl. 2, 379 - 380) — Subst. *ка́ра*.

From Hg. *bírság* 'ts', Tichý 15, Балецкий I. с.

бирокуватий 'distrustful, suspicious'; **биро́чина, бирю́чка** *Ligustrum vulgare* L.: 'privet'; MUK. FN. Бироковъ (1552), Бирученко (1683, Тупи́ков 479); Ru. *бирюк, бирюковатый, бирючий*; wanting in other Sl.

From Tk.: Kirgh. *börü*, Uig. *pöri*, Kazan Tt. *büri*, in Codex Cumanicus: *börük* 'wolf'; the ultimate source is Osset. *beräh, birah*, Av. *vəhrka-*, Корш Archiv 9, 494, Berneker 1, 57, Lokotsch 30, Vasmer 1, 87, Дмитриев 21; re. meaning cf. Ук. диві́тися вóвком (: бирокуватий), and вóвча я́года (: биро́чина, бирю́чка).

бирь[х] Cp. see бер[ь].

бістри́й 'rapid, swift, fast, quick', MUK. быстрый Gsg. (XVI с.), быстрого рóзуму (1627 Беринда), р́бка... быстра (XVIII с.), быстрое око (XVIII с.), OES. быстръ (XI с.), быстрини кони; BRu. *быстры*, Ru. *быстрый*, OCS. *bystrъ, Bu. бѣстър, Ma. бѣстар, SC. bĭstar, Sl. bĭstor, Cz., Slk. bystrý, Po. bystry, Ca. bastri*. — Deriv. *бистре́[се]нький, бистринá, бистринь, бистря́[нка], бѣстристь, бистротá, etc.*, several compounds: *бистровóд[н]ий, -крѣмй, -но́гий, -бо́кий, -плѣнный, -теку́чий, -те́чний, -хѣдний, etc.*, MUK. быстрого́ркости Gsg. (XVII с.), быстропрудный (XVII с.), быстроу́мный (XVII с.), etc.; FN. *Бѣстри́й, Бѣстрѣ́нький, Бѣстрѣ́нко, Бѣстрич, Бѣстрицкѣ́й, etc.*; GN (rivers:) *Бѣстра, Бѣстре́ць, Бѣстри́я, Бѣстри́я, Бѣстри́ека* (Kat. річок 157), (places:) *Бѣстра, Вѣстра́кй, Бѣстре́[ць]*,

Бістри́вка, Бістри́к, Бістри́ця, Бістри́чі. — Syn. *прудкий*, etc., see *швидкий*.

PS. **bustrz*, IE. ***bhūs-ro-* orig. : 'piercing, penetrating', akin to OIc. *bysia* 'to flow rapidly', Nor. *buse*, Sw. *busa* 'to rush forward', Cymr. *buan* 'fast', etc., Berneker 1, 113, Schnetz ZONF 9, 139, Младенов 30, Machek 52, Pokorny 101—102, a. o.; less convincing is the derivation from **byd-trz*, Matzenauer LF. 7, 19, Osten-Sacken Archiv 35, 56—57, Ильинский Jagić-Festschr. 291—292.

б́йтва 'battle, combat, fight', MUK. битву Asg. (1595), брань : б́орба, р́о́лемос, война́, б́йтва, бой (1627 Беринда), битва - брань, подвигъ, рать, страданіе, страдальчество (XVII с. Синонима 138); BRu. *бітва*, Ru., Ma. *бітва*, Cz., Slk. *bitva*, Po. *bitwa*. — Deriv. MUK. *битвоюся* — разсвѣрѣ́ваю (XVII с. Синонима 138). — Syn. *бій*, *баталія*, Тимченко 92.

Derived from *бі́ти*, q. v.; suffix *-*tva* as in *бі́ттва*, *чолі́тва*, *на́ства*, etc., РССтоцкий 1, 41.

бі́ти 'to beat, hit, strike', MUK. бити, бієть (XVI с.), б́ет, би́ют, б́ймо (XVII с.) бивъ (XVIII с.), OES. бити (XI с. Остр. ев.), бити челомъ (1340); BRu. *біць*, Ru. *бить*, OCS. *biti*, Ma. *біе*, Bu. *бія*, SC. *biti*, Sl. *biti*, Cz. *biti*, Slk. *bit'*, Po., UpSo. *bić*, LoSo. *biś*, Ca. *bić*, Sli. *bijē*, Plb. *bić*. — Deriv. *бі́ло*, q. v., *бі́тва*, q. v., *бітє́льн[иц]я*, *бі́тка*, *бі́ток*, *бі́ття*, *бі́тий*, *бі́тливий*, *бі́як*, etc.; several prefixed verbs: *в[и]-*, *з[а]-*, *на-*, *під-*, *по-*, *при-* *бі́ти*, etc., along with corresponding iter. forms: *в[и]-*, *з[а]-*, *на-*, *під-*, *по-*, *при-* *би́вати*, etc.; FN. *Бі́тий*, *Бі́тинський*; GN. *Бі́тин*, *Бі́тиця*, *Бі́т[ь]ків*. — Syn. (*бі́ти* *чим-небудь*;) *батожити*, *бичувати*, *смагати*; *періци́ти*, *[и]́ндрити*, *сіксти*, *стьобати*, *злѣ́стати*, *чесати*, *чї́стрити*, *чухрѣ́ти*; (*кулаком*, *паліцею*, *то́цо*) *кулѣ́чити*, *стусу́вати*, *бухкоті́ти*; (*сильно*;) *гати́ти*, *гамселі́ти*, *гателі́ти*, *илі́ти*,

мізді́ти, *оло́жи́ти*, *грі́ти*, *жа́рити*, *клепа́ти*, *коло́жати́ти*, *креса́ти*, *лупі́ти*, *лупцюва́ти*, *локи́ти*, *лущи́ти*, *молоти́ти*, *мотло́жити*, *оклада́ти*, *пірчи́ти*, *стрі́яти*; (*по сті́ні*;) *товкти́*, *човпті́*, *товкма́чити*, Деркач 23; *прохворості́ти*, Шейковський ЗІФВ. 15, 214.

PS. **biti*, IE. root ***bhei-* : *bhē-* 'to beat', cf. Av. *byente* 'they fight', Arm. *bir* 'big stick', Gk. *fitrós* 'stump of a tree', OHG. OE. *bill* 'sword, chopper; axe', ModHG. *Bille* 'hatchet'. Berneker 1, 117, Holthausen 23, Pokorny 117—118; see *bій*.

бі́тюг, also бі́тюк 'bytyuh, a kind of carthorse', ModUk.; BRu. *бі́тюг*, Ru. *битюг* (since 1891). — Deriv. *бі́тюговий*. — Subst. *сильний тягловий кінь*.

From Ru. *битюг*, *битюк*, and this from the name of the river *Битюг* in the Воронеж province, Преображенский 1, 27, АкСл. 1, 469; GN. *Битюг* is derived from Tk. : Uz. *bitäü*, OUz. *bitü* 'camel', Корш ИзвОРЯС 8 : 4, 42, Radloff 4, 1774-1775, cf. also Menges Чижевський-Festschr. 189.

бич 'whip, stick, flail, rod, lash', MUK. бичомъ lsg. (1557, 1597), бичъ Бжій (XVII с.), бичми, бичами (XVIII с.), OES. бичь; BRu. *біч* 'plague', Ru., Bu., Ma. *бич*, OCS. *bičь*, SC. *bić*, Sl. *bič*, Cz., Slk.; UpSo. *bič*, Po. *bić*, Ca. *b'ic*. — Deriv. *бичува́ти[ся]*, *-ання*. [*з*] *бичова́ний*. — Syn. *батіг*, q. v.

PS. **bičь*, from **biti*, see, *бі́ти*, РССтоцкий 1, 76 Огієнко РМ. 2, 535, Meillet Et. 352, Berneker 1, 56.

бі́шник see *бик*.

бі́юра dial. (Полісся, Лисенко 18) = *бія́к* see *бі́ти*.

бі- a compound-forming element 'bi-' in such words as *бікарбона́т*, *біксо́драт*, *білабі́льний*, *бі́ллан*, *бі́нолярний*, etc., known to all other Sl. — Subst. *доо[б]е-*, e. g. *бі́полярний*; *двопо́лярний*, *бі́якль*; *двоко́лесо*, АмУк. *бікультури́зм*; *двокульту́рність*; *бі-* is also known as an *argot*-prefix: *бі-він*, *бі-цей*, etc., Горбач 0, 15.

Bir see Бог.

bírámiá 'bigamy, double marriage', MUK. бирамія (XVIII c.); BRu. ts, Ru., Bu. *бизамія*, Ма. *бизамія*, SC. *bigámija*, Cz. *bigamie*, Po. *bigamia*, etc. — Deriv. *бигаміст-ка*], MUK. *бигамуєз* (XVIII c.). — Subst. *двоєженство* або *двожеництво*.

A hybrid compound from Lat. *bi-*, q. v., and Gk. *-gamia* : *gámos* 'marriage'; imitated from Gk. *digamia* 'double marriage', Тимченко 89, Skeat 59.

bírmé! interj. 'by God! forsooth!', MUK. богме! (XVIII c.), богмитися (XVII c.); SC. *bðg - me*, *bðgmati se*, wanting in other Sl. — Deriv. [*за-*]бигмітися. — Syn. *божитися*, *присягтися*, *клястися*.

From *би* мені [свідок], *би* мені [поможі], etc., see Бог.

bíra, bírap, Wd. 'pickaxe', first recorded in the XIX c. — Subst. *джаган*, *кёрка*, *мотика*.

From Hg. *csiga* - *biga* 'ts', Sulan *Slavica* 4, 136 - 137.

bíroc 'ragout, hashed meat and cabbage (sauerkraut)', ModUk.; Ru. *бірос*, also: *бірус* (Vasmer 1, 85), Po. *bigos*. — Subst. *смажена капуста з крішеним м'ясом*.

From ModHG. *Beiguss* РССтоцький 4, 215, *Beguss* 'sprinkling, watering', Потєбня РФВ. 1, 262, Miklosich 13; inconceivable is the derivation from ModHG. *Beiguss*, Brückner 27, cf. Vasmer 1, 85.

bídá 1. 'misfortune, trouble, ill luck; mishap, scrape; predicament, plight, misery, need, want', MUK. во всьсь бѣдахъ (1489), страсть, бѣдѣ (1596 Зизаній), бѣда (XVII c.), въ бѣдѣ (XVII c.), биды Gsg. (1630), OES. бѣды Apl. (XI c.), въ бѣдахъ (XII c.), бѣдою Isg. (XIV c.), бѣда; BRu. *бядѣ*, Ru., Bu. *бедѣ*, OCS. *běda*, Ма. *бѣда*, SC. *bijēda*, Cz. *bída* OCz. *bieda*, Po. *biada* : *bieda*, UpSo., LoSo. *běda*. —

Deriv. *bídága*, *-áxa*, *bídák*, *bídár*, *-ка*, *-ський*, *bídáчка*, *bídáти*, *bídка*, *-ня*, *-тися*, *bídкувати[ся]*, *bíd-не[се]*нький, *bídний*, *bídніння*, *bídність*, [*з*]бідніти, *-ишати*, *bídність*, *bídнята*, *bídняжечка*, *bídняк*, *-ятко*, *-яцький*, *-ячка*, *bídолах[a]*, *bídолахиний*, *bídілл*, *bídування*, [*по*]бідуювати, *bídяга*, etc.; FN. *Bídák*, *Bídненький*, *Bídний*, *Bídняк*, *Bídн*, MUK. Бѣдьяга (1609 Тупиков 75), OES. Бѣда (1453 *ibid.*), Бѣдунъ (1408 *ibid.*); GN. *Bídиліока*, *Bídіока*. — Syn. (*про нещасливий випадок*) *прибѣда*, *причіна*; (*розмовно*) *халѣпа*, *пеня*; (*ж* *зло*) *беззолів'я*, *беззолів'я*, *ліхо*, *лихі година*; (*підсилено*) *нещастя*, *іоре*; see also *злідні*, Деркач 23.

PS. *bēda, IE. root **bheidh- : **bhoidh- to press, persuade, akin to Alb. bē 'oath', Goth. *baidjan* 'to force', Olc. *beiota*, AS. *boedan*, OHG. *beitten* 'to press, demand', etc., Berneker 1, 54, РССтоцький *Slavia* 5, 12, Ляпунов Изв. 31, 34, Pokorny 117.

bídá 2. also бідка 'cart, tool waggon', ModUk.; Po. *bida*, *bied[k]a*. — Syn. *довоколісний візок*.

From Lat. *bīgae* (< *bi* - *iugae*) 'carriage and pair, two-horse team', under the f/e. influence of бідá 1, Brückner 25, Ориенко РМ. 1, 244, Walde - Hofmann 1, 105.

бієць see біти.

бізнес 'business', ModUk.; BRu. ts, Ru. *бізнес*. — Deriv. AmUk. *бізнесовець*, *-вий*; *бізнесмен*. — Subst. *справа*; *торгівля*; *зайняття в торгівлі чи промислі*, Луговий 298.

From E. *business*, *businessman*.

bízón, 'Bos americanus : bison', ModUk., BRu. ts, Ru., Ма. *бизон*, Po *bizon*, etc. — Deriv. *бізоновий*. — Subst. *бікий бик з ворбѣм*.

From LLat. *bison*, the ultimate source is Teut. : AS. *wesend* 'wild ox', etc., Skeat 61.

бізувати Wd. 'to guarantee, confirm', MUK. бѣзуватися 'to believe' (XVI—XVIII c. Даже StSl. 7, 160-161). — Deriv. *бізун*; *бѣзунка* q. v.; MUK. бѣзентовати, бѣзовань, бѣзовно, бѣзоншаг. — Subst. *пoтвeрджaти*, Желеховський 1, 28; *дока́зувати*; *надіятися*, Дуже 1. c.

From Hg. *biz-* 'really, truly', Дуже 1. c.; according to Vincenz 13, Hc. *бізувати* comes from Rm. *a bizui* 'to be able'.

бій, Gsg. бою 'fight, battle, combat', MUK. на бои (XV c.), бой (XVI c.), боемъ Isg. (XVII c.), бой (XVIII c.), OES. бои; BRu., Ru., Бу. боѣ, OCS. ubojъ, SC. bój, Sln. bój, Cz., Slk. boj, Po. bój. — Deriv. *бієць* || *боєць*, *бійка*, *бітійця*, *-ичий*, *біяня*, *бітійцевий*, *боездатний*, *-ність*, *боепостачання*, *боеприпаси*; *бійце*, *ббсько*, etc.; FN. *Боеслав*, *Бій* - *Бійченко*, etc. — Syn. *битва*.

PS. *bojъ, IE. root **bhoi-, being an apophonic variant of **bhei-, see *біти*.

бі[й]ка SoCr. 'bull, steer', first recorded in the XX c. — Subst. *бик*, *буяй*, q. v.

From Hg. *bika* 'ts', Дзедзевільський 87.

бік, Gsg. бо́ку 'side, flank, edge', MUK. от бока Gsg. (1489), бокъ (1596 Зизаній), бокъ — бедро, чресло (XVII c. Синонима 138), боки Npl. (XVII c.), боку Gsg. (XVIII c.), OES. на... боку Lsg., из бокоу Gsg. (1073 Ізб. Св.); BRu., Ru., Бу., Ма. *бок*, SC. bók, Cz., Slk., Po., etc., *bok*. — Deriv. *боцок*, *-чище*, *-чїти*, *бокаса*, *бокувати*, *боковий*, *бічний*, *-иця*, *прибічний*, *-ик*, *-иця*, *побічний*, *збїчїти*, *збїчений*, *-иця*, *одно-*, *дво-бїкий*, *одно-*, *дво-*, *все-*, *усе-бічний*, *-бічність*, etc.; FN. *Бочар*, *Бочковський*, *Бочок*, etc.; GN. *Бочани*, *Бочаниця*. — Syn. *сто-роня*.

PS. *bokъ orig. 'rib', IE. root **bak- 'stick as a support', akin to Lat. *baculum* 'stick', Gk *bákrōn* 'ts', Lith. *baksteletis*

'to push', Zupitza KZ. 36, 234, Berneker 1, 68-69, Vasmer 1, 101, a. o.

білий 'white', MUK. билого Gsg. (1583), бѣлый (XVII c.), бѣль (XVIII c.); OES. бѣло, бѣлы. (XI c. Остр. ев); BRu. *бѣлы*, Ru. *бѣлый*, OCS. bѣls, Bu. *бял*, Ма. *бел*, SC. bio, Sln. bѣl, Cz. bѣlý, Slk. biely, Po. biały, UpSo., LoSo bѣly, Ca. bjely, Sli. bjáli, Plb. b'ol. — Deriv. *білѣ-се]нький*, *білѣсенький*, *білосінький*, *білѣсінський*, *білѣв[еньк]ий*, *білѣстий*, *білѣстий*, *білуватий*, *білан*, *білений*, [по]білѣти, білѣзна, білѣзна, білѣзняний, білѣзнярка, білик, біліло, білілний, *-ик*, *-иця*, білілня, біліна, біліца, біліня, білість, [по]білѣти, [по]білѣшати, білля, біл[оч]ка, білковий, білок, білкова, білуға, білуха, білѣць, білѣ-с[оч]ка, білѣк, біль, etc.; several compounds with *біло-*: *білобородий*, *біловидий*, *білоголова*, *білогвардієць*, *білогрудий*, *білозир*, *білокорий*, *білокрилий*, *-лець*, *білокрутка*, *білосніжний*, *білотурка*, *білоус*, etc.; FN. *Білий*, *Біленький*, *Білецький*, *Білінський*, *Білонь*, *Більський*, *Білак*, *Білан*, *Білан[ич]*, *Білик*, *Біляк*, *Білян*, *Біленко*, *Білокрил[ий]*, *Білоус[ий]*, *Білошійський*, *Білянський*, *Білобід*, MUK. Бѣлѣй (1634), Билий (1649), Бѣлецъ (1618), Бѣлка (1654), Бѣликъ (1545), Бѣлобородъ (1622), Бѣловерхъ (1530), Бѣлокунъ (1672), Бѣлоусъ (1654), Бѣлоусый (1618), Бѣляченко (1692), a. o. (Тупиков 76-77, 498), OES. Бѣловолодъ (Кримський 2, 16); GN. *Біла*, *Біланіє*, *Біланієвка*, *Біланішки*, *Біле*, *Білейки*, *Біленке*, *Біленченківка*, *Білецьке*, *Білогород* *Дністрівський*, *Білогорода*, *Біла[ці]*, *Білка*, *Білівці*, *Білівка*, *Біляки*, *Білянський*, *Біляни*, *Білоберезка*, *Білобожниця*, *Біловідське*, *Білогородка*, *Білокернійця*, *-кринія*, *Білолілля*, *Білозир'я*, *Білосток*, *Білодирця* (t/e. from orig. *Білодирця*, cf. Худаш 157), etc. — Syn.

(як *лі́ля:*) *лі́лейний, лелі́йний, (як кре́йда:) крейдя́ний*.

PS. **bēls*, IE. root ***bhel-* 'white', akin to Skt. *bhāla* 'shine', Gk. *falarós* 'bright, shining', Lith. *balas* 'white', etc. Berneker 1, 55–56, Pokorny 118–119, Herne 104–105.

Бі́лорусі́я, Бі́лорусь GN. Beloruś, Belorussia, ModUk., BRu. *Белару́сь, Ру. Белору́сь*, Po. *Białoruś*, etc. — Deriv. *бі́лорус[ин]*, *бі́лоруска*, *бі́лоруський*, [*по*]бі́лоруси́ти, [*по*]бі́лоруси́щення, *бі́лорусизм*, MRu. *бѣлорусецъ, бѣлорусскій* (XVII с. АкСл. 1, 377). — Syn. *Крѣ́віа, крѣ́вич, крѣ́вицкый*.

From Бѣлая Русь (XVI с.) 'White Ruś' in distinction from *Black Ruś, Red Ruś*, and *Ruś* itself; according to Потебня, ЖСт. 3, 1891, 117–118, бѣлая means 'free, independent from the Tt. yoke'; this is rejected by Ламанский *ibid.*, 245–246; some linguists derive the name from бѣлый with reference to the *white* dress of Belorussians and their predominantly *blond* hair, Карский Белоруссы 1, 117, Perwolf Archiv 8, 22, Kretschmer Glotta 21, 117, Vasmer 1, 73; less probable is the suggestion of Ильинский, Slavia 6, 388, deriving it from the name of the city of Бѣльскъ on the Бѣлая river; an extensive bibliographical survey of various attempts to solve the etymology of "the name White Russia" is offered by Vakar, ASEER 8, 201–213; cf. also Распоргуев ZfslPh. 7, 220, Кордуба Sprawy Narodowościowe 6, 206–207, Paszkiewicz *The Origin of Russia* 252, Staszewski 33–35, Мельхеев 17, РССтотький 5, 101–106, а. о.

бі́ля, dial. *пі́ля*, 'beside, at, by; about, close by, hard by', OES. под[ъ]ли, подлѣ, подлѣ (Гумецька Мат. і досл. 4, 48). — Syn. *кóло, край, бі́лиз[ько]*, Деркач 24.

From *пі́ля* < **podlja*, cf. Po. *podla*, *pod[le]* 'ts', Brückner 425; the interchange of *p* and *b*, as in *паркан* – *баркан*, *пак* – *бак*, Нс. *бѣлоз* < *пѣлоз*, etc.; cf. also Шевельов 173.

бі́ль 1. Gsg. бі́лі see бі́лий.

бі́ль 2. Gsg. бѣлю 'rain, ache', МУк. *боль, болю* Gsg. (XVII с.), *боль* (XVIII с.); OES. *боль*; BRu., Ru., Bu. *боль*, OCS. *boľь* Ма. *бѣлка*, SC. *ból*, Sl. *ból*, Cz. *bolest*, Po. *ból*, UpSo., LoSo. *bólосѣ*, Plb. *był*. Deriv. *бѣлість, бѣлісний, -ність, -но, [за-, по-] болѣти, болючий, -ність, бѣляче, болячка, болячий, боляница, -чний* (from Ru.); МУк. *болѣзненко* (XVIII с.), *болѣзновати* (XVII–XVIII с.), *болѣзны* (XVIII с.), *болѣзнъ, болѣсть* (XV–XVIII с.), *болѣти* (XV–XVIII с.), *болячка* (XVI–XVIII с.), *болячковатое* (XVIII с.), *болящихъ* (XVI с.), etc. — Syn. *страждання, мука*, Деркач 179.

PS. **boľь*, IE. base ***bheleu-* 'to hit, to make weak while beating', akin to OCS. *bal* 'sickness', Goth. *balwa-wesei* 'wickedness', OHG. *balo* 'destruction', AS. *balu, bealu, bealo*, OIc. *bpl* 'misfortune', E. *bale* 'evil', Schmidt KZ 32, 342, Skeat 44, Holthausen 17, Младенов 40, Sławski 1, 40, Pokorny 125, а. о.; less convincing is the derivation from G., Hirt PBr. Btr. 23, 331, as well as from **bolъь*, Vaillant RES. 22, 40; cf. also Vasmer 1, 105.

бі́льбас see бѣльбас.

бі́льйон 'billion', ModUk.; BRu. *бі́льён*, Ru. *билли́он* (since 1803), Bu. *били́он*, Po. *bilion*, etc. — Deriv. *бі́льйонувий, -онний*. — Subst. *мільйон мільйонів*.

From Fr. *billion* 'a million of millions', coined in the XVI c. to express 'a double million' (: Lat. *bi-* 'double' and *-illion* an abbr. of *million*), see *трильйон*; the Mod. Fr. *billion* now means 'a thousand millions' only, Skeat 60, Gamillscheg 108.

бі́льмо 'cataract (in the eye), wall-eye; corneal spot, leucoma', МУк. бѣ́льмо (XVII с.), бѣ́льмо (XVIII с.), OES. бѣ́льмо (АкСл. 1, 392); BRu. *бя́льмо*, Ru. *белѣ́мо* (since 1789, wanting in Vasmer 1, 73), Sl. *belmo, belmo*, Cz. *bělmo*, Slk., Po. *biełmo*. — Deriv. *бі́льма́стий, бі́льмува́тий*. — Subst. *бі́льва пля́жка на очній ро́виці*, Тимченко 170.

From *білий*, q. v.; re. suffix *-ьто* cf. РССтоцький 1, 28.

бі́льший 'bigger, greater', MUK. бѣлий, бѣлшій (1596 Зизаній), бѣлій, вящшій: бѣлшій... бѣлше (1627 Беринда), бѣлшій — бѣлій, вящшій, множайшій (XVII с. Синонима 138), бѣлшій (XVIII с.), OUK. больши, большъ (1347 Тимченко 122), болше мидѣ (1377 Тимченко 121); OES. большини; BRu. *бѣлшы*, Ru. *бѣлшій* and *бѣлшій* 'big, great', OCS. *bol'jъ*, f. *bol'si*; adv. *bol'systi*, SC. *bólji*, Sln. *bólji*; Cz., Slk., Po. in PN. only: *Boleslav*, *Bolemir*, etc. — Deriv. *бі́льшати*, *-ання*, *бі́льше*, *бі́льшенький*, *бі́льшість*, *з-, по-, при-бі́льшувати*, *-бі́льшування*; abbr.: *бі́льш*; (from Ru.:) *большевизм*, *большевік*, *-іцький*, *-ічка*, etc. > *бі́льшовизм*, *бі́льшовік*, *-іцький*, *-ічка*, etc., f/e. *бичовік* and *бушовік*, РССтоцький PF. 12, 423.

PS. **boldъ*, f. **boldsi*, IE. root ***bel-*: ***bol-*, 'strong', evidenced in Skt. *bāliyan* 'stronger', Gk. *beltōn*, *bēteros* 'better', Lat. *dēbilis* 'weak', Osthoff IF. 6, 1-2, Berneker 1, 72, Pokorny 96, a. o.

бі́льярд 'billiards', ModUk.; BRu. ts, Ru. *билья́рд* (since 1780), Bu. *билья́рд*, Po. *billard*, etc. — Deriv. *бі́льярдний*, *бі́льярдовий*. — Subst. *старові́нна гра кю́лями на спеці́альному столі*; *іноді вживана назва три́льйо́на*, q. v.

From Fr. *billard*, formed by suffix *-ard* from Fr. *bille* 'ball', Gamillscheg 107, Skeat 60.

бі́м! interj. imitating the high sound of a small bell: tinkle-tinkle! ModUk. only; Po., Cz., Slk. *bim!* — Deriv. *бі́м - бам!* *бі́жкати*, *бі́жкнути*, *бі́жкання*, Wd. *бі́жбати*, *-ання*; FN. *Бімба*.

Ап о/р. interj. — a variant of *бам!*, q. v., РССтоцький 3, 142.

біо- a compound-forming element 'bio-' in such words, as *біогенéз[а]*, *біографі́я*, *біодина́міка*, *біоло́гія*, *біоме-*

хані́ка, etc., ModUk.; known to all other Sl. — Subst. (seldom) *життє-*, e. g. *біографі́я: життєпис*, *біографі́чний: життєписний*; here also *біоло́гія: нау́ка про життє́й*, a. o.

From Gk. *bios* 'life'.

бі́р 1. Gsg. бѣру 'pine wood, pine forest, coniferous forest', MUK. боръ (XV—XVIII с.), OES. боръ, seldom бѣръ (1073 Ізб. Св.); BRu., Ru., Bu., Ма. *бор*, SC. *bôr*, Sln. *bôr*, Cz., Slk. *bor*, Po., UpSo. *bôr*. — Deriv. *боря́ка*, *борова́й*, *-ік*, *-інка*, *борови́чок*, etc.; FN. *Борове́ць*, *Борови́й*, *Борові́к*, *Борѣвський*, *Борови́ківський*, *Бірча́к*, etc.; GN. *Борова́*, *Борове́[н]ка*, *Борови́ківка*, *Борѣвно*, *Борѣвське*, *-жий*, *Борови́жа*, *Борови́ків*, *Борови́на*, *Борови́чі*, *-ця*, *Бірча*, (rivers:) *Бор[к]ова́*, *Борове́нька*, *Борови́к*. — Syn. *сосновий ліс*.

PS. **bors* 'pine; pine forest', IE. root ***bher-*: ***bhor-* 'to stick out', Walde-Pokorny 2, 162, 164; cognates in Oic. *berr* 'tree', OE. *bearu* 'forest', OHG. *baro* 'ts', Schrader BB. 15, 287, Holthausen 18, Kiparsky 1, 61-62, a. o.; less persuasive is the derivation from G., Hirt BB. 24, 254, Berneker 1, 76, a. o.; according to Brückner 15, 36 and Archiv 39, 4, 42, 139, the word is related to *bara* 'swamp'; doubtful.

бі́р 2. Gsg. бі́ру and бѣру Wd. 'tax, impost, custom', ModUk.; Ru. dial. Bu. *бир*, SC., Sln. *bír*, Cz. *sběr*. — Deriv. *бі́рчий*, *бі́рувати*; here also *бі́рче*. — Subst. *податок*.

From Rm. *bír* 'tax', Шелудько 2, 127; less convincing are attempts to derive it from Sl. **birati*, Berneker 1, 57, Vasmer ZfslPh. 5, 285, or from Hg. *bér* 'ts' respectively, Miklosich 13.

бі́ржа 'stock-exchange', ModUk.; BRu. ts, Ru. (since 1705), Bu. *бі́ржа*, Po. *birża*, etc. — Deriv. *бі́ржови́й*, *-ік*. — Subst. *установа́ для торго́влі то́варами або́ цінни́ми папе́рами та́ для скла́діння торго́вельних у́год*.

From ModHG. *Börse*, Шелудько 1, 21, РССтоцкий 4, 238; G. and Rom. cognates, e. g., Du. *beurs*, Fr. *bourse*, It. *borsa*, are derived finally from Gk. *býrsā* 'hide, skin of which purses were made', Kluge 39, Gamillscheg 161; see also бýрса.

бiрyвати Wd. (Cp.) 'to be able', first recorded in the XIX c. — Deriv. *бiрyвливий* (Vincenz 13). — Subst. *мoгiти*.

From Rm. *a birui* 'ts', Vincenz 1. c.

бiрyзá 'turquoise', ModUk.; BRu. *бiрyзá*, Ru. *бирюзá*, MRu. берюза (XVI c.), берюски Gsg. (1582—1583), Bu. *бирюзá*, SC. *pirúz*. — Deriv. *бiрyзóвий*. — Syn. *тýркyc*, q. v.

From Tk. Osm. *firúza*, the ultimate source being Pers. *pīrōzā* 'ts', Lokotsch 49, Дмитриев 38.

бiс 1. 'devil, demon, dickens, Satan', MUK. бѣсе Vsg. (1489), дѣмонъ, бѣсъ, чортъ (1596 Зизаний), бѣсъ (XVII—XVIII c.), OES. бѣса Gsg. (XI c. Остр. ев.), бѣсъ (XI—XV c.); Ru. *бес*, OCS. *běsz*, Bu. *бяс*, Ма. *бес*, SC. *bijes* 'rage, fury, madness', Sln. *bēs*, Cz. *bēs*, Slk. *bes*, Po. *bies*, GN. Po. *Biawice*. — Deriv. *бiсeнiй*, *бiсeдeрeвo*, *бiсик[и]*, [з]бiсити[ся], бiсiв[ський], бiснyвaтий, -тiсть, бiснyвaти[ся], [з]бiшeний, etc.; FN. Бѣсолѣсовъ (1495), Бѣсищевъ (1495), Бѣсищевичъ (1545), Бѣсовичъ (1613), Бѣсковъ (1475), Бѣсовъ (1657), etc. (Туликов 498); GN. *Бiшкити*, *Бiще*, *Бiшанiвкa*, *Бiшiвкa*. — Syn. *нeчiстий*, a. o., see *чорт*.

PS. **bēs* < **bēd* -sz, IE. root ***bhōi* 'to fear', cf. Lith. *baisà* 'fear', *baisùs* 'horrid, dreadful', Lat. *foedus* 'nasty' Gk. *pithēkos* 'ape', Berneker 1, 56, Pokorny 161—162.

бiс 2. 'encore', ModUk., BRu. ts, Ru. *бис*, Po. *bis*. — Subst. *ще раз*.

From Lat. *bis* 'twice', АкСл. 459—460.

бiсeр 'glass beads, pearl', MUK. бисеръ (XV c.), бiсeрь: пѣрла, жeнчугъ (1627 Беринда), бисерей Gpl. (XVII c.), OES. бисърь (XI c. Остр. ев.), з бисеромъ Isg. (1392), бисеръ (XV c.); BRu. ts, Ru., Ма. *бiсeр*, OCS. *biszъr*, *biserъ*, SC. *biser*, OCz. *biser*. — Deriv. *бiсeрiн[к]a*, *бiсeр-ний*. — Syn. *пѣрла*, *жeмчугъ*, Тимченко 90.

From OAr. *busra*, Ar. *buzr* 'gift', Sławski JP, 23, 408; cf. also Мелиоранский ИзвОРАС 10:4, 117, Lokotsch 30, Тимченко 1. c.

бiскуп 'bishop (of the Western Church)', MUK. бискупъ (1455), Римского бискупа Gsg. (XVII c.), OUK. бискупъ Краковский (1347), OES. бискупѣ Npl.; з бискоупомъ (1399); Ru. *бiскуп* (Vasmer 1, 88), SC. *biskup*, Sln. *biskup*, Cz., Slk., Po. *biskup*. — Deriv. *бiскупство*, -ський; MUK. къ бискупичькому Dag. (1445), бискупий (1599), бискуп-лимъ Isg. (1586), бискупщины Gsg. (XVI c.), бискупство (XVII c.); FN. *Бiскуп*. — Subst. *католицький епископ*.

From Po. *biskup*, and this again from OHG. *biscof*; the ultimate source is Gk. *episkopos*, Berneker 1, 58, РССтоцкий, Slavia 5, 12, Kluge 32-33, Тимченко 91, Richhardt 38; see епископ.

бiсмyт see вiсмyт.

бiсýркa see бoсóркa. — **бiсyрмeн** see бусурмeн.

бiфштéкс, also **бiфстéкс**, Wd. (from Po.) бiфштик 'beefsteak', ModUk.; BRu. *бiфштéкс*, Ru. *бифштекс*, Bu. *бифтéкс*, Po. *bifsztyk*, etc. — Subst. *дoбpe нaбiтa й скó-по пpипéчeнa вoлóвинa*, Кузеля 44.

From E. *beefsteak* 'ts', Kirkconnell 9.

блaвáт 'silk material', Bot. 'corn-flower', see вoлóшкa; MUK. въ блаватахъ Lpl. (XVII c.), блавати Apl. (XVIII c.), оу блаватныхъ... шатахъ (XVIII c.); Ru. dial. *блaвáткa* 'corn-flower' (Vasmer 1, 89), OCz. *blavat* 'corn-flower',

Po. *blawat* 'corn - flower; silk material'. — Deriv. *блaвaтaс*, *блaвaтeнь*, *блaвaткa*, *блaвaтий*, *-иць*, *блaвaтний* 'blue; silk'. — Subst. *шoвкoвa тkaнинa* (*блaкiтнa*); *yбpaння з блaкiтy*, Тимченко 94.

From Po. *blawat* 'ts', the ultimate source being MHG. *blā*, *blawe* 'blue', Miklosich 13, Berneker 1, 58, Herne, 93, Richhardt 35, a. o.; cf. also Plb. *blowě* 'blue', Lehr 38.

благати 'to implore, beseech, supplicate, appeal, invoke', MUK. умиласерджаю: *благaю* (1627 Беринда); *благати* (XVII с.), *благаймо* (1717), *благаемъ* (XVIII с.), OES. *благити* 'beare, celebrare' (XI—XIII с.); OCz. *bláhati*, Slk. *bláhat'si* 'to like', Po. (from Cz.) *błagać* (since the XV с.), OPO. *blagać*. — Deriv. *блaгaльний*, *-ання*, *-аючий*. — Syn. *гaрлячe*, *пoкiрнo прoсити*, *мoлити[сь]*; *лaгoдити прoсьбoю* (XVII с.), Тимченко 94 - 95.

A MUK. neologism (XVII с.), formed on the basis of *blágo* and *блaжити*; the orig. meaning 'to calm, soothe (by praying)' was developed into the contemporary 'to implore', Orienko PM. 1, 244; see *blágo*.

благий 'blessed, pious, good, kind, benevolent; futile, worthless, insignificant, frivolous, trifling', MUK. бл[а]гъ (XV с.), *блaгo* (XVIII с.), OES. *благъ* (XI с. Остр. ев.); BRu. *блaгi* 'bad', Ru. *блaгiй* 'good'; блaг, OCS. *blags* 'good, benevolent', Bu., Ma. *блaг*, SC., Slk. *blág* 'good', Cz. *blahý* 'blessed', Po. (from Uk.) *blahy* 'worthless, insignificant'; see also *blágo*. — Deriv. *блaгeнький*, *блaгiсть*; FN. *Блaгiй*. — Syn. *блaгoслoвeнный*, *шacливий*; *дoбрий*, *зичливий*; *мaлoзнaчний*, *бeзвaрт[ic]ний*, *нiсeнiтний*.

From OCS. *blags*, see *blágo*; the meaning 'good' > 'bad' is based on tabu substitution, Havers 133, Преображенский 1, 27, Vasmer 1, 90, Sławski 1, 35 - 36, a. o.; less convincing is the etymology of Berneker 1, 58, connecting it with Gk. *blēxros* 'weak', Lat. *flaccus* 'withered; flabby', followed, among others, by Orienko PM. 1, 244 - 245.

благo 'good, blessing, welfare, weal', MUK. зo блaгaми (1681); OES. *блaгo* (1073 Ізб. Св.), *бoлoгo* (XI с.), не бoлoгoмъ Іsg. (Сл. плк. Іг.); BRu. conj. *бaлaзe*, Ru. *блaгo*, dial. *бoлoгo*, *бoлoзe*, OCS. *blago*, Bu., Ma. *blágo*, SC. *blágo*, Slk. *blagó*, Cz. adv. *blaho*, *blaze*, Po. adv. *blago*, LoSo. adv. *blozko*. — Deriv. *блaгoсiй*, *блaгoстiя*, *блaжeн[ний]*, *блaжeнствo*, *блaжeнствoвaти*, *блaжити*; *мaну* compounds with *блaгo* - *блaгoвiстити*, *Блaгoвiщeннi*, *блaгoвoлити*, *блaгoдaти*, *блaгoдeнствoвaти*, *блaгoдaти*, *блaгopóдний*, *блaгopóзумний*, *блaгocлoвити*, *-вeнный*, *блaгoтвopити*, *-твopний*, *блaгocтeпивий*, *-чeстя*, *блaгoчiнний*, etc., Wd. *не-з-бoлoгa* = *не-з-дoбpa* (Желеховский 1, 511). — Syn. *дoбpo*, see also *мaйнo*, Деркач 24.

From OCS. *blago* < **bolgo*, having genuine ES. cognates in old pleophonic forms *бoлoгo*, *бoлoгoдaть*, as well as in the contemporary BRu. *бaлaзe*, Ru. dial. *бoлoгo*, Uk. dial. *не-з-бoлoгa*; IE. root ***bhelg* - ***bholg* 'to shine' evidenced in Skt. *bhārgas* 'shine', Latv. *balgans* 'white', Toch. AB. *pālk* 'to burn', a. o., Pokorny 124.

блaзeнь 'buffoon, clown; fool, wag, jester', MUK. юрод, дурен глупый *блaзeнь* (1596 Зизаний), *блaзнoвe* (1600—1605), *кoщунник*: *блaзeн*, *жaрoблiвий* (1627 Беринда), за... *блaзнями* Ipl. (XVIII с.), OES. *блaзнитeль* 'deceptor', *блaзнъныи* 'errans, vagus, fallax'; BRu. *блaзeн*, Ru. *блaзeнь*, OCS. *blazns*, *blazna* 'error, mistake', Bu. *блaзнeнe*, *блaзнитeль*, Ma. *блaзнeньe*, SC. *blázniti*, Slk. *blázen*, Cz. *blázen*, Po. *blazen*, UpSo. *blazn*, LoSo. *blaz[a]n*. — Deriv. *блaзeнь[ткo]*, *блaзник*, *блaзник*, *-южa*, *-ючкa*, *блaзeньский*, *-ствo*, [з] *блaзнитися*, *блaзнувaти*, *-ання*; MUK. *блaзнъ*, *пoгръшeнiе*, *oмiлкa* (1627 Беринда). — Syn. *мoдiнa бeз poзсyдкy*, *бeз мiзкy*, *дyрeнь*, *дyрний*; Тимченко 97; Wd. (Лк.) *нeзpи́лий*, *мaлoмiтний*, Приймак PM. 2, 449; see also *бeвзeнь*, *бeвзъ*.

The attempts to explain the word etymologically have not yet been successful; explanations offered by Berneker 1, 58-59: from PS. **blaznъ* < ***bhlōs* - *no* - 'swelling, puffing up', or from PS. **bolzъno*, **bolzina* 'swelling, bump' respectively, are to be rejected for both semantic and phonological reasons; equally dubious are its connections with *блзніи*, Miklosich 14, Charpentier Archiv 29, 5, a. o., and with **blędъ* (: **blęd* - *zn*-), Jokl Archiv 28, 1-2, 29, 12; it seems more likely that the word is akin to Latv. *blāzma* 'gleam, glimmer', IE. root ***bhlāg*-, a variant of ***bhleg*-, cf. Lat. *flamma* 'flame', Gk. *flegma* 'burning, inflammation', etc., Pokorny 124-125, Walde - Hofmann 1, 510; on this hypothesis it would orig. mean 'delusive light, ignis fatuus', cf. OCS. *blaznъ* 'error, mistake', etc., see also Vasmer 1, 90; a deformation of *блзень* is found in Uk. *бѣзень*, *бѣзѣ*, q. v.

блак, Gsg. *блăку* Wd. 'lacquer, rosin, tar', first recorded in the XX c. (Дзендзелівський ЛБюлетень 6, 39). — Deriv. *блăкѡка*, [ви-, на-, по-, пере-] *блăкувати*. — Subst. *смола, якю просмѡлюють чѡвни та рибальські снасті*, Дзендзелівський 1. c.

A de-etymologized form from *об-лак[увати]*, see *лак*.

блăкитний '[sky]-blue, azure', MUK. *блăкитний* (1562), въ полю блăкитномъ Lsg. (1585), въ блекитномъ полю Lsg. (1597), блăкитно adv. (XVII c.), блăкитный (1669), блăкитний (XVIII c.), блăкотное (XVIII c.); BRu. *блăкитны*, SC. (from Cz.) *blăkitan* (1870), Cz. *blankytный*, Slk. *blănkutový*, Po. *blăkitny*. — Deriv. *блăкитнѣнький*, *блăкитнувати*, *блăкитніти*, *-шати*, *блăкитъ*, *блăкитно-блăкий*, *жѡтоблăкитний*; MUK. *блăкитносвѣтлый* (XVII c.); FN. *Блăкитний* (pseudonym of Еллăський). — Syn. *блăватний*, *лазуровий*; see also *голубий*.

From Po. *blăkitny*, the ultimate source being LLat. *blanchetus*, *blanketus*, *blanquetus*, Berneker 1, 58, Шелудь-

ко 1, 22, Тимченко 98-99, Zaręba JP. 30, 21-22, Richhardt 34, Herne 93.

блам 'fur', MUK. два бламы (1496), бламъ (1596), полтора бламы (XVIII c.); Po. *blat*. — Subst. *штѣжа хѣтра пѣвної мѣри*, Тимченко 98.

From Po. *blat* which, in turn, comes from ModHG. *Flamm* (< MHG. *vlamene*) 'ts', Brückner 30, Шелудько 1, 22, Тимченко 1. c., Richhardt 35; (direct from G.:) РССтюцкий 4, 159-160.

бланк, Wd. *блăн[о]к* 'form; blank endorsement', ModUk. BRu. *ts* (since 1836), SC. *blănko*, Po. *blank*, etc. — Deriv. *блăнковий*; *блăнко*. — Subst. *аркуш чистого папѣру із надруком назви установи для офіційного листування*.

From Fr. *blanc* 'white, clean', Преображенский 1, 28, АкСл. 1, 500, Gamillscheg 112.

блăны Wd. 'fur coat, pelisse', first recorded in the XIX c. — Subst. *хѣтряний одяг у гуцулі*.

From Rm. *blăna* 'ts' which, in turn, comes from SoS. *blana* (< **bolna*), see *болно*, Шаровольский 1, 58, Шелудько 2, 127, Ciogănescu 86-87.

блатный 'thieves, criminal', ModUk., BRu. *блатный*, Ru. *блатной*, *блатный*. — Subst. *злодійський, босяцький*.

From Ru. *блат* 'crime', see *блат*.

блѣкнути, *блăкнути* 'to fade, wither', ModUk.; BRu. *блăкнуць*, Ru. *блѣкнуть*, Po. *blăknąć*. — Deriv. *блѣклий*, [з] *блăклий*. — Syn. *бліднути* (про зорі, місяць), Деркач 25.

PS. **bleknoti*, IE. root ***bhleik*- 'to shine', Pokorny 157; Po *blăknąć* > Uk. *блăкнути*, BRu. *блăкнуць*, under the f/e.

influence of *blady* 'pale, faint', Berneker 1, 63; see also the following word.

блекотá, dial. also блéкіт, блéкот 'Hyoscyamus niger L.: henbane', also 'Aethusa Synapium L., Cicuta virosa L.' a. o., MUK. блекотное насъня (1776); Ru. блéкот, Po. *blekot*. — Deriv. *блекот[н]иця*, FN. *Блэкот*. — Syn. *беленá*, *білѣн*, *вовчі ягоди*, *дур-зілля*, *зуб'ятник*, *зубник*, *кѣряча сліпотá*, *люляк*, *німіця*, *риндирінда*, *сп'ячка*, Makowiecki 184–185; see also *большоголова*.

PS. **blekota*, **blekotъ*, IE. root **bhleik-* 'to shine', cf. *блэкнути*; *беленá*.

блекотáти, блéяти 'to bleat'; fig. 'to chatter, gossip, speak', MUK. блекотáньє (1596 Зизаній), блекотаня (XVII c.), OES. блекаюша; блѣюще; блекотати; BRu. *бляяць*, Ru. *блекотáть*, блéять, Bg. блéя, Ma. блéе, блéка, SC. *bléknuti*, блéјати, Sln. *blekáti*, *bleketáti*, блéјати, Cz. *blekati*, *blekotati*, Po. *blekotać*, UpSo. *blekać*. — Deriv. *блэкіт*, *блекотáння*, блéяння. — Syn. *бэлякати*, *белякотáти*, *белякотіти*, *мекати*.

O/p. formations akin to Gk. *blezáomai*, Alb. *bl'egerás*, ModHG. *blöken*, E. *bleat*, etc., Berneker 1, 59–60, Pokorny 154–155.

блэндати see плéнтатися.

блеск see блиск.

блэяти see блекотáти.

близ = блізько, see блізький.

блізна 'scar, mark', MUK. блізна, загоєнои рáны знак (1627 Беринда), OES. блізна 'cicatrix'; BRu. *блюзна́*, Ru. *блізна́*, SC. *blizni* Npl. 'defect in the web', Cz., Slk., Po. *blizna* 'scar', UpSo. *bluzna*, LoSo. *bluzna* (*bluzna*) 'ts'. — Deriv. *близнува́тий*, Wd. *зблизнитися*, *-новатися*;

FN. *Близна́к*; Близниченко (1672 Тупиков 479). — Syn. *знак*; *шрам*.

PS. **blizna*, IE. root **bhli-* 'to shine', also 'scar'; BRu. and So. forms go back to **bhli-*, a parallel root to **bhli-*. Specht 117, Pokorny 155–159; hardly akin to *блізький*, as assumed by Berneker 1, 61, Walde-Hofmann 1, 517, Vasmer 1, 92–93, a. o.

близозі́ркий, **близору́кий** 'short-sighted, myopic', first recorded in the XIX c., BRu. *близору́кі*, Ru. *близору́кий* (since 1731). — Deriv. *близору́кість*. — Syn. *близькозо́рий*, *короткозо́рий*, *низькозо́рий*, Огієнко PM. 1, 246.

Compounded of *близ-* and *зір*, see s. v.; *близору́кий* < **blizozorsъkъ* is a f/e. formation influenced by *рука́*, Соболевский 147, Огієнко l. c.

блізький 'near, nigh, close by' MUK. близько (XVI c.), наближшый (1588), близких Gpl. (1665), близкие по мечу (XVIII c.), близко приближай ся (1770 Полѣтика 51), OES. близокои Dsg. (XI c. Остр. ев.), близько́, близокомъ (XIV c.); BRu. *блізкі*, Ru. *блізький*, OCS. *blizъ*, *blizъ*, *blizъь*, Bu. *blizъk*, Ma. *blizok*, SC. *blizak*, Cz. *blizký*, Slk. *blizky*, Po., LoSo., UpSo. *blizki*, Ca. *blézéi*, Plb. *blajzék*. — Deriv. *близéнный*, *пóблизкий*, *блізь[ко]*, *близé-[се]нький*, *блізнá*, *блізькість*, *блізнюк*, *-ні[та]*, [*з-*, *на-*, *при-*]близі́ти[ся], [*з-*, *на-*, *при-*]близжа́ти[ся], *бліжній*, [*най*]близчий, *бліжчати*; compounds: *близькознáчий*, *близькозо́рий*, *близькохóдний*, etc.; MUK. *близкота*, *близнецъ*, *-ниця*, *близкопришлый*, *-придучий*; FN. *Блізький*, *Близéнко*, *Близня́к*, etc. GN. *Блізнiця* || *Бліжнiця*, *Блізнюкі*, *Бліжня Дилі́вка*; Astr. *Блізнiята*. — Syn. *недалéкий*; *сусідний*, Деркач 25.

PS. **blizъ-kъ*, IE. root **bhli-* 'to strike, push; to be contiguous', akin to Lat. *fligō*, *ere* 'to strike', Gk. Ion. *flibō* 'I press', Berneker 1, 61–62, Walde-Hofmann 1, 517, Pokorny 160–161.

блик 'gleam, glimpse'; also interj. = блим!; ModUk. only. — Deriv. *бликати, -ання, бликнути*. — Syn. *блим! блись!*

The word seems to be a variation of *блиск*, q. v., РССтоцький 3, 145; Slavia 5, 13; Cz. *blikati*, Po. *blikać* 'to squint, look askance' (< ModHG. *blicken*, Machek 34) are in no connection with it; see *блик*.

блїм! interj. indicating a sudden flash of light: flash!, ModUk. only — Deriv. *блїмати, -ання, блїмнути*. — Syn. *блик!, блись!*

A variant of *блик!*, q. v., РССтоцький 3, 146; Archiv. 35, 349.

блин, блинѣць see млинѣць.

блинда Wd. (Hc.) 'exanthema', first occurrence: XIX c. — Subst. *вісипка*.

From Rm. *blindā* 'ts', Шелудько 2, 127, Cioranescu 88.

блиндий Wd. (Hc.) 'tender, soft', first occurrence: XIX c. — Subst. *ніжний, м'який*.

From Rm. *blind* 'ts', Шелудько 2, 127, Cioranescu 88

блиск, Wd. блеск, also бляск 'shine, glare, glance, gleam, glimmer, lustre', MUK. блискъ, з блеску (XVIII c.), OES. блѣскъ (1073 Изб. Св.), блескъ, блискъ (XIV c.); BRu. *бліск, бляск, Ru. блеск*, OCS. *blъstati* 'to shine', *bliscanije*; Bu. *блѣскам*, Ma. *блѣском*, SC. *blésak*, Sln. *blisk* 'lightning', Cz. *blesk*, Slk. *blišti sa* 'it is lightning', Po. *blysk, blask*, LoSo., UpSo. *blysk*, Plb. *voi-blastén*. — Deriv. *ві-, від-блиск, блискавий, блискавіця, -ичний, блискавка, блискавковий, блискати, -ання, блискітка, блисконіти, блискотати, блискотіти, -іння, блискотливий, блискучий, -ість, блискнути, блискіти, блись!, блищак, блищати, -ання, блищик*, Wd. *блискоўкий, блискавник*,

бліскальце, блісканка, блищак, блищія; GN. *Блищанівка, Блищанка*, etc. — Syn. *відсвіт*.

Uk. *блиск* is a b/f. from a genuine *блискати* < **blęskati* 'to shine', *блеск* being a direct continuation of **blęskъ*; OES. блѣскъ comes from PS. **blęskъ*, an apophonic formation to **blęskъ*; IE. roots ***bhloig-*, ***bhlig-* 'to shine', Berneker 1, 63, Trautmann 34, Pokorny 157; Wd. *бляск* (since the XVII c.) as well as BRu. *бляск* is a borrowing from Po. *blask*, Тимченко 106.

блиха see блоха.

блїдий 'pale, faint', MUK. блѣдый (XVII c.), бляди (XVII c. Гептаглот 16), OES. блѣдъ, блѣдый; BRu. *блѣдны*, Ru. *блѣдный*, OCS. *blędz*, Bu., Ma. *блед*, SC. *bljęd*, Sln. *blęd*, Cz., Slk. *bledý*, Po. *blady*, UpSo., LoSo. *blędy*, Plb. *bledaję*. — Deriv. *блїдавий, -вість, блїд[е]цький, блідісний, блідний, -ність, блїдуватий, -іть, блідіть, блїдота, блїдниця, блїдніти [з-, по-] блїднути, блїдо*; compounds: *блїдо-лістий, -ліций, -рожевий, -сний*, etc.; FN. *Блїдоук*; GN. *Блїдча*. — Syn. (*хоробливо вою вігляду*) *безкровний*, Деркач 25.

PS. **blędz*, IE. root ***bhlaid-* 'pale, whitish', evidenced in AS. *blāt* 'pale', OHG. *bleizza* 'paleness', Alb. *bl'ëronj* 'green,' etc., Berneker 1, 60, Pokorny 160.

блік 'speck (patch) of light; highlight', ModUk.; BRu. ts, Ru. *блик* (since 1803), Po. *blik*, Cz. *blik!* — Deriv. *бліковий, блікувати*. — Subst. *бліщук, відблиск світла на картіні; очіщений від олова зліток срібла*.

From ModHG. *Blick*, АкСл. 1, 513, Brückner 29, Machek 34.

блїндаж 'blindage, shelter, dugout', ModUk.; BRu. ts, Ru. *блїндаж* (since 1836), Po. *blindaż*, etc. — Deriv. *блїндажний, блїндажувати[ся]*, (from Ru:) *блїндирувати-*

ся[ся]. — Subst. *прикритий в окопах; опанцерований вагона, автомобіля, тощо.*

From Fr. *blindage* 'ts' (: *blinder* 'to armour'), АкСл. 1, 514, Gamillscheg 116.

бліх 'bleaching [-ground]', MUK. блѣхи (1631 Шелудько 1, 22); BRU. *блех*, Po. *blęch*. — Deriv. *бліхяр*, *бліховня*, *бліхувати*. MUK. бѣйльникъ : блѣхяръ, бѣйльница : блѣхярня албо прачка (1627 Беринда). — Subst. *бліення полотна; місце, де білять полотна*.

From MHG. *bleiche* 'bleaching', Шелудько 1. с., РССтоцький 4, 164.

блок 'block; bloc', ModUk.; BRU., Ru. (since 1780), Po. *blok*, etc. — Deriv. *блоковий, блокувати[ся]*, *блочний; блокіот, блокіавз, блокіши*; here also *блокада, -дний*. — Subst. *прилад, що ним пересувають тягар; тижчасова угода між політичними групами, державами, тощо.*

From ModHG. *Block* 'ts', РССтоцький 4, 230, Преображенский 1, 30.

блондін 'blond (fair-haired) man', ModUk.; BRU. *бландзін*, Ru. *блондін* (since 1891), Po. *blondyn*, etc. — Deriv. *блондин[оч]ка, блондинистий*. — Subst. *білявець, людина з руським волоссям*.

From Fr. *blondine* or ModHG. *blondine* (f.) respectively, the ultimate source being LLat. *blundus* 'reddish, fallow', Kluge 36, Skeat 64, Pokorny 157.

блоха, dial. *блиха* 'Pulex irritans : flea', MUK. фѣроць : *блоха* аб[о] *комаръ* об[о] *плод мѣлевъ* (1627 Беринда), блохи Gsg. (1770 Полѣтика), блихи Npl. (XVIII с.), OES. блохы Gsg., блѣхъ || блохѣ Gpl.; BRU. *блѣха*, Ru. *блоха*, Бу. *блѣха*, SC. *būha*, Slu. *bōha*, Cz. *blecha*, Slk. *bleha*, Po. *pchła*, dial. *plecha*, Ca. *blexa*, Sli. *pzła*, LoSo. *pcha*,

UpSo. *p[to]cha*, Plb. *blāxā*. — Deriv. *блішка, блошанка, блошачий, блошний, -истий, блошливий, блошинця, блошиця, -ичний, -ичник*; FN. *Блоха, Блѣхин*; MUK. *Блоха* (1674), Блошка (1552), Блошчичъ (1615 Тупиков 49, 479). GN. *Блошциці*.

PS. **blāxa*, IE. ***blusā*, cf. Lith. *blusā*, Latv. *blusa*, OPr. GN. *Blus-kaym*, Gk. *psylla*, Arm. *lu*, Afghan *vraza*, Berneker 1, 62-63, Trautmann 35, Machek 34, a. o.; Uk. *блошциця* 'bed-bug' = **blax-ek-ica*; cf. also Огоновский 36.

блуд 'fornication, lechery'; Wd. also 'error, mistake, fault', MUK. блудъ (1499), блудъ (XV с.), блуды Npl. (1598), од блуду Gsg. (XVII с.), блуденя, блудіти (XVII с. Гептаглот 16), блудами Ipl. (XVIII с.), OES. блудъ (1073 Изб. Св.); BRU., Ru. *блуд* 'fornication, lechery', OCS. *blǫdъ* 'porneia', Бу. Ма. *блуд*, SC. *blūd*, Slu. *blod*, Cz., Slk. *blud*, Po. *bląd*, LoSo., UpSo. *blud*, Plb. *blōdāl* 'he went astray'. — Deriv. [*з-, за-*] *блудити, блудливий, -вість, [о] блудний, -ність, блудник, -иця, блудяка, за-, при-блуд, блудяга, -яжка, блудодійство, блудодійня, блудство*; Wd. *блуден, блудило*, (Hc.) *блудькати* (Гнатюк ЕЗб. 26, 333); MUK. блудничий (XVII с.), блудодѣя (XVII с.) блудодѣянный (XVII с.) etc.; FN. *Блуденко, Приблуда*, MUK. Блудило (1546 Тупиков 49), OES. Блудъ (XIV с. *ibid.*); GN. *Блудів, Блудие*. — Syn. *розпуста*; Wd. also *помилка*.

PS. **blōds* 'error' — an apophonic variant of **blēd-*, cf. OCS. *blēds* 'idle talk, drollery', Ru. *блядь* 'whore'; IE. root ***bhlendh-* : ***bhlondh-* evidenced in Lith. *blėsti* 'to sleep; to add flour to the meal' : *blandaūs, -ytis* 'to cast down one's eyes (in shame)', Latv. *blensties* 'to be short-sighted' : *blāndities* 'to loiter around', Oic. *blunda* 'to dose, slumber', Sw. *blunda* 'to shut the eyes', Dan. *blunde* 'to nap', E. *blunder* 'to flounder, act stupidly', Berneker 1, 60, 62, Trautmann 34-35, Endzelin KZ. 52, 112, Skeat 65, Pokorny 157-158.

блѣза see блѣза.

блукати 'to wander, rove (about), roam, stroll, ramble', МУК. блукав (1666), блукатися (XVI с.); блукаю, блукають (XVIII с.); ВРу. *блукáць*, Cz. *bloukati*, Po. *blukać*. — Deriv. *блукáння*, *блукáння*, *блукáч[ка]*, *блукáцький*, *блукáючий*. — Syn. *ходити без цілі*, *тінятися*, *тулятися*, Тимченко 104; dial. *блудити*.

According to Berneker 1, 62, it is derived from *блудити*, see *блуд*, with a f/e. influence of *лук* < **lркз*, q. v.

блювати 'to vomit', МУК. блюванье (1627 Беринда), блювати (XVIII с.), OES. бльвание, избльвати; Ru. *блевáть*, OCS. *bl'vati*, *bljvati*, Bu. *бл'овам* || *бэ'овам*, Ma. *бл'је*, SC. *bljvati*, Sl. *bljvati*, Cz. *blíti*, Slk. *bl'uvat'*, Po. *blućać* || *bluć*, LoSo. *bluwać*, UpSo. *bl'wjać* || *bluwać*, Plb. *bl'ávə*. — Deriv. *блювáки*, *-ання*, *блювóтина*, *-іння*, *блювóтний*, Wd. *блювák*, *-áчка*, *блювiне*, *блювнiк*. — Syn. *викидати з себе*, *віддавати*, *вертати*; see also *вомитувати*.

PS. **bl'vati* 'ts', IE. root ***bhleu-* 'to flow, swell, etc.', cf. Lith. *bláuti*, *bláuti* 'to roar', Latv. *bláūt* 'ts', Gk. *fléō*, *flýō* 'to swell, flow over, etc.', Berneker 1, 64, Trautmann 35, Pokorny 158.

блюдо 'dish; charger', МУК. блюдо (1596 Зизаний), блюдо : миска albo мйса (1627 Беринда), на... блюдѣ (XI с. Остр. ев.), блюдо, блюдва, блюда Npl.; ВРу. *бл'юда*, Ru., Bu. *бл'юдо*, OCS. *bljudo*, *bljudz*, Ma. *бл'юдо*, SC. *bljudo*, *bljuda*, OPo. *bluda*, LoSo., UpSo. *blida*, 'table'. — Deriv. *блюдце*, *блюдечко*, *блюдоліз*, *-ець*, *-ка*, *лизоблюд*; FN. *Блюдоліз*. — Syn. *миска*, *тарілка*, Кузеля 45.

PS. **bljudz* borrowed from Goth. *biups* 'trápēdza, table', cf. OHG. *biot*, AS. *beod*, OIc. *bjōð*, AS. *bead*, OE. *bēod* 'table; dish', Miklosich 15, Berneker 1, 64, (extensively:) Kiparsky 1, 193 - 194, 296.

блюза 'blouse', ModUk.; ВРу., Ru. (since 1838), Bu., Ma. *бл'юза*, Po. *bluza*, etc. — Deriv. *бл'юз[оч]ка*. — Subst. *в'єрхній одяг*, *судр'їт*, Кузеля 45.

From ModHG. *Bluse* 'ts', РССтотський 4, 208, 223.

блюзнити 'to blaspheme, use profane language; to scoff at sacred things', МУК. хулю, гáню, блюзню (1596 Зизаний, 1627 Беринда), блюзнити (XVII с.); Po. *bluźnić*. — Deriv. *блюзнiр*, *-ка*, *-ство*, *-ський*. — Subst. *зневáжно казáти прóти Бóга й святих речей*; *гудити*, *ганити*, *лáяти*.

From Po. *bluźnić* 'ts', Тимченко 105, РССтотський Slavia 5, 13, Richhardt 36.

блюзнуги Wd. 'to spurt out, gush out', ModUk.; SC. *bljuznuti*, Sl. *bljāzgati*, Po. *bluz[g]nąć*. — Subst. *вiнну-сти*, *б'їхнути*.

From Po. *bluznąć*, Slawski 1, 35.

блюсті 'to guard, watch', блюду́, (1596 Зизаний), ОУК. блюсті (1341), OES. блюсти, блюстися; ВРу. *блюсцьч*, Ru. *блюсті*, OCS. *bljusti*, *bljudo*, SC. *bljusti* (XIII—XVIII с.). — Deriv. *блюдéніє* (1596 Зизаний), блюститель (1631). — Subst. *стеpeжiтi*, Тимченко 106.

PS. *bljusti*, IE. root ***bheudh-* 'to guard, watch', see *будити*; re. Sl. *ju* < ***eu* cf. Meillet 58.

блюхнути Wd. 'to spurt out, gush out', first recorded in the XIX с. — Syn. *блюзнуги*, *б'їхнути*, Желеховський 1, 34.

A contamination product from *блюзнуги*, and *б'їхнути*, see s. vv.

блющ 'Hedera helix L. : ivy', МУК. смілаксь, блющ, блих, съплетається дрéву (1627 Беринда), OES. блющь; SC. *bljāšć*, Sl. *bljāšć*, Po. *bluszcz*, LoSo. *blyszć* (old) *blišć*, UpSo. *bluść*, for other Sl. see *площ*. — Deriv. *блющєвáти*.

— Syn. *борошаник, бречитан, брочетан, бріца, мисняк, повійка, прочитан*, Makowiecki 174; see also *плющ*.

PS. **bljuščē*, connected with **blvati*, see *блювати*, Štekely Archiv 27, 65, Berneker 1, 65, Brückner 30, Sławski 1, 35; others refer it to Goth. *biugan*, Gk. *féugō*, with the orig. meaning 'winding plant', Ильинский Archiv 29, 486, РФВ. 62, 257; cf. also Osten-Sacken IF. 24, 238-239.

бля Wd. see для.

блявкати, блявкнути Wd. 'to use improper (obscene) words', first recorded in the XIX c. — Syn. *ляпати, блекотати*.

According to РССтотський, Slavia 5, 13, it is a variant of *блекотати*, q. v.; yet, it seems more probable to be a contamination of *бляти* and *някати*, see s. vv.

бляга (Андрусишин-Крет 35), бляга (Рудницький 3, 122), also бляга (Бойків 70) 'boasting, blustering, hoax', first occurrence: XX c.; Po. *blaga*. — Deriv. *бляг'єр, -ка, бляг'єрство, -ський, [з]блягувати, -ання*. — Subst. *удавання, неправда, видумка*, Кузеля 45.

From Fr. *blague* 'childish (untrue) story', Gamillscheg 112.

блякати, блякнути see блявкати, блявкнути; блекнути.

бляк'єт Wd. 'form; blanket', ModUk.; Po. *blankiet* form'. — Syn. *бланк*; subst. (*шерстяний*) *ліжник*.

From ModHG. *Blankett* 'form', РССтотський 4, 214; the ultimate source of *бляк'єт* = *ліжник* is E. *blanket*, connected with the name of Thomas *Blanket* of Bristol who first made them in the XIV c., Radford 14.

блят 1. '[table-]plate; painter's frame; weaver's loom', MUK. бляты Npl., блятовъ Gpl. (XVIII c.); Po. *blat*. — Deriv. MUK. блятиць (XVIII c.). — Subst. *плита, покриття (на ніч), покриття; ткацький прилад*, Кузеля 45.

From ModHG. *Blatt* 'ts', РССтотський 4, 227; hardly through the medium of Po. *blat*, as assumed by Шелудько 1, 22.

блят 2. (Львів) 'friendly, co-operative', (Рудницький 3, 122), first recorded in the XX c.; Ru. *блат*, Po. *blat*. — Deriv. *блят б'ути, [за]блятувати, [за]блятований*. — Subst. *пріяний, -но* here also: *по бляту 'по протекції'*, Багрянний 2, 139.

From Yi. *blat* 'agreeable, consentient', Landau Archiv 24, 142-143, Christiani Archiv 32, 265, Vasmer 1, 91; Łoś, JP. 1, 297, derives Po. *blat* from ModHG. **Blatt* 'paper-money'.

бляха, Wd. блéха (Наддністрянщина) 'iron-plate, tin-plate, tin', MUK. бляха (XV—XVII c. Худаш 70), бляхи Apl. (XVII c.), бляха, бляха (XVIII c.), OES. блех'чи (XV c.); BRu., Ru. *бля́ха*, Po. *blacha*; here also Sl. *plěh*, Cz. *plech*, Sk. *pl'ach[a]*. — Deriv. *блях'єр, -ня, -ство, ський, бляхувати, бляханий, -нка, -никовий, бляшка*; MUK. бляхмаль (XVIII c.), бляхн'єр (XVII c.), бляховникъ (XVII c.), бляховый (XVI—XVIII c.), бляшаний (XVIII c.), бляшка (XVII—XVIII c.), бляшковый (XVIII c.), бляшний (1748). — Subst. *платок з металу; під носуди; відзнака (сторожа)*, Кузеля 45; *тонкий металовий плат*, Тимченко 106.

Uk. *бля́ха* is a hyperistic form of Wd. *блéха*, which alongside OES. блех'чи testifies a direct borrowing from MHG. *blēch*; according to Шелудько 1, 22, followed by Richardt 35, a. o., the word comes from Po. *blacha*; this assumption (in view of блех'чи, блéха) must be rejected; derivation from ModHG. *Blatt*, Тимченко 106, though semantically seductive, cannot be accepted either because of the phonological difficulties involved, Худаш 70; cf. also Miklosich 14, Berneker 1, 59, Brückner 28, Korbut PF. 4,

435, 458, Огієнко РМ. 1, 114, РССтоцький 4, 167, Machek 373, а. о.

бляхман, Wd. бляхман 'vapor, mist exhalation', MUK. бляхмаль 'enamel'; Po. *blachmal* 'cataract; mist'. — Deriv. colloq. *бляхманя пускати, бляхманом очі занести* = одурити, обманути.

From Po. *blachmal* 'cataract, mist', the ultimate source being ModHG. *Blachmal*, Słownik PAN 1, 540–541.

блѣхнути dial. 'to fall into water' (Житомирщина, Паламарчук ЛВюлетень 6, 23), first recorded in the XX. c. — Subst. *нирнути, упасти в воду*, Паламарчук 1. c.

A variant of *блѣхнути*, q. v.

бо conj. 'for, because'; also part. for emphasis; MUK., OES. ts; BRu. Ru. (from Uk.) ts, OCS. bo, SC., Cz., Slk., Po. ts. — Deriv. see *абѣ*. — Syn. *тим що, тожу що, через те що, з той причини що*; Wd. *позаяк*; part. *справді, але ж*, Тимченко 107.

PS. *bo, an aroponic variant of *ba, see *ба*.

боа 'Boa constrictor : boa; fur -boa, tippet', ModUk.; BRu., Ru. (since 1836), Bu. ts, Po. *boa*, etc. — Subst. *змій -полоз; довгий пушистий шalik для жінок*.

From Fr. *boa* 'ts', the ultimate source being Lat. *boa*, Gamillscheg 117, Skeat 65.

бобар see *бобір*.

бобёр, Gsg. бобра́, Wd. бібр, Gsg. бобра́ 'Castor biber : beaver', MUK. бобры Npl. (1456), безъ бобра (1576), бобрувъ два (1706), OES. бобръ, бобръ; BRu. *бобёр*, Ru. *бобр*, *бобёр*, Bu. *бѣбер*, SC. *dābar*, Sln. *bóber*, b[r]ěber, Cz., Slk. *bobr*, Po. *bóbr*, G.N. *Biebrza*, LoSo. *bober*, UpSo. *bobr*, bēbr. — Deriv. *бобрик*, -овий, -ом, *бобровий*, -ина, *бобровник*, *бобройд*; MUK. бобровникъ (XV—XVIII c.), бо-

бровный (XVIII c.), бобровництво (XVI c.), бобровщина (XVI c.), бобровий (XV—XVIII c.); here also бобрятъ in Сл. плк. Іг.; FN. *Бобрик*, *Бобёрский*, *Бобрівський*; MUK. Бобренко (1654), Бобриковичъ (1461), Бобруенко (1586 Тупиков 480); GN. *Бобёр*, *Бобріця*, *Бобрічі*, *Бобрівник[и]*, *Боброво*, *Бобровиця*, *Бобружки*; (rivers :) *Бобріця*, *Бобрик*, *Бобріка*, etc. (Kat. річок 158).

PS. *bobrъ : *bēbrъ (: *bēbrъ), a term common to the IE. group of languages, originally signifying a 'brown' aquatic animal, cf. Skt. *bābhṛś* '[red-]brown; great ichneumon', Av. *bawrō*, *bawriš* 'beaver', Lat. *fiber*, Lith. *bēbras*, *bābras*, AS. *beofor*, E. *beaver*, etc.; IE. **bhe-bhr-ās is a redupl. form of the root **bher- 'brown', Berneker 1, 47, Trautmann 28–29, Skeat 52, Kluge 30, Walde - Hofmann 1, 490–491, Pokorny 136–137, Шевельов 106, а. о.

бобик see *біб*.

бобиль hist. 'poor landless peasant', OES. бобыль, Ru. FN. Бобыль (1654 Тупиков 50). — Subst. *безземельний селянин; бідняк*.

From Ru. *бобыль* of obscure origin, cf. Vasmer 1, 97–98.

бобір, dial. also бобур, бубар (Черкащина ЛВюлетень 6, 9) 'Acerina rossica : small fish of the perch family', Mod-Uk. only.

According to РССтоцький, Slavia 5, 11, *бобір* is connected with *бобёр*, q. v.; it seems more likely, however, that the word and its dial. variants are derived from *bobrъ > *біб* by the suffixes -ур, -ур, -ар.

бобковець 'Laurus nobilis : laurel', ModUk. only. — Deriv. *бобковий лист[ок]*. — Syn. *лавр*, *пахуче злля*, Makowiecki 204.

Derived from *біб*, q. v.

бобок see *біб*.

бббур see бобёр.

бoв! interj. imitating deep sound of a bell; ModUk. — Deriv. *бoвкати*, -*ання*, *бoвкнути*, *бoвколо*, *бoвкун*, -*чик*. — Syn. *бам!*, *бом!*

Ап о/р. interj., РССтцкий 3, 144.

бoвaн, Wd. also балвaн 'wooden block, pole, column, image, idol, statue', fig. 'blockhead, loggerhead, clumsy person', MUK. истукaнъ, вылитый бољвaнъ (1596 Зизаний), истуканъ : вылитый (болван), улитый (1627 Беринда), в... бовванъ (XVIII с.); OES. бъл'ванъ (1073 Изб. Св.), блванъ, болванъ, here also бълванъ in Сл. плк. Іг.; BRu. *балвaн*, Ru. *болвaн*, MBu. *балванз* (XIII с.), SC. *bálvan*, *bolvan*, Sln. *balván*, *bolván*, Cz., Slk. *balvan*, Po. *balwan*. — Deriv. *бoвaнiцe*, *бoвaнcький*, *бoвaнiти*, -*нiчати*; MUK. болванецъ (XV с.), болванский (XV с.), болво-фалство, -хвалство (XVII с.), болво-хвалца, -хвалница (XVII с.), балвохвалка, -лица (XVII с.), etc.; FN. Болванъ (1580 Тупиков 58). — Subst. *вeлiкий шмат дeрeвa*, *дeрeв'яний oбpaз*, *бoжoк* (*пoлaнcький*), Тимченко 52; *щoсь вeлiкe, нeoзнaчeнe*; *бoжoк*; *нeпoвopoтнa лoдiнa*, Кузеля 45.

Doubtless, *бoвaн* (< *bzlavan*) was borrowed from a Tk. language, the ultimate source being Pers. *pahlavān*, *pahlivān* 'hero, fighter, athlete' (Sl. > 'wooden block, image, in his honour' > 'statue, idol'). It is very improbable, as Корш ИзвОРЯС. 8 : 4, 2-3, also in Archiv 8, 651, assumes, that the Pers. *pahlavān*, *pahlivān* came to PS. through a Kazakh mediation, since the borrowing into Tk. and its introduction into Sl. had proceeded at a time when the Kazakh language did not exist; the Tk. language which seems to have had mediated here was probably one of the NW. Tk. languages, perhaps Cumanic, Menges 21-22; the form *балвaн*, with its Sl. congeners, seems to have been directly borrowed from an Altaic language, while Lith. *balvonas* is close to the

non - Ru. Sl. forms, Menges 1. с.; cf. also Преображенский 34-35, Berneker 1, 41, Мелиоранский ИзвОРЯС. 7 : 2, 274-275, Lokotsch 129, Bulat Slavia 2, 620-622, Buga ZfslPh. 1, 40-43, РССтцкий, Slavia 5, 10, Огненко РМ. 3, 231, Sławski 1, 26, Дмитриев 21, а. о.

бoвaр Wd. 'herdsman, cowherd', MUK. бовгарь (XVII с. Шаровольский 1, 63). — Deriv. *бoвaрка*, -*рський*. — Subst. *настiх рoгaтoї худoби у гуцiлiв*, Шаровольский 1. с.

From Rm. *bouar* 'herdsman', the ultimate source being Lat. *bovārius* 'ox-, neat's', Шаровольский 55, 63, Шелудько 2, 127, Cioranescu 89, Vincenz 9.

бoвдур 'funnel (of a chimney); dense black cloud; thick smoke; idol; trunk (of a tree), stump', fig. 'awkward fellow, dunce', MUK. бовдурь (XVIII с.); Ru. dial. *бoлдурь*, *булдурь* 'funnel'. — Subst. *димaр*, *димoвa тpyбa зepxи на xaтi*, ЛБюлетень 6, 9; *kana nad kuxneю, komin, zatchka*; *нeтeca*; *бoвт*, Кузеля 46; see also *димaр*.

According to Räsänen FUF. 26, 136, borrowed from Chu. *pəldər* 'wing of a building', *pəl* 'funnel, chimney'; cf. also Vasmer 1, 102, 142; (extensively:) Наконечна 145-146.

бoвкун Wd. 'single ox attached to a plow', ModUk. only. — Subst. *вiл, що запряжений одинцeм*, Шаровольский 1, 55.

From Rm. *boi* 'ox' with suffix -*ун* as in *скакун*, *крикун*, etc., Шаровольский 1. с., Cioranescu 100-101.

бoвт 'fisherman's rod (to scare fish into a net); stick to mix lime; bolt, iron pin'; dial. 'rotten egg' (Черкащина ЛБюлетень 6, 9), fig. 'stupid person', MUK. бовтъ (XVIII с.), Ru. *болт*, Sln. *bólt* 'precipice', Po. *beltać* 'to splash'. — Deriv. *бoвтaч*, *бoвтиця*, *бoвтиш*, -*тoк*, -*тiн*, -*тiюк*, *бoвтaти[с]я*, *бoвтнyти[с]я*; *бoвтi!*; dial. *бoвтiцe*, *бoвтiцe* (Нижне Подністров'я ЛБюлетень 6, 39).

PS. root **balt-* 'to shake, stir, agitate', Berneker 1, 118, РССТощкий 4, 146, also Slavia 5, 15, Loewenthal WuS. 10, 147, Kiparsky SEEJ. 8, 218, a. o.

бѡѡфа see бѡльфа.

бoвч, also бoвчъ, SoCp. 'hole in the creek', first recorded in the XIX c.; unknown to other Sl. — Deriv. бoвчик: *што вoдa пoумьвaт*. — Subst. *стaвoк*, Кириченко РМ. 5, 85.

Ан о/р. formation : **byl-k* -jъ, see *боя!*, *боякан-ня*, *бóвкати*, etc., По. *belk* 'wir wodny, nurt, głębia', *belczak* etc.; here also *бoеть!* *бoвtами*, Ру. *болtамъ*, По. *beltać* < **bylt*-, Балецкий StSl. 4, 400, see the preceding word *бoет*.

Бог, [Пан:]Bir 'God' MUK. богъ, буг, OUK., OES. богъ, abbr. бъ; BRu., Ru., Bu., Ma. *бог*, OCS. *bogs*, SC. *bôg*, SlSo. *bôg*, Cz. *bůh*, Slk. *boh*, Po. *bóg*, Ca. *b'ôg*, LoSo. *bog*, UPnSo. *bôh*, Plb. *bûg*. — Deriv. *богѣня*, -нич, *богество*, *божик*, *божичка*, *божичье*, *божеуѣлля*, -ѣльный, *божник*, *божничѡк*, *боженица*, -ичка, *божѡк*, *бѡзя*, *божий*, *божескѣй*, *без-*, *по-*, *на-божний*, *божѣтисѣя*, etc.; here also *багѣтѣй*, *абѣжѣя*, *убѡгий*, etc., see s. vv.; several compounds: *богданъ*, -ка, *бого-любивѣй*, -любный, *богомѡлецъ*, *богословъ*, *Богомѡти*, *Богородица*, *Богоявленѣя*, *Дажбѡгъ*, *Стрибогъ*, etc.; *бѣгмѣ*, *далѣбѣ*, *прѡбѣ*, *спасѣбѣ*, etc.; also in expressions like *Бѡжа Мѡти*, *бѡжа пѣдѡшка* (=бѡжѣшка), *божий старѣцъ* (=козѡвр), *божий воликъ*, *бѡжа корѡвка*, *божа росѣ* (=молоко), *бѡжа пѡстѣль* (=труна), etc.; MUK. богоблагательный (XVII с.), богобояне-ный, -ность (XVI—XVIII с.), богобѡзвляемый (XV с.), богобоязный (XVIII с.), боговати (XVIII с.), богѡлюбецъ (XVI—XVII с.), богѡмѡзъ (XVIII с.), богѡмѡлецъ (XV—XVIII с.), богѡмѡлство (XVI с.), богѡнько (XVIII с.), богѡслѡе (1489), богѡслѡвъ (XVII с.), etc.; *божба* (XVII с.), *божеволюбый* (XVIII с.), *божескѣй* (XVII с.),

божество (XVII—XVIII с.), божий (XV—XVIII с.), бо-
житий (XVI—XVIII с.), божица (XVI—XVIII с.), Оук
божий (1375, 1388), богомыль (1376, etc.; PN. *Božidán*,
Boždár, *Božidár*, *Božumil[a]*, *Božuslav[a]*, *Božuslav-*
l[a], *Božuta*, *Božua*, *Božena*, etc.; FN. *Božun*, *Bó-
žik*, *Božok*, *Božok*, *Božejko*, *Božonok*, *Božuslavskij*,
Božrskij, *Božushev*, -сьскй, *Božomleu*, *Božedán*,
etc.; MUK. Богданъ (1483, 1527, 1607), Богдашко (1675),
Богомазъ (1667), Богуславъ (1677), Богухваль (1555),
Божко (1692 Тупиков 54-57); GN. *Božalóra*, *Boždání*,
Boždáníka, *Boždánívi*, *Boždážis*, *Božda*, *Boždaríka*,
Boždaróvo, *Božodúžis*, -ка, *Božavlenka*, -ське,
Božoljubi, *Božoljubka*, *Božopól*, *Božorodčyce*, *Bo-
goródčine*, *Božorodčáni*, *Božuni*, -сьскй, *Božúti*, *Bo-
žúšivka*, *Božuslav*, -еу, -ка, -сьскй, *Bóža Vólja*, *Bo-
žedáríka*, *Bóžis*, *Božek*, -ка, *Božiskiv*, -ци, etc. — Syn.
Всемогучий, *Всевышний*, *Господь*, *Слова*, *Шаддай*
(Франко), Wd. (Hc.) *Алей*, q. v.

богáтый Wd. see *багáтый*.

боги́ла see **боли́голов**.

бóгонк AmUk. 'bohunk', first recorded in the XX c.;
Рo. *bohon[el]k*.

From AmE. *bohunk*; Th. Čapek calls *bohunc* "a port-manteau word that originated in a confusion between *Bohemians* and *Hungarians*", cf. Mencken 295; according to П. Зварич of Vegreville, Alta., it is derived from Uk. *Богоньку!* 'oh God!' used often by Uk. settlers in the US. and Canada (orally, 1959); cf. also: *Ного „богонком” озрестили від „богоньку мій”*, М. І. Мандрика *Канада*. Вінніпег 1961, 16 - 17; cf. also Войченко Слс. 2, 31.

бодай! interj. 'would to God, may (it please God); at least', MUK. бодай (XVI c.), богдай (XVI c.), бодей (XVI c.); BRu. *бодайі, богдайі*, Ru. *бодайі*, Cz. *bodejž, bodejž'*, Po. *bodaj* 'ts'.

From *Бог дай!*, Vasmer 1, 99, Slawski 1, 38, Machek 36.

бодак Wd. see будяк.

боданути Wd. see бості.

бодещь Wd. see бості.

бодлак Wd. see будяк.

бодлявий Wd. see бості.

боднар Wd. see бондар.

боднути Wd. see бості.

бодня 'tub, vat', MUK. бодню Asg. (1564), въ бодни Lsg. (1570), бодня (XVIII c.); Ru. dial. (from Uk.) *бодня*, SC. *bàdanj*, Sln. *bedenj*, Cz. *bedna*, Po. *bednia*, Plb. *bàdan*, etc. — Deriv. *боднар*, see *бондар*. Syn. *дерев'яна джѣ, бѣчка*.

From PS **bъdъnъja* : *bъdъnъ* 'ts' — a borrowing from OHG. **budin* — attested by AS. *byden* 'tub, vat', ModHG. *Butte*, *Bütte*, etc.; the ultimate source is Lat. **butina* evidenced in Gk. *butinē* 'ts', Kiparsky 232 - 233, РССтоцький 4, 124, Шевельов 437.

бодрий Wd. 'lively, fresh, brisk', MUK. бодрий (1627 Беринда), бодреливый (XVII c.), OES. бѣдрий, бодрын, also бѣдрий, бождрий, BRu. *бадзёр*, Ru. *бодрий*, OCS. *bъdrъ, bъzdrъ*, SC. *bàdar*, wanting in other Sl. — Deriv. Wd. *бодристь, бодритися*, MUK. *бодрствовати*; see also *бадобрый*. — Syn. *чуйный, свіжий, жвавий, реучий, бістрий*; MUK. *чуйный, неоспалый* (1627 Беринда).

From PS. **bъdrъ* 'alert', corresponding to Lit. *budrūs* 'watchful, vigilant', Av. *zaēni-budra-* 'eagerly watching', Fick KZ. 22, 380, Meillet Ét. 114, Trautmann 33, Pokorny 150 - 152; see *бадобрый; будити*.

бодяк see будяк.

бодян, Wd. also *бадиан* 'Illicium anisatum L.: badian, star-aniseed', MUK. бадянь (XVIII c.); BRu. *бадзін*, Ru. *бадьян*, Po., Cz. *badian*, etc. — Syn. *наденъ звѣздоніж*, Makowiecki 188.

From Pers. *bādjan* 'anis', Lokotsch 14, perhaps through Tk. mediation, Radloff 4, 1520, Vasmer 1, 38; Uk. *бодян* seems to have been influenced f/e. by *бодяк*, see *будяк*.

бодь! interj. signifying a fast move of butting with horns, first occurrence: XIX c.; wanting in other Sl.

A neologism from *бості* like *виць!* from *виляти, хватать!* from *хватати*, etc., РССтоцький 3, 68.

боєвий see бій.

бож... see бог...

ббжок Wd. (Hc.) 'stomach', first occurrence: XIX c. — Subst. *шлѣнок* (звѣрѣт).

From Rm. *bojos* 'ts', Vincenz 2.

боз see буз.

ббзна abbr. < Бог знає 'God knows'.

ббѣти Wd. (Hc.) 'to boil', first recorded in the XIX c. — Deriv. *ббѣчкий* (Верхратський ЕЗб. 26, 334). — Subst. *ку-ніти*.

From Rm., cf. Lat. *bullire* 'ts', Janów Spr. TNL 18, 16.

бой!, **бойе!** Wd. see *ббѣко*.

ббѣко 'Boiko (inhabitant of the central region of the Carpathian Mountains)', ModUk.; Cz., Slk., Po. *Bojko*. — Deriv. *ббѣкіня*, *ббѣкіша*, *ббѣкієвський*; Wd. *ббѣкати* (Бойк. 5-6); FN. *Ббѣко*, *Ббѣків*, *Ббѣкєвич*, *Ббѣкін*, *Ббѣкін*, *Ббѣченюк*, *Ббѣчій*, а. о. (Лукавѣ ЛБ. 4, 12-20), MUK. *Ббѣченко* (1654 Тупиков 482); GN. *Ббѣки*, *Ббѣківа-ці*, *Ббѣківишна*.

Derived from *ббѣ!*, *ббѣс!* (< *bo-i-je*) '[it is] really so!', an expression often used by the population of this region ("ббѣкајут"), Рабій Spraw PAU. 38 : 6, 16-18, Верхратський Archiv 16, 591-594, Дѣло No. 263-265 1894, Охримович ЖіС. 3, 143-146, Франко ibid. 146-149, Brückner 35, Рудницький ЖіЗ. 7, 209-210, (extensively:) Бойк. 3-7, Скорик ЛБ. 1, 6-23, Гуркевич ibid. 172-173, Зілинський ibid. 10, 75-77; there are other (outdated) explanations: Šafarik relates *ббѣко* directly to Се. *Boiko* found in Constantine Porphyrogenitus (X c.), ČSM. 10, 23-26, being followed by Вагилевич, ibid. 15, 30-72, Biedermann, 2, 25, Целевич Правда 1868, 419-419, Партицкий, Дѣло No. 255/1894, Perwolf Archiv 7, 617-618, а. о.; this explanation is rejected by Грушевський 1, 186-187, Верхратський I. c., а. о.; equally inconceivable is the derivation from *bojak* 'lazy ox', Lubicz - Czerwieński 143, as well as from *ббѣкий* 'brave', Петрушевич Вѣстникъ НД. No. 618/1882, Наумович СлСб. 3, 31-43; further, the name cannot possibly be connected with *Ббѣку*! < *Ббѣонку*! 'oh Gott!', ЖіЗ. 5, 148, nor with *ей Ббѣу*! 'by Gott', Огоновський 160, Желеховський 1, 37.

бойкот 'boycott', ModUk., BRu., Ru., Bu., Ma. ts, Cz., Po. *bojkot*, etc. — Deriv. *бойкотист*, -ка, -ський, *бойкотувати*[ся], -ання. — Subst. *спосіб боротьби з ворогом, вітадалий ірландцями: на ко́го на́ложено бой-кот, з тим устають усі (товари́ські) зно́сини*.

From E. *boycott*, and this from Captain *Boycott*, a land agent obstructed and ostracized, 1880, by the natives of Country Mayo in Ireland, Skeat 70, Partridge 56, Огієнко PM. 1, 279, а. о.

ббѣсик, also *ббѣсак*, *ббѣсак* AmUk. 'boy', first recorded in the XX c. — Subst. *хлбнець*.

A b/f. from E. pl. form *boys* with Uk. suffixes -ик, -ак, as in *молодік*, *спідак*, etc. cf. РССтоцький 1, 48-55.

ббѣкнчі, also *баганчі*, *багончѣта*, Wd. (SoCr.) 'shoes', first occurrence: XIX c. — Subst. *черевики*.

From Rm. *bocanci* 'ts', Vincenz 9, the ultimate source being Hg. *bakanacs* 'ts', Cioranescu 91.

ббѣкань, **ббѣкч** : бѣк, q. v.

-ббѣкий in compounds see бѣк.

ббѣлэг[а] see *баклэга*.

ббѣлэтий Wd. (Hc.) 'bellied, corpulent' first occurrence: XIX c. — Subst. *черева́тий*, *пуза́тий*.

From Rm. *bucalăt* 'fleshy, corpulent', Шелудько 2, 127, Cioranescu 109.

ббѣковий see бѣк.

ббѣкори Npl. Wd. (SoCr.) 'raft, float', MUK. *бокор[а]* (XVI—XVIII c., Даже St.Sl. 7, 160). — Subst. *сплэви*, *да-ра́би*, *пліткі*, Кузеля 46.

From Hg. *bokor* 'ts', Даже I. c.

оокрейда, покрейда Wd. (SoCp.) 'bunch of flowers; (decoration) feather', first recorded in the XIX c. — Subst. *китиця (весільних) квітів, північ перо*, Кузеля 46.

From Hg. *bokréta* 'bunch of flowers'.

бокс 'box', ModUk.; BRu., Ru. since 1869), Bu. a. o. Sl. ts. — Deriv. *боксёр, -ка, -сьжый, боксувати*. — Subst. *бий навкулáчки; „удár кулакóм“* — вид спорту.

From E. *box* 'ts', РССтоцкий 4, 250, Kirkconnell 7, Аксл. 1, 547.

бокури, бокурія Wd. (Hc.) '[leather-] belt', first recorded in the XIX. — Subst. *ре́мнь (у цуцúля), вузький ремінний пояс*, Кузеля 46.

From Rm. *bocuri* Npl. : *boc* 'footstool, small seat, bench (of the horseshoer, etc.)', Cioranescu 90.

бо́кша Wd. 'black cow with white flanks (or vice versa)', first recorded in the XIX c. — Deriv. *бокийый, бокийистый*; FN. *Бокиа́й*. — Subst. *біла корова з чорними цятками (або напакі)*.

From Rm. *bocșan*, *bucșan* 'kind of Moldavian cattle', Шелудько 2, 127.

болгарин, (во́льско-ка́мський:) **булгарин** 'Bulgar', MUK. болгаре (XVII c.), болгар Nsg. (XVIII c.); OES. Болгаре, в болгарѣх дунайскихъ, болгаромъ Dsg. (1377 Лавр. 1, 17, 21, 33), болгаръ Grpl. (XV c. Іпат.), BRu. *бал-гарин*, Ru. *болгарин*, ОВи. българи́нь (Младенов 53), Bu. *бзгарин*, SC. *Bǫgarin*, Sln. *bolgar*, Cz., Slk. *bulhar*, Po. *Bulgar*, etc. — Deriv. *болгáрка, -рський, -щина, болгаризм, болгаровітний*; MUK. болгариня, от болгарки (XVII c.), болгарскій (XVII c.), OES. земля Болъгарская, от болгарыни (1377 Лавр. 1, 19, 57); GN. *Болгáрия*, (во́льско-ка́мська:) *Були́рія; Болгáри, Болгáрка, Були́рка, Бол-град* (<**Бол[о]-град*, not **Во́льє-градъ* as assumed by Vasmer 1, 102), Дяченко ПитТопОн. 158, 161.

The name is generally considered as a Tk. borrowing in Sl., the ultimate source being OTk. *bulgar* 'half-breed, one of mixed race', cf. *bulgmak* 'to mix'; according to Pelliot *Oevres posthumes* 2 (Paris 1950), 228–229, the name orig. meant 'rebell, troubler'; in his *Origins of Russia* (p. 87) G. Vernadsky derives the name from the Alanic: 'in Ossetic *bylgæron* means 'shore, bank (of a river)'; also 'edge' (of a bluff, or a hill)'. On this basis the name 'Bulgar' might be interpreted as 'Shore People'. The name seems to be of the same type as that of the Slavic tribe *Pomorane* ('Sea Shore' tribe). It should be noted that in Byzantine sources the area of the origin of Great Bulgaria is defined as stretching from Maeotis (i. e. Sea of Azov) to the Kouphis (i. e. Kuban) River"; inconceivable are attempts to derive the name from G. *Bulger* 'fighter', Dereb ZONF 2, 198–199, or from the name of the *Волга*-river respectively, Partridge 63, a. o.; cf. also Miklosich 25, Pauly - Wissowa 3, 1040, Преображенский 1, 35, Младенов 1. c. and RES. 1, 38–53, Hrbek ChO. 113–119, Staszewski 45, Мельхеев 20, Németh OnUVAN 28, a. o.

бо́ле, бо́ли adv. Wd. 'well, right', first occurrence: XIX c. — Syn. *добре[що], адже́*, Шухевич 4, 353, Велигёрский PM 3, 275; *слава Бо́гу*, Кобилянський ibid. 23.

Compounded of *бо* and *але́*, see s. vv.

боли́голов, dial. болёголова, боли́глів, буги́ла, бу- [г]ла́в, булі́гова, булі́га (Прилу́ки, Мако́wiecki 107), бо- гила́ (1847 Шевченко) 'Conium maculatum L.: hemlock', also *Cicuta virosa* L., *Anthriscus silvestris* Hoffm., a. o., ModUk.; Ru. *болиголов*, Cz. *bolehlav*, Po. dial. *boligtówka, bolkow* (Karłowicz PF. 2, 154). — Syn. *омег, сви́нчя вош, свисту́ля, сика́вка, сикля*, Makowiecki 107; see *блехомá*.

Compounded of *боліти* and *голова́*, see s. vv.; the very variability of the forms suggests f/e. tabu -substi-

tutions : *богила* (: *Бог*), *бугилá*, *буглáv* (: *бугáй*), *бумі-гiо*ва (: *були*), etc.

боліти see *біль* 2.

бóлоз Wd. see *пóлоз*.

болóна 'pellicle, membrane, cuticle; film', OES. *болона*, *блана*; BRu. *балóн[к]а*, Ru. *болонá*, 'knot on a tree', Slu., Cz., Slk. *blána*, Po. *blona*. — Deriv. *болóнка*, *болонкár*, *оболóн[к]а*, *болонáстий*, *-нiстий*, *-нкyвáтий*, *-нчáтий*, *болонячка*, *болонкокpи́льцi*. — Syn. (*тонéнька*) *плівка*.

PS. **bolna*, IE. root ***bhol-* : ***bhel-* 'white', Pokorny 118-119; cognates: Lith *bálnas* 'white', Gk. *folás* 'scale', Berneker 1, 69-70, Trautmann 25, Sławski 1, 37; see *бiлий* and the following words.

болóння 'plain, prairie, field, meadow, pasturage', MUK. на *болоньи* Lsg. (1494), на *болоню* Lsg. (1583, 1660), *болоне* (1585), OES. *болонье*; BRu. *балóна*, *балóнь*, Ru. *болóнье*, Бу. *блана*, Cz. *blana*, Po. *blonie*, LoSo. *blotje*, Plb. *bláně*. — Deriv. *болóннячко*, *оболóння*, *-óнь*; GN. *Оболóння*, *Оболóнь*, Wd. *Оболóне*, Бойк. 122; FN. *Оболóнський*. — Syn. *розлóга рівни́на*, *окpита травóю*; *вели́ке пасóвище*, Тимченко 120; see also *лукá*.

PS. **bolna*, see the preceding word.

болóто 'marsh, bog, swamp; mud, dirt', MUK. *тим'нiе болóто* *грузкóе* (1596 Зизанiй), з *болота* Gsg. (XVII c.), в'з *болотъ* Lsg. (XVIII c.); OUK. з *болоты* (1377), OES. *болото*, (from OCS.:) *блато*; BRu. *балóта*, Ru. *болóто*, OCS. *blato*, Бу., Ма. *блáто*, SC. *bláto*, Slu. *blatò*, Cz., Slk. *bláto*, Po., LoSo *bloto*, UpSo. *bláto*, Plb. *blatitl*. — Deriv. *болiтце*, *болóтечко*, *болот[н]iка*, *болотiськó*, *-ище*, *болотáвка*, *болотнiча*, *-нiй*, *болотiюга*, *-юк*, *болотя́ник*, *болотiй*, *болóтний*, *-ик*, *-иця*, *болóтняний*, *-нка*,

-нок, etc.; GN. *Болотéнный*, *Болóтняний*, *Болóткiвцi*, *Заболóтне*, *Зáболотiв*, *Заболóття*, *Заболóт[и]вцi*, etc.; FN. *Болóтенко*, *Болóтний*, *Бóлотов*, *Заболóтний*, etc. — Syn. *калю́жа*, *багнó*, *баю́ра*; *земл́я розмокла на дощi* *або бpуди змішанi з тече́ю*, *кал*, *бруд*, *гря́зь*, Тимченко 120-121.

PS. **bolto* — an orig. adj. < ***bholato*, IE. root ***bhol-* : ***bhel-* 'white', corresponding to Lith. *báltas*, Latv. *balts* 'white', GN. *Rythabalt*, Alb. *balte* 'mud', Berneker 1, 70, Pokorny 118-119, Trautmann 25, a. o.

бóлохiвцi hist. Bolokhov-people (in the basin of Днiстер in the XII—XIII c.). — Subst. *татáрськi люди*, Онацький 103.

The name is derived from GN. *Бóлохiв* which, in turn, comes from PN. *Бóлох*, *Бóлех*, cf. GN. *Болехiв*, *Болéхiвцi*; the explanation of Соболевский, ИзвОРЯС 31, 12: *Болóховци* from **Bo-lъx-ovъci* is to be rejected.

болт 'bolt', ModUK, BRu., Ru. (since 1789) ts. — Deriv. *болтóвий*, *болтокувáльний*, *болторiз*, *-ний*. — Subst. *зáсув*; *рiд шpуби*.

From E. *bolt* 'ts', Partridge 52.

болóчий, **боля́чка**, **боля́щий**, **больни́ця** etc. see *біль* 2.

бóля abbr. of *барабóля*.

боля́ dial. 'sickness' (Полiсся, Лисенко 18), first recorded in the XX c. — Subst. *хворóба*, *недóга*.

Hardly from Rm. *boalā* 'sickness', Vincenz 3; it is rather a parallel f. form to *бiля*, Gsg. *бóлю*, q. v.

боля́рин see *боярин*.

бóльверк 'bastion', ModUK; Po. *bolwerk*. — Syn. *ба-стiон*.

From ModHG. *Bollwerk* 'ts'.

бóльфа, also бóвфа, гóльфа Wd. (Hc.) 'scab, scurf, sore', first occurrence: XIX c. — Subst. *болѣчка*.

From Rm. *bolǎ* 'ts', Vincenz 3.

большеви́зм, -и́к, etc., see бі́льший.

бом AmUk. 'bum', first recorded in the XX c. — Deriv. *бóжка* (Гуменна 1962), *бóжувати*, *бóмський*. — Subst. *брóдьга*, *лédар*, *нерóба*, *шаланít*.

From AmE. *bum*, the ultimate source being ModHG. *Bummeler* < *bummeln* 'to loaf, wander', Partridge 64.

бoм! interj. imitating the deep sound of bells : ding-dong! ModUk.; BRu., Ru., Po., etc. — ts. — Deriv. *бoмжати, -ання, бoмжнути*, dial. *бoмба* (=цёрква); *бoмбати[ся]* (=іти повільно). ЛБюлетень 6, 24.

An o/p interj., РССтоцький 3, 142; see also *биш!*

бomára see **бумára**.

бѡмба 'bomb', MUK. бѡмбы Apl. (XVIII c.); BRu., Ru. (since 1731), Bu., Ma. ts, Po., Cz., Slk. *bomba*, etc. — Deriv. бѡмбочка, бѡмбар, бѡмбище, бѡмбовый, [з]бѡмбути, [з]бѡмбувати, бѡмбувальний, -ик, бѡмбовик, бѡмбушка, several compounds with бѡмба-: бѡмбовоз, бѡмбомѣт, бѡмбосховище, etc.; MUK. бѡмбондѣрни (XVII c.), бѡмбардировати (XVIII c.); ModUk. бѡмбардир, -ський, бѡмбардувати, -ання, -альний, -альник, etc.; FN. *Бѡмба*. — Subst. тармѣтень, стрѣльно, ядрѡ, SovUk. снаряд; see also бѡм!

From ModHG. *Bombe* 'ts', РССтотцкий 4, 210, 214; its ultimate source is It. *bomba* from Lat. *bombus* 'humming sound (of a bee, etc.)', Gamillscheg 119-120.

бѣмбель Wd. 'blister, pimple', also 'bean' (Жовківщина, Колодій РМ. 5, 283), first recorded in the XIX c.; *Рo. babel*. — Subst. *пyхiй*: *квасѡла*.

From Po. *babel*, Richhardt 36, Sławski 1, 29; see *бѣблук*.

БОМБО́Н see БОИБО́Н.

бомборобити Wd. (Hc.) 'to pronounce a magic formula; to murmur', first recorded in the XX c. — Deriv. *бомборобити* (b/f. from the verb). — Subst. *виголошувати магічну формулу: шепотіти*.

From Rm. *bolborosi* 'to murmur', Vincenz 3.

бѡмкати see бѡм!

бѡмок Wd., also бѡнк (Стрий) 'horse-, ox-fly, bull-bee', first recorded in the XIX c.; Po. *bak*, LoSo. (old) *buk*. — Deriv. бѡмки *бити*, *збивати*; Wd. бѡнчитиси (=надытися. Janów 153). — Subst. *ледзь*, *ледзь*.

From Po. *bqk* 'ts'; according to РССтоцкий, *Slavia* 5, 15. it is an o/p. formation based on *бoм!* q. v., doubtful.

бонбон, бомбон, бамбон Wd. 'candy', first recorded in the XX c.; Бу. бонбон. — Deriv. (Fr.): бонбоньер[к]а. — Subst. *мисетка*. Колодій РМ. 5, 283.

From Fr. *bonbon* 'ts', Колодій l. c., Gamillscheg 120.

бонгало AmUk. 'bungalow', first recorded in the XX c.
— Subst. *партнерівий дім* (для однієї сім'ї).

From *E. bungalow*, the ultimate source being Hindi *bangla* 'Bengali': elliptical for '(house, characteristic) of Bengal'. Partridge 64.

бонго 'boat', first occurrence: XX c. — Subst. *чо́вен*, *видовбаний із стовбура пальми*, Стаховський Овид 13:3, 43.

From Am. Indian *bongo* 'ts'.

бондар, Wd. боднар 'cooper' МУК. бондар (1685), бод-
наровъ (1749), бондаръ Dpl. (XVIII c.); Bpu. ts, Ru. *bón-
dár*, Cz. *bednář*, Slk. *beďnář*, *debnár*, Po. *bednarz*, Ca. *băd-
năř*, UpSo. *bēhnăř*. — Deriv. бондаренко, -ѣнчикъ, -ѣцъ,
бондárтк. *бондарисѣско*, -ище, *бондари́ца*, *бондари́на*,

бондарка, бондарня, бондарство, -ський, бондарча, -чук, бондарювати, -ання, бондарюга, бондаря, Wd. *боднарін, -на, боднарієна, боднарієха, -рїчка, боднаріти*; FN. *Бондар, Боднар, Бондаренко, Бондар[ч]ук, Боднар[ч]ук, Боднаріук, Боднаріук, Боднаріук, etc.*; GN. *Бондарі, Боднаріє[ка], Бондаріє[ха]], Боднарієка, etc.*

A deriv. of *бодня*, see s. v.; re. metathesis of *dn* to *nd*, cf. Огоновський 95.

бондати Wd. 'to wander, stroll' (Надністрянщина, Янів 152), first recorded in the XX c. — Subst. *блукати*.

The word is based on the contamination of *блєндати* and *блукати*, see s. vv.

бонза 'bonze (Japanese priest)', ModUk., BRu., Ru., Bu., etc., ts. — Subst. *жрець китайських або японських буддистів*.

From Jp. *bond* - zu 'good preceptor, tutor', Skeat 67, АкСл. 1, 571, through the medium of West Europ. languages, cf. E. Fr. *bonze*, G. *Bonze*, etc.

Боніфат colloq., **Боніфатій**, also *Воніфатій*, PN. Boniface, MUK. Боніфатій: добротворець, з еллінська: Воніфатій (1627 Беринда). — Deriv. *Боніфатійович, Боніфатівна*.

From Lat. *Bonifatius* 'good confessor', being a compound of *bonus* 'good' and *fateor, fatēri* 'to confess; avow'.

бонна '[nursery-]governess', ModUk., BRu., Ru., ts., Po. *bona*. — Subst. *нянька при старших дітях, переважно чужоземка*.

From Fr. *bonne* 'ts', Gamillscheg 121.

бонтон 'bon ton, good manners, politeness', BRu., Ru. ts, Po. *bonton*. — Deriv. *бонтонний*. — Subst. *добрий тон, форми чужого поводження*.

From Fr. *bon ton* 'ts', АкСл. 1, 573.

бор 1. Gsg. бору 'Setaria italica P. B., Setaria viridis P. B.: millet, panic [-grass]', ModUk.; BRu. Ru. ts, SC. *bār*, Cz., Slk., Po., LoSo. *ber*, UpSo. *bor*. — Deriv. *бриця, бриний*. — Syn. *мохár, просо, щетин[бор]*, Makowiecki 343.

PS. *bъrъ, root *bъr- connected with IE. **bher-: *bhor*- 'to be pointed, sharp', see *борона*, Berneker 1, 110.

бор 2. Gsg. бору 'boron', ModUk.; BRu., Ru. (since 1836), Bu. etc. ts. — Deriv. *боровай*. — Subst. *хемічний елемент, що входить в склад браксу*.

An abbr. of *борах*, see *боракс*.

бор 3. see *борр*.

бóра 'tempest, hurricane', ModUk.; BRu., Ru. (since 1836) ts. — Deriv. *бóрей, бóрва* (f/e. influenced by *вій, віяти*, cf. РССтоцький Slavica 5, 19). — Subst. *приморська буря на Адріатичськiм i Чорнiм морi*.

From Tk. : Osm. *bora* 'storm', the ultimate source being It. *bora* 'ts' (<Lat. *boreas*, Gk. *boréas*), Vasmer 1, 107, Battisti 1, 561.

боракс, also *бурá* 'borax', ModUk.; Ru., Bu. *бурá*, Po. *borax*. — Subst. *лінійна сіль*, Кузеля 47.

From LLat. *borax*, the ultimate source being Ar. *būrak* 'ts', Lokotsch 29, Skeat 68, АкСл. 1, 574.

бóратися Wd. (Ср., Верхратський ЕЗб. 4, 235) see *бóртися*.

бóрба Wd. see *бóроти*.

бóрва, бóрвій see *бóра*.

борг, Wd. борг (Lk. Бугера PM. 2, 352) 'debt; credit, trust', MUK. борг (1529), на боргохъ Lpl. (1565), боргъ (1647), боръ (XVIII c.); Po. *borg*. — Deriv. *боржон, боржине, -ісько, боржник, борговий, [за]боргувати, заборжиться; набір брати*. — Syn. Wd. *довг*, Худаш 83.

From ModHG. *borgen* 'to borrow, lend', РССтоцкий 4, 179; Po. medium assumed by Шелудько 1, 22.

б6ррес, Wd. б6ррис 'bourgeois [type]' ModUk.; Ru. б6ррес, Po. *borgis*. — Subst. *друж бiльший як петит, а менший як корпус*, Кузеля 47.

From G. *Borgis* 'ts', the ultimate source being Fr. *bourgeois*, АкСл. 1, 574, Gamillscheg 132.

бордѣй see бурдѣй.

бордѣль see бурдѣль.

борд6 '[dark] red colour; Bordeaux [vine]', ModUk.; BRu., Ru. (since 1836), Bu. etc. ts. — Deriv. *борд6вий* (к6лiр), *борд6ський* (про вино). — Subst. *тѣмно-черв6на, вишнѣва, кр6ска; рiд французького вино*, Кузеля 47.

From the name of the city of *Bordeaux* in France, АкСл. 1, 574.

бордi6г, -i6х see бурдi6г.

бордi6р[a] 'border, skirting, trimming; frame', ModUk.; BRu., Ru. (since 1803) ts. — Subst. *окрайок, прикраси на краях рѣчи; облямiвнi прикраси тѣксту в книжкiх*.

From Fr. *bordure* 'border', АкСл. 1, 575.

борѣць see бор6ти.

боржiй see б6рзий.

боржник, борж6к see борж.

б6рзий poet. and Wd. 'fast, quick', MUK. для борзѣйшоѣ справедливости (1559), коня борзого Asg. (XVII с.), в борз6мъ часѣ (XVIII с.), борз6 (1557), коня борзого Asg. (XVII с.), борзѣй adv. (XVIII с.), OES. борзын, бързо, (from OCS.:) бръзъ; бръзья комони (Сл. плк. Гг.); бороздо adv.; BRu. *б6рзды*, Ru. *б6рзий, борз6й* (собака),

OCS. *brъzъ*, Bu. *бързъ*, Ma. *брзъ*, SC. *brz*, Slu. *brъzъ*, Cz., Slk. *brzy*, Po. *bardzo*, OPO. *barzo* (> MUK. and Wd. *бързо*), LoSo. *borzē*, UpSo. *б6рзы*, Plb. *borz*. — Deriv. *боржiй, борзѣ[се]нко, борзо[нiсець]*, Wd. *борзинiа, б6рзiсть*; FN. *Борзѣнький*, MUK. Борзобогатый (1572 Тупиков 60), Борзукъ (1552 *ibid.*); GN. *Борзинiа, Борзѣнка, Боржѣва* (Кат. річок 158). — Syn. *бiстрий, прудкий, швидкий*, Деркач 25.

PS. **brъzъ*, IE. base ***bheres-* 'quick, fast'; cognates: Lith. *bruzgus* 'fast', *bruzdus* 'movable', *burzdėti* 'to run around', Lat. *festinare* 'to rush', *cōnfestim* 'at once', Pokorny 143, Walde-Hofmann 1, 259, Berneker 1, 109-110, Trautmann 40, a. o.

борiкати[ся] see борюкати[ся].

Борiс PN. Boris, MUK. Борiсь, 6т ел. Ворiс : вѣтер с полночи князъ Р6ссiи (1627 Беринда), OUK. Борись (1398, 1409, 1433 Грамоти 148), Б6риса Gsg. (1484 Пом'яник), OES. Борись (Лавр. 1, 57 а. о.); BRu., Ru., Bu., Ma., etc. ts. — Deriv. *Борiсик, -ско, -сьо*; FN. *Борiс[iв], Борiсѣнко, Борiсько, Борисовѣць, Борисюк, -сяк, Борисоглiбська, Борiщенко, а. о.; GN. Борiси, Борiсковичi, Борiсiв[ка], Борiснiль*, etc.

From the name of the tsar (khan) *Boris-Bogoris* of Bulgaria (853-888); baptized in 864, he introduced Christianity of Gk. rite among Bulgarians, hence the popularity of his name among Slavs; the ultimate source is Mong. *bogori* 'little', Tomaschek Pauly-Wissowa 3, 1044, Brückner 36, Vasmer 1, 107-108; inconceivable is the derivation from Sl. *Борислав*, q. v., suggested by Соболевский ЖСт. 1893, No. 4, 445, Maretić LF. 15, 153; re. f/e. association of this name with *борiши* 'profit, gain' (< Бориши день often in the XVI с.) see Kalužniacki Jagić-Festschr. 508, Unbegaun 332-333, a. o.; *Boris* is occasionally used, like other Ruš names, in England in the XX с., Withycombe 24.

Борислав PN. Boryslav, OUK. name testified by GN. *Борислав[ль]*; SC. *Borislav*, Cz. *Bořislav*, Po. *Borzysław* (since the XII c., Taszycki 1, 94). — Deriv. *Бориславеко*, *Славо[ко]*; GN. *Борислав*, *Бориславека*. — Syn. *Славо-бѣр*.

From **borz*, see *борѣти*, and *слава*, q. v., Miklosich Bildung 35 - 36.

Бористѣн, also Борисфѣн GN. Boristhenes (name of Дніпро used by Herodotus, V c. B. C., Pliny, I c. A. D., a. o. ancient writers), Ru. *Борисфѣн*, Po. *Borysten*, etc. — Deriv. *бористеніти*. — Syn. *Діанпріс*, *Діандрѣ*.

From Gk. *Boristhénēs* (also *Barysthénēs*), the ultimate source being Iran. (Scythian) **vourustāna* 'wide, broad place,' Vasmer 1, 355, Brückner 90, a. o., or even Sl. **berstina* (=ModUk. *Берестіна*, see *бѣрест*), УРЕ. 2, 47; Билецкий, ПитГопОн. 61, relates the name directly to Gk. *Boréas* and *stená* 'Boreas' (=North) strait'.

борідка see *бородá*.

борікати[ся] see *борюкати[ся]*.

боркати see *прибѣркати*.

бѣркут Wd. 'spring of mineral water', first occurrence: XIX c. — Subst. *джерело з мінеральною водою*.

From Hg. *borkut* 'ts', StSl. 7, 249; see also *буркѣт*.

борлак, **борланка** Wd. (Cp.) 'Adam's apple', first recorded in the XIX c. — Deriv. *борлакѣвий*. — Subst. *Адамове яблуко*, Річинський РМ. 1, 101.

From Rm. *burlan*, Vincenz 2.

бормашіна 'boring, drilling machine', first occurrence: XX c.; BRu. *бормашіна*, Ru. *бормашина*. — Subst. *нездорові частини зубів*; *провірчувальний апарат*.

From ModHG. *Bohrmaschine* 'ts'.

бормотати, **-тіти** see *бурмотати*, **-тіти**.

боровий, **-ий**, etc. see *бір* 1.

бородá 'beard; chin', MUK., OES. борода, (from OCS:) брадá; BRu. *барадá*, Ru. *бородá*, OCS. *brada*, Bu. *брадá*, Ma. *бра́да*, SC., Sl. *bráda*, Cz., Slk. *brada*, Po., LoSo., UpSo. *broda*, Ca. *ts* and *barda*, Plb. *bródz*. — Deriv. *борід[онь]ка*, *борідочка*, *бородіще*, *-ісько*, *бородáй*, *-áнь*, *-áч*, *бородá[с]тій*, *бородá[с]оч[я]ка*, *бородáвник*, *бородáвча[с]тій*, *підборідок*, *підборіддя*, *підборідь*; FN. *Бородá*, *-áнь*, *-áч*, *Бородáвека*, *Під-*, *Довго-бородько*, *Майборода*, etc.; GN. *Бородáвека*, *Бородáни*, *Бородáнка*, *Бородáнський*, *Бородáвський* *хуторі*, etc.

PS. **borda*, IE. ***bhardhā* 'ts', cf. Lith. *barzdá*, Latv. *bārda*, *bārzda*, OPr. *bordus*, Lat. *barda* (< **farba*), OHG. *bart*, AS. *beard*, etc., Berneker 1, 73, Kluge 21, Walde - Hofmann 1, 96, Pokorny 110, a. o.

борозна́, Wd. бороздá 'furrow', MUK. три борозны (1565), браздá : борозна́, браздна (1627 Беринда), борозною Іsg. (1719); бороздити (XVIII c.), OES бороздá, (from OCS:) бразда, бразна; BRu. *баразнá*, Ru. *бороздá*, OCS. *brazda*, Bu. *браздá*, *бразнá*, Ma. *бразда*, SC., Sl., Cz., Slv. *brázda*, Po. *brazda*, *brózda*, Ca. *brözda*, LoSo. *brozda*, UpSo. *brózda*, Plb. *boráz*. — Deriv. *борозѣнка*, *борознік*, *-но́нька*, *-ніюк*, *борозномі́р*, *борозні́й*, *борозѣ́нний*, *борозні́стий*, *борозні́ти[ся]*; Wd. *бóроззка*, *підбороз-день*, *бороздні́й*, *бороздкóваннй*, *бороздні́ти*, *-дувати*; FN. *Бороздá*, *Борозна́*, *Борозні́к*, a. o. — Syn. *жѣлоб*, *зрѣблений орючі* *плугом* *або сохою* *на ріллі*, *рієчк* *межи загіннами до стягання води*; fig. *зморшки*, *бріжки*, Тимченко 125.

PS. **borzda* (> Wd. *бороздá*), extended by *-n* (**borzdna* > *борозна́*), IE. root ***bhor-* : ***bhor-* 'anything standing out, sticking out', cf. Lat. *fastigium* 'top, summit',

Old. *barr* 'ts', Oic. *barr* 'conifer[ous tree]', E. *bur[r]*, etc., Berneker 1, 75, Pokorny 108 - 109, а. о.

борона́ 'harrow', MUK. съ бороною (1531), за борону (XVIII с.), OES. бороною Asg. (1114); BRu. *барана́*, Ru. *борона́*, Bu. *брана́*, Ma. *бра́на*, SC., Sln. *brána*, Cz. *brány*, Slk. *brána*, Po., LoSo. *brona*, Ca. *barua* and *brona*, Sli. *barná*, UpSo. *bróna*, Plb. *borna*. — Deriv. *бороніти*, *боронува́ти*[ся], -а́ння, -а́льник, -а́льниця. — Syn. (*боронува́ти* *пéред* *сiвбóю*;) *скорóдити*, (*пiсля* *сiвбóю*;) *воло́чити*.

PS. *borna, IE. root **bher- : **bhor- 'to strike; to cut, split, etc.', cf. Lat. *forāre* 'to bore, drill', Gk. *farōō* 'I plough', *fāros* 'plough', OHG. *borōn*, ModHG. *bohren*, E. *to bore*, etc., Berneker 1, 73 - 74, Pokorny 133 - 135, а. о.; re. the orig. type of Sl. *borna see Murko WuS. 12, 320 - 322.

бороні́ти 'to defend, guard, protect, shelter, shield', MUK. боронити (1508, 1593), бороняти (XVII с.), боронят (XVIII с.), OUK. не боронилъ (1347 Тимченко 126), боронить (1425 *ibid.*), OES. боронити[ся], (from OCS.) бранити; BRu. *абараніць*, Ru. *обороніть*, OCS. *braniti*, *brana*, Bu. *бра́на*, *бра́ня*, Ma. *бра́ни*, SC., Sln., Cz., Slk. *brániti*, Po. *bronі*, *bronіe*, LoSo. *bronі*, UpSo. *brónі*, *brónіe*. — Deriv. [*o*]бороні́тися, *оборóна*, *оборонáти*[ся], *оборóнець*, *оборóнний*, *оборонозда́тність*, etc.; MUK. боронен'е (XVI с.), боронивано (1500), боронивалъ (XVII с.), боронитель (XVIII с.), боронки (грати, XVI с.), на бороніняхъ (1538), бороню Asg. (XVI с.); PN. *Боронислава*. — Syn. *захи́щати*, *вiдсто́ювати*; (*за*б*о*роні́ти;) *зака́зувати*; *боронува́ти*. Деркач 25, 68, 122.

PS. *borniti, IE. root **bher- : **bhor-, see *борона́*, *борóти*.

борóсква Wd. see *брóсква*.

борóти arch., **борóтися** 'to fight, strive, struggle; to wrestle' MUK. борет (1545), боручися (XVII с.), боротысь (XVIII с.), OES. бороти, боротися; BRu. *барóуца*, Ru. *борóть*, *борóться*, OCS. *brati*, *borje*, OPo. and dial. *bróe sie*, LoSo. *wobrojś se*, UpSo. *wobroś so*. — Deriv. *пéре-*, *по-* *борóти*, *пéре-*, *по-* *бóрувати*; *борéць*, *борі́ня*, *бóротьба́*, *борня́*, *бори́втер*, *заборóло*, *духобóр*, etc.; PN. *Борисла́в*, а. о. — Syn. *бiтися*, *воюва́ти*; *мiрятися* *сiлю*, *борюка́тися*, *боріка́тися*, Деркач 26, 45.

PS. *borti[sę], IE. root **bher- : **bhor- 'to strike; to cut, split, etc.', evidenced in Lith. *bárti* 'to scold, rebuke', Latv. *bārt* 'ts', Lat. *ferīre* 'to push, strike', Oic. *beria* 'to strike', OHG. *berjan*, MHG. *bern* 'to strike, beat', ModHG. *Bär* '[paving] beetle', etc., Berneker 1, 76 - 77, Kluge 19, Walde - Hofmann 1, 481 - 482, Pokorny 133 - 135, а. о.

борошно́, Wd. борошнó 'flour'; Wd. also 'meal (of grain)' MUK. з борошномъ (1589), борошна Gsg. (1659), борошень Gpl. (1691), борошна жытного ... гречаного ... пшеничного Gsg. (1727), OES. борошна Gsg., (from OCS.) брашня Gsg. (XI с. Остр. ев.), брашно 'cibus e farina paratus'; Ru. *бóрошно*, OCS. *brašyno*, Bu. *бра́шнó*, Ma. *бра́шно*, SC. *brašno*, Sln. *brášno*, LoSo., UpSo. *brošta* 'Corpus Christi'. — Deriv. *борошóнець*, -éнный, -éнный, *борошні́стий*, *борошні́ти*[ся], *борошні́ний*, *борошномéльний*, MUK. борошенко (XVII с.), борошенный (XVII—XVIII с.). — Syn. *мукá*; *мiво*, *мéливо*, Деркач 26.

PS. *boršyno, *borsyno, IE. **bhars-ino 'belonging to barley', akin to Latv. *barība* 'food', Lat. *far*, *farīna* 'flour', Goth. *bariz* - *eins* 'barley-', Oic. *barr* 'grain, barley', AS. *bere* 'barley', Pedersen IF. 5, 54, Berneker 1, 74 - 75, Trautmann 27, Walde - Hofmann 1, 455 - 456, Pokorny 111, а. о.

бóрсати Wd. 'to tie with a string, to string', Нс. бoрса́ти 'to draw over, cover with' (Шухевич 4, 353); **бóрса-**

тися 'to bustle about, rush here and there, throw oneself right and left', ModUk. — Deriv. *за-, о-бóрсати* (Janów SymbRozwadowski 2, 277). — Syn. (*бóрсати*;) *низáти, силáти*, Желеховський 1, 40; *наволікáти*, Шухевич 1. с.; *шнурувáти, стягáти*, Janów 1. с.; (*бóрсатися*;) *кида-тися в знесі́лі, жетáтися, бі́тися*, Деркач 26, 88.

Of obscure origin; its occurrence in Uk. only, perhaps, supports the view that it was borrowed from Rm. *borāse* 'versare, tornare', Reichenkron ZfslPh. 17, 148–149; on the other hand, some linguists derive it from **ob-vors-ati*, *-vors-* being a borrowed root, cf. Janów 1. с.

бóрсук, Ed. also бóрсук, Wd. бoрсу́к 'Meles Taxus: badger', MUK. борсуковий (XVII с.), борсукового сала Gsg. (XVIII с.), OUK. Борсуковъ дѣлъ (GN. in Carpathians, XV с., Ипат.), OES. борсукъ; BRu., Ru. *барсѹк*, Bu. (from ES:) *барсѹк*, Po. *borsuk*. — Deriv. *бóрсуків, бóрсучий*; GN. *Бóрсуки, Бóрсуків, Борсуківщина, Бóрсучна*; FN. *Бóрсук, Борсученко*.

From Tk. : Kazakh *borsuk*, Tt. *bursyk*, Tkm. *porsuk*, etc., Miklosich 7, Дмитриев 19, а. о.

борт, seldom борд, Wd. also бóрта 'edge, border; band (of billiard table); board (of ship)' AmUk. 'board', see also борть; ModUk.; BRu., Ru. (XVII с.) *борт*, Bu. *борд*, *борт*, Po. *bort, borta*, etc. — Deriv. *бóрть, бóртик, бóртивий, борт-мехáник, -радíст, -стрíлецъ*, etc.; AmUk. *бóртивник, -иця, бóртувáти[ся]*. — Subst. *бé-рі́, край; вéрхній край бі́льярду; об́лавок, бі́к ко́ра-бля*.

Ук. *борт* || *борд* from ModHG. *Bord* 'board', РССтoцький 4, 238; Wd. *бóрта* from ModHG. *Borte* 'edge, border', РССтoцький 4, 224; AmUk. *борт, бóртивник, бóртувá-ти[ся]*, etc., from E. *board*.

бóрть, Wd. (Ср.) борт 'hive (in a tree-hollow)', MUK. з бóртий Gpl. (XVII с.), бóрти Apl. (XVIII с.), OUK. сь бóрти (1361 Тимченко 128), бóрти Apl. (1420 *ibid.*), OES. бѣрть, бóрть (1114), сь бóртью (1264); BRu. *борць*, Ru. *бортъ*, Cz., Slk. *brť*, Po. *barć*. — Deriv. *бóрти-ник, -иця, -ицтво, бóртианий, -ик, бóртиняк*, Wd. *бóр-так, бóртиця, бóрту́ля, борклі́ця* (<**бóртиця*); FN. *Бóртиник, Бóртиняк* (also: *Бурти́няк*), *Бóртинян-ський*; GN. *Бóртиятин, Бóртиків, Бóртиники, Бóртини-цький, Бóртиця, Бóртив*; OUK. *Бóртьникъ* Gpl. (1428, 1430 Грамоти 154). — Syn. *вѣ́лик (у дѣ́рєві)*.

PS. **bъrť*, IE. ***bhor̥ti-*, based on the root ***bher-* 'to strike; to cut, split, etc.', Berneker 1, 109, Pokorny 133–135, а. о.; see also *бóроти[ся]*, *бóронá*.

бóрушкáтися (<**бóрюшкáтися*) — variant of *бóрю-кáтися*.

бóрше Wd. adv. 'faster, quicker', derived from *бóршій*.

бóрщ 'borsch, beet-soup; Heracleum: hogweed', MUK. борщикъ (XVI с.), боршь (XVIII с.); BRu. боршч, Ru. борщ (since 1704) 'hogweed' (from Uk.:) 'beet-soup', Slk. *bršć* 'hogweed', Cz. *bršť* 'spiguel', Slk. *boršt*, Po. *barszcz* 'hogweed, beet-soup', LoSo. *baršć* 'shoot, sprout, scion (?)', UpSo. *baršć* 'herb'. — Deriv. *бóрщу[чо]к, бóрщівськo, -ище, бóрщевій* || *бóрщовий, бóрщівний, -ик, -иця, -ичка, -ичити, бóрщівник*, etc. Wd. (Hc.) *бóршевка*; FN. *Бóрщ, Бóрщівський, Бóрщів*, Wd. *Бóрщик* (Janów 149), MUK. Борсчъ (1618 Туликов 62); GN. *Бóрщєво, Бóрщів*, OUK. Боршовку Asg. (1438 Грамоти 154). — Syn. (*бóрщ*;) *спочáтку вариво з росліни, пі́зніше й з буряків, Огієнко* PM. 1, 282; *кiсла юшка на сирі́ці або з бѣ́том з буря́ками й канѣстою; буря́ковий квас на бóрці*, Тимченко 128; (*argot*;) *бóбень*, Горбач 0, 21.

PS. **bъršćъ* — orig. designation of 'hogweed' (Heracleum Spondylium, Lat. *branca ursi, ursina*), transferred to

soup made out of hogweed and (later) out of beets, cf. Ro-stafiński *Burak i barszcz. Nazwa i rzecz*. Kraków 1880, Machek LF. 63, 129-130, a. o.; **bzrśb* comes from IE. ***bhrstjo-*, akin to Skt. *bhrśtīś* 'sharp point, prong, edge', Lat. *fastigium* (**farsti-*) 'extreme edge, branch', AS. **burr* (for **burzu-*), E. *bur*, and further: E. *bristle*, ModHG. *Borste* 'bristle', *Bürste* 'brush', etc., Berneker 1, 109, Kluge 39, Skeat 74, 81, Walde-Hofmann 1, 461-462, Pokorny 109, Unbegaun AUA. 8, 82-83, a. o.

бoрюкати Ed. бoрiкати, Wd. бoрiкати 'to butt'; **бoрюкаться** 'to beat, strike, struggle', ModUk.; Po. (from Uk. Wd.) *borykać[się]*. — Deriv. *бoрюкання*. — Суп. *мiратися сімлю, боротися*, Деркач 26; (*рогiами*;) Wd. *бoстиi*.

An intensive form of *бoрiти[ся]*, q. v.

бoc AmUk. (Луговий 299), Wd. (Lk.-Bk.) бac (Falkowski-Pasznycki 114) 'boss'. — Deriv. *бocувати*. — Subst. *гocпoдар, розпopядчик*, Луговий 1. c.

From AmE. *boss* 'overseer, master', Partridge 54; AmE. influences on Wd. were caused by re-emigration of Uk. peasants from the US. and Canada, cf. Falkowski-Pasznycki 13; see also *бiйcак, бiзнес*, etc.

бocакá, бocém see the following word.

бocий 'barefoot[ed]', MUK. бocий (XVII c.), OES. бo-саго Gsg. (1073 Изб. Св.), бocи Npl. (XIII c.), бoсь; BRu. *бoсь*, Ru. *бocой*, OCS. *bosz*, Bu., Ma. *бoc*, SC. *bōs*, Slu. *bōs*, Cz., Slk. *bošý*, Po., LoSo., UpSo. *bosy*, Plb. *bōšē*, Ca. *boesi*, Sli. *buosi*. — Deriv. *бocicиный, бocичи, бocкó, бóска, бocяк, -ячка, бocакá, бóco, бocакóм, бocóниж, -ич, бocонiжка, бocонóлий, бocém, бocicиный, бocити, бocувати*, etc.; FN. *Бóсий, Бocéню, Бocéнький, Бocобрóд*; GN. *Бóсiв-ка, Бocýри*. — Суп. *нecвýттий, нeобýттий*, Деркач 26; (*про коней*;) *нeпiдкóваний*.

PS. **bosz*, IE. ***bhosos* 'naked', evidenced in Lith. *bāsas* 'barefoot[ed]', Latv. *bass* 'ts', Arm. *book* 'ts', OHG. *bar* 'naked', AS. *boer*, E. *bare* 'ts', Berneker 1, 77, Skeat 48, Trautmann 28, Pokorny 163 a. o.; according to Fraenkel, ZfslPh. 13, 219, Sl. **bosz* is an abbr. of **bosonogъ* (Lith. *bas[a]kōjis*) with the orig. meaning 'barefoot[ed]'; cf. also Sławski 1, 39.

Бóснiя GN. Bosnia (in Northern Yugoslavia), ModUk., BRu. ts., Ru. *Бóсния*, SC. *Bōsna*, Po. *Bośnia*. — Deriv. *бocняк, -ячка, бocнийський*; FN. *Бóсняк*.

From SC. *Bōsna* with *-ia* under the influence of other GN., e. g., Англия, Италия, Австралия, etc., cf. Staszewski 39.

бocopкa, also бicýркa Wd. (Cp.) 'sorceress, witch', first recorded in the XIX c. — Deriv. *бocopкун; бocopити* (= *вopожити*, Ковковский PM. 3, 75). — Subst. *вopожка, вiдьма, чарiвниця*, Кузеля 47.

From Hg. *boszorkány* 'witch' (> Uk. *бocopкiя* from which as a b/f. *бocopкa*).

Бocпóр see Бocфóр.

бocтáн Wd. (Buk.) 'long, white pumpkin, squash', first recorded in the XIX c. — Subst. *бiлий, довгудатий гарбiз*.

From Rm. *bostán*, the ultimate source being Tk. *bostan*, see *баштáн*, Шелудько 2, 127, Cioranescu 99.

бocтi, бoдý, -деш Wd. 'to butt', MUK. бocти (XVII—XVIII c.), OES. ts (since the XI c.); BRu. *бacцi*, Ru. *бoдáть*, OCS. *bosti*, бoдp, Bu. бoдá, SC. *bōsti*, Slu. *bósti*, Cz. *bodati*, OCz. *bōsti*, Slk. *bodka* 'butting', Po. *bóśe, bodnąć*, Ca. *bosc, bydnops*, Plb. *būōst*. — Deriv. Wd. *бoдь!, бoд[а]-нýти; бoдлiвий, бóдeць* (both since the XVII c.); see also бoд[л]iяк, бoдiяк, бyдiяк. — Суп. *кoлóти рогiами, бýцати*.

PS. **bosti* < **bod-ti* 'ts', IE. root ***bhedh-* : ***bhodh-* 'to butt, dig' Berneker 1, 65-66, Trautmann 29, Pokorny 113-114, a. o.

Босфóр, also Боспóр, GN. Bosphorus (strait joining Black Sea with Sea of Marmara), ModUk., BRu., Ru., Bu. ts, Po. *Bosfor*, etc. — Deriv. *босфóрский*, *боспóрский*.

From Gk. *Bósporos* orig. 'Oxen's ford' (cf. *Oxford* in England), later on: 'narrow strait' in general, Kretschmer Glotta 27, 29, Білецький ПитТопОн. 59; the form *Босфóр* comes from L.Lat. *Bosphorus*, Vasmer 1, 111; see also Мельхеев 20-21, Staszewski 39 and StSl. 8, 456.

боськати Wd. (Lk.) 'to kiss' (Приймак PM. 2, 443), first recorded in the XX c.; Slk. *boz[k]at'*, Cz. dial. *boskati*, *bozkati* 'ts'. — Subst. *цілувати*, Приймак l. c.

From Slk. *bozkat'*, the ultimate source being ModHG. *Buss* 'buss, kiss', Machek 407-408.

бот 1. 'boat, skiff; lighter, bumboat', MUK. в маломъ боту (XVIII c.); BRu., Ru. (since the XVI c.) ts. — Deriv. *ботик*. — Subst. *одномаїтове ваїтмаїне судно*, Горбач 1, 24.

From Dutch *boot* 'boat', Горбач l. c., Vasmer 1, 112.

бот 2. see боти.

ботаніка 'botany', ModUk.; BRu. *ботаніка*, Ru. (since 1731), Bu., Ma. *ботаника*, Cz., Slk., Po. etc., *botanika*. — Deriv. (b/f.): *ботанік*, *ботанічний*, *ботанізірка*, *-зувати*. — Subst. *наука про рослини*, Кузеля 47.

From ModHG. *Botanik* 'ts', the ultimate source being Gk. *botanikḗ* (*epistēmē*), Skeat 68, Vasmer 1, 112, Георгиев 69.

бóтва Wd. 'Beta vulgaris L. : beet[root]', **ботвін[к]а**, dial. also бутвіна 'beetroot leaves', **ботвіння** 'leaves and stalks of different vegetables', MUK. ботвины Npl. (XVII

c.), ботвина (XVIII c.). — BRu. *бацвінне*, Ru. *бóтма, ботвінне*; Po. (from BRu., Uk.) *botwina, botwina*. — Deriv. GN. *Ботвінівка*. — Syn. *бурякове листя*; (MUK. also:) *справа з каїшеної ботвіни*, Тимченко 129; see also *буряк*.

PS. **bzty*, Gsg. **bztyve*, akin to Gk. *fytón* 'plant; tree'; IE. root ***bheu-* : ***bhu-* 'to grow', Pokorny 146-150; according to Osten-Sacken, Archiv 34, 554-559, it was influenced by Lat. *bēta* 'beet'; cf. also Berneker 1, 78 (:from LoG. *bete*), Brückner 33, 51 (:from *butwieć*).

ботей Wd. (Hc.) 'herd of sheep', first recorded in the XIX c. — Subst. *отара овечь*, Кузеля 52; see also *бутей*.

From Rm. *botei, botău* 'herd, flock', Шелудько 2, 127, Cioreanescu 100.

ботелёв Wd. see баталёв.

бóти Npl. 'high felt (or rubber) overshoes', (Андрусин-Крет:) 'woman's winter boots (with short leggings)', MUK. сапогъ, бóтъ (1596 Зизаній), боты (XVII c.); OES. въ ботехъ (XV c. Radziwill Chronicle); BRu., Ru. *боты*, Slh. *bota*, Cz. *bota*, Slk. *boty*, Po. *buty*, etc. — Deriv. *ботик[у]*, *полуботки*; FN. *Полуботок*. — Syn. see *черевики*; (MUK.): *обув'я з халівною, чоботи*, Тимченко 129.

The word is generally derived from Fr. *botte* 'ts', Miklosich 20, Berneker 1, 77, Преображенский 1, 39, a. o.; yet, in view of the early chronology the medium of Po. *boty* (> *buty* since the XV c.) should be admitted, cf. Brückner 50 (followed by Vasmer 1, 113); Bu. *ботиу*, included here by Slawski 1, 50, comes from Rm. *botuş*, as shown by Георгиев 70; see also *ботинок*.

ботінок 'boot; blucher; high shoe', ModUk.; Ru. *ботинок*, Bu. (from Ru.) *ботиначок*. — Deriv. *полуботинок*. — Subst. *череви́к*.

From Fr. *bottine* (< *botte*, Gamillscheg 123 - 124) 'ts', Горяев 26, АкСл. 1, 592 - 593, Vasmer 1, 113, Наконечка 113.

ботіти dial. see бутяти.

ботля Wd. see бутля.

ботфóрти 'riding boots', ModUk.; BRu. *батфóрты*, Ru. *ботфóрты* (since 1847). — Subst. *чóботи з твердими високими халівками*.

From Fr. *bottes fortes*, Преображенский 1, 39, АкСл. 1, 593, Vasmer 1, 113.

ботіюк Wd. 'trunk (for lumber)', ModUk. only. — Syn. *пень*.

A phonetic deformation of *боветіюк*, see *боет*.

бóтя dial. 'interior part of board (of a boat)' (Нижне Подністрів'я, Дзєндєлєвський ЛБюлетень 6, 40), first recorded in the XX c. — Subst. *частіна бóрта з середини човна між двома набóринами*, Дзєндєлєвський 1. с.

Of obscure origin; perhaps it is a f.e. deformation of *бо́рт*, the ultimate source being ONor. *biti* 'beam', Горбач 1, 8.

бохán, боханéць see бухán, буханéць.

боцман 'boatswain', ModUk.; BRu., Ru. (since 1697), Ву. ts. — Deriv. *боцманський*. — Subst. *ста́рший матро́с на кораблі*, Бойків 73; *бунчу́жний*, Горбач 1, 27, *осна́ч*, Степанковський 25.

From Du. *bootzman* 'ts', Горбач 1. с., АкСл. 1, 593, Гергиев 70, Meulen 42.

боцѣн, боця́н, Wd. боца́н (Lk.), бо́цок (SoCr.), бося́ни, буця́ни (Володава), ботѣни (Холм), два буцька (Лєжайськ), бу́цен (Замостя, Клепи́кова ВСЯ. 5, 157), бо́цьок (Стрий) 'stork', MUK. еро́дій : птахъ подбóбенъ боця́ну (1627 Беринда), ботя́нь, ботя́ны Npl. (XVII c.), боця́нь

(XVIII c.); BRu. (from Po.) *баця́н*, Ru. *ботѣ́н*, *ботя́н*, *батя́н*, Po. *bocian*, dial. *bociuń, bucięń, bociąg*, etc., Ca. *klobocian*, LoSo. *bošon*, UpSo. *bašon*, Plb. *būt'an*. — Deriv. Wd. *боцѣра*; MUK. бо́цкіан, птах-сiconia (XVII c. Гептаглот 17); FN. *Боця́н, Боцѣ́ла, Боцѣ́рків*. — Subst. see *бузько́*.

From Po. *bociuń, bocian*, РССтoцький Slavia 5, 15; its ultimate etymology is lacking, cf. Berneker 1, 78, Brückner 33, Slawski 1, 38, (extensively:) Клепи́кова ВСЯ. 5, 153 - 158; see also *боца́н*.

боца́н Wd. 'stork', MUK. бочаны, Npl. (XVII c.); Ru. *боца́н, бача́н* (Vasmer 1, 113). — Syn. see *бузько́*!

In view of its *ѣ* *боца́н* is to be separated from *боця́н*, q. v.; it derives perhaps from **bokъ* (see *бік*) designating 'a bird with contrasting sides', cf. *боцѣ́ла, жовто́брю́ха, однобі́чка*, etc.; to this see Matusiak Lud 14, 170 - 178.

боца́ти, боца́ще, бо́чок see бік.

бо́чка 'tub, vat, cask, barrel; tierre' (авіаційна фігу́ра) 'roll, rolling, wing-over', dial. 'wedding-bread' (Полісся, Лисенко 19), 'narrow entrance to trammel-net' (Нижне Подністрів'я, Дзєндєлєвський ЛБюлетень 6, 40), MUK. двѣ бочкі (1463), бочку Asg. (1570), бочок Gpl. (XVII c.), бочка - dolia (XVII c. Гептаглот 17), бочка (XVII c.), OES. бочкоу Asg., бочкою Isg. бочекъ, бъчькъ Gpl.; BRu., Ru. *бо́чка*, Ву. *бъчва, бъчка*, dial. *бо́чка*, Ма. *бо́чва, бо́чка*, SC. *bāčva*, Slv. *bāčvá, bāčká, Cz. bečka, Slk. bečka, bočka*, Po. *beczka*. — Deriv. *боца́ла, боцѣ́ла, бо́чечка, бо́чóнок, бо́чóнковий, бо́чковий, бо́чкува́тий, -тість, бо́чководни́й, -ність*; Wd. *бо́чкови́з*; FN. *Бо́чка, Бо́чівка*; GN. *Бóчки, Бóково*.

The attempts to explain the word etymologically have not yet been successful; there is little likelihood that the word is a PS. **bāčā*, Шанский 62, or *bāčī*, Gsg. *bāčēve*, Vasmer 1, 113 - 114; it seems more likely that it is a loan-

word from OHG. *botahha*, ModHG. *Bottich*, Miklosich 25, or from Bav. **butša*, **butše* > *Butschen*, *Bütschen*, Kiparsky 1, 232; the ultimate source of the Teut. class is Lat. *buttis*, *butis*, which is wrongly assumed by Brückner 19, as the base of Sl. forms; cf. also Berneker 1, 105, Ильинский ИзвОЯС 23 : 2, 210, Преображенский 1, 40, Uhlenbeck Archiv 15, 484, Blga ZislPh. 1, 39, Machek 28, Sławski 1, 29, Шевельов 437.

бoчyля Wd. 'bigbellied cow; cow with white sides', first recorded in the XIX c. — Сл. черевана; корова з білими боками.

From **bokz* (**bok-j-ula*, see бик), formed like чорнyля, красyля, сивyля, etc.; РССтоцкий 1, 38 refers it, inconvincingly, to бoчка; see бoчан.

боштан Wd. see бостан; баштан.

бoше Wd. (Lk.-Bk., Falkowski-Pasznucki 114) = бoше, see бий.

бoйн see бояться.

бoйpка, бoйpок Wd. 'woman's narrow sash', first recorded in the XIX c. — Subst. кpайка.

From Rm. *băier* 'band', Pușcariu 14-15, Cioranescu 59; see also байор.

бoягyз, бoязкйй, etc., see бояться.

Бoян PN. Boyan (legendary Uk. singer in ancient times), OES. Боянь Сл.плк.Іг.; BRu., Ru. ts., Cz., Po. Bojan.—Deriv. Бoяновий, OES. Боянь; FN. Бoйн, Бoяновскйй; GN. Бoян, Бoянецъ; (in Canada:) Boian (Alberta), Boyan (Manitoba); here also Бoйн — name of several singer-groups in Ukraine.

Bojan as a PN. is known to Uk., BRu., Ru., Po., Cz. and other Sl., cf. Miklosich Bildung 34, Taszycki 1, 74; earlier, in the forms Bojan and Baian, this name occurs among the

Avars (one of whose khans bore it in the VII c.) and also among the Bulgars throughout the VII—X c.; Liutprand (X c.) heard from the Byzantines that Baianus (the son of the Bu. khan Symeon) "has studied magics so well that he was able to transform himself at will from man into wolf or other animal", Menges 16, Jakobson and Szeftel *Memoirs of the Am. Folklore Soc.* 42, 67; there is no doubt that Sl. **Bojanz* (< *bojъ*, Miklosich, 1. c., or **bojati se*, Taszycki 1. c.) is of PS. origin belonging to the type **Stojanz, *Zdan*, etc., cf. Рудницкий On UVAN 2, 18, a. o.; the Asiatic forms *Bajan*, etc., go back to Tk. *baj* < *bāj* 'rich, mighty', as it was extensively discussed and shown by Menges 16-17; his statement, however, that Боянь "is not a Sl. proper name of the type *Stojan, Zdan*", in view of the abundant Sl. anthroponymic material of this type, must be decidedly rejected; cf. also Корш ИзвОЯС 7 : 1, 44, Мелиоранский *ibid.* 7 : 2, 282, a. o.

бoяpин, Wd. боярйн, hist. 'boyar[d], nobleman, magnate', (at wedding:) 'bestman, groom's man', MUK. сь бояры (1470), бояри Npl. (1591), бояр[ов]е Npl. (XVIII c.); (of bestmen:) з... бояри (1669), OES. бояринъ (XII c.), бояре Npl., also бояре (945), предъ бояры (1073 Изб. Св.), отъ боярь (1226); BRu. байрин, Ru. бoяpин (here also: бapин), OCS. *boljarinъ* (Supr.), *bolērinz* (Man. chr.), Bu. бoлърин, SC. *bd'arinъ*, Sl. *boljār*, Cz. *bojār*, Po. *bojarzyn*. — Deriv. бoяpиня, бoяpство, -ськйй, бoяpишник, -ниця, -ня, бoяpищина, бoяpинувати. — Сл. родовитый шляхтич (до XVII ст.); землевласник (у Румунъ: boier).

Like other ancient titles, this term presents serious difficulties in the establishment of its final etymology. Корш, Archiv, 9, 492, ИзвОЯС 8 : 4, 32-33, suggests that its prototype is Tk. *bajar* 'employer, boss, owner, dignitary, nobleman'; this etymology is rejected by Menges 18-20: "Sl. *boljarinъ* is formed — in his opinion — with the 'suffixe singulatif' -inъ from the Turkic *bojta-r* in the numerus col-

lectivus" (p. 19); he is followed by Георгиев 66 : *[-ljar]e* is an orig. plural ending in Proto-Bu.; under the f/e. influence of *bolii* the form *боляре* - *боляринъ* (= *boiládes* || *boliades* in Byz. texts) was finally established; it was later simplified to *бояринъ* in ES. (and WS.) languages; cf. also Горяев 26 (: from *bojъ*), Miklosich 17, Jagić Archiv 13, 288-289, (*boljarinъ* > *bojarinъ* f/e. : *bojъ*), Мелиоранский ИзвОРАС 7 : 2, 284, Соболевский РФВ. 71, 440, Vasmer RS. 6, 193 and his ED. 1, 114-115, Шахматов Archiv 33, 86-87 (from Ce.), Преображенский 1, 40-41, Berneker 1, 72, Brückner 34 and PF. 7, 173, Младенов 40 and Slavia 3, 763, Малов ИзвАНССР 5 : 2, 137-138, Machek 37, Slawski 1, 39, Дмитриев 39, а. о.; re. боярин in Uk. folklore see РССтоцкий Slavia 5, 14, Онацкий 1, 108.

бояться 'to fear, be afraid, dread', MUK. абысте ся не бояли (XVI с.), не бояте[ся] (XVII с.), бояти - *afformido* (XVII с. Гептаглот 18), боятися - *raueo*, *timeo* (XVII с. *ibid.*) боюсе - *obhorresco* (XVII с., *ibid.*), боятися боятись (VIII с.), OES. боишися (XI с. Остр. ев.), бояти ми ся (XII с.), also (*бояти себе): не боить себе (XII с.); BRu. *байццл*, Ru. *боѣтѣся*, OCS. *bojati se*, Bu. *boj se*, SC. *bōjati se*, Sln. *b[oj]áti se*, Cz. *báti se*, Po. *bać się*, LoSo. *bojaś se*, UpSo. *bojeś so*. — Deriv. *побоятися*, *побюватися*, -ання, *боязнь*, *боясть*, *боязкий*, *боязкість*, *боязливий* -*вість*, *боязкуватий*, -*тість*, *боюн*, *боягуз*, -ик, -ка, -тво, *боягузливий*, -*вість*, -во; FN. *Боязливий*. — Syn. (*при неподвиганій причині*;) *лякатися*, *страхатися*; (*відчувати жаж:*) *жахатися*; (*про тварин:*) *полохатися*, *полошитися*, Держак 26.

PS. **bojati se*, IE. root ***bhōi-* : ***bhē-* 'to fear', cf. Lith. *bajus* 'terrible', *bijótis* 'to fear', Skt. *bhūyatē* 'he is afraid', Av. *bayente* 'being frightened', Lat. *foedus* (< ***bhoidhos*) 'nasty', etc.; see also *bic 1*; Berneker 1, 68, Walde - Hofmann 1, 522-523, Pokorny 161-162, Георгиев 71, а. о.

бр! брр! interj. expressing disgust: 'phooey!', first recorded in the XIX с.; BRu., Ru. *брр!*, Bu. *бррр!*, SC. *brrr!*, Cz., Slk. *br! brrr! brul, brum!* — Deriv. *бобрати[ся]*, *q. v.*

Ан о/р. interj., РССтоцкий 3, 146.

бра '[wall]-chandelier', ModUk., BRu., Ru. ts. — Subst. *привішений до стіни світич, канделябр*.

From Fr. *bras* 'arm', АкСл. 1, 598, Gamillscheg 141.

бра! бра! abbr. of *брате!*, see *брат*, Желеховський 1, 42.

бравий 'brave, bold; gallant', ModUk., BRu. *бравы*, Ru. *бравый*. — Deriv. *браво*, *бравість*; here also: *бравура*, -*ртий*, -*рність*, *брав[і]рувати*, -*ання*, *бравада*. — Subst. *сміливий*, *жвавий*, *молодецький*; *іарний*, dial. *добрий*, *хоробший*, *красівий* (Полісся, Черкащина) Лисенко 19, ЛБюлетень 6, 9.

From Fr. *brave*, perhaps through the medium of ModHG. *brav* 'brave'; Uk. *браво* direct from It. *bravo*, Преображенский 1, 41, АкСл. 1, 598-599, (extensively): *šmilauer* NŘ. 23, 142.

бѣра 'home-made country beer; (brewer's) mash; brandy grounds', MUK. *bráry* Asg. (XVI с.), *браги* Gsg. (XVII с.), *бѣра* (XVIII с.), OES *брага*; BRu., Ru. ts, Po. (from Uk.) *braha*. — Deriv. *брáж[е]кa*, *брáжний*, -ик, *бѣраговѣр*; FN. *Бѣрагинець*, *Бѣражник*, MUK. *Бѣра* (1562 Туликов 63), *Бѣрагинець* (1655 *ibid.*), *Бѣражникъ* (1606 *ibid.*), GN. *Бѣраа*, *Бѣрагинека*, *Бѣрагинецї*. — Syn. *наній із житнього борошна, солоду й хмелю; переферментований зтір, з якого роблять спирт*.

The usual assumption that the word was borrowed from Ce., cf. Ir. *braich*, Cymr. *brag* 'malt', is untenable, Brückner PF. 7, 175; its occurrence in ES. only, perhaps

supports the view that it was borrowed from Tk., cf. Chu. *pərağa* 'draff, brewer's grains' orig. 'weak beer', akin to Kazan Tt. *boza* 'small beer', Toivonen Mikkola Festschr. 310-312, Räsänen FUF. 29, 195, Vasmer 1, 116; its connection with IE. root **bherg-* 'to roast, cook', as suggested by Uhlenbeck 205, Walde-Pokorny 2, 165, a. o., is scarcely possible, cf. Pokorny 137; inconceivable is the derivation from MHG. *brüefe*, ModHG. *Brühe* 'broth, sauce' assumed by Miklosich 20, Matzenauer 20, a. o.; cf. also Berneker 1, 80, Шахматов Archiv 33, 87, Преображенский 1, 41, Vasmer RS. 6, 193, Jud and Spitzer WuS. 6, 129, Hujer LF. 52, 309, Brückner 38, Machek Slavia 8, 210, a. o.

Бразілія, Wd. Бразілія, Бразэлія Brazil, ModUk.; BRu. ts, Ru., Бу. *Бразілія*, Po. *Brazylija*, etc. — Deriv. *бразілець*, *-ілка*, *-ільський*, Wd. *бразилець*, *-ілка*, *-ійський*.

From G. *Brasilien* which, in turn, comes from Port., Sp. *Brasil*, the ultimate source being the hard red wood *Caesalpinia brasiliensis* L. usually called *brazilwood*, in Uk. *бразілія*, Wd. *бразілія*, *бразол[і]я*, *брезелія* — сун. *цезальнінія іжаста*, *ферніамбукове дерево*, etc., Makowiecki 68; re. GN. see Partridge 58, Staszewski 41, Мельхеев 21.

бразкнути dial. see *брэзкнути*.

брай Wd. (Нс.) 'stick for pounding бріндзя', first recorded in the XIX c. — Deriv. FN. *Брайчевський*. — Subst. *товчок*, *яким б'ють бріндзю*, Кузеля 48.

From *бра́ти*, q. v.; re. suffix *-ай* cf. РССтоцький 1, 7.

брайшари MUK. (XVIII c.); Po. *brajcsary* (1620). — Subst. *кілця*, *лочки* (в зброї) Тимченко 132.

From Rm. *brățari* 'ts', Cioranescu 102.

брак 1. Gsg. бра́ку 'lack, shortage; spoilage, waste[r], wastage, discard, trash', MUK. брак 'sort, kind' (XVII c.), бра́ку Gsg. 'lack, shortage' (XVIII c.), бра́къ 'selection' (XVII—XVIII c.); BRu., Ru. ts, Cz. *brak* 'lack; refuse,

trash', Po. *brak* 'lack, shortage'. — Deriv. [*за*]бра́кувати, *-ання*, бра́ковий, бра́ківник, бра́кувальник, бра́кер, бра́короб, (from Ru.): бра́ко́вка. — Subst. відсу́тність, нехво́тка чо́гось; відсо́вана про́дукція, дефе́кт про́дукції, по́кидь, непо́тріб; MUK. рід, гату́нок; ви́бір, різни́ця; нештуча́ння, ле́гководже́ння, Тимченко 132.

From MidLoG. *brak* 'infirmary, defect', ModHG. *Brack* 'refuse, trash' (cf. E. *brack* 'breack, flaw'), perhaps, through the medium of Po. *brake*, Berneker 1, 80-81, Brückner 38, Vasmer 1, 117, Sławski 1, 41, Richhardt 36; according to РССтоцький 4, 153 : direct from G.

брак 2. Gsg. бра́ка arch. 'marriage', OES. бракъ; BRu., Ru., Бу. ts, OCS. *brakъ*, SC. *brák*. — Subst. шлю́б; по́дрі́жжя.

From OCS. *braksъ*, and this from *byrati*, see *бра́ти*, Berneker 1, 87, Trautmann GGA. 173, 245-246, Преображенский 1, 42, Land LF. 43, 223-230, 322-332.

брак 3. Gsg. бра́ка Zoo. 'setter, beagle', ModUk. only. — Subst. францу́зька поро́да соба́к - ви́жлів.

From Fr. *braque* 'ts', Gamillscheg 141.

брак 4. Gsg. бра́ка Ed. 'Sorbus torminalis Crtz.: beam-tree berry', first recorded in the XX c. — Syn. see *берёка*.

A f/e. deformation of *бе́рек* (Київ) see *берёка* and the following word.

бра́клен, **брёклен** Wd. 'Acer campestre L.: maple[-tree]', ModUk. only — Syn. бі́локлén, го́рноклén, не́клén, на́клén, сі́жклén, чо́рноклén, etc., Makowiecki 2.

In view of the very variability of forms, a contamination of бі́локлén : чо́рноклén : **брак** 4 must be assumed; Loewenthal, ZfslPh. 7, 407, refers it to Lith. *márgas* 'multi-coloured, many-coloured' suggesting, inconvincingly, a common Balto-Sl. **braga - klenas* < ***mrāgo - klena-s* as a source of Uk. dial. бра́клен.

бракнути, бракувати, etc. see брак 1.

браконьєр 'poacher', ModUk.; BRu. *бракан'єр*, Ru. *браконьєр*. — Deriv. *браконьєрство*, -ський. — Syn. Wd. *равби́нцєр*; subst. *мисливець, що полює без дозволу в чужіх лісах*.

From Fr. *braconnier* 'ts', Gamillscheg 138.

бра́шпиль MUK. (XVII c.) 'ship - windlass, winch'. — Subst. *по́земий ко́ловорот на переди́ корабля́, щоб ви́тягати з води́ я́кір, ванта́ж, то́що*, Тимченко 132.

From Du. *wrak - spijl* 'wreck - bar'; according to Тимченко, l. c., from Du. *brandspil*; cf. also Meulen 191 - 192, Горбач 1, 25.

бра́м 'narrow strip of fur to adorn the borders of an overcoat', MUK. три бра́ми (XVI c.); Po. *bram*. — Deriv. MUK. *бра́мка* (XVI c.), бра́мний, бра́мовати (XVI—XVIII c.). — Subst. *лі́штва в су́вні, ла́міока*, Тимченко 132.

From ModHG. *Bräm[e]* 'ts', Тимченко l. c., Kluge 375.

бра́ма, dial. бра́ма, Ср. брана 'gate, portal', MUK. бра́мы, бра́ны Npl. (XVI c.) до бра́мы (XVII c.), чрез бра́му (XVIII c.), BRu. ts, Po. *brama*, OPo. *brona, brana*, Cz. *brana*, SC. *brána*, Bu. *brána*, etc., see *бороніти*. — Deriv. *бра́м[оч]ка, бра́мний*, MUK. *бра́мний*. — Syn. *воро́та, в'їзд або вихід у будівлі, отвір*, Тимченко 132; see *бро́на*.

From Po. *brama* which, in turn, comes from Cz. *brana* (< **bor-na*, see *бороніти*), Berneker 1, 74, РССтоський Slavia 5, 14, Brückner 38, Richhardt 36, Sławski 41, a. o.

бра́мурний Ed. = мраморний, see мрамур.

бра́мурт Wd. 'red colour', ModUk. only. — Subst. *під червоного ко́льору*, Желеховський 1, 42.

According to РССтоський 4, 155, from MHG. *braunrot* (?).

браму́шка SoCp. 'ant', first recorded in 1911 (Гнатюк ЕЗб. 30, 336). — Subst. *жу́рши́шка*.

The word seems to be a tabu-deformation of *жу́ра́шка* with an initial *b* added and a f/e. influence of *му́шка*.

бран poet. 'captivity, slavery', ModUk. — Deriv. *бра́нець, бра́нка, бра́нний*, Wd. *бра́ник, бра́нський*. — Syn. *полон, нево́ля*, Деркач 26, 142.

From *бра́ти*, q. v.

бра́ндва́хта 'guardship', ModUk., BRu., Ru. (since 1720) ts. — Subst. *портво́е дозо́рне судно́*.

From Du. *brandwacht* 'ts', Meulen 47, Горбач 1, 24.

бра́ндер 'fire - ship', ModUk.; BRu., Ru. (since 1704) ts, Po. *brander*, etc. — Deriv. *бра́ндерний*. — Subst. *судно́, що да́вніш за́пальювало воро́жі кора́блі; те́пер його́ за́пальюють, щоб за́тарасува́ти доро́гу до порту́*.

From Du. *brander* 'ts', Meulen 46, Горбач 1, 24; according to РССтоський 4, 261, from ModHG. *Brander* 'ts', doubtful.

бра́нджя see бра́нка.

бра́нд-майо́р, -ма́йстер, SovUk. -мѣйстер 'fire - chief', ModUk.; Ru. ts. — Subst. *начальник поже́жної сторо́жі*. From ModHG. *Brand-major, -meister* 'ts'.

бра́ндаму́єр 'fire-proof wall', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Subst. *проти́вопоже́жний, проти́вопоже́жний му́р*. From ModHG. *Brandmauer* 'ts'.

бра́ндспой́т 'metal-point of a hose; nozzle', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Subst. *випрі́скувач, нако́нечник кі́шки в поже́жній тру́бі; переносна поже́жна тру́ба на ко́раблі*.

From Du. *brandspuit* 'ts', Meulen 47.

бранжа Wd., also бранджа (Гнатюк ЕЗб. 26, 334) 'branch (of a business), profession, occupation; mob', ModUk.; Po. *branża*. — Subst. *відділ якогось заводу*, Кузеля 48; *філіял, компанія; професія, заняття; нітове, голота*, Бойків 74.

From ModHG. *Branche*, the ultimate source being Fr. *branche* 'branch', РССтоцкий 4, 205, Gamillscheg 139—140.

бранзолета, бранзоля Wd. 'bracelet, bangle; anklet', ModUk.; BRu. *бранзолет*, Po. *bransoleta*. — Deriv. *бранзолет[оч]ка*. — Subst. *наручник, окраса на руку*, Кузеля 48, see also *браслет*.

From ModHG. *Branzolette*, РССтоцкий 4, 223; the ultimate source is Fr. *bracelet* 'ts', Gamillscheg 138, see *браслет*.

бранзоль Wd., also брандзель, брандзёлі, бриндзёлі (Подністрів'я Janów 152) 'inner sole, welt', first recorded in the XX c.; Po. *brandzol*. — Subst. *внутрішня підшова (черевіка)*.

From ModHG. *Brandsohle* 'ts', РССтоцкий 4, 227; see also бранзолета.

Браніччина 'time of Branicki magnates in Ukraine (XVIII c.)'; term coined by Антонович - Драгоманов in 1875 — Сун. *Бранічина*, ч. v.

From the name of Po. magnates in Ukraine *Branicki*, formed with the suffix *-чина* like *Хмельниччина, козаччина*, etc.

браслет 'bracelet, bangle; anklet', MUK. браселики Npl. (1571); Ru. *браслет* (since 1803). — Deriv. *браслетка, браслетный*. — Subst. *обручка, що її носить на руці*, Бойків 74; *нараженик, наручник, обручка*, СоСр. *корпери*, Наконечна 82.

From Fr. *bracelet* 'ts', Gamillscheg 138, Наконечна 83, see also бранзолета.

брат 'brother', MUK, OUK, OES. братъ, seldom братръ, BRu., Ru., Bu., Ma. ts, OCS. *brat[r]s*, SC. *brāt*, Sln., Slk., Po., Ca., LoSo., UpSo. *brat*, Cz., OPo. *bratr*, Sli. *brāt*, Plb. *brat*. — Deriv. *братик, браті[чо]к, брато[чо]к, братко, братчик, братенько, -ечко, братонько, -очко, брату́нь[о], -у́сь[о], брату́сик, братій, -ієчко, братієсько, -ієце, братіюха, братія, браття, братово, [но]-братім, братак, -ан[ич], -анка, -ач, братово, братівство, братство, братів, братівщина, братній, братовізна, братєрство, -рський, [но]братіти[ся], -ання, панибрат, -ство, братовбівєць, -вця, -вство, -вчий, братовбійник, -иця, братолюбний, -бність, -бство, etc., dial. Ср. *братчик*; Вт. *братейко; братуєйца* (Посаяння, Пшеп'юрська 71), MUK., OUK. братанка (XV c.), братана (XVII c.), братанка (XVI c.), братаничемъ Dpl. (1436 МГрамоти 332), братаннинъ (XVIII c.), братенець, -никъ (XIV—XVI c.), *bratia* (1697 SOг. 10:1, 71) братолюбезно (XVI c.), братішоць (XVI c.), братчикъ, братчикъ (XVI—XVIII c.), братяй (XV c.), братьонкове (1619 Інтермедії 43), etc.; FN. *Брат[ач], Братко, Браткович, Брату́нь, Брату́сь, Братно́в*, Wd. *Братаних* (Falkowski-Pasznucki 111); OUK. Братко (1430 Грамоти 148), GN. *Браталів, Братенія, Братечки, Братківці, Братське, Братіуці, Братолюбівка, Братлав* (<? *Brat-slavl*), etc.; Bot. *брат і сестра, брат-сестриця, три брати, братки*. — Сун. *рідний, народжений від тих самих батьків; член братства; чернець, законник; друг, товариш, коле́га; рівний другому, однаковий, etc.*, Тимченко 138.*

PS. **brat[r]s* inherited, like most words denoting kinship, from the period when all the IE. tribes formed one

lingual unity: IE. ***bhrāter-**, cf. Lith. *broterėlis*, Latv. *b[r]ālis*, OPr. *brāti*, Skt. *bhrātar-*, Arm. *elbair*, Gk. *frātēr*, Lat. *frāter*, Goth. *brotar*, ModHG. *Bruder*, E. *brother*, etc.; all these words retain the old primary meaning, but in Gk. the word has assumed a political signification: 'member of a brotherhood', Kluge 44, Miklosich 20, Berneker 1, 82, Pokorny 163-164, Шевельов 201, 226, (extensively:) Трубачев 1, 58-63, Бурячок 66-70.

братв́ан, -ка, also бритв́ан[к]а, бритв́анна, Wd. 'frying-pan, baking-tin', MUK. брытвана (1600 АЮЗР 1:6, 297), братаына (1719 КСт. 19, 345); Po. *brytwana*, OPol. *brytfanna*, *bratfana*. — Subst. *сковорода*.

From ModHG. *Bratpfanne* 'ts', perhaps through the medium of Po. *bratfana*, *brytwana*, Шелудько 1, 22, Brückner 43, Бандрицький ДослМат. 4, 13.

брати́, беру́, -реш, Ed. poet. брать 'to take, take hold, seize; to capture, take in; to receive, obtain', MUK. OUK. ts, OES. ts and бѣрати (Срезневский 1, 198); BRU. *браць*, Ru. *брать*, OCS. *brati*, Bu. *berá*, Ma. *bére*, SC. *bráti*, Cz. *bráti*, Slk. *brať*, Po., UpSo. *brać*, Ca. *brac*, Sli. *brāc*, LoSo. *braś*, Plb. *berē*. — Deriv. *брати́мця*, *брай*, *бра́ля*, *бран*, *бра́ний*, *-нець*, *-нка*, *-нь*, *бра́ний*, *бра́ха*, *бра́чка*, *-чий*, Ed. *бра́шка* (Київщина, Лисенко ДБюл. 5, 40), etc.; several prefixed verbs: *в[і]́-*, *за-*, *зі-*, *на-*, *ніді-*, *по-*, *при-*, *у-бра́ти[ся]*, etc., along with corresponding iter. forms: *в[і]́-*, *з[а]́-*, *нід-*, *по-*, *при-*, *у-б[і]́рати[ся]*, etc.; apophonic variation: *-бі́р-||-бор-*, see *в[і]́бір*, *збі́р*, *со-бі́р*, etc.; perfective: *взя́ти*, q. v. — Syn. colloq. *вхо́піти*, *[за]́йра́ти*, *взе́ти*, *дра́ти*, *запо́дісти*, *зграба́ста́ти*, *ху́піти*, *ху́щити*, *[по]ху́щити*, *ха́пати*; *хап[і]*, *хін[і]*, *цуп[і]* Багмет 25.

PS. **bhrati*, **berp*, **bereši*, IE. root ***bher-** 'to carry, bring', etc., widely diffused in IE. languages, cf. Lith. *berėti*,

berėti, Latv. *beru*, *bert* 'to spread', Skt. *bhāratī* 'he carries', Gk. *féro*, Lat. *ferō*, Arm. *berem* 'I carry', Goth. *bairan* 'to carry; give birth, produce', ModHG. *gebären* 'to give birth', E. to *bear*, etc., Miklosich 9, Berneker 1, 51, Trautmann 31, Kluge 17, 108, Pokorny 128-132.

братру́па Wd. 'frying-tube', first recorded in the XX c.; Po. dial. *bratrura*. — Subst. *ніч для жа́рення, духо́вка*.

From ModHG. *Bratröhre* 'ts', РССТощкий 4, 216.

бра́уза SoCp. 'soda powder' (Льниця, Рудницький 4, 11), first recorded in the XX c. — Subst. *содо́вий поро́шок*.

From ModHG. *Brausepulver* 'effervescent powder, Seidlitz powder'.

-брах; брах- a compound-forming element '-brach; brachy-' in such words as *амфіб[р]ах*; *брахіар[а]ф*, *-ія*, *брахідактилія*, *брахі-кеф[а]л[ія]*, *-цеф[а]л[ія]*, etc., ModUk., known to all other Sl. — Subst. *коротко-*, e. g. *брахікеф[а]л*: *короткоголо́вцець*, *брахіметро́нія*: *короткозо́рість*, etc.

From Gk. *brazys* 'short'.

бра́ха see *брати*.

браца́р Wd., also брица́рі Npl., браца́рь, бица́рь (Заліщичина Dejna 1, 95, 97) 'cuff; wristband', first recorded in the XIX c. — Subst. *вил[о]́та*, *зака́р[а]ши*, *зака́р[а]ши*, *мануї́т*.

From Rm. *brățară* 'bracelet', Шелудько 2, 127, Dejna 1, 95.

брачина see *брячина*.

бра́чка, бра́шка see *брати*.

брашпи́ль 'windlass, winch', ModUk., BRU. *брашпи́ль*, Ru. ts and *бра́шпиль* (since 1720). — Subst. *коло́ворот*, *що ним підійма́ють кі́тву на корабля́х*.

From Du. *braadspil* or ModHG. *Bratepill* 'ts', Meulen 45, Vasmer 1, 118.

бре! interj. imitating the sound of a roaring sea, ModUk.; Bu., Ма. *бре!*, *брей!*, SC. *brê!* *brê!* Po. *bre!* — Deriv. *брей!*; redupl. *бре! бре!* — Subst. *рей*, *ой*, Кузеля 48.

From Tk. Osm. *bre!* interj. 'hey! on!, onward!'; according to Brückner 39, it derives from Gk. *mōre* 'ye, dunce!'; others derive it from Vsg. *brate!*, Младенов 44; Tk. provenance is the most probable, cf. Cloranescu 103.

бравѣрія, бравѣрія Wd. 'quarrel, altercation, scuffle', first recorded in the XIX c.; Po. *breweria*. — Subst. *бўча*, *суперѣчка*, Кузеля 48.

From Po. *braveria* 'ts', the ultimate source being It. *braveria* : *bravo* 'brave, bold', Brückner 39; see also бравий.

брѣвкати 'to eat, glut, guzzle, gorge; to devour', first recorded in the XIX c.; wanting in other Sl. — Deriv. *брѣвканья*, *брѣвко*, *брѣвкало*, *брѣвтий*. — Syn. *жѣрти*.

Origin obscure; connection with **brati*, although possible, cannot be substantiated.

брѣгѣт, SovUk. брегѣт 'Breguet-watch', ModUk.; BRu. *брѣгѣт*, Ru. *брегѣт* (since 1836), Po. *bregtet*. — Subst. *годинник вѣробу паризького майстра Брегѣта*.

From Fr. *Bréguet* — name of a Paris producer of clocks and watches (1747-1823), Бойків 75, Brückner 39, АкСл. 1, 620.

брѣдень see брестї.

брѣднїя, Ed. бріднїя 'nonsense, absurdity'; MUK. бредню Asg. (XVI c.), бредитъ (XVI c.), бредня (XVII c.); BRu., Ru. *брѣднїя*, Po. *brednia*, *bredzie*, *ubradać*. — Deriv. *бруднѣшка*. — Syn. *верзіння*, *недорѣчність*, *банелюшки*, Тимченко 139; *дурниця*, *нісенітниця*, *малчнїя*, Деркач 26.

From *брѣднїи* recorded as late as the XVI c.; PS. root **brød-* akin to *brēd-* : *brod-* in *брестї*, *броднїи*; Berneker 1, 83, followed by Riechardt 37, unconvincingly assumes a Po. influence on *брѣднїя* which, in view of the accent, must be regarded as a genuine Uk. formation (**brød-ynja*).

бредулець, Wd. also бердулець, брезулець Bot. 'Ledum palustre : privet', ModUk. only. — Deriv. *бредульчик*. — Syn. *багѣнник*, *багно*, *багнїок*, *багнїоник*, *багнїльник*, *багнї*, *блосїнник*, *-ичник*, *болотяний*, *-ик*, *болотник*, *болитолов*, *головолом*, *магнїок*, *розмайрин дїкий*, *свинїче бачнї*, Makowiecki 205.

A f/e. deformation of *бердулець* derived from *бѣрдо* 2, q. v., under the influence of *брѣднїи*, *брѣднїя*, etc.

брѣзѣлія see Бразілія.

брѣзѣнт 'tarpaulin; waterproof cloth; awning', ModUk.; BRu. *брызѣнт*, Ru. *брѣзѣнт* (since 1808), Po. *brezent*, etc. — Deriv. *брѣзѣнтовий*. — Subst. *непромокну парусїно-ва матерїя*, Бойків 75.

From ModHG. *Present* 'ts', the ultimate source being Du. *presenning* which, in turn, comes from Fr. *préceinte* 'girding', Meulen 156, Kluge - Götte 456, Vasmer 1, 121.

брѣзкнути 'to become flabby; to swell', ModUk. only. — Deriv. [*о*] *брѣзкий*, *-ість*. — Syn. *брюзгнати*, *набрякати*, *опухати*, Деркач 26.

The word seems to be a recent variation of *брякнати* like *брюзгнати*, q. v.

брѣзкўля Wd. see брызъ!

брей! see бре!

брейд-вїмнел 'commander's pennant, broad pennant', ModUk., BRu. *брѣйд-вїмнел*, Ru. *брейд-вїмнел* (since 1835). — Subst. *широкий вїмнел на вїйсковїм суднї* — *ознїка командї*, Бойків 75.

From Du. *breedwimpel* 'ts', Meulen 48, Преображенский 1, 103, АКСл. 1, 624.

брекеле! interj. imitating the voice of frogs, ModUk. — Deriv. *брекелекати*, -ання.

Ап о/р. interj. РССтоцкий 3, 146.

брелок 'trinket, pendant, charm, any small ornament that hangs', ModUk., BRU. *бирюлька*, Ru. *брелок* (since 1803), Po. *brełoki*. — Deriv. *брелочок*. — Subst. *дармовіс*, *прикраса на ланцюжкові до годинника*, Бойків 79.

From Fr. *bréloque* 'ts', Горяев 28, АКСл. 1, 624, Gamillscheg 144.

бре́нна adj. f., arch. 'pregnant, teeming', MUK. бере́м'нна (1698), беременную невесту (XVII с.), бре́м'нна (XVI с.), бре́мена (XVIII с.); Ru. *бере́менная*, Вн. *бре́м'нна*, Ма. *бре́мена*, SC. *brèmenica*, Po. *brzemien'na*. — Subst. *вагітна*.

Based on OCS. *brēmę* (< **bermę*) 'weight', MUK. бере́мя, OES. *beremja* and (from OCS.) брѣм'я, брем'я; MUK. *берем'нна* and *бере́нна* are genuine Uk. pleophonic forms based on *бере́мя* — an OES. correspondence of OCS. *brēmę*; IE. root ***bher-*, see *брати*.

брѣмза Wd. 'brake', first recorded in the XX с. — Deriv. [*за*] *бремзувати*. — Subst. *гальмь*.

From ModHG. *Bremse* 'ts', РССтоцкий 4, 212.

брѣмкати dial. 'to roar, moo, bellow', (Полісся, Лисенко 19), first recorded in the XX с. — Syn. *ревті*, *мукати*.

An imitative formation, similar to *брѣмкати*, see *брень!*

брѣмсберг 'inclined plane; gravity road, slope, incline, rise heading, cross entry, balance brow', ModUk., BRU. *брѣмсберг*, Ru. *брѣмсберг* (since 1836). — Subst. *похіла*

Галерія в копа́льнях, яко́ю їздять ваго́нчики з відобуто́ю рудо́ю, Бойків 75.

From ModHG. *Bremsberg* 'ts', АКСл. 1, 624.

брѣдати Wd. 'to ramble about idly', first recorded in the XIX с. — Deriv. *брѣду́ля*, *брѣдобл'ити*. — Syn. *волочі́тися*, *вѣштатися*.

From *бресті* (: *бродіти*) with infixed *n* under the influence of *плѣнтатися*; re. infix *n* cf. Шерех ZislPh. 23, 146–167 and Горбач 0, 20–21.

брѣду́ш Wd., also брѣду́ша, бринду́ша, бринду́ла Bot. 'Crocus sativus L., C. variegatus, C. vernus : crocus', ModUk. — Deriv. *брѣнду́шка*, *бранду́шки*; also perhaps Wd. *бриндува́ти[ся]*, *бриндя́к*. — Subst. *дрис'токóз*, *шаф'ра́н*, *дрі́жчики*, *ку́рочки*, *масля́нки*, а. о. Makowiecki 116.

From Rm. *brinduşă* 'crocus', Шаровольський 61, Шелудько 2, 127, Ciogănescu 104, Vincenz 8.

брѣніти see *бриніти* 1, and *бринь!*

брень! interj. imitating metallic sounds : clink! strum!, first recorded in the XIX с., for cognates in other Sl. see *бряк*. — Deriv. *бреньли́вий*, *брѣнькати*, -ання, *брѣнько́т'ити*, -іння, *брѣнькн'ити*, *брѣнькі́т*, *брѣньча́ти*, -а́ння; for *брѣніти*, *бриніти*, etc. see *бринь!* — Syn. *бринь!*, *брунь!*, *брыз!*, РССтоцкий 3, 146.

Ап о/р. interj. related to *брызк*, *брыз*; q. v.

брѣскі́ня Wd. see *брѣска*.

Брѣст SovUk. for GN. Бе́рѣстя, OUK. Бе́рѣстьє, see *бе́рѣст*.

брѣсті, бреду́, бредѣш 'to wade, ford; to lounge, sham-ble; to make one's way; to toil, drag oneself along'; Wd. also 'to talk nonsense, prattle', MUK. *bredisz* (1697 SOR. 10 : 1, 71), брѣсти (XVIII с.), OES. брѣсти ся; бредоу́ть; Ru.

бресті, Sln. *brésti*, Cz. *břísti*, Slk. *bradnut*, Po. *brnąć*. — Deriv. *брѣдень*, *брѣдѣць*, prefixed verbs : *ві-, за-, пере-, при-* *бресті*, etc., along with apophonic forms based on **brod-*, see *бродіти*; here also *брѣдати*, *брѣдѣлити*. — Syn. *йти в брід*; (*по воді, болоті*, etc. :) *брѣзати-ся*], Деркач 26.

PS. **brestī* (< **bred-ti*) 'to wade, ford', with further semantic development : 'to roam, stroll; to prattle'; IE. root ***bhred-* : ***bhrod-* 'to wade, ford', cf. Lith. *bristi*, *brėdū*, Latv. *brīst*, *brīdu* 'to wade, ford; to prattle', OPr. GN. *Birdau*, Alb. *breth* 'to hop', Berneker 1, 83, Trautmann 37, Pokorny 164; (extensively :) Jaszczun OnUVAN. 29.

Бретань GN. 'Brittany, Bretagne', ModUk., BRu., Ru. ts, Po. *Bretagne*, etc. — Deriv. *бретанський*. — Syn. *Бретанський нівоострів*.

A name transplanted from Britain by ancient Celts, see *брит*, *британець*.

бретв'яник, **бретвінок**, **брѣв'янок** see бритв'яник.

бретель 'shoulder-strap', ModUk.; Ru. (since 1863) ts. — Deriv. *бретелька*. — Subst. *шліїка, наплічна лєнта* для піддєржанн'я частин одягу, *раменцє*.

From Fr. *bretelle* 'ts', АкСл. 1, 626, Gamillscheg 145.

бретналь, dial. *бринтало* 'nail, spike', ModUk.; Po. *bretmal*. — Deriv. *бретнальний*, -ик. — Subst. *цяг з ширкою головою*, Бойків 75.

From ModHG. *Brettnagel* 'ts', Кузєля 49, РССтоцький 4, 267.

бретон, **бретонець** EN. 'Breton', ModUk., BRu. *брэ-тонец*, Ru. *бретонец*, Po. *Bretonczyk*, etc. — Deriv. *бретонка*, -нський.

A direct borrowing from E. *Breton* (=Briton), see Бретань and брит, британець.

брѣус 'clumsy person', ModUk. only. — Subst. see буп-міло.

Origin obscure; perhaps an abbr. of [*гє*] *брѣус* 'Hebrew'.

брѣхати 'to lie, fudge, fib, tell lies; to brag, boast, talk big; to bark, bay', MUK. *лаю, вѣю, брешу* (1596 Зизаній), *лаю* : *рыкаю, брешу, щєкаю, вѣю* (1627 Беринда), *брѣхати* (XVII с.), *брѣхати* (XVII с. Гептаглот 17), *бресес=брешеш* (XVII—XVIII с., Інтермедіє 120, 126), *брѣхал якъ пєсь* (XVIII с.), OES. *brexati*, *breşu*; BRu. *браздѣць*, Ru. dial. *брѣхатъ*, SC. *brèhati*, Sln. *brèhati* 'to gasp; to cough', Cz. *břechtati* 'crash, yelp, bark', Slk. *brechat* 'to bark', Po. *brzechać, brzechotać* 'to bark; to cry'. — Deriv. *брѣхатися*, [*з*] *брѣхніти*, *за-, на-, під-, по-прибріхувати[ся]*, [*сто*] *брѣха*, *брѣхака*, -ало, -ач[ка], *брѣхін[ка]*, *брѣхунець*, *брѣхуняка*, *брѣхля*, -хтя, *брѣхуха*, -їш[еч]ка, *брѣхит*, *брѣхий*, [*по*] *брѣхенька*, *брѣхливий*, -ість, *забрѣханий*, -ність, *брѣшкó*, etc.; here also interj. *брѣх!*, *брѣхусіньки!*, *брѣшки* - *брѣшки*; FN. *Брѣхач* (Falkowski - Pasznyecki 111); GN. iron. *Брѣхунієка*. — Syn. *говорити неправду*; fig. *дзвін великий лити*; (*про собак*) *лаяти, гавкати*.

PS. **brezati* 'to bark' (with *x* from -*ks-*), IE. root ***bherek-* : ***bherek-*, cf. Latv. *brēzu, brēkt* 'to cry', OHG. *praht*, MHG. *braht* 'noise', OE. *breahm, beahm* 'cry', Berneker 1, 83 - 84, Pokorny 138, РССтоцький 3, 146.

брѣш 'breach, gap; flaw', ModUk., Ru. *брѣшь* (since 1803). — Subst. *вѣлім, пробѣйна в мурі*.

From Fr. *brèche* 'ts', АкСл. 1, 627-628, Gamillscheg 143.

брѣше[ш], *брѣшу[ть]*, etc., see брѣхати.

бриг, SovUk. бриг 'brig', ModUk., BRu. *бриг*, Ru. *бриг* (since 1803), Po. *brug*. — Subst. *двомащитовий вітрильний, двоцифрове судно з рѣями на шоглах*, Бойків 75.

From E. *brig* 'ts', Преображенский 1, 45, Горбач 1, 27, Степанковский 29; E. *brig* is merely short for *brigantine*, Skeat 74; see бригантина.

бригада, SovUk. бригада 'brigade; subdivision; squadron; team, crew, staff, gang', ModUk.; BRu. *брыгада*, Ru. *бригада* (since 1704), Po. *brigada*, etc. — Deriv. *брига́дный*, -ик, *брига́дир*, -ський. — Subst. *відділ війська, складений з кількох полків; група робітників - активістів*, Бойків 75.

From ModHG. *Brigade* 'ts', РССтотський 4, 205; the ultimate source is Fr. *brigade* 'troop, crew, company' or It. *brigata* 'ts', Gamillscheg 147, Skeat 74.

бригантіна, SovUk. бригантіна 'brigantine', ModUk.; BRu. *брыгантіна*, Ru. *бригантіна* (since 1717), Po. *brzygantyna*, etc. — Subst. *двоцьоголовий вітрильний*, see бриг.

From E. *brigantine* 'ts'; the ultimate source is It. *brigantino* 'pirate - ship', Skeat 74.

брид, Gsg. бриду 'ugliness, nastiness, odiousness'; Gsg. брида 'ugly, nasty person'; MUK. мёрзость, мерзеность : бридность (1596 Зизаній), мръзость : мерзёность, бридность, невдячність, обридливість (1627 Беринда), бридливость (XVI c.); OES. бридость 'acerbity', бридыи 'severe'; BRu. *брыда*, Ru. dial. *бридкый* 'sharp; cold', OCS. *bridъskъ* 'sharp', SC. *bridak* 'sharp; sour', Slh. *bridkost*, *brija* 'acerbity', Cz. *brid* 'everything nasty', Slk. *brid* 'ugliness, nastiness', Po. *brzyd* 'ugliness'. — Deriv. *бри́да*, *бри́дь*, *бри́дкий*, *бри́дкість*, *бри́дливий*, -ість, *бри́дак*, -іль, -а́с, *бри́дй*, *бри́ду́ля*, *бри́дко*, *бри́дно*, [з-, на-, о-, по-] *бри́днути* з-, на-, о-, по- *бри́дати*, [з-, о-] *бри́дити*, *бри́дитися*, Wd. (SoCr.) *бритъ* (Гнатюк ЕЗб. 4, 235), MUK. *бри́днися* (XVI—XVIII c.), *бри́дкий* (XVII—XVIII c.), *бри́дливий* (XVII c.). — Syn. *идь*, *идьота*, *идькість*,

погань, *наскідство*; *идький*, *поганний*, *наскідний*, Деркач 26; *идьомірний*, *идьосвітний*, *идьочий*, Багмет 26.

PS. **bridz*, **bridzskz* with the orig. sense of 'sharp', which has, however, as is shown by the cognate languages, developed into a more general meaning 'sour, bitter' and finally 'odious, ugly, nasty'; contrary to Niedermann IF. 37, 145 - 155, and Hujer LF. 44, 226 - 228, no kinship with Goth. *baitrs*, OHG. *bittar*, E. *bitter*, etc., can be proved; it is more probably connected with the root IE. ***bhr̥i-*, see *брі́тва*, and formant -d-, the ultimate source being IE. ***bher-* 'to strike; to cut, split, etc.', Berneker 1, 86, Sławski 1, 47, Георгиев 78, Pokorny 133 - 134, 166, a. o.; less persuasive is the derivation from interj. *br!*, suggested by Бузук ЗІФВ. 7 - 8, 69 - 70.

бри́дєнька, **бри́днй** Ed. see бредня.

бридж see брідж.

брі́жа 'fold, crease, tuck, rumple, wrinkle', MUK. шаплєніє, то́бж и также брижоване (1596 Зизаній), брижъ Apl. (XVIII c.), брижована (XVI c.); Ru. *бры́жи* (since 1780), Po. *brzyż* (since the XIV c.). — Deriv. *бры́ж[еч]ка*, *бры́жик*, *бры́женята*, *бры́ж[ув]атий*, *бры́жистий*, *бры́жити[ся]*, *бры́жувати*, Wd. *бры́шка*. — Syn. *складка (в одязі)*, *згортка*; (на обличчі:) *зморшка*; (на воді:) *змилування*.

From MHG. *brise* 'trimming (of sleeves)', РССтотський 4, 168, Шелудько 1, 22; cf. also Brückner 43.

бри́з, Wd. *бры́за* 'breeze', ModUk.; BRu. *брыз*, Ru. *бри́з*, Po. *brzyza*. — Subst. *лє́кий вітер (на морі)*.

From E. *breeze* the ultimate source being Sp. *brisa*, Port. *briza* 'NE. wind', Skeat 73.

бри́зантний, **бри́зантовий** 'high explosive; brisant', ModUk., BRu., *бры́занты*, Ru. *бри́зантний*. — Subst. *вибуховий, набитий вибуховими речовинами*.

From Fr. *briser* 'to break', АкСл. 1, 630, Gamillscheg 150.

брѣзкати, also брѣзъкати, Wd. брѣзгати, брѣзгати, брѣс[ъ]кати 'to splash, spray, sprinkle; to gush, squirt', MUK. *brizki* Npl. (1721); Ru. *brѣzгaть*, SC. *brѣzгati*, Slh. *brѣzгati*, Cz. *bryzgat*, Slk. *bryzgať*, Po. *bryzgać*. — Deriv. брѣзкання, брѣзнути, брѣзка, брѣзкалка, -льний, брѣзкіна, here also брѣзь!; Wd. брѣз'ѹн, брѣзкаець, брѣз[ъ]к, брѣзленина; FN. *Bryziŋ*. — Syn. *прѣскаати*.

PS. **bryzгati* — an o/p. formation like **pryskati*, see *прѣскаати*, РССтоцький 3, 147; some etymologists connect it with Latv. *brūzgat* 'to sprinkle', MLoG. *prūsten* 'to snort', Berneker 1, 93-94, a. o.

брѣзѣстий Wd. (Lk.) 'black with white spots', first recorded in the XIX c. — Subst. *чорний із білими цятками*.

Derived from *брѣзкати* (: брѣзнути), q. v.

брѣка, брѣчка, SoCr. брѣка (Гнатюк ЕЗб. 4, 235) 'carriage, half-covered wagon', ModUk.; BRu. *брѣчка*, Ru. *брѣчка*, Cz. *bryčka*, *pryčka*, Slk. *brčka*, Po. *bryka*, *bryczka*. — Subst. *лѣткий віз до половини накрѣтний*, Кузеля 49.

According to РССтоцький 4, 232, it comes from ModHG. *Pritschenwagen* 'ts', f/e. influenced by *brukātu*, Slavia 5, 18; Berneker 1, 93, followed by Vasmer 1, 124, Richardt 37, a. o., derives it from It. *birocchio* (*baroccio*) 'two-wheeled carriage', cf. Battisti 1, 528; in both cases *брѣчка* must be considered as a starting point, and *брѣка* — a b/f. based on the latter; less persuasive is the derivation from Fr. *break* 'four-wheeled carriage' (<E. *break* 'ts'), Vasmer 1, 124, Gamillscheg 142.

брикати 'to kick; to frisk, prance, play wild, run loose; to be capricious, refractory', MUK. брикати (XVIII c.); BRu. *брыкаць*, Ru. *брыка́ть*, Po. *brykać*. — Deriv. *брыка́ти[ся]*, *брыкну́ти[ся]*, *вибрыкувати*, *брыклівий*, -ість, *брыкун*, -ка, *брыкуха*, *вибрик*, -ом, etc., here also interj. *брык!*, *брыку* - *брыку!*; FN. *Брик*, *Брыкович*, *Брыкун*, *Брыцький*, GN. *Брыків*. — Syn. *дрѣпати*, *хвицати*, *вихати*, Деркач 27; *чоднитися*, Барнет 27.

PS. **brykati* 'to strike, kick', akin to Lith. *brūksti!*, *brūksti!* interj. to express a fast motion, *brūkti* 'to press', *braukti* 'to stroke', Leskien IF. 13, 188, Berneker 1, 93, РССтоцький 4, 147, Brückner 43, Sławski 1, 45; uncertain are other IE. connections, e. g. Gk. *brýkos* 'locust', Osten-Sacken IF. 28, 146-147; cf. also Pokorny 103 (: IE. root ***breuk-* 'to spring, jerk').

брикѣт 'briquette, coal-cake, coal-dust brick; patent fuel', ModUk.; BRu. *брыкѣт*, Ru. *брыкѣт*, Po. *brykiet*, etc. — Deriv. *брыкетный*, *брыкетувати*, -ання, *брыкетований*. — Subst. *спресована цѣла з вугільного штибу або торфу, вжита на паливо*, Бойків 75.

From Fr. *briquette* 'ts', Gamillscheg 149.

брѣкси 'women's holiday (June 29)', ModUk. only. — Syn. *жіноче свято 29-го червня*.

Origin obscure; perhaps it is connected with *брыка́ти*, q. v.

брыла 'cob, clod (earth), block (ice); rock', MUK. брыла Aсg. (XVII c.), брыла (XVIII c.); Po., LoSo. *bryła*. — Deriv. *брыл[оч]ка*, *брылѣстий*, Wd. *брылѣе*. — Syn. *либа*; *великий кусок*, *шмат*; *скѣля*.

Origin obscure; according to Smieszek MPKJ. 4, 391-3, the word comes from IE. ***bhrū* - *lā*, root ***bher-* 'to strike; to cut, split'; doubtful.

бриль 'straw-hat'; haf, MUK. брылевъ Gpl. (1588), бриль (XVIII c.); Po. dial. *bryl*. — Deriv *брилёцъ*, *брильикъ*, *ичокъ*. — Syn. *солм'яний капелюхъ*; *капелюхъ*.

The word is generally derived from It. *ombrello* 'umbrella', Karłowicz SGP. 1, 215, Berneker 1, 93, PCCToцкий Slavia 5, 18, a. o.; contrary to Berneker l. c. and Richhardt 37, Po. dial. *bryl* is to be considered as a borrowing from Uk. not vice versa.

брильянт 'diamond, brilliant', ModUk.; BRu. *брыль-янт*, Ru. *бриллиант*, *брильянт* (since 1780), Po. *brulant*, etc. — Deriv. *брильянтик*, *брильянтовый*. — Subst. *дорогоцінний камінь*, *гладжений діамант*, Кузеля 49.

From ModHG. *Brillant* 'ts', the ultimate source being Fr. *brillant* 'ts' (orig. 'glittering, shining'), Skeat 74, Преображенский 1, 45.

бриндувати[ся], **бриндяк** see брeндуш.

бриндѹмка see брeндѹм.

бринѣць, OUk. and OES. брынець 'rice'; according to Чижевський AUA. 2, 327, it occurs in Sophian Chronicle (ПСРЛ. 2, 344) and in L'viv Chronicle (ПСРЛ. 1, 307). — Subst. „сарацѣнське пино””, Срезневский 1, 184.

From Pers. *birinj* 'rice', Срезневский 1. c., Vasmer 1, 130.

брінза, Wd. бріндза, бріндзя 'brynza (sheep's milk cheese)', fig. 'need; misery', MUK. *брынзя* (XVIII c.), Ru. (from Uk.) *брынза*, Cz. *brynza*, Slk. Po. *bryndza*. — Deriv. Wd. *бріндзити*, *бріндзяникъ*, *-янка*; FN. *Бриндзан*. — Subst. *сир з овечого молока*, Кузеля 49.

From Rm. *brînză* 'ts', Шаровольский 1, 60, Шелудько 2, 128, Ориенко PM. 3, 33, Brückner ZfsIPh. 16, 205, Ciocanescu 105, a. o.

бриніти 1., also **броніти**, **бреніти** 'to ripen; to appear grey, white; to shine'; for hist. material see **броніти**.

PS. **bryn-ēti*, IE. root ***bhr-* : ***bher-* 'shining, light brown' which appears in OHG, *brun*, Oic. *brūnn*, E. *brown*, a. o., Berneker 1, 87, Kluge 41, Pokorny 136-137, a. o.; see also **броніти**, **брунька**.

бриніти 2. see **брын!**

бринтало see бретналь.

бринь! interj. imitating metallic sounds : clink!, strum!, first recorded in the XIX c., for cognates in other Sl. see **бряк**. — Deriv. *бриніти*, *-іння*, (also *бреніти*, see **брень!**), *брінькати*, *-ання*, *бринькотіти*, *-іння*, *бриньчати*, *бринькач*; FN. *Брінський*, *Бринявський*, *Бринь*. — Syn. *брень!*, *брунь!*, *брыз!*, PCCToцкий 3, 146.

A variation of *брень!*, q. v.

брис Wd. 'through; without' (Посаяння, Пшеп'юрська 71), first recorded in the XX c. — Subst. *чѣрез*; *без*.

The word seems to be a contamination of both *без* (= *bys*) and *чѣрез*, see s. vv.

бриснувати Ed. 'to gnaw' (Полтавщина) see **бросіти**.

брїстрий Wd. with an assimilative *r*=*бїстрий*.

брись colloq. 'dog', ModUk. only. — Deriv. *брїсько*.

A demin. of *британ*, see the following word.

брит, **британець** EN. 'Briton'; colloq. 'Englishman', **Британія** GN. Britain, MUK. Вританія (XVII c. Азбуковник 23-24), в королевствѣ Британскомъ (XVII c.), в земли Британской (XVIII c.); BRu. *брым*, Ru. *бритт*, *британецъ*, Po. *Bryt*, *Brytaniec*, etc. — Deriv. *британ*, *-ка*, *-ський*. — Syn. (*Британія* :) *Британські острови*.

From E. *Brython*, *Briton* — a collective pl. form for the British Celts, *Brython* being Welsh and deriving from the OCe. name **Brīto*, pl. **Brītones*, cf. Lat. *Brī[t]ō*; the

basic meaning to the name is 'the tumultuous', hence 'warrior', Partridge 59 - 60, Staszewski 42, Мельхеев 21.

брѣтва see брѣти, брѣтвѣн[ка] see братвѣн, -ка.

брѣтвѣнник, also брѣтвѣнник, брѣтвѣнок, брѣцвѣнок, бѣтвѣнок Bot. 'Trollius europaeus L.: globe-flower', ModUk. only. — Syn. *авдѣтка*, *бульбук*, *головѣчка*, *кнѣтвиця*, *купалѣнка*, *лопѣч*, *пририд*, *прикрит*, *удѣтка*, а. о., Makowiecki 381 - 382.

The form *брѣтвѣнник* points to a connection with *брѣтва*, see брѣти; other variants seem to be influenced f/e. by *бѣтвѣнок*, *вѣнок*, *цвѣстѣ*, etc., see s. vv.

брѣти, брѣю, брѣеш 'to shave', MUK. брѣтва (XVII—XVIII c.), OES. брѣти; BRu. *брыць*, Ru. *брѣть*, OCS. *br̃itva*, Bu. *br̃iča*, Ma. *br̃iču*, SC. *briajati*, *briēiti*, Sln. *br̃iti*, Cz. *br̃iti*, Slk. *br̃itva*. Po. *brzytwa*, UpSo. *britej*. — Deriv. *брѣтисѣ*, *брѣтва*, -*виця*, -*вочка*, -*вений*, *брѣтовска*, *брѣтовниця*, *брѣтвѣлѣ*, *брѣтвѣнник*, *брѣтвѣний*, Wd. *брѣтвѣти*, *брѣтити*, *брѣтинѣ*, *брыч*, *брѣтѣкий*; FN. *Брѣтва*, *Брѣтвѣк*, *Брыч*; GN. *Брѣтвѣка*. — Syn. *голѣти*.

PS. **br̃iti* 'ts', IE. root ***bhr̃ei-* : ***bhr̃ē-* 'to cut', evidenced in Skt. *bhr̃inānti* 'they damage', Av. *pair̃ibrināti* 'they cut around', Lat. *priāre* 'to grind', а. о., Berneker 1, 94, Преображенский 1, 45 - 46, Pokorny 166.

брыцарѣ Npl. see брыцарѣ.

брыця Bot. 'Setaria glauca: wild millet', ModUk. only. — Syn. *бор*, *мишій*, *текач*, *прѣсо дѣке*, *цѣтѣн сѣзий*, Makowiecki 343.

From *бор* 1, Gsg. *бру*, q. v., and suffix -*ця*.

брыць - брыць! Wd. interj. to call sheep or goats (Подністров'я, Дзєндзєлѣвський ЛБюлетень 6, 40), first recorded in the XX c. — Syn. *брышка - брышка!*

Interj. related to *брыка́ти*, q. v.

бры́чка 'britzka, light carriage, barouche; open carriage (buggy) with a hood'; for etymology see бры́ка.

бры́шка see бры́ка.

бры́шка - бры́шка! also бры́шки - бры́шки! Wd. interj. to call sheep or goats (Подністров'я, Дзєндзєлѣвський ЛБюлетень 6, 40), first recorded in the XX c. — Syn. *брыць - брыць!*

Interj. based on *брыка́ти*, q. v.

бры́шкати 'to boast, brag, vaunt; to assume importance', ModUk. only. — Deriv. *бры́шкання*, *бры́шкий*. — Syn. *брыка́ти*.

Based on *брыка́ти*, -*шк-* being a dissimilated -*чк-* from **бры́шкати* < **brik-šk-atī*.

бры́очий 'deck level (flight); (flight) at zero altitude, hedge-hopping', ModUk., Ru. *бры́оцый*. — Subst. *невисокий*, *позѣмий*.

A SovUk. aviation term based on Ru. *бры́оцый*; see бры́ти.

бры́в[онь]ка see бровѣ.

бры́д, бры́ду 'ford, fording place', MUK. бродѣ (Досл. Mat. 5, 152), черезъ бродѣ (XVII c.), въ бродѣ (XVIII c.), OUK. от бродѣу... до бродѣ (1430), OES. бродѣ; BRu., Ru., Bu., Ma. *брод*, SC. *bród*, Sln. *bród*, Cz., Slk., UpSo., LoSo. *bród*, Po. *bród*. — Deriv. *бродѣк*, *бродѣсько*, Wd. *бры́днявка* (Гнатюк ЕЗб. 30, 336), MUK. бродѣнь (1555), бродѣникъ (XVIII c.), бродѣвый (XVII c.), бродѣкъ (XVII—XVIII c.); GN. *Бры́д*, *Бры́ду*, *Бры́док*, *Бры́дкѣ*, *Бры́дѣцьке*, *Бры́дѣ*, *Бры́дѣця*, *Бры́дово*, *Бры́дѣчина*, OUK. Пѣсчаний Бродѣ (1366 Грамоти 154), *Бры́дово* (1884 ibid.). — FN. *Бры́дѣцький*, *Бры́цький*, *Забры́дський*, etc.; see also бры́дѣти. — Syn. *перехід на ріці*, Деркач 130;

назва мілкої частини ріки, через яку можна перейти на протилежний беріг, Худас ДослМат. 5, 152.

PS. *brodъ 'ts', Ящун OnUVAN. 29; see бродіти.

брідж, SovUk. брідж 'bridge (card game)', first recorded in the XIX c.; BRu. брыдж, Ru. бридж, Cz. bridge, Po. brydż, etc. — Deriv. бріджевий.

From E. bridge 'ts', Горбач 2, 11.

брінний see бор 1.

бріг[анець], Брітанія—брит[анець], Британія.

бріх see брюх.

бріч, Gsg. броча, Wd. броч, броча, брош 'Rubia tinctorum L.: dyer's madder', MUK. брочила (:бровичи, XVIII c.), OES. брошь (XII c.), Bu. брощ, SC. brðé, Slu. brðé, Cz. brot, OCz. broc, Po. (from Uk.) brocz. — Deriv. брочевати, брочевати, брочка, брочок, брочити. — Syn. крап, крѡп[а], марѣна, морѣна, Makowiecki 317.

PS. *brotъ 'ts'; its further connections are difficult to determine; the similarity in sound with Gk. brótos 'blood', brótēis, 'bloody', brótō 'I sprinkle with blood', Jungmann 1, 189, Berneker 1, 88, a. o., must not be overlooked; cf. also Рудницький 5, 2, Sławski 1, 24.

бровá, dial. бривá, Wd. бйрва, обйрви, бёрво 'eyebrow'; MUK. брови Npl. (XVIII c.), бровою Isg. (XVIII c.), брову Asg. (1668), бровъ (XVI c.), OES. бровь, бръвь; BRu. брыво, Ru. бровь, OCS. brъvъ, SC. ðbrea, Slu. obrv, Cz. brva, Slk. obrv, brva, Po. brew, Plb. brávoi. — Deriv. брівка, брівонька, -очка, бровеня[та], бровиця, бровань, бровко, бровник, бровá[с]тий, чорнобривий (<*bъrno-brъvъjъ, Berneker 1, 91, falsely : *bry-), чорнобривець, -ака; FN. Броваль, Бровач, Броватий, Бровиценко, Чорнобров. — Syn. (descr.) вузький пасок волосья на горішнім окрайку очного долу, Тимченко 142.

PS. *bry, *brъve 'ts', a widely diffused IE. root **bhrū-, evidenced in Lith. bruvis, Skt. bhrūh, Av. brvat-, Pers. brū, Gk. ofrjō, Toch. A. pārwān-, AS. brā, Oic. brūn, E. brow, etc., Berneker 1, 91-92, Mehringer WuS. 1, 189, Kluge 41, Преображенский 1, 46, Trautmann 38, Pokorny 172-173.

бровáр, -ня, Wd. брѡвар 'brewery; brewhouse'; 'alcohol' (Рудницький 3, 122), MUK. бровара Gsg. (1456 Мграмоти 332), бровары Apl. (1531), брѡвар (XVII c.) зъ бровара (XVIII c.); BRu. брѡвар, Po. browar, OPo. browarz, LoSo. bruwár. — Deriv. бровáрка, бровáрний, -ик, -иця, бровáрство, -ський, бровáрити, бровáрювати, -ання, MUK. броварникъ (XVII—XVIII c.), броварное (XVI c.), броварщина (XVII c.), броварный (XVI—XVIII c.); GN. Бровáри, Бровáрки; FN. Бровáрник. — Subst. пивовáрня.

From MHG. brüwer; brüwen, brüwen 'to brew', perhaps through the medium of Po. browar, browarz, Шелудько 1, 23, РССтоцкий 4, 158-159, Бугера PM. 2, 352, Berneker 1, 88, Kluge 41, Brückner 42, Richhardt 37.

бровáрія see бревѣрія.

бровкѡ see бровá.

бродіти, броджѹ, брѡдиш 'to wade through a river; to roam, rove, wander; to ramble, stroll; to ferment', MUK. бродити (XVII—XVIII c.), OES. бродяху; бродятъ, бродитися; BRu. брадзіць, Ru. бродіть, Bu. брѡдя, Ma. брѡди, SC. bròditi, Slu. bròditi, Cz. broditi, Slk. brodit', Po. UpSo. brodzić, LoSo. brożić. — Deriv. колобродити, бродило, бродяга, -яжка, -яжний, -яжимо, -яжництво, -яжницький, наброді, забродіа, see брід. — Syn. перехѡдити в брід; блукати, волочитися; шумувати, Деркач 27.

PS. *broditi — an apophonic formation to *bresti (< *bred-ti), see бресті, брід.

бродяга see бродити.

брѣзак Wd. see брѣзак.

броїти 'to do mischief, play pranks; to perpetrate', МУК. броити (XVI—XVIII с.) BRu. *броїць*, Ru. dial. *броїтъ* 'to move; to dig', Bu. *брой*, Ma. *брои*, SC. *brōjiti* 'to count', Cz. *brojiti* 'to oppose, rebel', Slk. *brojit'* 'to rise in rebellion, revolt', Po. *broić* 'to play pranks', OPo. 'to do, perform', dial. also 'to talk'. — Deriv. *з-*, *на-* *броїти*; GN. *Броякі*. — Syn. *колобродити*, *шурубурити*, Деркач 27.

The word is based upon a PS. root **broj-*, being a causative of **briti* (see бріти), like *ноїти* : *міти*, *лоїти* : *жінити*, *поїти* : *ніти*, etc.; the orig. meaning 'to cut' is still evident in SoS. 'to count'—orig. 'to score, mark an account', Slawski 1, 43; unconvincingly Machek 44 (from **borje*, **borti*).

брок Wd. 'piece of iron under a mill-wheel' (Желеховський 1, 45), брѣки Npl. '[small-]shot' (Гнатюк ЕЗБ. 30, 336), МУК. броки Npl. (1679) '[small-]shot'; Cz., Slk., Po. *brok*. — Subst. *кусѣк заліза*; *шпінт*.

From ModHG. *Brocke* 'crumb', Тимченко 143, Machek 44.

брокат 'brocade', ModUk., BRu., Ru. (since 1724) *ts*, Po. *brokat*, etc. — Deriv. *брокатний*, *-товий*, *брокателъ*. — Subst. *зантованка*, *парча французька*, Бойків 76.

From It. *broccato* 'ts' (: *broccare* 'to stitch') through the medium of ModHG. *Brokat*; Po. medium, Vasmer 1, 125, must be rejected on account of the accent.

брокленунок Wd. 'portion of bread (in milit. jargon)', first recorded in the XX с. — Subst. *приділ хліба*.

From ModHG. *Brotlöhnung*, РССтлицкий 4, 208.

бром 'bromine; bromide', ModUk. BRu., Ru., Bu., Ma. *ts*, Po. *brom*, etc. — Deriv. *брома́н*, *-ан*, *-ат*, *броміди*,

бро́мистий, *бро́мистоводне́вий*, *бро́моводе́нь*, *бро́мо-фѣрм*. — Subst. *хе́мічний еле́мент*, *що його добува́ють із бро́мистих со́лей*, Бойків 76.

From Gk. *brōtos* 'stink'; named after its ill odour, Skeat 75, АкСл. 1, 637.

бро́на arch. 'gate' (Куліш), МУК. брони Npl. (1545) врата, вѣротá, бро́на (1596 Зизаний), врата : воротá, бро́на, дѣри (1627 Беринда); OPo. *brona*, Cz. *brama*, see *бра́ма*. — Subst. *воро́та*, *в'їзд* або *вхїд у буди́ви*.

From OPo. *brona* 'ts', Slawski 43; for further details see *бра́ма*.

бро́нза, dial. брѣндза 'bronze', ModUk.; BRu., Ru. (since 1780), Bu., Ma. *бро́нза*, SC. *brōnza*, Cz., Slk., Po. *bronz* — Deriv. *бро́нзівка*, *бро́нзовий*, [*за*] *бронзува́ти*, *-ання*, *забронзовува́ти*, *-ання*, *бронзува́льний*, *-ник*, *-ниця*, *бронзіє́ник*, *-ниця*. — Subst. *сплав міді з о́ловом та і́нши-ми ме́талами* (*свинце́м*, *цї́ною*, *то́що*).

From Fr. *bronze* (< It. *bronzo*) 'ts', the ultimate source being the name of the city of *Brundisium* (= *Brindisi* in So. Italy) where bronze mirrors were made, Skeat 75, Преображенский 1, 46, а. о.; some etymologists derive it from Pers. *biring* 'copper', cf. Lokotsch 132-133, Partridge 60.

Бронисла́ва Po. instead of **Боронисла́ва**, PN. Borony-slava, see *броніти*.

бро́ніти (Преображенский 1, 46) 'to ripen', also *бреніти*, *бриніти* 'to ripen; to appear grey, white; to shine', МУК. бронка : бѣлые брун'ки... языком турецким акрыды, а на грецкій броницы, а по словенский пружіе, а по рускій брон'ки, а по угорскій берекинъ (XVIII с., Рк. Тесл., Тимченко 143), OES. брони, бронь 'white (horse)'; Ru. dial. *бро́не́ть*, *брыне́ть* 'to ripen; to grow white', Cz. arch.

bronj 'white (horse)', Slk. *broniet* 'to become red; to ripen', Po. dial. *brony* 'brown'. — Syn. *dośnieđu*.

There is an orig. connection between *broniti* and *bruniti*, both forms being derived from the IE. root **bhr-*: **bher-* 'shining, light brown', Pokorny 136-137; according to Срезневский 1, 180, a. o., it is connected with Skt. *bradhñas* 'reddish, dun', Berneker 1, 87, Преображенский 1, 46, a. o.; see also *bruniti* 1.

бронх 'bronchus', ModUk., BRu., Ru. (since 1803), Bu., Ma. ts, Cz. *bronchus*, Po. *bronchit*, etc. — Deriv. *бронхіолі*, *бронхіт*, *бронхіальний*, and compounds: *бронхо-бленорей*, *-екстазія*, *-пневмонія*, *-рєя*, *-склєнія*, *-стенєза*, *-тємія*, etc. — Subst. *дїшка*, *трьбочка*, *якою проходить повітря з дїшавки в легєні*, Бойків 76.

From Gk. *brónchos* 'windpipe, trachea', Skeat 75, Part-ridge 876.

брєня 'arms, armour, cuirass', MUK. *броня* and (from Po.) *бронь* (XVI—XVIII c.), *броніти* (XVII c. Гептаглот 17), OES. *бръня*; Ru. *брєня*, OCS. *brъnje*, Ru. *брєнка* 'little ring', SC. *brnica* 'earring', OCz. *brně*, OP. *brnia*, UpSo. *bróněka*, 'armour, cuirass'. — Deriv. *бронювати*, *-ання*, *броньований*, *броньовий*, *-ийк*, several compounds: *бронє-автомобіль*, *-башта*, *-бійний*, *-бійник*, *-лафєт*, *-машинка*, *-носець*, *-носний*, *-підїзд*, *-сїли*, *-склє*, *-танковий*, *-транспортєр*. *-частини*, etc.; here also *нобронї* 'резервация місця в пїзїзї, тїзїзї' (Багрянй 2, 139); GN. *Брє[н]иця*, *Брєнієвка*, *Брєніє*. — Syn. *збрєя*; *збрїя*, *пїниця*.

PS. **brъnja* borrowed from OHG. *brunja* or AS. *brunnia* 'breastplate', Kluge 45, Berneker 1, 90, Stender-Petersen 225, (extensively): Kiparsky 1, 230-231; yet, MUK. *бронь*, *броніти* must be regarded as loanwords from Po. *bron*, *bronić*, Тимченко 143, РССтцький Slavia 5, 14.

бросїти Wd. 'to throw away; to waste' (Желеховський 1, 45), MUK. *бросилась* (XVIII c. Інтермедїї 153), OES. *бръснути* 'to shave, cut'; Ru. *брєснути* 'to ripple', *бросать*, *бросить*, 'to throw away'; Bu. *брєсна* 'to shave', Sln. *brsati* 'to stripe, strip off'. — Deriv. *бросєвий*; dial. *бросєк* 'тонкий мотузєк, за допомогою якого піднімають і опускають по шкєтєрїні пїрус' (Подїстрєв'я, ЛБюлетєнь 6, 40); here also Ed. *броснувати* (Подтавщина, Ващенко 9). — Syn. *кїдати*, *вїкїдати*; *марнувати*; *обїрїзати*.

PS. **brъsiti* (**brъsnęti*, **brъsati*) — an apophonic formation to **brusiti*, see *брус*, *брусїти*.

брєсква, **брєсквіна**, -ня, dial. *борєсква*, *брєсква*, *брєскїня*, *брєсков*, *брєслива*, *брєслина*, *брусквіна*, *брусквіня*, *брусвіна* (Makowiecki 259-260) 'Persica vulgaris Mill.: apricot; peach', MUK. *бросквин* Gpl. (1595), *бросквіна* (XVIII c.); Ru. *броскєйна*, *брускєйна*, Bu. *прєсква*, SC. *brěskva*, Sln. *brěskov*, *brěskva*, Cz. *brěskov*, Po. *brzoskiewa*, *brzoskwina*, LoSo. *brjaskěn*, UpSo. *brěsk[a]*, *brjosk*. — Deriv. *броскєвинний*. — Syn. *пєрск*, *пєрскїня*, *смокєйна*, *мурєля*, Makowiecki 1. c.

The very variableness of the forms suggests a f/e deformation of a non-Sl term: *пєрск* and *пєрскїня* point to Lat. *persicum* [mālum], Gk. *mēlon persikón* as to the orig. source; the medium of MHG. *pfersich* is generally accepted, Berneker 1, 51, РССтцький Slavia 5, 11, Brückner 45, Kluge 265, Kiparsky 1, 120-122, a. o.

брєслива, **брєслина** see *брєсква*.

бросьт, Wd. *брост* (СоСр. Кириченко РМ. 5, 85) 'bud', first recorded in the XIX c.; Ru. dial. (from Uk.) *бросьт* 'ts' (Vasmer 1, 126-127), Bu. *брєст* 'young leaves used as a cattle food', Ma. *брєст*, SC. *brst* 'growth; young foliage', Sln. *brst* 'bud', Slk. (from Uk.) *brost* 'ts', Po. (from Uk.)

brośé 'ts'. — Deriv. *бросі́на, брѣ́сток, ви́брос, брос-чанка, бросі́тися, ви́бросити, брѣ́статися, бросу́вати, брѣ́сня, бросна́тий*, Wd. *брѣ́сте, брѣ́шене*; GN. *Броше́вівека, Брѣ́шківці, Брѣ́шнів*. — Syn. *брі́нька, пун'янок*, Деркач 26.

According to Потѣбня, РФВ. 4, 216, it is connected with *борщ*, q. v.; however, on account of phon. difficulties, this etymology must be rejected; more convincing is its connection with Goth. *brusts*, OHG. *brust* 'breast', AS. *brustian* 'to bud', ModHG *Brüschén*, etc., Holthausen 1, 18 - 19, 2, 34, Pokorny 171, Knobloch Kratylos 4, 34; cf. also Berneker 1, 91, Vasmer 1, 127, van Wijk IF. 24, 235, Walde - Hofmann 1, 554.

брѣ́тати 'to bridle', ModUk.; Ru. [*за*] *брѣ́тати* 'to fence in'. — Deriv. *наобрѣ́тати, обрѣ́тання, обрѣ́т[ка]*. — Syn. *загнѣ́дувати*.

The word is usually connected with *рот* 'mouth' (<**rstz*), *б* being an abbr. of *об-* (**ob-rstati*), Berneker 1, 92, Ильинский РФВ. 70, 214, PF. 11, 194, Vaillant RES. 229, a. o.; Uk. *обрѣ́тати, обрѣ́тання, обрѣ́тання*, etc., confirm the above etymology despite of Vasmer's reservations in RS. 4, 169; cf. also Uk. dial. *бруч* : *обруч, брус* : *обрѣ́с*, etc., Janów 152.

бръхатися, бръхнути see *бръхати*.

брѣ́цак, брѣ́зак Wd. 'bread - bag; haversack', first recorded in the XX c. — Subst. *хлі́бник, військѣ́ва сѣ́жка для хлі́ба*.

From ModHG. *Brotsack* 'ts', РССтоцький 4, 208, Бандрі́вський ДослМат. 4, 13.

броч, брѣ́ч[к]а see *біч*.

брошу́ра 'brochure, pamphlet, stitched booklet', ModUk.; BRu. *брашу́ра*, Ru. *брошюра*, Po. *broszura*, etc. —

Deriv. *брошу́рка, брошурува́ти, -ання, -альний, -альник, -альниця, брошу́рований*, SovUk. (from Ru.): *брошу́ровка* (=брошурування). — Subst. *метѣ́лик; АмУк. памфлѣ́т*.

From Fr. *brochure* 'a few printed leaves stitched together' (: *brocher* 'to stitch'), Skeat 75, Gamillscheg 151.

бпр! interj. expressing dissatisfaction, aversion, disgust, BRu., Ru., and other Sl. ts.

A primitive interj., РССтоцький 3, 146.

бруд 'dirt, filth; mud, mire; smut, grime', dial. бруд[ь] 'hair (on face)' (Полі́сся Лисенко 19), МУк. нечистотá : скверна́, брудъ (1627 Беринда), брудъ — нечистота (XVII c. Синонима 139), з броду (XVII c.), у броду (1713); BRu., Ru. dial. ts, Cz., Slk., Po., UpSo. *brud*, LoSo. 'expectoration'. — Deriv. *брудний, бруднува́тий, брудне́нький, брудносі́нький, брудно́щий, брудні́сть, брудно́та, [з-, за-, по-]бруд[н]і́ти, [з-, по-]брудні́ти*, etc. — Syn. *гря́зь, нечистотá; (на тілі:) леп*, Деркач 27.

Related to *бруд*, q. v.; in some Sl. both words are identical semantically, e. g. Slk. *brud*||*brid*, cf. Sławski 1, 44; some etymologists consider the word "obscure", Berneker 1, 88, Machek 45, Vasmer 1, 127, a. o.; cf. also Vaillant Festschrift Lehr - Sławiński 154 - 155 (:рудá 'blood').

брудѣ́р 'brooder', ModUk.; BRu. *брудѣ́р*, Ru. *брудѣ́р*. — Deriv. *брудѣ́раєз*, SovUk. (from Ru.): *брудѣ́раєз*. — Subst. *при́лад для вирѣ́щування курча́т, виведених в інкуба́торі*.

From E. *brooder* (: *brood*) 'ts', АкСл. 1, 548, Skeat 75.

брудѣ́ршафт 'brotherhood, fraternity, intimate friendship', ModUk.; BRu., Ru. (since 1863) ts, Po. *bruderschaft*. — Subst. *братѣ́рство, братѣ́рськість*.

From ModHG. *Bruderschaft* 'ts', РССтоцький 4, 236.

бружмѣль Wd. 'Evonymus europaeus or verrucosus : spindle - tree, prickwood', ModUk.; Ru. ts and *бружѣвель*, *бружмѣль*. — Syn. see *брусмина*.

The word seems to be a contamination of *брусмина* and *жмѣль*, see *джміль*.

брузумѣнт 'galloon; lace (of gold, silk), trimming', ModUk. only. — Deriv. *брузумѣнтовий*. — Syn. *позумѣнт*.

A f/e. deformation of *позумѣнт*, q. v.

брук, dial. also бұр[о]к 'roadway, cobblestone road; cobbles; pavement', MUK. по бруку (XVI c.), на бруку (1622); BRu. ts, Po. *bruk*. — Deriv. *брукѣр*, *брукѣв[ан]ий*, *брукувати*, -ання, *бруківка*; MUK. брукувати (1597), бруківанье (1598). — Subst. *повѣрхня вѣлиці, дорѣжи, вѣложена каміннямъ, кам'янка*, Тимченко 144.

From MHG. *brücke* 'bridge', РССтоцький 4, 153; Uk. derivatives as well as such forms as бурк, бұрок, буркувати, contradict the wrongly assumed derivation from Po. *bruk*, Berneker 1, 89, Шелудько 1, 23, Richhardt 37.

брукати 'to dirty, soil', MUK. брукуют, (XVII c.), Ru. dial. *брукать*, Po. *brukać*. — Deriv. [*за*]бруканий, Wd. [*за*]брукати, [*за*]брукчений. — Syn. *бруд[н]ити*.

A later formation based on *брудити* (see *бруд*) like *блукати* : *блудити*, *пукати* : *пустити*, etc., Rozwadowski RS. 2, 78 - 79, Brückner 42, PF. 7, 474, РССтоцький Slavia 5, 17 (against Berneker 1, 89), Slawski 1, 44, a. o.

брукати see бұркати.

бруква, dial. бұровка, бруква 'Brassica Napus esculenta DC., Brassica oleracea L., etc. 'turnip', first recorded in the XIX c.; BRu. *бруква*, Ru. *бруква* (since 1780), Po. *brukiew*, Cz. *brukev*. — Deriv. *бруківка, бруківка, бруківка*,

бруківка, бруківаний. — Syn. *карпѣль, -ѣль, кочерѣла, квѣк[а]*, etc., Makowiecki 61.

From Po. *brukiew* which, in turn, comes from LoG. *bruke, wruke*, the ultimate source being It. *ruca*, Miklosich 22, Korbut PF. 4, 483, Berneker 1, 93, Knutsson 14, Шелудько 1, 23, Machek 45, Richhardt 37, Попов 19 - 21, a. o.

бруксѣлька Wd. 'Brassica oleracea gemmifera DC.: Brussels sprouts', ModUk.; Po. *brukselka*. — Syn. *канѣста бруксѣлька, канѣста - нутлячка*, Makowiecki 63.

From the Wd. name of the Belgian capital *Бруксѣля*, lit. Uk. *Брюссель* — *Brussels* (Fl. for 'settlement in the swamp'), Staszewski 43, Мельхеев 21; the medium of Po. *brukselka* is evident.

брульѣн 'first copy, draught; short notes', ModUk.; Ru. *брульѣн* (since 1836), Po. *brulion*, etc. — Deriv. *брульѣнный*. — Subst. *чорнѣтка, чорновѣк; чорновѣй нѣрис*, Бойків 76.

From Fr. *brouillon* (: *brouiller* 'to sketch') 'ts', Gamillshieg 153.

брунат 'dark chestnut colour; brown, bronze (colour)'; брунатний 'brown, bronze', MUK. брунатного Gsg. (1598), въ оксамитѣ брунатномъ (1601), брунатная (1636), ОУК. сукномъ брунатнымъ пошита (1378); OES. брунатьнъ 'caeruleus, fuscus'; Cz. *brunat*, Slk. *brunastý, brunatný*, Po. *brunat[ny]*, dial. *bruny*, LoSo., UpSo. *bruny*. — Deriv. *брунатка, бруня*. — Subst. *рудуватий, коричневий*.

From MHG. *brünat* 'fine dark brown cloth' (: *brün* 'brown'), РССтоцький 4, 154; on account of chronology the medium of Po. *brunat[ny]* (XV c.), suggested by Шелудько 1, 23, must be rejected; cf. also Korbut PF. 4, 520, Miklosich 22, Berneker 1, 89, РССтоцький Slavia 5, 17, Slawski 1, 44 - 45, (extensively:) Kiparsky 1, 143, Herne 63 - 64.

брунёт see **брюнёт**.

брунтвай SoCr. (Lk.) 'brandy' (Наконечна - Рудницький 90), first recorded in the XX c. — Subst. *горілка*.

From ModHG. *Branntwein* 'ts'.

брунь! interj. imitating buzzing sounds : buzz!, hum!, first recorded in the XIX c. — Deriv. *бруніти*, *-іння*, *бруньчати*, *-ання*. — Syn. *брень!*, *бринь!*, РССтоцький 3, 146.

An imitative interj. related to *брень!*, *бринь!*, q. v.

брунька 'bud, gemma; knop', МУК. бруньки Npl. (XVIII c.), Ru. dial. *брунётъ*. — Deriv. *бруньковий*, *брунітися*, *брунькувати*, *-ання*. — Syn. *брость*, *пун'янок*, Деркач 27.

The word is connected with *бруніти* : *броніти* : *бре-ніти*, q. v.; IE. root **bhrou-* : **bher-* 'shining, light brown', Pokorny 136-137; yet, cf. Трубачев Эт. 3-4 (: **bher-* in *брати*).

брус 'whetstone, grindstone; squared beam, squared timber, baulk, rafter, log', fig. 'rude fellow'; МУК. брусъ (XVI—XVIII c.), OES. брусъ 'sceptre'; BRu., Ru., Bu., Ma. ts, SC., Sln. *brás*, Cz., Slk., Po., LoSo., UpSo. *brus*. — Deriv. *брусак*, *брусик*, *брусѳчок*, *брусѳка*, *брусѳся*, *брусѳвий*, *брусѳваний*, *брусѳятий*, *брусѳнак*, *брусѳница*, *брусѳити*, *брусѳвати*, *брусѳатка*, *брусѳ*, *убрус*, etc.; GN. *Брусѳка*, *Брусѳів*, *Брусѳова*; FN. *Брус*, *Брусѳенко*, *Брусѳович*, *Брусѳівський*, a. o. — Syn. *гострийлиний*, *точильний камінь*; [*чотирокітна*] *колда*, *балка*, *бервені*; fig. *грубийн*, *нахѳба*.

PS. **brusъ* (**brusiti*), IE. root **bhruek-* 'to strippen', evidenced in Lith. *braukti* 'to wipe, rub; to move slowly', Latv *braucīt* 'to stroke, rub' a. o., Berneker 1, 89-91, Trautmann 36-37, Pokorny 170; it is in an *ablaut* connection with *бросити*, q. v.

брус[к]віна, -ня see **брѳска**.

брусла, **бруслик** Wd., also *брусле*, *брушляк* (Желеховський 1, 46), *брусля* (Грінченко 1, 102) 'sleeveless jacket, vest, waistcoat', first recorded in the XIX c., Cz. *bruslak[a]*, *bruslek*, etc., Slk. *brusliak*, *brudlik*, *brucelek*, Po. *bruslac*. — Subst. *бѳрукаѳка*.

From ModHG. *Brustlatz* 'ts', Желеховський 1. c.; Po. *bruslac* contradicts the etymology of Uk. *бруслик* from Po. suggested by Richhardt 37; see also *бушлат*.

бруслина, dial. *бруселина*, *бруселіна*, *бруселівна*, *брусилина*, *брусиніна*, *брузеліна*, *брузелівна*, *брусніна*, *брустіна*, *брустуніна* (Makowiecki 147-149) 'Evonymus europaea L., also *Evonymus verrucosa* Scop. : spindle tree, prickwood', ModUk.; Ru. *бруслина*, *брусклен*, *брусклѳт* (Попов 29), see *бересклѳт*. — Deriv. *бруслинний*, *бруслин[ів]ка*; GN. *Бруслинів*. — Syn. *бересклѳт* and its variants, see s. v.; *жидѳлок*, *кислянка*, *клевѳ[ев]іна*, *мѳдіна*, *мудь*, *перевіна*, *пѳда*, *прискѳрина*, *прѳсвир*, *прѳскѳрина*, *прѳскѳрина*, *сакѳлак*, *слѳпокурник*, *свидіна*, *смердѳюха*, *троѳцѳк*, *ѳбжі ѳві*, *ѳвѳче ліко*, *попѳва мѳда*, *собѳча пѳда*, etc., Makowiecki 1. c.

The very variability of forms suggests a f/e corruption of a basic term connected with the word *брус*, q. v.; a similar formation is *брусніця*, see the following entry.

брусніця, dial. also *брусніка*, *бруслина* (Makowiecki 390) 'Vaccinium Vitis idaea L.: red bilberry, cowberry; Am. red huckleberry', МУК. брусницѳ Gpl. (XVIII c.); BRu. *брусніця*, Ru. *брусніка*, MRu. *брусніця* (АксЛ. 1, 651), dial. also *брусѳна*, *брусѳня*, Cz. *brusnice*, *brusina*, *bruslina*, Slk. *brusnica*, Po. *brusznica*, dial. *brusnica*. — Deriv. *бруснічний*, *-ик*; GN. *Брусніця*, *Бруснію*. — Syn. *борівка*, *боровіна*, *бросліна*, *гоѳѳз*, *гоѳѳзник*, *гоѳѳбецѳ*, *гоѳѳѳда*,

Грґшпан, каменїця, камїнки, камїнці, кам'янка. квас-
нека, кваснїця, кваснїчка, хворостянка, etc., Мако-
wiecki l. c.

PS. **brusnica* based on *brusiti* 'to stripe', see брус;
Matzenauer LF. 7, 14, Berneker 1, 90, Преображенский 1,
47, Brückner 42, Sławski 1, 45, a. o.; as a "Proto-Europ."
word explained by Machek 45.

бруствер, also бруствєра 'breastwork, parapet', ModUk.,
BRu., Ru. ts. — Deriv. безбруствєровий (Занькович 1,
40). — Syn. паранєт; subst. вал або мур для захисту
від ворожих пострілів, залізнї стїнки для захисту
підвалїн, баїт, труб і т. д.

From ModHG. *Brustwehr* 'ts', Занькович l. c., РССтоць-
кий 4, 261.

брустура Wd. (Hc.) 'Arctium Lappa : bur[dock]', first
recorded in the XIX c., wanting in other Sl. — Deriv.
брустурник; GN. Брустурї, Брустурак (since 1787
Гуц. 164); Брустурка, Брустуранка (Кат. річок 158).

From Rm. *brusture* 'Veronica Beccabunga', Шароволь-
ський 1, 61, Hrabec Гуц. 164, 197; the ultimate source is
PS. **brostь*, Cioranescu 108; see брость.

брусь - брусь! dial. interj. in calling sheep (Полїсся,
Лисенко 19), first recorded in the XX c.; wanting in other
Sl. — Syn. бар-бар!, бир-бир! Лисенко l. c.

A directly imitative interj., and much the same as бир!,
q. v.

бруталь Wd. 'brute' (Стрий); брутальний 'brute', Mod-
Uk.; BRu. брутальны, Cz. *brutální*, Slk. *brutálny*, Po.
brutal, *brutalny*, etc. — Deriv. брутальність, -но. —
Subst. грубий; грубийський, невоічливий, Бойків 76.

From Fr. *brutal* 'ts', the ultimate source being Lat. *brū-
tus* 'stupid', Gamillscheg 156, Skeat 76.

брутто 'gross, gross-weight, net', ModUk.; BRu., Ru.
(since 1836) ts, Po. *brutto*, etc. — Subst. гуртовий; за-
гальному рідом з його опакуванням; гуртовий прибу-
ток, Бойків 77.

From It. *brutto* 'ts', АкСл. 1. 851.

брух 1. also брухт 'scrap[-iron], waste', ModUk., BRu.,
Ru. ts. — Subst. покидьки залїза й інших матеріалів,
ламано, Бойків 77.

From ModHG. *Bruch* 'everything broken; breakage,
wreckage', *Bruchteil* 'fraction', *brüchig* 'fragile', РССтоць-
кий 4, 228.

брух 2. Wd. see бріхо.

бруцельоз 'brucellosis', ModUk.; BRu., Ru. бруцеллєз,
Po. *brucelloza*, etc. — Subst. заразне захворювання кіз,
овець, свиней і т. д., через продукти яких заражаєть-
ся і людина.

From Lat. *brucellosis* 'ts'.

бруч see обрұч.

брушляк Wd. see бруслик.

брушатка 'stone blocks' see брус.

брізнути 'to become flabby; to swell', ModUk., Ru.
брізнуть (since 1780), Sl. *brjzga* 'melting snow'. —
Deriv. [о]брїзний, -ість. — Syn. брєзнити, набря-
кати, опухати, Деркач 26.

Berneker 1, 96, suggests that the word is a cognate of
Ru. *брюзгать* 'to murmur'; this is rightly rejected by Пре-
ображенский 1, 48, on account of semantic difficulties; its
occurrence in Uk., Ru., and Sl. only, perhaps suggests the
view that it is like брєзнити a later variation of брякну-
ти, cf. also Wd. *набряк* (from orig. *набряк).

брюмер 'Brumaire', ModUk.; Ru. ts. — Subst. *дрґґий місяць французького республіканського календаря* (22. 10. — 20. 11), Бойків 77.

From Fr. *brumaire* 'ts' (: *brume* 'mist'), Gamillscheg 155.

брюнёт, Wd. брунёт 'man with a dark complexion', ModUk.; BRu. *брунёт*, Ru. *бронёт* (since 1808), Po. *brunet*, etc. — Deriv. *брюнёттик*, *брюнётка*. — Subst. *сму-глява людина з чорним волоссям, чорнявець*, Бойків 77.

From Fr. *brunet* (: *brun*) 'brownish', АкСл. 1, 659, Skeat 76.

Брюссель, Wd. Брукселя GN. 'Brussels', ModUk., BRu. *Брусель*, Ru. *Брюссель*, Po. *Bruksela*, etc. — Deriv. *брюсселець, брюсселька, брюссельський*. See бруксэлька.

брюхо, Wd. брюх, брѹх[o], Lk. brix 'belly, abdomen', MUK. брух[ъ] (XVI-XVIII c.), брухо (XV-XVII c.), OES. брюхо, FN. Брюхъ; BRu. *брѹха*, Ru. *брюхо*, 'ts', Bu. dial. *брюк[a]*, *брюка* 'pimple' (Леков SO. 12, 138), Cz. *břich[o]*, Slk. *bruch[o]*, Po. *brzuch[o]*, LoSo. *brzuch*. — Deriv. *брюхатий, -атки, жовтобрюх*, dial. *брухатий, брухач*; *брух[л]ий* (Полісся, Лисенко 19), MUK. брухатый (XVIII c.), бруховый (XVII c.), брушко (XVI c.), брушковый (XV c.), брюшина (XVIII c. Интермедіі 146); FN. *Брюх, Жовтобрюх, Брюховецький* (also *Бруховецький, Брѹховець*; deriv. *Бруховщина*, Куліш); GN. *Брюховичи* (Wd. *Брѹховичи*). — Syn. *живіт, черево, пѹзо*, Wd. *мѹцо*.

PS. **brjuxo*, **brjuxs*, IE. root ***bhreus-* 'to swell', cf. Oic. *brĩōsk* 'gristle', MHG. *brũsche* 'swelling with blood underneath', ModHG. *Brausche* 'bump, bruise', E. *brisket* 'part of a breast-piece of meat', Berneker 1, 95-96, Kluge 42, РССтоцкий Slavia 5, 18, Osten-Sacken IF. 28, 142-143,

Mikkola 1, 61, Sławski 1, 47 а. о.; Uk. *брость, бростіти-ся*, etc., are formed by apophony from the same root, Pokorny 170-171; Machek refers Cz. *břich[o]* unconvincingly to Av. *maršū-* (*br-* < *mr-*), cf. his ED. 48; inconceivable is also the etymology of Oštir (< ***brouk-so-*), WuS. 4, 213.

бряк 'noise made by the fall of a metallic object or by a brass instrument: clashing, rattling, tinkling', MUK. звукъ : гóлосъ трубный, дзвієнть, брянкъ, брьмєньє, бряэкъ, або гóлосъ (XVII c. Беринда); BRu. *бряжанне*, Ru. dial. *бръзи* 'idle talk, gossip', *бръжать* 'to bother', *забръзгать* 'to start clinking', for other cognates in Sl. see бряк. — Deriv. *бръжати, -ання, бръжѹти, бръжотѹти, -іння, бръжѹти, -ання, бръжѹти, бръжѹтня, бръжало, -льце, бръжѹч, -кѹн, -кѹтка, -кѹчий, бръжѹлька, Wd. бръжѹлька, бръжотъ*; GN. *Бръза* (Бойк. 39, 83). — Syn. *бряк, брьєнкѹт, брьєнкѹт*.

An o/p. formation based on *бръзъ!* — interj. imitating metallic sounds, РССтоцкий 3, 23, 146; it is related to *бряк*, q. v.

бряк (Желеховський 1, 46, Тимченко 139, а. о.) 'tinkling, clashing', OES. брячати, бряцание (XI c.), брякнути, бряцати; Ru. бряк, SC. *brěk*, OCz. *breče, breč*, Po. *brzęk*. — Deriv. *бръжати, -ання, бръжѹти* (М. Вовчок); *бръжѹня*. — Syn. *бръж*.

PS. **bręks*, akin to Lith. *brenzgu, brenksti* 'to clink', Skt. *bhṛṅgā* 'big black bee', Berneker 1, 84, Trautmann 37, Sławski 46.

бръжѹти 'to soak; to be imbued with moisture or humidity; to swell' ModUk.; Ru. *бръжѹть, на-, о-бръжѹть*, Slk. *zabrékniti*, Po. *nabrzękać. -knąć*. — Deriv. *на-, о-бръжѹти, на-, о-бръжѹти, на-, о-бръжѹчий, -лѹсть [на-, о-]бръжѹчення, Wd. набръжѹк*. — Syn. *пѹжѹти, бубнѹѹти, набухѹти*.

PS. **bręknōti* 'ts', akin to Lith. *brinkti* 'to swell', OIc. *bringa* 'breast', Berneker 1, 84, Trautmann 36.

брыма see брэма.

брымчати 'to strum, jingle', first recorded in the XIX c. — Syn. *брыньчати*, *брыньчати*, *брыньчати*, РССтотский, 1, 146, Шемлей LS. 3, A 164 - 165.

A variation of *брыньчати*, q. v.

Брянщина 'time of Branicki's noble family in Ukraine (XVIII c.)'; term formed by Куліш in 1856. — Syn. *Браниччина*, q. v.

From the Po. FN. *Branicki*, formed with the suffix *-щина* like *панщина*, *займанщина*, etc.

брыньчати 'to thrum, to strum', ModUk. only — Deriv. *брыньчик* 'bumble - bee' (Верхратський ЗНТШ. 27, 205). Syn. *бруньчати*, *брыньчати*, *брыньчати*, РССтотский 3, 146.

A contamination form derived from *брызчати* and *брыньчати*, *брыньчати*, see *брызк*, *брынь!*, *брынь!*

брычина OES., also брачина, брачин 'kind of silk' (XII—XV c.); OSC. (from OES.) *bračinz* (XV—XVI c.). Subst. *рід шовкової ткаччини*.

The word seems to be derived from the root **bręk-* 'to sound, rustle' (see бряк) imitating the rustling sound of the silk material, cf. *шуміха* 'gold - leaf, tinsel, galeon'; the derivation from Lat. *brāca* 'trousers', Matzenauer 20, Berneker 1, 80, or from Bu. **bręčyn* 'silk', Gombocz Symb. Rozwadowski 2, 71 - 73, must be rejected for phonetic reasons.

брыхати, Wd. *брохати* 'to splash; to wade through water, mud, etc.', ModUk. only. — Deriv. *брыхнути*, Wd. *брыхнути*. — Syn. *брызкати*; *хлюпати[ся]*; *чалпати*, Деркач 27.

The word seems to have been formed anew on an o/p. basis from the main variant *брыз[ь]кати*, q. v.

бу- a compound - forming element in such argotisms as *бужасний* (: *квасний*), *бутельбух* (: *тельбух*), *букша* (< **бужа* : *каша*), *бушні* (< **бу-ш-ви-бу-ш-но* : *вино*), etc., Горбач 0, 15 - 16.

Of obscure (artificial?) origin like *бі-*, *ку-*, etc., cf. Горбач 1. c.

буб Wd. 'cry, shout' (SoCr. Гнатіок E36. 30, 336), first recorded in the XIX c. — Subst. *крик*, Гнатюк 1. c.

Related to *бубон*, *бубен*, q. v.

буба 'little sore, wound pain'; MUK. бубьки Apl. (XVII c.); BRu., Ru. ts. — Deriv. *буб[оч]ка*, *бубачка*, *бубати*. — Syn. *большка*; *рапа*, *рапка*.

The word is a pet form of or child's term for PS. **brębzь*, see *бублик*.

бубар see бобыр.

бубен Wd. see бубон.

бублик 'boublyk, roll, small bun', MUK. бубликовъ Gpl. (1719), плетеные бублики (XVIII c.); Ru. (from Uk.) *бублик*. — Deriv. *бубличок*, *бублейник*, *-иця*, *бублейник*, *-иця*, *бубликів*, *бубличний*, *-ик*, *-иця*, *бублій*, *-ник*, *-иця*, MUK. *бубличный* (XVIII c.); FN. *Бублик*. — Syn. Wd. *прэцель*, *прэцлик*.

PS. **brębzь-ikъ*, root **bręb-* with the orig. meaning 'to swell', see бубнявіти, Berneker 1, 78 - 79; Wd. *бубмел* derives from Po. *bąbel*, see s. v.

бубна, **бубенчик** 'the ace of diamonds in cards', ModUk.; Ru. ts (since 1780). — Syn. *дзвінка*.

From *бубон*, *бубен* (on cards orig. little drums were depicted), Ориенко РМ. 1, 282, Горбач 2, 5.

бубніти 1. see бубнявіти; 2. = бубоніти, see бубон.

бубнявіти 'to swell, be swollen, rise (by soaking)', Mod-Uk. only. — Deriv. *бубнявіння*, *бубнявий*, -ястий. — Syn. *брякнути*, *набривати*, *набухати*, Держак 27.

Derived from the root *bub- with the orig. meaning 'to swell', see бублик, Berneker 1, 78-79; IE. root **bha^mbh- 'to swell', Pokorny 94-95.

бубон, Wd. бубен 'drum; ear drum, tympanum', Wd. 'naughty boy', MUK. бубень (1627 Беринда), бубна — tympanum (XVII с. Гептаглот), в бубны бити (XVIII с.), бубонъ (XVIII с.), OES. бубыгъ, бубень, бубонъ; BRu., Ru. *бубен*, Bu. *буба* 'silk-worm' (Berneker 1, 79), SC. *babanj*, Sln. *bôben*, Cz. *buben*, Slk. *bubon*, Po., LoSo., UpSo. *bêben*, Plb. *bôban*. — Deriv. *бубник*, *бубонецъ*, *бубончик*, *бубнило*, *бубонá*, *бубніár*, -ка, -ський, *бубонний*, -ик, -иця, *буб[о]ніти*, -іння, *бубнити*, а. о., MUK. *бубни-ти*, *бубноокъ*, *бубениста*; FN. *Буб[е]ніок*, *Бубнів*, *Бубніок*, *Бубнівський*, *Бубенко*, etc.; GN. *Вубіна*. — Syn. *тумтан*; *бұхало* (Поліся, Лисенко 19).

PS. *bubans, *bubans, IE. root **bha^mbh- expressing deep sounds, cf. Uk. Wd. *буб*, q. v., Lith. *bambėti* 'to hum, buzz', Latv. *bambāt* 'to knock', Skt. *bambhāraṇas* 'bellowing of cows', Gk. *bómbos* 'deep sound', OIc. *bumba*, Norv. *bomme* 'drum', etc., Berneker 1, 79, Преображенский 1, 49, Pokorny 93-94, РССтонцкий Slavia 5, 15, а. о.; Wd. *бубен* 'naughty boy' from Po. *bêben* 'ts' (influenced by It. *bambino*), Brückner PF. 7, 171.

буббн 'swelling in the groin; an inflammatory infectious swelling of a lymphatic gland, esp. in the groin', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Subst. *жовниця*, *запалення паховинних заліз*, Бойків 77.

From Gk. *bubôn* 'armpit, armpit', Ляхин 106, АкСл. 1, 664.

бубу́сь, бубу́х! see бух!

бува́ти 'to be; to be sometimes; to come, pass, occur; to happen, exist', Wd. also 'to live' (Гнатюк ЕЗб. 4, 235), MUK. бывало (1486), бывали (XVI с.), бываетъ (XVII с.), бывалемъ (XVIII с.), бувало (XVII с.), бувають (XVIII с.) (also with -ся:) бывается (XVII с.); OES. бывая (XI с. Остр. ев.), бываль (XIV с.); BRu. *бываць*, Ru. *быва́ть*, OCS. *byvati[sę]*, Bu. *добівам*, SC., Sln. *bívati*, Cz., *bývati*, Slk. *býva[va]ť*, Po., LoSo. *bywać*, UpSo. *bywaś*. — Deriv. *быва́лий*, *бывало*, *быва́льщина*, *бывалець*, *быва́ль*, *быва́льця*, *быва́льство*, etc., several prefixed formations: *від-*, *до-*, *з[а]-*, *на-*, *пере-*, *про-* *бува́ти*, etc.; PN. *Буба́йко*; GN. (fictitious:) *бува́ти в Быва́льцях* 'to be experienced', — Syn. *става́тися*, *впада́ти*, *трапля́тися*, Держак 27, 187.

An iter. form of *бу́ти*, q. v., Berneker 1, 115-116, Преображенский 1, 58 (s. v. *быть*).

Буг 1. Західний GN. (Western) Buh-river, OES. по Бугу (1377 Лавр. 13), оба поль рѣки Буга (ibid. 97), BRu., Ru. Буг, Po. Bug. — Deriv. *бужанин*, -анка, [над]бу-*жанинський*; GN. *Бўга*, *Бузык*, OES. *Бужьскъ*, *Бужокъ*, *Бужова*, *Бужинка*, *Бўжа*, *Забўжя*; FN. *Буженко*, *Бужинський*, *Забўжа*. — Syn. *Armill* (XII с. Gervasius of Tilbury, cf. Rozwadowski 242, RS. 2, 108-109).

Like OES. бургъ 'ring' this GN. is referred to ONor. *baurgr* 'ring', Lith. *baugis* 'terrible', Skt. *bhaugrás* 'bent'; in this connection the orig. meaning of the name is 'bending, winding river', cf. Brückner 47, Соболевский Archiv 27, 243, (extensively:) Rozwadowski 241-243.

Буг 2. Південний, also Бог (EY. 2, 142), OES. Богъ, Bogū (X с. Constantine Por. 42); Ru. *Буг*, MRu. Богъ (XV с. Vasmer 1, 138), Po. *Bóg*, (from Uk.:) *Boh*. — Deriv. *бугзький*; GN. *Бужок*, OES. *Межибожье*. — Syn. Gk. *Нѹ-*

panis (V c. B.C. Herodotus, a. o.), Tk. *Ak-su* ('white water'), Rozwadowski 238-239.

According to Rozwadowski, l. c., it is a PS. **Bogъ*, akin to Goth. **baki-*, OHG. *bah* 'brook', ModHG. *Bach*, Ir. *béal* (<**bog-lo-* 'water'), etc.; the supposed IE. root is ***bheg-* 'to run', evidenced in Gk. *fébomai* 'I run away', PS. **bégnoti* 'to run', Lith. *bégti* 'ts'; cf. also Pokorny 116; unconvincingly Соболевский, l. c. (from Sarmatian), a. o.

буга Wd. (SoCr.) 'eagle owl', first recorded in 1897 (Верхратський ЗНТШ. 27, 205). — Deriv. SoCr. *бугурець*, *бугуреза*. — Subst. *пуга*, *пугач*.

An o/p. formation like *пуга*, *пугач*, q. v.

бугай, *бугало*, Wd. also *буга* (Подністров'я, Janów 152) 'bull'; (птаx) 'bittern', MUK. *бугай* (XVIII c.), Ru. ts, Bu. *буга*, Po. (from Uk.) *buhaj*, *bugaj*. — Deriv. *бугайок*, *бугайць*, *бугайчик*, *бугайка*, *бугайсько*, *бугайник*, *бугайо*, *бугайчий*, *бугайоватий*; FN. *Бугай[ко]*, *Бугаєнко*; GN. *Бугай*, *Бугаєка*. — Syn. (кастрований:) *бик*, (робочий:) *віл*, Деркач 27.

From Tk.: Osm., Tt. *buga*, Kirgh. *buka* 'bull', Miklosich TE. 1, 267, Макарушка 5, Berneker 1, 97, Преображенский 1, 50, Дмитриев 21, a. o.

бугаш 'desolate forest', since the XVI c., (Шаровольський 1, 61, 63). — Subst. *снуетишдий ліс*.

From Rm. *buhás* 'young spruce', Шаровольський l. c.

бугель 'bow collector; stirrup, yoke, hoop, strap, band', ModUk.; BRu., Ru. (since 1803) ts. — Subst. *кілює охут-тя щогли*, *налі*, *тощо*.

From ModHG. *Bügel* 'bow', Ляхін 106.

бугилá, *бу[г]лáв* see *боліголов*.

бугор, also *бугир* 'hill, hillock, mound, knoll, hump; stormy wind', ModUk.; BRu., Ru. (since 1731) ts — Deriv. *бугорок*, *бугористий*, *-атка*, *бугористий*. — Syn. *горб*, *нагірок*, *сугорб*, Деркач 51.

Akin to Latv. *bauga*, *baūgurs* 'hill', Skt. *bhujāti* 'he bends', etc., IE. root ***bheug[h]-* 'to bend', Endzelin ЖМНП. 1910, 200-201, Buga PФБ. 67, 233, Trautmann 28, Vasmer 1, 134, Pokorny 152-153, a. o.; the older etymology (from Tk. Osm. *bögri* 'hump, back') put forward by Matzenauer LF. 7, 17, Miklosich TE. Nachtr. 2, 90, Berneker 1, 97, Преображенский 1, 50, a. o., must be rejected.

буга Wd. see *бугай*.

Бугарешта FN. *Bugareshta* (Buk. & AmUk.), first recorded in the XX c.

The name seems to be a Gsg. form **из Бугарешта* 'from Bukarest' — capital of Rumania; according to Weigand *Bugaréum*, Rm. *București*, is a patronymic formation: 'a place of descendants of *Bukar* (= a literate man)', cf. Staszewski 44.

бугера, also *бакера* Wd. (Подністров'я, Janów 152) 'vagabond, tramp', first recorded in the XX c. — Deriv. FN. *Буг'ера*. — Syn. *бетяр*, *батьяр*, subst. *волоцюга*.

A f/e. deformation of *батьяр*, q. v., under the influence of *буга*, Janów l. c.

бугиляр Wd. see *пулярес*.

бугшприт, also *букштрят* (Горбач 1, 26), SovUk. *бүшприт* 'bowsprit, a large spar projecting forward from the vessel stem', ModUk.; BRu. *бүшприт*, Ru. *бүшприт* (since 1803), Po. *bugszpryt*, etc. — Subst. *носа́тка*, *передня*, *нохіла щогла на кораблі*, Бойків 77.

From Du. *boegspriet* 'ts', Горбач l. c., АкСл. 1, 714.

буда 'booth, shed; potassium factory; top of a van', MUK. поташеві буди (1530 Шелудько 1, 23), буду Asg. (1577), буды Apl. (XVIII c.), OES, буда; BRu. ts, Ru. *бўдка*, Cz. *bouda*, Slk. *búda*, Po., LoSo., UpSo. *buda*. — Deriv. *бўд[оч]ка*, *бўдище*, *бўдник*; FN. *Бўдка*; GN. *Бўда*, *Бўди*, *Бўдка*, *Бўдки*, *Бўдничи*, *Бўдо - Рижани*, а. о. — Syn. (базарна, ярмаркова:) *балатан*, *ятка*, *палатка*; (для пастухів:) *коліба*, Деркач 25; (поташева:) *поташня*.

From MHG. *buode*, ModHG. *Bude* 'ts', РССТощкий 4, 150, 212, 219; Po. mediation supposed by Berneker 1, 96, Шелудько 1, 23, Richhardt 37 is to be proved.

буда́вка argot 'nail' (Горбач 0, 21), first recorded in the XX c. — Deriv. *буда́вчити* 'to sew, embroider'; GN. *Буда́вниця* (nickname of Ягольниця). — Subst. *го́лка*.

According to Горбач, l. c., it derives from *бості́*, q. v.

Будапéшт GN. Budapest, ModUk., BRu., Ru., Bu. ts, Po. *Budapest*, etc. — Deriv. *будапéштський*. — Syn. (rarely:) *Пешт*.

Hg. *Budapest* comes from Sl. *Buda* (1200) and *Pešť* (<**pektjъ*, see *пич*) legally united into one name in 1872, Mais MN. 50, 506 - 513, Staszewski 43, Мельхеев 21, Kniezsa 110, 418, Papp - Kiss StSl. 7, 250.

буда́ра dial. 'river - boat', ModUk.; Ru. ts. — Deriv. *буда́ражити* 'to equip a boat', fig. 'to disquiet, disturb'. — Subst. *річко́ве судно́*.

Perhaps a f/e. deformation of *байда́ра* under the influence of *бўда*, see s. v.; Ильинский's connections of the word with OHG. *bodam* 'bottom, ground' in PФВ. 70, 272-273, and with *блюдо́* 'dish' in ИзвОРЯС. 23 : 2, 207 - 208, are to be rejected, cf. Vasmer 1, 135; re. Ru. *будо́ражить* (from Uk.) see Трубачев Этим Исслед. 3, 44 - 46.

Бў́дда PN. Buddha, ModUk. — BRu., Ru., Bu. ts, Po. *Budda*, etc. — Deriv. *бўддизм*, *бўддист*, -ський, *бўддійський*. — Subst. *Просвічений*.

From Skt. *buddhā* 'awakened', hence 'aware, enlightened', Partridge 62, Pokorny 150; see будя́ти.

бў́день, Wd. also 'бўддєнь, SoCp. бўгдєнь 'workday', MUK. будєнь (XVIII c.); BRu. *бўдзєнь*, Ru. *бўдєнь*, Npl. *бўдни*, Po. (from Uk.) *budzień*, wanting in other Sl. — Deriv. *бўдєнный*, *бўдєнщина* = Npl. *бўдні*, [з]бўдєнїти. — Syn. *звичайний* (несвятко́вий) *день*.

The early history of the word is unfortunately obscure; opinions are divided whether it is derived from **budънь днь*, Огоновский 95, Berneker 1, 96, from **bodī dънь*, Miklosich 27, from **bogъdънь*, Jagić Archiv 7, 496, or from **obudънь*, Ильинский PФВ 66, 282; in view of such words as OCS. *звѣзънь*, Ru. *плюсєнь*, *навозєнь*, *сбитєнь*, Uk. *сїчень*, *ливе́нь*, *телепє́нь*, etc., it is possible to derive it from **bud-ънь*, root **bud-* 'to waken'; see further *бўдний*; the form *бўдєнь* is obviously due to f/e. confusion with *дєнь* ('*бўдєнь-який дєнь*'), and this causes such secondary forms as Uk. *бўддєнь*, Ru. *бўддєнь*, Огієнко РМ. 1, 282; SoCp. *бўгдєнь* is a dissimilative variation of бўдєнь.

буджє́ння Wd. see бужє́ння.

бужє́нка Wd. 'young smoked onion', first recorded in 1886 (Желеховский 1, 47). — Syn. *цибу́лька до сáдження*, Пшеп'юрська 71.

From **вуджє́нка*, see бужє́ння.

будз Wd., also бундз 'cheese-curd' first recorded in the XIX c. — Deriv. *Будз*, *Будзиньський*, GN. *Будзани́*. — Subst. *овечий сир*; fig. *дуже обстри́жена голова́*, Кузєля 51.

From Rm. *buiz* 'clod; dumpling', Шелудько 2, 128, Puškariu 19.

будінок 'building', MUK. будинок (XVII c.), будинокъ (XVIII c.); Po. *budulek*. — Deriv. *будінковий*. — Syn. *дім*; (*кам'яний*;) *кам'яниця*, *каменниця*; SovUk. (*для однієї сім'ї*) *особняк*, Деркач 27.

Derived from *буда*, q. v.

будірувати SovUk. 'to set (one) against', ModUk.; Ru. *будировать* (since 1891). — Deriv. *будірування*. — Subst. *підбурювати*.

From Ru. *будировать* 'ts', the ultimate source being Fr. *bouder* 'to become angry', АкСл. 1, 666; AmUk. *бадерува́ти*, *бодерувати* come direct from E. *to bother*.

будіти, *буджу*, *будити* 'to waken, to rouse, to wake (up), to awake, to call', MUK. будил (1694), будить (XVIII c.), OES. будити; BRu. *будзіць*, Ru. *будить*, OCS. *buditi*, Bu. *буда*, Ma. *буди*, SC. *biditi*, Sln. *buditi*, Cz. *buditi*, Slk. *budil*, Po. *budzić*, LoSo. *budzić*, UpSo. *bužiš*. — Deriv. *з-, по-, роз-* *будити*, *з-, по-, роз-* *буджувати*, [*про*] *будитися*, *пробуджуватися*, *будильний*, *-ик*, *пробудник*, *иця*, arch. *пробудітель*, *-ниця*, *непробудний*; FN. *Будимир*, *Будим[а]*; GN. *Будилів[ка]*, *Будільки*, *Будимля*. — Syn. (*пробуджуватися*;) *прокидатися*, *просина́тися*, *просині́тися*, *прочина́тися*, Деркач 27.

A common Sl causative form of **bǫdēti* 'to watch', cf. MUK. бѣѣти 'чувати, не спати' (XVII c.), OES. бѣѣти, бѣѣти, OCS. *bǫdēti*, Ru. *бдеть* 'ts'; *то будити* < **buditi* are allied Lit. *bauditi* *bausti* 'to chastise', *pasibaudyti* 'to rise', OPr. *etbaudints* 'awakened', Got. *anabiudan* 'to command, arrange', *faúrbiudan* 'to forbid', ModHG. *bieten* 'to offer, make a bid', AS. *beðdan* 'to announce, offer', Gk. *peithomai* 'I hear, learn by asking', Av. *baodayeti* 'he gives notice', etc.; it is an IE. verb with a great variety of meanings, the chief of which are 'to present (make a present to one) — to enjoin (to command, communicate) — to be

active, to awake'; root **bheudh-* 'to watch', Berneker, 1, 96-97, Trautmann 32-33, Kluge 31, Pokorny 150-152, Machek 49, Slawski 1, 48, Георгиев 86-87.

будівля, *будівничий*, etc. see *будувати*.

будляче Wd. = *будячча*, see *будяк*.

бўдний, Wd. *бўдний* 'ordinary', MUK. будный 1631; BRu. будны, Ru. *будный*, Po. *budny* (from Uk.), Bu. *бўден* 'fresh, attentive', Sln. *búden* 'fresh, gay'. — Deriv. [*з*] *бўдніти*.

From **буднь* : **buditi* 'to waken'; the orig. sense of the adj. is evident in Bu. and Sln.; ES. developed a new meaning, resulting from the opposition *бўдний день* : *неділя*; see *будити*.

будоар see *будуар*.

будова see *будувати*.

будоражити = *бударажити*, see *будара*.

бўдра 'Glechoma hederacea L.: 'cat's foot, ground ivy', ModUk.; Ru. (from Uk.) *ts*. — Syn. *блющок земний*, *кінська м'ята*, *котяча розхидниця*, *котячі булки (йця)*, *котячка*, *котики*, *коцурник*, *кў[н]дерман*, *мїдики*, *м'ята лісова*, *опухова трава*, *орлики*, etc., Makowiecki 168-169.

As the parallel designations *кўдерман* || *кўндерман* indicate, the word is a f/e. corruption of ModHG. *Gundelrebe* (= *Gundelmann*) > **gūdra* influenced by native terms *блющ[ок]*, *мїдики*, etc.; according to Ильинский ИзвОРАС. 23 : 2, 205, it comes from Lith. *budėlė* 'mushroom'; inconvinible is also the derivation from ModHG. *Boden*, Горяев Доп. 2, 3; the word is considered "obscure" by Vasmer 1, 136.

будуар, also *будоар* (1847 Кзыиу) 'boudoir; dressing room', ModUk.; BRu., Ru. (since 1764) *ts*, Po. *buduar*, etc.

— Deriv. *буду́ар*[ч]ук, *буду́арний*. — Subst. *інті́мна жіно́ча кі́мната*.

From Fr. *boudoir* 'ts', Gamillscheg 126.

будува́ти 'to build, to construct, to erect; to fabricate; to do', MUK. будувати (XVI—XVIII c.); Ru. dial. (from Uk.) *будова́ть*, Po. *budować*. — Deriv. *будува́ння*, *в-, від-, з[а]-, на-, по-, прибудува́ти, вибудува́ти, в[и]-, від-, з[а]-, на-, по-, пона-, попона-, при- будовува́ти, будувати́ся*], *будівельний, -ик, будівля, будівний, -ик, -ичий, будове́ць, будо́вник*, etc. — Syn. (*спорю́ду*:) *спорю́джувати, споруджа́ти*; (*з ці́ли, ка́меню*:) *мурува́ти*; (*фунда́мент, то́що*:) *кла́сти, ста́вити*; (*стіну́ під верх*:) *виво́дити*, Деркач 27.

The word is based on *бúда*, q. v.

будула́йка Wd. (SoCr.) 'little barrel, keg', first recorded in 1897 (Верхратський ЗНТШ. 27, 205). — Subst. *бо́чечка, суди́нка*.

Deformed from *бу́тля, буте́лька* 'bottle' with dial. assimilation of sounds (*e > u, t > d*) and suffix *-айка*.

будушловати́ SoCr. 'to wander, stray', first recorded in 1758 (Джеке StSl. 7, 161). — Subst. *скита́тися*.

From Hg. *biúdos* 'ts', Жеке 1. c.

будя́к, dial. also *байдра́к, бода́к, бодла́к, бодя́к, бодля́к* (Кам. Под.) 'Carduus L.: 'thistle', MUK. бодакъ (XVI c.), бодаця Gsg. (1599); Po. *bodział, bodlak* (XV c.), *bo-dlak* (from Uk.), Cz. *bodlák* "ts". — Deriv. *будяче́нько, -чок, -чище, будя́чця*; Wd. *будля́че*; FN. *Бода́к, Бодла́к, Будя́к*; GN. *Бодаки́, Бодя́ки, Бодя́чів*. — Syn. *од, дра́нч, же́ньске се́рце, коля́к, коля́чина, коля́чник, коля́к, колю́чка, колю́чник, осе́т, осот, осетий, осотий*,

реп'я́х, чортополо́х, хлоське се́рце, хробу́ст, etc., Makowiecki 79.

Mod Uk. *будя́к* from orig. *бодя́к* with a common change of the unstressed *o* to *y*, cf. Кримський, 455 - 496; PS. root **bod-* 'to butt', see *бості*.

бу́ен = **бу́йний**, see **буй**.

бу́ер 'ice-boat, ice-yacht', ModUk.; BRu., Ru. (since 1803) *бу́ер*. — Subst. *са́ни на поло́зках для пересува́ння по льо́ду*.

From Du. *boeier* 'kind of transport-ship', Meulen 39.

бу́есть see **буй**.

буж, бужі́, 'bougie, a long flexible instrument for introduction into the urethra, esophagus, etc.', ModUk.; BRu., Ru. *буж*. — Subst. *поши́рювач, інструме́нт, що ним досліджу́ють стравохід, сечі́вниковий кана́л, то́що*, Бойків 77.

From Fr. *bougie* 'candle; plummet', Аксл. 1, 671.

бужа́чка, вужа́чка (Полісся, Лисенко 19) see **ужа́чка**.

бужбоні́ти 'to babble, gurgle, murmur', ModUk. only. — Syn. *бубоні́ти*.

A contaminated form : *бубоні́ти* and *жу́мрити*, see s. vv.

буждега́рня Wd. 'huge ugly structure', ModUk. only — Subst. *вели́кий пога́нний буди́нок*.

Origin obscure; the connection with *бузди́н* is not clear, though possible.

бужде́рево, бузьде́рево, also бушде́рево 'Datura Stramonium L.: thornapple', ModUk. only — Syn. see *дівде-рево*[o].

The word seems to be a f/e. deformation of the orig. *bisděrevo* under the influence of *буз*, q. v.

буженіна, бужаніна, Wd. also буженіна, -иця 'boiled (or fried) pork; pickled pork; smoked pork', MUK. сушаніца 'мясо буженое (1653 Беринда, against : мясо вендзёное in the first edition of 1627); Ru. *буженіна* (since 1780), Cz. *uzenina*. — Syn. *вудженіна*.

Like Cz. dial. *bouzené maso* from *uzené maso*, Uk. word comes from *вудженіна* by a decomposition of **об-вуженіна* < **obvrdjenina* (: **ob- *vrditi* 'to smoke'), Ильинский ИзвОПЯС. 24 : 1, 132, РВФ. 66, 282 - 283, РР. 11, 196, Jekl Archiv 28, 8, Vaillant RES. 22, 8 a. o.; however, there is a dial. interchange of initial *б* and *в* in Uk., e. g. *бужачка* : *вужачка* (: *ужачка*), see s. vv.

буз, бузѡк, Wd. боз, без, біз, (Lk.) бзик 'Siringa vulgaris L. : lilac', MUK. боздерево, буздерево (XVIII c.), от бузини Gsg. (XVII c.), бузына (XVIII c.); BRu. *бузинá*, Ru. *бузинá* (since 1789), Bu. *бѡз*, Ma. *боз*, SC. *boz*, Cz., Slk., Po. *bez*, etc. — Deriv. *бузинá*, *бузиніна*, *бузінка*, -ник, -ничок, *бузник*, *бузничок*, *бузѡчок*, *бузінний*, -иновий, *бузнічний*, *буздѣрево*, Wd. боздѣрево, *бзінá*, *бозінá*, *бозник*, *бозинѡвий*; FN. *Бузѡк*, *Бѡзѡвий*; GN. *Бузѡвка*, *Бузниковáта*, *Бузѡвá*, *Бузѡвѣ*, *Бузѡків*, *Бузѡнѡво*, *Бзѡнѡцѡ*, *Бзінá*, *Бзінска*, *Бзѡва*, *Бзінник*, (Петров 147). — Syn. *лиліяс*, *орѣви*, *райдѣрево*, *сінѣль*, *синіль*, *сирѣнь*, *трандахіл*, Makowiecki 364.

The word is usually connected with Gk. *fagós*, Lat. *fagus*, OTeut. **bōkō*-, see *бук*, from IE. root **bhāg-* 'beech - tree', Bartholomae IF. 9, 271, Osthoff BB. 29, 249 ff., Berneker 1, 111, Specht KZ. 66, 55, a. o.; some etymologists derive it from Kurd. *būz* 'elm - tree', Uhlenbeck PBB 30, 270, Trautmann 42; the connections with Latv. *buza* 'stick', Endzelin IF. 23, 126, or Lat. *sabūcus*, *sambucus*, Machek 31, are du-

bious; Wd. боз, бзик, can be referred to PS. **bz-ēti* 'to buzz', see *бзик*.

бузá 1. also бузѡн 'booze (alcoholic drink), millet beverage, millet ale (beer); sediment; impurities (in raw cotton)', ModUk.; BRu., Ru., Bu. *бузá* 'booze', Po. *buza* 'ts'. — Deriv. *бузніій*. — Subst. *східний алькогольний напѣток* (із прѣчаного борошна абѡ з прѡса), *бѡад у плинáх*; *бруд у немітій вѡвнѣ*, Бойків 77.

From Tk. : Osm. *boza*, *buza*, Tt. *boza*, Kirgh. *bozo*, etc., the ultimate source being Pers. *būzā* 'millet', Miklosich TE. 1, 269, Berneker 1, 104 Lokotsch 30, Дмитриев 21, АкСл. 1, 672, a. o.

бузá 2. 'nonsense, trifle', ModUk., Ru. *бузá* 'disorder; scandal', Po. *buza* 'reprimand, reproach'. — Deriv. *бузніій*, *бузѡтѣр*; *бузувати* 'to reprimand'. — Subst. *нісенітниця*, *кáзна-щѡ*; (*бузувати*.) *ганѣти*; (*бузánити*.) *вáжко працювати*, Лисенко 19.

From It. *far buzzo* 'to be angry at someone', Brückner 51, Berneker 1, 104 - 105.

бузá 3. see бузѡн.

бузидгáн, Wd. бузидгáн, Ср. буздѡвань (Гнатюк ЕЗБ. 30, 336) 'sceptre, staff of power', MUK. бузидгана Gsg. (1637), OES. буздыханъ; Bu. *буздѡгáн*, *буздѡвáн*, *бѡзду-гáн* 'club', SC. *buzdđhan*, *buzdđvan*, *buzdđhan*, OCz. *buzdykan*, Po. *buzdygan*, OPo. *buzzikán*. — Subst. *залѣзнá була-вá на корѡткім держáлні з цѡяковáною гáлкою*, Бойків 77.

From Tk. : Osm. *bozdogan* 'club', Miklosich TE., 226, Berneker 1, 105, Lokotsch 27 - 28.

бўзер, бузерант Wd. '(male) homosexual', ModUk.; Cz. *buzerant*, *buzik* 'ts'. — Deriv. *бузирувати* (Желеховський 1, 48). — Syn. *гомосексуаліст*.

From ModHG. *Buseron* or Rm. *buzerant* 'ts', the ultimate source being It. *buggerare*, Kluge-Götze 89, Battisti 1, 629, Cioranescu 119.

бўзимок, dial. also бўзімок, бўзівок 'young (one year old) calf', ModUk. only. — Deriv. *бўзів'я*. — Subst. *однорічний бичок*.

From Tk.-Tt. : Osm. *buzadı*, E. Tk. *buzak*, Kirgh. *buzay* 'calf', Radloff 4, 1867; Uk. бўзимок is f/e. influenced by *зима* 'winter'.

бўзівок see бўзимок.

бузувiр, Wd. бузовiр, бусовiр 'Moslem, Mohammedan; wild fanatic', first recorded in the XIX c. — Deriv. *бузувiрка, бузувiрний, бузувiрiв; бузувiрство, -ський*. — Syn. *безувiр, бусурмiн, мусульмiн*.

A f/e. deformation of the name *Mussulman* : *мусульман* > *бусурмiн* > *бузувiр* (: *вiра* 'faith') > *безувiр* (: *без* 'without'); see *бусурмiн*.

бузун, also буза 'lake - salt', MUK. бузуну Gsg. (XVIII c.) бузань (XVIII c.); Ru. ts. (since 1780). — Subst. *солончакова чорна грудкувата сiль*, Бойків 77.

From Tk., see буза 1, Тимченко 151.

бўзя 'mouth, lips; kiss', ModUk.; Bu. *бўза* 'cheek', Po. *buzia* 'ts'. — Deriv. Wd. *бўзь[оч]ка, бўзінька*. — Subst. *рот, уста; поцiлунок*.

It seems to be a dimin. form of *уба* > *убўся* > **бўся* > *бўзя*; Bu. *бўза* comes from Alb. *buzë* 'lip; rim, border, brink', Berneker 1, 104, Георгиев 87; the same refers to Rm. *buză*, Rușcariu 21, Cioranescu 119; cf. also Шаровольський 1, 60, Шелудько 2, 128, РССтотцький Slavia 5, 19.

бузьдiрево see буждiрево.

Бузьк (< Бужьскъ) see Буг Пiвнiчний.

бузькб, бузьбк, Wd. *бўзьок* (Поднiстров'я), *бўзьок* (No. Поднiстров'я), *бўзько* (Бучач), *ббўзько, бўзько* (Uk.-Po. boundary, cf. Клепикова ВСЯ. 5, 158 - 160) 'stork', ModUk.; Ru. dial. *бузан* (Клепикова op. cit. 158). — Deriv. *бузьбчок, бузькiв, Wd. бўзя; FN. Бузькб, Бузькбiвч, Бузькбiвч, а. о.* — Syn. *бўсел, бўсол, лелiка, чорногўз, Деркач 28 - 29; dial. боцiон, боцiн, бўсель, -ень, бўсол, лелiка, лiмiяк, неклiйка*, Клепикова op. cit. 150 - 151.

The word is generally connected with Tk. *boz, buz* 'gray', Radloff 4, 1681 - 1682, 1866, Miklosich TE. 1, 266, Корш ИОРЯС 8 : 4, 34, Мелиоранский ibid. 7 : 2, 34, Клепикова op. cit. 158 - 159; see also бўсел.

бўй see буй 1.

буй 1. also бўй, бўен, бўйний 'violent, tempestuous, furious; raging, wild; wanton, turbulent; uproarious, boisterous', MUK. буй (XVI—XVII c.), OES. буй (XI—XV c.), BRu., Ru. *буй*, DCS. *буѣ*, Bu., Ma. *бўен*, SC. *būjan*, Slu. *būjāt*, OCz. *buј*, Slk. *buj* 'wildness, exuberance', Po. *buјny*, LoSo. *buјnješ se* 'to be wanton'. — Deriv. *бўйлово, бўйтур, бўесть, бўйство, -увати; бўйнiсенський, бўйнiсть, -но, бўйкб, бўяк, бўя[вi]ти; FN. Бўйний, Бўйнiнка, Бўйко, Бўйнiвч, Бўйняк; GN. Бўяни, Бўянів, Бўянки*. — Syn. (*рбстом:*) *великий, високый; (про зiмки, траву й под.) дорiдний; (вiтер:) бурхливий, рвучий, порiвчастий, навальний; (густий:) рясний*, Деркач 28, 166.

PS. **buјь, *buјьnъ* 'wild', IE. root ***bheu-* : ***bhou-*, the same as in *бўти*, q. v.; *бујь* is compared with Skt. *bhāyān* 'more, stronger, bigger', *bhāris* 'much; big, violent', OHG. *buro - lang* 'very long', E. *burly* 'large, corpulent, huge'

Latv. *būra* 'big pile', etc.; the orig. meaning was 'grown up', it was developed to 'strong', and later to 'wild', 'wanton', etc., Meillet Et. 378, Berneker 1, 98, Trautmann 40, a. o.

буй 2. Gsg. *буя* 'open (windy) place', OES. около *буя*; *боуеице* (1136). — Syn. *відкрите (втряне) місце*.

According to Потебня Эт. 4, 53-54, the word is connected with *буй* 1., and its basic meaning is 'high place', see also Преображенский 1, 51; Vasmer's derivation from OSw. *bó*, ONor. *bú* 'domicile' (cf. his ED. 1, 139) is improbable.

буй 3. 'буоу', ModUk.; BRu., Ru. (since 1705) 'ts', Po. *boja*. — Subst. *поплавище*; „*kinji, віхи, маняки, галагані, хви́гури*”, Степанковский 32.

From Du. *boei* 'ts', Matzenauer 122, Meulen 38, Смирнов 67, Ляхин 106.

буйвіл, буйвол, Wd. also *буйвал, буйло*, arch. *бүвол* 'buffalo', MUK. буйволами Ipl. (XVIII c.), OES. буйволы Npl.; буйволы Npl.; биволь; биволь adj. — BRu. *буйвал*, Ru. *буйвол*, dial. *буйла, буйло*, Bu., Ma. *бүвол*, SC. *bivo*, Slh. *bivol*, Cz. *bivol*, OCS. *buvol, buval; bubalus*, Slk. *buvol*, Po. *bawół*, OPo. *buŭwół, bajwół*; UpSo. *buvol*. — Deriv. *буйволеня, буйволиця, буйволятина, буйволий, буйволючий*. — Syn. AmUk. *бóффало*.

The variableness of forms suggests a f/e. deformation of a non-Sl. term, most probably of Lat. *bubalus*, LLat. **būvalus* or, perhaps, Gk. *būbalos* (> **vuvals*) influenced by *буй* 1., and *вил*, q. v., Berneker 1, 116, Brückner Archiv 42, 144, Meillet RS. 68, Георгиев 46, a. o.

буйний see *буй*.

бук 'Fagus silvatica : beech-tree', MUK. *букъ* (1627 Беринда), OUK. *букъ* (1404 Тимченко 153); known to all Sl., yet, Slh. *búkev, búkva*, SC. *būk* || *būkva*, wanting in OCS. (here *bukъvi* only, see *буква*). — Deriv. *буківка, буків-*

ниця, буківенний, буювий, буювина, буювник, буювиця, бучевина, бучина, бучок, etc.; FN. *Бучко, Бучок, Бучковський*; GN. *Бўки, Бўків, Бўкова, Бўковина, Бўковиця*, Wd. *Буков'єл* (Гуц.), *Бў[ц]ковець, Бучков'ят* (Бойк.), *Бук, Буківско, Бўчки* (Лемк.).

As to the origin of PS. **bukъ* opinions are divided; although the reference to OTeut. **bōkō-*: Goth. *bōka f.*, ON. *bōk f.*, AS. *bōka f.*, OHG. *buhha*, etc., supports the assumption of an OTeut. origin of it, Kiparsky 217-218, РССтотцкий 4, 41, Vasmer 1, 139, Wissemann 23 ff., some etymologists regard it as a pre-IE. substrat borrowing in Sl., Machek LP. 2, 146, 154, 156-158, Rudnicki Biul PTJ. 15, 127-137, Milewski RS. 21, 1, 63-66; the shortening of the stem vowel in SoS. testifies an old borrowing, Kuryłowicz PZ. 5-6, 199; see also *буква, букоар, буз*.

букар, буюер 'plow with two or three shares' (Херсонщина, Чижевський AUA. 5, 1217), first recorded in the XX c.; Ru. *букер* (РФВ. 68, 398). — Subst. *плуг із двома або трьома череслами*.

This word is undoubtedly connected with the name under which such plows figured in the catalogues of agricultural machinery factories: "Becker"; obviously it is a G. name — perhaps the name of the inventor or manufacturer of such plows, Чижевський, 1. c., and orally (1962).

Букарешт see Бугарешта.

букарт see бѣнкарт.

букат[а] Wd. (Нс.) 'piece, slice, bit', MUK. *буката* (XVIII c.); Po. (from Uk.) *bukata*. — Deriv. *букатка*; MUK. *букатя* (XVIII c.); FN. *Букатя, Букатиюк*. — Subst. *кусок, шматок, дрібка; скіб[к]а*.

From Rm. *bucată* 'ts', the ultimate source being LLat. *buccata* 'mouthful', Puşcariu 19, Шаровольський 1, 55, Шелудько 2, 128, Cioranescu 109, a. o.

оукашка 'plant-, tree-louse, vine-grub' (Кониский), first used in the XIX c.; Ru. *букашка* 'ts'. — Subst. попельця.

From Ru. *букашка* (: *букашь* 'to produce a deep sound'), Шанский 47.

буква 'letter, type', MUK. буква; OES. буку, буковъ, буква; BRu., Ru., Bu., Ma. *бўква*, OCS. *bukvi* Pl. 'letter (epistle), writ, document', SC. *būkva* 'beech-tree; fool', Shn. *būkve* || *būkve* Pl. 'book', Plb. *būkvi* Pl. 'book'. — Deriv. *буква́льний*, *-ність*, *-но*, *буквенний*, *букводруку́ючий*, *буквиця*, *буквочка*, *букво́йд(ка)*, *букво́йство*, *-ський*. — Syn. *літера*, *графе́ма*.

Undoubtedly an OTeut. word which, even on the adoption of Roman characters by Teut., was not substituted by a borrowed term; it made its way into Sl. at an early period, Kluge 46; Sl. буку is connected with Goth. *bōkōs* (Pl. of *bōka*), 'book, letter (epistle), document'; it was borrowed somewhere in the South (Balkan) and from there came to ES., Kiparsky 219, РССтоцкий 5, 64-67, Vasmer 1, 140, Ślawski 1, 49, Львов КСИС. 28, 61, Hüttl-Worth AUA. 8, 79.

буква́р 'ABC-book, primer', MUK. буквaрь : азбучники (1627 Беринда); Ru. Вг. *буква́рь*, SC. *būkvar* 'alphabet; primer'. — Deriv. *буква́рик*, *буква́рный*. — Syn. *грама́тка* (1861 Куліш).

It is doubtful whether *буква́р* has a connection with Goth. *bōkareis* 'writer' through (XII c.) CS. *букaрь* || *буква́рь* 'ts'; the word is rather an ES. and SoS. neologism based upon *бу́ква*, see s. v., Kiparsky 219, Vasmer 1, 140.

букель see пукель.

букéт, Wd. б́укет 'bouquet, nosegay, bunch of flowers', ModUk.; BRu., Ru., Bu. ts, Po. *bukiet*, etc. — Deriv. *букéтник*, *букéтний*, *-товий*. — Subst. *в'язанка*, *пучок квітів*, *китиця*, Кузеля 51.

From Fr. bouquet 'ts', АкСл. 1, 678, Gamillscheg 130-131; according to РССтоцкий 4, 200, Wd. *b́uket* came from Fr. through the medium of ModHG. *Bukett*.

букініст 'second-hand bookseller; dealer in old books', ModUk.; BRu. ts, Ru. *букініст* (since 1836), Po. *bukinista*, etc. — Deriv. *букіністка*, *-ізм*, *-істський*, *букіністичний*. — Subst. *продавець старіх, уживаних книжок*, *мап*, *рукописів*, *тощо*, *вумичний антиквар*.

From Fr. *bouquiniste* 'ts', АкСл. 1, 678-679.

букла́к Wd. 'pitcher, jug' (Желеховський 1, 48), ModUk.; Po. *buklak*. — Subst. *зба́нок*.

From Po. *buklak*, the ultimate source being Tt. *baklak* 'ts', see бакла́га.

букля, Wd. б́укля 'curl', ModUk.; BRu., Ru. (since 1803) ts. — Subst. *куче́рі*.

From Fr. *boucle* 'ringlet', АкСл. 1, 679, Gamillscheg 125.

букме́[й]кер 'bookmaker, one who makes a book of bets' (Бойків 77), ModUk. only — Subst. *посере́дник у грі в тоталіза́тор на кінських пере́бiах*.

From E. *bookmaker* 'ts', Ляхін 106.

букóліка 'bucolic (poem)' ModUk.; BRu. ts, Ru. (since 1836) *букóлика*, Po. *bukolika*, etc. — Deriv. *букoлі́чний*. — Subst. *анті́чна пасту́ша по́езія*, Бойків 77.

From Gk. *bukólos* 'shepherd' through the medium of Lat. *bucolica*, Горяев 438, АкСл. 1, 679, Лесин-Пулинець 41-42.

букóрія see бoкóри.

букс, буксу́сник see б́укшпан.

б́укса 'axle-box, box', ModUk.; BRu. ts, Ru. *б́уксы*, Po. *buks*, *buksa*, etc. — Deriv. *б́уксовий*, *буксува́ти*,

-ання. — Subst. *чаву́нна коро́бка для підшипника паровозної або вагонної осі*, Ляхін 106.

From ModHG. *Büchse* 'ts', Ляхін 1. с., АкСл. 1, 679-680.

буксі́р 'tow, tow-rope, tow-line; tug, tugboat, tow-boat', ModUk.; BRu., Ru. (since 1803) ts, Po. *buksowac*. — Deriv. *буксі́рний, буксі́ровка, буксі́рувати, -ання*. — Subst. *гали́вник, гали́вний паропла́в*, Бойків 77.

From Du. *boegseeren* 'ts', Горбач 1, 27.

букурія see боку́ри.

букы́т Wd. 'trunk (for lumber)', ModUk. only. — Syn. *пень, ботю́к*, Желеховський 1, 49.

The word seems to be a f/e. deformation (:кyт) of ботю́к, q. v.

бúкша, dial. букш, бúхша 'hoop (a little ring placed at the end of a bolt to rivet it)', ModUk. only. — Deriv. *букшува́ти*; Wd. *бу[к]штинник* (Пшеничська 71). — Subst. *дерев'яна або металю́ва вту́лка в ко́леса*, Лисенко 19, *мáточина в ко́леса*, Шелудько 1, 22.

From ModHG. *Büchse* 'ts', Шелудько 1. с.; Po. mediation, suggested by Richhardt 37, is to be proved.

бúкшпан, also букс, буксы́ник '*Vixus sempervirens* L. : box [-tree]', ModUk.; BRu., Ru. (since 1836) *букс*, Po. *bukszpán*, etc. — Deriv. *бúкшпановий*. — Syn. *г[р]ушпан*, Makowiecki 68; subst. *самшпáт*, Подвезько 69.

From ModHG. *Buchsbaum* (< MHG. *buchsbaum*) 'ts', РССтотський 4, 152; Po. mediation, suggested by Richhardt 37, is to be proved.

букшпрят see бúшприт.

букштéлі Wd. 'centring, scaffold for vaulting', ModUk. — Subst. *кружало; лúки з дощóк, на які́х мурю́ють склепіння*, Кузеля 51.

From ModHG. *Bogengestell* 'ts', Желеховський 1, 49.

букшува́ти see бúкша.

булава́, Wd. булава (Огієнко PM 1, 350) 'mace, staff of power, truncheon', MUK. булава (XVII с. Гептаглот 50), булавами Ipl. (XVIII с.), OES. булава; BRu., Ru. *булава́*, Po. (since the XV с.) *buława*. — Deriv. *булаво́[оч]ка, булаво́ний, булаво́чний, -ник, -ниця*, FN. *Булава́, Булаво́єнко, Булаво́н, Булаво́цький*; GN. *Булаво́н, Булаво́нське, Булаво́нівка*. — Subst. *стародавня збрóя : кий із трóбим кінце́м; знак уряду, гетьма́нської вла́ди*, Тимченко 153.

The older explanations of the word derived it from a Tk. source, Miklosich 417, TE. 1, 268, Горяев 33, а. о.; according to Корш Archiv 9, 463, Ильинский РФВ. 557-558, Berneker 1, 100, Brückner 48, а. о., it comes from PS. **bula* (suffix -ava), cf. Po. *bula* 'clump, lump', Sln. *búla* 'boil, swelling' Cz. *boule* 'ts'; see also Vasmer 1, 141, а. о.; in view of morphological and semantic difficulties some etymologists consider it obscure, cf. Slawski 1, 50.

була́ний 'dun, light bay, fallow, pale yellow, cream-colored', since 1570 (Корш Archiv 9, 493); BRu. *була́ны, була́ный*, Po. *була́н*. — Deriv. MUK. *була́нотрокатий* (XVIII с.); GN. *Була́ново*. — Syn. (*про ко́ні* :) *полово́й, жовта́вої краси́*, Тимченко 153.

From No. Tk. *bulan* 'ts', Miklosich 417, Корш 1. с., Lokotsch 29, Berneker 1, 100; Tt. *bulan* 'elk', Alt. *pulan*, Kirgh. *bulan* 'kind of gazelle; dun, [pale]yellow, fallow', Дмитриев 22, а. о.

була́т 'Damask steel; sword, blade', MUK. булатный (XVIII с.), OES. булатъ; BRu., Ku. ts, Po. *bułat*, OCz. *bułat*. — Deriv. *була́тний, була́товий*. — Subst. *гартова́на, твердо́ й пружна́ сталь; з була́ту зроблена ша́бля*, Бойків 78.

From No. Tk. *bulat* 'ts', the ultimate source being Pers. *pūlād*, Miklosich 24, Макарушка 12, Berneker 1, 100, Lokotsch 134, Дмитриев 39, а. о.

булахівка 'street, lane' (Желеховський 1, 49), ModUk. only. — Deriv. FN. *Булахівський*; GN. *Булахів*, *Булахівка*.

Origin obscure.

булдига 'hollow trunk (of a tree); hollow bone', ModUk.; Ru. *булдыга*. — Syn. *ббодур*.

Origin obscure; some linguists connect it with *булавá*, Vasmer 1, 142, а. о.

булдир'ян dial. (Одеса, Херсон) Bot. 'Valeriana officinalis L.: valerian', first recorded in 1881 (Lindemann). — Syn. see *валеріана*.

A f/e. deformation of *Valeriana* influenced by Ru. *балдырьян* < ModHG. *Baldrian*, Корш Archiv 9, 487, Преображенский 1, 14.

бульдóг, SovUk. *бульдóг* 'bull-dog; revolver (with a short barrel)' ModUk., BRu., Ru. *бульдóг*, Po. *bulldog*, etc. — Subst. *англійська порода собак; револьвер*, Бойків 78.

From E. *bulldog* 'ts', Kirkeconnell 8.

булэ 'boule (legislative council of elders or chiefs; senate; legislature of modern Greece)', ModUk. — Subst. *державна рада (в Греції)*, Бойків 78.

From Gk. *bulé* 'ts'.

буліг[ов]а see *боліголов*.

буліжник 'cobblestone, cobble', ModUk.; Ru. *булыжник* (since 1780). — Deriv. *булыжный*. — Subst. (*дівкий*) *кімінь*.

From Ru. *булыжник, булыжный* (: *булыга* 'ts' connected with *булавá*, q. v.), АкСл. 1, 684, Шанский 48.

булімія 'bulimia (a morbid, insatiable hunger; also the disease characterized by it)', ModUk. — Subst. *хороблива неажерливість, вівчий апетит*, Бойків 78.

From Gk. *bulimía* 'ts'.

бўлінь 'binding rope', ModUk. only. — Subst. *прив'яз-на лінва*, Горбач 1, 26.

From Du. *boelijn* 'ts', Горбач 1. c.

бўлка 'white loaf; roll', MUK. *булька* Asg. (XVIII c.); BRu., Ru. (since 1781) *ts*, Po. *bulka*. — Deriv. *бўлочка, бўлочня, бўлочник, -иця*. — Syn. *білий пшеничний хліб*, Тимченко 153.

Perhaps from Po. *bulka* 'ts', the ultimate source being Fr. *boule* 'ts', or MHG. *bulle*, ModHG. *Beule* 'swelling, boil', Преображенский 1, 52, Slawski 1, 50, а. о.

бўлла, Wd. *бўля* 'the Pope's (Papal) bull', MUK. *буля* Dsg. (XVII c.), *булли* Gsg. (XVIII c.); BRu., Ru. *ts*, Po. *bulle*, etc. — Subst. *папська постанова або декрет*, Тимченко 153.

From Lat. *bulle* 'ts', Тимченко 1. c.

булябишка dial. 'Nymphaea alba L.: water lily' (Полісся, Лисенко 19), ModUk. only. — Syn. see *латаття*.

From *бўльба*, q. v., perhaps under the influence of *Lilium bulbiferum* L.

буль! interj. imitating a bubbling or gurgling sound, ModUk.; BRu., Ru. *бульк!*, *буль-бўль!*, Po. *bul - bul!* — Deriv. *бульк!*, *буль-буль!*, *бўлька, бўлочка, бўлькати, -ання, бўлькнути, -нення, бўлькотати, -іння, билькотіти, -іння, билькати, бубўлькати, бубўлькнути*; FN. *Бўлькот*.

An o/p. variation of root **bylk-*, see *бёлькити*.

бу́льба, Wd. also **бу́льва** (Посіяння, Пшен'юрська 71) 'tuber; potato; bubble; blister', MUK. булбашки Npl. (XVIII c.); BRu. ts, Ru. dial. *бу́льба, бу́ньба, ву́лба* (Vasmer 1, 143), Po. *bulba, bulwa*, Cz. *bulva*, Slk. *buľva*. — Deriv. *бу́льбочка, -ковий, бу́льбашка, -иний, бу́льбиско, -ище, бу́льбяник, бульбо-видний, -збір, -ід, -плід, -утворення*, etc., dial. *бу́льба́н, -ик* (Болеків), *бу́лі* (Со-Ср.), *бу́ля* (РССтоцький Slavia 5, 16), *бу́льмані* (Закревська ДослМат. 6, 30), FN. *Бу́льба, Бу́льбе́нко, Бу́льбо́ід, Бу́льбу́к, Бу́льбу́к, Бу́льбу́х*. — Syn. *карто́пля*.

Uk. *бу́льба* (dial. *бу́льва*) comes from Lat. *bulbus* 'bulb', perhaps through the medium of Po. *bulba, bulwa*, Berneker 1, 100, РССтоцький 1. c., Richhardt 38; yet, dial. *бу́ля (бу́лі)* seems to be a G. loanword, cf. ModHG. *Bolle* 'bulb'; cf. also Закревська ДослМат. 6, 30 - 31.

бу́льбас see **бе́льбас**.

бу́льва Wd. see **бу́льба**.

бу́льва́р 'boulevard, avenue, (public) walk', ModUk.; BRu., Ru. (since 1803) ts, Po. *bulwar*, etc. — Deriv. *бу́льва́рчик, бу́льва́рний, -ик, -иця*. — Subst. *широ́ка, обса́джена дере́вами ву́лиця*, Бойків 78.

From Fr. boulevard 'ts', Кузеля 51, the ultimate source being MHG. *bolwerk*, ModHG. *Bolwerk* 'bulwark, bastion', РССтоцький 4, 238, Gamillscheg 129, Skeat 69.

бу́льди́рія́н see **бу́лди́рія́н**.

бу́льдóг see **бу́лдóг**.

бу́льдóзер 'bulldozer', first recorded in the XX c.; BRu., Ru. and other Sl. ts. — Deriv. *бу́льдóзерний, бульдо́зеріст*. — Subst. *земле́рийно-тра́нспортна маши́на*, УРЕ 2, 148.

From E. *bulldozer* 'ts' (: *buldoze* 'to break into big pieces'), УРЕ 2, 148, Partridge 63.

бу́льйон 'broth, bouillon, meat soup', ModUk.; BRu. ts, Ru. *бу́льон* (since 1780), Po. *bulion*, etc. — Deriv. *бу́льйончик, бульйонний, -іновий*. — Subst. *юшка з м'яса*, Бойків 78.

From Fr. *bouillon* 'ts' (: *bouillir* 'to boil'), Gamillscheg 128, АкСл. 1, 686.

бу́лька, бу́лькати, etc. see **буль**!

бум 1. 'boom; sensation, racket', first recorded in the XX c.; BRu., Ru. ts. — Subst. (*біржовий* :) *коро́ткоча́сне о́живлення еконо́мічного житт́я*; colloq. *сенза́ція, шумі́ха*.

From E. boom 'ts', Ляхів 107, АкСл. 1, 686.

бум 2. 'boom (a beam or pole)', first recorded in the XX c.; BRu., Ru. ts, Po. *bit*. — Subst. *брус для гімнастичних вправ*.

From E. *boom* 'beam, pole', the ultimate source being Du. *boom* 'pole, tree', Skeat 67, АкСл. 1, 686.

бум! interj. imitating the deep sound of bells, cannons, etc., ModUk.; BRu., Ru., Bu. ts, SC. *bum!* Cz., Slk., Po. *bum!* — Deriv. *бум - бум! бумкати, -ання, бумкнути, бумбумкати, -ання*. — Syn. *бом!*

An o/p. interj. of a recent date, РССтоцький 3, 142 and Slavia 5, 15.

бума́га, also **бома́га** (РССтоцький Slavia 5, 19) 'paper; official paper[s], document, act, deed', MUK. *бума́га* : ба́волна, пап'єр, а́лбо вся́кая мя́ккотá (1627 Беринда), OES. бума́гою Isg., на бума́ги; Ru. *бума́га* (since 1414), dial. *гума́га*. — Deriv. *бума́жний* 'of paper; of cotton', *бума́жник*. — Subst. *папі́р*; MUK. also *ба́во́вна*.

The word has not yet been satisfactorily explained; according to Корш Archiv 9, 661 and ИзвОРЯС 8 : 4, 55 - 58, *бума́га* is a secondary formation out of the adj. *бума́жний*

'of paper; of cotton', and this is directly based on It. *bambagia* 'cotton', *bambagino* 'of cotton'; in this view Корш is followed by Vasmer 1, 144, who emphasizes the circumstance that paper in the XIV c. came to E. Europe mostly from Italy; yet it is very likely that the word (probably still in the meaning 'cotton') had been borrowed earlier from Iran, cf. Pahl. *pambak*, Pers. *pamba*, Osset. *bambag*, Arm. *bambag*, all 'cotton', Berneker 1, 101; the changes **bamb-* > **bpb-* > **bub-* > *bum-* speak for old age of the loan, Tedesco Language 27, 581; cf. also Макарушка 12, РССТовський Slavia 5, 19, Lokotsch 130, Brückner 49; here also dial. *бумбак* 'cotton thread' (Одещина, Терешко УкДіОн. 1, 96) from the same source (via Rm. *bumbac*, cf. also Cioranescu 115).

бумазе́я 'bombasine fustian, dimity', ModUk.; BRu., Ru. (since 1780) ts. — Deriv. *бумазе́йний*. — Subst. *під бархатної тканини*.

From Ru. *бумазе́я* which, in turn, comes from Fr. *bombasine*, the ultimate source being Gk. *bómbyx* 'silk-worm; silk, cotton', Skeat 67, Lokotsch 130.

бумба́к Wd. (SoCr.) 'beetle', first recorded in the XX c. — Deriv. FN. *Бумбар* (On UVAN 27, 7). — Subst. *жук*.

The word seems to be a f/e. deformation of *бóмок*, q. v.; see also *бумбак* under *бумага*.

бумба́ня Wd. (SoCr.) Bot. 'Phaseolus multiflorus: climbing bean', first recorded in 1897 (Верхарський ЗНТШ. 27, 205). — Syn. *фасо́ля черво́на, червоноцо́віта, коро́лянка, Горонде́йка, коби́льо́за, коро́лів цві́т, красо́ля, красу́ля, пасу́ля дурна́*, a. o., Makowiecki 263.

The word is a f/e. deformation of **бобя́на* < *біб*, q. v.

бумера́нг 'boomerang' ModUk.; BRu., Ru. ts, Po. *bumerang*, etc. — Deriv. *бумера́нговий*. — Subst. *метале́на зброя австра́лійців*.

From E. *boomerang* 'ts', Skeat 67, АкСл. 1, 689.

бу́на Wd. (Буковина, Дошівник РМ. 2, 301) 'grandmother', first recorded in the XX c. — Deriv. *бу́нця*. — Subst. *ба́ба*.

From Rm. *bună* 'ts', Дошівник. 1. c., Pușkariu 20, Cioranescu 115.

бу́нда 'felt coat, overcoat', first recorded in 1809 (Дже StSl. 7, 161); Po., Cz. *bunda* 'ts'. — Deriv. *бу́ндочка*; Wd. *бу́ндя*; FN. *Бунда*. — Subst. *кожу́х, шуба*.

From Hg. *bunda* 'ts', Дуже 1. c.; Brückner 49, Cioranescu 116, Бабкин ВЯ. 4 : 2, 95.

бунде́р Wd. (Hc.) 'rich man; city mayor', first recorded in 1910 (Гнатюк ЕЗб. 26, 334). — Subst. *багач; нача́льник міста*.

From ModHG. *Bürger* 'townsman, citizen', Гнатюк 1. c.; see also бю́ргер.

бундз, FN. Бундз[a], etc., see будз.

бундіо́чний, also пиндіо́чний 'boastful, haughty, conceited, vaunting, presumptuous', ModUk.; Po. (from Uk.) *buńdziuczny* (Brückner 49), *buńdziuczny* (Słownik PAN. 1, 724). — Deriv. *бундіо́чність, -но, бундіо́читися, бундіа́читися*. — Syn. *пиха́тий, гордові́тий, гонорі́стий, гонорові́тий, фуду́льний*, Деркач 28.

According to Brückner 49, the word comes from *бунці́чний* see *бунчик*; it seems to be f/e. influenced by *інді́к*, dial. *інді́юк, інді́юр*, cf. *інді́читися*, dial. *інді́ючитися*=*бундіо́читися*; *пиндіо́чний, пинді́ючитися* is influenced by *пі́са*, q. v.

буні́ти, бжуні́ти Wd. 'to buzz', first recorded in the XIX c.; Ru. dial. *буне́ть, буні́ть*, Bu. *буня*, SC. *bániti*. — Deriv. *буня́к* 'bumble-bee'. — Syn. *гуді́ти, дзиза́ти, бинча́ти, бінька́ти, жабо́ніти*, РССТовський Slavia 5, 19.

An o/p. formation like *букати, бумкати*, etc., Berneker 1, 101, РССтотський 1. с.; Bu. *буня* is referred to **bujati* (see буйти) by Георгиев 90; doubtful.

бункер 'bunker, hopper', ModUk.; BRu., Ru., Bu. ts, Po. *bunkier*, etc. — Deriv. *бункерний, бункерувати, -ання*. — Subst. *приміщення для вугілля, руди, коксу, тощо*; Wd. *протибамбовий схов, бомбосховище*.

From ModHG. *Bunker* 'ts', РССтотський 4, 261; according to Kirkconnell 12, it is a loan from E. *bunker*; doubtful.

бунт 'riot, rebellion, revolt, mutiny, sedition; bale, pack bundle', MUK. бунтовъ Gpl. (XVI c.), отъ бунта (XVII c.), бунти Npl. (XVII c.), от... бунту (XVIII c.); BRu., Ru. ts, SC. *bünt*, Slu. *pünt*, Po. *bunt*, Cz. *bunt, bund; pünt*; Slk. *bunt*. — Deriv. *бунтівний, -ик, -иця, -ицький, -ичий, бунтар, -ка, -ство, -ський, бунт[і]вний, бунтувальний, [з]бунтувати[ся], бунтик, бунтаї*; MUK. мятежник, бунтовник, справца трвоги (1596 Зизаний), бунтовство (XVIII c.), бунтованіе (XVI—XVII c.), бунтовати[ся] (XVI—XVIII c.), бунтовничий, бунтовный (XVII—XVIII c.). — Subst. *ворохобня, розрух, повстання; в'язка, тучок*, Тимченко 154.

From MHG. *bunt*, ModHG. *Bund* 'bond, fetter, confederacy' (: binden), Miklosich 24, Berneker 1, 101, Шелудько 1, 23, Тимченко 1. с., Ориенко РМ 2, 399–400, РССтотський 4, 156 and Slavia 5, 19, a. o.

бунчук 'bunchuk, Cossack standard; hetman's banner with horse-tail hanging from its top end', MUK. бунчуки Apl. (XVII c.), подъ бунчукомъ (1732); BRu., Ru., Bu. ts, Po. (from Uk.) *buńczuk*, Cz., Slk. *buňčuk*. — Deriv. *бунчуковенко, бунчучний, бунчушний*, MUK. *бунчучний* (XVII—XVIII c.), *бунчучество* (XVIII c.); see also *бундючний*. — Subst. *деревице, закінчене кінським хво-*

стом — відзнака вищого турецького достойника, вживана теж у козаків, Кузеля 51.

From Tk. *buňčuk* 'ts', Тимченко 155, Lokotsch 29, Дмитриев 22, Роголь 184.

буняк Wd. see буніти.

бунька 'pitcher, jar', ModUk. only. — Deriv. FN. *Бунька*. — Subst. *збанок, глечик*.

The word seems to be a f/e. deformation of *банка*, q. v.; there is hardly a connection between it and Cz., Slk. *buňka* 'honeycomb cell' of obscure origin, Machek 51.

бур 1. 'auger', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Deriv. *бурити, бурильний, -ик, -иця*. — Subst. *інструмент для свердління землі*.

From ModHG. *Bohrer* 'ts', АкСл. 1, 693–694, Ляхин 108; see буряв.

бур 2. EN. Boer (Du. colonist in So. Africa), ModUk.; BRu., Ru., Bu. ts, Po. *bur*, etc. — Deriv. *бурський*. — Subst. *юлландський колоніст у південній Африці*.

From Du. *boer* 'peasant, tiller of the soil', Skeat 66–67.

бур 3. see бурій.

буря see борап.

буряв 'perforator, gimlet; auger', ModUk.; BRu., Ru. (since the XVI c.) ts. — Deriv. *бурявчик, бурявити[ся], бурявлення*. — Syn. *бур*; subst. *свердел*.

Like *бур 1*, the word is considered as a borrowing from ModHG. *Bohrer* 'ts', Miklosich 24, Преображенский 1, 53, АкСл. 1, 693–694; according to Корш, Archiv 9, 494, it comes from Tk. *bur* 'to drill' and its deriv.; doubtful.

буряк Wd. see буряп.

буран 'snow-storm', ModUk.; BRu., Ru. (since 1789) ts. — Subst. *снігова буря*.

From Tk. *buran* 'ts', Преображенский 1, 53, Lokotsch 29, АкСл. 1, 695, Попов 27.

бурбиль Wd. (Cr.) see балвір.

бурбон 'churl', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Subst. *врубба людіна, нук, Ляхін* 108.

From Fr. *Bourbon* (dynasty in France: 1589–1792 and 1814–1830); the name became a depreciative term during the Fr. revolution, АкСл. 1, 695.

бургомістр, Wd. бургоміст[е]р, бурмістр, бурмістр, 'burgomaster, mayor', MUK. бурмистры Npl. (1516), анфіпат, бурмістръ, старший радца, албо справ'ца в'сякои землі (1596 Зизаній), бурмистрови Dsg. (XVII c.), бурмистри Npl. (XVIII c.); BRu. *бурмістр*, Ru. *бургомістр*, Po. *burmistrz*. — Deriv. *бургомістрський*; Wd. *бурмиструвати*; MUK. бурмистра (XVII c.), бурмистровство (XVII—XVIII), бурмистерство (XVIII c.), бурмистровський (XVI c.). — Subst. *головá, поса́дник міста, мер*, AmUk. *мейор*.

From MHG. *burgermeister* 'ts', РССтцкий 4, 181; in Wd. *бурмістр*, the medium of Po. *burmistrz* is possible, cf. Шелудько 1, 24, Горбач Суч. 9(45), 114.

бург, Wd. also бурк (Гнатюк ЕЗ6. 4, 236) 'castle', ModUk. — Subst. *замок*, Кузеля 51.

From ModHG. *Burg* 'ts'.

бурда 1. 'quarrel, fight', MUK. бур[ъ]ды (XVI—XVII c.); Po. *burda*. — Subst. *сварка, авантюра; така дитяча гра*, Кузеля 51; *зв'зда, колотий*, Тимченко 155.

The word seems to be an abbr. of *галабурда*, q. v.; the derivation from Fr. *bourde* 'lie', Brückner 48, Тимченко 1 c., is to be rejected for semantic reasons.

бурда 2. 'burden', MUK. бурды Npl. (1642); Po. *burda* (since 1564) 'ts'. — Subst. *тягар, вага*, Тимченко 155.

From MHG. *bürde* 'burden, load', Brückner 49, Тимченко 1 c., Kluge 45.

бурда 'slipslop; wish-wash', ModUk.; BRu., Ru. (since 1731) ts. — Deriv. FN. *Бурдученко, Бурдяк*. — Subst. *мутний напій*, Кузеля 51.

According to Савинов, РФВ. 21, 28, it comes from *бордо* (: *бордо называет просто бурдашкой... „Принеси-ка брат”, говорит, „бурдашки”, Гоголь*), cf. Преображенский 1, 53; for semantic reasons, however, the derivation from Tt. *burda* 'turbid, thick drink', Miklosich TE. Nachtr. 1, 18, АкСл. 1, 695–696, a. o., is more convincing.

бурдэй, also бурдй 'mud-hut, earthen hut; house without a chimney; brothel', first recorded in the XIX c.; Bu. *бурдэй*. — Deriv. *бурдэйчик*; FN. *Бурдэйний*. — Subst. *землянка; курна хата; публічний дім*.

From Rm. *bordei, burdei* 'ts', Vincenz 11, Cioranescu 97; see also the following word.

бурдэль, бордэль, also бурдэй 'brothel, bawdy-house', first occurrence: XIX c.; Ru. *бордак бордэль* (Vasmer 1, 107), Bu. *бордэй, бурдэль*, Po. *bordel, burdel*, etc. — Deriv. *бурдэльчик, бурдэльный, -иця*. — Subst. *публічний дім, дім розпусти*.

From Fr. *bordel* 'ts', Gamillscheg 122.

бурдй see бурдэй.

бурдюг, бурдюк, also бордюг, бордюх, бордюк, ['wine-, water-]skin', MUK. в бурдюгъ (1669), бурдюги (XVIII c.), бордюгъ (XVIII c.); Ru. *бурдюк* (since 1836), Po. (from Uk.) *burdziuk*. — Deriv. *бурдюжок; бурдюкий бітти*. — Subst. *мішюк із шкърти, вживаний на вино, воду та інше*

тєчи́во; *шкүратя́не* *начи́ння на хова́ння плінів*, Тимченко 155.

From Tk. : Azerb. *borduk* 'wine-skin', cf. Radloff 4, 1832, followed by Vasmer 1, 147, who rejects Brückner's etymology from Tk. - Tt. *bardak* 'jar', (cf. his ED. 45); inconceivable is also the derivation from Rm. *burdus*, Vincenz 10; according to Дмитриев 22, there is no Azerb. *borduk* in existence: ES. *бурдюк* is rather a Caucasian loanword; cf. also Преображенский 1, 53.

бурє́ки Npl. 'a kind of pastry; dumplings', ModUk. only. — Syn. *варє́ники*, Гринченко 1, 111.

It is connected with *бўрка* 'potato' (dumplings filled with mashed potato).

бўрець, Npl. *бўрці* '[side-]whiskers', ModUk. only. — Syn. *бакє́нбáрдн*.

From *бур*, *бўрий*, q. v.

бурє́шка Wd. see *мандибўрка*.

буржуа́, **буржу́й** 'bourgeois, townfolk', ModUk.; BRu., Ru. (since 1863) ts, Bu. *буржоа́*, Po. *buržuа*, *buržuј*, etc. — Deriv. *буржуа́зія*, -а́зний, *буржу́йка*, *буржу́йський*, [з]буржуа́зиту, обуржуа́зитися, -зніюватися, -знення, -зніювання. — Subst. (orig.:) *мє́шканець мїста*; *владє́ник капітáлу*; (SovUk.:) *протівє́ник більшовіцького режі́му*.

From Fr. *bourgeois* 'inhabitant of a town' (: LLat. *burgus* 'a fortified place, esp. town'), АкСл. 1, 696-697, Gamillscheg 132.

бўрий 'brown, chestnut, fulvous', MUK. *бурий* (1758), OES. в *бурых*; BRu. *бўры*, Ru. *бўрий*, Po. *бурч*, Cz. dial. *burý*, Ca. *burі*. — Deriv. *бўрець*; dial. *бурінник*; FN. *Бўрич*. — Syn. *сі́рий*; *брунатний*.

The explanation of Срезневский 1, 194, deriving it from Lat. *burrus* 'fiery-red' can hardly be accepted; its occur-

rence in ES., Po., Ca., and dial. Cz. only, perhaps supports the view that it was borrowed from Tk. Osman. *bur* 'red' or, most probably, from Pers. *bor* 'red', Matzenauer LF. 7, 17, Miklosich TE. 1, 269, Nachtr. 1, 18, 2, 90, Berneker 1, 102-103, Корш Archiv 9, 493, (extensively:) Herne 64-65.

бўрити 'to stir up, cause to ferment; to pull down, destroy', MUK. *бурите* (XVI c.), *бурить* (XVII c.); BRu. *буріць*, Ru. *бурить*, SC. *búriti se*, Sln. *búriti*, Cz. *bouřiti*, Po. *burzyć*. — Deriv. *бўритися*, з-, під-, по- *бўрити*, з-, під-, по- *бўрення*, *підбўрєвати*, -ач, -ачка; dial. *буріло*, а. о. — Syn. *руйнувати*; (*щось складене, збудоване і под.:*) *розкидати*; (*сильним ударом, наміском і под.:*) *висаджувати*; (*сильно текти:*) *біти*, *текти*, Деркач 28, 159, 184.

It is connected with *бўря* 'storm', q. v., Berneker 1, 103, Meillet RS. 2, 64, Кириченко PM. 5, 85, Младенов 50, а. о.; according to Преображенский 1, 658, it comes from a contamination of *заоборити and *бўря*; inconceivable.

бурі́шка Wd. 'potato' see *мандибўрка*.

бурк see *брук* or *бург*.

бўрка 1. Wd. 'potato' see *мандибўрка*.

бўрка 2. 'felt cloak', MUK. *буркя* Asg. (1734); BRu., Ru. (since 1780) ts, Po. (from Uk.) *burka*. — Subst. *воє́ляна опанча́*, Тимченко 156.

Derived from *бўрий* 'brown felt cloak', cf. Brückner 49-50, followed by Vasmer 1, 147; inconceivable are explanations from Pers. *bārk* 'leaf', Горяев 34, Lokotsch 19, and from Hg. *burok* 'cover', *burkolat* 'wrapping', Дмитриев 39.

бўрка́ти, *бўркнути* 'to grumble, mutter, growl: to rouse, wake up, call up; to answer sharply (abruptly, rudely)', MUK. *буркне* (XVIII c.); BRu. *бўркає*, *бўркнєць*, Ru.

— Сун. *куніти, клеко́тати, клеко́тїти; виру́вати, бу́яти*, Деркач 28.

Derived from *бу́ря*, q. v.

Бурлу́к, Великий, Середній, Сухий GN. Burluk (name of 3 rivers in Don-basin, Кат. річок 159), ModUk.; Ru. ts. — Deriv. GN. *Бурлу́цький*.

From Tk. Osman. *borluk* 'ground, dregs (of muddy water); uncultivated land', Radloff 4, 1661, Vasmer 1, 148.

бурмі́ло, Wd. (Ср.) *бурма́к* 'grumbler, growler, mumbler', fig. 'bear; heavy awkward person', ModUk. only. — Deriv. *бурмі́й; бурмо́ситися*. — Сун. *бурк[от]їти*.

Based on *бурмота́ти, бурмоті́ти*, q. v.

бурмі́стер see бургомі́стр.

бурмота́ти, бурмоті́ти, also *бормота́ти, бормоті́ти* 'to murmur, mutter, mumble, grumble', ModUk. only. — Сун. *буркота́ти, буркоті́ти*.

An o/p. formation like *буркота́ти, буркоті́ти*, q. v., РССтоцький 3, 145.

бурну́с, dial. *бу́рмус* (Подністров'я, Janów 152) 'bur-nous(e), hood; cloak (mantle)', MUK. в бурну́сь (XVIII с.), BRu., Ru. ts, Po. *burnus* — Deriv *бурну́сик, бурну́совий*. — Subst. *рід плаща́ з капюшо́ном*, Тимченко 157, *вє́рхній одяг*, Кузеля 52.

From Ar. *burnus* 'ts', Макарушка 6, Lokotsch 30, Тимченко 1. с., (extensively:) Ващенко 10.

бу́рок see брук or бург.

Буромля GN. Buromla (name of a river and city in Ukraine), BR., Ru. ts, Po. *Boromla*. — Deriv. *Буромжа, Буромжи*.

The name is a f/e. deformation of orig. **Боровля* from *бір, бору*, q. v., influenced by *бурий*; the interchange of

suffixes *-omla||-ovlja* is evidenced in Po. *Lubomla||Lubowla* (*||Lubowl*), cf. Рудницький On UVAN. 15, 40 - 41.

бу́рса 'bursa, bursa (home or boarding house for students, semi-religious educational institution); flock, herd'; Wd. (Lk.) 'chaos, noise' (Приймак РМ. 2, 449); MUK. *бурсники* Npl. (1493 - 4), до *бурьсы* (XVII с.), в *иньшой бурсь* (XVII с.), *въ бурсь* (1777); BRu., Ru. (since 1803) ts, Po. *bursa*, etc. — Deriv. *бурса́к, -а́чка, бурса́чина, -и́ще, бурса́чок, -чн́я, бурса́цький*; FN. *Бурса, Бурса́к*. — Subst. *спільне мешкання учнів*, Тимченко 157; *завє́дення, де живуть бідні школя́ри; гурт, грома́да, чередá*, Кузеля 52; Wd. (Lk.) *не́лад, Гвалт, го́мін*, Приймак 1. с.

From LLat. *bursa* 'sack, purse' also 'number of persons living together (from one purse)', the ultimate source being Gk. *býrsā* 'hide, skin of which purses were made', Тимченко 1. с., Преображенский 1, 54, Kluge 39, Skeat 81.

бурса́т 'sac or saclike cavity; inflammation of a bursa', ModUk. — Subst. *ка́псули́ця, ка́пшувчи́ця, запáлення ка́псули*, Бойків 79.

From LLat. *bursa*, see the preceding word.

бурсува́тися 'to beat (flutter) about, struggle (within)', ModUk. only. — Subst. *ки́датися, метáтися (в зне-сї́ллі), бі́ттися*.

Perhaps it is a f/e deformation of *бо́рсатися* see *бо́рсати*.

бурт 'groove, encasing, joint, socket', MUK. *буртницъ* Gpl. (1767); Ru. dial. *бурт*, Po. *burt*. — Deriv. *бурті́ти, буртї́ти, буртува́ти, бурті́ль; бурті́сь!* interj. — Subst. *паз, жолобо́к у стопа́нх, куди́ заклада́ють дош-ки́*, Бойків 79.

From ModHG. *Bort* 'board', Преображенский 1, 54, РССтоцький *Slavia* 5, 20, Brückner 50.

бурта 'heap, pile, lot, mound, embankment', MUK на бурти, от буртовъ (1731); Po. *burt[a]*. — Deriv. GN. *Бурти*. — Subst. *насин*; *вісипи земляні*, Тимченко 158.

From ModHG. *Borte* 'border', Brückner 50, Kluge 39.

буртити, буртувати, etc. see бурт.

бурўлька 'icicle; stick-head'; also **бурўнька** 'tube, pipe', ModUk. only. — Deriv. *бурўльчка*. — Syn. *ледяна сусілка*, Уманець 971; *голівка палки*; *трубка*, *ціпка*, *рўрочка*.

The word seems to be derived from бур 1. with suffixes *-улька*, *-унька*, the evolution of meaning being: 'tube, pipe' (> *'stick') > 'stick - head' > 'icicle'.

бурўн 'breaker, surf, backwaves, wave, billow; snow-drift', ModUk.; BRu., Ru. (since 1789). — Subst. *хвиля*; (*висока*;) *вал*, Деркач 28.

Derived from *бўря*, q. v., Berneker 1, 103; less convincing is the derivation from *бўркати*, *бурліти* proposed by Преображенский 1, 54; or from Tk. *burun* 'nose', Дмитриев 45.

бурундук 1. also бурунчук, буркунчук Bot. 'Medicago falcata L. : lucern', ModUk. only. — Syn. *буржун*, *цвіла*, *чечевичник*, *горішок*, *люцерна серпата*, *медунка*, *равлінник*, *равельник* *серпуватий*, *спотиказ*, Makowiecki 226 - 227.

According to Miklosich TE. Nachtr. 2, 189, it comes from Tk. *burunduk* 'ts'; dial. *бурунчук*, *буркунчук* are contamination forms of *бурундук* and *буржун*, q. v.

бурундук 2. 'chipmunk, chipmunk, hackee', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Deriv. *бурундучок*, *бурундуковий*; FN. *Бурундук*. — Subst. *сибірська білка*.

From Cher. *urundok* 'Tamias sibiricus', Kiparsky Festschrift Чижевський 144 and SEEJ. 9, 80 - 81.

бурўнька see бурўлька.

бурх! interj. imitating the sound of the wind, waves, etc., first recorded in the XIX c. — Deriv. *бурхати*, *-ання*, *бурхнїти[ся]*, *бурхотїти*, *бурхало*, *бурхвиця*, *бурхливий*, *-вість*; FN. *Бурхач*. — Syn. *пурх!*

An o/p. formation influenced by *бўря*, РССтоцький 3, 145.

бурховець 'inhabitant of Бурх (=Петербург)', нарах of Куліш, XIX c.

Derived from *Бурх*=*Петербурх* (*Петербург*) 'St. Petersburg', Желеховський 1, 51.

бурховий = брукновий, see брук.

бўрці see бўрець.

бурчак 1. 'murmuring brook', ModUk. only. — Deriv. *бурчачок*. — Syn. *дзюркїтливий потік*.

The word is derived from *бурчати*, see *бўркати*.

бурчак 2. 'mineral water spring', ModUk. only. — Syn. *буркїт*.

A f/e. deformation of *буркїт*, q. v., influenced by the preceding word.

бурчати see бўркати.

буриштин 'amber, yellow amber', MUK. Илектронъ : буриштинъ, мосїондзъ, или крушець ...||бўриштынъ (1627 Беринда), буриштинъ (1679); BRu. буриштин, Po. *bursztyn*, dial. *bursztyn*, *bersztyn*, OSC. *burštīn*, *burštīn*, *buršan*. — Deriv. *буриштинка*, *буриштиновий*. — Subst. *янтар*; *копальна живиця з буриштинного дєрева*; *річ вироблена з буриштинну*, Тимченко 158.

From MLoG. *bornstēn* 'amber', Berneker 1, 102, Шелудько 1, 24, Brückner 50, РССтоцький 4, 155; the accent in

burymín speaks against the medium of Po. *bursztyn*, as assumed by Richhardt 38; yet, cf. Kiparsky SEEL 9, 80.

буря 'storm, tempest; foul weather', MUK. буря (XVI—XVIII с.), OES. буга (XI с. Остр. ев.), буря (1073 Ізб. Св.); BRu. *бўра*, Ru. *бўра*, OCS. *burja*, Bu. *бўра*, *бўра*, Ma. *бўра*, SC. *bùra*, Slu. *bùrja*, Cz. *bouře*, Slk. *bùra*, Po. *burza*. — Deriv. *бўрка*, *бурўн*, *бурёмний*, -*ність*, *бурлівий*, -*вість*, *бўр[я]ний*, -*ність*, *бўрмн[я]*, *бурятн*, *бўр-кати*; compounds : *буревій*, -*вісник*, -*лѳм*, etc.; GN. *Бўрин*, *Бўринський*, *Бўрини*, *Бўринці*. — Syn. (*сільна* :) *гроза*; (*з громамі* :) *гровівця*; (*на морі* :) *шорм*, Держак 28; *хуртовіна*, *шквіря*, Степанковський 197.

PS. **burja*, corresponding to Latv. *bairuēt* 'to bellow; roar', root ***bhour-* : ***bhair-* 'roaring, raging', Berneker 1, 103, Преображенский 1, 55, Walde-Pokorny 2, 191, Meillet RS. 2, 65, Bezenberger BB. 26, 118, Trautmann 28, Георгиев 92, а. о.

буряк, Wd. *бурѳк*, Bot. 'Beta vulgaris L.: beet, beetroot, beet-radish, sugarbeet', MUK. бураковий (XVII с.), бураки (XVIII с.), буряка Gsg. (XVIII с.), BRu. *бурѳк*, Ru. dial. *бурѳк* (Vasmer 1, 146), SC. *bōrāč*, *bōrāžina*, Slu. *borāga*, *borāza*, Cz. *borák*, *borág*, Slk. *burjak*, Po. *burak*, also *borak*, *borag*. — Deriv. *бурѳчок*, *бурѳковиння*, *бурѳчиння*, -*ісько*, -*іще*, *бурѳківник*, -*іця*, -*іцтво*, -*іцький*, -*ічий*, *бурѳковий*, [*з*] *бурѳковити*; compounds : *бурѳко-вѳд*, -*вѳма*, -*збирѳльний*, -*збирѳння*, -*комбѳйн*, -*котѳч*, -*міѳка*, -*підміѳч*, -*різка*, -*сійний*, -*сіяння*, etc.; FN. *Бурѳк*, *Бурѳківець*, *Бурѳк*, *Бурѳчок*; GN. *Бурѳк*, *Бурѳківка*. — Syn. *бут*, *рїмля*, *рїмкля*, *рїмтля*, *свѳкла*, *свѳкловіця*, *свѳкла*, а. о., Makowiecki 54; *бѳтень* Горбач 0, 21.

The word is generally considered a borrowing from LLat. *borāgo* (It. *borragino* > SC. *bōrāžina*) 'borage',

Miklosich 19, Rostański 1, 274, Berneker 1, 72, Brückner 49, Огієнко PM. 1, 400, а. о.

бур'ян 'weed', MUK. в бур'янъ (1670), бурянами Irl. (XVIII с.); BRu. *ts*, Ru. *бур'ян* (since 1847), Bu. *бўрен*, Ma. *бўріан*, SC. *bùrjan*, Slk. *burina*, Po. *burzan*. — Deriv. *бур'янина*, *бур'янєць*, *бур'янчик*, *бур'янюка*, [*за*] *бур'янтн*, *бур'яновѳтн*; *бур'яник*, *бур'яністий*, *бур'януватий*; FN. *Бур'яник*. — Syn. dial. *хѳнта*, Держак 29.

According to Потебня РФВ. 4, 189, it is connected with *турій* 'spear, coach-grass', Gk. *τύρός* 'wheat'; this etymology, if not overwhelmingly convincing, is at any rate more acceptable than the other explanations, viz. those of Преображенский 1, 55 (: *балдыр'ян*, see *булдыр'ян*), Brückner 50 (: *burza*), Младенов 50 (: *білка*, *білье*), Георгиев 91 (: *бўен*), Vasmer 1, 151 (: *бур'ятъ*), etc.; re. Hg. *burján* see Knieza 113.

бур'ят EN. 'Bouriat', ModUk.; BRu., Ru. *ts*, Po. *Buriat*. — Deriv. *бур'ятка*, *бур'ятський*, *Бур'ятія*.

From Mong. *burijač* 'bushman', Мельхеев 22.

бўса MUK. (XVII с.) 'kind of boat', OES. *буса*; Ru. *бўса*. — Subst. *під судна*; MUK. судно — буса м'ряна, Тимченко 158.

From ONor. *bussa*, *bāza* 'ts', Соболевский РФВ. 67, 214, Срезневский 1, 194, Преображенский 1, 55, а. о.

бўсел, **бўсол**, Ed. бўсєнь, бўсил, Wd. бўську (Подністров'я), бўсько (Бучач, Тернопіль, etc.), бўсь (Ропчиці, Клепикова ВСЯ. 5, 158-160), MUK. неясн... подобный бўсюлови (1596 Зизаній), бўслѳ Npl. (1626), сіконіа : бўсель аб' боціян (1627 Беринда), бўсѳль-журѳль (XVII с. Алфавит 28); BRu. *бўсел*, dial. *бўсел*, *бўськѳ*, *бўська*, *бўсьюл*, *бўсьляня* (Клепикова I. с.), Ru. dial. *бўсел[ь]*, *бўсьоль*, MRu. бўсель, бўсюл (XVII с. Клепикова I. с.), Po.

buško, bus, busiel (Brückner 33). — Deriv. *бусленя́, -т[оч]ко, буслі́ний, бусля́чий*. — Syn. see *бузько́*.

The word is generally connected with Tk. *boz, buz* 'gray', cf. Ru. *бѣсый* 'gray', Brückner 33, Клепикова 1. с., Vasmer 1, 152-153, Jakobson, Word 7, 190, derives it from *буси*, see the following entry.

буси Npl. 'beads' ModUk.; Ru. *бусы* (since 1780). — Deriv. *буси́н[к]а*. — Subst. *штучні перли, корáли; на́мі́сто*.

According to Соболевский, РФВ. 67, 214, it comes from *буса*, q. v., the first beads having oval (boatlike) form; the etymology of Горяев 17 (: *бісер*) is less convincing, cf. Vasmer 1, 153.

бўсі! бусь! interj. imitating a thump or collision of two objects : plump!, first recorded in the XIX c. — Deriv. *бўсіньки!, бўсьнути, бу - бусь!* — Syn. *бух!*

A children's form of *бух!*, q. v.

бусо́ля, SovUk. **бусо́ль** 'surveying compass; dipping compass', ModUk.; BRu., Ru. *бусо́ль* (since 1836), Po. *bussola*, etc. — Deriv. *бусо́льний*. — Syn. *ко́мпас*.

From Fr. *boussole* 'ts', the ultimate source being It. *bussola* (< LLat. *buzula* 'little box'), АкСл. 1, 705, Gamillscheg 136, Богородицкий ДСИЯ. 1, 76-89, Unbegaun SR. 10, 179-184.

бусурма́н, бусурме́н, also басурме́н, бесурме́н, бісурме́н 'Muslim, Mahomedan; infidel', MUK. з... бисурмяниномъ (XVII c.), бесурмани Npl. (XVIII c.), OES. бусурманы (XIII c.), бесерменинъ, на бесерменъ; бусурменина Asg. (XV c.); Ru. *басурма́н, бесерме́н, бесурма́н, бусурма́н, босурма́н*, Po. *bisurmań[in], basurman, tuzurman, burso[r]man, bybrotan* (Brückner 28). — Deriv. *бусурма́нка, бусурма́нский, бусурма́нщина, [з]бусурма́ннiти*. — Syn. *мусу́лманин, мохамме́данин; невѣрний, розмѣтник*, Бойків 79.

A f/e. deformation of Ar.-Tk. *mūsūlman*, with initial dissimilative *b < m*, Solmsen KZ. 37, 590, Sköld Hannes Slavia 2, 290; in *бісурме́н* influence of *біс* 'devil' is evident.

бусь! see *бўсі!*

бусько́ see *бузько́*.

бут 1. 'boot', MUK. since the XV c. (Brückner 50), *бывъ* Gpl. (XVI c.); Po. *but*. — Deriv. *бўтик, буті́нок; GN. Голобу́тив*. — Syn. *бот*, q. v.; subst. *черевик*.

From Po. *but*, the ultimate source being Fr. *botte* 'ts', Richardt 38, or Lat. *botta*, Brückner 50; cf. also РССтонцький Slavia 5, 15.

бут 2. 'ashlar, rubble, quarystone', ModUk.; BRu., Ru. *ts*. — Deriv. *бута́рка, буті́ти*. — Subst. *будівельний матеріял із ка́меню, цегли, що йде на фунда́мент під будівлі*, Бойків 79.

Perhaps from Fr. *butte* 'mound', Gamillscheg 162; less persuasive is the derivation from It. *buttare* || *bottare* 'to push, strike' suggested by Преображенский 1, 56, Vasmer 1, 153, and (in connection with Bu. *бу́там*, SC. *bútati*) by Berneker 1, 105.

бут 3. Bot. 'young green onion'; Wd. 'Beta vulgaris : beef', ModUk. only. — Subst. *молода́ зелена цибу́ля*; Wd. *бура́к*.

Origin obscure; perhaps from **butvъ* : *бута́ти*, q. v.

бута́ 'pride, haughtiness, arrogance, overconfidence, presumption, scorn', MUK. *бугу* Asg. (XVI c.), *буга* — *гордость, досада, киченіе, гордия, явленіе* (XVII c. Си-нонима 139); Po. *buta* (since the XV c. Słowski 1, 51). — Deriv. *бўтний, -ність, буті́ти*. — Syn. *го́рдість, ні́ха, дўма, зарозумі́ість, надбўті́ість*, Тимченко 158.

The same root as in *бута́ти*, q. v.

бутан 'butane', ModUk.; BRu., Ru. ts, Po. *butan*, etc. — Subst. *газоподібний вуглеводень жирного ряду*, Ляхін 109.

From Gk. *bút[uron]* 'fat', Ляхін l. c.

бугафór 'property-man, -master', ModUk. BRu., Ru. ts. — Deriv. *бугафóрний, бугафóрія*. — Subst. *службовець театру, що видає акторам усі потрібне їм приладдя; гардеробник*.

From It. *butta - fuori* — an exclamation of the theatre manager, Аксл. 1, 706 - 707.

бугвіти, бутіти, dial. ботіти 'to rot; to seethe, boil; to be frolicsome', for MUK. deriv. see *бóтва*; Ru. *бoтeйтe-ся* 'to grow rank', *бoтeть*, *бyтeть* 'to become fat, thick', Sln. *búta* 'big-headed man, stupid person', *bútašt* 'blunt, stupid'. — Deriv. *бyтeйний* see *бoтeйний* under *бóтва*, *бoтiлий* 'fat, thick', *бyтoвoра* 'sullenness, sour[ed] temper, crabbedness', *бyтлiвий* 'rotten'. — Syn. *тpуxнути, тpу-нишати; набpякати, бyчacти; жapтyвати, пyстyвати*.

Like *бóтва*, q. v., it derives from IE. root **bheu- : *bhou- (: *bhu-)* 'to grow', Pokorny 146 - 150; Slawski 1, 51 - 52.

бyтeй Wd. (Hc.) 'young shepherd', also=бoтeй q. v., first recorded in the XIX c. — Deriv. *бyтeйми, бyтeя*. — Subst. *мoлoдiй пacтyх y гyцyлiв*, Кузеля 52.

From Rm. *botei, botău* 'herd flock', Шелудько 2, 127, Cioranescu 100.

бyтeль see бyтля.

бyтepбpód 'slice of bread and butter, sandwich', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Deriv. *бyтepбpóдик*. — Subst. *хлiб з мaслoм, cиpoм, м'яcoм, тoщo*; Wd. *канiтка*.

From Ru. *бyтepбpód*, the ultimate source being ModHG. *Butterbrot* 'bread and butter', Аксл. 1, 707.

бyти, Ed. бyть, Wd. бiти, бiти 'to be', MUK. бyты (XVI c.), бyти (XVII—XVIII c.) *byty* (1697 SOr. 10:1, 71), OES. бyти; BRu. *быць*, Ru. *быть*, OCS. *byti*, Bu. *биити* 'will be', SC. *bìti*, Sln. *bíti*, Cz. *býti*, Slk. *byť*, Po., UpSo. *byé*, LoSo. *byš*, Plb. *boit*. — Deriv. *бyттiя, дoбpó-бyт, бyвати*; several prefixed deriv. *до-, з[а]-, на-, по-, пере- при-, про-, у- бy[с]вiти, вiбути, вiбувати*. — Syn. *иcнувати; (бyти нaяoнeм:) мaтися*, Деркач 29.

PS. **byti*, IE. root **bhū- : *bhōu-* 'to be, become, arise, beget', cf. Lith. *būti*, Latv. *būt*, OPr. *bout*, Skt. *bhāvati* 'he is', Gk. *fyō* 'I beget', Lat. *fui* 'I was', Goth *bauan* 'to dwell', Berneker 1, 114 - 115, Kluge 22; Pokorny 146 - 150, a. o.; the change of *быти* > *бути* in Uk. is usually explained by the influence of Ft. *būdu*-forms, Berneker l. c.; cf. also Соболевский 101, СССтоцкий 112, Lehr and Зилинський LS. 1, A 202 - 210; see бавити, бiдло, билó, билiна, etc.

бyтiл 'butyl', ModUk. — Deriv. *бyтилeн*. — Subst. *нeгpаничний газoпoдiбний вyглeвoдeнь*.

Of the same origin as *бyтiн*, q. v.

бyтин, Wd., also бyтiна (Гуц. 33) 'large trunk (of a tree), wood (forest) to be cut down; pestle', ModUk. only. — Deriv. *бyтинap, бyтинник*. — Subst. *пeнь; мiсце, де вирiбyють лiс, зpyб; пpця в зpiбi*, Бойк. 18, Гуц. 33.

According to Hrabec, it comes from Rm. *busten* 'large trunk of a tree', Гуц. l. c.

бyтинoк Wd. see бoтинoк and the following word.

бyтынoк MUK. 'booty', бyтынoк (1552), бyтынoмъ Isg. (1586). — Subst. *вoйнна здббич, лyп*, Тимченко 159.

According to Тимченко, l. c., it derives from MHG. *biutunge* 'ts'.

бути́р see бутора.

бути́ти 1. see бутвіти.

бути́ти 2. '(of a cow :) to low, below, murmur', first recorded in the XIX c. — Syn. *мукати*.

The word is based on бу!, q. v.

бугко́л EN. 'nickname of Uk. peasants in Dobruja', first recorded in 1861. — Subst. *про́зва украї́нця в Добру́джі*.

From Tk. *Butgali* 'gruel eaters, gruel makers', Прицак UE. 1, 9, Горбач Суч. 9(45), 115.

бу́тля, бу́тель, Wd. also бо́тля 'large bottle (flask); demijohn, carboy', MUK. *бутель* (XVIII c.); Po. *butla, butel*; Ru. *бутыль, бутылка*. — Deriv. *бутелька, бутельчи́на, бутля́вий, бутелько́вий*; Wd. *бутіюка*; GN. *Бутля*|| *Бітля, Ботелька*, Бойк. 151, 184. — Subst. *сулі́й*; *пльшка*, Бойків 79.

From Po. *butla, butel*, the ultimate source being Fr. *bouteille* (<Lat. *buticula*), Brückner 51, Richhardt 38, Gamillscheg 136; РССтоцький, Slavia 5, 19, refers it, unconvincingly, to *бо́чка*, q. v.

бу́тний 'arrogant, haughty; boastful, lofty', MUK. *го́рдъ, го́рдый* : *пышный, бу́тний* (1627 Беринда). — Deriv. *бу́тність, бутні́ти*. — Суп. *пи́шний, го́рдий, наду́тий, думний*, Тимченко 159.

From *бутá*, q. v.

буто́к 'live, being, existence', ModUk. (Федькович) only. — Суп. *життя́, буття́*.

From *бу́ти*, q. v.

буто́ньєрка 'button-hole', ModUk.; BRu. *бутан'єрка*, Ru. *буто́ньєрка*, Po. *butonier*[ka], etc. — Subst. *петелька, дірка на гудзик; посуди́нка для кві́тки, що при-*

шпилюється до бо́ягу; букетик кві́тів, що приши́люється або всовується в петельку.

From Fr. *boutonnière* 'button-hole', Ляхів 109.

бу́тора, also бутір, Wd. буту́рья (Гнатюк ЕЗб. 4, 236) 'household utensils or furniture', MUK. *бутиру* Gsg. (XVIII c.); Ru. dial. *бу́тор[ъ]*, *бутора* (XVII c. РФВ. 26, 127), Sln. *bútara, bútora, ŠC. (old) butura, botura*. — Deriv. *буторіння*. — Subst. *хатне халбó : начиння, рога́чі, ко́чери, і т. ін.*, Тимченко 159.

Origin obscure; perhaps it was borrowed from Hg. *bútor* 'baggage, luggage', Berneker 1, 104.

бу́тси, also бу́ци 'football boots', ModUk.; BRu. *бу́цы*, Ru. *бу́тсы, бу́цы*. — Subst. *череви́ки для футбо́лу*, Льохів 109.

From E. *boots* 'ts', АкСл. 1, 707.

бу́ття see бу́ти.

бу́тук Wd. 'trunk', fig. 'thick, fat man' (Серафимці, Велигорський РМ. 3, 275), first recorded in the XIX c. — Subst. *пень*; fig. *товста лю́дина*.

From Rm. *butuc* 'trunk', Vincenz 7, Cioranescu 119.

бу́туран Wd. 'catarrh, cold', first recorded in the XIX c. — Subst. *нежить*.

Origin obscure.

бу́ф, бу́фо 'buffo, comic actor; opera bouffe theatre', ModUk.; BRu., Ru. *буф́ф*, Po. *buffo*, etc. — Deriv. *бу́ффи, буфóн, буфонáда, -а́дний*. — Subst. *ко́мічний, блазе́нський; ко́жик із з́ушлом у блазе́нство (буфонáду)*, Льохів 109.

From Fr. *bouffe* < It. *buffo* 'ts', Gamillscheg 126.

бу́фер 'buffer, shock absorber, dashpot; bumper', ModUk. only. — Deriv. *бу́феровий, бу́ферний*. — Subst. *від-*

пружник, стёржень для ослабления поштових між вагінами; гумова прокладка в автомобілях.

From E. *buffer* 'ts', Льюхін 109.

бۇфёр 'buffet, sideboard, cupboard; refreshment room, bar', ModUk.; BRu., Ru. (since 1780) *ts*, Po. *bufet*, etc. — Deriv. *буфетник, буфетний, -ик, -иця*. — Subst. *шафа на посуд і харч, приміщення, де продають напії та закуски*, Бойків 79.

From Fr. *buffet* 'ts', АкСл. 1, 710, Gamillscheg 157.

бۇфо see бұф.

бух! interj. imitating the sound of a fall, shot, etc. : bang!, plump!, bump!, first recorded in the XIX c. — BRu., Ru. *ts*, Cz., Po. *buch!* — Deriv. *бұхати, -ання, -ало, вібух[нути], вибухати, бұхнути, -нення, бұхати, бухкотити, -іння, бубуць!, бубу́х! бубу́хнути, -нення*; FN. *Бұхало*. — Syn. *бах!, бе[в]х!,* РССтоцький 3, 142–143.

An imitative interj. related to *бах!, бе[в]х!*, q. v. РССтоцький 1. c.; Berneker 1, 97, connects it with Latv. *bāuks!* 'bang!', MHG. *buc* 'blow, stroke'; he is followed by Преображенский 1, 56, Sławski 1, 48, a. o.; according to Machek, it is a deverbative formation based on **bukati* (cf. Ru. *букать* 'to blow, thump'), related to Latv. *bagāt* 'to rivet, blow', cf. his ED. 39 and Jakobson Word 7, 188–189.

бухан 1. also бухон, бохан, Wd. бохон; бухонка (Полісся, Лисенко 19) 'round loaf of white bread', MUK. по одному бохону (1529), бохонов чотыри (1570), дванадцет бохонов (XVII c.), бохонець (1699), три бохенки (XVII c.); BRu. *бохон*, Po. *bochen, bochenek*, OCz. *bochnes*, Cz. Slk. *bochník*. — Deriv. *буханець, буханка, буханчик, бухин[оч]ка, бухоний*; Wd. *бохонець, боханець, бо-*

хончик; FN. *Бухан*. — Syn. *хлібина; (маленька хліб-на :) хлібчик, хліб'я, хлібеня*, Барнет 29.

From Po. *bochen, bochenek*, OPo. *bochnies*, the ultimate source being MHG. *vochenze, fochenz* 'white bread, cake' (< Lat. *foecacia*), Berneker 1, 67, Vasmer RS. 3, 263, РССтоцький Slavia 5, 14, Brückner 78, Sławski 1, 38, Machek 37, Richhardt 36, a. o.

бухан 2. 'blow, cuff, tap', ModUk. only. — Deriv. *буханець*. — Syn. *стусан, штовхан*.

From *бұхати*, see бух!

бухгалтер, Wd. бу[х]гальтер 'bookkeeper, accountant, auditor (of accounts)' ModUk.; BRu., Ru. (since 1780) *ts*, Po. *buchhalter*, etc. — Deriv. *бухгалтерка, бухгалтерія, бухгалтерський, -ство*. — Subst. *книговод, рахівник*.

From ModHG. *Buchhalter* 'ts', РССтоцький 4, 229.

бўхня Wd. 'hut', ModUk. only. — Deriv. FN. *Бўхня*. — Subst. *бўда; малі, невікінчена хата*, Кузеля 53.

Origin obscure.

бухт, also бұхта, arg. бухта́ва (Горбач 0, 21), 'fritter, puff (pastry)', ModUk.; Po. *buchta*, Cz., Slk. *buchta*, Sl. *bukta* 'woman with a fat face'. — Deriv. *бұхти[чо]к*. — Subst. *пампух, колáč*.

From бухтіти, q. v.

бұхта 1, 'bay, bight, creek, cove', ModUk.; BRu., Ru. (since 1789) *ts*, Po. *buchta*, etc. — Subst. *морська невеличка зато́ка, зато́чина*, Бойків 79; *заворот, лáхта*, Степанковський 19.

From ModHG. *Bucht* 'bay', Korbut PF. 4, 501, РССтоцький 4, 262.

бўхта 2. 'coil, flake', ModUk.; BRu, Ru. (since 1803) ts. — Subst. *вірьовка складена бұнтами; койло, койлма, койлунок, закрут*, Степанковський 45.

From Du. *bogt* 'ts', Ак.Сл. 1, 712.

бўхта 3. see бухт.

бухтіти 'to flame, blaze; to roll (of a drum)', ModUk., Ru. *бұхнутъ*, Бу. *бұхсам, бұхна*, Sln. *būhnuti se*, Cz. *pa-bouchati se*, Slk. *buchtovat*. — Deriv. *бухтіння; бұхт, q. v.* — Syn. *бубнявіти, пұхнути*.

PS. **buxtēti*, IE. root ***bheu-* : ***bhou-* 'to swell, blaze', cf. E. to bouse, ModHG. *bausen*, MHG. *būs* 'inflation, swelling', Oic. *beysti*, Ic. *beysium* 'thick, big', Berneker 1, 97–98, Kluge 22–23, Pokorny 98–102, a. o.

буц! interj. imitating a collision of two objects (heads) : 'bang!'; first recorded in the XX c.; Cz., Slk. *buc!*, Po. *bęc!* — Deriv. *бұцатися, бұц[к]ати, -ання, бұцнути, -нення, бубуцнути, -нення, баран-буц! буцак, бұчик, буцїека, буцкатиий, буцматий, буцьван, бұць[о]*. — Syn. *бац!*

An o/p. interj., РССтоцький 3, 143–144.

буц arch. 'nickname of a Ukrainian living on the river Буг', first recorded in the XIX c. (Михальчук, cf. Грінченко 1, 118). — Subst. *житель із району середнього Бугу*, Дзедзєлівський ЛБюлетень 6, 40.

Based on the name of *Буг* like *бужанин*, perhaps under the influence of the preceding word (*буц!*) or *буц* 'policeman', cf. Горбач 0, 38.

буцегарня, Wd. *буцигярня* 'jail, coop, guardhouse; clink, clan', ModUk. only. — Subst. *в'язниця, тюрма; ката-ланська, темна, холодна, чорна*, Багмет 29.

According to Горбач, 0, 38, it comes from ModHG. *Butz* 'policeman' and *фурди́арня* 'jail', see s. v.

буцентáвр 'bucentaur, fabulous monster, half ox, half man; state barge of Venice in the time of the doges', ModUk. — Subst. *пото́бра з лю́дськими, во́ловими й кі́ньськими чле́нами; гале́ра вене́цького до́жа*, Бойків 79–80.

From Gk. *bu-kéntauros* 'ts' (through Lat.).

буцефа́л 'Bucephalus, the war horse of Alexander the Great; (jocosely:) any horse', ModUk. — Subst. *на́зва ко́ня Олекса́ндра Македо́нського; взага́лі — неі́жджма́лий, норови́стий кінь*, Бойків 80.

From Gk. *bu-kéfalos* 'ts' (through Lat.).

буци see бұтси.

буцївка see буц!

бұци́м 'as if, as through, pretending', MUK. *буцѣмъ* (XVIII c.), *буцѣм* (1736 Інтермедії 103); BRu. *бұцца, бұц-цым, бұццям*. — Syn. *ніби, ненáче*, Тимченко 159.

From *будь-сем[у]* 'be it like that' with Uk. ікання (*e > i*); BRu. *бұцца < будь-се, бұццям < быти-се-му*, while *буццым* seems to be a contamination form of both.

буцкати́й, буцматий, буцьва́н, бұцьо, etc. see буц!

бұча 'uproar, tumult, brawl, riot, scuffle', MUK. *бучу* Asg. (XVIII c.); Ru. ts, Бу. *бучало* 'waterfall', *буча* 'I murmur', SC. *būka* 'roaring' Sln. *būkati*, Cz. *boukati, bučeti*, Slk. *bukat', bučat'*, Po. *buczeć*, OPo. *buczny*, UpSo. *buczeć*. — Deriv. *бучний, бұчність, -но, бұчка*. — Syn. colloq. *та-рапа́м, гаржі́дер; (рі́дше:) ша́рварок, веремі́й-ін, со-дб[а]*, Деркач 29.

PS. **bukja* : **bukati* 'to roar', IE. root ***bheu-* : *bou-* o/p. for hollow sounds, extended by *-k-* formant, cf. Skt. *būkkāra-* 'roaring of a lion', Gk. *býtēs* 'roaring', Ir. *bochna* 'roaring' sea', MHG. *pūchen, bochen*, E. to poke, a. o., Berneker 1, 98–99, Pokorny 97–98.

Бучач GN. Buchach, since 1397 (УРЕ 2, 177); BRu., Ru. ts, Po. *Buczacz*. — Deriv. *бучацький*; FN. *Бучацький*. — Syn. (argot:) *Бучніл*, Горбач 0, 21.

From a FN. **Бучак*, or a toponymic name: *бук*, q. v.; the derivation from FN. *Buczek*, suggested by Staszewski 43, is not quite satisfactory for structural reasons.

бучина, бучок, бучня, etc., see *бук*.

бучмак Npl. argot 'shoes' (Горбач 0, 35-36), first recorded in the XX c. — Deriv. *Бучма* (abbr.). — Syn. *башимак*, subst. *черевіки*.

From Tk. *bašmak* 'sandal, shoe', see *башимак*.

бучний see *буча*.

буша 'cylindrical barrel (for salting fish)', first recorded in the XX c. — Subst. *циліндричний посуд для соління риби*.

From ModHG. *Büchse* 'box, case'.

Буша GN. Busha (city in Ukraine), MUK. Буша (XVII c. EV. 2, 201); BRu., Ru. ts, Po. *Busza*. — Deriv. *Бушанка*, *Бушанська*.

It seems to be an orig. name of the river connected with *бұхати*, see *бух!*, Staszewski 46.

бушарда 'hammer, mallet', first recorded in the XX c. — Subst. *молот*.

From Fr. *boucharde* 'ts'.

бушдерево f/e instead of бузьдерево, see *бузько*.

бушель 1. dial. 'stork' (Полісся, Лисенко 19), first recorded in the XX c. — Syn. *бузько*.

A b/f. from *бушля*, q. v.

бушель 2. 'bushel', ModUk.; BRu., Ru. (since 1836) ts, Po. *buzzel*, etc. — Subst. *міра ситків міл, 35, 24 літра*, Бойків 81.

From E. *bushel* 'ts', the ultimate source being Ce. **bostā* 'a grain - measure', Partridge 65.

бушлат 'pea-jacket', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Subst. *двооборотне корітце піпальтё моряків*, Ляхів 109.

From ModHG. *Brustlatz*, Kiparsky SEEJ. 9, 81.

бушыя 'female stork; heron', ModUk.; Ru. (from Uk.) *бушла* (Vasmer 1, 157). — Syn. *бузьчиха*.

From *бўсель* : **bust-ja* with a palatalized *s* > *š*.

бушмен 'bushman', ModUk.; BRu., Ru. (since 1836) ts, Po. *Buszman*, *Buszmen*. — Deriv. *бушменка*, -нський. — Subst. *тубілець південної Африки*.

From Du. *Bosjesmans* 'ts', АкСл. 1, 714.

бушприт see *бугшприт*.

бушувати 'to bluster, storm; to rouse, dig up, root', ModUk.; BRu. *бушааць*, Ru. *бушевать* (since 1847), Po. (from Uk.) *buszować*. — Deriv. *бушування*, *бушибеник*. — Syn. *шужити*, *шалити*; *перевертати з кореня*; *шукати*.

Contrary to Brückner 50, KZ. 46, 213, no kinship of this word with Lith. *buryti* 'pile', Latv. *burā* 'crowd of people' can be proven; it is more probably connected with interj. *бух!*, q. v.; cf. Преображенский 1, 57, Vasmer 1, 156, Slawski 1, 54.

буй[ві]ти, буйк, etc. see *буй* 1.

Бичь name of the river Птич in Polissya in the XV c., cf. Соболевский Этюды 169, Топоров - Трубачев 18, 203.

The etymology of this hydronym proposed by Vasmer 2, 458, OSIP. 6, 47 : **Pstičь* < *ptiča* 'bird', is weak in view of its oldest record unnoticed by the author; Птич is derived diassimilatively from Бичь, most probably through the

stages : **Bzdičь* (or **Bodičь*) > **Bztičь* (or **Botičь*) > **Btičь* > *Ptičь*, the ultimate source being **bzčь* (: **bьčь*), the same root as in *бджола* 'bee', see s. v.; while this etymology is not to be taken as being conclusive (at the present time), it is derived from full consideration of the lingual data and, therefore, it is more convincing than that of Vašmer, or the derivation from Lith. *putytis* 'young bird' suggested by Топоров - Трубачев s. c.

бчолá see *бджолá*.

бювáр 'blotter, blotting pad', ModUk.; BRu. Ru. (since 1874) ts, — Deriv. *бювáрний*. — Subst. *пáнка з аркiшуа-ми промокальнoгo папéру*.

From Fr. *buvard* 'ts', Ляхiн 110, АкСл. 1, 732, Gamillscheg 162.

бюджéт 'budget; household accounts', ModUk.; BRu. Ru. (since 1836) ts, Po. *budzet*, etc. — Deriv. *бюджетний, бюджетовий*. — Subst. *приблизне обчислення можливих доходів і видатків (держави, установи, підприємства, особи) на певний час*.

From E. *budget* 'ts', Орел 1, 151, Ляхiн 110, the ultimate source being Lat. *bulga* 'little (skin-) bag', Skeat 77, Ориенко РМ. 1, 400 - 401.

бюлетéнь, Wd. бюлетин 'bulletin', ModUk.; BRu. *бюлетéнь*, Ru. *бюллетéнь* (since 1803), Po. *biuletyn*, etc. — Subst. *корóткe пoвiдoмлення; [не]перiодичне видáння*.

From Fr. *bulletin* 'ts', Ляхiн 110, АкСл. 1, 733, the ultimate source being It. *bulletino*, Gamillscheg 158.

бюргер, SoyUk. бюргер 'burgher', ModUk.; BRu., Ru. *бюргер*. — Subst. *мищанин, обивáтель*.

From ModHG. *Bürger* 'ts', Ляхiн 110; see also Wd. бундér.

бюрéта 'burette, a graduated glass tube for delivering measured quantities of liquid or for measuring the liquid or gas', ModUk.; BRu. *бюрéтка*, Ru. *бюрéтка*. — Deriv. *бюрéтка*. — Subst. *скляна трiбка iз скáлею, що нéю вiдмiрюють певну кiлькiсть плинну або гáзу*.

From Fr. *burette* 'ts', Ляхiн 110.

бюрó 'office, bureau', ModUk.; BRu., Ru. (since 1799) ts, Po. *biuro*, etc. — Deriv. *бюрó, бюрóвий*; see also *бюрократ*. — Subst. *канцелярiя-контóра; керiвний орган установи, органiзацiї; стiл до писання*.

From Fr. *bureau* 'ts', Ляхiн 110, Gamillscheg 159, Ориенко РМ. 1, 401 - 402.

бюрократ 'bureaucrat', ModUk.; BRu., Ru. (since 1836) ts, Po. *biurokrat*, etc. — Deriv. *бюрократiзм, бюрократiя, -тка, бюрократичний, -нiсть, бюрократизацiя*. — Subst. *сухий, формальний урядовець*.

From Fr. *bureaucrate* 'ts', АкСл. 1, 735, Gamillscheg 159.

бюст 'bust', ModUk.; BRu., Ru. (since 1799) ts, Po. *biust*, etc. — Subst. *погруддя; вéрхня частина жiночого тiла, грудi*, Бойкiв 80.

From Fr. *buste* 'ts', the ultimate source being It. *busto*, Gamillscheg 161; according to РССтоцький 4, 224, it was borrowed from ModHG. *Büste* 'ts', see the following word.

бюстгáльтер Wd. 'brassiere, bras', first recorded in the XX c.; Po. *biusthalter*. — Subst. *нагрудник*.

From ModHG. *Büstenhalter* 'ts', РССтоцький 4, 224,

б'ючка 'pulse, artery', ModUk. only. — Deriv. *б'ючниця*. From *бiти*, q. v.

б'язь 'a cotton material', MUK. *безю* Isg. (XVII—XVIII c.), OES. *бязь, безь*; BRu., Ru. ts, Po. *bezestan*. — Deriv.

б'язевий. — Subst. *убілена* або *пофарбована бавовняна тканина*, Бойків 80.

From Ar. *bazz* 'ts' Lokotsch 23-24, АкСл. 1, 736, perhaps through the medium of Tk. *báz*, Miklosich 415, Корш Archiv. 9, 490, Тимченко 81, а. о.

б'язь, Gsg. б'язя||б'язю, Wd. 'sailcloth' (Подністрів'я, Дзєндєлівський ЛБюлетень 6, 40), first recorded in the XX c. — Subst. *полотно*, з якого шийють *п'ярус*, *вітриль-не полотно*, *гребінниця*, Степанковський 173.

Perhaps *f/e* from *б'язь* under the influence of *повість*; see the preceding word.

В

В, в — the third letter of the Uk. alphabet, MUK. and OES. name *вѣдѣ* from OCS. *vědě* 'I know'; numerical value — 2, with a preceding sign † = 2000.

в conj. (generally used after or between vowels, otherwise interchanging with *у*) with *Gen.* 'at, in possession of'; with *Acc.* (here also arch. *во*) '[in]to, for, at, on'; with *Loc.* (here also *ув[і]*, *всі*, Wd. *ві*, arch. *во*) 'in, at', MUK. *в, въ*, *у*, OUK., OES. *въ, у*; BRU. *ѣ, у*. Ru. *в, во, у*, OCS. *вѣ, у*, Bu., Ma. *в, у*; SC. *u*, Sln., Cz. *v, u*, Slk. *v, vo, u*, Po. *w, we, u*, etc. — Deriv.: Frequently used as a prefix, e. g. *вкрай* : *украї* (: *край*), *вранішній* : *уранішній* (: *ранішній*), *вдесятеро* : *удесятеро* (: *десятеро*), *вмерти* : *умерти* (: *мерти*), *внести* : *унести* (: *нести*), *вийти* : *увийти* (: *йти*), *вранці* : *уранці* (: *рано*), *вдома* : *удом* (: *дім*), *впівні* : *упівні* (: *півний*), *впоперек* : *упо-перек* (: *поперек*), *враз* : *ураз* (: *раз*), etc.

Uk. *в* continues two different PS. prepositions : **вз* (**взн-*) and **у* as a result of the typical Uk. interchange of *в* and *у* depending on the preceding vowel or consonant respectively, cf. Сімович 62-64, Синявський 22-23, Рудницький On UVAN. 1, 32-40, а. о.; this phenomenon can be traced as far back as the XI—XII cc., Крымський 1, 110-111.

PS. **вз*, *взн-* together with **у-* (e. g. OCS. *odolъ* 'valley') and **он-* (e. g. OCS. *onušta* 'sandal') reflect IE. ***n* : ***en* : ***on* 'in', cf. Lith. dial. *inf[ɫ]*, OPr. *en* 'in', Gk. *en*, Alb. *inj* 'till', Lat. *in*, Goth. *in*, E. *in*, etc., Vondrák 1, 146-147, 2, 316-317, Kluge 157, Trautmann 69, Pokorný 311-312, а. о.; on the other hand PS. **у* continues IE.

****au** : ****ou** 'away, down', cf. Lith., Latv., OPr. *au-* 'away', Skt. *áva* 'down[ward]', Lat. *au-* in *auferō*, *aufugiō*, etc., Trautmann 16-17, Walde-Hofmann 1, 79, Pokorny 72-73, (extensively :) Колодяжний 43-59.

v- prefix, see the preceding entry.

v. abbr. of *vik*, q. v.

v... as a prothetic element is found in such words as *вогѡнь* (:dial. *огѡнь*, *огѡнь*), *вонѡ* (:**она*), *вѣлици* (: *ѣлици*), *вуж* (: GN. *Уж*), *вус* (: FN. *Вилоус*), *вѣд* (: **опз*), *вѣд* (: *од*), *вѣтицѣ* Gsg. (: *пан - отицѣ*), etc., cf. Сімович 54-55, 72; in dialects, especially in Wd., it is widely diffused, cf. *вѡки* || *вѡки* || *вѡки*, *вѡрка*, *вѡвѣс*, *вѡхирук*, *вѡкѣица* (= *акѣица*), Пшен'юрська 30; this is also typical for dial. forms of names *Вѡсин* (: *ѡсин*, Сімович 72), *Вѡстѣ* (*Їстѣ*, Гринченко 4, 550), *Вѡль'а*, *Вѡльдѣ* (orally from *ѡль'а* Войценко), a. o.; in some instances *в...* corresponds to initial *г...* or *й...* : *воробѣць* : *воробѣць*, *вѣлици* : *ѣлици* (Куліш), *Вѡсин* : *ѡсин* (Сімович 72); further details belong to grammars and special works, cf. Зілінський 1, 108-109, Шило Пит. слов. мовозн. 2, 229-248, Закревська ДослМат. 4, 66-72, Kiparsky 3, 146-147, a. o.

Ваал 'Baal (any of numerous Semitic deities)', MUK. Ваалъ : балванъ, албо пануючий, або подаваючий, або бдръжавуючий (1627 Беринда); BRu., Ru. ts, Po. *Baal*, etc. — Syn. *бог сѡнца*, *що йому приносили й людські жертеи*; *символ гонітеи за матеріальними обрами*, Бойків 80.

From Heb. *Ba'al* meaning 'God', through the medium of Gk. *Vaal*, Partridge 35, Shipley 45, АкСл. 2, 19.

ва-банк '(to stake) everything; (stake) one's all', ModUk.; BRu., Ru. (since 1874) ts. — Subst. *всі гроші на карті*; (*переносно* :) *великий ризик, одчайдушність*.

From Fr. *va banque* 'ts', Лбохін 110, АкСл. 2, 19.

вабити, ваблю, вабиш, 'to lure, entice, attract, allure, fascinate; to decoy', MUK, OES. *вабити*; BRu. *вабіць*, Ru. *вабить*, *vabiti* (Supr.) 'to oppress', Sln., SC., Cz. *vabiti*, Slk. *vabit'*, LoSo. *vabis'*. — Deriv. [*з-, по-, при-*] *ваба*, *вабѣць*, *вабик*, *вабіло*, *вабіння*, *вабкий*, *ваблівий*, *-вість*, *вабний*, [*з-, при-*] *вабитися*; MUK. *вабѣ* (XVI—XVII c.); GN. *Вабля*. — Syn. *маніти*, *надити*, *за-, прима́нювати*, *принаджувати*, Бармет 29; (*си́льнѣше* :) *тягти*, Деркач 29.

PS. **vabiti* 'to lure', IE root **uāb-* 'to call, shout; to lament', evidenced in Goth. *vōrþan* 'to cry out', OHG. *woofan* 'to lament, weep', AS. *weþran*, E. *weep*, a. o., Преображенский 1, 61, Trautmann 336-337, Skeat 706, Pokorny 1109, a. o.

вав! see the following word.

вава! interj. expressing pain : 'wo[e]!'; *вава* (children's language) 'pain', ModUk.; Ru. *вава* (Vasmer 1, 161). — Deriv. *вав[о]чка*, *вавонька*, *вавкати*, *-ання*; Wd. *ваво́риту*. — Syn. *буба*; *біль*.

As in the case of Latv. *vai*, Lat. *vae*, Goth. *vai*, E. *wo[e]*, etc., Uk. *вава* is to be regarded as an instinctive formation of interjectional provenance, cf. *ва!*, *вав!* interj., РССтощкий 3, 147, Преображенский 1, 61, Trautmann 338, Kluge 387, Skeat 720, Pokorny 1110-1111.

вав-вур! interj. imitating the sound of a dove, ModUk. only.

A compound interj., see the preceding word and *вур!*, РССтощкий 3, 147.

Вавилон GN. 'Babylon', MUK. вавилончикове (XVII c.), вавилонский (XVIII); BRu. *Вавілон*, Ru. *Вавилон*, OCS. *Vavilonъ*, Po. *Babilon*. — Deriv. *Вавилонія*, *вавилонець*, *-нка*, *-нський*, MUK. *вавилоняне* (XVIII c.).

вагонний; compounds: вагоно-будівельний, -в'їд, -ремонтичний, etc. — Subst. залізничний або трамвайний віз, Бойків 80.

From ModHG. *Waggon* 'ts', РССтоцький 4, 212; the ultimate source is E. *wagon*, Kirkconnell 12.

вагабунд, Wd. вагабунда 'vagabond, one moving about without settled habitation', ModUk.; Po. *wagabunda*. — Subst. волоцюга, волохита, Кузеля 53.

From ModHG. *Vagabund* 'ts', the ultimate source being Lat. *vagabundus* '(one) strolling about' (: *vagāri* 'to wander'), Skeat 683.

ваг'ант 'wandering medieval poet; minstrel', ModUk.; Po. *wagant*. — Subst. середньовічний мандрівний поет, диктор, студент, Кузеля 53.

From ModHG. *Vagant* 'ts', the ultimate source being Lat. *vagans*, -ntis 'wandering, strolling'; see the preceding word.

ваг'анш 'pathway in the mountains'; Hc. 'forest to be cut down' (Гуц. 51), ModUk. — Subst. дорога якою ходять вівці на полоніну; ліс призначений на зруб.

From Hg. *vágás* 'cutting down, felling (of wood)', Гуц. 51; according to Шелудько 2, 128, the word came to Wd. through the medium of Rm. *văgaș* 'ts'; cf. also Cioranescu 316.

вагенбург Wd. 'barricade made by chariots', first recorded in the XX c. (Занкович 1, 247). — Subst. барикада воєн.

From ModHG. *Wagenburg* 'ts', РССтоцький 4, 262.

вагіна 'vagina', ModUk.; Ru. вагина, Po. *vagina*, etc. — Deriv. вагінальний, вагінізм, -іт. — Subst. ніхва, цівковий прорід до міттиці.

From Lat. *vagina* 'ts'.

вагов MUK. (SoCr.), also vārys 'cattle for slaughter' (XVI—XVIII c. Дуже StSl. 7, 161). — Subst. худоба на заріз.

From Hg. *vágó* 'ts', Дуже 1. c.

ваг'он Wd. see ваг'он.

вагр'анка, SovUk. вагр'анка 'cupola, cupola furnace', ModUk.; BRu., Ru. вагр'анка (since 1837). — Deriv. вагр'анковий, вагр'анник, -иця, вагр'аночний. — Subst. (низька, шхтова) ніч для витоплювання часуни.

According to Горяев 37, it comes from GN. *Wagrain* in Austria (Salzburg); there is little likelihood of its being a Gk. borrowing, as originally assumed by Vasmer, cf. his ED. 1, 163.

вагурид SoCr. 'slaughterhouse' (Ужгород, Наконецна — Рудницький 98), first recorded in 1940. — Subst. різня.

From Hg. *vágó* 'cattle to be slaughtered' and *hid* 'bridge'.

вада 1. 'defect, shortcoming, blemish, fault, demerit', MUK. вада 'ts' and: 'slander, calumny; gossip' (XV—XVIII c.), OES. вада 'rixā, litigium; error; calumnia'; BRu. ts, Ru. *adā* 'quarrel; calumny; defect' (Vasmer 1, 163), OCS. *vaditi* 'to accuse', *szvada* 'quarrel', *obaditi* 'to slander', Bu. *svada*, Sln. *vāditi*, Cz. *váda*, Slk. *vaditi*, Po. *wada*, *wadzić[się]*. — Deriv. вадкий, з[а]вад[к]а, з[а]вадливий, -вість, вадити[ся], заваджати, ваджуватися; GN. Завад[к]а, Завадіє[ка]. Завадичи; FN. Завадовський, Завадський. — Syn. гандж, SovUk. гандж; дефект; (в праці, організації роботи, тощо:) порок, Деркач 29

PS. **vada* 'ts', IE. root ***uād-* evidenced in Lith. *vadinti* 'to call, name, invite', Skt. *vāda-* 'utterance, sentence; dispute', Gk. *audé* 'tone, voice', OHG. *farwāzan* 'to curse', a. o., Trautmann 337, Brückner 598, Георгиев 112; others connect it with Lith. *vaduoti*, Latv. *vaduot* 'to pawn, put in pledge',

Lat. *vas, vadis* 'bail', Goth. *wadi* 'pledge, security', etc., Ил-ображенский 1, 62; invincible, cf. also Варбот Эт. 213-216.

ва́да 2. dial. 'ditch, channel; gutter' (Нижне Подністро-в'я, Дзєндзєлівський ЛБюлетєнь 6, 40), first recorded in the XX c.; Bu. ts, SC. *vāda*. — Subst. *річка́к для води́ на по-ли́нних гороба́х*, Дзєндзєлівський 1. с.

From Rm. *vad* 'ford; port, haven, harbour', the ultimate source being Lat. *vadum*, Puškariu 173; cf. also Геор-гиев 111.

ва́дас SoCr. 'hunter' (Гнатюк ЕЗб. 4, 236; 30, 336), MUK. вадас (XVI—XVIII с. Дзє StSl. 7, 161). — Deriv. *вада́ска, вадасити*, MUK. *вадасова́ти*. — Subst. *ловє́ць, стрі́лєць*.

From Hg. *vadász* 'ts', Гнатюк 1. с., Дзє 1. с.

ваде́мєкєм 'guide, reference book', ModUk.; Ru. (since 1837) ts, Po. *vadetesit*, etc. — Subst. *дові́дник, довідко-ва кни́жка* (*переві́жно для мандрі́вників*), Бойків 81.

From LLat. *vade tecum* (XVI c.) 'go with me', Бойків 499, Асл. 2, 22.

Вади́м PN. Vadum, OES. Вадимъ (Miklosich Bildung 39); Ru. *Вадим*. — Syn. pseudonym of *Пассєк* (Тулуб 228).

According to Соболевский, ЖСт. 1893, 4, 445, it is an abbr. of **Vadimirz* > *vaditi*, see ва́да 1; cf. also Miklosich 1. с.

вадрó Wd. (Федькович) 'pail', first recorded in the XIX c. — Subst. *вiдрó*.

The word seems to be a phonetic variation of Wd. *ведрó*, cf. such Wd. innovations as *паразидіти*. (=переходити), *двiри* (=доєрi), *Парамі́шл* (=Пережми́шь), etc., Зілин-ський 24; there is no reason for its deduction from Rm. *vadrā* suggested by Шелудько 2, 128.

вадь Wd. 'now; at last' (Желеховський 1, 53), SoCr. also *ватъ* 'or' (Гнатюк ЕЗб. 4, 236), MUK. вадъ (XVI—XVIII с. Дзє StSl. 7, 161). — Subst. *абó*, Гнатюк, 1. с.

From Hg. *vagy* 'or', Дзє 1. с.

ва́жити, ва́жиль, важкий, важли́вий, ва́жний etc. see вага́; here also **ва́жнєшний** 'festive' (Полісся, Лисенко 20).

важóха dial. 'pot-ladle' (Полісся: Колеховичі, Лєсiv JP. 38, 368), first recorded in the XX c. — Subst. *варє́ха*, see вар.

From Po. *warzocha* 'ts', Лєсiv 1. с.

ва́за 'vase; bowl', ModUk.; BRu., Ru. (since 1803), Bu. ts, Po. *vaza*, etc. — Deriv. *ва́зовий, вазо-диля́татор, -мо-тór*. — Subst. *скля́на, гли́няна абó металє́ва посудина на дво́чi, кє́тми, тóщо*, Бойків 81.

From ModHG. *Vase* 'ts', the ultimate source being Lat. *vas, vasum*, Brückner 604.

вазелін, Wd. вазеліна 'vaseline, petrolatum', ModUk.; BRu. ts, Ru. *вазелін* (since 1891), Po. *wazelina*, etc. — Deriv. вазеліновий. — Subst. *жовту́вато-бі́ла ма́са, що її́ добу́вають із на́фти*, Бойків 81.

From Fr. *vaseline* 'ts'; in Wd. *вазеліна* Po. mediation is evident.

вазо́н 'flower pot', ModUk.; Po. *vazon[ek]*. — Deriv. *вазо́н[оч]ок, вазо́н[к]овий*. — Subst. *во́рщик на кє́ткi*, Бойків 81.

From It. *vaso da fiori, vazina* 'ts', Brückner 604.

вай! see ва́йкати.

ва́йда 1. Wd. 'leader of a group of carollers', first recorded in the XIX c. — Deriv. FN. *Báйда*; GN. *Báйдич*. — Subst. *прові́дник ко́лядників*.

From Hg. *vajda* 'voyvode, provincial administrator, palatine'.

вайда 2. 'Isatis tinctorial. : woad, pastel', first recorded in the XIX c.; BRu., Ru. ts. — Subst. *синильник, синичник, ўрст*, Makowiecki 192.

From ModHG. *Waid* 'ts', Miklosich 377.

ва́йкати 'to lament, wail', ModUk. — Deriv. Wd. *а́й-ва́йкати; а́йкит, вайкитня́*. — Syn. *а́йкати, ска́ржуватися, жалібно крича́ти, наріка́ти*.

The word is of interj. provenance, the basis being *а́й!* 'hey!, oh!' still known to Buk. dialects; the ultimate source is Rm. *vai!* < Lat. *vae!*, Дошівник РМ. 2, 354; others derive it from labio-velarized *ай!* (>*вай!*), РССтощкий 3, 147.

ва́йло! interj. Wd. 'alas! alack! oh! woe!' (Желеховський. 1, 54), first recorded in the XIX c. — Syn. *ой!, йой!, ліхо!*, Дошівник РМ. 2, 354.

From Rm. *aoleo!*, *aoleu!* 'ts', Janów SymbRozwadowski 2, 275, Vincenz 14; cf. also Cioranescu 882.

вайлó 'sluggard, drone, clumsy person', ModUk. only. — Deriv. *вайлува́тий, вайлю́га, -ю́га*. — Subst. *неза́ра́дна, непово́ротна лю́дина*.

From interj. *ва́йло!* repeated by helpless, clumsy people instead of acting and working productively; for the ultimate source see the preceding word.

ва́йня́ть dial. 'to express one's dissatisfaction' (Полісся, Лисенко 20), first recorded in the XX c. — Subst. *висло́влювати незадово́лення*, Лисенко 1. c.

The word seems to be based on *вай!* like *ва́йкати*, q. v.

ва́йха Wd. 'switch' (Стрий), first recorded in the XX c. — Subst. *за́лізнична стрі́лка*.

From ModHG. *Weiche*, РССтощкий 4, 212.

ва́йца́к, ва́йчяк SoCr. 'stallion', (Гнатюк ЕЗб. 4, 236, 30, 336), first recorded in the XIX c.; Slk. *vajčiak*. — Subst. *жеребець, некастро́ваний кінь-плідник*; dial. *вірь, віряк, б'єрь, чюдодарь, пуряк*, Дзєндєлівський 89 (here accent is false: *ва́йчя́к*).

From Slk. *vajčiak* 'ts', Гнатюк ЕЗб. 30, 336.

вака́нс[ія] 'vacancy (of post, position)', MUK. *вакансь*, в'я́ ваканції (XVIII c.); BRu. *вака́нсія*, Ru. *вакансия*, MRu. *ваканция* (1703). — Deriv. *вакансува́ти*; here also *ваканцюва́ти, ваканцю́вий*; dial. *ва́кан, ва́канец[ь], ваканцюва́т[ь]* (Полісся, Лисенко 20). — Subst. *ва́льне місце, поса́да в устанóві*, Бойків 81; MUK. (also:) *пéнсія* (XVIII c.), Тимченко 179.

From Fr. *vacance* 'ts', Тимченко 1. c., Gamillscheg 876; see also *вакува́ти*.

вака́нтний 'vacant', ModUk.; BRu. *вака́нтны*, Ru. *вакантны́й*, Po. *wakujący*, etc. — Deriv. *вака́нтність*. — Subst. *ва́льний, неза́йнятий; (про зе́млю:) необро́блений; (про лю́дей:) гуля́щий*, Бойків 81.

From Fr. *vacant* or ModHG. *vakant* 'ts', Преображенский 1, 63; the ultimate source is Lat. *vacans, -ntis* (: *vacare* 'to be empty, free'), see *вака́ції*.

вака́р dial. 'cowherd', first recorded in the XIX c. — Deriv. *вака́рка*; FN. *Вака́р[ів], Вака́рюк, Вака́ренко*. — Subst. *коро́в'я́р, корівни́к (насти́х худóби)*, Бойків 81.

From Rm. *văcăr* 'ts', Шелюдько 2, 128, Pușcariu 173, Vincenz 9.

вакара́т adv. dial. 'just as' (Полісся, Лисенко 20), first recorded in the XX c. — Subst. *якра́з*, Лисенко 1. c.

From **акурат*, see *акура́тний*.

вака́ції Npl., Wd. also *вака́ція* 'vacation', MUK. *вака́цїя* Npl. (XVIII c.). — Ru. *вака́ции* (since 1799), Po.

wakacje, etc. — Deriv. *вакаційний*, -ик, -иця, *вакаціоністи*, -іння. — Subst. *час вільний від зайнятості, наїжки, тійоци*; SovUk. *канікули*.

From Lat. *vacatio* 'leisure' (: *vacare* 'to be empty, free'), Skeat 682, perhaps through Po. *wakacje*, АкСл. 2, 27.

вакніо see **вікіо**.

ва́кса 'blackening, shoe-polish', first recorded in the XIX c.; BRu., Ru. (since 1762), Bu. ts. — Deriv. *ваксувати*. — Subst. *масти́ло до чо́бит, черево́ків, підло́ги, тійоци*.

From ModHG. *Wachs* 'ts', РССТощкий 4, 216.

вакувати 'to be vacant (unfilled, unoccupied); to lie uncultivated (of a field); to be idle', MUK. *ваковати* (XVI—XVIII c.), *ваковатися* (XVIII c.); Po. *wakować*. — Subst. *бу́ти незайня́тим, вільним, що спорожнює оди́н і не займа́є дру́гий; (про речі:) не вжива́тися, бу́ти без ужитку; (про поле:) не обробля́тися; (про роботу:) не робі́тися, спини́тися; (про час:) іля́ти, марнува́ти*, Тимченко 180; *гуля́ти, порожнювати*, Бойків 81.

From Lat. *vacare* 'to be empty, free', Тимченко 1. c.

Ваку́ла PN. *Vicolus*, MUK. *Вакоулы* Gsg. (1484 Пом'яник), Вуко́ль: *Волопа́сь* (1627 Беринда), BRu., Ru. *Ву́кол*. — Deriv. *Ваку́лик*; FN. *Ваку́ла*, -ленко, *Ваку́ловський*.

From Gk. PN. *Vúkolos* (: *vúkolos* 'herdsman').

вакуо́ля 'vacuole', ModUk.; BRu., Ru. ts. and *вакуо́ль*. — Subst. *порожня́вка в протопла́змі рослі́нної клі́тини; пухи́рець наповнений водяни́стим тече́вом*, Бойків 81.

From Lat. *vacuola* 'ts', АкСл. 2, 28.

ва́куум 'vacuum; void', AmUk. 'vacuum cleaner', ModUk.; BRu., Ru., Bu. ts. — Deriv. *вакуу́мний* (Подвезько

1, 711). — Subst. *порожня́, безповітря́ний про́стір*, Бойків 81; AmUk. *пи́лові́с, пи́лосо́б*.

From Lat. *vacuum* 'ts', АкСл. 2, 28.

вакханалія, also *вакханалі́я* Npl. 'bacchanalia; orgy, bacchanal', ModUk.; BRu. ts, Ru. *вакханалія*, -ми (since 1704), Po. *bacchanalia*, etc. — Deriv. *вакханалі́йний, -льський*. — Subst. *о́рія на честь Ва́кха в да́вніх гре́ків і римля́н; о́рія, гу́льня, ді́лка розгу́льні́я пия́тика*.

From Lat. *bacchānalia*, secondarily changed to *вакханалія* under the influence of the name *Вакх* (<Gk. *Váxchos*) from which the word derives; other derivatives: *вакха́нка, вакхі́д, вакхі́чний*, cf. АкСл. 2, 27-28, Walde-Hofmann 1, 91-92, Hüttl-Worth AUA. 8, 79-80.

вакці́на 'vaccine', ModUk.; BRu. *вакці́на*, Ru. (since 1863) *вакці́на*, Po. *wakcyna*, etc. — Deriv. *вакціна́ція, вакці́новий, -інний, вакцінува́ти*. — Subst. *мій́не тво́риво коро́в'ячої ві́спи, прі́цип; запо́біжний за́сіб проти́ захворю́нь (дифте́рит, сказ, тиф, тійоци)*.

From Lat. *vaccīna* 'коров'яча' (: *vacca* 'корова'), Ляхин 111, АкСл. 2, 29.

вал 1. 'wave; cylinder, roller', MUK. *валовь* Gpl. (1607), *валы* Npl. (XVII c.), *валом* Isg. (XVII c.); OES. *wał* 'unda'; BRu., Ru., Bu. ts, SC. *vál*, Sln. *val*, Cz. *vál*, Po. *wał*. — Deriv. *нава́ла, об-, прова́л[ля], валя́ти[ся], валя́ло, валя́ця, ва́лка, ва́ло́к, валя́н, ва́лька, ва́льо́к, ітер. валя́ти[ся]*; Bk. *валя́чний*. — Syn. *хва́ля; цилінде́р*.

PS. root **val*, cf. OCS. *valiti, valjati*, Lith. *vālioti*, Latv. *valīt* 'to roll', Skt. *vālati* 'he rolls', OHG. *wallan*, ModHG. *wallen*, AS. *weallian* 'to boil, bubble'; IE. root ***uel-* 'to roll', Преображенский 1, 63-64, Trautmann 349, 359, Kluge 383, Pokorny 1140.

вал 2. 'rough home spun yarn', MUK. вал (1602), валу Gsg. (1783). — Syn. *врубе прядиво з клоччя, нитки з клоччя*, Тимченко 183.

The word seems to be derived from *валити*, see вал 1.

вал 3. 'bank, rampart, bulwark, traverse', MUK. за валом (1545), валы Npl. (XVII c.), валь (XVIII c.), OUK., OES. валь; BRu., Ru., Bu. ts, Cz., Slk. *val*, Po. *wał*. — Deriv. *валик, валок, підвал*; GN. *Вали, Валок, Валки, Підваля, Заваля, Вало́ва (ва́лиця)*; FN. *Вал*. — Syn. *насит, наспа, окін*, Тимченко 183.

From MHG. *wal* 'ts', PCStoцький 4, 147; the ultimate source is Lat. *vallum*, Miklosich 374, Преображенский 1, 63, Георгиев 113, а. о.; Po. mediation, Richhardt 109, cannot be proved; cf. also Šmilauer 486.

ва́лал SoCr. 'village' (Гнатюк ЕЗб. 4, 236, 30, 336), first recorded in the XIX c. — Deriv. *ва́лальска хіжа* (Гнатюк ЕЗб. 30, 336). — Subst. *селó, осéля*.

From Hg. *fala* 'ts', Гнатюк ЕЗб. 30, 336.

валя́ндатися 'to hang about, loiter, dawdle', ModUk.; Ru. *валя́ндаться* (since 1789). — Subst. *воло́читися*.

Borrowed from Ru. *валя́ндаться* which, in turn, comes from Lith. *valandà* 'minute, (brief) moment', Преображенский 1, 63, followed by Vasmer 1, 166, а. о.; for the evolution of meaning cf. Po. *krótochwilić* < ModHG. *Kurzwel treiben* 'to disport oneself, make merry', Потебня РФВ. 4. 199.

валянсьєн see валяньсьєн.

валянці́ти си Wd. see валасáтися.

валасáтися, Wd. валанці́ти си (Hc., Гнатюк ЕЗб. 26, 334), валєсатися (Борислав, Бандрівський ДослМат. 4. 12) 'to wander, loiter, dawdle', ModUk. — Po *walęsać się*. — Subst. *воло́читися*.

From Po. *walęsać się* 'ts'.

ва́ласт MUK. (SoCr.) 'answer' (XVI—XVIII c. Дзєж StSl. 7, 161). — Deriv. *валастовати* 'to select'. — Subst. *відповідь*.

From Hg. *választ* 'ts', Дзєж l. c.

вала́струва́ти Wd. 'to twist, writhe of pain' (Федькович), ModUk. — Subst. *вiтися з бо́лю*, Желеховський 1, 54.

The word seems to be a contamination of *валáшити* (: *ва́лах*) and *ка́струва́ти*, see s. vv.

ва́латкiй dial. : крiша пуд вала́ткi 'thatched roof' (Полісся, Лисенко 20, 37), first recorded in the XX c. — Subst. *покрiвля, зрóблена зі старiх кiу́ликiв, покладених во́ловка́ми вниз*, Лисенко 37.

The word seems to be a dial. form of *воло́ток*, see во́лот.

ва́лах 'gelding, castrated animal; castrator', MUK. валахъ (1529), кажєникъ: валашаный чєловѣкъ... валахъ (1627 Беринда), валахъ - кажєникъ, євнухъ, скопєць (XVII c. Синонима 139), валах, вiрiзани — spado (XVII, Гептаглот 17); Ru. *валáx*, Po. *walach*, Cz., Slk. *valach*. — Deriv. *валáхан, валáшити, валащáти, -áння, валащáл, -шóк, валáшка, валащáйник, валáшний*; FN. *Вáлах, Валащáйник*; GN. *Валáхiєка*. — Subst. *ка́струваний барáн, жереб'єць, бик; особá, що кáструє, холощiй*.

From ModHG. *Wallach* 'ts', perhaps through the medium of Po. *walach*, Шелудько 1, 24, Richhardt 109, PCStoцький 4, 47; the ultimate source is that of *во́лах*, q. v.

ва́лє́нний dial. 'important' (Переяслав, Гринченко 1, 123), ModUk. only. — Subst. *важлiвий, вáжний, солiдний*.

The word seems to be a contamination of *валє́чний* (< Po. *waleczny* 'brave') and *ва́жний*.

валёжник Ed. 'windfallen trees, damage caused by a storm' (Основа 10, 29), first recorded in 1861; Ru. *ва́лж-ник*. — Subst. *[ві́тро]ло́ж, ла́мань, нава́л*.

From Ru. *ва́лж-ник* which, in turn, comes from *ва-ли́ть*, see *вал* 1, Vasmer 1, 166.

валёнсатися see *валасáтися*.

Валері́ян, Валер'я́н PN. see the following word.

валері́ян[а], also **валер'я́н[а]**, SovUk. валері́ана 'Valeriana officinalis L.: valerian', ModUk.; BRu. *ва́лр'я́н*, Ru. *валеріа́на* (since 1731), *валер'я́на*, Po. *waleriana*, etc. — Deriv. *валері́анка, валері́ановий*. — Syn. *аве́р'я́н* (f/e. < *валер'я́н*), *бісове ребро́, болячко́ве зі́лля, булю́голова, дідо́че ребро́, козля́к, котя́ча трава́, куми́ла, ла́дан коша́чий, ма́ріян, меднола́н, м'ягу́н, оделе́н, оде́м'я́н, оде́ян, одоля́н, ове́ря́н, одха́сник, самарі́я, серні́й, сме́рдо́чка, сто́ян, судопо́р*, etc., Makowiecki 390-391.

From Lat. *valeriana* (elliptical for *herba valeriana*) probably because some medieval physician *Valerius* discovered the medical virtues of the herb, Partridge 760; others derive it from GN. *Valeria* in Pannonia, Vasmer 1, 166, or from *[radix]valeriana* (: *valēre* 'to be strong'), АкСл. 2, 33.

валёт 'valet, servant; (in cards) knave, Jack', ModUk.; BRu., Ru. (since 1803) *ts*, Po. *valet*, etc. — Deriv. *валёто-вий, валетеризува́ти*. — Subst. *хло́пец*; (*у ка́ртах*:) *ні́ж-ник, хлап*.

From Fr. *valet* 'ts', the ultimate source being Gal-Lat. **vassellitus* < *vassus* 'man', Преображенский 1, 63, Gamillscheg 877.

валёць 1. Wd. also *ва́льця* (РССтоцький 4, 226) 'small cylinder, roller; rolling-pin', ModUk.; Ru. *ва́льц, ва́лéc*, (since 1847), Po. *walec*, etc. — Deriv. *ва́льці, ва́льцюва́льний, -ик, -иця, ва́льцюва́ти, -ання, ва́льцюва́ний, ва́-*

цю́вий, ва́льцю́вий. — Subst. *кру́глий при́лад ци́ліндрич-ного ві́ду* — *складова́ части́на бага́тьох ма́шин*.

From ModHG. *Walze* 'ts', Шелудько 1, 24, РССтоцький 1. с.

ва́лець 2. Wd., also *ва́льцер* (РССтоцький 4, 218), ModUk.; Po. *walc*. — Syn. *ва́льс*, q. v.

From ModHG. *Waltzer* 'ts', РССтоцький 1. с.

ва́ленки (< **валя́нки*) Wd. 'red felt trousers', first recorded in 1877 (Верхратський). — Subst. *сукно́ні черво́ні шта́ні*.

Its etymology is the same as that of *валянок*, q. v.

ва́лик dimin. of *вал* 1-3.

ва́лило, ва́ли́ти[ся] see *вал* 1.

ва́лів, ва́ливо, also **ва́лов** SoCr. 'trough; sack' (Гнатюк Е36. 4, 236), first recorded in the XIX c.; Slk. *vdlov* 'trough'. — Deriv. *ва́ліоча́* (Falkowski-Pasznycki 121). — Subst. *ко́рито, жо́лоб; мішо́к*.

From Hg. *vályú* 'ts', Гнатюк 1. с., Machek 555.

ва́ліз[к]а 'suitcase, travelling bag', ModUk.; Ru. *ва́ли́з-ка* (Vasmer 1, 166), Po. *waliz[k]a*. — Subst. *покри́та шкi-прою або́ полотно́м ручна́ скрі́нька, че́модан*, Бойків 82.

From Fr. *valise* 'ts', the ultimate source being LLat. *valīsa* 'saddle-sack', Gamillscheg 377-378.

ва́лка 1. 'train of waggons (cars, sledges); transport, caravan; gang of workers', ModUk. only. — Deriv. *ва́лоч-ка*. — Syn. *ва́тага, за́гін, на́тошен*, Деркач 30.

From *вал* 1.

ва́лка 2. arch. 'fight, campaign', MUK. *вал[ь]ка* (XV—XVIII c.), OUK. *на валцѣ* (1347, Тимченко 182). — Deriv.

arch. *валѣчний*, -ник, -ница, -ність. — Subst. *боротьба*, *бий*, *битва*, *війна*, Тимченко 1. с.

From Po. *walka*, *waleczny*, etc.

валѡв see валів.

валѡвний SoCr. 'belonging, appertaining to' (Гнатюк ЕЗб. 4, 236), MUK. валѡ[в]ний, валушний (XVI—XVII с. Даже StSl. 7, 161). — Subst. *приналежний*; (MUK. also:) *вѡдний*.

From Hg. *valós* 'ts', Гнатюк 1. с., Даже 1. с.

валѡк see вал 1.

Валтасѡр PN. 'Balthasar', MUK. Валтасѡр: вѡлось голѡвы, ѡлбо хлѣпчучий богатства, ѡбо не носячий тѣсности, не збираючи скарбѡ... (1627 Беринда); BRu., Ru. ts, Po. *Baltazar*, etc.

From Gk. *Valthásaros*, the ultimate source being Hb. *Balthazar* 'Bel has formed a king', Smith 8.

валтов MUK. SoCr. 'fee for pasturage' (XVI—XVIII с. Даже StSl. 7, 161). — Deriv. SoCr. [*ов*]валтовѡти, валтовѡня. — Subst. *оплѡта за пасѡвище*.

From Hg. *váltó* 'ts', Даже 1. с.

валтѡрна, Wd. also вальтѡрня, вальдгорн 'French horn', ModUk.; BRu., Ru. (since 1726) ts. Deriv. *валторність* [ка]. — Subst. *музичний інструмент у фѡрмі мисливського рога*.

From ModHG. *Waldhorn* 'bugle[-horn]', Лъохин 112.

валчѡк also валчак MUK. SoCr. 'fee (for pasturage, etc.)' (XVI—XVIII с. Даже StSl. 7, 161). — Subst. *оплѡта (за пасѡвище, тѡщо); вѡдкуп*.

From Hg. *váltság* 'ts', Даже 1. с.

валѡта 'value, worth, price, stock, amount (of bill of exchange)', ModUk.; BRu. Ru. (since 1803) ts, Po. *waluta*, etc. — Deriv. *валѡтний*, -ик, SovUk. *валѡтчик*. — Subst. *грошѡвѡ систѣма; чужѡ кредитні бѡлѣти, монѣти, тѡщо; сѡма, що вказана на вѣксѣлѡ*.

From ModHG. *Valute* which, in turn, comes from It. *valuta* (:Lat. *valēre* 'to be strong'), АкСл. 2, 42.

валѡш, валѡшень 'woodcock', ModUk. only. — Syn. *вѡльдишнѣн*, q. v.

A f/e. deformation of *вѡльдишнѣн* under the influence of *валѡша*.

валѡша, валѡшня arch., dial. also фалѡша, хвалѡша, Wd. фѡлюш 'fulling-mill', MUK. до валѡшь (1671), з... валѡшнями (1688), з... валѡшнею (1717). — Deriv. *валѡшний*, -ник. — Subst. *фѡбрика, в якѡй вибивѡють сукнѡ*, Кузеля 54; *шаповѡлка*, Уманець 79.

The words *валѡша*, *валѡшня* are f/e. deformations of *фалѡша* < фѡлюш, the source being Po. *folusz* from LLat. *fullāre, follāre* 'to press, fold', Brückner 124, Slawski 1, 233.

валѡшень see валѡш.

валѡва 'multitude, great quantity', ModUk. only. — Syn. *велике числѡ; нѡтоєн, навѡла*.

The word is based on вал 1, cf. навѡла.

валѡнок, usually валѡнки or валѡнцѡ Npl. 'felt shoes (boots)'; here also Wd. валѣнки 'red felt trousers', q. v.; ModUk.; BRu. *валѣнак*, Ru. *вѡленок* (since 1789), *вѡленка*, Po. *walonki*. — Syn. *цѡботи з сукнѡ*.

From *валѡти* (сукнѡ), see вал 1.; (extensively:) Вахрос 54.

валянсьє, SovUk. валансьєн 'Valenciennes lace, a rich kind of bobbin lace made originally at Valenciennes, France', ModUk. — Subst. *високої якості французьке мереживо*, Бойків 82.

From Fr. *valenciennes* 'ts', Gamillscheg 877.

валяниця see валянок.

валяти 'to soil, dirty', see вал 1.

Вальгאלла 'Valhalla, the hall of Odin, into which he receives the souls of heroes slain in battle', ModUk. — Subst. (*в скандинавській мітології*:) *палац Одіна, рай для загинлих воїнів, де вони щодня бенкетують*, Бойків 82.

From ONor. *valholl* '(kingly) hall of the slain', Partridge 760; see валькірія.

вальдгорн Wd. see вальторна.

вальдишнєп ModUk.; BRu. *вальдишнєп*, Ru. (since 1837) ts. — Syn. *валяш[ень]*.

From ModHG. *Waldschnepfe* 'ts', АкСл. 2, 40.

валяка, вальок 'clod (of earth)', ModUk. only. — Deriv. *валякве[ан]ий, валякувати[ся]*. — Syn. *грудка ґліни, землі*.

From вал 1, q. v.

валькір see алькір.

валькірія 'Valkyrie', ModUk.; Ru. *валькірія* (since 1837), Po. *walkiria*. — Subst. (*в скандинавській мітології*:) *богиня, що відпроваджувала вбитих героїв до Вальгали*, Бойків 82.

From ONor. *Valkyria* 'one of 12 maidens, servants of Odin, who bore to Valhalla the warriors killed in battle'; the name comes from *valr* 'slain in battle' and *kyrja* 'chooser', Shipley 374, Partridge 760; see also Вальгала.

ва́льний 'pretty, handsome; abundant, plentiful, thick (of snowfall)', MUK. вал[ъ]ный 'main, general' (XVI—XVIII c.); Po. *walny*. — Deriv. *нава́льний*. — Syn. *хоро́ший, гідний; сільний, обильний*; MUK. *головний, вели́кий, генеральний; пішій, бучний*, Тимченко 182.

As the accents indicate the word comes from two different sources: Uk. *валіти* (:вал 1, q. v.) and Po. *walny* respectively; the latter is particularly evident in MUK. вал[ъ]ный, cf. Тимченко 182, 184.

ва́люр 'value, worth', MUK. *валіору* Gsg. (XVII c.), *валіоръ* (XVIII c.); Po. *walor*. — Deriv. *вальоризація, [з]вальоризувати*. — Subst. *ціна, вартість; значення, вага, цінність*, Тимченко 181.

From Lat. *valor* 'ts', Тимченко l. c.

вальс, Wd. also валець, вальцер 'waltz', ModUk.; BRu., Ru. (since 1837) 'ts', arch. *валъц* (1803), Po. *walc*, etc. — Deriv. *ва́льсовий, вальсувати*. — Subst. *танець на ¾ такту*.

From Fr. *valse* 'ts'; it was used sometimes in its orig. Fr. form, cf. *Valse melancholique* by O. Кобилянська (1898).

вальто́рія Wd. see вальторна.

вальце́вий, вальцо́вий, вальцюва́ти, etc. see валець 1.

вам 1. 'to you, you', MUK. *вам[ъ]*, OUK., OES. *вамъ*, OCS. *vamъ*, known to all other Sl. — Syn. Dpl. of *ви*.

PS. **vamъ* related to Ipl. *vami* and the dual form *vata*; IE. root ***u̯os-*, see *vac*; details belong to grammar, cf. Vondrák 2, 73, Meillet 1, 336.

вам 2. SoCr. 'peck of grain as fee for milling' (Дзендзівський 107), MUK. o... *вамъ* XVI—XVIII c. Дуже StSl. 7, 161). — Deriv.(?) *ва́ма* (or from Rm. *vata* 'ts', Gioranescu 884). — Subst. *мірка, мірчук, мірошне, міто*.

From Hg. *vát* 'toll, duty, customs, tax', Дуже l. c.

ва́ми see **вам**.

вамп abbr. of **вампі́р**, see the following word.

вампі́р 'vampire', ModUk.; BRu. ts, Ru. *вампі́р* (since 1803), Po. *wampir*, etc. — Deriv. *вампі́ризм*. — Сун. *у́пір*; *кровопі́вець*, *ми́свѣр*, *жорсто́ка лю́дина*; (*лі́лхик*): *ве́ликий аме́риканський ка́жан*, Бойків 82.

From Fr. *vampire* (< ModHG. *Vampir*), the ultimate source being PS. **ʔpīr̥s*, see *у́пір*, Преображенский 1, 64, Vaillant Slavia 10, 673 - 679. Gamillscheg 878, АкСл. 2, 46.

вампю́ка 'parodical opera; dull (theatre) play', ModUk.; Ru. (since 1934) ts. — Subst. *о́пера-па́родіа*; *безда́рна*, *трафа́рѣтна п'ѣса*.

From Ru. *вампю́ка* 'ts', the ultimate source being V. G. Ehrenburg's parodic opera under ts title, АкСл. 2, 46.

вана́дій 'vanadium', ModUk.; BRu. *вана́дій*, Ru. *вана́дій* (since 1847). — Deriv. *вана́дієвий*; *вана́дініт*. — Subst. *хе́мічний еле́мент*; *попе́лясто́го ко́льору ме́таль*, Бойків 82.

From SciL. alteration of *Vanadis* — name of the goddess *Freya* 'the Guardian (goddess)', Partridge 761.

ванаце́ї Npl. (Інтермедії 237), **ванаці́я** (XVIII с. Некрашевич, cf. Кравчук Мовозн. 16, 86-87), also **манаці́я** (XVIII с. Довгалецький, cf. Інтермедії 100, also Некрашевич, cf. Перетц ИзвОРЯС 10 : 2, 411) 'learning, study'. — Deriv. *ванаці́йницѣ* (XVIII с. Перетц ibid. 412); here also *анаці́я* (XIX с. Гребінка, cf. Грінченко 1, 7) 'difficult situation' (by sandhi change: **ванаці́ю* > **анаці́ю*, Кравчук l. c.). — Subst. *навча́ння*, *гра́мота*, Інтермедії 237.

The very variableness of the forms suggests a f/e. deformation of a non-Uk. word, most probably of GN. *Венеція* which in the XVI—XVIII cc. was well known in Ukraine as

one of the leading cultural centres of Western Europe, cf. Студинський ЗНТШ. 12, 3 - 5, Гординський 363ах. 2, 3 - 69; *ванаці́я* served as a basis for later f/e. distortions *манаці́я* (: *манá*, *мані́ти*, *обма́нювати*) and *анаці́я*, cf. Кравчук l. c.; still it is very likely that the word comes from *іннова́ція* > **нова́ція* > **вано́ція* > *вана́ція*; on account of the prevailing forms with -н- Кравчук's etymology *вана́ція* < *вака́ція* 'vacation', l. c., is hardly conceivable; improbable is also the explanation of Ол. Кульчицький: < Lat. *vanitas* 'vanity' (orally 29. 3. 1964); see also *вереме́я*, *вереці́я*, *мала́зія*, etc.

ванбе́рець Ed. see *імбе́р*.

вангровáти Wd. see *ма́ндри*, *ма́ндрува́ти*.

ва́нда, also **фа́нда** 'whip, lash', ModUk.; Ru. dial. *ва́нда*, *ва́нта* 'fish - basket, weel' (Vasmer 1, 168). — Subst. *гара́пнік*.

According to Горяев 39, the word comes from ModHG. *Wende* 'turn' (*zwinden* 'to wind'); cf. also Преображенский 1, 64, Vasmer l. c.

ва́ндал EN. 'Vandal; vandal, barbarian', ModUk.; BRu. ts, Ru. *ва́нда́л*, MRu. *вандалы* (XVII с. АкСл. 2, 46), Po. *wandal*, etc. — Deriv. *вандалі́зм*, *ва́ндальський*, *-льство*. — Subst. *ге́рманське плѣ́мя, що пограбува́ло 450 р. Рим*; *ва́рвар*, *дику́н*, *що ни́щить ку́льтурні цінно́сті*, Бойків 82.

Lat. *Vandalus* 'one of the tribe of *Vandali*' whose name means literally 'the wanderers', the ultimate source being Teut. root **wand-*, cf. E. *wander*, *wanderer*, Skeat 684, 700, Partridge 761; depreciative meaning of *vandals* goes back on the sacking of Rome 450 A. D.

ва́ндза́р Wd. (Hc.) 'cake filled with vegetables; cabbage-cake', first recorded in the XX с. (Vincenz

13). — Subst. *nurî* із *кану́стою*, або *іншою городи́ною*.

From Rm. *vărzăr* 'ts', Puscariu 175; according to Vincenz, l. c., the dissimilation of *r > n* took place in Rm. before the borrowing; *dz < z* is Moldavian.

вандзорити, also вандзірити argot 'to carry; to lead', first recorded in 1889 (*визандзорити* Боржавский КСт. 26:9, 704); BRu. *вандзэру* 'I lead'. — Deriv. *повандзорник*, *провандзірник*, *перевандзірник*. — Subst. *возі́ти*, *везти́*; Горбач 0, 21.

An argot deformation of *воді́ти*, Горбач l. c., Шерех (Шевельов) ZfslPh. 23, 152, 165.

вандлер Wd. 'lateral push (in curling)', first recorded in the XX c. — Subst. *бічний по́штовз*.

From ModHG. *Wandler* 'Bezeichnung für einen Seitenschub', RSCСтоцкий 4, 216.

вандри, вандрувати, etc., see мандри, мандрувати.

вані́ля, **вані́ль** 'Vanilla aromatica Sw.: vanilla', ModUk.; BRu. *вані́ль*, Ru. *вані́ль* (since 1803), Po. *wanilia*, etc. — Deriv. *вані́льний*, *-вовий*, *вані́лін*, *-овий*. — Subst. *тро́пична рослі́на з роді́ни орхі́дних*, Ляховіч 113.

From Fr. *vanille* 'ts', the ultimate source being LLat. **vāginella*, Gamillscheg 878.

Вані́чко see Іва́н.

ва́нна 'bath-tub; cistern', MUK. у ваннѣ (1599), баня, крищеніє, ванна, лазня, мы́льна (1627 Бериди); BRu., Ru. ts. Po. *wanna*, etc. — Deriv. *ва́нночка*, *-ний*, MUK. у ваненьце (1604). — Subst. *начі́ння до купа́ння*; *ку́піль*, *купання*, Тимченко 184.

From ModHG. *Wanne* 'ts', Шелудько 1, 24, РССтоцкий 4, 217.

ванта́га, **ванта́ж** 'load; freight, cargo, shipload', the former recorded in the XIX c., the latter in the XX c., ModUk. only. — Deriv. *ванта́жний*, *-ник*, *-ниця*, *-ність*, *ванта́жити*, *-ження*, several prefixed verbs and their derivatives: *ви-, за-, на-, пере-, роз-* ванта́жити, *-ження*, *ви-, за-, на-, пере-, роз-* ванта́жувати, *-ання*; compound neologisms: *вантажо-відпра́вник*, *-підйо́мний*, *-поті́к*, etc. — Syn. *вага́*, *тяга́*, *тяга́р*.

Against the f/e. explanation of Vasmer 1, 3 (<аванта́ж < Fr. *avantage*) Шерех (Шевельов) offers a sound and persuasive etymology of this word in ZfslPh. 23, 146—167: Uk. *ванта́жити*, *ванта́га*, *ванта́ж* come from *ванта́га*, q. v., with an argot infix *-н-* like in *вандзорити*, *плінтиситися*, *панді́кати*, etc., see s. vv.; cf. also Горбач 0, 20—21

ва́нти Npl.: вант 'shrouds', ModUk.; BRu., Ru. *ва́нта*, (1714: вант). — Deriv.: Used as the first part in compounds: *вант-трап*, *вант-рос*, etc. — Subst. *гру́бі по́смолєні ко́дло*, *що підтрі́мують з усі́х бо́ків щод́лу*, Бойків 82; *посторо́нки*, *опо́на*, *шобри*, Степанковський 182.

From Du. *want* 'ts', Meulen 234, Горбач 1, 26.

ванто́з 'sixth month of the Fr. republican calendar', ModUk. — Subst. *шостий міся́ць францу́зького республіка́нського календа́ря* (21. 2—20. 3), Бойків 82.

From Fr. *ventôse* 'ts', the ultimate source being Lat. *ventosus* 'windy', Gamillscheg 883.

вант́роба Lk. see ват́роба.

ванту́за 'sucker (of leech); cupping-glass; air-hole, air-chamber', ModUk. — Subst. *присосок (п'явки)*; *круже́чок, що присиса́ється до гладко́ї пове́рхні*; *автома́тичний при́лад у водо́гонах для ви́пуску пові́тря*, Бойків 82—83.

From Fr. *ventouse* 'ts', the ultimate source being LLat. *ventosa* 'cupping-glass', Gamillscheg 883.

вантѹх 'woolsack; bulky, belly paunch; pot-bellied man', MUK. от вантуха (1545), вантуховъ Gpl. (XVII c.); Po. *wantuch*. — Subst. *велика торба з грубого полотна на хміль, овну, тощо*, Тимченко 186; *грубе полотно, великий мішок на збіжжя*, Шелудько 1, 36.

According to Тимченко, l. c., the word comes from ModHG. *Vagentuch*; Richhardt 109 derives it from Po. *wantuch*, *wañtuch*, the ultimate source being ModHG. *Wagentuch*; more convincing is the derivation from лантух, q. v.

ванчос arch. 'stave', MUK. отъ ванчоса (1500), ванчосъ (1529), ванчосу Gsg. (1578), also: ванчус, ванчес (Шелудько 1, 24-25); BRu. ts, Ru. *ванчес, ванчос, ванчус* 'oak-plank, oak-board (for ship-building)', Po. *wanczos, wañczos* 'stave'. — Subst. *дерево з трьох боків оброблене, а з четвертого покрите корюю; дошка на клітку, клінка*, Тимченко 185.

According to Карский, РФВ. 49, 13, followed by Vasmer 1, 168, the word comes from Lith. *vančos* 'anchor-beam, cat-head'; others derive it from MHG. *wagen* and *schōz* 'waggon-lap' (?), Brückner 600, Шелудько l. c., Тимченко l. c.; doubtful, cf. РССТощкий 4, 164.

Вань see Іван.

ванька - встанька SovUk. *vánka-vstánka* (doll with weight attached to base causing it always to recover its standing position)', first recorded in the XX c. (Калинович 31). — Subst. *іван-покидан, іванець-киванець*.

From Ru. *ванька-встанька* 'ts', connected with the name *Іван* and *встати*, see s. vv.

ванькір see алькір; for change of *л* to *н* see анкер, анкір.

Баньо, Ванько, etc. see Іван.

вап see the following entry.

вапа SoCr. 'swamp, marsh' (Ужгород, Наконечна — Рудницький 98), first recorded in 1940. — Subst. *багно*.

From Hg. *vára* 'cave; pool, puddle'.

ва́пна, вапно́ 'lime, chalk', MUK. зъ вапно́мъ (1591), мѣлъ вапно́ и тыжъ крейда́ (1596 Зизаній), мѣлъ: вапно́ и тыжъ крейда́ албо мѣлкостъ (1627 Беринда), для вапна (1633), в вапнѣ (XVII c.), з вапно́мъ (XVIII c.); BRu. *ва́пна*, Ru. (?) *ва́пно* (Vasmer 1, 169), SC. *várno, Cz., Slk. várno*, Po., LoSo., UpSo. *warpo*. — Deriv. *вапністий*, [з]вапніти, звапніти, вапніще, вапно́ваний, вапнува́ти[ся], -ання, вапняк, вапняко́вий, вапня́ний, вапня́р, -ка, -ство, -ський, MUK. вапенникъ, -ица (XVIII c.), вапенный (XVII c.), вапнений (XVII c.); GN. *Ваня́рка, Вапе́нне* (Лемк. 1, 53). — Syn. *Calcium*, Тимченко 185.

The word is formed by suffixes -*ьно*, -*ьна* from *вап*, *ва́па* 'Calcium' occurring as *вапъ* 'colour' in the XV—XVI c.; it is related to OPr. *woapis* 'colour', Latv. *vāpe* 'glazing, enamel', Trautmann 341-342; older explanations deriving it from Gk. *bafē*, Vasmer ИзвОРАС. 12:2, 224, Преображенский 1, 64-65, are not quite satisfactory.

вапо́р also вапо́ри Npl. 'vapour; fumes' (Кузеля 55), MUK. вапо́рь (XVII—XVIII c.). — Deriv. *вапо́ризува́ти, вапо́ризато́р, -а́ція, вапо́риме́тр*. — Subst. *ва́зіз, па́ра, ва́диз, ніт*, Тимченко 185.

From Lat. *vapor* 'ts', Тимченко l. c.

вар 'boiling liquid; cooking, boiling; juice from d̄ry fruit; (suffocating) heat; cobbler's wax, tar; pitch', MUK. отъ вару (1569), варъ (XVIII c.), OES. варъ (XI c. Остр.

ев.) 'heat', *вара* Gsg. (XIV); BRu., Ru. ts, OCS. *varъ* 'heat', Bu. *вар* 'lime', SC., Sln. *vár* 'boiling liquid; heat', Cz., Slk. *var* 'boiling, cooking', Po. *war* 'boiling liquid'. — Deriv. *на-вар*, *уза-вар*, [з-, на-] *варити[ся]*, з-, на-*варювати*, *варкий*, *варко[сь]*, *зварич*, *варичи*, *варенний*, -ик, *варення*||*варянийця*, *варення*, *варення*, *варенюха*, *варешниця*, *вареха*, *варильний*, -ик, *варіста* (пів), *варішка*, *вариво*, *варивоода*, *варнийця*, *варовина*; dial. *вар'є*, *варійка*, *варовни[я]*, *варовити*; FN. *Варанія*, *Варенія*, *Варивоода*, *Варович*; *Зварич*, *Варич*; GN. *Bárioci*, *Bárovsky*, *Bárovici*, *Bárincka*. — Syn. *жарá*; *окріп*, Деркач 30.

PS. **varъ* : **variti*, IE. root ***uer-* 'to burn; blacken', cf. Arm. *varim* 'I burn', and (perhaps:) Alb. *vorbë* 'pot', Goth. *warmjan* 'to warm', Oic. *varmr*, OHG. *warm*, E. *warm*, Pokorny 1166; cf. also Šmilauer 487.

vápa! interj. 'away!, stand back!, hands off!, forbear!', MUK. *вара* (XV—XVIII c.); Po. *wara!*, *warować[się]*, here also OCS. *varovati[sę]* 'to watch, be on guard'. — Deriv. *варувати[ся]*, *варівкий*, *варівний*, *варовня*, SoCr. *вароватися* (Гнатюк ЕЗб. 4, 236), MUK. *варовати[ся]* (XVI—XVIII c.), *варованье* (XVII c.), *варовный* (XVI—XVIII c.), *варунокъ*, (XVI—XVIII c.). — Subst. *стережись!*, *цеть!*, *пріч!*, Тимченко 185.

From Po. *wara!* which, in turn, comes from ModHG. *wahren* 'to watch', Brückner 601, Korbut PF. 4, 515; according to РССТопцький 4, 49–50, it comes from Goth. *war(s)* 'cautious, watchful', *wardja* 'guard', etc.; doubtful.

варакóба SoCr. 'unrest, revolt', first recorded in the XX c. — Subst. *ворохóбня*, *бунт*.

The word seems to be a borrowing from non-Sl. (Hg.?) dialects, the ultimate source being Uk. **ворохóба*, see *ворохóбити*.

вáрант 'warrant', ModUk. — Subst. *свідóвство про приймáння товáрів*; *óрдер на тpуc*, Бойків 83.

From E. *warrant* 'ts', Льюхін 114.

варáскати 'to turn over', ModUk. only. — Syn. *обертáти*, *перегóртáти*.

The word seems to be a contamination of *вертáти* and *тарáскати*, see s. vv.

Bárva GN. *Varva* (town in Полтавщина), OUK. *Варно* (1390 АЮЗР. 7, 1, 64). — Deriv. *Bárhoця* (river ibid.).

According to Стрижак 38–39, ПятТопОн. 85, it comes from PS. **Vary*, Gsg. ***Varzve*, IE. root ***uor-* : ***uer-* 'to flow', cf. Skt. *vár*, *vári* 'water', Av. *vár* 'reign', *vairi-* 'sea', ToA. *wár*, ToB. *war* 'water', ONor. *vari* 'fluid, water', etc., Pokorny 80, 1165; Стрижак relates SoCr. GN. *Bárva* and Bu. *Bárva* to this name.

вáрвар 'barbarian, savage, uncivilized person', MUK. *варваринъ* (XVIII c.), *варварине* Vsg. (XVII c.), *варвары* Npl. (XVII c.), з *варварами* невѣрными (XVII c.); BRu., Ru., 'ts', OCS. *varъvarъ*, Bu. *вáрварин*, Ma. *вáрварин*, SC. *várvarin*, Cz., Slk. *barbar*, Po. *barbarzyńca*. — Deriv. *вáрварка*, *вáрварство*, -ський, *варваризм*; see also *Вар-вара*. — Subst. (у старовинних греків:) *назва чужо-земців*; (*тєнєр*:) *некультурна*, *гріба* або *жорстока людина*, Бойків 83.

From Gk. *várvaros* 'foreign' (in the meaning: non-Greek), originally: 'babbling, stammerer', Преображенский 1, 65, Тимченко 185, Ориєнко РМ. 2, 115, Partridge 39, a. o.

Барвáра, also Wd. *Барбáра* 'Barbara', MUK. *Бар[ь]вары* Gsg. (1484 Пом'яник), BRu., Ru. ts, Po. Cz., Slk. *Barbara*. — Deriv. *Варáвр[оч]ка*, *Вáвр[оч]ка*, *Варýся*, SovUk. *Вáря*; FN. *Варáвріс*, *Вараврішин*; *Вáрченко*; *варáврки*, *варáврити*; see also *барбáра*.

From the name of a Syrian saint in the III c.; one of the four great virgin martyrs, the ultimate source is Gk. *Varvára*, see the preceding word.

варвѣдити dial., also *варвѣдувати* 'to cause confusion, chaos', SoCr. *варводити* 'to shoot' (Гнатюк ЕЗБ. 26, 334), first recorded in the XIX c. — Deriv. *варвѣдній*. — Subst. *робіти за́колот*; SoCr. *стрѣляти*.

The word seems to be a metathetic deformation of ModHG. *Wirrwar* 'chaos, confusion' influenced f/e. by *варіввода*, see *вар*.

варга, *варгáтий* see *варга*, *варгáтий*.

варгáн 'Jew's harp', OUK. *оргáнь* (XIII c. Кримський 1, 246), OES. *варганы*; Ru. *варгáн*, Cz. *varhanky* : *harvanky*. — Subst. *успá гармóнійка*.

From Gk. *organon*, dial. *árganon* 'organ', Кримський 1. c., Ильинский ЗІФВ 7-8, 64; see also *віргáн*, *вігрáн*; *óрган* *оргáн*.

варгелд, also *варкгелд* arch. 'fine for slaughter' (РССтоцький 4, 179), MUK. *варгельтъ*; Po. *wargielt*. — Subst. *грошовá кáра за випадкóве скалiчення, зрiнення, абó забиття лóдiни абó тварини, вiдшкодування, грiсона*, Тимченко 186.

From MHG. *wërgeld* 'ts', РССтоцький 4, 179, through the medium of Po. *wargielt*, Тимченко 1. c.

варга Wd. 'lip', MUK. *варгами* Irl. (XVII c.), *варги* чи *писки* Apl. (XVIII c.). — Po. *warga*, Cz. dial. *varga* (from Po., Machek 555). — Deriv. *варгáтий*, *-áч*, *-áчка*, *варгýля*. — Syn. Wd. *вóрга*; subst. *губá*.

From Po. *warga* 'ts', Тимченко 186; the ultimate source is lacking; Brückner 602 connects it with OPr. *warzus* 'lips'; doubtful.

вардзель Wd. also *ва[p]жель*=*варжиль*, see *варá*.

vápe! Wd. 1. interj. 'away!, hands off!, stand back!', ModUk. only. — Syn. *vápa!*

A deformation of *vápa!* under the influence of the following word.

vápe 2. (Buk., Hc.) also *vépe* part. 'really so?; if?, whether?', first recorded in the XIX c. — Subst. *справди?*, *дійсно?*, Гнатюк ЕЗБ. 26, 334.

From Rm. *oare* 'yet, still', the ultimate source being Lat. *volet*, Шелудько 2, 128, Vincenz 14; according to Дошівник РМ. 2, 354, it comes from Lat. *hora* 'hour'; doubtful; cf. also Cioreanescu 571.

варѣний, -ик, *варѣха*, etc. see *вар*.

вар'є see *вар*.

вар'єтє 'variety entertainment [show]', ModUk. — Subst. *мє́тр лє́ткого жáнру з рiзними вiдами сценiчного мистецтва (здебільшого комедiйного)*.

From Fr. *variété* 'ts', Лъохін 114, Gamillscheg 879.

варжиль=*вáжиль* : *варá*, q. v.; infixed r under the f/e. influence of *ржа*; similarly: *варжель* and (with phonetic changes:) *вардзель*, see s. vv.

варзýкати=*верзýкати* see *верзýти*.

вариво, *варіввода*, *варийка*, *варити* see *вар*.

варикóзний 'varicose', ModUk.; BRu. *варикóзны*, Ru. *варикóзный*. — Deriv. *варикóзність*. — Subst. *вузлувáтий, що має багáто розширень абó утвóщення*, Лъохін 114.

From Lat. *varix*, *-icis* 'розширення вѣни', Лъохін 1. c.

вариш SoCr. see *варош*.

варівкий, варівний see *vára!*

варіометр 'variometer', ModUk.; Ru. *вариомётр*. — Subst. *мірільник снаду й підльоту (літаків)*.

From E. *variometer* 'ts'; see also *варіант*.

варіювати see *варіант*; also *варіят*.

варія 'grave accent (over OCS. letters)', first recorded in the XVII c.: *варію* Asg. (Срезневский 1, 229). — Subst. *знак наголосу на останньому голосному в слові*.

From Gk. *varya* 'ts', Срезневский 1. c.

варіант, SovUk. *вариант* 'version, variant, different reading', ModUk.; BRu. *варіант*, Ru. *вариант* (since 1837), Po. *variant*, etc. — Deriv. *варіанта*; here also: *варіація, варіаційний, варіювати, -ання*; compounds: *варіометр, -фін*, etc. — Subst. *відміна, різновид, видозмінення*.

From Lat. *varians*, -ntis 'той, що змінюється', Ляхів 114, Лесин - Пулинець 45.

варіят Wd. 'madman, crazy person, fool', ModUk.; Po. *variat*. — Deriv. *варіятка, варіятство, -ський, [з]варіювати, -ання, зваріований*. — Subst. *божевільний*.

From Po. *variat* 'ts', the ultimate source being Lat. *varius* 'different', Brückner 602.

Варка see *Варвара*.

варкелд see *варгелд*.

варкий, варко see *вар*.

варкоч Wd. 'tail of hair' (Стрий), MUK. *варкочи* Apl. (XVII c.); Po. *warkocz*. — Subst. *дівчий спліт волосся, коса*, Тимченко 187.

From Po. *warkocz* 'ts' of uncertain origin, Brückner 602, Тимченко 1. c.

Варла́м, rarely *Варла́ам* PN. *Barlaam*, MUK. *Варлама* Gsg. (1484 Пом'яник), *Варла́амъ* : сын блгъ (1627 Беринда); BRu., Ru. *Варла́ам*, Po. *Barlaam*. — Deriv. *Варла́мович, Варла́мівна*; FN. *Варла́мів, Варла́мович*; MUK. *Варла́мів* Gsg. (1484 Пом'яник).

From Gk. *Varlaamos*, the ultimate source being Hb. *Barlaam* 'son of goods'.

ва́рмедь SoCr. 'comitat, county', MUK. *вармедь*, also *вармедя, вармежа* (XVI—XVII c., Даже StSl. 7, 162), во всей вармеди (XVIII c.), *вармед* (XVIII c.). — Deriv. *вармедьський, вармецкий, вармѣський, вармедьщина*, (XVI—XVII c., Даже 1. c.). — Subst. *комітат, жупа, округа*, Тимченко 187.

From Hg. *vármegye* 'ts', Тимченко 1. c., Даже 1. c.

Варна see *Варва*.

Варна́ва PN. 'Barnabas', MUK. *Варна́ва*: сын утѣшенія (1627 Беринда); BRu., Ru. *ts*. — Deriv. *Варна́вка; варна́вѣт*.

From Gk. *Varnavas*, the ultimate source being Hb. *Barnebhua* 'son of exhortation or consolation', Shipley 414, Withycombe 20.

варна́к 'convict (in Siberia)', ModUk.; BRu., Ru. *ts*. — Deriv. *варна́чка*. — Subst. *таврований каторжник; етікѣч (із Сибіру)*.

Of obscure origin; perhaps it is connected with *варна́кати*.

варні́ця see *вар*.

варна́кати, варна́чити 'to babble, prattle, pronounce incoherently', ModUk. only. — Syn. *базка́ти, варза́кати, верза́кати, верзѣ́ти, патя́кати*.

The word seems to be a variation of *варз'якати*, *верз'якати*, cf. v.

варовина see вар.

варовня see вара!

Варочка see Варвара.

варош, also *вариш* SoCr. 'town, city', MUK. у... вароши (XVII с. Дуже StSl. 7, 162), варошъ (XVIII с.). — Deriv. *варошец*, *варишанин*, *вароский*, (XVI—XVII с., Дуже l. c.), *варышчук*. — Subst. *місто*, Тимченко 188.

From Hg. *város* 'ts', Тимченко l. c., Дуже l. c.

Варсонófий PN. Varsonofij, MUK. Вар[с]онофіа Gsg. (1484 Пом'яник), Варсонófий : 'Уфій (1627 Беринда); Ru. *Варсонófий*. — Deriv. *Варсонófійович*, *Варсонófійовна*.

From Gk. *Varsanáfios*, Sophocles 1, 299.

варстат see верстат.

варт see вартий.

варта 1. 'guard, sentry, watch, convoy, escort', MUK. вартуючи (XVI с.), вартованьємъ Isg. (XVI с.), зъ оковъ и варты (XVII с.), на вартъ (XVII с.), за варту (XVII с.), варта (XVIII с.), под варту (1766); BRu. ts, Po. warta. — Deriv. *вартарка*, *-ря*, *вартувати*, *вартівник*, *-ня*, *вартовий*, MUK. вартагарня (XVIII с.), вартовати (XVII с.). — Subst. *військóва сторожа*, Тимченко 189.

From MHG. *warte* 'ts', PCCToцький 4, 145-146; according to Шелудько 2, 25, followed by Richhardt 110, the medium of Po. *warta* is to be assumed; doubtful.

варта 2. see вартий.

вартзаль Wd. 'waiting hall', ModUk. only — Subst. *ждальня*, *здля для пасажирів*.

From ModHG. *Wartesaal* 'ts', PCCToцький 4, 212.

вартий 'worth; worthy, deserving', MUK. не варто (XVIII с.), варта (XVIII с.), вартъ (1760), BRu. варты, Po. *wart*, *warty*. — Deriv. *вартний*, *вартість*, [без-] *вартісний*, *вартувати*. — Sup. *що має вартість*, Тимченко 189; *гідний*, *достойний*, Деркач 49.

From MHG. *wért* 'price, costly articles', PCCToцький 4, 179-180, through the medium of Po. *wart*, Шелудько 2, 25, Richhardt 110.

варувати see вара!

варудити 'to torment, bore, weary', ModUk. only. — Subst. *мар'удити*.

The word is a variation of *мар'удити* motivated by such pairs as *вандрувати*: *мандрувати*, and supported by assimilations like *рісний*: *рімний*, *кóвнir*: *кóмнir*, etc., cf. Зілінський 1, 127.

варунок 'condition; security, guarantee', Ed. also 'stomach-ache' (Гринченко 1, 128), Wd. 'weir, wear' (Желеховський 1, 57), MUK. варунокъ (XVI—XVIII с.); Po. *warunek*. — Subst. *умóва*, *застереження*, *кондіція*; *забезпечення*, *охорóна*, *оборóна*, *гарáнтія*; Ed. *біль у чéреві*, Wd. *охорóна берегів від води*; MUK. also *засáда*, *підста́ва* (XVII с.), *недорóсли риби*, *нарібок* (XVII с.), Тимченко 189.

From Po. *warunek*, the ultimate source being ModHG. *Wahrung*, OHG. *warnôn* 'to guard', Тимченко l. c., Richhardt 110; see вара.

Варфоломій, seldom Бартоломій PN. Bartholomew, MUK. Варфоломея Gsg. (1484 Пом'яник), Вльф'ломея, Валфомея (1484 *ibid.*); Ru. *Варфоломѣй*, Po. *Bartholomeus*. — Deriv. *Варфоломій*, *Вархóла*, *Варфоломійович*, *Варфоломійовна*; *Варфоломійська* (*nich*).

From Gk. *Vartholomaios*, the ultimate source being Hb. *bar talmay* 'son of Talmai' (*talmay* < *talmeyah* 'peace of Jehovah'); *Bartholomew* was the name of one of 12 apostles of Jesus, may be same as *Nathanael* (the first being given name, the latter patronymic), Withycombe 20, Тарнавецька 87; in Uk. *Варфоломій* is rare; its frequency in Пом'яник of 1484 amounts to 5 in comparison to 124 (Іоанъ), 93 (Марія) and 66 (Феодоръ), Тарнавецька 122-126; from *Варфоломій*, perhaps, derives FN. *Вархóла* and *вархóла[а]* 'quarrelsome person', *вархóлнн* 'to quarrel'.

варцáб 'jamb, door-post, window frame; loom (of weaver, painter, printer)', Wd. арцáби Npl. 'wooden framework of a house'; **варцáби** Npl. 'draughts (game)'; MUK. варцабы (1596 Зизаній) 'draughts'; BRu. арцáбы: *варцáбы*, Po. *warcaby* (from:): Cz. *vrháb*. — Deriv. MUK. варцабннцу Asg. (1642), варцабныи (1596 Зизаній). — Syn. *ра́ми*; *да́жы*, *ша́шкі*, *лётка*.

From Po. *warcaby*, Korbut PF. 4, 496, Шелудько 1, 25, Richhardt 109; the ultimate source is MHG. *wurfzabel* (-zabel from Lat. *tabula* 'board'), Janko CMF. 5, 408, 6, 322, Machek 574; direct borrowing from MHG. is assumed by РССТощкий 4, 152.

варчáти Wd. see варчáти.

варш Ed. in expression *варша да́ти* 'to awaken', first recorded in the XIX c. (Гринченко 1, 128). — Deriv. *варша́л[оч]ок*.

Origin obscure; connection with the following entry, though possible, cannot be established; perhaps it is a f/e. deformation of *вирш* in the meaning 'blame, reprise'.

Варшáва, dial. Аршáва GN. Warsaw, MUK. Варшава; BRu., Ru., Bu. ts, Po. *Warszawa*, OPo. *Warszewa*, dial. *Wars[z]ewa*, *Warsięga* (Brückner 603). — Deriv. *варша-в'янин*, -нка, *варшавський*.

From Po. *Warszawa* — deriv. from PN. *Warsz* (: *war-chol* 'browler, rowdy'), Brückner 1. c., Staszewski 323-324; for details see Nitsch JP. 1, 299-300, 37, 391-392, Rozwadowski ibid. 19, 98-104, Rospond ibid. 20, 19-21, Galas ibid. 33, 53-54, Мельхеев 23 а. о.

вары́ба dial. 'deep hole (cavity)', first recorded in the XX c. — Syn. *загли́бина*, *видо́лнок*.

Origin obscure; perhaps it is a f/e. deformation of Ru. *овра́г* > **овры́ба* (influenced by *яры́га*) > *вары́ба*.

варя́г 'Varangian, ONor. tribesman', Wd. also 'strong, tall man', MUK. Варяги, Варяжское море (Ист. Русов, Указ. 34); OES. варязи, в море Варяжское (1377 Лавр 1, 10-11); BRu., Ru. ts, Po. *Wareg*. — Deriv. *варя́зький*; FN. *Варяж[ь]ко* (1377 Лавр. 1, 55, 253); GN. *Варяж*. — Syn. *нормáни*.

From ONor. **váringr*, *voeringr* : *vár* 'fidelity, faith (fulness); allies', Thomsen 116, 125-126, Ekblom Archiv 39, 187, ZfsPh. 10, 10, 16, 270, Collitz Archiv 4, 660, Uhlenbeck ibid. 15, 492, Преображенский 1, 67, Kiparsky 1, 163, РССТощкий 4, 81, Шевельов 349-350.

вас Gpl., Apl. 'you', MUK. вас (1609 Худаш 129; XVII-XVIII c. Интермедії 58, 62, 70, 81, 175, 182), OES. васъ (XI c. Остр. ев.); BRu., Ru., Bu., Ма. *вас*, OCS. *vas*, SC. *vás*, Slv. *vas*, Cz., Slk. *vás*, Po. *LoSo. was*, UpSo. *was*.

PS. *vasz* 'ts', IE. root ***uōs-* : ***uōs-* : ***uēs-*, evidenced in OPr. *wans*, Skt. *vah*, Av. *vā*, Lat. *vōs*, ToA. *uas*, ToB. *yes*, Trautmann 110, 364, Pokorny 514.

васáг 'large waggon'; MUK. у васажку (XVIII c.); Po. *wasqg*, *wasężny wóz*. — Syn. *вели́кий чумáцький віз*.

The word is derived from MHG. *fazzunge* : *fazzen* 'to handle, seize, load, pack', РССТощкий 4, 173, Kluge 81; the medium of Po. *wasqg* is assumed by Шелудько 1, 25.

васал, Wd. *vasal* 'vassal, liege (man)', ModUk.; BRu. *vasal*, Ru. *вассал* (since 1808; *васал* in 1780), Po. *wasal*. — Deriv. *васальний*, *-ство*, *-ський*. — Syn. *господарник*, *підвладний*, *залежний від сюзерена*, Бойків 83.

From Fr. *vassal* 'ts' < Lat. *vassalus*, the ultimate source being Ce. : OBret. *was*, Bret. *gwaz* 'servant', We. and Corn. *gwaz* 'youth, servant', Преображенский 1, 67, Brückner 639, Gamillscheg 880, Skeat 685.

васервага Wd. also *васервага* (Стрий) 'level', first recorded in the XX c., Po. dial. *waserwaga*. — Subst. *ватерпас*, *нівелір*, *грунтवाद*.

From ModHG. *Wasserwaage* 'ts', РССтоцький 4, 226.

васерляйтунг Wd. 'water-supply, aqueduct', first recorded in the XX c. — Subst. *водопровід*.

From ModHG. *Wasserleitung* 'ts', РССтоцький 4, 217.

василіск 'basilisk', MUK. *василискъ* (XVII c.), (from Po.:) *базилишкѣ* (XVII c.), OES. *василиска* Gsg.; BRu. *ts*, Ru., Bu. *васили́ск*, OCS. *vasilisъkъ*, Cz., Slk. *bazilišek*, Po. *bazyliśzek*, etc. — Deriv. *василисковъ* (XVII c.). — Subst. *казкова тварина* : *napiontax*, *napiozmij*, *що вбиває своїм поглядом*, Бойків 83.

From Gk. *basiliskos* (= *vasiliskos* since the IV c.) 'ts', in its original form preserved in Lat. *basiliscus*, cf. Cz., Po. and other WS. forms, Срезневский 1, 231, Тимченко 50, 190, Machek 27.

Василь, arch. Васильї PN. Vasyľ', Vasylij, Basil, MUK. *Васи́ля* Gsg. (1484 Пом'яник), Васильї : *царь* (1627 Беринда), OES. *Василин*, *Василей* (Baesklund 110), BRu. *Василь*, Ru., Bu. *Васи́лий*, OCS. *Vasiliŭ*, Po. *Bazyli*, etc. — Deriv. *Василько*, *Васильченко*, *Васильович*, *Васильок*, *Васильчик*, *Вась[о]*, *Вас[ь]ко*, *Васька*, *Васюк*, *Васюта*; here also (from Po.:) *Базилій*, *Базилько*, *Базильчик*;

SovUk. (from Ru.:) *Вася*, *Ваня*, *Ванька*; *Василина*, *Василин[оч]ка*, *Василиха*, *Василивна*, *Василица*; FN. *Василь*, *Василевич*, *-енко*, *-евський*, *Васильоха*, *Васильюк*, *Васильківський*, *Василичук*, *Василівчук*, *Васильченко*, *Васьків*, *Васюта*, *Васютинський*, *Васюра*, (from Ru.:) *Васильєв*, (from Po.:) *Базилевич*, *Базилівський*, AmUk. *Василька* (Gsg. : *Василько*); GN. *Василики*, *Василь*, *Василе́нково*, *Василиха*, *Василиця*, *Василівка*, *Васильків[ка]*, *Васильки*, *Васютинці*, *Васючин*, *Васютинський*, *Васьківці*, *Васькович*, *Васьківчики*, (rivers:) *Васькова*, *Васюківка*, *Васюкова* (Kat. річок 159); Bot. *васильок*, *васильочок*.

From Gk. *vasileus* 'king' — one of the most popular names in Ukraine (frequency in 1484:63, Тарнавецька 124); the name is more common in the East than in the West, Withycombe 20.

васток see *восток*.

васький colloq. 'your[s], belonging to you', ModUk. only. — Syn. *ваш*.

From *ваш* 'your[s]' extended, like *наський*, by the suffix *-ський* (<**vasъskъ*).

ват 'watt', ModUk.; BRu., Ru., Bu., Ma. *ts*, Po. *wat*, etc. — Deriv. *ватовий*, *ватметр*, *кіловат*. — Subst. *одоміця потужності електричного струму*, Бойків 83; *уват*, Степанковський 223.

From the name of James Watt (1736-1819) who discovered the steam engine, Partridge 798, Kirkconnell 11-12.

вата 1. 'cotton wool; wadding', ModUk.; BRu., Ru. *ts*, Po. *wata*, etc. — Deriv. *ватка*, *ватний*, *-ик*, *ватований*, *ваточник*, *ватяний*, *ватянка*, dial. *ватаник* (Полісся, Лисенко 20). — Subst. *очищена бавовна*, Бойків 83.

From ModHG. *Watte* 'ts', РССтоцький 4, 228.

váta 2. Wd. 'fish-net', ModUk. only. — Subst. *рибальська сіть*.

From MHG. *wate* 'ts', РССтоцький 4, 175.

vatár 'chief (oldest) of shepherds'; ringleader, captain, chieftan', first recorded in the XIX c. — Subst. *старший пастух у полонинах; приводець, начальник*, Бойків 84.

From Rm. *vataf* 'ts', Шелудько 2, 128, Vincenz 9 (: *vatah*); however, it is also possible to derive it from *vatáza*, see the following entry.

vatága 'gang, band, crown, company', MUK. з ватаги (1552), у ватазѣ (1690), двѣ ватаги (XVIII c.), OES. ватагамѣ Dpl. (1294), в... ватазѣ (1340), на ватагу (1446) к ватагамѣ (XV c.); BRu., Ru. ts, Po. *wataha*. — Deriv. *ватѣжка, ватѣжко, ватажѣк, ватѣг* (b/f: *ватѣга*), *ватѣжний, -ик, ватѣжжя, ватажувати, -ання, ватѣжити[ся], ватаж[ни]кувати*, MUK. ватагѣ (XVIII c.), ватажанинѣ (1691); FN. *Vátag*; see also *вантѣж*. — Syn. *загін*; (*неорганізована*;) *нітовен, вѣлка, кѣпа*; депр. *зирѣя*, Деркач 30.

From Tt. *wataha* 'ts', Miklosich 376, Корш Archiv 9, 659, Преображенський 1, 67, Макарушка 14, Тимченко 190, а. о.

ватаман see отаман.

váter 'hydraulic engine', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Subst. *рід прядної машини*, Бойків 84.

From E. *water[machine]*, Kirkconnell 12.

váterвейс 'water-ways', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Subst. *рівеа, риштѣ, лотокі, водотѣка*, Степанковський 223.

From E. *water-ways* 'ts', Ляхів 115.

váтерка dim. : *ватра, q. v.*

ватерклозѣт 'water-closet', ModUk.; BRu., Ru. ts, Po. *waterklozet*, etc. — Subst. *промишній відхідок*, Бойків 84.

From E. *water-closet*, Kirkconnell 12.

ватерлінія 'water-line', ModUk.; BRu. ts, Ru. *ватерлінія*. — Subst. *водняна назначка, поклячка, циза*, Степанковський 222.

From E. *water-line* 'ts', Ляхів 115.

ватерпѣс 'waterpass', ModUk., BRu. *ватѣрпѣс, Ru. ватерпѣс*. — Syn. *нівелір, Грунтовага, Wd. ватерпѣга, ватерпѣга*.

From E. *water-pass* 'ts', Ляхів 115.

ватерпѣло 'water-polo', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Subst. *гра в вѣдного мѣчѣ*.

From E. *water-polo* 'ts', Ляхів 115.

ватерпруф 'waterproof', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Subst. *непромокальний, непросяклий, безпротѣчний*.

From E. *waterproof* 'ts', Ляхів 115.

ватершланг 'water-hose', ModUk.; Ru. *ватершланг*. — Subst. *трубка, вуж із непромокальної тканини або гѣми*.

From Du. *waterslang* 'ts', Meulen 236.

Ватикан, SovUk. *Barikan* GN. Vatican, ModUk., BRu., Ru. ts, Po. *Watykan*, etc. — Deriv. *ватиканський, Wd. ватиканка* (= *ватиканська мѣрка*, Грицак РМ. 3, 159).

From Lat. (*mons*) *Vaticanus* (: *Vaticum* GN.), Staszewski 325; some etymologists derive it from pagan days, when Vatican was the site of the temple of the seer, Lat. *vaticus*, the adj. from *vates* 'prophet', Shipley 375.

ва́торопка Ed. 'difficulty, embarrassment' (Чернівів), first recorded in the XX c. — Deriv. *ва́торопко*, adv. — Subst. *трьідоноці, утрьідоення, скрутіне становище*.

Origin obscure; connection with Ru. *торопи́ть* 'hurry, hasten', though possible, cannot be substantiated.

ва́тра 'hearth, fireside, bonfire', ModUk; Bu. ts, SC. *vātra*, Cz. dial. *vatra*, Slk. *vatra*, Po. *vatra*. — Deriv. *ватра́к, -а́лка, -а́н, ва́трище, ватру́шка, ватрі́ти*. Bk. *ватра́ль[ка], ва́трик*. — Суп. *бага́ття, во́гнище*.

From Rm. *vatrā* 'ts', Шелудько 2, 128, Vincenz 10; according to Георгиев, 123 - 124, the word comes from Daco-Moesian **oatra* < IE. ***ātr-ā*; cf. also Pedersen KZ. 38, 311, Meillet Сбсл. 2, 3, Loeventhal WuS. 10, 163, Brückner ZfslPh. 16, 205, Porovicі Slavія 7, 28, Шевельов 243.

ватрѳба Lk. 'maw' (Воля Михова, Falkowski - Pasznycki 121), also вантрѳба (Команча, Тилява, etc., Stieber by letter 27. 6. 1964), first recorded in the XX c. — Subst. *утрѳба*.

From Po. *wątroba* 'ts'; see утрѳба.

ватру́шка see ва́тра.

ва́ту́йка, ва́ту́ля Wd. 'ewe-lamb', borrowed before the XVI c., Шаровольський 1, 63; Po. *wetula* (> Lk. *веті́ля*). — Deriv. *ваті́лька, вату́йнік, вату́йча*; GN. *Вату́шарка* (*mountain*). — Subst. *овѳчка з пѳришм л҃ням*, Шаровольський 1, 55.

From Rm. *vātūiū, vātūiūe* 'young goat, kid', Шаровольський 1. c., Шелудько 2, 128, Puşcariu 175, Vincenz 6.

ва́таний, ватя́нка see ва́та.

ва́ть see ва́дь.

ва́фля, usually ва́флі Npl. 'waffle, wafer', MUK. тѳсто на вафелы (XVIII c.), BRu., Ru. (since 1780) ts, Po. *wafel*,

etc. — Deriv. *ва́фельний, -ик, -иця*. — Subst. *пѳчи́во в фо́рмі тонких плясте́рків*.

From ModHG. *Waffel* 'ts', Тимченко 191, РССтоцький 4, 215, АкСл. 2, 63; there is little likelihood that it comes directly from E. *waffle*, as assumed by Kirkconnell 9 - 10.

Вах FN. derived from Іва́х, see Іва́н.

вахла́й, вахла́к 'hump, lump blockhead', ModUk; BRu., Ru. (since 1789) *вахла́к*. — Deriv. *вахла́чка, вахлакува́тий*. — Subst. *вайло́, тюхті́й; бамбу́ла, маму́ла, маку́ха*, Деркач 30.

Origin obscure.

вахля́р 'fan', MUK. рі́ида : вахля́рь, ма́хало, ога́нка (1627 Беринда); Po. *wachlarz*, — Deriv. *вахля́рик, вахлюва́тися, вахлярюва́тий*. — Subst. *ва́йло, ва́льце*.

From ModHG. *Fächer* 'ts', РССтоцький 4, 223, through the medium of Po. *wachlarz*, Тимченко 191, Шелудько 1, 25.

вахма́йстер, ва́хмі́стр 'cavalry sergeant-major', ModUk; BRu. ts, Ru. *вахмі́стр* (since the XVII c.), Po. *wachmistrz*. — Subst. *підста́ршина в кі́нноті*.

From ModHG. *Wachmeister* 'ts', АкСл. 2, 64.

Ва́хна, Вахно́, Вахня́к, etc., FN. derived from Іва́хно, see Іва́н.

вахня́ 'shellfish', ModUk; BRu., Ru. *вахня́*. — Subst. *та́варіна з черепа́шкою або з пани́цером (устрі́ця, краб, мо́лю)*.

According to Горяев 40, it comes from Lat. learned term *Gadus vachnja*.

ва́хта 1. 'watch, duty, look-out', ModUk; BRu., Ru. (since the XVII c.) ts, Po. *wachta*. — Deriv. *вахтові́й, вахтара́да*; here also *ва́хтер, вахта́р*. — Subst. *сто-*

рѡжа, щодѣнна вѣрта, Бойків 84; *вѣрта, стѣйка, чѣта, бѣрда*, Степанковський 104.

From ModHG. *Wacht* 'ts', РССтоцький 4, 145.

вѣхта 2. 'Menyanthes trifoliata L.: brooklime', ModUk.; Ru. ts, Cz. *vachta*. — Syn. *бобівник, трилісник, трибѡ-лія, зѣяча канюста, зубовник*, etc., Makowiecki 231.

From Ru. *вѣхта* also *вѣхка, вѣхк* which, in turn, comes from Fi. *vehka*, Est. *võhk* 'ts', Меркулова ЭтимИссл. 2, 80-81.

вахцѣмра Wd., also *вахцѣмбра*, (Falkowski - Pasznyi 121), 'guard-room', ModUk.; Po. *wachcѣbra*. — Subst. *стѡрожева кѣмѣта*.

From ModHG. *Wachzimmer* 'ts', РССтоцький 4, 204; Po. medium, assumed by Richhardt 109, remains to be proved.

вѣцок 1. MUK. 'purse', *вацокъ* (XVI c.), *вацок* (XVII—XVIII c. Интермедії 71, 72), *вацковъ* (XVI—XVII c. Худаш 58), чпѣг : кишѣня... шабѣтас, бѣсѣга, тѣшка, капса, тѣумокъ, *вѣцокъ* (1627 Беринда); Po. *wacek*. — Subst. *ка-літѣтка*, Тимченко 191.

From Po. *wacek* 'ts', the ultimate source being MHG. *watsack*, Тимченко 1. c., Brückner 598.

вѣцок 2. SoCr. 'quarters, yard; over-night lodging' (Гнатюк ЕЗБ. 4, 236), first recorded in 1898. — Subst. *квартира; загорѡда; нѣчлѣ*.

From Hg. *vaczok* 'lair, den', Гнатюк 1. c.

вацумѣрія? AmUk. 'what's the matter?', first recorded in the XX c. — Subst. *що такѣ?, в чѡмѣ спрѡда?*, Луговий 300.

From E. *what's the matter?*, Луговий 1. c.

вацѡ!, **ваць!** interj. in calling swine, first recorded in the XIX c. — Deriv. *вацѡкати, -ання, вацѡкнути*; FN. *Ваць, Вацѣнко*; GN. *Вацѣ*. — Syn. *вець!*

According to РССтоцький 3, 148, it is a variation of *паць!* < *пацѣ* 'pigling, piglet'; more convincing is its connection with *ацѡ!*, q. v.

вацѡвѣти, *вачувѣти* AmUk. see *вочувѣти*.

ваш, *вѣша*, *вѣше* 'your, yours', MUK. *ваш* (XVII—XVIII c. Интермедії 93-95, 190), OUK. *ваши* (1393 Тимченко 192), OES. *вашь* (XI c. Остр. св.), *вашего* Gsg. (911); BRu., Ru., Bu., Ma. ts, OCS. *vašь*, SC. *váš*, Slh. *vaš*, Cz. *váš*, *vaše*, Slk. *vaš*, *vaša*, *vaše*, Po., LoSo. *wasz*, UpSo. *waś*. — Deriv. *вѣський*, arch. *вѣшець*, *вѣшеский*, Wd. *вѣшин*, *вѣшинѣць*, MUK. *вашемилост[и]ный* (XVII c.), *вашмост[и]ный* (XVII—XVIII c.), *вашмость* (XVII—XVIII c.). — Syn. *налѣжный вѣм*.

PS. **vašь* < **vas-jь*, IE. root ***uōs-*, cf. OPr. *wans*, Lat. *vōs*, ToA. *uas*, etc., see *vas*; Vondrák, 1, 508, Trautmann 110, 364, Pokorny 514.

вѣшець, *вѣшеці* see *ваш*.

Вѣшингтон, Gsg.: PN. -а, GN. -у 'Washington', ModUk.; BRu. *Вашингтон*, Ru. *Вашингтон*, Po. *Waszyngton*, etc. — Deriv. *вѣшингтонѣць, -нка, -нський, по-вѣшингтон-ськи*. — Syn. GN. *столиця США*.

From PN. *Washington*, the first president of the USA. (1789—1797), Мельхеев 28, Staszewski 324-325.

вѣчѣти see *бѣчити*.

вѣгѣти, *вѣгѣти* 'to put, force inside, thrust down', MUK. *вѣгѣи* (XVIII c.); BRu. — Deriv. *вѣгѣання*. — Syn. *вѣс-нѣти, вѣхѣти*.

The word is based on *вѣгѣти* q. v.; prefix *в-*.

вѣзвѣхид[ь] 'in an embarrassing position, in a situation without a way out', ModUk. only.

A compound : *в* - без - *вн* - *хид[ь]*, see s. vv.

вѣгѣти see *вѣгѣти*.

вбрати[ся] see брати.

ввічливий, -ість see увічливий, -ість.

вдова́, удова́ 'widow', MUK. вдова (XVII с. Гентаглот, 17), о вдовѣ (XVIII с.), удова, вдовиця, удовиця, OES. въдова (XI с. Остр. ев., 1073 Изб. Св.), въдовиця (XI с. Остр. ев.), въдовицю Aag. (1073 Изб. Св.), удовын, вдовиць Apl. (1356); BRU. *udová*, Ru. *vdová*, OCS. *vdova*, *vzdova*, Bu., Ма. *vdovica*, SC. *vdova*, *vdovica*, Slh. *vdova*, Cz., Sk. *vdova*, Po. *widowa*, LoSo. *hudova*, UpSo. *widowa*. — Deriv. *vdovicia*, *vdověcъ*, *vdov[ic]énko*, *vdoviana*, *vdovin[ui]*, *vdovický*, [o-, no-] *vdoviti*, *vdovuati*, etc.; these forms might be also used with initial ud... depending on the preceding consonant; MUK. вдовий (XVI—XVII с.), вдовин[н]ый (XVII с.), вдовичий (XVII с.), вдовичинъ (XVI с.), вдовство (XVII—XVIII с.), вдовствовать (XVI с.), вдовѣти (XVI с.), вдовоженецъ (XVII с.); FN. *Vdovina*, *Vdovénko*, *Vdovichenko*, *Udovichenko*, MUK. Вдовиченко (1668, Тупиков 500). GN. *Udvica*, *Udovichenki*. — Syn. [n] *vdovica žinka*.

PS. **vdova* 'ts', corresponding to Skt. *vidhāvā*, Lat. *viduā*, OPr. *widdeu*, Goth. *widuō*, AS. *wuduwe*, E. *widow*, ModHG. *Witwe*, Ir. *fedb*, etc.; the orig. IE. root ***uidh-* : ***ueidh-* 'to divide, separate; to lack, want; to become empty, to be faulty'; the designation for widower **vdovъсь* seems to be recent deriv. of the feminine form; Преображенский 1, 68, Brückner 605–606, Trautmann 358, Kluge 398, Walde-Hofmann 1, 359, Skeat 715, Machek 558, Pokorny 1128, a. o.

вдя́ка, вдя́чливий, -ість, вдя́чний, -ість see дякувати.

ve! interj. 'pshaw! fie!', first recorded in the XIX с. — Deriv. *vékati*, -ання, *véknuti*, -нення, *вевé!*, *вевéкати*, -ання, *вевéкнути*, -нення. — Syn. *фе!*

Primary interj. connected with *vas!*, *фе!*, q. v.; PCStoцький 3, 147.

вевé! see the preceding entry.

веві́рка, вев'ю́рка Wd. see виві́рка.

веглі́я Wd. 'according to, as to' (Радомишль, Гринченко 1, 130), MUK. ведля, ведле, ведлѣ, ведлугъ, cf. SoCr. видля (Гнатюк ЕЗб. 4, 236); Po. *wedla*, *wedle*, *wedlug*. — Subst. *відповідно до*.

Most probably from **véglya*, and this from Po. *wedla* 'ts' — a compound : *we-dle* (: *dlugi*), Brückner 606.

верё́ря, вере́ря 'dance', MUK. верера, вагера (XVII—XVIII с., Интермеді 74, 77, 78), верерѣ Apl. (XVIII с.) 'stick'; Po. *wekiera* 'ts'. — Subst. *від танцю, уі́орка*, Кузеля 57; MUK. *кий з вели́кою і́лкою на кі́нці*, Тимченко 202.

Of obscure origin; perhaps from Po. *wekiera* as suggested by Тимченко l. c.; however, the ultimate source is dubious (ModHG. *Wecker?*, or венгерка?).

вегетува́ти 'vegetate', ModUK; Po. *vegetować*. — Deriv. *вегетаци́я, вегетаци́йний, вегетативний, вегетарі́я-нець, -нка, -нство, -нський, вегетарі́зм*. — Subst. *животини, існува́ти*.

From Lat. *vegetāre* 'to enliven, quicken', Skeat 686.

веджвуд 'Wedgewood-china', ModUK. — Subst. *англійський посуд з маси, проміжної між порцеляною й фаянсом*, Бойків 84.

From FN. *Wedgewood* (E. potter, 1730–1795), Shipley 411.

ведмі́дь, Wd. медві́дь 'bear; Bruin', MUK. ведмѣдь (XVIII с.), за ведмедя (XVIII с.); BRU. *мядзвѣдзь*, Ru. *медвѣдь*, dial. *ведмѣдь*, Bu. *медвѣдь, медвѣда* (Младенов 292), Ма. *мѣчка*, SC. *medvjed*, Slh. *medved*, Cz. *medvěd*, *nedvěd*, Sk. *medvěd*, Po. *niedźwiedź*, dial. *medźwiedz*, UpSo. *mjedźwiedz*, LoSo. *mjadwjeż*, *mjedwjeż*, Ca. *m'edv'edz*. —

Deriv. *ведмеденя́, ведмедча́, ведмедько, ведмедик, ведмедю́ця, ведмедю́ха, ведмедник, ведмедів, ведмедя́чий, ведмежа́[тко], ведмежатник, ведмежий, ведмежина, ведмежина́, Wd. forms : медведю́ця, медведя́тко, медвежий, etc.; FN. Ведмідь, Медмеденко, Медведенко, Ведмедю́нця, Медвідь, Медвідський, Медведів, Медведюк; GN. Медведі, Медведівка, Медведівці, Медведово, Медвежа, Медвежанка, Медвеже, Медвеже Вушко, Медвідка, Медвин; (rivers:) Медвідь, Медвежа (Кат. річок 174); Wd. Медведівка, Медведжа (Бойк. 227), Медведен, Медведин, Медведя́, Медвежик (Гуц. 95), Медведже (Лемк. 47); Astr. Велика, Мала Ведмедю́ця. — Syn. бурмільо, бурч, бурма́к, (euphemisms :) той, він, вуйко; Wd. Мись[к]о; Нс. е[з]екютор, тот, тот старій, тот великий.*

Uk. *ведмідь* and Ru. dial. *ведмедь* are new euphemistic metatheses of the orig. *медвідь, медведь* respectively, both deriving from PS. **medvēd* — a tabu-compound: **medz* 'honey' and **esti* 'to eat', meaning 'honey-eater', IE. ***medhu ēdis*, cf. Skt. *madh[u]v-ād-* 'honey-eater'; *medvēd* itself is a Sl. euphemism replacing the orig. designation of bear preserved, e. g., in Gk. *árktos*, Lat. *ursus*, Alb. *ar*, etc.; Miklosich 186, Berneker 2, 30–31, Преображенский 1, 519, Machek 291, Рудницький Slavistica 44, 14–16, Pokorny 707, 875, (extensively :) Emeneau Language 24, 56–63, РССтощный AATSEEL Bulletin 6, 80, Language 26, 489–493.

вєдрик 'well-wisher on New Year's morning', first recorded in the XIX c. — Syn. *той, що прийшов побажати доброї погоди на новий рік, щоб уродило ліше як торік*, Орієнко PM. 2, 9.

Origin uncertain; in folk-songs it alternates with *бєдрик*, see *бєдрó*; according to Орієнко, l. c., it is connected with *вєдрó*, see the following entry.

вєдро 'fair weather', MUK. *ведро* (XVII c.), OES. *ведромь* Isg.; *ведрыи* 'bright'; Ru. *вєдро*, OCS. *vedro*, Bu. *вєдзр* 'clear', SC. *vedar* 'ts', Sln. *védar* 'serene; cheerful', Cz. *vedro*, Slk. *vedrny* 'clear', Po. dial. *wiodro*, UpSo. *wjedro*, LoSo. *wjadro*. — Deriv. *вїведрилося, вєдрано*. — Syn. *но́вда, д́обра година, бездо́щя, посу́ха*, Тимченко 203.

PS. **vedro* 'ts' corresponding to AS. *wēder*, OHG. *wētar*, ModHG. *Wetter*, E. *weather*, IE. ***ue-dhro-*; it is possible, though less probable, that ***ue-tro-* is the IE. base with which Sl. **větrъ* (from the root ***ue-* 'to blow') coincides, Brugmann IF. 18, 435–436, Miklosich 377, Kluge 393, Skeat 705, Преображенский 1, 69, Георгиев 127–128, Pokorny 82–84, a. o.; less persuasive is its connection with *[*s*]ved- 'to dry', *uditi* 'to smoke', suggested by Machek 559; Uk. *вєдро* is extensively treated by Ващенко 10–12.

ведрó see *вїдрó*.

веду́ see *вєстї*.

вєжа 'tower', MUK. *вежа́* (1596 Зизаній), *вежи*. Npl. (XVI c. Сл. плк. Іг.), *вежа* (XVII c. Гепталот), на... *вежу* (1710), OES. *вежѣ*, в *вежѣ*, с *вежами*, до *вѣжѣ*, Бѣла *вѣжа* (=Саркель); BRu., Ru. ts, Sln. *věža*, OCS. *věž, věžě*, Slk. *veža*, Po. *wieża*, UpSo. *wježa*, LoSo. *wjaža, jaža* 'house'. — Deriv. *вєж[еч]ка, вєжовий*, MUK. *вежица* (XVI c.), *вежыковатый* (XVII c.); GN. *Вєжиці* — Syn. *вїнесла над ітні будінки будівля або сама собі, або як надбудова над будінками*; MUK., OES. *шатрó, кїм; в'язніця тюрма*, Тимченко 203.

PS. **vezja* < **vezja*, root **vez-*, see *вєстї*; orig. meaning: 'movable house on wheels', Потебня РФВ. 3, 177, Mehringer IF. 19, 427–428, Преображенский 1, 107, Brückner 619–620, Weingart SymbRozwadowski 2, 233–234, a. o.

вєзеру́нок see *вїзеру́нок*.

вези́кули 'vesicle, small tumour, bladder-like cell'. — Deriv. *везикуля́рний, -ність*. — Subst. *пухирці, повітряні клітини в легенях*, Бойків 84.

From Lat. *vesicula* 'little bladder', Skeat 690.

везі́р, also *везір, візір, візір, 'vizier'*, MUK. *вейзір* (XVII c.), *вейзерови* Dsg. (XVIII c.); Ru. *визі́р*, Po. *wezir*. — Deriv. *вези́рство*. — Subst. *міністр турецького султана, член державної ради*, Тимченко 204.

From Tk. *vezir*, the ultimate source being Ar. *wazir* 'councillor of state, minister, vice-regent, lieutenant of a king', Макарушка 14, Тимченко 1 c., Skeat 694, Lokotsch 169, (extensively:) Варченко ДБюлетень 9, 97-98.

вези́ти, *везу́*, -зеш 'to carry, convoy; to cart, drive; to draw', MUK. *везти* (XVI c. Худаш 52), *везити* (XVII c.), OES. *везаху, везоша*; BRu. *везці*, Ru. *везти́*, OCS. *vesti, vezr*, Bu. *vezá, vezém*, Ma. *véze*, SC. *věsti, vèzēm*, Sln. *věsti, vèzem*, Cz. *vězti*, Slk. *viesť*, Po. *wieźć, wiozę*, UpSo. *wjeźć*, LoSo. *wjaść*. — Deriv. *вези́тися, вези́ння, везе́ний, в-, ві-, від-, з[а]-, на-, від-, пере-, по-, при-, у-везти́*, etc., along with corresponding iter. forms: *в[и]-, від-, з[а]-, на-, пере-, від-, по-, при-, у-возити*, etc.; for apophonic variations with *воз-* (e. g. *возити, віз*, etc.) see s. vv. — Syn. *переміщати, переправляти при допомозі ввоза, зали́нці, судна́, літакá, то́що*; fig. *щасті́ями*.

PS. **vezti*, IE. root **ueǵh-* 'to move on, march, drive, ride', evidenced in Lith. *vèžti*, Skt. *váhati* 'he proceeds, drives, rides', Av. *vazaiti* 'ts', Lat. *vehō, vehere, vēxi, vectum* 'to drive', OIr. *fēn* 'wagon', Goth. *gawigan* 'to move', OHG. *wegan*, ModHG. *bewegen*, AS. *wegan* 'to bring, lead', etc., Miklosich 387, Преображенский 1, 69-70, Trautmann 356, Brückner 619, Kluge 387, Mikkola 1, 43, 63, 2, 153, Pokorný 1118-1120, a. o.

вѣзяти, вѣзъкати 'to smear, bedaub; to lick', ModUk. — Subst. *мазати, (глиною); лизати*.

The word seems to have its origin in the children's language, being based on the interj. *ве!*, q. v.

вей! interj. 'in expressing surprise, fear, pain' etc., MUK. 'here!' (XVII c.); Po. *wej!* SC. *vaj!* — Deriv. *вѣкати, -ання, вѣйкнути, -нення*. — Syn. *[в]ай!, ей!*; MUK *диві!, ото!, бач!*, Тимченко 204.

According to РССтоцький 3, 147, it is labio-velarized *ей!* (like *вай!* < *ай!*); cf. also Brückner 606.

вѣкати see *ве!*

векѣлія Wd. 'inflammable substance', first recorded in the XX c. — Subst. *запална́ матерія*.

From Rm. *facile* 'torch', Cioranescu 315.

вѣксель 'bill, bill of exchange, draft; promissory note; cheque', ModUk.; BRu. *вѣксаль*, Ru. (since 1731) *ts*, Po. *weksel*. — Deriv. *вѣкселевий, -льний, векселедавець, -держатель*. — Subst. *письмове зобов'язання заплатити певну суму грошей у визначений термін*, Бойків 85.

From ModHG. *Wechsel* 'ts', РССтоцький 4, 229, Brückner 606.

вѣктор 'vector', ModUk.; BRu. *вѣктор*, Ru. (since 1940) *ts*. — Deriv. *вѣкторний*. — Subst. *величина, що їй приписують крім числового значення напрям (напр. сила, шкóрiсть, то́що)*, Бойків 85.

From Lat. *vector* 'carrier', АкСл. 2, 134.

вел. abbr.: вели́кий — **велблюд** see *верблюд*.

вѣлбот, Wd. *вѣльбот* 'well-boat', ModUk. — Subst. *за́наду́сто-да́шне судно́*, Степанковський 225.

From E. *well-boat* 'ts'.

вельвет, Wd. вельвет 'velvet', ModUk.; BRu., Ru. (since 1837) ts, Po. *welwet*, etc. — Deriv. *вельветный*, *велветин*. — Subst. *бавовняна тканина подібна до оксаміту, сорт мінчестеру*, Бойків 85.

From E. *velvet* 'ts', the ultimate source being LLat. *vellutium* from a Romanic type **villutetum*, Skeat 687.

веле- 'much, great (ly)', a compound-forming element in such words as *велелюбний*, *велелюдний*, *велерічковий*, etc.; MUK. веле adv. 'much' (XVI—XVIII c.) and compounds: *велезубний* (XVI c.), *велелъбный* (XVIII c.), *велемовный* (XVII—XVIII c.), *велемощный* (1457), *велерыбъ* (XVII c.), *велеръчковый* (XVIII c.), *велеславный* (XVI c.), *велехвалный* (XVII c.), OUK. вѣли adv. 'much' (1390); BRu. *вѣля*, Ru. *веле-*, Po. *wielo*, Cz., Slk. *vele-*, *velko-*. — Syn. *багато-*, *много-*.

From *вѣлий*, q. v.

велѣбний iron. 'worthy, imposing, illustrious; boastful, pretentious', MUK. велѣбный (1492), велѣбное (1599), священникови и законникови тутулъ належить: Велѣбный в Бзѣ (XVII c.); OUK. велѣбного Gsg. (1361), велѣбной Gsg. (1388); Po. *wielebny*. — Deriv. *велѣбність*. — Subst. *велѣбний, гідний чѣсти, шановний*, Тимченко 205.

From Po. *wielebny*, Тимченко I. c.

велѣжирувати 'to live sumptuously; to luxuriate', ModUk. only. — Syn. *роzkошувати*.

A compound: *веле-жир[увати]*, see s. vv.

велѣнь, also *велін* 'vellum (parchment)', ModUk.; BRu., Ru. *велѣневый* (since 1837). — Deriv. *велѣневий*. — Subst. *найкращий сорт періаменту*, Лъохін 117.

From Fr. *velin* 'ts', Лъохін I. c., Gamillscheg 881.

Вѣлес, **Вѣлос** PN. Veles, Volos (OES. god of cattle; god of poetry and music akin to Gk. Apollo), OES. Волосомъ

Isg. (1377 Лавр. 1, 25), въ Волоса, скотья бога (ibid. 52). — Deriv. Вѣлесовий, Вѣлосовий; OES. Вѣлесовъ (XVI Сл. плк. Iг.). — Syn. *бог скотѣ; бог поѣзѣ ѿ мѣзѣки*.

The etymology of *Вѣлес* : *Вѣлос* is still controversial; the alternation of two variants **veles* and *volos* (>Волосъ) seems to root in PS.; *Волосъ* is identified in OES. literary pattern with Apollo and replaced by St. Vlas (Blasius) in Christianized folklore, Jakobson SDF. 2, 1027-1028, Vernadsky *The Origins of Russia* 120-123, † Лларіон 84, 104-107; see the following entry.

вѣлет[ень], Wd. вѣлит[ень] 'giant, colossus', MUK. исполинъ : гігант, вѣлетъ, бльбрым, дужій а великій члкъ (1627 Беринда), велеты Npl. (XVII c.), велета Asg. (XVIII c.), о велетнях (XVIII c.), велетнѣ Npl. (XVIII c.), OES. волоть, влатъ; BRu. *вѣлат*, Ru. *вѣлот*, dial. *вѣлет* (Vasmer 1, 180), Po. (from Uk.) *wielot*, WS. *Veletabi* (= **veletove*) 'LLat. name of a Sl. tribe in Mecklenburg' (=ModHG. *Wilzen*). — Deriv. *вѣлетѣньскій*, -кість. — Syn. *гиднт, колос, туман*, Деркач 30.

There were several attempts to explain the origin of *вѣлет* : *вѣлот*, e. g. those of Соболевский РФВ. 64, 117, ИзвОРЯС. 31, 9 (vocalic assimilations), Brückner 617, Archiv 42, 138 (: **vel* 'big, great'), Fick 1, 541, Walde 464, a. o. (=Lat. *valēre* 'to be strong'), Шахматов Archiv 33, 87-89 (: OIr. *flaith* 'dominion'), etc., but not one of them can be regarded as definite, the main difficulty being *e* : *o* alternation in their roots; in view of the similar interchange of vowels in *Вѣлес* : *Вѣлос*, q. v., there are two possible solutions of the problem: (1) to treat -*еле-* forms as archaic remnants of the orig. ES. non-labio-velarized pleophony (**velt-*, **vels-* > **velet-*, **veles-*), (2) or to consider -*et*, -*es* as suffixes **-eto*, **-eso* (like in OES. *trepets*, OCS. *peless*, cf. Vondrák 1, 584, 635); the latter assumption seems to be more plausible, thus *вѣлет* (following Brück-

ner l. c.) is to be connected with **vel-* 'big, great', and *вѣломъ, вѣлатъ* are to be considered as the later analogical forms based on the de-etymologized ("pleophonic" and/or "metathetic") treatment of *вѣлетъ*, cf. also On UVAN. 3, 27 - 30.

вѣлий, *вѣлия*, *вѣлие* arch. 'great, big', MUK. *вѣлия* радость (XVII с.), од мала до вѣля (1673), OES. *вѣлий*; Ru. *вѣлий*, OCS. *velьbъ, velьja*, Bu. Ма. *вѣлий*, SC. *věljī*, OCz. *velī*, Slk. *velo*, Po. *wiele*, UpSo. *wjele*. — Syn. *великий*.

PS. **velijь, *velьja, *velьje* 'ts', IE. root the same as in *великий* q. v.

велик = *великий*.

Великдень, also *Великодень* 'Easter[day]', MUK. къ Велико-дню (1499), по великодни (1562), по Велико-дни (1588), передъ святымъ великоднемъ (1591), на велик день (XVI с.), на Великъ днь (XVII с.), велик-день (XVIII с.), Великдень (XVIII с.), OUK. по Великому дни (1389), от сего велика дни (1411), по велицъ дни (1415), OES. велик дьн (XI с. Остр. ев.), Великъ дьнь (1073 Изб. Св.), до великаго дне; MRu. Великъ день (XVI с.). OCS. *velikъ днь*. — Deriv. *великодний*, Wd. [но] *великоднுவати*. — Syn. *Світлий Прáзник Христóвого Воскресѣння*.

A calque of Gk. *megálē hēméra*, Lat. *dies magna*, cf. Срезневский 1, 236, followed by Орієнко PM. 2, 147, Vasmer 1, 180 - 181, a. o.

великий 'great, big, large, bulky; high, lofty; grand; tall', MUK. *великъ* (1489), *великий* (1489), *великимъ* Isg. (XVI с.), *великий, великая* (XVII с.), *велик* (XVIII с.); OES. *великъ* (XI с. Остр. ев.), *великая* (1073 Изб. Св.), *великое* (1380), по *великон* (1448); BRu. *вялікі*, Ru. *вели́кий*, OCS. *velikъ*, Bu. *велік*, Ма. *вѣлик*, SC. *vělikī*, Slk. *velik*, Cz. *veliký, velký*, Slk. *veliký, vel'ký*, Po. *wielki*, UpSo.

wielki. — Deriv. *великість, вѣлико, великáнский, великуватий, величавий, -вість, -во, величезний -ність, -но, величѣнный, -ѣнький, величний, -ність, -но, вѣлич, величинá, -чнь, величáти[ся], -áння, -áльний, невелич[и]кий*; several compounds with *велико-*: *великоваговий, велиководжайний, великоголовий, великодержавний, великодущиний, -ність, -но, великокнязівський, великолітний, великомовний, -ність, -но, великоможний, -ність, -но, великомужчєник, -иця, великонадійний, -ність, -но, великобкий, великопісний, -постовий, великопромісловий, великородний, великорозумний, великоруський, великосвітський, великосімейний, -ність, великотерпличий, великотрудний, etc.*; FN. *Великий, Величко, Величковський, Невеличкий, Величанський*; MUK. *Величенко* (1668), *Величко* (1665, Тупиков 501); GN. *Величківка, Величкина Бáлка*, several names with *Велика*: e. g. *Велика Левада, Велике*: e. g. *Велике Пóле, Великий*: e. g. *Великий Луг, Великі*: e. g. *Великі Бóдки*, along with compounds: *Велико - Кáм'янка, Великопове́цьке, Великобритáнія, Великопóльща, etc.* — Syn. *немалий*; (довóлі:) *чимáлий*, (на зріст, рóзмір:) *рóслий*; (*великого зрóсту*;) *кріпний*; (colloq.:) *здоровий*, Деркач 30; *грандіозний, гігантський, титанічний*, Багмет 31.

PS. **velikъ[jь]* 'ts', based on **velijь* (suffix -*kъ*, cf. Vondrák 1, 605 - 607, Machek 560); IE. root ***uel-*: ***uol-* 'to press, enclose; multitude', cf. Gk. *εἶδο, εἶδο* 'I press', *hális* 'enough', Pokorny 1138; yet, according to Zubaty 1, 366 - 368, it is related to Skt. *várjān* 'better' (cf. also Machek, l. c.); others refer it to Lith. *vala* 'power', Miklosich 378; to ToA. *vāl*, ToB. *valo* 'ruler', Георгиев 131; or to Lat. *valēre* 'to be strong', Младенов 61; cf. also Šmilauer 487.

Великодень see *Великдень*.

великорос, Великоросія see малорос, Малоросія.

Велінь see Волинь.

велін see велень.

веліти, велю, -ліш 'to command, order, bid, tell', MUK. велили (1539), не велилѣ (1604), велѣлисмо (1673) велѣл (XVIII с.), велѣла (1736 Интермедіі 113), OUK. велѣл (1434), велили (1445), OES. велю (XI с. Остр. ев.), закону... велаштоу (1073 Изб. Св.), велишь (1300), велеть (1353); Ru. *велѣть*, OCS. *velēti*, Bu., *вѣлям*, SC. dial. *vēlju*, Sln. *velēti*, Cz. *veleti*. — Deriv. *величнѣ*, *звеличѣти*, *повелѣ[вѣ]ти*, *повелѣтель*, -ка. — Syn. *казати*, *наказувати*, [*с*] *командувати*, Багмет 31.

PS. **velēti* 'ts', IE. root ***uel-*, evidenced in Lith. *pa-vēlti* 'to will; to let', Skt. *vr-* 'to choose, select, prefer', Arm. *gel* 'pleasure, beauty', Lat. *velle* 'to wish, desire', Goth. *wīljan*, ModHG. *Wille*, E. *will*; for apophonism ***uel-* see *воіти*, *воіля*; Trautmann 348, Mikkola 1, 101, Machek 560, Георгиев 132-133, Skeat 716, Kluge 395-396, Pokorny 1137.

велодром 'cycle track, racing track', ModUk.; BRu. *веладром*, Ru. *велодром*, etc. — Subst. *дерев'яна або бетонна доріжка для велосипедів*, Ляхин 117.

From Fr. *velodrome* 'ts', the ultimate source being Lat. *vēlōx* 'swift' and Gk. *drōmos* 'running, course', Ляхин 1. с., Partridge 966.

велосипед 'bicycle', ModUk. only; BRu., Ru. ts. — Deriv. *велосипедний*, *велосипедник*, -ця. — Syn. *ко́лесо*, *ро́вер*.

From Fr. *vélocipède* (1818) 'a machine that had a likeness to a modern bicycle' (< Lat. *vēlōx* 'fast' and *pēs* 'foot'), Gamillscheg 881.

вѣлси, SovUk. вѣлси 'wales', ModUk.; Ru. *вѣлсы*. — Subst. *надводний борт (на судні)*.

From E. *wales* 'ts', Ляхин 118.

велюр 'velours', ModUk.; BRu., Ru. ts, Bu., Ма. *велюр*. — Deriv. *велюровий*, *велюрный*. — Subst. *рід матерії (дран, барха, плюш, твіц)*.

From Fr. *velours* 'ts', Ляхин 117, Gamillscheg 881.

велярний 'velar', ModUk.; BRu. *велярны*, Ru. *велярный* (since 1940). — Deriv. *веляризація*, -званий. — Subst. *задньолзичний*, *задньопіднебінний*, Кротевиц-Родзевич 23.

From Lat. *vēlāris* (: *vēlum* 'sail, drapery'), Partridge 763, Кротевиц-Родзевич 1. с.

вельбіб, -бббу 'Vicia faba L.: bean, pod, pulse', ModUk. only. — Syn. *великий біб*.

A compound : *вель-* (= *вѣлий*) -*біб*, see s. vv.

вельбот see вѣлбот.

вельбучитися 'to boast, assume airs, vaunt', ModUk. only. — Deriv. *вельбучний*, -ність. — Syn. *пишатися*, *величатися*, *горожитися*, colloq. *дѣрти нос*.

A compound formation: *вель-* (cf. *вѣлий*) -*буча*, see s. vv.

вѣльвет see вѣлвет.

Вельзевул, Wd. Бельзебуб PN. Belzebub (devil), OES. вельзауломъ (1073 Изб. Св.), вельзавелинь adj; BRu., Ru. ts, OCS. *velzevulz*, *velzēolz*, Po. *Belzebub*. — Deriv. *Вельзевуловий*. — Subst. see *чорт*.

From Gk. *Veelzevūl* 'ts', the ultimate source being Hb. *ba'al-zebub* 'master of flies', Преображенский 1, 71, Lokotsch 13, АкСл. 2, 152-153.

вѣлми 'very, greatly, much, highly', MUK. вельми (1489), вел'ми (XVI с.), велми (XVI—XVIII с.), OES. вельми (1073 Изб. Св.), велми (XIII с.); Ru. *вельмі*, OCS. *vel'mi*, Cz. *vel'mi*, Slk. *vel'mi*. — Deriv. : Rarely used as a compound - forming element : *вельмидостойний*, *вельмишановний*, Wd. *вельмисльный* (= '*вельми-мисльный'). — Syn. *дуже*, Тимченко 211.

Derived from **vel-* (see *вѣлий*) with the adv. suffix -*ymi* as in OCS. *bo'lymi* 'much', *jely'mi* 'how much', etc., Vondrák 1, 555.

вельможа 'magnate', MUK. велмож Apl. (XVII с.), велможи Npl. (XVIII с.), OES. вельможа, вльможа; вельможамъ (1076 Изб. Св.), вльможа (XIII с.); BRu. *вяльмѡжа*, Ru., Bu., *вельмѡжа*, OCS. *vel'moža*, Cz. *vel'mož*, Slk. *vel'mož*, Po. *wiel'moża*. — Deriv. *вельможанка*, *вельможество*, *вельможный*, -*ність*, MUK. вел[ь]можный (XVI—XVIII с.), велмѡжне (XVII с.), велможность (XVII с.). — Syn. *знатный і багатий достойник*, Тимченко 212; *ма'nat*, *можновладець*, Деркач 31.

PS. **vel'moža* (: *vel'mož*) 'ts', compounded of **vele-* (> **vel-*) and **moža* (: **mož*, see *могті*), Преображенский 1, 71, Fraenkel ZslPh. 13, 212.

вѣльо Wd. 'much' (Lk., Приймак РМ. 2, 449), first recorded in the XIX с. (Желеховский 1, 61), Po. *wiele*, (in compounds:) *wielo-*, Slk. *vel'o*. — Subst. *багато*, Приймак I. с.

From Slk. *vel'o* 'ts'.

вѣльѡн Wd. 'veil', ModUk.; Po. *welon*. — Deriv. *вельѡн-ч'ук*, [за]вельѡнувати, завельѡнований. — Syn. *вуаль*; subst. *серпанок*, *заслѡна*.

From Po. *welon* 'ts', the ultimate source being Lat. *vēlum* 'sail, drapery'.

вельосипѣд see велосипѣд.

вѣльси see вѣлси.

вѣльшмерц Wd. 'world - woe, weariness of life, spleen', first recorded in the XX с. — Subst. *хандра*.

From ModHG. *Weltschmerz* 'ts', РССтоцкий 4, 219.

вѣна 'vein, artery', ModUk.; BRu., Ru. (since 1803), Bu., Ma. ts, Po. *wena*, etc. — Deriv. *венѡзний*. — Subst. [синьо]жѣла, кров'яна жѣла, якою тѣмна кров повертається з тіла до серця, Бойків 85.

From Lat. *vēna* 'ts', Ляхин 118.

венбѣрь see імбѣр.

венгѣрець, 'Hungarian, Magyar', MUK. кроль Венгерский (XVII с.), венгерокъ Gpl. (XVIII с.); Ru. *венігерц*, Po. *Węgier*, *Węgrzyn*, for further documentation see *угорець*. — Deriv. *венігерка*, *венігерський*. — Syn. *угорець*, *угрин*, *мадяр*.

From Po. *Węgier* 'ts'; in some instances (e. g. *венігерка* 'kind of plumes') it replaced the OES. and OUK. *угринь* (see *угорець*), Соболевский 20, Brückner 609, Vasmer RS. 5, 127 and ED. 1, 182.

вѣнгер dial. 'dark-bay horse', first recorded in the XX с. (in Куманівка на Київщині, Крашенініков). — Subst. *кінь тѣмно-нїдої мѣсти*. — **Венгер** AmUk. FN. *Wenger*, first recorded in the XX с.

From Po. *Węgier* 'Hungarian, Magyar', see the preceding entry.

вѣнгир dial. 'nicotine deposited in the tube of a pipe' (Дніпропетровське, Грінченко 1, 133), first recorded in the XX с. — Subst. *згар*, dial. *дрѣгез*, *дрѣлес*.

Origin obscure; semantic connection with the preceding entry, though possible, cannot be substantiated.

вендѣтта 'vendetta', ModUk.; BRu., Ru. (since 1863) *ts.* — Subst. *звичай кривавої помсти в корсиканців*, Бойків 85.

From It. *vendetta* 'vengeance, revenge', Ляхохін 118, АкСл. 2, 155.

вендзунка Wd. (Стрий, Львів), also вендзонка (Борислав, Бандрівський ДослМат. 4, 11) 'smoked bacon', first recorded in the XX c.; Po. *wędzonka*. — Subst. *копчене сало*; Wd. *вуджѣна солонина, вудженіна*.

From Po. *wędzonka* 'ts', Бандрівський 1. c.

вѣндрика вѣти Bk. 'to go around; to catch (in play)', first recorded in 1934 (Кмит 24). — Subst. (*про дітей*): *бавитися, бігати, ловити одне одного*.

From ModHG. *wandern* 'to wander', see вандрувати, мандрувати.

Венедікт, also Венедікт PN. Benedict, MUK. Венедіктъ : блсвѣнь (1627 Беринда); Ru. *Венедікт, Бенедікт*. Po. *Benedykt*. — Deriv. *Венедіктович, Венедіктивна*; MUK. зѣля венедикта Gsg. (XVIII c.).

The change of orig. *b* > *v* (Венедікт > Венедікт) is motivated by such pairs as *Барбѣра* : *Варвѣра, Бартоломій* : *Вартоломій*, and (analogically :) *Воніфатій*, etc.; for etymology see Венедікт.

Венѣра PN. 'Venus; evening star; Lucifer', MUK. планети Венеры Gsg. (XVII c.), Венера (XVIII c.), BRu. Ru. (since 1731) *ts.*, Po. *Wenera*, etc. — Deriv. *Венѣрин* *поясок*; *венѣрик, венерологія, венеричний*. — Subst. (*римська*) *богиня кохання й краси*; (*в астрономії*.) *вечірня зоря (дріпа з найближчих до сонця планет)*, here also: *венѣра* f/e. for *венерична неділя*.

From Lat. *Venus, -neris* 'ts', АкСл. 2, 155.

Венеція GN. Venice, MUK. венецкоґо Gsg. (1605), Венеція (XVIII c.), венецкоґо Gsg. (1744); see also ванацѣя; Ru. *Венеція*, Po. *Wenecja*, etc. — Deriv. *венеційанин, -янка, -яниский, -янство, венецький*; *венедици* (XVI c. Сл. плк. Іг.). — Subst. poet. *перлина Адріатики*.

From It. *Venezia* < LLat. *Venetia* 'ts', the ultimate source being EN. *Veneti*, Ce. tribe, which founded the city in the V c.; Мельхеев 24, Staszewski 326 - 327, (extensively :) Lunt Studi LGM. 413 - 416.

вѣнзель 'monogram, initials', MUK. вензель (XVIII c.); Ru. (from Uk.) *ts.* — Subst. *початкові літери імен власних пов'язані з собою*, Тимченко 214.

From Po. *węzeł* 'knot', corresponding to Uk. *в'язол*, q. v.

Веніамін PN. Benjamin, MUK. Веніамінь, сынъ дній, або добродѣтелей (1627 Беринда); Ru. *Вениамин*, Po. *Benjamin*. — Deriv. *Веніамінович, Веніамінівна*.

From Hb. *ben-jamin* 'son of my right hand, favorite son', Shipley 414.

вѣнклюз Wd. (Lk. - Bk.) 'inclusion' (Falkowski - Paszynycki 121), first recorded in 1935. — Subst. Po. "*inkluz*", Falkowski - Paszynycki 1. c.

From Po. *inkluz* < *inkluzja*, the ultimate source being Lat. *inclusio* 'ts'.

вѣнтеръ Ed. 'trammel-net', first recorded in the XX c. (Гринченко 1, 133); Po. *więcierz*, Ca. *wiancel*, for other cognates see ятір. — Subst. *ятір*.

From Po. *więcierz* (< **węterja*) 'ts', see ятір, Miklosich 381, Richhardt 121.

вѣнтиль 'valve, flap, faucet', ModUk.; BRu. *вѣнтиль*, Ru. *венти́ль*, Po. *wentyl*, etc. — Deriv. *вентиліювати*,

вентильований, вентильатор, вентильація, вентильаційний. — Subst. *кляпан*.

From ModHG. *Ventil* 'ts', Ляхові 118.

вепр, Wd. also *véper* 'wild boar', MUK. *вепри* Apl. (1558), *вепровъ* Grp. (1583), *вепра* Gsg. (1585), *вепр* — *porcus* (XVII c. Гептаглот 18), *вепрь* (XVII c.), *вепрове* (XVIII c.), OUK. *вепря* Asg. (1347), *вепрь* Apl. (1421), OES. *вепрь* Asg. (XI c.), *вепрьмъ* Isg. (XI c.); BRU. *вяпрік*, Ru. *вепрь*, OCS. *веръ*, Bu. *вепзр*, Ma. *вѣпар*, SC. *věpar*, Cz. *verp*, Slk. *veper*, *vepor*, UpSo. *wjarp*, LoSo. *jarp*, Plb. *vīpr*. — Deriv. *вѣпрник*, *веприна*, -*нник*, -*ниця*, *веприняк*, *вепровий*, *вепрок*, Wd. *вепровина*; FN. *Вѣпрник*, *Вепрѣнко*, *Вепрович*, MUK. *Веприченко* (XVII c., ПятТопОн. 127); GN. *Вѣпр[ик]*, *Вѣприн*. — Syn. *кабан*, Wd. *дик*, Деркач 31, 86.

PS. **veprь*, IE. ***epero-* 'ts', evidenced in Latv. *vepris*, Lith. *Vėpriai*, OPr. *Weppren*, Lat. *aper*, OHG. *ēbar* ModHG. *Eber*, AS. *eofor*, Oic. *jöfurr*, Преображенский 1, 72, Machek 561, Георгиев 134, Kluge 66, Walde-Hofmann 1, 56, Trautmann 351, a. o.; BS. initial *v-* has not yet been successfully explained, cf. Pokorny 323, 1149, a. o.

вѣра, *vépe* Wd. (Cp.) 'certainly, surely', first recorded in the XIX c. — Deriv. *верабожатися*, *верекатися* 'присягаться' (Коковский PM. 3, 75). — Subst. *вѣвно*, *дд-лебі*, *білмѣ*, Приймак PM. 2, 449.

From Slk. *viera* 'truth', see *віра*.

веранда 'veranda, porch', ModUK., BRU., Ru. (since 1863), Bu. ts, Po. *weranda*, etc. — Subst. *прибудований прісінок*, *Ганок*, *рундук*, Кузеля 58.

From ModHG. *Veranda* 'ts', РССтоцкий 4, 217; the ultimate source is Sp. *varanda*, 'balustrade, stair-railing', Port. *varanda* 'balcony', Skeat 688.

верба 'Salix L.: willow[-tree], pussy willow', MUK. на вербѣ (XVII—XVIII c.), верба — *salix* (XVII c. Гептаглот 18), берва (XVIII c. Горбач 4, 9), OES. верба, вербіе, вьрбовьмъ Isg. (XII c.), на веребницу (XV c. Ипат.); BRU. *вярба*, Ru. *вѣрба*, (from Uk.): *верба*, OCS. *vъrba*, *vъrbje*, Bu. *врзба*, Ma. *врба*, SC., Sln. *vřba*, Cz. *vřba*, Slk. *vřba*, Po. *wierzba*, UpSo. *wjerba*, LoSo. *wjerba*, Plb. *vārba*. — Deriv. *вербина*, -*иця*, -*иць* *енъ* [ка], *вѣр'ба*, *вѣрбний*, *вѣрбний*, *вѣрбич*, *вѣрбник* *вербняковий*, *вербовий*, -*ич*, *верб-овик*, *верб-ов'я*, *вѣрб[оч]* [ка], Wd. *вербінець*, *вербіска*, *вербісник*, *вербляниця*, *завѣрба*, *завѣрбник*; *вѣрбниця* compounds: *вербзілля*, *верболіст* (Грицак PM. 2, 143); *верболіз*, -*лѣз*, -*лѣзовий*, Wd. *верботѣрнь*; FN. *Вѣрба*, *Вѣрбіцький*, *Вербенюк*, *Вѣрбіаський*, *Вѣрб'яний*, a. o.; GN. *Вѣрба*, *Вѣрби*, *Вѣрбілиця*, *Вѣрбіця*, *Вѣрбично*, *Вѣрбище*, *Вѣрбка*, *Вѣрбки*, *Вѣрбова*, -*ве*, -*вий*, *Вѣрбське*, *Верболози*, *Вербородинці*, (rivers:) *Вѣрбич*, *Вѣрбка*, *Вѣрбова*, *Вѣрбча* (Kat. річок 160). — Syn. *ро-кита*, Wd. *бѣчка*, Makowiecki 322.

PS. **vъrba*, IE. root ***uer-b[h]* — evidenced in Lith. *vīrbas* 'rice, switch', Latv. *vīrbs* 'stick', Lat. *verbera* 'strokes from a rod', *verbena* 'leaves and branches of laurel, myrtle, etc.', Gk. *rámnos* 'Rhamnus paliurus L.' a. o., Miklosich 388, Преображенский 1, 72, Trautmann 360, Walde-Hofmann 756, Pokorny 1153, a. o.; according to Machek 574, PS. **vъrba* is a secondary deriv. of **vъrbje* 'rods', the primitive PS. term for 'willow' being **rokyta*; re. *верба* in folklore see Murko WuS. 2, 148, Онацький 2, 138—140.

вербалізм 'verbalism'; **вербальний** 'verbal', ModUK.; BRU. *вербальны*, Ru. *вербальный*, Bu. *вербален*. — Subst. *вѣстий*, *слова[с]ний*; *дослівний*; *приналежний*, *стосовний до дієслова*.

From Lat. *verbalis* : *verbum* 'word', Орел 1, 163.

вербѣна 'Verbēna officialis L.: 'verbena, vervain', ModUk.; BRu., Ru. (since 1871) *ts*, Po. *werbena*. — Deriv. *вербѣн[оч]ка, вербѣновий*. — Subst. *бабинник, залізник, зірки, килиця, кошиця, нѣхворощ, поріш, порілишина, поріличник, порілишник*, Wd. *железна трава, железнця, железняк, железняка*, Makowiecki 395.

From Lat. *verbēna* 'ts'; see also *верба*.

вербецѣрка 'recruiting - depot', first recorded in the XIX c. — Subst. *вербувальний центр*.

From ModHG *Werbebezirk* 'ts', РССтлицкий 4, 205.

верблик Bk. see *вѣрлик*.

верблюд, Wd. *велблюд, верхоблюд, верхоблуд* (Желеховский 1, 60, 64) 'camel', MUK. *велблюдовыхъ* Gpl. (XVI c.), *велблюд* Apl. (XVII c.), *о велблюдѣ* (XVII c.), *велбудъ*... звѣра, которого зовемо велблюдомъ (XVII c.), *верблюда* Asg. (XVII c.), *верблюдами* Ipl. (XVIII c.), *верблюд - camelus* (XVII c. Гептаглот 18), *верхоблуд* (XVII c.); OES. *вельбуда* Asg. (1073 Изб. Св.), *велбудъ, вельбуды* Apl., *верблюдомъ* Isg. *верблюд* (1392); BRu. *вярблюд*, Ru. *верблюд*, MRu. *велблюд* или *верблюд* (XVIII c. Ркп. 52), Bu. *велблюд*, Slu. *velblod*, Cz. *velbloud*, Po. *wielbłąd*, UpSo. *wjelbtud*. — Deriv. *верблюденя, верблюдця, верблюдка, верблюдячий, верблюдий, -ина*. — Syn. *камель*; fig. *корабѣль пустини*.

The word is a PS. f/e. deformation of Goth. *ulbandus* 'camel', the ultimate source being Gk. *elefas, -antos* (perhaps through the medium of Lat. *elephantus*), Miklosich 380, Meillet Ét. 110, Vondrák 1, 148, Преображенский 1, 72 - 73, Machek 560, a. o.; in SL, as a process of f/e., the word assumed the meaning 'the big wanderer', because it became associated with *вѣлий* 'big' and *блудити* (<*blōditi), Kiparsky 1, 213, РССтлицкий 4, 44, 5, 62; Uk. variants prove

that it was also f/e. influenced by *будити* 'to waken' and *верх* 'top'; the change of *l > r* (*велблюд > верблюд*) is based on dissimilation of liquids, cf. Uk. dial. *ліворвер < револьвер, калідор* (Осьмачка) < *коридор*, etc.; cf. also Po. *wielbłąd*, Brückner 616, Cz. *verbloud*, Flajšhans LF. 20, 465; the oldest examples of this kind of dissimilation go back to the XIV c., Pastrnek LF. 25, 146; cf. also Matthews 168, Шевельов 327, a. o.

вербунок 'recruitment, enrolment', *вербувати* 'to recruit, enroll', MUK. *вербунокъ* (XVIII c.); BRu. *вярбойка, вербавць, Ru. вербівка, вербовать, Po. werbunek, werbować*. — Deriv. *вербуванець, вербувальний, -ик, -ця, вербування*, Ср. *вербунок* 'парубок, що дався звербувати до войска' Гнатюк ЕЗб. 4, 236. — Subst. *намовляння, бранка; намовляти до чогось; затягати до війська*, Кузеля 58.

From ModHG. *Werbung*, [an]werben 'ts', РССтлицкий 4, 205, Орел 1, 163; the medium of Po. *werbunek, werbować*, assumed by Шелудько 1, 25, Тимченко 215, a. o., remains to be proved.

верв arch. 'OES. village community (similar to AS. guild)', MUK. and OUK. also 'rope, cord', MUK. *вервь* *вервь* (XVII c.), OES. *отъ вьрви* (XI c. Остр. ев.), *вервь* (XIV—XV c.); (community:) *вьрвь, по вьрви*; BRu. *верв*, Ru. *вервь* 'ts', OCS. *vrъvъ* 'rope, cord', Bu. *върва*, Ma. *врв*, SC. *vrvca*, Slu., OCz. *vrv*. — Deriv. *вервиця, вервечка, вербівка||вірівка*, Wd. *вервечка, вервечка, вервечник, веревчатий*; FN. *Вірівка*. — Syn. arch. *громада*; MUK. and OUK. *мотузка, мотузок, шнур*.

PS. **vrъvъ* 'rope, cord', IE. root ***uer-* 'to bind', cf. OPr. *wirbe*, Lith. *virvė*, Latv. *virve* 'rope, cord', Miklosich 382, Преображенский 1, 73, Trautmann 362, Pokorny 1150, a. o.; the OES. meaning 'village community' is secondary:

"it was a community of neighbors bound by the responsibility of its members to pay the bloodwite for murder committed within the boundaries of the commune in cases where the murderer could not be identified...; another term may be mentioned in this connection: *узь* 'cord', to which *ужина* 'kin, member of a family commune' corresponds", Vernadsky *Kievan Russia* 134.

вѣрва Wd. 'verve, ardour, fervour, eagerness' (Кузеля 58, Бандрівський ДослМат. 4, 11), ModUk.; Po. *werwa*. — Subst. *зана́л, ене́рґія*, Бандрівський I. с.

From Po. *werwa* 'ts', the ultimate source being Fr. *verve* 'animation, zest, verve'.

вѣрвця see верв.

верг Wd. 1. 'throw; layer, bed' (Желеховський 1, 62); 2. past tense of *вѣргнути* (Домашовець РМ. 5, 93), first recorded in the XIX c. — **верга́ти**, *вѣргнути*, also *вѣргти*, Wd. *верегти*, *верѣчи* 'to throw, cast', MUK. *вергнути* (XVI c.), *верг* (XVII c.), *веречи* (XVII c.), *вергаєть*, *вержуть*, *вергаются* (XVIII c.), OES. *вьръгутъ* (XI c. Остр. ев.), *вергоуть* (1199), *вьргъ* (XII c.), *вьржемъ*, *вержеса*; Ru. in prefixed formations only: *в-, из-, от-, по-, [о]про-, с-верга́ть, -вѣргну́ть*, OCS. *vrěsti, vrgo*, Bu. *взгрям*, SC. *vrći, vrgnem*, Sl. *vrěti, Cz. vrhati, vrhnouti*, Po. *wierzgać, wierzgnąć*, LoSo. *wiergaś*, UpSo. *wjerhać*. — Deriv. Wd. *вѣрглик, вергун, вергунецъ, вергунчик*; FN. *Вергун, Вергановський*. — Subst. *кида́ти, кину́ти, метати, метну́ти*.

PS. **vergti, *vurgō* 'to throw', IE. root ***uer-g-* 'to turn', evidenced in Latv. *sa-vergt* 'to shrink', Skt. *vrñakti, várjati* 'he turns', Lat. *vergō, -gere* 'to bow', Du. *werken* 'to throw oneself', Pokorny 1154; according to Kluge 392, Machek 574, a. o., the word is related to ModHG. *werfen* 'to cast, throw', IE. root ***uer-b[h]-*, see *верба́*.

верді́кт 'verdict', ModUk., BRu. *верды́кт*, Ru. *верды́кт* (since 1863), Po. *werdykt*, etc. — Subst. *присуд, судовий виро́к*, Бойків 86.

From E. *verdict* 'ts', Ляхів 118, the ultimate source being Lat. *verē dictum* 'true saying', Skeat 688.

вѣре see *вѣра* and *вѣре* 2.

веребѣ́й Wd. see *горо́бець*.

верѣ́йна dial. see *горо́бина*.

вѣред 'caprice; ulcer, sore', MUK. *вредъ* (XVII c.), *въредъ* (XVIII c.) 'ulcer, sore', OES. *врѣдъ* (XI c.), безъ *врѣда, врѣдове* Npl. (XI c. Изб. Св.), *вереди* (XI c. ibid.) *верезають*; BRu. *вередзі́ць*; Ru. *вѣред* 'ulcer, sore', *вред* 'harm, hurt, injury; damage', OCS. *vrěds* 'injury', Bu. *vrědā*, Ma. dial. *vrěd*, SC. *vrjēd*, Sl. *vrěd*, Cz. *vřed*, Skl. *vřed*, Po. *wrzdōd*, LoSo. *wrjod*, UpSo. *brjód*. — Deriv. *вередити[ся]*, *вередий, -на, вередливий, -висть, -во, вередник, -иця, вередувати, -ання, вередун, -ка, вередуха, -йшка*, colloq. *вередний, -исть, -но*. — Syn. *примха; ві́рзка, боля́чка, біль*.

PS. **verds*, IE. root ***uer-d-* 'to grow; out-growth or excrescence on the skin', akin by ablaut to OHG. *warza*, Oic. *varta*, AS. *wearte*, E. *wart*, Skeat 702, Kluge 385, Преображенский 1, 73-74, Mikkola 1, 94, Machek 576, Ильинский PF. 13, 499, Pokorny 1151, a. o.

вереза́ти Wd. 'squeak, creak', ModUk.; Ru. *верезжа́ть*. — Syn. *скрипі́ти*.

Related to *вѣреск* 1, q. v.

верѣ́й see *вѣре́я*.

верекати́ся Wd. see *вѣра*.

веремі́й, веремі́я 'confusion, disorder, discord, hurly-burly, hubbub', MUK. *веремѣя* *крутити* (XVIII c.), *вѣре-*

м'ю *Asg.* (XVIII с.). — Слп. *бўча*, Деркач 31; *бўрна година*; *нісенітниця*, *дурніця*, Тимченко 216.

The word seems to be a later deformation ("Latinization") of *вєрем'я* taken from the student language in ironical sense; see also *ванація*, *вереція*, *малзамія*, *манація*, etc.; cf. also Ващенко 12-14; while *вєрем'я* designated 'the (good) weather' *верем'я* was used to express the opposite state of things : *бўрна година* > *бўча* > *дурніця*, *нісенітниця*; re. accent cf. Kiparsky WdS. 8, 234-246.

Веремій see Ярэма.

вєрем'я, Wd. *вєремня*, -не (Ср. Дзєндзелівський 2), Ed. *вєрєм'я* (Кубань) 'good weather', arch. 'time', the latter also in OCS. form : *врєм'я* (e. g. Шевченко 1, 117), MUK. *веремя* (1500), *время* (XVII с.), *времня* (XVIII с.), OES. *веремя* and (from OCS. :) *врѣмѣ*, 'time; guard; gram. tense'; BRu. *вєреме*, *урєме*, Ru. *время*, OCS. *врѣмѣ*, Bu. *Ма. врєме*, SC. *vrěmte*, *vrjěmte*, Slp. *vrěmte*, OPo. *wrzemtię* (XIII с.), *brzemie* (XIV с. Brückner 634). — Deriv. *вєрем'ячко*, *вєремєнце*, arch. *врємєнный*, *неврємєнный* (Мандрика 3, 145); see also *врєм'я* — Слп. *погода*; *час*, *година*.

PS. **vermē* 'time', IE. **wertmen*, root **wer-t-* 'to turn', see вертїти, Brückner l. c., Pokorny 1171, Knobloch Kratylos 4, 36.

верєвна 'layer of sheaves', ModUk. only. — Subst. *рад снопів у стодолі*.

The word seems to be a metathetic deformation of **верєвна* (<**vrvьna*) based on *верв*, q. v.; according to Zubaty 2, 122, it is related to Ru. *верєнья* 'file, row, line', SC. *veriga*, *veruga* 'chain'; invincible.

верєня (=вирєні, Велигорський РМ. 3, 275), *верєн[ь]*-ка, *верінка*, *верєнїще*, *верєнтїх*, *верєнчїк* Wd. see верєта.

вєрес, dial. *вєреск*, *вєрєст*, *вєрис*, *вєріс*, *вєрос* Calluna vulgaris Salisb. : 'heather, heath' ModUk.; BRu. *вєрас*, Ru. *вєреск* (since 1780), SC. *vrěsak*, *vrjěs*, Slp. *vrěs*, Cz. *vrěs[k]*, *brěs[k]*, Po. *wrzos*, LoSo. *rjos*, UpSo. *wrjos*. — Deriv. *вєресїль*, *вєресїнь*, *вєресовець*, *вєресовї*, *вєресувати*; СоСр. *верєцїдї*; see also *вєресєнь*; FN. *Вєрес*; GN. *Вєреси*, *Вєресня*. — Слп. *менчир*, Makowiecki 71.

PS. **versz* 'ts', IE. root **wer-gh-* : **wer-gh-*, cf. Lith. *viržys*, Latv. *virsis*, and (in ablaut:) Gk. [*vjerikē*], OIr. *froech*, Cy. *grug*, Miklosich 384, Преображенский 1, 74, Petersson Archiv 36, 144, Mikkola 1, 94, 2, 189, Machek 576, Trautmann 362, Pokorny 1155, a. o.

вєресєнь 'September', MUK. *мєсяця сєнтєбра* по-гєбрейску елюль просто *врєсєнь* (1581), перший бувал сєнтєврїй — *врєсєнь* (XVII с.); Po. *wrzesień*. — Deriv. *верєсєновїй*. — Слп. *дєв'ятий мїсяць*; colloq. AmUk. *сєптємбєр*.

From *вєрес*, q. v. : „Походження назв усіх мїсяцїв крім верєсєня є загально вїдомє. Верєсєнь, дєв'ятий мїсяць калєндарного року, названий так від верєсу, що самє тоді цвітє. Верєс... з родини верєсєватих : малий, всєселєний кушчик у північній і сєредушїй Европї на пїсках і торфовищах; поширений у степових лїсах; квітї рожевї, цвітє у верєсї, вживаєтьсє на дубило й виготовлєння жовтої фарби". Українські Вісті, Едмонтон, ч. 50/1946; cf. also Огієнко РМ. 2, 116.

вєреск 1. 'shriek, yell, squeal, screech', MUK. *вєрескь* (1596 Зизанїй), *верєскь* *Asg.* (XVI с.), *вєрескь* (XVII с.), OES. *верєская* акы медвѣдь; Ru. *вєресз*, Bu. *вєрескїло*, Ма. *вєрескот*, SC. *vrěsak*, *vriskati*, Cz. *vrěsk*, *vriskati*, Slk. *vrieskat*, Po. *wrzaask*, UpSo. *wrěsce* — Deriv. *верєскїя*, *верєскїливий*, *верєскотнїя[ва]*, *верєскїн[ка]*, *верєскїуха*, *верєскїнути*; Вк. *верєсний*, *говїрїливий*, *вєсєлїий*

(Кміт 24); here also *-ja-* formations : [з-, за-] *верещати, верещака, -ання*; FN. *Верескун, Верещака*, GN. *Верескуні, Верещанка, Верещакі, Вѣресоч*. — Syn. *кричати; вищати*, Деркач 31.

PS. *verk-sk- > *verskz 'ts', related to Lith. *verkti* 'to cry', Miklosich 384, Преображенский 1, 75; alternation *-sk-||-zg-* (cf. Ru. *вѣресз*) points to an expressive character of the Sl. formations, Machek 576; see also *ворчати*.

вѣреск 2. dial. for *вѣрес*, q. v.

вересклѣд, **верескльнѣ**, **вересклѣп**, see **бересклѣт**.

верѣсло SoCr. 'spindle of a pumpkin', first recorded in the XIX c. — Subst. *стебліна гарбуза*.

See the following entry.

вересло SoCr. '[straw-]band of a sheaf' (Дзєндзєлівський 79), first recorded in the XX c.; SC. *vrijěslo* 'hook'. — Subst. *перѣвѣсло*.

PS. *verslo 'ts', IE. ***uer-gh-slo* : ***uer-gh-* 'to turn, bind', Pokorny 1155-1156; see also *пóвороз[ка]*.

верѣта 'cover, coarse covering', Wd. **верѣто** (Бужчина, Лисько PM. 1, 399), MUK. **верѣто**, **рядно́** (1627 Беринда), **верѣтиско** (XVII c.), на **веретенку** (1482); Ru. **верѣтьѣ**, **верѣта́**, OCS. **vrětište** 'sack', Bu. **vrětišće**, SC. **vrěša**, Sln. **vrěša**, Cz. **vrěsko**, Slk. **vrěse**, **vrěso**. — Deriv. **верѣт[оч]ка**, **верѣтище**, **верѣтиння**, **верѣття**, **верѣтіль**, **-ник**, Wd. **верѣня**, **верѣн[ь]ка**, **верѣнка**, **верѣнище**, **верѣнтих**, **верѣнчѣк**, **верѣтяж**, **верѣтянка**; GN. **Верѣцьки**. — Syn. **рядно́**; (**верѣто**:) **біла настілка**; на **ліжку**; (**малі**) **рибальські сімї**.

PS. *verta, *verto 'ts', IE. root ***uer-t-* 'to turn', Miklosich 385, Meillet Ét. 351, Trautmann 354-355, Pokorny 1157, a. o., Преображенский 1, 75.

веретѣно 'spindle; shank, shaft', MUK. **кудѣля** з **веретеном** (XVII c.), **веретено** (XVIII c.), OES. на **веретено**, **веретенища**; BRu. **верѣцянѣ**, Ru. **веретенѣ**, Bu., **Ма. врѣтѣно**, SC. **vrětēno**, Cz. **vrětēno**, Slk. **vrětēno**, Po. **wręciono**, LoSo **rešeno**, UpSo. **wręceno**. — Deriv. **верѣтѣнцѣ**, **верѣтѣнцѣ**, **верѣтѣнечко**, **верѣтѣнний**, **-иця**, **верѣтѣнитѣ[ся]**; FN. **Верѣтѣно**; GN. **Верѣтѣнище**. — Syn. **дерев'яний валок**, **що раз тоніший, до одного краю, на нього навівається нитка, що скрїчується на кудѣлі**; **крїбий залізний дрюк у млинї, в жорнах**, Тимченко 216; **вісь у гончарному крїзі**, ЛБюлетень 6, 40.

PS. *verteno 'ts', IE. root the same as in **верѣта**, q. v. see also **верѣтѣнѣ**.

верѣця MUK. **верѣцї** Gsg. (XVII c. Інтермедії 86) 'speech address'. — Subst. **орация**, **промова**.

A f/e. deformation of **орация** < Lat. **oratio** 'ts'; see also **ванація**, **веремія**, **малзамія**, etc.

верѣчи see **верг**.

верѣщака, **верѣщати**, etc., see **вѣреск**.

верѣя, Wd. **верѣй**, **верїя** 'door hinge', OES. **верѣя**, **верѣя**, **вѣрѣя**; Ru. **верѣя́**, Sln. **vereja**, Cz. **vereje**, Slk. [d] **vereje**, **veraj[a]**, Po. **wierzeja**. — Syn. **вісь дверей**, **стооп**, **доско́ла яко́о обертаються двері**.

PS. *verēja 'ts', IE. root ***uer-* 'to turn,' and PS. suffix **-ēja*, Meillet Ét. 393, 399, Преображенский 1, 75, Machek 562, Pokorny 1150, a. o.

вержѣт, also **левержѣт** 'tuft of hair', ModUK. only. — Subst. **частїна волосся замишена над чолом, чуб**.

From Fr. **vergette** 'small cane, switch; clothes - whisk', Gamillscheg 884; the evolution of meaning is not quite clear.

вѣрзія see **вѣрсія**.

верзті 'to talk nonsense; to chat', OES. повѣръзши, поверз[ъ]ше, повѣрзоуѣ all with the basic meaning: 'to tie'; BRu. *верзці*, Ru. *верзті*, *верзѣть* 'to talk nonsense' (Vasmer 1, 188), OCS. *ot-, raz-vrěsti, ot-, raz-vrězati* 'to untie'. Bu. *вѣржа, вѣржаѣм* 'I bind', Ma. *вѣрже се* 'it appears in a dream', SC. *vřzati, zavřsti* 'to bind', Sln. *vřziti* 'to open'. — Deriv. *верзѣсья, верзѣвати, верзѣн, верзѣкати, -ання*; dial. *верзюкѣ*; see also *коверзѣвати*. — Syn. see *базікати, балакати, цоворѣти*.

PS. **vęrztі* 'to bind, chain', IE. root **wer-gh-* 'to turn, press', cf. Lith. *vęrztі* 'to lace together, bind, press', Latv. *vęrzt* 'to turn', OHG. *wurgen*, AS. *wurgil* 'rope', Miklosich 386, Преображенский 1, 75, Strekelj Archiv 28, 505-506, Trautmann 355, Kluge 401, Pokorny 1154-1155, a. o.; re. the development of meaning in Uk. 'to talk nonsense < 'to bind, tie', cf. Бузук 31ФВ. 7-8, 71-72, and (extensively:) Вахрос 76-81.

веріги Npl., rarely *веріга* 'chains, irons, fetters, shackles', MUK. *веріга* (1596 Зизаній), OES. *веригаѣмъ*, Dpl. (XI c. Остр. ея.), *вериги* (XI c.), вѣ веригахѣ, верижницѣ Apl., верижникѣ; BRu. *вѣрѣіі*, Ru. *веріги*, OCS. *veriga*, Bu., Ma. *веріга*, SC. *vęriga*, Sln. *veriga, veriga*; see also *верісько*. — Syn. *кайдани, окѣи, нѣта*.

PS. **veriga* 'ts', IE. root **wer-* 'to bind, tie', cf. Ru. *вѣрѣти* 'to put in', Lith. *vęrti* 'to thread, open, close', OPr. *etwerreis* 'open!', Gk. *aetřō, aetřō* 'I bind', Lat. *aperio* 'I open' *operio* 'I close', Goth. *warjan* 'to forbid, hinder', ModHG. *wehren* 'to protect, defend; to hinder, prevent', Miklosich 382, Kluge 387, Trautmann 351-352, Георгиев 135, Pokorny 1150, a. o.

веризуб, also *вирезуб* 'fish: Lenciscus Friesii', first recorded in the XX c.; Ru. *веризуб* (Гринченко 1, 136).

Origin obscure; perhaps it is a f/e. deformation of the Lat. term [lenciscus] *Friesii* influenced by genuine words: *веріѣти* and *зуб*.

веринянка Ср. 'apron' (Звяцєво, Дзєндзєлєвський 57), first recorded in the XX c. — Subst. *фартѣх з домашнього полотна до пояса*.

Like *верєня, верєн[ъ]ка*, etc., from *верєта*, q. v.

верісько 'idler, loafer, dumb-bell', first used in 1911 by Л. Українка in *Лисовѣ Писня*: Ну ж, парубче, хутчії! Не лїзь, як слимак! Отѣ ще *верісько*! — Syn. *нездѣра, лѣдар*.

There is no doubt that the word is connected with the root *вер-*, PS. **ver-* 'to bind'; difficulty lies in the explanation of the suffix: is it *-isko*, or *-iz-ysko* (from **verig-ysko*)?, cf. such Uk. dial. formations as *бѣбєско, зѣльєско, корѣвєско, тѣвєско, хорѣбєско*, etc., Рудницький 1, 16; for semantic reasons the latter explanation is more plausible: 'chain > chained person > do-nothing > idler, loafer'.

верифікувати 'to verify', MUK. *верифікуючи* (1647); Po. *veryfikować*. — Deriv. *верифікація, верифікаційний*. — Subst. *перевіріти, посвідчити автентичність*.

From Lat. *verificāre* 'ts', perhaps through the medium of Po. *veryfikować*, Тимченко 222.

верія see **верєя**.

верк Wd. 'work-bench; factory, works', arch. *вѣрки* Npl. 'parts of a fort', ModUk. — Subst. *верстѣт, фабрика; частини верстѣти*.

From ModHG. *Werk* 'work'.

веркліюг see **вертліюг**.

веркфіюер Wd. 'foreman' (Стрий), ModUk. — Subst. *керівник верстѣту, фабрики*.

From ModHG. *Werkführer* 'ts'.

вѣркнути Wd. 'guard of a factory', ModUk. — Subst. *сѣторож фабрики*.

From ModHG. *Werkschutz* 'ts', РССтѣцкій 4, 251.

верлань 'bawler, brawler, roarer', first recorded in the XIX c. — Deriv. *верла[с]тий*. — Syn. *ворлань, крикун, галаслива людина*.

The word seems to be a contamination of *верзти, верзятки* and *ворлань*, see *гѣрло*.

вѣрлик, вѣрблик Bk. 'chain; link of a chain', first recorded in 1934 (Кмит 24). — Subst. *ланцюг від худоби має два вѣрлики; килець коло ѳрчика*.

From **вертлик*: *вертими* (like *вертлюг*, see s. v.); *вѣрблик* is f/e. influenced by *верба*.

верлібр 'free verse (vers libre)', ModUk. — Subst. *вільний вірш*.

From Fr. *vers libre* 'ts', Лесин - Пулинець 51.

верло 'draft-bar of a carriage', first recorded in the XIX c. — Subst. *дівчелъ, до якого запрягають коня, щоб рѣзати привід (молотилки, січки)*.

From **вертло*, root **вѣрт*- as in *вертими*, see s. v.

верлобки dial. 'scowling, looking aslant' (Полісся, Лясенко 21), first recorded in the XX c. — Subst. *той, що під лоб ѳчі держить*.

Compounded of *верло*- (<**вертло*: *вертими*) and *ѳко*, see s. vv.

вермѣль 'vermeil, silver-gilt, gilt-bronze', ModUk. only. — Subst. *позолѣчене срібло; рідина для надання сріблѣ кблѣору золота, Льохін 118*.

From Fr. *vermeil* 'ts', Льохін I. c.

вермівка Wd. 'darling', first recorded in the XIX c. (Желеховський I, 63). — Subst. *люба, мила, найдорѣжка*.

From **вѣл[ѣ]-мила* 'very much beloved one' with dissimilation of *л* > *р* and (later) change of *л* > *ѳ*; the etymology suggested by Желеховський I. c. (< *ѳрмилка*) is inconvincible.

вермічѣл, SovUk. *вермішѣль* 'vermicelli', ModUk.; BRu. *вермішѣль*, Ru. *вермішѣль* (since 1837). — Deriv. *вермішѣльний*. — Subst. *тонѣнькі макарѣни, лѣшкина*, Бѣйків 87.

From It. *vermicelli* 'ts', Аксл. 2, 178.

верміян dial. for *вірменян*, see *Вірменія*.

вермут 'vermouth', ModUk.; BRu., Ru. *ts*, Bu. *вермѣт*, Po. *wermut*, etc. — Subst. *настѣяне на полині й иншоу зиллі вино або лікер*, Бѣйків 87.

From ModHG. *Wermut* 'ts', РССтѣцкій 4, 214, Геѳргіев 135.

верміяний Wd. 'red', first recorded in the XIX c., OES. *верміе* 'insects'. — Deriv. *верміянка*. — Syn. *рум'яний*, Желеховський I, 63.

PS. root **вѣрт*-, IE. ***уѳг*-m- 'worm', cf. OPr. *urminan* 'red' in apophonic kinship to *wormyan* 'ts', Lith. *varmas* 'insect', Goth. *waírms*, AS. OHG. *wurm*, E. *worm*, Lat. *vermis* 'worm', etc., Zubatý IF. 6, 156, Meillet Ét. 426-427, Trautmann 342, Walde-Hofmann 2, 760, Pokorny 1152, Рудницький Суч. 49, 98-99 (in connection with GN. Бермѣди).

вернець Cr. 'cooper', first recorded in the XX c. — Subst. *бѣндар*, Wd. *бѣндар*.

Of obscure origin; perhaps: *вернѣти, вернѣти*, q. v. *верній-вода*, -голова, -гора, -дуб, etc. see *вертати*.

верніна Wd. 'shingle, splinter', first recorded in 1877 (Вѣрхратський I, 27). — Deriv. Bk. *верніна* 'плит, воріня' (Кмит 24). — Subst. *колот[ѣ]иця*.

From **вертніна*, see *вертати*.

вернісаж 'varnishing, glazing, japanning; varnishing - day at the Salon', ModUk.; BRu. ts, Ru. *вернісаж*. — Subst. *лакування картин; день відкриття малярської вистави*, Орел 1, 162.

From Fr. *vernissage* 'ts', Орел 1. с.

вернути see вертати.

верньєр 'nonius, vernier, sliding - gauge', ModUk. only. — Subst. *допоміжна скаля для більш точного обчислення геодезичних, астрономічних і т. п. величин*.

From Fr. *vernier* 'ts'.

верона́л[ь] 'veronal', ModUk.; BRu. *верана́л*, Ru. *верона́л*, Po. *weronal*, etc. — Subst. *спотворний засіб*, Ляхів 119.

From Lat. *veronatum* 'ts', АкСл. 2, 185.

вероніка 'Veronica L. : veronica, speedwell, bird's eye, germander', ModUk., BRu. ts, Ru. *вероніка* (since the XVII c.), Po. *weronika*, etc. — Subst. *остудник, протачник*, Makowiecki 395.

From Lat. *Veronica* 'ts', Makowiecki 1. с.; the ultimate source is PN. *Veronica* > Uk. *Вероніка*.

верп, верпанкер 'kedge, kedge anchor', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Subst. *малій якор*, Ляхів 119.

From Du. *werpanker* 'ts', Meulen 237 - 238, Ляхів 1. с.

версáдло see верца́дло.

Версáль GN. Versailles, MUK. версáльнйх Gpl. (1671); BRu., Ru. ts, Po. Wersal, etc. — Deriv. *версáлець, -лька, версáльський*; here also *версáльний*, Wd. *версáлки*.

From Fr. *Versailles*; according to Gröhler (1913) the ultimate source is Lat. **Virosalia* from **viros* 'green' and *salix* 'ivy', Staszewski 327.

версáть dial. 'to mix' (Полісся, Лисенко 21), first recorded in the XX c. — Subst. *мішати, ковирати*.

The word seems to be a contamination of *вертати* and *борсати*, see s. vv.

версифіка́ція 'versification', ModUk.; Ru. *версифіка́ция* (since 1837), Po. *wersyfikacja*, etc. — Deriv. *версифікаційний*; here also *версифікатор, -ство, -ський*. — Syn. *віршування*, Лесин-Пулинець 46.

From Lat. *versificatio* 'ts', АкСл. 2, 187.

вє́рсія 'version', ModUk.; BRu. ts, Ru. *вє́рсия* (since 1891), Po. *wersja*, etc. — Subst. *один із кількох відмінних викладів або пояснень якого-небудь факту або події*, Ляхів 119.

From LLat. *versio* 'turn', Skeat 689.

версклéd see бересклét.

версóвик Wd. 'colt, foal', first attested in 1869 (Берхратський 3, 6). — Subst. *лошá, що прийшло на світ пізно́ю восені́*.

The word seems to be an artificial neologism of Берхратський based on *вє́рес*, q. v.

верста́ arch., also верствá 'verst (= 3,500 feet)', MUK. верстéй Gpl. (XVIII c.), OES. *вьрста*, *верста* 'age; couple, pair; verst'; BRu. *вярста́*, Ru. *верста́*, OCS. *vrsta* 'age', Bu. *врѣсть*, Ma. *врст* 'age', SC. *vrsta* 'row, rank; kind', Sln. *vrsta* 'row, rank; line; age', Po. *wiorsta* 'verst'. — Deriv. *верстáк, верстовий, верстами[ся]*, *вє́рстка*, СоСр. *вє́рстик, -иця* (Дзєндєлівський 52). — Subst. *міра довжости 1064,5 мє́трию*, Тимченко 217.

PS. **vrsta*, BS. **vrsta* 'turn[ing]', IE. root ***urt-* : ***uert-* 'to turn', cf. Lith. *virštas*, Skt. *vyrtá-*, Lat. *versus* 'line, row, vers', OES. *свъръсть* 'equal age, pair', Ru. *свер-*

стник 'man of the same age'; Fraenkel IF. 40, 93, Покровский SymbRozwadowski 1, 225, Trautmann 355, Pokorny 1157, а. о.; see also верствá.

верстáк 1. see верстá; 2. = верстáт, варстáт, q. v.

верстáт, also верстáть, Wd. varstát, SovUk. (from Ru. :) верстáк 'workshop, workhouse; stand, bench; loom-frame', MUK. з варстатовъ (XVI с.), до варстату (1628), на верстатех (1618), на верстате (1748), варстать (XVIII с.). BRu. *varistát*, Ru. *versták* (since 1731), Po. *warstát*. — Deriv. *верстáтка*, *верстáтний*, -ик, -иця, *верстатобудівний*, -ик, *верстатобудування*. — Subst. *рід стóлу, що при нím працює ремісник; робітня, майстерня; фак, спеціальність*; MUK. also : *рід, Гатюнок*, Тимченко 188.

Uk. *verstát* comes directly from ModHG. *Werkstätte* 'ts', *varstát* through the medium of Po. *warstát*, Шелудько 1, 25, РССтoцький 4, 232, Richhard 110, а. о.

верствá 'layer, stratum; class; verst', MUK. єдну верству Asg. (XVII с.), верстовою Isg. (XVIII с.); Cz., Slk. *vrstva*, Po. *warstwa* 'layer, stratum'. — Deriv. *наверствóвувати*, -ання. — Syn. *пласт, шар* Деркач 31; *верствá*, Тимченко 217.

An extended form of *верствá* under the influence of the suffix -*tva*; according to Machek 575, the orig. PS. form of both was **vǫrstva*, the second -*v*- having disappeared as effect of dissimilation; inconvincible.

вертáти, pf.: вернúти 'to return, restore, restitute, give back', MUK. вертати, вернути, вернуть (1736 Интермедіі 100); BRu. *вяртáць, вяртúць*, Ru. *вернúть*, Бу. *вртáцям, вэрта, вэртя*. — Deriv. *вертáтися, вернúтися, від-, з[а]-, на-, під-, по-, при-вертáти[ся], -вернúти[ся], вивертáти[ся], вивертнути[ся], вч-, від-, [з]а-, на-,*

під-, по-, при-вертáння, від-, з[а]-, на-, під-, по-, при-вертєння, вивертєння, etc., compounds : *вернй-вода, -юлова, -гора, -дуб, -сонце*; FN. *Вернйволя* (pseudonym of Кониський, Сімович, а. о.); GN. *Вернйгородок*. — Syn. „*віддати назад*”, а не „*прити знову*”, Велигорський РМ. 1, 97.

PS. **vǫrt-ati*, -*nti* 'to return', IE. root **uǝrt-* 'to turn', see вертiти; in some Sl. apophonic **vort-* prevails, cf. OCS. *obraštatì, vǫzvrāštatì[se]*, etc., Ru. (from OCS. :) *возвращáть[ся]*, Ма. *врак'а*, SC. *vřācati[se]*, Po. *wrócić[się]*, (iter. :) *wracać[się]*, etc., see вóрта[ти].

вертє́лиця dial. 'snow-storm' (Полісся, Лисенко 21), first recorded in the XX с. — Deriv. FN. *Верте́личє́нко, Верте́лє́н[чен]ко*. — Subst. *снігопад з вітром завірюха*.

The word seems to be a contamination of *вертiти* and *метє́лиця*, see s. vv.

вертє́нити, вертє́ніти Bk. 'to turn, twist, to disturb, trouble', first attested in 1934 (Кміт 24). — Subst. *крутiти, робітни́ заколот, безпоко́ити*.

The word seems to be a deformation of **верте́ннiти* (: *верте́но*) in a fig. meaning.

вертє́н 'cavern, den, cave; puppet-show of the Nativity; Christmas crib', вертє́на Wd. 'abyss, precipice' (Верхратський 2, 396), MUK. вь вертепъ (XVII с.), вь вертепахъ (XVII с.), оу вер'тепъ (XVIII с.), OUK. вертебъ, вь верт'бъ (XIV с. Соболевский 119), OES. вьрт'ьпъ (XI с. Остр. ев.), врьт'ьпи (XI с.), во вьрт'ьпъ (XV с.), во врьт'ь; Бу. *вертє́н*, dial. *вертебунице* (Соболевский 119), OCS. *vrāzъpъ* 'hortus, spelunca', Бу. *врт'онъ* 'whirlpool', Slk. *vrtep*. — Deriv. *верте́нiстий, верте́нний, верте́ннiти*||*верто́нiти, верте́нiти*; FN. *Верте́на*; GN. *Верте́на, Верте́нник*. — Syn. *маніо́єць з ви́боями, до-*

рога тяжка до перебуття, снадійста, крута; печёра, пристановище, кубло, Тимченко 218; пересувний ляльковий театр, Лесин-Пулянець 46; (відтворена) стайня з народженням Христа.

PS. root *vɔrt- the same as in *вертіти*, q. v.; re. suffixes -врт-, -єра-, -єрз-, -орз cf. Rudnyckij CSP. 4, 115-120; re. OUK. вертебъ, въ вертебъ, Ru. вертебинище (б < н) cf. Соболевский 119; see also Горяев 45; there is no reason to consider ES. *вертён* an OCS. loanword as assumed by Брандт РФВ. 25, 215, and followed by Преображенский 1, 76-77, Vasmer 1, 190, a. o.

вертика́л 'vertical', ModUk.; BRu. *вертыка́л*, Ru. (since 1847) ts, Po. *wertykal*, etc. — Deriv. *вертыка́ль*, -ний, -ність, -но. — Subst. *круг небесної сфери, що проходить через точку zenitu*, Ляховіч 119.

From Lat. *verticalis*, 'vertical' (: *vertex* 'peak, top'), АкСл. 2, 196.

вертіти, верчу́, вертіш 'to turn (round), whirl, twirl, twist', MUK. вертится (1688), вер'тѣи (XVIII c.), OES. врьтѣти (XI c.), вретяся, врьтѣся; BRu. *вярцець*, Ru. *вертеть*, OCS. *vrǫtĕti*, Bu. *вртѣя*, Ma. *врти*, SC. *vrtjeti*, Sl. *vrǫtĕti*, OCz. *vrǫtĕti*, Sk. *vrtet'*, Po. *wiercić*, LoSo. *wjerseć*, UpSo. *wjerćić*. — Deriv. *вертітися*, *верті́ння*, *верта́к*, *вертѣль*, *вертѣнь*, *верті́лець*, *верті́ж*, *верті́й[ка]*, *верті́лка*, *верті́лик*, *верті́ло*, *верті́н[ка]*, *верті́ну́ць*, *верті́шка*, *верті́лка*, *верті́йка*, *верті́юх*, *верті́юг[a]*, *верть!*, *вертю!* *верті́кий*, *верті́ловий*, *верті́ловий*, compounds : *верті́-голов[a]*, -гу́зка, -поро́х||*верті́норо́х*||*верті́нопрáх*, *верті́хвіст[ка]*, *верті́мліт*; see also *верті́юг*, *верті́н[a]*, *верч*, etc.; FN. *Верті́норо́х*; GN. *Верті́лька*, *Верті́йка*, *Верті́кий-сы́кий*, *Верті́ни*. — Syn. *круті́ти*; (*хвостом*) *вилати*, *махати*, *мо́ло́ти*, Держак 31.

PS. **vrǫtĕti* 'to turn (round)', IE. root ***vrt-* 'to turn', cf. OPr. *wirst* 'he becomes', Lith. *virsti* 'to fall down; to change', Skt. *vrt* 'to turn, roll', Gk. *ratánē* 'pot-ladle', Ir. *frith*, *friss* 'against', OHG. *wurt* 'fate', ToB. *wratsai* 'against' etc.; ***vrt-* is by apophony related to ***uer-t-* : ***uor-t-* in such words as *вѣрѣ́я*, *верѣ́ню*, *ворѣ́н[а]*, etc., see s. vv.; Miklosich 384, Преображенский 1, 77-78, Trautmann 354, Walde - Hofmann 2, 763-765, Pokorny 1156-1157, a. o.

верті́юг, Wd. also *верклі́юг*, *верклі́юх*, 'head of the femur; swivel, shackle, gudgeon; pivot bracket', first recorded in the XIX c.; BRu. *вярті́юг*, Ru. *верті́юг* and (since the XVI c.) *верті́люг*. — Syn. *прі́клад*, на якому́ ко́сь оберта́ється; Нс. *прі́клад*, на який ві́шають ка́зан над во́гне́м, Шухевич 1, 131, 4, 354; *стовп на котѣ́л бі́ля ва́три*.

Derived from *верті́ти* (**vrǫtĭjugz*), see s. v.; re. dial. change of *t* > *k* cf. Зілинський 66; its connection with *верті́ти* and *мелі́ка*, cf. Кміт 24, is untenable.

вертогра́д arch. '[flower-]garden', MUK. в вертоградѣ (XVII c.), вертограды Apl. (XVIII c.), OES. въ врьтоградѣ (XI c. Остр. ев.), врьтоградѣ (XI c.), вертограды Npl.; BRu., Ru. ts, OCS. *vrǫtogradz*. — Syn. *сад*, Бойків 87.

UK. *вертогра́д* was borrowed from OCS. *vrǫtogradz*; according to Safarik 1, 429, Срезневский 1, 464, Miklosich 385, Meillet Et. 179, Преображенский 1, 77, Brückner 607, a. o., the ultimate source is Goth. *aitigards* 'garden', which is cognate with E. *orchard* 'a garden of fruit-trees', Skeat 414, РССтоцький 5, 98; yet, some linguists derive it from PS. **vrǫtspogradz* > OCS. *vrǫtspogradz* (: *vrtzprz*, *vrtprz*, see *вертѣн*), Брандт РФВ. 25, 215, a. o.; the whole discussion is extensively treated by Kiparsky 1, 56-58.

верф 'dockyard, shipyard', ModUk.; BRu. ts, Ru. (since 1780) *верфь*. — Deriv. *верфний*, *верфя́ний*. — Subst.

місце будування суден, Льохін 119, корабельня, Горбач 24.

From Du. *werf* 'ts', Meulen 237, Горбач I. с., АкСл. 2,200.

верх 'upper part, top, summit; tiptop, upper story (of a house)', MUK. зъ верху (1499), з верхом (1570), верхъ, верхи Npl. (XVII с.), на верхъ, на версѣ (XVIII с.); OUK. на верху (1404), верхъ (1434), OES. до върха (XI с. Остр. ев.), върхъ, вѣрхъ, верхъ, на версѣ (1399); BRU., Ru. ts, Ru. dial. *верѣх* (Шахматов ИзвОРЯС. 7 : 1, 298 - 299), OCS. *врѣхъ*, Bu. *врѣхъ*, *врѣхъ*, Ma. *врѣхъ*, SC. Sln. *vrh*, Cz., Slk. *vrch*, Po. *wierzch*, LoSo. *wjerch*, UpSo. *wjerch*. — Deriv. *верхівець*, *верхівка*, *верхів'я*, *верхляк*, *верхняк*, *верховик*, *верхній*, *верховний*, *верховенство*, *верховий*, *верхолік*, *верховина*, *-нець*, *-нка*, *-нний*, *-нський*, *вѣрхи*, *вѣрхом*, *безвѣрхий*, *вѣршень*, *вершюк*, *вершечок*, *вершинна*, *-нний*, *вершинтель*, *-на*, *верший*, *вѣршник*, *-иця*, *-ицький*, *вершювий*, [за]вершити[ся], з[а]вершувати[ся], *вершувати*; Нс. *вѣршадъ*; SoCr. *вершан* (=вершак) (Хуст, Балєцький, StSl. 4, 403); compounds: *верхо-блуд*, *-віття*, *-вѣд[а]*, *-вѣдити*, *-вѣдити*, *-вѣд[а]*, *-рѣчка*, *-рѣчка*, *-їжка*, *верхньо-зубний*, *-палубний*, *вершювіддільний*, *-ик*, etc.; FN. *Верховий*, *Верхняк*, *Верхляк*, *Верховинець*, *Верхратський*, etc.; GN. *Вѣрхів*, *Вѣрхивецький*, *Вѣршівка*, *Вѣрхивцево*, *Вѣрхивці*, *Вѣрхне* - Богдановка, - Гарасимівка, - Покрівка, *Вѣрхнєцький*, *Вѣрхне*, *Вѣрхнеопівськ*, *Вѣрхнів*, *Вѣрхня*, *Вѣрхняк*, *Вѣрхобуж*, *Вѣрхолісся*, *Вѣрхостів*, *Вѣрхрата*, *Вѣрхи*, *Вѣршинна*, а. о. — Syn. *ициль* (юрі), *недѣя*, *Грунь*; *покрівля*, *дах*; *голова*, *хѣпол[а]*; *горішний біг річки*; dial. *димар*, *бѣвѣр* у стіні дверей, *крізь який проходить дим у димар* (Сумщина, Дорошенко ДБюлетень 9, 105); fig. *перевала*.

PS. **vrzъ* 'top', IE. root ***vr̥s-* 'high', cf. Lith. *viršus*, Latv. *viršus* 'top', Cymr. *gwar* 'nape, neck', all related by apophony to Skt. *vārsman-* 'top', Lat. *verruca* 'wart', AS. *wearre* 'weal', etc., Pedersen IF. 5, 54, Zubatý 1, 234, Meillet Ét. 242, Trautmann 362, Pokorny 1151 - 1152, а. о.

верхо-блуд, -блуд see вербліуд; *-нлїт* see плутати.

верцідло Ed., also верцідло 'mirror, looking-glass', first recorded in 1753; Po. *zwierciadło*, for further documentation see *зѣркало*. — Subst. *зѣркало*, *люстро*, Тимченко 221.

From Po. *wierciadło* 'ts', Тимченко I. с., Brückner 658, Richardt 121.

верч 'bundle, bunch; wisp (of straw); wedding, cake', ModUk. only. — Deriv. *вѣрчи[ч]о[к]*. — Syn. *пучок*, *жмуток*, *гортка*, *сіхоть* (солоні).

Derived from *вертїти* (**vert-ijō*), see s. v.

верчү see вертіти.

вѣрша 'creel, bow-net, fish-basket', MUK. вершами Ipl. (1595), зъ верши (XVIII с.), OES. вѣрша, вѣрша; BRU., Ru. ts, Bu. *врѣша*, Ma. *врша*, SC. *vřša*, Sln. *vřša*, Cz. *vřše*, Slk. *vřša*, Po. *wiersza*, LoSo. *wjerša*, UpSo. *wjerša*[a]. — Syn. *прїдло* на довлєння *рїби* : *валцїована сітка* з *вербїових* *рїзїк*, Тимченко 221; *хвїтка*, *їмїр*, *жак*, Деркач 33, 196.

PS. **vr̥ša* < **vr̥z-ja*, root **vr̥z-*, see *верх*, Zubatý 1, 233 - 236, Ильинский ИзвОРЯС. 20: 3, 102; there is little likelihood that the word comes from **vr̥zā* < **verz-* 'to bind' as suggested by Machek 575; equally uncertain is the reconstruction ***uergh-sjā* : ***uergh-* 'to turn', based on Lith. *varžas*, Latv. *vařza* 'weir-basket', Trautmann 355, Pokorny 1155; there is no connection whatever between *вѣрша* and ModHG. *Reuse*, cf. Срезневский 1, 467, nor between OES. *vr̥šci* 'to thresh', cf. Преобразский 1, 78.

верші́на, вёршник, вершо́к, etc., see верх.

вершля́к 'hammer', MUK. вершлякъ (XVIII с.), also вершлярь (XVIII с.). — Subst. кова́льський мо́лот, Тимченко 221.

From ModHG. *Verschlag* [hammer] 'ts', Желеховський 1, 65, Тимченко 1. с.

веря́йка Wd. 'wooden lock' (SoCr.), first recorded in the XX с. (Верхратський 4, 231). — Subst. дере́в'яний замóк.

The word seems to be derived from an unattested *веря́ти akin to Ru. *верѣть* 'to lock, close', OCS. *vzvrěti* 'to put in', Po. *wrzeć* 'to press', *zawrzeć* 'to lock', PS. **verti*; see верѣя, верта́ти, верті́ти.

верьо́вка see верв.

веса́, -сив dial. 'weighing-machine, scales' (Полісся, Лисенко 21), first recorded in the XX с.; Ru. *вес.* — Deriv. *вѣсити* (Черкашина, Лисенко ЛБюлетень 6, 10). — Subst. ва́га.

From Ru. *вес* (Npl. *веса́*) 'ts', cf. Аксл. 2, 212.

весё́й see весь 2.

весё́лий, arch. вѣсел 'gay, merry, cheerful, joyful; jovial', MUK. вѣселя (1596 Зизаній), не веселая година (XVI с. Сл. плк. Іг.), вѣсел (XVII с.), веселій, веселое (XVIII с.), OES. весель (1073 Ізб. Св.), веселѣ; BRu. *вясѣлы*, Ru. *весѣлый*, *вѣсел*, OCS. *veselъ*, Bu., Ma. *вѣсел*, SC. *věseo*, Sln. *vesěl*, Cz., Slk. *veselý*, Po. (from Cz.:) *wesoły*, OPO. *wiesioły*, LoSo. *wjesoły*, UpSo. *wjesoły*. — Deriv *веселѣ- [се]́лий*, *веселісний*, *вѣселик*, -иця, *веселість*. *вѣсѣл[к]а*, *вѣселочка*, *вѣселонька*, *веселонівий*, *веселі́н*, -їжа, *веселіюх*, *вѣсело*, [роз]вѣсели́ти[ся], [по]вѣсели́шати, *вѣсі́лля*, *вѣсі́ленько*, *вѣсі́ллячко*, *вѣсі́лнни*, *вѣсі́льний*, *веселува́ти*, etc.; FN. *Веселій*, *Веселенко*,

Веселенький; GN. *Весѣла*, *Весѣле*, *Веселій*, *Весели-ново*, *Веселець*, *Весѣлюка*, *Веселі́нка*, *Весѣла Доли́на*, *Весѣла Горá*, *Весѣла Моги́ла*, *Веселій Ху́тір*, *Веселій Гай*, *Весѣлі Терні́*, *Вѣсело-Тарасовський*, etc. — Syn. *безтурботний*, *нежурлівий*, *успішаний*, *ра́й-дужний*, Багмет 29, *радісний*, Деркач 32; *що в до́брім чуморі*, *не смутний*, Тимченко 222.

PS. **vesels*, **veselsъ* 'ts', IE. root ***ues-* : ***ues-* 'good', cf. Latv. *vesēls* 'healthy', Ill. PN. *Veselia* 'Felicitas', Skt. *vāsu-* 'good', Ir. *fū* 'worthy', Cymr. *gwŷw* 'ts', Bret. *gviou* 'gay', ToA. *wze*, ToB. *yaši* 'night', Преображенский 1, 78-79, Георгиев 136-137, Walde-Hofmann 2,769, Pokorny 1175, a. o.

весі́й Bk. (Кміт 25) see весь 2.

вєслó 'oar, paddle', MUK. без вєсла (XVI с.), греблó : вєслó, опачі́на (1627 Беринда), вєсло - remus (XVII с. Гептаглот 18), OES. вєсло (1073 Ізб.Св.), безъ вєслъ, вєслы Ipl.; BRu., Ru., Bu. ts, Ma. *вѣсло*, SC. *věslo*, Sln. *věslo*, Cz., Slk. *veslo*, Po. *wiosło*, LoSo. *wjasło*, UpSo. *wjesło*. — Deriv. *вєселѣще*, *вєселѣчко*, *вєслѣюга*, *вєслѣр*, -ка, -ський, *вєслува́ти* -іння, *вєсловій*, *вєслоно́гі* — Syn. *лопаткува́то закінчений дрюк*, *щоб попи́хати і керува́ти судно́*, Тимченко 223; *опачі́на*, *гребка*, *треплó*, Степанковський 138.

PS. **veslo* from orig. **vez-slo* : **vez-ti* (see вєзті) like *мáсло* < **maz-slo* : **maz-ati*, Срезневский 1, 247, Преображенский 1, 79, Brückner 623, Георгиев 137, a. o.; Machek's etymology : **veg-slo*, cf. his ED. 562, is questionable.

вєсна́, Wd. also вѣсна (SoCr. Дзензелівський 1) 'spring; springtime', MUK. на вєсне (1565), вєсну Asg. (XVII с.), на вєснѣ (XVII с.), по вєсни (XVIII с.), OES. вєсну Asg. (1073 Ізб.Св.), вєсна, вєснѣ Dsg.; BRu. *вясна́*,

всемоу́тний, -ість, всемоу́щий, -у́чий, всена́родний, -ність, -но, всені́шна, всесобі́млючий, всеозбро́єння, всеося́жний, всеохо́плюючий, всеперема́ючий, -мо́жний, всепі́дданіший, всепло́дочий, -ю́чий, всепо́гли-ню́чий, всепожи́раючий, всепро́цяючий, -ще́ння, все-розто́рюючий, все́світ, всесві́тний, всесві́тно-відомий, -історичний, всесі́лля, всесі́льний, -но, всесло-в'я́нський, всеспі́лення, всеста́новий, всесторі́нний, -ість, -ньо, всетво́рчий, всетво́рчий, всеамери́кан-ський, всека́нд[і]ський, всеукраї́нський, -кість, etc.; PN. Всеволод, Всеми́р, Всесла́в; GN. Всесвя́тське, Всеволо́діве. — Суп. в по́вній свої́й ціло́сті, Тимченко 225; цілий, Деркач 32.

PS. *vьsь, *vьs[j]a, *vьse from orig. *vьschz, *vьcha, *vьcho, (WS. *vьch-jь, *vьch-ja, *vьch-je) 'ts', IE. root **ui- : **ui, cf. OPr. wissa-, Lith. visas, Latv. viss 'all', Skt. vīśva-, Av. vīšpa-, Vondrák 1, 433, Преображенский 1, 79-80, Brückner 636, Trautmann 362-363, Pokorny 1176, a. o.

весь 2. Gsg. véсю, also veséj, veséj 'Oenanthe aquatica : water dropwort', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 65). — Суп. *вех малій, залу́ха, гірча, кмин водя-ний, кріп, мокрові́ник, оме́г водя́ний, оме́жник, п'я́тник, пусто́сел, пусто́рник, розпу́лка, склиз, укрі́п водя́ний*, Makowiecki 245.

Origin obscure; the name *вех* for the same plant suggests a connection with *vьchz, see v. 1.

весь 3. Gsg. веси arch., Lk. also вес 'village, settlement', MUK. весемь Dpl. (XVII c.), веси Npl. (XVIII c.), в ля-ховой веси (XVIII c.), OUK. вь которой веси (1347), во вси (XV c.), OES. вь вьсь, вьси Apl. (XI c. Остр. ея.); OCS. вьсь, Sln. vās, Slk. ves, Po. wieś, LoSo. wjas, UpSo. wjes. — Deriv. *вех* 2, q. v. — Subst. *селó*, Тимченко 225.

PS. *vьsь 'ts', IE. root **ui- : **ui- : **ui- : cf. OPr. waispattin Asg. 'house-wife', Lith. viešpat[is] 'lord', Latv. viesis 'guest', Goth. weihs 'village', Skt. vīs- 'house', Lat. vīcus 'village', Gk. oikos 'house', Alb. vis 'place', Brückner 618-619, Trautmann 363-364, Oštr WuS. 3, 205, Walde-Hofmann 2, 782-783, Pokorny 1131, a. o.

ветерáн 'veteran', ModUK.; BRU., Ru. (since 1803) ts, Po. *weteran*, etc. — Deriv. *ветерáнка, -нський*. — Subst. *старій во́їн*; fig. *люди́на, що до́во працюва́ла в даній діля́нці, досві́дений праціо́ник*.

From Lat. *veterānus* 'old, veteran, experienced' (: *vetus* 'old'), Skeat 690, Walde-Hofmann 2, 776.

ветерина́р 'veterinary (surgeon), vet', ModUK.; BRU. *ветэрына́р*, Ru. *ветерина́р* (since 1849), Po. *weterynarz*, etc. — Deriv. *ветерина́рія, -рка, -рний, -рський*. — Subst. *ліка́р тварин*.

From Lat. *veterinārius* 'ts' (: *veterinae* 'beasts of burden'), Skeat 690, Šmilauer Nř. 22, 18, АкСл. 2, 248.

ветла́, ветлі́на, dial. бутла́ 'Salix vitellina L. : white willow', first recorded in the XIX c.; Ru. *ветла́*. — Deriv. FN. *Ветлі́на* (pseudonym of Т. Бордуляк), GN. *Ветли, Ветлин[а]*. — Суп. *ро́кита, верба́ золотá, золотове́рба*, a. o., Makowiecki 326.

The term seems to be a f.e. adaptation of SciLat. [Salix] *vitellina*, *ветла́* being a b/f. of *ветлі́на*; Горяев suggests *vьt-la : *vi-ti 'to wind', cf. his ED. 46; this is rejected by Преображенский 1, 80; inconvincible is also the explanation of Vasmer 1, 194, who, following Trautmann 347, connects it with Lith. *žilvitis*, Latv. *vitulds* 'willow', etc.

вѐто 'veto', ModUK.; BRU., Ru. (since 1837) 'ts', Po. *weto*, etc. — Subst. *спроти́в, заперѣ́ння*.

From Lat. *veto* 'I forbid', Skeat 690.

ветовати МУк., поветувати Wd. (Стрий) 'to repay, revenge', ветуючи (1572), истрясая, кару, ветую, плачу (1596 Зизаний), ветовати (XVII с.), ветуєт, ветуєм (1625), ветовано (XVII с.) ветуючи (XVIII с.); SC. *svetiti se* 'to revenge', Cz. *povetati* 'to reward', Slk. *vyvetit' sa* 'to revenge', Po. *powetować* 'to repay'. — Subst. *viddaedati vitya za vitya, viddačuvatisia, mstitisia za ŗo; vinahorodžuvatisi škodu, křivodu*, Тимченко 226.

From MHG. *wet[t]e, wet* 'mortgage contract, legal obligation, pledge, stake (in a bet), compensation, fine', Brückner 607, Kluge 393; Тимченко, I. с., derives it from unattested OPo. **wetowač*; see also *vitya*.

вѣтош[ь] see *вѣтхий*.

ветриняр Вк. (Кміт 25) abbr.: ветеринар, q. v.

ветуля Lk. see *вату́йка, вату́ля*.

вѣтхий arch. 'ancient', МУк. *ветхий, ветких* Gpl. (XVIII с.), OES. *ветхыи* (XI с.), *ветъхья* (XIc. Остр. ев.) *ветхья, ветхыхъ* Gpl. (XIV с.); Ru. ts. OCS. *vetъchъ, Bu. větъxъ, věxъm*, SC. *vělah*, Cz., Slk. *vetchý*, Po. *wiotchy*. — Deriv. arch. *вѣтошь, вѣтишѣти, ветхозаветникъ*; МУк. *ветош* 'ганчір'я' (XVIII с.), *ветчаный* (1494), *ветшѣти* (1625), *ветшати* (1729). — Syn. *старій, давній*.

PS. **vetъchъ* 'ts', IE. root ***uet-* 'year', evidenced in Lith. *vėtušas*, Latv. *vecs* 'old', Skt. *vatsá* 'year' Gk. *étos* 'year', Lat. *vetus, vetustus* 'old', etc., Peterson IF. 26, 63, Trautmann 365, Szemerényi Word 8, 50, Walde-Hofmann 2, 776-778, Pokorny 1175, a. o.

вѣть see *вѣть*.

вех 1. Gsg. *věxy* 'Oenanthe aquatica Lam. : water dropwort; Sium latifolium : water parsnip', first recorded, in the XIX с.; Ru. *вех*. — Deriv. *вехá*. — Syn. *весь 2*; (Sium:) *ганус польовий, мокрiвець, мiркiвець широко-*

листый, поручейник, укрiпник, потiчник, Makowiecki 347.

Origin obscure; its relation to *весь 2*, though possible, cannot be established.

вех 2. Gsg. *věxa* ('derogatory :) villager, peasant', first recorded in 1864 by Номис in folk-saying : *Лотоцький! не думай, що ти граф Лотоцький, бо ти вех села Бебѣх* (cf. Гринченко 1, 143). — Subst. *селюк, селях, сѣлен*, (Желеховський 1, 66, followed by Гринченко, I. с., and others, falsely : *паламар*).

The word is a rhyme-formation (*вех : Бебѣх*) based on *весь 3*.

вехá see *вixá*.

вещ 1. Lk. (< Slk. *vesc*)=вещ 1.

вещ 2. also *вѣцка[ль]* SoCr. 'then, later on', first recorded in 1911 (Гнатюк Е36. 30, 336). — Subst. *пiтiм, пiсiля*.

From Slk. *viac* 'more'; see also the following entry.

вѣце[й] SoCr., Lk. 'more', first recorded in 1898 (Гнатюк Е36. 4, 236). — Subst. *бiльше*, Приймак РМ. 2, 449.

From Slk. *viac* and Po. *więcej* 'more'.

вѣць! interj. in calling swine, first recorded in the XIX с. — Deriv. FN. *Вѣць* (pseudonym of П. Грабiвський, Тулуб 228). — Syn. *ваць!, вацiю!, dial. вѣц-вѣц!* (Полісся, Лисенко 21).

A variation of *ваць!*, see *вацiю!*, РССтоцький 3, 148.

вѣчip, arch. *вѣчер* 'evening, evening-time', МУк. *на вѣчip* (1489), *над вѣчером* (1572), *у вѣчери* (1577), *вѣчеромъ* Isg. (XVII с.), *въ вѣчepь* (XVII с.), *над вѣчери, над вѣчepи* (XVIII с.), OES. *вѣчepь* *при вѣчepѣ* (XI с. Остр. ев.), *вѣчepь* (XIV с.); BRu. *вѣчар*, Ru., Bu., Ma. *вѣчep*,

OCS. *večerъ*, SC. *věšē*, Gsg. *věčera*, Sl. *večēr*, Cz., *Slk. večer*, Po. *wieczór*, LoSo. [*w*] *jacor*, UpSo. *wječor*. — Deriv. *вечорин*[я], *вечеренка*||*вечеронька*, *вечернйц*||*вечорнйц*, *вечерня*||*вечірня*, *вечеря*, -*ти*, *вечірка*, *вечірник*, -*ця*, [*ue*] *вечірний*, *вечеробий*||*вечоробий*, *вечорити*, Wd. *вечеріти*, etc.; *Вайт-Вечір*, *Свят-Вечір*; MUK. *вечоръ* (1591, 1627, XVIII с.), *вечѣрь* (XVIII с.), *вечеренный* (XVI с.), *вечеря* (XVII с.), *вечера* (XVI с.), до *Вечернего Окіана* (XVII с.) в *вечернику* (XVII с.), на *вечерницѣ* (XVIII с.), *вечѣршніа* (XVIII с.), *вечерядло* (XVI с.), *вечеряти* (XVI—XVIII с.), *вечюрки* (XVIII с.); FN. *Вечернйцкйи*, *Вечернйк*; GN. *Вечірки*, *Вечірний Кут*. — Syn. *порѣ дня міжъ заходомъ сѣнця та ніччю*; *вечірня забѣда*, Тимченко 227.

PS. **večers* 'ts', BS. **veker*, evidenced in Lith. *vakaras*, Latv. *vakars*; its relationship to Gk. *hēspēros*, Lat. *vesper* 'evening', is not quite clear though the IE. root **wes-* 'to shine' is assumed for all these congeners, Miklosich 376, Преображенский 1, 81, Brückner 614, Machek 558, Георгиев 139-140, Trautmann 348, Pokorny 1174, a. o.

вешняк 'mill functioning in the spring only', MUK. *вешнякъ* (1593), *вешняков* (1675). — Deriv. FN. *Вешняк* (pseudonym of П. Кулш). — Syn. *наплавний млин*, *що мѣле тїльки на весні*, Тимченко 228.

Derived from *весна*, q. v., like other formations of that type: MUK. *вешнина* (XVI с.), *вешный* (XVII с.), *вешня* (XVII с.), *вешняный* (XVIII с.), here also Ru. *вешиний* (<**vesnījъ*), cf. Vasmer 1, 196.

вештатися 'to roam; to prowl about', MUK. *вешталася* (XVIII с.). — Deriv. *вештаня*, *вештанець*. — Syn. *волочїтися*, *вїятися*, *тягїтися*, *тинїтися*, *швєндятї[ся]*, Деркач 32; (MUK. :) *блукїти*, *туляїтися*, Тимченко 229.

Of obscure origin; its occurrence in Uk. only perhaps supports the view that it was derived from *верстати* (*дорѣгу*, *путѣ*); re. -рст->-шт- cf. *верстат* > *варштан* on one side and *вєрша* > *вєша* (Желеховский 1, 66) on the other.

вещ 1. arch. 'thing', MUK. *вещ* (XVII с.), *вешей* Gpl. (1634), *Вещь* Посполита (XVIII с.), OUK. o... *вещи* (1415), OES. o... *вещехъ* (XI с. Остр. ев.), *вешти* Apl. (1073 Ізб. Св.), *вещьмъ* Dpl. (1200), *вещи* Gsg. (1271); Ru. *вещу*, OCS. *věšť*, Bu. *вещ*, Cz. *věc*, Slk. *vec*, Po. *wiec*, LoSo., UpSo. *wjes*. — Deriv. arch. *вещество*. — Syn. *рїч*, Тимченко 229.

From OCS. *věšť* and this from PS. **vektь* (**vēktь*?) 'ts', IE. **wek-ti-* 'ts', cf. Goth. *waihts* 'thing', *ni-waiht* 'nothing', OHG. *wiht* 'thing, being, person', ModHG. *Wicht* 'wight, creature', Du. *wicht* 'little child', AS. *nā-wiht*, E. *naught*, not 'nothing', Kluge 394, Skeat 715, Machek 558, Pokorny 1136, a. o.

вещ 2. Wd. 'kind of fish', first recorded in the XIX с. (Желеховский 1, 66). — Subst. *рїд рїбу*.

Origin obscure; perhaps from *ляц*, q. v.

в'єдно Wd., also в'єнно[чко] 'together; at once', first recorded in the XIX с. (Желеховский 1, 60-61). — Subst. *разом*, Кириченко РМ. 5, 85.

Compounded of *в* and *єдно*, see *один*; re. change *дн* > *нн* cf. Зілянський 127.

в'єзє Bk. 'upper part of a sleight', first recorded in 1934 (Кмит 25). — Subst. *вєржня часть сїней*.

A dial. form of *в'яззї* from *в'язати*, q. v.

в'єнди Wd. (Воля Висоцька, Колодїй РМ. 5, 283), в'єнций (Львів, Рудницький 3, 137) 'more', first recorded in the XX с. — Subst. *білше*.

From Po. *więcej*, see *вєце[й]*.

вж... see also уж...

вже see уже.

вживати see уживати.

вжйця SoCr. see ожйця.

вз... see also уз...; вз- see воз-.

взавтра : завтра.

взагалі : загал.

взад : зад.

взадуть Bk. 'back, backward[s], rearward[s]', first recorded in 1934 (Кміт 25). — Syn. *назад, назаду́жъ*.

Compounded of *в-зад-* *уз-* *ти* (= *тобі*), see s. vv.

взаємини, узаємини Npl. 'relationship', взаємний, узаємний, Wd. взаїмний 'mutual, reciprocal', MUK. взаємъ (1594, 1597), взаємъ : взаєм : взаймъ (XVII c.), в'заємную Asg. (XVII c.), взаємне (XVII c.); взаємна (XVIII c.), взаимована (XVII c.), взаємності Gsg. (XVIII c.), Ru. *взаимный* Cz. *vzájemný*, Slk. *vzajomný*, Po. *wzajemny*. — Deriv. *взаємність*, *-но*, *взаємнити*, *-нення*, etc.; compound neologisms : *взаємовідносини*, *-бішення*, *взаємодія*, *-ння*, *-ти*, *взаємодопомога*, *взаємозаложати*, *-жний*, *-жність*, *взаємозв'язок*, *взаємознищення*, *-шування*, *взаємоперевірка*, *взаєморозуміння*, etc. — Syn. (*взаємини* :) *відносини*, *зв'язок*; (*взаємний* :) *оботлілий*, *спільний* для обох сторін, Деркач 32, *обостропінний*, Тимченко 230.

Derived from *взаємъ* (<**vъ-za-jъmъ*) the earliest meaning of which was : 'in possession', cf. *дая нищимъ Богу взаємъ даєть* (XV c.); it developed into 'stake in a bet', cf. *взаємъ чинити* (XVII c.), and finally into 'reciprocity,

mutuality'; all derivatives *взаємини*, *-мний*, etc., are based on *взаємъ*, see *заєм*, *зайом*.

взайві : зайвий.

взамін : міняти.

взаочі : око.

взапас : запас.

взаперті : заперти.

взасбс : засбс.

взатишку : тіхий.

взвод, -ний SovUK. : водити.

взгір'я : гора.

взгляд : глядіти.

вздовж : довгий.

вздбйма see здбйма.

вздріти see уздріти.

взівати : звати.

взімку : зима.

взіпак Lk. 'on the contrary, inversely', first recorded in 1935 (Falkowski-Paszyński 121). — Po. *wspak*. — Subst. *наспа́кі*.

From Po. *wspak* 'ts'.

взір, Gsg. взору 'example', also узір, Gsg. узору 'pattern, design, model', MUK. взоромъ Isg. (XVI c.), взоръ (XVII—XVIII c.), OES. взоръ 'look' (XI c.), взоромъ Isg. 'appearance, form' (XIV—XV c.); Ru. *взор* 'look', OCS. *vъzorъ* 'appearance, look', Bu. (from Ru. :) *взор* 'look', Cz. (from Po. :) *vzor* 'model', Po. *wzór* 'pattern';

24). — Subst. *вівернутися з во́за й з трудо́м сісти наза́д*.

Fig. from *бесіда*, q. v.

вібленки Npl. 'ratlines', ModUk.; Ru. *выбленки* (since 1803). — Subst. *бірхви (мотузяні шаблі на шорах)*, Степанковський 163; *поперечні східці з тонкого тріса або залізних прутів між ваннами*, Ляхів 120.

From Ru. *выбленки*, the ultimate source being Du. *wevelingen* 'ts', Meulen 238, АкСл. 2, 955.

вйбриндитися AmUk. 'to dress oneself smartly, put on one's best (new) clothes', first recorded in 1964 (from Ольга Войценко, Winnipeg). — Subst. *вістроїтися*.

The word is a neologism based on Wd. *бриндува́ти-ся* (from Rm., see *брендун*) and E. *brand-new* (clothes).

віверень see *іверень*.

вівхинути : *вихати*.

вівільга see *іволга*.

вівірка, Wd. also *вевірка*, *вев'юрка*, *вив'юрка* 'squirrel', MUK. по виверци (XVII с.), OES. вѣверица, по бѣлѣ и вѣверицѣ (XV с. Ипат.); BRu. *вавѣрка*, Ru. arch. *вѣверица*, (Vasmer 1, 176), Bu. *вѣверица*, dial. *вѣйверица*, *вѣрверица*, Ma. *вевѣрица*, SC. *vjēverica*, Sl. *vēverica*, Cz. *veveřice*, *veverka*, Slk. *veverica*, LoSo. *newjerica*, UpSo. *wjēwerca*. — Deriv. *вівірочка*, OES. вѣверичиноу Asg. (1121); FN. *Вев'юрський*. — Syn. *білка*.

BS. **uēwer-* : **uāwer* : **uāwer* - 'ts', cf. OPr. *weware*, Lith. *vaiveris*, *vaiverė*, *voverė*, Latv. *vāveris*, *vāvere*; IE. root (reduplicated) ***uwer-*, cf. Lat. *vīvera* (<**vīversa*), Pers. *varvarah*, AS. *acwēorna*, *acwern*, etc., Miklosich 389, Zubatý 1 : 2, 123 - 124, Преображенский 1, 106, Machek 565, Георгиев 125, Trautmann 356, Pokorny 1166, a. o.; ModUk.

вівірка (<**vēverzka*) testifies a f/e. deformation (: *ви-вернутися*) like LoSo. *newjerica* (: *wjera*).

Вигівщина 'the times of hetman Іван Вигівський (1657 - 59)', term coined by Куліш in 1862. — Syn. *часі (or : обі́д) гетьмана Іо́ана Вигівського*.

From the name *Вигівський* (<**Виг*), formed by the suffix -*чина* like *Хмельниччина*, *козаччина*, etc.

Вигорлът GN. *Vyhorlat* (mountain in Carpathians), ModUk.; Slk. *Vihorlat*; Po. *Wyhorlat*.

According to Drăganu 306, the name is related to such toponyms as *Viforlat*, *Viforani*, *Viforeni*, *Viforat*, etc., based on *vifor* (<**vixor*, see *віхор*); this etymology is rejected by Панькевич, LSI. 1, 60 - 63, who connects it with **gorēti* (: 'burned, naked mountain'), see *горіти*; cf. also Staszewski 342.

Виго́шів OUK. GN. *Vyhoshiv*, (in Volynia, Грушевський 2, 615), cf. OES. *вигошеви* (1377 Лавр. 1, 180); Ru. *Выбшев*.

Derived from PN. **Выгошь* (: *виго́да*), cf. OPo. *Gosz*, Taszycki 1, 76.

вид 'sight, eye-sight, view; face, figure; aspect', MUK. видъ (1571, 1601), виды Apl. (XVII с.), вид, видо́мъ Isg. (XVIII с.), по виду (1750), OES. видѣ (1073 Ізб. Св.), вида... два виды Npl.; BRu. *вид*, Ru., Bu., Ma. *вид*, OCS. *vidъ*, SC., Sl. *vid*, Cz., Slk. *vid*, Po. *widok* 'view'. — Deriv. *прі-вид*, *видіво*, *видик*, *видіння*, *видішка*, *видо́[чо]к*, *видно́та*, *видо́вище*, -*щий*, *видо́[а]нний*, *видні́стий*, -*ко*, *виді́мий*, -*мість*, -*мо*, *видовий*, *видючий*, -*ючий*, *віданський*, *видати́[ся]*, *видіти́[ся]*, *видні́ти*, *розвидні́тися*, *розвиднюва́тися*, *розвидня́тися*, *привиді́тися*, *привиджува́тися*; compounds : *видозмі́на*, -*нення*, -*ністі́ть*, -*новати́[ся]*, *снови́д[а]*, *кругови́д*, *виднокі́-*

ло, виднокріє, etc.; GN. *Видініє, Видибор, Видимір, Виднюти; Завидове*, Šmilauer 494. — Syn. *вильяд, обмільча, миль; (дієслений:) аспект*.

PS. **vidz* 'ts', IE. root ***yeid-* 'to see', widely diffused in IE. languages, cf. Lith. *véidas* 'sight', Latv. *veids* 'form, appearance', Skt. *védas* 'knowledge', Av. *vaēdah-* 'possession', Gk. *eidos* 'form', Ir. *fiad* 'coram', Cymr. *gwydd* 'presence', AS. *wise*, E. *wise*, ModHG. *Weise*, etc.; Miklosich 390, Преображенский 1, 82-83, Trautmann 358, Kluge 390, Skeat 718, Pokorny 1127, a. o.

відайкати 'to obtain by incessant begging, to cadge', ModUk. only (Кримський 3, 306). — Syn. *випросити, виблагати, виканючити*.

Derived from imper. *дай!* 'give': *характерне слово, що походить од наказового способу „дай! дай!“*, Кримський 1. c.; cf. also Гринченко 1, 156.

видёлко, also видёлка, видельце 'fork', MUK. вѣделка Npl. (XVIII c.); Po. *widelka*. — Subst. *вилка, вилкі*.

From Po. *widelka*, 'ts', Тимченко 479.

видеркаф arch. 'repurchase; redemption-fee', MUK. выдеркафъ (1621, 1631 Шелудько 1, 25), выдеркафы Apl. (XVIII c.); Po. *wyderkaf* (Brückner 637). — Subst. *відкуп; запис на певних умовах*.

From MHG. *widerkouf* 'ts', Тимченко 389, РССтцкий 4, 179; via Po. (?), Шелудько 1. c.

видзігбрий see фіцігбрий.

видік, also видук, видүк, SoCr. 'region', MUK. vidük (XVI—XVIII c., Дуже StSl. 7, 162). — Deriv. *відуккий*. — Subst. *околиця*.

From Hg. *vidék* 'ts', Дуже 1. c.

видолати Wd. 'to be able; to achieve, succeed' (Lk., Приймак PM. 2, 450), first recorded in 1934. — Subst. *зможти; діти паду*, Приймак 1. c.

Based on Po. *podotać* 'to achieve, conquer'; see *одолювати, одоліти*.

відра 'otter', MUK. выдры Gsg. (1593), видир двѣ (XVIII c.), OES. выдры Apl. (1392); BRu., Ru. *вьдра*, Bu., Ma. *вьдра*, SC. *vidra*, Sln. *vidra*, Cz., Slk. *vydra*, Po. *wydra*, LoSo. *hudra*, UpSo. *wudra*. — Deriv. *відрені[тко], відровий, відрянний, відроцький*; Wd. *розвідрений, розвідритися, -рвоватися*: FN. *Відра*, MUK. Видра (1495, 1607, Тупигов 99), Выдринъ (1649 *ibid.* 511). — Syn. *звіря ссїче драпіжне з родіти кун (Lutra vulgaris)*, Тимченко 246, 391; Wd. *віднича*, Желеховський 1, 73.

PS. **vydra* 'ts'; IE. term ***udrā* was applied to aquatic animals, cf. Lith. *ūdra* 'otter', Skt. *udra* 'otter', Gk. *hýdra* 'water-snake, hydra', OHG. *ottar*, Oic. *otr*, AS. *otor*, E. *otter*; the word belongs to the same root as Gk. *hýdōr* 'water', Skt. *udan* 'water', etc., the orig. sense being 'water-animal', Miklosich 397, Meillet Ét. 407-408, Преображенский 1, 103, Brückner 637-638, Trautmann 334, Kluge 259, Skeat 417, a. o.; its connection with Lat. *lutra* 'otter' is suggested by Machek 578; re. stress cf. Шевельов 50.

Видубичі (УРЕ. 6, 311), also Видобичі (Грушевський 2, 615) GN. Vydobychi (near Kiev), OES. Видобичи, на Видобичъ (1377 Лавр. 1, 152, 171), Ru. *Видубичи*. — Deriv. *Видубицький* (or *Видубецький*) монастир (orig. Всеволозь, cf. Лавр. 1, 116, 137).

F/e. connects the name with the exclamation: „Видибай Бóже, видибай“ (: дїбати, q. v.), cf. *Назва монастиря постала з того, що, коли ідол Періуна скінцено в Дніпрó, люди бігли берегом за Періуном і кричали:*

„Видубай Боже, видубай!”, Онацкий 2, 152: the oldest records of the name point to *выдобыти ‘to obtain, procure; to extract, mine’ as to the source of the toponym which, later, was influenced by the patronymic suffix -ичи and f/e. by дуб (:Видубичи).

видук see видік.

видязловати SoCr. ‘to guard’, MUK. видязловати (XV—XVIII с., Даже StSl. 7, 162). — Subst. *сторожѹти, бережѹти*.

From Hg. *vigváz* ‘ts’, Даже l. c.

виж arch. ‘balliff’, MUK. вижем Isg. (1537), вижомъ Isg. (1564), вижа Asg. (1615). — Syn. *присяжний слідчий справ, що підлягали судові воевод і повітових старост*, Тимченко 248; *судовий пристав*, Онацкий 152.

PS. **vidъ*, derived from *вид*, *видѹти*, see s. vv.

вижби Npl. dial. ‘pole, thill, shaft’, first recorded in the XX с. (Сумщина, Дорошенко ДБюлетень 9, 105). — Syn. *голублі (сѹби)*.

Of obscure origin; perhaps it is connected with *бѹти* < **gъpati* ‘to bend, fold, plait’: **vy-beg-ji* > **vybъi* > (metathesis:) **vyžbi* > *вижби* with orig. meaning ‘bent, folded sticks’.

вижел, вижлецъ, Wd. also вижлий ‘setter, spaniel’, MUK. вижли Npl., двоохъ вижловъ Apl. (XVII с.), за вижла (XVIII с.); BRu. *вижал*, Ru. *вижалы*, MRu. вижлохъ (1704), Бу. *вижлѹцъ*, SC. *vžle*, Sln. *vížel*, Cz. *vyžle*, OCz. *vyžlik*, *vyžel*, *vyžlec*, Slk. *vyžla*, Po. *wyżeł*. — Deriv. *вижлені*, *вижлиця*, *вижлітник*. — Syn. *гончий пес*, *гончак*.

Of obscure origin; its occurrence in all Sl. perhaps supports the view that it derives from Sl. **vyti*, see *вѹти*, like Po. *wyga* ‘old dog’, Brückner 640, Георгиев 146; less persuasive are other explanations, e. g. those of Vasmer 1,

239 (: from OHG. *wiso* ‘leader’, MHG. *wisel* ‘queen-bee’), Melich Сборник Милетич 148 - 150 (: from Hg. *vizsgál* ‘prüfen, untersuchen’), followed by Machek 579, a. o.; cf. also Kniezsa 783 - 784.

вижний Wd. see висѹкий.

виз, визйга ‘sturgeon, isinglass-fish’, MUK. визйги Gsg. (1759); BRu. *vižna*, Ru. *вижня*, Sln. *viza*, Cz. *vyza*, Po. *wyz*, *wyzina*, UpSo. *wyz*. — Subst. *pid ocetrá*.

From OHG. *hūso* ‘ts’, Горяев 48, Преображенский 1, 83, РССтощкий 4, 27, Machek 578.

Византія see Візантія.

визерунок see візерунок.

визйга see виз.

визк see виск.

вика, Wd. *vīga* ‘*Vicia sativa* L.: vetch, fitch, tare’, MUK. вика (XVIII с.), BRu. *віка*, Ru. *вика* (since 1843), SC. *vika*, Cz. *vikev*, *vika*, Po. *wyka*, LoSo. *wejka*, *wojka*, UpSo. *woka*. — Deriv. *вічка*, *віковий*. — Syn. *Грижніта, горѹх, [в]орощецъ, горѹшок, ленчаніяця, яд, лѹд[н]ик*, Makowiecki 399.

From MHG. *wicke* ‘ts’, the ultimate source being Lat. *vicia* ‘vetch’, whence the equiv. It. *veccia*, Fr. *vesce*, E. *vetch*, Преображенский 1, 83, РССтощкий 4, 176, Machek 566, Kluge 394, a. o.; Шелудько 1, 25, followed by Vasmer 1, 199, assumes the medium of Po. *wyka*; doubtful.

вікати see ви.

-вікати in prefixed formations *від-*, *з-*, *при-вікати* see the following word.

вікнути Wd. ‘to get accustomed’, first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 76); Ru. *выкнѹтъ* (Vasmer 1,

240), OCS. *vyknŭti* 'to learn' (Sadnik - Aitzetmüller 162, 325), SC. *viknuti*, UpSo. *wiknyé* 'to learn'; otherwise only prefixed formations in all Sl. cf. Uk.: *від-, в-, при-вікнути*, *-викіти*, *-ання*; here also *навік*, *звічай*, *звічка*, *навичка*, *обичай*, etc., and deriv. *звичний*, *звичайний*, *звичаєвий*, *звичний*, *-ість*, *обичайний*, *-ість*, etc. — Syn. (*сильно* :) *освоїтися*, *прив'язатися*, *прижилюватися*.

PS. **vyknŭti* 'to become accustomed', IE. root **uek-* 'ts', evidenced in Lith. *junkstu*, *junkti*, Latv. *jūkt* 'to get accustomed', OPr. *jaukint* 'to exercise', Skt. *śkas-* 'home; custom', *ścyati* 'he is accustomed', Arm. *usanim* 'I learn', Gk. *kékēlas* 'peaceful, untroubled', OIr. *to-ucc-* 'to understand', Goth. *bi-ūhts* 'accustomed', cf. also *наўка*, *учіти*, Miklosich 397, Преображенский 1, 103, Trautmann 335, Pokorny 347, Шевельов 97, 325-326, a. o.

виконком SovUk. abbr.: виконавчий комітет 'executive committee'.

вила 'pitchfork', MUK. у вилахъ (1571), вилами Ipl. (XVIII c.), OES. вилица (XI c. Остр. ев.); BRu. *вілы*, Ru. *вилы*, Бу., Ма. *вила*, SC. *vila* (pl. *vīle*), Cz., Slk. *vidle*, Po., LoSo., UpSo. *widły*. — Deriv. *вілиці*, *вілка*, *вилки*, *виліні*, *вілочки*, *виллята*, *вил[к]істий*, *вилочний*, *вилородбний*; GN. *Вілкове*. — Syn. *господарське знаряддя з двома або трьома зубами*; *кут з двох доріг або двох рік, що зливаються*, *абі земля кутом між двома затоками*, Тимченко 249.

From *віти* l., q. v., formed by suffix *-lo* like *міло* (: *жити*), *ріло* (: *ріти*), *світло* (: *світити*) etc.; Po. *widelec*, *widelka* were borrowed in Uk. as *видельце*, *виделка*, see s. vv.

вилія Wd. (Lk.) see *вілія*.

вйліг Нс. 'expense' (Шухевич 4, 354), Ёд. вйлог (Павлоград, Гринченко 1, 168) 'tax', ModUk.; Ru. *налог*. — Syn. *видаток*; *податок*.

From **vy-logz*, see *ложити*.

вйлінгтися dial. 'to act cunningly; to be sly; to dodge' (Черкащина, Лисенко ЛБюлетень 6, 10), first recorded in 1958. — Subst. *хитрувати*, Лисенко l. c.

The word points to Po. *wylegać się* 'to hatch; stretch oneself out' to the source; the evolution of meaning is not quite clear.

вйляти, **вйльнѹти** 'to wag, shake, move hither and thither; to elude, avoid, escape', ModUk.; BRu. *вйляць*, Ru. *вильять*; contrary to Vasmer 1, 201, Machek 566-567, a. o., OPo. *vila* 'stupid', Cz. and Slk. *vila* 'ts', *vilovati*, *vilný*, *vilnost*, etc., are to be separated from *вйляти*, cf. Miklosich 391. — Deriv. *вйляння*, *вйльний*, *виль!* — Syn. *вертіти*, *крутіти*, *махати*, *молотити (хвостом)*, Деркач 31; *ухилятися*, *уникати*.

The verb is a denom. formation based on PS. **vidla*, see *вила*, Преображенский 1, 84; according to Pelikan LF. 56, 244 (followed by Vasmer and Machek, l. c.) it is connected with *вити*, q. v.; re. *виль!* cf. РССтоцький 3, 148.

вйльгота see *льгота*.

вйлькер arch. 'decision of the city-council', MUK. вйлькеръ (1597); OPo. *wielkierz*. — Subst. *узола міська*, Тимченко 250.

From MHG. *willekür* 'free choice, free will', Шелудько 1, 25, РССтоцький 4, 181; via OPo. *wielkierz*, Тимченко l. c.; doubtful.

Вйльно see *Вильна*.

вильоти 'turned up sleeves of the upper coat (as worn by the nobility in olden times)', MUK. на вильотъ 'throughout'; Po. *wyloty*. — Subst. *відвернути рукаві*.

From Po. *wyloty* 'ts', Richhardt 121.

вильце, вильце 'ritual wedding tree', first recorded in the XIX c. — Deriv. *вільчко*. — Syn. *мільце, мільце*; у Галичині звали мільце смерекою, різкою, або й деревцем, Онацький 243; *деревце* (прикрашене живими або паперовими квітами), що ставиться на могилі в день похорону юнака або дівчини (Житомирщина) Паламарчук ЛБюлетень 6, 24.

Dimin. of *віла*, q. v.

вimbówka 'wind-beam', ModUk.; Ru. *вѣмбѣвка* (since 1804). — Subst. *дерев'яна підвімка для обертання шпінля вручну*, Ляхів 120.

From Ru. *вѣмбѣвка*, the ultimate source being Du. *windboot*, Meulen 238, АкСл. 2, 1106.

вімпел 'pendant, pennant; dropped message bag', ModUk.; BRu., Ru. *вѣмпел* (since 1731). — Subst. *спеціальний морський прапор; предмет, що його скидають із літаків, дирижаблів, аеростатів, тощо; киндяк*, Степанковський 146.

From Du. *wimpel* 'ts', Meulen 238, Ляхів 120, а. о.

вім'я 'udder, dug; teat, nipple', OES. отъ вымень; BRu., Ru. *вѣмѣ*, Bu., Ma. *віме*, SC. *vīme*, Sl. *vīme*, Cz. *výmeno*, Slk. *vetá*, Po. *wymię*, LoSo. *hutmje*, UpSo. *wimjo*. — Deriv. *вім'ячко, вим'ята, вим'ятий*. — Syn. *молоконосний орган у ссавців*.

PS. **vutę* < **v-ud-men*, IE. ***ūdh-men-* 'ts', root ***ēudh-* : ***ūdth-* : ***ūdh-*, cf. Lith. *ūduoti* 'to have full udders; to be pregnant', Skt. *ūdhar*, *ūdhas* 'udder, dug', Gk. *ūthar*, Lat. *uber*, OHG. *ūtar*, ModHG. *Euter*, Miklosich 397,

Преображенский 1, 104, Machek 578, Trautmann 334, Kluge 77, Pokorný 347, Шевельов 194, 510, а. о.

вина 'guilt, offence, fault, wrong, blame', MUK. *вину* Asg. (1596), *вини* Gsg. (1599 Худаш 22), *вини* Apl. (1645), во всей *винѣ* (1682), подлугъ ихъ *винѣ* (XVIII c.), OUK. по *винѣ* (1435 Мграмоти 332), без... *вини* (1434), оу *вину* (1352), *виною* Isg. (1347), OES. *вина*, по... *винѣ* (XI c. Остр. ев.), безъ *вини* (1229); BRu. *viná*, Ru., Bu. *viná*, OCS. *vina* 'causa, occasio', Cz., Slk. *vina*, Po., LoSo., UpSo. *wina*.

— Deriv. *провина, провинитися*, [по]вѣиен, [по]вѣи-ність, [за]винити[ся], *винуватий, -тель, -тець, -тість, -тство, -тниця, -то*, [об]винуватити, об-винувачувати, *винувати[ся]*, MUK. *винителный* (XVII c.), *винити[ся]* (XVIII c.), *винность* (XVI—XVIII c.), *виновайца, -ватець* (XVII c.), *виновати[ти]* (XVI—XVIII c.). — Syn. (про порушення правила поведіння:) *проступок, (якщо карається законом:) злочин, (про негідний, легкий вчинок:) гріх, прогріх, прогрішення, Держак 152; MUK. відповідальність за виступ, винність, гріх; довг, повинне, причина, повід, оказія; кара грошова*, Тимченко 250.

PS. **vina*, IE. ***ueinā* 'cause, guilt', related to Lith. *vaina* (< ***uainā*) 'mistake', Latv. *vaina* 'cause; grief; guilt', OPr. *etwinūt* 'to excuse', Jagić Archiv 20, 370, Meillet Ét. 447, Miklosich 392, Преображенский 1, 84, Trautmann 344–345, Георгиев 148, Vaillant SLP. 4, 449–452, а. о.

виндилька SoCr. 'milk-pail', first recorded in the XX c. (Дзєндзєлівський 68). — Subst. *дйїник, дйїниця, скопець, жухтарька*, Дзєндзєлівський 1. c.

From Hg. *vëndel* 'butter-tub, churn'.

Ви[н]нипér, Ви[н]нипér, etc. = *Vinniper*.

винó 'wine; spade (of cards)', MUK. *вина* Gsg. (1489), *вино* (XVII c.), *віно* = *vinum* (XVII c. Гептаглот 18),

на винахъ (XVIII с.), OES. вино (XI с. Остр. ев.), виньмъ Isg. (1193), вина Apl. (1296); BRu. *vinó*, Ru. *вино́*, OCS. *vino*, Bu., Ma. *вино*, SC., Slu., Cz. *vino*, Po., LoSo., UpSo. *wino*. — Deriv. *винце́*, *вині́вка*, *винáръ*, -ка, -ня, *винни́й*, -ик, -иця, -ицький, *вино́вий*, compounds: *виногра́д*, -ар, -арство, -арський, -дя, -и[к]а, -ний, -ник, -овий, *виногра́но*, *виноку́р*, -ний, -ня, *винокурі́ння*, *виноро́б*, -ка, -ний, -ня, -ство, *вино-торгівля*, -торговець, *виночёрний*; here also Wd. *віднички* < **виннички*, Огоновський 1, 70, 78; *винобóлька* (Черкащина, Лисенко ЛБюлетень 6, 10); MUK. *винники* Npl. (1503), *винничный* (XVI—XVIII с.), *вынынь* (XVII с.), *виногородники* Npl. (XVII с.), *винолюбная* (XVII с.), *винопи́ца* (XVII с.), *винонепіяч* — *abstemius*, *винопродавач* — *uinarius* (XVII с. Гептаглот 18), OES. *виноградъ* (1073 Изб. Св.), *виноливци* Npl. (1394), *винопи́ца* (1073 Изб. Св.), *винопитие* (XI с.), *виночерпця* (XIV с.); FN. *Вина́р*, *Вина́ръ*, *Винський*, *Винник[іа]*, *Винницький*, *Винниченко*, *Виногра́дов*, *Виногра́дський*, *Виноку́р[ов]*; GN. *Винарі́вка*, *Винники*, *Винникіа*, *Виногра́д[іа]*, *Виногра́ді́вка*, *Виногра́дний*, *Винницькі* *Ві́дничі*; for *Винниця* see *Винниця*. — Syn. *алкогольний напійток із виногра́дного со́ку*.

PS. **vino* is generally regarded as a borrowing from Goth. *wein*, the ultimate source being Lat. *vinum* from IE. root ***uei-* 'to wind, twine', cf. Gk. *oinos*, Arm. *gini*, Alb. *vënë*, etc.; the period of adoption of Lat. *vinum* in Teut. and Sl. was perhaps the first c. BC. hence its early diffusion in Europe; Miklosich 393, Kluge 389, Skeat 717, РССтоцкий 3, 40; 4, 58, Pokorny 1121, a. o.; some scholars assume a direct borrowing from Lat. into Sl., cf. Machek 567, Георгиев 149, Шведельов 73, a. o.

ві́пір Wd. 'grounds of oak-bark for tanning' first recorded in the XX с. (Угнів, Лев 8). — Syn. *осад із дубової кори в гарбуванні*, Лев 1. с.

Derived from *порóти*, q. v.

ві́пороток, Wd. *віпор[т]ок* 'still-born child; a good for nothing', MUK. *віпоротокъ* (1627 Беринда), *віпороток* (XVII с.), *випоротком* Isg. (XVIII с.); BRu. *віна́ратак*, Ru. *ви́пороток*, CS. *isprstakъ* 'infans exsectus', Cz. *spratek*, *zpratek*, dial. *vůparek*, Po. *wyporek*, *wyprotek*. — Deriv. *випоротковий*. — Syn. *дитина віпорота з лона матері по її смерті; ялий завчасно уроджене*, Тимченко 432.

Derived from *порóти*, q. v., Matzenauer LF. 13, 191-192, Miklosich 258, Machek 467; re. other (less persuasive) explanations cf. Vasmer 1, 241.

вир 'eddy, whirlpool, vortex', MUK. *вирь* в водѣ... и *вирь* так вѣтрный якъ и водный (1627 Беринда), *вир* (XVIII с.); BRu. *вiр*, Ru., Bu., Ma. *вир*, SC. *vîr*, Slu., Cz., Slk. *vîr*, Po. *wir*, Plb. GN. *Vierov* (* < *Virov*). — Deriv. *вирі́стий*, [за]вирі́удати, Wd. *вiрник*, *вирожі́р*, *виромі́шки*; FN. *Вировий*; GN. *Вiри*, *Вiр[іа]ка*, *Вiрліа*, -ля, *Синевiр*; (rivers:) *Вир*, *Вiрка* (Кат. річок 160). — Syn. *оборотовий рух води або повітря*, Тимченко 255.

According to Срезневский 1, 263, Свенціцкий 27, Trautmann 361, Vasmer 1, 203, a. o., the word is connected with **vrēti* 'to boil, effervesce', cf. Uk. dial. *вiрiти*; it seems more likely, however, that it is derived from **viti*, see *вiти* 1., as suggested by Machek 567.

вiра arch. 'indemnity, fine (for murder)', OES. *вира*, *вiра*, от *вирь* (1137); *вирьники*; BRu. *вiра*, Ru. *вiра*. — Syn. *грошовá кáра за забiйство*, Тимченко 256.

The word is usually explained as a borrowing from ONor. *verr* (< OTeut. *wēr*), being first part of the compound **wēr-gēld*, cf. MHG. *wērgēld* 'fine for slaughter' (lit. 'man's, person's money'), Miklosich 392, Преображенский 1, 85, Свенціцкий 8, Matthews 140, 249, a. o.; some scholars, however, derive *вiра* from PS. **vira* connecting it with

Skt. *viras*, Lith. *výras*, Lat. *vir*, Goth. *wair* 'man', Uhlenbeck 298, Младенов Сборник 25, 39, а. о.; less persuasive is the attempt to interpret it as an aroponic variant of *aira* < PS. **véra*, cf. К. В. Шейковский: Толкование слова вира. Казань 1878, 7, or to connect it with *верв* < PS. **vьrvь*, cf. Б. Д. Греков: Полиця. Москва 1951, 201; the word is treated extensively by Kiparsky 1, 91 - 92 and Брицин ДослЛ. 200 - 222.

віраз, віразний see раз.

виргела dial. 'healthy (robust, sturdy) fellow' (Житомирщина, Паламарчук ЛБюлетень 6, 24), first recorded in 1958. — Subst. *здоровіло*, Паламарчук 1. с.

Origin obscure; perhaps it is a borrowing from Rm. *vergura*, *virghiră* 'virgin', Cioranescu 890.

вирезуб = веризуб.

вірей, вірий, вірай, also ірій||ірій (Шевченко 1, 306), Wd. іреї, ірій, ірай 'warm regions (where migratory birds fly for the winter); the winterless south; ideal paradise-like region', MUK. вірий (XVIII с.); OES. изъ ирья; BRu. *ввірай*, *ввірий*, Ru. *ірей*, *ірий*, Po. *иурай*. — Subst. *теплі сторони, де птахи зимують*, Тимченко 255.

The word, which is doubtlessly a borrowing, cf. Jagić Archiv 7, 485, has not yet been satisfactorily explained; there is no probability in the assumption that it comes from Gk. *éar* (*ēr*) 'spring', cf. Горев 123, Преображенский 1, 273, Ковалів 2, 53, а. о.; from Skt. *ṛnóti* 'he gets up', Gk. *órnyti* 'to move', or Skt. *dranyas* 'foreign', cf. Потеев РФВ. 6, 146, 155; these older assumptions are rejected by Vasmer, RS. 6, 176 - 177, Streitberg Festgabe 368, а. о., who derive the word from Iran. *airya[dahyn]* 'Arian land', referring to Oss. *ir* 'Ossetes', *iron* 'Ossetic'; the variability of Sl. forms excludes its genuine provenance from PS. : there is no connection between it and *raj* 'paradise', cf. Brückner 452, nor PS. **virz* 'eddy, whirlpool', cf. Toivonen FUF. 24, 104 - 126,

а. о.; prothetic *v-* in *вірий* is explained as a f/e. influence of the prefix **vy-* and the word **rajь*, cf. Vasmer 1, 486-487.

виринати (<*винирати) see нирати, нирнути.

вірий see вірей.

вірло 'carriage pole; beam (of a plough); rudder, helm', pl. **вірла** 'goggling eyes', ModUk. only. — Deriv. *вірлиця*; *вірланий*, -ач, *вірлобий*. — Syn. *дішель*; *гряділо*; *стерно*, *корма*; *головні палка рибальської снасті*.

The word is based on *верло* (<**вертло*), cf. v., however, its *e* : *u* relationship is not quite clear.

ви́роб'я́ки Нс. 'bast shoes' (Шухевич 4, 354), ModUk. only. — Subst. *ходаки*.

From *віробити*, see робити.

вірок arch. 'verdict, sentence, decree', MUK. *вырокъ* (Худаш 122); Po. *wyrok*. — Syn. *присуд*; MUK. *декрет*. From Po. *wyrok* 'ts', Худаш 1. с.; see also ректі.

вірости[ти], вірошувати, etc. see рости.

віртель 'whorl', first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 85). — Subst. *ро́лик веретена*.

From MHG. *wirtel* 'ts', РССтоцький 4, 169.

ви́руго́увати, віругувати Wd. *вируговувати*, віругувати 'to exclude, remove, chase, push away', first recorded in 1886 (Желеховський 1, 85); Po. *wyrugować*. — Subst. *ви́ключати*, *усува́ти*.

From Po. *wyrugować* 'ts', Желеховський 1. с., Richhardt 113, the ultimate source being ModHG. *Rüge, rügen, Brückner* 468.

Вир'ян PN. Vyrian, first recorded in the XX с. (П. Демицький: Українські народні пісні, Київ 1954, 82).

F/e. deformation of *Валер'ян* (*Валер'ян*), or *Овер'ян*, see s. vv.

висá dial. see *віса*.

вісіти, *вішу*, *вісиш* 'to be hanging (over), be suspended; to bob, dangle', MUK. *виситъ* (XVII c.), *висѣли* (XVIII c.), OES. *висяще*, *висяща*, *висять* (XI c. Остр. ев.); BRu. *висѣць*, Ru. *висѣть*, OCS. *visěti*, Bu. *висѣ*, Ma. *вісам*, SC. *visiti*, Sln. *visěte*, Cz. *viseti*, Slk. *visieť*, Po. *wisieć*, LoSo. *wisaś*, UpSo. *wisać*. — Deriv. [*з-, на-, по-*]*віснути*, [*з-, на-, по-*]*вісний*; here also f/e. *висá* (<*віса*, ЛБюлетень 6, 10). — Суп. *держатися без підпори знизу, б'юти в потпі без різку*.

PS. **visěti* 'is', related to *-вісити*, *вішати*, see *віса*, *вісá*.

виск, also *визк* (Уманець 95) 'squeal, screech', MUK. *висне* (<**вискне*, XVIII c.); BRu. *виск* Ru. *визг*, MRu. *вискати* (XV—XVI c. Срезневский 1, 264), Bu. dial. *виск*, SC. *visak*, *viska*, Sln. *viskati*, Po. *wiskać*, *wiszcząć*. — Deriv. *вискотний*, *віснути*, *вицати*, (from Ru.): *визати*. — Суп. *писк*, *вѣреск*, *скавучання*.

According to Преображенский 1, 83, followed by Vasmer 1, 199, a. o., it is an o/p. formation related to ModHG. *wiehern* 'to neigh, shout noisily'; inconvincingly Георгиев 152 (<**vūscati*).

віска AmUK. see *віскі*.

Вісла GN. 'Vistula (river)', MUK. *Висла* (Ист. Русов, Указ. 34); BRu. *Вісла*, Ru. *Вісла*, Po. *Wisła*, etc. — Deriv. *Віслок*, *Віслока*; FN. *Вислоцький*, AmUK. *Завісляк*; here also *вісла* 'distant, far away river', cf. *мисли поза віслами, а смерть за плечима* (Желеховський 1, 86, falsely: *Вісли* instead *вісли*). — Суп. *головна ріка Польщі*, EY. 2, 251.

Recorded as early as the I c. AD. by Mela as *Vistula*, and later by Pliny as *Visculus*, *Vistula*, *Visula*, *Vistla* (?), by Ptolemy as *Uistula[s]*, *Istula*, by Jordanis as *Vistula*, *Viscla*, *Vistla* (?), in its form *Visla*, *Wisla* it became known to medieval authors as late as the IX c.; ModHG. *Weichsel* goes back to OPr. **Visklā*; AS. *Wisla* derives from Sl. *Visla*; the name is generally connected with IE. root ***weis-* 'to flow' evidenced in such GN. as Cymr. *Gwy* (***Ueisā*), E. *Wear* (<OBrit. **Uisurā*), Gall. *Visera* > Fr. *Vesère*, Ru. *Вѣспа*, *Вѣспа*, a. o., and in such words as Skt. *vēṣati* 'he flows out', *viś-* 'excrements', *viśā-* 'poison; fluid', Av. *viś-* 'poison', Gk. *iós* 'poison; sap' Lat. *virus* 'poison', Cymr. *gwyar* 'blood', OIc. *veisa* 'swamp', E. *ooze* 'soft mud', a. o., Miklosich 392, Rozwadowski 264–276 (with literature), Pokorny 1134, Rudnicki On. 3, 325–347, LP. 9, 122–130; re. appellativization of *Висла* > *вісла* cf. Ślaski SO. 16, 182–186, Pauls Names 12, 187.

висок 1. 'temple (of the head); plumb, plummet, lead', ModUK; Ru. *висок*, MRu. *високъ*, *височекъ*; вискі (1704). Deriv. *височок*. — Суп. *скроня*, *скрань*.

PS. **viszks*, derived from the root **vis-*, cf. *вісити*; orig. it designated curls hanging down on the temples, Горяев 49, Miklosich 392, Преображенский 1, 85, Ориенко PM. 5, 185, a. o.

висок 2. see the following entry.

висок, **високий** 'high, tall, lofty', MUK. *высокій* Npl. (1499), *высокоѡ* Gsg. (1500), *высокую* Asg. (XVI c.), *высоко* (1596 Зизаній), *высоким* Isg., *высокомъ* Isg. (XVII c.), *высокой* Gsg. (XVII c.), *высокие* Npl. (XVIII c.), *з высокими* (XVIII c.), OES. *высоку* Asg. (XI c. Остр. ев.) *высокъ*, *висока* стола Gsg., *высокимъ* Isg. (1315); BRu. *високи*, Ru. *висок*, *високий*, OCS. *vysoкъ*, Bu. *висок*, Ma. *висок*, SC. *visok*, Sln. *visók*, Cz., Slk. *vysoký*, Po. UpSo. *wyso-*

ki, LoSo. *wusoki, husoki*. — Deriv. *височенький*, -ко, *височезний*, *височенний*, *високість*, *високісний*, *високо*, *височінь*, *височина*, *височітися*, *височіти*, several compound with *високо*-, e. g. *високо*-*авторитетний*, -*вельможний*, -*верхий*, -*вишідний*, -*вольтний*, -*вразливий*, -*іпрний*, -*іпрський*, -*достойний*, *високодум*, -*ний*, -*ство*, *високо*-*ідейний*, -*кологічний*, -*кваліфікований*, -*крілий*, -*механізований*, -*мобільний*, -*оплачуваний*, -*організований*, -*освітчений*, -*поваж[а]ний*, -*поставлений*, -*п[е]реподобний*, -*преосвященний*, -*пробний*, -*продуктивний*, -*рівня*, -*рідний*, -*розвинений*, -*розумний*, -*рослий*, -*славний*, -*сортний*, -*талановитий*, -*урочистий*, -*художній*, -*частотний*, -*чесний*, -*чоловий*, -*шановний*, -*якісний*, etc.; arch. *високо*-*воспитаний*, -*іменитий*, -*світлий*, etc.; МУк. *высокодумного* Gsg. (XVIIc.), *высоколетных* Gpl. (1618), *высоколютных* (< Po. *wysokolotny*, XVII c.), *высокомовных* Gpl. (XVII c.), *высокомысленности* Gsg. (1599), *высокомыслыный* (XVII c.), *высоконогымъ* Isg. (XVII c.), *высокопарный* (XVII—XVIII c.), *высокопозажные* Npl. (XVII c.), *высокопородныхъ* Gpl. (1687), *высокорейментарскою* Isg. (1728), *высокородныхъ* Gpl. (XVII c.), *высокосердный* (XVII c.), *высокоуму* Dsg. (XVII c.), *высокоумливъ* (1627 Беринда); here also compounds with *высоце* < Po. *wysoce*, e. g. *высоцебачной* Gsg. (XVIII c.), *высоцепозажныхъ* Gpl. (XVIII c.), *высоцепревелебный* (XVII c.); FN. *Високій*, *Височенький*, *Височевич*, *Височенко*, *Височукій*, *Підвисочукій*, *Височан*, *Височанський*, *Невисокій*; GN. *Висока*, *Високе*, *Високій*, *Високин*, *Висота*, *Височанка*, *Височинька*, *Височук*, *Височуко*, *Височуке* (Бойк. 243), *Підвисоке*, *Висока* *Гребля*, *Висока* *Піч*, *Високотля*; *Високій* *Горб*, *Високій* *Верх* (Бойк. 243). — Syn. (на зріст:) *рослий*; (*і худий*;) *довготелісний*, *довгов'язий*; (*про дерево*, *траву* — *образно*;) *гнкий*, Деркач 37.

PS. **vysok[sj]* 'ts', based on **v-ups-*, IE. lengthened **ups-* 'above', cf. Gk. *hypsí* 'highly', *hypsēlos* 'high', OIr. *ōs*, was, Cymr. *uch*, Corn. *ugh*, Cymr. *uch* 'above', OHG. *uf* 'upon', ModHG. *auf*, E. *up*, etc.; Pederson IF. 5, 57, Fick BB. 18, 138, Брандт РФВ. 25, 219, Преображенский 1, 104 - 105, Trautmann 335, Pokorny 1107; re. suffix -*okš* cf. Vondrák 1, 607; re. prothetic *v* cf. Machek 578, Георгиев 160, а. о.; re. *ps* > *s* cf. osá; see also *вись*, *вишина*, *вищий*.

високісний рік arch. 'leap-year', OES. *високосных* Gpl., лѣто *високостное*; often as noun : *високость*, *висікость*, *висікостомъ* Isg.; Ru. *високісний*, Бу. (from Ru.): *високісен*, *високішен*. — Subst. *перестігнутий рік*, Кузеля 59; *Касіяні год*, Уманець 96.

From Gk. *visekstos* < Lat. *bissextus annus* 'leap-year', Miklosich 392, Срезневский 1, 264, Vasmer RS. 2, 257, Преображенский 1, 85, Тимченко 256, а. о.; re. *f/e* influence of *висікій*, cf. Савинов РФВ. 21, 37, Георгиев 152, а. о.

віспа 'island; hill, hillock', МУк. по... *выспахъ* (XVI c.), *выспа* — *insula* (XVII c. Гептаглот 19), *выспи* Apl. (XVIII c.); Po. *wyspa*, Cz. *výsra*. — Subst. *острів*, *отіока*, Тимченко 453.

From Po. *wyspa*, OPo. *wyser*, Brückner 639; see *сіпати*.

вісп'яток see *п'ятá*.

вист see *вист*.

вистрибинатий see *стрибати*.

вісус Wd. 'rascal, gallows-bird', ModUk.; Po. *wisus*. — Subst. *шибеник*, *ледіщо*, *невідник*.

From Po. *wisus* (: *wisieł*, Brückner 618) 'ts'.

вьсь poet. 'height; the realms of fancy', OES. *вьсь*; Ru. *вьсь*. — Syn. *висота*, *висікість*, *височінь*, *вишина*, Деркач 37.

The same root as in *висік[ий]*, q. v.

вита́ти||вита́ти (Шевченко 1, 94) 'to soar, hover; to be up (in the clouds)'; Wd. = *vitáti* 'to welcome, greet, hail, salute', MUK. *vitáti* 'to welcome' (XVII c.), *витае*, *витають*, *вита́ли* (XVIII c.), OES. *витаѣ* (XI c. Остр. ев.), *витаеѣ* (XI c.) all with the meaning 'to live'; *вита́тися* 'to greet each other'; BRu. *вита́ць*, Ru. *вита́ть* 'to soar; to live', OCS. *vitati* 'to live, stay', Bu. *sumán* 'to soar', Cz. *vitati*, Slk. *vitat*, Po. UpSo. *witać*, LoSo. *witaś* 'to greet'. — Deriv. *за-, при-, по- вита́ти*, *-за-, при-, по- вита́ти*, Wd. *ковита́ти*, arch. *обита́ція*, *обитель* (Желеховський 1, 539), MUK. *вита́ннє* — иностранство (XVII c. Алфавит 28), обитель. (1484 Пом'яник); PN. *Витославо*, *Витомисл*, *Симовит*; FN. *Витан*, *Витанович*, *Симович*, *Витом*, *Витоминський*, *Витоминський*; GN. *Вит[с]ків*, AmUk. *Whitkow* (Saskatchewan), cf. On UVAN 2, 22. — Syn. *перебува́ти*, *бу́ти присутнім* *десь*; *зверта́тися до ко́го з привіта́нням*, *прийма́ти гостинно*; *запрошува́ти до та́нцю*, Шевченко 1, 94, 102; (*у зв'язку з яко́юсь подією*;) *поздоровля́ти*; (*при на́годі яко́гось свя́та, то́що*;) arch. *віншува́ти*, Деркач 43; MUK. *прийма́ти*, *сприва́ти*; *вишля́ти свої почуття*, *здоровка́тись*, Тимченко 256–257.

PS. **vitati* orig. 'to live, stay', later: 'to welcome (at home); to greet'; derived from BS. **yeitā* 'place, home', cf. Lith. *vieta* 'place, yard, settlement', Latv. *vieta* 'place, space', OPr. GN. *Bersio*–*weitigen*, Matzenauer LF. 11, 339, Trautmann 345, Pokorny 1124, a. o.; re. the evolution of meaning cf. Machek 568 and Slavia 22, 359, Георгиев 154 (:the earliest meaning of **vitati* was: 'to soar, live with'; it developed later into: 'to greet, welcome' under the influence of the greeting formula: **vitať!* 'be with us, stay at our place!'), see also Brückner 625; Uk. (orig.) *вита́ти*|| (later) *віта́ти* developed under the influence of *за[по]ві́т*, *приві́т*, see s. vv.

Вита́чів, **Вітечів** (УРЕ. 2, 396), Ві́тичів (ЕУ. 2 : 1, 261), Ві́течев (Грушевський 2, 281) GN. *Vytachiv* (village in Київщина), OES. *Vitetzdevi* (Xc. *Constantinus Porphyrogenitus*), на Ві́течевѣ холму (1377 Лавр. 1, 149), въ Увѣ́тичих (ibid. 181), MRu. Вѣ́тичи (XVII c., ЭС. 6, 573), Витичевъ, Витачевъ (XVII c. ibid.), Ru. *Витичев*. — Deriv. *вита́чівський*, *ві́течевський*, *ві́тичівський*. — Syn. Свято-полч'й городъ (1377 Лавр. 1, 149).

The variability of forms suggests a f/e. influence of *вітєкти* (: *текти*), *вітичити* (: *тіка*), *вітациити* (: *тацити*), etc.; the name seems to be derived from PN. **Витичь*, connected with *вита́ти*, q. v.; cf. also Тихомиров 12, 17, 171, 375.

ВІ́ТИ 1. в'ю, в'еш 'to weave, plait, wreath (a garland); to twist, twine, wind round', MUK. *вються* (XV c. Сл. плк. Іг.), *виет* (XVII c.), *вितिъ* Gpl. (XVIII c.), OES. *витье* (XIV c.); BRu. *виць*, Ru. *вить*, Bu. *віл*, Ma. *віе*, SC. *viti*, Sln. *viti*, Cz. *viti*, Slk. *vit*, Po. UpSo. *wić*, LoSo. *wić*. — Deriv. *ві́ла*, *ві́лка*, [a] *ві́тми*, *вітися*, *за-, [i]з-, об-, пере-, під-, [с]по-, при-, роз- ві́ти[с]я*, along with corresponding iter. forms: *за-, [i]з-, об-, пере-, під-, [с]по-, при-, роз- вива́ти[с]я*; here also: *виха́ти*, *віхо́р*, *в'юла*, *в'юн*; *пову́тжа*, dial. *витушки*, *вияшки*, *віа́шкі* (Одещина, Терешко, УкДіОн. 1, 104); *ві́тиця* (Шухевич 4, 354). — Syn. *кру́тити*, *плєстї*, Тимченко 257.

PS. **viti* 'ts', IE. root **we-*: ***wē-* 'to wind', cf. Lith. *výti*, Latv. *vīja* 'fence', Skt. *váyati* 'he weaves', Lat. *viēre* 'to bind', Alb. *vik* 'stretcher', OGr. *ar-fen* 'to close', Goth. *waddjus* 'wall', etc., Преображенский 1, 86, Oštir WuS. 4, 212, Trautmann 346, Mikkola 1, 39, Machek 569, Георгиев 158, Pokorny 1121, Шевельов 45, 120, 359–360, a. o.; re. apophonic **voj-* see *війна́*, *во́йн*, etc., under *вой*.

ВІ́ТИ 2. вію, віеш 'to howl. whine, screech, shriek, lament', MUK. *выти* (XVII c.), *вити* (XVIII c.), OES. *выти*;

BRu. *выць*, Ru. *выть*, Bu. *вія*, Ma. *ві́ям*, SC. *vijati*, Sln. *víti*, Cz. *víti*, Slk. *vyť*, Po. *wuć*, LoSo. *wuś*, UpSo. *wuć*. — Deriv. *внття*, *завітти*, iter. *зависа́тти*, *-ання*. — Syn. (*жодлібно*;) *скіглітти*, *келітти*, Деркач 37; *видава́тти і́олос протягом і смі́тно*, Тимченко 462.

PS. **vuti* 'ts', IE. root ***u-* with orig. meaning 'to hoot, howl, screech', cf. Lith. *u[lū]lōti* 'to say ul', Skt. *ulūka*, Lat. *ulucus* 'owl', *ululāre* 'to howl', Gk. *hulāō* 'bark', ОНС. *ūwela*, ModHG. *Eule*, AS. *ūle*, E. *owl*; re. prothetic *v-* see висб[ий]; Miklosich 397, Преображенский 1, 105, Skeat 420, Kluge 77, Pokorny 1105, Шевельов 65, 235, а. о.

Витовт, Вітолд PN. Vytautas, Vitold, MUK. Витолтъ (XVI с. Гумецька ДослМат. 6, 123), предъ паномъ Вытолтотъ (1458 Гумецька ibid. 122), OUK. Витолдъ (1389 Гумецька ibid. 122), Витовтъ (1396 ibid. 122); Ru. *Витовѣт*, *Витолд*, Po. *Witold*.

From Lith. *Vytautas* (<**Vỹltautas* : *viltis* 'hope'), Гумецька l. с. 127; MUK. and OUK. forms with *-ol-* are hyper-istic neologisms, cf. Мельничук Слов. мовозн. 1, 105.

Витослав, Витомір see витати.

вitreбеньки, Wd. also витребеньки (Колодій РМ. 5, 283) 'whims, caprices, crochets, fancies, freaks, vagaries, oddities', ModUk. only. — Deriv. *вitreбеньочки*, *вitreбенькуватий*, *вitreбенькувати*. — Syn. *вігадки*, *дрибнічки*, Деркач 37; *вѣреди*, *дрибніці*, Колодій l. с.

A neologism based on *тpeба* 'need, desire', *вitreбувати* 'to demand, desire'; the evolution of meaning: 'desires' > 'unnecessary demands' > 'caprices, crochets, fancies'.

вітрих Wd., also вітрик (Стрий) 'false-key, pick-lock', ModUk.; Po. *wytrych*. — Subst. *одмічка*, Колодій РМ. 5, 283.

From Po. *wytrych* 'ts', the ultimate source being ModHG. *Dietrich*, Malinowski PF. 2, 256, Korbut ibid. 4, 513; cf. also Brückner 111 (: *witrych* < *Dieterich*).

вітришки, вітришки купувати (продавати, ловити) colloq. 'to gape', ModUk. only. — Syn. *продавати гав*.

Based on *вitreпцітти*, *вitreпцітти очі* 'to open one's eyes wide, stare, goggle'.

вітязь 'hero, champion', MUK. витаз' (XVIII с.), OUK. витязь (1395 Тимченко 257), OES. ѿт витязем; BRu. *віцязь*, Ru. *вітязь*, OCS. *vitezъ* (Георгиев 154), Bu. *вітез*, *вітек*, *вітеу*, SC. *vítěz*, Sln. *vítěz*, Cz. *vítěz*, Slk. *vítaz*, Po. *zwycięski*, OPo. *wycięzny*, *wycięski*, UpSo. *wicaz*. — Deriv. Wd. *витязенько*, *витязкий*, *витязювати*, *-ання*; see also *звѣтѣла*; FN. *Витязь*, *Витязенько*. — Syn. *переможець*, *багатир*, *герой*, Тимченко 257.

The word is generally derived from ONor. *vikingr* (or **viting*) 'viking, a Northern pirate', Tamm 18-20, Unlenbeck Archiv 15, 492, Janko WuS. 1, 108-109, Vondrák 1, 144, Schwarz ZfslPh. 2, 104-105, Stender-Petersen ibid. 4, 44-45, Skok ibid. 9, 139, Огієнко РМ. 1, 114, Шевельов Ук. За-сів 3, 101, РСмалъ-Стоцький 4, 81, а. о.; while the above etymology is not to be taken as being conclusive, it is derived from full consideration of the lingual data; less persuasive are other explanations, as, e. g., derivation from Goth. *Vitingui*, *Vithungi*, suggested by Šafařík 1, 432, Miklosich 393, Matzenauer 88-89, а. о.; from ONor. *hvitlingr* 'blond man; high-class man', Ekblom ZfslPh. 16, 282, Nord. *hvitling* as slavisches Wanderwort, Uppsala 1957; there are also attempts to explain it from Sl. **vitъ* 'booty, spoil', Brückner 659, Archiv 42, 139, ZfslPh. 6, 56-65, Machek 568, LF. 73, 231, Slavia 22, 334, Георгиев 154, а. о.; the word is extensively analyzed by Kiparsky 1, 268-270 and Шевельов 302, 340.

Вифлеём see Вифлеём.

вифрезувати Wd. 'to bead, curl, a border', first recorded in the XX c. (РССтоцкий 4, 262). — Subst. *обробляти метала, дерево фрезером*.

From ModHG. *ausfrüsen* 'ts' РССтоцкий, I. c., the ultimate source being Fr. *fraise*, see фрэза.

вихати, -вихнути 'to swing, move, brandish, rock', MUK. виханіе (1766), OES. -вихати, вихляти; BRu. *вихаць*, Ru. *вихать*. — Deriv. *вихалка, вивихати, вивихнути, вивихнення*, *звихати, звихнути, звихнення*. — Syn. *махати, виляти*.

Root *ви-* like in *віти* 1, q. v., extended by the suffix *-х-*, Преображенский 1, 86-87, (extensively:) Ващенко 14-15; see also *вихор*.

вихор 'whirlwind, hurricane', MUK. *заверть* — *вихоръ* (1596 Зизаній), *заверть* : *вихоръ*, або *вихеръ* (1627 Беринда), у *вихри, вихром* Isg. *вихрами* Ipl. (XVII c.), *вихровъ* Grpl. (XVIII c.), OES. *вихръ*, *вихъръ* (XI c.), въ *вихрѣ* (XIV c.), *вихоръ* (XV c.); BRu. *вихар*, Ru. *вихор, вихрь*, Bu. *вихар*, Ma. *виор*, SC. *vichâr, vichôr*, Sln. *vihâr*, Cz. *vichr*, Slk. *vichor*, Po. *wicher*, LoSo. *wichar*, UpSo. *wichor*. — Deriv. *вихорець, вихровий, вихруватий, вихрюватий, вихрястий, вих[о]рити[с]я*. — Syn. *күрява, күрүтень*, Уманець 97.

Root *ви-* like in *віти* 1, q. v., extended by suffixes *-х-* and *-ор-*, Преображенский 1, 87, РССтоцкий 1, 32; Vondrák 1, 433-434, connects it with Lith. *vėsulas* 'ts'; he is followed by Георгиев 156 (IE. **weisuros*), а. о.

виш SovUk. abbr. of висока школа 'high school'.

вишар 'last year's grass', ModUk. only — Deriv. *вишарець*. — Syn. *минулорічна, торішня трава*.

A specialized meaning of *шар*, q. v., with prefix *ви-*.

вишній, Wd. вишний 'high, superior', Вішній 'Supreme Being, Most High', MUK. вишній (1463), вышнимъ Dpl. (1645), вышнюю (1670), съ вышними (XVIII c.), вишну Asg. (XVIII c.), OES. съ вышняго края (XI. Остр. ев.), вышнии превышнии городъ, въ вышнимъ градѣ, вышнии (XII c.); BRu. *вишні*, Ru. *вышний*, OCS. *vyšnyъ, vyšniъ*, Bu. *višny[en]*, Ma. *višnen*, SC. *višnji*. — Deriv. *Всевишній*; FN. *Вішній, Вишнянський||Вишнѣнський*; GN. Нс. *Вішній* (Гуд. 211), Вк. *Вішня, Вішні, Вишняни, Віжний* (: *Нижний*), *Вішній Блізнєць, Вішній Конєць, Вішні Хати, Віжний Конєць, Потічок Віжний* (Бойк. 232, 243); SoCr. *Вышн'ї сабіны* (назва села: Вишні Чабіни, Панькевич 251-252). — Syn. *верхній, горішній*.

PS. **vyšny[ъ]* 'ts', orig. comparative of *високій*: **vys-j-nyъ*, see s. v.

вишня 'Prunus cerasus L.: cherry; cherry tree', MUK. вишневыи (XVII c.), вишня (XVIII c.), OES. вишневъ (1392); BRu. *вишня*, Ru., Bu. *вишня*, Bu., Ma. *вишня*, SC. *višnja*, Sln. *višnja*, Cz. *višně*, Slk. *višňa*, Po. *wiśnia*, UpSo. *wišeń*, LoSo. *wiśna*. — Deriv. *вишенька, вишеник, вишник, вишніна, вишничок, вишнів[оч]ка, вишняк, вишнячок, вишневий, вишневенький*; GN. *Вишен[ь]ка, Вишен[ь]ки, Вишневаде, Вишневецьке, Вишневич, Вишнів[ець], Вишнівка, Вишнівич, Вишняківка, Вишня, Вишнякі*; FN. *Вішня, Вішенський, Вишневський, Вишневецький, Вишнівський*. — Syn. *дерево й овоц Cerasus vulgaris* Mill. Тимченко 258; *зімє*, Мако-виеcki 296.

PS. **višnja* < IE. **wiks-injā* 'ts', connected with Gk. *iksios*, Lat. *viscum*, OHG. *wihsla*, MHG. *wihsel*, ModHG. *Weichsel[kirsche]*, Kluge 389, Преображенский 1, 87, Младенов 69, Георгиев 157, Pokorny 1134, а. о.; there is less probability of its being borrowed from Gk. *výssinos* 'purple-red (fruit)', Vasmer ИзвОРАС. 12 : 2, 225, Schrader IF. 17,

30, Matthews 141, a. o.; no conclusive evidence for its "proto-European" basis has been advanced by Machek 568.

вишати see **виск**.

вищий 'higher', MUK. *вышшого* Gsg. (1545), *вышнимъ* Dpl. (1667), з *вышшой* греблі (1675), *вышшая* (XVIII с.), OES. *вышши* (XI с.), *вышшоу* Dsg. (XI с.), *вышшею* Isg. (1073 Ізб. Св.); BRu. *вышэйшы*, Ru. *выше*, OCS. *vyše*, Bu. *виш*, *виша*, -ше, SC. *vīše*, Slc. *vīše*, Cz. *vyšší*, Po. *wyższy*, OPo. *wyszszy* (Brückner 639). — Deriv. *підвищити*, *підвищений*, -ння, *підвищати*; FN. *Вишата*, *Вишемір*, *Вишесло[вський]*, *Вишинський*; GN. *Вишгород* (=Vusehrade X с. Constantinus Porphyrogenitus). Syn. *другий ступінь від „високий”*, Тимченко 477.

PS. **vys-jъs-jъ* 'ts'; Uk. *вищий* from *виший* by dissimilation of *šš* > *šč*, Зілинський 132, in SoCr. dial. there is secondary form of *вищий* : *выжый*, *выжа*, *выже* (Імстичово, Панькевич 259) influenced by *нижый*, *нижа*, *ниже*.

виширити, **виширати** : **щирий**.

вишкй Npl. dial. : **вити** 1.

vi Wd. 'in, at', first recorded in 1886 (Желеховський 1, 94). — Deriv. *visi*. — Subst. *в*.

Uk. neologism based on *во* (<**vъ*) with secondary ikannya before two or more consonants, cf. *зі*.

vi- Wd. (Гуцульщина, Долинщина) prefix corresponding to *ви-*, e. g. *вібрати* (: *вібрати*), *вінести* (: *внести*), *вівалом* (: *вивалом*, Шухевич 4, 354), etc., Mod-Uk. only.

The change *vy-* > *vi-* is not quite clear; perhaps it is based on orig. [*в*]o- and verbs like *брати* with Uk. *ikan*nya, viz. **обърати* > **вобрати* > *вібрати*; on the other side, it might be referred to *vi*, see the preceding entry; uncertain.

віадук see **віадукт**.

віблий, Wd. also *облий* (Желеховський 1, 542) 'round, cylindrical', OES. *обыло* (1073 Ізб. Св.), *обель* (XII с.), *обль*, *объль*, *облыхъ* Gpl.; Ru. *облый*, dial. *обельной*, also *обблый* (Vasmer 1, 211), Bu. *объл*, *обли*, SC. *ðbal*, Slc. *obel*, Cz. *oblý*, Slc. *oblíneč*, Po. *obły*, UpSo. *wobli*, LoSo. *hobel*, *hoblina*. — Deriv. Wd. *вібелъ*, *віблѣк*, [*в*]облиця, FN. *облий*. — Syn. *круглий*, *циліндричний*.

PS. **obylъ* < **obvylъ* 'ts' connected by apophony with **val-*, see *вал* 1; re. prothetic *в* and change of *o* > *i* see *він*.

вібрація 'vibration, oscillation', **вібрувати** 'to vibrate', ModUk.; BRu. *вібрацыя*, *вібрираваць*, Ru. *вибрация* (since 1837), *вибрировать*, Po. *wibracja*, *wibrować*, etc. — Deriv. *вібраційний*, *вібрування*; here also; *вібратор*, *вібріон*, *віброскоп*. — Subst. (*вібрація*;) *коливання повітря*, *в наслідок дружання якісь речей*; *тремтіння голосу при співі*, Бойків 87.

From Lat. *vibratio* : *vibrare* 'to swing, move backwards and forwards', Skeat 690, АкСл. 2, 344-345.

віварій, **віваріум** 'vivarium', ModUk.; BRu. *віварый*, Ru. *виварий*, Po. *wivarium*, etc. — Subst. *приміщення для тварин в умовах, близьких до природних*, Ляхів 121.

From Lat. *vivarium* 'ts', Орел 1, 66.

віват 'cheers : vivat!', **вівар!** interj. 'long live!, hurrah!, well done!', ModUk.; BRu. *віват*, Ru. *вишат* and *висат* (since 1891), Po. *wivat*, etc. — Deriv. *віватувати*, -ання. — Subst. (*віват*;) *оклик: хай живе!*; (*віват*;) *хай живе!*, *слава!*

From Lat. *vivat* 'vivat!, hurrah!' (: *vivere* 'to live'), АкСл. 2, 215.

Відя see Евдокія.

вівєр 'person who enjoys life, easy-going man, gay dog', ModUk. only. — Subst. *людина весёлого способу життя*; syn. *бонівіан*, Бойків 88.

From Fr. *viveur* 'ts'.

вівєра, вівєрниця 'squirrel', ModUk.; BRu. *вівєра*, Ru. *ви́вєрра*, Po. *wiwera*, etc. — Subst. *куня, тхір*.

From Lat. *viverra* 'ts', АкСл. 2, 346.

вівісекція 'vivisection', ModUk.; BRu. *вівісекція*, Ru. *ви́вісекція* (since 1866), Po. *wiwisekcja*, etc. — Deriv. *вівісекційний*; here also : *вівісектор, -ський*. — Subst. *живоробітня, операція на живих тваринах з метою вивчення функцій певних органів, тощо*, Орел 166.

From Lat. *vivus* 'alive' and *sectio* 'section', Орел I. с.

вівкати, вівкнути 'to shout, shriek, scream' ModUk. only. — Deriv. *вівкання, вівкнення, за-, по- вівкати, -ання*. — Syn. *ва́йкати, вейкати, ї́йкати; викри́кувати*.

An o/p. formation related to *ва́йкати, вейкати, ї́йкати*, see s. vv.

вівса́, вівса́г, вівса́ний etc. овес.

вівтáр, Wd. óltar (Lk.), **вонтáр** (Надсяння, Пшеп'юрська 84) 'altar', MUK. óltar' : жертівникъ, офѣровникъ, óltar' велікий : прѣстóль (1627 Беринда); óltar' - освятилище, святиня, очистилице, ублагалище, жертівникъ, требище (XVII с. Синони́ма 168), OES. ал'тара Gsg. (XI с. Остр. ев.), ал'тарьмъ (ibid.) прѣдъ олтаремъ (XI с.), къ олтарю (XI с.), óltar' (XII с.), олтаръ (XIV с.); BRu. *алтáр*, Ru. *алтáрь*, dial. *волтáрь* (Vasmer 1, 14), OCS. *ol[ъ]tarъ*, Bu. *алтáр*, *олтáр*, Ma. *áltar*, SC. *òltár*, Slu. *oltár*, Cz. *oltář*, Slk. *oltár*, Po. *ołtarz*, UpSo. *woltar*. — Deriv.

вістáрик, вістáрний, MUK. алтарія (XVIII с.). — Subst. *престóль, жертівникъ*.

From Lat. *altāre* 'high place' (: *altus* 'high'), perhaps through the medium of MHG. *altāri*; the word was introduced into Sl. by Christianity in the IX с.; some etymologists derive it, inconvincingly, from Gk. *altáris[ohn]*, Vasmer ИзвОПЯС, 12-2, 220 (yet, cf. his ED. 1, 14), Преображенский 1, XXV; extensive analysis with literature is offered by Kiparsky 1, 119-120; cf. also Buga ZfslPh. 1, 30, Machek 338, Шанский 1, 80-81, Худаш 133, Ковалів 2, 83, 108, 257, а. о.; Uk. *вістáр* (from older *óltáр*) is connected with prothetic íkannja, cf. *він*.

вівтóрок, Wd. втóрок (PM. 1, 182-183), MUK. у вовторокъ (1593, XVIII с.), на вовторок (1598), во второкъ (XV-XVIII с.), вторку Dsg. (XVII с.), вѣвторокъ (= въ вѣвторокъ or въ второкъ, 1713 Крымский 1, 190), OUK. втрк (1404), во вторникъ (1434), OES. въ вѣторъникъ (XI с. Остр. ев.), въ вторникъ, вторнику Dsg., оуторник, уторк, овторникъ (1377); BRu. *а́втóрак, а́втóрник*, Ru., Bu., Ma. *втóрник*, SC. *utorak*, Slu. [*v]tòrek*, Cz. *úterek, úterý*, Slk. *utorok*, dial. *ofterek, vochterek*, Po. *wtorek*, LoSo. *waltora, waltork*, UpSo. *wutora, kutora*, Коре́нцý 487. — Deriv. *вівтóрковий*, MUK. вторковий (1621), вовторковий (1693). — Syn. *дрýгий день тї́жня по неді́лі*, Тимченко 280, 351.

The word is based on *втóрий*, PS. **vstors* 'second'; while Wd. *втóрок* and OUK. вторникъ are clear morphologically and semantically (< **vstorsks*, **vstorníkz* respectively) *вівтóрок* has a twofold explanation, viz.: у слові *вівтóрок* *голосний і розвинувся з нового приставного о* : втóрькъ > овтóрокъ > овторок > вівторок, порівн. овторникъ (Лавр. літ.); *приставний о в цьому слові, можливо, розвинувся з прийменника въ* : въ втóрькъ > в овторокъ > вовторок > вівторок, Жов-

тобрюх Іст. грам. 160; the first explanation (prothetic *y* with successive ікання) seems to be more plausible, cf. also Со-
болевский 54, Огієнко РМ. 1, 182–183, а. о.

вівця, Gpl. овёць 'sheep, ewe', MUK. вовцы Npl. (1573),
вовца (1665), вовць Aprl. (1682), з вовцями (1690), вѣвць,
вивць (XVII—XVIII с. Інтермеді 54, 204), ОУК. воовця
(1266–1301 Кримський 1, 148), OES. овьцямъ Dpl. (XI с.
Остр. ев.), овця, за овцу (XIV—XV с.), овцямъ Dpl. (XV
с.), BRU. аѣця, авѣчка, Ru., Бу. овця, Ма. овця, SC., Sln.
овса, Cz. овсе, Slk. овса, Po. owca, LoSo. wowska, UpSo.
wowska, Ca. wōwca, Кореєнъ 295. — Deriv. вівчар, -ка,
вівчаренко, вівчарик, вівчаріха, вівчарієна, вівчар-
ство, -ський, вівчарня, вівчий, вівчинець, вівчарити,
вівчарювати, вівчура, овѣчка, овѣченька, -ечка, овѣ-
чина, овѣчник, овѣча, овчар, -ик, овчина; вівчєбик;
MUK. на вивчара (XVIII с.), ОУК. воовчихъ Gpl. (1266–
1301, Кримський 1, 147); FN. Вівчар||Овчар, Вівчарик||
Овчарик, Вівчаренко||Овчаренко, Вівчарук; GN. Овчар-
ів, Вівчарієна, here also Вівця, Овнянка. — Syn. під
сваєців родини бичачих, споріднена з козами, УРЕ. 2,
412.

PS. *овьса — a dimin. form of *овь, IE. *oṽi-kā :
**oṽi-s 'ts', evidenced in Lith. avis, āvinas, Latv. avs, avins,
āuns, Skt. āvi-, -avikā, Arm. hoviv, Gk. óis, Lat. ovīs, OIr.
ōi, OHG. oiwī, ou, AS. ēowu, E. ewe, etc. Miklosich 229,
Meillet Ét. 260–261, Vondrák 106, 164, Преображенский
1, 637, Machek 346, Младенов 372, Skeat 202, Walde-Hof-
mann 2, 229, Loewenthal WuS. 9, 186, Trautmann
20–21, Pokorný 784, а. о. Uk. вівця is a result of prothetic
(y) ікання, viz. *овьса > воовця > вуовця а. о.
forms known to Uk. dialects, Кримський 1, 143–148; orig.
*овь is preserved in GN. Овнянка (<*oṽnyānaska), Вівня
(<*oṽnyā).

вів'ярка Wd. (Угнів, Лев 8) = вівірка.

вігось see вігось.

Вігор, В'яр and (from Po.) В'яр GN. Vihor, Vyar
(river), ModUk.; BRU., Ru. Вяр (Кат. річок 3, 151), Po.
Wiar. — Deriv. Стрі́вгор.

Uk. Вгор is a dial. form of orig. В'яр (through tran-
sitory stages : > *Вялор, > *Велор > *Вілор < *Вігор)
connected with root *vegr- 'winding, rapid', Rozwadowski
298 and RS. 6, 55, followed by РССтоцький 4, 32; re. dial.
change of 'a' > 'e' > 'i' cf. Пшен'юрська 17–18; Po. Wiar
derives from Uk. В'яр with disappearance of h before
final r.

Вігорля́т see Вигорля́т.

вігран Wd. see орган.

віган Wd. '(women's) dress; coat' (СоСр., Гнатюк ЕЗБ.
4, 236), first recorded in 1898. — Subst. сукня; плащ, Гна-
тюк 1. с.; діво́че на́дття (для дітєй та підлітків),
Кириченко РМ. 5, 85.

From Hg. wigoló 'ts', Гнатюк 1. с.

вігв́ам, SovUk. вігв́ам 'wigwam, Indian hut', ModUk.;
BRU. вігв́ам, Ru. вигв́ам, Po. wigwam, etc. — Syn. Ін-
ді́анське житл́о з полотни́а, чи шкiр, юрт, Луговий 299.
From AmE. wigwam 'ts', the ultimate source being
Ind. (Algonkin) mikiwan, wikiwan 'house', Skeat 716,
Mencken 100, 105, Білаш 140.

вігiлiя Wd. see вілія.

вігiлiця 'invigilation, observation', ModUk., Po. wigi-
lacja. — Deriv. інвiгiлiця. — Subst. до́гляд, на́гляд, Бой-
ків 88.

From Lat. vigil 'awake, lively, vigilant, watchful'.

вігось, SovUk. вігось, вікунья (УРЕ. 2, 414) 'vicuna;
vicuna wool, cloth', ModUk.; BRU. вигось, Ru. вигось, Po.

vigoñ, etc. — Deriv. *ві́гнювий*. — Subst. *жуйна тварі́на з ро́дини лям*; *ввєна, матє́рія з ві́бні*, Орел 1, 166.

From Fr. *vigogne* (from Sp. *vicuña*) 'ts', the ultimate source being Peruvian (Kechua) *huicuña* 'llama', Skeat 691, Gamillscheg 891, АкСл. 2, 347.

від, од, dial. **віді** (Львів, Стрий) 'from since; than', MUK. вид (1791 Хр. 2, 401), вѣд (1736 Интермедії 112), от (: вод-кул 1786 Хр. 2, 419–420), от (1770 Полѣтика 51–53), отъ (XVIII с. Тимченко 698), от (XVII с. *ibid.* 909), от (XV с. *ibid.* 698), од (XVII–XVIII с., Интермедії 88, 197–199), OES. отъ (XI с. Остр. ев.), ото, ѿг (1300), воть (1354); BRu. *ad*, *od*, Ru. *от*, *ото*, Бу. *от*, dial. *ум*, Ма. *од*, SC. Sln. *od*, Cz., Po. *od*, *ode*, Slk. *od*, *odo*, LoSo. *UpSo. vol*, Ca. *wöt*, Кореңу 293. — Deriv. : *від-*, *од-*, *віді-*, *відо-*, *оди-* *брати*, *від-*, *од-* *рувати* : *віді-*, *відо-*, *оди-* *брати*, *віді-*, *відо-*, *оди-* *рати*, *від-*, *од-* *жинути*, etc.

PS. **ots*, * *ot*- 'ts', IE. ***ato*-, ***ati* 'over; back; here', cf. Lith. *at*-, *ata*-, *ati*- 'back; here', OPr. *et*-, *at*-, Skt. *āti* 'over, much', Av. *aiti*-, Arm. *ati*, Lat. *at* 'but', OIr. *aith*-, *ad*- 'again', etc., Срезневский 2, 772, Meillet Ét. 155–156, Преображенский 1, 670–671, Trautmann 46, Pokorny 70–71, a. o.; Machek, 334 and ZfS. 1 : 1, 4, connects it with Gk. *anti* 'against', Goth. *and[an]*-, ModHG. *ent*-; according to him the change of *ot[ɛ]* > *od[ɛ]* was caused by final consonants of such prp. as **nadz*, **podz*, **perdz* and/or phonol. assimilation of prefixes before *d* (e. g. **ot-dati* > **od-dati*), cf. his ED. 334; ModUk. *від* goes back to XVIII с., though *грамота* of 1436 notes на-иткиль (=отколя, відкіля, Крымський 1, 175–176); *від* developed from **водъ*, and this from *воть* (1354), the oldest form being *отъ* (XI с.); re. prothetic *o* and change of *o* > *i* see *він*.

віда 'news, rumour, hearsay', ModUk. (1861 М. Вовчок); **відати** 'to know', MUK. вѣжа, вѣдати (1596 Зизаній), вѣдати (1612 Худаш 127), вѣжа, вѣжда, вѣдати (1627 Беринда), відати (XVII с. Гептаглот 18), OES. вѣдъ, без вѣды (XII с.), вѣдати; BRu. *вѣдаць*, Ru. *вѣдаты*, OCS. *vědъ*, *věděti*, Bu. dial. *vědā*, Cz. *věda*, *věděti*, Slk. *vedet*, Po. *wiedza*, *wiedzieć*, LoSo. *w'edz'eć*. — Deriv. *відка*, *відання*, *відів*, *відій*, *ви-*, *від-*, *з[а]*-, *роз-вѣдувати*, *вісвідати*, *від-*, *з-*, *розвідати*, *навід[ув]ати*, *тися*, *за-*, *о-*, *про-* с- *повідати[ся]*, *прóповідь*, *за-*, *оно-*, *спів-відь*, *[за-, о- по]вісти*, *опóвістка*, *сповістіти*, *сповіцяти*, *[с]відомий*, *-мість*, *звідомлення*, *повідомити*, *повідомляти*, *[пó]вість*, *вістка*, *повістяр*, *-ка*, *-ство*, *-ський*, *сóвість*, *сóвісний*, *-ність*, *-но*, *вісник*, *вісниківство*, *-вець*, *відьма*, *відьомство*, *-ський*, *відьмити*; compounds: *благосвісний*, *-ик*, *-иця*, *благосвітити*, *Благовіщення*, *серцевідець*, *невѣжа*, *-жество*; GN. *Вістовá*. — Syn. *знати*.

PS. **vēda*, **vēdati* (!/**vēdēti*) 'ts', IE. root, ***ueid* : ***uoid*- 'to find, see, recognize', cf. OPr. *waidimai* 'we know', Gk. *oida*, Skt. *vēda*, Goth. *wait* 'I know', OHG. *weiz*, ModHG. *wissen* (ich *weiss*) 'to know', etc.; Kluge 398, Преображенский 1, 106–107, Trautmann 338, 357–358, Mikkola 1, 55, 60; 2, 187, Pokorny 1125, a. o.; see also *від*, *відіти*.

відань, **відай** see the preceding entry.

відва́га, **відва́жний**, etc. : *вага́*.

відвѣд : *водѣти*.

відвѣд[ув]ати see *віда*.

відвіт, **одвіт** arch. 'reply, response, answer', OES. отъ-вѣтъ (XI с. Остр. ев.), отвѣтъ, отвѣтъ (1351); Ru. отвѣтъ, OCS. *otvѣts*. — Deriv. *від-*, *од-* *вітний*, *-ність*, *від-*, *од-* *вітити*, *від-*, *од-* *вітувати*, *від-*, *од-* *віцати*, *від*, *од-вічальний*, *-ність*. — Syn. *відповідь*.

PS. **otvēts* 'ts', BS. root ***wait-*, evidenced in OCS. *věštati*, Cz. *věšiti*, Slk. *vetiť* 'to talk', OPr. *waitiāt* 'to speak', Lith. dial. *vaitenù* 'I judge, decide', Trautmann 339; also Miklosich 387-388, Преображенский 1, 109, Machek 564; see also віче, за[по]віт, обіт, привіт, увічливий, etc.

Відень, Відня GN. 'Vienna', MUK. при столичномъ городѣ, Вѣнѣ (XVIII с. Ист. Русов 176), подъ Вѣною (XVIII с. ibid. 180); вѣ... Вѣннѣ (1784 ЗНТШ. 52, 24), Виденское правительство (1790 ibid. 32); BRu., Ru. *Вѣна*, Cz. *Videa*, Po. *Wiedeń*, etc. — Deriv. *відѣнець*, *відѣнка*, *відѣнський*. — Syn. *столиця Австрій, наддунайська столиця; Вин-доб[она]* (1790 ЗНТШ. 52, 29).

Uk. and other Sl. forms of type *Відень* are based on older G. form *Wieden*, Miklosich 388; MUK. Вѣн[н]а, BRu. and Ru. *Вѣна* come from Fr. *Vienne* or It. *Vienna*, Vasmer 1, 182; the name itself goes back to *Vindobona* (II c.) of uncertain origin, cf. Rešetar Archiv 35, 296-298, Staszewski 329-330, Мельхеев 24, Рудницький OnUVAN 2, 23, а. о.

від'ємний 'negative', ModUk. — Deriv. *від'ємник*, *від'ємність*. — Syn. *неГативний*.

From *відняти*, *відіймѣ*, see *няти*.

відзігбонний see *фіцігбонний*.

відзіні Wd. 'appearance, phantom', first recorded in the XX c. (Угнів, Лев 8). — Subst. *з'ява, приміра*.

From Po. *widzenie* 'ts'.

відка́раскати́ся 'to get rid of; to break from, tear oneself away', ModUk.; BRu. *кара́скаць* 'to carry', *кара́скаца* 'to crawl, climb', Po. *karaskać się* 'to put off, delay'. — Syn. *ві́рватися*.

Derived from **караскати[ся]* which, according to Brückner 219, is connected *від карась*, q. v.; Шахматов Изв-

ОРЯС. 7:2, 355, compares it with Ru. dial. *курскать*, *кыр-скытать* 'to gnaw, bite'; uncertain.

відки Wd., **відкіля**, **відкіль** 'from where, whence, from what cause', MUK. вѣдки (XVII—XVIII с. Интермедії 63), вѣдки (1736 ibid. 116), водкул (1786 Xp. 2, 419), отькуль (1596 Кримський 1, 159), odkul (1651 ibid. 165), видкиль (XVIII с. Интермедії 202), вѣтки (XVI с. КрехАп. 2, 18), OES. ѿ(т)коле, отколь; BRu. *адкѣль*, Ru. arch. *откѣле*, *откѣль*. — Deriv. *відкісь*, *відкілясь*, *відкільсь*. — Syn. *з яко́го бо́ку, з котро́ї сторо́ни; з чо́го*.

Compounds: **otz-k-y*, **otz-ko-l'ja*, and (secondarily:) **otz-ko-l'ja*, cf. *відтам*, *відти*, *відтіля*, *відтіль*, etc.

відліга, Wd. also *відлѣга* (Бо́ля Висо́цька, Колоді́й РМ. 5, 284) 'thaw, thawing weather', ModUk. only. — Deriv. *відлігнути*. — Syn. *відтѣль*; *відволѣга*. (Колоді́й I. с.), Wd. *відм'єк*, *відм'як*, Желеховський 1, 99, Нс. *відволѣдь*, Шухевич 4, 354; see also *відліж*.

A compound: *від-ліи-а*, the root **lig-* being related by apophony to **lyg-* in *льѣта*, *пльѣа*, *лѣкий*, etc., see s. vv.

відлі, на-відлі Wd., also *навѣдлів* (Стрий), на *віллі* (Желеховський 1, 99), *відлю* (Гнатюк ЕЗБ. 26, 334) 'backward; to the left', first recorded in the XIX c. — Syn. *наза́д* (Гнатюк I. с.); *наліво*.

A compound: *від-лі[ва]* see *лівий*.

відліж Wd. 'thaw, thawing weather', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 99). — Syn. *відліи́а*.

From Po. *odwilić* 'ts', influenced by *відліи́а*, q. v.

вілля Wd. see *верля*.

віднище SoCr. with variants: *відмище*, *віннище*, *вінмише*, *вільнище*, *уднисько*, etc. (Дзендзельський 85) 'base for a hay-stack', first recorded in the XX c. — Syn.

місце для кладення копії сина, подина, сподіння, приотбавлене (ви́мощене хмі́зом, соло́мою, то́бою) Дзєндзелівський 1. с.

Origin obscure; great variability of forms points to a f/e. adapted non-Ukr. term.

відб́зв : звати.

відом́ий, -мість see віда.

Відор́ші, Відор́ші Нс. — Водохрище see водá.

відпоч́йти, відпочивáти see споч́йти.

відпро́щитися Нс. see про́стити.

в́дрó, Wd. also вєдрó (Желеховський 1, 60) 'pail, bucket', MUK. двѣ вєдрѣ (1458, 1512), осмѣ вѣдерѣ (1507), вѣдро (XVII с.), ведро-situla (XVII с. Гептаглот 17), OUK. полѣтора ведра (1415), OES. вѣдро, вѣдромъ Isg., двою вѣдру (XIV с.); BRu. вѣдрó, Ru., Bu. вєдрó, OCS. *vědro*, Ma. *vědro*, SC. *vjēdro*, Slh. *vědro*, Cz. *vědro*, Slk. *vedro*, Po. *wiadro*. — Deriv. *відѣр[ѣч]ко*, *відѣрце*, *відѣрник*, *відѣркóвий*. — Syn. *дерев'яна посудина*, *дѣжка*; AmUK. *нѣйло*.

PS. *vědro* 'ts', IE. root **uēd-* : **uod-*, see водá; as such it corresponds to Gk. *hydria* 'water-pail', cf. Meillet MSL. 14, 342, Преображенский 1, 69, Trautmann 337, Machek 559, Pokorny 80, Шевельов 106, а. о.

в́дси Wd., **в́дсі́лѧ**, **в́дсі́ль**, also **в́дсі́лѧ**, **в́дсі́ль**, Lk. **отсаль** 'from here', OES **отъселѧ** (XI с.) : **отъселе** (XII с.); BRu. *атсѣ́ль*, Ru. *отсѣ́ле*, *отсѣ́ль*, OCS. *otsselē* : *otsseli*. — Deriv. *зв́дси*, *зв́дсі́лѧ*, *зв́дсі́ль*.

PS. **otz-se-y*, **otzse-ljъ* and (secondarily:) **otz-se-lja*, -se- being a demonstr. pron. : сей, цей, Огоновський 169-170; cf. also **в́дтам**, **в́дти**, **в́дті́лѧ**, **в́дті́ль**.

в́дсónня Wd. see сónце.

в́дсоткóвий, **в́дсóток** see сто.

в́дтáк Wd. 'then, henceforth, after that, afterwards', first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 103). — Subst. *оні́слѧ*, *нóтѧ*, *нотóму*, *зідóдѧ*, *дáлі*, *а моді́*, Огієнко РМ. 1, 219.

A compound : *від-так*, see s. vv.

в́дтам, **в́дти** Wd., **в́дті́лѧ**, **в́дті́ль** 'from there', MUK. **выттуль** (XVIII с. Крымский 1, 169), OUK. **оттолѧ**, **оттолѧ**, **оттоль** (XIV—XV с. Гумецька 251), OES. **отътоли** (XI с. Остр. ев.), **оттолѧ**, **от[т]толь**, **от[т]туля** (1387), BRu. **адтѣ́ль**, Ru. dial. **оттóле**, **оттóль**.

Compounds : **otz - tamъ*, **otz - t - y*, **otz - to - ljъ* and (secondarily:) **otz - to - lja*, cf. : звук *i* (или дифтонг *yo*) фонетически разбился сперва в форме „оттѣль“, а уж из нее перенесен был нефонетически в форму „оттоля“, Крымский 1, 157; see also Чапля 48, Шевельов 173.

в́дци, **в́дці́лѧ**, **в́дці́ль**, **в́дці́ці**, **в́дці́ці́ль**, **в́дці́ці́лѧ** (1818 Павловский), Wd. **в́дці́ці** (SoCr., Гнатюк Езб. 4, 236) 'from here', ModUkr. only. — Deriv. *зв́дци*, *зв́дці́лѧ*, *зв́дці́ль*. — Syn. *в́дсі́лѧ*, *в́дсі́ль*, q. v.

From **otz - se - lja*, **otz - se - ljъ* through assimilation of *ts* > *c* and *b/f*. restitution of prefix *otz-*, cf. also **в́дтам**, **в́дти**, **в́дті́лѧ**, **в́дті́ль**, etc.

в́дчáй see одчáй.

в́дчин́ити, **в́дчин́ѧти**, etc. : чин́ити.

в́дшáркувати : шар.

в́дьма, **в́дьмити**, **в́дьмóмство**, -ський, etc. see віда.

в́і́е Wd. see в́і́йя.

в́і́єлѧ Wd. 'dried, withered tree', first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 105). — Subst. *в́і́сохле д́ерево*.

Origin obscure; perhaps it is connected with *в́і́ати* (*в́і́ялѧ).

віер arch. 'fan', first recorded in the XIX c.; Ru. *вѣер* (since 1724), Cz. *vějíř*, LoSo. *wéjer*. — Deriv. Wd. *вієр-ниця*. — Subst. *віяльце, віяло*.

From Ru. *вѣер* or Cz. *vějíř* 'ts', the ultimate source being ModHG. *Fächer*, Брандт РФВ. 18, 29, Преображенский 1, 107, Vasmer 1, 178, а. о.

віж, **вож** Wd. see **водити**.

віжди Npl. arch. 'eyelids' (Желеховський 1, 105), OES. вижди; Ru. *вѣжда*, OCS. *věžda*, Bu. *вѣжда*, dial. *вѣджа, вѣжки, вѣли, вѣжда*, Slp. *veja*, SC. *vědža*. — Subst. *повіка*.

From OCS. *věžda* 'ts', PS. **vědja*, root **věd-*, see *віда*, Miklosich 391, Преображенский 1, 107, Георгиев 128.

віжки, also **віжкі** (Грінченко 1), Npl. (: віжка) 'reins', MUK. вижки (XVIII c.), вожки (XVIII c.), вожокъ Gpl. (1748), вожками Ipl. (1692), з вожками (1565); BRu. *вожка*, Ru. *вожки* Npl., (since 1762). — Deriv. *віжечки, віж-кувати*. — Syn. *піводи, повіддя*, Wd. *ліци*.

Derived from *водити* (: **vodj-ьka*), q. v.

віз see **возити**.

віза 'visa', ModUk.; BRu. *ts*, Ru. *віза* (since 1863), Po. *wiza*, etc. — Deriv. *візувати*[ся] -ання, -альний. — Subst. *урядова помітка на документі (звичайно паспорті); дозвіл на в'їзд, вїзд або переїзд через дану країну*.

From Lat. *visa* (pl. : *visum*) 'seen', Орел 1, 166.

візаві 'vis-a-vis', ModUk.; BRu. *ts*, Ru. *визаві* (since 1803). Po. *vis-a-vis*, etc. — Subst. *віч-на-віч, одне проти одного*, Орел 1, 167.

From Fr. *vis-à-vis* 'ts', Орел 1. c.

Византия, Wd. also **Византия** GN. 'Byzantium', OES. въ Византию (1377 Лавр. 1, 30); BRu. *Византия*, Ru. *Ву-*

зантія, Po. *Byzancjum*, etc. — Deriv. *візантієць, -ійка, -ійство, -ський, візантійщина, візантиніст, -[и]ка, візантино-зна́ство, -ло́г[и]я*. — Syn. *Ца́ригород*|| arch. *Цар[е]град, Костянтині́нськ||Константино́-ніль, Іста́мбул*.

From Gk. *Vizántion* (OGk. *Byzántion*) of uncertain (Thracian?) origin, Staszewski 36, Vasmer 1, 199, а. о.; according to Johannes Malalas (VI c.) "this city was founded originally by Phidalia... The Thracian king Byzas took Phidalia to wife, after the death of her father Barbisius, who had been head and protector of this trading post" (*Chronographia*, book 50. 13, E. quotation of G. Sotiroff, Regina, 7. 5. 1965).

візвати : **звати**.

візерунок, also **визерунок, везерунок**, (Шевченко 1, 97) 'pattern, design, figure; vignette', MUK. визерунку Gag. (1558), визерунокъ (XVII c.); Po. *wizerunek*. — Deriv. *візерунковий, візерункастий*. — Subst. *прикр́са, малю-нок*, Орел 1, 167; *зразок*.

From Po. *wizerunek* 'ts', the ultimate source being MHG. *visierung* 'ts', Korbust PF. 497, Brückner 625, Richhardt 11, 111.

візир 1. 'aim, sight (on a gun); view-finder; sighting device, drift sight; target', ModUk.; BRu. *візір*, Ru. *визі́р (визі́рський since 1847)*, Po. *wizjer*, etc. — Deriv. *візір-ний, візирувати, -ання, -альний*. — Subst. *пріціл, міш-ка на рушніці; пристрій на фотоапараті; геодезі́чний прилад для візирування; відхи́ломір* (на літаках).

From ModHG. *Visier*, the ultimate source being Fr. *viseur* 'ts', Орел 1, 167.

візир 2. also **візір** see **везі́р**.

візита, SovUk. (from Ru.): візіт, colloq. візіт 'visit, call', MUK. визити Gsg. (XVIII c.), визиту Asg. (XVIII c.), на визитах (XVIII c.); BRu. *візіт*, Ru. *визит* (since 1762), Po. *wizyta*, etc. — Deriv. *ревізита*, *візитка*, *візитівка*, *візитёр*, *візитатор*, *-ація*, *візитний*, [*ре*] *візитувати*[ся], *-ання*, Wd. *візитовий*. — Subst. *відвідини*.

From ModHG. *visite* 'ts', PCStoцький 4, 200, the ultimate source being Fr. *visite* 'ts', Орел 1, 167.

візитірка Wd. 'peer-window; look-out' (Львів, Рудницький 3, 137), first recorded in the XX c. — Subst. *кватірка в двір'ях*, *отвір для підлядання*.

From ModHG. *visitieren* 'to search', *Visitierung* 'searching'; the word seems to be f/e. influenced by *кватірка*, q. v.

візія 'vision, apparition, phantasm', ModUk.; Po. *wizja*. — Deriv. *візійний*, *візіонер*, *-ка*, *-ство*, *-ський*, *візіонізм*. — Subst. *видіння*, *привид*, *зороби ілюзії в релігійній або мистецькій екстазі*, Орел 1, 167.

From Lat. *visio* 'ts'.

візник, *-йця*, *віз[о]к*, etc. see *возити*.

вії, Gpl. *вій* : *вія*.

вій 1. 'a bundle of brushwood (dry branches)', ModUk. only. — Syn. *в'язка*.

Derived from *віття* 1, q. v.

вій 2. Gpl. : *вія*.

Вій 'chief of gnomes, spirit of earth', first introduced by Гоголь in 1835 („Миргород”), Ru. *Вий*. — Syn. : „Вій — то велетенський витвір протолісної уяви. Так зовіуть українці старшого над гномами, що в нього вій на очах спускається аж до землі”, Гоголь : Твори 2, Нью Йорк 1955, 156.

The name seems to be a Гоголь's neologism based on *вія*, q. v.; re. its folklore attributes in Uk. see Сумцов КСт. 3, 1892, 472, Милорадович ibid. 9, 1896, 45, Онацький 2, 166, Ларіон 121.

війка 1. 'winnowing machine', ModUk. only.

Derived from *віяти*, q. v.; **війка** 2. see *вія*.

війлók Wd. see *во́йлок*.

віймати Wd. 'to deprive, take away', first recorded in the XIX c. — Syn. *від[и]няти*.

Derived from *йму*, *ймен*: *йняти*, q. v.

війна́ see *вой* 1.

війну́ти see *віяти*.

військо see *вой* 1.

війт, Wd. also *віт*, Lk. *вуйт* 'reeve, bailiff, magistrate (of a village)', MUK. *войтъ* (1516), *вуйтовѣ* Dsg. (1662), *вѣйта* Gsg. (1737), до *вѣта*, *войта* Gsg., *войту* Dsg., *войтомъ* Isg. (XVIII c.), OUK. *войтъ* (1351, 1366), на *войтъ* (1411), *fojt* (1419 AGZ. 4, 103), OES. *фоготъ* (1229 Срезневский 3, 1356), *вонтко*, *воитяна* Gsg., *войхъ* (Преображенский 1, 91); BRu., Ru. *войт*, Po. *wojt*. — Deriv. *війтєнко*, *війтєвич*, *війтєвичєнко*, *війтєха*, *війтєна*, *війтєство*, *війтєщина*, *війтєв*, *війтєвий*, *війтєвський*, *війтєвати*; MUK. *войтовство* (1496), *войтовских* Gsg. (1664), *войтовой* Gsg. (1722), *войтовалъ* (XVII c.); here also *лєнтовойтъ* (1519 Шелудько 1, 26), *лантвойтъ* (1565 ibid.); OUK. *воитово* (1411); FN. *Війтєвич*, *Войтєвич*, *Ві[й]тєнко*, *Войтєнко*; here also *Войтєнко* (<**Войтєнко* : *войтко* with dial. ц<ч, cf. Wd. *чи=чи*). GN. *Війтова*, *Війт[к]івєка*, *Війт[к]івєці*, *Війтєщина*, *Війтєво*, *Війтєв*. — Subst. *головá миско́ї ра́ди*; *ста́рший у сільські́й громаді*, Тимченко 293.

According to РССтоський 4, 182, borrowed directly from MHG. *vog[e]t* (cf. OES. *фоготъ*, OUK. *fojt*), the ultimate source being Lat. *vocātus, advocātus*, Miklosich 393, Преображенский 1, 91, Brückner 629, а. о.; the medium of Po. *wójt*, assumed by Шелудько 1, 26, and followed by Richhardt 111, is to be proved.

війцѣ see the following word.

війш, Wd. *vi[š]é* 'shaft of a plow between two oxen', ModUk.; Ru. *вош*, Bu. *ошце*, SC., Sln. *oje*, Cz. [*v*]oj, OPo. *oje*, LoSo., UpSo. *wojo*. — Deriv. *війцѣ*, *дшцель*, *дшцло*.

PS. **oje* 'ts' with secondary ікання (Горбач orally 9. 9. 1965).

вік 'age; time, period, lifetime', MUK. до вѣка и пережъ вѣка (1489), на вѣки, на вѣкы (XVI с.), во вѣки вѣком (XVII с.) вику Gsg. (1630), на вѣки вѣч'ныи (XVIII с.), вік (XVIII с.), на ви́к (XVIII с., OUK. оу вѣкъ (1349), оу вѣки вѣкомъ (1359), на вѣки (1375) в вѣки (XV с.), на веки вѣчныи (1415), OES. вѣ вѣкъ, отъ вѣка (XI с. Остр. ев.), вѣкъ (XI с.), вѣ вѣкы (1073 Ізб. Св.), в вѣки (XIV—XV с.); BRu., Ru., Bu., Ма. *век*, OCS. *věkъ*, SC. *vjek*, *věk*, Sln. *věk*, Cz. *věk*, Slk. *vek*, Po. *wiek*. — Deriv. *вічѣк*, *віківщина*, *віковий*, *вікувати*, *вічний*, *-ність*, compounds: *віко-вічний*, *-вічність*, *-вічнити*, *-давній*, *-підмний*, *-підмність*, *вічно-дівчий*, *-завітний*, *-зелений*, *-підм'ятний*, *-тежучий*, *-юний*, etc., MUK. вѣкопомный, вѣкопотомный, вѣкуистий, вѣчистый, вѣчноистый. — Syn. *сто літ*, *століття*; *вічність*, *вічні часи*; *життя*, *протяг життя людського від народження до смерті* *абі до певного часу*, *взагалі життя*, *літ*, *дні*, Тимченко 483—484; *епоха*, *єра*, *доба*, Багмет 42.

PS. **věks* 'ts', IE. root ***ueik-* 'to be strong, bold', cf. Lith. *viēkas* 'strength, life', *vįkis* 'life', Latv. *veiklis*, 'healthy, strong', Lat. *vincere* 'to conquer', OIr. *fichim* 'to fight', Goth.

weihan (**wigan*) 'to fight', AS. *wigend*, OSax. *wigand* 'warrior', Miklosich 388, Преображенский 1, 107—108, Kluge 388, Brückner 615, Trautmann 339, Георгиев 130, Machek 560, Pokorny 1129, а. о.

вікарій 'vicar, substitute, surrogate', MUK. викарому (Dsg.) яко служителю Святого Алтаря (1693); Ru. *вика́рий*, Po. *wikary*, etc. — Deriv. *вікарний*, *вікаріят*, *-яльність*. — Subst. *намісник*, *заступник*, *помічник на ўряді духовнім*, Тимченко 249.

From Lat. *vicarius* 'one who supplies the turn or place of another, substitute, deputy' Горяев 48, Орел 1, 167, Skeat 690; according to Преображенский 1, 83, and Vasmer 1, 199, *вика́рий* came into Ru. through the medium of Po. *wikary*.

вікенд AmUk. 'week-end', first recorded in the XX с. — Deriv. *вікендовий*. — Subst. *кінєць тижня* (*від п'ятниці до неділі*).

From E. *week-end* 'ts', Жлуктенко 120, Білаш 147.

Вікент, **Вікентій** PN. Vincent, MUK. Вікентій... побѣдитель... звѣтѣжа, звѣтѣжитель (1627 Беринда); Ru. *Ви́кентий*, Po. *Wincenty*, etc. — Deriv. *Вікентович*||*Вікентівич*, *Вікентівна*||*Вікентівна*. — Syn. *Віктор*.

From Lat. *vincens, -ntis* : *vincere* 'to conquer', see also Віктор.

вікінг, SovUk. вікінг 'viking', ModUk.; BRu. *вікінг*, Ru. *вікинги* (since 1837), Po. *wiking*, etc. — Deriv. *вікінський*. — Syn. *варяг*.

From Scand. *viking* 'Northern pirate', cf. Ic. *vikingr* 'free booter, rover, pirate', Skeat 691, АкСл. 2, 370, Орел 1, 167.

віклявати Wd. 'to wind round a thing', first recorded in the XX с. — Subst. *намотувати*, *за-*, *сно-* *виедти*.

From ModHG. *wickeln* 'ts', РССтоцкий 4, 208; here also: Wd. *вікель/амані* 'roll-gaiters' from ModHG. *Wickelgamaschen* 'ts'.

вікно́, dial. вукно́ (SoCr., Дзєндзелівський 22), вакно́ (Полісся, Лисенко 20) 'window', MUK. дванадцять в'єкень (XVIII c.), в в'єкн (XVIII c.), в'єкна Apl. (1747 Інтермедії 179), OES. окна 3, 40 оконъ, в о́кныци, во оконци (XIV c.); BRu. акно́, Ru. Bu. dial. окно́, Ма. о́кно, SC. о́кно, Sln. о́кно, Cz., Slk., Po. okno, LoSo., UpSo. wokno. — Deriv. *вікноче*, *вікніна*, *вікно́нечко*, *вікно́нний*, -ик, -иця, -ичний, [під]вікно́ння, *вікна́стий*, *вікня́р*, *вікно́вина*; GN. *Вікніна*, *Вікніно*, *Вікно́*, *Вікніни*; AmUk. о́кно. — Syn. *отвір у стіні з шибкою*; dial. *глибо́ке місце в ставку́* („без дна"); *джерело в кам'яному ґрунті; ополонка, проруб льоду на річці* (Покуття, Кобилянський Р.М. 4, 24); *отвір підгребя* (Сумщина, Дорошенко ДБюлетень 9, 106).

PS. **okzno* (Šmilauer 284), derived from **oko*, see *око*, Miklosich 220, Преображенский 1, 642; a. o. i. re. suffix -[z]no cf. Vondrák 1, 526; re. prothetic *o* and change of *o* > *i* see *він*; cf. also Шевельов 10, 153, 437, 522.

віко́ ['eye]lid; cover', MUK. съ вѣка (1494), вѣко (1564, XVII c.) 'cover', вѣко (XVIII c.) 'basket (for grain)', OES. вѣцѣ Ndu. 'eyelids', безъ вѣка 'without eyes'; BRu. *вѣка*, Ru. *вѣко́*, Sln. *véka*, Cz. *viko*, Slk. *veko*, Po. *wieko*, LoSo., UpSo. *wjecko*. — Deriv. *вѣчко*, *повѣка*, SoCr. *пові́чійка*. — Syn. *рухо́ма шкірка, що закриває око; підкрив[ка], накривка*; MUK. *верх накривати начинія, що здійснюється або на завесах*; *кіш*, Тимченко 482.

PS. **vēko* 'eyelid', BS. **vēka*- and **vāka*- 'cover; lid', cf. Lith. *vókas* 'cover; lid', *vóka* 'cover', *akišs vóka* 'eyelid', Latv. *vāks* 'cover', Trautmann 347—348, Meillet Ét. 239, Преображенский 1, 107, Brückner 615, Machek 566, Шевельов 107.

віко́нт, AmUk. вайка́нт 'viscount', ModUk.; BRu. ts, Ru. *ви́ко́нт* (since 1803). — Deriv. *віко́нтéса*. — Subst. *намісник гра́фа (шляхетський титул у Франції, Англії й Японії)*.

From Fr. *vicomte* 'ts', the ultimate source being Lat. *vīce-comes*, АкСл. 2, 370, Gamillscheg 889.

віксува́ти Wd. 'to wax, polish, shine', ModUk. only. — Subst. *воскува́ти, воуціти, нату́рати воском*.

From ModHG. *wichsen* 'ts', РССтоцкий 4, 207.

ві́кт, **ві́ктуа́ли** Wd. 'victuals, provisions, board, food', ModUk.; Po. wikt. — Deriv. *ві́ктуа́ли*, *ві́ктува́ти[ся]*. — Subst. *харч*.

Wd. *ві́кт* is an abbr. of *ві́ктуа́ли* from ModHG. *Viktualien* 'ts'; the ultimate source is LLat. *victualia* (: *vivere* 'to live').

Ві́ктор PN. Victor, MUK. Ві́кторъ... побѣдитель... звитязца, звитязитель (1627 Беринда); BRu. ts, Ru. *Ві́ктор*, Po. *Wiktor*, etc. — Deriv. *Ві́кторович*, *Ві́кторівна*, *Ві́кторія*. — Syn. *Ві́кентій*.

From Lat. *victor* : *vincere* 'to conquer'.

ві́ктуа́ли see *ві́кт*.

віку́нья see *віго́ня*.

ві́л 'ox', MUK. воловь Gpl. (1570), волове Npl., во́лы Apl. (XVII c.), вол (XVIII c.), OES. во́лы Apl. (XI c. Остр. ев.), волове Npl., во́ла Gsg., во́ль Asg., во́лы Apl.; BRu., Ru., Bu., Ма. вол, OCS. *volz*, SC. *vō*, Sln. *vōl*, Cz. *vůl*, Slk. *vól*, Po. *wół*, LoSo., UpSo. *wol*. — Deriv. *вола́р||воля́р*, *воля́ка*, *во́ли[чо]к*, *во́лений||воло́вня*, *воло́вик* -ина, *вола́стий*, *во́ловий*, *воля́чий*, *вола́ртити*, etc.; compounds: *во́ловар*, -від, -во́дик, -во́дити[ся], -во́дня; MUK. воло-

вато (XVIII с.), воловець (XVII с.), воловикъ (XVIII с.), воловня (XVII с.), воловицький (XVIII с.), воловщина (XIV с.); FN. Віл, Волик, Воловець, Воловик; GN. Волики, Волóве, Воловець, Воловйця, Волобуївка, Воловодівка — Syn. *бик*.

PS. **volz* 'castrated bull' contains a vocalic alternant of the root appearing in Ru. *валѣть* 'to bring down, castrate an animal' or in *конова́л* 'gelder', Jakobson Word 7, 190; yet, Meillet, Ét. 242, relates it to **vel-* (in *вѣлмий*, q. v.) meaning 'big animal', he is followed by Vasmer 1, 216, Шанский 65, а. о.; some etymologists relate it to Pers. *bala* 'cow', Oic. *bole*, *boll*, E. *bull*, ModHG. *Bullocks*, Горяев 54, а. о.; less persuasive are the explanations of Преображенский 1, 98 (: *во́лох*), Младенов 75 (: Po. *wolać*), Machek 577 (: G. *schwellen*), Loewenthal Archiv. 37, 378 (: Gk. *ávlaks* 'dun'), а. о.

віла 'nymph, water-sprite', ModUk.; SC. *vila*. — Syn. *русалка, нимфа*.

From SC. *vila* 'ts' of uncertain origin.

вілайет 'province (in Turkey)', ModUk.; Ru. *вила́йет*. — Subst. *адміністративно-територіальна одиниця в Туреччині*.

From Tk. *vilajet*, the ultimate source being Ar. *vilāja* 'ts', Lokotsch 169, Орел 1, 168, АкСл. 2, 371.

вілбар (Білаш 148), віл-бара (Жлуктенко 120), гуль-бара (Білаш 1 с.) AmUk. 'wheel barrow', first recorded in the XX с. — Subst. *тачка*, Жлуктенко 1 с.

From E. *wheel barrow* 'ts', Жлуктенко 1 с.

Вілен PN. Vilen, ModUk., Ru. *Виле́н*. — Deriv. *Віленович, Віленівна*.

From Ru. *Виле́н*, the ultimate source being Fr. *vilaín*, see віл[л]ан.

вілія, вігілія Wd. (Стрий), ви́лія (Lk. Falkowski-Pasznycki 121) 'Christmas eve', MUK. на ви́лью (1404), ви́лія (XVI с.), въ ви́лию (1596), у ви́лию (1599), на ви́лію (XVII с.), ви́ги́лія (XVII с.), на ві́гілію (XVII с.); Po. *wilia*, *wigilia*. — Subst. *день перед святом (Різдва), передднем свята, передсвяття*, Тимченко 250.

From Po. *wilia*, *wigilia* 'ts', the ultimate source being Lat. *vigilia*.

вілла, Wd. віл[л]я (Кузеля 60) 'villa', ModUk.; BRu. *віла*, Ru. *ви́лла* (since 1837), Po. *willa*, etc. — Subst. *дім, діача з гартим краєвидом (звичайно в околицях міста)*, Бойків 89.

From Lat. *villa* 'farm-house; house in a village', Skeat 692, АкСл. 2, 372, Орел 1, 168.

віл[л]ан 'villain', ModUk. only — Subst. *середньовічна назва кріпаків (в Франції)*.

From Fr. *villain* 'ts', the ultimate source being Lat. *villānus* 'peasant' (: *villa* 'village'), Орел 168, Gamillscheg 891.

вільга, вільгість, вільгота, вільготність, Wd. вільготь 'humidity, moisture, dampness', MUK. ви́лготність (XVII с.), з ви́лгости (XVIII с.); Po. *wilgoć*, Cz. *vlhký* 'humid'. — Deriv. *вільгий, вільго, вільготний, -но*. — Subst. *во́лòга, во́лòгість, во́лòкість*.

From Po. *wilgoć* 'ts' structurally influenced by Uk. *во́лòга*, q. v.

Вільгельм PN. Wilhelm, William, ModUk.; Ru. *Вильгельм*, Po. *Wilhelm*, etc. — Deriv. *Вильгельмович, Вильгельмівна*; here also *Вильгельміна*.

From ModHG. *Wilhelm*, *Wilhelmina*.

Вільде PN. Vil'de (pseudonym of Дарія Дроб'язко УРЕ 2, 459), first occurrence: 1936.

From ME. *wilde* 'wild', perhaps under the influence of Oscar *Wilde* (1854—1900).

Вільна 1. Вільно, Вільнюс, Wd. Вільно GN. Vilna, Vilnius, MUK. Вильно (1587 XA), Вильна (XVIII с. Ист. Русов, Указ. 54); BRu. *Вільна*, Ru. *Вильна*, Po. *Wilno*, etc. — Deriv. *вильенский* || *вильнюсский*; FN. *Вильенский*, *Вильнюсский*. — Syn. *столиця Литви*.

From Lith. *Vilnius*, derived from the name of the river *Vilia*, Safarewicz RS. 16, 37, Staszewski 335; according to Мельхеев 25, it is connected with Lith. *vilnis* 'wavy'.

Вільна 2, also Вильна GN. Vilna (in Alberta, Canada), ModUk. (Білаш 148).

From Uk. *вільна* (окільця) 'free (land)', Рудницький On UVAN 2, 23.

вільний, -ність see *воля*.

вільха, dial. ільха, їльха, ольха, вўльха, алэх (<**olъxъ*) 'Alnus L.: alder-tree, alder', OES. ольха, двѣ олхи; BRu. *вольха*, Ru. *ольха*, dial. *ельха*, *вольха*, *лешіна*, OCS. *jelъxa*, Bu. *елъа*, Ma. *ѣла*, SC. *jôha*, *jôva*, Slu. *jělša*, dial. *jôlša*, Cz. *olše*, Slk. *jelša*, Po. *olcha*, *olsza*, LoSo. *wólša*, *wólša*, UpSo. *wólša*, Plb. *vūlša*. — Deriv. *вільника*, *вільнін[к]а*, *вільничок*, *вільник*, dial. *олешіна*, *олешник*, *олишняк*; GN. *Вільнін[к]а*, *Вільнінськ[ий]*, *Вільніни*, *Вільніник*, -ця, *Вільника*, *Ольшіна*, *Ольшаниця*; FN. *Вільховецький*, *Вільшенко*, *Вільнінський*, *Ольхівський*, *Ольховецький*, *Олешінський*. — Syn. *лєлч*, *лємч*, Makowiecki 23.

PS. **jelъxa* < **olъxa* < IE. ***elīsā* : ***olīsā*, root ***el-* : ***ol-* 'red; brown', cf. Lith. *elksnis* : *alksnis*, Latv. *alksnis*, dial. *elksnis*, OPr. *alskande*, Lat. *alnus* (<**alsnos*), Илг. *āldza*, OHG. *elira* (> *erila* >) ModHG. *Erle*, etc., Преображенский 1, 648, Berneker 1, 453, Rozwadowski RS. 7, 19,

Loewenthal WuS. 9, 186, Trautmann 6, Osten-Sacken IF. 33, 192, Milewski RS. 10, 93, Ильинский Slavia 2, 258 - 259, Дурново Slavia 3, 244, Smilauer Nř. 26, 167, Machek 338, Pokorny 302 - 303, Шewelъов 344, 423, a. o.; re. prothetic *o* and change of *o* > *i* see *він*.

вільце = вильцѣ.

вімбър = амбър.

вімне Wd. see *вім'я*.

він, *voná*, *vonó*, dial. он (Полісся, Рудницький 7, 63), вун, вўон (ibid. 62), вын (Закарпаття, Наконечна-Рудницький 23, 36), *vûn*, *vûn*, *jun* (Закарпаття, Панькевич 266) 'he, she, it' MUK. *вонъ* (1574), *онъ* (XVIII с.), OUK. *вонъ* (1408), *вона* (1404), *воны* (1440 - 1492), OES. *онъ*, *она*, *оно*; BRu. *ѣн*, *янд*, *яно*, Ru., Bu., Ma. *он*, *она*, *оно*, OCS. *onъ*, *ona*, *ono*, SC. *ôп*, *ôпа*, *ôно*, Slu. *ôп*, *ôпа*, *ôно*, Cz., Slk., Po. *он*, *она*, *оно*, LoSo. *wón*, *wona*, *wono*, UpSo. *won*, *wona*, *wono*. — Deriv. *онѣ*, *ондкий*, *ондчити*, *за-*, *пере-* *ондчити*. — Syn. *займѣнник* *третью* *особи*.

PS. **onъ*, **ona*, **ono*, IE. ***eno-* : ***ono-* 'this; that', cf. Lit. *añs*, *anàs* 'this', dial. 'he', OPr. *tans* (<**t-anas*) 'he', Skt. Isg. *anēna*, *anāyā* 'with this', Av. Gdu. *ananyā*, Isg. *ana*, Arm. *so-in* 'the same', Gk. *ēnē hēmēra* 'day after tomorrow', Lat. *enim* 'but', etc. Преображенский 1, 651, Brückner 379 - 380, Trautmann 7 - 8, Machek 338 - 339, Pokorny 319 - 320, a. o.; ModUk. *vin*, as compared to PS. **onъ*, presents a final phase in the development of prothetic *i*-insertion in this word, viz. : *onъ* > OUk. *vonъ* > MUK. *вонъ* || **вун*, **вын*, etc., > ModUk. *vin* || arch. dial. *вун*, *вўон*, *вын*, *vûn*, *vûn*, etc.; similarly: *від*, *вїомър*, *вїоця*, *вїкно*, *вїтчїм*, *вїсім*, etc. Соболевский 141, Крымский 1, 139 - 191, Свенцицкий 79, РССтоцкий 75 - 82, Рудницький 7, 79 - 80, Жовтобрюх Ист. грам. 144 - 199, Грунський-Ковальов 56 - 62, Kiparsky 3, 146 - 147, Шewelъов 235 - 248, a. o.; see also *в...*

вінда 'lift, elevator'; AmUk. 'window' (Жлуктенко 120), MUK. виндовали (1658); Po. *winda*. — Deriv. *віндувати* [ся]; AmUk. *віндо*[в]клер, -ський. — Subst. *підійма*; *зуп. ліфт*; AmUk. *вікно*.

From ModHG. *Winde* 'ts', РССтоцький 4, 217; AmUk. *вінда* from E. *window*, Жлуктенко 1. с.

віндзе[й]ль 'wind-sail, vent-tube', ModUk.; Ru. *віндзейль*, *вінтель-зейль*, *вінтер-зейль*. — Subst. *вітряк*, *вітрогін* (для провітренья стояків), Степанковский 226.

From Du. *wind-zeil* 'ts', Ляхін 122.

віндікація 'vindication', ModUk.; Po. *windukacja*. — Deriv. *віндікаційний*, *віндікувати*. — Subst. *домогання повернути власність*, Бойків 89; *повернення речі судовим порядком*, Орел 168.

From Lat. *vindicatio* 'ts' (: *vindicāre* 'to lay legal claim to'), Ляхін 122, Skeat 692.

віндрюер 'windrower', ModUk.; Ru. *виндрюэр*. — Subst. *косилка збіжжя для роздільного збирання хліба (вологого або недобситу стілого)*.

From E. *windrower* 'ts', УРЕ. 2, 466.

вінегрета, SovUk. *вінегрет* 'mixed salad; medley, mish-mash', ModUk.; BRu. *вінегрэт*, Ru. *вінегрет*. — Subst. *мішана салата*; *мішаніна*.

From Fr. *vinaigrette* 'ts' (: *vinaigre* 'vinegar'), Орел 1, 168, АкСл. 2, 378.

вінець, **вінок** 'crown, wreath, garland', MUK. *вѣнец* (XVI с.), *вѣнець* (XVII с.), *вінец[ъ]* (XVIII с.), *вѣнець* (XVIII с.), OUK. з *вѣнці* (1429), OES. *вѣнець* (XI с. Остр. ев.), *вѣньць*, *вѣнещь*, *вѣньця*, Gsg.; BRu. *вянець*, Ru., Bu. *венець*, OCS. *вѣньсь*, Ma. *венец*, SC. *viĕnas*, Sl. *vénes*, Cz. *věnes*, Slk. *venies*, Po. *wieniec*, LoSo. *wėnk*, UpSo. *wėnc*. —

Deriv. *вінця*, *вінчик*, *вінчатонько*, [з-, по-] *вінчати* [ся], *вінчання*, -альний; *вінокобрані*, *вінкоплетини*; FN. *Вінець*, *Вінчійський*; GN. *Вінкієці*. — Суп. *округле сплетиво* (квітток, листя, тощо); *дівцтво*, *панянство*, *чистість*; *шлюб*; *крут*, *коло*, Тимченко 485.

PS. **vēņьсь* 'ts', corresponding to Lith. *vainikas* < **vainas*, cf. Ru. *вен*, Po. *wian*; root ts as in *вѣти* 1, q. v.; see also *віник*.

віник 'whisk-broom, switch', MUK. *вѣники* Apl. (XVII с.), *вѣникъ* (XVIII с.); OUK. *вѣники* Apl. (XV с.), OES. *вѣники*; BRu. *вѣник*, Ru. *вѣник*, OCS. *vēniks*, Sl. *venik*, Cz. *věnik*. — Deriv. *віничок*, *віничця*, *віничник*. — Syn. *мітлэ з гілок з листям*, Тимченко 485.

PS. **vēņiks* 'ts', root ts as in *вѣти* 1, q. v.; see also *вінець*, *вінок*.

вінк[а] **дати** Wd. 'to give a wink (nod)', (Львів, Рудницький 3, 137), first recorded in the XX с. — Subst. *дати знак*, *моргнути*.

From ModHG. *einen Wink geben* 'ts', Рудницький 1. с.

вінкель 'square', BRu. ts, Ru. *вінкель*, Po. *winkel*. — Deriv. dial. *звінклэ 'awry'* (Львів, Рудницький 3, 139), — Subst. *косівцець*, Орел 168.

From ModHG. *Winkel* 'angle', РССтоцький 4, 226, Рудницький 1. с.

Вінниця, dial. *Віннича* GN. *Vinnysa*, MUK. *Винница* (XVIII с. Ист. Русов, Указ. 34); Ru. *Винница*, Po. *Winnica*. — Deriv. *вінницький*, *Вінничина*.

From *виниць*, see *вінець*, orig. hydronym; re. *Винниця*||*Вінниця* cf. Тимошенко ПитОн. 76; f/e. connects it with *вінниця* 'vineyard', cf. Мельхеев 25.

Вінніпег, SovUk. *Вінніпег*, AmUk. also *Вініпок*, до *Вініпку* (Плав'юк 47), Вин[н]іпег, Вин[н]іпег, Він[н]іпег,

Вин[н]іпег, Вин[н]іпег, Вин[н]іпег, etc. (Снс. 2, 6) GN. Winnipeg, ModUk.; BRu. *Вінніпег*, Ru. *Виннипег*, Po. *Winnipeg*, etc.— Deriv. *вінніпегець*, *вінніпеганка*, *вінніпегський* || *вінніпегський*, *вінніпегський* (Мандрика 3, 126), *Вінніпегщина*; here also : *Вінніпегіс*, *Віннітоба* (= *Вінніпег* — *Манітоба*). — Syn. *столиця Манітоби*; *столиця канадських українців*; *Мутноводи*, Снс. 2, 6.

Orig. Indian name for Lake Winnipeg meaning 'nasty water lake or sea or ocean lake'; "in the Jesuit Missionary Report sent home to France describing the happenings of the year 1640, there is a reference to the 'Ouinipigon' or 'dirty people' so called because the word 'ouinipig' the name of the unknown sea from the shores of which they came meant 'dirty water' ", Place-Names of Manitoba 93-94, Рудницький OnUVAN 2, 9.

віно 'dowry, trousseau, wedding outfit', MUK. *вѣно* (1457), у *вѣни* (1584), у *вѣнѣ* (1676), за *вѣномъ* (XVIII с.), OUK. *вѣно* (1420), OES. *вѣна* Ggs. (XI с.), *вѣно* (XII с.), *вѣно* (XIV с.); BRu. *вѣна*, Ru. *вѣно*, Cz. *věno*, Slk. *vepo*, Po. *wiano*. — Deriv. *вѣнувати*, *вѣнуватися*, MUK. *вѣновний* (XVI с.), *вѣновий* (XVII с.), *вѣновати* (XV—XVIII с.). — Syn. *посаг*, *придане*.

PS. **vēno* 'ts' of uncertain origin; some linguists connect it with Lat. *vēnum* 'trade, sale', Gk. *ōnos*, Arm. *gin*, Skt. *vasānt* 'price', Meillet Et. 447, Брандт РФВ. 25, 217, Соболевский ibid. 64, 105, Преображенский 1, 108, Trautmann 350, Младенов 62, Vaillant RES. 14, 80, Brückner Slavia 5, 451, Vasmer 1, 182-183, а. о.; less persuasive are other etymologies, e. g. that of Pedersen IF. 5, 67, Prusik KZ. 33, 162, Machek 561 а. о. (: Gk. *édnon* 'dowry', OHG. *widomo*, *wedomo*, AS. *weotuma*, *wituma* 'price').

вінок see *вінець*.

вінт 'vint (card game)', ModUk.; BRu. *ts*, Ru. *винт*. — Subst. *від гри в карти*.

From Ru. *винт* 'ts'.

вінтер dial. = *вентер*.

вінтова Wd. 'rifle', first recorded in the XX с. (РССтоцький 4, 238). — Subst. *ружниця*.

From ModHG. *Gewinde* 'winding', РССтоцький I. с.

вінчання, *вінчати*[ся] see *вінець*.

віншувати 'to wish well', MUK. *вѣншючи* (1494, 1622), *благопривѣтствую*: *вѣншую* (1627 Беринда), *вѣншовати* (XVIII с.); BRu. *віншоваць*, Po. *winszować*. — Deriv. *по-віншувати*, *віншування*, *віншований*. — Subst. *зичити комуж чого*; *виявляти радість комуж з приводу чого*, Тимченко 486.

From ModHG. *wünschen* 'ts', РССтоцький 4, 222; the medium of Po. *winszować* is assumed by Korbut PF. 4, 414, 517, Шелудько 1, 26, Richhardt 112; doubtful.

віньєт[ка] 'vignette', ModUk.; BRu. *віньєтка*, Ru. *ви-ньєтка*, Po. *winieta*, etc. — Subst. *візерунок*, *невеличкий малюнок в книжці*.

From Fr. *vignette* 'ts', АкСл. 2, 385.

віоля, SovUk. *віола* 'viola', ModUk.; BRu. *віола*, Ru. *виола* (since 1803), Po. *wiola*, etc. — Deriv. *віоліна*, *віолініст[ка]*, *віолініст*; *віолончель[о]*, *віолончелист[ка]*. — Subst. *струнный інструмент*, *середній між скрипкою й віолончелю*, *альт*, Бойків 89; *квітка з родини фіалкових*, *фіялка*.

From It. *viola* 'ts', АкСл. 1, 385, Орел 1, 169.

віпер 'whipper', ModUk. only. — Subst. *прилад для розвантажування рудникових вагонеток перевертанням їх*, Ляхів 123.

From E. *whipper* 'to', Ляхів I. с.

віпера 'viper, poisonous snake', ModUk. only. — Subst. *щити́ха*, *ладю́ка з ро́дини вужува́тих*, Бойків 89.

From Lat. *vípera* 'ts', being a haplological form of *vivipara* 'producing life young', Skeat 693.

віпса 'dross, slag'; dial. 'spoiling' (Черкащина, Лисенко ЛБюлетень 6, 10), ModUk. only. — Subst. *ока́лина ме́талу*, *ціндра*, *пере́гар*; dial. *ві́псованість*, Лисенко 1 с.

Isolated, of obscure origin; its connection with **szp-* (**o-szpa* > **o-psz-a*, see сипати), though possible, cannot be substantiated.

вір 1. Gsg. *во́ру* Wd. 'valley, ravine' (Бойк. 33), first recorded in the XX c. — Deriv. *во́рик*. — Syn. *я́рґа*.

A b/f. of *звір* 1, q. v.

вір 2. Gsg. *воря́* Wd. SoCp. also *вірь*, [в]урь, *вирь* (Дзєндзелівський 89) 'stallion', OES. бря Gsg.; Ru. *орь*, Cz. *oř*, Po. *horz*. — Syn. *жеребе́ць*, *некастро́ваний кінь-плідні́к*, Дзєндзелівський 1 с.

According to Miklosich 227, the word comes from G. cf. OHG, *hros*, MHG. *ros*, *ors*, ModHG. *Ross*, Du. *ros*, Ic. *hross*, *hors*, AS. *hors*, E. *horse*; cf. also Преображенский 1, 659, Machek 341; less persuasive is its derivation from *орать*, Соболевский РФВ. 65, 416–417, or its connection with Skt. *árvant-* 'fast' and cognates, Ильинский ibid. 66, 269–270.

вір 3. Gsg. *во́ру* Wd. 'fence, palisade; splinters', first recorded in the XIX c.; Ru. *вор[ок]*, Cz. *vor*. — Deriv. *вір'я*, *ворі́на*, *вориння*||*вориння*. — Syn. *ого́ржа*, *пліт*; *трі́ска*.

PS. **vorz* 'fence', related to Lith. *api-varas* 'ts'; root **vor-* in ablaut to **uer-* < **uer-* as in *верє́я*, *вері́га*, *вері́сько*, see s. vv.

вір 4. 'believer'; на **вір** бра́ти, дава́ти 'to take, give on credit' — all b/f. of *віра*, q. v.; вір Imper. pres. of *вірнути*, see *віра*.

віра 'faith, creed, religion; trust, credence', MUK. *вѣра* (1465, 1500 CCMпз. 82), *веры* (1475 ibid. 83), *вѣру* Asg. (1499 ibid. 83), с *вѣроу* (1489), *вѣрѣ* Dsg. (XVII c.), в... *вѣри* (XVIII c.); OUK. *вѣра* (1392, 1400, 1403 etc. CCMпз. 84), *вира* (1400, 1403, 1408 etc. ibid. 84–85), *вяра* (1443 ibid. 85), OES. *вѣра* (XI c. Остр. ея.), *вѣроу* Isg. (911), по *вѣрѣ* (XII c.) *вѣру* Asg. (1315); BRu., Ru., Ma. *вѣра*, OCS. *věra*, Бу. *вѣра*, SC. *vijēra*, Sln. *věra*, Cz. *víra*, Slk. *viera*, Po., LoSo *wiara*, UpSo. *wiera*. — Deriv. *віро́нька*, *віро́чка*, *вірний*, -ик, -иця, *вірні́сть*, *вірне*, *вірно*, *вірне[се]нський*, -ко, *вірня́н[оч]ка*, *віря́нин*, *віря́нка*, [не]ві́р, *неві́ра*, [не]до́вір'я, [не]до́вірчивий, -і́сть, -во, *зневі́ра*, *зневі́ритися*, *зневі́рюватися*, [до-, з-, по-, про-] ві́рити, [до-, з-, про-] ві́ряти, [до-, з-, про-] ві́рювати, *ві́ритель*, -ка, -ський, *уі́ривати*, *ві́рую*, *спроне́вірити[ся]*, *спроне́вірювати[ся]*, etc.; compounds: *досто́вірний*, -і́сть, -но, *вірові́знання*, *вірові́дстѣ́льник*, -иця, -ицтво, -ицький, *вірої́дний*, -і́сть, -но, *віроло́мний*, -і́сть, -но, -ство, *віроспо́відання*, -і́дний, *віротерпíмний*, -і́сть, -мо, *віропідда́ний*, -і́сть, -но, -нський, -ничий; etc.; PN. *Віра*, *Вір[оч]ка*, *Віронька*, *Вірця*, *Вірю́ня*, -у́ся, etc.; FN. *Ві́рник*. — Syn. *при́знання і́снува́ння Бо́га й його́ пові́ри*, *ві́знання*, *релі́гія*; *при́ймання за пра́вду*; *вірої́дність*, *креді́т*, *ва́жність*, *ва́д*, *пові́да*; *прися́га*; *ста́лість*, *не́вність*, *рете́льність*, *сло́вність*; *наро́дність*, Тимченко 486–487.

PS. **věra* 'ts'; its cognates are found only in a few language groups, viz. OHG. *wāra*, AS. *waer* 'attention, faith, protection', Oic. *Vār* 'goddess of faithfulness', and furthermore: Lat. *vērū*s, Oir. *fír*, Cymr. *gwir*, AS., OHG. *wār* 'true', IE. root **uer-* 'true', Преображенский 1, 108, Kluge 382, Trautmann 351, Pokorny 1165, a. o.; according to Meillet Ét. 169, Av. *var-* 'to believe', Osset. *urnyn* 'ts' belong here

also; cf. also Vasmer 1, 184, Machek 567–568, Георгиев 218, а. о.

віраж 'turn; tone-fixing bath', ModUk.; BRu. ts, Ru. *вираж*, Po. *wiraż*, etc. — Deriv. *виражний*. — Subst. (*крутий*) *заворот, поворот; розчин для тонування світлин*.

From Fr. *virage* 'ts', Орел 169, АкСл. 386.

вірбель Gsg. вірбля Wd. 'beat of the drum', first recorded in the XX c. РССтоцький 4, 205). — *барабанний дроб*.

From ModHG. (Trommel-) *Wirbel* 'ts', РССтоцький 1. с.

вірвант 'cramp-iron, clamp', ModUk. only. — Subst. *кільцювата залізна клімра, що з'єднує дві дерев'яні речі, а також шину з ободом колеса*, Бойків 89.

From ModHG. *Verbandeisen* 'ts', РССтоцький 4, 227.

вірган Wd. = вігран, see орган.

віргачія 'branching out, ramification', ModUk.; Ru. *виргачія*. — Subst. *розгалуження гірською пасма*.
From Lat. *virga* 'branch, rod', Орел 169.

Віргінія, AmUk. Вірджінія, PN. Virginia, ModUk. only.

From Lat. *Virginia* 'chaste', Shipley 428.

вірівка Wd. = вірówka see вера.

вірелé 'virelay', ModUk. — only. — Subst. *строфа із шесті рядків у французькій поезії, „химерний, кучерявий вірш”* (Вороний), Лесин-Пулинець 52.

From Fr. *virelai* 'ts', Орел 169.

віридарій 'viridarium', ModUk. only. — Subst. *розквітний сад біля житла*, Орел 169.

From Lat. *viridarium* (: *viridis* 'green'), Shipley 380.

вірлізм 'masculine character, virility', ModUk.; Ru. *вирилизм*. — Deriv. *вірліст*. — Subst. *чоловічий характер, чоловічі признаки*.

From Lat. *virilis* 'male, masculine, manly', Орел 169.

вірлі, вірліний, вірля, etc. see орел.

вірмен, вірменін EN. 'Armenian', MUK. Армяни (XVIII с. Ист. Русов, Указ. 32), OES. Арменья (1377 Лавр. 1, 9); BRu. *армянін*, Ru. *армянин*, Po. *Ormianin*, etc. — Deriv. *вірмєнка, вірмєньський, Вірмєня*.

Uk. *вірмєн[ин]* comes from **ормєнин* with initial prothetic ікання, cf. *він, від, вівця*, etc.; the name of Armenians is connected with PN. *Arminak*, son of Khai, the legendary founder of the people, Мельхеев 12.

вірне поле Wd. 'arable land' (Бойк. 33) = *орне поле* : *орати*, q. v.

вірний, -ність, -но : віра.

Вірсавія (Шевченко 1, 101) PN. Beersheba, MUK. Вирсавія : колодяз присяги (1627 Беринда). — Syn. *Соломонова мати*.

From Hb. *Beer-sheba* 'well of the oath', through the medium of Gk. *Virsavi* (<*Bērsabē*).

віртуальний 'virtual', ModUk.; BRu. *віртуальны*, Ru. *виртуальный*. — Deriv. *віртуальність, -но*. — Subst. *можливий, здатний до дій, гаданий*.

From LLat. *virtualis* 'ts' (: *virtus* 'power'), АкСл. 2, 387, Орел 169.

віртуоз 'virtuoso', ModUk.; BRu. ts, Ru. *виртуоз* (since 1803), Po. *wirtuoz*, etc. — Deriv. *віртуозка, віртуозний, -ність, -но*. — Subst. *мистець найвищої якості*.

From It. *virtuoso* 'ts', АкСл. 2, 387, through the medium of Fr. *virtuose*, Орел 169.

вірулентний 'virulent', ModUk.; BRu. вірулентны, Ru. *вирулентный*, Po. *wirulentny*, etc. — Deriv. *вірулентність*, -но, *вірулентія*. — Subst. *отр'їйний, заразливий, хвороботворний*.

From Lat. *virulentus* 'ts', АкСл. 2, 388 Орел 170; see also вірус.

вірус 'virus', ModUk.; BRu. ts, Ru. *ви́рус*, Po. *wirus*, etc. — Deriv. *вірусовий*. — Subst. *збудник заразливої хвороби, зара́жень*.

From Lat. *virus* 'poison', АкСл. 2, 388, Орел 170.

віру́тний arch. 'real, genuine', MUK. вѣрутный (1616), вѣрутного Gsg. (XVII c.); Po. *wierutny*, also *wirudny* (XVI c.). — Deriv. *віру́тність*. — Subst. *спра́вжній, чистий, левий, правдо́вий*, Тимченко 488.

From Po. *wierutny* 'ts' (: *wiara*), Brückner 617, Richhardt 112.

вірш, also вірша (Шевченко 1, 102) 'verse', MUK. вірш (XVI c. КрехАп. 2, 18), вѣрш (1596 Зизаній), вѣршь (XVII c.), вѣршь Npl. (1622), вѣршею (: *вѣрша XVIII c.), з вѣршем (XVIII c.); Ru. (from Uk.:) *вірши* Npl., also *вірша* (1704), Po. *wiersz*, OPol. *wirsz*, Cz. *vřš*, etc. — Deriv. *віршик*, *віршиник*, *віршовий*, *віршувати*, -ання, -альний, -альник; compounds : *віршознавець*, -ство, -чий, *віршоміа*, -ництво, *віршопісець*, -сний, MUK. вѣршопись, -писець (XVII c. — XVIII c.). — Subst. *одинаця ритмізованої мови; поетичний твір; віршована мова, поезія*, Лесин-Пулинець 52.

From Lat. *versus* 'ts', through the medium of Po. *wiersz*, Miklosich 384, Brückner 617, Richhardt 112, Акуленко 136, а. о.

віршті Wd. 'wieners', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 214). — Subst. *ковбаски*.

From ModHG. (Wiener-) *Würstel* 'ts', РССтоцький 1. с.

вір'я see вір 3.

вірьовка, Вірьовка see верв.

віса Wd. (Желеховський 1, 107), Ed. *visá*, висá (Черкащина, Лисенко ЛБюлетень 6, 10), 'weight', OUK. вѣского Gsg. (1351), вѣсныхъ Gpl. (1366), вѣсчого (1443), OES. весити (1136), вѣсити (1330); BRu. *навісць*, Ru. *вес*, *вѣсиль*, OCS. *vъvѣsiti vъzvѣsiti se*, Bu. *вѣса*, Sln. *vésti*, Cz. *vésti*, Slk. *vesit'*, Po. *po-wiesić*, UpSo. *wjesyc*. — Deriv. *за[на]віс[к]а, повіса, цульвіса*, Wd. *visák, вісалиця* (Желеховський 1. с.); several prefixed pf. : *вівисити, на-, об-, під-, по-, роз- висити* along with corresponding impf. : *ви-, на-, об-, під-, по[по]ня- при-, [по]роз- висувати, -ання*, see also *вішати*. — Syn. *тягар, вага*.

Uk. *visá, -висити, -вішувати* and *вішати* on one side, and *висити* on the other go back to PS. roots **vēs* : **vis*- 'to hang' which, according to Mikkola 3, 72, are connected with Teut. root **veg*- in OHG. *wāga*, ModHG. *Wage* 'weight', Goth. *gawigan* 'to move', ONor. *vega* 'to move, rock, weight', etc., IE. roots ***uek*- : ***uik*; cf. also Machek 568; some older etymologists connected these words with Goth. *weihs* 'sacred, holy', Berneker Kelle-Festschr. 1-2, others referred them to Lith. *vaipytis* 'to gape' and (in ablaut :) *atvipti* 'to hang down', etc., Ильинский ИзвОРАС, 23 : 1, 125, followed by Георгиев 138; no solution of the problem is advanced by Vasmer in his ED. 1, 192, 204 (here Uk. *висити* falsely instead of *-висити*).

вісень dial. see о́сень.

вісім 'eight', MUK. восимъ (1660), OES. восьмь, съ восьми; BRu. *восьм*, Ru. *восьмь*, OCS. *osmъ*, Bu. *осем*, Ma. *осум*, SC. *osam*, Sln. *oset*, Cz. *osm*, Slk. *oset*, Po. *osiem*, ośm, LoSo. *wosyt*, UpSo. *wosom*. — Deriv. *восьмеро, восьмерик, -ичний, восьмий, восьмьма, -їшка, восьмьма*,

восьмина, compounds: вісімнадцять, -тка, вісімдесят, -ка, вісімсот; восьми- весловий, -віри, -годинний, -іранний, -іранник, -ірівенник, -іденний, -десятник, -кратний, -кїтний, -кїтник, -літний, -ніг, -пільний, -промінний, -разовий, -річний, -складовий, -сотий, -сотлітний, -сотліття, -сотрічний, -сотрічка, -стоїтний, etc.

PS. *osmь 'ts' based on *osmъ 'eighth', IE. **oktō(u), cf. Lith. *aštuoni*, Skt. *aṣṭā*, Av. *ašta*, Arm. *uł*, Gk. *oktō*, Alb. *tetë*, Lat. *octō*, ToA. *okāt*, ToB. *okt*, OIr. *ocht*, Cymr. *wyth*, Goth. *ahtau*, OIc. *átta*, OHG., AS. *ahto*, ModHG. *acht*, E. *eight*, Преображенский 1, 99, Kluge 3, Brückner 386, Trautmann 15-16, Pokorny 775, Шевельов 534, 613, a. o.

віск, Gsg. вѡску 'wax', MUK. воскъ (1591), воски Apl. (1552), воскій Apl. (XVII c.), вѡску Gsg. (XVIII c.), OES. воскъ (1073 Ізб. Св.), вѡску Gsg. (XII c.), вѡску Gsg. (1284); BRu., Ru. *воск*, OCS. *voskъ*, Bu. *вѡсѡк*, SC. *vōsak*, Slp. *vōsok*, Cz., Slk. *vosk*, Po. *wosk*, LoSo., UpSo. *wōsk*, Plb. *wask*. — Deriv. *восківка*, *восковий*, -ік, -іна, *воскувати*, *вівоскувати*, [на-, під-, по-] *воскувати*, -ання, *воскований*, *восковник*, *воцаний*, *воцнення*, *воцїна*, -інний, *воцїти[ся]*, *воцїння*; compounds: *восковій*, -ний, -ник, -ня, *восковїна*; FN. *Восковійник*, *Воцїтник*. — Syn. *органїчна речовїна, що їй виділяють залози бджіл*.

PS. *voskъ 'ts', IE. **uokъ-ko-, cf. Lith. *vāškas*, OHG. MHG. *wahs*, OIc. *vax*, AS. *weaks*, E. *wax*, Trautmann 343, Kiparsky 1, 95-96, Pokorny 1117, a. o.; some etymologists consider it a borrowing from G., e. g. Kluge 380, however, no evidence is advanced to support this view, cf. Kiparsky 1. c., Skeat 704, Machek 573, Георгиев 177, Шевельов 141.

віскі AmUK. also віска (Білаш 157), віска (Жлуктенко 120) 'whisky', ModUK.; BRu. ts, Ru. *віска* (since 1835),

Ro. *whisky*, etc. — Subst. *горїлка з ячмєню, жїта, рїжу й т. п.*

From E. *whisky* 'ts', Kirkconnell 10, Орел 170.

віскѡза 'viscose; rayon', ModUK.; BRu. ts, Ru. *виско́за*, Po. *wiskoza*, etc. — Deriv. *віскѡзний*, -ність. — Subst. *клеїке тєчїво з целюльѡзи*.

From Lat. *viscosus* 'sticky, clammy', АкСл. 2, 392, Орел 1, 70.

віскрївний 'snotty, snively', ModUK. only. — Deriv. *віскрївець*, *віскрїк* || *оскрїк*, *завіскрїтися*. — Syn. *сопливий, неохайний*, Ващенко 15.

A local neologism of Київщина and Полтавщина; the form *оскрїк* points to the root *skr- as in *скребті*, *скрѡбати*, see s. vv.; initial *віскр-* < *воскр- < *оскр-* is explainable by prothetic ікання as in *він, від, вівця*, etc.

Вїсла see Вїсла.

віслѡк: осѡл.

вісмут, also бісмут 'bismuth', ModUK.; BRu. ts, Ru. *вісмут* (since 1780), Po. *bismut*, etc. — Deriv. *вісмутѡвий*, *вісмутїн*. — Subst. *землїчний елемент (Bi)*, *легкотопїкїй метїл*, Орел 132.

From LLat. *bismutum*, OHG. *bismuth*, more commonly *wissmut[h]*; the ultimate source is unknown.

вісний dial. see вісь.

вісник see віда.

вісѡн 'fine silk stuff' ModUK. — Subst. *дорога тонка тканїна пурпурѡвого кольѡру, ѡдя з якѡї носїли в старѡдавнїй Греції й Рїмї*.

From Gk. *výssoi* 'ts'.

віспа 'smallpox', ModUk.; BRu. *вóсна*, Ru. *осна*, SC. *òspa*, Slu. *òsernice*, *òsipa*, Cz. *ospice*, Slk. *osýpky*, Po. *ospa*, LoSo. *wospica*, *hospice*, UpSo. *wosypicy*. — Deriv. *вiспнн-[к]а*, *вiспувáттий*, *вiспóваний*, *вiспнáний*, *вiспо-щепнн-[ка]*, *-щеплення*, *-щеплénний*. — Subst. (*дитяча*) *інфекційна недóга з висипкою на тілі*.

Based on *сипати* (**o-spr-a*) q. v.; initial prothetic insertion like in *вiн*, *вiд*, *вiвчя*, etc.

Виссаріон PN. Vissarion, MUK. Виссаріон : пóлный, гористый; негрѣшен въ всем (1627 Беринда); BRu. *ts*, Ru. *Виссаріон*. — Deriv. *Виссаріонович*, *Виссаріонівна*.

From Gk. *Vissaríōn* (< *Bessaríōnos*), Lat. *Bessarío*.

віст AmUk. also **вист** (Білаш 145) 'whist (card game)', ModUk.; BRu. *ts*, Ru. *вист*, Po. *wist*, etc. — Subst. *гра в картти*.

From E. *whist* 'ts'; the game was at first called *whisk*, so named from the sweeping up or *whisking* off the cards, Skeat 712.

вісти, **вим**, **вісі**, arch. 'to know' see **віда**.

вістка see **віда**.

вістря : óстрый.

вість see **віда**.

вісяніця see **вісь**.

вісь, Gsg. *óci* 'axle; axis', OES. *ось*; BRu. *вось*, Ru. *ось*, Bu. *ос*, Ma. *оска*, SC. *òs*, *òsa*, Slu. *òs*, Cz. *osa*, Slk. *os*, Po. *oś*, LoSo. *wos*, UpSo. *woska*, Plb. *vūs*. — Deriv. *віська*, *вісний*, *осьовий*; Wd. *віс[ь]нік*, *вісяніця*. — Syn. *прямá*, *довкола якої обертається колесо*.

PS. **osъ* 'ts', IE. ***ak̥s-* : ***ag̥es-* 'axis', cf. Lith. *ašis*, OPr. *assis*, Skt. *ákṣa-*, Gk. *ákṣōn*, Lat. *axis*, Cymr. *echel*, OHG.

ahsa, MHG. *ahse*, ModHG. *Achse*, AS. *eaþl*, E. *axle*, a. o., Meillet Ét. 262, Преображенский 1, 667, Kluge 3, Brückner 386, Trautmann 14, Младенов 387, Pokorný 6 (false: OCS. *osъ*), Skeat 42, Шевельов 118, 129, a. o.

вісьбóлка dial. 'spattle, pot-ladle, spatula' (Нижне Подністрóв'я, Дзєндзєлівський ЛБюлетєнь 6, 40), first recorded in 1958; Po. dial. *wisiółka*. — Deriv. *вісьбóлочка*. — Subst. *лопáточка, за допомогою якої розчиняють хлiб, вид копiстки*, Дзєндзєлівський 1. c.

From Po. dial. *wisiółka* 'ts'.

вісьта! Wd. interj. gee! (for oxen or horses to turn left), first recorded in the XIX c.; Slk. *vista!*, Po. *wista!* — Deriv. *вісьта - вію!*; Wd. *вісьтáк* (Угнів, Лев 8).

Of obscure origin; perhaps it is connected with It. *vista* 'sight'.

віта, **вітка** arch. **віть**, Wd. **вітыва** (Желеховський 1, 108) 'branch', MUK. **вітвѣ** (1596 Зизаній), **вітѣ** (1587 ХА), **вітми** Ipl. (XVII c.), **веті** Apl. (XVII c. Гептаглот 18), OES. **вітви** Apl. (XI c. Остр. ев.), **вітѣ**; BRu. *внтка*, Ru. *ветвь*, *ветка*, OCS. *větvъ*, *větvije*, Bu. *вѣтва*, *ветка*, Ma. *вѣтка*, SC. *vitka*, Slu. *vitva*, Cz., Slk. *větev*, Po. *witwa*, *witka*, Ca. *wietew*. — Deriv. *віття*, *вітонька*, *-очка*, *вітнстий*, *вітл[ь]стий*, *вітевстий*; FN. *Вітик*, *Вітвицький*||*Витевцький*; GN. *Вітвиця*||*Вітевця*. — Syn. *і́лгузь*, *і́лка*, Тимченко 490.

PS. **větvъ* 'ts', IE. root ***uei-* : ***ui-* see **віти** 1.

вітáльний 'vital', ModUk.; BRu. *вітáльний*, Ru. *витáльный*, Po. *witalny*, etc. — Deriv. *вітáльність*, *віталіст*, *віталізм*, *віталістичний*. — Subst. *життєвий*.

From Lat. *vitalis* 'ts', Орєл 170.

вітамін 'vitamin', ModUk.; BRu. ts, Ru. *вита́мин*, Po. *vitamin*, etc. — Deriv. *вітамінчик*, *вітамінізований*, *вітамінізація*, *вітамінізувати*. — Subst. *органічна речовина, необхідна для життєдіяльності й існування тваринного й людського організму*.

The word *vitamin* was coined by Vladimir Funk, in 1910, from Lat. *vita* 'life' and *amine*, from *ammonia* (*sal ammoniac*) from the spring at the temple of Jupiter *Ammon*, Shipley 381, АкСл. 2, 395, Орел 170, see also Lange JP. 16, 92 and Estreicher *ibid.* 124.

вітати see *вітати*.

вітер 'wind, breeze', MUK. вѣтер (1586), вѣтръ (1596 Зизаний), вѣтровѣ Dsg., вѣтромъ Isg., вѣтры Apl. (XVII c.), вѣтеръ (XVIII c.), OES. вѣтри Npl. (XI c. Остр. ев.), вѣтръ (1073 Ізб. Св.); BRu. *вѣцэр*, Ru. *вѣтер*, OCS. *větrъ*, Bu. *вѣтэр*, Ma. *вѣтар*||*вѣтор*, SC. *vjētar*, Slu. *vēter*, Cz. *vitr*, Slk. *vietor*, Po. *wiatr*, LoSo. *wěts*, UpSo. *wētr*. — Deriv. *вѣт[е]рѣць*, *вѣтровько*, *вѣтрик*, -иця, *вѣтрило*, *вѣтрило-га*, *вѣтриюган*, *вѣтровиння*, *вѣтривка*, *вѣтриак*, *вѣтричѣк*, *вѣтрильний*, -ик, *вѣтровий*, *вѣтруватий*, *вѣтрианий*, -но, *вѣтрианий*, [про]вѣтрив[у]ся], [з]вѣтрив[у]ти, etc.; compounds : *вѣтро-бий*, -бий, -іон, -іонити, -іонка, -двигун, -захисний, -лѣтень, -лѣм, -жѣр, *ионивѣтер*, etc.; FN. *Вѣтрѣнко*; GN. *Вѣтривка*. — Syn. *рух повітря, повітря в рісі, струя повітря*.

PS. **větrъ*, BS. **vētr-* 'ts', cf. Lith. *vētra* 'storm', OPr. *wetro* 'wind', Latv. *vētra* 'storm', IE. root ***vē-*, see *віяти*; re. formation and gender of Sl. **větrъ* see Meillet *Et.* 407, Trautmann 345, a. o.

вітраж 'glazing, stained glass windows; window display', ModUk.; BRu. ts, Ru. *вitraж*, Po. *witraż*. — Deriv. *вітражний*. — Subst. *візерунки, малювання на склі*, Бойків 90.

From Fr. *vitrage* 'ts', Ляхів 124, Орел 171.

вітрина 'show-, display-window; glass case; glazing', ModUk.; BRu. *вѣтрына*, Ru. *вѣтрына*, Po. *witryna*, etc. — Deriv. *вѣтринка*, *вѣтринний*. — Subst. *виставове вікно*.

From Fr. *vitrine* 'ts', Орел 171. АкСл. 2, 397.

вітриоль 'vitriol; sulfuric acid', ModUk. BRu. ts, Ru. *вѣтриоль*, Po. *witriol*, etc. — Subst. *сілъ сірчаної кислоти*, Бойків 90.

From Fr. *vitriol* 'ts', the ultimate source being LLat. *vitriolum*, Орел 171, Gamillscheg 894.

вітти, *віттіля* dial. (Дорошенко Сумщина, ДБюлетень 9, 106) = *відти*, *відтіля*.

вітха dial. 'thin ice on the river' (Надніпрянщина, Тарасенко ДБюлетень 8, 61), first recorded in 1961. — Syn. *шерех*.

From **від-мха* <**вѣм-мха* <**ot-dъxa*, see *дхати*; according to Горбач it is connected with *вѣтхий*, Po. *wiotki* 'thin' (orally 9. 9. 1965).

вітрѣ Wd. 'shaft of a plow between two oxen', first recorded in the XX c. (Надсяння, Пшеп'юрська 83). — Subst. *дѣшель волового плуга*, Пшеп'юрська І. с.

From **оѣсь* with secondary *t*, see *війя*.

вітчійзна, *вітчійм*, *вітчинá*, etc. see *отець*.

віть 1. = *віта*.

віть 2. in : **віть** за *віть*, also *веть* за *веть*, MUK. *веты* за *веть* (XVIII c.), *веть* за *веть* (XVII c.) 'an eye for an eye, a tooth for a tooth'; Po. *wet za wet* 'ts'. — Syn. *око за око, зуб за зуб*, Тимченко 226.

Like *ветовати* the word is connected with MHG. *wet[t]e*, *wet*, see s. v.; Uk. *ikannya* (*веть* > *vímь*) and final palatalization point to an old borrowing.

Віфле́єм, Wd. Вифле́ем, Вифле́ем GN. Bethlehem, MUK. Вифлеем (1627 Беринда), Вифле́мь (XVI с. Хр. 1, 293), OES. до Вифлеома (Хр. 1, 78), от Вифлеома (Хр. 2, 65), Ru. *Вифле́ем*, Po. *Betlejem*, etc. — Deriv. *вифле́емський*. — Subst. *місце народження Христа*.

From Gk. *Vifleet*, *Vefleet*, the ultimate source being Hb. *Beth-lehem* 'place of bread, bread house' or 'place where no one is hungry'; re. *b* > *v* cf. Altbauer AUA. 8, 118.

віх, **віха́**, Wd. в'ю́ха (Желеховський 1, 132) 'Cicuta L.: water-hemlock'; *віха* 'guide-post, landmark'; BRu. *вяха́*, Ru. *вех*, *вѣха*, also *вехá*, MRu. вѣ́ха (XVI с. АкСл. 2, 253), Bu. *вехá*, Slu. *věha*, Cz. *vích[a]*, Slk. *viecha*, Po. *wiecha*, LoSo. UpSo. *wjecha*. — Deriv. *віхало*, *віхлюєць*, -*вський*, *віхола*, -*лито*, *віхоть*, *віхтик*, Wd. *зміновіхлюєць*, -*вка*, -*вський*, -*ство*. — Syn. *цикві́та*; *ті́чка* (для орієнтації).

PS. **vēxs*, **vēxa* 'wisp of straw', IE. root **weis-*: **wois-* 'to turn', **woiso-* 'rod', evidenced in Skt. *vēsta* 'band, loop', Lat. *virga* 'rod', Sw. *vese* 'tuft, bunch', AS. *wār* 'sea-weed', Oic. *visk* 'bundle', etc., Lidén IF. 18, 496-497, Ильинский ИзвОРАС. 20 : 3, 74, Георгиев 138, Pokorny 1133, a. o.; re. accent see Kiparsky 2, 190.

віхор see *віхор*.

віхоть see *віх*.

ви́ц Wd. 'joke', ModUk.; Po. dial. *wic*. — Deriv. Wd. *ви́цовний*, [no] *ви́цува́ти*. — Subst. *жарт*, *анекдот*.

From ModHG. *Witz* 'ts', РССтотцький 4, 219.

ви́це - a compound-forming element 'vice-' in such words as *ви́цеадмі́рал*, *ви́цедире́ктор*, *ви́цеконсу́л*, *ви́цеканцле́р*,

ви́ценпрезиде́нт, *ви́цере́л'єнт*, etc., known to all other Sl. — Subst. *засту́пник*, *помі́чник*, Бойків 90.

From Lat. *vice* 'in place of; subordinate to' (: *vicis* 'turn, change').

ви́цмунді́р 'uniform', ModUk.; BRu. *ви́цмунді́р*, Ru. *ви́цмунді́р* (since 1891). — Subst. *фо́рмальний до́ля ци-ві́льних службо́вців*.

From Ru. *ви́цмунді́р* 'ts'; see *ви́це*- and *мунді́р*.

ви́че 'public meeting (assembly)', MUK. вѣ́че (XV с.), OES. вѣ́че, вѣ́чь, also вѣ́ще, вѣ́че; BRu. *веча*, Ru. *вече*, OCS. *věšte*, SC. *véce*, *vijéce*, OCz. *věce*, Po. *wiec*. — Deriv. *ви́човий*, -*ик*, *ви́чува́ти*. — Syn. *наро́дні збо́ри*, Тимченко 492.

PS. **vētje* 'ts', root **vēt-* as in OCS. **vēts* 'decision', see *відві́т*.

ві́чі, ві́чко see *о́ко*.

ві́чний see *ві́к*.

ві́шати 'to hang (up), suspend', MUK. вѣ́шати (1468), вѣ́шають, вѣ́шали (XVII с.), вѣ́шатися (1624), вѣ́шался (XVIII с.), OES. вѣ́шати, вѣ́шанте; BRu. *вѣ́шаць*, Ru. *вѣ́шать*, OCS. *oběšati*, Bu. dial. *вѣ́шам*, SC. *věšati*, Slu. *oběšati*, Cz. *věšet*, Slk. *věšat*, Po. *wieszać*, UpSo. *wěšeć*. — Deriv. *ви́шатися*, -*ання*, *ви́шити*, *ви́шення*, *ви́шалка*, *ви́шальний*, -*ик*, -*иця*; see also *ві́сити*. — Syn. *чеплю́ти*, *щоб ві́сіло*, *кара́ти пови́шенням* (на *шибени́ці*), Тимченко 493.

PS. **vēsjati* impf. : **vēsiti*, see *ві́сити* under *ві́са*, *ві́са*.

ви́щ, **ви́щий** 'prophetic, fatidic', MUK. вѣ́щого Gsg. (XVI с. КрехАп. 2, 19), вѣ́ща (XVI с.), OES. вѣ́щии; BRu. *вѣ́шчы*, Ru. *вѣ́щый*, OCS. *věšte*, *věštanije*, *věštati*, Bu. *вещ*, *вящ*, SC. *věšt*, *vjěšt*, Slu. *věšča*, Cz. *věští*, Slk.

vešti, Po. *wieszcz[ny]*. — Deriv. *віщо, віщун, -ка, -ство, -ський, віщити, віщ[у]вати, -ання провіщати, віщобувий, віщобувий*, MUK. вѣщаба (1627 Беринда), вѣщбарський, вѣщбарський (XVII с.), вѣщба, (XVII с.), вѣщоване (XVII с.), вѣщокъ (XVII с.), вѣщеба (XVIII с.); FN. *Віщун*. — Syn. *що має дар віщування, пророчий*, Тимченко 494.

PS. **věd-tjъ* 'ts', root **věd-* 'to know', see *віда*.

віщо used only after prepositions or prefixes *за, на, п[р]о, е. г. за віщо, навіщо н[р]о віщо||н[р]овіщо*, etc. 'why, what for, for what purpose', ModUk. only. — Syn. *завіщо = завіщо, навіщо = навіщо, н[р]овіщо = н[р]овіщо*, etc.

From *вість* (: *вісти* see *віда*) — *що, viz. : за-вість-що, на-вість-що, н[р]о-вість-що*, etc.; see also *що*.

вія 'eyelash', MUK. вѣжда : вѣ'я, повѣ'ка (1627 Беринда), OES. вѣжа, (from OCS. :) вѣжда, OCS. *vězda*, Bu. *vězda*, CS. *vjědja*, Sln. *věja*, Cz. *vějíčka*. — Deriv. *війка, війковий, війчистий, війстий* (neologism of Винниченко, 1928); see also *Вій*. — Syn. *повіка; війничі, кліти, кліповки, Уманець 903*.

Machek equates Uk. *вія* with Cz. *vějíčka* and, further, with OCS. *vězda*, Ru. *вѣжа*, etc., explaining Uk. and Cz. forms (with *j* instead of *ž, zd*) by "some kind of analogy", cf. his ED. 559; Uk. *війничі* points to *віяти* as a possible basis for the analogy; OCS. *vězda*, Ru. *вѣжа*, etc., are usually connected with **viděti*, see *відіти*, cf. Miklosich 391, followed by Преображенский 1, 107, Vasmer 1, 178, Георгиев 128, а. о.

вій see *війя*.

віадукт 'viaduct', ModUk.; BRu. *віадук, Ru. виадук*, (since 1863), *виадукт* (in 1891), Po. *wiadukt*, etc. — Deriv.

віадуктовий. — Subst. *залізничий, переважно, міст з луками*, Бойків 90; see also *віадук*.

From Lat. *via ducta* 'way conducted across'; dial. *віадук* through the medium of Fr. *viaduc*.

віандот AmUk. 'wyandotte', ModUk.; Ru. *виандот*. — Subst. *американська порода курей*.

From E. *wyandotte* 'ts', АкСл. 2, 344.

віяти 'to winnow, blow, fan (of grain)', MUK. вѣяти (1489), вѣе (XVI с.), вѣял (КрехАп. 2, 19), вѣючи (XVII с.), вѣйся (XVIII с.), OES. вѣяти; BRu. *вѣяць, Ru. вѣять*, OCS. *vějati*, Bu. *вѣя*, Ma. *вѣе*, SC. *vějati*, Sln. *věti*, Cz. *váti*, Slk. *viat'*, Po. *wiać*. — Deriv. *віятися, віійнути[ся], ві-віяти, вивіяти, від-, з[а]-, на-, о[б]-, під-, н[р]о-, при-, роз- віяти, -ання, від-, з[а]-, на-, о[б]-, під-, при-, н[р]о-, роз- вівіяти, -ання, завіл, віяло, -льце, -вий, -подібний, віялка віяльний, -ик, -иця, повійка, -йничя, повієчка, повія, пові[ї]нути, віійніці*. GN. *Війничі*. — Syn. (злїчка :) *подувати, подихати; (сильніше :) дїути; (наовільно :) бурхати, бушувати*, Деркач 43.

PS. **vējati* 'ts', IE. root ***ue-* evidenced in Lith. *vėjas*, Latv. *vējš* 'wind', Skt. *vāti* 'he blows', Gk. *áēti* 'I blow', Goth. *waian*, AS. *vāwan*, OHG. *wājan*, ModHG. *wehen* 'to blow', etc., Miklosich 387, Kluge 387, Преображенский 1, 110, Trautmann 345, Machek 556, Георгиев 141, Pokorny 82 - 83, Шевельов 25, 167, а. о.; see also *вітер*.

віяшкі Npl. dial. : *віти*.

вій! interj. 'giddap! (in driving horses)', first recorded in the XIX с.; known also dial. to Slk. and Po. — Deriv. *війкати, -ання, війкнути*. — Syn. *гей!*

Of obscure origin; perhaps it is connected with It. *via* 'road, way'.

вказати, вказівка, вказівний, etc. : казати.

вклад, вкладати, вкласти, etc. : клад, класти.

включати, включити, etc. : ключ.

вкóло : коло.

вкóськати = укóськати.

Вкраїна, Вкраїнонька dial., poet. for Україна, Українонька.

вкрати : красти.

вкупі : купа.

влагкий dial. = вологий, see волóга.

влад : лад.

влада, Wd. *vlada* 'power, authority, rule', MUK. *vlady* Gsg. (1620), *vladyčestvo* — *vladarstvo* (1596 Зизаний, 1627 Беринда), OES. *vladъ*, *vladъ* [stvo]; BRu. *vlada*, Ma. *vlada* Cz. *vlada*, Po. *władza*. — Deriv. *vládár*, -ка, *vlád-nij*, -ник, -ність, -но, *vládjučij*, *vláditi*, -ання, *vlad-arювати*, -ання, *vladювати*, -ання, *vseláddja*, -ádnij, -ádnistъ, -áдно; *Vladimír* (Шевченко 1, 110); see also *vládika*, *vlástь*, *volodíti*. — Syn. *vlástь*, *volodínja*, *síla*, *právo kerувати*, *upravljati*; *právo*, *vóla*, Тимченко 264.

PS. root **vold-* the same as in *volodíti*, *vólostь*, etc.; Uk. *vlada* is either a borrowing from Cz. (cf. Орієнко РМ. 2, 207) or a MUK. neologism (XVII c.) based on OCS. *vladyka*, *vlástь*, *vladъ* (: *vlasti*), etc.

владика 'ruler, sovereign, lord; title of bishop', MUK. *vladyky* (1539), *vladyka* (XVII c.), OUK. *vládka* (1366), *vladyka* (1422), OES. *vladyka*, *vladykamъ* Dpl. (XI c. Остр. ев.), Вл[д]ко Vsg. (XII c.), до *vladyky* (1230),

BRu. *vladyka*, Ru. *vládika*, OCS. *vladyka*, Bu., Ma. *vládika*, SC. *vládika*, Sln. *vládika*, OCz. *vladyka*, OPo. *włodyka*. — Deriv. *vladyčestvo*, -ičnyja, -ičnij, *vladykювати*, -ання, MUK. *vladyčestvo* (1572), *vládca* (1489), *vladyčij*, (1589), *vladyčnij* (1549), *vladyčynъ* (1580); FN. *Vládika*. — Syn. *vládár*, *pan*, Тимченко 266.

From OCS. *vladyka* 'ts', PS. root **vold-* the same as in *volodíti*, *vólostь*, etc., see s. vv.

влáпати, улáпати SoCr. see лáпати.

Влас, Улác, also Влácий PN. Vlas, Ulas, Blasius, MUK. Власіа Gsg. (1484 Пом'яник), Влácій (1627 Беринда), Влас (1737 Інтермедіі 137); BRu. Улác, Ru. Влас, Влácий. — Deriv. *Власович*, *Влácівна*; *Улácович*, *Улácівна*; *Влácійович*, *Влácівна*; FN. *Влácів*, *Влácенко*, *Улácенко*, *Влас[i]юк*, *Власієнко*; GN. *Влácівка*, *Власюкi*, *Влácини*.

From Lat. *Blasius* (: *blasius* 'babblers', Тарнавецька 117); the change of orig *b* > *v* is motivated by such pairs as *Барбара* : *Варбара*, *Бенедікт* : *Венедікт*, *Боніфатій* : *Воніфатій*, etc.; re. its f/e. attributes cf. Kałużniacki Jagić-Festschrift 507–508.

влáсний, -ність, -но, etc. see *влáсть*.

влáстівий, -вість, *влáститель*, -ка, *влáстилюбний*, -ність, etc. see *влáсть*.

влáсть 'power, strength; authority, rule', MUK. *влáсть* (1678), *влáст* (XVII c.), *влáсти* Gsg. (XVIII c.), пудь... *влáстіовъ* (XVIII c.), OES. *влáсть* (XI c. Остр. ев.), *влáсти* Gsg. (XI c.), по... *влáсти* (XIII c.); Ru. *влáсть*, OCS. *vlástь*, Bu., Ma. *vlást*, SC. *vlast*, Sln. *vlast*, Cz. *vlast*; see also *vólostь*. — Deriv. *влáститель*, -ка, *влáстівий*, *влáсний*, -ник, -ниця, -ницький, -ність, -не, -но, *влáстен*, compounds : *повновлáсть*, *повновлáсник*, *рабо-*

власник, власнорічний, -но, властолібець, властолібий, -ність, -но, властолібство; МУк. власний (1545), властний (XVI с.), властвовання (XVIII с.), влательски (XVII с.), влательські (XVIII с.), властелствують (XVIII с.), влатель (XVII с.), властивою Isg. (XVII с.), властолібий (XVIII с.), властолібия Gsg. (XVIII с.), ОУк. властною Isg. (1888), властому Dsg. (1888). — Суп. *влада, панування, міць, сіла; право, воля*, Тимченко 270.

From OCS. *vlastь* 'ts', PS. root **vold-* the same as in *облость, володіти*, etc., see s. vv.

власяніця (Шевченко 1, 105) see *волос*.

влах see *волох*.

влаштувати, влаштувати : лаштувати.

влігати Wd. 'to run away' (Серафимці, Велигорський РМ. 3, 275), first recorded in the XX c. — Subst. *втікати*.

Derived from Wd. *лігати*, see *лигати*; the evolution of meaning is not quite clear; perhaps it was based on the common semantic element of 'disappearance' in both *лігати* and *втікати*.

влипати, вліпнути : ліпнути, see *липкий*.

влітку, вліті : літо.

влога Bk. влогівина : ложити.

Влур see *Овлур*.

влучати, влүчити : лүчити, see *лук*.

влүчний : лук.

влюбітися, влюблятися : любити.

вмерти, вмирати : мерти.

вмить : мить.

вмістити, вміщати = містити see *місто*.

вміти = уміти.

вмотикатися Bk. 'to get tired' (Кміт 34), first recorded in the XX c. — Subst. *вмичитися, струдитися*, Кміт 1. c. Based on *мотатися* 'to be in motion', see *мотати*.

вниз : низ.

внівець see *нівечити*.

вновітний Bk. 'naive, silly' (Кміт 34), first recorded in the XX c. — Subst. *наївний*.

Based on *новий*, q. v.

вну Bk. 'in the middle' (Кміт 34), first recorded in the XX c.; OCS. *въну* 'outside'. — Subst. *всередині*.

Origin obscure; all attempts to explain the word, cf. Vasmer 1, 210, are : inconvincible.

внук, онук, унук, dial. во́нук (Львів), **вунук** (Батьюки), **го́нук, гунук** (Волинь), **мнук** (Доли), also **вну́ка, ону́ка** (Бурячок 55) 'grandson, grandchild', МУк. **внуци** (XVI с. Сл. плк. Іг.), **изъ унукомъ** (1564 Бурячок 56), **унучатомъ** Dpl. (1578 *ibid.*), **внучат** (1670 *ibid.*), **в'нукъ** (XVIII с.), ОЕС. **вноукъ** (1011), **въноукъ, вънуци** (1073 Ізб. Св.), **въноуки** Apl., со оуноуками, въ въноуцѣхъ; BRu. **уні́к, Ru., Бу., Ма. внук, SC. ѝnik, Sln. vnúk, Cz., Slk. vnuk, Po. wnuk, OPo. also внѣк, UpSo. wnuk**. — Deriv. **вну́ка, вну́чок, вну́чка, уну́чка, ону́чка, вну́чечка, ону́ча[тко], ону́чата**, dial. **уну́чко, ону́чко, вну́ченько, ону́ченько, вну́чю, вну́чийце, вну́чійсько**, (Бурячок 56). — Суп. **син сина, син дочкі, доньчин син**, Бурячок 55.

Uk. forms *ону́к* and dial. *во́ну́к, го́ну́к*, support the explanation of *вну́к* as PS. **v-an-ukъ*, with root *zn-* related by apophony to *on-*, ІЕ. ***an-* 'male or female ancestor', cf. OPr. *ane* 'old mother', Lith. *anūta* 'mother-in-law', Arm.

han 'grandmother', Gk. *anó*, Lat. *anna* 'foster-mother,' OHG. *ano* 'grandfather, ancestor', ModHG. *Enkel* 'grandson', etc.; the morphem *-ukъ* is frequently found in Uk. as a diminutive suffix, e. g. *шевичук, мицанчикук, чабанчикук, кухарчикук*, РССтоцький 1, 56-57; hence *ончук|внук* is a diminutive and signifies lit. 'little grandfather, grandfather's child', cf. the similar evolution of meaning in Lat. *avunculus* 'little grandfather' — 'grandfather's heir': *avus* 'grandfather', Miklosich 396, Kluge 73, 256, Преображенский 1, 88-89, Brückner 628, Младенов 73, Ильинский РФВ. 65, 227-228, Trautmann 9, Machek 571-572, Георгиев 167, Pokorny 36-37, a. o.; less persuasive is the etymology of Vaillant RES. 11, 206, (:Skt. *anika-*, *anici*); extensively deals with *внук* Бурячок 55-57; cf. also Шевельов 319.

внутрішній : нутро́.

в. о. abbr. : виконуючий обов'язки 'acting; plenipotentiary'.

во see в.

вобла 'vobla, Caspian roach,' ModUk., BRu., Ru. ts. — Syn. *каспійська плітка*.

From Ru. *вобла* derived from *воблый* 'round', cf. Горев 52, followed by Преображенский 1, 89, Vasmer 1, 211, a. o.; see віблий.

воблиня Bk. 'fortune-teller' (Кміт 34), first recorded in the XX c. — Subst. *вобляка*.

Origin obscure; its connection with *вобла, віблий* or the following entry, though possible, cannot be substantiated.

воб[о]лок, воблак dial. see оболук.

вовк 'wolf', Bk. 'lower branch of a spruce-tree' (Кміт 4), MUK. also 'wolf-fur; roast-iron'; вовк, вовку Dsg. (1736 Інтермедіі 104), вовька Gsg. (XVII—XVIII c. ibid. 70), вол-

цы... вовки Npl. (XVII c.), волки Apl. (1589), OES. *вълкъ* (XI c. Остр. ев.), *вльци* (1073 Ізб. Св.), *волкъ, волкомъ* Isg., *волки* Ipl.; BRu. *войк*, Ru., Ma. *волк*, OCS. *вълкъ, Бу. вѣлк, SC. vîk, Slp. vólk, Cz., Slk. vlk, Po. wilk, LoSo wel'k, UpSo. wjelk*. — Deriv. *вова, вівчик, вовчак, вовчок, вовчук, вовча[тко], вовчений[тко], вовчун, вовчинець, -йця, -йца, -йсько, -йще, вовчюга, вовчюган, вовчюга[а], вовчюра, вовківня, вовковина, вівчник, вое[ч]куватий, -то, вовекувати, dial. вовчиня||вовчинє 'багато вовків', (Bk. Кміт 34), compounds : вовко-дав, -дуж[ий], -зібий, -ног, see also вовекук[а], MUK. волкогонъ (1726), волкохйщный (XVII c.); FN. *Вовк, Вовкан||Волкан, Вовкун, Вівчик, Вовчина, Вовчок, Вовкович|Волкович, Волкович* (1456, Тупиков 506), *Волчочович* (1561 ibid. 506), *Волчочович* (1456 ibid. 504), *Вовчук||Волчук, Вовченко, Волченко* (1658 Тупиков 508), *Вовченюк, Вовчанський, Вовчинський*; GN. *Вовк, Вовковиниці, Вівчик, Вовчок, Вовчинєць, Волковий*. — Syn. *дранижний звір з родини псів; МУК. вівче згупро; залізна підставка в кухнях, залізни штабки на ніжках, що ставити сківороди над вогнем*, Тимченко 295; Bk. *галіза яліці, що росте додолу, або скупчується*, Кміт 34.*

PS. **vîlkъ 'ts'*, IE. **wîlkʷos 'ts'*, cf. Lith. *vilkas*, Latv. *vîlks*, OPr. *wîlkis*, Skt. *vṛ'ka-*, Av. *vəhrka-*, Gk. *lýkos*, Lat. *lupus*, Goth. *wulfis*, Oic. *ulfr*, AS. *wulf*, OHG. *wolf*, etc.; the term has been rightly compared with IE. root **welk-* 'to march', preserved in Sl. **velkti* (see волокти), Gk. *hélkō*, so that *вовк* originally meant perhaps 'robber', Kluge 400; others connect it with **wel-* 'to tear' whence the orig. sense: 'tearer' or 'render', from his ravenous nature, Skeat 720; re. etymology see Osthoff IF. 4, 279, Solmsen KZ. 32, 279, Gebauer LF. 5, 300, Meillet Ét. 240, Boháč LF. 33, 106, Loe-wenthal Archiv 37, 378 (: **vel-* 'yellow-grey'), Specht KZ.

66, 26 - 27, Преображенский 1, 92, Trautmann 359, Mikkola 1, 49, 60; 2, 168, 202, Pokorny 1178, Шанский 65, Шевельов 87, 89, а. о.

вовкулак[а] 'wer[e]wolf, vampire', ModUk.; BRu. *вол-колак*, Ru. *волко[д]лак*, CS. (*vlkodlaks*, SC. *vlkodlak*, Sl. *volkodlak*, Bu. *вълколак*, Po. *wilkolaka*, *wilkolek* (Brückner PF. 7, 178). — Deriv. *вовкулакувати*, -ання, *вовкулацтво*, -цький. — Syn. *перевертень, що набрав вигляду вовка, вовкошёрст*, UPE 2, 520.

The word is a borrowing from SoS. *vlkodlaks* influenced f/e. by *куллак*; it is usually derived from **vyłks* and **dolka* 'fur', Berneker 1, 208, Преображенский 1, 91-92, Brückner 622, Machek 571, † Іларіон 186, Георгиев 206, Cioparescu 897, а. о.

вóвна 'wool', MUK. двадцать рунъ волны (1570), волна (XVI—XVII с. Худаш 47), волна рекше шерсть (XVII с. Алфавит 29), волнь Grp. (XVII с.), волну Asg. (XVIII с.), OES. отъ вльны (1073 Ізб. Св.), вълны Gsg. (1193), на вълнѣхъ (XIV с.); BRu., Ru., Ma. *вóлна*, Bu. *вълна*, SC. *vīna*, Sl. *vóina*, Cz., Slk. *vīna*, Po. *wetna*, LoSo. *watna*, UpSo. *wołna*. — Deriv. *воєністий, вóвняний*; FN. *Вовненко*. — Syn. *м'який волос з шерсти*, Тимченко 295.

PS. **vylna*, IE. *u̯lnā* 'ts', evidenced in Lith. *vīlna*, Latv. *vilna* 'ts', OPr. *wilna* 'jacket', Skt. *āṛnā* 'wool', Av. *varənā*, Gk. *lēnos*, Lat. *lāna*, Goth. *wulla*, OHG. *wolla*, E. *wool*, etc.; Skt. *āṛnā* is connected with root *vr-* 'to cover, wrap', hence the orig. meaning of *wool* was 'that which covers', Kluge 400; cf. also Преображенский 1, 92, Trautmann 359, Skeat 722, Brückner 606, Mikkola 1, 82, Pokorny 1139, а. о.; according to Machek LF. 64, 344 and ED. 571, its orig. meaning was connected with ***uel-* 'to tear off or away, to pluck out', cf. also Vasmer 1, 219, Георгиев 207, а. о.

вовтузити, more often **вовтузитися** 'to roll, bustle, beat about; to wallow', ModUk. only. — Deriv. *вовту́ження*. — Syn. *возі́тися, товкти́ся, мету́шитися*.

A ModUk. neologism based on *ту́затися* 'to quarrel, hicker, scuffle' and *возі́тися* 'to make too much of one, to pay too much attention, to take endless trouble'.

вóвшім Wd. 'yes' (Воля Висоцька, Колодій PM. 5, 284), first recorded in the XX с.; Po. *owszem*. — Subst. *так*.

From Po. *owszem*, see Wd. óвшем, óвшім.

вóгкий, Wd. *вогкий* 'wet, moist, damp, humid; soggy', MUK. вльгкости Gsg. (XVI с.), OES. вългько, вльгькама Idu.; Ru. *вóлкий, вóлкий*, Po. *wilgotny*. — Deriv. *вóлкість, вóгко, вокувати́, -тість, -то, вóгчати, звóгчити, звóгчувати, звóгчити*. — Syn. *воло́гий, (рідко:) вільготний, вільгий; (про погоду, дрова:) сирій; (переносно:) тилій, мокрий*, Деркач 44.

From **вóлкий*, connected with *воло́га*, see s. v.

вогля́діло SoCr. 'mirror', first recorded in the XX с. (Дзєдзєлівський 28). — Subst. *дзеркало*.

Based on *лядіти*, а. v.

вогóнь, dial. *огóнь, вогéнь, огéнь* (Wd. Уличко, Бодревич PM. 3, 231) 'fire, light, glow', MUK. огня Gsg. (XVII с. Тимченко 856), огон -ignis, од огня (XVII с. Гептаглот 38), OES. огонь (XI с. Остр. ев.), отъ огня, огню, съ огньмъ; BRu. *агóнь*, Ru. *огóнь*, OCS. *огнь*, Bu. *огзнь*, Ma. *оган*, *огин*, SC. *òganj*, Sl. *òganj*, Slk. *oheň*, Po. *ogień*, Ca. *wódzín*, LoSo. *wogeń*, UpSo. *woheń*. — Deriv. *вогніч[о]к, вогнісько, -ище, вогнище́вий, вогнищний, вогне́вий, -ік, вогне́нний, -ність, -но, вогністий, вогня́ний, вогня́стий, вогньо́вий, [ро]звогні́ти[ся], [ро]звóгнювати[ся]*, several compounds: *вогне-видний, -іаский, іасник, -іажний, -жéт[ний], -небезпéчний, -небезпéчність, -но́сний, -но́сність, -пáльний, -поклóнник, -поклóн-*

ство, -припáси, -стійкий, -стійкість, -стрільний, -трівви, -тривкий, -тривкість, etc.; here also *вогняно-червоний*; GN. *Вогніста земля*. — Syn. *що горить; світло; пальба, стрілянина*.

PS. *ognь, IE. **egnis: **ognis 'ts', cf. Lith. *ugnis*, Latv. *uguns*, Skt. *agnis*, Ht. *Agnis*, Lat. *ignis*, Шахматов ИзвОРЯС, 8 : 2, 322, Преображенский 1, 638, van Wijk ZfsfPh. 9, 98-102, Trautmann 334-335, Brückner 375, Machek 335, Pokorny 293, Шевельов 209, а. о.

вогу́л Wd. 'harvest work for one or more sheaves as payment', (Желеховський 1, 114), first recorded in the XIX c. — Deriv. *вогу́льник, -иця, вогу́льщина*. — Subst. *праця при жнівѣх за один або кілька снопів*.

Of obscure origin; its semantic connection від *гул, гуляти* cannot be clearly established.

во́гер Wd. see *огир, бгир*.

водá, Lk. вода 'water', MUK. вода (1596 Зизаній), воду Asg., водою Isg. (1627 Беринда), вода (XVII c. Гептаглот 19), OES. водою Isg., воды Npl., по водамъ (XI c. Остр. ев.), воды Gsg. (XIV c.), вода, воду Asg.; BRu. *вадá*, Ru. *вадá*, OCS. *voda*, Ma. *vóda*, SC. *vóda*, Sl. *vóda*, Cz., Slk. *voda*, Po., LoSo., UpSo. *woda*. — Deriv. *вóди, водіця, водич[ень]ка, вóдень, воднєвий, вóд[оч]ка, водний, -ик, водявий, -вість, -віти, водяний -ік, водяністий, -тість, водянка, -ковий, -нич, several compounds: водо-боязнь, -вєртъ, -відв[од]ний, -відл[од]ний, -вмісний, -вмістище, -вóд, -вóз[ний], -вóд, -господарство, -господарський, -грáй, -грíй[ний], -грíння, -дл[ан]ний, -дн[оч]ний, -ємкий, -ємкість, -ємний, -ємність, -збір, -зм[ов]ний, -користування, -кріт, -лáz[ний], -лій, -лікарня, -лікувальний, -лікування, -літáк, -мáлістрáль, -мий, -мір[ний], -місткість, -морóз, -наливний, -намірний, -непроникий, -непроникість, -нóс[ний],*

*-осішування, -охоронний, -очісний, -очішувальний, -пáд, -пєриця, -підіймáльний, -пій, -пíлля, -плáвний, -постачання, -приймáч, -приск, -прівід[ний], -проникний, -рій, -різ, -рість, -рóслі, -розбírний, -розпилювач, -прóслід, -розпóдільник, -розчинний, -свят-тя, -спáд, -спýск, -стік, -стічний, -схóвище, -товчін-ня, -тоннáжність, -тривкий, -трівбний, -хрєсний, -хрєще, -чєрпáлка, -чєрпáльний, -чєрпáльник, водóй-ма, -ймище, водянозелєний, etc., (from Ru. :) водокáч-ка, водоскáт; MUK. воденний (XVII c.), водка (XVII c.), довожаця (XVII c.), довозовий (XVIII c.), додолі, -лїй (XVIII c.), долоносний (XVIII c.), долонос (XVII c.), долопродавник (XVIII c.), додоток (XVI c.), додотплєний (XVII c.); FN. Вóдний, Вóдник, Водічний, MUK. Водичка (1572 Тупиков 88), Водопьян (1654 *ibid.*); GN. Водá, Водічка, Вóдник, Водо-лáга, -пій, -мий, Водяна, Водяне, Водяний, Водяно, Водяники, Пўца-Водіця, Водяна Бáлка, Водяно-Михáйлівка, Нєвїць-ке, Синєвїдське, (river:) Вóда (Зїмна, Чорна), Водя-на, Водолáжка, Водоспáдна (Кат. річок 151); here also : Astr. Водолїй; rel. Водóхреще, Водохрєщі, Нє. Водóр-ші, Водóрші, MUK. по водохрещáх (XV c.), OUK. передь водокрещами (1388), наканунѣ водохрещѣ (1393). — Syn. *один із чотирьох елементів, стихій; плин; підина*.*

PS. *voda, IE. root **wod- : **wed-, etc., cf. Goth. *watō*, OIc. *vatn*, OHG. *wazzar*, AS. *water*, E. *water*, Ht. *wa-a-tar* (*wátar*); the root is related by gradation to **ūd- in *удра*, q. v., and Skt. *udán* 'water, billow', *udrín* 'abounding in water', Gk. *hýdōr*; with infix -n- : Lith. *vanduo*, Latv. *ūdens*, OPr. *unds* 'water', Lat. *unda* 'wave', etc.; Miklosich 393, Meillet Ét. 208, Преображенский 1, 89, Skeat 703, Kluge 385, Trautmann 337, Brückner 628, Mikkola 2, 194, Machek 572, Георгиев 168-169, Pokorny 80-82, Шевельов 106, 562, а. о.

водворя́ти : двір.

водвуд see одуд.

водé Wd. 'here' (Воля Висоцька Колодій РМ. 5, 284), first recorded in the XX c. — Syn. *ось, тут*, Колодій 1. c.

From о - де, see s. v.; re. prothetic v- cf. Шевельов 235 and AmContr. 243 - 256, Журавлев БЯ. 14 : 4, 37 - 38.

водевіль 'vaudeville', ModUk.; BRu. *вадэвіль*, Ru. *вадэвиль* (since 1803 : *водвилль*), Bu. *водевіль*, Po. *wodewiły*, etc. — Deriv. *водевіліст*, *водевільний*. — Subst. *невели́ка п'єса, в основу якої покладено анекдотичну подію і в якій розмови героїв чергуються з жартівливими піснями й танцями*, Лесин - Пулинець 55 - 56.

From Fr. *vaudeville* 'ts', the ultimate source being GN. *Vau (Val) de Vire*, Normandy, where such plays started in the XV c., Преображенский 1, 89, Gamillscheg 880, Лесин - Пулинець 1. c.

води́ти 'to lead, conduct, guide, direct', MUK. *счастливѣ* ся водило (1535), водит (XVII c.), водити (XVIII c.), OES. *водими* (1073 Ізб. Св.), водитсѣ, водити (1307); BRu. *вадзіць*, Ru. *водить*, OCS. *voditi*, Bu. *вѣдѣл*, Sln. *voditi*, Cz. *voditi*, Slk. *vodit'*, Po. *wodzić*, UpSo. *wodzić*. — Deriv. *ви-, від-, з[а]-, на-, пере-, під-, при-, про-, роз- водіти- [ся], прова́дити[ся]*, Wd. *випровадити[ся]*, від-, за-, пере-, при-прова́дити[ся], водій, -іння, водник, віж||вождь, вождїй, вожак[а], вожей, вожїй, воживо, [про]водір, MUK. во[д]жовати (XVII c.), вожа (XVII c.), вождь (XVII c.), воженье (1457), вожь (XVII c.), FN. *Вожакевич, Вожейко*. — Syn. (*повторна форма від весті*), Тимченко 281.

PS. **voditi* 'ts' — an iter. form of *vesti*, q. v.

водно́, водно́сталь see один.

водовуд see одуд.

воево́да, во́енний, etc. see вой 1.

вожа́й, вож[а́ка], вождь, etc., see водіти.

воз-, вос-, seldom вз-, вс- arch. prefix 'up' in such formations as *возве́дення, возве́личити, -чувати, воз-вєстї, возво́дити, воздви́гати, Воздви́ження, возз'єднати, -ання, возз'єднувати, -ання, возлобок, возлюб'я*, MUK. *возбудити* (XVII c.), *возбуться* (XVIII c.), *возвести, возводити* (XV—XVII c.), *возда[ва]ти* (XVIII c.), *воздержати, -жовати* (XV—XVIII c.), *возлагати, возложить* (XV—XVII c.), *возлюбити* (XV—XVII c.), *возмагати, возмочи* (XV—XVIII c.), *возможный* (XVII c.), *возненавидити* (XVII c.), *вознести[ся]* (XVII c.), etc., OES. *возъ, възъ* also *въс-* in prefixed formations : *възискати* (XI c. Остр. ев.), *въспитати* (ibid.); BRu. *уз-*, Ru. *воз-, вз-, взо-*, also *вос-, вц-*, OCS. *възъ*, Bu. *вѣзъ, вѣз*, Ma. *воз-, вѣз-*, SC. *wz-, uza-*, Sln. *vz-*, Cz. *vz-, vze-*, Slk. *vzo-*, Po. *wz-*, Plb. *váz-*. — Syn. *pid-*.

PS. **vъzъ, *vъzъ* 'up', BS. **už*, cf. Lith. *už* 'behind; for; up', Latv. *uz* 'up; to', OPr. *unsei* 'up', according to Trautmann 336, Av. *z-* belongs here as well; Pokorny, 1103 - 1104, connects it with IE. **ud-* evidenced in Skt. *úd-, út-* 'up', Av. *us-, uz-* 'ts', Gk. *hу-*; Lat. *us[que]*, Goth. *ūt*, OHG. *ūz*, ModHG. *aus*, E. *out*, etc.; cf. also Kluge 14, Skeat 418, a. o.; no plausible solution in this regard is offered by Vasmer 1, 214; re. prothetic v- cf. Шевельов 235 and AmContr. 243 - 256, Журавлев БЯ. 14 : 4, 37 - 38.

во́здух 'air, ether; cover (in liturgy), corporale', MUK. *въздух* (1596 Зизаний), *воздухъ* (XVII c.), *воздухове* Npl. (XVII c.), два *воздухов* (1675), *воздуха* Gsg. (1720); OES. *въздоуха* Gsg. (XI c.), *въздоуси* (XI c.), *въздоухоу* Dsg. (1073 Ізб. Св.), *въздоухъ, на въздушъ, по въздуху*; Ru., Ma. *ts*, OCS. *въздучьъ*, Bu. *въздучъ*, SC. *ūzduh, vāzduh*, Cz., Slk. *vzduch*. — Deriv. *воздѣшний*, Wd. *воздѣшний, -ина,*

воздуховінний, *воздухоплавець*], *воздушка*, *воздушок*; МУК. воздушный (XVII с.), воздушшок (XVII с.), вздохнути (XVII с.). — Syn. *повітря*; *покриття на начиння з святощами*, Тимченко 288.

From OCS. *vъzdъchъ*, see *воз-* and *дух*.

вoзѣти 'to convey, to transport, to carry; to drive', МУК. не возля (1542), возыти (XVII с.), возитись (XVII с.), возили (XVIII с.), OES. возити; BRu. *вазыць*, Ru. *возить*, OCS. *voziti*, Bu. *вoзѣ*, Ma. *вoзѣ*, SC. Sln. *vóziti*, Cz. *voziti*, Slk. *vozit'*, Po. *wozić*, LoSo. *wozyś*, UpSo. *wozyć*. — Deriv. *ви-*, *від-*, *з[а]-*, *на-*, *пере-*, *від-*, *при-*, *роз-* *вoзѣти*, *вѣз*, *вѣзник*, *-ів*, *-увѣти*, *вѣзниця*, *-цтво*, *-цький*, *вѣзничий*, *вoзѣ[ч]к*, *вoзѣльник*, *-иця*, *вoзѣй*, *-іння*, *вoзѣ[ч]ня*, *вoзoвѣй*, *-ік*, *-иця*, *вoзoвѣя*, *вoзo[ч]к*, *вoзoрoб*; FN. *Вѣзник*, *Вѣзнич[н]ий*; Astr. *Вѣзничий*. — Syn. (*тривала форма від*) *везті*, Тимченко 288.

PS. **voziti* 'ts' — an iter. form of *везті*, q. v.

вoз[ѣ]му Wd. = *вѣзмý* : *вѣзти*.

воістину : *во* and *істина*, see s. vv.

вой 1. arch. 'war; battle, combat', usually Npl. *воі* 'soldiers, warriors', МУК. *вои* Npl. (XVIII с.), OES. *вои* Npl. (XI с. Остр. ев.), *ити вои* 'to go to war against', *вести воя* 'to be at war with' (XI с.); Ru. *вои* arch. Npl., OCS. *voins*, Npl. *voi*; *voja sътворiti* 'to be at war with', Cz. *voj*. — Deriv. *воін*, *-ство*, *-ський*, *воік*, *воіцтво*, *-цький*, *воіна*||*воіна*, *воісько*|| Wd. *військо*, *во[ї]сько*, *воєнний*, *воєвник*, *-ійчий*, *[за]воювати*, *завойовувати*, *воєвода*, *-вoдина*, *-вoдство*||*-відство*, etc.; МУК. *воева[л]ный* (XV с.), *воеванье* (XV—XVII с.), *воевати* (XV—XVIII с.), *воюванье* (XVIII с.), *воювати* (XVII с.), *военный*, *военный* (XVII с.), *воевода* (XVI—XVIII с.), *воевождь* (XVIII с.), *воеводина* (XVI—XVII с.), *воеводичь* (XVII

с.), *воинство* (XVII с.), *воинский* (XVII с.), OES. *вина* (912), *воиникъ* (XI с.), *воиничь*, *воиничьскыи*, *воинни*, *воинныи* (XIV с.), etc. — Syn. *воік*, *воін*, Тимченко 291.

PS. **vojь* 'ts', IE. root ***woi-* : ***wei-* : ***ui-*, etc. 'to fly at; to attack', evidenced in Lith. *pavõjus* 'danger', *pavojus* 'dangerous', *vejù* : *výti*, *vajõju* : *vajóti* 'to chase', Latv. *vajāt* 'to pursue', Skt. *váyati* 'he chases, attacks', Av. *vōi* 'to please', Gk. *oimos* (<**voimos*) 'way, track', Lat. *via* 'way', *vēnāri* 'to chase, hunt', OHG. *weide* 'fodder, food, place for grazing, the search for food and fodder (chase, fishing)' ModHG. *Waide* 'pasture', *weiden* 'to graze, pasture', *Waidmann* 'hunter', etc. Преображенский 1, 91, Brückner 629, Trautmann 345–346, Machek 572, Георгиев 172, Kluge 388, Pokorny 1124, a. o.

вой 2. dial. 'howl, howling' (Желеховський 1, 117) from Ru. *вой* 'ts' : *выть*, see *вити* 2.

войдуватися 'to flounder', ModUk. only. — Syn. *возітисся*.

A ModUk. neologism based on *водітисся* and *воювати*, see s. vv.

воілок, Wd. *війлoк* (Кузеля 59) 'thick felt', Ru. *воілок*, MRu. *воилоки*, *воилуки* Npl. (1589), Po. (from Uk. :) *wojlok*. — Subst. *підкладка під сідло*, Кузеля 1. c.

From Tk. - Тл. *ojlyk* 'cover' Miklosich 393, Преображенский 1, 90, Рогов 178, a. o.

воіна see *вой* 1.

во[ї]сько Wd. = *військо* see *вой* 1.

вокабула 'word', ModUk., BRu. *вокабулы* Npl., Ru. *вокабула* (Vasmer 1, 216), Po. *wokabula*, etc. — Deriv. *вокабулар[ий]*. — Subst. *окреме слово іншомовного походження*.

дження з перекладом; заголовок словникової статті (в словнику)), Ляхів 124.

From Lat. *vocabulum* 'name', Орел 1, 171.

вокальний 'vocal', ModUk.; BRu. *вакальний*, Ru. *вокальный* (since 1780), Po. *wokalny*, etc. — Deriv. *вокаліза*, *вокалізм*, *вокалізація*, *вокаліст[ка]*. — Subst. *голосовий*, *виконуваний голосом* (спів), Орел 1, 171.

From Fr. *vocal*, the ultimate source being Lat. *vocalis* 'ts', Орел 1. c.

вокатів 'vocative', ModUk., Ru. *ts*. — Deriv. *вокатівний*. — Subst. *клічна форма*, *клічний відмінок*, *клічник*.

From Lat. *vocativus* 'ts', Орел 1, 172.

вокзал '(railway-) station, terminus', (argot :) 'jail', ModUk., BRu. (from Ru. :) *вакзал*, Ru. *вокзал* (since 1803: *воксал*), Po. (from Ru. :) *wokzał*, *wogzał*. — Deriv. *вокзальчик*, *вокзальний*; *аеровокзал*. — Subst. *залізнична станція*, Wd. *двірєць*.

From Ru. *вокзал*, the ultimate source being E. *Vauxhall* 'a pleasure-garden and place of recreation near London', named after its proprietress, Jane *Vaux* (1615), Горяев 53, Vasmer 1, 216, Рудницький Slavistica 44, 13 - 14.

во́ко dial. see о́ко.

вола́н see воля́н.

волапю́к see воляпю́к.

вола́стий : во́ло.

вола́ти 'to appeal, invoke, beseech', MUK. *волаць* (XVI c.), *волати* (XVII c.), *кликати* и *волати* (XVIII c.), OUK. *волаць* бы (1388); Cz. *volati*, Po., UpSo. *wołać*, LoSo. *wołać*. — Subst. [*но*] *клікати*, *підносити голос*, *гукати*,

кричати; *звати*, *прикликати*; *звертатись до ко́го*; *лягти ко́го*, *вимисляти на ко́го*, Тимченко 294.

From Po. *wołać* 'ts' of uncertain origin, cf. Brückner 630, Machek 572, a. o.

волейбо́л, Wd. *волібо́л* 'volley-ball', ModUk.; BRu. *валейбо́л*, Ru. *волейбо́л* (since 1934), Po. *wolley ball*, etc. — Deriv. *волейболіст[ка]*. — Subst. *відбіванка*, Орел 1, 172.

From E. *volley-ball* 'ts', Орел 1. c., Аксл. 2, 608.

Воли́нь GN. *Volyń*, Vol[h]ynia (in Western Ukraine), MUK. *Волянь*, *Волянская земля* (XVIII c. Ист. Русов, Указ. 34), зе(м)ли *Волянское* Gsg. (1583 АКСЖМУ. 59), на *Воли[н]* (1584 *ibid.* 77), OES. на *Волянь* (1377 Лавр. 1, 132, 333), к *Волянню* (*ibid.* 296), *вельняне* (1377 Лавр. 1, 13, 14); BRu. *Валынь*, Ru. *Волянь*, Po. *Wolyn*, etc. — Deriv. *волинєць*, *волин[оч]ка*, *волинський*, *волинськ*, *волинськ*, *волинськ*, (арго:) *волинити*, *завести волинку*, Горбач 6, 34; (from Ru. :) *волинчик*; FN. *Волинєць*, *Волиняк*, *Волинин*, *Волинський*; MUK. *Волянченко* (1649 Реестра 211 - 212), *Волинченко* (1649 *ibid.* 307), *Волиненко* (1649 *ibid.* 222), *Волинский* (1649 *ibid.* 58 a); GN. *Волинка*, *Волинцево*, *Володимир Волинський*. —

Волинь, the present name of the northern part of Western Ukraine, was known originally as **Volyńj* or **Velyńj* and was applied to an ancient *городище* (defensible castle) on the Буг - river; in consequence of the predominant rôle which this *городище* played among the Old Rus' tribes the name was transferred on the whole province of Volynia and caused the change of the tribal name *Duleby* to **Volyńjane*|| *Velyńjane*. — There were several attempts to solve the origin of the name, e. g. those of Brückner 630 (: **vel-* 'big'), Гинкен ЖСт. 4, 1893, 452, Perwolf Archiv 7, 604 (: PN. **Volyń*||*Velyń*), Шахматов ИзвОРЯС. 17 : 1, 174; 25, 425

(: Сс. *Valhuni*), Vasmer 1, 224 (: **volz* "unsicher"), а. о., but no one of them can be regarded as definite, cf. Рудницький On UVAN. 3, 17-32; after a critical examination of all previous etymologies Рудницький, l. с., compares this name with several other GN. in -ынъ, as e. g. *Голѣнь, Горѣнь, Медѣнь, Тялѣнь*, etc., and connects it with PS. **vol-* : **vel-* 'will'; in his opinion, the orig. meaning of the name was 'the main place, headquarters, capital of the tribal chiefs where their "will" (i. e. their orders) were received and executed'; this assumption is supported by the fact of the above mentioned expansion of the name and by Mas'udi's relation about the tribe *Valinana*||*Velinana* (X c.) which was the most powerful and ancient among the Sl. tribes of that time; yet, cf. Vernadsky *Ancient Russia* 321-322 (who is against identification of *Valinana* with *Vol[h]ymians*), Moszyński *SlAnt.* 8, 25-35, В. Пашуто: *Очерки по истории Галицко-Волынской Руси*, Москва-Ленинград 1950, I. Левкович: *Нарис історії Волинської землі*, Вінніпег 1954, а. о.

вѡлити, вѡліти 'to wish, want; to desire; to prefer', MUK. вѡлѣли (XVI c.), волитѣ, волятѣ (XVII c.), волю, желѡю : хочѹ (1627 Беринда), волиши (XVIII c.), OES. волиши (XI c. Остр. ев.), волитѣ (1144), волю (XI c.), волятѣ; Ru. *вѡлѣть*, OCS. *voliti*, Sl. *vóliti*, Cz. *voliti*, Slk. *voliti*, Po. *wolęć*. — Deriv. *волиння*. — Syn. [*бѣльше*] *хотѣти, предкѡладѣти одне над другѣ*, Тимченко 304.

Root **vol-* the same as in *вѡля*, q. v.

волікті Wd. see *волок*.

волічка Wd. 'worsted yarn' (Желеховський 1, 117), Po. *wółeczka*. — Deriv. *волічковий*. — Subst. *цѡрус*.

Based on Po. *wółeczka* 'ts'; the same root as in *волок*, q. v.; see also *наволікати*.

во́ло, Wd. во́ле (Желеховський 1, 117) 'craw, crawl', first recorded in the XIX c.; BRu. *во́ле*, SC. *vólfe*,

Cz. *vole*, Po. *wól*, *wole*. — Deriv. *вола́стий*. — Syn. *зоб, стрѣ́жа*.

PS. **volje* 'ts'; according to Machek 572, it is related to ModHG. *schwellen*, OHG. *swellan* 'to swell, rise', *Wulst*, *Schwulst* 'swelling, bombast', IE. root ****uel-* 'to swell'; less persuasive is its connection with **volz*, see *вѡл*, suggested by Brückner 630.

во́лога 'moisture', OES. *влагы* Gsg. (XI c. Остр. ев.), *влагу* Asg. (XIV c.), за *вологу*, *волокою* Isg., *вологи* Gsg.; Ru. *во́лога*, OCS. *vlaga*, Bu., Ма. *вѡ́ла*, SC. *vłaga*, Sl. *vłaga*, Cz., Slk. *vłaha*, UpSo. *włoha*, LoSo. *włoga*. — Deriv. *воло́гий, -ість, воло́жити, воло́жистий, [з]воло́жити, волого́вжкий*. — Syn. *во́жкість, вѡ́жкість, сѡ́рість, мѡ́крість, имли́зна*, Деркач 44.

PS. **volga* 'ts', IE. root ****uelg-* 'moist', cf. Lith. *válgyti* 'to eat', Latv. *valgs* 'moist', *valgums* 'moisture', OHG. *wolchan*, ModHG. *Wolke* 'cloud', OSax. *wolcan*, Du. *wolk*, AS. *wolcen* 'cloud', etc., Miklosich 378-379, Преображенский 1, 87, Kluge 400, Brückner 621, Trautmann 358, Георгиев 160, Pokorny 1145, Шевельов 39, 400, а. о.

володі́ти 'to own, to possess, to have', MUK. *володѣти* (1451), (**володѣти* : *володаєть* (1547), (from OCS. : *владѣти* (1668, 1682, XVIII c.), OES. *володѣють, володѣль* (1350), *володѣти* (1382), (from OCS. : *владѣти*; BRu. *ва-лодаць*, Ru. *володе́ть*, (from OCS. : *владѣть*, OCS. *vla-děti*||*vlasti, vladō*, Bu. *vładām*, SC. *vładati*, Sl. [*v*]lādati, OCz. *vlasti*, Slk. *vľadat'*, Po. *włodać, władać*. — Deriv. *за-, о- володі́ти, -іння*; PN. *Володі́мир*, also *Владі́мир, Воло́дько, Володи́слав, Все́волод, Рѡ́г[о]во́лод, Я́волод* (Росподн ВЯ 14 : 3, 19); GN. *Володі́но, Володі́вці, Володі́мир Воло́нський, Володі́мирець, Володі́миріці, Володі́мирівека*. — Syn. *ма́ти владу в чім, посіда́ти*, Тимченко 298.

PS. **vold-ēti*, **vold-[a]ti*, IE. root ***yal-d[h]-* 'to be strong', cf. Lith. *valdyti* 'to rule', OPr. *wāldnikans* Apl. 'kings', Latv. *vālstis* 'state', *vāldīt* 'to rule', Goth. *waldan*, OHG. *waltan*, ModHG. *walten*, Oic. *valda*, AS. *wealdan*, E. *to wield*; the root ***yal-* is also evidenced in Lat. *valēre* 'to be strong' as well as OIr. *flaith* 'dominion', Преображенский 1, 88, Kluge 383, Brückner 625 - 626, Trautmann 340 - 341, Machek 569 - 570, Георгиев 160 - 161, Skeat 715, Pokorny 1112, Шевельов 401, а. о.

волок 'drag-net; portage', MUK. волоками Ipl. (1710), OES. вѣлъкъ (1229) на волоце (1230), GN. на Волоцѣ (1137), Волокъ (1264); BRu. *волак*, Ru. *волок*, Bu. *влак*, SC., Slu. *vlák*, Cz. *vlák*, Po. *włok*, UpSo. *włoka*. — Deriv. *воло́ка*, *волочо́к*, *волочи́о*, *-ни́н[к]а*, *-ни́стий*, *волоку́ша*, [на]волокту́, Wd. [на]волокту́, *наво́лѣкѣти*, *наво́лоч[ка]*, *з-, про- во́ло́ка*, *з-, про- во́локту́*, *з-, про- во́лѣкѣти*, *воло́кѣти*, *-тѣський*, *во́лѣкѣти[ся]*, *во́лѣчѣбный*, *-ик*, Wd. *во́лѣчѣльне*, *-ник*, *во́лѣчѣнник*, *во́лѣчѣння* (Грицак РМ. 2. 145), *во́лочка* (Дзедзевіуский ЛБюлетень 6, 40), etc.; GN. *Воло́чи́ська*, *Пі́дво́лѣчи́ська*; see also *оболок*. — Syn. *сѣть лови́ти ри́бу в ставі́у* *або́ невели́ким о́зері́*, Тимченко 299; *перепра́ва з одні́єї суднопо́дво́ної рі́чки в дру́гу*, *переві́з*.

PS. **volks*; **volēti* (> *во́лѣкѣти* 'to drag; to harrow, draw'): **velkti* (> *во́локту́* 'to lug, tug, draw, haul; to drag, trail'), IE. root ***yelk-*: ***yelk-* 'to tug, lug', evidenced in Lith. *vilkėti*, *vilkti*, *vilkti* 'to tug, pull', OCS. *vlēšti*, *vlēkē* 'to tug', Av. *frā-varēaiti* 'he tugs away', Gk. *alōks* 'furrow', OHG. *walkan*, ModHG. *walken* 'to full, mill', Преображенский 1, 94, Brückner 625 - 627, Trautmann 349 - 350, Machek 569, Георгиев 164 - 165, Pokorny 1145, Шанский 62, Шевельов 557, а. о.

волокту́ see the preceding entry.

волонте́р see **вольонте́р**.

во́лос 'hair' MUK. за волосы (1574), волос; волосы (XVII с. Гептаглот 19), з волосами (XVII с.), волосовъ Gpl. (XVIII с.), OES. (from OCS. :) *власъ* (XI с. Остр. ев.), *власы*, *власи* Npl.; *волосы* (Npl. (XV с.); BRu. *во́лас*, Ru. *во́лос*, OCS. *vlasz*, Bu., Ma. *влас*, SC. arch. *vlās*, Slu. *lās*, Cz., Slk. *vlas*, Po. *włos*, LoSo. *łos*, UpSo. *włos*. — Deriv. *волосо́[чо]к*, *во́лѣсик*, *волоси́н[к]а*, *во́лѣсѣ[чо]к*, *во́лѣсѣ*, *-и́сько*, *во́лѣсѣнь*, *-и́ння*, *во́лѣсѣтѣй*, *-тѣсть*, *во́лѣсѣтѣй*, *-тѣсть*, *во́лѣсѣнь*, *во́лѣсѣнѣть*, *во́лѣсѣний*, *-и́ця*, *во́лѣсѣно́дѣбный*; dial. *во́лѣсѣнка*, *во́лѣсѣтѣи[ся]*, *во́лѣсѣнь*, *во́лѣсѣнѣтѣй* (Желеховский 1, 119); MUK. *волосовати* (XVIII с.), *волосовый* (XVIII с.), *волосокъ* (XVII с.), *волосѣ* (XVII—XVIII с.), *волосѣнь* (XVI с.), *волосѣнѣця* (XVI—XVIII с.), OES. *власѣнѣця* (XI с.), *власѣнѣнѣ* (XI с.); FN. *Во́лос*, *Во́лѣсѣвич*, *Во́лѣсѣнѣнѣ*, *Во́лѣсѣнѣнѣнѣ*; MUK. *Волосъ* (1487, 1506, 1516 Тупиков 93), *Волосовичъ* (1565 *ibid.* 507), *Волосовъ* (1495 *ibid.* 507), GN. *Во́лѣсѣ*, *Во́лѣсѣнка*, *Во́лѣсѣнѣця*, *Во́лѣсѣнка*; Astr. *Волосожаръ*, OES. *Волосини*, *Власожелищи*, *Власожельць*. — Syn. (*во́лѣсѣ кучерѣѣ*:) *кучерѣ*, (*у жіно́к — сплѣтѣне*:) *косѣ*; (*недо́байливо вде́ржанѣ*:) *па́тлѣ*, *кѣ́длѣ*, *косма́кѣ*, *пѣ́лѣхѣ*; (*бѣ́йне*:) *чу́б*, *чу́пรี́на*, (*ко́зѣцький чу́б*:) *оселѣ́дѣць*, Деркач 45, 129, 203; (арго:) *н'ю́рка*, *бади́лькѣ*, Горбач 6, 23

PS. **volks*, IE. ***yal-ko-* 'ts', akin to Skt. *vālsā-* 'branch', Av. *varəsa-* 'ts', and further to Gk. *lázne* (< ***ylksnā*) 'curls', Преображенский 1, 92, Brückner 625, Machek 569, Георгиев 162, Pokorny 1139, а. о.

Во́лос see **Вѣлес**: **во́лос**.

Волосожаръ see **во́лос**.

во́лѣсть 'volost', small rural district', MUK. *во́лѣсть* (XVI с.), *во́лѣсти* Apl. (XVII с.), з *во́лѣсти* (1667), з *во-*

лостями (XVIII с.), OUK. волости Gsg. (1349), ис... волости (1386-1418), OES. волости Gsg. (945) 'power; right', волость (1096) 'district', оу... вълѣсти (1229), в... волости (1264), волость (1296), изъ... волости (1301); BRu. *вѣласць*, Ru. *вѣлостъ*, Po. *włosć*, for other cognates see власть. — Deriv. *волосный*; MUK. волостель (XVII с.), волостка (XV с.), волочанинъ (XVII с.), OES. волостыньи. — Syn. *окръга, що належить до міста; країна, сторона, провінція*; OUK. *право, вільність*, Тимченко 300.

PS. **vold-ty* corresponding to OCS. *vlastь*, see власть, володіти.

вѣлот see *вѣлет* and the following entry.

вѣлот[ь], Wd. волѣт[к]а (Желеховский 1, 119) 'panicle, ear', first recorded in the XIX с.; Ru. *вѣлотъ*, Bu. dial. *вѣлат*, SC. *vlāt*, Slu. [*v]lat*, OCS. *vlāt*, Slk. *lata*, Po. *włoc*, LoSo. *łoc*; according to Крымский 3, 17, here also OES. володь and (from OCS. :) владъ 'hair' should be included. — Syn. *кѣлос*.

PS. **volto* 'ts', IE. ***uol-ti-s* with the same root as in *вѣлос*, q. v.; it is related to Lith. *vāltis* 'yarn, thread; fish-net', OPr. *woltti* 'ear', Gk. *lāsios* 'shaggy', Ir. *fol* 'hair', Преображенский 1, 93, Mikkola 1, 91, Brückner 626-627, Machek 570, Георгиев 163, Pokorny 1140, a. o.

волѣх, dial. вѣлах 'Wallach, Rumanian; Italian', MUK. Волохъ (1498), до Волохъ (XVII с.), волох (1736 Интермедіи 115, 117-119), here also (from Po. :) *ве вѣлѣх* (1596 Зизаній); OES. волохъ (Vasmer 1, 222); Ru. *волѣх*, *вѣлах*, Bu. *вѣлах*, SC. *vlāh*, Slu. *tāh*, Cz. *Vlach* 'Italian', Slk. *vlach* 'herdsman', Po. UpSo. *Włoch* 'Italian', — Deriv. *волѣшин*, *волѣшка*, *волѣшечка*, *волѣський*; here also *валѣх*, *валѣштити*, see s. vv.; FN. *Волѣх*; *Волѣшин*, *Волѣшинѣвич*, *Волѣшинський*, *Волѣшинѣвський*, *Волѣшак*, *Волѣшук*,

MUK. Волоховець (1649 Реестра 253), Волоховичъ (1649 ibid. 205), Волошенко (1649 ibid. 161), Волошинъ (1649 ibid. 61), Волошиненко (1649 ibid. 27), Волошинець (1649 ibid. 137), Волошиновъ (1649 ibid. 42), Волощенко (1649 ibid. 188); GN. *Волѣське [селѣ]*, *Волѣша*, *Волѣшка*, *Волѣшинѣвка*, *Волѣшинѣва*, *Волѣщина*. — Syn. *чоловік ромѣньского плѣмени, румѣн, молдаван, італієнець*, Тимченко 301.

PS. **volx̥s* 'vlachus, generatim homo romane originis', borrowed from G. **walxa-*, cf. OHG. *walh*, AS. *wealh* 'foreigner', OIc. *Valir* 'Frenchmen'; the ultimate source is Ce. **Volcos*, cf. Lat. *Volcae*; from the Npl. *Wealas* we have E. *Wales*, now the name of the country; cf. Miklosich 393-394, Skeat 707, Веселовский ИзвОРЯС. 5 : 1-2, 14, Преображенский 1, 93, Brückner 626, Георгиев 163, Kiparsky 1, 190.

волѣхатий 'hairy, shaggy', ModUk; Ru. *волѣхатый*, Po. *włochaty*. — Deriv. FN. *Волѣхатий*, *Волѣхатіюк*, *Волѣхатко*; here also AmUk. *Вал*, *Вол* (<*Волѣхатіюк*). — Syn. (*западно обрѣсний волѣссям, шѣрстю:*) *кошлатий*, *кослатий*, *мохнатий*, *пелѣхатий*; (*з скуйовдженням волѣссям:*) *патлатий*, *кудлатий*, Деркач 44.

PS. root **volx̥-* related to *вѣлос*, q. v.

волѣчити see *вѣлок*.

волѣфко Wd. 'pencil' (Воля Висѣцька, Колодій РМ. 5, 284), first recorded in the XX с. — Subst. *олѣвѣць*, Колодій 1. с.

From Po. *olówek*, *olówko* 'ts'.

волѣх arch. 'magus, magician, sage', MUK. волѣха Asg. (1596 Зизаній), на волѣхѣхъ (XVIII с.), here also волѣфъ (XVII—XVIII с.), OES. волѣхъ, вѣлѣви Npl. (XI с. Остр. ев.), вѣлѣхъ (1073 Ізб. Св.), волѣсві Np. (XI с.), сѣ вѣлѣхы (XI с.); Ru. *волѣх*, OCS. *vlaxъ*, Bu. *vlaxva*, *vlaxъv*, dial. *vgxva*, *vlaxfá*, Slu. *volhva*. — Deriv. MUK. волѣхованіе

(XVIII с.), волхвувати (XV с.), OES. вѣлховъныи (XIV с.) волшба, вѣлшьбоу Asg. (XI с.), вѣлшьбыни (XI с.), вѣлшьскыи (XII с.), вѣлшьствовать. — Суп. чарівник, чаклун, провісник, Тимченко 303.

Of obscure origin; Miklosich 380 suggests that *vlxrvz* is a cognate of OCS. *vlъsnpti* 'balbutire' and connects it with ONor. *vōlva* 'ts'; according to Горяев 54, it is related to *волѡх*; re. other invincible etymologies cf. Vasmer 1, 223, Георгиев 166, Младенов Slavia 7, 198, 745, Vaillant AUA. 8, 32 - 33, а. о.

волюта 'volute', ModUk.; Ru. ts, Po. *woluta*, etc. — Subst. спіральна, завиткувата зкрутка на капітелі коліни, Бойків 90; завіткок Ляхин 126.

From Fr. *volute* 'ts', the ultimate source being Lat. *voluta* (: *volvere* 'to roll'), Ляхин 1 с., Skeat 695.

воля 'will; liberty, freedom', MUK. воля (1456), на его воли (1579), зъ власной воли (1677), воля (1596 Зизаний), по воли (XVIII с.), на воли (XVIII с.), OUK. воля (1388), по... воли (1442), OES. воля (XI с. Остр. ев.), волю Asg. (XI с.), воли Gpl. (XIV с.); BRu., Ru., Bu., Ma. ts, OCS. *volja*, SC. *vōlja*, Sln. *vōlja*, Cz. *vůle*, Slk. *voľa*, Po., LoSo., UpSo. *wola*. — Deriv. *воленка*, *воленка*, *волен*, *вольний*, *воловий*, *неволя*, *неволяник*||*невільник*, -иство, -иця, [без]вільний, -ність, привілья, -ільний, з-, по-, при-неволений, -ність, -ня, з-, по-, при-неволяти, з-, по-, при-неволювати, в-, за-доволений, -ність, -ня, в-, за-довольти, в-, за-довольти, в-, за-довольвати, here also *воляти*, *воляти*, see s. vv.; compounds : *воле-вляв[лення]*, -любний, -любність, *вільно-відпущений*, -відпущеник, -відпущення, -дуж[ець], -дужний, -дужство, -любний, -любство, -найманий, -практикуючий, etc.; *добровільний*, *добровілець*, *самоволя*, *сваволя*, *свавільний*, -ність, -но, -ник, -ниця, *боже-*

вілья, -льний, -но; FN. *Воля*, *Вільний*; GN. *Воля*, *Воля*, *Вілька*, many with added adj.: *Воля Довоголицька*, *Коринецька*, *Мазовецька*, *Острівецька*, etc.; *Воля Дружкотільська*, *Ляговецька*, *Збітинська*, etc.; here also *Вільне*, *Вільний*, *Вільна*, *Вільно-Терещківка*, *Вільні Хутори*, AmUk. *Вільно* (in Alberta). — Суп. *свобода*; *бажання*, *хотіння*, *влада*, *право*, *сила*, *наказ*, *розпорядження*, *розсуд*; *зімір*, *німір*, *Тимченко* 304-306.

PS. **volja* 'ts', IE. root ***uel-* : ***uel-*, cf. Lith. *valia*, Latv. *vala* 'power', Skt. *vāras* 'wish', Av. *vāra-* 'will', Goth. *waljan* 'to elect', Lat. *voluntas* 'will', etc., cf. also *веліти*; Miklosich 377, Meillet Ét. 393, 399, Преображенский 1, 95, Trautmann 348 - 349, Pokorny 1137, Георгиев 174; re. accent see Шевельов 60 - 62, 560 - 561.

волян, SovUk. волан, Wd. волянт (Кузеля 62) 'shuttlecock, badminton', ModUk., BRu. *валін*, Ru. *волан* (1803: *волант*). — Subst. *м'ячик до підбивання*; *легкий візок*, Кузеля 1 с.

From Fr. *volant* 'flying', Орел 1, 172, АкСл. 2, 607.

воляпюк, SovUk. воляпюк 'Volapuk', Ru. *волапюк* (since 1891), Po. *wolarik*, etc. — Subst. *штучна міжнародна мова*; *беззмістовність*, *мішанина*, *порожнеча* (*у висловах*, *в ікладі*), Орел 1, 172.

From E. *Volapuk* — an artificial language for international speech, invented about 1879 by J. M. Schleyer of Constance, properly written *Volapük*, the first part being deformed E. *world* (= *vola*) and the second one E. *speech* (= *pük*), Орел 1 с., АкСл. 2, 607, Skeat 695, а. о.

Вольга, Вольга, Вольдзя see О́льга.

вольєра 'voliere', ModUk.; Ru. *вольєра*. — Subst. *загородка*, *жайданик*.

From Fr. *volière* 'ts', Ляхин 125.

вольонтёр, SovUk. волонтер, AmUk. волонтир 'volunteer', ModUk.; BRu. *валанцёр*, Ru. *волонтер*, (in 1731: *волентир*). — Deriv. *волонтерський*. — Subst. *добровольець, охотний войк, охотник*, Бойків 90.

From Fr. *volontaire* 'ts' (: Lat. *voluntarius*), АкСл. 2, 621.

вольт 'volt', ModUk.; BRu., Ru. *ts*, Po. *volt*, etc. — Deriv. *вольтовий, вольтметр, вольтамметр, вольтпампер*. — Subst. *одиниця напруги електричного струму*.

From the name of Alessandro Volta, It. physicist (1745-1827), АкСл. 2, 640, Shipley 411.

вольтер'янець 'Voltairean', ModUk.; BRu. *валтэр'янец*, Ru. *вольтерьянец* (since 1891). — Deriv. *вольтер'янка, -ство, -ський*. — Subst. *прихильник філософії Вольтєра; вільнодумна людина*.

From the name of François Marie Arouet de Voltaire (1694-1778), Fr. philosopher and author, Бойків 91, АкСл. 2, 640.

вольтиж 'round, turn that cunning riders teach their horses', ModUk. — Deriv. *вольтижуватися, -ання*; here also: *вольтижер, -ський*. — Subst. *кавалерійські вправи; вправи на незасідланому коні або на лівій по цурках*, Бойків 91.

From Fr. *voltige* 'ts', АкСл. 2, 641, Gamillscheg 897.

вольфрам 'wolfram; tungsten', ModUk.; BRu. *валф-фрам*, Ru. *вольфрам* (since 1838). — Deriv. *вольфрамовий*. — Subst. *твердий, тяжкотонкий сірчаватого кольору метал, що вживається в електротехніці й металургії*, Бойків 91.

From G. *Wolfram* 'ts', АкСл. 2, 641.

воміт, Wd. *воніт*[и] (Стрий) 'vomiting', ModUk.; Po. *womitować*. — Deriv. *вомітувати, -ання*; Wd. *вонітувати*. — Subst. *блювота, блювачка*, Бойків 91.

From Lat. *vomitus* 'vomit[ing]' (: *vomere* 'to vomit'), Skeat 695.

вóмпити, вон[т]пити arch. 'to hesitate, become confused', MUK. *вонтпиль* (1505), *вонтпипити* (XVI c.), *вонтпиль* (1625), *вонтпипити* (1693, XVII c.); BRu. *вóмпипіць*, Po. *wątpić*. — Subst. *сумніватися, вагатися, бути не певним чого*, Тимченко 308.

From Po. *wątpić* 'ts', Richhardt 112, Miklosich 352, Brückner 605; Uk. *вóмпити* < *вóмпипити* with bilabialization of *n* before *p*.

вон! dial. interj. 'away (with you)!, out!, avaunt!', MUK. *вонь* (XVI c.), *вон* (XVII c.), *вонь* (XVIII c.), OES. *вънь* (XI c. Остр. ев.), *вонь* (XIII c.); BRu., Ru. *ts*, OCS. *вънъ*, Bu. *вѣн*, SC. *vъn*, Slk. *vъn*, Cz. *ven*, Slk. *von*, OPo., LoSo. *wen*, UpSo. *won*. — Deriv. dial. *вонка*. — Syn. *геть!, пріч!* Тимченко 309.

PS. **vъnъ* 'ts', connected with *вни*, see *звни*.

вонá, воні see *він*.

воніт[и], вонітувати Wd. see *воміт*.

Воніфатій see *Боніфатій*.

вонó see *він*.

вон[т]пити arch. see *вóмпити*.

вонучий Wd. see *онуча*.

воня, dial. also *вонь* (УРС. 1, 290) 'disagreeable odour, stink, stench', MUK. *воня* (XVI c.), *воню* Asg. (XVII c., *вонят* -putidus (Гептаглот 145), OES. *воня* (XI c. Остр. ев.), *смадъ съ воню* (XI c.), *добрыхъ вонь* Grp.; Ru. *вонь*,

PS. *[*v*oŋa] 'smell'; some etymologists derive it from *[*v*-*lod*-ŋa, connecting it with Lith. *lūsti* 'to stink', Lat. *odor*, etc., all from IE. root **od-* 'to stink', Brückner ZfslPh. 2, 309, KZ. 45, 27, Machek 578, Младенов 76, Георгиев 176, a. o.; more persuasive, however, is its derivation from IE. root **an-* 'to breathe', cf. Skt. *āniti* 'he breathes', Gk. *ánemos* 'breeze, wind', Lat. *animus* 'spirit', etc.; in this connection *voŋa* (< **an*ŋā) is connected with *нюхати*, q. v., Преображенский 1, 95-96, Vasmer 1, 225, Mikkola 1, 48, Pokorny 39, Шведьов 202, 243, a. o.

The word seems to be a dial. deformation of $\acute{o}\kappa o > \acute{ó}\kappa o$ with infixed $-\acute{\eta}-$ and added $-i\acute{r}-$ under the influence of $\sigma\alpha\eta\delta\kappa\acute{\upsilon}\rho$, q. v.

вопію́щий arch. in : голос вопію́щого во пустині 'voice in the wilderness', part. pres. act. of OES. вопити, вѣпити 'to claim', OES. гласъ вѣпйющааго въ поуcтыни (XI с. Остр. єв.). — Subst. *го́лос то́го, що клі́че в пуcтїні*.

вопрѣсок Wd. see прѣскати.

бѡпра Wd. 'lip', first recorded in the XIX c. — Subst.
á.

The word seems to be a f/e. deformation of *εάπφα*, q. v.

BÓPIR see **BÓPOR.**

The word seems to be a dialectal deformation of *orórdчик* (viz. **vorogóródzьuk* > **vorogórídzьuk* > *vorídzьuk*), see *goród*.

воріння : вір 3.

ворітний : ворóта.

βορίχ see γορίχ.

PS. root **vzrk-* o/p. for 'purring', akin to Lith. *urkti*, *urkioti* 'grunt', Lat. *urāre* 'sound of lynx', Buga РФБ. 75, 154, Преображенский 1, 98, РССтоцкий 4, 147 - 148, Trautmann 353, Vasmer 1, 231, a. o.; re. initial *v-* cf. Шевельов 88, 235.

воркува́ти see **во́рка**.

во́роб, воробѣль, воробѣц[ь] dial. see горобѣць.

вѣрогъ, dial. *vórip*, arch. враг 'enemy', (враг also:) 'devil', MUK. врагъ - вѣрогъ (1596 Зизаний), врагъ : вѣрогъ, нѣпріятель (1627 Беринда), вѣрогомъ Isg. (1693), от вѣрога (XVIII с.), вороже Vsg. (XVIII с.), (from OCS.:) вразѣ Npl. (XVII с.), враг (XVIII с.); OES. ѿ вѣрога (1076 Изб. Св.), вѣрогъ, вѣрозѣ, вѣрогы, (from OCS.:) врагы Apl. (XI с. Остр. св.), врагоу Dsg. (1073 Изб. Св.), врагъ (ibid.); BRu. *vópaг*, Ru. *vѣрогъ*, *врагъ*, OCS. *vragъ*, Bu., Ma. *врагъ*, SC., Sln. *vřagъ*, Cz., Slk. *vrahъ*, Po. *wrógъ*. — Deriv. *вѣрожѣнько* || *ворожѣнько*, *ворожій*, *вороже*, *ворожѣсть*, *ворожнѣча*, *ворожувати*, *ворожування*, *ворожѣда*, *-дувати*, dial. *вѣрога*, *ворожійця*, *ворожнѣча*, *ворожній* (Желеховський 1, 121), *вѣрози*, 'разом, укїні, спільними силами' (Кміг 23), (from OCS.:) *вѣржій*, *вражѣдувати*. — Syn. (*особистий*:) *нѣдругъ*, *супротивникъ*; (*ідейний, військовий і под.*) *противникъ*; arch. *супротивъ*, Деркач 45.

PS. **vorgъ* 'ts', BS. root **uarg-* evidenced in Lith. *vargas* 'need, indigence', (in ablaut:) *vėrgas*, Latv. *vērgs* 'slave', OPr. *wargan* 'evil, suffering, danger'; here also per haps Goth. *wrikon* 'to chase', Lat. *urgeo* 'I chase', etc., Преображенский 1, 100, Mikkola 1, 124, Brückner 632, Trautmann 342, Machek 573, Георгиев 179, Pokorný 1181, a. o.

ворожѣти 'to tell fortunes, prophesy', MUK. ворожѣла (1573 - 4), ворожит[ъ] (XVII с.), ворожу - addiuno (XVII с. Гептаглот 19), ворожилъ (XVIII с.), OES. не ворожите (XIV с.), горе... ворожившимъ (XIV с.); BRu. варажѣць, Ru. ворожѣть, OCS. *vraženie* (Kurz 219), Bu., Ma. *вѣража*, SC. *vřazati*, Sln. *vražiti*, Cz. *vražiti*, Po. *wróżycъ*. — Deriv. *ворожѣння*, *за-*, *на-*, *по-*, *при-* *ворожѣти*, *за-*, *на-*, *по-*, *при-* *ворожѣвати* - *ання*, *ворожѣба*, *-бѣт[ка]*, *ворожѣбний*, *ворожѣля*, *ворожѣльний*, *ворожѣжа*, *ворожѣчин*, MUK. *вѣрѣжа* (XVIII с.), *ворожѣбитський* (XVIII с.), *ворожѣбитство* (XVIII с.), *ворожѣбить* (XV—XVIII с.), во-

рожѣтъ (XVIII с.), *ворожѣбство* (XVIII с.), *ворожѣнье* (XVII с.), *вѣрѣжа* (XIV.—XVIII с.), *вѣрѣжля* (XVIII с.), OES. *вѣрѣжа*, *вѣрѣжение*, *вѣрѣжа*, *вѣрѣжить* — Syn. *чарувати*, *чаклувати*, *чаклувати*, Деркач 200.

According to Горяев 55, followed by Преображенский 1, 97, Mikkola WUs. 2, 218, Vasmer 1, 228, a. o., the word is connected with *вѣрогъ*, q. v.; against this connection is Miklosich 394-395, deriving it from PS. root **vorg-* without further etymology; Machek 574 connects it with *vřhati* which remains doubtful.

вѣрѣжа Wd. 'rope, cord', first recorded in 1877 (Берхратський 1, 8). — Deriv. *вѣрѣзка*, *вѣрѣжій*. — Subst. *мотузка*, *мотузокъ*, *вѣрѣвка*, *бѣчѣвка*, *шнуръ*.

The word seems to be a dial. deformation of *повѣрѣзка*, q. v.

вѣрокъ 1. Wd. 'sack', MUK. *ворокъ* (1657), *ворка* Gsg. (XVII с.), *в'* *вѣркахъ* (XVII с.); Cz. *vor*, Po. *wór*. — Deriv. *вѣрочокъ*. — Subst. *мѣхъ*, *мѣшокъ*.

PS. **vora[kъ]* 'ts', connected with *вѣрѣнка*, q. v.

вѣрокъ 2. Wd. see *вѣрохъ*.

вѣронъ m., *вѣрона* f., 'raven, crow', MUK. *вороньомъ* Isg. (XV с.), *воронъ* (XVI с. Сл. плк. Іг.), *воронъ* (XVII—XVIII с.), OES. *воронъ*, (from OCS.:) *вранъ*; BRu. *вѣранъ*, Ru. *вѣронъ*, OCS. *vranъ* (Георгиев 180), Bu., Ma. *вѣранъ*, *вѣранъ*, SC., Sln. *vřanъ*, Cz., Slk. *havranъ*, Po. *gawronъ*, LoSo. [w]řon, UpSo. *havronъ*. — Deriv. *вѣронъ* || *вороній*, Wd. *вороній*, *ворон[ен]я*, *воронѣць*, *вороння[чя]*, *вороньокъ*, *вороніще*, *-няка*, *вороненький*, *воронячий*, *вороньові*, *в[р]айворонъ*; FN. *Вѣронъ*, *Вѣрона*, *Вороній*, *Воронинъ*, *Воронѣць*, *Вороньвичъ*, *Воронько*, *Воронько*, *Воронський*, MUK. *Вороний*, *Воронинъ*, *Ворон[ч]енко*, *Ворон[ов]ичъ*, *Воронковъ*, *Воронявський*, *Вороньковский*, *Воронього* Gsg. (all of 1649 cf. Реестра 16, 30, 108, 121, etc.);

GN. *Ворона, Вороніж, Вороняки, Воронів[ка], Воронця*. — Суп. *крук*, Онацький 2, 211.

PS. **vōrnaz*, *vōrna* 'ts', BS. **varna* : *vārnā* respectively, cf. Lith. *varnas*, OPr. *warnis* 'raven', Lith *vārna*, Latv. *vārna*, OPr. *warne* 'crow'; Vondrák 1, 225, 528, Mikkola 1, 93, 119; 2, 189, 190, Шевельов 44, 47, 534, a. o.; the words are usually explained as derivatives of **varn*- orig. 'black', Meillet Ét. 435-436, Loewenthal WuS. 10, 153 (: Sltk. *vārna* 'black colour'), Преображенский 1, 97, Brückner 632, Trautmann 343, Vasmer 1, 228, Георгиев 180, a. o.; yet, according to Machek LP. 3, 100 and ED. 126, it is an o/p. formation, the meaning of colour being secondary; cf. also (extensively:) Herne 99-101, Онацький 2, 211-213.

воронка 'funnel; crater, shell-hole', ModUk.; BRu. *варонка*, Ru. *воронка, воронá*, Bu. *вранá*, SC., Sln. *vránj*, Cz. *vrana*, Po. *wrona*. — Суп. *лійка, кратер, вірва*.

PS. **vorn*/skja, **vornij* 'ts', IE. root **uer-* : ***uor-* 'to close, cover, protect, save', the closest formation being Alb. *varr* 'grave'; the word is related to *ворок* 1., q. v.; Miklosich 382, Преображенский 1, 97, Pokorny 1160.

ворона́й (in Uk. folklore) 'epithet of husband (or bridegroom)', ModUk.; Ru. *ворона́й* 'epithet of bridegroom or коро́вай' (Vasmer 1, 229). — Deriv. FN. *Ворона́й, Ворона́йченко*. — Суп. *епітет чоловіка або молодого (в народній поезії)*.

Derived from *воропь* 'attack, assault, aggression', cf. OES. *лустити на воропь* 'to attack' (Срезневский 1, 303); it re-echoes the OES. custom of kidnapping the maid which eventually was replaced by a gift on the part of bridegroom to his fiancée or to her parents (віно), cf. Vernadsky *Kievan Russia*, 311; as such *воропь* < PS. **vorps* is connected with OHG. *wērfan*, E. *to warp*, etc., cf. Преображенский 1, 97, Machek 573, Kluge 392, Skeat 702, a. o.

вороп'я́н dial. 'airplane, aircraft', first recorded in the XX c. (Воля-Висоцька, Колодій РМ. 5, 284). — Subst. *аероп'я́н, ліма́к*.

A f/e. deformation of *аероп'я́н* influenced by *ворон, ворона́*; see also *вурльоб'ян, вуроп'я́н*.

-ворот 'turn', **ворот** dial. 'cylinder; windlass (of a well-beam)', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 121), OES. *воротъ*, Ru. *ворот* 'windlass; collar', Bu., Ma. *врат* 'neck', SC., Sln. *vrāt*, Cz., Slk. *vrat*, Po. *wrot*, UpSo. *wrót* 'turn'. — Deriv. *воротт'я*, also *воритт'я, зворот, -ний, заворот, поворот, -ний, повороткий, приворот, -ний*, here also: *оборот, -ний, -ність*. — Суп. *циліндер; перекладка над волод'язем, на яку накрічується вір'вонка під час витягування води* (Сумщина, Дорошенко ДБюлетень 9, 106).

PS. **vortz* 'turn, winding', IE. root ***uort-* : ***uert-*, see the following entry.

ворота́, Wd. also *воротá* (Стрий) 'gate, gateway', MUK. у ворота (1592), в'ротá (1596 Зизаній), в'рата : воротá, б'рона, дв'ри (1627 Беринда), ворота (XVIII c. Інтермедія 195), OES. *вороты* Irl. (945), ворота (1318), на ворот'ях (1377), (from OCS.:) врата (XI c. Остр. ев.), Црская врата 1272; BRu. *вароты*, Ru. *ворота́*, dial. *воротá, вороты́*, OCS. *vrata*, Bu. *вратá*, Ma. *в'рата*, SC., Sln. *vráta*, Cz. *vrata*, Slk. *vráta*, Po., UpSo. *wrota*, LoSo. *rota*. — Deriv. *ворит[ень]ка, воритиця[та], воритний, -ця, ворот-ний, -ник, -ниця, воротар, -ка, -ський, воротати*; GN. *Воротніс*. — Суп. *б'рама, Деркач* 45.

PS. **vorta* 'ts', root **vort-*, IE. ***uort-* : ***uert-* 'to turn, whirl, wind', see *вертіти*; re. other, unconvincing, etymologies cf. Vasmer 1, 229-230.

воротт'я́ see *-ворот*.

вóрох 'heap, pile', Wd. also **вóрок** 'sack' (Желеховський 1, 122), MUK. **ворохъ** (XVIII c.), OES. **врахъ**; BRu. **вóрох** 'noise; disorder' (Носович 67), Ru. **вóрох** 'pile', Бу. **врах**, Po. **zawroch** 'snow - wind'. — Deriv. [з]вóрохóбити, вóрохóбити, вóрохóбня, -ник; here also ModUK. neologisms f/e. influenced by рух: ворухнѹти[ся], ворухливий, ворушнѹти[ся], воруш[н]ня, [з]ворушливий and other prefixed formations: заворушнѹти[ся], заворушувати[ся], заворушення, зворухнѹти, зворушнѹти[ся], зворушувати[ся], зворушений, -ення, поворухнѹти[ся], поворушнѹти[ся], поворушений, -ення, розворушнѹти[ся], розворушувати[ся], розворушений, -ення, etc.; FN. **Ворошилов**; GN. **Ворóхта**, **Вороши́лівка**, **Вороши́лово**, **Вороши́ловград**, **Вороши́ловськ**. — Сл. кїна, кїча, бїрта, Деркач 45, 94; Wd. **вóрок**, мїшóк, Гнатюк ЕЗб. 4, 236.

PS. ***vorxъ** 'sliding; threshing; pile (of threshed grain)', IE. root ****uors-**: ****uers-** 'to slide', cf. Latv. **vārsmis** 'pile of grain', Lat. **verrō**, **verrī**, **versum** 'to slide, drag along, sweep, winnow', Gk. **érrō** 'I go away', Oic. **vorr** 'rudder-stroke', Ht. **varšija**, **varš-** 'to harvest', Преображенский 1, 98, Trautmann 361-362, Brückner 601-602, Walde-Hofmann 2, 761-762, Георгиев 182, Шевельов 130, Pokorný 1169-1170, a. o.

ворохóбня, **ворохóбити** see the preceding entry.

ворочáти 'to turn', MUK. **ворочаются** (XVI c.), **ворочаль**, **ворочали** (XVII c.), **ворочается** (XVIII c. Интермедіі 147), **ворочатися** (XVIII c.), OES. **ворочати** (=ворочати), (from OCS.:) **вращати**[ся]; BRu. **варóчаць**, Ru. **ворочáть**, Ru. **враща́м**, Cz. **vraceti**, OCz. **vracēti**, Po. **wracać**. — Deriv. **ворочáтися**. — Сл. **повертáти щось ко́мусь**, Ковалів 1, 356.

PS. ***vortjati** — an iter. formation of **вертáти**, q. v.; see also **вóрот**, **ворóта**.

вóрса 'nap; pile', ModUK.; BRu. **ворс**, Ru. **ворс**, **вóрса** (since 1780). — Deriv. **ворсін**[к]а, **ворсінчастий**, **ворсистий**, -тість, **ворсяний**, **ворсіти**[ся], **ворсувати**[ся], -ання, -альний, -альник, -альниця, -альня. — Сл. **волóкна над поверхнею тканини**, **волóс на сукні**, **пушóк**; **шерсть**.

Miklosich, 384, considers **ворс**, **вóрса** akin to Lith. **varsa**; this etymology is rejected by other scholars who derive **вóрса** from Av. **varša-** 'hair', cf. Vasmer RS. 5, 126 and his ED. 1, 230; Lith. **varsa** is considered as a borrowing from Sl. (Ru.); cf. also Шевельов 131.

Вóрскла, dial. **Вóрскло** GN. **Vorskla**-river (in Полтавщина), MUK. на **Ворскле** (1545 Стрижак 40), **Ворскол** (XVI c. ibid.), к реке **Ворсклу** (XVII c. ibid.), OES. **Върьскла** Gsg. (ПСРЛ. 25, 26), BRu., Ru. ts., Po. **Worskla**. — Deriv. **Вóрсклиця**, **Вóрск[о]лець**, **Вóрсклице**, **Ворсклянка**, **Завóрскло**, **Заворскля́нський**.

The name has not yet been satisfactorily explained; according to Потебня, Сл. плк. Іг., Харьков 1914, 22, it is derived from the same root as **Варшáва**, namely ****uers-** meaning 'rain, dew', cf. Skt. **varša-** 'rain', **vṛšan-** 'watering', etc.; this etymology was rejected by Булаховський, А. А. Потебня, Київ 1952, 23, who supported the explanation of Погочин: **Вóрскла** < Osset. **vors kula** 'white river', Belić Зборник 171; the latter etymology was also defended by Стрижак 40-42; yet, Vasmer 1, 231, derives the name **Вóрскла** from Sl. **ворчáть** as the hydronym **Пис́кла** from **пи́цать**, see s. vv.

вору́на dial. see **руно**.

ворушнѹти[ся] see **вóрох**.

ворча́ти, Wd. варча́ти, вурча́ти 'growl; grumble', MUK. ворчати (XVIII с.); OES. врѣчати; BRu. ворча́ць (? Vasmer 1, 231), Ru. *ворча́ть*, Bu. *врзча*, SC., Slu. *vřčati*, Cz. *vřčeti*, Slk. *vřčať*, Po. *warczeć*, LoSo. *warcaś*, UpSo. *warcaś*. — Deriv. *ворча́ння*. — Syn. *бурча́ти*, (*грю́бо*;) *га́рчати*.

PS. **vzrčati* < **vzrk-ēti*, related to *ворка*, *воркотати*, *воркотіти*, see s. vv.

вор'я dial. = вір'я, see вір 3.

восі́ка Wd. see осі́ка.

Восиф Wd. see Йо́сип.

воскі́вка, восковий, etc. : віск.

во́скрес 'rising from the dead, resurrection' (hapaх of П. Куліш 1893); **во́скресити** 'to revive'; **во́скреснути** 'to arise from the dead', MUK. *воскресити* (XVII с.), *воскресит ся* (XVIII с.), OES. *взскрєсити* (XI с. Остр. ев.), *взскрєсь* (XI с. Остр. ев.), *взскрєсноуць* (1073 Ізб. Св.), *взскрєсе*, *взскрєсьшиа*; BRu. *уваскрєсіць*, *уваскрєснучь*, Ru. *воскрєсіть*, *воскрєснучь*, OCS. *vzskrěsiti*, *vzskrěsnuti*, Bu. *взкрєсь*, *взкрєсьшам*, Ma. *воскрєс[н]е*, SC. *uskrěsnati*, (from OCS. :) *vāskrěsnuti*, Cz. *křisiti*, *vykřisat se*. — Deriv. *воскрєсє́ння*, *воскрєсіння*, *воскрєслій*, -сний, *воскрєшати*, *воскрєсати*, -ання, *воскрєшє́ння*; *Воскрєсє́ння* [Христове]; GN. *Воскрєсє́н[і]в[і]ка*, *Воскрєсє́ньска*, -ке, *Воскрєсінці*, Wd. *Воскрєсінці*. — Syn. (*во́скрес*;) *чінність від воскрєснути*, *оживлє́ння*; (*воскрєсїти*;) *вернїти до життїя*, *оживїти*; (*воскрєснїти*;) *встати з мєртвих*, *ожїти*, Тимченко 314.

PS. **vzs-krēs-iti*, **vzs-krēs-nuti* 'ts', root **krēps-* evidenced in *крї́нїти*, *крї́пкий*, q. v.

воскува́ти : віск.

воспита́ти arch. 'to bring up; to feed, keep, maintain' (Грінченко 1, 257), OES. *въспитанъ* (XI с. Остр. ев.), *въспитавш* (XIII с.), *въспитаєть*, *воспитаємъ*; Ru. *воспита́ть*, OCS. *vzspitěti*. — Deriv. arch.: *воспита́тися*, *воспїтувати[с]*, *воспита́льниця*, *воспита́льце*, *воспита́ние*, -а́ность (Желеховський 1, 122). — Subst. *ви́годувати*, *ви́коржити*, *ви́ховати*.

PS. **vz-z-pitati* 'ts', derived from **pit-* 'food', cf. OCS. *pīsta* 'food', Ru. *пи́ща*, SC. *pīca*, Slu. *pīca*, Cz. *píce*, Po. *pica*, etc.; IE. root ***pei-* : ***pī-* evidenced in Lith. *piētūs* 'lunch', Skt. *pitū-* 'food', Av. *pitāš* 'ts', Olr. *ilh* 'grain', OHG. *feizit* 'fat', ModHG. *feist* 'fat, in good condition', etc.; Преображенский 2, 63, Brückner 405, Trautmann 207, Machek 366, Sadnik-Aitzetmüller 283, Pokorny 794, Шелехов 120, 212.

воста́нне see останній.

вості́к Wd. 'strong east wind', (Желеховський 1, 122); **восток** arch. 'east', MUK. на вѣстоць (1489), от востока (XVII—XVIII с.), OES отъ вѣстока (XI с. Остр. ев.), на вѣстокъ (1073 Ізб. Св.), къ вѣстокомъ, межи вѣстокомъ, съ востока; Ru. *восток*, dial. [в]сток 'east wind', OCS. *vzstokъ* 'east'. — Deriv. Wd. *востоковець*, arch. *восточный*, -ик; GN. *Восток* (in Alberta). — Subst. *схід*, *орієнт*.

From OCS. *vzstokъ* 'ts', which is a calque from Gk. *anatolē*, corresponding to Lat. *oriens* 'east', Vasmer 1, 232; ge. root see тік.

восторжєствува́ти see торжєство́.

во́сux = чо́сux Wd. 'wheat bread' (Надсяння), first recorded in the XX с. (Пшен'юрська 83). — Subst. *пшєніч-ний хлїб*, Пшен'юрська 1. с.

Derived from *сухий* 'dry' see s. v.

вось, восьде, Воськало see ось.

восьмий, восьмисотий, etc. see вісім.

вотувати 'to vote', MUK. вотовала (1587), вотовали (1597), вотовати (1622), вотует (XVIII c.); Ru. *вотѣ-ровать*, Po. *wotować*. — Subst. *голосувати*.

From Lat. *votum*: *vōvere* 'to vow', perhaps through the medium of Po. *wotować*; AmUk. *вотувати* directly from E. *to vote*.

вотум 'vote', ModUk.; BRu., Ru. *ts*, Po. *wotum*, etc. — Subst. *і́лос, слóво; рі́шення, думка, ви́ражена голо-сுவáнням*, Ляхів 126.

From Lat. *votum*, see the preceding entry.

вотчина : отець.

вохкімира, also отімера, вітімара argot 'eight', first recorded in the XX c. (Горбач 0, 18). — Subst. *вісім*.

An argot deformation of *вісім*, *восьмий* with suffix *-[ім]ура*, cf. Горбач I. c.

вохналь Wd. see гуфналь.

вохра, also охра 'ochre', ModUk.; BRu., Ru. *охра*, Cz. *ochra*, Po. *охра*, UpSo. *ugier*. — Deriv. *вохрити[ся]*, *вох-ряний*, *вохрянка*. — Subst. *сїмішка глини з оксидами або ідратами оксидів заліза; мінеральна фарба чер-воного або жовтого кольору*, Орел I, 174.

From Gk. *oxra*: *oxros* 'pale, wan, pale-yellow', Преображенский I, 672, Skeat 408; in Uk. prothetic *в-* developed like in dial. *во́ко, воріх*, etc.

воцаритися, воцарятися : цар.

вочевидьки dial. see око.

вочоловічений : чоловік.

вочу : око.

вочувати, вачувати, вацувати AmUk. 'to watch', first recorded in the XX c. — Deriv. *вочман||вочман*. — Subst. *дивітися, уважати, стерегти*, Білаш 134; *слідкувати, стежити*, Жлуктенко 120.

From E. *watch* 'ts', Білаш I. c., Жлуктенко I. c.

воша, Wd. *вош* 'louse', MUK. *воши* Npl. (XVII c.), *вошг* (XVIII c.), OES. *въшью* Isg. (XI c.), *въши* Gsg., *вошь* (XIV c.); BRu. *вош*, Ru. *вошь*, OCS. *vъšь*, Bu. *взшка*, Ma. *вошка*, SC. *váš*, Sln. *uš*, Cz. *veš*, Slk. *voš*, Po. *wesz*, LoSo. *weś*, UpSo. *woś*. — Deriv. *вош[еч]ка*, *вошівий*, *-вець*. *-вість*, *[за]вошівими*, *відвошівими*, *-влення*, *відвошівливати*, *-ання*, Wd. *вушійки* (Угнів, Лев 9). — Syn. *комаха Pediculus*, Тимченко 317.

PS. **vъšь*, IE. ***us-i-s*, cf. Lith. *usnis*, Latv. *usna*, Alb. *usht*, etc., Преображенский I, 100, Brückner 607, Machek 563, Георгиев 217, а. о.

вошарник argot 'merchant, trader, dealer', first recorded in the XX c. (Горбач 0, 35). — Subst. *купець*.

From Hg. *vásár* 'market', Горбач I. c.; see also ошар.

вошмашіна, also вошмашина (Білаш 134) AmUk. 'washing machine', first recorded in the XX c. — Subst. *машіна до прання*, Білаш I. c.

From E. *wash*[ing] *machine* 'ts'.

вошіна, -йти[ся] etc. see віск.

воювати see вой I.

воюн dial. see в'юн.

вояж 'voyage', ModUk., BRu. *ваїж*, Ru. *воїж* (since 1720). — Deriv. *вояжёр, вояжувати, -ання*. — Subst. *по́дорож, подорожування, поїздка*.

From Fr. *voyage* 'ts', Орел I, 174, Gamillscheg 898.

войк, войцтво, войцький see вой 1.

вп... see уп...

вперёд, вперёд : перёд.

впир Wd. (Желеховський 1, 123) see опір.

вправді Wd. see правда.

вп'ять dial. see оп'ять.

вр... see ур...

враг, вражий, see ворог.

вряжда see ворог.

вряження, вразити : разити, see раз.

враз, вразно Wd. see раз.

врата see ворота.

вредный see вёрд.

временный, врем'я arch. see вёрем'я.

врѣти, врѣю, врѣш Wd. 'to boil', MUK. врѣтъ (1631), врячье (XVIII с.), OES. врящи (1078), врѣла, врящи (XI с.), врѣти, врѣние; BRu. *врѣцъ*, Ru. *вредить*, OCS. *vrěti*, SC. *vrēti*, Slv. *vrěti*, Cz. *vřítí*, Po. *wrzec*. — Deriv. GN. *Verutdzi* (<**vr̥r̥c̥jē*, X с. Constantinus Porphyrogenitus). — Subst. *kinimtu*.

PS. **vr̥r̥eti* 'ts', IE. root **uer-* 'to burn; blacken', see вар.

врубѣль dial. see рубѣль.

вс... see ус...

Всёволод, Всемир, Всеслав see весь.

вселѣнна 'universe', MUK. во вселенную (XVIII с.), OES. ѿ вселенѣи (XII с.), въселеная; BRu., Ru. *вселенная*, OCS. *vselenaia*. — Deriv. *вселенский*. — Syn. *всѣсвіт*.

From OCS. *vselenaia* (: *vseliti*, see селó) 'universe', which is a calque of Gk. *oikoméne* 'ts'.

всемогу́чий see весь 1.

всѣсьби argot for *все* (Горбач 0, 21), see весь 1.

всіпа Wd. see сіпати.

всілякий see весь 1.

всупереч see перечити.

всюди, усюди, dial. всю́да, всю́ду, вся́[г]де, вся́[г]ди 'everywhere, anywhere', MUK. всюда (XVII с.), всюди, всюды (XVII с.), всюгди, вся́де, всюгді (XVIII с.), OES. всюда, вьсуду (XI с.), всюду, also: вьсудѣ, вьсуде; BRu. *усюды*, Ru. *всю́ду*, dial. *всю́ды*, OCS. *vsydu*, *vsyde*, Bu. *навсѣтъ*, Slv. *povsôdi*, Cz. *všude*, *všudu*, Po. *wszędzie*, *wszędę*, LoSo. *šuder*, UpSo. *wšudy*, *wšudze*. — Deriv. *всю́деньки*, *-ечки*, *всю́денька*, *-ечка*, *всю́дістко*. — Syn. *скрізь*.

The word is based on **vsъ*, see весь; suffixes *-pdu*, *-pde*, are testified by OCS. *vsydu*, *-de* and OPr. *stwendan* 'from there'; the variants *всю́да*, *всю́ди*, *всѣ[г]де*, *всѣ[г]ди* are later formations influenced by *кудѣ*, *кудѣ*, *всѣкий*, etc.; Преображенский 1, 102, Brückner 636, Machek 563, Trautmann 312, a. o.

всѣ[г]де, всѣ[г]ди see the preceding entry.

всѣкий see весь.

всѣйки argot for *все* (Горбач 0, 21), see весь 1.

всьня́! interj. in calling cows, oxen, first recorded in the XIX с. — Syn. *гейсѣ*, *гейса!*

A secondary interj. based on *вісьма!* and *ня!* (: **вісь-тня*), see s. vv.

всьо, Wd. *всьогó*, etc. see *весь*.

вт... see *ут...*

вталамáситися Wd. 'to sit down' (Бучаччина), first recorded in 1946 from О. Головатий. — Subst. *сісти тяжко*, *приміститися*.

Of obscure origin; perhaps it is a contamination of *втарабáнитися* (: *тарабáн*) and *ламáти*, see s. vv.

втїрити : *тірити*.

втóма see *томіти*.

втóра 'second voice, second violin', ModUk. — Deriv. *вторувáти*, -áння. — Суп. *дрўгий гóлос*.

From **v̥toras* 'second', see *вїтóрок*.

вуáль 'veil', ModUk., BRu. *вуáль*, *вáлом*, Ru. *вуáль*, arch. *воáль*, Po. *uwał*, *woal*, etc. — Deriv. *вуáлька*, [за]-*вуалявáти*[ся], -áння. — Subst. *серпáнок*.

From Fr. *voile* 'ts', the ultimate source being Lat. *velum* 'sail, cloth, covering', Орел 1, 174, АкСл. 2, 921, Skeat 686, Gamillscheg 895.

вубжйн = *uubžén* Wd. see *обжїнки*.

вубисьцє = *uubyscé* Wd. see *обїстїя*.

вубіслó = *uubisló* Wd. 'rope holding flax (in spinning)' (Надсяння, Пшеп'юрська 83), first recorded in the XX c. — Subst. *мотузók із шкїрою, що ним зв'язується кїжжєлє, щоб прядиво не зсувáлось*, Пшеп'юрська 1. с.

Derived from **ob-вісити* : *віса*, see s. v.

вубїт = *uubít* Wd. see *обїд*.

вубóра = *uubóra* Wd. see *обóра*.

вубрáтися dial. for *убрáтися*, see *брáти*.

вубшївкa Wd. see *обшївкa*.

вув'язўх = *vuviázux*, also *візўх* = *vizúk* Wd. 'joint of the flail' (Надсяння), first recorded in the XX c. (Пшеп'юрська 84). — Subst. *получення кáпиць у цїнах*.

Derived from *в'язáти* 'to bind', see s. v.

вўг[і]ля, **вўгіль**, dial. [vў]голь, ўгіль 'coal; charcoal, carbon', OES. оугль (1073 Ізб. Св.), оугли Apl. (1220), оуглие (1280), на югліѣхъ, по юглю; BRu. *вўгаль*, Ru. ўголь, OCS. *о҃гль*, Bu. *вз'ялен*, Ma. *вáлєн*||*ја́лєн*, SC. *ūgalj*, Slu. *ōgelj*, Cz. *uhel*, Slk. *uhol'*, Po. *węgiel*, LoSo. *wiglo*, UpSo. *wuhlo*. — Deriv. *вўглик*, *вўглєць*, *вўглєцьвий*, *вўглин*[к]а, *вўгльн*, *вўгльнр*, -ка, -ство, -ський, *вўглярчўк*, *вўгільний*, -ик, -иця, *вўгльний*, *вўглистий*, з-, об-*вўглити*, -лений, -ня, Wd. *вўглисько*; several compounds; *вўгле-бетóн*, -вантáжний, -вїдний, -вїдобуток, -ви-пáлювання, -вїдóльний, -вóд[єнь], -вóдний, -вóз[ний], -гáсний, -добувний, -дрóбáрка, -дрóбільний, -збáдчу-вальний, -кїслий, -кислóта, -кислóтний, -кóп, -мєл, -мїйка, -навáнтáжувач, -напрóмáдження, -нóсний, -об-пáлювання, -обпáлювач, -очїсний, -очїстка, -очїщу-вальний, -перевáнтáжувальний, -перекїдóльний, -пї-дїймáльний, -пїдїймáльник, -пїдїймáння, -подавáль-ний, -постáчáльний, -промївáльний, -промїслóвець, -промїслóвість, -рїзка, -склáд, -сóс, etc.; *буро-*, *кам'яно-* *вўгільний*; GN. *Вўгільці*, *Вўглище*. — Суп. *твердá горїча корїсна копáлина*; *антрацит*; „сбняшкий кá-мїнь”, „горїчїний кáмїнь”, „чóрне зóлото”, НїЖ. 12, 33.

PS. **oḡl* 'ts', IE. root ***ang-* : ***ang-*, cf. Lith. *anglis*, Latv. *āogle*, OPr. *anglis* 'coal', Skt. *āngāra*, Pers. *angīst* 'coal', Gael. *aingal* 'light, fire', Miklosich 223, Meillet Ét. 417, Преображенский 2, 38-39, Brückner 609, Trautmann

8, Machek 547 (:“Proto-European word” akin to Gk. *anthraks*), Pokorny 779 a. o.

вуглик 1. dim. : вугіль; 2. dial. see вуглик.

вугнати Wd. ‘to talk through the nose’, first recorded in the XIX c. — Deriv. *вугнавець*, -вий, -ва, *вугноватий*, *вугновати*. — Subst. *вугнати*, *вугнявити*.

An o/p. neologism — variant of *вугнати*, q. v.

вугнівці Wd. ‘boots (made in Угнів)’, first recorded in the XX c. (Колодій РМ. 5, 284). Subst. *великі чоботи з угнівської шкіри*, Колодій 1 c.

Derived from the name of the city of Угнів, q. v.

вугол, dial. вугол, угол, -глá ‘corner; angle; side’, OES. *вѣ...* югльхъ (1073 Ізб. Св.), на углѣ, о... углахъ, въ оуглы (XIII c.); BRu. *вугал*, Ru. *угол*, OCS. *оугъ*, Bu. *згъ*, Ma. *агол*, SC. *ugao*, Slu. *[v]ögel*, Cz. *úhel*, Slk. *uhol*, Po. *węgiel*, LoSo. *nigel*, UpSo. *nihl*. — Deriv. *вугластий*, -тість, dial. *вугловий*, *[в]углобний*, *вуглова* (Желеховський 1, 130); GN. *Вуглі*, *Угли*, *Углова*. — Суп. *кут*.

PS. **oḡzls* ‘ts’, IE. root ***ang-* ‘member, limb; link’, cf. Skt. *ānga* ‘limb’, Av. *angušta* ‘toe’, Gk. *aggos* ‘pail’, Lat. *angulus* ‘angle’, OHG. *enčil*, *anchal*, MHG. *enkel*, ModHG. *Enkel*, E. *ankle*, etc.; Miklosich 223, Meillet Ét. 183, Kluge 73, Преображенский 2, 38, Brückner 609, Machek 547, Шелльов 118, 125, Pokorny 46-47, a. o.

вугор, Wd. *вуг[о]р*, угор (Желехівський 1, 120) ‘eel, grig; pimple, blackhead’, OES. *oḡr̥*, *oḡr̥e* Npl.; BRu. *вугор*, Ru. *угор*, SC. *ugor*, Slu. *ogor*, Cz. *úhor* but *uher* ‘pimple’, Slk. *úhor* but *uhor*, Po. *węgorz* but *wągier*, LoSo. *vugor*, UpSo. *vuhoř*, Plb. *vōgōr*. — Deriv. *вугреня[тко]*, *вугрик*, *вугриця*, *вугровий* but *вугровий* ‘relating to pimple’, *вугрувати*, -тість. — Суп. *зісноподібна риба*; *захворювання шкіри*.

PS. **oḡr̥* ‘eel’ and **oḡr̥s* ‘pimple’, IE. root ***ang-[h]i-* ‘serpent’, BS. **anguria* ‘eel’, cf. Lith. *ungurys*, OPr. *angurgis*; here also Lith. *ankštirai*, Latv. *anksteri* ‘measles (of swine), grubs of the cockchafer’, akin to OHG. *angar*, MHG. *anger* ‘corn-weevil’, ModHG. *Engerling* ‘grub’, and further to Lat. *anguis* ‘serpent’, *anguilla* ‘eel’, Gk. *égxelis* ‘eel’, Kluge 72-73, Преображенский 2, 39, Brückner 609, Trautmann 8, Pokorny 43-44; some etymologists separate both entries from each other, cf. Miklosich 223, Горяев 385, Machek 547-548, a. o.

вугрин Wd. see угрін.

вугурити Wd. see говорити.

вудвод, **вудвуд**, **вудвудок** see удбд.

вуд[яка] Wd. ‘here’ (Любачівщина), first recorded in 1962 by В. Грабець. — Subst. *ось тут*.

From *of m]dē*, see ot and dé.

вудиня[тко] dial. ‘duck’ (Нижне Подністров’я, Дзеньківський ЛБюлетень 6, 40), first recorded in 1958. — Subst. *каченя*.

A f/e deformation of *утеня[тко]* influenced by *вуд-вуд*, *вудко*, *вудок*, etc.

вудити see вудка.

вудити Wd., also будити (from *обвудити) ‘to smoke (meat, fish, etc.)’ (Желеховський 1, 131), Slu. *[v]oditi*, Cz. *uditi*, Slk. *údiť*, Po. *wędzić*. — Deriv. *вуджений*, *вудженіна*, (from Po. :) *вудзінка* here also *бужанина*, *буженина*, see s. vv. — Subst. *обкурити*, *обкурювати*, *обчадіти*, *обкоптити*; *в’яліти*.

PS. **uḡditi* ‘ts’, IE. root ***[s]uend-* : ***[s]uendh-* ‘to vanish, wither’, see в’янути.

вудіне=qud'íné Wd. for одіння.

вудка 'angle', OES. оуды Apl. (1076, Изб. Св.), оудицею Isg. (1097); BRu. вѣда, Ru. у́да, у́дочка, Бу. вѣдица, Ма. ѡди́ца, dial. ваді́ца, уді́ца, SC. iúica, Sln. [v]ódiča, ođica, Cz. udič, Slk. udiča, Po. węd[ka], LoSo. wuda, UpSo. huda. — Deriv. вѣдочка, -чник, (from *[v]úda:) вѣдѣти-[ся], вуді́ла, -льний, -льно, вуді́ння, вуді́лице; dial. вудя́льник. — Суп. і́чкѣве знаряддя для ловлі́ риби.

PS. *ǫd̥ska (dim. of *ǫda) 'ts', IE. **ankdā, root **ank- 'to bend', evidenced in Skt. ankās 'bend, hook', Gk. ágkos 'hook', agkōn 'bow', Lat. uncus 'barb', Osset. āngur 'hook, hinge', OIr. écad 'hook', a. o., Miklosich 223, Meillet Ét. 320, Kluge 9, Преображенский 2, 40; according to others PS. *ǫda is connected with Latv. iudne 'board in a sledge' and with other grades of the root vowel: Lith. indas 'vessel', Latv. eīdas 'sledge beam', Vasmer 3, 173, Шевельов 241, Machek 547, Георгиев 202, a. o.

вудкало Wd. see уділ.

вудко Wd. see уділ.

вуднис[ь]ко, вудмиско SoCr. see віднище.

вудок Wd. see уділ.

вудрѣбина=qudróbina Wd. for одрѣбина see дрѣб.

вуж [grass] snake', MUK. оужа Asg. (XVI c.); BRu. ts, Ru. у́ж, Sln. vóž, Cz., Slk. užovka, Po. węź, LoSo. wuž, UpSo. huž. — Deriv. вужі́ка, -ічка, вужі́сько, -іще, вужі́вка, вужу́ватий, Wd. вѣжа, вужѣвечь, -ѣвка, вужовник; here also GN. Уі, Ужѣк. — Суп. змі́й.

PS. *ǫž 'ts', IE. root **angr[h]j- 'snake, worm', evidenced in Lith. angis, OPr. angis, Lat. anguis, OHG. unc 'snake', Mir. esc-ung 'water snake, eel', etc.; see also vyrōp, Miklosich 223, Brückner 605, Trautmann 8, Walde-Hofmann

1, 48, Machek 552, Vasmer 1, 175, Pokorny 43, Шевельов 241, a. o.

вужі́чка, бужі́чка (Полісся, Лисенко 19) see ужі́чка.

вужі́на Wd. see ожі́на.

вужі́чати, вужі́чий : вузький.

вуз SovUk. 'university, institute, college', BRu., Ru. ts. — Deriv. вѣзі́вець, -вка, -вський. — Subst. вѣи́щий навчальний за́клад, коле́ія, університет.

SovUk. abbr. of вѣи́щий учѣбѣи́й за́клад, УР. 1, 304.

вузда́, вуздѣчка see узда́, уздѣчка.

вузі́ти see вузький.

вузі́лик see the following entry.

ву́зол, Gsg. вузла́, Wd. ўзол, rarely вузо́л 'knot, node', MUK. вузликъ (1693), OES. оузолъ, v.. узлы, въ оузлѣхъ; BRu. вѣзел, Ru. ўзел, dial. ўзол, Бу. вѣзел, dial. вѣзел, Ма. вѣзел, ўзол, SC. ūzao, Sln. [v]ózel, Cz. uzel, Slk. uzoľ, Po. węzeł, UpSo. wuzoľ, Plb. vřzdl. — Deriv. вѣзлик, вуз-лику́ватий, вузлі́стий, вузловий, вузлові́тий, вузлу-ватий, -то, -тість, вузло-в'яз, -в'язальний, -ловник. — Суп. щось зав'язане, зав'язка; бант; dial. ті́льки зав'язана в шматок тканини якáсь річ (Черкащина, Лисенко ЛБюлетень 6, 10), Wd. гудз (Стрий).

PS. *ǫzls 'ts', akin to в'язати, q. v.

вузький 'narrow; tight', OES. въ хлѣвинѣ оузыцѣ (1097), оузька, оузькую Asg. (XI c.), по ускому пути. по Узкому морю (=Marmara Sea); BRu. вѣзі́, Ru. ўзок, ўзкий, OCS. ǫzskъ, Sln. bžek, SC. ūzak, Cz. úzký, Slk. úzky, Po. wązki, LoSo. wuzki, UpSo. hužki. — Deriv. вѣзкі́сть, -ко, вузку́ватий, here also (without -k-) вузѣ[се]нький, вузі́с[т]и́нький, [з]вузі́ти, вѣзжу́вати, -ання, вужі́чий, -че, [no]вѣжчати; compounds: вузько-відомчий, -голо-

вий, -грудий, -дінний, -задий, -колийка, -колийний, -листий, -лиций, -любий, -любисть, -носий, -окий, -плевковий, -рідний, Wd. *вузькоторіва* (Грицак РМ. 4, 117) etc.; GN. *Узін*. — Syn. *неширокій, тісний*.

PS. **ʔzskʂjə* 'ts', IE. root ***angh-* 'narrow', cf. Lith. *an̄kštas*, Skt. *an̄ihū-* 'narrow', *an̄ihās* 'narrowness, chasm, oppression', Gk. *ágxō* 'I strangle', Arm. *an̄juk*, Ir. *cim-ung*, Lat. *angustus*, OHG. *engi*, *angi*, ModHG. *eng*, etc., Meillet Ét. 325, Brückner 605, Kluge 72, Trautmann 11, Walde-Hofmann 1, 48, Mikkola 3, 27, Machek 552, Pokorny 42, Шевельов 241, а. о.

вуй[ко] Wd. 'uncle', Hc. 'bear' (re. geogr. distribution cf. map of Бурячок 88-89), МУк. от... вуй (1600), вуй — auunculus (XVII с. Гептаглот 20), къ... вувн (XVII с.), OES. *вун* (XV с.), *оун*, *оу оуя*, *от...* *оуя*; Ru. *уй*, dial. *вуй*, *вуйц*, Бу. *уйкă||уйчă, вуйко||вуйло*, SC. *ujak||ujac*, Sln. *uj, ujăk||ujec*, Cz. *hojec*, OCz. *ujec*, Slk. *uj[k]o||ujec*, Po., Ca., LoSo. *wuj*, UpSo. *huj*, Plb. *vāja*. — Deriv. Wd. *вуйццо, вуйна, вуйнка, вуйчаник, вуйчина, вуйчанка, вуйковий, вуйчний, вуйкувати*. — Subst. *дідя, дядько, брат матері*.

PS. **uļjə*, IE. ***aujos* 'ts', cf. Lith. *avūnas*, OPr. *awis* 'ts', Arm. *hav*, Lat. *avus* 'grandfather' (<***aujos*), Lat. *avunculus* 'uncle', OIr. *awe* 'grandson', Goth. *awō* 'grandmother', OIc. *áe* 'great-grandfather', OHG. *oheim*, ModHG. *Oheim*, Oht, As. *eām*, E. *eme*, Du. *oom* 'uncle', etc., Срезневский 3, 1175, Zubaty LF. 17, 393, Kluge 256, Meillet Ét. 393, Brückner 637, Trautmann 21, Machek 548, Pokorny 89, Шевельов 272, (extensively:) Трубочев 1, 81-84, Бурячок 81-89, (in Polish:) А. Obrębska, *Struj, wuj, swak w dialektach i historii języka polskiego*, Kraków 1929.

вукѳмун = *uukōmun* Wd. see *екѳмѳ*.

вукѳнице = *uukōniče* Wd. for *вѳкѳница* (Засяння, Пшеп'юрська 84), see *вѳкѳно*.

вукѳрѳни = *uukōrōni* Wd. 'very much' (Засяння), first recorded in the XX с. (Пшеп'юрська 83), Po. *okropnie*. — Subst. *дѳже*.

From Po. *okropnie* 'ts'.

вѳлень, вѳлик, вѳлій, Wd. *улий, улик, улік* (Желеховський 2, 1009) 'beehive, hive', МУк. у вуляяхъ (1590), OES. *оулей* (1271 Lexicon 1049), *улий*, BRu. *вѳлей*, Ru. Бу. *улей*, М. *уліярник*, SC. *ūļjevi* 'beebrod', Sln. *ūlj* 'beehive', Cz., Slk. *ul*, Po. *ul*, LoSo. *wul*, *hul*, Plb. *vaul*. — Deriv. *вѳликѳвий*; GN. *Улічно*. — Syn. *примѳщення, житлѳ для дѳжлѳ, (природѳний): борть, колѳда, дуплѳк, сапѳтка*; (argot:) *бѳичник*, Горбач 0, 33.

PS. **uļjə* 'ts', root **ul-*, IE. ***aul-* 'hollow', cf. Lith. *aulys* 'hive', Latv. *aulis*, OPr. *aulis* 'shinbone', Gk. *aulōs* 'pipe', Lat. *alvus* (<**aulos*) 'hollow', Norv. dial. *aul* 'pipe', Miklosich 372, Trautmann 18, Brückner 593, Walde-Hofmann 1, 34, Machek 548, Pokorny 88-89; re. prothetic *v-* in *улий* cf. Шевельов 241; see also the following entry.

вѳлиця, Wd. *улиця* (Стрий) 'street', МУк. в вулицяхъ (XVI с.), у вулици (1562), на вулицяхъ (1602), OES. по оулицамъ (1076 Ізб. Св.), на оулицю, въ оулици, до... улицъ, на улицы; BRu. *вѳлиця*, Ru., Бу., Ма. *улица*, SC. *ūlica*, Sln. *ulica*, Cz. *ulice*, Slk., Po. *ulica*, UpSo. *wilica*. — Deriv. *вѳличка, вѳличний, -ик, -иця*, here also *вулѳшний, за-, пере-, про-вѳлок*. — Syn. *дорѳга (мѳж домѳми)*, АмУк. *стрѳта*.

PS. **ulica* — a dim. form of **ula*, cf. за-, пере-, про-вѳлок; the orig. meaning was 'hollow (between houses)'; as such the word is connected with root **ul-*, see the preceding entry.

вўлій see вўлень, вўлик.

вукáн see вулькáн.

вудўок Wd. 'pencil' (Угнів, Лев 9), first recorded in the XX c. — Subst. *оливець*, Лев 1. с.

From Po. *olówek* 'ts'; see also волўфо.

вулустувáти = uulustuváti Wd. 'to stroll' (Надсяння), first recorded in the XX c. (Пшеп'юрська 84). — Subst. *товктися, шибáти собою*.

Origin obscure; perhaps it is connected with *во́лость*, see s. v.

вулюцўга = vuľucúha Wd. '[wooden] plough carrier' (Надсяння), first recorded in the XX c. (Пшеп'юрська 84). — Subst. *деревянный при́лад, на я́кому везу́т плуг, щоб не ора́в доро́ги*, Пшеп'юрська 1. с.

Derived from *во́лок, волочи́ти*, see s. vv.; contrary to it the corresponding ModUk. *волоцю́га* 'tramp, vagrant' has a fig. meaning and is based on *волочи́тися* 'to stroll'.

вультáрний, SovUk. вульга́рний, 'vulgar, common, coarse, rough', ModUk., BRu. *вульга́рны*, Ru. *вульга́рный* (since 1837), Po. *wulgarny*, etc. — Deriv. *вульга́рність, вульга́рщина, вульга́ризатор, -а́ція, вульга́ризований, [з]вульга́ризува́ти[ся], вульга́ризм*. — Subst. *безсо́рбний, гидотний; пла́ський, низького сті́лю, погáного сма́ку, грубія́нський*, Бойків 90.

From Lat. *vulgāris* 'ts' (: *vulgus* 'common people'), Орел 1, 175, АкСл. 2, 924.

вультáга 'Vulgate (of Bible)', ModUk., BRu., Ru. ts, Po. *wulgata*, etc. — Subst. *латинський переклад бі́блії з IV с.*

From Lat. (Editio) *Vulgata* (: *vulgāre* 'to make public, to publish'), Skeat 696.

Вўлька dial. for Юлька 'Juliette', see Юлія; GN. : arch. form of Ёлька see во́ля.

вулькáн, SovUk. вулкáн 'volcano', MUK. вул'кány Npl. (XVII c.), вул'каны Npl. (XVIII c.), BRu., Ru. (since 1803), Bu., Ma. ts, SC. *vũlkán*, Cz., Slk. *vulkán*, Po. *wulkan*. — Deriv. *вулькáник, вулькáнище, вулькáнит, -ізм, -ічний, -ічність, вулькáновий, вулькáніза́тор, -а́ція, -зба́ний, [з]вулькáнізува́ти[ся]*. — Subst. *стіжко́ва гора́ з óтворо́м в землі, з яко́го виступа́ють матерія́ли вну́трі*, Тимченко 3, 55.

From Lat. *Vulcānus* (also *Volcānus*) 'Vulcan, the god of fire', Uk. *Вулькáн*; Тимченко 1. с., Орел 1, 174, АкСл. 2, 922.

вумáста = uumásta Wd. for омáста (Надсяння, Пшеп'юрська 84), see масты́ти.

вўндеркíнд 'wonder[ful] child', ModUk., BRu. ts, Ru. *вундеркíнд* (since 1934). — Subst. *чўдо-дити́на*.

From ModHG. *Wunderkind* 'ts', РССтонцкий 4, 221, АкСл. 2, 924.

вунтува́тися Wd. — a dial. variant of бунтува́тися see бунт.

вубйтра dial. 'ladder' (Полісся, Лисенко 23), first recorded in the XX c. — Subst. *драбі́на*.

Origin obscure.

вубól dial. (Полісся, Лисенко 23), see віл.

вупір Wd. for опір.

вўра Wd. (Buk.) 'hatred, quarrel', first recorded in the XX c. (Доцівник РМ. 2, 302). — Subst. *ненависть, ворожéча*, Доцівник 1. с.

From Rm. *urā* 'ts', Дошівник l. c., cf. also Cioranescu 875 (: *ura* 'to pray').

вурвечка Wd. for вервечка, see верв.

вурвісь = *uuvriś* Wd. 'prankster' (Засяння), first recorded in the XX c. (Пішеп'юрська 83), Po. *urwisz*. — Subst. *збиточник*.

From Po. *urwisz* 'ts' (: *urwaś*, see рвати).

вурганки Wd. see орган.

вурда, also *урда* (Желеховський 2, 1014) 'cheese made from whey', first recorded in the XIX c. — Deriv. *вурданий*, [*з*]вурдитися, *звурджений*, -ння; Wd. *вурднік* = *úrd'nik* 'пиріг з сіменного макуха' (Надсяння, Пішеп'юрська 84), *вурданий* (Желеховський l. c.) — Subst. *варена сметана з овечого або козячого молока; сів з маку або сімени*, Кузеля 62.

From Rm. *urdā* 'ts', Шелудько 2, 129, Vincenz 11, Cioranescu 876.

вуркаган argot see урка, уркач.

вурльоп Wd. see урльоп.

вурльоп'ян = *uurl'orjan*, вуроплян = *uurl'or'an* Wd. 'airplane, aircraft' (Надсяння), first recorded in the XX c. (Пішеп'юрська 83). — Subst. *аероплян, літак*.

A f/e. deformation of *аероплян* influenced by *ворон*, *ворона*; see also *вороплян*.

вурота = *vuřota* Wd. for *ворота*, see s. v.

вуруджай Wd. for урожай, see рід.

вурчати see ворчати.

вус 'mustache', MUK. вусачь (XVIII c.), OES. оусъ; BRU. ts, Ru. *yc*, Bu. *oʒc*, Sln. *vós*, Cz. *vous*, *fous*, Slk. *fúz*,

Po. *wąs*, Plb. *vós*. — Deriv. *вусик*, *вусісько*, -ище, *вусань*, -ач [*ка*], -атий, *вусонів*, Wd. *вусельник*, *вусельниця*, *вусень*. FN. *Вусач*, *Усач*, *Усенько*, *Біло[в]ус*, *Біло[в]усенко*, *Чорно[в]ус*, *Чорно[в]усенко*.

PS. *[*v*]psz 'ts', IE. root ***uondh-* : ***uendh-* 'hair, beard', cf. OPr. *wanso* 'first beard', Gk. *ionthos* (< ***vi-vondhos*) 'peach fuzz', Mir. find 'hair', OHG. *wint-brāwa* 'eyelash', a. o., Miklosich 223, Trautmann 341, Младенов 94, Георгиев 214, Шевельов 243, Pokorny 1148, a. o.; according to Machek 573 the word is connected with **vols*, see *волос*; unconvincing.

вусельник, *вусень*, *вусельниця* Wd. see вус.

вуслін = *uuslín* Wd. see ослія.

вустá dial. see устá.

вўставка dial. see ўставка.

вўтілка dial. *ўтілка* : слати 2.

вустріця Wd. see ўстриця.

вўтка see ўтка.

вўтлий, dial. *ўтлий* 'feeble, weak', MUK. вутлого Gsg. (XVII c.); Ru. *ўтлий*, OCS. *otъlъ*, SC. *ūtao*, Sln. *votel*, Cz., Slk. *útlý*, Po. *wąty*. — Syn. *слабовітлий*, *безсілий*, Тимченко 355.

PS. **otъlъ* 'ts'; according to Brückner, KZ. 46, 206, and his ED. 605, it is a compound of *o-* and *-tъlъa* (: *tlēti*, see тліти); this etymology is accepted by Machek 551, a. o.; another explanation is advanced by Vaillant, RES. 11, 203, who connects it with *o-* and *tlō* 'ground'; both etymologies are uncertain; cf. also Vasmer 2, 193, Sadnik - Aitzetmüller 279-280, a. o.

вутá, вутáтко see ўтка.

вуть-вуть! interj. see уть-уть!

вухна́ль 'horseshoe nail', ModUk. only. — Deriv. **вухна́лик**. — Subst. *цвях до підкови (з широкую голівкою)*.

From ModHG. *Hufnagel* 'ts'; f/e. influence of *vúxo* is evident.

вúxo, Wd. *ýxo* 'ear', MUK. *вухо* (XVIII с.), OES. *оухо* (XI с. Остр. ев.), въ оушию (1097) въ оуши (1117); BRu. *вўха*, Ru. *ўхо*, OCS. *ухо*, Bu. *ухо́*, Ma. *ўхо*, SC. *iħo*, Slh. *iħó*, Cz., Slk., Po. *ucho*, LoSo. *wucho||hucho*, UpSo. *wucho*, Plb. *vauħii*. — Deriv. *вўш[еч]ко*, *вушанка*, *вухань*, *-á[с]тий*, *вушний*, *-ик*, на[в]ушник, подушка, без-, довто-, клопо-вўхий; Wd. *вўсьо* (Горбач 7, 35); FN. *Вухань*, *Ухач*, *Безвўхий*, *Безўшко*, а. о. — Syn. *орган слуху*, *слуховий прилад*, Тимченко 355.

PS. **uzo* 'ts'; like many other terms for parts of the body, this word occurs also in other IE. languages; it derives from the root ***ōus-*, cf. Lith. *ausis*, Latv. *ausis*, OPr. *āusins* Apl., Av. *uši*, Gk. *oīs*, Lat. *auris* (<**ausis*), Alb. *vesh* (<**ōus-*), OIr. *āu*, *ō* (<**ausos*), PN. *Su-ausiā*, Goth. *ausō*, OHG. *ōra*, MHG. *ōre*, ModHG. *Ohr*, Du. *oer*, AS. *ēare*, Oic. *eyra*, E. *ear*, etc., Miklosich 371, Kluge 275, Trautmann 18-19, Skeat 187, Brückner 592, Machek 548, Pokorny 785, Шевельов 241, а. о.

вўчень dial. see ўчень.

вуш, **вушівесь**, **вушівий**, etc. Wd. see воша, вошй-весь, вошівий, etc.

вушійнок Wd. see шійя.

вушўла dial. see ошўла.

вўшанка Wd. 'ribbon, riband', first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 131). — Subst. *застяжка*.

Derived from *щепити* 'to graft', viz. **вз-šcer-n-зка*, root **šcer-*, see щеп.

вх... see ух... and х...

вхёкаться see хё!

вхід : ходити.

вхїтний Wd. see хотїти.

вхорёшити see хорёший.

вційнок dial. 'fishing fence, enclosure' (Подністров'я), first recorded in the XX с. (Дзєндзелівський ЛБюлетень 6, 41). — Subst. *частїна кїтцїя, в якїй затрїмується зловлена рїба*.

Origin obscure; perhaps from Rm. *țineā*, *țin* < Lat. *tenēre* 'to hold, keep', cf. Cioranescu 841.

вцїлити see цїль.

вч... see уч...

вчадіти see чад.

вчас : час.

вча́сток = уча́сток, see участь.

вча́ти dial. see вцїати.

вчёра dial. for вчёра, see учёра.

вчин, **вчинїти** see чин.

вчїти see учити.

вчїп Wd. see чїпати.

вчёвпати : чёвпати.

вчоловічення see чоловік.

вчу́ти : чу́ти.

вш... see уш... and ш...

вша́ди SoCr. 'everywhere' (Желеховський 1, 132), first recorded in the XIX c.; Slk. *všade*. — Subst. *всю́ди*, Желеховський 1. с.

From Slk. *všade* 'ts'; see also *вса́[г]де*, *вса́[г]ди*, *всю́ди*, etc.

вша́к Wd. 'yet, however, nevertheless' (Желеховський 1, 132), first recorded in the XIX c.; Po. *wszak*. — Subst. *та́ж[е]*, *а протé*.

From Po. *wszak* 'ts', Richhardt 112.

вша́три собі Wd. 'to remember', ModUk. only (Желеховський 1, 132). — Subst. *запам'ятáти собі*.

Origin obscure; the connection with *ша́прó* 'tent', though possible, cannot be substantiated.

вшелéпатися Wd. : шелéпати.

вшеметáти Wd. : шемтáти.

вшетéний arch. 'immoral, disorderly', MUK. вшетечная (XVI c.), вшетечніе Apl. (XVII—XVIII c. Интермедії 34, 81), Cz. *všitek*, Slk. *všetok*, Po. *wszytek*, *wszystek*. — Subst. *неря́дний*, *розту́сний*, *блудний*, Тимченко 361.

From Po. *wszeteczny* 'ts', Brückner 636.

вша́ткий, **вша́ток** Wd. (Cr.) 'all, whole', MUK. вши-ток, вшиски (XVII—XVIII c. Интермедії 34, 81), Cz. *všitek*, Slk. *všetok*, Po. *wszytek*, *wszystek*. — Subst. *весь*.

From Po. *wszytek*, *wszystek* 'ts', cf. Brückner 635–636, Stanislav OrPictus 799; see also **вша́к**.

вша́ця Wd. 'plantlouse, aphid', ModUk. only. — Deriv. Wd. *вша́цяцьбу́ка*. — Subst. *нопелі́ця*, Wd. *мшáця*. Желеховський 1, 132.

Derived from *вош*, q. v.

вшквáрити : шквáрити.

вшквéркати Wd. 'to shrink up', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 132). — Syn. Wd. *зчвéркати*.

The word seems to be a prefixed contamination of *шквáрити* and *чвéркати*, see s. vv.

вшкóдити : шкóдити, see шкóда.

вшолóпати : шолóпати.

вшпатáти Wd. : шпáти.

вшто́нь see ушто́нь.

вшугну́ти : шугну́ти.

вш... see уш...

вша́ти, also **вча́ти** dial. 'to begin, start', first recorded in the XIX c., Po. *wszcząć*. — Syn. *почáти*, dial. *сча́ти*.

PS. **vz-čęti* 'ts', root **-čъn-* : **-čę-*, see *почати*.

вшелочáти Wd. 'to curdle, coagulate', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 132). — Syn. *підсто́ятися*. From **vz-čel-ok-ěti*, root **čel-*, see *чолó*.

вшепáти : шепáти.

вшерть = ушерть.

вшибну́ти : шибну́ти, see шибáти.

Вшиж GN. Vschyzh (OES. castle on Десна-river, XI—XIII c.), OES. Вшижъ, Вшижскъ (ЭСл. 7, 462), Шижъ, Вжище (Семенов 1, 568), BRu., Ru. ts. — Syn. (later name:) *Трубчéвскъ*, Грушевський 2, 337.

Origin obscure; the form *Вшиж* seems to be connected with the word *чиж* 'siskin' (**Vz-čiz-b* < **Vz-čiz-bje*), cf. such formations as *возлі́ся* (< **vz-lěs-bje*), *возлóб'я* (< **vz-lěb-bje*), *узгі́р'я* (< **vz-gor-bje*), *узді́р'я* (< **vz-dvor-bje*), and, further, such pairs as *узбі́ч* (< **vz-boč-ь*) : *узбі́ччя* (< **vz-boč-bje*); in this connection *Вшиж*

(<**Вичиже*) would mean 'place where siskins gather, siskins' place'; yet, two other forms of the name : *Вжице* and *Щиж* prove nothing for this etymology and point to other roots, viz. *вуж*, or *щиголо*, as to their source; re. the history of the castle cf. Грушевский I. с., Тихомиров 368—369, Б. А. Рыбаков : По следам древних культур. Древняя Русь, 98—120.

вщухнути = ущухнути, see ущухати.

в'юга : віти 1.

в'юк 'back load, burden, pack; pack saddle', MUK. на вюки (XVIII с.), уюкъ, OES. юкъ; BRu. уюк, Ru. вьюк (since 1563 Корш Archiv 9, 506), Бу. юк. Ро. *juki, juczny*. — Deriv. *в'ючак*, [на-, по-] *в'ючити*, *в'ючитися*, *в'ючний*. — Subst. *вантаж на спину тварини*, Орел 1, 175.

The word is generally derived from Tk. Osm. *jūk* 'ts', Miklosich 106, Корш I. с., Radloff 3, 586—587; 4, 180, Berneker 1, 458, Преображенский 1, 106, Menges Festschrift Čyževskij 183—184, Дмитриев 23, Роголь 183—184, а. о.; re. other, inconvincible, etymologies cf. Vasmer 1, 244.

в'юн, dial. воюн (Сумщина, ЛБюлетень 9, 106) 'river loach, gudgeon; blockhead', MUK. вюни Apl. (1740), BRu. уюн, Ru. вьюн. — Deriv. *в'юнець*, *в'юнчик*, *в'юнчок*, *в'юнкий*, *в'юнкість*, -ко, *в'юнбвий*, *в'юнитися*, MUK. вюнний (XVIII с.); FN. Б'юн; GN. *Б'юн*, *Б'юниця*, *Б'юнкі*, *Б'юнище*. — Syn. *риба Cobitis fossilis, ніскуп, нискуп*.

Derived from віти 1. see s. v.

в'ючити[ся] : в'юк.

В'югр see Вігор.

в'ядро = *в'ядро* Wd. for *відро* (Засяння, Пшен'юрська 83), see s. v.

в'яз Ulmus L. : 'elm-tree; ide; band, clasp', MUK. от вяза (XV с.), OES. вязъ (XIII с.), BRu. Ru. ts, SC., Sln. *věz*, Cz. *vaz*, Po. *wiąz*, LoSo. *wjez*, UpSo. *wjaz*. — Deriv. *в'язок*, *в'язель*, *в'язбвий*, GN. *В'язова*, *В'язове*, *В'язовць*, *В'язовок*. — Syn. *б'єрест*, Wd. *ілем*, *ільма*, *лем*, *ульм*.

PS. **vęzъ* 'ts', IE. root ***uīg-* 'elm', cf. Lith. *vinkšna*, Latv. *viksna*, OPr. *wimino*, Alb. *with* 'elm', Pederson KZ. 36, 335, Trautmann 360, Mikkola BB. 22, 246—247, Pokorny 1177, а. о.; re. other, inconvincible, explanations cf. Vasmer 1, 244.

в'язати, в'язу, в'яжеш 'to tie, bind, fasten, unite', MUK. вязане (1596 Зизаний), везати — ligo (XVII с. Гептаглот 17), вязати (XVII с.), вязать (XVIII с.), OES. вязати; BRu. *в'язуць*, Ru. *в'язать*, OCS. *vęzati*, Bu. *в'єзъ*, Ma. *везе*, SC., Sln. *vézati*, Cz. *vázati*, Slk. *viazat'*, Po. *wiązać*, LoSo. *wjezaś*, UpSo. *wjazać*. — Deriv. *в'язатися*, *в'язальний*, -ник, -ниця, *в'язальце*, *в'язаний*, -нка, *в'язель*, -ень, *в'язи*, *в'язила*, *в'язи*, *в'язка*, -кий, -кість, -ко, -куватий, *в'язнення*, *в'язний*, *в'язниця*, -ничний, -нівський, *в'язочка*, *в'язь*, several prefixed formations : *ви'в'язатися*, *від-*, *з[а]-*, на-, *від-*, по-, *при-*, у- *в'язатися*, along with corresponding iter. forms : *ви-*, *від-*, *з[а]-*, на-, *від-*, по-, *при-* у- *в'язуватися*, etc.; MUK. вязанка (XVIII с.), вязане (XVII с.), на вязаня (XVIII с.), вяжу-чисе (XVII с.), у вязенствѣ (1511), за вязня (1660), вя-зене (XVII с.), въ вязилищи (XVIII с.), вязити (XVII с.), пят вязок (XVII с.), вязковою Gsg. (XVIII с.), вязневого (XVIII с.), вязнут (XVII с.), вязнь (XVI с.), вязовати (XVI с.), вязочку Asg. (XVII с.), вяз (XVI с.), о вязню (XVIII с.). — Syn. *сполучати*, *співовати*; *плести*, *сплітати*.

PS. **vezati* 'ts', IE. root ***engh-* : ** *angh-* 'to narrow, tie, bind', cf. Gk. *ágxō* 'I lace', Lat. *angō* 'I tighten'; prothetic *v-* comes either from the words which have *ts* root in *o*-grade, as e. g. OCS. *oza* 'bond, tie', *oza* 'narrow', and particularly *szvozsz* 'bond', or from some blending, possibly with OCS. [po]vrēsti : *vrzō* 'tie', Meillet *ét.* 215, Hujer LF. 42, 222 - 227, Брандт РФВ. 22, 115 - 116, Pokorný 42, Шевельов 239, а. о.

в'якати Wd. see в'ячати.

в'ялий, в'яліти see в'янути.

в'ялѡзити : ялѡзити.

в'янути 'to fade, wither, grow weak; to ache, pine away (of a heart in grief)', OES, увяднуть, BRu. *вянуць*, Ru. *вянуть* (since 1704), OCS. *uvęnōti*, *uvęljzjati*, Bu. *вѣхна*, Ma. *вѣне*, SC. *venuti*, Sl. *veniti*, Cz. *vadnouti*, Slk. *vädnuť*, Po. *więdnąć*, LoSo. *wędnuś*, UpSo. *wjadnuć*. — Deriv. *в'янення, за-, зі-, зо-, по-, при-, у-в'я[ну]ти, [за-, зі-, зо-, по-, при-, у-] в'ялий, в'яліти*. — Syn. *марніти, мізерніти, сохнути*, Деркач 100.

PS. **vednōti* 'ts', iter. **vedati*||**vedjati* 'ts', IE. root **[s]uendh- : **[s]uondh- 'to vanish, wither', cf. OHG. *swinton* 'to recede, fade', AS. *swindon* 'to wither', MHG. *swenden*, ModHG. *verschwinden* 'to waste'; see also *вудити*; Matzenauer IF. 8, 4, Miklosich 380, Преображенский 1, 111 - 112, Brückner 620, Pokorný 1047, 1148, Шевельов 231, а. о.; re. other, inconvincible, etymologies cf. Vasmer 1, 245.

В'яр see Бірор.

в'ярус Wd. 'bold [young] man' (Львів), first recorded in the XX c. (Горбач 6, 19), Po. *wiarus* 'ts'. — Subst. *відважний буюдець*; Wd. syn. *цваньк, шац-хлопця*, Горбач I. с.

From Po. *wiarus* 'ts' (: [swoja] *wiara* 'one's own') *faith* Горбач I. с.

в'ятер dial. see ятір.

в'ятичі Npl. 'Viaticians' (name of OES. tribe), OES. вятичи (1377 Лавр. I, 14, 15), отъ вятичъ (ibid. 83), BRu. *вяцічы*, Ru. *вятими*, Po. *Wiatycze*. — Syn. *східнослов'янське плем'я в басейнах річок Окії, Угри, Москові й у верхів'ях Дону*, Грушевський 2, 316.

The name seems to be derived from PN. *B'ятко* (or *B'яток*) < **Vętzko* (or **Vętzks*), root **vet-* 'more', see В'ячслав; this explanation is accepted by the majority of scholars, e. g. by Niederle 4, 190, 194, Perwolf Archiv 4, 65; 7, 593, Brückner ZONF. 2, 154, Vasmer ZfslPh. 2, 540, and his ED. 1, 246, а. о.; Шахматов suggested the derivation of в'ятичі from the Ce. tribe of *Venetes* following Браун 334, cf. Archiv 33, 61; others tried to connect it with *Antes*, Mikkola 1, 8; in Old Ruś chronicles в'ятичі are often mentioned together with радимичі and their names are derived by the chronicler from the personal names *Radim* and *Viatko*; contrary to that Vernadsky suggests an Iranian provenance of both names : "for *Radim* we may quote the Ossetian word *rad* ('order', 'line'), and for *Viatok*, the Ossetian *faetaeg* ('leader')", cf. his *Ancient Russia* 320; re. other, inconvincible, derivations of the name *в'ятичі* cf. Vasmer 1, 246, Jakobson Word 8, 389, Budimir СФ. 2, 129, а. о.

в'ятір dial. see ятір.

В'ятківка GN. Vyatkivka (name of a village in Вінницьа-district in Ukraine), ModUk. only.

The name is derived from PN. *B'ятко* or *B'яток*, see в'ятичі.

В'яхань GN. Vyakhań (name of an OES. castle on Тернь-river, XII c.), OES. Бяхань, Выхань, Евхань (Гру-

шевський 2, 603), Ru. *Вяхань, Бяхань*. — Syn. (later name:) *Городище*, Грушевський, l. c.

Origin obscure; perhaps it is a possessive adj. toponym derived from PN. **В'яхан* (: **В'ях* < *В'ячеслав*, q. v.); the forms Бяхань, Вьехань, Евхань would be f/e. deformations of the orig. В'яхань.

в'яхрѡ, *вихрѡ* argot 'sheaf', first recorded in the XX c. (Горбач 0, 21). — Subst. *в'яхрѡ*.

An argot deformation of *в'яхоть*, see s. v.; Горбач admits BRu. influence on в'яхрѡ.

В'яцковичі GN. Vyackovychi (name of a village in Дорогичин-district, Western Ukraine), ModUk. only.

In view of the relatively late historical records the name may be considered either a derivative of *Я'цко* (: *Іван*), viz. *о Я'цковичі* > *В'яцковичі*, or dial. deformation of orig. *В'ячковичі*, (cf. GN. *Więckowice* in Poland); the latter form would point to OES. Вячко (< *В'ячеслав*, see s. v.) as to the source of the patronymic; see also в'ятичі, В'ятківка, В'яхань.

в'ячати, Wd. also в'якати (Lk.-Bk. Falkowski-Pasznycy 121) 'to bleat; screech', first recorded in the XIX c., Ru. *в'ячать, в'якати*, Бу. *в'як, в'якам*, SC. *vikati, vekétati*, Slv. *vikniti, vékati, vécati*. — Syn. (*про козю* :) *мékати*; (*про сови* :) *у'якати, н'якати*.

An o/p. interj. imitating the voice of goats (в'ячати) or owls (в'якати); according to Горяев 62, it is connected with Skt. *vákati* 'to speak', Lat. *vox* 'voice'; unconvincible, cf. Преображенский 1, 111, Георгиев 147, а. о.

вяче OES. see в'яще.

В'ячеслав PN. 'Vyacheslav, Wenceslas', MUK. Вятслава Gsg. (1484 Пом'яник 31), OES. Вячеславъ (1377 Лавр. 1,

10), Вячеславу Dsg. (1377 ibid. 108), BRu., Ru. *Вячеслав*, Cz. *Václav, Václav*, Po. *Wię[ę]sław, Wiesław*, (from Cz. :) *Wacław*. — Deriv. *В'ячеславів, В'ячеславович*, OES. Вячко; GN. *В'ячеславка*; see also в'ятичі, В'ятківка, В'яцковичі, В'яхань.

PS. **Vetjeslavъ* — a compound : **vetje* 'larger, more' (cf. в'яще) and **slava* 'glory, fame', the name means : 'he whose glory is bigger', cf. Loewenthal WuS. 9, 177, Miklosich Bildung 47 and 140–141, Brückner 620, Mikkola 1, 8; 2, 198, Taszycki 1, 59, Георгиев 138, Герус-Т. OnUVAN, 30, 64; in accepting this etymology Taszycki 1, 59 and 128–129, lists some other interesting names with **vetje*- in the first part, viz. *Więcemił* (: *Vencemilo* 1230), *Więcimir* (: *Vencemir* ca. 1242), *Więcerad* (: *Veceradus* XII c.) as well a fem. derivative *Więcysława* (: *Venceslaue* XII c.); contrary to his own explanation in Bildung, l. c., Miklosich in his ED. 381 connects this name with **věньсь* 'wreath'; he is slavishly followed by Kluge – Götze 685 (s. v. : *Wenzel*); this etymology, however, is as unconvincible as that of Ильинский ИзвОРЯС. 23 : 1, 146–147, connecting *В'ячеслав* with Lat. *vincō, vincere* 'to conquer', or the explanation of Младенов 64 (: Skt. *vánati, vanōti, vančati* 'he wants', ModHG. *wünschen* 'to wish'), cf. Vasmer 1, 247 (here falsely : „Младенов 65" instead 64, repeated with mistake in the Ru. edition of Vasmer ED., Москва 1964, 378); OES. dimin. form Вячко has its WS. correspondent in OPo. *Więcек* (: *Wecek* XIII c., *Venczkone* 1230, *Wenckoni* 1270) cf. Taszycki 1, 127; other dimin. forms might be extracted from ethnonyms, e. g. **В'ят* (see в'ятичі), or from geographical names, e. g. **В'ях* (see В'яхань); as one of the arch., but attractive personal names PN. *В'ячеслав* is more and more revived in the ModUk. anthroponymy, cf. Gauk 27, Левченко 24, 47, though its occurrence in the MUK. period was not too high (frequency : 1 in Пом'яник of 1484, cf. Тарнавська 128);

contrary to other names in -слава the fem. *В'ячеслава* is extremely rare in ModUk.

в'яще arch. 'more', *в'ящий* arch. 'bigger, larger', OES. *вяще* (XI c. Остр. ев.), *вяче*, *вящий*, *вятшей*, Ru. *вѣщ[и]е*, Ma. *вѣч'е*, SC. *věč*, Sln. *več*, Cz. *vice*, *větší*, Slk. *viac*, *väčši*, Po. *więc*, *większy*, LoSo. *wjecej*, *wjetšy*, UpSo. *wietši*, *wja-cy*. — Subst. *більше*.

PS. **vetje*, **vetjъ[jъ]* 'ts', being a comparative of **veljъ*, see *вѣлий*, *вѣлікий*, *В'ячеслав*; Miklosich 381, Ильинский ИзвОРЯС, 23 : 1, 146, Brückner 620, Mikkola 1, 8; 2, 198, Machek 564, Vasmer 1, 247, Георгиев 139, Sadnik-Aitzetmüller 330, а. о.

Вьехань OES. see *В'яхань*.

Г

Г, г — the fourth letter of the Uk. alphabet, MUK. and OES. name глаголь from OCS. *glagoli* 'speak'; numerical value — 3; in OUk. it alternated with *х*, e. g., *кѣнѣхъчичи* (1073, Срезневский 1, 505), or was dropped entirely, e. g. *осподаря* (1151, Крымский 1, 119).

г prp. Wd. (Lk.) 'towards, to; in, at', first recorded in the XIX c. — Subst. *к*; *в*, *у*,

A voiced correspondent of *х* (<*кх*>), see s. v.

га! interj. 'ha!, eh!, hey!', also to turn to the right (for horses or oxen), MUK. *га* (1736 Интермедіі 104); SC. *hā!*, Slk. *há!*, *ha!*, Po. *ha!* — Deriv. [*га*] *іа́кати*, -ання, *іа́кнути*, -нення, *ноіа́к[ув]ати*, -ання, *га - га!* — Syn. *a!*, [*а!*]

A primary PS. interj. **ha!*, IE. ***ha!*, corresponding to Skt. *hā*, Gk. *há*, *hā*, Lat. *ha*, ModHG. *ha*, Fr. *ha*, etc., РССтоцький 3, 149, Rozwadowski JP. 5, 181, Sławski 1, 390, Schwentner 18 - 19, Pokorny 497.

габá 'a kind of white coarse (Turkish) cloth; border, edge, hem (of a cloth)', MUK. *габи* Gsg. (1678), *габа* (XVIII c.), *двохъ габъ* (XVIII c.); BRu. *ts*, Ru., Bu. *абá*, SC. *aba*, Slk. *hába*, Po. (from Uk.): *haba*. — Deriv. Wd. *іа́бка*, *іа́б'юк*, *іа́б'юк*. — Subst. *іру́бе*, *бі́ле сукно́*, *плáх-та*; *бурка від дощю з цього сукна в Туреччині*; *смі́га на жатері́ іншого ко́льору*, Бойків 92.

From Tk. Osm. *aba* 'ts', the ultimate source being Ar. *aba* 'ts', Тимченко 497, РССтоцький Slavia 5, 7, Berneker 1, 22, Преображенский 1, 39, Lokotsch 1, а. о.

габа Wd. 'wave', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 133), Slk. dial. *hab* (Matzenauer LF. 7, 211). — Subst. *хвіля*, *філя*.

From Hg. *hab* 'ts', Гнатюк ЕЗб. 30, 337; cf. also Верхратський Archiv 3, 163.

габаз Wd. see *хабаз*.

габан'єра 'habanera', ModUk. only. — Subst. *еснанський танок*, Орел 1, 176.

From Sp. (*danza*) *habanera* 'Cuban dance imported from the Caribbean', named after *Havana* 'Havana', the capital of Cuba, see *гавана*.

габар'їт see *габар'їт*.

габати, Lk. *габати* 'to object, oppose; to importune, bother, molest', MUK. *габати* (XVII—XVIII c. Інтермедії 237), *габаю*, *принагляю...*; *наприкр'яюся*, *габаю* (1627 Беринда), OUK. *габа[ю]ть* (1347), *габати* (1388), *габать* (1420), OES. *габати*; BRU. *габ'яць*, Bu. *габам*, Slk. *habat'*, Po. *gabać*, na-, za-*gabуваць*; Deriv. *габати*, *нагабати*, MUK. *габанье* (XVII c.), OUK. *габаня* Gsg. (1388). — Syn. *займати*, *турбувати*, *непокоїти*; MUK. also *оскаржувати*, *позивати*, Тимченко 497.

PS. **gabati* 'ts', IE. root ***ghabh-* 'to seize, take', cf. Lith. *gabenú*, *gabénti* 'to bring, convey to', *gabús* 'able', *gebéti* 'to be able', dial. *guóbtí* 'to snatch up', Skt. *gábhasti* 'forearm, hand', Lat. *habēre* 'to hold, have', OIr. *gaibim* 'I take', Goth. *gabeigs* 'rich', *giban* 'to give', OHG. *gēban*, ModHG. *geben*, a. o.; PS. **gabati* is related by apophony to OCS. *gobino* 'prosperity'; Zubatý 2, 97, Meyer KZ. 63, 102–104, Berneker 1, 287–288, Преображенский 1, 112, Brückner 130, Trautmann 74, Machek 119, Sławski 1, 243, Горбач 7, 36, Pokorny 407–409, a. o.

габѣл[ь]ок Wd. see *габѣл*.

габз, габза Wd. see *хабз, хабза*.

габзьований *парах* of 1861 (Основа 8, 16) of obscure meaning, cf. Желеховський 1, 133, Гринченко 1, 262. Perhaps it is a dial. deformation of *гаптований* ('гаптувати'); see also *хабз, хабза*.

габіг, also *габік* Wd. 'bowler, billycock' (Galicia and Buk.), ModUk., Po. dial. *habik* (Stryj). — Subst. *твердий капелюх, твердіяк, твердячок*; syn. Ed. *котелок, котолок*, Wd. *мелюн, мелюник*, Lk. *пінч*, Buk. *півциліндр*, Наконечна 102–104.

From ModHG. *Habig* — the name of a hat-factory in Vienna (established in 1863), Наконечна 1. c., РССтоцький 4, 236.

габілітація 'habilitation: defence of a scientific thesis in a University, post-doctoral examination', ModUk., BRU. *габілітація*, Ru. *габилитация*, Po. *habilitacja*, etc. — Deriv. *габілітаційний, габілітований, габілітувати[ся]*, -ання. — Subst. *університетський іспит (після докторату)*, що університет викладає в університеті, Кузеля 62.

From Lat. *habilitatio* 'ts', (: *habilis* 'easy to handle, able'), Орел 1, 176.

габіг 'monk's habit (cassock)', MUK. *габит, габ'їт* (XVII c.), Po. *habit*. — Subst. *черніча р'аса*, Орел 1, 176.

From Lat. *habitus* 'condition, dress, attire', Skeat 256; see also the following entry.

габіг 'habitus; general appearance'; MUK. *габ'їг* (XVII c.), BRU. *ts*, Ru. *габитус*, Po. *habitus*, etc. — Subst. *стан (здоров'я)*, *вигляд*, Кузеля 63.

From Lat. *habitus* 'condition', see also the preceding entry.

габлá dial. 'sail-rope' (Нижне Подністров'я), first recorded in the XX c. (Дзєндзєлівський ЛБюлетєнь 6, 41). — Subst. *одін з двох мотузків для одержування п'яруса*.

From ModHG. *Gabel* [-schnur] 'ts'; see also the following entry.

габлi, габліна Wd. 'veal', first recorded in the XIX c. (Жєлєховський 1, 133); Ru. *габѣлок*. — Deriv. *габѣл[ь]ок, габельковий*. — Subst. *мел'ятина*.

The word seems to be borrowed from ModHG. *Gabel* 'fork'; in connection with *габѣлок||габѣл[ь]ок* 'young ox' cf. such designations as *Gabelbock* 'four-year old buck', *Gabelhirsh* (= *Gabeler*) 'brocket', *Gabelpferd* 'thiller', etc.; it is at all events not connected with Lat. *abellus*, as suggested by Кузєля 62, Тимченко 498 and followed by Ващенко 16-17; see also **габлi**.

габóв! interj. — exclamation of Hc. lumberjacks at work: 'down!', first recorded in 1899 by Шухевич 1, 180.

Origin obscure; perhaps it is a dial. Isg. of *габа*, q. v., with emphatic transfer of the stress.

габоритловати SoCp. 'to bother', first recorded in 1671 (Дже StSl. 7, 163). — Subst. *безтоко́вити, непоко́вити*.

From Hg. *háborit* 'ts', Дже 1. c.

габо́рт Wd. 'toilet' (Романів, Львівщина), first recorded in the XX c. (Горбач 7, 36) — Subst. *вихо́док*.

From ModHG. *Abort* 'ts', Горбач 1. c.

габу́з Wd. see **хабáз**.

габу́к Wd. (Hc.) 'swift current, rapids', first recorded in 1899 (Шухевич 1, 227). — Subst. *гузькє місце в ріці, де вода з шумом течє вниз, бистринá*.

From Rm. *hăbăuk* 'swift', Cioranescu 388.

габцовати 'to catch', ModUk. — Syn. *xanátu*.

Origin obscure; perhaps it is a dial. deformation of *зиптувати*, see **гапт**.

гав! interj. expressing the barking of a dog: 'bow-wow!' first recorded in the XIX c.; Ru. *гав!*, Bu. dial. *гав-гав*, SC. *au!*, Cz. *haf!*, Slk. *hav!*, *haf!*, Po. *haw!*, *haf!*, LoSo. *haw!* — Deriv. *гавє!*, *гав-гав!*, [за-, по-]гавкати, -ання, гавкнути; Bk. *гавіччити* (Кміт 39); PN. *Гавкїн, Гавкї-ха*; here perhaps *гава* 2.

A primary o/p. interj., Rozwadowski JP. 5, 136, РССтоцький 3, 149, Sławski 1, 410; re. its connection with *гава* 1. cf. Berneker 1, 291, Vasmer 1, 248.

га́ва 1. and **ра́ва** 'crow; yawner, gaper', ModUk., Ru. *га́ва* (see Vasmer 1, 248), Slk. *gávас*, Cz. dial. *hava-řiti*, Po. *gaworzyć*. — Deriv. *гавєн, гав'ячий, [про]гавєти, прогавєлений, -єння*; (from *гава*): *гавѣла, гавєня, гав'ячий, гавєти[ся]*; FN. *Гáва, Гáва, Гавєничук*; see also *гавєти*. — Syn. *ворона; роззява*.

PS. **gava* 'ts', root **gav-* being an apophonic variation of **gov-*, see говорить, Berneker 1, 297, Christiani Archiv 35, 622, a. o.; its connection with Lat. *gāvia* 'mew, seagull' is questionable, cf. Walde-Hofmann 1, 385, Vasmer, l. c.

ра́ва 2. Wd. 'dreadful object: ghost, specter, phantom, spirit' (Стрий: in the children's language), first recorded in the XX c. — Deriv. *гавка, гавочка*. — Subst. *страхóвище*.

Origin obscure; perhaps it is connected with **гав!** — interj. imitating the voice of a dog while frightening children, cf. *гаў-гаў, га́ва* = дит. собáка, Горбач 7, 36.

гавáна, 'Havana (cigar)', BRu. *гавáнна*, Ru. *гавáнна*, Po. *hawanna*. — Syn. *гавáньська ци́пра*.

Named after *Habana* 'Havana', the capital of Cuba, Орел 1, 176, Klein 1, 708.

гавановий dial. deformation of гебановий, see гебан.

гавань 'harbour, port; haven', MUK. до... гавану (XVIII с.), BRu. ts, Ru. *гавань* (since 1780), MRu. гавон (1697), гаван (1702), гавень (1731). — Deriv. *гаванський*. — Subst. *зато́ка, морська при́стань, порт; місце, відгороджене від морських хвиль, де б можна представити суднам*, Тимченко 498.

Borrowed in the XVIII с. from Du. *haven* 'ts', Тимченко 1 с.; cf. also Преображенский 1, 113, Meulen 78, Vasmer 1, 248, Аксл. 3, 7, а. о.

гави́ця 'howitzer', ModUK. BRu. *га́уби́ця*, Ru. *га́уби́ца* (since 1790), *гауби́ца* (1697), Po. *haubica*, Sln. *havičica*, Cz. *haubice*. — Subst. *коротка гармата, що стріляє під великим кутом; дає зовіслю траєкторію*, Бойків 92.

From ModHG. *Haubitze* 'ts'; the medium of Po. *haubica*, suggested by Sławski 1, 411, is to be rejected on account of the accent.

гаведа Bk. 'nest of snakes; lair', first recorded in 1934 (Кміт 39). — Subst. *міздó гадю́к; га́впа*.

The word seems to be a tabu-deformation of *га́впа*|| *га́впа*.

гавган Wd. see галган.

гавельок 'havelock, Havelock mantle', ModUK. only — Subst. *безрукáвка з різрізами для рук спєреду під пєрїною*, Бойків 92.

From E. *havelock* 'light covering for cap and neck', named after Sir Henry *Havelock* (1795-1857), Klein 1, 708.

гавз, гауз, AmUK. 'house', first recorded in the XX с. — Deriv. *гавзик, гавзók, гавзкіпер[ка], гавзмен*; Bk. *гавзувати* (Кміт 39). — Subst. *хата, дім, будинок*, Білаш 164.

From E. *house* 'ts', Приймак РМ. 2, 449, Білаш 1 с., Жлуктенко 121.

гавзá 'villainous, scoundrelly man or woman', ModUK. only. — Deriv. *гавзáтий*. — Syn. *идка́, погáна лю́дина*.

Origin uncertain; perhaps it is based on interj. *гав!* with a fig. meaning 'barking person, dog'; the connection with *гавз* 'house', though possible, cannot be substantiated.

гавзлепер Wd. 'house-teacher', first recorded in the XX с. (РССтоцький 4, 236). — Subst. *домáшній учі́тель*.

From ModHG. *Hauslehrer* 'ts', РССтоцький 1 с.

гавзмайстер Wd. 'house-keeper', first recorded in the XX с. (РССтоцький 4, 217). — Subst. *(ста́рший) дві́рник*.

From ModHG. *Hausmeister* 'ts', РССтоцький 1 с.

гавити see гáва 1.

гáвка Bk. (Кміт 39) dial. for гáлка 1.

гáвкати see гав!

гавлїд, also явлїд *argot* 'ox, bull', first recorded in the XX с. (Горбач 0, 25). — Deriv. *гавлї́дка, гавлї́та, авлї́да* (-коровá), *гавлї́ста* (-товáр), *гавлї́дя, явлї́дник* (-мєл́я), *авлї́дник* (-настї́ж), Горбач 1 с.

From Gk. *i* [a]jfeláda 'cow', Горбач 1 с.

гавóт see гавóт.

гавптвáхта, SovUK. гауптвáхта 'chief sentry; military prison', ModUK.; BRu., Ru. *гауптва́хта*. — Subst. *го́ловна́ стóрбжа*.

From ModHG. *Hauptwache* 'ts', Горбач 6, 16.

гáвпа see гáвпа.

гавра́н see гáйворон.

Гаврас — Wd. f/e. deformation of *Гера́сій*, influenced by *Гаврі́л*, see s. vv.

Гаврі́л arch., **Гаврі́ло** PN. 'Gabriel', MUK. Гаврі́ла Gsg. (1484 Пом'яник), Га[в]ріла Gsg. (1594 АЮЖМУ. 43), Гаврыла Gsg. (1583, 56 ibid.), Гаврі́л : мужъ Бъ або Бжій (1627 Беринда), OES. Гауриль (XI с. Остр. ев.), Гаврі́л (XI—XII с. Miklosich LPGL. 125); BRU. Гау́ріла, Ру. Гаврі́л, OCS. Gav[ъ]rils, Gauri[ъ]ls, Бу. Гаврі́л, SC. Gavrilo, Cz., Po., LoSo. Gabriel. — Deriv. Га́врик, Гаврі́лик, Гаврі́л[оч]ко, Гаврі́льцо, Гаврі́лович, Гаврі́лівна; FN. Га́вріх, Га́вріш, Ге́врик, Га́вріліа, Га́врілко, Га́врілович, Га́вріленко, Га́врільченко, Га́врісе́нко, Га́врілішин, Га́вріліський, Га́врілівський, Га́врілє, AmUk. Га́вріляк; GN. Га́врілієна, Га́врілієський, Га́врілієць, Га́врілієва, Га́врілієва Слобода. — Subst. сі́млі Бо́жой, до́рієнне Бо́гові; найста́рший а́нгол, Ірклієвський 166.

From Gk. *Havriil* (< *Gabriel*), the ultimate source being Hb. *Gabriel* 'God is mighty; man of God, vir Dei', Hastings 2, 75, Wittycombe 56, Герус-Т. 37, 66; as indicated by deriv. it is one of the popular names in Ukraine (frequency in 1484: 10, Тарнавецька 125).

гавря see гайворон.

гавчик dial. 'small fishing-boat' (Нижне Подністров'я), first recorded in the XX с. (Дзєндзєлівський ЛБюлетень 6, 41.). — Deriv. га́вчи́ський. — Subst. несе́лі́чкий чо́ве́к, я́ким ї́дять розста́вляти ста́вні риба́льські сі́ткі. Дзєндзєлівський, 1. с.

From **гавчик* < **гаваньчик* : *гавань* 'port, haven', see s. v.

гав'ю́рка Wd. 'squirrel', first recorded in 1869 (Верхратський 3 : 2, 7). — Subst. бі́лка, Грінченко 1, 263.

The word is a f/e. deformation of Wd. *гав'ю́рка*, *гав'ю́рка* (< Po. *wiewióрка*), influenced by *гав'я́з* 1.

гав'я́з, dial. also гав'я́зь 'Symphytum officinale L.: comfrey', first recorded in 1869 (Верхратський 3 : 2, 36), Ru. *гав'я́з*, SC. *gavez*, OPo. *gawęda* and (from Uk.) *hawias* (Slawski 1, 262). — Subst. жи́вокі́ст ліка́рський.

PS. **gavez* 'ts', IE. ***g^hōu-nghu-* a compound with orig. meaning 'ox-tongue', Berneker 1, 297-298, Slawski 1, 261-262, Rostafiński 1, 275.

гав'я́р, dial. гайві́р (Грінченко 1, 265) 'Acorus calamus L.: sweet flag', ModUk. only. — Syn. *тата́рдж*, Грінченко 1, 263.

Origin obscure; perhaps it is a deformation of *гав'я́з*, q. v.

га́ра 'eider', ModUk.; Ru. ts. — Deriv. га́ра́чий. — Syn. *під'ї́тки*.

An o/p. formation : *га!*, cf. Latv. *gāga* 'ts', Trautmann 1, 74, Berneker 1, 290, Vasmer 1, 249, a. o.; see also *га́ра*.

гага́кати see *га!*

га́рапа 'loon; ember-geese, -diver', ModUk.; Ru. ts, Bu. *гага́ра́шка*, SC. *gāgalica*, *gāgrica*. — Deriv. га́ра́чий. — Syn. *під'ї́тки*.

An o/p. formation : *га!*; see *га́ра*.

гага́т 'jet, agate', MUK. ага́тість : гага́токъ (1627 Беринда), гага́тками Ipl. (1746), гага́токъ; BRU., Ru. ts, SC. *gagat*, Cz. *gagát*, Po. *gagatek*. — Syn. чо́рний бу́ри́тін.

From Gk. *hahátēs* (< *gagátēs*) 'ts', Тимченко 1, 499; MUK. forms with *г* : гага́токъ, гага́токъ were borrowed from Po. *gagatek*, cf. Slawski 1, 249.

га́гел dial. 'devil' (Сумщина), first recorded in the XX с. (Дорошенко ДБюлетень 9, 106). — Subst. *сатана́*, *дия́вол*.

A tabu-deformation of *а́нгел*, see а́нгел.

гагівка, гагілка see ягілка.

гагіограф, SovUk. arióграф 'hagiographer', ModUk.; BRu. arióграф, Ru. aиби́граф, Po. hagiograf. — Deriv. *гагіографі́я*, *гагіографі́чний*. — Subst. *життєписець святих, описувач життй святих*, Орел 1, 176.

From Gk. *hagióhrafos* (< *hagiógraphos*) 'ts' (: *hágios* 'holy, saint' — *gráfo* 'I write'), Ляхин 19.

гад 'reptile, snake', MUK. гади Npl. (1489), гад (XVII с.), гаду Gsg. (XVII с.), гадъ Gpl. (XVII с.), гадовъ Gpl. (XVIII с.), OES. гадъ; OCS. *gadъ*, BRu., Ru., Bu., Ma. *гaд*, SC. *gād*, Sln. *gād*, Cz., Slk. UpSo. *had*, Po. LoSo. *gad*, Plb. *god*. — Deriv. *гадъ*, *гаддй*, *гадйло*, *гадина*, *гадин[онь]ка*, *гадиночка*, *гадиня*, *гадинник*, *гадовийце*, *гадожер*, *гадюк[а]*, *-юра*, *-юцький*, *-ючий*, *-ючин*, *-ючитися*, *-ючка*, *-юччя*, *-ючник*, *гадй*, *гадавий*, *гадачий*, dial. *гаджі́я*; GN. *Гадникіюці*, *Гадзинка*, *Гадюча*, *Гадяч[е]*; FN. *Гадже́я*, *Гадячанин* (pseudonym of Драгома́нов, Тулуб 229). — Syn. *змій*, *містид*.

PS. **gadъ* 'ts', IE. root ***g^oōdh-* 'reptile', akin (by apophony: ***g^oēdh-*) to Lith. *gėda* 'shame, dishonour', OPR. *gīdan* Asg. 'shame', OHG. *quāt*, MHG. *quāt*, *kāt*, *kōt*, ModHG. *Kot* 'dirt, mire, dung', Du. *kwad* 'wicket, ugly, rotten', ME. *cwēd* 'bad'; the orig. meaning of **gadъ* was 'unpleasant, nasty animal'; as such it is connected with *гадъ*, *гадкий*, *гадота*, *гадѹт[с]я* on one side, and with *гадно*, OCS. *gaditi* 'to detest, abhor' on the other, cf. Miklosich 59, Berneker 1, 289, Преображенский 1, 114, Brückner 131, Kluge 189, Zubatý 2, 126, Machek 119, Sławski 1, 247, Георгиев 222, Kiparsky NphM. 60, 228, Pokorny 484, a. o.

гада́ти, гада́ю, -еш, Wd. (Lk.) га́дам, -аш 'to think of, mean, suppose, imagine', Wd. 'foretell, forecast' (Желеховський 1, 133), Lk. 'to say, speak, tell' (Falkowski-Paszyński 116), MUK. гадаю — належу, насилую, насилствую, наси-

лю творю, принуждаю, пакошу (XVII с. Синоніма 16), гадати (XVIII с.), гадае (1737 Интермедіі 132), OUK. гада-ти (1388), OES. гадаю, гадаю, гадаша, гадати; BRu. *гадаць*, Ru. *гада́ть*, OCS. *gadati*, Bu. *гада́я*, Ma. *га́та*, *га́да*, SC. *gátati*, Sln. *gádati*, Cz. *hádati*, Slk. *hadať*, Po. *gadać*, LoSo. *godaś*, UpSo. *hódać*. — Deriv. *гада́тися*, *-а́ння*, *ви-гадати*, *-ання*, *в-*, *ви-*, *до-*, *за-*, *здо-*, *на-*, *при-*, *спо-*, *у-гада́ти*, *-а́ння*, *в-*, *ви-*, *до-*, *здо-*, *на-*, *при-*, *спо-*, *у-гадува́ти*, *-а́ння*, *нага́нути* (< **нагаднѹти*), *гада́*, *га́дка*, *га́донька*, *-очка*, *за́гадка*, [за]га́днува́ти, *здо́гад*, *прига́дка*, *спі́гад*, *гада́й-зілля*, *гадѹ-гадѹ*, etc. — Syn. *дѹ-ма́ти*, *міркува́ти*; (*ма́ти своїй по́гляд на що:*) *уважа́ти*, Деркач 47; Wd. *ворожѹти*, Желеховський 1. с.; Lk. *говорѹти*, Falkowski - Paszyński, 1. с.

PS. **gadati* 'to think, suppose; to foretell; to tell'; according to Berneker 1, 288-289, it is related to Gk. *xandánō* 'I hold, grasp', Alb. *gjet* 'to find', Lat. *praeherere* 'to grasp', OIr. *rogeinn* 'finds place', Cymr. *genni* 'contain, comprehend, capi', Goth. *bigitan* 'to find', OHG. *firgezzen*, MHG. *vergezzen*, ModHG. *vergessen* 'to forget' ('=to get beyond one's reach, lose possession of', Kluge 376), Lith. *pasi-gendū*, *-gėsti* 'to miss', Latv. *at-gādāti* 'to recall': IE. root ***ghe[n]d-* 'to grasp'; according to Zubatý 1, 242-245, the word derives from PS. roots **gad-*; **gods*, evidenced in OCz. *pohodnūti*, Cz. *uhodnouti* 'to guess', Cz. *hodnūti* 'to tell, confess', Po. *godzić*, LoSo. *godaś* 'to advise', the closest IE. cognates being Lith. *godōti* 'to consider; to honour; to strive'; cf. also Преображенский 1, 113-114, Brückner 131-132, Младенов 95, Vasmer 1, 250, Sławski 1, 247-248 (against Berneker — with strong plea for Zubatý's etymology), Machek 120, Trautmann 84-85, Walde - Hofmann 1, 636, Pokorny 437-438, a. o.

гадва́б see єдвба́б.

гаде́м see гаде́м.

Гадес see ад.

гаджуга see гад.

гадина : гад.

гадбкат = hadókat Wd. for адвокát (Засяння, Пшеп'юрська 73).

гадра dial. 'quarrelsome woman'; 'termagant' (Желеховський 1, 134); 'tall woman' (Романів, Горбач 7, 36), first recorded in the XIX c.; Cz. *hadra*, Po. dial. *hadra* (Стрий). — Subst. *сварлива жінка; повія; висока ростом дівка, жінка*, Горбач 1. с.

From ModHG. *Hader* 'quarrel', РССтоцький 4, 172; f/e. influence of *гидра* is possible, cf. Горбач 1. с.

Гадри́ян, also Адри́ян, rarely Андри́ян, PN. 'Hadrian', MUK. Адреана Gsg. (1484 Пом'яник), Адрианъ (1627 Беринда); BRu. *Гадри́ян*, Ru. *Адри́ан*, Po. *Adrian*, etc. — Deriv. *Гадри́йн*, *Гадри́йко*, *Гадри́йчик*, *Адри́йнович*, *Гадри́йнович*, *Адри́йна*, *Гадри́йнівна*; FN. *Гадри́йко*, *Гадри́йчук*, *Гадри́йн[ч]енко*, *Гадри́йновський*, *Гадри́йнович*, *Адри́йнівна*, *Адри́йнова*; GN. *Адри́янополь*.

From Gk. *Hadrianós*, Lat. *Hadriānus*|*Adriānus* 'of the Adriatic; a man from Adria', Pape 1, 19, Withycombe 3, Герус-Т. 56, Klein 1, 27.

га́ечка : га́йка 2.

газ 1. Wd. газ (Стрий) 'gas', AmUk. 'gasoline', ModUk.; BRu., Ru., Bu., Ma. *газ*, Cz., Slk. *gazometer*, Po. *gaz*. — Deriv. *газа́тор*, *газа́ція*, *газа́рі*, *газифіка́ція*, *-ко́ваний*, *-кува́ти[ся]*, *гази́тник*, *гази́ти*, *газовий*, *газо́ваний*, *газува́ти[ся]*, dial. *газо́ки*, *газрува́ння*; here also compounds: *газо-балон*, *-генератор*, *-жаровий*, *-мёт*, *-мётр*, *-мір*, *-мотор*, *-непрони́кий*, *-нісний*, *-обмін*, *-опалення*, *-освітлення*, *-подібний*, *-провід*,

-сховище, *-[у]творення*, etc.; (from E.:) *газольдер*; see also gas. — Subst. *безко́лірне тіло, що його частинки відитовбухуються одна від одної і що може випловати прости́р*, Бойків 92.

From ModHG. *Gas* 'ts'; less probable is its derivation from Fr. *gaz*, cf. Орел 1, 177.

газ 2. see га́за.

газа́рд, SovUk. аза́рт 'hazard, risk, audacity, chance', ModUk.; BRu., Ru., Bu. *азарт*, Po. *hazard*, etc. — Deriv. *газа́рдний*, *газардо́вий*, *газардува́ти*, *-ання*. — Subst. *за́пал*, *захо́плення*, *небезпе́чна гра*, *риск*, Бойків 92.

From Fr. *hasard* 'ts', Орел 1, 177.

газа́рі see га́з.

газа́д see га́зда.

газе́ль see газе́ля.

газе́та, Wd. газе́та (Стрий) 'newspaper, paper; journal', ModUk.; BRu., Ru., Bu. *газе́та*, Po. *gazeta*, etc. — Deriv. *газе́тка*, *газе́тний*, *газета́р*, *-ка*, *-ство*, *-ський*, SovUk. *газе́тчик*, *-ця*. — Subst. *часо́пис* (*щоденний*, *чи й яко́ї індексо́ї періоди́чності*), Бойків 93.

From It. *gazetta* through the medium of Fr. *gazette* 'ts', Акуленко 141, Matzenauer 165, Преображенский 1, 115, а, о.; orig. *gazetta* was the name of the smallest Venetian coin, said to have been paid for the privilege of reading the manuscript newspaper which appeared in Venice about the middle of the XVI c., Skeat 236, Klein 1, 644; cf. also (inadequately) Vasmer 1, 250.

газо́лін, Wd. газолі́на, AmUk. газ, рес 'gasoline', ModUk.; BRu. *газо́лін*, Ru. Bu. *газолін*, Po. *gazoleina*, etc. — Deriv. *газо́линовий*. — Subst. *підни́а дуже ле́гка з на́фти*, Бойків 93.

From E. *gasoline*, *gasolene* 'ts', being a hybrid formation coined from Fr. *gaz*, Lat. *oleum* 'oil' and suffix *-ine*, -ene, Орел 1, 177, Klein 1, 642.

газбон see газбон.

гай-буї СоСр. (in lullaby:) 'sleep well', first recorded in the XX c. (Гнатюк Е36. 30, 337). — Subst. *люлю-люлю!*, Гнатюк 1. c.

Origin obscure; most probably it is an interj. extension of *гай!* and *буї*, see s. v.

гаївка, гаїлка see ягілька.

гаїр, also аєр, аїр Wd. see явір.

гаїти see гаяти.

гай 'grove, coppice, copse; (poet.)holt', MUK. к... гаю (1458), съ... ган (1505), под гай (1558), до гаю (1564), въ ган (1577), въ гаю (XVII c.), гаями Ipl. (XVII c.), в' гаяхъ (XVII c.), гаи (XVIII c.), изъ гаемъ (1708), гаевъ Gpl. (XVIII c.), OUK. у гаи (1347), зъ гайми (1378), съ ган (1418), съ гаѣ (1301 Срезневский 1, 508). — BRu., Ru. *гай*, SC. *gāj*, Sln. *gāj*, Cz., Slk. *háj*, Po., LoSo. *gaj*, UpSo. *haj*, Plb. (in toponyms) *goj*. — Deriv. *гай[о]чок*, *гайник*, *га-свий*, *гайовий*, *гайовик*, *гайний*, *гайка*, *гайбўз*; GN. *Гай*, *Гаї*, *Гаївка*, *Гайки*, *Загаї*, *Загаїніл*, *Загаїні*, *Підгаїні*, *Підгаїчани*, *Підгаїчани*, *Гай Леватинський*, *Розтобський*, *Гай за Рудом*, *Гайки Ситинські*, *Гаї Вишні*, *Нижні*, а. о. — Sup. *лісók*, (*здрості на низині*, на притворках ярі:) *лун*, *байран*, Деркач 47; MUK. *лісók*, *дїброва*, Тимченко 500.

PS. **gaj* 'ts' of uncertain origin; its connection with OLC. *hage* 'pasture', MHG. *has*, *hages* 'thorn bushes, copse, fence, enclosed wood, park', as suggested by Stokes 66, Zupitza 111, а. о., is dubitable; the same refers to ModHG.

Hain, Тимченко 500; according to Miklosich 60 and Brückner 132, the word is related to **gats*, see *gam[a]*; some linguists connect it with **goiti* 'to breed', see *гоїти*, Даль 1, 366, Vasmer 1, 251, Шведьков 292; it is in all events not connected with IE. ***gōj*- 'to sing', cf. Skt. *gāyati* 'he sings', suggested by Преображенский 1, 115-116, Machek LF. 51, 240-244 (repeated in ED. 121), Holub-Kopečný 119, а. о., nor with roots ***gei-*, ***gei-*, Machek 121; cf. also Berneker 1, 291-292, Slawski 1, 249-250, а. о.

гай! interj. 'away!, go! (to fowl)', MUK. гай (XVII—XVIII c.), SC. *háj!*, Cz. *haj!*, Po. *haj!* — Deriv. *гайкати*, -ання, *гай-гай!* — Syn. *ой!*, *ей!*, *юй!*, *гой!*, *гій!*

A prothetic variant of *гай!* see s. v., РССтоцкий 3, 149-150, Slawski 1, 391, Pokorny 10.

гайбўз see гай and бубўз.

гайва AmUk. see гайовá 1.

гайвир see гав'яр and явір.

гайворон, dial. гавран, гавря (Гринченко 1, 263), гаўран (Гнатюк Е36. 30, 337), грайворон (Желеховский 1, 157), каворон (ibid. 1, 329) 'rook', MUK. врань : вóронь, крукъ, гайворон (1627 Беринда), OES. (from OCS:) гавранъ (XII c.), гавраны Ipl. also воронограи; Ru. *гайворон* (? Vasmer 1, 251) Бу. *гавраи*, Ма. *гавран*, SC. *gávran*, Sln. *gávran*, Cz., Slk. *havran*, Po. *gawron*, LoSo. *gawrona*, UpSo. *hawron*. — Deriv. *гайвороня*, *гайвороння*, *гайворонячий*; FN. *Гайворон*, *Гавран*, GN. *Гайворон*, *Гайворонка*. — Syn. *птаx з родини круків*, Тимченко 501.

PS. **gavorn* 'ts' — a compound: **ga-* of interj. o/p. origin and **vorn*, see ворон, cf. Berneker 1, 208, Vasmer 1. c., Machek LP. III. 100-101 (:**kāvo-vorn*), Slawski 1, 263-264, а. о.; according to Brückner 137, **ga-* means 'little', dial. *гавран*, *гаўран* is taken from Slk.; the form *гайво-*

ron is f/e. influenced by *gránu*, q. v.; *rára* is a dial. deformation of *rára* influenced by *gavran*, *gávrán*.

гайда 'rake, scaregrace'; Wd. (SoCr.) 'flute', ModUk. only. — Subst. *гульвіса*, *розп'ясуник*; *флётта*.

Origin obscure; perhaps it is related to the following entry; in this connection see *гайдáй*, *гайдáр*, *гайдабу́ра*.

гайда́!, Wd. *гайда́!* (Желеховський 1, 134), interj. for chasing people, cattle, horses: 'come along!; away go!'; MUK. *пришов к нам турчин говорит: гайда* (XVIII c.); BRu., Ru. *ts* and *áйда!* (since 1580), Bu. *хáйде!*, SC. *hájde*, Sln. *hájdi*, Cz. *hajda!*, Po. (from Uk.): *hajda!* — Syn. *ну́[мо]!*, *ну́те!*, *га́йта!*; MUK. *рушáй!*, *посувáй-ся!*, Тимченко 501.

From Tk. *hajda!* 'ts', Miklosich TE. 1, 300, Горяев 2, Корш Archiv 9, 500, Преображенский 1, 4, Lokotsch 61, Дмитриев 15, Тимченко 1. c., a. o.; there is less probability of its being of Sl. origin, as assumed by Brückner 170, cf. Slawski 1, 391.

гайдабу́ра 'brigand, highwayman; cut-throat', ModUk. only. — Deriv. *гайдабу́рити*. — Syn. *розб'ийник*, *розб'иша́ка*.

The word seems to be a blending of two etymologically separate words: *гайдама́ка* and *галабу́рда*, see s. vv.

гайда́й, *гайда́к*, *гайдáр*, dial. *гайдéй*, *гайна́р* (<гайд-нар) 'herdsman', ModUk. only. — Deriv. *гайда́рук*, *гайда́рка*, *гайда́рити*, *гайдачо́к*, dial. *гайда́рок* (Одещина, Терешко УкДіОн. 1, 98); FN. *Гайда́й*, *Гайда́єнко*, *Гайда́йченко*, *Гайда́к*, *Гайдáр*. — Syn. *наст'ях* (овéць).

Origin obscure; perhaps it is connected with *гайда́!* — *гайда́!*, see s. vv.

гайдама́ка, Wd. also *гайдама́ха* (Желеховський 1, 134), 'steppe-warrior; robber', MUK. три чоловіка гайдамакъ

(1752); BRu. *гайдама́к[а]*, Ru. *гайдама́к*, Po. (from Uk.): *hajdamak*, Cz., Slk. *hajdamák*, Bu. *хáйдама́к*. — Deriv. *гайдама́чок*, *-чка*, *-ччина*, *гайдама́цький*, *гайдама́кува́ти*, *гайдама́чити*, MUK. *гайдама́цкий* (XVIII c.), *гайдама́щина* (1768). — Subst. *уча́сник се́льських та коза́цьких повста́нь проти́ Польщі в XVIII c.*; *войск українських гайдама́цьких полків за часів визво́льної боротьби українського наро́ду в рр. 1917-1920*; *польська згирді́ва на́зва українців*; (перенóсно:) *розб'иша́ка*, *розб'ийник*; Bot. *гуси́мець*.

From Tk. *haydamak* 'to attack; attacker, robber', Hanzsz PF. 1, 463, Berneker 1, 375, РССтоцкий Slavia 5, 43, Lokotsch 61, Преображенский 1, 116, Vasmer 1, 251, Орел 1, 178, Slawski 1, 392, a. o.

гайдачо́к: *гайда́к*, see *гайда́й*.

гайде́!, *гайдемо́!* Wd. interj. 'let us go', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗб. 30, 337); SC. *hajde(mo)*. — Subst. *ході́м[о]!*

From SC. *hajde(mo)* 'ts', Гнатюк, 1. c.

гайдéй see *гайда́й*.

гайду́к 'man-in-waiting, footman, butler; private soldier; hayduk-dance', MUK. безъ гайдуковъ (1593), гайдука Михала именемъ, венкгринна (1606), гайдуки Npl. (1720); BRu., Ru. *ts*, Bu. *хáйду́к*, *хáйдут[ин]*, SC. *hájdúk*, Sln. *hájdúk*, Cz. *hajduk*, *hejdúk*, Slk. *hajduch*. — Deriv. *гайдучка*, *гайдучтво*, *гайдучький*, *гайдучо́к*, *гайдучи́ще*; *гайдука са́дити*, — *сáдити* 'to dance hayduk-dance', *ніс гайдука скáче* 'to have a good appetite'; FN. *Гайду́к*, *Гайдучо́к*; GN. *Гайду́кєка*. — Subst. *турецький оті́кач*; *и́орський пізоті́нець*, *судовий слуга* (на Уго́рщині); *сербський козак служе́бний* (на польських

дворіх); *рід танцю (у цуцільві)*, Кузеля 63 - 64; *лакєй, козачок*.

From Hg. *hajduk* (Npl. of *hajdu*) 'hayduk', Berneker 1, 375, Lokotsch 61, Machek 121, Kniezsa 834 - 836; its adoption in Uk. was greatly facilitated by numerous formations with suff. *-ук, -юк*, as *старіук, шевчук, Дмитріук, Старчук, Сидоріук*, etc., cf. РССтощкий 1, 56 - 57; Berneker's assumption of a Po. medium (followed by Sławski 1, 392, Richardt 52, a. o.) must be rejected on account of the accent; cf. also Макарушка 8, Тимченко 501, Дмитриев 45; the ultimate etymology of Hg. *hajduk* is wanting despite of the attempts to explain it from Tk. interj. *hajde!* 'away!', Danko StSl. 6, 169 - 191, or from Hg. *hajdó* (= *hajtó*) 'guard' (see гайтів), Sulán StSl. 7, 177 - 186.

гайдурі Npl. dial. 'hemp-seed plantation' (Одещина), first recorded in the XX c. (Терешко УкДіОн. 1, 98). — Subst. *ріdko посіяні, спеціально на пасіння, коноплі*, Терешко l. c.

The connection with *гайдур*, though possible, cannot be substantiated semantically.

гайка 1. 'waste of time', ModUk. only. — Syn. *втрата часу, ігання, від-, про- волка*.

Derived from *ігати*, q. v.

гайка 2. 'screw-nut, female screw', ModUk., Ru. ts. — Deriv. *іаска, гайковий, гайкоріз*. — Subst. *шрїба*.

From Ru. *гайка* 'ts', Шанский 73.

гайкати see гай!

гайко- тпрукю Wd. '(in the children's language:) to go for a walk', first recorded in the XX c. (Горбач 7, 36). — Syn. *гайти!*

Based on *гай!*; see also гайти.

гай-лайф AmUk. 'high-life', ModUk. only. — Subst. *аристократія*, Орел 1, 178, *аристократичне життя*.

From E. *high-life* 'ts', Орел l. c.

гаймін dial. 'multitude, crowd' (Волинь, Грінченко 1, 265), ModUk. only. — Subst. *велика кількість, багатство, натовп*.

According to Шелудько 1, 26, the word comes from Po. *gmin*[a] 'community', the ultimate source being ModHG. *Gemeinde* 'ts'.

гайморіт ModUk., BRu. *гайморіт*, Ru. *гайморіт* (since 1875). — Subst. *запідлення Гайморового надра*.

Named after *Hightmore*, the XVII c. anatomist, АкСл. 2, 20, Бойків 93.

гайна́р see гайда́й.

гайний 1. 'slow, slack, tardy, sluggish', ModUk. — Deriv. *гайно, гайність*. — Syn. *від-, про-волочний, довгий, затяжний, неспішний*.

Derived from *ігати*, q. v.

гайний 2. Wd.: гай.

гайник: гай.

гайно: гайний.

гайнó 'excrement; litter in the stable, the straw spread under animals, lair; disorder', ModUk. only. — Deriv. *гайняний, [про]гайнувати, -ання, гайнути*. — Syn. *по́свід, продукт спорóження шлунку; підсти́лка, барді́; непорядок, нєлад*.

The word seems to be an euphemism of *ієно́, іємнó*, q. v., Желеховський 1, 135.

гайнува́ти, гайну́ти see the preceding entry.

гайов SoCr. 'boat, ship', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗБ. 30, 337). — Deriv. *гайови*. — Subst. *корабѣль*.

From Hg. *hájo* 'ts', Гнатюк 1. с.

гайовá 1., *гайва* AmUk. 'highway', first recorded in the XX c. (Manitoba, Saskatchewan, Alberta, JBR.). — Subst. *бита дорóга; автостра́да, автошлях*.

From E. *highway* 'ts', f/e. influenced by the following entry.

гайовá 2. : гайовий see *гай*.

гайскóл AmUk. 'high-school', first recorded in the XX c. — Subst. *серéдня шкóла, вiмнiзiя*, Білаш 169.

From E. *high-school* 'ts', Білаш 1. с., Жлуктенко 121.

гайстер, Ed. айст (Харків, Сомов 435 - 436), 'Ciconia nigra: black stork', MUK. гайстеръ (XVIII с.), BRu. dial. *гайсцёр*, Ru. *аист*, dial. *калист, галис*, MRu. аистъ (XVII с.), агистъ (XVIII с.), оистъ (XVIII с.), Po. dial. *hajster*, [ch]aistra, hajstra|tajstra, wanting in other Sl, cf. Клепикова ВСЯ. 5, 149 - 153 (with a map). — Deriv. *чугайстур*. — Syn. *бузькó, бузьок, бусьє, -ень, бусол, лелёка, чорноу́з*, etc.

The attempt to explain the word etymologically has not yet been successful; it is usually connected with LoG. *heist[e]r*, ModHG. *Elster* 'magpie', РССтоцкий 3, 233; in no case it is related to the Baltic tribe *Aestii*, as assumed by Vasmer 1, 7 and RS. 6, 207 - 208; for a critical survey of all etymologies see Клепикова ВСЯ. 5, 152.

гайтá, Wd. *гайтá*, (rarely:) *гайт*! (Горбач 7, 36) '(call to horses, oxen): ha! (to the right)', ModUk., Po. *hajtá, hajci!, hajtol, hajtu!, hajciul*, OPo. *hajta!*. — Syn. *гайдá!*

A variant of *гайдá!*, q. v.; according to Brückner 167, it comes from Hg. *hajt*, see the following entry.

гайта 'profligate, libertine', ModUk. only. — Subst. *розп'я́сниця*.

Perhaps from Hg. *hajt* 'to crook, bend, curve; to chase',

гайтáн Wd. 'belt with purse', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 135); Ru., Bu. *гайтáн*, SC. *gájtán*. — Subst. *пояс із гаманóм (у насту́жє)*, Бойків 93.

From Rm. *găitan* 'ts', РССтоцкий Slavia 5, 36; the ultimate source is Tk.: Osm. *gajtan* 'ts', Berneker 1, 291, Lokotsch 51, Cioranescu 351, a. o.

гайти, гайтýси, гайтýсь[ки] '(in the children's language:) to go for a walk; to go for relieving the bowels', ModUk.; Po. *hajci!, hajciul!*, Cz. dial. *hejta!, hyjta!*, LoSo., UpSo. *hajta* 'pusy[-cat]'. — Syn. *ходит[онь]ки, гуля́т[онь]ки*.

Based on *гай!*, q. v.

гайтів, -óва Wd. (SoCr.; Lk.), 'keeper, guardian', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 135). — Subst. *стóрож, гайовий*.

From Hg. *hajt* 'to chase'.

гайцер, Wd. also *гайцир* (Горбач 7, 36) 'fireman, stoker', *гайцува́ти* 'to heat', first recorded in the XX c. (РССтоцкий 4, 212), Po. dial. *hajcer, hajcowaé* (Stryj). — Subst. *на́лiтu, то́пiлu*.

From ModHG. *Heitzer, heitzer* 'ts'.

гак 'hook; crook', MUK. гакомъ Isg. (XVI с.), гакн Apl. (1591), вйлица : крук, га́к (1627 Беринда), на гакахъ (1638), гакъ (1658), гака́ми Ipl. (1794); BRu. ts, Ru. dial. *гак*, Cz. *háč*, Po. *hak* (since the XIV с.). — Deriv. *гáчик, гáчóк, гáчéчóк, гáч[к]ува́тий, [за]гáчuти, [за]гáкува́ти*, dial. *гáкаpи* (Hc.), *гáкiвka* (Kirkconnell 7), *гáкcu* (Горбач 6, 20). — Subst. *зали́зний прут закрі́влений*,

щоб хватати або тримати що; МУК. (also:) *завіса*; *рід тортир, шибениця, загнутий гвіздок*; fig. *біді, нещастя, критичне становище; фортель, штичка, підступ*, Тимченко 502.

From Po. *hak* 'ts', the ultimate source being MHG. *hake[n]*, Berneker 1, 376, РССтоцький Slavia 5, 43, Шелудько 1, 26, Ориенко РМ. 1, 114, Тимченко 1 с., Richhardt 52, Sławski 1, 393, а. о.; according to РССтоцький 4, 165, the word came directly to Uk. from MHG.; inconvincible on account of chronology; see also гаківниця.

гакало, гакати see га?

гаківка see гак.

гаківниця, Ed. гатівниця, гативниця (Полтавщина, Кримський ИзвОРЯС. 11 : 3, 379 - 380) 'long rifle, long gun (of a fortress)', МУК. гаковниц семъ (1553), з гаковницами (1567, 1639), гаковницъ Gpl. (1595), гаковниця (1767), зъ гаковницы (XVIII с.); Po. *hakownica* (since the XV с.), Cz. *hakovnice*. — Deriv. МУК. гаковничного Gsg. (1552), гаковничныхъ Gpl. (1553). — Subst. *рід довгої на деревляній підставці рушніці, що вживалася по фортецях*, Тимченко 502.

From Po. *hakownica* 'ts', Тимченко 1 с., Richhardt 52, Sławski 1, 393; РССтоцький 4, 145, derives it directly from MHG. *hake*; inconvincible because of chronology.

гаклювати Wd. 'to knit', first recorded in the XX с. (Кузеля - Рудницький 136). — Deriv. *гаклювання, гаклювник, -иця, гаклюваний*. — Subst. *гачкувати, плесті*.

From ModHG. *hakeln* 'ts',

гакнути see га!

гак! interj. for chasing swine: 'away go!', ModUk. — Syn. *аю!*

A secondary o/p. interj. : *га!* — *кс!*

гакси Wd. see гак.

гал 1. 'clearing in the forest', *гало* 'ts' and 'lake', ModUk.; Ru. dial. *гал* 'clearing in the forest', Po. *hala* 'treeless mountain'. — Deriv. *гальва, гальо[у]на, прогальна, прогаль[овина]*; GN. *Гали, Загалья, Загально, Гало деревське, Середнє гало* (Петров Он. 86, following Тутківський Труды О-ва Исследователей Воляни 12 : 1, 14, 40, 56, 59, 61, 63, 75), *Гале, Гало* (Rozwadowski 82). — Syn. *просіка, більше місце в лісі; (гало:) лісове озеро, незаросле болото*.

The word is based on the apophonic variant of *галий*, PS. **galz* : **golz*, see s. v.; cf. Rozwadowski 79 - 85, Berneker 1, 294, РССтоцький Slavia 5, 36, Vasmer 1, 252, Sławski 1, 253; its connection with Lith. *gālas* 'end' and the names *Agaling* 'Dniester', *Galindai* 'EEurop. tribe', suggested by Петров Он. 82 - 88, is scarcely possible, see галінди.

гал 2., also *гала* 'ball', ModUk., BRu. *галька*, Ru. *галька* 'stone', Cz. *hálka*, Sl. *gálka*, Po. *galka*. — Deriv. *галець, галечок, гал[оч]ка, галітис[я]*; FN. *Галий*. — Syn. *м'яч*.

From MHG. *galle* 'swelling tumour', the ultimate source being Lat. *galla* 'gall-nut', Berneker 1, 292, Brückner 133, Sławski 1, 253 (with reservations); see also гал 1.

гала 1. see гал 2.

гала 2. in the expression: *випріщувати гали* (or *бали*) 'to open one's eyes wide', first recorded in the XX с. (Горбач 8, 42). — Syn. *бачи*, Горбач 1 с.

Fig. from *гал* 2., q. v.

гал! interj. in chasing fowl: 'go away!', 'shoo!', ModUk. only. — Deriv. *гала - гала!, [за]галахати, -ання, загалахувати, -ання*, Wd. *галах* (Романів, Горбач 7, 36). — Syn. *гиль!*

Of imitative origin; its connection with *галай!*, *галай!*, *галай* is possible, see s. vv.

гала́ світа, also **гала́світа** adv. (Дорошенко Сумщина, ДБюлетень 9, 106) '(in the expression): to go to the ends of the earth', ModUk. only. — Syn. *на кінці*.

An orig. Ablsg. of PS. **gals* 'end', cf. Lit. *gālas* 'end', ethnonym *Galindai*; *гала́* is formed like PS. **bъzъsta*, **děľъma*, **kroma*, **proča*, **prama*||**pręma*, **protiva*, **paka*, **osoba*, **mala*, **mъnoga*, etc., Ильинский 36. Зах. 2, 77.

галабурда 'trouble, disorder, muddle; debauch', ModUk.; Ru. dial. *халабурда*, *халабурда*, Cz. *haraburdé*, OCz. *haraburda* 'rubbish, remains', Slk. dial. *halaburda*, -*dil* 'trouble-maker', Po. *halaburda*, also *haraburda* 'ts'. — Deriv. *галабурдник*, *галабурдити*; FN. *Галабурда* (Falkowski - Pasznyi 112). — Syn. *неспокій*, *авантюра*, *бешикет*, *непорядок*, *зблукот*; *авантюжник*, *заколотник* (*порядку*), *бешикетник*.

The ultimate etymology of the word is lacking; structurally it seems to be a compound: *гала* - *бурда*, with second component known also as a separate word, see *бурда*; the first part *гала* - might be regarded as an apophonic variant of PS. **gol*- 'big, great, strong', cf. OCS. *golѣmъ* 'big', Bu. *голем*, SC. *gōlem*, Cz. *holemъ* 'ts', Po. *golemszy* 'bigger', Ru. dial. *галѣма* 'much', Berneker 1, 320, Георгиев 262-263; yet, it is also possible to consider *галабурда* as a borrowing from Hg. *herdeburdi* 'windy fellow, braggart; humbug', cf. Malinowski Rozprawy 17, 22; less convincing is the explanation of Sławski 1, 396 (: *галай!* - *бурда*); see also *галабута*, *галадрѣла*.

галабута Wd. 'arrogance, over-confidence', first recorded in 1877 (Верхратський 1, 9). — Subst. *гордовість*, *ниха*, *зарозумілість*.

A compound: *гала* - *бута*, 'great pride', the first part being an apophonic variant of PS. **gol*- 'big, great, strong' (cf. *галабурда*); re. the second part of the compound see *бута*.

галаган see *галаган*.

галагівка Wd. 'Easter spring song (secular)', first recorded in the XIX c. — Subst. *ялілка*.

A f/e. deformation of *ялілка* < *ялілка*, q. v.

галадрѣга dial. 'restless person' (Житомирщина), first recorded in the XX c. (Паламарчук ЛБюлетень 6, 24). — Subst. *непосіда*, *вертухвіст*, Паламарчук 1. c.

A compound: *гала* - *дрѣга*, with the first part being an apophonic variant of PS. **gol*- 'big, great, strong', (cf. *галабурда*) and the second one derived from the verb *дрѣгати*, q. v.; the word seems to be formed on the basis of *голодрѣга*, q. v.

галадущик dial. see *гладущик*.

галажійка dial. 'drainage-plough' (Нижне Подністрів'я), first recorded in the XX c. (Дзєндзєлівський ЛБюлетень 6, 41). — Deriv. *галажівка*, *галажувати*. — Subst. *плужок для розмічування вод* (річкаків для водів) *на поливних ґорбах*, *соха з прями́м ґряді́лем*, Дзєндзєлівський 1. c.

Origin obscure; perhaps it comes from Rm. *gălăgi*|| *hălăgi* 'to produce inarticulate sounds', Cioranescu 351, cf. such terms based on acoustics as *сонілка*, *півкавка*, *тріскач*, etc.

галай! interj. in chasing fowls: 'go away!', ModUk. only. — Deriv. *галайда́*, *галайко́*, *галайкати́*, -*ання*, *галайкотати́*, -*ання*, *галайкотити́*, -*іння*, *галайсвіта* adv., Wd. *галай[к]оватий* (Желеховський 1, 135); here also

галáйстра (<*халáстра*, q. v.); FN. *Галайда́, Гала́йко*. — Syn. *гай!, гой!, гей!, гий!, гий!*, РССтоцький 3, 150.

According to РССтоцький, l. c., this interj. is an extended form of *гай!*, q. v.

галайда́, гала́йко see the preceding entry.

галáйстра, MUK. *галáстра* see *халáстра*.

галака́рь SoCr. see *гарака́ль*.

гала́кати see *гала́!*

гала́ктика 'galaxy', Гала́ктика 'Milky Way', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Deriv. *галакти́чний*. — Subst. *сузі́р'я*; *Моло́чний, Чума́цький Шлях*, Бойків 93.

From Gk. *galaktikós* (*kýklos*) 'milky (circle)', АкСл. 2, 20 - 21, Skeat 232, Klein 1, 635.

Галакти́он PN. 'Halaktion, Galaktion', MUK. *Галакти́онь*: млі́ка по́льнъ, а́лбо мо́лочно́й (1627 Беринда), OES. *Галактиноу* Dsg. (XI c. Остр. ев.), BRu. ts, Ru. *Галак-тио́н*, OCS. *Galaktionъ*. — Deriv. *Галактио́нович, Галак-тио́нича*.

From Gk. *Halaktiōn* (< *Galaktiōn*) 'milky'.

галакто́за 'galactose, crystalline sugar', ModUk.; BRu. Ru. ts. — Subst. *складни́к мо́лочного цу́кру*, Орел 1, 178.

From Gk. *gála*, Gsg. *gálaktos* 'milk' and suffix *-óza* < ModHG. *-ose*, Льюхін 129, Klein 1, 635.

галакто́метр 'galactometer', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Syn. *галактоско́н, лякто́метр*; subst. *молоко́мір, при́лад визна́чати нито́му ва́гу мо́лока́ або́ кля́кість во́ди в мо́лоці*, Орел 1, 178.

Compounded of Gk. *gála*, Gsg. *gálaktos* 'milk' and *métron* 'measure', Льюхін 129, Klein 1, 634.

галакто́рія 'galacto-rrea, -rthoea', ModUk. — Subst. *молоко́те́ча, хоро́бля́вий на́дмір мо́лока́ в гру́дях*.

Compounded of Gk. *gála*, Gsg. *gálaktos* 'milk' and *rróta* 'flow[ing]', Орел 1, 178, Klein 1, 635.

галактоско́п 'galactometer', ModUk.; BRu., Ru. ts. — Syn. see *галактоме́тр*.

Compounded of Gk. *gála*, Gsg. *gálaktos* and *skopós* 'watcher'.

галамбе́ць Wd. 'cornmeal gruel' (SoCr.), first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 135). — Deriv. *галамбува́ти*; FN. *Гала́м[б]чик* („чоловік цей, за розповідями оповідачів, дуже любив мамалігу”, Дзєндзелівський 168). — Syn. *мама́лі[а, ку́лєша, тока́н[а], за́мїшка, Гімбова́да, Гімбо́ля, поли́нта, чир*, Дзєндзелівський l. c.

From Hg. *galambbegy* 'great wild valerian'; the development of meaning is not quite clear.

галамбува́ти Wd. see *галамбе́ць*.

гала́нити 'to scull', ModUk.; Ru. *гала́нить, гала́нить*. — Subst. *гребі́й з кє́рми шлю́пки одні́м весло́м так, що воно́ описує в во́ді ніби́ Гвинтову́ лі́нію*, Бойків 94.

From Ru. *гала́нить, гала́нить* 'ts' which, in turn, comes from *гол* 'main body of the vessel', cf. МорСл. 1, 177.

гала́нка dial. 'loop' (Миргород), first recorded in the XIX c. (Еварницький, cf. Грінченко 1, 287). — Subst. *петля́*.

Like *гала́нський* and *гала́нци* it is connected with Du. *Holland*; it points to orig. Ru. **голландка* with Ru. *аканье*, cf. Vasmer 1, 252.

гала́нський dial. 'Dutch', first occurrence with initial *г*: XIX c. (Желеховський 1, 135), MUK. *галанський* only (XVIII c.). — Subst. *голла́ндський*.

From Du. *Holland* through the medium of Ru. *голла́ндский*, see also *гала́нка, гала́нци*.

галантерѣя see гаялантерѣя.

галантний see гаялантний.

галанці 'tight pants (trousers)', ModUk. only. — Subst. *вузенькі штани*, Огієнко РМ. 2, 303.

From *голландські штани*, *голландці* < Du. *Holland* through the medium of Ru. *голландец* (since 1731), Огієнко І. с., Ильинский ЗИФВ. 7 - 8, 63.

галапас 'parasite, sponger', ModUk. only. — Deriv. *галапасний*. — Syn. *паразит*, *дармоїд*, *чужоїд*.

A compound: *гала!* — *пасити* 'to feed, pasture'.

гáлас 1. 'shout, cry, noise, vociferation, racket, raw, etc.'; МУК. галасъ (1663), галасами Ipl. (1633), галасовъ Gpl. (1646), галаси Apl. (1693), *halasom* (1697 SOR. 10, 72), *гáлас[ъ]* (XVIII с.); BRu. *гáлас*, Cz., Slk. *halas*, Po. *halas*. — Deriv. *галасайко*, *галасливий*, *-вість*, *-во*, *гáласний*, *гáласати*, *галасувати*, *-ання*, *галасуватий*, *-ість*; FN. *Гáлас*. — Syn. *крик*; (*дівчи слабкий*): *гам*, *гамір*; (*виразний шум голосів*): *гóмін*, Деркач 47.

The early history of the word is unfortunately obscure: opinions differ as to whether it comes from *гала-гала!*, Brückner 168, Огієнко РМ. 2, 303, or from BRu. *гáлас* < **golsz* 'voice', Klich SO. 12, 29, Szober *życie wyrazów* 1, 12, a. o.; from *гасати*=*гайсати* 'to skip, run, jump about; to gambol', РССтцкий Slavia 5, 7; from Iran.: Osset. *galas* 'voice', Vasmer RS. 4, 162-163, a. o.; most probably it is an expressive variant of *гóлос*, cf. Holub-Кореpečný 119; re. other, inconvincible, etymologies cf. Slawski 1, 397-398.

гáлас 2. Wd. 'brandy' (Lk.), first recorded in the XX с. (Falkowski-Paszyński 116). — Subst. *горілка*.

Origin obscure; it is probably a transfer from the FN. of the respective inn-keeper *Гáлас*, or a fig. expression designating 'the cause of *гáлас*'.

гáлас 3. SoCr. 'fisherman' (Гнатюк ЕЗБ. 4, 237), МУК. галас (XVIII с. Дуже StSl. 7, 163). — Deriv. *галасити* - *рибарити* (Гнатюк І. с.), МУК. *галасити*, *галасство*, *галаштувз* (XVIII с. Дуже І. с.). — Subst. *рибáлка*.

From Hg. *halász* 'ts', Дуже, І. с.

галасвіта see гала.

галасити see гáлас 3.

галасувати see гáлас 1.

галáт 1. dial. 'anchor-rope', (Нижне Подністров'я), first recorded in the XX с. (Дзендзелівський ЛБюлетень 6, 41). — Subst. *якірний мотуз на човні*, Дзендзелівський І. с.

Origin uncertain; perhaps it comes from Rm. *găleată* 'cubic' (=cubiclike box in which the anchor-rope is coiled).

галáт 2. *student-argot* 'drinker', first recorded in 1740 (Горбач 8, 9). — Subst. *п'яниця*, Горбач І. с.

Based on *Galatia*, in Asia Minor.

гала́тин 'crier, bawler', first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 135). — Deriv. *галатинуватий*. — Syn. *галайко*.

Based on галáт 2.

галаху́ра iron. 'priest; priest's family', first recorded in the XIX с. (Еварницький, cf. Гринченко 1, 267). — Subst. *насмилне означення священика або членів його сім'ї*.

The word is based on *галайкати*, see галай!

гáлда see гáльда.

галда́мш Wd. 'damask', first recorded in the XIX с. (Верхратський 1, 43). — Subst. *адамшика*, *-шок*.

A dial. deformation of orig. *адамшика*, q. v.

гá-ле! Wd. interj. 'come on!' (Lk.), first recorded in 1902 (Верхратський 2, 402). — Subst. *йди сюди!*

From *a!* — *ле[ж]!* see s. vv.

галéна, SovUk. гален 'galena, native lead sulfide', Mod-Uk., BRu., Ru. *галén*. — Deriv. *галéновий*, *галенит*. — Subst. *мінерал з олова, сірки, часом з домішкою срібла*, Бойків 94.

From Lat. the ultimate source being Etruscan (?) *galena* 'ts'; the word has nothing in common with Gk. *galēnē* 'calmness of the sea', cf. Льохін 129, Klein 1, 635.

гáлер Wd. see гéлер.

галéра||галéра, Wd. галéра (Желеховський 1, 167), гáлер (Нижне Подністров'я, Дзєндзелівський, ЛБюлетень 6, 41) 'galley', MUK. галера, галира (XVIII с.), галеры Npl. (1693), кгалерах Lpl. (XVII с.), на галяру (XVII с.), у гали (XVII с.), OES. галєа, галѣа; BRu., Ru., Bu. *галéра*, SC. *gálja*, Po. *galer[a]*. — Deriv. *галéрний*, *-ик*, *галéрський*. — Subst. *судно вітрилово — весловé; кáторга*; MUK. Npl. (*галеры*;) *зісланніи на тяжкі роботи на Галéрах*, Тимченко 636.

From It. *galera* 'ts', through the medium of Po. *galera* (since the XVI с.); the ultimate source is Gk. *galēē* 'weasel' Преображенский 1, 117, Тимченко 1. с., Огієнко РМ. 2, 303-304, Sławski 1, 251, a. o.

галерéя, галерія see галерія.

галéта see галéта.

гáлець, гáлечок see гал 2.

гáлер Wd. see галéра.

галина́ see гáлка 1.

Гали́на PN. 'Halyna', MUK. Гали́ніа, мица (1627 Беринда); BRu. *Гали́на*, Ru. *Гали́на*, Po. *Halina*. — Deriv. *Галин[он]ка*, *Галиночка*, *Гáля*, *Гáлонька*, *Гáлочка*, *Гали́ня*, *-юся*, *Гали́сенка*, *-сінька*, *Гали́т[он]ка*, *-точка*, *Гали́ня*, *-тко*, *Гáл[ь]ка*; *Гáльшка*; FN. *Гáлинський*, *Гали́к*, *Гали́кб*, *Гали́чик*, *-чій*.

From Lat. *gallina*, 'chicken'; the name is often confused with *Гáнна* (particularly in its dimin. forms), sometimes even with *Глиса́вѣта* and *Олéна*, cf. Желеховський 1, 135, Гринченко 4, 560, Гаук 17, Глинський Україна 26 : 40, 23.

гáлити 1. 'to push on, hasten, hurry; to advise', ModUk., BRu. *гали́ць* 'ts', Ru. dial. *гáлитъся* 'to mock, scoff', *гáль*, *гали́ха* 'joke', MBu. *гáлти* 'to jump, dance', Bu. *гáля*, Cz. *hálit* se 'to laugh', Po. *gąszyc* 'to make loud noises', Ca. *gotować* 'to shout', — Deriv. *гали́тися* 'to rush'; FN. *Гали́й*. — Syn. *на́глити*; [*на*] *гáяти*, Желеховський 1, 135.

PS. **galiti* 'to shout, cry', IE. root **gal-* 'ts', cf. Cymr. *galw* 'to call', Mlr. *gall* 'glory', Goth. *gōljan* 'to welcome, greet', Oic. *gala* 'to shout', OHG. *galan* 'to sing', ModHG. *Nachtigall*, etc., Berneker 1, 293, Георгиев 228, Pokorny 350, a. o.; see also гóголь.

гáлити 2. see гáлювати.

гáлити 3. see гал.

гáлиця, гáлка '[jack]daw, crow; pebble', MUK. гали́ць Gpl. (1633), OES. гали́ць Apl. (XV с.), гали́ци Npl. (Сл. плк. Ir.); BRu. *гáлиця*, Ru. *гáлиця*, *гáлка*, *гáль[ѣ]*, Bu. *гáлиця*, SC. *gálisa*. — Deriv. *гáлич* (see s. v.); OES. на Гáлициноу моголоу. — Syn. *ворóна*.

PS. root **gal-* 'black', cf. SC. *gao*, *gala* 'sordidus, impurus, immundus', Berneker 1, 293, РССтоцький Slavia, 5, 36, a. o.

гáлич, Gsg. гáличі, 'daws, rooks', OES. галичъ (poss. adj. Сл. плк. Іг.); SC. *gàlic*. — Deriv. *гáличчя*; GN. *Гáлич*, OES. Галичъ (and deriv. herefrom:) *Гáличчина* (district of Гáлич), *Галичинá* (Galicia), *галичанин*, -нка, *галичанський*, *галицький*, [по-, з-] *галичанин*; FN. *Гáлич*, *Галичанин*, *Гáличин*, *Галичаненко*, *Гáлицький*. — Syn. *гáлки*, *гáлиці*.

A coll. formation of *гáлиця*, q. v.; re. *гáлич*: *Гáлич*, *Галичинá* cf. Рудницький OnUVAN 2, 25-26, 3, 5-16 (with extensive bibliography); invincible are theories re. its Ce. origin (: **hal* 'salt', А. Попов: Географические названия, Москва 1965, 70), or Ci. provenance (: **гуэл* 'salty water', Чапленко 45-49); cf. also Staszewski 104.

гáлі Wd. see ягілка.

гáлій see гáлій.

Гáлій see галіти.

Галілея, Wd. Галилея 'Galilee'; iron. 'Galicia' (Стрий), MUK. галилейчик (XVII с.), галилеановъ Grp. (XVIII с.), OES. Галилеа (XI с. Остр. ев.); Ru. *Галилѣя*, OCS. *Gailēja*, *Gailēa*, Po. *Galilea*, etc. — Deriv. *галилѣець*, -ѣйка, -ѣйський. — Syn. *назва країни в північно-західній Палестині*.

From Gk. *Halilata* (< *Galilata*) 'ts', the ultimate source being Hb. *Haggālū* 'district', Staszewski 91, Klein 1, 685.

галіматѣя see галіматѣя.

галінди see галінди.

галінець *argot* 'karbovanec', first recorded in the XX с. (Горбач 0, 39). — Subst. *карбованець* = „великі гроші”, Горбач, 1. с.

An *argot*-neologism based on Ru. dial. *голімо*, see гальбмий.

гáлка 1. 'small ball, bullet', MUK. галку Asg. (1736 Інтермедіі 113); BRu. ts, Ru. *гáлка* 'coloured glassball', Po. *gałka*. — Deriv. *галинá*, *гáлочка*, -онька, *гáлѣха*, *гáлѣника*; FN. *Гáлка*, *Гáлѣх[а]*, *Гáлѣнин*, *Гáлѣника*. — Syn. *кѣлька*, *м'яч[ик]*.

From Po. *gałka* 'ts', the ultimate source being MHG. *galle* 'swelling', Richhardt 52.

гáлка 2. see гáлиця.

галó! interj. 'hallo!, hello!, halloa!', ModUk., BRu. *алó*, Ru. *алó*, Po. *halo!* — Syn. *так!*, *слухаю!*

From E. *hallo!* — an interj. of o/p. origin, Klein 1, 697; see also галó[в]!

галмáз dial. see алмáз.

гáло see гал 1.

галó[в]!, also гелó[в]! AmUk. interj. 'hallo!, hello!', first recorded in the XX с. — Deriv. [по]гáлóвкатися. — Subst. *вітáй[те]*, *здорóві бул!*

From AmE. *hallo, hello!* 'ts', Білаш 171, Жлуктенко 121; see also галó!

гáлогén (since 1920), Wd. гальоген (1962), also гáлогén (1910) 'halogen', ModUk., BRu., Ru. *гáлогén*, Po. *halogen*, etc. — Deriv. *гáлогені́д*, *гáлогеніза́ція*, -зува́ти, -зováний. — Subst. *хемі́чний еле́мент*, *неметáль*, *член гру́пи FCI*, Br, I, At.; *хлóрник* (1902), *хлóровець*, Бойків 94.

Named by J. J. Berzelius in 1825; the term was formed from Gk. *hals*, *halós* 'salt' and -*gen* taken to mean 'producer of', Flood 106, Вовк 3.

галóн see гальóн.

галóп see гальóп!

галоша see кальоша.

галс see гальс.

гáлстук, гáлстух see гальстух.

галу́-балу́! interj. '(imitating a talkative or chattering person): chit-chat', ModUk. only. — Syn. *балю-балю!*

Based on *галá!* and *ба!*, see s. vv.

га́лузь, Wd. also галу́за, голу́за 'branch; field, sphere', Wd. 'disorder, confusion' (Lk., Приймак РМ. 2, 449), MUK. рбсчка, галуз, голь... (1627 Беринда), галузями Irl. (XVII с.), галаз—*gamus* (XVII с. Гептаглот 20), двѣ галузѣ (XVIII с.), въ... галузяхъ (XVIII с.), Ru. dial. *галу́за, гáлыз* (Vasmer 1, 256), Cz., Slk. *haluz*, Po. *gataż*. UpSo. *haluza, hal[oj]za*. — Deriv. *галу́з[о]нь[ка]*, *галу́ззя*, *галу́зце*, *-ісько*, *галу́з[и]я*, *галу́зевий*, [від-, роз-]галу́зитися, від-, розгалу́жуватися, -ання, [від-, роз-]галу́ження; FN. *Галу́зенко* (pseudonym of Морачевський, Тулуб 229). — Syn. *ілка*, *вітка*; (сфе́ра дія́льності:) діля́нка, ца́рчина, о́бласть, Деркач 47; (на Ле́жківщині:) нѣла́д, непо́рядок, нерозбе́ріха (Приймак, I. с.).

PS. **galǫzǝ* 'ts', root **gal-* in ablaut with **gol-*, see го́лий, гі́лка; re. suffix *-zǝ* cf. Ильинский ИзвОРАС, 16: 4, 1-29, Specht 215-216, Sławski 1, 252, a. o.

галу́н 1. 'alum', MUK. галу́нь (XVII с.), галу́ну Gsg. (1737 Інтермеді́ 130), BRu., Ru. ts, Po. *alun*. — Deriv. Wd. *галу́нка*, *галу́нити*. — Subst. *подвійні сі́рчанокі́слі со́лі мно́зему й лу́го*, Бойків 6, 94.

From MHG. *alun* < Lat. *alumen* 'ts', Miklosich 2, Горяев 64-65, Kluge 6, РССтлицкий 4, 159, a. o.

галу́н 2. Wd. гáльон (Желеховський 1, 136) 'galloon, lace, purll', ModUk. BRu., Ru. ts, Po. *galon*. — Subst. *баса́н, золо́та або срі́бна стрі́чка*, Бойків 94.

From E. *galloon* 'ts', the ultimate source being Fr. *galon* 'ts', Matzenauer 164, Vasmer 1, 256, Klein 1, 637.

галу́шка see гáлка 1.

галюба́рда, галюба́рта see алеба́рда.

галюва́ти, гали́ти, also голюва́ти 'to tow a boat against the current, to haul', ModUk., Po. *halować, holować*. — Deriv. *гали́ний, -ік*. — Subst. *тягну́ти лю́дми́ чи кінь-ми судно́ проти́ води́*, Горбач 1, 16.

From Po. *halować, holować* 'ts', the ultimate source being ModHG. *holen* 'to bring; to howl', Горбач I. с.

галюцина́ція 'hallucination', ModUk.; BRu. ts, Ru. *галлюцина́ція* (since 1863: *галлюсини́ція*), Po. *halucynacja*, etc. — Deriv. *галюцина́ційний*, *галюцинува́ти*. — Subst. *ма́рення, обма́н почуттів* (*зо́ру, слуху, нюху*), *що виникла́ вна́слідок розлади́ння дія́льності мі́зку, мнй-ме сприйма́ння дійсно́сті*, Ляхів 131.

From Lat. *hallucinatio* 'wandering of mind', Ляхів I. с., Skeat 258.

га́ля Wd. 'hall', ModUk.; Bu. Npl. *ха́ли*, Cz., Po. *hala*. — Subst. *вели́ка ха́ля на ко́нцерти й за́бави*; *буді́нок під дахо́м на стовпа́х*; *торго́виця під дахо́м*, Кузеля 64.

From ModHG. *Halle* 'ts', the medium of Po. *hala*, suggested by Sławski 1, 394, remains to be proved.

галяба́рда see алеба́рда.

га́лява, га́лявина see гал.

галя́кати, also галя́кати Wd. 'to shout, cry', first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 136). — Syn. *ви́крикува́ти, галасува́ти* (Гнатюк ЕЗб. 26, 335).

According to РССтлицкий Slavica 5, 42, it is based on interj. *гай!* — *галáй!*; yet, more persuasive is its derivation

from *галáкати* with an expressive palatalization of л; there is little likelihood that it comes from Tk. *Allahl*, as suggested by Гнатюк l. c.

галяра see галёра.

галярм = *há'arm* Wd. 'alarm' (Надсяння), first recorded in the XX c. (Пшеп'юрська 72). — Subst. *сно́лох*.

From Po. *alarm* 'ts' with Uk. dial. aspiration; see алярм.

галь coll. 'crows, rooks', ModUk. only. — Syn. *і́лмч*.

A b/f. from *і́лмиця*, *і́лка*, see s. v.

гальба Wd. 'half a litre', ModUk., Po. dial. *halba*. — Deriv. *і́льбка*. — Subst. *ко́рта*, $\frac{1}{2}$ літра (*ні́ва*), Бойків 94.

From ModHG. *Halbe* 'half', РССтоцький 4, 214, Шелудько 1, 26; see also гальбик.

гальбвінд 'wind abreast', ModUk. only. — Subst. *біч-ний вітер*; *хід корабля під таким вітром*, Бойків 94.

From ModHG. *Halbwind* 'ts'.

гальбик SoCp. (Hz.) 'bowler', first recorded in the XX c. (Наконечна - Рудницький 92). — Syn. see *і́бик*.

Orig. **і́бик* (< *і́біі* < ModHG. *Habig*), f/e. influenced by *і́льба*, see s. vv.

гальбфранцбанд 'half - calfbinding', first recorded in the XX c. (Бойків 95). — Subst. *ні́вкурятя́на опра́ва кни́жки* (*ко́риніць і рі́жкі*), Бойків l. c.

From ModHG. *Halbfranzband* 'ts' (unknown to РССтоцький 4).

гальбцвельф! Wd. colloq. 'correct your tie!', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 223). — Subst. „*ні́с-двана́дцяті́й*” (так *говори́ли*, *ко́ли краватка не бу́ла рівно зав'язана*).

From ModHG. *halb zwölf* 'half twelve', РССтоцький l. c.

гальбцилиндер Wd. 'half-topper', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 223). — Subst. Wd. *ні́вцилі́ндер*, *ні́тверді́к*, *ні́тверді́чок* (Стрий).

From ModHG. *Halbzylinder* 'ts', РССтоцький l. c.

гальванізм, ічний see гальванізм, гальванічний.

гальда Wd. 'precipice, declivity, slope', first recorded in the XIX c. (: *і́лда*, Желеховський 1, 135), Po. *halda*. — Subst. *про́пасть*, *прова́ля*, *кі́па землі*, Шелудько l. c.

From ModHG. *Halde* 'ts', РССтоцький l. c., Шелудько l. c., Kluge 131.

галька 1. 'pebbles', ModUk.; Ru. *і́лька*. — Subst. *ка-мі́нці*, Wd. *шутер*.

From Ru. *і́лька* 'ts' of uncertain etymology, cf. Vasmer 1, 257.

галька 2. Wd. 'slip', first recorded in the XX c.; Po. *halka*, Cz., Slk. *halena*, etc. — Subst. (*бі́ла*) *ні́дспі́дні́ця* Горбач 7, 36.

From Po. *halka* 'ts'; the ultimate source of the word is uncertain, cf. Sławski 1, 395.

гальмат Bk. 'piece; rand', first recorded in 1934 (Кмит 41). — Subst. *кї́сеня*, *край*.

Of unknown origin; perhaps it is a dial. deformation of ModHG. *Halb - matte* 'half - matting'.

гальмó, Wd. гальма 'brake; curb, obstacle; drag[-chain]', ModUk. only. — Deriv. *гальмо́вий*, *гальмо́вний*, *гальму-ва́льний*, *гальму́ючий*, [*за-*, *по-*]*гальмува́ти*, *-а́ння*, *за-*, *по-* *гальму́вати*, *-а́ння*. — Subst. *прі́лад прити-ня́ти*, *гу́здá*; Wd. *гальму́єць*.

The word is based on *гальмува́ти*, q. v.; *-лò-* under the influence of *гальт!*, *гальтува́ти*, q. v.

гальогén see галогén.

гальобний *argot* 'big, tall, high', first recorded in the XX c. (Горбач 0, 39). — Subst. *великий, високій*.

From Ru. dial. *голямо* 'much, plenty' (Тверь - Кострома); see also галінець, Горбач 1. c.

гальбонка see гальбонка.

гальбрка SovUk. colloq. 'gallery; the gods', BRu. Ru. *галёрка*. — Deriv. *гальбруник, гальбруковий*. — Subst. *Галерія в театрі; публіка на Галерії в театрі*.

From Ru. *галёрка* 'ts', see галерія.

галс, SovUk. галс 'tack', ModUk.; Ru. (since 1720) *галс*. — Subst. *бардж, станова вітрильна лінва, бічний напрям вітру, навітряний бік*, Бойків 95.

From Du. *hals* 'ts', Ляхів 131, Meulen 75, Meyer ZfsPh. 5, 143, Vasmer 1, 256, АкСл. 2, 27.

гальстух, SovUk. гальстух, Wd. гальстух (Львів, Рудницький 3, 126), гальштук (Надсяння, Пшеп'юрська 73), Ed. гальштук (РССтоцький 4, 223) 'tie; dog's chain; frame; chassis; (argot:) gallows', ModUk. only; BRu. *гальштук*, Ru. *гальстук* (in 1731: *гальстух*), Po. *halsztuk*. — Deriv. *гальстуховий*. — Subst. *краватка, зав'язана на комірі сорочки; бант*, Бойків 95; *ланцюг на шию собаки* (Стрий); „*столець віза, на котрій кладеться подёнок*” (Пшеп'юрська 1. c.); *шубениця* (Горбач 0, 10).

From ModHG. *Halstuch* or *Halsstück* 'ts', РССтоцький 1. c.

гальт! interj. 'stop!', ModUk.; Po. dial. *halt!* (Стрий). — Deriv. [*за*]гальтувати; here also: *гальтсіннал, гальтель, гальтеру*. — Subst. *стіл!, стривай!*, Бойків 95.

From ModHG. *halte!* 'ts'.

гам! interj. (in children's language) 'eat', ModUk.; Ru. *ам, хам!*, Bu. *хам!* Po. *ham!* — Deriv. [*з*]гám[к]ати, -ання, [*з*]гám[к]нути, Wd. *гáма* 'іжа' (Романів, Горбач 7, 36), (argot:) *гамієяти* 'їсти' (Горбач 0, 20). — Syn. [*з*]їсти.

A primary o/p. interj. РССтоцький 3, 150 - 151.

гам 1. 'noise, uproar, racket, hubbub', ModUk.; Ru. *гам* (since 1790), dial. *гом*. — Syn. *гомін*.

Contrary to Berneker 1, 327, the word is to be considered an apophonic cognate of *гомін*, q. v., cf. Ильинский РФВ. 63, 340, Преображенский 1, 118, Stender-Petersen Mikkola - Festschrift 279 - 280, РССтоцький Slavia 5, 39, Vasmer 1, 257, a. o.

гам 2. Wd. see гамувати.

гáма 1. 'scale; gamut, range', ModUk.; BRu. *ts*, Ru. *гáма* (since 1803), Po. *gama*, etc. — Subst. *скáля звірів (з 7 тóнів); (у фізиці:) нízка кóльорів, починаючи з червоного, кінчаючи чóрним*, Бойків 95.

From ModHG. *Gamme* or Fr. *gamme* 'ts', Vasmer 1, 257.

гáма 2. Wd. see гáмати.

гамáжа dial. see гамák.

гамазéй, гамазій, гамазéя, гамазія, dial. 'storage, storehouse, warehouse' (Грінченко 1, 269), ModUk.; Ru. dial. *гамазéя* (Vasmer 1, 257). — Subst. *магазін*.

A f/e. deformation of *магазін*, q. v., under the influence of *музей*.

гамазі́н dial. see магазі́н.

гамák, dial. гамáжа (Нижне Подністрів'я, Дзедзелівський ЛБюлетень 6, 41) 'hammock', ModUk., BRu., Ru. *ts* (since 1803), Po. *hamak*, etc. — Deriv. *гамачок*. — Subst.

висяча корабельна койка; висяча мотузяна сітка для відпочинку або спання на свіжому повітрі.

From Fr. *hamas* (< Sp. *hamaca*), the ultimate source being Caribbean *[h]amaca* 'net for sleeping', Преображенський 1, 118, Акуленко 141, АкСл. 2, 31, Skeat 259, Gamillscheg 504, Klein 1, 700, a. o.

гамалик 'nape (of the neck)', ModUk. only. — Subst. *карк*.

From Rm. *hamalic* : *hamal* 'burden-carrier, porter', the ultimate source being Ar. -Tk. *hammāl* 'carrier, porter', Lokotsch 63, Cioranescu 392; see also the following word.

гамалія 1. 'burden-carrier, slave', ModUk. only. — Subst. *невільник*, Бойків 95.

From Tk. -Ar. *hammāl* 'carrier, porter' Lokotsch 63; suffix -ія, perhaps, under the influence of *гамалія* 2., q. v.

гамалія 2. arch. 'sword', MUK. шаблю гамалію (Asg. (1609), шаблю гамалію Asg. (1624). — Deriv. MUK. гамалійка (1704); FN. MUK. Гамалєя (1662 Тупиков 102), Гамалтя (1669 *ibid.*), Гамалтй (1687 *ibid.*), Гамалієвъ (1662 *ibid.* 514), Гамалія (XVIII с. Ист. Русов, Указ. 156, 165), ModUk. FN. *Гамалій*, *Гамалія* (the latter also pseudonym of М. І. Мандрика 1, 6); GN. MUK. Гамалієвскій монастирь (при р. Шосткѣ) (XVIII с. Ист. Русов, Указ. 156). — Subst. *Гатунок шаблі*, Тимченко 505.

The word *гамалія* is derived from *емалія* 'enamel' (through stages: **емалія* > **емалія*); the famous Cosack name *Гамалія* (Шевченко 1, 127 - 128) is a fig. anthroponymic transfer from the former like *Пушка*, *Шило*, *Гонта*, etc. : (Емаллю) „козакі оздоблювали ручку шаблі. І така шабля, що мала емальову ручку, називалась *емалія*, *гемалія* й нарешті *гамалія*, що пізніше перейшла на козака — носія тієї емальової шаблі і стала також його пріз-

вищем", Л. Білецький in: Тарас Шевченко: Кобзар 1, 357; cf. also Тарнавська III, 2, 122 - 125.

гаман 'money bag, purse; tobacco-pouch', MUK гамань юхтовий (XVIII с.), гаман (XVIII с. Інтермедії 200); RU. (from Uk.) таман. — Deriv. гаманець, гаманчик, гаманіще, гаманяка, гамановий. — Сун. (на гробі, тютюн:) капшук, кисет; (з металевим затвором:) калітка; (обл.) киса, Деркач 47.

Of obscure origin; according to Wiener ЖСт. 1895 : 1, 61, it comes from Гаман, q. v.; doubtful, cf. Преображенський 1, 118, Vasmer 1, 257; more probable is its derivation from Tk.-Ar. *hammāl* 'porter' (: *hāmala* 'he carried').

Гаман 'Haman; Jewish feast', MUK. Аманы : смущаючий (1627 Беринда), Гаман (XVII—XVIII с. Інтермедії 80), Гамана Gsg. (*ibid.* 190); Po. *Haman*. — Deriv. *іаман*, *іаманувати*, *іаманіщик* (Желеховський 1, 136). — Subst. *жидівське свято (Гамана)*.

From Gk. *Hamán* 'ts', the ultimate source being Hb. *Haman* — name of one of the chief characters in *Esther*, where he appears as the inveterate enemy of Jews, EBibl. 1945, Hastings 1, 289; re. Uk. *іаман* cf. Верхратський ЗНТШ. 12, 43.

гамар Lk. 'noise', first recorded in the XX с. (Кокоський РМ. 3, 75). — Subst. *крик*.

From *іамарня* f/e. adapted to *іамір*; see the next entry.

гамарня Wd. 'smithy, forge; black-smith's shop; noise', first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 136); BRU. *іомарня*, Po. dial. *hamernia* (Korbut PF. 4, 511). — Deriv. *іамарний*, *іамарство*, *іамарити*; dial. *іамарка* (Полісся, Лисенко 23). — Subst. *кїзня*; *крик*, *іамір*.

From ModHG. *Hammerwerkstatt* 'blacksmith's shop', РССтощкий 4, 167; the medium of Po. *hamernia*, suggested

by Шелудько 1, 26, is to be proved; see also *гамер*, *гамор*.

гамати : гам!

гамаша see *камаша*.

гамба SoCr. 'slip-knot, runningknot', first recorded in 1877 (Головацький 1, 82). — Subst. *в'узол для запинання одяжі*.

From *гамба*, see s. vv.

гамбар SoCr. 'storehouse, granary, pantry', first recorded in 1911 (Гнатюк ЕЗб. 30, 337). — Subst. *гамбар*.

From Hg. *hambár* 'ts', Гнатюк l. c.; see also *амбар* and the following entry.

гамбар dial. 'storage place in the centre of a boat' (Нижне Подністров'я), first recorded in the XX c. (Дзєнзєлівський ЛБюлетень 6, 41). — Subst. *серєдня частїна човна, кудї кладється основна частїна вантажї*, Дзєнзєлівський l. c.

From *амбар*, q. v., with a specialized meaning and dial. aspiration of initial *a*.

гамбарас Bk. 'interest', first recorded in 1934 (Кміт 41). — Subst. *інтерєс*.

From Fr. *embarras* 'embarrassment' with change of meaning and dial. aspiration of the initial *a*.

гамбарня dial. see *гарбарня*.

Гамбург GN. 'Hamburg', ModUk.; BRu., Ru. *Гамбург*, Po. *Hamburg*, etc. — Deriv. *гамбурзький*, AmUk. *гамбург-ський*.

From ModHG. *Hamburg* 'ts'.

гамєла dial. 'corpulent (heavy) man', ModUk. only. — Subst. *товста людина*.

Origin obscure; perhaps it is connected with *гама*, *гамати*, see *гам*!

гамер Wd. '(big) hammer', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 227); AmUk. also *гаммер* (Білаш 172). — Subst. *(великий) молот*.

From ModHG. *Hammer* 'ts', РССтоцький l. c.; AmUk. from E. *hammer*, Білаш l. c., Жлуктенко 121.

Гамєрика, *гамерїц[ь]кий*, *гамерський* Wd. for *Амєрика*, *американський*, see *Амєрика*.

гамзїть dial. 'to gabble, babble' (Сумщина), first recorded in the XX c. (Дорошенко ЛБюлетень 9, 106); Ru. *гамзїть*. — Deriv. dial. *гамзїн* (Полїсся, Лисенко 23). — Subst. *патякати, молоти*.

From Ru. *гамзїть* 'ts' of obscure origin.

гамівник see *гамувати*.

гамїшний SoCr. 'sinful, damned, bad, false' (Гнатюк ЕЗб. 4, 237), 'shameless' (Гнатюк ibid. 30, 337), MUK. *гамїшний* (XVI—XVIII c. Дєже StSl. 7, 163), SC. *hamišan*, Cz. *hamiš*, Slk. *hamišný*. — Deriv. MUK. *гамїшникъ*, *гагїшно*, *гамїшловати* (XVI—XVIII c. Дєже l. c.). — Subst. *грішний, проклятий, злий*, Гнатюк ЕЗб. 4, 237; *підлий, безсоромний*, Гнатюк ibid. 30, 337; MUK. *невірний, ложний*, Дєже l. c.

From Hg. *hamis* 'ts', Гнатюк ЕЗб. 4, 237, Дєже l. c.; in view of MUK. *гамїш* (XVI—XVIII c.) РССтоцький's assumption in Slavica 5, 43, that the word comes from Rm. *hamisi* 'ts', must be rejected; cf. also Berneker 1, 376.

гамма 'gamma', ModUk., BRu., Ru. *ts*, Po. *gamma*, etc. — Subst. *трєтя бїква грєцької абєтки*. — Deriv. *Гамма* (pseudonym of В. Трапшєвич, Тулуб 229).

From Gk. *гамма* 'ts'.

гамованка Wd. see гамувати.

гамонка dial. see гоманя.

гамор, гaм[о]ра SoCr. 'hammer', MUK. *Hámor, Hámo-rá, Hamra* (XVI—XVIII с., Дзерж StSl. 7, 163). — Subst. *мóлот, молоткова дробілка*.

From Hg. *hámor* 'ts', Дзерж I. с.; the ultimate source is ModHG. *Hammer*, see гaмaр, гaмep, гaмapня.

гамселити 'to beat, strike', ModUk. only. — Syn see *бити*.

Origin obscure; perhaps it corresponds to *ганцеліти, ганциліти*, see s. v.

гамувати Wd. for гальмувати (see гальмó) 'to brake; to hinder, impede', MUK. гамовали (XVI с.), не гамуєть (1594), гамуй (XVI с.), гамоват (1605), гамует, гамують (XVII с.), гамую — сопрягаю (XVII с. Синонима 144), гамуйте (XVII—XVIII с. Интермедіі 55); BRu. *гамавать, Slk. hamovať, Po. hamować*. — Deriv. Wd. *гамуватися, гамівний, гамованка*, b/f. *гамів*; MUK. гамованья Gsg. (1516), за... гамованемь (1572), о гамованню (XVIII с.), гамоватися (XVI с.). — Subst. *здержувати, спиймати, стрім[ув]ати*, MUK. *затримувати, гальмувати, зупиняти (сцлою)*; *спримувати, спиймати, заспокоювати*, Тимченко 505-506.

From MHG. *hamen* > ModHG. *hemmen* 'to stop, hinder', probably through the medium of Po. *hamować*, Korbut PF. 4, 515, Berneker 1, 376, Brückner 168, Шелудько 1, 26, Корш ИзвОРЯС. 12 : 1, 46, Ślawski 1, 399, Richhardt 53, a. o.; direct borrowing from MHG. *hamen* is assumed by PCSToцький 4, 174 and Slavia 5, 43, Бурера PM. 2, 352, a. o.

гамуз 'pap, pulp, flesh', ModUk.; Ru. *гамузом*. — Deriv. *гамузом*, dial. *гамузуват* (Полісся, Лисенко 23). — Syn. *м'якшш*.

According to Vasmer 1, 257, it is derived from *гомзати*; doubtful; more probably it comes from *гама, гамати*, see *гам!*

гамула 'honey boiled with milk', ModUk. only. — Subst. *каша з яблук варена на медю; рідка їжа взагалі, рідина*.

Derived from *гама, гамати*, see *гам!*

гамулець, also гамулець (Гринченко 1, 270) 'brake', first occurrence : XIX с., Slk. *hamulec*, Po. *hamulec*. — Deriv. Wd. *гамулиця* (ДБюлетень 8, 66). — Subst. *гальмó, суп. гальма*.

From ModHG. *Hammholz* 'ts', PCSToцький 4, 174 and Slavia 5, 43, probably through the medium of Po. *hamulec*, Шелудько 1, 26, Ślawski 1, 399.

гамусяти see *гам!*

гамфа, also гaнфа, гамфá SoCr. 'swingle-tree, -bar, splinter-bar', first recorded in the XX с. (Дзержелівський 215 with map). — Deriv. *гамфця, ганфця*. — Subst. *бpчик*.

From Hg. *hamfa* 'ts', Дзержелівський I. с.

ган see *хан*.

гaна see *гaнити*.

гана́вці Wd. see *нагавці*.

га́нгель dial. see *я́нгол*.

га́нглій see *га́нглій*.

га́нгрeна, Wd. га́нгрeна 'gangrene, mortification; decay', ModUk.; BRu. *гангрeна*, Ru., Bu. *гангрeна*, Po. *gangrena*, etc. — Deriv. *гангрeновий, гангрeно́зний*. — Subst. *мeр-твиця, змeртвiння частини тiла*, Бойків 95; *антoнiв вoгoнь*, Ляхів 132.

From Lat. *gangraena* < Gk. *gággraina* 'that which eats away; eating sore' Льюхін І с., Skeat 234, Klein 1, 639, а. о.

гáнгстер see гáнгстер.

га́нґар, SovUk. анґар, 'hangar', ModUk.; BRu., Ru. анґар, Bu. ханґар, SC. hāngār, Sln. hāngar, Cz., Slk. han-gár, Po. hangar. — Subst. приміщення для стоянки й зберігання літальних апаратів, Льюхін 48.

From Fr. *hangar* 'ts', Льюхін І с., Шанский Сл. 1, 105, а. о.

га́ндевери Npl. '[worsted] pants', ModUk. only. — Subst. *састові штани*, Желеховський 1, 136.

Of unknown origin.

га́ндель, Wd. also гeндель (Стрий) 'business, trading, buying and selling', MUK. гандли Apl. (1591), гандел, ган-дель (XVII с.), гандель, гандлѣ Npl. (XVIII с.); BRu. га́ндель, Cz. dial. *handl*, Po. *handel*. — Deriv. га́нделес, га́нделєска, [по]га́ндлювати, Wd. га́ндльовий; MUK. гандлювати (1582), купець аб[о] гандлювник (1627 Беринда), кга́ндлюйте (XVII с.). — Subst. *торгівля, кї́мля-прóдаж*, Бойків 95.

From ModHG. *Handel* 'ts', Огієнко РМ. 1, 114, Бурера РМ. 2, 352, РССтоцький 4, 153; the medium of Po. *handel* is assumed unnecessarily by Шелудько 1, 26, Sławski 1, 400, а. о.

га́ндж[а] see гандж.

га́нджа Wd. 'sort of vessel' (Желеховський 1, 136), ModUk. only. — Subst. *під носóдину*.

Of unknown origin.

га́нджар 'Tk. dagger, dirk', ModUk.; Ru. *кончар*, Bu. *ханджар*, Po. *chandziar, koncerz*. — Subst. *двосічний ту-рецький штилет*.

From Tk. *handžar* 'ts', Горяев 140, Lokotsch 64, а. о.

га́ндіка́п 'handicap', ModUk. only. — Subst. *верхо́вни й пере́вони кінѣми неодна́кової сі́ли; зма́нннн шакі-стіє різної сі́ли*, Бойків 96; *перевáга в умóвах*, Льюхін 132, AmUk. *перешко́да*.

From E. *handicap* 'ts', Льюхін І с.

га́ндри бі́ти, га́ндритися 'to idle away one's time', ModUk. only. — Syn. *ба́йдики бі́ти*, Желеховський 1, 136.

From ModHG. [herum]haderen 'to quarrel' with an infixed n like in вантáж, q. v.; see also the following entry.

га́ндрі́читися Wd., гандрі́читисі (Романів, Горбач 7, 36), гандровац (SoCr. Гнатюк Е36. 30, 337) 'to quarrel', first recorded in the XX с.; Po. *handruczyć się*, Cz. *handrkovati* [se], Slk. *handrkovať* sa. — Subst. *спереча́тися з ким*.

From ModHG. [herum]haderen 'ts', РССтоцький 4, 206, Sławski 1, 400–401; see also га́дра; infixed n like in ван-та́ж, see s. v.

га́ндрі Npl. SoCr. 'rags, tatters', first recorded in 1911 (Гнатюк Е36. 30, 337); Cz. Slk. *handra*. — Subst. *ла́хи*.

From Slk. *handra* 'ts', the ultimate source being ModHG. *Hader* 'rag, tatter', Гнатюк, І с., Holub–Корецький 119.

га́не́бний, га́не́бський, га́ніба see га́нити.

га́нза 'Hanse', BRu., Ru., Bu. ts, Po. *hanza*, etc. — Deriv. *ганза́т, ганзе́йський*. — Subst. *торгове́льний сою́з надба́лти́цьких мі́ст на чо́лі з Любе́ком у XIV—XVIII с.*

From ModHG. *Hanse* 'ts', Преображенский 1, 118–119, Vasmer 1, 258.

га́нити, Wd. га́ніти (Желеховський 1, 136), 'to blame, censure, reproach, reprove', MUK. хулю, га́ню, блюз'ню (1596 Зизаній), га́ню-хулю, пори́цаю, пофамі́лю, укоряю... (XVII с. Синонима 44) га́нячи, гани́л (XVIII с.); BRu.

гáниць, Cz. *hanit*, Slk. *hanit'*, Po. *ganić*, UpSo. *hanić*. — Deriv. *гáна*, Wd. *ганá* (РССтоцький 4, 118), *до-, на- гáна*, *гáни́ти*; here also : *гáньба́*, Wd. *гань*, *гáньба* (Желеховський 1, 136), [*з*] *гáньби́ти*, *гáньбува́ти*, *гáньблѣвий*, *гáньбний*, Wd. *гáньба*, *гáньбский*, -ско (Falkowski - Pasznucki 116), MUK. *ганбу* Asg. (1501), наганы и ганбы Gsg. (1599), ганба - безчестіє, гажденіє... (XVII с. Синонима 144), ганба (XVIII с.), ганблю (1627 Беринда), ганебный (XVI—XVIII с.), ганебность (XVIII с.). — Суп. *неславити*, *мáяти*, *дорікáти*, *соромітити*, *блюзнити*, Тимченко 507.

PS. **ganiti* 'ts', being in ablaut with **goniti*, see *гоніти*; Vasmer 1, 258, Slawski 1, 401-402, а. о.; there is little probability of its being derived from MHG. *hōna* 'scorn, mockery, ignominy' as suggested by Berneker 1, 376, РССтоцький 1. с., а. о.

Гáнна, arch. *Анна* PN. 'Anna', MUK. Ан[н]и Gsg. (1484 Пом'яник), Ганну Asg. (1484 *ibid.*), Ган[н]у Asg. (1584 АК ЖМУ, 83), *Анна*: блгть, потѣха, або ласкавая (1627 Беринда); OES. *Аны* Gsg. (XI с. Остр. ев.); BRu. *Гáнна*, Ru. *Анна*, OCS. *Аппа*, Bu., Ma. *Анна*, SC. *Апа*, Po., LoSo. *Аппа*, OPO. *Аппа*, *Нáппа* (Taszycki Słownik 1, 55). — Deriv. *Гáндзя*, *Гáндзю́ненька*, *Гáндзю́ня*, *Гáничка*, *Гáничочка*, *Гáни́ўля*, *Гáни́ўня*, *Гáни́ўля*, *Гáни́ўненька*, -*ўсенька*, -*ўсечка*, -*ўська*, -*ўся*, *Гáнушка*, *Гáнця*, *Гáн[ь]ка*, *Гáні́точка*, *Гáня*, *Гáльши́ка*, *Ани́ця*, *Ан[н]и́чка*, *Ані́оточка*, *Гáня*, *Гáльши́ка*, *Ани́ця*, *Ан[н]и́чка*, *Ані́оточка*, *Ні́сенька*, -*сечка*, -*ся*, Лк. *Гáньця* (Falkowski - Pasznucki 116); MUK. *Ани́цію*, Asg. (1484 Пом'яник), *Анну́шу* Asg. (1484 *ibid.*); FN. *Гáн[ь]кѣвич*, *Гáнуца́к*, *Гáни́ўж*, *Гáнькѣвський*, *Гáнѣвич*, *Гáну́сѣнко* (pseudonym of Ф. Мату́шевський, Тулуб 229); GN. *Гáнькѣви́ці*, *Гáньчѣ́ва*; *гáни́ська* пізня (слівка). — Суп. *мáти* *Богорѣди́ці*.

From Gk. *Hánna*, the ultimate source being Hb. *Hannah-Chaannah* 'grace, mercy', Hastings 1, 99, Withycombe 12, 65, YMLL 7 : 3, 75; frequency in 1484 : 73 (second to *Марія*), cf. Геруц-Т. 36, 66.

гáнѣвер колюсаль 'Asparagus officinalis L. : asparagus', first recorded in 1908 (Makowiecki. 43). — Subst. see *спáржа*.

From ModHG. *Hannover*, city in Germany.

гáноїд 'ganoid, smooth (said of fish scales)', ModUk. only. — Subst. *твердо́лїско́ва ри́ба*, Бойків 96.

Compounded of Gk. *gános* 'brilliance, splendor' and *eĩdos* 'form'; the term was first coined in Fr. *ganoide*, Klein 639.

гáнок see *гáнок*.

гáнтéлі Npl. 'bar-bells; dumb-bells', ModUk. only. — Subst. *у́прі*, *мáгарці́*.

From ModHG. *Hanteln* 'ts', РССтоцький 1, 222.

гáнтштáнд Wd. 'handstand (in sport)' first recorded in the XX с. (РССтоцький 4, 222). — Subst. *стѣя́нка на ру́кáх* (*у спѣрті́*).

From ModHG. *Handstand* 'ts', РССтоцький 1. с.

гáну́с, also *гáниж*, (Makowiecki 30) 'Pimpinella Anisum L. : anise', MUK. *ганусовой* Isg. (1756), *ганушко́вой* Gsg. (XVIII с.), Po. *hanyż*, re. other Sl. see *aníс*. — Deriv. *гáну́совий*, *гану́сѣ́ка*, Wd. *гáню́к*. — Суп. see *aníс*.

From Po. *hanyż* 'ts', see *aníс*.

гáну́с Wd. see *aníс*.

гáнфа SoCr. see *гáмфа*.

гáнцелѣ́ти, *ганцилі́ти* Wd. 'to beat', first recorded in the XX с. (Романів, Горбач 7, 36, 8, 38). — Deriv. Wd. *гáнцилі́ти*. — Subst. *бѣ́ти н'ястукáми*, Горбач 7, 36.

According to Горбач, l. c., it comes from ModHG. *hänseln* 'to tease, chaff, quiz'.

ганчар see гончар.

ганчірка 'rag; floor-cloth; duster', MUK. ганчиркою Isg. (1750); wanting in other Sl. — Deriv. *ганчірочка, ганчірина, ганчір'я, ганчір'яний, ганчірний, -ик, -иця, ганчірковий, ганчіркорізка*. — Syn. *шматок тканини, щоб витирати що, онічка, стірка*, Тимченко 508.

According to Кримський 1, 242, the word is connected with *ганчар*, see *гончар*; this etymology is rejected by Ориєнко РМ. 2, 304, who suggests its derivation from *ганджа*||*гандж[а]* 'defect, decay'; yet, Тимченко's, l. c., explanation from ModHG. *Handschere* 'ts', seems to be most convincing.

ганчіяр Wd. see гончар.

ганя́ти 'to drive; to run after, chase', MUK. ганяючися (XVIII c.); BRu. *ганяю*, Ru. *гонять*, OCS. *roganjati*, Bu. *ganzь*, SC. *gánjati*, Sl. dial. *gánjati*, OCz. *haněti*, Po. *ganiać* (Brückner 150), LoSo. *ganjaś*, UpSo. *dohanjeć*. — Deriv. *ганя́тися, в[у]-, від-, до-, з[а]-, під- [п]о-, при-, у-ганя́ти, -я́ння, заганя́ч, -ка, під-, по- ганя́йло*, etc. — Syn. *бігати*.

PS. **ganjati* 'ts' — a new iter. form of *гоні́ти*, see *гін*.

гань, ганьба́, ганьбі́ти see гáни́ти.

Га́па: Агафія see Ага́ній.

га́пеле гав! Lk. 'come on', first recorded in 1935 (Falkowski - Pasznyi 116). — Subst. *ході́ сюди́!*

The first part of the expression seems to be a f/e. deformation of *а́нєль* 'roll-call', re. the second one see *гав*!

га́пка see га́фтка.

Га́пка : Агафія, see Ага́ній.

га́плік 'hook; button-hook', MUK. гапλικовь Gpl. (1579), зь гаплика́ми (1596), гаплы Apl. (: *гапла, 1638), гаплики Npl. (XVIII c.), з гаплика́ми (1704); Ru. *гáплик, гáплюк* (Vasmer 1, 258), OPO. *heftlik*. — Deriv. *гапличо́к*. — Subst. *гачо́к, щоб застібáти оді́ж, аб́о на прикрасу*, Тимченко 508; *за́щипка на двéрях*, Дорошенко ДБюлетень 8, 106.

From OPO. *heftlik* (XVI c.) 'ts', the ultimate source being MHG. *Heftel* 'ts', Шелудько 1, 26 - 27; there is less probability of its being borrowed from Tk., as suggested by Ориєнко РМ. 1, 114; see also га́пка and га́пт.

Га́пoн : Ага́ній, q. v.

га́порото Wd. 'sort of apples' (Романів), first recorded in the XX c. (Горбач 7, 36). — Subst. *сорт вели́ких о́сінніх я́блук*.

From Po. *jaburty* 'ts', named after GN. *Pforte*, where such apples were cultivated, Brückner 198, followed by Горбач l. c.

га́пт, Wd. гафт 'embroidery', га́птува́ти, Wd. гафтува́ти 'to embroider', MUK. гаптованого Gsg. (1722), гаптованых Gpl. (XVIII c.), гафтьованый (1578), гафтована (1596), з листва́ми гафтована́ми (1627), гафують (XVIII c.); BRu. *гафтова́ць*, Po. *haftować*. — Deriv. *гаптува́ння, га́птований, -ання, га́птар, -ка, -ство, -ський, Wd. гаф[т]а́р, га́фтарка; MUK. га́птарь (1700), га́фтаря Gsg. (1654), а гафа́рях (XVIII c.), гафа́рство (XVIII c.), га́фтарка (1578), га́фтарское (XVI c.), в га́фтованю (XVII c.)*. — Subst. *вишнєва́ти, MUK. шити́ золотом і срі́блом*, Тимченко 513.

From Po. *haftować* 'ts', the ultimate source being MHG. *heften* 'to fasten, stick', Шелудько 1, 26 - 27, РССтоцький 4, 169 (rejecting Po. medium), Brückner 167, Slawski 1, 390 - 391, a. o.; see also га́плік, га́фтка.

Гапу́ля, -у́ня, -у́ся : Агафія, see Ага́пій.

га́пцьо Wd. 'apple (in the children's language)', first recorded in the XX c. (Романів, Горбач 7, 36). — Subst. (в дитячий мові:) я́блуко.

A parallel form to я́бцьо, я́пцьо, see я́блуко.

га́р 'something burning; smell of burning', ModUk., OES. гарь (1410), Ru. гарь. — Deriv. жар, жаріще, о́гарок, etc., Wd. [з]а́ра 'мизий сорт самогону' (Рудницький, 3, 126, Горбач 6, 20). — GN. По́гар, По́гарчина. — Syn. все, що спале́не, спалени́на; запих спале́ного.

PS. *garь, root *gor-, see горіти.

га́р! interj. imitating the voice of dogs : 'bark!', ModUk.; BRu. га́ркаць, Ru. га́ркать, Bu. га́ракам, Po. (from Uk.): *harczeć*. — Deriv. гар - гар!, га́рага Wd. [ар]а́ра, [за]-га́рїкати, -ання, га́рікало, га́рікай, [за]га́ркати, -ання, га́ркнути, -нення, га́ркіт, га́ркота, га́ркітня́, га́ркіч, га́рквити, га́рквещь, -ва, -вий, -вість, га́ркїша, [за]га́рїкати, -ання, [за]га́рчати, -ання, га́рїюкати[ся], -ання, dial. га́рїюкати[ся], -ання, Bk. га́ркотити (Кміт 34); FN. Га́ра́ра, Га́ркїн, Га́рай, Га́ркїш[a], Га́рківий, Га́рківенко, etc. — Syn. гу́р!, гу́р!, РССтоцький 3, 151.

A primitive o/p. interj. РССтоцький I. c., Berneker 1, 295, Sławski 1, 406, a. o.

га́ра dial. see га́ра.

га́ра́вс! Wd. see га́ра́вс!

га́рага́ль SoCr. see гарака́ль.

га́разд, Wd. го́разд, га́раз 'well!, very well!, agreed!, all right!; good, welfare', MUK. гараздъ (1565, 1571, 1698, 1700), гаразд (XVIII c.); го́раздо (1463, 1493, 1506), го́раздь (XVI c.), го́раздь (XVII—XVIII c.), OUK. го́раздо

(1347), OES. го́раздо; го́разды; BRu. *grázdо* 'quickly', *grázdый* 'ready', Ru. *gorázdо*, *gorázd* 'enough, much', *gorázdый* 'clever, good', Cz. dial. *horazditi* 'to reprove, shout'. — Deriv. *garazd[и]́ньо*; OES. го́раздитися, го́разднствія, го́раздєнство, го́раздьство, го́разьно, го́разньство, го́разьный. — Syn. в по́рядку! до́бре!, іа́рно!; до́брo, до́рoбyт.

According to Stender - Petersen Slavia 5, 665 - 666, it is PS. *gor-azd-ъ 'clever', root *gor- : *ger- : *gr- 'to hold, grasp, gather'; this etymology was accepted by Kiparsky 1, 28, Ильинский ЗИФВ. 7-8, 58, Рудницький 5, 2-3, a. o.; less convincing is the derivation from a non-existing Goth. *garazds < *ga-razda 'language, speech', cf. Miklosich 73, Berneker 1, 329 - 330, Vasmer 1, 293 - 294, a. o., as well as from *gor- 'to talk', Brückner 151, a. o.; the change of o > a : *gorázd* > *grázd* is based on vowel-assimilation, cf. Сімо-вич 79.

га́рак Wd. see ара́к.

гарака́ль SoCr., also галака́рь, гараха́ль, гарага́ль 'woodpecker', first recorded in the XX c. (Дзєндзєлівський 127); Slk. dial. *harkaľ*. — Subst., syn. see дїтел.

From Hg. *harkaly* 'ts', Дзєндзєлівський I. c.

гара́кірі, SovUk. хара́кірі 'hara-kiri', ModUk., BRu. ха́ракірі, Ru. хара́кіри, Po. *harakiri*, etc. — Subst. са́мо-гу́бство че́рез розрі́зання собі живо́та, Бойків 96.

From Jp. *harakiri* 'ts' (: *hara* 'belly' and *kiri* 'to cut'), Lokotsch 64, Skeat 260, Klein 1, 702.

гара́мбаш[a], SoCr., also гара́мбіаш 'leader of robbers', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗБ. 30, 337). — Subst. про́відник розбї́йників, Кузеля 65.

From Hg. *harambasa* 'robber, bandit', Гнатюк, I. c.

гара́мія SoCr., also *гармія* 'robberer', first recorded in XX c. (Кузеля 65). — Subst. *розбійник*.

From Hg. *haratīa* 'ts', Кузеля, I. c.

гара́пони Npl. SoCr., also *гарапони*, *горопофони*, etc. 'pincers, tongs', first recorded in the XX c. (Дзендзелівський 219 with map). — Subst. *syn* see *кліщі*.

From Hg. *hararófógo* 'ts', Дзендзелівський, I. c.

гара́нкуватися Bk. 'to play; turn over', first recorded in the XX c. (by О. Дучимінська, cf. Кміт 41). — Subst. *гра́тис*; *перевертатися*.

The word seems to be connected with *грань*, q. v.

гара́нт, *гара́нтія* see *гарант*, *гара́нтія*.

гара́пник, also *ара́пник*, Wd. *gārap*, *gāpā* 'hunting - whip, - crop', MUK. *гарап* 'hunting'; BRu. *гаран*, *гаранник*, Ru. *ара́пник*, Cz. *harapnik*, Po. *harapnik*. — Subst. *бати́й*, *бич*, Кузеля 65.

From ModHG. *herab* 'down!', through the medium of Po. *herab*||*herap*, *harapnik* (XV—XVIII c.), Miklosich 423, Karłowicz 204, Brückner 168, Berneker 1, 376-377, Преображенский 1, 7, Шелудько 1, 27, Richhardt 52, Sławski 1, 402-403, Горбач 7, 36, a. o.; less persuasive is its derivation from Tk. *harap* 'devastation', Matzenauer LF. 212, Kiparsky 1, 135, Шелудько I. c., or Rm. *harapnic* 'ts', PCСтоцький Slavia 5, 43.

гара́с see *гáрус*.

гара́ска dial. see *граса*.

Гарасі́м, arch. *Герасі́м* PN. 'Harasim, Gerasimus', MUK. *Герасима* Gsg. (1484 Пом'яник), *Герасимъ* : *честьный*, або *ста́рческий*, *достойно* почтен (1627 Беринда); BRu. *Герасі́м*, Ru. *Герасі́м*. — Deriv. *Гарасі́к*, *Гарасько*, *Гарасі́м[оч]ко*, *Гарасі́мович*||*Герасі́мович*, *Гара-*

сімієна||*Герасі́мієна*; FN. *Гарасі́м*||*Герасі́м*, *Гарасі́мець*, *Гарасі́жик*, *Гарасі́мєнко*||*Герасі́мєнко*, *Гарасі́мок*, *Гарасі́міє*, *Гарасі́мович*||*Герасі́мович*, *Гарасі́мчук*||*Герасі́мчук*, *Гарасі́м'юк*||*Герасі́м'юк*, *Гарасі́юта*; MUK. *Гарасі́мо* (1684 Тупиков 24); GN. *Гарасі́мієці*, *Герасі́мова*, *Гераськіє*, *Герасі́ютин*.

From Gk. *Herásimos* (< OGr. *Gerásimos*) 'venerable', Pape 1, 245.

гара́сівка Wd. 'wool band, ribbon', ModUk. — Deriv. *гара́сівкува́тися*. — Subst. *вузька* (*черво́на*) *бінда*, Кузеля 66. — Deriv. from *гáрас*, see *гáрус*, PCСтоцький Slavia 5, 8; 4, 154, Горбач 7, 36.

гара́сувати dial. see *граса*.

гара́тати Wd., also *гара́тати* 'to beat, strike', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 137), Po. (from Uk.): *haratać*. — Deriv. *гара́тання*, *гара́тнути*, *гара́тати*. — Subst. *пері́цати*.

According to PCСтоцький Archiv 35, 353, followed by Шаровольський 2, 61, it comes from Rm. *hārāti* 'to excite, bother'; uncertain, cf. Sławski 1, 403, Горбач 8, 38.

гара́халь SoCr. see *гарака́ль*.

гáрац SoCr. 'to steal', first recorded in 1911 (Гнатюк E36. 30, 337). — Subst. *кра́цтв*.

Probably from Rm. *hārāzi* 'to give' with (argot) contrastive semantics; yet, connection with the following entry is possible as well.

гара́ч 'tribute, tax', MUK. для *гара́чу* (XVII c.); Ru. *хара́дж*, SC. *hārāč*, Po. (from Uk.): *haracz*. — Subst. *да́нина*, *що платитися завойовникам кра́ю*; *подáток*, *опла́та*, Кузеля 66.

From Tk. *haradž* 'ts', the ultimate source being Ar. *harādž* 'tribute, tax (paid by Christians)', Hanusz, PF. 1, 459,

Макарушка 8, Karłowicz 203, Lokotsch 65, Zajączkowski 61 - 4, Кодов Slavia 9, 260 - 261, Sławski 1, 402, а. о.

гарачно́та dial. see гарячий.

гарб 'big hook, clasp', OES. гарбъ 'soil' (Ковалів 1, 109, 371). — Syn. *великий гак*.

Origin obscure; its connection with *гарну́н* is possible, see s. v.

гарба́, Wd. also árba (Кузеля 22), 'arba (kind of bullock-cart)', MUK. на гарбахъ (XVIII с.); BRu., Ru. *арба́*, Bu. *араба́*. — Deriv. *гарби́чка*, *гарбажі́нка*, *гарбо́вий*. MUK. *гарбяный*. — Subst. *татарський віз на двох колісах*, Кузеля 22; *гра в картти*, Горбач 2, 11.

From Tk. - Tt. *ar[aj]ba* 'ts', Горяев 5, Miklosich 3, Matzenauer LF. 16, 152, Преображенский 1, 7, Lokotsch 9, Дмитриев 16, а. о.

гарбалка dial. for гра́балка, see гра́бати.

гарба́р, dial. also гáрбар 'tanner', MUK. гарбаръ (1599), гарьбаромъ Isg. (1599), оусма́рь : гáрбаръ, скóрникъ (1627 Беринда), сафтіа́нник, скурнік : гарбар (XVII с. Гептаглот 18), гарбару Dsg. (1690); Slk. *garbiar*, Po. *garbarz*. — Deriv. *гарбарі́ха*, *гарба́рка*, *гарба́рня*, *гарба́рство*, *-ський*, *гарбарува́ти*||*гарбарюва́ти*, *-ння*, here also Wd. [*ві*]-*гарбува́ти*, *-ння*, *гамба́рня*, [*ві*]-*гарбо́ваний*, *гарбні́к* (Горбач 7, 36), MUK. гарбарка (XVII с.), гарбарський (XVII с.), гарба́рчикъ (1622), гарбовка (XVIII с.). — Syn. *ремісник*, *що чинить шкіри*, *чинба́р*, Тимченко 509.

From MHG. *gerwer* 'ts' : *gerwen*||*garwen* 'to make ready, prepare, equip, dress, tan', РССтоцький 4, 159; the medium of Po. *garbarz*, assumed by Шелудько 1, 27, Sławski 1, 256, а. о., remains to be proved.

га́рбат, гарбу́т *argot* 'gander', first recorded in the XX с. (Горбач 0, 33). — Deriv. *га́рбатка*, *арбу́тка*, *га́рбатя́*. — Subst. *гуца́к*.

From Rm. *aripát* 'winged, wingy', Горбач I. с.

га́рбата Wd. see герба́та.

га́рбати 'to seize, to take possession of', MUK. зага́рбавъ. — Deriv. *зага́рбати*, *зага́рбник*, *-цтво*, *-щський*. — Syn. *гра́бити*, *рабува́ти*, *забира́ти*, *видира́ти*, Тимченко 509.

The word seems to be a contamination of *гра́бити* and *гарбува́ти*, see s. vv.

га́рбатка : гарба́та Wd. see герба́та.

га́рбатка : га́рбат.

га́рба́чий, гарбачі́й Ed. 'coachman; cook' (Чорномор'я), first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 137). — Subst. *візні́к*; *ку́хар у сті́лці паспихів на Чорномор'ї*, Кузеля 66.

From Tk. *arabadžy* 'coachman' (: *ar[aj]ba*, see гарба́), Lokotsch 9.

гарбува́ти Wd. see гарба́р.

гарбу́з, Wd. also арбу́з, арбуза́ (Полісся, Лисенко 23) 'Cucurbita maxima : pumpkin; gourd', SoCr. Bk. 'potato' (Дзєндзелівський 73, Кміт 41), fig. 'refusal of a marriage proposal', *argot* : га́рбуз 'soldier' (Горбач 6, 18), MUK. гарбуза Gsg. (1719), гарбузовъ (XVIII с.); BRu. *гарбу́з*, Ru. *арбу́з*, Po. (from Uk. :) [*h*]arbuз, Bu. *кармі́з*, SC. *kàr-puza*. — Deriv. *гарбузе́ць*, *гарбу́зик*, *гарбу́зеня[тко]*, *гарбу́зняк*, *гарбу́зьяка*, *гарбу́зьянка*, *гарбу́зі́нця*, *гарбу́зіння*, *гарбу́зовий*, *гарбу́зичий*; FN. *Гарбу́з*, *Гарбу́зенко*. — Syn. *тиква*, *каба́к*, *діння*, *каві́н*, Огієнко РМ.

2, 75, *картопля*, Кміт, 1. с., fig. *відмова в свіданні*; *argot*: *войк*, Wd. *шмірак*, Горбач, 1. с.

From Tk. - Tt. *arbuz* 'ts', the ultimate source being Pers. *xārbūz*; Bu. and SC. forms with initial *k* continue Tk. - Osm. *karpuz*, cf. Корш ИзвОРЯС. 8: 4, 8, Горяев 5, Berneker 1, 491, Lokotsch 65. Дмитриев 16, Огієнко 1. с., Акуленко 138, Sławski 1, 403, а. о.

гарбўт argot see *гáрбат*.

гарвaль, usually Npl. *гарвалі*, dial. 'nickname of Chernihiv - inhabitants used by Belorussians' (Полісся, Лисенко 23). — Subst. *колишнє прізвисько чернігівців, що його вживали білоруси*, Лисенко 1. с.

A metathetic formation based on BRu. *гаварляю* 'talkative' (: гаварьць 'to talk').

гаргра colloq. 'termagant, loud (uncouth) woman', ModUk.; BRu. ts. — Syn. *сварлива баба*.

A reduplicated formation *гар-гар-а*, based on *гар!*, q. v.; re. etymology and semantics cf. Носович 100, РССтоцький 3, 157; its connection with Cz. *harhule* 'boil, tumor', suggested by Горбач 8, 39, is less persuasive.

гаргуз! dial. interj. imitating the sound of a heavy fall or blow 'bang!, plump!' (Житоміріщина), first recorded in the XX с. (Паламарчук ЛБюлетень 6, 24). — Subst. *вінук* для означення звуку від падіння чогось-небудь великого, Паламарчук, 1. с.

A compound *гар! - гуц!* see s. vv.

гард see *гард*.

гарда́, also *гардамáн*, *гардемáн* Wd. *argot* 'brandy', first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 137). — Syn. *гарти́ха*, *герти́ха*; subst. *горілка*, Горбач 0, 32.

According to Горбач, 1. с., it comes from Gy. *тхáрдъи- [мол]* 'brandy'; see also *гарти́ха*.

гарда́л dial. 'Raphanus raphanistrum L.: wild radish', first recorded in the XIX с. (Makowiecki 307). — Subst. *редька дика*.

Origin obscure; perhaps it comes from Rm. dial. *gardui* 'garden', (: *gard*, cf. Cioranescu 352).

гардамáн Wd. see *гарда́*.

гардемáрин see *гардемáрин*.

гарде́нія see *гарде́нія*.

гарджá dial. for *іржа́*, see *ржа*.

гардибу́рка dial. see *мандибу́рка*.

га́рдий Wd. 'good; beautiful, pretty', first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 137), Po. *hardy*||*gardy*, for other Sl. congeners see *го́рдий*; Deriv. *га́рди*||*га́рдо*, *га́рди-ти* (Кміт 41). — Subst. *га́рдний*, *до́брний*, Приймак РМ. 2, 449.

From Po. *hardy*||*gardy* 'arrogant', Sławski 1, 405; see *го́рдий*.

гарди́ман see *гарда́*.

гардо́вина dial. *градо́вина*, see *град*.

га́рэм also *ха́рэм* 'harem, seraglio', ModUk.; BRu. *га-рэм*, Ru. *га́рэм* (since 1803), Po. *harem*, etc. — Deriv. *га-рёмний*. — Syn. (у східних народів:) будинок, де живуть жінки; всі жінки одного мохаммеданнина, Кузеля 66.

From Tk. *harem* 'ts', the ultimate source being Ar. *harim* 'sacred, forbidden (section of the house)', Орел 1, 181, Lokotsch 64, Klein 1, 703.

га́ре́тик dial. 'smatterer, sciolist', first recorded in the XX с. (Гнатюк ЕЗБ. 26, 335), wanting in other Sl. — Subst. *мудраге́ль*, *хитру́н* (зі злими намірами).

The word seems to be a dial. corruption of *єрєтїк*, q. v.

гáрець see гáрнець.

гарéшт dial. see арéшт.

Гáрий AmUk. see Григорій.

гарйкати, гáркати, гаркатіти : гар!

гаркебўз[a] see аркебўз.

гáркнути : гар!

гарлєкін (Кузеля 66), also арлєкін 'harlequin, clown, buffoon', ModUk.; BRu. *арлєкін*, Ru. *арлєкин*, Po. *arlekin*, etc. — Deriv. [*г*]арлєкінáда. — Subst. сміхунєць, шту-кáр, комедійнт, Кузеля 24.

From *Harlekin* 'ts', the ultimate source being Fr. *harlequin* < *Herrequin* — name of the count of Boulogne whose sudden death in 882 was regarded as punishment for his wickedness, Kluge 135, Skeat 261, Klein 1, 703, Šmilauer NŘ. 25, 48, a. o.

гарлйкати : гар!

гáрма, in expression : гáрма дáрма 'without purpose', ModUk. only. — Syn. *дáром*.

A rhyme-formation based on *дáрма*, see *дар*.

гармáн 'threshing floor', ModUk. only. — Deriv. *гармáнка*, *гармáнчити*, *гарманувáти*, -áння. — Subst. *мiк* (щоб *молотíти*).

From Tk. - Tk. *harman*, the ultimate source being Ar. *hārmān* 'ts', Акуленко 138.

гармасáр Wd. 'stallion', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 137). — Deriv. *гармасувáти* (Житоміщина, Поламарчук ЛБюлетень 6, 24). — Subst. *кiнь* - *же-ребєць*, *самєць*, *рáсовий кiнь*, Дошівник РМ. 2, 302.

From Rm. *armasar* 'ts' (< Lat. *admissarius*), Шелудько 2, 129, Дошівник I. c., Puşkariu 126, Cioranescu 38 - 39.

гармáта 'cannon, artillery gun', MUK. з гармáть (1494), на гармáту (1667, 1722), гармáт Gpl. (XVIII c.), армáты Gsg. (1568), зъ армáтою (1593), въ армáту (1633), армáты (XVIII c.); BRu. *ts*, SC. *armáta* 'army', Po. [*h*]armáta. — Deriv. *гармáтка*, *гармáш*, *гармáтний*, -и́к, Wd. *гармá-тєнь*, *гармáтій*; MUK. гармáтка (XVII—XVIII c.), армáтка (XVIII c.), гармáтний (XVII—XVIII c.), армáт-ний (XVIII c.), [г]армáшъ (XVIII c.). — Syn. *канóна*, *пўшка*; (argot:) *плювáчка*, Горбач 6, 15; 30.

From It. *armata* 'fleet; army', Berneker 1, 30, РССтоцький Slavia 5, 8, Горбач 6, 30.

гармíдер, Wd. гармíдер (Желеховський 1, 137) 'commotion, disorder, mess, noise, etc.', ModUk.; BRu. *гармíдер*, Ru. dial. *гармíдар*, Po. (from Uk.): *harmider*. — Deriv. *гармíдерувáти*, *гармíдерник*, -и́ця. — Subst. *гáлас*, *гáм*, Шевченко 1, 129; *крик*, *вєреск*.

Contrary to a popular etymology deriving it from ModHG. *hernieder* 'here down!', advanced by Karłowicz 205, and followed by Korbut PF. 4, 523, Rudnicki JP. 3, 90 - 96, Ориєнко PM. 1, 273, a. o., the word is to be considered as a borrowing from Pers. *harmidan* 'to quarrel, argue; to shout', cf. Rozwadowski JP. 1, 107 - 108; less convincing is its derivation from Tk. *harami deres* 'bandit's valley' suggested by Brückner 169, and followed by Berneker 1, 377; cf. also Ślawski 1, 407, Richhardt 53.

гáрмiя dial. for армія (Черкащина, Лисенко ДБюлетень 9, 52), see s. v.

гармíй SoCr. see гарамія.

гармóнiя, dial. праймóнiя (РССтоцький PF. 12, 423) 'harmony; concord', MUK. гармонь'ю Asg. (XVII c.); BRu.

ts, Ru. *гарм́онія*, SC. *harmónia*, Cz. *harmonie*, Po. *harmonia*, etc. — Deriv. *гармонізація*, *гармонізований*, *гармонізувати*, -ання, *гармонійний*, -ність, -но, *гармоніст*, -ка, *гармонічний*, -ність, -но, *гармонізовати*, SovUk. *гармонь[ка]*, *гармонішка*, Wd. *гармоніка* < *гармонійка* — Subst. *згідність звуків, що робить приємне слухове враження*, Тимченко 540; *музичний інструмент*; (*гармонішки* Npl.:) *чоботи (від зморщок халви)*, Горбач 6, 7.

In view of its early occurrence and the orig. accent *гармонія* (XVII c.) the word is to be considered as a borrowing from Gk. *harmonía* 'fitting together'; later (XIX c.) *гармонія* was influenced by Po. *harmónia* (< Lat. *harmónia*); cf. also Акуленко 136, Sławski 1, 407, Richhardt 53, a. o.

гарнадёр see **гренадёр**.

гарна́для, **гарна́длі** Wd. (Романів, Горбач 7, 36) 'hair-pin', first recorded in the XX c. (Кузеля 66); Po. dial. *harpadla* (Стрий). — Deriv. *гарна́делька*, *гарнад[е]ліна*. — Subst. *зінюта шпилька (до волосья)*, Кузеля, l. c.; *дротяна́ припинка для волосья*, Горбач l. c.

From ModHG. *Haarnadel* 'ts', РССтоцький 4, 223.

гарна́ситися Wd. 'to flounder, roll; to be crumpled', first recorded in the XX c. (Верхратський 2, 402). — Deriv. *гарна́сса*. — Subst. *кідатися*; *товкти́ся*, Кузеля 66.

Of uncertain origin.

га́рнес, **га́рнис** AmUk. 'harness', first recorded in the XX c. (Рудницький UO. 3 : 1, XV). — Subst. *упряж*.

From E. *harness* 'ts', Білаш 176, Жлуктенко 121.

га́рнець, also **га́рець**, Wd. *га́рець*, *га́риць* 'grain measure (about 4 litres); a gallon (approx. measure of liquids)', MUK. *гарнець* (1678), *гарцевь* 60 (XVIII c.); BRu., Ru. *га́рнец* (till 1918, Vasmer 1, 259), Po. *garniec*. — Subst.

міра сипкого або рідині (звичайно 4 кварта); *плата нату́рою за помол (Нижне Подністрів'я)*; *міра в 5 - 6 фунтів для оплати зерном чередниківів (Полісся)*; (*Га́риць*;) *земельна міра в 1/8 мор'га (Північна Наддністрянщина)*, Винник 110 - 111.

From Po. *garniec*, corresponding to Uk. *горнець*, q. v. (закхідноукраїнські говори чітко розрізняють *горнець* як назву посуду і *га́рнец*, як назву міри", Винник 110); cf. Berneker 1, 371, Преображенский 1, 119, Sławski 1, 260, Richhardt 50, (extensively:) Винник, l. c.

га́рний, Ed. *ха́рний* 'beautiful, lovely, handsome, fine, pretty', MUK. *гарна*, *гарие* (XVI—XVIII c. Інтермедії 204 - 205), *гарненко* (XVIII c.); BRu. *га́рний*, Ru. (from Uk.:) *га́рний* (Vasmer 1, 260), Bu. *ха́рен*, SC. *háran* 'thankful'. — Deriv. *га́рно*, *не-*, *пре-* *га́рний*, -но, *га́рне[с]и́нський*, -ко, *га́рнісе́нський*, -ко, *га́рнісі́нський*, -ко, *га́рніюсі́нський*, -ко, [най] *га́рніший*, -е, *га́рні[ша]ти*; dial. *га́рна́ся*, *га́рні́вка*, *га́рнію́к*, *га́рнію́жа*, *га́рнію́ш[е]чка*, *га́рні́нно*, *га́рнію́щий*, *га́рно - молоді́й*; GN. *Гарнува́та*. — Суп. *хо́рош*, *хо́роший*, *го́жий*, *кра́сний*, [до] *ла́дний*, Wd. *фа́йний*, РССтоцький, Праці ІФТ. 2, 122 - 132.

The word is generally derived from Gk. *gratia* 'grace', Потебня РФВ. 3, 104, Брандт ibid. 22, 125, Miklosich 92, Преображенский 1, 119, Vasmer 1, 260, РССтоцький, l. c., a. o.

га́рпаго́н 'miser', (argot:) 'women' (Горбач 8, 39), ModUk.; Po. *harpagon*. — Subst. *ску́тий*, *скні́ра*, Кузеля 66.

From Fr. *Harpagon* 'typical miser' (after the chief character in Molière's *L'Avare*), Klein 1, 704.

га́рня 'harpy', ModUk.; BRu., Ru. *га́рня*. — Subst. (*в грецьких віруваннях*;) *жіноча потво́ра з кри́лами й кі́тлями*, Кузеля 66.

From Gk. *harpusia* 'snatcher', Skeat 262.

гартун 'harpoon', ModUk.; BRu., Ru. ts, Po. *harpun*, etc. — Deriv. *гартунний*, -ик; dial. *гартулець* (Кузеля 66, but: *гартулець*, Степанківський 1. с.). — Subst. *спис із двома гакіми на довгому жотузі, вживаний на озлогах на китів, моржів і взагалі морських тварин; залізна скоба скріплює стіни; річкові віли*, Бойків 97; *очіпа, кая*, Степанківський 94.

From Du. *harpoen* 'ts', Орел 1, 182, Skeat 262, Klein 1, 705, а. о.

гарт 'temper (of steel); strength, energy; type - metal', MUK. за гарту (XVII с.); BRu., Ru. гарт 'type - metal', Po *hart* 'hardness, strength'. — Deriv. [за]гартува́ти[ся], -а́ння, [за]гартува́ний, -ні́сть, гартівний, -ик, гартівня, гартувальний, -ник, -ня, гартовий, гартулець; MUK. гартовано (1622), гартувати (XVIII с.). — Subst. *твердість металю; сила, міць; метал для друкарських черенів*, Бойків 97.

From ModHG. *hart* 'hard', *Härte* 'hardness', РССтоцький 4, 227; according to Преображенский 1, 119, Шелудько 1, 27, Slawski 1, 409, Richhardt 53, а. о. : through the medium of Po. *hart*, *hartować* 'ts'.

гартанішка dial. 'strained (boiled) potatoes' (Сумщина), first recorded in the XX с. (Дорошенко ДБюлетень 9, 106). — Subst. *картоняне поре*.

Origin obscure; perhaps it is a jocular dial. neologism based on *гартанка* (< *гортанка*) й *кашка*, see s. vv.

гартанка dial. see гортанка.

гартіха see гартя.

гартівний, гартіваний, гартівний, [за]гартувати[ся], etc. see гарт.

гартувати 'to work hard, labor, exert oneself', MUK. гаровала (1675), гаровати (1601), гарюєць (1772), SC. *hārati* 'to destroy', *hārati* se 'to suffer; work hard', Cz. dial. *hárovať* 'to hurry', Slk. dial. *harovať* 'to work hard', Po. *harować*, dial. *charać* 'ts'. — Deriv. *гартування*, Wd. *гарівка*. — Subst. *важко працювати*, Горбач 1, 22.

Origin obscure; the oldest records with *o* (*гаровати*, etc.) point to *гаровати* 'to grieve' (: *горе*) as to the source, cf. also Желеховський 1, 154; in view of the geogr. diffusion the possibility of its being a borrowing from MHG. *hern* < OHG. *herjōn*, *harjōn* 'to destroy' is not excluded, cf. Miklosich 85, Berneker 1, 384, Шелудько 1, 27; Kiparsky 1, 135, assumes Tk. *harami* 'robber' as the source, cf. also Slawski 1, 409; less persuasive are the etymology of Brückner KZ. 48, 162 - 163 and ED. 169: from *haru!* *haru!* (< ModHG. *herum* 'around'), and that of Горбач 1, 22 : from *галювати* || *голювати* 'to haul'; cf. also Огієнко РМ. 2, 355.

гартувати : гарт!

гарус, also *гарас* 'worst yarn', MUK. гарусу Gsg. (1666, 1690, 1727), OES. гарусь; BRu., Ru. ts, Po. *harus*. — Deriv. *гарасіка*, *гарусовий*, *гарусний*. — Syn. *волічка; різнокольорові вовняні нитки для пряжі, плетіння й вишивання*, Орел 1, 182.

From Po. *harus*, *haras* 'ts', the ultimate source being Fr. city *Arras*, Miklosich 3, Malinowski PF. 4, 664, Berneker 1, 30, Преображенский 1, 119, РССтоцький *Slavia* 5, 8, Richhardt 53, а. о.

гарфа, also арфа, *гарпа* 'harp', MUK. бряцало: ...цимбал гарфа (1627 Беринда), гарфа — бряцало, гуслъ (XVII с. Синонима 144); BRu., Ru. *арфа*, SC. *arfa*, Cz. *harfa*, Po. [*h*]arfa. — Subst. *багатострунний музичний інструмент, що входить до симфонічної оркестри*, Орел 1, 91.

From ModHG. *Harfe* 'ts', РССтоцький 4, 228, Sławski 1, 406.

гарц СоСр. see герць.

гарцювати 'to caracole, to prance; to show off one's skill in riding', МУк. гарцюють (XVI с.), гарцоват (XVII с.), гарцюючого Gsg. (XVIII с.); BRu. *гарцаваць*, Ru. *гарцевать*, SC., Cz. *harcovati*, Slp. *harcováti*, Po. *harcować*. — Deriv. *гарцювання*, *гарцівник*, *гарцювальний*, -ик. — Subst. *зручно поводити конём і викрїчуватися; доказувати; танцювати*, Кузеля 67.

From MHG. *härzern* 'ts', Sławski 1, 405; see also герць.

гарчати : gar!

гаршів, гаршів [в], also *аршів*, *аршу* [в], *алшів*, *алшів* [в], *иршів* СоСр. 'spade, shovel', first recorded in the XX с. (Дзєндзелівський 183). — Subst. *риксаль*.

From Hg. *ásó* 'ts', Дзєндзелівський 183.

гаріокати : gar!

гаря! dial. interj. to drive oxen: 'go ahead!, forward!', first recorded in the XX с. (Нижне Подністров'я, Дзєндзелівський ЛБюлетень 6, 41). — Deriv. *гаря-гей!*, *гей-гаря!* — Syn. *гейс!* (*вїгук, якїм поганяють биків*).

A secondary interj. connected with gar!, q. v.

гаряп!, гарьоп!, also : гаріоп!, гарйоп!, гарйоб! AmUk. interj. 'hurry up!', first recorded in 1916 (Білаш 176). — Deriv. *гарйопкати*, *гарянувати*, Жлуктенко 121.

From E. *hurry up!* 'ts', Білаш I с., Жлуктенко I с.

гарячий, Wd. горячий (Желеховський 1, 155) 'hot, glowing, burning; strong; ardent, fervent, eager, passionate', МУк. з горячого часу (XVIII с.), до горячого тїла (XVIII с.), на горячомь учинку (XVIII с.), горячий Npl. (XVII с.), горячєє (1665), горячєє (XVII с.), горєчи ден —

aestuosus (XVII с. Гептаглот 21), горячъ (XVII с.), кромъ права горячого (XVI с.), горячюю Asg. (XVI с. Сл. плк. Іг.), ОУк. горячим Іsg. (1435), OES. отъ горяча сердца; BRu. *гарачы*, Ru. *горячий*, OCS. *gorę*, Gsg. *goręšta*, *goręšta*, Bu. *горяцъ*, *горєцъ*, Ma. *гѳреит*, SC. *gōrác*, Cz. *horoucí*, Po. *gorący*. — Deriv. *гарічість*, *гарячє*, *гаряч[єч]-ка*, *гарячківий*, -ість, -є, *гарячливий*, -ість, *гарячник*, -ність, [роз] *гарячїтї[с]я*, [по] *гарячїти*, *гарячкувати*, -ання, МУк. гарячость (XVIII с.), гарячость (XVII—XVIII с.), горячє (XVIII с.), горячєсть (XVI—XVIII с.), горячка (XVII—XVIII с.), горячність (XVII—XVIII с.), горєчо, горєчості — *calidus* (XVII с. Гептаглот 21), OES. горящина. — Syn. *некїчний*, *палючий*, *жаркий*, (*насічений гарячою парю:*) *паркий*, *дїшиний*, Деркач 48; *щїрий*, *палкий*, *пранїчний*, Тимченко 583.

PS. **goręť* - (:**goręť* -) — orig. part. pres. of *gorěti* 'to burn', see горіти.

гас 'kerosene, gasoline, petrol', ModUk. only. — Deriv. *гасовий*. — Syn. *керосїн*.

An abbreviation of *газолін*, q. v., f/e. influenced by *гасити*, *гаснути*, see s. vv.

гасати, rarely гайсати 'to run, to skip; to hurry along; to knock about; to run to and fro', МУк. жена... съ молодшимъ гасає, то есть по просторечію въ гречку... скакає (XVIII с.), Ru. dial. *гасать* (? Vasmer 1, 261), Slk. dial. *hasať*, Po. *hasać* (since the XVII с.). — Deriv. *гасання*; see also deriv. under *гейс!* — Syn. *бігати*, *скакати по всіх усядах*, Тимченко 511; МУк. *скакати в гречку*, *ibid.* 512.

According to РССтоцький 3, 150, the word derives from *гаїсати* < *гаїсати*, see *гаїс!*; inconceivable is its derivation from PS. **gъsnati*, suggested by Jokl Archiv 23, 3, or from Cz. *hesovati* 'to chase', proposed by Kleczkowski Symb. Rozwadowski 2, 335; cf. also Berneker 1, 378,

Brückner 169, Vasmer 1, 261, Sławski 1, 409–410; see also гацати.

гасіти 'to extinguish, to put out, to blow out, to quench', MUK. гасят (XVII c.), гашено (1677), гаси (XVII c.), гасячія (XVII c.), OES. гасити, гасить; BRu. *gasić*, Ru. *gasiť*, OCS. *gasiti*, *gašo*, *gasišti*, Bu. *gasić*, Ma. *gasi*, SC. *gāsiti*, Sln. *gasiti*, Cz. *hasit*, Slk. *hasiť*, Po. *gasić*, LoSo. *gasuś*, Plb. *góśe* 'he extinguishes'. — Deriv. *gasićmiasa*, *гасильний*, *-ик*, *гаситель*, *гасіння*, *гашення*, *гашення*, *огасити*, *огашувати*, *з[а]-*, *по-*, *при-* *гасіти*, *з[а]-*, *по-*, *пригашувати*, MUK. до... гашеня (XVII c.). — Syn. *припиняти* горіння, *не давати* горіти, *згасити*, *згасити*, Тимченко 512.

PS. **gasiti* 'ts', based on IE. ***gʷōs*-, an ablaut variant of ***gʷes*-, to form a causative verb; see гаснути.

гасло 'slogan, catchword, watchword; entry', MUK. зна́меніє : знакъ... та́кже : гасло (1627 Беринда), ведлугъ гасла (1645), гасло (1670, XVII—XVIII c.); Ru. *гасло* (in old military use, Vasmer 261, Брандт РФВ. 22, 118), Sln. *gěslo*, Cz. *heslo* (Jungmann also: *h[č]l[á]slo*), Po. *hasło*, UpSo. *hasło* : *hěslo*. — Deriv. *гасловий*. — Syn. *знак*, *символ*; *умовлене слово*, *пароль*; *символ*, *девиза*, Тимченко 512; (*в словнику*;) *початкове речтвірне слово*.

From Po. *hasło* of uncertain origin, cf. Brückner KZ. 48, 163 and his ED. 169 (<**gadslō* or **gadtlō* : **gadati* 'to tell'), followed by Sławski 1, 410, Vasmer 1, 261; Karłowicz 207 (:**gasiti*, see гасіти), Berneker 1, 378 (: *hasa!*), Miklosich 60. 62 (: *godσ*), a. o.

гаснути 'to become extinguished, die off (gradually), go out (of flame, life), die out, become extinct', MUK. гаснетъ вѣтра (XVI c. КрехАп. 28), не гаснучи (XVII c.), гасне (XVIII c.), OES. *огаснетъ*, и свѣча бы не огасла (1353); BRu. *gasićuđ*, Ru. *гаснутъ*, OCS. *ugasnŭti*, *ugasati*, Bu.

gasi, SC. *gāsnuti*, Sln. *gásniti*, Cz. *hasnouti*, Slk. *hasnúť*, Po. *gasnąć*, LoSo. *gasnuś*, UpSo. *hasnyć*. — Deriv. *огаснути*, *о-*, *з[а]-*, *по-*, *при-*, *у-* *гаснути*, *о[г]-*, *з[а]-*, *по-*, *при-*, *у-* *гасати*. — Syn. *перестати* горіти, *перестати* світитися, *меркнути*, Тимченко 512.

PS. **gasnŭti* 'ts', IE. root ***gʷōs* : ***gʷes*-, the latter being represented by Lith. *gèsti* 'ts', *gesyti*, *gesinti* 'to extinguish', Latv. *dziestu* (<**genstu*), *dzisu*, *dzist* 'ts'; among Gk. congeners (based on root ***gʷes*-) : *sbénnyymi* 'I extinguish', Aor. Hom. *sbéai*, *ásbestos* (hence : *азбѣт*), etc., Ionic *katasbōsai* (:***gʷōs*-) 'to extinguish' is the closest to Sl. forms; according to Fraenkel IF. 50, 229, here belongs also To. *hās* 'to become extinguished', Pokorny 479 adds to the group of cognates Skt. *jasate*, *jāsyati* 'he is exhausted', *jāsāyati* 'he extinguishes' and Machek 125 Ht. *kīst* 'to become extinguished'; the orig. meaning of the root was 'to extinguish', see also гасіти; Meillet MSL 14, 338–339, Pedersen IF. 5, 47, MPKJ. 1, 169, Scheffelowitz IF. 33, 155, Berneker 1, 295, Trautmann 86, Brückner 136, Machek 125, Sławski 1, 261, Pokorny 479–480, a. o.

гаспид, also *аспид*, *яспид*, dial. *гаспед* 'serpent, viper; devil; bad woman', MUK. аспидъ (XV c.), OES. аспидъ, аспида (XI c.); BRu. *acniŭ* [a] 'adder, viper; bad woman', Ru. *acniŭ*, dial. *яcniŭ* 'viper, adder', OCS. *aspidā*, 'adder, viper, serpent', Bu. *acniŭ* [a] 'ts', SC. *aspidā* 'adder, viper; bad woman'. — Deriv. *гаспедюка*, *гаспидовий*, *-дський*. — Subst. *гаспидна*, *гаспидка*, *отри́йна змія*; *чорт*, *демон*; *злюща жінка*, *злюка*.

From Gk. *aspis*, *-idos* 'adder, viper, serpent', Тимченко 38; see also *аспид*.

гас́тка Wd. 'upper (elevated) part of the shoemaker's last' (Романів), first recorded in the XX c. (Горбач 7, 36). — Subst. *вѣрхня встáвна часті́на шевського ко́пита*;

підкладка з ременю, яку дається на набтку чобота з метою вищого підбиття (Угнів, Лев 9).

From ModHG. *ast* 'branch' with suffix *-ka* and initial aspiration, Горбач 1. с.

гастр[о]- compound-forming element in such words as *гастроваскулярний*, *гастрогенатит*, *гастроекстазія*, *гастроентерит*, *гастроколіт*, *гастрологія*, *гастрономія*, *гастроскопія*, *гастротомія* and *гастрит*, *гастрічний*, etc., meaning 'stomach, belly', ModUk.; known to other Sl. as well. — Syn. It is often substituted by Uk. *шлунко-*, е. г. *гастрогенатит*: *шлункочечіковниця*, *гастроентоза*: *шлункозв'яз*, *гастропніж*: *шлункоскорч*, etc., Бойків 98.

From Gk. *gastro* : *gastēr* 'stomach, belly, womb', АкСл. 3, 46–47, Partridge 897, Klein 1, 642, а. о.

гастроль see гастроль.

гáса Wd. 'adder, viper', first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 138). — Subst. *гадюка*.

The word seems to be a dimin. (euphemistic) form of *гадюка*; yet, in view of the Wd. mixing of *s* and *š* consonants, it is possible to connect it also with *гашка*, q. v.

гат SoCr. 'well [then], consequently', first recorded in the XX с. (Гнатюк Е36. 30, 22). — Subst. *отже*, *отож*.

From Hg. *hát* 'ts', Гнатюк, 1. с.

гаталяй! interj. to express the galloping of horses: 'gallop!', first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 138). — Deriv. *[за]гаталяти*; FN. *Гаталяй*, *Гаталяй*, *Гаталяй*, *Гаталяй*, *Гаталяй*. — Суп. *галоп!*, *галоп!*

A blending of *галоп!* and *гаталяй!*, see s. vv.

гатаман see отаман.

гата́ра, гата́рь dial. see готáр, готáра.

гательти, гатилити dial. 'to beat; to devour, eat up (with greed)' (Житомирщина, Паламарчук, ЛБюлетень 6, 24). — Subst. *біти* (*жулаками*), Паламарчук, 1. с.; *жёрти*, *пожирати*, Гринченко 1, 277.

An extended form of *гатити*, see гать.

гати́ти see гать.

гáтіш Wd. 'wooden hammer for winter fishing', first recorded in the XX с. (Falkowski - Pasznyi 116). — Subst. *дерев'яний молот, щоб гати́ти ри́бу під льодо́м*.

Of uncertain origin; perhaps it is connected with *гатити* 'to beat, hammer', see гать.

га́тка 1. see гать; 2. Wd. for га́дка, see гадáти.

га́тра Bk. 'news', first recorded in the XX с. (Кміт 42). — Subst. *новина*, *вістка*.

Of obscure origin; perhaps it is connected with Hg. *hátrál* 'to retire' with a specialized meaning 'that what remains after (a happening)'; according to Pritsak (letter of 15. 6. 1967) it could be considered a borrowing from Tk.-Osm. *hatıra* 'thought, idea' (< Ar. *xatıra* 'ts').

гату́нок see гату́нок.

гать, **га́тка**, SoCr. гац (Гнатюк Е36. 30, 337) 'dam, dike, bank', MUK. гаги Apl. (XVII с.), гать (XVIII с.), оу гатех (XVIII с.) отъ гатки (XVIII с.), гатки Apl. (XVIII с.), OES. гать; BRu. *гаць*, Ru. *гаць*, SC., Sln. *gát*, Cz., Slk. *hať*, Po. *gać*, LoSo. *gat*, UpSo. *hat*, Plb. *gotéi*. — Deriv. *завата*, *перегáтка*, *[за]гатити*, *гатитися*, here also dial. *га́т[а]*, Кириченко 1, 321; GN. *Гат*, *Гáтка*, *Гáтне*, *Гáтнице*, *За Гáтньов* (Бойк. 113); FN. *Гатий*. — Суп. *гребля*, *дамба*, *нацип*; MUK. *поміст із хмізу*, *галіззя*, *солони*, *тощо*, *щоб затрімувати воду*, Тимченко 512.

According to Brückner KZ. 46, 233, and Machek LF. 51, 240, and his ED. 126, PS. **gaty* < **gātis* meant orig.

'pathway', IE. root **gṛā-*, cf. Lith. dial. *góti* 'to go', Latv. *gāji* 'I went', Skt. *ágām*, Gk. *ebēn* 'I went', etc.; invincible are other etymologies deriving it from **gaj̥-*, see рай, Miklosich 60, Berner 1, 262, a. o.; from **gat'a*, see *gāci*, Brückner KZ. 45, 49, or otherwise; cf. also Vasmer 1, 262, Sławski 1, 246, a. o.

гáтьта! interj. see гéтьта!

гау... see гав...

гáўба SoCr. (Гнатюк ЕЗб. 237) see гáльба.

Га́фа : Агафія, see Ага́пий.

гафель see гáфель.

га́фина Wd. (Стрий) for а́фина, q. v.

Гафійка, Гафія : Агафія, see Ага́пий.

га́фія Bk. 'asthma', first recorded in 1934 (Кміт 42). — Subst. *дiзхавця, задiжа, астма*.

Transferred from PN. *Агафія*, Bk. *Ага́фія*, cf. such Med. terms as *антибіот вогонь*, a. o.

га́фній 'hafnium', ModUk. — Syn. *кельтій* (символ *Hf*, порядкове число 72).

Name of a rare metallic element, coined by Dirk Coster and George de Heeres in 1923 from *Hafnia*, the Lat. name of Copenhagen, Denmark, Льюїс 136, Klein 1, 694, Onions 423.

гафт Wd. see гапт.

га́фтка, га́пка 'clasp, hook', ModUk., Po. *haftka*. — Subst. *стілка, застілка*, Кузеля 67.

From Po. *haftka* 'ts', see гапт.

гац SoCr. see гать.

гау́ати Wd. 'to jump, dance', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 138). — Deriv. Lk. *зауцкати*. — Subst. *підскакувати, танцювати*.

The word seems to be a blending of *гасати* and interj. *гоц!*, *гуц!*, see s. vv.

гáчи Npl., dial. *ráci* (Львівщина, Колодій РМ. 5, 285), *гáчи* (Лісько, Коковський РМ. 2, 112) 'trousers, breeches', MUK. 'boots', MUK. *гáчи* : сапоги (1627 Беринда), OES. *гаща*, Ru. *гáчи*, Bu. *гáчи*, SC. *gáče*, Sln. *gáče*, Cz. *hase*, OCz. *hácě*, Slk. *gatě*, Po. *gacie*. — Deriv. FN. *Гач*, *Гачинський*. — Syn. *сукняні або полотняні білі штани (у гуцулів)*, Бойків 98; *підштанці, ніжне білля*; MUK. *черевічки*.

PS. **gat-ji* < **gat-jě*: Ndu. of **gat-ja* with uncertain etymology; according to Berner 1, 297 the word is akin to OHG. *quiti* 'vulva', *quoden* 'femina, interior coxae pars', etc., which is rejected by Trautmann GGA. 173, 252, a. o.; invincible are also etymologies by Погодин Следы 228-229 (: **gṛāus* 'cattle'), Lidén ArmStud. 33 (: **ghābh-tiā*, cf. Skt. *gabhas* 'vulva', Arm. *gavak*, Ir. *gabhal* 'groin', etc.), Булич ИзвОРЯС, 10 : 2, 431 (: **gṛā-* 'to go', cf. Skt. *jigāti* 'he goes'), Brückner 131 (: **gatiti*, see гатіти : гать), Stankiewicz Word 11, 630 (: *gabati*, see гáбати and Ru. габёлок 'skin of a young calf'), Schrader 1, 514 (: Gk. *gastēr* 'belly'), a. o.; cf. also Nieminen ScSL 3, 224-235, Vasmer 1, 262, Machek 192, Sławski 1, 192, Георгиев 233-234 and (extensively:) Вакс 81-89; early chronology of the word is testified by Fi. *kaatio* 'hip, trouser leg' and Hg. *gatyā* 'pants', cf. Trubetzkoy ZfslPh. 7, 387, Knieza 186-187; both Fi. and Hg. loans give ample evidence as to the change of *tj*, *dj* < *č*, *dž* rendering either PS. **tj* or at best *č*, not yet *č*, cf. Шевельов 216; Wd. forms *гацi*, *гáчи*, from Po. *gacie*, cf. Коковський РМ. 2, 111-112.

гачб́к : гак.

га́шений, -ння : гасі́ти.

гаше́тка 'gachette', ModUk., BRu. *гаше́тка*, Ru. *гаше́тка* (since 1934). — Subst. *крючо́к в за́жкѣ ру́шникѣ*.
From Fr. *gachette* 'ts', АкСл. 3, 49.

гаші́ш, also хаші́ш 'hashish', ModUk.; BRu. *гаші́ш*, Ru. *гаші́ш* (since 1875), Po. *haszysz*, etc. — Syn. [*шкі́дливий*] *насо́нний наркоти́к, устп́люючи́й за́сіб із і́ндійської коно́плі*.

From Ar. *ħašīš* 'hemp', orig. 'dried grass', akin to Hb. *ħāšāš* 'dried grass', Lokotsch 66, АкСл. 3, 49, Klein 1, 706.

га́яти, Wd. *га́ти* and *га́ти* 'to delay, to linger, to retard, to slow up', MUK. судъ... былъ гаенъ (1596), OES. *ганти*, гаю 'saepire, defendere'; Ru. dial. *га́йти*, *га́ять*, SC. *gájiiti* 'to raise, take care of', Cz. *hájiti* 'to defend, protect', Po. *gaić* 'to beautify (with green)'; dial. 'to cut wood; to collect dry branches of wood'. — Deriv. [*за*]га́ятися, *га́янка*, -ння, *за-*, *нега́йний*, -но; Wd. [*за*]га́їтися. — Syn. *прово́лі-кати*, *тї́тїти* (*час, спр́аду*), Тимченко 513.

PS. **gaj-ati*, -iti — most probably an apophonic variation of **goj-iti*, see го́ти, cf. Vasmer 1, 251; all other etymologies connecting it with ModHG. *hegen* 'to enclose, cherish, foster', Malinowski BB. 6, 279 - 280, Срезневский 1, 508, Brückner 132; with PS. **gajъ* (see га́й), Slawski 1, 249; with Skt. *gāyati*, *gāti* 'he sings', Machek LF. 51, 242 (yet, cf. his ED. 121, revoking this etymology), a. o., are uncertain.

га́яшан, гайша́[н] dial. 'bandit' (Полтавщина, Ващенко 17), ModUk. only. — Subst. *розби́шак*.
Origin obscure, Ващенко, l. c.

га́ти Wd. for б́ати, q. v.

гвалт see гвалт.

гва́рдія see гва́рдия.

гва́рити Bk. and гварі́ти Lk. 'to say, speak' (Кміт 42, Приймак РМ. 2, 449), Po. *gwarzyć* 'ts'. — Subst. *киза́ти*, *бала́кати*, *гво́рити*, Приймак, l. c.

From Po. *gwarzyć* 'ts', see also *гвор*, *гво́ри*.

гвинт see гвинт.

гві́здь, Gsg. гвздо́й, Wd. гвздо́я (Желеховський 1, 138), SoCr. гві́зд, гвзуд, гві́ст, гвуст, etc. (Дзендзелевський 235), Wd. гві́здь, Gsg. гвзо́здзя (Стрий) arch. 'nail', MUK. гвзуде (1594 - 1595 Худаш 68), гвздо́ями Ipl. (XVI c.), вздо́ікі (XVII c. Гептаглот 19); OES. гвздо́ь, без гвздо́и (1076 ЪбСв.); BRu. *гвозд*, Ru. *гвоздъ*, OCS. *gvozдь*, Bu. *гвозд*, SC *gvōzd* 'iron', Cz., Slk. dial. *hvozď*, Po. *gwoźdź*, dial. *gōźdź*, LoSo. *gōzdź*, UpSo. *hōzdź*. — Deriv. *гвздо́[чо]к*, *гвозди́к*, Wd. *гвздо́ик*, *гвозди́[ч]ка*, *гвозди́чний*, -ик, *гвозди́льний*, *гвозди́льний*, -нка, *гвозди́чка*, [*за-*, *при-*]гвозди́ти, Lk. *гвозди́кі* (Falkowski - Pasznyi 116); FN. *Гвздо́[ч]*, *Гвздо́к*, *Гвозде́цький*, *Гвозди́лич*; GN. *Гвозд*, *Гвоздо́в[к]а*, *Гвозде́ць*, *Гвздо́й*, *Гвозди́вка*. — Subst. *целях*, Ориєнко РМ. 1, 253.

PS. **gvozдь*, most probably connected with **gvozds* 'forest, wood', with orig. meaning 'branch, pointed piece of wood', akin to Goth. *gazds* 'stick', Oic. *gaddr* 'rod, twig', Ir. *gat* 'willow-twig', Lat. *hasta* 'spear', a. o., cf. Matzenauer LF. 7, 207, Meillet Et. 261, Otremski LP. 2, 276, Szemerényi AL. 5, 14, 21, Moszyński JP. 36, 201, Vasmer 1, 263, Slawski 1, 387, Трубачев ВСЯ. 2, 34 - 35, Шевельов 198, a. o.; less persuasive are etymologies of Brückner Archiv 39, 10, Berneker 1, 365 - 366, Pokorny 480, 485, a. o. who separate **gvozдь* from **gvozds*; cf. also Преображенский 1, 121, Jokl IF. 30, 199 - 200, Walde-Hofmann 1, 636, a. o.

гво Wd. in expression *гво дни* 'at the daytime' (Верхпра-ський ЗНТШ 3, 191), also as prefix in *гводне* 'ts' (Желеховський 1, 138), *гвѡйти* 'to come in' (Lk., Приймак РМ. 2, 450). — Subst. *у, в; уѡі-, вѡі-*.

A dial. blending of *г* and *в*, see s. vv.

гвоздік, *гвоздити*, etc. : *гвіздъ*.

гвор Wd. 'clothes peg (on trousers)', OES. *гворъ* в на-гавици створше образъ килы имоуще; водный *гворъ* (XIV с.), — Deriv. OES. *гворѡк*. — Subst. *клин в штанах*, Гринченко 1, 278; OES. *пухѡр, мѡхѡр водный*, Ковалів 1, 9.

PS. **gъvorъ* — an ablaut form of **govor*, see *гѡвр*, Berneker 1, 339; orig. meaning 'bubble' was based on acoustic perception : водный *гворъ*, cf. Ковалів 1. с.; the meaning 'clothes peg (on trousers)', is a later specialized semantic variant; less convincing is its etymology from *гѡла* [a], suggested by Потебня РФВ. 3, 164; cf. also Преображенский 1, 121 - 122, Trautmann 81, Vasmer 1, 263, Slawski 1, 382.

где dial. see де.

гдѡля see дѡля.

ге Wd. particle 'if, as if' (Желеховський 1, 138). — Syn. *геѡі*.

A variant of *геѡі*, q. v.

ге! interj. 'ha!', first recorded in the XIX с.; Ru. *ге!*, SC. *hē!*, Cz. *he!*, *hél*, Slk. *he!*, Po. *he!* — Deriv. *гѡгати, -ання, гѡгнати, гѡкати, -ання, гѡкнати, -нення, гѡгѡ!*, *гѡгѡкати, -ання, гѡгѡкнати, -нення*; here also : *гѡгѡ!* and deriv. see *гѡп!*; *гѡгѡтати* see *гѡготати*; Wd. *ge-ge*; and deriv. see s. v. — Syn. *геѡі!*, Желеховський 1, 138.

A primary PS. interj. **he!*, IE. ***he!*, corresponding to Lat. *he!*, ModHG. *hē!* AS. *hē hē!*, Fr. *hé* etc., Rozwadowski JP. 5, 131, Slawski 1, 411, Schwentner 20; see also *ra!*, *e!*

гѡбай! see *гѡбай!*

гѡбан, Wd. *гѡбан* 'ebony', ModUk.; ВР. *гѡбѡны*, Ru. *гѡбѡновый*, SC. *gъban, gъben*, Cz., Slk. *eben*, Po. *heban* (> Wd. *гѡбан*). — Deriv. *гѡбѡновый*, dial. *гѡбѡновый* (Гринченко 1, 262). — Subst. *вид дѡрева (тѡмного гѡбѡрѡлення)*, Орел 1, 183.

From It. *ebano* < LLat. *ebanus*, (< Lat. *ebenus* < Gk. *ēbenos*), the ultimate source being Eg. *hebni* 'ts', Skeat 188, Klein 1, 496, Slawski 1, 412, a. o.

гѡбанѡк Wd. 'large plane', first recorded in the XX с. (Шелудько 1, 27). Subst. *великий гѡбѡль*, Шелудько 1. с.; Вк. *гѡбѡль на половѡну мѡншѡй вѡд лѡвки*, Кміт 42.

From ModHG. *Hobelbank* 'joiner's bench', РССТѡцкий 4, 227, with specialization of meaning; see also *гѡмбѡль*.

гѡбѡль see *гѡмбѡль*.

гѡбѡс argot 'poor student, bad pupil' (Гѡрбач 8, 20, 39); ModUk. only. — Deriv. *гѡбѡсѡй*. — Subst. *злий гѡбѡс*.

From Lat. *hebes* 'blunt, dull, stupid', Гѡрбач 8, 20, Walde-Hofmann 1, 637.

гѡбра argot 'company, gang, group', first recorded in the XX с. (Рудницький 3, 127). — Subst. *гѡбѡра, гѡбѡрѡ-ство*.

From Yi. - Нб. *hebrāh* 'company', Гѡрбач 8, 39.

гѡбрѡй -ка, -ський, etc. see *гѡбрѡй*.

гѡв Wd. 'here', first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 139); Ru. dial. *гѡво, гѡвѡтѡт*, OCS. *evo*, SC. *ѡvo*, Cz. dial. *hev[a]*, Slk. *hev, heu*, Po. *hew*, dial. *hewo, haw*, LoSo. *hewi*, UpSo. *hew*. — Deriv. *гѡвѡзѡдѡй, гѡвѡка, гѡвѡсѡдѡй, гѡвѡтѡт* (Гнатюк ЕЗБ. 30, 337), *гѡвѡкѡти* (Гнатюк Ibid. 26, 335). — Syn. *гѡтѡт; сѡдѡдѡ*, Кириченко РМ. 5, 85, Дзѡндзѡлѡвський 120.

PS. **evo* — a compound **e-* **ovo* like **e-[o]no*, see *гѡн*, with aspiration of the initial **e*, Machek 128, Slawski 1, 420, a. o.

гевал see гевал.

гевер Wd. 'means of causing a thing to rise, yeast, lever', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 165). — Subst. *двигун*.

From MHG. *heber*, *hever* 'ts', РССтоцький, I. c.

геверный SoCr. 'pertaining to cattle', recorded in the XVIII c. (Дэже StSl. 7, 163). — Subst. *прикметник від „худоба“, худоб'ячий*.

From Hg. *heverb* 'ts', Дэже I. c.

гевка, гевкати : гев.

геврика!, also эврика! interj. — exclamation of triumph: 'eureka!' ModUk., BRu. *зурика!*, Ru. *эврика!* — Deriv. *гевристика, гевристичний*. — Subst. *вікрик на знак якогось відкриття*: „знайшов!“

From Gk. *heurēka* 'I have found!' — an exclamation of Archimedes when he discovered a method of determining the proportion of base metal in King Hiero's crown, Klein 1, 550, Onions 330.

гегемон, arch. игемон (Куліш) 'leader', OES. игемонъ (XI c. Остр. ев.), BRu., Ru. *гегемон*, Po. *hegemon*, etc. — Deriv. *гегемонія, гегемонний, гегемонський*; see also *гемонський*; МУК. владичество : игемонія, самодержество... (1627 Беринда), гетманство — игемонія, владичество, самодержество (XVII c. Синонима 144). — Subst. *проводір, провідник; володир, зверхник*, Орел 1, 184.

From Gk. *hēgemon* 'ts', Орел I. c., Worth 65, Skeat 267, Klein 1, 714, a. o.

геген! : геп!

гегнути see гэгнути.

геготати see гоготати.

гедзь see гедзь.

гедонізм, 'hedonism', BRu. ts, Ru. гедонизм, Po. *hedonizm*, etc. — Here also: *гедоніст, гедоністичний; гедонія, гедоничний*. — Subst. *насліджування життям; (у філософії:) напрям, що вважає приємність і насолоду за основу й мету життя*.

From Gk. *hēdonē* 'pleasure', Орел 1, 184, Klein 1, 714, a. o.

гедьвам SoCr. 'tithe of grapes', recorded in the XVIII c. (Дэже StSl. 7, 163). — Subst. *десятина із винограду*.

From Hg. *heduvat* 'ts', Дэже I. c.

геєнна, SovUk. геєна, Wd. гегенна (Стрий), arch. гієнна (Носенко 98) 'gehenna, hell', МУК. геєнна... осудженіє, потупеніє, мука, або огонь пекельный (1627 Беринда), в' геєннѣ (XVII c.), (пекло) зовет ся кгеєнна, то ест оген пекельный (XVII c.), OES. въ гебнѣ (XI c. Остр. ев.), геоны Gsg., въ геонуу (XII c.); BRu. *геєна*, Ru. *геєнна*, OCS. *geenna*, *geōna*, *geon'na*, Bu. *geēna*, Cz., Po. *gehenna*. — Deriv. МУК. геєнський (XVII c.), OES. геоньскыи (XI c. Остр. ев.). — Subst. *пекло*, Тимченко 517.

From Gk. *hēenna* (< *gēenna*) 'ts', the ultimate source being Hb. *Gē Hinnōm* 'the Valley of Hinnom', a valley near Jerusalem, where children were sacrificed to Moloch, Тимченко I. c., АкСл. 3, 58, Skeat 236, Klein 1, 645, a. o.; Wd. *Геєнна* from Po. *gehenna*.

гезде Wd. 'here', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗб. 26, 335). — Deriv. Wd. *гезденьки, гездечка, -ки*. — Subst. *осьде*.

From **ie*—[o]сь—de, see s. vv.

гезель arch. 'pupil', МУК. гезелью Dsg. (XVIII c.). — Subst. *учень, підмаістер (аптекарьский)*, Тимченко 517.

From ModHG. *Gesell* 'friend, companion, fellow', Тимченко, l. с.

гей! interj. 'hey!, halloa!, holla!' MUK. гей (XVIII с.); BRu. *гэй!*, Ru. *гей!*, SC. *hēj!*, Cz., Po. *hej!*. — Deriv. *гейкати*, *-ання*, *гейкнути*, *-нення*, *погейк[ув]ати*, *-ання*, *гейки*, *гей-гей!*, Wd. *гей-брі!*, *гей-сми!*, *гей-аба!*, *гей-ляю!*, *гейя!*, *гейма!*, FN. *Гейко*. — Syn. *гай!*, *ий!*, *ийй!*, *гой!*, РССтоцький 3, 150; see also *геть!*

A prothetic variant of *ей!* see s. v., РССтоцький l. с., Berneker 1, 263, Brückner 170, Sławski 1, 414, a. o.; see also *гейс[а]!*, *гейта!*, *геть!*

гей Wd. 'here; hereto', first recorded in the XIX с. (Гнатюк ЕЗб. 4, 237). — Syn. *тут;* *сюди*, Гнатюк, l. с.

An adv. corresponding to *гев*, q. v., to designate location.

гейби Wd. 'as if', MUK. гей бы (XVIII с.). — Syn. *мовби*, *наче б*, *бійцм*, *ніби*.

A compound conj. *гей—би*, see s. vv.

гейзер see *гейзер*.

гейки! see *гей!*

гейлята Npl. Wd. 'angels', recorded in 1898 by Гнатюк ЕЗб. 4, 237. — Subst. *ангели*, *янгол*.

A dial. deformation of *ангеліта*, see *янгол*.

гейнал (Кузеля 67), *гейнал* (Бойків 99) 'morning song; evening melody', ModUk., Po. *hejnał*, *hajnał*, Slk. dial. *hajnal*. — Subst. *релігійна пісня, що її грають сурмачі на сході й заході сонця, або як ішло годін із костельних веж*, Бойків 99.

From Po. *hejnał* 'ts', the ultimate source being Hg. *hajnal* 'dawn', Miklosich 83, Berneker 1, 378, Brückner 170, Zařeba JP. 31, 117, Sławski 1, 414, a. o.

гейнувати Wd. see *гайнувати*.

гейс!, also *гейса!*, *гейсь!* interj. in driving oxen : 'go ahead!, forward!', ModUk.; Cz. *hejsa!*, Po. dial. *hasa!* — Deriv. *гейсати*, *-ання*, dial. *гейсинка* 'вид баржі, якою транспортували хліб по Дністрі' (Дзєндзелівський ЛБюлетень 6, 41), *гейс - бєрта!* (*бєртя!*) = *гейса!* (SoCr., Верхратський 4, 232); see also *га[й]сати*. — Syn. *гись!*, *гись!*, РССтоцький 3, 150.

A primitive interj. akin to *гей!* and *гись!*, *гись!*, see s. vv., РССтоцький, l. с. and Slavia 5, 42.

гейта! see *гайта*.

гейша see *гейша*.

гекатомба 'hecatomb', ModUk., BRu., Ru. (since 1803) ts, Po. *hekatomba*, etc. — Subst. (*первісно* :) *жєртва на сто биків (у греків)*; (*пізніше* :) *всьєке врочісте жєртвування; нещадне побиття, різня, масові людські жєртва*, Бойків 99.

From Gk. *hekatombē* 'ts', АкСл. 3, 59, Skeat 266, a. o.

гекзаметр 'hexameter', ModUk., BRu., Ru. ts, Po. *heksametr*, etc. — Deriv. *гекзаметрічний*. — Subst. *шєстимірник*, Лєсин - Пулицєць 62.

From Lat. *hexametrus*, the ultimate source being Gk. *heksámetros* (*stixos*) '(a verse) having six measures'; compounded of *heks* 'six' and *mētron* 'measure', Лєсин - Пулицєць l. с., АкСл. 3, 59, Worth 65, Skeat 270, Klein 1, 727, a. o.

гєкса Wd. 'witch', first recorded in the XX с. (РССтоцький 4, 222.) — Subst. *відьма*.

From ModHG. *Hexe* 'ts', РССтоцький, l. с.

гєксєншус Wd. 'lumbago', first recorded in the XX с. (Бойків 99). — Subst. *постріл, лямбало*.

From ModHG. *Hexenschuss* 'ts', РССтоцький 4, 228.

гектар 'hectar (measure of land)', ModUk., BRu., Ru. (since 1803) ts, Po. *hektar*, etc. — Subst. *міра поверхні* = 100 *арів*, Кузеля 68.

From Fr. *hectare* 'ts'; the term was coined in 1795 by a decree of the Fr. National Convention from Gk. *hekatón* 'hundred' and Lat. *area* 'vacant piece of land', АкСл. 3, 59, Klein 1, 713.

гекто- a compound-forming element *hecto-* in such words as *гектограм*, *гектограф*, *гектометр*, etc., known to all other Sl. — Subst. *сто-, 100-, е. г. гектоват* = 100 *ватів*, Бойків 99.

From Gk. *hekatón* 'hundred', arbitrarily shortened into *hecto-*, Бойків I. c., Partridge 901, Klein 1, 713.

гела! Wd. see **гель!**

гела всадити, да[ва]ти AmUk. 'to give hell; to reprimand', first recorded in the XX c. (Білаш 180). Deriv. *гелувати*. — Subst. *тяжко* [на]сварити.

From AmE. *to give hell* 'ts', Білаш I. c., Жлуктенко 121.

гелгати, гелгіт, гелготати, etc. see **гель!**

гелгестетовати SoCr. 'distribute', recorded in the XVII c. (Дже StSl. 7, 163). — Subst. *розміщувати*.

From Hg. *helyeztet* 'ts', Дже I. c.

Гелена Wd. see **Олена**.

гелер Wd. also **ралер** (Горбач 8, 16) 'heller, copper coin', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 230). — Subst. *рід дрібної монети*, Горбач I. c.

From ModHG. *Heller*, MHG. *heller, haller* 'ts'; according to the ordinary supposition, "it was so called from the imperial town of *Swäbisch Hall*, where it was first coined", Kluge 143, РССтоцький 4, 230, Горбач I. c.

гелій, also **гель**, геліон 'helium', ModUk.; BRu. ts, Ru. *гелий*, Po. *hel*. — Subst. *рідкий нерозкладний газ* (*сйм-вол* : *He*), Бойків 99.

This element was first discovered in 1868 in the spectrum of the sun and for this reason was named helium from Gk. *hēlios* 'sun' by J. N. Lockyer (1836-1920) and E. Frankland (1825-1899), Flood 9, Бовк 3, Klein 1, 716.

гелікоптер, also геліокоптер (Занкович 1, 309; 2, 126) 'helicopter', ModUk.; BRu. *гелікаптер*, Ru. *геликоптер*, Po. *helikopter*. — Subst. *вертолёт*, Горбач 1, 13.

From Fr. *hélicoptère* 'ts', compounded of Gk. *hēlikos*, Gsg. *hēlikós*, 'coil, spiral' and *pterón* 'wing', АкСл. 3, 61, Klein 1, 716, a. o.

геліо — a compound-forming element *helio-* in such words as *геліограф*, *геліосаїтита*, *геліолатрія*, *геліоскоп*, *геліостат*, *геліотерапія*, *геліотіпія*, *геліотрон*, etc.; MUK. геліотропіонъ (XVII c.), геліотроповый (XVII c.); known to all other Sl. — Subst. (in some instances:) *сонце-, е. г. геліобобія* : *сонцебобязнь*, *геліобільний* : *сонцеліобільний*, etc.

From Gk. *hēlios* 'sun', Skeat 267, Klein 1, 716.

гелю[в]! AmUk. see **галю[в]!**

гелот, SovUk. *ілот* 'helot', ModUk.; BRu. *ілот*, Ru. *илот*, Po. *helot*, etc. — Deriv. *гелотський*. — Subst. *спартанський невольник*; (*взагалі* :) *невільник*, *раб*.

From Lat. *Helotes* Npl. (гелоти), the ultimate source being Gk. *Heilōs*, Npl. *Heilōtes* (ілоти) 'ts', Ляхін 261, Klein 1, 718; fabled to have meant originally a man of *Hēlos*, a town in Laconia, whose inhabitants were enslaved by the Spartans, Skeat 267, Onions 436.

гелп! AmUk. interj. 'help!', first recorded in the XX c. (Луговий 297). — Deriv. [по]гелпувати, *гелпер*, Жлуктенко 121. — Subst. *рятуєте!*, Рудницький 6, XV.

From E. *help* 'ts', Білаш 181, Жлуктенко 1. с.

гель! interj. imitating cackling of geese, ModUk. only. —

Deriv. Wd. *гелл!*, *гелліт*, *геллати*, -ання, *геллатіти*, -ання, *геллотіти*, -іння, *геллотіти*, -їх; Wd. *гелкий*. — Syn. *гел!*

An o/p. interj. corresponding to *гел!*, q. v., РССтоцький 3, 153.

гель see **гелій**.

гельди *argot* 'money' (Полтава), first recorded in the XX с. (Шепотьев, cf. Горбач 8, 24). — Subst. *гробіи*.

From ModHG. *Gold* 'money', Горбач 1. с.

гельм Wd. 'helmet' (РССтоцький 4, 208), MUK. шлемъ: ... гелм (1627 Беринда), на гелмѣ (XVII с.), гелми Apl. (XVIII с.); Po *helm*, Cz. *helma*, OCz. *helm*. — Subst. *шолѡм*; MUK. *шлѡмѡк*, *прилѡица*, Тимченко 517.

From MHG. *helm* 'ts', perhaps through Po. *helm*, Słowski 1, 414, although Wd. *гельм* seems to be a direct borrowing from ModHG. *Helm*, cf. РССтоцький 1. с.; see also *шолѡм*.

гема see **гема**.

гематит 'h[a]ematite', ModUk.; BRu. *гематит*, Ru. *гематит*. — Deriv. *гематитовий*. — Subst. *червоний оксид заліза*, *червоний залізник*, Бойків 101.

From Lat. *haematites*, the ultimate source being Gk. *haimatitēs* 'bloodlike', used in the sense *lithos haimatitēs* 'red iron ore', Ляхін 140, Klein 1, 719; see also **гемо**.

гембель, dial. also **гелн**бель (with secondary nasalization), **гібель** (Шелудько 1, 27) 'plane', MUK. **гіблик** (XVII с.); BRu. *гібель*, Po. *hebel*, *hybel*, Cz. *hoblik*, Słk. *hobel*, LoSo. *heblík*, UpSo. *hēblī*, Ca. *hevel*. — Deriv. *гемб[е]лювати*, Wd. *гіблювати*, *гіблюка* (Стрий), MUK. *гіблювал* (XVII с.). — Subst. *стриг[д]ка*, MUK. *рубанок*, Тимченко 522.

From MHG. *hobel*, *hovel* 'ts' РССтоцький 4, 166, perhaps via Po. *hebel*, *hybel*, cf. Шелудько 1. с., Тимченко 1. с., Brückner 170, Richhardt 56, (extensively:) Słowski 1, 412, a. o.; see also **гебанок**.

гембиль dial. 'trouble' (Житомирщина), first recorded in the XX с. (Паламарчук ЛБюлетень 6, 24). — Deriv. *гемблювати* 'мінати зароди баршів' (Паламарчук 1. с.). — Subst. *клініт*.

The word seems to be a blending of *гібель* and *гембель*, see s. vv., with specialized meaning.

гемел, *гемелá* dial. see **омелá**.

гемзати Wd. see **гемзати**.

гемір dial. 'big axe; stick' (Житомирщина), first recorded in the XX с. (Паламарчук ЛБюлетень 6, 24). — Subst. *велика сокіра*; *дрючѡк*, *паліця*.

The word seems to be a dial. deformation of ModHG. *Hammer* 'hammer', see **гáмар**, **гáмер**.

гемі- — a compound-forming element *hemi-* in such words as *геміедрія*, *гемікранія*, *геміонсія*, *геміцефалія*, etc., MUK. *гемісферіум* (XVII с.); known to all other Sl. — Subst. (in some words:) *нів-*, e. g. *геміантрон*: *нівлюдіна*, *гемісфєра*: [*зємна*] *нівцїля*, *геміцикл*: *нівкїля*, etc.

From Gk. *hēmi-* 'half', corresponding to Lat. *sēmi-* 'ts', Ляхін 140, Skeat 268, Klein 1, 719.

гемо- — a compound-forming element *h[a]eto-* in such words as *гемоґлобіна*, *гемогрāма*, *гемодинаметр*, *гемодинаміка*, *гемоліза*, *гемоліфа*, *геморой*, *геморойди*, *геморойдальний*, etc., MUK. *геморгоидальний* (XVIII с.); known to all other Sl. — Subst. (in some cases:) *крово-*, e. g. *гемоптіза*: *кровохárкання*, *геморайя*: *кровоtєча*, *кровоvїлив*, *гемофілія*: *кровоtочівість*, etc.

From Lat. *haemo-*, the ultimate source being Gk. *haima*, Gsg. *haimatos* 'blood'; the latter served as a basis for such compounds as *гематологія*, *гематоґлобіна* (= *гемо-ґлобіна*), *гематопатологія*, etc.

гѣмон 'demon, devil', MUK. *гѣмонъ* — предстатель воиньствъ, или князь (XVII с. Алфавит 29). — Deriv. *гѣмонѣнка*, *гѣмонський*. — Subst. *біс*, *чорт*, *дѣмон*; MUK. *начальникъ вѣйска*, *князь*.

The MUK. semantic sphere: 'army leader, prince' points to *гегемон* — *гѣмон* as the source, see s. v.; the evolution of meaning is not quite clear.

геморбѣй, *геморбѣди* see *гемо-*

ген 1. 'far away; there', MUK. *генъ* (XVIII с.); BRu. *гѣна*, SC. *ѣно*, Cz. *hen*, Slk. *hen[oj]*, Po. *hen*, dial. *henoj*. — Deriv. *гѣнде*, *ген-ген*, Wd. *гѣнде[ч]ка*, *гѣнка[й]*. *гѣнденьки*, *гѣнто*, *гѣнтова*, *гѣнтолі*, *гѣнтова[тї]шній* (Желеховський 1, 139); СоСр. *гѣнѣтом* (Гнатюк ЕЗБ. 4, 237). — Syn. *там*, Домашовець РМ. 5, 93.

PS. **eno* — a compound **e*—[*o*]no with aspiration of the initial **e*, Machek 128, Slawski 1, 415; see also rev.

ген 2. 'gene' ModUk., BRu. ts, Ru. *ген* (since 1934), Po. *gen*, etc. — Deriv. *генетологія*, *генѣза*, SovUk. *генезис*, *генѣтика*, а. о., MUK. *генеталогія* (1623). — Subst. [*зодогадний*] *носій спадковости*.

From Gk. *genēs* 'born of, produced by', Ляхин 141, Klein 1, 647.

гѣнде see **ген** 1.

гѣндель Wd. see *гѣндель*.

генерал, arch. *енерал*, dial. *однорал* 'general', MUK. у генерала (1727), *надъ* ... генераломъ (XVIII с.); BRu. ts, Ru. *генерал* (since 1731), Po. *generał*, etc. — Deriv. *гене-*

ралік, *генеральша*, *генераліція*, *генералітѣт*, *генеральський*, *генералісимум*, *генеральствувати*; FN. Генераль (1598 Тулицков 103). — Deriv. *найвищий військовий чин*, arch. *воєвода*.

Borrowed from Western Europ. languages, cf. ModHG. *General*, Fr. *général*, E. *general* 'ts', the ultimate source being Lat. *generalis*, see the following entry.

генеральний 'general', MUK. *генерального* Gsg. (1605), съ генеральною старшиною (XVII с.); BRu. *генеральны*, Ru. *генеральный* (since 1780), Po. *generalny*, etc. — Deriv. *генерально*, *генералізація*, *генералізувати*, *-ання*.

From Lat. *generalis* 'general, belonging to a genus', Тимченко 518, Ляхин 142, Орел 1, 192, Skeat 237, а. о.

генератор, Wd. *генератор* 'generator', ModUk.; BRu. *генератар*, Ru. *генератор* (since 1875), Po. *generator*, etc. — Deriv. *генераторний*. — Subst. *"вигво́рець"*, Бойків 120.

From Lat. *generātor* 'engenderer, producer' (: *generator*), see the following entry.

генерувати, Wd. *генерувати* 'to generate', ModUk.; BRu. *генеріраваць*, Ru. *генеріровать*, Po. *generować*, etc. — Deriv. *де-*, *ре-* *генерувати*, *-ання*; here also *генерация*, Wd. *Генерація*. — Subst. *виробля́ти*, *виклика́ти*, Ляхин 142.

From Lat. *generāre* 'to beget, bring forth, produce', Ляхин 142, Орел 1, 192, Klein 1, 647, а. о.

генѣтика see **ген**.

гѣній 'genius', ModUk.; BRu. ts, Ru. *гѣний* (in 1780 : *гениус*), Po. *geniusz*, etc. — Deriv. *гѣнійський*, *-но*, *-ність*. — Subst. *найвищий гист*; *гѣнійська людина*; (*у римській мітології*:) *дух-заступник*, *добрий або лихий дух*, Бойків 102.

From Lat. *genius* 'tutelar spirit; wit, talent, inborn faculty', АкСл. 3, 70, Льохін 143, Орел 1, 192, Skeat 237, а. о.

Геннадій PN. 'Hennadij, Hennadius', MUK. Генадія Gsg. (1484 Пом'яник), Генадіє (1490 Грамоти 131), Генадій: б́дущий, а́бо рожде́ственъ, а́бо до́бль (1627 Беринда); ВРу. Геннадій, Ру. Геннадий. — Deriv. *Геннадієвич*, *Геннадійович*, *Геннадіївна*.

From Gk. *Hennádios* (> *Gennádios*) 'noble, generous', Gerus-T. OnUVAN. 30, 48.

геніа́п AmUk. 'hands up'; first occurrence: 1929 (Білаш 141). — Subst. *ру́ки вгору!*

From E. *hands up* 'ts', Білаш I. с.

генци́натий Wd. 'capricious, restive', first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 139). — Subst. *норові́стий* (про ко́ня).

Origin obscure; perhaps it is a blending of *ген* and *в́сипути*, see s. vv.

ге́ньтот see *ген*.

ге́ньшор dial. 'large flask' (Житомирщина), first recorded in the XX с. (Паламарчук ЛБюлетень 6, 24). — Subst. *су́лий*, Паламарчук I. с.

Perhaps a dial. deformation of ModHG. *Henkelkrug* 'jug'.

гес- — a compound-forming element in such words as *геоботáніка*, *гео́вє́ня*, *геогра́фія*, *геодéзія*, *геодина́міка*, *геоло́гія*, *геомéтрія*, *геоно́мія*, *геостáтика*, *геосб́фія*, etc., MUK. *геогра́фія* (1627 Беринда), *геодезі́ст* (XVIII с.), *геомáнція* (XVIII с.), *геомéтра* (1632), *геометрeсь* (XVII с.), *геомéтрія* (1627 Беринда), etc., along with *геогра́фія* (XVII с.), *геомéтра* (XVII с.), *геомéтрія*

(XVII с.), etc.; known to all other Sl. — Subst. (seldom): *зе́мле-*, е. г. *геогра́фія*: *зе́мле[б́]ніс*, *геоло́гія*: *зе́мле-знáння*, etc.

From Gk. *geō-* (: *gē*) 'earth', in MUK. some forms are connected with Lat. (< Gk.) *geo-* 'ts', Льохін 143, Орел 1, 193, Klein 1, 650, а. о.

Ге́брій arch. see Юрій.

rent! interj. imitating the sound of a heavy fall: 'plump!, bang!', first recorded in the XIX с.; Sln. *hěp!*, Cz. dial. *hěr!*. Ро. *her!* — Deriv. *гє́на́х*, *гє́пати*, -а́ня, *гє́пнути*, -не́ня, *гє́пну́ти*, *гє́гє́н!*, *гє́гє́ннути*, *гє́гє́н!*, *гє́гє́ннути*, *гє́гє́на*; FN. *Гє́гє́на*, *Гє́гє́ненко*. — Syn. *гон!*, *гун!* РССтоцький 3, 151.

An o/p. interj. related to *гон!*, *гун!*, q. v.; РССтоцький I. с., Slawski 1, 415, etc.

гє́пат- 'hepat-, liver' in such words as *гє́патич[а]*, *гє́патиза́ція*, *гє́патит*, *гє́патоло́гія*, etc., ModUk.; known to all other Sl. — Subst. *пє́чінка*.

From Gk. *hēpar-* (: *hēpar*, Gsg. *hēpatos*) 'liver', Skeat 268, Klein 1, 721.

гє́пні, also *гє́ні* (Жлуктенко 122) AmUk. 'happy'; first occurrence: 1963 (Білаш 141). — Subst. *шаслѐвий*.

From E. *happy* 'ts', Білаш I. с.

гє́пт[а]- a compound-forming element 'hepta-' in such words as *гє́птáрхія*, *гє́птáлòт*, *гє́птáмєрон*, *гє́птáмєтр*, *гє́птáхòр*, etc., ModUk.; known to all other Sl. — Subst. *сє́ми-*, е. г. *гє́птабòн*: *сє́мичу́тник*, *гє́птáєр*: *сє́мичу́тник*, *гє́птáндрїя*: *сє́мичу́жжя*, etc.

From Gk. *hepta-*, before a vowel *hept-* (: *heptá*) 'seven', Skeat 268, Klein 1, 721, etc.

герас! interj. Wd., also *гара́с* (Романія) '[go]away!', first recorded in the XX c. — Subst. *геть!*; *геть з хіми!* (Горбач 7, 36).

From ModHG. *heraus!* 'ts', Горбач 1. c.

геральдик 'specialist in heraldry', ModUk., BRu. *гє-рaльдык*, Ru. *гєрaльдык*, Po. *heraldyk*, etc. — Deriv. *гєрaльдыка*, *гєрaльдычний*. — Subst. *гєрбознавець*, *сє-цїяліст гєрaльдыки*.

From ModHG. *Heraldiker* 'one versed in heraldry, blazoner', the ultimate source being MHG. *heralt*, *herolt* 'herald', undoubtedly an old military term, Kluge 145, АкСл. 3, 75, Onions 437, a. o.; see *герольд*.

герань, Wd. *геранія* 'geranium', ModUk., BRu. *ts*, Ru. *гєрaнь* (1838: *гєрaниум*), dial. *єрaнь*, *їрaнь*, Po. *gerania*, *geranium*, etc. — Subst. *жураве́ць*, *жураве́льник*, *пру-тoк*, *бу́звочник*, *бу́сичий дзюб*, Makowiecki 165.

From LLat. *geranium* 'ts', the ultimate source being Gk. *geránon*: *gérano* 'crane', so called because the fruit resembles a cranesbill, Преображенский 1, 122, АкСл. 3, 75, Klein 1, 651, a. o.

Герасім, Герасі́мєнко, Герасі́мович etc. see *Гєрасім*.

гєрб 1., Ed. *гирб* 'coat-arms, crest', MUK. *гєрбы* Npl. (1494 Шелудько 1, 27), *гєрбъ* (1554), *гєрбь* (1558), *гєрбу* Gsg. (1597), *гєрбы* Apl. (XVII c.), *гєрбовъ* Gpl. (1704); BRu. *ts*, Ru., Bu. *гєрб*, SC. *grb*, Sl. *grb* 'heir', Cz. *erb*, OCz. *herb*, Slk. *herb*, Po. *herb* (since the XIII c.). — Deriv. *гєр-бик*, *гєрба́р[і́й]*, *гєрбовий*, *гєрбо́вник*, *гєрбознавець*, *-ство*, *гєрбо́нис*, MUK. *гєрбовный* (1569); FN. *Гєрб*. — Subst. *відзна́ка держа́ви*, *мі́ста чи ро́ду*, Бойків 104.

According to РССтюцький 4, 142, a. o., the word comes directly from MHG. *erbe[zeichnen]* 'family coat-of-arms'; the medium of Po. *herb* 'ts' is assumed by Шелудько 1, 27, Rich-

hardt 54, Акуленко 134, Sławski 1, 415, a. o.; in Po. the word derives from OCz. *herb*, the ultimate source being MHG. *erbe* 'heir'; cf. also Miklosich 84, Korbut PF. 4, 404, 470, Berneker 1, 378, Преображенский 1, 122, Brückner 171, Vasmer 1, 266, a. o.

гєрб 2. SoCp. 'pride', first recorded in 1898 (Гнатюк E36. 4, 236). — Deriv. *гєрбовaти*, *гирбуvати*. — Subst. *гєрбiст*.

Of *ts* origin as the preceding entry with a specialized dial. meaning: 'coat-of arms' > 'nobility' > 'pride'.

гєрба́рій 1. also *гєрба́ріум* 'herbarium', MUK. *гєрбарія* (XVIII c.); BRu. *гєрба́рий*, Ru. *гєрба́рий* (since 1834), Po. *herbarz*, etc. — Deriv. *гєрба́рний*, *гєрба́рист[ка]*, *гєрбаризувати*, *-зуvання*, *-зvця*. — Subst. *зiлляник*, *травник*, *колекція засiчених рослин*, Бойків 104.

From LLat. *herbārium* 'pertaining to herbs' (: Lat. *herba* 'herb'), АкСл. 3, 77, Brückner 171, Sławski 416, a. o.

гєрба́рій 2. = *гєрба́р*, see *гєрб*.

гєрба́та Wd., also *гара́бата* 'tea', BRu. *ts*, Po. *herbata*. — Deriv. *гєрба́тка*. — Subst. *ча́й*, Огієнко FM. 2, 355.

From Po. *herbata* 'ts' (: Lat. *herba* - *thea*), Berneker 1, 378, РССтюцький Slavia 5, 44, Sławski 1, 416, Richhardt 54, a. o.

гєргє́ні, *гєргє́на*, *гєргє́нуги* see *гєні*

гєрготaти, Wd. *гєрготати* 'to cackle (referring to geese)', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 168). — Syn. *гєлмотати*.

A variant of *гєлмотати*, see *гель*!

гєргєв Wd. also *гiргєв*, *гiрдєв* 'pot for boiled corn-flour', first recorded in the XIX c. — Subst. *кулєшник*; *гiрнєць для вaрення мажaлiги*, Кузєля 69.

From Rm. *hirdāu* 'jar' the ultimate source being Hg. *hordo* 'pot', Кузеля ЗНТШ 97, 222, Шелудько 2, 130, Ciocarnescu 401.

геревет arch. 'horse trappings; arms', first recorded in the XX c. (РССтоцкий 4, 180). — Subst. *кони*; *збр'я*; *збр'я*.

From MHG. *hergewaete* 'warrior's arms', РССтоцкий 1. c.

гердан Wd. see гердан.

герёга SovUk. see герёга.

герёза, герёзія see ерёса.

герелюв, also гирійлів SoCr. 'castrator', first recorded in the XX c. (Дзензелівський 210). — Subst. *особа*, *що каструє*, *холощій*.

From Hg. *heréló* 'ts', Дзензелівський 1. c.

геретік see еретік.

герещь see герць.

гержá Wd. see ржа.

геркотати, геркотіти 'to cackle, gobble; to jabber', ModUk. — Deriv. *геркотання*, *геркотіння*, *геркотня*. — Syn. *гер'омати*, *гер'оміти*, Гринченко 1, 280.

An o/p. formation akin to *гаркотати*, *гаркотіти*, see гар!

герліга see гирліга.

гёрлик, also гий рек AmUk. 'hayrack', first recorded in 1933 (Кириак 4, 392). — Subst. *ким возити снопи або сіно*, Кириак 1. c.

From E. *hayrack* 'ts', Білаш 536.

Герман PN. 'Herman', MUK. Германа Gsg. (1484 Помяник), Герман (1596 Зизаний), Германь (XVII c. Тимченко 519); BRu., Ru., Bu., Ma. ts, Po. *Herman*, etc. — Deriv. *Германович*, *Германівна*; FN. *Герман*, *Германович*, *Германенко*, *Германів*, *Германський*, *Германюк*, MUK. Ги[р]манови[ч] (1583 АКЖМУ. 52), Гирманенко (1654 Тупиков 515); GN. *Германівка*, *Германович*, *Германівська Слобідка*.

From ModHG. *Hermann* 'man of war, warrior' (: OHG. *hari*, *heri* 'host army' and *man* 'man'), Герус-Т. On UVAN. 30, 62, Klein 1, 723, a. o.

германець 'German', MUK. герман (XVII c.), Германовъ Gpl. (XVIII c.), BRu., Ru. *германец*, Po. *germanin*, etc. — Deriv. *германка*, *германський*, *германізм*, *-іст* [ка], *германізатор*, *-зачія*, *-зучати*, *германо-філ*, *-філство*, *-філський*, *-фоб*, *-фобство*, *-фобський*. — Subst. *німець*.

From Lat. *Germānus* 'ts', probably of Celtic origin, cf. OIr. *gair* 'neighbour', Onions 395; other etymologists derive it from IE. **gar-* 'to shout, cry', Klein 1, 652, or from **ermana* 'tall, full', Schnetz Archiv 40, 72-5; cf. also Vasmer² 1, 403, a. o.

германій, also Wd. германій, герман 'germanium', ModUk.; BRu. ts, Ru. *германій*, Po. *germanium*. — Subst. *хемічний елемент*, *крихкий метал* у деяких рідких мінералах (символ : G-e), Бойків 105.

This element was discovered and named by K. A. Winkler (1838-1904) in 1886 after *Germānia*, the Lat. name of his native country, Flood 7, Бовк 3, Klein 1, 652.

гермафродіт 'hermaphrodite', MUK. гермафродіть, то есть маючий мужеский полъ и женскій (XVIII c.); BRu. *гермафрадыт*, Ru. *гермафродит*, Po. *hermafrodyta*, etc.

— Deriv. *гермафродитизм*. — Subst. *двостватева істота*, Орел 1, 198.

From Gk. *hermafróditos* 'ts', the ultimate source being the name *Hermafróditos* 'son of Hermes and Aphrodite', viz. „назва пішла від сина Гѣрмеса й Афродіти, який був з'єднаний з німфою Салманідою так, що тіла їх творили одно ціле", Бойків 104, Skeat 269, Klein 1, 724 a. o.

гермелін 'ermine, stoat', ModUk.; Cz., Slk. *hermelin*. — Subst. *горностай*, Бойків 104.

From ModHG. *hermelin* 'ts', Kluge 145, Machek 128.

герменевт 'interpreter, expert in interpretation', ModUk. — *герменевтика*, *герменевтичний*. — Subst. *знавець св. Письма*, Бойків 104.

From Gk. *hermēneutēs* 'ts' (: *hermēneuein* 'to interpret'), Орел 1, 198, Skeat 269, Onions 438.

герметика 'hermetics; occult science, alchemy', ModUk. — Deriv. *герметичний*, *-ність*; BRu. *герметичны*, Ru. *герметический* (since 1803), Po. *hermetyczny*, etc. — Subst. *учення герметичних книг; алхімія*, Бойків 105.

From LLat. *hermēticus* 'pertaining to occult sciences, esp. alchemy', the ultimate source being the name of *Hermēs Trismegistus* (*Hermēs Termaximus*) 'thricegreatest Hermes' given by Neoplatonists, mystics, and alchemists to the Eg. god *Thoth*, who was identified with the Gk. god *Hermes* as the author of occult science and esp. alchemy, АкСл. 3, 80, Onions 438, Klein 1, 724.

гермінія звичайна 'Herminium Monorchis R. Br. : herminium', ModUk. — Syn. *стрѣжка однобульбиста*, Makowiecki 178.

From Lat. *Herminium* 'ts'.

Герод Wd. see *ірод*.

героди Npl. Wd. 'three kings (in Uk. Christmas plays)', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 234). — Subst. *трина трьох королів у різдвяних виставах*.

According to РССтоцький, l. c., it comes from ModHG. *Herolde* 'heralds'; yet, it seems more probable that the Wd. name of Herod — *Гѣрод*, q. v., is the basis for this word.

герой 'hero', MUK. героїна (XVII c.); BRu. ts, Ru. *герой* (since 1762, *ірой* in 1704), Po. *heroína*, etc. — Deriv. *геройство*, *-ський*, *героїзм*, *геройка*, *героїня*, *героїчний*, *-но*, *-ність*, — Subst. *грецький півбог, багатир; головна особа в романі, поемі, драмі й т. д.*, Кузеля 70.

From Fr. *héros* 'ts', the ultimate source being Lat. - Gk. *hērōs* 'ts', АкСл. 3, 84, Skeat 269, Klein 1, 724; a. o.; against chronological data, Акуленко 141 assumes the medium of Ru. *герой*; cf. also Hüttl-Worth 66.

герольд 'herald, announcer', ModUk.; BRu., Ru. (since 1659/60, Fogarasi, StSl. 4, 64) ts, Po. *herold*, etc. — Deriv. *герольдія*. — Subst. *середньовічний урядник, що оголошував публічно царську волю, війну і мир*, Кузеля 70; *покликач, оповісник*, Бойків 105.

From ModHG. *Herold* 'ts', Орел 1, 198, АкСл. 3, 84, Kluge 145, Brückner 171, Vasmer² 1, 403, a. o.; see also геральдик.

Героній Wd. see *Іеронім*.

гертіха, also гартіха *argot* 'brandy', first recorded in the XX c. (Горбач 0, 32). — Deriv. *гертішиник*. — Syn. *гарда, гардаман, гардеман*, q. v.

According to Горбач, l. c., it comes from Gy. *taxárdzi* [мол] 'ts'; see also гарда.

герцог 'duke', ModUk.; Po. *hercog*.

From ModHG. *Herzog* 'ts'.

герць, грець, seldom гѣрець (Шелудько 1, 27), Wd. гарцъ (Стрий), SoCr. гарц (Дже StSl. 7, 163) 'duel, single combat', MUK. на гѣрцу боюю... (1627 Беринда), на герцъ (XVII с.), на герцу (XVIII с.), (гарц:) на гарцъ (XVI с.), гарцы Apl., гарцовъ Gpl. (XVII с.), гарцами Ipl. (XVII с.); BRu. *герць*, Po. *harc, herc*. — Subst. *пѣрше зѣткнення поодиноких верзівців, початок битви; боротьба, змагання, поєдинок, двобій*, Тимченко 511.

According to Miklosich 83, Berneker 1, 377, a. o., the word comes from MHG. *harz* < *harze, herze* interj. 'hereto'; in Uk. *гарц[ь]*, *герць* through Po. medium; SoCr. *гарц* comes from Hg. *harc* 'ts', Дуже, l. c.

гершт 'chief, leader', first recorded in the XX с. (РССтоцький 4, 181), Po. *herszt*. — Deriv. *герштікаміся, герштікувати*. — Subst. *начальник, провідник*.

From MHG. *der Erste*, РССтоцький, l. c.

гєтáно Ed. see гєтáно.

гєтáж, dial. also гєтáзь 'navigator, pilot, steersman (of a raft)', ModUk. — Subst. *'кормильник на задній плоті кількочленної дарбів'*, Горбач 1, 10.

From Hg. *hajtasz* 'driver', Горбач l. c.

гєтєра 'hetaera, mistress', ModUk., BRu. гєтєра, Ru. гєтєра (since 1838). — Deriv. *гєтєрїзм*. — Subst. *добре освѣчена, незáмїжня жінка - подруга; куртизанка*.

From Gk. *hetaira* 'ts', АкСл. 3, 86, Орел 1, 199, Klein 1, 726.

гєтєр[о] - a compound-forming element heter[o]- in such words as *гєтєрогїя*, -*дóксіа*, -*зєтєза*, -*кáртїя*, -*мóрфізм*, -*нóмїя*, -*плáзія*, -*етїмїя*, -*трóпний*, etc.; ModUk., known to other Sl. as well. — Subst. (rarely:) *ін[ш]о-*,

різно-, e. g., *гєтєрогїмія* — *ін[ш]олюб'я*, *гєтєроморфізм* — *різновідність, різнобóржність*.

From Gk. *hetero-*, before a vowel *heter-* 'other, different', АкСл. 3, 86, Орел 1, 199, Partridge 902, a. o.

гєтра Ed. see гєтра.

гєтто Ed. see гєтто.

гєтáж dial. 'until; so', first recorded in 1958 (Житомирщина, Паламарчук ЛБюлетень 6, 25). — Subst. аж.

A compound *гєть* — *аж*, see s. vv.

гєть!, Wd. rer! interj. 'away!, out!; adv. away, out, far (off); completely, fully', MUK. гєть (XVIII с.); BRu. *гєта*, Ru. *гєто* 'it', dial. *гєтто*, *гєт* 'here', SC. *гєто* 'here', dial. also *et*, Slk. *het* 'away!', Po. *het* 'there', OPo. *hete*, Ca. *het* 'away!'. — Deriv. *гєтма!*, *гєтьме!*; *гєть-гєть!*, *гєть-то*, *гєть-чїсто!* — Syn. *гєй!*

A secondary interj., based on *гєй!* — *мо*; softening of *-t-* under influence of such interj. as *верть!*, *круть!*, *нуть!*, *фїть!*, etc.

гєтьман, also гєтьмáн, гєтман (Шевченко 1, 131) 'hetman, Cossack commander in chief; ruler, head of state', MUK. гєтманомъ Isg. (1454 Шелудько 1, 27), гєтманъ (1499, 1538), гєтманъ (1627 Беринда), Моисей гєтмáн люду і[зра]їлського (XVII с.), Парис їдет гєтманом до Греції (XVII с.), царей и королей и гєтмановъ стїнаю (XVIII с.); BRu., Ru. (since the XVII с.) *гєтман*, Bu. *гєтман*, Sh. *hєtman*, Cz. *hєjtman*, OCz. also *hajtman*, *hajp[t]man*, *hauip[t]man*, *ha[u]tman*, *hútman*, Po. *hetman* (*etman* 1450, *hєjtman* XVI с.), UpSo. *hєjtman*. — Deriv. *гєтьмáнонько*, *гєтьмáнич*, *гєтьмáнєнко*, *гєтьмáнєць*, -*нка*, -*ниа*, *гєтьмáніа*, *гєтьмáнóва*, *гєтьмáнієна*, *гєтьмáнство*, -*ський*, *гєтьмáніціна*, *гєтьмáнів*, *гєтьманувати*, -*ання*, MUK. гєтманенко (XVII с.), гєтманичъ

(XVII—XVIII с.), гетманичовъ (XVIII с.), гетманунко (XVIII с.), гетманчикъ (XVIII с.), гетманиха (XVIII с.), гетманова (XVII—XVIII с.), гетманша (XVIII с.), гетмановъ (XVI с.), гетманский (XVII—XVIII с.), гетманство (XVII—XVIII с.), гетманити (XVII с.), гетмановати (XVII—XVIII с.), гетманованье (XVIII с.); FN. *Гетьман, Гетьманенко, Гетьманюк, Гетьманчук, Гетьманович, Гетьманич*; GN. *Гетьманівка*. — *Суп. начальник війська в козаків, голові держави в колонійній Україні, а також 1918 року*, Орел 1, 200; МУК. стратигъ : жолнірській воевода, пánъ, ц́сарь, вож (1627 Беринда), стратигъ, воевода, тисящникъ, вождъ (XVII с. Синонима 144), тысящникъ над воины, или воевода (XVII с. Алфавит 29).

The word is generally derived from Po. *hetman* 'ts' which, in turn comes from MHG. *houbetman*, *heuptman* 'leader, chief', Шелудько 1, 27, Slawski 1, 419; yet according to РССтоцкий 4, 144, it derives directly from MHG., cf. also АкСл. 3, 87; Berneker's assumption that Uk. *амáман, отáман* is connected with *гетьман*, cf. his ED. 1, 378, is rightly rejected by Brückner KZ. 48, 171-173 and ED. 171, Vasmer² 1, 403, Slawski 1, 419, a. o.

гетьман Ed. 'kind of old Cossack costume' (Черкащина), first recorded in the XX с. (Лисенко ЛБюлетень 6, 10). — Subst. *вид старовинного одягу*, Лисенко 1. с.

Derived secondarily from *гетьман*, see the preceding word.

гѣфбрід AmUk., also *гѣф-брід* (1916), *гѣфибрід* or *гѣфи брід* (1924) 'half-breed'; first occurrence: 1915 (Білаш 184). — Subst. *нівіндіян* (1929), *нівіндіянин* (1961), *гібрід, мішанець*.

From E. *half-breed* 'ts', Білаш 1. с.

гѣша Wd. 'hunt[ing], bait[ing], coursing; joke', first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 140); Po. *heca*,

Cz. *hec*. — Deriv. *гѣчний, гѣцов[а]ний, гѣцувати, гѣц[ь]!*. — Subst. *цѣкування, нівінка; жарт, витівка*, Франко 1, 426.

From ModHG. *Hetze* 'ts', Рудницький 3, 127, Горбач 8, 23; according to Шелудько 1, 27, followed by Slawski 1, 413, it came into Uk. through the medium of Po. *heca*; РССтоцкий 4, 142 derives it, less persuasively, from *герцъ*, q. v.

гешѣфт Ed. *гешѣфт*.

гѣшки see *гижкй*.

ги! interj. in imitating the neighing; also expressing laughter : 'ha-ha!', ModUk. — Deriv. *гикати, -ання, гикнути, -нення; гикі!/, гикікати, -ання*; here also *гиготати, -ання, гиготити, -іння*. — Syn. *гі!, ху!, хі!*

A primary interj. akin to *га!, ха!*, РССтоцкий 148-149; according to Kofinec, Slavia 12, 223, it might be considered as an abbr. of *гигіу[кати]*; invincible.

ги Wd., also *гий, рі, гій* 'as if', first recorded in the XIX. (Желеховський 1, 140). — Subst. *гей, як; гѣйби, нежов, нѣче*, Франко 5, 482.

A Wd. variable of *гѣ[й]*, see s. v.

гібати Wd., (rarely:) *гѣбати* 'to go away, disappear', first recorded in the XX с. (Кміт 42). — Deriv. *гібай!, гѣбай!* 'ході, махай!, іди!' (Приймак РМ. 2, 50); prefixed forms: *ви-, з[а]-, по-гібати*. — Subst. *збиграти[ся], пропадати*, Кміт 1. с.

PS. **gybati* — an iter. form of **gybnoti*, see *гинути*.

гібати 'to bend, curve', ModUk.; Ru. *гібать*, OCS. *prě-gybatī*, Bu. *гібам*, SC., Sl. *gibati*, Cz. *hýbatī*, Slk. *hýbat'*, Po. *gibnąć się*, LoSo. *gibaš*, UpSo. *hibaš*, Plb. *z-goib*.

— Deriv. *з[а]гибати*, *гибкий*, *гибчастий*. — Syn. *згинати*, *скрпчувати*.

PS. **gybati* — an iter. form of **gznpti* (<**gznpti*), see гнүти.

гібель 1. see гёмбель; 2. also гібиль see гінуги.

гйби SoCr. 'as if', first recorded in the XX c. (Полянський РМ. 1, 408). — Subst. *на́че*.

A compound *и-би*, see s. vv.

гйбіти see гінуги.

гибкий see гйбати.

гйбуги see гінуги.

гибрід see гйбрід.

гйва Wd. іва.

гйгйкати see ги! and гик.

гйгуги see гінуги.

гид 1. Gsg. гйду 'filth, dirtiness, slovenliness'; 2. Gsg. гйда 'filthy, abominable person', dial. 'snake' (SoCr. Кириченко РМ. 5, 85); MUK. and in most other Sl. derivatives only: гйдко (XV—XVIII c.); Ru. dial. *гйдкий*, SC. Sl. *gizdati*, Cz. *hyzditi*, Slk. hyd, Po. *hydzić* (from Cz. or Uk.), dial. *gizd* 'dirty person; dirtiness', *gizdawu* 'dirty', *gizdzić*, *zagizdzić* 'to make dirty', UpSo. *hudzić*. — Deriv. *огйда*, [зо]гйдити, гйджкий, гйджкість, -ко, гйджвий, -вість, -во, гйджта, гйджний, гйджтний, -ність, -но, гйджчий, -чість, гйджь, [по]гйджшати, гйджувати, -ання. — Syn. *бруд*, *нечисть*, *погань*; *брудна людина*; dial. *гйдюка*, Кириченко 1. c.

PS. **gydʒ* 'ts', akin to *гид*, q. v.

гйдаш, гйдеш SoCr. 'boat, barque', MUK. гйдаш (XVI—XVIII c. Дежє St. Sl. 7, 163). — Subst. *бярка*.

From Hg. *hidas* 'ts', Дежє, 1. c.

гйдж-га! see гуджá!

гйдра Wd. see гйдра.

гйжа 'foulness', ModUk. only. — Deriv. *гйжавка*. — Syn. *погань*.

Derived from *гйд* (:**gydja*), q. v.

гйжкий Npl., Wd. also гйжкий, гйжки 'gelatine made from pig's feet', ModUk.; Cz. *hýže*, *hýždě* 'upper part of the thigh', Po. dial. *giza*, *giza* 'pig's or calf's thigh', LoSo. *gizla* 'shin-bone' UpSo. *hwiżdżel* 'ts'. — Deriv. *гйшель* 'shin-bone'. — Subst. *холодець*, *студеніць*.

Derived from **gyža* 'thigh', with specialized meaning, cf. Berneker 1, 374, PCСтоцький Slavia 5, 41; dial. *гйжкий*, *гйжки* point to phonological changes based on assimilative processes (devoicing and lowering of и to е under stress).

гйй 1. see ги.

гйй 2. AmUk. 'hay', first recorded in 1939 (Білаш 185). — Subst. *сіно*.

From E. *hay* 'ts', Білаш, 1. c.

гййджа! see гуджá!

гййкати Wd. 'to drive, chase; shout' (Бойківщина, Кміт 42). — Subst. *гййати худобу*, *гййкати*, Кміт 1. c.

Based on *гйй!* — a variant of *гйй!*, q. v.

гйк 1. 'whooping; stuttering, hiccup', ModUk., BRu. *гйк*, Ru. *гйк* (since 1790). — Deriv. *гйкавка*, *гйкати[ся]*, -ання, *гйкнуги[ся]*, *гййкати*, -ання; FN. *Гйкавий*, *Гйкавка*. — Syn. *гук*, *крик*.

A primitive o/p. formation, see йкати, йкати; Berneker 1, 374; cf. ги!

гик 2. see гика.

гіка, dial. гик (Бойківщина, Кміт 42) 'blade of straw, stalk', first recorded in the XIX c. — Deriv. *гич[к]а, гичіна, гичця, гичанка*, FN. *Гичка, Гичак, Гичачка, Гичурко*, MUK. Гичка (1565 Тупиков 104). — Syn. *стеблo*, Кміт 1. c.

Origin obscure.

гикіцькати Wd. 'to limp, walk lamely', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 140). — Subst. *икутимлiати*.

A compound *и* — *кiцькати*, cf. such interj. as *беркiць!* and deriv. *беркiцькнути[ся]*.

гилá see килá.

гилéп! dial. interj. 'bang!, plump!', first recorded in the XX c. (Житомирщина, Паламарчук ЛБюлетень 6, 25). — Deriv. *гилéпнути*. — Syn. *бух!*

An extended form of *геп!* under the influence of *гилá!*, see s. vv.

гилiти 'to strike a ball with a stick; to strike, beat; to put (take) too much', first recorded in the XIX c. — Deriv. *гiлка, гiльнути, гiльня, гiльняк, гiльнитися*; FN. *Гiлик*. — Syn. *бiти м'яч пiлкою; бiти, вдарiти; набирiти, цiтити*; dial. *рiяти, посередничати* (Городенщина, Велигорський РМ. 3, 275).

The word is related to SC., Sl. *gūliti* 'to flay, skin', Ru. *жу́лить* 'to deceive, defraud', PS. **guliti*: **žuliti*: **gyliti*, IE. root ***gou-*: ***geu-*: ***gū-* 'to bend', cf. PCСтоцький Slavia 5, 41, Бузук ЗiФВ 7-8, 73, Berneker 1, 362, Pokorny 393; less persuasive is the etymology of Ильинский, Archiv 29, 166, 497, connecting it with *голий*; see also гiлий.

гилiя!, **гиль!** Wd. гiля! interj. in calling (or chasing) geese, pigeons, ducks; first recorded in the XIX c. — Deriv.

гiля-и-гiля (Носенко 98). — Syn. *гiлiя!*, PCСтоцький Slavia 5, 42.

An o/p. interj., see гел.

гилiяка see гiля.

гиль! see гилiя!

гиль 'bullfinch', first recorded in the XIX c.; Ru. dial. *гиль*, Cz. *hýl*, *hejl*, Po. *gíl*, *giel*. — Syn. *снiйп*.

From Po. *gíl* which, in turn, comes from MHG. *gel*, cf. ModHG. *Gelbfink* 'ts', Miklosich 52, Berneker 1, 300, Преображенский 1, 123, PCСтоцький 4, 176, a. o.; re. other, less persuasive, etymologies cf. Slawski 1, 279.

гильцé see гильцé.

гимн see гимн.

гин Wd. (Lk.) 'there', first recorded in the XX c. (Приймак РМ. 2, 450). — Deriv. *гiнде, гiнка, гин-гин* (Желеховський 1, 140). — Syn. *он, ген, там*.

From *и* - *он*, see s. vv.; cf. also *ген*.

гиндиня, гиндиченя see iндiя.

гiндри бiти Wd. 'to idle, lounge', first recorded in the XX c. (Городенщина, Велигорський РМ. 2, 275). — Subst. *даржувати*.

Origin obscure; perhaps it is connected with *гiндричитися*.

гiнтiв, гiнтiв, гiнтiвoв Wd. 'cart', first recorded in the XIX c. (Макарушка 8). — Subst. *вiз, брiчка*, Гнатюк ЕЗ6. 4, 237.

From Hg. *hintó* 'ts', Гнатюк 1. c.

гiнути, Wd. also гiбнути (Желеховський 1, 140), MUK. не гинули (1496), гинуть (1590), гинути (XVI c.), не ги-

неть (XVII с.), гйнути (1679), не гине (XVIII с.), OES. гибно (XI с. Остр. ев.), гибньеть (1219), гибло (and rarely without б:) гинеть, гыняше; BRu. *гйнуць*, Ru. *гйбнуть*, dial. *гйнутъ*, OCS. *gobybnŭti*, SC. *gimuti*, Sl. *giniti*, Cz. *hynouti*, Slk. *hynút'*, Po. *ginać*, LoSo. *gimui*, UpSo. *hinyé*, Plb. *püdzgoine*, *vezgoibone*. — Deriv. *гйнути*, *г[а]-*, *по-гйнути*, along with iter. forms *гйбати*, q. v., *гйин*. — Syn. *обернѹтися внивоць*, *перестати існувати*, *пропасти*, *згйнути*, *занепасти*, *згйиц-тися*, *змарнувати*, *вмерти*, *страшити життя*, *згубитися*, *минути безповоротно*, Тимченко 523.

PS. **gubnŭti* 'ts', related to **gubiti*, see губити; according to Berneker 1, 373, followed by Holub-Kopečný 137, Sławski 1, 280, a. o., root **gub-* in this word is ts as in *губати*, q. v.; earlier attempts to separate both roots, cf. Miklosich 82, Bezzenberger BB. 4, 352, must be rejected on account of formal identity and semantics: 'to bend down because of age, or weakness' → 'to disappear from view' → 'to perish, die', cf. Zubatý 1, 232-233, Holub-Kopečný l. c., Sławski l. c.; re. reservations to this see Machek 152-153.

гйначи Wd. (Bk.) 'to laugh; to grin, show one's teeth', first recorded in 1934 (Кміт 42). — Subst. *смійатися*, *шкй-ритися*.

From *гйнчий* (< *гйний* 'other') with specialized meaning: 'to become other than usually' → 'to laugh' → 'to grin'; on account of the accent and meaning no connection with the following entry can be assumed.

гйнчяти, гйнчяти Wd. 'to groan, moan', first recorded in the XX с. (Борислав, Бандрівський ДослМат. 4, 12), Po. *jęczeć*. — Subst. *важко стогнати*.

From Po. *jęczeć* 'ts' with Wd. substitution of initial *ђ* by *h*; see also the preceding word.

гир 1. in such idioms as: а гир би ти загирався 'you should disappear completely', гіром ходити 'totally disintegrate', first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 140-141). — Deriv. *гйрими*, *загйрими[ся]*; *гиріо-гйріо!* — Syn. *цез[би ти]*.

According to РССтоцький, Slavia 4, 48, this entry is connected with the interj. гир!, q. v.; on the other hand, he derives [за]гйрими from OHG. *irron* 'to be in error, go astray, mislead, deceive', РССтоцький 4, 118; inconvincible.

гир 2., also гирь SoCp. 'news', MUK. гир, хир (XVI—XVIII с., Дежэ StSl. 7, 163). — Subst. *вістка*, *новина*, *чїтка*, Гнатюк E36. 4, 237.

From Hg. *hír* 'ts', Гнатюк, l. c., Дежэ, l. c.

гир! interj. expressing the barking of a dog: bow-wow!, ModUk. — Deriv. *гйркання*, [*за-*, *по-*] *гйркати*, [*по*] *гйркатися*, *гйрчати*, Wd. *гйрчувати* (Желеховський 1, 141). — Syn. *гир!*, *гир!*, РССтоцький 3, 151.

A primitive interj. akin to *гир!*, q. v.

гйра Wd. see гйра.

гирбѣт Wd. see хребѣт.

гирбувати SoCp. 'to become (grow) proud', first recorded in 1898 (Гнатюк E36. 4, 237). — Subst. *гордувати*.

Based on *герб* 'coat of arms, crest' as an emblem of nobility and discrimination of lower social strata; cf. *герб* 'pride', *гербовати* 'to become (grow) proud', Гнатюк l. c.

гйгрев, гйгрев, гйгрев Wd. see гйгрев.

гирешний, гйрешний, гйрешливий 'famous; true, real', MUK. гирешный (XV—XVIII с., Дежэ StSl. 7, 164). — Subst. *слашний*, Желеховський 1, 141; *дійсний*, *правдійсний*, Велигорський РМ. 3, 275.

From Hg. *híres* 'ts', Дежэ, l. c.

гірка 1. : гіря.

гірка 2. dial. 'sort of early wheat', first recorded in the XX c. (Грінченко 1, 283), BRu. *гірка*, Ru. *гірка*. — Subst. *під ірої пшениці*, Дзєндзелівський ЛБюлетень 6, 41.

According to Преображенский 1, 123, it is a transformation of Po. *gryka* 'buckwheat', see гречка.

гіркий Wd. see гіркий.

гірліга see гирліга.

гірло, Wd. also гірло 'mouth, estuary', MUK. гирло (1689 Шаровольський 1, 63); Ru. *гірло* (since 1838 from Uk., cf. Чижевський AUA. 2, 328). — Deriv. гирловий. — Subst. *устя річки*, Бойків 106; *руків, протока через плівню*, Дзєндзелівський ЛБюлетень 6, 41.

From Rm. *girlā* 'ts', the ultimate source being Sl. *gъrlo*, see *іорло*, Miklosich 63, Berneker 1, 369, Преображенский 1, 123, Шелудько 2, 130, Горбач 1, 15, 20, Ciogănescu 369, a. o.

гирміти, гирмотати Wd. see grimіти, grimотіти.

гирочник Wd. instead of огірочник, see огірчк.

гирсувати dial. 'to draw, sketch, design', first recorded in the XX c. (Грінченко 1, 283). — Subst. *писувати*.

A dial. deformation of *писувати*, q. v.; according to Шелудько 2, 130, it might be derived from Rm. *hirsāi* 'to scratch'; invincible.

гирувати 'to lift; to push; to go; to consider', ModUk. — Subst. *підіймати*; *пхати (з трудом)*; *прямувати*; *роздмувати*.

Origin obscure; perhaps it is connected with *гир!*.

гирчати see гир!

гирштікатисі Wd. 'to play pranks, frolic', first recorded in the XX c. (Романів, Горбач 7, 37). — Subst. *дуріти*, *пустувати*, *бітися жартіма*.

From Yi. - G. *hörst du?* 'do you hear?', Горбач 1. c.; see also гершт.

гіря, Wd. гіра 'weight; dump - bell' MUK. гыря (XVI c. Срезневский 1, 619), OES. на гирѣ; BRu. *гіря*, Ru. *гіря* — Deriv. *гірка*, SoCr. *гірька*, *гірьвий*, *гірьоватий*, *гірьовий*, -іт, Wd. *гірявець*, *гірівка*, *гір'їн*; FN. *Гиря* (1552 Тупиков 103). — Syn. *тягар*, *вантаж*; *нізько підстріжена голова*; *гріва*.

According to Преображенский 1, 124, the word comes from Pers. *giran* 'heavy'; less persuasive is the explanation of Потебня РФВ. 3, 164 : from *гвор* 'swelling'; cf. also Vasmer² 1, 408.

гирь see гир 2.

гіскра Wd. see іскра.

гиссчп see рісчп.

гістик see істик.

гись! interj. to scare away chicken : 'go!, away!', first recorded in the XIX c. — Deriv. *гиськати*, -ання; dial. *гися - гись!* 'вігук, яким відганяють овець' (Житомирщина, Паламарчук ЛБюлетень 6, 25). — Syn. *гейс[ь]!*, *гись!*, РССтоцький 3, 150.

A primitive interj. akin to *гейс[ь]!* and *гись!* see s. vv., РССтоцький, 1. c. and Slavia 5, 42.

гиття!, гить-тя! interj. ' (call to horses:) ha! (to the right)', ModUk.; Po. *hajti!*, OPo. *hajta!* — Syn. *гайтма!*, *зуття!*

A variant of *гайтма!*, q. v.

гиц! interj. 'jump!', ModUk.; SC. *gic!*, Slk. *hyel*, Po. *hyc!*, *chyc!* — Deriv. *гицати*, -ання, *гицати*, -ання, *гицнути*, -нення. — Syn. *юц!*, *уц!*, РССтоцький 3, 151.

A primitive interj. designating jump, РССтоцький 1. c. and Slavia 5, 42, Brückner 174, Sławski 1, 441.

гицель, Gsg. *гиц[е]ля*, dial. *гициль*, -ия 'poundman, person employed to catch (kill) stray dogs; rascal, scoundrel, ruffian', ModUk.; BRu. *гицель*, Ru. dial. *гицель*, Cz. *hycel*, Po. *hysel*, OPo. *chysel*, *hesel*. — Deriv. *гицелка*, -вський, *гицлярня*, *гицельський*, -ство, *гицлювати*, -ання. — Subst. *собаколов*.

From ModHG. dial. *Hitzel* 'ts', РССтоцький 4, 235; the medium of Po. *hysel*, assumed by Шелудько 1, 27, Richhardt 56, a. o., remains to be proved; cf. also Miklosich 84, Korbut PF. 4, 435, 493, Berneker 1, 380, Brückner 174, Sławski 1, 441 - 442, a. o.

гич 'priceless, without value', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 141). — Subst. *без вартості, пусте*, Кузеля 71.

From Tk. - Osm. *hič* 'nothing', Горбач 8, 16.

гичка, *гичча* see *гика*.

gi Wd. see *gi*.

gi! interj. in imitating the neighing; also expressing the laughter, ModUk. — Deriv. *гиотати*, -ання. — Syn. *и!*, *хи!*, *хи!*

A primary interj. akin to *и!*, *ха!*; see *ги!*, *хи!*, *хи!*

гиацинт see *гиацинт*.

гибаль СоСр. see *хіб*.

гибон see *гибон*.

гибрид, Wd. also гибри́д 'hybrid, mongrel', ModUk.; BRu. *гибрыд*, Ru. *гибрид* (since 1863), Po. *hybryda*, etc. —

Deriv. *гибридний*, *гибридизатор*, -ація, *гибридизм*, *гибридизаційний*, *гибридизований*, *гибридизувати*, -ання. — Subst. *жишанець* [від пари рослин або тварин різних видів], *покруч*, *бастард*; *слово* або *назва* з двох мов.

From Lat. *hybrida* 'ts', the ultimate source being Gk. *hybris*, Gsg. *hybridos*, related to Lat. *iber* 'mule', Орел 1, 200, АкСл. 3, 91, Skeat 284, Klein 1, 753, a. o.

гибач dial. 'wry-neck' (Кузеля-Рудницький 141), ModUk. only. — Deriv. *гибачор*. — Subst. *вертишійка*, *крутиголовка*.

Origin obscure; perhaps it is connected with *гиотати*, see *gi!*; *гибачор* f/e. influenced by *качор*.

гисіс Wd. 'non-German soldier in the G. army', first recorded in the XX c. (Горбач 6, 28). — Subst. *воják-ненімець із завербованих полонених*.

From ModHG. *Hilf* (Npl. *Hilfs*), being an abbr. of *Hilfswilliger* 'voluntary helper', Горбач 6, 28.

гівно, dial. also *гimно* (Огоновський 80) 'shit, excrement, droppings, dung, muck', OES. говно, говна Apl.; BRu. *гаўно*, Ru., Bu. *говно*, OCS. *govno*, SC. *govo*, Cz., Slk. *hovno*, Po. *gówno*. — Deriv. *гивняк*, -яцький, -яч[ка], -ярьський, *гивно-ід*, -рій[ка], -хлос, dial. *гивняк*, *гивняр*, *гивнорій* (Горбач 7, 37). — Syn. *кал*, *ви́мет*, *відхид*, *екскремент*.

PS. **govno* 'ts', IE. root ***gʷō-*: ***gʷō-*: ***gʷō-*, cf. Skt. *gūtha* 'excrement', *gūvāti* 'he excretes', Av. *gūda* 'dirt', ModPers. *gūh* 'ts', Arm. *ku* 'dung', Lat. *ubimāre* 'to soil by menstruation', Cymr. *burd* 'dirty', *budro* 'to soil', Berneker 1, 339, Trautmann 81, GGA. 173, 254, Meillet Ét. 452, Sławski 1, 331, Pokorny 483 - 484, a. o.; less persuasive is its connection with **govēdo*, see говядина, suggested by Брандт

РФВ. 22, 124, Hirt IF. 37, 236, Brückner Archiv 39, 7, Maček LF. 53, 345, followed by Vasmer² 1, 424, a. o.

гігáнт, Wd. *gigánt* 'giant', MUK. гигантъ (1499 Срезневский 1, 513), OES. на гиганты, гиганте (XIV с.); BRu. *gigánt*, Ru. *gigánt* (since 1704), Po. *gigant*, etc. — Deriv. *гигантизм*, *гигантичний*, *гигантський*, *гигантожнія*, *-гробія*. — Subst. *вѣлет[ень]*, Wd. *velikán*.

From Gk. *gigas*, Gsg. *gigantos* 'ts', the ultimate source being PN. *Gigas* 'any of the sons of the Earth and Tartarus', Орел 1, 206, АкСл. 3, 92, Skeat 239, Klein 1, 655, a. o.; Wd. *gigánt* < Po. *gigant* < Lat. *gigas* < Gk. *gigas*, *gigantos*.

гігієна, Wd. *gigiena* 'hygiene, science of health', ModUk.; BRu. *gigiena*, Ru. *gigiena* (since 1803), Po. *hygiene*, etc. — Deriv. *гігієнічний*. — Subst. *наука про здоров'я*; *закони для збереження здоров'я*.

From Gk. *hygienós* 'pertaining to health, healthful', Орел 1, 201, АкСл. 3, 93, Skeat 284, Klein 1, 756, a. o.

гігро-, Wd. *gigro-* (Кузеля 71) a compound-forming element 'hygro-' in such words as *гігрограф*, *гігродія*, *гігрома*, *гігрометрія*, *гігроскопічність*, *гігросфіти*, etc.; ModUk., known to other Sl. as well. — Subst. (rarely) *волого-*, e. g. *гігрометр* — *вологомір*, *гігроскоп* — *вологомір*, *гігроскопічний* — *вологовірний*, *гігроскопічний* — *водолюбний*.

From Gk. *hygrós* 'wet, moist, humid', Орел 1, 201, АкСл. 3, 93, Klein 1, 756, a. o.

гiд 1. arch. год, СоСр. гуд, гiд (Дзензелівський 110) 'year', dial. вгiдi, гiдiни свiтiа Npl. 'Christmas' (Верхратський ЗНТШ 3, 191), MUK. году Gsg. (1565), год (1667), годовъ Gpl. (1667), каждi год: каждi рок (XVII с. Гептлют 28), годъ (1772), год (XVII—XVIII с. Интермеді 115, 127, 188–191), в якихъ годахъ (1735), в году (XVIII с.),

OUk. годъ (XIV—XV с. Kuraszkiewicz 141), годъ (1366, 1407), год (1424), OES. годъ (XI с. Остр. ев.), прѣже года (1119), три годы (XIV с.); BRu., Ru., Bu., Ma. *год*, OCS. *godъ*, Slm., SC. *gōd*, Cz., Slk. *hod*, Po. *LoSo. gody* (Npl.), *UpSo. hody*, Npl. 'Christmas'. — Deriv. *год[ч]к*, *година*, *годін[оч]ка*, *-нонька*, *годинний*, *-ч[о]к*, *годинниківий*, *годинникар*, *-ка*, *-ство*, Wd. *godid*, here also: *гiдi*, *гiден*, *гiдний*||*гiдний*, *гiдiдiа*, *гiдiдний*, *[в-, до-, з-, на-, по-, при-]гiдiти[ся]*, *в-, до-, гiдiжати*, *-ання*, *в-, до-, з-, по- гiджувати*, *-ання*, *гiдiться*, *погiдiа*, *не[по]гiдiа*, *виногiдити[ся]*, *виногiджуватися*, *при-, у- гiдiа*, etc.; GN. *Вигiдiа*, *Гiдiа*, *Гiдiхiа*, *Гiдiни*, *Гiдiв*, *Гiдiвiчi*, *Гiдiжiчi*, *Гiдiжiвiчi*, MUK. година (XV—XVIII с.), годинний (XVII с.), годинонка (XVIII с.), годинникъ (XVIII с.), OES. година (XI с. Остр. ев.), годиньныи. — Syn. *рiк*; MUK. *час*, *порá*, *добá*; *мiра часу*, Тимченко 540.

PS. **godъ* '[proper] time', IE. root ***ghodh-*: ***ghedh-* with orig. meaning 'belonging to one another' and 'suiting', cf. Skt. *gádhyā* 'to be held together', Goth. *gadiliggs* 'relative', AS. *gegada* 'companion', MHG. *[ge]gate* 'equal associate, one's equal, husband', ModHG. *Gatte* 'husband', Du. *Gade* 'spouse', MHG. *gater*, Du. *te gader*, AS. *geador*, E. *together*, MHG. *gaten* 'to come together, agree', E. *to gather* 'to assemble', Alb. *ngëh* 'free time', ToA. *käck-*, ToB. *käcc-* 'to be delighted', etc.; here in ablaut also: Goth. *gōds*, OHG. *guot*, E. *good*, Lith. *guōdas* 'esteem, glory', Latv. *gūds* 'ts'; Bezenberger BB. 16, 243, Zubatý 1, 135, Berneker 1, 318, Преображенский 1, 137–138, Kluge 107, 127, Trautmann 74, Pokorný 423–424, Sławski 1, 307, Георгиев 259, Vasmer² 1, 426; re. semantics cf. Берыхов ИзвОЯС 19: 4, 133; previous attempts to derive it from G. have been rightly rejected, cf. Kiparsky 1, 67; inconvincible is also its etymology from IE. ***ghed-* 'to reach', Vaillant RES. 22, 26–27; see also гадати (**gad-*: **god-*).

гід 2. SovUk. see гід.

гидальго 'hidalgo, Sp. nobleman of secondary rank', ModUk.; BRu. *гидальго*, Ru. *гидальго* (since 1803), etc. — Subst. *испанський шляхтич*, Кузеля 71.

From Sp. *hidalgo*||*fidalgo* 'son of something; son of fortune' Орел 1, 202, АкСл. 3, 94, Skeat 270, Klein 1, 728, a. o.

гидеш SoCp. see гідаш.

гидра, Wd. гідра, Кузеля 71, 'hydra, water-serpent', ModUk.; BRu. ts, Ru. *гидра* (since 1834), Po. *hýdra*, etc. — Subst. *водний вуж*, *пото́ра з кількома́ голо́вами*, Кузеля 71.

From Gk. *hýdra* 'ts', Орел 1, 202, АкСл. 3, 94, Skeat 284, a. o.; see also the following word.

гидро- a compound-forming element 'hydro-' in such words as *гидро-гелъ*, *-геологія*, *-гінзія*, *-гномонія*, *-гінст*, *-графічний*, *-графія*, *-динаміка*, *-електричний*, *-карбюр*, *-керам*, *-кефіал*, *-ксил*, *-ліза*, *-логія*, *-мантія*, *-медіум*, *-метеори*, *-метр*, *-мётрія*, *-механіка*, *-нефроза*, *-нат*, *-патичний*, *-плян*, *-пневматичний*, *-пневмонія*, *-пульт*, *-скон*, *-статика*, *-статичний*, *-сфера*, *-тахометр*, *-техніка*, *-торакс*, *-торф*, *-тропізм*, *-фін*, *-фітологія*, *-фон*, *-хемія*, *-хімбн*, etc.: ModUk., known to other Sl. as well. — Subst. *водо-*, e. g. *гидропатія*: *водолікування*, *гидроплін*: *водолітак*, *гидротерапія*-*водолікування*, *гидрофільний*-*водолілюбний*, *гидрофіт*-*фодорист*, *гидрофобія*-*водобоязнь*, etc.

From Gk. *hydro-* (:hýdōr) 'water', Орел 1, 202, АкСл. 3, 95, Klein 1, 754, a. o.

гієна 'hyena, a sow-like quadruped', ModUk.; BRu. *гієна*, Ru. *ги́ена* (since 1790), Po. *hiena*, etc. — Subst.

хижа тварина (ссавець), *що живиться виключно падлом*.

From Gk. *hýaina* 'hyena', Орел 1, 205, АкСл. 3, 99, Skeat 284, Klein 1, 756, a. o.

гієрарх, also ієрарх 'hierarchy, high priest', MUK. *гієрархія* (XVII c.); BRu. *ієрарх*, Ru. *иєрарх*, etc. — Deriv. *ієрархія*||*ієрархія*, *ієрархичний*. — Subst. *голо́ва (ви́ща ду́ховна о́соба)*, Орел 1, 362.

From Gk. *hierarchēs* 'leader of sacred rites, high priest', Орел 1. c., Skeat 271, Klein 1, 729.

гій Wd. see гин.

гілля, dial. also гіля 'branch, twig' MUK. *голь* (1596 — Зизаній), *голь* или *голца* з листямъ (1627 Беринда), *голями* Irl. (XVIII c.), на десяти голяхъ (XVIII c.), OES. *голь*; BRu. *галлѣ*, Ru. *голь*, Sl. *gól*, Czech. *hál*. — Deriv. *гилля[ч]ка*, *гиллячко*, *гилка*, *гилонька*, *гилкоріз*, *гилочка*, *гильце*, *гилковий*, *гиллястий*, *гилльовий*, *гилцастий*, *-тість*, Wd. *гилечко*, *гиліна*, *гилля[ка]*, *гильце*, *гил[ь]ка*, *гилньистий*, *гилльистий*. — Syn. *вітка*, *гилузь*, MUK. *вьтвъз* (1596 Зизаній), *вьта* или *вьтвъз*, *рѣсчка*, *галуз* (1627 Беринда).

PS. **golvja* 'ts', root **gol-*, see голій; here in apophony *галузь*, q. v.

гіляк 'Kila', (Siberian ethnic group), ModUk.; Ru. *гиляк*. — Deriv. *гиляцький*. — Syn. *ниѣх*.

The name is derived from Amur dial. *kilä* 'Tungus', Siberian ethnic group, which calls itself *nivux* 'man, master', Vasmer² 1, 406.

гильдія see гільдія.

гильза 'cartridge-case; cigarette-wrapper; bushing, sleeve; tube, case' ModUk.; BRu. ts, Ru. (since 1803) *гиль-*

за, Po. *gılza*, etc. — Deriv. *гильзовий*. — Subst. *папρόн*, обіймиця, металева рўрка, начинена вибуховою речовиною, що виштовхує гарматень або кїлю при стрільні; паперова рўрка для набивання її тютюном, звійка.

From ModHG. *Hülse* 'ts', РССтоцький 4, 215, Орел 1, 206, АкСл. 3, 100.

гільйотина see *гільйотина*.

гільтай, *гильтай* see *гультай*.

гильцэ, also *гильце* 'ritual wedding tree (Uk. custom)', first recorded in the XIX c. — Syn. *вильцэ*, *смерека*, *різка*, *деревице*.

From *гилля*; *гильцэ* goes back to *вильцэ* as to the point of departure, see s. v.

гімен 'hymen, the vaginal membrane', ModUk.; BRu. ts, Ru. *гимен*, etc. — Deriv. *гіменей*. — Subst. *перетинка* в зовнішній частині діабного статевобго органу.

From Gk. *hymén* 'skin, membrane', Орел 1, 206, Klein 1, 757, a. o.

гимн, Wd. *гимн*, 'hymn', MUK. *гимнъ*, *гимнь* (XVII c.); BRu. *гимн*, Ru. *гимн* (since 1792), Po. *hymn*, etc. — Subst. *уточіста пісня на пошану Бога, святого, героя, національної ідеї, держави, історичної події*, Орел 1, 206; Wd. *славець*.

From Gk. *hymnos* 'song in praise of God or heroes', Орел 1, 206, АкСл. 3, 101, Skeat 284, Klein 1, 758, a. o.

гімназія, Wd. *гімназія* 'gymnasium, high school', MUK. *гумназіонъ*, *гумназіумъ* (1632); BRu. *гімназія*, Ru. *гимназія* (since 1762), Po. *gimnazjum*, etc. — Deriv. *гімназіст*, *-ка*, *гімназійний*, Wd. *гімназіяльний*. — Subst. (*у віре-*

ків :) місце до гімнастики; (пізніш :) середня школа де вчать латинської і грецької мов, Кузеля 82.

From Gk. *gymnasion* 'gymnastic school; school', Орел 1, 206, АкСл. 3, 102, Skeat 255, Klein 1, 690, a. o.

гімнаст, Wd. *гімнаст*, 'gymnast, acrobat', ModUk.; BRu. ts, Ru. *гимнаст* (since 1806), Po. *gymnastyk*, etc. — Deriv. *гімнаст[у]ка*, *гімнастичний*, *гімнастёрка*. — Subst. *людина, вправна в гімнастиці, що займається гімнастикою як професією*, Ляхін 154.

From Gk. *gymnastēs* 'trainer of athletes', АкСл. 3, 103, Skeat 233, Klein 1, 690.

гімно see *гівно*.

гін, Gsg. *гону*, also Npl. *го́ни* 'chasing, pursuing; length of tilled field' MUK. *гоновъ* Gpl. (XVI c.), *гоны* Npl. (1627, Беринда), на *гонѣ* (1693), за *гони* (1708), *гоней* нивных на пять (XVIII c.); OES. три *гоны* (1150, XIV c.); Ru. *гон*, *гоны*, SC. *gōn*, Slu. *ogōn*, Cz. *hon*, Po. *gon*. — Deriv. *гін[оч]ки*, dial. *згін* (Ващенко 28). — Syn. *гінання*; (*здебільшого вживається у множині*) *довгий біг нівни, сінокосу, що проходить ратай плугом (нівний, плуговий)*, або *косарь за косю*; *такі смігга, як мірити довжину*, Тимченко 563; Wd. *збіговище*, *згломъ*, Верхратський ЗНТШ 3, 191; MUK. (also), *час коли женуть череду*; *місце лову, лови, полювання*; *стадіонъ, стадій, стан* (1627 Беринда).

Derived from *гоніти*, see *гнати*, Винник 43 - 46.

гінадроморфізм 'form of hermaphroditism', ModUk. — Subst. *одна із форм гермафродитизму, коли особа має деякі прикмети чоловічої і деякі жіночої статі*, Орел 1, 206.

From Gk. *gynē* 'woman', *anēr* 'man', Орел 1, 206, Klein 1, 690, a. o.

гінджей, AmUk. see єнджин.

гінке́й, Wd. гінке́й, гінце́й 'gynaecium; apartment for women; the pistils of a flower collectively', ModUk.; Ru. *гинеке́й* (since 1803), etc. — Subst. *жіноча половина грецького дому*, Кузеля 82.

From Gk. *gynaiketos* 'pertaining to a woman; womanly, feminine', Орел 1, 206, АкСл. 3, 103, Klein 1, 690, Onions 421, a. o.

гінко- a compound-forming element 'gynaeco-' in such words as *гінкокрáтія*, *гінко́лог*, *гінко́ловія*, *гінко́манія*, *гінкома́стія*, etc.; ModUk., known to other Sl. as well. — Subst. (rarely) *жінко-* e. g. *гінкофа́г* — *жінко-ненáвисник*, Бойків 109.

From Gk. *gynaikos* 'womanish, female', Орел 1, 206, Partridge 900.

гінкий, гінко : гоніти see гнати.

гінтерлянд Wd. 'hinterland, background', first recorded in the XX c. (Бойків 109). — Subst. *запілля*.

From ModHG. *Hinterland* 'ts', РССтлицкий 4, 210.

гінті́на Wd. 'shingle-like board', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 141). — Deriv. *гінті́нка* (<**гінті́нка*). — Subst. *го́нта*.

A dial. dimin. form of *го́нта* < *го́нта*, q. v.

гіпер- a compound-forming element 'hyper-' in such words as *гіпералгі́зія*, *гіперасте́нія*, *гіперба́тон*, *гіпербо́ля*, *гіперлі́ккія*, *гіперемія*, *гіпересте́зія*, *гіперидро́зія*, *гіперкіне́зія*, *гіперкомпле́ксивний*, *гіперкореќтний*, *гіпермне́зія*, *гіперпла́зія*, *гіперсекре́ція*, *гіперто́нія*, *гіпертрофі́я*, etc.; ModUk., known to other Sl. as well. — Subst. *багато-*, e. g. *гіперда́ктилія* — *багатона́лість*, *гіперма́стія* — *багатопруді́сть*.

From Gk. *hyper* 'over, above, beyond', Орел 1, 207, АкСл. 3, 104, Klein 1, 758, a. o.

гіпно́за, SovUk. гіпно́з 'hypnosis', ModUk.; BRu. *гипно́з*, Ru. *гипно́з* (since 1863), Po. *hipnoza*, etc. — Deriv. *гіпнотизе́р*, *гіпнотизм*, *гіпнотизува́ти*, *гіпнотизува́ння*, *гіпнотичний*. — Subst. *сонний стан*; *штучний сон*, *спрово́дений магнетичним впливом однієї особи на дру́гу*, Кузеля 72.

From Gk. *hypnos* 'sleep', Орел 1, 208, АкСл. 3, 106, Klein 1, 760, a. o.

гіпо- 1. a compound-forming element 'hypo-' in such words as *гіпопла́зія*, *гіпоскі́п*, *гіпостáза*, *гіпостасува́ти*, *гіпостась*, *гіпосу́льфит*, *гіпотáкса*, *гіпотéза*, *гіпотéка*, *гіпотенсі́я*, *гіпотену́за*, *гіпотерма́льний*, *гіпотетичний*, *гіпотечний*, *гіпотонія*, *гіпотрофі́я*, *гіпотрохі́да*, *гіпофі́за*, *гіпохондрик*, *гіпохондрія*, *гіпоце́нтр*, *гіпоцикло́да*, etc.; MUK. гипохондри́чний (XVIII c.), known to other Sl. as well. — Subst. *без-*, e. g. *гіпосте́нія* : *безсі́лля*.

From Gk. *hypo* 'under, below, from below', Орел 1, 208, АкСл. 3, 107, Klein 1, 760, a. o.

гіпо- 2. a compound-forming element 'hippo' in such words as *гіпокри́ф*, *гіподрóм*, *гіпокентавр*, *гіпокрéн*, *гіполóгія*, *гіпопота́м*, MUK. гиппокентавр, гиппокентавр (XVII c.), known to other Sl. as well.

From Gk. *hippos* 'horse', Орел 1, 208, АкСл. 3, 108, Klein 1, 732, a. o.

гіпс, Wd. гіпс (Кузеля 82) 'gypsum, plaster', ModUk.; BRu. *гипс*, Ru. *гипс* (since 1704), Po. *gips*, etc. — Deriv. [за]гіпсува́ти, -а́ння. — Subst. *білий*, *м'який мінерал із сірчанокіслого вапня й води, вживаний на ліпні ро-*

бѣти, на нерухомѣ пов'язки, а також на зобраиво,
Бойків 110.

From Gk. *gypsos* 'chalk', Flood 106, Вовк 5, Орел 1, 210, АкСл. 3, 108, а. о.

гіпсометр 'hypsometer, an instrument for measuring altitudes', ModUk.; BRu. *гипсаметр*, Ru. *гипсόμετρον* (since 1892), etc. — Deriv. *гипсометрія*, *гипсотермометр*, *гипсометричний*. — Subst. *висотомір*, Орел 1, 210.

From Gk. *hypsō*; *hypsos* 'height' and *métros* 'measure', Орел 1, 210, АкСл. 3, 109, Klein 1, 762, а. о.

гіпюр see *гіпіора*.

гірка : горá.

гірка́ : гіркий.

гіркий 'bitter; miserable', MUK. в горких слезахъ (1489), гор'кость (1596, Зизаній), смерть горкая (1622), з горкои бѣды (XVII с.), горекъ : горкий (1627, Беринда), гор'кая, горкіе Npl., горкими Ipl. (XVIII с.); OES. горько (XI с. Остр. ев.), горькъ (1073 Изб. Св.), горькы слъзы (XI с.), горкую... смръть, отъ горкаго заточенія; BRu. *іоркі*, Ru. *іорький*, OCS. *горькъ*, Bu. *іорък*, Ma. *іорок*, SC. *górak*, Sln. *gorak*, Cz. *hořký*, Sln. *horleký*, Po. *gorzki*, LoSo. *górki*, UpSo. *hórki*, Plb. *giórké*. — Deriv. *гірєнький*, *гіркісінський*, *гіркуватий*, -іість, *гіркість*, *гіркотá*, *гірчák*, *гірчіця*, *гірчийний*, *гірко*, *гірєнько*, *гіркувáто*, [з] *гіркути*, dial. *гіркап[я]*, *гіркош*, *гіркуша*, *гірчанка*, *гірчина*, *гірчічка*, *горкѣн*, -їша, *гіркокапитán* (Makowiecki 8, 180), *гірчийці* (Горбач 7, 37), MUK. горкопелынный (1631), горкость (XVI—XVIII с.), горкотóч-ный (XVII с.), горкотуранский (1633), горчакъ (1545), горчица : горушица (1627 Беринда), горчичный (XVI—XVIII с.); FN. *Гірчák*, *Горкѣн*, MUK. Гѣрко (XIV—XV с.

Kuraszkiewicz 149); GN. *Гірєчко*. — Syn. *що має смак протилежний солóдкому, смак жовчі, полину́; важкий, тяжкий, прикрий, немилий, нещасливий*, Тимченко 569.

PS. **gorьkz[jь]* 'ts' connected with **gorēti*, see *горіти*.

гірлянда see *гірлянда*.

гірмотáне SoCr. 'thunder', first recorded in 1911 (Гнатюк Е36, 30, 337). — Subst. *грім*.

A dial. form for *грімотáння* : *грімотáти*, see *грімати*.

гірний, *гірнік*, *гірняк* see *горá*.

гіро AmUk. 'hero', first recorded in 1963. — Subst. *герóй*.

From E. *hero* 'ts', Білаш 185; see *герóй*.

гірóк dial. see *оріорóк*.

гіроско́п 'gyroscope; a heavy rotating wheel, having its axis free to turn in any direction', ModUk.; BRu. *гіраско́п*, Ru. *гироско́п* (since 1863), etc. — Subst. *гіроско́пáт*, *дзі́ла*, Орел 1, 210.

From Gk. *gýros* 'circle', *skopeîn* 'to look at, examine', Орел 1, 210, АкСл. 3, 110, Klein 1, 691, а. о.

гірський see *горá*.

гірчák, *гірчіця* see *гіркий*.

гірший 'worse', MUK. горшъ (XVII—XVIII с.), горѣй (XVI—XVII с.), OES. на горшее зло; горшему Dsg.; на горышину (1073 Изб. Св.); BRu. *іоршы*, Ru. *іоршій* (: *іорький*), *іорше*, OCS. *gorъšь*, SC. *gôrř, gorři*, Cz. *horší*, OCz. *hoří*, Slk. *horši, horšie*, Po. *gorzsy*, LoSo. *górřy*, UpSo. *hórři*. — Deriv. *гірш[e]*, *гіршати*, -ання, з-, по- *гірши-*

ти[ся], з-, по- іришувати[ся], з-, по- іришений, -ня. — Суп. віщий ступінь від злий, поганий; поганиший, прикріший.

Derived from **gorēti*, see горіти; orig. meaning: 'burning, bitter', Berneker 1, 234, a. o.

гісѡп, dial. also **гіссѡп**, **гіссѡп**, **і(с)сѡп**, **ізух**, **езул**, **сусѡп** (Makowiecki 188) 'Hyssopus officinalis L.: hyssop, aromatic plant', OES. *vescop* (XI c. Остр. ев.); **Ру. исѡп**, OCS. *ysopъ, osofъ, isofъ*, **Ро. hīzop**, etc. — Deriv. **исѡпова трава**; here also (f/e. influenced by **Пѡзеф, Юзеф**): **юзефок**, **юсінок**, **юзефка**, **юзефок**, **юзе́нки**, (f/e. influenced by Осип:) **осі́нок**. — Subst. **чагарникѡва росліна**, **уживана в жидів у ритуалі очищення**.

From Gk. *hýssopos* 'aromatic plant', Орел 1, 210, Skeat 285, Klein 1, 762, a. o.

гістереза 'hysteresis, the lagging in the magnetic force behind the magnetizing force', ModUk. — Subst. **яєице відставання магнетного стану заліза й сталі від магнетного поля**, під дією якого вони цей магнет набу́ли, Бойків 110.

From Gk. *hystéresis* 'shortcoming, deficiency', Орел 1, 210, Klein 1, 762.

гістерія 'hysteria', ModUk.; BRu. **істє́рія**, **Ру. истє́рія**, **Ро. hysteria**, etc. — Deriv. **істє́рика**, **істє́рик**, **-чка**, **гістероло́гія**. — Subst. **нерво́ва хвороба, що супроводжується розладом психіки, чутливості, рухової сфери**.

From Gk. *hystērā* 'womb', Орел 1, 210, Onions 457, Klein 1, 782, a. o.

гісто- a compound-forming element 'histo-' in such words as **гістогенеза**, **гістогенія**, **гістоліза**, **гістоло́гія**,

гістопатоло́гія, **гістохе́мія**, etc.; ModUk., known to other Sl. as well. — Subst. **гістоге́нний: ткани́нний**.

From Gk. *histós* 'ship's mast; loom; warp; web', Орел 1, 211, Аксл. 3, 110, Klein 1, 733, a. o.

гісто́рія Wd. see істо́рія.

гістріон 'an actor in ancient Rome', ModUk. — Subst. **акто́р у давньому Римі**, Бойків 111.

From L. *histriō* 'actor', Орел 1, 211, Klein 1, 734, a. o.

гістя, **го́стя** see the following word.

гість, Gsg. **го́стя** 'guest, visitor', MUK. **гости** Npl. (1487), **гостей** Gpl. (1498), **гостемъ** Dpl. (XVII c.), **гость** (1693), **без гостя** (XVIII c.); OUK. **гость** (XIII c.), **гостемъ** Dsg. (1366), **гостю** Dsg. (1440); OES. **гостѣ** (945), **гостѣмъ** Dpl. (1073 Изб. Св.), **гостя** Gsg. (1136), **гость** (1262-1263), **гость со гостемъ** (1300); BRu. **госць**, **Ру. гостѣ**, OCS. **gostь**, **Ву., Ма. гост**, SC. **gōst**, **Slv. gōst**, **Cz. host**, **Slk. host'**, **Ро. gośe**, **LoSo. gōśe**, **UpSo. hōśe**, **Plb. gūst**. — Deriv. **гостѣць**, **гостонько**, **гістя||гѡстя**, **гостина**, **-нець**, **-ничк**, **-ний**, **-ниця**, **-ність**, **[за-, по-] гостити[ся]**, **гостивати**, **гостинодворець**, MUK. **гостина** (XVI—XVII c.), **гостѣць** (1738), **гостинець** (XVI—XVIII c.), **гостинникъ** (XVII c.), **гостыинник** (XVII c.), **гостинница** (XVI—XVII c.), **гостинный** (XV—XVIII c.), **гостити[ся]** (XVII—XVIII c.), **гостина** (XVIII c.), OES. **гостин[ьн]ица** (XI c.), **гостинь**, **гостиньн**, **гостиньникъ** (XI c.), **гостиньный** (1136), **гостиньць** (1340), **гоститва**, **гостѣба**, **гостити[ся]**, FN. **Гостята**, GN. **Гѡстів**, **Гостѡмелъ**, **Гостѡици**, **Бѡлогѡца** (falsely also **Бѡлогѡрца**), **Дѡблогѡстіа**, **Дѡблогѡца** (falsely also **Дѡблогѡрца**). — Суп. **люди́на, що прибу́ла на корѡткій час або в спра́ві торѡвѡй, або з прѡязні, або з якихъ іншихъ причѡн**, Тимченко 591; **люди́на, що прибу́ла на відѡдини, відѡ-**

дувач; МУк. иноплем'яникъ : чужоземець, прихóдєнь... (1627 Беринда).

PS. **gostь* 'ts', IE. ***ghostis* 'foreigner, guest', cf. Lat. *hostis* 'foreigner; enemy', Goth. *gast*, Npl. *gasteis*, Oic. *gestr* guest (uninvited)', AS. *gyst*, *giest*, Du. *gast*, E. *guest*, ModHG. *Gast*; it is worthy of notice in how many ways Romans, Teutons, and Slavs have transformed the idea underlying the old inherited word for 'stranger': the Roman regards him as an enemy, among the Teutons and Slavs he enjoys the greatest privileges, cf. Uk. proverb : гість в дім — Бог в дім; Miklosich 74, Berneker 1, 337, Преображенский 1, 152, Brückner 153, Trautmann 80, Младенов 107, Machek 139, Slawski 1, 328, Георгиев 268, Kluge 107, Skeat 253, Pokorny 453, a. o.; re. semantic development cf. Orienko RM. 2, 355 - 356, Овацький 2, 249, 275.

гісь! interjection in driving oxen : 'go ahead!, forward!', ModUk. — Deriv. *гіськати*, -ання. — Syn. *гейс[ь]!*, *гись!*, РССтоцький 3, 150.

A primitive interj. akin to *гейс[ь]!* and *гись!* see s. vv., РССтоцький, I. c. and Slavia 5, 42.

гір 1. Gsg. *гіта* 'heat', ModUk.; Ru. *гит* (since 1863). — Deriv. *гітовий*. — Subst. (в різних змаганнях:) *прибуття змагальника до призового стовпа першим певне число разів*, Бойків 111.

From E. *heat* 'ts', АкСл. 3, 111.

гір 2. Gsg. *гіты*, AmUk. 'heat', first recorded in the XX c. — Subst. *теплó, жар, спéка*.

From AmE. *heat* 'ts'.

гір 3. see гір.

гітáра, Wd. *гітáра* (Кузеля 82), 'guitar, stringed musical instrument' ModUk.; BRu. *ts*, Ru. *гитáра* (since 1803),

Po. *gitara*, etc. — Deriv. *гітаріст*, -ка. — Subst. *стру́нний щипко́вий інструме́нт*, Бойків 121.

From Sp. *guitarra* 'guitar', Орел 1, 211, АкСл. 3, 111, Skeat 254, Klein 1, 687, a. o.

гі́тінка : гі́нтина.

гі́тов 'clewline' ModUk.; Ru. *гітов*. — Subst. *клубо́ва, клубна лі́нка, клубни́ця*, Степанковський 43.

From Du. *geitouw* 'ts', Meulen 66, Степанковський I. c.

гіу Wd. 'heat', first recorded in the XX c. (Романів Горбач 7, 37). — Deriv. *гіува́ти*. — Subst. *сі́льний жар при випáлюванні цéгли*.

From ModHG. *Hitze* 'ts', Горбач I. c.

гіуа́ш Wd. 'foreman in a saw-mill', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 142). — Subst. *кері́вник у пра́ці в тарта́ку*.

From Rm. *hățas* 'ts', Шелудько 2, 130, Cioranescu 397.

гі́чка 'gig' ModUk.; Ru. *гічка*. — Subst. *гонча́к (до́вий лёгкий чо́вєн до в́житку старши́ни суди́н)*, Степанківський 88.

From E. *gig* 'ts', АкСл. 3, 112, Степанківський I. c.

гіша! SoCr. interj. to scare away chicken: 'go!, away!', first recorded in 1911 (Гнатюк ЕЗб. 30, 337). — Subst. (ви́раз для поло́ження пти́ць:) *ся́д!*, Гнатюк I. c.; *гись!*

A dial. variant of *гись!*, see q. v.

гіша́н 'Spaniard' (Шевченко 1, 133), МУк. *Гішпан* (1632); Po. *hiszpan*. — Subst. *іспáнець, еспáнець*.

From Po. *hiszpan* 'ts'.

гія 1. Wd. 'fear; loss of time', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 142). — Subst. *стра́х : стра́та ча́су*.

Origin obscure; perhaps it is connected with the following entry.

гія 2. Нс. 'need, lack', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 142). — Subst. *трéба*.

From Hg. *hi*, *hiany* 'lack'.

гіяба, гляба Wd. 'unfortunately, in wain', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 142, 144). — Subst. *на жалé*; *ібді*, *дармá*, Кузеля 73.

From Hg. *hiába* 'ts'.

гіякінт see гіяцінт.

гіял-, гіяло- a compound-forming element *hyal-*, *hyalo-* in such words as *гіялографія*, *гіяломінія*, *гіялюр'ія*, etc.; ModUk., known to other Sl. as well.

From Gk. *hyal-*, *hyalo-* 'glassy, transparent', Partridge 904, Klein 1, 753; see also the following entry.

гіяліт 'hyalite', ModUk. — Subst. *мінерáл*, *відміна опáлу*, Бойків 111.

From G. *Hyalit*, coined in 1794 by A. G. Werner, G. geologist and mineralogist, from Gk. *hýalos* 'glass' and suffix *-it*, Klein 1, 753.

гіяцінт, гіякінт, SovUk. гіацінт, dial. якінт, якінф, яцінт (Makowiecki 183) 'Hyacinthus orientalis L.: hyacinth', MUK. гіяцінтъ (XVII c.), синетá: гвацінтъ (1627 Беринда); BRu. *гіяцѣнт*, Ru. *гиацинт* (since 1790), Po. *hiacynt* (since the XVI c.), also *jasyn[k]t*, *jachant* (XV c.), etc. — Deriv. *гіяцінто́вий*, *гіякінто́вий*, dial. *яці́на*, *яцѣ́*, *яцѣ́*; PN. *Гіа́кінт*. — Subst. *я́рцѣт*, *я́рцѣтѣ* *у́віт*, Makowiecki 1 c.

Uk. *гіяці́нт* from Lat. *hyacinthus*, *гіякі́нт* from Gk. *hyákynthos* — a fabulous flower supposed to have sprung from the blood of myth. *Hyákynthos*, belowed and

slain by Apollo, Berneker 1, 443, Sławski 1, 421, АкСл. 3, 87-88, Skeat 284, Klein 1, 752, a. o.; see also *яхонт*.

гла Wd. see ігла.

глабці, also глабці Npl. 'sleigh', MUK. глабці (1574), глабци (XVIII c.), глабѣ (1754), глапцы (XVIII c.). — Deriv. *глабча́стий*; MUK. пять вoзoвъ глабчaстыхъ (1734), к вoзaмъ глабчaстымъ (XVIII c.). — Суп. *сáни*; MUK. *лубкі в вóзі абó в сáнях*, Тимченко 525.

Derived from **glab-* — an aroponic form of **glob*, see глоба.

глацовать, глапцовать dial. 'to rob', first recorded in the XX c. (Житомирщина, Лисенко Сл. 16). — Subst. *брати*, *відбурати насильно*, Лисенко 1 c.

The word seems to be derived from *гладѣти*, q. v.; the meaning 'to rob' developed from 'to take by force and put into глaбці'.

глава, Wd. глава (Желеховський 1, 142) 'chapter'; SovUk. глава́ 'head, chief', MUK., OUK and OES. глава́ 'head; chapter', see голова́. — Deriv. *гладѣнь*.

From OCS. *glava* 'head; chapter', see голова́.

главк SovUk. 'central committee'; BRu. *глайк*, Ru. *главк* (since 1934). — Subst. *головний комітѣт*.

From Ru. *главк* 'ts'.

главко́вѣрх SovUk. 'supreme commander, commander-in-chief'; BRu., Ru. ts. — Subst. *верховний командѣр*.

From Ru. *главко́вѣрх* — abbr.: *верховный главнокомандующий* 'supreme commander, commander-in-chief', АкСл. 3, 114.

главко́ма, Wd. глянко́ма (Кузеля 38) 'glaucoma, an eye disease', ModUk.; BRu. *глайко́ма*, Ru. *глауко́ма* (since

1875), etc. — Deriv. *глаголюм*. — Subst. *катапакта*, *завмирання очного нерва*, Орел 1, 211.

From Gk. *glaukós* 'gleaming, bright; gray, bluish green', Орел 1, 211, АкСл. 3, 133, Onions 400, Klein 1, 660, а. о.

главком SovUk. 'chief, commander-in-chief'; Ru. *главком* (since 1934). — Subst. *головно-командуючий*.

From Ru. *главком* 'ts'.

Гласосік see Головосік[и].

глагівка, глагілка Wd. see ягілка.

глагол arch. 'word' (e. g. Шевченко 1, 133), MUK. гла (1596 Зизаній), OES. глаголь; Ru. *глагол*, OCS. *glagolъ*, Bu. *глагол*, Cz. *hlahol*. — Deriv. arch. *глаголати*, -анья, *глаголь*, *глаголюця*, -ичний, Wd. *глаголюйка*, MUK. глаголати (XVI—XVIII с.), глаголіти (XVII с. Гептаглот 20), глаголя (XVIII с.), OES. глаголати, -аніе, глаголь; FN. *Глаголь* (pseudonym of В. Горленко, Тулуб 229), MUK. Глаголець, Глаголевич (1557 Тупиков 515). — Subst. *слово*.

From OCS. *glagolъ* 'ts', being an o/p. reduplication **gol-golъ*, see *голос*; Чапленко's reconstruction **голого-лътъ* — **галагылка* (> *галагюка*) and its derivation from Kabard. *гәлгәгэн*, cf. his Нові знадоби, 2, 26–27, is less persuasive.

глагъи Wd. see глэдкий.

гладіатор see глядіатор.

гладкий 'smooth, sleek, level, even, plain, unfigured' *гладкий* 'stout, fat, corpulent, well-fed, fleshy', MUK. гладкого Gsg. (1573), негладкий (1627 Беринда), гладка (XVIII с.); OES. гладьки (XI с. Остр. ев.), по гладькоу пути (XI с.), гладькии (1359), гладокъ (XV с.). — BRu. *гладкі*, Ru. *гладкий*, OCS. *gladzъkъ*, Bu. *гладък*, Ma. *гладок*,

SC. *glädak*, Sln. *glädak*, Cz., Slk. *hladký*, Po. *gladki*, LoSo. *gladki*, UpSo. *hladki*. — Deriv. *гладкість*, -ко, *гладкошерстий*; more deriv. without suffix -зк-: [за-, по-, при-] *гладити*, *вигладити*, [ви-, за-, по-, при-] *гладжувати*, *гладжений*, -ння, *гладілка*, *гладильний*, -ик, -иця, *гладина*, *гладенний*, *гладі[се]нський*, -жо, *гладіш*, -жа, *гладнути*, *гладун*, -їха, *гладушник*, *гладущик*, *гладінь*, *гладь*, *гладуш*, *гладшати*, *гладик*, *гладильце*, *гладій*, *гладника*, *гладниця*, *гладоня*; dial. *гладовник* (Makowiec-ki 211), *гладіло* 'задізко' (Наконечна 128, 131), *гладінька* 'жмуток вічесаного прядива' (Надсяння, Пшен'юрська 73), *гладіи* 'дерев'яна копістка затягати вістря кося' (Романів, Горбач 7, 37), MUK. гладит (XVII с.), гладить (XVIII с.), гладит'ся (XVIII с.), гладіди — аллаео (XVII с. Гептаглот 20), гладѣть (1737 Интермедіі 132), гладішь (XVIII с.), гладуш (1694), гладущикъ (XVIII с.), FN. *Гладкий*, *Гладко*, *Гладчук*, *Гладченко*, *Гладей*, *Гладіло*, *Гладун*, *Гладунів*, *Гладунович*, *Глад[ин]юк*, *Гладилівич*, *Гладиш*, *Гладішин*, *Гладишевський*, *Гладушевич*, *Гладіч*, *Гладуцик*, *Гладіборода*, *Гладій*, *Гладінів*, *Гладкий штаб-лекаръ* (pseudonym of П. Кулиш, Тулуб 229), MUK. Гладченко (1649 Тупиков 515); GN. *Гладківщина*, *Гладковичі*, *Гладково*, *Гладічина*. — Syn. (*Гладкий* — що не має загибів, тощо:) *рівний*; (про полірвану поверхню меблів, тощо:) *плавкий*; (*гладкий* — про істоту:) *огрядний*, *опасистий*, *повнотілий*, *ситий*, *півний*, colloq. *гладваний*, *тілістий*, Деркач 49; MUK. *рівний*, *не шорсткий*, *стертний* до рівности, Тимченко 526.

PS. **gladzъkъ* [jv] 'ts', root **glad-* < IE. ***ghlādh-*: ***ghlādh-*, cf. Lith. *glodūs*, *glōdnas* 'smooth', Latv. *glāstu*, *glāstīt* 'to stroke, caress', OPr. *glosto* 'whetstone', Lat. *glaber* (< ***ghlādh-ro-*) 'smooth', OHG. *glat* 'smooth, shining', Du. *glad* 'smooth', E. *glad* 'joyous, shining' etc., Miklosich 65,

Meillet Ét. 324, Berneker 1, 300-301, Преображенский 1, 124, Brückner 142, Trautmann 90-91, Mikkola 1, 78, Младенов 100, Machek 129, Sławski 1, 287, Vasmer² 1, 409, Георгиев 1, 246, Kluge 120, Skeat 241, Fraenkel 153, Pokorny 431-432, а. о.; — Uk. differentiation *младкий*: *младкий* is based on the latter and goes back to the end of the XIX and beginning of the XX c.

глаз argot 'eye' (Горбач 8, 22, 25), ModUk.; Ru. *глаз*, Po. *glaz*. — Deriv. *глазобужник* (Makowiecki 29), *глазунья* 'яёшня з нерозко́лоченим жовтком' (Сумщина, Дорошенко ДБюлетень 9, 106). — Subst. *око*.

From Ru. *глаз* 'ts' of uncertain etymology, Vasmer² 1, 409-410, Sławski 1, 288-289, а. о.; see also УМІІІ. 4:1, 75.

глазёт see гласёт.

глазкий Npl. 'plummets, [sounding-] leads, sinkers' (Гринченко 1, 288), MUK. *глазкы* (XV c.) — Subst. *кулык*, Тимченко 1, 526.

From OHG. *glas* 'amber; glass', Berneker 1, 301, РСStoцький Slavia 5, 37.

глазура see глязура.

глайовёнька SoCr. 'little head; dear head', first recorded in 1911 (Гнатюк, ЕЗБ. 30, 337). — Subst. *голови́нька*.

A dial. dimin. form of *глава*=*голова*, q. v.

глапыти Wd. (Lk.) 'to catch', first recorded in the XX c. (Приймак РМ. 2, 450). — Subst. *зловити*.

A dial. form of **вляпнути*, see лапа.

глапцовать see глабцовать.

глас 'one of eight melodic tune-patterns of liturgical chants', arch. see also *голос*; BRu., Ru. ts, OCS. *glasz*, etc. — Deriv. *гласити*. — Subst. *голос*.

From OCS. *glasz* 'ts', see *голос*.

гласкати Wd. 'to smooth, caress, pat, soothe', MUK. *гласкают* (XVII c.), *гласкати*, *гласкали* (XVII c.); Po. *głaskać*, Slk. *hlaskat'*, Sln. *glāskāc* 'ts'. — Deriv. dial. *гласканья*, *гласстиця*, *погласкати*, *-ання*. — Subst. *гладити*, *милувати*, Тимченко 526.

From Po. *głaskać* 'ts', derived from **gladiti*, see *гладкий*; Sławski 1, 288.

гласівка Wd. see ластівка.

глаголюти Wd. 'to speak' (Франко 1, 426), first occurrence: XIX c. — Subst. *говорити*.

The verb seems to be a blending of глагол[ати] and лагати, see s. vv.

глевіти, глевкий see гливіти, гливкий.

гледати Wd. (Lk.) 'to search', first recorded in the XX c. (Falkowski - Paszynycki 116); Cz. *hledati*, old *hladati*, for other cognates see гядіти. — Subst. *шукати*.

From Cz. *hledati* 'ts'; see also гядіти.

гледіти dial. see гядіти.

гле́зень, Gsg. глэ́зна Wd. 'kind of plant' (Желеховський 1, 143); глэ́зна arch. 'ankle', MUK. глэ́зно (1596 Зизаний), до глэ́зна (1562), глэ́зно, глэ́зна (1627 Беринда), глэ́зний Gsg. (XVIII c.), OES. глэ́зна; Ru. *глэ́зна*, Бу., Ма. *глэ́зен*, SC. *glězany*, Sln. *glěžno*, Cz. *hlezen*, Po. *glozn[a]*, LoSo. *glozonk*. — Subst. *голінка*, *щиколотка*; MUK. глэ́зно: гольны, голы́нка; глэ́зна: гольны, конець кость гольных которіхся опи́рають ко́сти в стопі... (1627 Беринда); ко́стка над стопо́ю но́ги члове́чеи ни́же го́лени (1642), Тимченко 527.

PS. **gleznz*: **gleznъ* 'ankle' of uncertain etymology; according to Berneker 1, 302, it seems to be connected with

Oic. *klakkr*, Norv. *klakk* 'blot; little cloud'; others point to Lith. *slėsnas* 'ankle' as to a possible cognate, cf. Leskien Nom. 362; yet, according to Fraenkel 829-830, Lith. correspondent derives from *slėdnas* 'flat', if not from Sl. **gleznъs*, cf. Machek Slavia 21, 257, who connects it with Skt. *glāha-* 'dice' in his ED. 130; cf. also Kiparsky 1, 173, Sławski 1, 286, РССтоцкий Slavia 5, 38, a. o.

глей 'sticky (bluish) clay', MUK. deriv. only: глеювати землѣ Gsg. (XVII c.); BRu. *лэй*, Ru. *лѐй*, Po. dial. (from Uk.): *glej*, Cz. dial. *gl'ej*, Slk. *glej*. — Deriv. *глююватий*, *глейник*. — Syn. *сіння ліна*, *мл.*

PS. **glbъ* 'ts', IE, **gli-[jo-]*, an apophonic variant of **glei-* 'to stick', cf. Gk. *glia* 'glue', OHG. *kliā*, MHG. *klic*, ModHG. *Kleie* 'bran', Swed. *kli* 'bran', ME. *clei*, E. *clay*, see also гливѣти||глевѣти, глина, глиста; Преображенский 125, Berneker 1, 310, Vasmer² 1, 411-412, Sławski 1, 282, Kluge 178-179, Skeat 118, Klein 1, 297, Pokorny 362-363.

глейт 1. see глейт.

глейт 2. Wd. 'varnish, enamel', first recorded in the XX c. (РССтоцкий Slavia 5, 38); Ru. *ллет*, Bu. *леч*, SC. *glēta*, Po. *gle[j]ta*. — Subst. *полѣва*.

From ModHG. *Glätte* 'ts', perhaps via Po. *gle[j]ta*, Miklosich 65, Berneker 1, 301-302, РССтоцкий 1. c.

глек 'pitcher, ewer, jug, jar; pot', MUK. в збану або в' глеку (XVI c.), глекъ (1699), в' глеку (1678), в глеку (XVIII c.), в глек (XVIII c.), OUK. глекъ (XIII c. Тимченко 527), OES. гълькъ, голкомъ Dpl. (1117, 1307); Ru. глѣк. — Deriv. *глѣчи[чо]к*, *глѣчииковий*, dial. *глекър*, *глек[ч]конър* 'Chelidonium majus L.', FN. *Глек*, *Глѣчик* (pseudonym of Гоголь, Тудуб 229); MUK. глечникъ (1748), глечокъ (1755), глечичокъ (1764). — Syn. (на воду:) *дзбан*; (*рідше:*) *дзбан*; (*з вузькою шийкою:*) *гладу-*

щик, Деркач 49; *високий горщик з вушком*, *горня*, Тимченко 527.

PS. dial. **glbkъ* 'ts', based on ts root as the preceding entry; according to Miklosich 65, it comes from PS. **glekъ* 'ts', yet, in view of Uk. *глек* (not **глік*) this reconstruction is untenable, cf. Malinowski PF. 5, 133.

глембіза Wd. (Hc.) 'funeral play, fiest', first recorded in the XX c. (Кузеля 73). — Subst. *забава при мерці*.

Origin uncertain; perhaps it comes from Hg. *golyóbis* 'ball'.

глер Wd. 'loaf of bread', first recorded in 1910 (Гнатюк E36. 26, 335). — Subst. *балабух*.

A dial. deformation of *глевтіок*, *глевтіак*, see гливѣти, глевѣти.

глѣтчер see глѣчер.

глѣчи[чо]к : глек.

глююватий : глей.

глиб, глибина, з-, по- глібити, etc., see the following entry.

глибкий, Wd. глубокий 'deep, steep', MUK. глибокіє Apl. (1752), въ глибокой долини (1752), глибокіє Apl. (1679), глибокой Lsg. (1693), глибокий (XVII c.), глибокую Asg. (XVII c.), глубокий (XVIII c.), OES. гльбокии (XI c. Остр. ев.), глубокий (1296); BRu. *глубок*, Ru. *глубок[ий]*, OCS. *gľbokъ*, Bu. *дзлбѣк*, Ma. *дзлбѣк*, dial. *лбѣк*, *лбѣк*, SC. *gľbokъ*, Slp. *gľbokъ*, Cz. *hluboký*, Slk. *hlboký*, Po. *gľbokі*, LoSo. *gľbokі*, dial. *gľbokі*, UpSo. *gľbokі*. — Deriv. *глубокість*, *глубоко*, *глубочезний*, *-но*, *глубоченний*, *-но*, *глубоченький*, *-ко*, *глубочинь*, *-и*, *глубоко-* *водний*, *-дбонний*, *-[д]ужний*; here also formations without suffix- *зк-* : *глиб*, *глибинá*, *глибінка*,

глибинний, -но, -ність, глибистий, -то, глибінь, глибнѹти, глибніти, з-, по- глибити, з-, по- глиблювати, глибший, -ше, [по-]глибшати, Wd. *gljubyj*, *glubina*, *glubiny*, *glubochennyj*, *glubochin*, FN. *Glubóvskyj*, GN. *Глибінка*, *Глибів[ка]*, *Глибна*, *Глиббе*, *Глибочанка*, *Глибочиця*, *Глибочок*, *Глибичка*, *Глибчонок*, *Глибча*, *Доліна*, Бойк. *Глубокий Пото́к*; MUK. *глуба* (XVII c.), *глубъ* (1725), *глубина* (XVII c.), *глубоко* — *profondus*; *глубокост* морські — *pelagus* (XVII c. Гептаглот 20), *глуботá* (XVIII c.), в *глубинѣ* (XVIII c.), *глубоче* (1599); OES. *глубина* (Остр. ев.), *глубиньныи* (XIV c.), *глубл[ѣ]*е, *глубость*, *глубоче* (XII c.), *глубыни* (1073 Изб. Св.), *глубь*, *глубьныи*, *глубышии* (XI c.). — Syn. *безодній*, (*ри́ше*;) *безо́дній*, Деркач 49; *дале́кий*, *що ле́жить в гли́бині*; *пі́зній*, *підійшлий*; *загли́блений*, *зану́рений*, *затопле́ний*; *незба́гненний*, *недо́сжаний*; *що з гли́бу похóдить*, *вели́кий*, Тимченко 530.

PS. **glzboksz[jb]* : **glzboksz[jb]* 'ts', root **glzb-* : **glzb-* evidenced in ModUk. *глиб*, *глибини́*, з-, по- *глибити*, Wd. *glub*, *glubina*, Ru. *глубь*, *глубина́*, dial. *приглубой*, Po. *gląb*, *głębina*, etc.; IE. root **glubh-* : **gleubh-* 'to hollow, split', cf. Gk. *glýfō* 'I hollow', Lat. *glābō* 'I peel', OHG. *kliobōn* 'to split, cleave', ModHG. *klieben* 'to split', E. *cleave*, etc.; in Sl. infix -n- (: **glpb-*) along with orig. form (: **glzb-*) and suffix -oks like in **vysoks* (see висо́кий), **širokz* (see широ́кий), Miklosich 66, Брандт РФВ. 22, 119, Berneker 1, 307, Преображенский 1, 128, Brückner 143, Vasmer² 1, 415, Sławski 1, 290 - 291, Kluge 179, Pokorny 367, Шевельов 318, a. o.

гли́ва 'tree fungus; deep-brown clay; species of pear' MUK. зъ *гливы* (XVIII c.); SC. *glīva*, Sl. *glīva*, Cz., Slk. *hlīva*; here also Ru. dial. *глев*, Gsg. *глевá* 'fish-slime'. — Deriv. *гли́вий*, *гли́виця*, *гли́вка*, *гли́вничка*; here also *гли́вити*, *глевіти*, see s. vv.; FN. *Гли́ва*, *Гли́вата*; MUK.

от розокъ гливныхъ (XVIII c.). — Syn. *pid grubá na dé-revi*; *sort gruш* — *ber'lamót*, Лисенко ЛБюлетень 6, 10.

PS. **gliva* 'ts', IE. root **glei-*, cf. Lith. *glėives* 'slime', Latv. *glēvs* 'slimy', *glīve* 'slime', OHG. *klīw*ja, ModHG. *Kleie* 'bran', Miklosich 66, Berneker 1, 303, Преображенский 1, 126, Buga РФВ. 70, 107 - 108, Schulze KZ 45, 189, Sławski 1, 285, Moszyński JP. 36, 203, Kluge 178 - 179, Pokorny 364, РССтцкий Slavia 5, 38, Шевельов 286, a. o.; see also *гли́на*, *глист*.

гливі́ти, **глеві́ти** 'to become slimy, glutinous, gluey, grow slimy (of cheese)', MUK. (deriv. only) *глевко* (XVIII c.); Slk. *hliviet* 'to become lazy, idle', Po. *glivieć*, dial. also *glewieć* 'to become slimy'. — Deriv. [*з*] *гливі́лий*, *гливкі́й* || *глевкі́й*, (and deriv. based on the latter:) *глевті́юк*, *глевті́як*, *глевча́к*, *глев'я́к*, *глевтя́к*ува́тий, *глевко́*, *глевку́ва́тий*, *зглеві́ти*. — Syn. *става́ти слизкі́м*, *кле́йкі́м*, *зміня́тися під впли́вом бакте́рій в кле́йку́ масу з немі́лим зпа́ном і жо́втавою кра́скою*.

Based on PS. **gliva*, see *гли́ва*.

гли́зявий, **гли́зький** 'gluey, sticky', ModUk. only. — Syn. *кле́йкі́й*.

Origin obscure; РССтцкий's, connection with PS. **glъzdati* 'to slide', cf. Slavia 5, 38, is inconvincible.

Гликерія see *Глікера*.

гли́мати 'to swallow, gulp' ModUk.; Po. *głeń* 'slice of bread', dial. *glonek*, *glanek*. — Syn. *глита́ти*, *ковта́ти*.

PS. **glem-ati* 'ts', IE. root **glem-*, cf. Lith. *glemžiti*, *glemžti* 'to snatch up, scrape together; to crush, crease', Latv. *glemzt* 'to eat slowly', Lat. *glomus* 'clod, dumpling', OHG. *chlimban*, MHG. *klimben*, *klimmen*, ModHG. *klimmen* 'to climb', E. *climb*, etc.; Uk. *гли́мати* instead *глевма́ти* under the influence of *глита́ти*, q. v.; re. Uk. verb cf.

РССтоцький Slavia 5, 38; re. Po. *gleń* cf. Berneker 1, 301, Sławski 1, 283; see also Kluge 179, Pokorny 360-361, a. o.

гли́на 'clay, lime', МУК. глиною (1516), глина (1596 Зизаній), глины (1630), глина (XVII с.), за глину (1787); OES. глина; BRu. *лі́на*, Ru., Bu., Ma. *лі́на*, OCS. *glīnъ*, SC. *glīna*, Sl. *glīna*, Cz. *hlína*, Slk. *hlína*, Po. *glina*, LoSo. *glina*, UpSo. *hlina*. — Deriv. *лі́нка*, *лі́нище*, *лі́нець*, *лі́нистий*, *лі́няний*, -ик, *лі́нястий*, compounds: *лі́но-бітний*, -ва́л, -ва́лля, -зе́м, -зе́мистий; FN. *Глі́на*, *Глинайлюк*, *Глі́нка*, *Глі́нський*, МУК. Глиньский (Kuraszkiewicz 162); GN. *Глі́ниця*, *Глі́нки*, *Глі́нна*, *Глі́нне*, *Глі́нники*, *Глі́нськ*, *Глі́нча*, *Глі́няна*, *Глі́нянець*, *Глі́няни*, *Глі́нянка*. — Syn. *землі́ста*, *тонкозерні́ста* *поро́да землі́*, UPE. 3, 299.

PS. **glīna* 'ts', IE. ***gū-nā* 'ts', cf. Gk. *glínē* 'ts', OIr. *glénim*, Cymr. *glynaf* 'ts', OHG. *klenan* 'to glue', Norw. *kleina* 'to smear', a. o.; see also глей, гливіти, глевіти, глест.

глину́ти = глитну́ти see глитати.

глипати, гліпнути, Wd. also гліпїти (Франко 5, 482) 'to cast a look (glance)', МУК. гліпаеши; гліпаніє (1627 Беринда); Ru. dial. *глипнѣ* (Даль 1, 876). — Deriv. *гли́пання*; interj. *глип!* — Syn. *зі́ркати*, *блі́жати очі́ма*, *кида́ти о́ком*.

PS. **glipati*, **glipnoti* 'ts', IE. root ***ghlip-*: ***ghlib-*, cf. MHG. *glifen* 'to look askew', *glipfen* 'to slip, slide', MLoG. *glepe*, *glippe* 'crack, split', Norv. *glipa* 'to be open', Vasmer² 1, 413; inconvincible is its derivation from Gk. *glépō* 'I look', suggested by ts author, ИзвОРЯС. 12: 2, 227, or from Scand., cf. Dan. *glippe* 'to cast a glance', Berneker 1, 304, Brückner KZ. 48, 193, РССтоцький 4, 87, a. o.

глист, Gsg. гліста́, Wd. гліста, Gsg. глісти 'investinal worm', МУК. глїсты Npl. (XVII с.), отъ глїстовъ (XVIII

с.), глїсти Npl. (XVIII с.); BRu. *гліст*, Ru. *глист*, SC. *glīsta*, Cz., Slk. *hlīsta*, Po. *glīsta*, dial. *glīzda*, LoSo. *glīst[w]a*, UpSo *hlīsta*, Plb. *glēista*. — Deriv. *глістїєнік*, *глістїяк*, *глістник*, *глістук*, *глістува́тий*, *глістої́нний*; FN. *Глі́ста*, *Глі́сняк*. — Syn. *глізі́стий хробо́к*, *що паразиту́є в органі́змі тварі́н*.

PS. **glīsta* 'ts', root **gli-* ts as in **gli-na* see глі́на, глі́ва, гливі́ти, глей.

глитати, глї[т]ну́ти 'to swallow, gulp, gorge', ModUk.; BRu. *глыта́ць*, SC-CS. *poglitati*, OPo. *poglytać*, dial. *głytnąć*. — Deriv. *глитання*, *глитай*. — Syn. *ковта́ти*, Деркач 90.

While Po. and SC. forms might be considered as iteratives of **glzati*, Uk. *глитати* and BRu. *глыта́ць* represent rather an organic development of **glzati*, see глот, глотати.

гли́ця 'pine-tree; needle (of a pine-tree); wooden needle (for stringing cabbage leaves); needle for making carpets (sieves); balustrade; thorn (of a tree); little bridge; cross piece (bar); round of a ladder; lean person', ModUk. only; in other Sl. forms based on *iglyця*, see *igla*. — Deriv. *глі́чка* 'при́лад, яки́м в'я́жуть ри́бальські сі́тки' (Ни́жне Подні́стров'я, Дзєндзелівський ЛБюлетєнь 6, 41). — Syn. *хво́я*; *го́лка ши́пильово́го дє́рева*; *го́лка для на́нїзува́ння ка́пустяно́го лі́стя*; *го́лка для плеті́ння кі́лків*; *балю́страда*; *тере́н*, *місто́к*; *поперє́чка*; *ча́стїна кри́ла ві́тряка*; *щабє́ль у возові́й драбї́ні*.

Derived from *iglyця* (і́гд), like *гра* < *ipra*, *ще* < *ищє* etc., cf. Сімович 57-58.

Глі́б PN. 'Hlib, Gleb', МУК. Gsg. Глѣба (1484 Пом'яник), Глєбъ (1583 АКЖМУ. 53), ОУК. Глѣбъ (XIV—XV с. Kuraszkiewicz 148), OES. name of Old Rus' princes in XI—XII с.: Глѣбъ (1068 inscription on Тмутаракань stone,

cf. Шахматов - Крымский 142), Гълѣбъ (1073 Изб. Св.), Глѣбъ (1377 Лавр. 1, 57, а. о.); Ru. Глѣб, Po. *Gleb*, etc. — Deriv. Глѣбко; FN. Глѣбіа; OUK. Глѣбко (1366 Kurasz-kiewicz 148).

From ONor. *Gudleifr* 'pleasant to God', Соболевский РФВ. 64, 178, Vasmer RS. 6, 211, РССТопский 4, 82, Matthews 140, Герус-Т. 62, а. о.

гліг, Gsg. глѣгу, arch. глог, глѣог 'Crataegus Oxyacantha L.: hawthorn', MUK. глугъ колючий (XVII с.), OES. гложие; BRu. *глог*, Ru. *глог*, Bu. *глог*, *гложие*, Ma. *глог*, SC., CS. *glogъ*, SC. *glōg*, *glōga*, Sl. *glōg*, Cz., Slk. *hloh*, Po. *glōg*, LoSo. *glog*, UpSo. *hlohonc*. — Deriv. *глогин[ък]а*, *глогівка*, *глогівий*; here also further f/e. variables: *глід*, Gsg. *глідю* (: *глідати*), with deriv. *оглід*, *глідина*, *глогівий*, *гложина*; *глій*, Gsg. *глію* (: *глію*), *гліюна*; *глот* (: *глотати*); *глог* (: *розглогий*), *глогина*, *-иня*, *-инька*; FN. *Глід*, *Глогина*. — Суп. *баріня*, *боріня*, *бойришник*, Makowiecki 113 - 115.

PS. **glogъ* 'ts', IE. root ***glōgh-*: ***glagh-*, cf. Gk. *glōxēs* 'point', *glōssa*, *glōtta* 'tongue', ONor. *kleggi* 'gadfly', Bezenberger - Fick BB. 6, 237, Meillet MSL. 8, 238, Peterson IF. 24, 250, Berneker 1, 306, Преображенский 1, 127, Trautmann 91, Pokorny 402, Шевеляев 30; for other, less convincing, etymologies see Vasmer² 1, 414 and Sławski 1, 294 - 295.

глід see гліг.

глій see гліг.

Глікѣра, Гликѣрія, also Ликѣра, -ря, Лукѣра, -ря, PN. 'Hlikera, Lukera', MUK. Лукирін, Лукирін, Лукирѣн Gsg. (all in Пом'яник of 1484), Глнкѣрія (1627 Беринда), OES. Гликѣрія; BRu. *Глікѣра*, Ru. *Гликѣрія*, *Гликѣра*. — Deriv. *Глікѣрка*. — Subst. MUK. *Сладостина* (1627 Беринда).

From Gk. *glykéra* 'sweet', Герус-Т. 48.

Глікѣрій PN. 'Hlikerij', ModUk.; Ru. *Гликѣрій*. — Deriv. *Гликѣрійович*, *Гликѣрійна*.

From Gk. *glykerós* 'sweet', see the preceding entry.

глікоген 'glycogen', ModUk.; BRu. *глікоген*, Ru. *гликоген*, etc. — Deriv. *глікокол*, *гліколи*, *гліколиза*. — Subst. *тваринний крохміль*; *речовина печінки*, *м'ясніе*, *легені*, *що виробляється з цирку крові і в сполучі з кіслотами утворює виноградний цукор*, Орел 1, 211.

From Gk. *glykós* 'sweet', Орел 1, 211, Klein 1, 664, а. о.

глінтвѣйн see глінтвѣйн.

гліома 'glioma, tumor of the brain, spinal cord', ModUk. — Subst. *пухлина в тканині центральної нервової системи*, Орел 1, 212.

From Gk. *glía* 'glue', Орел 1, 212, Klein 1, 661, а. о.

гліптографія 'glyphography, process by which a raised plate suitable for printing is made from an etching', ModUk.; Ru. *гліптографія* (since 1803). — Subst. *гліптографія*; *наїжа про різьбу на камені*; *наслідування дереворитів гальванічним способом*, Орел 1, 212.

Compounded of Gk. *glyptós* 'engraved' and *-graphía* 'writing', Орел 1, 212, АкСл. 3, 135, Klein 1, 665, а. о.

глісѣр see глісѣр.

гліг Gsg. глѣту, also глот, глотá Wd. 'crowd, crush, throng', first recorded in the XV с. (Срезневский 1, 520); Bu. *глогта*, SC. *glōta*, Sl. *glōta*. — Deriv. *глітний*, *глітно*. — Subst. *юрба*, *натовн*.

According to Срезневский, l. с., it represents OES. *гълота derived from гълка, гълка 'noise, crowd', cf. also Berneker 1, 306 - 307; others equate it with Skt. *ganás*

'crowd', Фортунатов ВВ. 6, 218, Младенов 102, Георгиев 251; doubtful.

глоба́ 1. 'bent (curved) tree; iron wedge', ModUk.; Bu. *глоба́*. — Deriv. *глоби́ти*, *заглобити*, *оглобл*, [*о*] *глобл*. — Syn. *поперічна жердка*, *залізний клин*.

The word is connected with PS. **globiti* 'to hollow out', cf. Po. *globić*, 'to press', *glabać* 'to embrace', Cz. *klobiti* 'to strengthen'; IE. root ***gel-* : ***glā-* : ***glo-* 'to [com]press' cf. Lith. *glaboti* 'to hide', Lat. *glabāt* 'to watch', OPr. *poglabū* 'pressed too heart' and in ablaut: Lith. *glėbti* 'to embrace', *glōbti* 'to cover', here also OHG. *chlāftra* 'length of the outstretched arms, fathom', MHG. *klafter*, ModHG. *klafter* 'fathom', AS. *cluppan*, E. *to clip* 'to embrace' etc.; Потебня РФВ. 5, 125, Meillet MSL. 14, 339, Berneker 1, 305, Trautmann 91-92, РССтоцкий Slavia 5, 38, Zebrowski JP. 22, 177-182, Vasmer² 1, 413, Slawski 1, 291, Kluge 176-177, Pokorny 357-360, a. o.

глоба́ 2. 'troubles, cares, displeasure' ModUk.; Bu. *глоб[а]* 'fine', SC. *glōba* 'ts', OPo. *globa* 'troubles', dial. *za-globa*, *za-glaba* 'sorrow, concern' (Berneker 1, 305). — Syn. *клони́т*, *неприємність*.

The word is connected with *глоба́* 1.; it continues the original meaning of IE. root ***gel-* : ***glā-* : ***glo-* 'to press, compress'; see the preceding entry.

глобус see *глоб*.

глог see *гліг*.

глода́ти 'to gnaw, nibble at', OES. *глождрштемъ* Dpl. (XI c.); Bu. *глода́тъ*, Bu. *глоджда*, Ма. *глода*, SC. *glōdati*, Sln. *glp'dati*, Cz. *hlodati*, Slk. *hlodat*, Po. *głodać*, LoSo. *głodaś*, UpSo. *hlodać*, Plb. *glōnda*. — Deriv. *глода́ння*, f/e. (from *гліг* : *гліг*, influenced by *глод* : *глод*) *глода́тися* 'to become exhausted' (Желеховський 1, 145); FN. *Глода́н*,

Глодоу́жк, *Глодський*. — Syn. *грізти*, (*шашиль дере-во* : *точити*).

PS. **glōdati* 'ts'; according to Holub-Коре́нський 124, its root is connected with **glad-*, see *гладкий*; yet, the majority of etymologists rejecting this explanation assume its connection with ONor. *glata* 'to destroy', cf. Berneker 1, 306, Brückner 143, Младенов 102, Vasmer² 1, 414, Slawski 1, 291, a. o.; inconvincibly Георгиев 251 (:o/p. formation).

глодина : *глід*, see *гліг*.

гло́са 1. 'gloss; a commentary, explanation', MUK. *глюза*, *глюсса* (1667); BRu. *гло́са*, Ru. *глюсса* (since 1892), etc. — Deriv. *глюса́рий*, *глюсолалія*, *глюсоло́гія*. — Subst. *но́та́тка на бере́дх рруконісу (стародавнього) або вста́вка в текст для в'я́снення незрозумілого слова, що її дода́є читач або перепісцувач*, Орел 1, 212.

From Gk. *glōssa* 'tongue, speech', Орел 1, 212, АкСл. 3, 138, Skeat 242, Klein 1, 662, a. o.

гло́са 2. dial. 'fish : *Platessa luscus*' (Black Sea regions, Даль 1, 366), first recorded in the XIX c. — Subst. *ри́ба* : *Platessa luscus*.

From Gk. *glōssa* 'ts', Vasmer² 1, 414, see also the preceding entry.

глот 1. 'draught, gulp', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 144); Ru. *глот* (since 1704), OCS. deriv. only: *pogłēštati*, Bu. *гълтзк*, SC. *gūt*, Sln. *gōlt*, Cz., Slk. *hlit*. — Deriv. *глота́*, *глотка*, *глота́вий*, *глота́ти* (Желеховський 1, 144). — Syn. *ковто́к*.

PS. **gʷlts* 'ts', IE. root ***gel-* : ***gʷel-* : **gʷl-* 'to gulp' cf. Lat. *gula* 'throat' : *glutiō* 'I gulp', and furthermore OHG. *chēla*, MHG. *kēle*, ModHG. *Kehle* 'throat; channel, fluting', Berneker 1, 309, Walde-Hofmann 1, 613-613, Kluge 169, Pokorny 365, a. o.; as far as Uk. *глота́ти* : *глота́ти* is

concerned, the first one represents an organically developed form **gl̥stati* (: *tl̥st-* > *tl̥yt-*), the latter one a secondary formation based on *глот*.

глот 2. see глѣт.

глубокій Wd. see глибокий.

глуздання dial. 'corn-stalk' (Нижнє Подністров'я), first recorded in the XX c. (Дзєндзелівський ЛБюлетень 6, 41). — Subst. *бабійля кукурідзи, кукурідзиння*.

— Origin obscure; perhaps it is a dial. deformation of **гложжіння*, cf. *гложжя* 'шиншіна, терня глоду' (from *гли, глїд*, q. v.).

глуз Gsg. глазу 'mockery, derision, jeering', ModUkr. only. — Deriv. *глузи* Npl., *глизливий*, -вість, -во, *глизувати*, -іння, *глизівно*. — Syn. *глизитися, жартувати*.

The word seems to be an abbr. of *глизд*, see the following entry; evolution of meaning: 'wit → sagacity → humor → irony → mockery'.

глузд 'sense, wit, mind', MUK. чортів глазди Apl. (XVII c.), къ первому... глазду (1714); BRu. *глизды*, Npl. 'brain', Ru. *глизд* 'mind' (? — Vasmer² 1, 416). — Deriv. *глиздык, глиздієний, глиздуватий, безглиздий, -дя*, Wd. *глиздувати* (Желеховський 1, 144), here also abbr. *глиз* see the preceding entry; MUK. глазуз (XVIII c.). — Syn. *толк, розсїдок*, Деркач 49; MUK. мѡзок, рѡзум, тям, Тимченко 530.

PS. **gluzd̥s* 'ts', IE. root ***gleug-*: *glef-* 'smart, sly, cunning', cf. MHG. *kluoc* 'fine, prudent, sly', LoG. *klōk*, Du. *klōk* 'prudent, brave', ModHG. *kluq* 'knowing, prudent, shrewd', Scand. *klōkr* 'prudent, cunning'; no other clues to further cognates can be discovered, Kluge 181, Pokorny 357-358; the etymologies of Berneker 1, 309, Vasmer² 1, 416

(:Goth. *glaggwō* 'exactly', or Norv. *klyse* 'slime clump') are carrying little or no conviction.

глум 'scorn, derision, jest, joke' MUK. глум (1596 Зизаній), глумъ (1627 Беринда), на глумъ (XVIII c.), OES. без глаума (XII c.), глаумъ (XIII c.); BRu., Ru., Bu. ts, OCS. *glumъ, bezъ gluma*, SC., Slu. *glūma*, OCz. *hluma* 'histrio', Po. dial. *glum* 'mistreatment'. — Deriv. *глумити[ся]*, *глумильник, глумливий, -вість, -во*, Wd. *глумитель, глумлення, глумовання, глумно* (Желеховський 1, 144); MUK. глумиан (XVIII c.), поглумлюся (1596 Зизаній), глумлюся, глумяхся (1627 Беринда), OES. глумимъ (1263), глаумять (XII c.), глумяться, глаумления (XI c.), глумьливыи, глумьника (XIV c.), глумьно (1073 Ізб. Св.), глумьствено (XIV c.), глаумьца (1280). — Syn. *насмїшка, насмїх, посмїх; (в образливій формі:) наруга, знуцїння, збиткування*; MUK. подраженє (1596 Зизаній), подражене, смїх, жарт (1627 Беринда).

PS. **glum̥s* 'ts', IE. ***ghloums*, root ***ghlou-*: ***ghleu-* 'to be merry', cf. Gk. *gleuē* 'joke', Oic. *gl̥* 'happiness', and with -*m*- extension Oic. *gloumr* 'shout of joy', AS. *glēam* 'joy, exultation', MHG. *glumen* 'to tremble', Berneker 1, 308, Trautmann 91, Pokorny 451, a. o.; see also the following entry.

глупий 'stupid, dull, simple', MUK. глупый (1596 Зизаній), глупъ, глупый (1627 Беринда), глупый (XVIII c.), OES. глаупыхъ Gpl.; Ru. *глуп, глупый*, Bu., Ma. *глуп*, SC., Slu. *glūp*, Cz. *hloupý*, Slk. *hlúpy*, Po. *głupi*, LoSo. *glury*, UpSo. *hlury*, Plb. *glūpē*. — Deriv. *глупо, глупотѣ, глупність, глупости, глупство, оглупіти, доглупатися*, dial. *блуп*, Wd. *глуп[т]ак, глупей, глуптєвий, глуптєвий* (Желеховський 1, 144-145); MUK. глупче Vsg. (XVI—XVII c.), глупнѣ Npl. (XVIII c.), глупѣче Vsg. (XVIII c.), глупостє (1596 Зизаній), глупост (1627), глупство (1596 Зизаній, 1627 Беринда), глупе (XVII—XVIII

с.), глупѣю (1627 Беринда), глупѣли (XVII с.). — *Сын, що не має розуму, дурний, нерозумний, неждорий, нерозсудний*, Тимченко 531; МУК. юрод, дурѣн, блазѣнь (1596 Зизаний), буй, юрод, дурѣнь, дурный; безумѣнь: дурѣнь (1627 Беринда); сліпий (Чижевський АВА. 2, 329).

PS. **glups*[ʃb] 'ts', IE. root ***gheul-* 'to be merry' as in *глум*, q. v., Младенов JA. 36, 116-135, Brückner KZ. 45, 299; 48, 186, Specht KZ. 68, 123, Machek LF. 69, 248-249, Trautmann 91, Ślawski 1, 296-297, Георгиев 252, Pokorny 451. a. o.: see also *юлоп*.

глухий 'deaf, hard of hearing; surd, toneless', MUK. глухий (XVII с.), бувъ калѣка, дуже глухъ (1753), нѣмий и глухий (XVIII с.), OES. gluosini Npl. (XI с. Остр. ев.), глюухъ (XI с.), глухѣ Npl. (1393), глухое царство (XIV с.); BRu. *gluxi*, Ru. *glux[óy]*, OCS. *gluxъ*, Bu. *glux*, Ma. *glux*, SC. *glüch*, *glühi*, Sl. *gláh*, Cz., Slk. *hluchý*, Po., LoSo. *gluchy*, UpSo. *hluchi*, Plb. *glüuche*. — Deriv. *glý-xo*, *gluxáin[ʲ]*, *gluxáka*, *gluxár*, *gluxínja*, *glux[ó]-mán[ʲ]*, *gluxuvátij*, —*místʹ*, *prigluxuvátij*, —*místʹ*, *gluxénij*, *gluxotá*, *gluxuátij*, *[ó]glýxnuti*, *gluxo-nímij*, —*nímotá*, —*móre*, here also: *gluxi*, *glýšenia*, *glýšéčʲ*, *glýšiná*, *[za-, o-, pri-]glýšiti*, *[za-, o-, pri-]glýšuvati*, *glýšítisja*, —*ítelj*, *[ó]glýšítij*, —*ínja*, *glýšik*, *glýšimán[ʲ]ka*, *glýšiménʹ*, Wd. *glýšinič*, *glýš[ʲ]k[ʲ]*, *glýšínija*; MUK. на глухάνю (XVIII с.), глухо (XVII—XVIII с.), глухость (XVII—XVIII с.), глухота (XVIII с.), глухоаспидскія Apl. (XVIII с.), глуховертъ (XVIII с.), глушкѣ (XVIII с.), глушити (XVIII с.), глушѣти (XVII с.); FN. *Глухий*, *Глух[ʲ]м[ʲ]*, *Глуханію*, *Глух[ó]ф[ʲ]*, *Глушченко*; GN. *Глѣх[ʲ]ц[ʲ]*, *Глушечь*, *Глушница*, *Глушки*, *Глушківка*, *Глушківці*, *Глушковейська*. — Syn. *беззвѣчний*, *беззвѣчний*, *беззвѣжний*; *беззвѣжнѣ*. — Держак 20, 50; *що не чує*; *що не хоче слухати*, *що не звертає уваги*; *далекій від людського го-*

мону, тїхий, безлюдний; (про ніч :) млу́та, Тимченко
531 - 532.

PS. **gluxs* [jə] 'ts', IE. ***gloy-so-*, cf. (: apophonic ***glu-*) Lith. *glusnūs* 'obedient', *glūsas* 'stupid', *glūsti* 'to become stupid', Fraenkel KZ. 70, 132-133, and his ED. 1, 159; the basic meaning would be 'hearing' → 'attentive' → 'deaf', cf. Ślawski 1, 296; according to Machek 133, the word is connected with Lith. *klūsas* 'hard of hearing', *klusyti* 'listen', with orig. meaning 'one desirous to hear'; equally inconvincible is its derivation from PS. **glæx-*, cf. OCS. *oglæxnŋti* 'to become deaf', Vaillant RES. 22, 43-44, the root **glæx-* being merely an apophonic variable of **glux-*, cf. Berneker 1, 309.

гля́ба see гі́яба.

глядіти, dial. гледіти, гледати 'to look at, gaze, contemplate, watch; to search, supervise', Muk. глядѣти (1480), глядѣти (1648), глядѣт (1669), глядѣти (XVIII c.), не гляди, не глядѣт, глядѣть (XVIII c.), OES. глядаѣмъ (XI c.), глядѣти, глядая, глядя (XII c.); Bru. *гледѣць*, Ru. *глядѣть*, OCS. *gledati*, Bu. *ma. glěda*, SC. *glědāti*, Sl. *glědāti*, Cz. *hleděti*; *hledati*, Slk. *hládati*, Po. *doglądać*, OPol. *ględać*, LoSo. *glědać*, UpSo. *hladać*, Plb. *glōdal*. — Deriv. *глядан*, -на, *глядіння*, *гляділо*, *глядка*, *глядюць*, -ка, *глядь*, *глядівеній*, *глядітися*; here also durative forms, *глядунути*, *виглядунути*, *за-*, *по-*, *при-* *глядунути*[ся], Wd. *глядний*, Muk. *гладженіе* (XVI c.), *глядялище* (XVIII c.), *глядѣти ся* (XVIII c.). — Syn. *дивитися*, *доглядати*, Деркач 50; *роздивлятися*; Muk. *дізнаватися якого віку кінг*; *милувати*, Тимченко 532; dial. *шукати*.

PS. **glēdēti*, **glēdati* 'ts', IE. root ***ghlend[h]-* 'to be bright, brilliant; to see, behold, observe', cf. Latv. dial. *glendi* 'seek, search for', OIr. *as- gleinn* 'he teaches', *glése* 'shining', Bret. *glein* 'clear', MHG. *glinzen* 'to shine', Mod-

HG. *Glanz* 'lustre, splendour', Sw. *glindra* 'to glitter', etc.; orig. meaning of the verb was 'to search, watch'; Berneker 1, 302-303, Преображенский 1, 129-130, Trautmann 92, Kluge 120, Brückner 141, Machek 130, Sławski 1, 152, Pokorny 431, а. о.; Uk. *гледіти* represents a dial. development of PS. **glēdēti* with -ē developed into -e in unstressed position, cf. Жилко 142; durative form *глінути* and deriv. from **гліднути* < PS. **glēdnuti* 'ts'.

глінець, глянс see глянс.

глінути : глядіти.

глянц see глянс.

гм! interj. 'hem!', h'm!, ahem!', ModUk.; BRu., Ru. ts, SC. *hm!*, Cz., Po. *hm!*. — Deriv. *гму!*, *гмукати*, -ання, *гмукнути*, -ення. — Syn. *хм!*

An o/p. orig. interj. known to other IE. languages as well, cf. Skt. *hum!*, *hūm!*, Lat. *hem!*, Fr. *hem!*, Sw. *hm!*, ModHG. *hm!* *hm!*, etc. cf. Schwentner 16, Sławski 1, 421.

гму! see the preceding entry.

Гнат, arch. Ігнат, Ігнатій PN. 'Hnat, Ihnat, Ignatius', MUK. Игнатія. Gsg., Игънатія Gsg., Игната Gsg. (1484 Пом'яник), OUK. Гнатовых (XIV—XV c. Kuraszkiwicz 162), BRu. *Гнат*, *Ігнат*, Ru. *Игнат*, *Игнатій*, OCS. *Ігънатиѣ*, *Ігънатиѣ*, Po. *Ignacy*. — Deriv. *Гнатівна*, *Гнатович*, *Гнатко*, *Гнатик*, *Гнатечко*, *Гнаточко*, *Гнатусь*, *Гнатъо*; *Ігнатко*, *Ігнась*, *Ігнашко*, *Ігнатович*, *Ігнатівна*, *Ігнатівич*, *Ігнатівна*; FN. *Гнат*, *Гнатко*, *Гнатейко*, *Гнатів*, *Гнатівич*, *Гнатенко*, *Гнатченко*, *Гнатиєвич*, *Гнатиківич*, *Гнатішчин*, *Гнатішський*, *Гнатчук*, *Гнатюк*, *Гнатъо*, *Гнаценко* (= Г. Джурик-Журенко, Тулуб 230); GN. *Гнатівка*, *Гнатівці*, *Гнатівцівці*, *Гнатівка*, *Гнатопіль*.

From Lat. *Ignatius* 'fiery' (: *ignis* 'fire'), in New Testament the name of a child, used by Jesus to illustrate pure innocence and goodness, Γεργ-Т. OnUVAN 30, 58.

гнати, жену, -эш 'to drive (away, out), chase (away); to pursue; to run swiftly; to distil (of liquor); to squander (of money)', MUK. женучи (1564), женет (XVII c.), гнано, гнати (XVII c.), гнать (XVIII c.), гнати (XVIII c.), OES. женома, женомо (XI c.), гънаша (XI c. Остр. ев.), гнати; BRu. *гнаць*, Ru. *гнать*, OCS. *gznati* (*zēno*), SC. *gnāti*, Cz. *hnāti*, Slk. *hnať*, Po. *gnać*, LoSo. *gnać*, UpSo, *hnać*. — Deriv. *гнати́ся*, *гнати́й*, *ви́гнати*, *ви́гнати́я*, *ді-*, *до-*, *за-*, *зі-*, *на-* *nidi-*, *ní[do]-*, *n[pr]-* *гнати*, see also *гоніти*; MUK. гнати́ся (XVII—XVIII c.). — Syn. *іхати*, *мчати*, *переслідувати*, Деркач 50; *гоніти*, *бігти у слід*, *поспівати*, Тимченко 533.

PS. **gznati*, *zēno* 'ts', IE. root ***gwhen-* 'to beat; drive away while beating', cf. Lith. *giñti*, *genù*, Latv. *dziļ*, *dzinu*, 'ts', Skt. *hán-ti* 'he beats', Ht. *kuenzi* 'ts', Gk. *theinō* 'I kill', Lat. *dēfendere* 'to protect, defend', *offendere* 'to push, offend', etc.; Преображенский 1, 130, Trautmann 85, Fraenkel 152-153, Brückner 146, Mikkola 1, 71, Machek 133, Vasmer² 1, 419, Sławski 1, 299, Pokorny 493, а. о.; see also *гоніти*, *жати*.

гнейс see гнайс.

гнєсти, гнету, -тєш, Wd. 'to press, oppress', MUK. гнєсти (1692), OES. гнетотъ (XI c. Остр. ев.), гнєстиа (XI c.); BRu. *гнясці*, Ru. *гнєсти*, dial. *гнєсть*, OCS. *gnesti*, SC. *gnjēsti*, Slk. *gnjēsti*, Cz. *hnísti*, OCz. *hněsti*, Slk. *hniest'*, Po. *gnieść*. — Deriv. *гнєм*, Gsg. *гнєту*; yet, *гнєм* Gsg. *гнєту* from *гнєміти*, Wd. *гнєдіти* — an iter. form : *гнєсти*; based on the latter are *принєміти*, *принєміти*, *принєчувати*, and deriv. *гнєміха*, *гнєміючий*, -че, -чість, MUK. гнєтити (XVIII c.), гнєтати (XVIII c.). — Syn. *при-*

гніати, придишувати, пригноблювати, Тимченко 534, 538.

PS. **gnesti*, **gneto* 'ts', IE. root ***gnēt-*: ***gen-* 'to press', cf. OHG. *chnētan*, MHG. *knēten*, ModHG. *kneten* 'to knead', AS. *cnēdan*, ME. *cneden*, E. *knead*; Scand. has only apophonic *knoda* pointing to (an assumed) Goth. **knudan* 'ts'; here also OPr. *gnode* 'trough'; Miklosich 67, Berneker 1, 311–312, Преображенский 1, 131, Brückner 147, Trautmann 93, Sławski 1, 304, Kluge 182, Pokorny 370–371, a. o.

гніда 'nit' MUK. гниди Npl. (XVII–XVIII c.); BRu. *niida*, Ru. *niida* (since 1704), Bu. *ts*, SC. *gnjda*, Cz. *hnida* (*hnida*), Slk. *hnida*, Po., LoSo. *gnida*, UpSo. *hnida*, Plb. *gneidōi* Npl. — Deriv. *niidka*, *niidний*. — Syn. *ničē būi*.

PS. **gnida* 'ts', most probably derived from root ***gnī-* as in *gniti*, see гніти; for other, less persuasive, etymologies see Berneker 1, 313, Vasmer² 1, 421, Sławski 1, 303.

гніпель Wd. 'knot, bundle', first recorded in the XX c. (Шелудько 1, 28). — Subst. *в'язол, бант*.

From ModHG. *Knüppel* 'ts', РССтоцкий 4, 232; less convincing is its derivation from ModHG. *Knebel* 'gag', cf. Шелудько, 1. c.; see also кнебель.

гністі see the following entry.

гніти, seldom гністі, гнію, гнієш 'to rot', decay', MUK. гніти (XVII c.), гніло бо (1778), гніти (XVIII c.), OES. гніти; BRu. *ničy*, Ru. *гнить*, OCS. *gniti*, Bu. *niil*, Ma. *niic*, SC. *gniti*, Sl. *gniti*, Cz. *hniti*, Slk. *hnit'*, Po. *gnić*, LoSo. *gniś*, UpSo. *hnić*, Plb. *gnēla*. — Deriv. *vičniti*, *do-*, *za-*, *zi-*, *zo-*, *пере-*, *niđ[o]-*, *n[p]o-* *гніти*, along with iter. forms *ви-*, *до-*, *за-*, *зі-*, *зо-*, *пере-*, *niđ[o]-*, *n[p]o-* *гнівати*, here also: *гнилий, вигнилий, від-*, *зо-*, *пере-* *гнилий, гниленый, гнильчат[ся]*, *гнильчу-*

вати, гнильць, гнильча, гнильзна, гнильця, гнильчка, гнильчця, гнилка, гниль, гнильша, гнильчий, -чка, -чок, гнильк, гнильщина, гнильчця, гниль, гнильчя, and compounds: гнило- боккий, -водь, -крів'я, MUK. *гнильць* (XVII c.), *гнильсть* (XVII–XVIII c.), *гнилий* (XVII–XVIII c.), *гниляк* (XVIII c.); see also гніда, гноіти, гній. — Syn. *розкладатися, псуватися, розпадатися через хемічні процеси*, Тимченко 535.

PS. **gniti*, **gnijō* 'ts', IE. root ***ghnei-*: ***ghen-* 'to rub, powder, grind', cf. Latv. *gnide* 'wiped, rubbed skin', Gk. *gniei* 'it drizzles, breaks in pieces', AS. *gnidan* 'to rub', OHG. *gnitan* 'to wipe', MHG. *gnist* 'ground', Oic. *gnista* *tōnnum* 'to chatter with one's teeth', Tirol. *Gneist* 'scraped thing', etc., Преображенский 1, 131, Brückner 147, Vasmer² 1, 421–422, Sławski 1, 302–303, Pokorny 437, Шевельов 209, a. o.; Uk. гністі is a secondary formation with -с- analogical to such verbs as *гнєсти, вєсти, плєсти*, etc.

гнів 'anger, wrath, passion', MUK. гнєвъ (XVI–XVIII c.), гнєвъ (1583), OES. гнєвъ; BRu. *meij*, Ru. *нев*, OCS. *gněvs*, Bu. *niyā*, Ma. *nev*, SC. *gnjēv*, Sl. *gnev*, Cz. *hněv*, Slk. *hnєv*, Po. *gniew*, LoSo. *gniv*, UpSo. *hněw*, Plb. *gnevōy*. — Deriv. *ničivий*, *-но*, *-ність*, *ničivий*, *-ість*, *за-*, *по-* *нівати[ся]*, *[за]нивати[ся]*, MUK. гнєвань (XVI c.), гнєватися (XVII–XVIII c.), гнєват (XVIII c.), гнєвливе (XVIII c.), гнєвливы (XVII–XVIII c.), гнєвливість (XVII c.), гнєвливы (XVII–XVIII c.); GN. *Гнівєн*. — Syn. *вициий стїпнє роздратування, нестриманости проти кого*, Тимченко 536; MUK. *вражда: ворогованье... неприязнь, ненависть* (1627 Беринда).

The word is usually connected with **gniti*, see гніти, Miklosich 68, Berneker 1, 313, Преображенский 1, 133, Brückner 147, Vasmer² 1, 420, a. o.; less persuasive is the ety-

mology of Kořinek LF. 61, 53 - 54, deriving it from **gnētitī*, see гнѣсти, followed by Holub-Kopečný 125, Machek 134, a. o.; inconvincible is also the explanation of Vaillant RES. 46, 97 - 98, connecting **gnēvs* with root **gnē-* in such words as OCS. *znojъ* 'heat', Ru. dial. *знѣ[я]ть*, *знять* 'to burn without flame'.

гнідий, Wd. гнідий, 'bay', MUK. за коніа... гнѣдога (1680), гнѣдый (1739), OES. гнѣдны (1391 - 1428); BRu. *гняды*, Ru. *гнѣдой*, SC. *gnjēd* 'name of ox', Slh. *gnēd* 'kind of grape', Cz. *hnědý*, Slk. *hnedý*, Po. *gniady*. — Deriv. *гнідані*, *гнідкó*, *гнідуля*; here also *гнідѹти* instead of *гнімѹти*, see гнѣсти; FN. *Гніденко*; GN. *Гнідин*, *Гнідѹнці*. — Syn. (про масть конячу): *що має шерсть близьку до брунатної на колір*, Тимченко 537.

Etymology uncertain; according to Berneker 1, 312, it is connected with Gk. *knissa* 'exhalation, vapour, haze', Lat. *nidor* 'vapor', Oic. *kniss* 'smell, odour'; Kořinek LF. 61, 43 - 54, wants to see it related to **gnētitī* (see гнѣсти) and **gniti* (see гніти); some etymologists connect it with **gnida* (see гніда), Nehring - Schrader 1, 161; most probably it is a PS. neologism patterned on PS. **blēdsz* (see блідій), **sēdsz* (see сідій), etc., cf. Slawski 1, 301.

гніздó 'nest, aerie, nidus; kin, tribe', MUK. от... гнѣзда (1458), зъ гнѣздомъ (1518), гнѣздó (1627 Беринда), гнѣздо (XVIII с.), OES. гнѣздо; BRu. *гняздó*, Ru. *гнездó*, OCS. *gnězdo*, Bu. *гнездó*, Ma. *гнездо*, SC. *gnjēzdo*, *gnezló*, Slh. *gnězdo*, Cz. *hnězdo*, Slk. *hnězdo*, Po. *gniazgo*, LoSo. *gnězdo*, UpSo. *hnězdo*, Plb. *gńózdó*. — Deriv. *гніздéчко*, *гніздéка*, *гніздюк*, *гніздювати*, -ання, [за]гніздѹти-[ся], загніжджуватися; FN. *Гніздовський*, GN. *Гніздище*, *Гніздищів*, *Гніздищина*. — Syn. *кублó*, *приміщення*, *що роблять птахи*, *щоб класти яйця*; *рід*, *плéм'я*, Тимченко 537; MUK. *нырище* : с пѣску домóкъ, *ямка* (1627 Беринда).

PS. **gnězdo* 'ts' is generally connected with Lith. *lįzdas*, OPr. *liscis* 'nest', Skt. *nida-s* 'lair of animals; dwelling', OIr. *net* 'nest', Lat. *nīdus* (<**nizdūs*) 'nest', OHG. *nēst*, ModHG. *Nest*, E., Du. *nest*, Goth. **nista-* is wanting; the form ***nizdo-* is properly a compound of the root ***sed-* 'to sit, seat oneself' and the verbal particle ***ni-* preserved in Skt. *ni* 'down'; ***nizdo-*, from *ni-sedo-*, therefore, means 'place of settling'; in Lat. and G. *nīdus* and *nest* assumed a special meaning 'bird's nest'; PS. **gnězdo* with initial g- seems to be abnormal and is wanting persuasive explanation, cf. Berneker 1, 313, Vasmer² 1, 420, Vaillant RES. 18, 76 and GC. 1, 92, Walde KZ. 34, 508, Trautmann 199 - 200, Fraenkel 383, Kluge 250, Slawski 1, 302, Pokorny 769, 887, Шведьков 112, a. o.

гній 'manure, dung, cow dirt, pus, matter', гною Gsg. (1577), MUK. гной (1627 Беринда), гнуй (XVII—XVIII с.), OES. гноимъ Isg. (XI с. Остр. ев.), гнои (ibid.); BRu. *гной*, Ru. *гной*, OCS. *гноѹъ*; Bu., Ma. *гной*, Sc. *gnój*, Slh. *gnój*, Cz. *hnůj*, Slk. *hnój*, Po. *gnój*, LoSo. *gnój*, UpSo. *hnój*. — Deriv. *перє-*, *по-*, *про-*, *гній*, *вігнойка*, *гнійник*, *гноєння*, *гноєка*, *гноєня*, *гноїння*, *гноєсько*, *гноїще*, *гноївовий*, -вік, -віця, *гноячок*, *гнояк[а]*, *гноївовісько*, *гноїнка*, *гноярня*, *прогноїна*, *гноїлівий*, *гноїний*, [про-] *гноїстий*, *гноївовий*, *гноюватий*, *гнояний*, *вігноїти*-[ся], *з[а]*-, *на-*, *під-*, *по-*, *про-*, *роз-*, *у-*, *гноїти*[ся], *ви-*, *під-*, *роз-*, *у-* *гноювати*[ся], *гноє-видний*, -*видільний*, -*віддільний*, -*ідка*, -*крів'я*, -*подібний*, -*розкидч*, -*творний*, -*тєча*, -*точівий*, *гноєкозбирч*, MUK. от гноища (XVIII с.), гноиний (XVIII с.), гноювоий (XVIII с.), гноити (XVI—XVIII с.), гноєвидний (1600), гноєминитий (XVII с.); GN. *Гнійно*. — Syn. *густий плин*, *що тече з чірки або рани*; *кал*, *лайно*, Тимченко 535; *нє-чисть*, *зіпсјта*, *зіпсована речовина*.

PS. **gnoǝ* 'ts', with root being an apophonic variation of *gniti*, see гніти.

гніт 1. гні́ти see гнѣсти.

гніт 2. see гніт.

гно́бити, dial. also гньо́бити, гоноб́ити (Желеховський I, 146-147) 'to oppress, plague; to arrange properly, satisfy', ModUk.; Ru. dial. *гонобіть* 'to collect', Sln. *gonobiti* 'to destroy, spoil', Cz. *hanobiti*, OCz. *hanubiti* 'to lie; to treat badly', Po. *gnębić* 'to oppress' (since the XV c.: *gnębić*). — Deriv. [при-] *гноблений*, -ння, *при-* *гнобити*, *пригноблювати*, -ання, *гнобитель[ка]*; *гноба*. — Syn. *гнітити*, *пригнімати*.

Origin obscure; some linguists connect it with PS. *gonǝ* (see *гін*, *гони́ти*), Osten-Sacken IF. 26, 322-323, Vondrák I, 604, Brückner 134, Kiparsky 1, 175; according to Berneker 1, 327, it is related to Oic. *knefill* 'stick', OHG. *knebil* 'crossbeam', ModHG. *Knebel* 'branch, peg', etc.; most persuasive etymology is offered by Ostrebski in ZfslPh. 33, 316-318, deriving it from secondarily nasalized roots **gonb-*: **gnob-*: **gnonb-*: **gonob-*: **gznob-* 'to make efforts', IE. root ***ghabh-* 'to take'.

гно́ння, гно́ти see гній.

гносеоло́гія 'gnoseology', ModUk.; BRu. *гносеоло́гія*, Ru. *гносеоло́гія* (since 1892), etc. — Deriv. *гносеологічний*. — Subst. *теорія пізнання світу; частина філософії про джерела, можливості, засоби та межі пізнання світу*, Орел 1, 213.

From Gk. *gnōsis* 'knowledge' and *lógos* 'one who speaks (in a certain manner)'; one who deals (with a certain topic)', Орел 1, 213, АкСл. 3, 183, а. о.

гно́стики 'gnostics', ModUk.; BRu. *гно́стык*, Ru. *гно́стик* (since 1838), etc. — Deriv. *гностицизм*. — Subst.

філософи перших віків християнства, що хотіли поєднати християнство з юдейством та поганством.

From Gk. *gnostikós* 'good at knowing', Орел 1, 213, АкСл. 3, 183, Skeat 243, а. о.

гно́м, Wd. *гном* 'gnome, kind of sprite', ModUk.; BRu, Ru. *гно́м*. — Subst. *ніде́жний дух*.

From Gk. *gnōmē* 'mind, judgement, intelligence; maxim, opinion' — *gnomes* were supposed to be intelligent beings, Skeat 243, Klein 1, 665, а. о.

гно́ма 'gnome, moral maxim', ModUk., BRu., Ru. *гно́ма*. — Deriv. *гно́мичний*. — Subst. *коротке мудре речення*, Бойків 112.

From Gk. *gnōmē*, see the preceding entry.

гнузда́ 'bridle', ModUk. only; re. other Sl. cognates see узда́. — Deriv. *гнуздéчка*, [за]гнузда́ти, -ання. — Syn. *узда́*.

The word seems to be a blending of *гну́ти* and *узда́*, see s. vv.

гну́сний arch. 'foul, vile, infamous', MUK. *гно́сного* Gag. (XVI c.), *гно́сний* (1627 Беринда), в *гно́сных* грѣхах (XVIII c.), *гно́сное* (XVIII c.); BRu. *гно́сний*, Ru. *гну́сний*, OCS. *гнѣсѣнъ*: *гнѣсѣнъ*, Bu. *гну́сен*, SC. *gnísan*, Cz., Slk. *hnusný*, Po. *gniśny*, dial. also *gniśny* (Brückner 147). — Deriv. MUK. *гну́сь* (XVIII c.), *гно́сность* (XVI—XVIII c.), *гно́снью* (1627 Беринда), *гну́сь* (XVI—XVII c.). — Syn. *бри́дкий*, *идкий*, *розпѣсний*; *леда́чий*, *ліни́вий*, *нео́хайний*; Тимченко 538; MUK. *мя́ткий*: *гно́сний*, *немо́щний* (1627 Беринда); *гно́сний* - *уни́лий*, *немо́щний*, *небрегі́й*, *мало́душный*, *мя́ткий* (XVII c. Синонима 144).

PS. **gnusnǝ*[jǝ]:**gnosnǝ*[jǝ] 'ts', IE. root ***ghneus-*: ***ghen-* 'to rub', cf. Lith. *gniusai* 'worms', Gk. *χνάω* 'I rub', Oic. *gnáa* 'to rub, grind', etc., Berneker 1, 314, Младенов

103, Vasmer² 1, 422, Sławski 1, 305-306, Pokorny 436-437, a. o.

гну́ти 'to bend, curve, inflect, flex', MUK. золотыхъ пять гненьхъ (XVIII c.), гнутыми Irl. (1746), OES. гнунлься (XIII c.); BRu. *гнуць*, Ru. *гнуть*, OCS. *gъnъti*, Bu. *гзна*, Ma. *гнэне*, SC. *nagnuti*, Sl. *gániti*, Cz. *hnouti*, Sl. *hnút*, Po. *gnać*, LoSo. *gnus*, UpSo. *hnuć*. — Deriv. *гнутися*, *гнуті́й*, *гнутій*, *гнучий*, *гнучкий*, *гнучкість*, -ко, *гнунути*, *віді-*, *за-*, *зі-*, *на-*, *пере-*, *піді-*, *п[р]о-*, *розі-* *гнунти*, along with iter. forms *ви-*, *від-*, *з[а]-*, *на-*, *пере-*, *під-*, *п[р]о-*, *роз-* *гнунати*, MUK. гнучий (XVIII c.). — Syn. *скрі́чувати*; (*додóлу*.) *хили́ти*, *нахили́ти*, *кло́нати*, Деркач 50.

PS. **gъnъti* < **gъbnъti* 'ts', IE. root ***ghub[h]-*: ***gheub[h]-* 'to bend, move', cf. Latv. *gubstu*, *gubt* 'to bend down', *guba* 'pile', Lith. *gubiótis* 'to interlace, interwine', *gubà* 'hay-stack', *dvigubas* 'twofold', OPr. *dvigubbus* 'twofold', see also *гинути*, *губити*; Berneker 1, 366-367, Trautmann 100-101, Vaillant RES. 22, 13-14, Fraenkel 140, 174, Vasmer² 1, 422-423, Sławski 1, 274, Pokorny 450; re. loss of *b* before *n* in Sl. cf. Шевельов 193.

гну́питися Wd. see хну́питися.

го dial. for йорó, apparently through stages: йорó > *йрó > го.

го! interj. expressing surprise: 'oh', MUK. го (XVIII c.); BRu. *го!*, SC. *hò!*, Cz. *ho!*, Po. *ho!*. — Deriv. *го-го!*, *о!о-*, *о!о-о!*, *о!кати*, -ання. — Syn. *о!*

A primitive interj. known to other IE. languages as well, cf. Skt. *hó!*, Lat. *ho!*, E. *ho!*, ModHG. *ho!*, Schwentner 19-20, Rozwadowski JP. 5, 131, Sławski 1, 422, a. o.

гобелён see гоблён.

гобёлки Npl. dial. for габёлки, see габёл[ь]ок, габлі.

гоберляйтман Wd., also оберльойтнант (Стрий) 'first lieutenant, major', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 205). — Subst. *стáрийший лейтенáнт*.

From ModHG. *Oberleutnant* 'ts', РССтоцький, l. c.

гобершт, Wd. also óберст 'colonel', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 205). — Subst. *полкóвник*.

From ModHG. *Oberst* 'ts', РССтоцький, l. c.

гобза́, dial. also габз[á] see хабз[á].

гобзувати arch. 'to be rich', MUK. гобзую (1627 Беринда), OES. *гобзование*, *гобзують* (XIV c.); Ru. dial. *гобза́* 'wealth', OCS. *gobyzevati*, *gobyziti*, OCz. *hobeznyj* 'rich', FN. *Hobza*. — Subst. *бóгати багáтим*.

From OCS. *gobyzevati* 'ts' which, in turn, comes from Goth. *gabigs*, *gabeigs* 'rich', Berneker 1, 316, Брандт РФВ. 22, 120, Kiparsky 1, 198-199, Vasmer² 1, 423, Sadnik-Aitzetmüller 237, РССтоцький 4, 45, a. o.; in Uk.: „вероятно это слово просто перенесено Кулишом из ц.-славянского перевода псалма: Колесница Божія тмами темъ, тысяща гобзующихъ”, Гринченко 1, 295.

гобистя́, гобистя́ dial. see обийстя́.

гобід dial. for обід.

гобля́ти Wd. 'to scrape', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 146). — Deriv. *гоблявáнка* (Lk. Вєрхратський 2, 404), *гобля́* (Желеховський 1, 147). — Subst. *скоблѣти*.

Most probably derived from Slk. *hobel* 'plane', see гѣмбель.

гоблявáнка Lk. see the preceding entry.

гобо́, го́вбо AmUk. 'hobo', first recorded in 1928 (Жлуктенко 122). — Subst. *мандрі́вний робі́тник*, *бродя́га*.

From E. *hobo* 'ts', Білаш 186, Жлуктенко 122.

гобóй 'hautboy, kind of musical instrument', ModUk.; BRu. *гaбóй*, Ru. *гobóй*, etc. — Deriv. *гobóйст*. — Subst. *музичний інструмент середнього між флейтою й кларнетом тону*, Орел 1, 213.

From Fr. *haut* 'high' and *bois* 'wood', Орел 1, 213, Skeat 264, Klein 1, 708, a. o.

гоболок SoCr. see óболок.

гобортка Wd. = обгóртка, see горну́ти.

гов! interj. 'wha!, stop!, hold!', ModUk. — Deriv. *гов!-гов!*, *гóвкати*, -ання, *гóвкнути*, *гóвкнення*. — Syn. *стій!*, *стань!*

According to РССтoпчкий 3, 149, it comes from Rm. (without reference to Rm. word, perhaps *hu?*, Cioranescu 407); more persuasive is its connection with interj. *го!*; AmUk. *гов!* is derived from AmE. *whoa!*, Білаш 186.

говад Wd. see óвад.

говáн! AmUk. see говáн.

го́вбо AmUk. see го́бо.

го́вбу́р dial. 'whirl', first recorded in the XX c. (Гринченко 1, 296). — Subst. вир.

Origin obscure; the second part of the compound -*бу́р* seems to be derived from бу́ркати, cf. such words as *бу́рчак* 'murmuring brook', *бу́рля́ти* 'to boil', etc.

го́вда, го́вдя Wd. 'open ground', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 147). — Subst. *пустá земля́*.

From Rm. *holdā* 'cultivated earth', the ultimate source being Hg. *hold* '(measure of field:) acre', Cioranescu 404.

говдува́ти Wd. = го́лдува́ти, see голд.

го́ведо, го́в'едо Wd. see гов'я́до.

го́вір, arch. говорó, Gsg. гóвору 'sound of talking, sound of voices; dialect, idiom; Wd. bad opinion', MUK. говорó (XV—XVI c.), OES. безъ говора (1076 Изб.), говорó (XIV c.); BRu. *гaвóрка*, Ru. *гóвор*, OCS. *govors*, Bu., Ma. *гó-вор*, SC. *gòvòr*, Sl. *gòvor*, Cz., Slk. *hovor*, UpSo. *howrić*, Ca. *goewoer*, here also apophonic Po. *gwar*[a], *gaworzyć*. — Deriv. *говірка*, *дóгові́р*, *зáгові́р*, *погoвíр*, *перегoвóри*, Npl., *гові́ркий*, *гові́ркість*, -ко, *гові́рливий*, -вість, *гові́рний*, *говору́н*, -у́ха, *ви́говорити*[ся], *вiд-*, *з[а]-*, *до-*, *на-*, *пере-*, *про-* *говóрити*[ся], *погoвóрити*, along with iter. forms *ви-*, *вiд-*, *з[а]-*, *до-*, *на-*, *пере-*, *про-* *говóрювати*[ся], dial. *говори́нка*, *говору́шка*, *говори́ло*, *говори́нка*; MUK. говорка (XVII c.), говорoвал (XVIII c.), говору́ха (XVIII c.); GN. *Говéрл||Гові́рля* (Желеховський 1, 147). — Syn. *гам*, *гóмін*; *діалéкт*, *наріччя*; Wd. (*по́ліна*) *с́лова*.

PS. **govors* 'sound of talking, sound of voices', IE. root ***gou-*: *gōu-*: ***gou-* 'to call, cry, shout', cf. Lith. *gąsti* 'to sound', Latv. *gauda* 'complaint', Skt. *gavate* 'it sounds', *jōgvā* 'let it sound', Gk. *goáo* 'I complain', *góos* 'complaint', OHG. *gikeven* 'to call', AS. *cíegan* 'to call', OHG. *chūma* 'complaint', AS. *cūme* 'tender, fine', OHG. *chūmig* 'powerless', ModHG. *kaum* 'scarcely', etc. Berneker 1, 339, Преображенский 1, 135, Meillet MSL 11, 183; 12, 214, Trautmann 80-81, Brückner 164, Machek 142, Vasmer² 1, 424, Slawski 1, 382, Kluge 168, Pokorny 403, a. o.; see also гвор, гáва.

гові́ти 'to prepare (by fasting) for the sacrament; to fast, keep Lent', MUK. гові́ю (1627 Беринда), гові́е[ть] (XVIII c.), OES. говля (1076 Изб.), гові́хъ (XI c.), гові́ти (XIII c.), гові́еть (1250); BRu. *гaвéць*, Ru. *говéть*, OCS. *gověti*, *govějъ||govljъ*, Bu. *говéя*, SC. *gòvjeti*, Cz. *hověti*, UpSo. *howić*. — Deriv. *гові́ння*, *за-*, *роз-* *гові́ти*[ся], -іння, *за-*, *роз-* *говля́ти*[ся], *розгові́ни* Npl.,

благословѣти, -и́ня, МУК. говѣйный, говѣнїе (1627 Беринда), OES. говѣяния, говѣнїе (XI с.), говѣйникъ (XI—XII с.), говѣино (XII с.), говѣинъ (XIII с.), говѣинъ (XI с.). — Syn. *постѣити* (перед причастіямъ); МУК. *шануѣати*, cf. говѣю : шаную, ччу, оучтиво выражаю, з страхом, з оучтивостію и з встыдом обновляюся (1627 Беринда).

PS. **govēti* 'ts', IE. root ***ghov*(ē)- 'to perceive, regard', cf. Lat. *favēre* 'to be favourable', Oic. *gā* (< **gawōn*) 'to pay attention', Goth. *gaumjan* 'to notice, see', ONor. *geyma* 'to take care of, guard', AS. *gōmian*, OHG. *goumen* 'to guard', etc. Berneker 1, 338–339, Преображенский 1, 135–136, Kiparsky 29, Walde-Hofmann 1, 465, Рудницкий 5, 3, Machek 141–142, Георгиев 258, Pokorny 453, а. о.; inconvincible is its derivation from Goth. *gaweihan* 'to consecrate, devote', as suggested by Miklosich 75, cf. (extensively:) Kiparsky 1, 29.

говѣ́до arch., dial. гов'е́до, гове́до 'bull, steer', МУК. говѣ́до (1627 Беринда), говѣ́до (XVII с.), OES. говядо; Ru. arch. *говѣ́до*, OCS. *говѣ́дъ* (< **govēdъ*) 'steer', Bu. *говѣ́до* 'cattle', SC. *gòvedo* 'beef', Sln. *govědō* 'steer', Cz. *hovado*, Slk. *hovádo*, *hovádo* 'cattle', Po. dial. (from Cz.): *hovado*, LoSo. *gowjědo*, UpSo. *howjado*. — Deriv. *гов'ѣ́ду-на*. — Syn. *бук*.

PS. **govēdo* 'ts', IE. root ***ghou-* 'horned cattle', cf. Latv. *gūvs* 'cow', Skt. *gāus*, Av. *gauš* 'horned cattle', Arm. *kov* 'cow', Gk. *boūs* 'ox, cow', Lat. *bōs*, *bovis* 'ox; cow', OIr. *bó* 'cow', OHG. *kuo*, ModHG. *Kuh*, E. *cow*, etc.; these terms are both M. and F., hence Lat. *bōs* means 'ox' and 'cow'; like other IE. words (cf. *ви́ця*, *кнѣ*) this word proves that the IE. tribes, before their division, were already acquainted with domestic animals; Miklosich 75, Meillet Ét. 209, Berneker 1, 338, Преображенский 1, 136, Trautmann 94, Kluge 197, Walde-Hofmann 1, 112, 118, Mikkola 1, 64, Георгиев

257–258, Pokorny 483–484, а. о.; re. suffix -ēdo, cf. Meillet l. c., and in particular, Machek 141 (: -ēt- > -ēd-).

го́гель - мо́гель, го́голь - мо́голь 'hohel'- mōhel', beaten-up egg and sugar (as medicine against hoarseness)', Mod-Uk.; Ru. *го́голь* - *мо́голь*, Po. *kogel* - *mogel*. — Subst. *záciб прѣ́ти хрѣ́ткѣ изъ лѣ́ць і цѣ́кря*.

An artificial coinage, based on E. *hug* - *mug*, *hugger-mugger* of unknown origin, Vasmer² 1, 425, Sławski 2, 327, Klein 1, 748, а. о.

го́гит, Gsg. го́роты 'uproar, noise; neighing', *гоготати*, *гоготіти* 'to make an uproar, utter a prolonged roar (as of thunder); to howl; to rage (of flames)', OES. *гоготаши*; BRu. *гагатаць*, Ru. *гоготать*, Sln. *gogotati*, Cz. *hohtati*, Po. *gogotać*, UpSo. *gagotać*, *gigotać*. — Deriv. *гоготання*, *гоготіння*, *гоготня*. — Syn. *гѣ́гит*; *гѣ́гити*; (*лѣ́хо* — *про мотѣ́р, то́що*;) *роко́тати*, *роко́тати*, *сту́юити*, Деркач 54.

PS. **gogots*, **gogotati* : **gogotiti* 'ts' — an o/p. formation, IE. root ***gha-* 'ts', cf. Lith. *gagėti*, Latv. *gāgāt* 'to cackle', OHG. *gackizōn* 'to mutter', MHG. *gagzen* 'to cluck like a hen laying', ModHG. *gackern*, *gacksen* 'to cackle, chatter', Du. *gagelen* 'to gabble', etc.; Meillet Ét. 288–299, Berneker 1, 319, Преображенский 1, 136, Trautmann 74–75, Kluge 103, РССтоцкий 3, 149, Wijk Symb Rozwadowski 2, 159–165, Machek 136, Vasmer² 1, 425, Sławski 1, 310, Fraenkel 127, Pokorny 407, а. о.; see also *гара*, *гагара*, *го́голь*, *го́лос*.

го́гѣ see *гогѣ*[д]зи.

го́голь '(species of wild duck:) golden-eye', МУК. *го́голь*; OES. *гоголемъ* (XVI с. Сл. плк. Іг.); BRu. *го́голь*, Ru. *го́голь*, Cz., Slk. *hohol'*, Po. *gogol*, dial. *gogol*, *gagol*. — Deriv. *го́голя*, *гоголіти*, FN. *Го́голь*, *Гоголюк*; МУК. *Гоголь*

(1495 Тупиков 108), Гоголев (1495 Тупиков 517), GN. *Гб-голі, Гбголів, Гбголієка*. — Syn. *птах родіни кача́чих* YPE. 3, 322.

PS. dial. **gogolj* 'ts', connected with *gōgit*, *gogotá-ти, gogotíти*, see *gōgit*.

гбголь-мбголь see *гбгсль-мбгсль*.

гоготáти, гоготíти see *gōgit*.

год arch. for *гід*.

годéнки NPl. dial. 'winter party of the village (married) women for common handwork, such as spinning' (Черкащина), first recorded in the XX c. (Лисенко ЛБюлетень 6, 10). — Subst. '*зібрання заміжніх жінок у зимовий день для виконання ручних робіт*', Лисенко, l. c.

Like *гобід* (: *обід*), *гобрік* (: *обрік*), *гобістя* (: *обістя*) — *годéнки* derives from **одéнки* being a Npl. compound of prefix *o-*, suffix *-жкз* and root **дн-*, see *день*.

годíна, годинник see *гід*.

годíти[ся] see *гід*.

гбді see *гід*.

гбдноль, also *гáдналь, гбднож* SoCr. 'young officer', MUK. *годноль*, Gsg. *годноля* (XVII c.), *гáдналь* (1766), *годножь* (1758, Даже StSl. 7, 164). — Syn. *молóдший офіцёр*.

From Hg. *hadnagy* 'ts', Даже, l. c.

гбдбк l. : *гід*.

гбдбк 2. argot 'comrad', first recorded in the XX c. (Горбач 6, 33). — Subst. *однокáшник, товáриш*.

Derived from *гід*, with the basic notion 'he who serves together one year in the army'.

годува́ти 'to feed, nourish; to board, provide; to keep', MUK. *годовати* (XVII c.), *годоует* (XVII c.), *годовать* (XVII c.), *году́й* (XVIII c.), *годоу́ють* (XVIII c.), OES. *годовати*; BRu. *гадыва́ць*, Ru. dial. *годовать* 'to spend a year', OCS. *negodovati* 'to become angry', SC. *godovati* 'to celebrate', Cz. *hodovati* 'to feast', Po. (from Uk.:) *hodować* 'to feed', OPo. *godować* 'to feast' (XV c.). — Deriv. *годува́тися, -а́льник, -а́льниця, -а́ння, годова́нець, -нка, годівля, годівельний, -ник, -ниця, годівниця, ви-годувати, від-, до-, на-, під-, н[р]о- годува́ти[ся]*, along with iter. forms *ви-, від-, до-, на-, під-, н[р]о- годова́ватися[ся]*, MUK. *годованого* Gsg. (1700), за... *годованку* (XVIII c.), *годованець* (1757), *годованник* (1718), *годовли* Gsg. (1561), для *годува́л* (1717), *годулю* (< **годуваю*) Asg. (XVIII c.); FN. *Годова́нець*. — Syn. *корміти; (забезпéчувати потрі́бним для життя:) харчува́ти*, Деркач 51.

PS. **godovati*, root **god-*, see *гід*; the evolution of meaning: 'to be on proper time' → 'to suit' → 'to feed' → 'to nourish'; re. semantics, cf. Sławski 1, 423, Ориєнко PM. 2, 493.

годя́щий 'suitable', ModUk. only. — Deriv. *годя́чість*. — Syn. *прида́тний, догідний; (для здійснен-ня заді́яного п'яну, то́що:) відпові́дний*.

Derived from *годі́тися*, see *гід*, [при]гбжий.

го́ення : *гб́ти*.

гожéль, also *гожйль, гожй, гбжу́в, гбжу́р* dial. 'oven-, fire-rake' (Черкащина), first recorded in the XX c. (Лисенко ЛБюлетень 6, 10). — Subst. '*пáлиця для перевер-тання вугілля або соломі в печі*', Лисенко l. c.

Of uncertain etymology; perhaps its basic form is *гбжу́р* coming from Rm. *huzur* 'quietness', the ultimate source being Tk. *huzur* 'presence', Ar. *hudur* 'ts', cf. Lokotsch 70,

Cioranescu 409; the evolution of meaning: 'presence' → 'quietness' → 'instrument to quiet down, extinguish the fire' → 'fire, oven-rake'.

го́жий 'pretty, beautiful; smart, lively, brisk; clear, fresh; favorable, timely, opportune', МУК. го́жая (XVII с.), го́жые Npl. (1649), го́жие Apl. (1688), го́жий (XVIII с.); BRu. го́жы, Ru. [при]го́жий, Po. (from Uk.): хо́жу, ОРо. чо́жу (XVII—XVIII с.). — Deriv. [не]го́же, не-, при-го́жий, -жість, Wd. го́жати, го́жма, FN. Го́жий. — Syn. го́рний; придо́тний; чи́стий, Деркач 51.

PS. *godъ[ъ] 'ts', root *god-, see rid; the evolution of meaning: 'timely' → 'proper' → 'able' → 'good' → 'pretty' → 'clear', cf. Slawski 1, 429 - 430.

гозентра́ги, also гузондра́ги, гозунтра́гли Npl. dial. 'pair of braces' (SoCr.: Ужгород, Середня, Густ), first recorded in the XX с. (Наконечна 111). — Subst. шле́йкі.

From ModHG. *Hosenträger* 'ts', Наконечна, 1. с.

го́зи Npl. argot 'trousers, breeches', first recorded in the XX с. (Горбач 6, 9). — Subst. шта́ни.

From ModHG. *Hose* 'ts', Горбач, 1. с.

го́р'яння, **го́ро́к**, говіро́к dial. see огіро́к.

го́ти, Wd. го́ти 'to heal', МУК. го́ти (1573), го́ити (XVII с.), го́ить (XVII с.), го́ить (1757), OES. го́ити; BRu. га́ць, Ru. dial. го́ить (Vasmer² 1, 427), Бу. го́а, Ма. го́и, SC. gójiti, Cz. hojiti, Slk. hojit', Po. го́і, LoSo. gojiś, UpSo. hojiś, Plb. gójōj. — Deriv. го́єння, з[а]-, по- го́ити-[ся], з[а]го́юватися, МУК. го́їне (XVIII с.); here also го́їний and deriv. — Syn. лікува́ти, лі́чити.

PS. *gójiti 'ts', being a causative form of *žiti, see жі-ти, with orig. meaning: 'to cause living' → 'to heal', Beneker 1, 319, Преображенский 1, 138, Trautmann 75, Mikola 1, 110, Slawski 1, 310 - 311, Pokorny 467 - 468, Шеле-льов 110, 292, а. о.

гой! interj. 'hey!, halloa, holla!', ModUk., Ru. го́й!, Po. hoj! — Deriv. го́йкі!, го́йкати, -ання, го́йкнути, -нення, го́й-го́й!, го́йджа, го́йса!; here also го́йда! and deriv.: го́йдати[ся], го́йднути[ся], го́йдання, го́йда-ка, го́йда́льний. — Syn. го́й, го́й!; го́й!, го́й!, РССтощ-ний 3, 150.

A prothetic variant of о́й!, like го́й! : о́й!, see s. vv.

гой see го́й.

го́йда! see го́й!

го́йда́р dial. for гайда́р, see гайда́й.

го́йда́ти[ся] see го́й!

го́йко dial. see го́нько.

го́йний 'lavish, liberal, generous, bountiful; of warm hospitality', МУК. го́йном вихованю (1569), го́йную ласку (1584), го́йний (1596 Зизаній 88), го́йний (1616 Беринда 26), го́йними дарами (XVII с.), го́йніи упоминки (XVII с.), го́йне веселя (XVIII с.), OES. го́йнии; BRu. го́йны, Бу. го́ен, го́йни, Ма. го́ен, го́йна, SC. gójanj-, -jna, Cz., Slk. hojny, Po., LoSo. hojny, UpSo. hójny. — Deriv. го́йник, го́й-ниця, го́йність, го́йно́та, го́йно, МУК. го́йност (1596 Зизаній 88), го́йност (1616 Беринда 102), го́йновати (XVIII с.), го́йне (1583), го́йно (XVIII с.). — Syn. ще́дрий; (про-ліки:) оздо́ровний, лікува́льний, Деркач 51.

PS. *gójnъ[ъ] 'ts', connected with го́ити, q. v.

го́йса! see го́й!

го́к dial. 'enclosure for cattle', (Нижня Наддніпрянщина, Полтавщина), first recorded in the XIX с. (cf. Грінченко 1, 299). — Subst. заго́р'жа для худо́би, Ващенко 20.

Of obscure origin; perhaps it comes from ModHG. *Hog* 'hedge, fence, enclosure', taken over from G. colonists' language in Ukraine in the XIX с.

гоке́й, SovUk. хокéй, 'hockey', ModUk.; BRu. *хакéй*, Ru. *хоккей*, Po. *hockey, hokey*, etc. — Deriv. *хоке́йст*, -ка, *хоке́йний*. — Subst. *гра в со́йнки на льо́ду*, Wd. *гакéюка*.

From E. *hockey* 'ts', Kirkconnell 7, Орел 1, 213.

го́кус-по́кус, also фо́кус-по́кус 'hocus-pocus, conjurer's trick', ModUK.; Ru. фо́кус-по́кус, Sln. *hokuspokus*, Cz., Po. *hokus-pokus*. — Subst. *незвичáйна шти́[ч]ка*; *чарі́вна фо́рмула*.

Not necessarily from Po. *hokus-pokus* as suggested by Sławski 1, 424 - 425; it came from ModHG. *Hokuspokus* 'ts', spread around in Europe through a book on conjuring with the title *Hocus pokus junior* which appeared in England in 1634; the early history of this apparently fantastic and jocular phrase is obscure; its connection with the expression used in the celebration of mass *hoc enim est corpus meum* cannot be established, cf. Kluge 151, Spitzer WuS. 5, 127 - 128, Kirkconnell 16, Sławski, 1. c.

гол 1. AmUk. 'hall', ModUk. only. — Deriv. *го́лмен*. — Subst. *ве́лика кі́мната*, *за́л, вестибу́ль, коридо́р*.

From E. *hall* 'ts', Жлуктенко 122; see also *га́ла*.

гол 2. see гол, го́лий.

гола́н, AmUk. 'hold on', first recorded in 1915. — Subst. *чекáй*.

From E. *hold on* 'ts', Білаш 188.

гола́нка 'Du. heu', ModUk.; Ru. *гола́нка, голла́ндка*. — Subst. *ку́рка голла́ндської поро́ди*.

From *голлáндка* 'ts', see *гала́нка, гала́нський, гала́нці*.

Голго́фа, Wd. Голго́та GN. 'Golgotha', MUK. Голго́фа (1627 Беринда), OES. Гольгофа (XI c. Остр. ев.); Ru. *Го́лго́фа*, OCS. *Golgotha, Golszatha*, Po. *Golgota*, etc. — Subst.

Лобне місце; місце страждання й покаяти; MUK. Кра́нїєво и́ль Лобное мѣсто (1627 Беринда).

From *Golgotha* 'ts', Aram. *Gulgultá*, the ultimate source being Hb. *Gulgōleth* — name of a hill near Jerusalem (so called in reference to its skull-like shape), Klein 1, 668, Onions 405, a. o.

го́лд arch. 'tribute', MUK. голду́в Gpl. (XV c.), з голду (XVII c.), голду Gsg. (XVIII c.), OES (BRu.) голдовати (1388 Шелудько 1, 28); BRu. *голд*, Ru. arch. ts. (Vasmer³ 1, 428), Po. *hold*, OPO. also *old*. — Deriv. *голдівнік, голду́вати*, MUK. голдовника Gsg. (XV c.), голдовникомъ Isg. (XVII c.), голдоваль (XV c.), голдовала (1697), голдовати (XVIII c.). — Subst. *ле́нна прися́га; підда́нство ле́нне*, Тимченко 547.

From MHG. *holde, hulde*, ModHG. *Huld* 'grace, favour, kindness', РССТопцький 4, 140, most probably via Po. *hold*, Шелудько 1, 28, Тимченко l.c.; cf. also Korbut PF. 4, 437, Brückner 172, Sławski 1, 425 - 426, a. o.

го́лє́я dial. see о́лія.

го́лідє́й, also го́ліде́й, го́лоде́й, го́лоде́йс, го́ліде́ї Npl., AmUk. 'holiday, holidays', first recorded in 1917. — Deriv. *го́ліде́йник*. — Subst. *відпу́стка, сака́цїй*.

From E. *holiday, holidays* 'ts', Білаш 188, Роїк 78.

гол, го́лий 'naked, bare, nude, uncovered', MUK. голый (1597), на голый земли (XVII c.), го́лый — nudus, inplumis (XVII c. ЛСЛ. 48), голая дорога (XVIII c.), зъ голоу шаблюю (1728), OUK. голый (1385), OES. на голѣ (XIII c.), гола, голыми головами; BRu. го́лы, Ru. го́лый, OCS. *golъ*, Bu., Ma. гол, SC. *gò*, Sln. *gòl*, Cz, Slk. *holý*, Po., LoSo. *goły*, UpSo. *holý*. — Deriv. *го́лє́[се]нький, -ко, го́лє́тий, го́лє́нь, го́лє́ньм, го́лє́ньм, го́лізнá, го́лик, го́лиши, го́лиця, го́лий, го́линка, го́линня, го́лѣт[онька]я, го́лє́[ка], го́люк, го́люра, го́лє́[тко], го́лє́к, го́лякя*,

голір, обголий, голо, об-, по- голіти, -голіти, ві-, від-, за-, об-, пере-, під-, по-, про-, у-, -голіти[ся], голюкати||гулюкати; compounds голі-річ, -черева, голіборода, голо-бóжий, -брíтний, -вóйсий, -дрáб[ець], -дрáбка, -дрáнець, -дрáнка, -ко́лінець, -ко́лнок, -ко́лничик, -ко́лосий, -лédиця, -лédовиця, -мéля, -мóвзик, -мóзий, -мóзина, -мóзько, -морóжжя, -морóззя, -морóзиця, -морóзь, -на́сінний, -но́лі, -пρά́вда, -пу́зий, -пу́зя, -пу́ж[ий], -пу́жок, -п'я́тий, -рúч, -слі́вний, -сте́бний, -стьóб, -тéча, -тíч, то́вдо, -цвáнок, -цю́чок, -чвáнь-ко, -цíж, -цю́к, го́лътíпá[ка], -пáчице, го́лтятá, dial. го́ленáта, го́лець, го́лич; MUK. го́лишá Gsg. (XVIII с.), го́ляк (XVII—XVIII с.), голого́ловий (XVIII с.), гологу́зе Apl. (1589), голоко́лѣнки Npl. (1691), голодь (< *го́лодедь), гололédи́ца (XVII с.), голо́мйзо́му Dsg. (XVIII с.), голопу́пок (XVII—XVIII с.), голопу́п, -пу́па (XVI—XVII с.), OES. голоуоуь (XIV с.); FN. Го́лѣйко, Го́лий, Го́линський, Го́лиш, Го́либрѣх, Го́либуь, Го́либѣт, Го́лийяк, Го́линáтий, Го́линáч, Го́линка, Го́линчáк, Го́лио́нок, Го́личáк, GN. Го́ла, Го́ла До́лина, Го́ла Прі́стань, Го́линь, Го́лиця, Го́лінка, Го́лінки, Голого́ри. — Суп. нáлий; (про но́ли:) бóсий, Деркач 51, непокpíтий; го́лелений; нео́збрéний; чі́стий; убо́гий, Тимченко 557–558.

PS. *golz[jъ] 'ts', I E. root **gal- 'ts', cf. Latv. gāla, gāle 'glazed frost', OHG. chalo, MHG. kal, ModHG. kahl 'bald', E. callow 'bald', cf. Berneker 1, 325–326, Преображенский 1, 142, Trautmann 76–77, Kluge 161, Brückner 150, Machek 137, Sławski 1, 314, Pokorny 349, a. o.; see also гал 1., голова́.

гол-ла́йф AmUk. 'whole life'; first recorded in 1946. — Subst. асекура́ційний по́лис на ці́ле житт́я.

From E. whole life 'ts', Білаш 189.

голо́ва́ 'head; chapter', MUK. на голову (1532), на голо́вѣ (1665), голо́ви Apl. (1668), голова́ — сáртуп (XVII с. Гептаглот 20), голова́ (XVII—XVIII с. Інтермеді́ 63, 68, 78, 83, 124, 152, 182, 220), OES. голова́, голову́ Asg. (1199), двѣ голо́вѣ (1262–1263), голо́вы Apl. (1375) and (from OCS.): гла́ва, гла́вы Gsg. (XI с. Остр. ев.), гла́вою (XI с.); BRU. гала́д, Ru. голо́вá, OCS. glava, Bu. глaд́, Ma. глaвa, SC., Sln. gláva, Cz., Slk. hlava, Po., LoSo., Ca. głowa, UpSo. hlowa — Deriv. го́лів[онь]ká||го́лів[онь]ка, го́лівочка||го́лівочка, го́лівиско́, -и́ще, го́лів'я́га, го́лівизна, го́ловáнь, го́ловáч, го́ловéнь, го́ловня́, го́ловний, го́ловно, го́ловувáти, -áння, безго́ловний, безго́лів'я||безго́лов'я, обезго́ловити, обезго́ловлюва́ти, за-, нá-, піднá- голо́вок, arch. го́ловці́на; SoCr. заголо́ванити (Балецкий StSl. 4, 404), compounds: нівго́ловок, го́лово-кpужíння, -кpужíний, -кpужíність, -лóм[ний], -лóмка, -житт́я, -ни́г, -но́гий, -рі́з, го́ловно-ко́мáндуючий, -уто́вновáжений, дво-, три-, бі́ло-, сиво-, тупо- го́ловий, see also Голово́сік[у], Гла́восік, гла́д and compounds гла́к, гла́вко́м; MUK. го́ловицы Gsg. (XVII с.), го́ловничьк (XVIII с.), го́ловище (XVIII с.), го́ловка (XVII—XVIII с.), го́ловний (XVI—XVIIc.), го́ловніа (XVI—XVIII с.), го́ловонка (XVIII с.), го́ловщина (XVI—XVIII с.), го́ловій (XVIII с.), го́лова (XVII с.), голого́ловий (XVIII с.), OES. го́ловникъ, го́ловничество, го́ловныи, го́ловня́, го́ловьство, го́ловчин, в го́ловшинѣ, го́ловщина; FN. Го́ловá[н], Го́ловий, Го́лові́к, Го́ловка, Го́ловéць, Го́ловко́, Го́лові́ще, Го́лів[ч]éнко, Го́ловня́, Го́ловáйчу́к, Го́ловáняк, Го́ловáтий, Го́ловáш, Го́ловáч[енко], Го́ловáчу́к, Го́ловáтський||Го́ловáцький, Го́ловáчéвський, Го́лові́чу́к, Го́лов'я́нко, Го́лові́нський, Го́лов[ч]і́нський, Го́ловéцький, Го́ловéський, Го́ловко́в, MUK. Го́лова (XV—XVII с. Тупиков 110), Го́ловничь, Го́ловченко (ibid. 519), Го́ловня́, Го́ловачь (ibid. 110); GN. Грó-

лови, Голівськo (= Wd. Голоськo, ч. в.), Головєцькo, Головнівськ, Головінівка, Головач, Головєнки, Голов'ятин, Головки, Голоківка, Голівелі, Голівно, Головніця, Голов[ч]инці, Головінське. — Сун. найвіща або найпердніша частіна тіла живих істот; звєржих, стірних, привидя, отаман; стіжок цїрку або солі; початок (річки), верх (горі), горіний кінєць; ріділ (у книзі), Тимченко 548–550; colloq. башка, кабач, макітра, тїквa, Багмет 65; кїмтол, казанок, довбня, чердак, кебєта, Wd. лєпєта, маківка, макітра, рōзум, калїпїтра, Горбач 6, 12, 23.

PS. *golvá 'ts', IE. root **gal- 'naked', cf. Lith. galvà, Latv. galva, OPr. gollu Asg., Arm. glux 'head', Meillet Ét. 372, Berneker 1, 323–324, Преображенский 1, 139, Trautmann 77, Sławski 1, 292–293, Vasmer² 1, 429, Pokorny 349–350; see also гол, гóлий; ге. accent cf. Шевельов 68–69.

Головосік, also Npl. Головосіки, arch. Главосік 'feast of the beheading of St. John the Baptist', ModUk. — Сун. (свято) Усікновенія головї св. Ієдна Христїтеля.

A compound: голová (глава) and сікты, see s. vv.

гóлод 'famine, hunger, scarcity', MUK. голодомъ Isg. (1591), голоду Gsg. (1627 Беринда), голоди Npl. (XVIII c.), OES. голодъ (from OCS.: глады (XI c. Остр. ев.); BRu. і́лоад, Ru. і́лод, OCS. gladъ, Bu. Ма. глад, SC., Sl. glád, Cz., Slk. hlad, Po. głód, LoSo. glod, UpSo. hlód, Plb. gluod. — Deriv. голода́й, голо́ддя, голоде́чь, голод[н]івка, голод́вєка, голодні́ча, голодні́к, голодні́ця, голодні́й, голодні́ж, голод́вєчина, голод́к, голод́уха, голо́ден, голо́дний, голодні́[сє]нський, голода́ючий, голоду́ючий, [по]голода́ти, -ання, [по]голодува́ти, -ання, голоді́ти, ви́голодатися, ви́лоджувати[ся], голодомо́р; FN. Гóлод, Голоде́цький, Голодні́к, Голодні́й, Голодні́ж, Голодні́нка, Голодні́ця, Голодні́й, Голод́вєчина, Голодрáб[єць],

Голодрáбий, Голодрáбка; GN. Голод́сєво, Голод́єка, Голодкі́, Голодні́ця. — Сун. порожні́сть шлўнку, що викликає́ по́тяг до їжі; безхлї́б'я, брак жи́вєности; недостáча, брак чо́го (взагалі), Тимченко 553.

PS. *goldz 'ts', IE. root **gheldh-: **gholdh- 'to be greedy', cf. Skt. gardhas 'desire', Av. gərəda 'ts', Meillet Ét. 217, MSl. 14, 377, Trautmann 87–88, Pokorny 434, a. o.; according to Berneker 1, 320, Преображенский 1, 140, Fraenkel 136, a. o. here also: Lith. gardius, Latv. gards 'savoury, tasty', cf. Шевельов 617; invincible is the etymology of Machek, LF. 52, 342–344, connecting it with *želdzks, *žyati; cf. also his ED. 129 with the former, generally accepted, explanation.

голодрáнєць see гол, гóлий.

голодува́ти : голо́д.

голо́єдрїа 'holohedism, holosymmetry (said of crystal)', ModUk. — Deriv. голоєд́річний. — Subst. повно́стїнність (у кри́сталографїї), Орел 1, 214.

From Gk. hólōs 'whole, entire' and hédra 'seat; base, side, face', Орел 1, 214, Klein 1, 737, a. o.

голомо́зний see гóл, гóлий.

голо́мша 'Triticum Spelta L.: barley' (Makowiecki 380), ModUk.; Ru. ts; Deriv. голо́мшийвий, [о-, при-] голо́мшити, о-, при- голо́мшувати, -ання. — Сун. арна́йт[к]а, [в]оркіш, по́лба, сані́шша, сї́псєнь, та́тарка, Makowiecki, 1. c.

According to Vasmer² 1, 430, it is a compound: і́л[с]ий and -мша (from моx, ч. в.).

гóлос 'voice, sound, tone', MUK. голоса Npl. (1558), гóлось (1596 Зизаній, 1627 Беринда), гóлос (XVII c. Гептаглот 21), з'́ голосу (XVIII c.), гóлос (XVIII c. Інтерме-

дії 106), OES. *golosъ* (from OCS.:) гласъ (XI с. Остр. ев.); BRu. *golas*, Ru. *golos*, OCS. *glasъ*, Bu. *glas*, Sc. *glás*, Sln. *glás*, Cz., Slk. *hlas*, Po., LoSo. *glas*, UpSo. *hlás*. — Deriv. *golosó*[ч]к, *golosónько*, *golosína*, *golosíсько*, *вй-*, *напб-*, *рбз-* *голос*, *голосіння*, *голоснік*, *-ніця*, *голосність*, *голосування*, *голосу́ха*, *голосьба*, *о-*, *по-*, *голбска*, *о-*, *про-*, *-голбшення*, *голосний*, *голоснінький*, *-ко*, *голосно*, *голосістий*, *-тість*, *-то*, *голосовій*, *голосючий*, *поголбсний*, *приголосний*, *проголбшений*, *проголбшуваний*, *уголбс*, *вйголосити*, *з[а]-*, *на-*, *о-*, *пере-*, *п[р]о-*, *роз-*, *-голосити[ся]*, *ви-*, *з[а]-*, *на-*, *о-*, *пере-*, *п[р]о-*, *роз-* *-голбшувати[ся]*, *[по]голосні[й]шати*, *пере-*, *про-*, *голосувати[ся]*, *розголбшати*; *голосокъ* (XVIII с.), *голосби* Gsg. (XVII с.); FN. *Голбс* (pseudonym of *Голоскёвич*, Тулуб 230); GN. *Голосійв*. — Syn. *слуховé врэження*, *що приймається вйхом з повітряного оточення*, *звук*, *мóва*; *крик*, *гóмін*, *глас*, Тимченко 554.

PS. **golsz* 'ts', root **gal-* 'to shout, cry', cf. Lith. *garsas* 'sound', *galsas* 'echo', Osset. *galas* 'voice', ONor. *kall*, E. *call*, OHG. *kallôn* 'to speak loudly', perhaps here also Lat. *gallus* 'cock', cf. Meillet Ét. 217, MSL. 14, 373, Berneker 1, 323, Преображенский 1, 141, Trautmann 77, Skeat 86, Mikkola 1, 90, 138; 2, 188, Sławski 1, 292, Pokorný 350, Шевельов 617, а. о.; re. suffix *-sz* (like in *кóлос*) cf. Sławski, l. с.

Голбсько GN. *Holosko* (near Львів), Po. *Holosko*.

From orig. *Головсько*, see *головá*.

голбта : *гóл*, *гóлий*.

голсеял, also *гóльсиль*, AmUk. 'wholesale', first recorded in 1929. — Deriv. *голсеяльник*, *голсеялик*. — Subst. *оптóва крамніця*.

From E. *wholesale* 'ts', Білаш 190, Жлуктенко 122.

голуб 'pigeon, dove', MUK. *голубъ* (1554), *голубы* Aprl. (XVII с.), *голубъ* — *columbus* (XVII с. ЛСЛ. 48), *голуби* —

columbus (XVII с. Гептаглот 53), *голуба* Gsg. (XVIII с.), OES. *голрбъ* (XI с. Остр. ев.), *голубъ*, *голоуби* Npl. (XI с.), въ *голоубъ*; BRu. *голуб*, Ru. *голубъ*, OCS. *golrbъ*, Bu. *гзлзб*, Ma. *гулаб*, dial. *голаб*, *галаб*, SC. *goláb*, Sln. *golób*, Cz., Slk. *holub*, Po. *gołąb*, LoSo. *gólub*, UpSo. *hol'b*, Plb. *gólób*. — Deriv. *голубецъ*, *голубчи*[ч]к, *голуб[он]ька*, *голуббчка*, *-чок*, *голубаня*, *голубень*, *голубеньк[оч]ко*, *голубизна*, *голубина*, *-ний*, *-нець*, *голубіня*, *голубінка*, *голубіння*, *голуби́нь*, *голублення*, *голубнік*, *голубничок*, *голубця*, *голуб'я*, *голуб'ятник*, *голуб'ят[оч]ко*, *голуб'ятина*, *голубій*, *голубе́[се]нький*, *голубіснький*, *голубін[яч]ий*, *голубів*, *голубо*, *голуб'ячий*, *голублячий*, *голублівий*, *голубуватий*, *приголблівий*, *по-*, *при-*, *голубити[ся]*, *за-*, *по-*, *голубіти*, *голубішати*, *по-*, *голубкатися*, *приголблювати[ся]*, *голубокий*, *голубоцвітотий*, dial. *голубель*, *голубень*, *голубінка*, *голубій*, *голубоводий*, *голубо́[ч]к*, *голубушенки*; MUK. *голубецъ* (XVIII с.), *голубица* (XVI с.), *голубичиць* (XVII с.), *голубичка* (XVI с.), *голубка* (XVI с.), *голбчникъ* (XVII с. ЛСЛ. 48), *голубойки* (XVII—XVIII с. Интермедіі 75, 78), *голубчику* Dsg. (1747 Интермедіі 168, 169), *голубя* (XVI с.), *голубята* — *pipiones* (XVII с. Гептаглот 21), *голубиний* (XVI—XVII с.), OES. *голоубица* (XI с.), *голоубичиць* (XIV с.), въ *голубники*; FN. *Голуб*, *Голубецъ*, *Голубев*, *Голубинський*, *Голубицький*, *Голубіна*, *Голубков*, *Голубовський*, GN. *Голубече*, *Голубичи*, *Голубівчичи*, *Голубіца*, *Голубио*, *Голуб'ятин*. — Syn. *свійський птах родіни голубіних*, UPE. 3, 344.

PS. **golrbъ* (formed like Lat. *columba*, *palumbis*) 'ts', most probably derived from IE. root ***ghol-*: ***ghel-* 'yellow; green; grey; blue', cf. Lith. *geltas*, Latv. *dzeltis* 'yellow', Lith. *gelumbė* 'fine cloth', OPr. *golimban* 'blue', Meillet Ét. 271, Prelwitz BR. 22, 103–105, Berneker 1, 322–323, Преображенский 1, 142, Trautmann 101, Младенов 115,

Slawski 1, 312-313, Pokorny 429-431, a. o.; according to some linguists, e. g. Herne 90-91, the color-designation *голубий* developed secondarily from the name of the bird; less persuasive are the etymologies of Machek LP. 3, 103-104 (:IE. substrat term), Rudnicki LP. 6, 112 (: prefix *go-* and root *lab-*), a. o.; cf. also Vasmer² 1, 432-433, Шевельов 365, 519, 522.

голяндьєр SoCr. see улан.

гольпіна[ка] see гол, гольи.

гольгій see гульгій.

гомар see омар.

гѳмбички Wd. Npl. 'metal buttons', first occurrence: 1877 (Головацький 1, 81). — Subst. *металеві гѳмбички*. Origin obscure.

гомбру AmUk. see гумбрѳа.

гомеопатія 'homeopathy', ModUk.; BRu. *гамеопатія*, Ru. *гомеопатія* (since 1838), Po. *homeopátia*, etc. — Deriv. *гомеопатичний*, here also b/f. *гомеопат.* — Subst. *лікування мінімальними дозами таких ліків, які великими дозами викликали б симптоми хвороби*. Орел 1, 214.

From Gk. *homoiopateia* 'likeness in feeling, likeness in suffering', Орел 1, 214, АкСл. 3, 250, Skeat 275, a. o.

гомзати, гомзйти dial. see гѳмін.

гомлія 'homily; plain sermon, discourse', ModUk.; Ru. *гомлія*, Po. *homilia*, etc. — Deriv. *гомлієтика, гомлієрій*. — Subst. *церковне казання, що пояснює біблійний текст*, Бояків 113.

From Gk. *homillā* 'converse, meeting, assembly', Орел 1, 214, Skeat 275, Klein 1, 739, a. o.

гомілка, (rarely:) гомівка, dial. for голінка, see гол.

гѳмін, Gsg. гѳмону 'sound of talking, sound of voices, murmur; noise', MUK. гѳмонь, без' гѳмону (1596 Зизаній), гѳмонь (1627 Беринда), гѳмону Gsg. (XVII с.), гѳмонь (XVIII с.); Ru. *гѳмон*, Cz. *homon*, Po. dial. *gomon*. — Deriv. *гомінка, гѳмок, гѳмоніжа, гѳмінкий, гѳмонливий, -вість, гѳмонючий, -чість, [від-, за-, пере-, по-, про-] гѳмоніти*, dial. *гѳмоннява*; MUK. гѳмоню (1596 Зизаній, 1627 Беринда); FN. *Гомінко*; here also (perhaps:) *Гомза*; dial. *гѳмзати, гѳмзйти*. — Sup. *гам; гук людської мови, іалас, крікнява, шѳмлява*, Тимченко 559.

Of uncertain etymology; most probably it derives from PS. **gom-on-s* 'ts' with root **gom-*: **gam-* of o/p. origin, cf. also Ильинский РФВ. 43, 340-341, Brückner KZ. 45, 48, a. o.; see gam; less convincing is its derivation from ONor. *gaman* 'joy, gaiety', E. *game* advanced by Berneker 1, 326-327, Vasmer² 1, 436, a. o.; cf. Kiparsky 1, 27, Slawski 1, 316, a. o.

гѳмлєс, AmUk. 'homeless', first recorded in 1946. — Subst. *безгѳмний*.

From E. *homeless* 'ts', Білаш 191.

гомо- a compound-forming element 'homo-' in such words as *гомограф, гѳмолѳгія, гѳмоніти, гѳмопластика, гѳмосейста, гѳмосексуалізм, гѳмохрѳний, гѳмоцентричний*, etc.; ModUk. known to other Sl. as well. — Subst. (rarely) *одно-, е. г. гѳмогенний — однорідний, гѳмологічний — однозначний, гѳмофонія — одноголосість*.

From Gk. *hómos* 'one and the same, belonging to two or more jointly', Орел 1, 214, Klein 1, 739, a. o.

гомоніти: гѳмін.

гѳмрул 'home rule', ModUk. — Deriv. *гѳмрулер*. — Subst. *самоврядування; рефѳрма, що її допѳмалися*

ірландські націоналісти, прагнучи повної внутрішньої автономії для Ірландії, Бойків 113.

From E. *home rule* 'ts', Орел 1, 216, Бойків 113.

гoмcиk, AmUk. 'homesick', first recorded in 1942. — Subst. *що має тугу за домом*.

From E. *homesick* 'ts', Білаш 191.

гoмcтeд, also гoмcтaд, гoмштaд, гoмштaт, гoмштeд, гoмштeт, AmUk. 'homestead', first recorded in 1903 (Жлуктенко 123). — Deriv. *гoмcтeдeр, гoмcтeдник, гoмcтeдoвeць, гoмштaтник, гoмcтeдcький*. — Subst. *земля дарована поселенцям урядом, земельна ділянка для поселення*.

From E. *homestead* 'ts', Рудницький, УО 3 : 1, XV, Білаш 191, Жлуктенко 123, Роїк 78.

гoмyнкyлюc 'homunculus; little man, a manikin', ModUk.; Ru. *гoмyнкyл, гoмyнкyлyс* (since 1934). — Subst. *штучна людина, що її намагалися аляхеміки створити хемічними засобами в лабораторіях*, Орел 1, 216.

From Lat. *homunculus*, a dimin. form of *homo*, 'man', Орел 1, 216, Klein 1, 740, a. o.

гoнaди 'gonads; reproductive glands', ModUk. — Subst. *статеві залози, залози, що виробляють статеві клітини*.

From Gk. *goné* 'that which is begotten; offspring; that which generates, seed, semen; genitals; the act of generation; race, family', Орел 1, 216, Klein 1, 668, a. o.

гoндoлa SovUk. see гoндoль.

гoнiти 'to drive, chase; to pursue, run after; persecute' MUK. гонити (1575), гонили (1582), гонити — *abdicō* (XVII

с. Гептаглот 21), гоню : преслѣдую, наслѣдую, держюся (1627 Беринда), гоняти (XVIII с.), гонять (XVIII с.) гонити вѣтра въ полю (XVIII с.), горѣлку гонять (XVIII с.), ОУк. гонить (1347), гониль (1347), гонять (1422), OES. гонимъ бываше (XI с. Остр. ев.), гонити (XI с.), гонити (XIII с.), Ru. dial. *гонѣть*, OCS. *goniti*, Bu. *гoня*, Ma. *гoни*, SC., Sln. *góniti*, Cz. *honiti*, Slk. *honit'*, Po. *gonić*, USo. *gonis*, UpSo. *honić*. — Deriv. *ви-, від-, до-, з[а]-, на-, об-, пере-, під-, по-, при-, про-, роз-, у- гoни-ти[ся]*, along with iter. forms based on *гoняти*, q. v. see also гiн, гнати; furthermore: *гoнѣння, гoнiння, гoнiнник, гiнѣць, гoнѣць, гoнѣтвa, -тель, -телькa, -тельствo, гoнѣця, гoнѣй, гoнка, гoнѣк, гoнѣчий, гoнѣло, гoнѣкo, гoнѣшний, гoнѣий, гiнѣий від-, пере-, по-, при-, роз-, гiн, до-, по-, гoнь, до-, на-, по-, про- гoня, гoнiнни, гoнѣнка, гoнѣгoни, гoнѣяло, гoнѣяльни[чо]к, гoнѣяльнѣський, гoнѣкa, гoнѣть, гoнѣчак, гoнѣчка, гoнѣнець, по-, при-, про-, гoнѣч, гoнѣнонькa, гoнѣн, роз-, гoнѣчa, з-, пере-, при-, гiнний, -но, гoнѣштий, гoнѣцeм, гoнѣшнѣмo, гoнѣшчий, гoнѣтeр, MUK. гoнѣтель (1596 Зизаній), гoнѣтвa Asg. (XVI с.), гoнѣтвы NpI. (XVII—XVIII с.), гoнѣтвний (XVII с.), гoнѣтвелькoю Isg. (XVIII с.), гoнѣнѣ (1596 Зизаній, 1627 Беринда), гoнѣць (XVI—XVIII с.), гoнка (XVIII с.), гoнѣгoного Gsg (XVIII с.), гoнѣй (XVIII с.), гoнѣти (XVIII с.), OES. гoнѣнѣ (XI с.), гoнѣтель (XI с.), в... гoнѣ, гoнѣцa Asg., гoнѣмoм Isg. (1315), вѣ гoнѣ, FN. *Гoнѣць*, GN. *Гiнѣй*. — Syn. *гoнѣти, гoнѣшувати гiнѣти або гiнѣти пѣред собою; гoнѣшувати, гiнѣшувати, гoнѣти; гoнѣшувати в рух* що, Тимченко 560–561; *гoнѣти*, Деркач 50.*

PS. **goniti* 'ts' — an apophonic (e : o) formation of **ženp*, see гнати, cf. Шевельов 110.

гoнiомeтp, Wd. гoнѣмeтp (Кузеля 84) 'goniometer; an instrument for measuring angles', ModUk.; BRu. *гoнѣ-*

метр, Ru. *ио́ніометр*, etc. — Deriv. *ио́ніометрія*. — Subst. *при́клад ви́міряти ку́ті на́хили стіно́к криста́лів*, Орел 1, 216.

From Gk. *goniā* 'angle', *métro* 'measure', Орел 1, 216. Onions 405, Klein 1, 668, a. o.

гоні́т 'gonitis; inflammation of the knee', ModUk. — Subst. *запáлення ко́лінного сýглоба*.

From Gk. *gónu* 'knee', Орел 1, 216. Klein 1, 669, a. o.

-гонія a compound forming element '-gony' in such words as *космогони́я*, etc.; ModUk., known to other Sl. as well.

From Gk. *gónos* 'begetting or producing', Partridge 899, Klein 1, 650, a. o.

гоноба́, *гоноба́йти* see *гноба́йти*.

гоноко́ки, Wd. гоноко́ки (Кузеля 84) 'gonococcus; the micro-organism that causes gonorrhea', ModUk.; BRu. *го-нако́к*, Ru. *ионоко́ки* (since 1934), etc. — Subst. *бакте́рії, що ви́кликають ионоре́ю*.

From Gk. *gónos* 'that which is begotten, child, offspring; procreation; race, birth, descent; seed, semen, genitals' and *kókkos* 'kernel, berry', Орел 1, 216, АкСл. 3, 254, Klein 1, 669, a. o.

гоно́р, Wd. го́нір (Стрий; Надсяння, Пшеп'юрська 72), 'honour, respect, mark of esteem', MUK. гоно́рь (XVII c.); BRu. *го́нар*, Ru. *го́но́р* (since 1803), Po. *honor*, etc. — Deriv. *гонора́р, гонора́нт, гоноро́вий, гонорува́ти*; Wd. *гоно́рний* — *zarozumiały* (Falkowski-Paszyński 1, 16); PN. *Гоно́рній*. — Subst. *че́сть, до́бре ім'я́; перебі́льше по-чуття́ своєї́ гідно́сти, зарозу́мі́ість, ни́жа́*, Орел 1, 216.

From Lat. *honor* 'honour, dignity, office; reputation', Орел 1, 216, АкСл. 3, 254, Skeat 276, Klein 1, 741, a. o.

гоноре́я, Wd. гоно́рре, Кузеля 84, 'gonorrhea', ModUk.; BRu. *ганарэ́я*, Ru. *ионо́рре́я* (since 1803), etc. — Subst. *за́разли́ва хвороба́, що ї́ спричи́няють ионоко́ки*, q. v.

From Gk. *gónos* 'seed, semen' and *roîā* 'flux', Орел 1, 217, АкСл. 3, 255, Klein 1, 669, a. o.

го́нта see *го́нта*.

гонча́р, also *ганча́р*, Wd. ганча́йр 'potter, potmaker', MUK. гонча́р (1596 Зизаний), гонча́рь (1627 Беринда), гонча́р (XVII c.), гонча́рь, горнча́р (XVII c. ЛСЛ. 48), о гонча́ряхъ (XVIII c.), гонча́ри, гонча́рь Npl. (XVIII c.), OES. гръньча́рь, гръньча́ря Gsg. (XIII c.), гръньча́рь; BRu. *ганча́р*, Ru. *гонча́р*, OCS. *grъnъčrъ*, Bu. *grъnčar*, SC. *grnčara* F., Cz. *hlnčář*, Slk. *hlnčiar*, Po. *garncarz*, LoSo. *gjarńcaś*, UpSo. *horčēř*. — Deriv. *гонча́ренко, ионча́рик, ионча́рин, ионча́риха, ионча́рище, ионча́ри́вка, ионча́ри́вна, ионча́рка, ионча́рня, ионча́рство, ионча́рний, ионча́ровий, ионча́рський, ионча́рити, ионча́ровати*; see also *ганча́рка*; MUK. гонча́рня (1736), гонча́рнымъ Isg. (1791), гонча́рское (XVI c.), гонча́рский (XVII—XVIII c.), гонче́реве (XVI c.), OES. гръньча́рска, горньча́рский, FN. *Гонча́р, Гонча́ренко, Гонча́рик, GN. Гонча́риха, Гонча́ри́вка, Гонча́рка*. — Sup. *той, що ро́бить гли́няні (чере́п'яні) ви́роби*, Тимченко 562; MUK. скуде́льникъ (1596 Зизаний), скуде́льникъ (1627 Беринда).

From **горича́рь* with lapse of *-n-* between consonants, Преображенский 1, 145, Ильинский ЗИФВ. 7-8, 62; PS. **grъnъčar* — nomen agentis of *grъnъ*, see *горн*.

ron! interj. imitating the sound of a jump, bounce, skip: 'hop!', ModUk., BRu. *ts*, Ru. *ron!*, SC. *hōp!*, Cz., Slk., Po. *hop!* — Deriv. *го́плі́!*, *го́пе[а]!*, *гон-гон!*, *го́ні!*; *гопа́к, иопа́чок, го́пнути[ся]*, *го́пкати*, *-ання*, *го́пцяти*, *-ання*, *го́пкува́ти*, *-ання*, *го́пуюва́ти*, *-ання*; FN. *argot*

Brückner 135 (: **grbā* and **gora* 'hill, mountain') as well as those of Pokorný 460–461 (: **gruda* 'clod') and Machek 144 (: Lat. *fāstus* 'pride, arrogance' and G. **stulta*, ModHG. Stolz 'pride'); cf. also Sławski 1, 405, Шевельов 88.

Горді́й PN. 'Hordij', MUK. Го[р]де[и] (1584 АКЖМУ 85), Го[р]дея Gsg. (1584, 113 *ibid.*), Го[р]дѣ[м], Гордеемъ Isg. (1584, 126 *ibid.*), Горді́й (1627 Беринда); BRu. *Гардэй*, Ru. *Горді́й*. — Deriv. *Горді́йко*, *Горді́йчик*, *Горді́йович*, *Горді́єна*, *Горді́йцюзь*; FN. *Горді́йко*, *Горді́йчук*, *Горді́євський*, *Горді́єнко*, *Горді́єв*, *Горді́юк*; here also: *Горді́єв в'їзюл*.

From Gk. *Górdios* 'one who offers', Pape 1, 258.

гóрдов 'tub, vat, barrel', MUK. u hordovah, hordovi Npl. (XVI—XVIII c. Дуже StSl. 7, 164). — Subst. *бóчка*, Гнатюк ЕЗБ. 30, 337.

From Hg. *horád* 'ts', Дуже, 1. c.

gópe 'grief, sorrow, distress, misfortune', MUK. *gópe* (XVI—XVII c.), *горе* — *vae* (XVII c. ЛСЛ. 48), *горе* (XVIII c.), OES. *горе* (XI c. Остр. ев.), *горѣ*; BRu. *гóra*, Ru. *горе*, OCS. *gorē!*, SC. *gòra* 'epilepsy', Sln. *gorjē*, Cz. *hoře*, OPo. *gorze* (XV c.). — Deriv. *гóренко*, -*ечко*, *гóровати*, -*ання*, *гóревісний*, -*ість*; MUK. *горенко* (XVIII c.), *гóресть* (1596 Зизаний), *горевати* (XVIII c.), OES. *горесть* (XI c.), *горезопѣти*, *гореепископъ*; PN. *Гóреплáв* (< *Горислáв*, see *goriti*), FN. *Тамнігоре*; GN. *Гóренка*, *Гóревичі*. — Суп. *бідá*, *лі́хо*, *сум*, Деркач 52; MUK. *горе* : бѣдá! (1627 Беринда), бѣдá — напасть, искушеніє, увы, *горе*, уфѣ (XVII c. Синонима 139).

Derived from **gorēti*, see *goriti*; orig. meaning : 'that what burns', like *печáль* : *некту́*, cf. Miklosich 73, Berneker 1, 133, Pedersen IF. 5, 53, Vasmer² 1, 440, Sławski 1, 440, a. o.

горелье́ф 'high relief, alto-relievo', ModUk.; BRu. *гара́льеф*, Ru. *горелье́ф* (since 1803), etc. — Subst. *скульпті́ра*, *що виступає на більшу половину своєї гру́нті*, Орел 1, 217.

From Fr. *haut-relief* 'high relief', Орел 1, 217, АкСл. 3, 282, Onions 753, a. o.

горизóнт 'horizon', MUK. *горизонтъ* (XVII c.), *горызо́нт* (XVII c.); BRu. *гарызо́нт*, Ru. *горизо́нт* (since 1731), Po. *horyzónt*, etc. — Deriv. *горизо́нтáля*, *горизо́нтація*, *горизо́нтальний*. — Subst. *о́рбі́й*, *видно-ко́ло*, -*крі́й*, *бю́нд*, *небо-край*, -*схі́л*, *крайне́бо*; *кругола́д*; *перспекті́ви*, *ви́гляд на майбу́тнє*, Орел 1, 217, Матвієнко УМШ. 13 : 10, 72.

From Gk. *horizon* 'the bounding or limiting circle', Орел 1, 217, АкСл. 3, 290, Skeat 277, Klein 1, 743, a. o.

gópi : *горá*.

горівка, **горілка** see *goriti*.

goriti 'to burn, glow, flame', MUK. *горѣло* (XVII c.), *горячо́г* Gsg. (1627 Беринда), *goriti* — *ardeo* (XVII c. Гептаглот 21), *горю́* — *ardeo*, uror, Nagro (XVII c. ЛСЛ. 49), OES. *горѣти* (XI c.), *огнь горящъ*; BRu. *гаре́ць*, Ru. *горѣ́ть*, OCS. *gorēti*, Bu. *gorá*, Ma. *gorpi*, SC. *gorjeti*, Sln. *gorēti*, Cz. *hořeti*, Slk. *horieť*, Po. *gorzeć*, LoSo. *gorjeś*, UpSo. *horieć*, Plb. *güöré-sa*. — Deriv. *вiгоріти*, *від-*, *до-*, *з[а]-*, *на-*, *об-*, *пере-*, *п[р]о-*, *при-*, *роз-*, *у-* *горіти[ся]*, *ви-*, *від-*, *до-*, *з[а]-*, *на-*, *об-*, *пере-*, *п[р]о-*, *при-*, *роз-*, *у-* *горя́ти[ся]*, *вiгорі́лий*, *за-*, *до-*, *об-*, *по-*, *при-* *горі́лий*, -*ість*, *зобра́ний*, *горю́чий*, *горю́чий*, -*ість*, *горі́лка*, *горі́л[ь]ча́ний*, *горі́лочний*, *горі́лий*, *горі́льня*, *горі́льня*, -*очка*, Wd. *горі́вка*, *горі́вонька*, -*очка*, *горі́льня*, *горі́ння*, *за-*, *по-* *горі́лець*, *погорі́льсько*, -*ище*, *погорі́лля*, Wd. *горі́чка*, *го-*

риши, горидуб, горюдуб, горі-віт, -світ, -цвіт, горихвістка, here also гарячий, віркий, вірний, віре, вірти, вірно, жар, and deriv.; MUK. горѣлый (XVII—XVIII с.), горилка (XVI—XVII с.), горѣлка (XVII—XVIII с.), горѣвка (XVIII с.), горѣлочка (XVIII с.), горилчаний (XVI с.), горилочный (XVI с.), горѣлочный (XVIII с.), горѣлочный (XVIII с.), горючий (XVII с.), OES. горюще; PN. Горислава[а]; FN. Горілий, Погорілий, Погорілийник, Гориславич; GN. Горінь, Горінець, Горішка, Горіничі, Погоріла, Погоріле, Погорілець, Погорілівка, Погорільці. — Суп. палітисся; (сильним вогнем:) паліти; (спалюючи полум'ям:) палажотіти, палажотіти; (без полум'я, слабо:) жевріти, пліти, жарити, Деркач 52, 67.

PS. *gorēti 'ts', IE. root **guh-: **guh- 'warm, hot', cf. Lith. gāras, Latv. gars 'vapour', OPr. garreiwingi 'burning', Skt. gharma 'heat of fire, glare', Gk. thermós, Lat. formus, 'warm', Arm. jer 'warmth', Alb. zjarr 'fire', Goth. warrjan 'to warm', E. warm, etc., Berneker 1, 233–234, Преображенский 1, 150–151, Trautmann 79, Brückner 151, Machek 139, Sławski 1, 322–323, Fraenkel 134–135, Георгиев 267, Pokorny 493–495, Шведельов 34, 59, 514–155, а. о.

gorix, dial. [v]orix (Желеховський 1, 120, 575), йоріх (Київщина JBR.) 'nut', MUK. на горѣх (XVIII с.), оріхы, орех — auellana; нух (XVII с. Гептаглот 39), волоски оріхы — iuglans; сагуон (XVII с. Гептаглот 19), орѣхи Npl. (1737 Интермедії), OES. орѣхи Apl. (XIV с.); BRu. арэх, Ru. орѣх, Бу. брез, Ма. брез, SC. òrah, Slu. òreh, Cz. ořech, Slk. orech, Po. orzech, LoSo., UpSo. worzech. — Deriv. [ɛ]орішок, горішенко, [ɛ]орішина, [ɛ]орішиник, горішанка, [ɛ]орішовий, горішковий, оріхан, оріхяр, -ка, оріхівка, орішанка, орішяр, орішярка, орішення, орішець, оріхолун, горішо-видний, -творковий, -творний, OES. орѣшиє (XII с.), орѣхоудопунъ

(XI с.), PN. Orіx, Orішок, FN. Orіx, Orіхівський, GN. Orіхів[ець], Orіхівка, Orіхівський, Orіхівчик, Orіхівщина, Orіхова, Orіхові, Orіхово, Orіхово-Василівка. — Суп. під рослін родини горіхових; сухий нерозквітий однонасінний плід у рослін, УРЕ. 3, 370–371.

PS. *orēxs 'ts', of uncertain etymology; some linguists connect it with Lith. riešas, riešutas 'nut', Latv. riēksts 'ts', OPr. buccareis 'beech-nut', Alb. are 'nut', Gk. árva 'ts', Miklosich 277 (: *rēxs), Geitler LF. 3, 40, Pedersen IF. 5, 53, Vondrak 1, 67, 355, Преображенский 1, 660, Hujer LF. 42, 146, Loewenthal WuS. 10, 157, Šmilaüer Nř. 26, 170, Trautmann 241–242, Brückner 382, Младенов 387, Fraenkel 731, а. о.; according to Holub-Kopečný 257 Sl. and Bl. forms go back to IE. root **rēks- 'to split' with reference to "a fruit which is eaten only when cracked, split"; Machek 341 connects it with ModHG. Esker, E. acorn, Du. aker; doubtful; some etymologists consider it a non-IE. word which came to some IE. languages from the Black Sea area, Schrader 1, 442.

горлявий 'diligent, assiduous, industrious', MUK. горлявях Gpl. (XVI с.), горлявого Gsg. (1623), горлявая (1665), горлявий (XVII с.), горлявий (XVIII с.), OUK. горлявях Gpl. (1443), BRu. гарлявы, Бу. горляве, SC. gōrliv, Cz., Slk. horlivý, Po. gorliwy. — Deriv. горлявість, -во, MUK. горляве, -во (XVII—XVIII с.), горлявць Npl. (XVIII с.), горлявість (XVI—XVIII с.). — Subst. пільний, обдільний, щирний, убожний, Тимченко 570.

Most probably from Po. gorliwy 'ts', Тимченко 1. с., Sławski 1, 320.

гѣрло 'throat' MUK. до горля (1496), горла Gsg. (1506), горло Nsg. (1541), го[р]ло (1583 АЖКМВ. 54), гѣрло (1596 Зизаний; 1627 Беринда), горло — guttur (XVII с. Гептаглот 21), горломъ Isg. (XVII с.), в горля (XVII с.), горла Gsg. (1736 Интермедії 113), до горла (XVIII с.), OES.

грѣло (XI с.), гърльмъ Isg. (XI с.), на горлѣ; BRu. *гърла*, Ru. *гърло*, OCS. (in deriv. only:) *grzlica, grzeličstvo*, Bu. *гърло*, Ma. *гърло*, SC. *grlo*, Slu. *grlo*, Cz., Slk. *hrdlo*, Po. *gardło*, LoSo. *gjařdło*, UpSo. *horđło*. — Deriv. *гърлечко*, *гърличко*, *гърла́й*, *гърла́нка*, *гърла́ння*, *гърла́нь*, *гърла́ха*, *гърла́ч*, *гърле́ць*, *гърлиця*, *гърличка*, *гърличник*, *гърляк*, *гърля́нка*, *гърла́[с]тий*, *гърловий*, *-ік*, *-іня*, *гърляний*, *[за]гърла́ти*, *гърля́нати*, *гърлоде́р*, *гърлорі́з*, *гърлохо́ват*, see also *гърло*, *гърло́*; MUK. горлованье (XVI—XVII с.), горловали (XVIII с.), горловый (XVI—XVIII с.), горляному Dsg. (XVII с.), горлица (XVII—XVIII с.), двое горличокъ (XVI с.), OES. грѣлисть; горлица (XII с.), два грѣличища (XI с. Остр. ев.), FN. *Горленко* (also pseudonym of В. *Писнячівський*, Тулуб 230); MUK. Горл[ич]енко (1649 Реестра 5); GN. *Горлієва* (since 1867: „Гірничий інженер П. Горлов першим заклів тут вугільну шахту. Його ім'ям і названо місто,” НіЖ. 12, 17), *Горлієвський шахтар*. — Суп. *частіна* *стравного проводу* *поза піднебінням*, *передня частіна ший*, (colloq.:) *пеліка*; (figur.): *пиття*; *життя*, *голов*, Тимченко 570–571; (dial.): *вікно́*, *оте́ір по́греб* (Сумщина), Дорошенко ДБ. 9, 106.

PS. **gъrlo* < **gъrdlo* 'ts', IE. root ***guer-*: *gur-*, cf. Lith. *gurklis* 'Adam's apple', OPr. *gurcle* 'throat', for other correspondences see *жърти*; Meillet Ét. 316, Miklosich 63, Berneker 1, 369–370, Преображенский 1, 147–148, Trautmann 89–90, Brückner 134–135, Mikko 2, 160, Sławski 1, 257, Pokorny 474–475, Шевельов 88–89, a. o.

горма́н Wd. 'conical form of salt' (Романів), first recorded in the XX с. (Горбач 7, 38). — Subst. *стіжкува́то* *обформлена грудка со́ли* (*від гарма́нки* — *валка́, я́ким молотять на гарма́ні* — *току́, осман. harman*), Горбач, l. с.

Based on *гарма́н*, q. v.

гормо́ни 'hormones, endocrine gland secretion which stimulates functional activity', ModUk.; BRu. *гармо́н*, Ru. *гормо́ны* (since 1934), etc. — Subst. *речовини́, що їх виділяють залози внутрішньої секреції в кров і що мають властивість збуджувати або гальмувати різні функції організму*, Орел, 1, 218.

From Gk. *hormōn* 'that which urges or arouses', Орел 1, 217. АкСл. 3, 299, Klein 1, 743, a. o.

го́рн 1., **го́рен**, **го́рно**, Wd. also **го́рон** (Желеховський 1, 154) 'furnace, forge, hearth, potter's oven, oven for baking bricks' MUK. от горьна (1642), на два горны (1734), горнь (1736), OES. (in oldest records deriv. only:) *грѣнль* (XI с.), *гърнило* (XII с.), *въ горниль* (XIII с.), *въ грѣнили* (1271), *в горну* (1377); BRu. *го́ран*, Ru. *горн*, *горно́*, Bu. *гърне*, Ma. *гъне*, SC. dial. *grno*, (in Wd. deriv. only:) Cz. *hrnec*, *hrnek*, Slk. *hrniec*, *hrnok*, Po. *garnek*, dial. *gar*, LoSo. *gjařec*, UpSo. *hornec*, Plb. *gárnak*. — Deriv. *горни́ло*, *горни́льний*, *горна́р*, *горне́ць*, *-ня́*, *горня́т[оч]ко*, Wd. *горня́ка* (Желеховський 1, 153), *горный* [тко], *-ный* (Горбач 7, 37), MUK. *гор'нило* (XVIII с.), *горне́ць* (1627 Беринда), *горне́ць* — *горшекъ* (XVII с. Синонима 29), *горня* (XVIII с.), OES. *въ гър'ныци* (1073 Изб. Св.), *гърньцы* (XI с.); FN. Горновий, Горникевич, Горняткевич, Горницький; „Горно” — name of Uk. writers' group in 1929–1932; see also *ганча́р*, *гонча́р*, *горца́*, *го́рщик*, *горщо́к*, *га́р[н]е́ць*, *гарне́ць*, *га́риць*. — Суп. *ніч до випа́ювання*, Тимченко 573.

PS. **gъrnъ* 'ts', IE. ***gъhrnos* 'ts', cf. Skt. *gъrñá-* 'heat', Lat. *fornus* 'oven', for other congeners see *го́рті*, Meillet Ét. 444, Berneker 1, 371, Преображенский 1, 148, Brückner 135–136, Sławski 1, 259–260, Pokorny 493, Шевельов 470–471, a. o.

горн 2. 'horn (musical instrument)', MUK. *го́рніста* (Шелудько 1, 28), BRu. *ts*, Ru. *горн* (since 1847), Po. *horn*,

etc. — Deriv. *горніст*, Wd. *горністий* (Горбач 7, 38). — Subst. *ріг*; *труба*, *сурма*, *ріжок*, Бойків 114.

From ModHG. *Horn* 'ts'; Аксл. 3, 301, Горбач, I. с., Трубачев in Vasmer² 1, 442, а. о.

горнѣш see *gór[e]n*.

горніло, **гórно** see *gór[e]n*.

гórница see *gorá*.

горноста́й, горноста́ль 'ermine, winter weasel'; bird (PССтоцкий Slavia 5, 39), МУК. горноста́я Asg. (1552), горноста́я Apl. (XVII с.), горноста́ями, горноста́лями Irl. (XVIII с.), OES. *gor[o]nosta*, (later:) *горноста́ль*; BRu. *гарнаста́й*, Ru. *горноста́й*, -а́ль, dial. *горноста́ръ*, Bu. *горноста́й*, Slu. *gránosěl*, *granozelj*, Cz. *hranostaj*, dial. *chramostýl*, *chramostelj*, Po. *gronostaj*, dial. *gronostal*. — Deriv. *горноста́йовий*; GN. *Горноста́йека*, *Горноста́йніть*. — Syn. *хіжий ссавець родіни куніцевих*; *птах*; *щось, що стоїть як гора*, PССтоцкий I. с.

PS. **gorno-stajъ* 'animal which gets up against human aggressor' (: **gora*—**stasti*), Holub - Kopečný 132; other etymologists derive it from OLoG. **harmestagl*||**harmastal* 'tale of ermine', Шапиро ФЗ. 1872, 1 - 2, Горяев 75, Преображенский 1, 148, Шевельов Укр. засів 3, 105, а. о.; less persuasive are etymologies of Agrell BS. Lautstudien. 1919, 42 - 44 (: **harmno-staras*, cf. Lith. *staras* 'hamster'); Loe-wenthal WuS. 9, 180 (: **guornostós* 'dark brown'), Brückner 158 - 159 (: *gor-* 'to eat' and *stati* 'to stand'), Ильинский ИзвОРАС. 16 : 4, 7 - 8 (: о/р. **gornozati*, see UpSo. *hrono* 'speech'), а. о.; cf. also Berneker 1, 332, Брандт РФВ. 22, 123, Machek 143, Slawski 1, 352, Vaillant BSL. 52, 159, а. о.

горну́та Wd. see *корну́та*.

горну́ти, **гортáти** 'to rake (scrape) up, draw near (with a hand), gather together; to embrace, press affectionately

(to one's breast)', МУК. горну́ли (XVI с.), горну́ти (1621), горну́чи (XVII с.), горну́вь (XVIII с.); BRu. *гарну́ць*, Bu. *приизри*, SC. *grnuti*, Cz. *hrnouti*, Slk. *hrnúť*, Po. *gar-nąć*, LoSo. *kugarnuś*, UpSo. *wuhornuś*. — Deriv. *горну́тися*, *ви́горну́ти*, в-, від-, з[а]-, на-, об-, пере-, під-, по-, при- *горну́ти[ся]* along with iter. в-, ви-, від-, з[а]-, на-, об-, пере-, під-, по-, при- *гортáну[ся]*, *обгортка*, Wd. *гортóтка* (PM. 1, 401), горну́лися (1664), горнется (1691), горнутися (XVII с.). — Syn. *гребти*, *Дер-кач* 52; *збирáти*, *обійма́ти*, *тисну́ти*; МУК. *тягну́ти*, *привертáти*, *схили́ти*, Тимченко 573; *листа́ти*, Баг-мет 68.

PS. **gǝrṇṇti* < **gǝrṇṇti*, iter. **gǝrtati* 'ts', IE. root ***gr-* : ***ger-*, in Sl. extended with *-t-*, cf. Lith. *gurgulas* 'thickening', Gk. *ageirō* 'I gather', *agorá* 'meeting, market', further (based on ***gre-* : Lat. *grex*, *gregis* 'herd', Mlr. *grag*, Cymr., Bret. *gre* 'herd (of horses)', Berneker 1, 372, Trautmann 102 - 103, Fraenkel 178, Machek 145, Slawski 1, 259, Pokorny 382 - 383; see also *гóрстка*, *при-горщ[а]*.

горня́ see *gór[e]n*.

горобѣ́ш, dial. *горобѣ́й*, -ѣ́ль (Гринченко 1, 314), Wd. [г]воробѣ́ш, -ѣ́нь, -ѣ́ль (Желеховський 1, 121), МУК. *горобец* (XVIII с.), OES. (from OCS. :) *вработь* (1073 Изб. Св.), *вработь* Gsg. (1144), Late OES. *воробья* Gsg. (XIV с.); BRu. *вработѣ́й*, Ru. *воробѣ́й*, dial. *вработѣ́й*, Bu. *вработѣ́й*, Ma. *вработѣ́й*, SC. *vřabac*, Slu. *vřaběl*, Cz. *vřabec*, Slk. *vřab*, Po. *wróbel*, LoSo. *robel*, UpSo. *wrobel*. — Deriv. *воробѣ́чи[чо]к*, *воробѣ́нько*, *воробѣ́нь[тко]*, *воробѣ́нник*, *воробѣ́на*, -*инник*, -*нець*, -*ний*, -*нячий*, *воробѣ́чиха*, *вороб'я́*, *вороб'я́чий*, *воробѣ́чеподібний*, Wd. *воробѣ́йник*, *воробѣ́нний*, -*инка*, -*иця*, *воробѣ́й*, *вороб'я́чка*; FN. *Горобѣ́ць*, *Воробѣ́ць*, *Воробѣ́ський*, *Воробѣ́й*, *Воробѣ́йов*, *Воробѣ́вич*;

GN. *Горобійєвка, Гороб'їєвка, Горобіє, Воробіє, Вороб'їє[ка], Вороб'ї, Вороб'їє[ка], Вороб'їєво, Вороб'їєвичі*. — Сун. *pid nntāxīe rodinici tkāčikovux*, УРЕС. 1, 494.

PS. **vorbь* with dimin. **vorbyšь*, **vorbylь*, **vorbyesь* and (apophonic:) **verbь* 'ts', BS. root **uarb-*: **uerb-*, cf. Lith. *zvirblis*, Latv. *zvirbul[is]* 'ts', with initial *z-*, *z-* under the influence of o/p. words Latv. *zvandināt* 'to sound', Trautmann 342, Fraenkel 1328, Holub-Kopečný 422, a. o.; some etymologists connect it with Gk. (Hesych.) *hróvillos* 'bird', Schmidt KZ. 22, 317, Vasmer² 1, 352, a. o.; less persuasive are: Шахматов's reconstruction **hvorb-*, ИзвОРАС. 17 : 1, 288; Machek's connection with Goth. *sparwa*, ОНГ. *spara*, AS. *spearwa*, 'sparrow', cf. his ED. 573.

горобі́на : горобѣць.

Горобі́на, Горові́на or Горові́нова ніч, 'stormy night', ModUk. only. — Сун. *naródna názeva sílynoji ѿ тислѣвої нічмої грози з чѣстим грѣмом і блискавками*, УРЕ. 3, 378.

From *грозові́нна ніч* (see грім), f/e. influenced by *горобі́нна, горобій*; УРЕ., l. c., relates this name to **Горовін* a pagan deity like *Перун*; inconceivable.

гѣрод, arch. (from OCS.): град 'town, city; citadel', **гѣродъ** 'garden', MUK. (гѣродъ): въ гѣродѣ (1486), гѣродъ (1509), гѣродъ — castrum (XVII с. ЛСЛ. 49), у гѣродѣ (1662), гѣрод (1667), з гѣрода (1669), гѣродовъ Grl. (1683), къ гѣроду (XVIII с.), къ гѣродамъ (XVIII с.), (from OCS.): в' градѣ (XVI с.), гради Apl. (XVIII с.), (from Po.): крѣоди Npl. (XVIII с.), ОУк. гѣрода Gsg., гѣродовъ Gpl. (1352), гѣродъ (1375), на тыхъ гѣродахъ (1434), (from OCS.): града Gsg. (1429), (from Po.): гѣродъ, гѣродо (1388), OES. гѣродъ (945, XI—XV с.), (from OCS.): градъ (XI—XV с.), (гѣродъ): MUK. гѣроды Npl. (1596 Знаний), гѣрод (1665), за гѣродами (1675), на Хоминомъ гѣродѣ (XVIII с.), в гѣродахъ (1728), до гѣрода (1794),

(from Po.): гѣродъ (1731), OES. (from OCS.): в градѣхъ (1263), гради Npl. (XIV с.); BRU. *гѣрадъ*, arch. *гѣрадъ* 'town, city', *гѣрадъ* 'garden', Ru. *гѣродъ*, arch. *гѣрадъ* 'town, city', OCS. *gradъ* 'enclosure, citadel, town; garden', Bu. *гѣрадъ* 'town, city', SC, Sl. *grād* 'ts', Cz., Slk. *hrad* 'ts', Po. *gród* 'ts', Ca. *gard* 'ts', LoSo. *gród* 'castle', UpSo. *hród* 'ts', Plb. *gord* 'barn, shed.' — Deriv. (*гѣродъ*): *гѣродѣць, гѣродѣчок, гѣродѣкъ, гѣродин[а], гѣродієсько, гѣродієще, гѣродієльник, гѣродієння, гѣродовієкъ, гѣродієнник, -ика, -ієський, [за-, о-]гѣрѣжа, за-, пере- гѣрѣдка, ви-, на-, о[б]-, пере-, роз- гѣрѣджуванія, за-, на-, о-, пере-гѣрѣда, під-гѣрѣддя, підгѣрѣдня, гѣроднієчий, -нієчиза, гѣродовій, гѣродський, за-, на-, о[б]-, пере-, роз- гѣрѣжений, -нія, за-, о- гѣрѣджувальний, за-, на-, пере- гѣродний, за-, під-, пригѣродний, огѣрѣжний, ви-, від-, за-, на-, о[б]-, пере-, під-, при-, роз-, у- гѣрѣджувати[с]я, -гѣродити[с]я*, etc. (*гѣродъ*): *огѣродъ, [о]гѣродѣць, [о]гѣродѣнок, гѣрѣдчик, [о]гѣрѣд[ч]ик, гѣрѣддя, [о]гѣродієща, [о]гѣродієник, -нієця, -нієство, -нієцький, гѣрѣдовієнн, гѣрѣдиній, гѣрѣдній, [о]гѣродній, гѣроднієвати, гѣрѣдньо-баштанний, etc.* MUK. (гѣродъ): *гѣродѣкъ[ъ]* (XV—XVIII с.), *оу гѣродци* (XVIII с.), *гѣродяне* Npl., *гѣроджѣне* Npl. (XVIII с.), *надъ гѣродчанами* (1678), *гѣрожа* (1571), *гѣродієковъ* Gpl. (1691), *гѣродієще* (XV—XVIII с.), *гѣроднієство* (1613), *гѣроднієчий* (XV—XVIII с.), *гѣродія* (XVI—XVII с.), *гѣродовієчнн* Gsg. (1528), *гѣродовій* (XV—XVIII с.), *гѣродський* (XVI с.), *гѣродити, гѣрожити* (XV—XVIII с.), (from OCS. *gradъ*): *гѣрадський* (XV—XVIII с.), *гѣрадний* (1665), *гѣрадвий* (XVII с.), *гѣрадній* (XVI—XVII с.), (from Po. *gród*): *гѣродський* (XV—XVII с.), *гѣродський* (XVII—XVIII с.), OES. *гѣродієще, гѣродієчанин* (1389), *гѣродѣкъ, гѣродієнник, -нієца, гѣродієня, гѣродієчнн, гѣродієський, гѣродієчський, гѣродієць, гѣродіє-*

чанинъ, горожанинъ, (from OCS. *gradъ*.) градище, градох, градьникъ, -ица, градьныи, градьскыи, градьць, гражанинъ, -нскыи, гражданинъ, гражданыня, гражданьскыи, гражданство, градити (XII с.), (городъ:) МУК. городня мяти Gsg. (XVII с.), OES. (from OCS. *gradъ*.) градарь, градежь, градина, гражда; FN. *Городовёшко, Городёукий, Городіський, Загрьбський, Підгорбний, GN. Городёнка, Городёць, Городіще, Горбине, Городиця, Горбня, Городок, Горбодск.* — Syn. (*город*.) *місто*; (*город*.) *парк*; МУК. градъ : місто (1627 Беринда).

PS. **gōrdz* 'town, city', *gōrdz* 'enclosure, garden', IE. root ***ghordh-* : ***gherdh-* 'to enclose', cf. Lith. *gārdas* 'fold', Latv. *gārds* 'ts', Alb. *garth*, -*dhi* 'fence, enclosure', Ht. *gurtas* 'citadel', ToB. *kercien* 'palace', Lat. *urbs* (<**ghordhos*, cf. Георгиев IF. 56, 200), Goth. *gards* 'court, house, family', *garda* 'stable', OHG. *garto*, MHG. *garte*, ModHG. *Garten*, E. *garden*, etc.; 'enclosing' and 'enclosed space' are the fundamental ideas of the whole group of those cognates, cf. Kluge 106, Berneker 1, 330-331, Преображенский 1, 148-149, Trautmann 78-79, Brückner 157-158, Kiparsky 1, 103-108, Младенов 50-51, Sławski 1, 355, Pokorny 444, Шевельов 50, 142, 144, 147, а. о., see also нагорода, жёрдка.

гѣрон Wd. see gōr[e]n.

горѣх 'Pisum: pea', МУК. гороху Gsg. (1570), горохомъ Isg. (XVII с.), горѣхъ — pisum (XVII с. ЛСЛ), горохи (1673), горохъ (XVIII с.), OES. гороху Dsg. (1225); BRu. *гарѣх*, Ru. *горѣх*, Bu. *грах*, SC. *grāh*, Sl. *grāh*, Cz. *hrách*, Slk. *hrach*, Po. *hroch*, UpSo. *hroch*, Plb. *gorch.* — Deriv. *горох[о]виння, горохѣвка, гороховикъ, горохѣнка, горошин[к]а, горошокъ, горбѣво, горѣховий, горѣхвяний, горѣшкватий, гороховидний*, МУК. гороховини, Npl., в горохинах (XVIII с.), гороховые Apl. (XVI с.),

горошатый (XVIII с.), FN. *Горѣх, Горохѣвський, Горохѣвський, Горохѣвич, Горѣхов, Горѣшко, Гороховѣнка, цар Горѣх* (: *за царя Горѣха*) = *дуже давнѣ*), here also: *Покотігорошок* (in Uk. folklore, cf. Онацький 2, 237); МУК. Горохъ (1581 Тупиков 115), Гороховъ (1410 ibid. 522), Горошко (1609 ibid. 522), Горошковиць (1609 ibid. 522); GN. *Горѣхѣ, Горѣхѣвський, Гороховѣво, Горѣшки, Горѣщенко, Горохѣвський, Горохѣн.* — Syn. *бобѣва рослина; насіння її*, Тимченко 577.

PS. **gorxz* < **gorzs* 'ts', IE. root ***ghors-*, cf. Skt. *ghārgati* 'he grinds', *ghrṣta-* 'rubbed', and (based on ***gher-*) Gk. *kégros* 'millet, corn', *kárrys* 'roasted barley', *xérās, xérados* 'gravel', Lat. *furfur* 'bran'; semantic variety of cognates points to orig. meaning 'something grinded, rubbed'; only Lith. *garšas* 'goat's foot, gout-weed', Latv. *gārsi, gārsas* 'ts', refer to plants as in Sl. cf. Schrader 1, 257-258, Погодин РФВ. 50, 230, Фортунатов Archiv 4, 587, KZ. 36, 37, Matzenauer LF. 7, 189, Pedersen IF. 5, 54, Berneker 1, 231-232, Преображенский 1, 149, Trautmann 79-80, Brückner 157, Machek 143, Георгиев 1, 276, Sławski 1, 346-347, Fraenkel 138, Pokorny 439-440, а. о.

Горпіна, arch. Агрипіна PN. 'Норпуна, Ахрупуна, Agrippina', МУК. Агрѣф[и]на, Gsg. Горпины, Gsg. Агрѣфины Gsg. Горѣфины Gsg. Грефы Gsg. Грифины Gsg. (all in 1484 Пом'яник), Агрипіна (1627 Беринда); BRu. *Агрипіна, Ru. Агриппіна, Агрѣфіна, OCS. Агрипа, Агрипъ m* — Deriv. *Горпін[о]чка, Горпін[и]ця, Горпѣся, Горпѣша, Яреніна; FN. Горпінчик, Горпінюк; GN. Горпѣни.* — Syn. МУК. Агрипіна: Проста (1627 Беринда).

Of obscure etymology; frequently explained as 'one born with his feet foremost', Герус-Т. 57; prob. from Gk. *ágrios* 'wild, savage' or *ákratos* 'simple'.

бóрицик, бóцик, кóцик, пíцик (where *-šč-* does not belong to suffix).

горябина, горябка Wd. see орябка.

горячий see гарячий.

горячина, горячинна SoCr. 'funeral feast', first recorded in the XX c. (Дзєндзелівський 34). — Subst. *тpизна, поминки після похорону померлого*.

The word is connected with *горячий, гарячий*, q. v.; evolution of meaning: 'warm plates (served during the feast)' contrary to cold ones left for dead souls during Christmas, Pentecost and other holidays.

госанна see осанна.

госбенд, AmUk. 'husband', first recorded in 1963. — Subst. *муж*.

From E. *husband* 'ts', Білаш 194.

госіджек, AmUk. 'whiskey-jack', first recorded in 1949. — Subst. *pid máziv*.

From E. *whiskey-jack* 'ts', Білаш 194.

госбка dial. see осокá.

госпіталь SovUk. 'hospital', first recorded in 1941 (Кириченко 1, 353); BRu. *шпíтáль*, Ru. *госпиталь*, Po. *szpital*. — Deriv. *госпітáльний, госпітáлізація, -зувати, -зування*. — Subst. *лікарня, лікарня*; syn. Wd. *шпíтáль*.

From Ru. *госпиталь* 'ts', the ultimate source being LLat. *hospitale* 'large house, building for receiving guests' hence: 'one for receiving sick people', Skeat 278, АкСл. 3, 327, Hüttl - Worth 67, a. o.

госпітувати 'to attend lectures as an audit student (without credits)', first recorded in the XX c. (Кузеля 75);

Po. *hospitować*. — Deriv. *госпітування, госпітáнт[ка]*. — Syn. *відвідувати виклади як студент-іст*.

From ModHG. *hospitieren* 'ts', the ultimate source being Lat. *hospes* 'guest'.

госпóдaр, Wd. *госпóдaр* 'master of the house, host, proprietor, owner; husbandman; ancient Moldavian prince', МУК. г[c]дря (1458 ССМпз. 87), г[o]c[пo]д[а]рь (1488 ССМпз. 87), бсподару Dsg. (1482 ibid. 89), господаремъ Isg. (1453 - 1500 ibid. 89 - 90), господареве Npl. (1498 ibid. 90), господаръ Ipl. (1498 ibid. 90), господарехъ Lpl. (1496 ibid. 90), кгосподаръ (1644), кгосподар (1693), господар (XVIII c.), чрезъ господаря (XVIII c.), ОУК. господаря Gsg. (1370, 1386, 1395, 1400, 1448 ССМпз. 88), господара Gsg. (1431 ibid. 88), господаръ (1435, 1445 ibid. 88), бсподаря (1419, 1440 ibid. 88), госпáдари Dsg. (1386, 1403, 1448 ibid. 89), госпáдари Dsg. (1386 ibid. 89), госпáдарю (1388 - 1448 ibid. 89), бспáдарю (1388, 1433, 1450 ibid. 89), госпáдарю Dsg. (1444 ibid. 89), госпáдаревъ (1448 ibid. 89), госпáдаръви (1448 ibid. 89), госпáдаря Asg. (1386, 1411 ibid. 89), госпáдара Asg. (1437 ibid. 89), госпáдаръ (1435 ibid. 89), госпáдаремъ (1393 - 1448 ibid. 89 - 90), при госпáдарю (1395 ibid. 90), госпáдару Vsg. (1444 ibid. 90), госпáдари Npl. (1395 ibid. 90), госпáдари Npl. (1436 - 1442 ibid. 90), госпáдарми Isg. (1395 ibid. 90), OES. госпáдаръ (XI c.), госпáдарю (XI c.), безъ госпáдаря (1307), госпáдаря Gsg. (1351), госпáдаръ (1361), госпáдинъ Володиславъ... земль многихъ госпáдаръ (1389); BRu. *гаспадаръ*, Ru. arch. *господарь* (Vasmer² 1, 446), Bu. *господáр[ин]*, SC. *gospòdár*, Slv. *gospodár*, Cz. *hospodár*, Slk. *hospodár*, Po. *gospodarz*, UpSo. *gospodár*, LoSo. *góspodár*, Ca. *goespoedárz, wospodarz* (Brückner 153). — Deriv. *госпáдари[чо]к, госпáдaрeнькo, госпáдaркa, госпáдaр-ний, -ник, -ність, -но, госпáдaрствo, -ський, госпáдaрчий, госпáдaрити, -рeня, загоспáдaрити[ся], гос-*

подарювати, -ання, SovUk. *госпóрган*, *госпрозраху́нко́вий*, *госпрозраху́нок*, *госпчасті́на*, MUK. господарства Gsg. (1664), кгосподарный (XVII с.), кгосподарсько-го (XVII с.), OES. господарыни (XI с.), see also господін, гусудár, and abbr. сподár. — Syn. *хазяїн*, *головá dóму*; *власник*; *цар*, *владика*, *правитель*; *селянін*, Wd. *Гáз-дá*; *оуáдлива людина*, Шевченко 1, 148.

PS. **gospodary* 'ts', based on **gospody* see Господь, Berneker 1, 235, Преображенский 1, 152, Slawski 1, 324, Krogmann Festschrift Vasmer 257-258, a. o.; less persuasive is the etymology of Корш, Bulletin de l'Académie Imp. des Sciences de Pétersbourg 1907, 757-758, deriving this word from MPers. *gōspand-dar* 'sheep-owner', cf. Berneker l. c., Vasmer² 1, 446, a. o.

Господь Wd. Гóсподь, Gsg. Гóспода, Dsg. Гóсподові, arch. Гóсподу, Vsg. Гóсподи, Isg. Гóсподом, Lsg. в Гóсподі 'Lord, God', MUK. Г[оспод]ь (1596 Зизаній), Г[о]с[по]дь (1627 Беринда), о господѣ (1599), пред... господем (XVII с.), господь — dominus, herus (XVII с. ЛСЛ. 49), госбодь, пан — dominus (XVII с. Гептаглот 21), OES. господь (XI с. Остр. ев.), господии Gpl. ibid., господие Npl. (XI с.), Господи Vsg. (1226); Ru. *Госпóдь*, OCS. *gospody*, Bu., Ma. *gōspod*, SC. *gōspōd*, Slh. *gospōd*, OCz. *hospod*, Slk. *Hospodín*, Po. *gospodzin*. — Deriv. *Гóсподонико*, *Госпóдень*, *Госпóдний*, *госпóда*, *госпóдонька*, arch. *господін*, *господі́ня*, *господі́н[о]нья*, *госпожá*, *госпо́ся*, MUK. господин (XVI с.), господи́нь (1627 Беринда), господы́ня (1561), господини (1565), господі́ня (XVII—XVIII с.), господонку Asg. (XVIII с.), Господскія (XVII с.), господство (XVI—XVII с.), господовалъ (XVIII с.), господствую (XVI—XVII с.), господствовала (XVIII с.), госпоже (XVII—XVIII с.), OES. на госпóду (1270), госпóдо (1396), госпóдинъ, госпóдиничъ, госпóд[и]чъ, госпóдованьемъ, госпóдыня, Госпóдьня, госпóдськыи, госпóдствия, Госпóдь-

ство, госпожи Gsg., госпожинь, госпожька, госпожкнй, господоюще, FN. *Госпóдін*; MUK. Госпóденко (1654 Туликов 523). — Syn. *Бог*, MUK. пань (1596 Зизаній), пань — владыка... начальник, властелинь, обладай (XVII с. Синомима 171), пань... kýrios, Dominus (1627 Беринда).

PS. **gospody* 'ts' — a compound of uncertain etymology; the basic equation is this: **gosty-pod-ь* < ** *ghosti-potis* with change of *t* > *d* in the second element which is usually connected with Lith. *pàts* 'man', Skt. *páti* 'lord', Lat. *potis* 'strong, mighty', Gk. *pósis* 'husband', cf. Meillet Ét. 207, Berneker 1, 334-337, Преображенский 1, 151-152, Trautmann 208, Brückner 152, Machek 139, Slawski 1, 325-326, Pokorny 453, a. o.; the change of *t* > *d* is explained by Fraenkel ZfslPh. 20, 51-89, as influence of such words as **svobodь* 'free', **čeljadь* 'family', cf. (extensively:) Krogmann Festschrift Vasmer, 253-258; less persuasive are other explanations: kinship with Skt. *jās-pati*, Gk. *despótēs* 'tyrant', Richter KZ. 36, 111-123, Meillet MSL. 10, 139; borrowing from Goth. **gasti-faps*, Kluge Glotta 2, 55, or Lat. **hosti-potis*, Mikkola РФВ. 48, 274-276, cf. Kiparsky 1, 67, Vaillant RES. 28, 139-140, Sadnik-Aitzetmüller 238, Георгиев 267-268, Pisani WSl. 2, 200-201, Шевельов 367, a. o.

гостѣчь 'rheumatism', ModUk. only. — Subst. *ревматизм*.

From LLat. *ostitis* 'ts', Галли XII; cf. also Stankiewicz Word 11, 630.

госты́ня, госты́ти, госты́нница, гостю́вати etc. see гість.

гострѣй, Wd. острий, 'sharp, pointed, edged', MUK. з острыи дьяменты (XV с. Тимченко 849), остры — асер (XVII с. Гептаглот 40), в острыхъ волосы́няхъ (XVII с. Тимченко 300), по остроу камѣню (XVIII с. Тимченко 301), (first occurrence with *r*- in deriv.:) гострити (XVIII с.), OES. остръ (XI с.), острин (XI с. Остр. ев.), остро

під-, при- *готовляння*, за-, під- *готовлювання*, -вач, -вачка, за-, по- *готівля*, *заготівник*, -ниця, *заготівщик*, -щиця, *заготівельний*, -ник, *ві-*, *з-*, *на-*, *під-*, *при-* *готовлений*, -ність, *підготовлений*, -ник, -ниця, *на-*, *під-*, *при-*, *у-* *готований*, -ність, *заготовочний*, *за-*, *під-* *готовчий*, *віготуваний*, *з[а]-*, *на-*, *під-*, *при-*, *у-* *готовити[ся]*, *-готовляти[ся]*, *-готувати[ся]*, *за-*, *на-* *готовлювати[ся]*, *ви-* *готовувати[ся]*, etc., MUK. *готоваленку* Asg. (1728), *за готована* (1756), в *готовности* (XVII с.), *готівость* (XVI—XVIII с.), *готовизна* (XV—XVIII с.), *готовати* (XVI—XVIII с.), *готоватися* (XVI—XVIII с.), OES. *готовизна* (1073 Ізб. Св.), *готовасмь* (XI с.), *готовають*, *готован*, *готовити* (XI с.), *готовленіє*, *готово-словлено* (1073 Ізб. Св.), -*уміє* (XI с.). — Syn. *пристосблений*, *зрблений*; *що не важдється*, *схільний*, *охочий*, *ліден*, Тимченко 594.

PS. **gotovъ* 'ts', of uncertain etymology; according to Miklosich 75 and others it is connected with Goth. *ga-taujan* 'to fulfill'; this explanation is rightly rejected by Kiparsky 1, 28–29, Berneker 1, 338, a. o.; putting SL word cognate with Skt. *ghatayati* 'he finishes, completes', cf. Machek 140, does not explain it ultimately; most probably **gotovъ* comes from **gotъ* (> UpSo. *hot* 'preparation') with suffix -*ov-*, Sławski 1, 228; cf. also Brückner 153, Vasmer² 1, 448, Трубачев PF. 18 : 2, 153–154, Шведьов 48, 60, 283, a. o.

гóтуп see *готуп*.

гóтъа! interj. in chasing horses: 'away!, out!', ModUK. only. — Syn. *гѣтта!*, *гѣтьме!*

A compound *гóтъ-ма!*, the first part being a variant of *гѣтъ!*, q. v., PCStoцький 3, 153.

гоўголь, гоўгёръ, гоўгёръ SoCr. 'executioner, hangman', first recorded in 1898 (Гнатюк ЕЗб. 4, 237). — Subst. *кат*.

From Hg. *hóhér* 'ts', Гнатюк, l. c.

гоф Wd. 'court, castle', first recorded in the XX с. (Кузеля 75); Ru. *гоф-*, Po. *hof-* mostly in compounds of type *гофліверант*, *гофмайстер*, *гофмаклер*, *гофмаршал*, *гофрат*, etc. — Subst. *двір*, Кузеля, l. c.

From ModHG. *Hof* 'ts', Орел 1, 218, АкСл. 3, 347, PCStoцький 4, 213, a. o.

гохштáплер Wd. 'bluffer, imposter, smart Alec', first recorded in the XX с. (PCStoцький 4, 219); SC. *hohstapler*, Cz. *hochstapler*, Po. *hochsztapler*. — Deriv. *гохштáплерство*, -ський, *гохштáплерувати*. — Subst. *дурієствіт*, *авантюристик*, *хлестаків*.

From ModHG. *Hochstapler* 'ts', PCStoцький, l. c., Sławski 1, 422.

гоц! interj. 'hop!, jump!', MUK. *гоц!*, BRu. *гоц!*, Po. *hosc!*, *chosc!* — Deriv. *гоцáк*, *гоця!*, *гоцкати*, -ання, Wd. *гоцки* - *кльбоцки!*, *гоця!* FN. *Гоцáк*. — Syn. *гѣць!*, *гѣц!*, *гуц!*, PCStoцький 3, 151; Slavia 5, 42.

A primitive interj. expressing jump, PCStoцький, l. c., Brückner 172, Sławski 1, 422; see also *гѣц!*, *гуц!*

гóцул see *гуцýл*.

гóшитися SoCr. 'to threaten, menace', first recorded in the XX с. (Кириченко PM. 5, 85). — Subst. *нахва́літися*, *грози́тися*.

Perhaps from Hg. *hōs* 'hero; hero-like'.

Гóшів, Gsg. Гóшева, GN. *Нoshiv* (in Western Ukraine), ModUK; Po. *Hoszów*. — Deriv. *Гóшівський*, *Гóшівський*, *Гoшoватюк*.

From PN. *Гош* and this, in turn, from *Гордiй*, like *Ілiш* from *Ілiя*, *Тижiш* from *Тимотѣй*, *Яш* from *Ярослав*.

Гóша : *рість*.

гoйучий, гoйачий : гoйти.

гoя!, SoCr. гyя! interj. 'hey!', ModUk. only. — Syn. roй!
From roй-a!, see s. vv.

гра, arch. ігра 'play, game', MUK. гра (XVI c.; 1605), игри справуючий (XVII c. Синонима 155), игра — ludus (XVII c. Гептаглот 28), OES. игры Npl. (XI c.), на игру; BRu. ігра, Ru. игрa, OCS. игръ, Bu. и҃гра, Ma. и҃гра, SC. ігра, Sln. ігра, Cz., Slk., UpSo. hra, Po., LoSo. gra, Plb. jаgr-іса. — Deriv. ірiще, ірища, ірашка, ірати[ся], іра-ти, іранія, віірати, віді-, за-, пере-, н[р]о- ірати, ви-, віді-, за-, на-, пере-, н[р]о- іратати, відііратися, іраймісний, -вість, -во, іральний, іраній, ірач, довго-ірайний, MUK. іграти, віграти (XVII c. Гептаглот 28), игриско, игрилице (XVII c. Синонима 155), гранье (XVII c.), грати (XVII—XVIII c.), гратися (XVIII c.), OES. игрь (XI c.), игрилице (XIII c.), игранья (XI c.), игриште (1073 Ізб. Св.), въ игрушке, игрицы Npl. (1073 Ізб. Св.), игриници Npl., игринице; FN. Грач, MUK. Грачъ (1539 Тупиов 118), Грачъ (1541 ibid.), Грачко (1565 ibid.). — Syn. забава, Деркач 53.

PS. *yogra < *ygra 'ts', IE. root **aig- 'to vibrate, move' with a formant -r-, cf. Skt. ējati 'he moves', Gk. aigis 'aegis, shield of Jupiter; rushing storm, hurricane', OHG. eihorn, MHG. eichorn, ModHG. Eichhorn 'squirrel', a. o., Matzenauer LF. 8, 10, Berner 1, 422, Преображенский 1, 264-265, Trautmann 103, Slawski 1, 332, Pokorny 13-14, a. o.; less persuasive is its etymology by Потебня РФВ. 6, 150-153 (: Skt. yajati 'he adores god'); unacceptable is also Vasmer's explanation, cf. his ED.² 2, 332, connecting it with Lith. aikstyti 'to be capricious', Latv. aikstities 'to shout', cf. Slawski, l. c.; re. formant -r- cf. Meillet Et. 408-409, РССтцкий 1, 29, Doroszewski PF. 15:2, 277-281; iotation of the initial y- (i-) is extensively discussed by Шевельов 236-237, 441; Uk. гра < ігра, ірату < ірату as opposed

to ірашка, ірища depends on stress, see also ігla > гла (голка).

граб 'Carpinus betulus L.: hornbeam, yoke-elm, elmtree', MUK. грабына (XVIII c.), з... грабини (1720), OUK. на гра-би (1431), BRu. ts, Ru. граб (since 1790), Bu. забар (< *grabъ), SC. dial. grábar, Cz. habr, OCz. hrabr, Slk., UpSo. hrab, Po., LoSo. grab, Plb. grób. — Deriv. грабіна, гра-біще, грабу[чо]к, грабник, грабчак, грабовий, MUK. грабового Gsg. (XVIII c.); FN. Граб, Грабович, Грабо-вечський, Грабовський, Граб'янка; GN. Грабич, Гра-біс[ець], Грабіва, Грабів, Грабово. — Syn. карпан, клен, Makowiecki 84.

PS. *grab[r]s 'ts', IE. **grōb[h]os, cf. OPr. wosi-grabis 'spindle-tree', Latv. GN. Gruobina, Illyr. PN. Grābos, Grābōn, Umbr. GN. Grabovius, Berner 1, 343, Преобра-женский 1, 154, Trautmann 94, Vasmer ZfsPh. 10, 96, Loe-enthal WuS. 10, 154, Slawski 1, 332, Pokorny 404, a. o.; less persuasive is its derivation from гора 'mountain', Мла-денов Archiv 33, 11-12, (yet, cf. his ED. 95 connecting it with Lith. skrobilis, skrobilas 'elm'); according to Machek 119 it is a substrat-word related to Lat. carp-inus 'hornbeam'.

гpábap '[grave-]digger, undertaker', MUK. на грабары (1557-8), грабары Npl. (1562), грабари Apl. (1585), гра-барь (XVII c. ЛСЛ. 50), грабаровъ Gpl. (1713); Ru. dial. грабарь, Po. grabarz. — Deriv. грабаренко, грабаріона, грабарка, грабарство, -ський, грабарчук, грабарюва-ти, -ання, MUK. грабарские Npl. (XVIII c.), FN. Гpá-бар, Грабаренко, Грабарчук. — Subst. гpобокón, мо-гильник, Wd. погребник, копáч.

From MHG. grabere, ModHG. Gräber 'ts', perhaps via Po. grabarz, cf. Тимченко 595, Шелудько 1, 28, Преобра-женский 1, 153, Richhardt 55, a. o.; according to РССтцкий 4, 165, it comes directly from MHG.

гра́бити, грабува́ти 'to rob, loot, pillage, sack', **гра́бати** Wd. 'to rake, scrape', MUK. грабятъ (1551), грабить (XVII с.), грабили (1692), грабить (= грабити, 1725), OUK. граблено (1347), грабити (XV с.), OES. грабити (1073 Изб. Св.); BRu. *grābīcy*, Ru. *grābitse*, OCS. *grabiti*, Bu. *grābn*, SC. *grābiti*, Slu. *grābiti*, Cz. *hrabati*, dial. *hrabiti*, Slk. *hrabat'*, Po. *grabić* 'to rob; rake', LoSo. *hrabaś*, UpSo. *hrabać*. — Deriv. *ограбувати, позграбувати*, -ання, *грабунок, грабіж, -ний, -ник, -ництво, -ниця, -ницький, грабкій, грабелький, граблі, грабелъный, грабіл[ь]но, граблисько, -ище*, dial. *граблиця* (Дзєндзєлівський 232), MUK. грабанія Gsg. (XVIII с.), грабежъ, грабѣжъ (XV—XVIII с.), грабежство (XVI с.), грабление (XVII с.), грабежные Apl. (XVI с.), грабител[ь]ство (XVIII с.), грабиною Isg. (1529), грабли (XVII—XVIII с.), грабелный (XVIII с.), грабовати (XVIII с.), грабовникъ (XVIII с.), грабованье (XVIII с.), грабунокъ (XVIII с.), OES. грабежъ, грабежъникъ, грабителе Npl. (1073 Изб. Св.), грабление, грабля, грабливый; FN. *Граблѹк, Грабѹль* (pseudo)nom of C. Буда, Тулуб 230). — Syn. *гра́бати, загра́бувати*, Деркач 53.

PS. **grabiti*, **grabjē* 'ts', IE. root ***ghrōbh-*: ***ghrebh-* 'to seize, grasp', see гребті.

граблі see гра́бити.

гра́б'я dial., also гра́бля 'count', MUK. грабя (XVII—XVIII с.), Po. *hrabia*, OPo. *grabia*, Cz. *hrabě*, UpSo. *hrabja*. — Deriv. *грабіня*, MUK. *грабинеи* Gsg. (XVII с.). — Syn. *граф*.

From Po. *hrabia* 'ts' and this, in turn, from OHG. *grāvio*, *gravo*, Miklosich 76, Berneker 1, 379, Sławski 1, 430, Richhardt 55, a. o.; see also *граф*.

грави́лат see гравіля́т.

гравіта́ція see гравіта́ція.

гравію́ра see гравію́ра.

град 1. 'hail', MUK. град[ъ] (XVII с.), э' грады (XVII с.), граду Gsg. (XVIII с.), градъ (XVIII с.), OES. градъ (XI—XIV с.), BRu. ts, Ru., Bu. *grad*, OCS. *gradъ*, SC. *grād*, Cz., Slk. *hrád*, Po., LoSo. *grad*, Plb. *grad*. — Deriv. *градовий, градо- битий, -бий, -носний*, Bk. *градо- битъ, -бурник* (Кміт 50), dial. also *гряд* (cf. Грінченко 1, 333). — Syn. *водні опади в подібні ледових грудок, зерен*, Тимченко 597.

PS. **gradъ* 'ts', IE. root ***grōd-*, cf. Lith. *grāodas* 'frozen earth', Arm. *karkut* (< **ka-krut* < ***gā-grōdo-*), Lat. (with nasal infix:) *grandō* 'ts', Berneker 1, 344, Преображенский 1, 154, Trautmann 99, Sławski 1, 336, Pokorny 406, a. o.

град 2. see город.

градзи́лат see гравіля́т.

граді́ль, граді́ль see гряді́ль.

град[у]а́ція, гра́дус, граду́ювати see град[у]а́ція, гра́дус, граду́ювати.

граждáнка, граждáнский правопис 'hrazhdanka orthography' since 1708 in Ukraine and Russia. — Syn. *спро́щє-на, европе́йзова́на систе́ма кири́личного пи́сму́ству*.

From Ru. *граждáнка, граждáнская азбу́ка* 'ts', the ultimate source being CS. *граждáнский* 'civic, secular' (as opposed to 'church, ecclesiastical'), derived from *град*, see *город*.

гра́йворон, грак 'rook', ModUk. only. — Syn. *за́йворон*.

Both words are based on *за́йворон*, q. v., and f/e. influenced by *гра, гра́ти*, see s. v.; *грак* seems to be an abbr. formation of *гра́йворон*.

граймóнія dial. see гармóнія.

грак see грайворон.

грак! interj imitating the noise of knocking: 'knock!, tap!', ModUk. only. — Deriv. *гра́кати*, *-ання*. — Syn. *гряк!*, *грюк!*

An o/p. interj. related to *гряк!*, *грюк!*, cf. РССТощий 3, 152.

грам, Wd. грам (Кузеля 85) 'gram, gramme; metric unit of weight', ModUk.; BRu. *грам*, Ru. *грамм* (since 1803), Po. *gram*, etc. — Deriv. *гра́матом*, *гра́меквівалент*, *гра́маса*, *гра́ммолекула*. — Subst. *міра ваги в метричній системі*, Орел 1, 218.

From Gk. *grámma* 'that which is written; written character, letter; a small weight', Орел 1, 218, АкСл. 3, 361, Klein 1, 673, а. о.

грам-граф-лог, філ-гео-гoг — a mnemotechnic orthographical rule re spelling of -грам- (instead of -грам-), -граф- (in lieu of -граф-), -лог- (in the place of -лог-), -філ- (for -филь-), гео- (for geo-) and -гoг (instead of -гор), advanced by the author since 1938, cf. his *Український правопис і правописний словник*, Прага 1942, p. 26.

-грама a compound-forming element 'gram' in such words as *моногра́ма*, *телегра́ма*, etc.; ModUk., known to other Sl. as well.

From Gk. *grámma* 'that which is written', Partridge 899, Орел 1, 218, Klein 1, 673, а. о.

грама́тика 'grammar', MUK. грамматики Gsg. (XVI c.), грама́тика (XVII c.), грамматики Gsg. (1624), граматык Gpl. (1616), граматика (1627), грамматики Npl. (1738), OUK. грамматики Gsg. (1442); BRu. *грама́тыка*, Ru. *грама́тика* (since 1704), Po. *gramátyka*, etc. — Deriv. *грама́тик*, *грама́тка*, MUK. граматичок Gpl. (1663), граммати́ковъ Gpl. (XVII c.), граммати́цкіе (XVII c.),

безъ грамоти́кия (XVI c.). — Subst. *на́ука про будову мови, життя ї, зако́ни (морфоло́гія, синта́кса, то́що)*, Орел 1, 218; *кни́жка, що ма́є в собі нау́ку про вла́стиво́сті яко́го язика́; дру́га кни́ка в давни́х шко́лах*, Тимченко 598.

From Gk. *grammatiké* 'grammar', Орел 1, 218, АкСл. 3, 361, Тимченко 598, Klein 1, 674, а. о.

гра́мота 'writ, decree, edict, diploma', MUK. грамоту Asg. (XVII c.), грамотою Isg. (XVIII c.), грамоту Asg. (XVIII c.), грамота Nsg. (1730), по грамота́мъ (1731), OUK. съ сею грамотою (1341), грамоту Asg. (1386), OES. грамота (1229); BRu. *гра́мата*, Ru. *гра́мота* (since 1704), etc. — Deriv. *гра́мотка*, *гра́матний*, MUK. гра́мотникъ (1627 Беринда), грамотное (1481), OES. грамоти́цю Asg. (1125). — Subst. *урадо́вий лист*, Орел 1, 219; *писме́нність*; *акт*; (*духо́вна гра́мота*;) *духове́нця*, *тестаме́нт*; (*жа́лована гра́мота*;) *акт моско́вского ца́ря на приви́дї та має́тності*, Тимченко 598-599.

From Gk. *grámmata* 'that which is drawn or written, a written character, letter', Орел 1, 219, АкСл. 3, 365, а. о.

грамофо́н, Wd. грамофoн (Кузеля 85) 'gramophone; phonograph, an instrument for recording and reproducing sounds', ModUk.; BRu. *грамафо́н*, Ru. *граммофо́н* (since 1934), Po. *gramofon*, etc. — Subst. *апа́рат, що відтво́рює зву́ки му́зики або лю́дського го́лосу*, Орел 1, 219.

From Gk. *grámma* 'something written' and *phōnē* 'sound, voice', Орел 1, 219, АкСл. 3, 362, Klein 1, 674, а. о.

гра́на, гра́нь, dial. also грянь 'edge, border; (грань:) glowing coals', MUK. на чотыри грани (1489), гранми Ipl. (1570), гра́нь (1596 Зизаній), гра́нь (1627 Беринда), на три гранѣ (XVII c.), гра́нями Ipl. (1624), гра́нь (1731), гра́нь

(1765), OES. грании (1280), грань (1284), гряди (1391); BRu. (in deriv. only:) *граница*, Ru. *грань*, Ви. *грана*, SC. *grána*, Cz. *hrana*, Slk. *hran*, Po. *graj*, LoSo. *graj* UpSo. *hrai*. — Deriv. *границя*, *границка*, *гранка*, *гранчак*, *граняк*, *гряна*, *грянця*, *грянчик*, *гранчистий*, *гранчистий*, *грянний*, *грянничий*, *грянничий*, *грановати*, *грянчитися*, *грянчитися*, МУК. вь... *границах* (1496), *граничене* (1506), *граничныи* (1500), *грановатый* (XVII с.), *грановитое* (1627 Беринда), *граничатъ* (1633), *кграничные* (1649), OES. со всіми границами (1361); FN. *Грановський*. — Sup. *pi*, *кут*, *руб*, *край*, *де стикаються дві площі*; *межа*; *межові ознаки на дереві*, *зарубка*, *карб*; *межа*, *що поділяє площину на частини*; *їступ*, *артикъл*, Тимченко 601; *жар*, *розжарене вугілля*, Франко 12, 564; МУК. *оуголь*, *част*, *штука* (1627 Беринда).

PS. **grana*, **granjъ* 'ts', IE. root ***ghrō-* 'to stand out', cf. AS. *grani*, Oic. *gron* 'moustache', OHG. *grana* 'ts', MHG. *gran[e]* 'point of hair, moustache, fish-bone', ModHG. *Granne* 'bristle, own', Olg. *grend* 'moustache', Solmsen KZ. 37, 580, Berneker 1, 346, Преображенский 1, 155, Brückner 155, Sławski 1, 341, Pokorny 440, a. o.

граната see *граната*.

граніт, **граніт** see *граніт*.

граса, **грасувати** see *граса*.

грата see *грата*.

грати : гра.

гратулювати see *гратулювати*.

граф, Wd. *граф* (Кузеля 86), SoCr. *гроуф* (Гнатюк ЕЗБ. 4, 237), *гроф* (Наконечна-Рудницький 37), МУК. *гроф* (1760 Дуже StSl. 7, 168); BRu. *граб*, Ru. *граф* (since

1731), etc. — Deriv. *графство*, *графиня*. — Subst. *за сержантовича у Франції й Англії — королівський урядовець*; *нізніше — спадковий шляхетський титул*, Орел 1, 219.

From ModHG. *Graf* 'count, earl', Орел 1, 219, АкСл. 3, 374, Kluge 123, a. o.

-граф a compound-forming element '-graph' in such words as *екто́граф*, *геліо́граф*, *літеро́граф*, etc.; ModUk., known to other Sl. as well; re spelling see *грам-граф-лог...*

From Gk. *-graphos* 'to scratch, engrave, draw, paint, write, inscribe', Partridge 899, Орел 1, 219, Klein 1, 675, a. o.

графема 'grapheme', ModUk., Po. *grafema*. — Subst. *буква*.

From Gk. *grāphēma* (: *gráphein*) 'letter', Klein 1, 675.

графін 'water-bottle, carafe, decanter', ModUk., BRu. *графін*, Ru. *графин* (since 1790, yet in 1780 : *карафін*). — Deriv. *графинчик*. — Subst. *скляна або кристальна посудина з вузькою шийкою*.

From Ru. *графин*, the ultimate source being It. *caraffa* 'ts', АкСл. 3, 375.

графік, Wd. *графік* 'graph, diagram; plan, scheme', Wd. also 'graphic artist', ModUk.; BRu. *графік*, Ru. *график* (since 1863), Po. *grafik* 'graph, design', etc. — Deriv. *графіка*, *графічний*. — Subst. *схема, розпис, рисунок, що унаочнює кількісну залежність різних явищ та зв'язаних із ними процесів*, Орел 1, 219; (Wd.:) *майстер графіки, графік — мистець*.

From Gk. *graphikós* (: *gráphein*) 'pertaining to writing or drawing', Орел 1, 219, АкСл. 3, 374, Klein 1, 675, a. o.

графіт, Wd. графіт (Кузеля 86), 'graphite', ModUk.; BRu. *графіт*, Ru. *графит* (since 1838), Po. *grafit*, etc. — Subst. *кристалева відміна вуглецю (мін.), уживана у виробництві олівців, воєнних горючих, бритувальних, графітових фарб, тощо*, Орел 1, 220.

From ModHG. *Graphit*, coined by G. mineralogist A. G. Werner (1750–1817) from Gk. *gráphein* 'to write' (because this mineral was used for making pencils), Орел 1, 220, АкСл. 3, 375, Klein 1, 675.

-графія a compound-forming element '-graphia, -graphy', in such words as *географія, ідеографія*, etc.; ModUk., known to other Sl. as well. — Subst. (rarely) — *писання*, e. g. *фотографія* — *світлописання*; re. spelling see грам-граф-лог...

From Gk. *-graphia* 'description of', Partridge 899, Орел 1, 220, Klein 1, 676, a. o.

графка, [a]графка Wd. 'small clasp' (Стрий), first recorded in the XX c.; Ru. *аграф* (Vasmer² 1, 60), Po. *agrafka*. — Subst. *застібна шпилька*.

From Po. *agrafka* 'ts', the ultimate source being Fr. *agrafe* 'ts', Vasmer, l. c.

графо-, Wd. графо-, a compound-forming element 'grapho-' in such words as *графологія, графоман, графоманія, графометр, графоспазм, графостатика*, etc.; ModUk., known to other Sl. as well; re. spelling see грам-граф-лог...

From Gk. *gráphein* 'to write', Орел 1, 220, Klein 1, 675, a. o.

грація see грація.

грацька, Gsg. грацькови, Isg. грацьковльов SoCr. 'paved highway', first recorded in the XIX c. (Гнатюк ЕЗб. 4, 237), mapped by Дзензелівський 212 in 1960; Slk. *hrad-*

ská (cesta). — Subst. *мурована дорога, гостиниця*, Гнатюк, l. c.

From Slk. *hradská* < *hradská cesta* 'міська дорога або дорога, що веде до міста', Дзензелівський, l. c.; derived from *hrad*, see город.

грач : гра.

грєбінь, Gsg. грєбєня, rarely (from Ru.:) грєбень, Gsg. грєбня (Рильський 1, 66) 'comb; crest; summit, ridge', MUK. грєбнем Isg. (1676), грєбєнь (XVIII c.), грєбєнемъ (1688), на самом грєбєні (1627 Беринда), OES. грєбєні Npl.; BRu. *грєбєнь*, Ru. *грєбень*, -бня, Ву. *грєбен*, Ма. *грєбен*, SC. *grěbēn*, Sln. *grebēn*, Cz. *hřeben*, Slk. *hřebeň*, Po. *grzebień*, LoSo. *grjebjeń*, Plb. *grebén*. — Deriv. *грєбінєць, грєбінцище[чко], грєбені, грєбін[оч]ка, грєбінник, -ниця, грєбінчик, грєбенітий, грєбеністий, грєбінковий, грєбінний, грєбінцевий, грєбінч[с]тий, грєбенівий, грєбнівий, грєбєне-відний, -чєсальний*, Wd. *грєбінцище, грєбеняр, грєбенічка, грєбенюшка* (Желеховський 1, 158), MUK. грєбєнцѣ Npl. (XVIII c.), о грєбєнникѣхъ (XVIII c.), изъ грєбєнникѣхъ дѣлъ (XVIII c.), FN. *Грєбєнєцький, Грєбєнь, Грєбєнюк, Грєбінка*, MUK. Грєбєнєвъ (1609 Тупиков 524), Грєбєнкихъ (1495 Тупиков l. c.), Грєбєнниковъ (1500 Тупиков l. c.), Грєбінка (1649 Реєстра VII); GN. *Грєбєнів, Грєбєні, Грєбєник, Грєбєники, Грєбєнічка, Грєбінка*. — Суп. *знаряддя чєсати волосья; вєрхній край; шпиль, вєршюк; ряд горбію*, Тимченко 603.

PS. **grebēn*, perhaps from orig. **greby*, Gsg. **grebene* 'ts', the word is derived from **gre[b]ti*, see грєбті.

грєбля : грєбті.

грєбті, -бу -бєш, dial. also грєбсті (Желеховський 1, 158) 'to rake; to row; to hoof the ground (of a horse);

to root; to bury, lay in the earth', MUK. гребті (XVIII с.), also гребьсти (1648), гребучи (1648), гребут, гребсти (XVII с.), OES. гребъше (XI с. Остр. ев.), грети (XIV с.); Ru. *гребти*, OCS. *greti*, Bu. *греб*, SC. *grèbsti*, Cz. *hřestí*, Po. dial. *grześć*, *grzebe*, LoSo. *grjobjlo*, UpSo. *hrjěbto*, Plb. *grebliti*. — Deriv. *греб[у]вати*, *гребіти*, *візгребти*, *з[а]-, о[б]-, пере-, у- гребті[с]я*, *від-, до-, на-, під-, по-, про-, роз- гребті*, *нагребті*, *від-, до-, з[а], о[б]-, пере-, про-, у- грібати[с]я*, *ви-, від-, під-, по-, поза-, поз-, пона-, понід-, роз- грібати*, *нагрібати*, *погрібати*, *погребітис*, *гребання*, *гребелька*, *гребельюк*, *гребець*, *гребка*, *греблиця*, *гребло*, *гребля*, *гребня*, *гребовиця*, *гребчик*, *загріба*, *загребілля*, *погреб*, *погребар*, *погребельне*, *погребіця*, *погребіще*, *погребник*, *погребня*, *погребовина*, *пригребіця*, *гребельний*, *гребовицький*, *гребляний*, *загребельний*, *загребущий*, *погребний*, *погребовий*, MUK. *гребліся* (XVI с.), *погребіти* — *contumolo*, *tumolo* (XVII с. Гептаглот 42), на *гребелци* (1573), *гребці* (1627 Беринда), *греблице* (1595), одь *гребла* (1509), *гребло* (1627 Беринда), *греблю* *Asg.* (1541), на *гребницю* (1701), *погреб* — *exesuias* (XVII с. Гептаглот 42), *гребельная* (1742), *hrebennogo* (1545), ро(з)-*гребены*(и) (1582 АЖМУ. 43), FN., MUK. *Гребковъ* (1552 Туников 524), GN. *Гребелька*, *Гребельки*, *Гребля*, *Гребоводик*. — Суп. *ховати* (помёрлих); *громадити*, *збирати* *гравлями сіно* або *збіжжя*, Тимченко 604; (*сіно у вал:*) *валкувати*; (*сінкє* — *лопатою:*) *горніти*; *вєслувати*, Деркач 53.

PS. **greti* < **grebti* 'ts', IE. root ***ghrebh-* : ***ghrohb-* 'to catch, rake, rack', cf. Lith. *grėbti*, Latv. *grebt* 'to rack', Skt. *grā[ḥ]h-* 'to catch', *grbhndti* 'he catches', *grbhá-* 'seizing, seizure', Av. *grab-* 'to seize', ONor. *grāpa* 'to snatch, grab', Sw. *grabba*, E. *grab*, etc.; re. apophony in ***ghrohb-* see *grіб*, ***ghrōbh-*, see *грібати*, *грібити*; Uk. dial. *гребсти*

is a secondary form influenced by such words *вєсті*, *не-сті*, *пáсти*, etc.; Miklosich 76-77, Berner 1, 347, Преображенский 1, 157, Trautmann 95-96, Brückner 161, Vasmer² 1, 454, Fraenkel 1, 165-166, Sławski 1, 370, Pokorný 455, Шведьков 192, а. о.

гребёт dial. 'sand with crushed stone' (Нижне Подністров'я), first recorded in 1958 (Дзєндєлєвський ЛБюлетень 6, 42). — Subst. *нісók з щєбенєм*; *використовується при спорудженні і ремонті доріг*, Дзєндєлєвський, l. c.

Perhaps from Fr. *grève* 'coarse sand', Gamillscheg 488.

греботати, *греботіти* 'to cackle', ModUk. only. — Syn. *гєр'отати*, *гєр'отати*, *г'єтати*.

An o/p. formation, cf. *гєр'отати*.

гредá dial. see *грядá*.

грезёт see *грезёт*.

грёйдер see *грейдер*.

грейпфрут see *гройпфрут*.

грек 'Greek', MUK. со *греки* (1489), *греки* — *єллины* (XVI с.), *окром* *кгрековъ* (1602), *кгрекомъ* Dpl. (1680), *грекъ* (XVIII с.), *Грекъ* (1732), *грек* (1736 Интермедіі 115-119), OES. *грьчєски* (XI с. Остр. ев.), *грьчєскъ* (1073 Ізб. Св.); BRu. *гърк*, Ru. *грек*, OCS. *грькъ*, Bu. *гърк[ът]*, SC. Sln. *grk*, Cz. *řek*, Po. *grek*. — Deriv. *грекня*, *грекнінка*, *грекнізм*, *Греція*, *грецький*, *грецькувати*, *-ання*, Wd. *грієка*, MUK. *грекня* (1624), *Грециня* (1627 Беринда), *грецинь* (XVII с.), *кгрецинь* (XVIII с.), *грецький* (XVI—XVIII с.), *греческий* (1674 StSl. 5, 91), *грецини* Gsg. (XVI с.), *грекословенскую* *Asg.* (1626); see also *грэчка*: FN. *Грек*, *Грє[т]чин*, *Грєчко*, *Грєчєнко*; GN. *Грєчино*, *Грєчишино*. — Суп. *єллін*, *єллен*.

Borrowed from Gk. *graikós*, via Lat. *graeus*; this name was orig. given by Romans to Gk. colonists coming from *Graia* in Boeotia and settling in So. Italy, later it applied to every Greek; in this new sense the Greeks reborrowed *graikós* from Lat. (Aristoteles); в in Sl. *grьkъ* (< грек) comes from *e*, cf. *посі*: *пекр*, *вѣсѣра*: *вѣсѣрь*, Pedersen KZ. 38, 420-421, Berneker 1, 359-360, Vasmer² 1, 455, Skok SRev. 5-7, 76, Klein 1, 678, a. o.

греміти, гремотіти dial. see гриміти, гримотіти.

грєнджблї Bk. see гринджблї.

Грєція : грек.

грєць — deformed *гєрець*, see герць.

грєча dial. (Makowiecki 149), грєчка 'Polygonum Fagopyrum L.: buckwheat'; (грєчка: 'Uk. group dance', MUK. грєчи Gsg. (1778), грєчки Apl. (1558), грєчки коп сорок и пят (1572), грєчки стожокъ (1590), з грєчки грєчка (XVII с.), їна в грєчку скáчет... без мѣжа (XVIII с.), BRu. грєчка, Ru. грєч[к]а, грєчїха, Po. (from Uk.): *hreczka* (though in Masovia: *gryka*, cf. Sławski 1, 362-363). — Deriv. грєчєчка, грєчїска, грєчїх[а], грєчаний, -ницє, -нка, грєчаник, -ниця, Wd. грєчїско, compound: грєчкосїй; MUK. грєчиха (XVI—XVIII с.), грєчиха Gsg. (XVI с.), грєчь (XVIII с.), грєчаний (XVII—XVIII с.); FN. Грєчаний, -ик, Грєчка, Грєчїк, Грєчїха, Грєчєнюк, Грєчкосїй, MUK. Грєчєнюк (1649 Реєстра 1); GN. Грєчїна, Грєчїни, Грєчїска, Грєчїно - Митрофанїска. — Syn. рїд трав'янистої рослїни.

Derived from *грек* (scil. 'грєчка рослїна'), the plant being considered as *Greek* because of Gk. mediation in transplanting it into Ukraine.

грєче, грєчи, dial. also грєче (Желеховський 1, 170) 'well, bravely'; грєчий, грєчний, Wd. also грєчний (Желе-

ховський 1. с.) 'polite, kind, courteous', MUK. грєчи (XVI с.) грєчи, грєчний (XVII с.), грєчний (XVIII с.), грєчний (XVIII с.); Po. *grzeczny*; *grzeczny*, OPo. *krzeczny*, Slk. dial. *grečny*. — Deriv. грєчїсть, Wd. Грєчїсть. — Subst. до рєчі; дббрїї вдáчі; чємний, вїхований; при-стóйний, Тимченко 648.

From Po. *grzeczny*, *k rzeczy* (<*kъ rěci); *grzeczny* (< *krzeczny*), cf. ModUk. до рєчі, дорєчний; Miklosich 274, Brückner 162, Тимченко 1. с., Richhardt 117, Sławski 1, 369-370.

грєчка : грєча.

гриб 'Fungus: mushroom, fungus', MUK. грибовъ Gpl. (1604), грибы Npl. (1691), в грибахъ (VVII с.), грибы Npl. (1767); BRu. *гриб*, Ru. *гриб*, Bu. (in toponyms only:) Грїбец, Грїбєшница, Грїбїни, Sln. dial. *grīb*, Cz. *hřib*, Slk. *hřib*, Po. *grzyb*, LoSo. *grib*, UpSo. *hřib*. — Deriv. *гриб[о]к*, *грибовице*, *грибїи*, *грибїиця*, *грибїий*, *гриб-кобий*, *грибовїдний*, FN. Грїб, Грїбак, Грїбань, Грїбáрко, Грїбїий, Грїбик, Грїбієський, Грїбїєський, Грїбїичук, Грїбóрський, MUK. Грїбович (XIV—XV с. Kuraszkiewicz 155), GN. Грїбїха, Грїбовиця, Грїб-ківка, Грїбківка, Грїбова Рудня, Грїбовáха; see also грїба. — Syn. *цубá* (Тимченко 606).

PS. **gribъ* 'ts' of uncertain etymology; some etymologists connect it with *лїма* 'tree fungus', Brückner KZ. 46, 235, Sławski 1, 373, Moszyński JP. 36, 196; according to Loewenthal, Archiv 37, 384, it is connected with Lith. *grėbti* 'to catch'; Petersson 12 connected it with PS. **gřrbъ*, see рорб; Jakobson, Word 8, 387, with PS. **gribati* > **greti* 'what pushes out of the earth'; less persuasive is Machek's explanation: **skripъ* > **skripati*, cf. his ED. 148; the word seems to go back to IE. root ***geri-* 'to grow', cf. also Меркулова, Эт. 93-95, Pokorny 390.

цйка, Грицаківка, Гриценки, Гріція, Гріціяка, Гріциці, Гріцьки, Гричкова, Грішки, Грішківці, Гріщенно, Гріщинці; — Syn. МУК. чуйний, осторб[жн] а[ль]бо бодрь, остроумень (1627 Беринда).

From Gk. Γρηγόριος < Grēgorios: grēgoros 'watchful', Pape I, 260, Whitcombe 62, Сімович On UVAN 34, 12 - 13, Петровский 91, see also УМШ. 7:3, 75; frequency in 1484:61, cf. Герус-Т. 66.

григіль Wd. see гряділь.

грид́ dial. see гряд́.

гридень 'member of гридь — princely retinue', МУК. гридьмъ Dpl. (XV с.), гри(д)но Dsg. (1582 АЮКМУ. 42), OES. гридь (XIII с.), отъ гридей (XIV с.); BRu. *грьдзь*, Ru. *грьдь*. — Deriv. *грьдница*, МУК. гридница, гридня (XVI с.), OES. гридинъ, гринь, гридьба, гридница, гридня. — Subst. *княжий воін*, Тимченко 607; *нижча верства княжої дружини*, Франко 9, 470.

From ONor. *gridhi* 'friend, [body-] guard' (: *gridh* 'refuge'), Miklosich 78, Berneker 1, 352, Преображенский 1, 158 - 159, a. o.

грі́жа see the following entry.

грі́зти 'to gnaw, nibble, corrode, bite; to crack', МУК. гризло (XVI с.), гризти (1673), гризіти — *rodo* (XVII с. Гептаглот 151), гризѣть (XVII с.), грізти (XVIII с.), гризуть зубами (XVIII с.), OES. гризѣть (1076 Ізб. Св.), гризаше (XII с.); BRu. *грізці*, Ru. *грізѣть*, OCS. *grysti*, *gryzati*, Bu. *grizá*, Ma. *grize*, SC. *gristi*, Sl. *gristi*, Cz. *hrýziti*, *hrýzat*, Slk. *hrýzť*, Po. *gryźć*, LoSo. *gryzaś*, UpSo. *hrymzác/hryzác*. — Deriv. *грізти[ся]*, *від-*, *до-*, *з[а]-*, *на-*, *об-*, *пере-*, *під-*, *н[р]о-* *роз-* *грізти[ся]*, *грізнýти*, *вігрізти*, *ви-*, *від-*, *до-*, *з[а]-*, *на-*, *об-*, *пере-*, *під-*, *по-*, *про-*, *роз-* *грізати[ся]*, *-ання*, *гріз[á]*, *згріза*,

грізанінна, *грізотник*, *гріз[от]нй*, *грізѣчка*, *[з]грізѣ́та*, *грізѣще*, *грізень*, *грізн́н*, *-ка*, *грізѣ́чка*, *грізь*, *грізѣ́ка*, *грізння*, *ві-*, *від-* *грізок*, *підгрізень*; here also *гріж[а]* (<**gruzj[a]*), *гріжник*, *грізотний*, *грізький*, *-ко*, *з-*, *на-*, *об-*, *по-*, *роз-* *грізеный*, МУК. *грізля* (XVII с.), *грізене* (1627 Беринда), *грізоту* Ags. (1794), *грізь*, *грізь* (XVII—XVIII с.), *грізливыми* Ipl. (1691), OES. *грізаемии* (1076 Ізб. Св.), *грізани* (1073, 1076 Ізб. Св.), *грізоущюся*, *грізѣся* (XV с.), *грізью* Isg., FN. *Грі́за*, *Грізодѣ́б*, *Огрі́зло*. — Syn. *гладѣти*, *жусѣти*, Багмет 69; (*горіхи*, *сім'я*.) *жу́зати*, (*шашиль дѣрево*.) *мочѣти*; (*грізтися*.), *сварѣтися*, Деркач 53.

PS. **gryzti* (not **grysti* as in Berneker 1, 359, followed by Sławski 1, 364) 'ts, IE. root ***gwrūgh-* : ***gureugh-* 'to chatter (of teeth); gnaw', cf. Lith. *gráužti* 'to gnaw', *su-gráužinti* 'to destroy', Gk. *brýxō* 'I chatter with teeth', OIr. *brōn* 'grief', perhaps also Goth. *kriustan* 'to gnash, crunch', Miklosich 80, Berneker 1, 359, Преображенский 1, 163 - 164, Trautmann 100, Sławski 1, 364, Fraenkel 165, Pokorny 485 - 486, a. o.

грім 1. see гриміти; 2. see грим.

грімáса see гримáса.

гримі́ти, dial. гремі́ти (Желеховський 1, 158), гримі́ти, гримст́ (JBR.) 'to thunder, roar', МУК. гримѣло (XVII с.), гримит (XVIII с.), OES. гръмѣти; BRu. *грьмѣць*, Ru. *грьмѣть*, OCS. *grzměti*, Bu. *grzmi*, SC. *grmje-ti*, Sl. *grmēti*, Cz. *hřmēti*, *hřmiti*, Po. *grzmieć*, Plb. *grámé*, *grámat*. — Deriv. *гріміння*, *загриміти*, *вігріміти[ся]*, *нагриміти[ся]*, *грімжотіти*, *грімжчий*, *грімжій*, *грім[ж]отлїговій*; here also *за-*, *на-*, *по-* *грімжати*, *грімжотати*, *-ання*, *грімжотіти*, *-іння*, *грімжнути*, *ви-грімжати*, *відгрімжюватися*, interj. *грім!*, Wd. b/f. *грім*, *грімжотіти*, *грімжчий*, *загрімжти*, *нагрімжтися*

(Желеховський 1, 158), *грімоти*, *грімá* (Романів, Горбач 7, 38), Вр. *грімјациг* (Кміт 51), Лк. *грімјувати* (Коковський РМ. 3, 75), see also *grim*; FN. *Грималюк*, *Грим[ан]Юк*; *Гримач* (pseudonym of Б. Гринченко, Тулуб 230). — Суп. *гуркотіти*, *гуркотати*; (*про глудий далекій грім:*) *рокотати*, *рокотіти*, Деркач 53.

PS. **gr̥mēti* 'ts', IE. root ***ghrem-*: ***ghrom-* 'to rumble aloud, thunder; to be angry', cf. Lith. *grumėti* 'to thunder', *grumėnti* 'to rumble', Latv. *gremt* 'to murmur', OPr. *grumins* 'thunder', Gk. *xremidzein*, *xremetidein* 'to neigh, snort', Oic. *grimmr*, OHG. *grimmi* 'unfriendly', OSax. and AS. *grim[m]*, E. *grim*; see also *grim*: Miklosich 77, Hirt BB. 24, 282, Berneker 1, 360, Преображенский 1, 157, Trautmann GGA. 173, 256, Brückner 162, Fraenkel 163, Ślawski 1, 373, Pokorny 458, Шевельов 95, 109, 121, а. о.

гринджоли see *гринджоли*.

грип see *гріпа*.

грис see *гріс*.

гриф see *гріф*.

гріб, Gsg. *гробіу* 'grave, tomb', MUK. *гробъ* (1594), *гробом* (XVI с.), *гробъ* (1627 Беринда), на *гробѣ* (1665), до *гробу* (XVII с.), *гробы* Npl. (XVII с.), з *гробовъ* (XVII с.), з *гробу* (XVIII с.), до *гробу* (1772), OUK. *гробъ*, во *гробѣ* (1289), *гробу*, *гробом* (1446), OES. отъ *гроба* (XI с. Остр. ев.), въ *гробіе* (1073 Изб. Св.), въ *гробъ* (XI с.), *гробоу*, *гроба* Gsg.; Ru. *гроб*, OCS. *grobъ*, Bu., Ma. *гроб*, SC. *grōb*, Slu. *grōb*, Cz., Slk. *hrob*, Po. *grób*, LoSo. *grobła*. — Deriv. *гробик*, *гробѣ[чо]к*, *гробѣ[ш]к*, *гробки*, *гробниція*, *гробовик*, *гробовище*, *нагробок*, *за-*, *нагробниція*, *гробовий*, *гробокѣп*, *гробокѣпатель*, Wd. *гробниція*, *гробовий* (Желеховський 1, 160), Нс. *Грѣбкѣ* (=свѣто Всѣх Свѣтѣх); MUK. по *гробницах* (XVII с.),

гробница (XVII с.), *гробничка* (XVIII с.), *гробовецъ* (1624), в' *гробовѣскахъ* (1637), на *гробовицахъ* (1670), *гробныхъ* (1608), на *камени гробовѣмъ* (1665), OUK. из *гробницѣ* (1145), OES. въ *гробницахъ* (XIII с.), въ *гробляхъ* (XII с.), на *гробовѣзгръбѣ*, *гробныи*, FN. MUK. *Гробниковъ* (1642 Тупигов 525), *Гробовъ* (1650 Тупигов 1 с.), GN. *Гробища*, *Гробовец*. — Суп. *дѣл в землі на небѣжчика*, *яма*, *могилы*, *склеп*; *домовина*, Тимченко 610.

PS. **grobъ* 'ts' based on IE. ***ghrobh-*, see *гребѣти*.

Гривніці Wd. 'Candlemas-day (Feb. 2)' (Сянік), first recorded in the XX с. (Коковский РМ. 3, 75). — Subst. *Стріплення*.

From Po. *Gromnica* (= *święto Matki Boskiej Gromnicznej*).

грівошити *арго*, see *гріти*.

грізд, Gsg. *грізду* Wd. (Нс.) 'stopper, cork', first recorded in the XIX с. (Шухевич 1, 101); Bu. *грізд[ей]* 'ts'. — Subst. *прѣбка*, *зѣмичка*, *чин*.

PS. **grozъ* : *grezdъ*, see *грізно*.

грізний : *грозá*.

грім, Gsg. *грімю* 'thunder (bolt)', MUK. *громъ* (1489), *грому* (XVI с.), якъ *грому* (XVII с.), *гром* (1630), з' *громы* (XVII с.), *громами* Ipl. (1665), *гromовъ* Gpl. (XVII с.), з *грому* (XVIII с.), *громы* (XVIII с.), зъ *гromомъ* (1730), *громы* (XVIII с.), *гromах* Apl. (XVIII с.), OUK. *гromове* (1024), от *гroma* (1249), OES. *громъ* (XI с. Остр. ев.), съ... *грьма*, въ *гromѣ* (1271); BRu., Ru. *гром*, OCS. *gromъ*, Bu. *гrom*, Ma. *grom*, SC. *grōm*, Cz., Slk. *hrom*, Po. *grom*, UpSo. *hrom*. — Deriv. *грімик*, *грімѣк*, *грімѣня*, *грімѣч*, *грімѣниція*, *грімѣло*, *грімѣвка*, *грімѣниція*, *грімѣвень*, *грімѣвик*, -*виця*, *грімѣвинá*, *грімѣвѣца*, *розгрімѣлення*, *грімѣвѣнина*, *розгрімѣвѣвання*, *грімѣвѣвѣ*

кій, *грімливий, грімний, -ниця, грімно, громнічний, громовий, громовенький, громожкий, розгрімлений, розгрімний, розгрімлювати, розгрімити*, and compounds *громо- бій, -вержець, -відвід, -млісний, -звід, -коваль, -носний, -подібний, -слов, -стяг, -хмарний*; here also Wd. *Грівниці*; MUK. громоть (XVII с.), грома Gsg. (XVII с.), громотухи Npl. (XVIII с.), громные Npl. (XVIII с.), громовый (XVII с.), громовато (XVIII с.), громити (1690), громлюваль (XVIII с.), громогласный (XVII с.), громогучныхъ Gpl. (XVII с.), OES. громнищами Ipl. (1398), громънги (XI с.), громопламеньною (1250), FN. *Громашевський, Громіка, Громичівський*, MUK. Громіка (1649 Реестра XI), Громовъ (1655 Тупиков 526), Громоздовъ (1654 Тупиков I с.), Громычичъ (1594 Тупиков I с.); GN. *Громова, Громова могила, Громики*. — Суп. *гүркіт і тріск у хмарах разом із блискавою, перјун; великий гүркіт, тріск, гук*, Тимченко 614.

PS. **groms* 'ts', IE. root ***ghrom-* in ablaut to ***ghrem-*, see *грімити*.

Грін[в] іт see Грінвіч.

грінка : гріти.

гріти, арг.: грівошити (Горбач О, 20) 'to warm, heat', MUK. грѣлися (XVII с.), грѣти (XVIII с.), OES. грѣть; BRu. *грѣць*, Ru. *грѣть*, OCS. *grěti, grějati*, Bu. *грей*, Ma. *грѣе*, SC. *grějati*, Slu. *grěti, Cz. hrěti, Slk. hriati, Po. grzać, LoSo. grěš, UpSo. hrěć, Plb. grěj-sa*. — Deriv. *грітися, вігріти[ся]*, до-, за-, зі-, на-, пере-, під-, нідо-, при-, н[р]о-, розі- *гріти*, along with iter. forms: ви-, до-, за-, зі-, на-, пере-, під-, нідо[о]-, при-, н[р]о-, роз- *грівати, -ання, грінка*, (арг.): *загрівошений* (Горбач, I с.). — Суп. *робіти теплом, Тимченко 621; корістуватися теплом, нагріваючи цю*, Шевченко 1, 152.

PS. **grēti* 'ts', connected with **gorēti*, see *горіти*; IE. grade ***guh₂rē-* is also evidenced by Latv. *grēmens* 'heat', Alb. *ngroh* 'I warm up', cf. Berneker 1, 351, Преображенский 1, 164, Trautmann 79, Vaillant 1, 170, Шевельов 93, 119, a. o.

гріх 'sin, error, transgression', MUK. грѣхове (XVI с.), грѣхъ (1627 Беринда), грѣха Gsg. (1665), грѣховъ Gpl. (XVII с.), грѣхи Npl. (XVII с.), грѣхъ Nsg. (1684), до грѣху (XVII с.), на грѣхъ (XVII с.), гриховъ Gpl. (XVI с.), гріхъ (1629), грихи Npl. (XVII с.), гриху Asg. (1689), до гріхъ (XVII с.), грехи Npl. (1489), от грехоу (XVI с.), з грехом (1576), OUK. грѣхъ (1147), OES. грѣхъ (XI с. Остр. ев.), грѣхомъ Isg. (XI с.), грѣха Gsg. (1076 Ізб. Св.), грѣхъми Ipl. (XI с.), о грѣсѣхъ своих (1125), за грѣхы (1300), грѣхы Npl. (1393); BRu. *грѣх*, Ru. *грѣх*, OCS. *grěxъ*, Bu. *грях*, Ma. *грев*, SC. *grějeh, grěh*, Slu. *grěh, Cz. hrěch, Slk. hrěch, Po. grzech, LoSo. grěch, UpSo. hrěch, Plb. grech*. — Deriv. *грішюк, грішечок, грішка, грішнелъ, грішник, -ниця, -ницький, позгрішність, про-гріх, про-, роз- грішення, грішовий, грішовний, -ність, -но, грішний, -но, по-, про-, роз-, со- грішати, з-, на-, по-, роз-, со- грішати, о-, про- грішитися, грішувати[ся]*, *гріхо- вѣд[а], -вѣдка, -вѣдник, -вѣдницький, -вѣдство, -вѣдничати, -падіння*, Wd. *грішницький, грішничий*, (Желеховський 1, 160), MUK. у грѣшку (XVIII с.), о грѣшнику (XVII с.), грѣшницѣ Npl. (XVII с.), въ грѣшникахъ (XVI с.), грѣшно (1489), грѣшого Gsg. (1570), грѣховного (XVII с.), грѣхолюбного (XVII с.), грѣхопадне (1621), о грѣхотворци (XVII с.), для грѣшниковъ (XVIII с.), грѣшного (1646), грѣшний Nsg. (XVIII с.), грѣшники (XVI с.), грѣшних (XVI с.), грѣшить (1665), OUK. грѣховнаго, OES. грѣшницы Npl. (XI с. Остр. ев.), грѣшника Gsg. (1076 Ізб.), грѣшница Nsg. (XI с. Остр. ев.), къ грѣшню (XI с. Остр. ев.),

грѣшьнствоу Dsg. (1073 Изб. Св.), грѣховныхъ Gpl. (1073 Изб. Св.), грѣхлюбивъ (XI с.), грѣхлюбьць (XI с.), грѣхъпадания, грѣхотворни (XIV с.), грѣшиша (1076 Изб.), FN. *Грѣшѣвичъ, Многогрѣшный, МУК Грѣховъ* (1672 Тупиков 526). — *Суп. порушення религіійнихъ принципів; винів, провинна, Тимченко 621.*

PS. **grēxz* 'ts' of uncertain etymology; its connection with **grēti* (see грѣти) suggested by Pedersen IF. 5, 53, and followed by Vondrák 1, 436, Vasmer² 1, 456 („жжение совести”), Георгиев 291, а. о. is carrying little or no conviction being rather a f/e. explanation; similarly inconvincible is Berneker's etymology in his ED. 1, 350-351 (:Gk. *xrōō* 'I rub, colour, stain', *xroia* 'surface of the body; complexion', Lith. *griėti, graistyti* 'to skim off, to cream the milk'); with his explanation as if **grēxz* were formally related to Lat. *errō* 'I am in error', Goth. **airzjan* 'to be in error', ModHG. *irren* 'to go astray, mislead' Machek 148-149 crosses the borderline to the linguistic absurd; so far the most persuasive derivation of **grēxz* is that from IE. ***groi-so-s* 'bend, curve', cf. Lith. *graižūs*, Latv. *grēizs* 'curved, crooked'; in Sl. **grēxz* developed into 'moral bend, curve' → 'sin'; Endzelin BB. 27, 190, Buga РФВ. 46, 236-237, Ильинский ИзвОРЯС. 20 : 3, 69-70, Slawski 1, 368; cf. also Miklosich 78, Charpentier Archiv 37, 46-47, Преображенский 1, 164, Brückner 161, Гъльбов, StLSpt. 220-221.

грѣш, Npl. грѣші 'money, small copper coin; half a kopeck, penny, farthing', МУК. 30 копѣ грошей (1486), третій грошъ (1508), по грошу (1514), два грошѣ (XVI с.), грѣшѣ, гроши (1597 Зизаній), грошъ (1598-1611 Худаш 152), по пол гроша (XVII с.), трыста грѣшей (XVII с.), грошъ (XVII с. ЛСЛ. 51), гроши — ресунія (XVII с. Гептаглот 21), безъ грѣшей (1772), ОУК. чотыри гроши (1347), грош (1351), по два гроша (1377), съ тѣми гроши (1407), грошъ (XIV—XV с. Kuraskiewicz 141); BRu.,

Ru., Бу. *грош*, SC. *grōš*, Sl. *grōš*, Cz., Slk. *groš*, Po. *grosz*, UpSo. *khroz*. — Deriv. *грошѣк, грошѣвъ, грошѣччя, гроше-нѣта, грѣшик, грѣшики, грѣшина, грѣші, грѣшиша, грѣшевий, грошовѣ[ти]й, безгрѣшиша, безгрѣшевъ* dial. *грѣшево, грѣшество, грѣшева, грѣшний, грошко-вий, безгрошовый* (Чернов ЛБюлетень 7, 33), compounds *грошо- заплѣд, -лѣв, -люб[ка], -любный, -любно, МУК. грошенѣ Грл. (1683), грошникъ (XVII с.), гроше-вий (XVIII с.), зо... грошными (1556), грошовый (1682), compounds: грошо- владетелемъ Isg. (XVIc.), -любный (XVI с.), -любителей Gpl. (XVI с.), -любие (XVII с.), -робства Gag. (1723), -робах (1714), FN. Грош, Гроше-нѣк, Грошовѣй, Грошовый, МУК. Грошниковъ (1641 Тупиков 256). — *Суп. шаг, шѣляг, Деркач 53; МУК. дрібнѣ монѣта бѣта з метѣлю, що в різні часѣ мѣла різну вартість і різну вагу, Тимченко 615; гроши — пенези (XVII с. Гептаглот 21).**

From Po. *grosz* 'ts' and this, in turn, from OCz. *groš*, the ultimate source being LLat. *grossus* (*denarius*) 'big denarius', Slawski 1, 352 (with literature); less persuasive is its derivation from G. *Grosz, Groschen* 'ts' advanced by older etymologists, e. g., Горяевъ 81, Berneker 1, 354, Преображенский 161, Шелудько 1, 28, Тимченко 615, Чернов ЛБюлетень 7, 31-33, and followed by Ковалів 2, 195, Vasmer² 1, 462, Machek 117, Brückner 159, Richhardt 55, Matthews 248; according to Kluge-Götze 218-219 G. *Grosch, Groschen* 'ts' comes from Cz. *groš*; aside from chronological and geographic considerations, there are semantic and phonological reasons militating in favour of the former etymology.

грѣшити : грѣх.

грѣ see грѣ.

грошѣна dial. for глошѣна (Гнатюк ЕЗб. 4, 237), see гайр.

гроза́ 'threat, menace; storm, thunderstorm, tempest', МУК. въ грозѣ (1494), грозою Іsg. (XVI с.), грозѣ (1728), под грозою (XVIII с.), грози (XVIII с.), гроза́ (XVII с.), грозы (XVIII с.), з грозою (XVIII с.), ОУК. гроза (1024), грозы (1229), грозоу Аsg. (1291), гроза (1386), OES. гроза (XI с.), в грозѣ, грозѣ Npl. (XI с.); BRu. *grazá*, Ru. *grózá*, OCS. *groza*, Bu. *grózá*, Ма. *gróza*, SC. *gróza*, Cz. *hráza*, Slk. *hróza*, *hríza*, Po. *LoSo. groza*, UpSo. *hroza*, Plb. *gróźné*. — Deriv. *gróźba*, за-, по-, *gróza*, *gróźba*, *погрожування*, *grізен*, *grізний*, -ність, -но, *грозовий*, *грозяний*, *погрозняний*, -но, за- по- *грозяний*, -во, за- *грожуваній*, [за-, на-, по-, при-] *грозіти[ся]*, за-, на-, по-, при- *грожувані[ся]*, МУК. *грозьба́* (1627 Беринда), *грозить* (XVII с.), *грозецис* (1591), *грозно* (1529), *грозне* (1567), *грозняний* (1602), OES. *грозьно* (XI с.); FN. *Грозá*, *Грóзін*, *Грóзняний*, МУК. *Грозевичъ* (1563 Тупиков 525), *Грозинъ* (1682 Тупиков 1 с.), GN. *Грізнá*, *Грізнєво*, *Грóзін*, *Грозіо[на]*. — Syn. *страх*, *трьова*, *перѣстрах*; *карність*, *суборість*, *дисципліна*, Тимченко 610: *громоуіця*, (з сильним дощєм:) *туча*, Деркач 53.

PS. *groza 'ts' of uncertain etymology; according to some scholars it is connected with Gk. *gorós* 'wild, terrible, fierce', Arm. *karer* 'hard', OIr. *garg* 'wild', Mlr. *grāin* 'ugliness', Lith. *grąžoti* 'to threaten, menace', Latv. *grēžūt* 'to be angry', etc., Berneker 1, 354, Trautmann 95, Osthoff 1, 44-45, Fraenkel 165, Boisacq 154, Pokorny 353 (: IE. root ***garǵ-*, ***garǵ-* 'terrible, wild'; other etymologists refer it to Lith. *grasà* 'disgust; threat', *grasūs* 'disgusting', Oic. *gerstr* 'morose', MHG. *garst*, ModHG. *garstig* 'filthy, foul', Lat. *fastidium* (< **farstidium*) 'disgust, aversion' (Sl. *z* < orig. *s*), Berneker 1 с., Brückner 159, Trautmann 60, а. о.; less persuasive are explanations of Pedersen KZ. 40, 179, IF. 26, 293 (: **gromz*, see *grim*), Ильинский RS. 6, 219-221 (: **grajati*, see *гра*), а. о., cf. Slawski 1, 353.

грозіти : гроза́.

гро́зно, Wd. *grózno* (Желеховський 1, 160), **грóно**, Wd. *gróno* (Гринченко 1, 351) 'bunch, cluster; circle', МУК. *грозно* (XVIII с.), *гронове* Npl. (XVI с.), въ *гронахъ* (1597), *грона* Apl. (1693), *гроно* (XVII с.), *гронъ* 26 (XVIII с.), *гроно* (XVII с.), *кгрономъ* Іsg. (XVIII с.), *кгроно* (XVIII с.), OES. *грозняний* Npl. (XI с. Остр. ев.), *грознаве* Npl. (XI с.), *грозня* (XII с.); BRu. *грóнка*, Ru. *грозд[ь]*, OCS. *grozds*, *groznz*, Bu. *gróнка*, SC. *grózd*, *grónja*, Cz. *hrozen*, OCz. *hroz[e]n*, Slk. *hrožno*, Po. *grono*, OPo. *grozno*, Ca. *grono*. — Deriv. *грóночко*, *грóнице*, *грóновий*, *гроно-* *видний*, -*носний*, dial. *грóзнáток*, *грóзнáчка*, *грóзнáнка* (Маковієцький 60), *грóніця*, *грóнітиця* (РССтоцький Slavia 5, 40); FN. *Гро́но*. — Syn. *китиця* з *ягід винограду*; *ко́ло добірного товари́ства*, Тимченко 649.

PS. *grozno (< *grozdno) and (with simplification of *zn* > *n* :) *grono 'ts', IE. root ***ghro-* : *ghrō*, see *grána*, *грань*; Wd. and МУК. *Гро́но* from Po. *grono*; Brückner 158, Berneker 1, 346, 355, Преображенский 1, 159-160, Младенов 111, Slawski 1, 350, Георгиев 283-284, Pokorny 454, а. о.

гро́мада 'crowd, throng; community, assembly', МУК. *громаду* Аsg. (1489), зъ *громадою* (XVI с.), *громадами* Ipl. (1595), *грома́да* (1627 Беринда), до *громады* (1660), до *громади* (XVII с.), *громаду* Аsg. (XVII с.), въ... *громадѣ* (XVII с.), з *громадою* (XVII с.), OES. *громадоу* Аsg.; BRu. *грамáздá*, Ru., Bu. *гро́мада*, Ма. *грамáда*, SC. *gramáda*, Slk. *gr[a]máda*, Cz., Slk. *hromada*, Po., LoSo. *gromada*, UpSo. *hromada*, Plb. *gruotóda*. — Deriv. *гро́мад[онь]ка*, *гро́мадочка*, *гро́мадина*, -ице, *гро́маддя*, *гро́мадіяка*, *гро́мадільник*, *гро́мадінина*, [з-, на-] *гро́мадження*, з-, на- *гро́мадження*, *гро́мадський*, -ність,

громадянин, -н[оч]ка, -нство, громадянина, громадянський, -ість, громадно, а-, на- громаджений, до-, з[а]-, на-, пере-, під-, н[р]о- громадити[ся], до-, з[а]-, на-, пере-, під- н[р]о-, громаджувати[ся], Вк. громадяник (Кміт 51), МУК. громадить (XVI с.), громадка (XVII с.), громадно (XVII с.), громадне (1652), громадное (1597), громадо́йка (XVIII с.), громадскую Асг. (1597), громажань (1594). — Syn. *намогн, юрба, кїна; стадо, цурт; товариство, збори, рада; мешканці села; стос*, Тимченко 612; *компанія*, Деркач 55.

PS. **gromada* (: **gramada*) 'ts', IE. root ***grom-*: ***grem-* 'to collect, gather', cf. Lith. *grūmtis* 'to wring', *grūmulas* 'clump', *grūmstas* 'clod of earth', Skt. *grāma* 'pile, mass; village, community', Lat. *gremium* 'lap', MHG. *krammen* 'to claw', OHG. *krīman* 'to press, claw', AS. *crammian* 'to cram', Oic. *krēmia* 'to press', *krumma*, *krymma* 'hand', etc., Berneker 1, 345, Преображенский 1, 160, Trautmann 94, Brückner 158, Sławski 1, 348, Fraenkel 162, Pokorný 383, а. о.; SoSl. variable with *a* (**gramada*) is usually explained as vowel assimilation to the following syllable, cf. Brückner KZ. 48, 213–214, Sławski, 1. с.

гро́но see гро́зно.

грот 1., грут SoCr. 'basket', first recorded in the XIX с. (Желеховский 1, 161); Slk. dial. *hrot*, SC. *hrót*. — Deriv. *гробі́о, ротбі́о*; FN. *Гроткієвський*. — Subst. *кіш*.

Both SoCr. and Slk. forms go back to SC. *hrót*, cf. Дзєндзєлівський 247, against Machek 145, who considers Uk. word Slk. borrowing and derives it from PS. **grotz* 'ts' connected, in his opinion, with Skt. *ghata* 'pot'.

грот 2. see грот.

грохі́т, гро́хот, Gsg. гро́хоту 'thunder, rumble', OES. сь грохотомъ, грохот; Ru. *гро́хот*, SC. *грозотъ*, SC.

grōhot, Sl. *grohotāti*, *gróhati*, Cz., Slk. *hrochot*, Po. dial. *grochot*. — Deriv. *гро́х[к]ати*, -ання, *гро́хнути*, *грозотіти*, *грозотати*, -ання, [за]грозотіти, -іння, *грозотник*. — Syn. *грім, гріюкання, грімання, гуркотіння*.

PS. **grozotz* 'ts', root **gros-* < **gros-*, IE. ***gro-*: ***ger-* o/p. for hoarse sounds, cf. Lith. *girgždėti* 'to creak', Skt. *garjati* 'he bellows, roars', AS. *cracian*, *cearcian* 'to crack', OHG. *khahhon*, ModHG. *krachen* 'to crack, crash, break', Berneker 1, 353, Kluge 190, Преображенский 1, 161, Trautmann 87, 94, Bujnak Sbornik Matice Slovenskej 5, 65–72, Pokorný 384–385, а. о.

гробі́: гріш.

грю́ба 1. 'oven, stove, fireplace; mouth of an oven', МУК. у грубѣ (1696), грубу то есть печи палити (XVII с.), грубы Apl. (1755), Gsg. (1791); BRu., Ru. dial. 'ts', Po. *gruba* 'pit', wanting in other Sl. — Deriv. *грю́бка, грю́бний, -ик, -ицький*, МУК. грубарови Dsg. (1651), за... грубника (XVIII с.), грубникову Dsg. (XVIII с.), грубного Gsg. (1712). — Subst. *ніч (в покійях); бітвір в печі, чєлюсть нічнѣ*, Тимченко 617.

From MHG. *gruobe* 'pit, cavity, mine', РССтоцький 4, 165, perhaps via Po. *gruba* 'pit, cave', Шелудько 1, 28; yet, cf. Горбач 7, 38 (:direct from ModHG. *Grube*).

грю́ба 2. : грю́бий.

грю́бий 'stout, big, bulky, corpulent, obese, thick', Wd. *грю́ба* 'pregnant (women)' (Романів, Горбач 7, 38), МУК. грю́бий (1596 Зизаній), грубое (1627 Беринда), грю́бий (1627 Беринда), грубон (XVII с.), гру́бого Gsg. (1676), грубую Асг. (XVII с.), грубіхъ Gpl. (1726), OES. въ гроубыихъ (1073 Ізб. Св.), грубішихъ Gpl. (XI с.), гроубо (XII с.); BRu. *грюбы́*, Ru. *грю́бий*, OCS. *grъbz*, Bu. *Ma. грюб*, SC. *grúb*, Sl. *grób*, Cz., Slk. *hrubý*, Po. *gruby*, dial. *ruby*, *gręby*, LoSo. *grobný*, UpSo. *hruby*. — Deriv. *грю́б-*

[н]ёнжкий, *груб[ел]ёзний, грубіший, грубіший, груб-ний, грубість, -бо, грубі[з]на, грубілля, з[а]-, по-грубілий, -ість, на-, по- грубіти, з[а]-, по- грубі-ти, [по-] грубішати, з-, по- грубінути, Вк. грубівати* (Кміт 51); Wd. *грубство 'грубість', грубцвстий 'груб-бёзний'* (Воля Висоцька, Колодій РМ. 5, 285), (арго:) *грубб 'дуже добре', груббй 'правильний'* (Горбач 8, 27); МУК. *грубо, грубость* (1596 Зизаній), *грубость* (1627 Беринда), *груботмистымъ* (1697), *грубѣти* (XVII с.), OES. *грубо* (1355), *гроубости* (XI с.), FN. *Грубый, Грубник, Грубський*; GN. *Грубешів*. — Syn. *не тонкий, об'ємний, великий, товстий; не дрібний; неделікатний, прбстий, ніжчого 'атунку; що в первіснім стані, неочищений, сировий*, Тимченко 616-617.

PS. **grubz*[jv] : **grpbz*[jv] 'ts' — one of the interesting cases of u : ρ alternation in the root, cf. Brückner KZ. 42, 345-346, Słowski SO. 18, 260; IE. root ***greubh-*: ***ghrumbh-*, the latter with a nasal infix found in some languages outside Sl., e. g. Lith. *grumba* 'wrinkle, fold', Latv. *grumbt* 'to cover with wrinkles', OHG, MHG. *krampt*, ModHG. *Krampf* 'cramp', 'spasm', OHG. *chrimpfan* 'to contract in a crooked fashion', E. to *crimble* 'to contract', etc.; without nasalization (** *ghreubh-*): Lith. *grubùs* 'rough, rugged' OHG. *g[e]rob* 'thick, awkward', ModHG. *grob* 'coarse, rude'; cf. Berneker 1, 355, Преображенский 1, 161, Trautmann 99, Brückner 159, Słowski 1, 356-357, Machek 146, a. o.

грубіян, Wd. also *гробіян, грубіян* (Кузеля 87) 'rude (coarse) fellow', МУК. *грубияновъ* Gpl. (XV с.); BRu. *грубіян, Ру. грубіян, Ро. grubianin*, etc. — Deriv. *грубіянка, грубіянство, -ський*, МУК. *грубіанство* (1593), *грубіянства* Npl. (XVII с.), *грубіанська* (XVIII с.), *грубиянский* (XVII с.). — Subst. *груба, нечёмна людина*, Бойків 115; Wd. *хам, неотёса*.

From ModHG. *Grobian* 'ts', f/e. influenced by *грубый*, q. v.; РССтоцький 4, 219; Wd. *Гробіян, Грубіян* direct from MHG. without change of *g > h*; cf. also Соболевский РФВ. 66, 339-340.

гурґурати dial. 'to murmur, mutter, grumble' (Volynia), first recorded in the XX с. (Гринченко 1, 331). — Syn. *мурчати*.

An o/p. formation based on interj. *гуп!*, *гуп-гуп!*, q. v.

грудá 'heap, pile; lump of hard earth, clod', МУК. *грудю* Isg. (1693), *груда* (1693), *двѣ грудѣ* (1700), *груды* Asg. (1772), *груды* Npl. (XVIII с.), OES. *груды* Asg. (XIV с.); BRu., Ru., Bu. *грудá, Ма. грудá, SC. grúda, Sln. grúda, Cz. hrouda, Slk. hruda, Po. gruda, LoSo. gruzla, UpSo. hrucz, hruczla*. — Deriv. *груд, груд[оч]ка, грудішник, груд[оч]к, грудомáха, груддй, грудй, груд[к]овий, груд[к]уватий, груднястий, згрудитися*, МУК. *грудокъ* Gpl. (1724), *грудку* Asg. (XVIII с.), *у грудочку* (XVIII с.), FN. МУК. *Грудкович* (1404 Тупиков 526), *Грудинь* (1644 *ibid.*); see also *грудень*. — Syn. *бріда, кўля з землі, ліни, піску, сїлу, вóску, тощо; до-рба, що взялася брілами замёрзлої землі*, Тимченко 618.

PS. **gruda* 'ts', IE. root ***groud-*: ***greud-* 'to rub, grind', cf. Lith. *graudùs*, 'tender, mellow', Latv. *grauds* 'grain', *gráust* 'to thunder', and in ablaut: Lith. *grúdas* 'grain', *grásti* 'to push'; here also: ONor., Olc. *grautr* 'groats', AS. *grýt* and *grytt*, E. *grit* and *groat*, etc.; Rozwadowski MPKJ. 2, 347-348, Berneker 1, 357, Kluge 127, Trautmann 99, Słowski 1, 359, Pokorny 461, a. o.

грудень 'December', Нс. also: 'November', МУК. *мсаца ноемвріа...* просто *грудень* (1581), 12 дня *грудня* (XVII с.), се же нарицается *студень* или *грудень* (XVIII с.), OES. *грудень* рекше *ноябрь* (XV с.), *ноябрь* р'ком *гру-*

ден; Ru. dial. *връденъ* 'November' (Vasmer² 1, 468), OSC. *grudan* 'December', Sln. *gruden* 'December', OCz. *hruden* 'December', Po. *grudzień* 'December', OPo. also 'November'. — Deriv. *вруднёвий*, *вруднёвка*; MUK. грудной. — Syn. *дванадцятий місяць в році*; (dial.:) студень; dial. OUK. also: *одинадцятий місяць*.

Derived from *връда*, q. v., because of lumps of hard (frozen) earth, cf.: поидоша... въскорѣ на колѣхъ, а по грудну пути, бѣ бо мѣсь грудень, рекше ноябрь, ПСРЛ 2 (Ип.), 235 - 236; Miklosich 79, Meillet Ét. 394, Zubatý 1, 344, Berneker 1, 357, Преображенский 1, 162 - 163, Горбач 3, 12 - 13, Sławski 1, 360, a. o.

грудь, Npl. груди (Чижевский AUA. 2, 329, falsely: "plural only exists in Uk.") 'breast', MUK. у груди (1562), груди Npl. (1627 Беринда), на грудяхъ (1676), за груди (1692), на грудь (1727), OES. гроди Apl. (XI c.), къ грудемъ (XIV c.); BRu. *връдзі*, Ru. *врудь*, Bu. *врѣд*, Ma. *гради*, SC. Npl. *grádi*, Sln. *gród*, Cz. *hrud*, Slk. *hrud*, Po. dial. *grąd* 'higher terrain in marsh', OPo. *gredzi*. — Deriv. *връд[онь]ки*, *врудин[к]а*, *врудина*, *врудница*, *під-, по- вруддя*, *врудастий*, [*під-*]врудинний, *врудний*, *вруд[н]истий*, на-, *під- врудний*, -ник, *врудочеревнѣ*, *підврудочеревний*, MUK. грудина (1552), грудинок (XVIII c.), о грудной... (XVIII c.), FN. *Грудин[а]*, *Грудницяка*, MUK. Грудиновъ (1649 Тупиков 526), Грудинъ (1498 *ibid.* 526). — Syn. (*връди-*) *верхня передня частина тѣлуба від ший до черева*, Тимченко 618; Wd. *цицькі*, *цицьи*; argot *балѣкони*, *фасѣда*.

PS. **grōdъ* 'ts', IE. root ***gʷrondh-*: ***gʷrendh-* 'to swell, rise; swelling', cf. Gk. *brénthos* 'pride, arrogance', *brénthymai* 'to be of a proud carriage, hold one's head high, swagger', Lat. *grandis* 'great', Wiedemann BB. 13, 310, Berneker 1, 356, Petersson Archiv 34, 378 - 379, Pokorŋy 485, a. o.; less persuasive are the explanations of Zubatý

2, 98 connecting it with Lith. *grandis* 'link of a chain', or that of Pederson LP. 1, 1 - 2, relating it to Arm. *argand* 'mother's abdomen'; cf. also Sławski 1, 342 - 343, Vaillant BSL. 46 : 2, 177.

груз, **грузь** 'crushed stone; load; refuse, sweepings, dirt'; Wd. 'swamp', MUK. deriv. *груз'кѣ* (1596 Зизаниѣ), *грузкость* (1627 Беринда), зъ грузкости (XVIII c.), OES. *грузитися* (XIII c.); BRu. *вруз*, Ru. *вруз*, OCS. deriv. *грѣ- зити*, Cz. *hruz*, Po. *grąz*, LoSo. *gruzk*, UpSo. *hruzk*. — Deriv. *врузило*, *врузло*, *врузѣта*, *врузовѣк*, *врузовина*, *врузѣ- вий*, *врузький*, *врузькість*, -ко, *врузѣтний*, *врузний*, [*за*]врузити, [*за*]врузити, на-, роз- врузити, [*на-*, роз-] врузѣти, увруз[ну]ти, уврузѣти, *врузѣвина*, Wd. *врузѣва*, *врузина* 'підмокла лука, Грунт' (Надсяння, Пшепюрська 73), (арго:) *вруздувати* (по голові) 'бу- ти' (Горбач 8, 8), MUK. *гружають* (XVIII c.); GN. *Грузька*, *Грузький* *вланчик*, *Грузько-Зорянське*. — Syn. *кускі розбитого каменю*, *връбий пісок*, *рѣнь*, *жорстова*; *вантаж*; (*връзь*:) *врузьке болото*, *кал*.

PS. **grōzъ* > Uk. *вруз*; *врузь* with soft ending under the influence of *връзь*, q. v.

груз[ь] 'Agaricus piperatus: milk-agaric', ModUk, BRu. *вруздѣ*, Ru. *вруздѣ*, dial. *врузд*. — Deriv. *връждедь*, *връждедь*. — Syn. *білѣк*, *білѣн*, *връчѣк*, *врузѣтка*, *сиг- лѣнка*, *сирѣжка*, Makowiecki 13.

According to Потебня РФВ. 3, 92, it is connected with Lith. *gruzdėnti* 'to smoke, smoulder', cf. also Горяев 81, Преображенский 1, 162: less persuasive is its derivation from *връда* suggested by Vasmer² 1, 463 - 464.

грузин 'Georgian', ModUk; BRu. *врузин*, Ru. *врузин*, MRu. *гурзи*, *гурзинскъ* (Vasmer² 1, 464), Po. *gruzin*, etc. — Deriv. *врузинка*, *врузинський*, *врузинознавецъ*,

-ство, *Грґзія*. — Syn. (самоназва:) *карто́ел*, УРЕ. 3, 491.

From Geor. *gurz* 'грузин' blended with Gk. *Georgia* (: after Saint *Georgios* patron of the country), Staszewski 101, Мельхеев 30-31.

грук, грюк 'noise, rumble, roar, rattle; knocking', MUK. грукы Gsg. (1747 Интермедіі 182), безъ грукы (XVIII c.); in Ru. deriv. only: *грюкать, грюкнути*. — Deriv. *грюкати, -ання, грюкнути*||*грюкати, -ання, грюкнути, грукотіти*||*грукотіти, грюкало, грюклява, грюкнѣти, грукотѣти, грюкнява, грукотнѣча, грюкнѣява, грюкава, грюк!* — Syn. *гүркіт, галас*, Тимченко 619; *торохтіння, түркіт, рокіт*, Деркач 54, 55.

A metathetic, with -k- extended, form of *гүр!*, *гүркіт*, *гүркати*, see s. vv.; orig. *грікати* (< *гүркати*) was secondarily softened (: *грюкати*) under the influence of *гряк*, q. v.

грум see **грум**.

грун see **грунь**.

грунт see **грунт**.

грунь, Wd. *гун*, *грунь* 'hill, top of the hill, crest; hilly meadow', ModUk.; Po. *gruń*. — Deriv. *грюник, грюнок, грюнище*, Wd. *Грюник, Грюнок* (Желеховський 1, 170); GN. *Грунь, Грюні, Грюнське, Грюнський, Грюнька, Грунці, Грюновка*; Bk. *Грун, Грунь*, Бойк. 58, 146; Нс. *Грунь, Грюник*, Гуц. 127, 128; FN. *Грюнський*. — Syn. *горб, гора; хребѣт, горі, верх, вершок; гірська поляна*.

Origin uncertain; some etymologists derive it from Rm. *gruñ* 'hill', Wędkiewicz RS. 7, 118, Рудницький 2, 20, Hrabec Гуц. 38, a. o.; according to Sławski 1, 340, it is con-

nected with **grany*, see *грана*, *грань*; less persuasive is its etymology from *грудь*, Vasmer² 1, 364.

грюпа, Wd. *грюпа* 'group', ModUk.; BRu. ts, Ru. *грюнна* (first occurrence: XVIII c., cf. Hütti-Worth 67), Po. *grupa*, etc. — Deriv. *грюп[оч]ка, грюпівчина, грюповій, [з]грюпувати[ся], -ання*, SovUk. *грюком, грюпоре, грюповод*. — Subst. *гүрт, грюпада, гүпа*, Бойків 115.

From ModHG. *Gruppe* 'ts' (since 1712, cf. Kluge-Götze 220), according to Вакуленко 140, via Ru. *грюнна*, which remains to be proved.

грюкнути 'to make noise by knocking; to coo', MUK. *грукнуло* (XVI c.), *грукнула* (XVII—XVIII c.); Bu. *грюхам*, SC. *gráhati*, Cz. dial. *hrouchati*, Po. *gruchać, gruchnąć*. — Syn. *грюкнути, грюкнути; заворкувати*.

PS. **gruzniti* : **gruzati* 'ts' of o/p. provenance, cf. **грук, грюк, гряк**.

грюша 'Pirus: pear-tree; pear', MUK. *грушу* Asg. (1562), *груша* (1690), подъ грушами (1690), *грушъ* Gpl. (1690), *груши, грушъ* Npl. (XVIII c.), OES. *грушен* Gpl. (XIV c.); BRu., Ru. *грюша*, Bu., Ma. *крюша*, SC. *kráška*, Slv. *hrúška, grúška*, Cz., Slk. *hruška*, Po. *grusza*, LoSo. *krusza, kśuśa*, UpSo. *kruszej, kruśva*, Ca. *kreša*, Plb. *gráusó, grá'usva*. — Deriv. *грюш[ен]ка, грюшечка, грюшочка, грюшевина, грюшина, грюшиця, грюшичка, грюшинка, грюшиюка, грюшняк, грюшия, грюшник, -нка, грюшин[к]а, грюшевий, грюшковий, грюшанкові, грюшовидний*, MUK. с *грушовым* (1568), *грушки* (1650), *грушастий* (1686), *грюшевий* (XVII c.), *грушина* (XVIII c.), FN. *Грюш[к]а, Грюшкевич, Грюшківський, Грюшкó, Грюшовець, Грюшовий, Грюшевський, Грюш[к]івський, Грюшак, Грющенко*, GN. *Грюшатиці, Грюшеваха, Грюше[к]а, Грюшин, Грюшка, Грюшки, Грюшов, Грюшове, Грюшовиці*. — Syn. *рід плодових дерев ро-*

дими розовітих, підродини яблуневих, УРЕ. 3, 509, овоч з цього дерева.

PS. *gruša||*hruša 'ts', akin to Lith. *krįšjausė, kraušis*, Latv. *krausis*, OPr. *crasus, crasius* 'ts', GN. *Krawsselawken, Crowsyn*, Trautmann 95, 140, Gerullis 72; its ultimate source is obscure: perhaps it comes from Iranian, cf. Kurdish *korēši||hurēši* 'pear', Schrader² 1, 148, or from a "Pontic or Caspian" lg., Fraenkel 296, or from an unknown "proto-European" lg., Machek 146; re. other etymologies cf. Berneker IF. 10, 159, (: OHG. *chriehboum* 'plum', not mentioned in his ED. 1, 358), Slawski 1, 361 (: "unknown source"), Moszyński Zasiąg 281-282 (: *agruša—*agoda), a. o.

грібк, гріюкати see грук.

гряд dial. for град, q. v.

грядá, dial. also грядá (Гринченко 1, 333) 'bed (of flowers, vegetables), garden-bed, large furrow; small threshing floor; beam', MUK. гряда (1689), грядою Isg. (1702), по грядяхъ (1759), у грядъ (XVIII c.), OES. греды Npl.; BRu. *грядá*, Ru. *грядá*, OCS. *grěda*, Bu. *гредá*, Ma. *grěda*, SC. *grěda*, Sln. *grěda*, Cz. *hráda*, Slk. *hrada*, Po. *grzęda*, LoSo. *grěda*, UpSo. *hrjada*, Plb. *grěda*. — Deriv. *гряд[оч]ка*, *грядина*, *грядовий*, Wd. *грітка*, *гритчина* (Бойк. 22), MUK. *грядкй* (XVIII c.); FN. *Грядіунов*, *Грядіуи*; GN. *Грядá*, *Грядка*, *Грядки*; see also гряділь. — Syn. *високе місце*; *сміга скіпаної землі*, *де садять городину або квітки*, Тимченко 622-623; *сволок*, *бервеню*, *бáма*, dial. *гpáпap*.

PS. *grěda 'ts', IE. root **ghrendh- 'beam', cf. Lith. *grindà* 'board', Latv. *grīda* 'floor', ONor. *grind* 'frame, enclosure', OHG. *grintil* 'beam', etc.; Berneker 1, 349, Buga PФВ. 70, 250, Преображенский 1, 165, Trautmann 98, Slawski 1, 371, a. o.; less convincing is its connection with Lat.

grunda, sug-grunda 'frame-work of a roof', Lagercrantz KZ. 37, 182-183; the evolution of meaning: beam → enclosure → fence → garden-bed, Berneker, l. c.

гряділо СоСр. for гляділо (Дзєндзєвіський 28) with dissimilation of liquids: *l—l > r—l*; see глядіти.

гряділь, Wd. граділь (Dejna 128), грїгіль (Романів, Горбач 8, 38) 'pole, thill, shaft', ModUK.; Ru. *гpядиль*, SC. *grédelj*, Cz. *hrdel*, Slk. *hriadel*, Po. *grząziel*, dial. also *grądel*. — Syn. *дiмцель*.

PS. *grédělъ : *grédělъ 'ts' derived from *grěda, see грядá, Slawski 1, 365; some etymologists consider it G. borrowing, cf. OHG. *grintil||hrintil* 'beam, shaft', OE. *grindel* 'bar, bolt', Berneker 1, 349, (extensively:) Kiparsky 1, 236-237, РССТощкий 4, 123, a. o.; for Sl. origin are Matzenauer LF. 7, 201, Brückner 156, Machek Slavia 20, 213-214, the latter indicating a possibility of Sl. borrowing in G.

грядүщий arch. 'coming, future, next': *гpастй*, гpядү, -деш arch. 'to come, go, follow', MUK. гpядү (1596 Зизаній), гpядүщий, гpядү (1627 Беринда), гpядеть (XVII c.), гpядущая (XVII c.); Ru. *гpастй* (Vasmer² 1, 467), OCS. *gręsti*, Bu. *гредá*, SC. *gręstui*, Sln. *grédem*. — Deriv. (here perhaps:) *гpянути*, see s. v. — Syn. *майбүтній*, *пpийдешній*, *будүчий*; (*гpастіи*): *пpиходити*, *пpи-*, *наближатися*; MUK. гpядү : *иду* (1596 Зизаній), *иду*, *пpихожу* (1627 Беринда).

PS. *gręsti < *gręditi 'ts', IE. root **ghre[n]dh- 'to go, walk', with nasal infix also in Ce., cf. OIr. *in-grenn*, *to-grenn* 'to chase, hunt', Thurneysen KZ. 63, 114-115, Pokorny 457; without nasalization: Lith. *gridyti* 'to go, walk', Av. *aiwi- garədmahi* 'we start', Lat. *gradior*, -i 'to walk, step', *gradus* 'step, grade', Goth. *Asg. grida*, MHG. *grit* 'Schritt', etc. Bezzenberger BR. 16, 243, Osthoff IF. 4, 293, Hirt BB.

24, 281, Berneker 1, 349-350, Trautmann 98 and KZ. 42, 369, Walde-Hofmann 1, 615-616, Vasmer² 1, 467, Georgiev 278, a. o.; yet, while declining any connection with Goth., Lat. and Ar. congeners as phonologically unwarranted, Fraenkel admits kinship between Sl. *gręsti* and Lith. *grįdyti*, cf. his ED. 171.

гря́знути 'to sink (in mud, mire, slough)', МУК. гря-
нѹти (XV с.), грянути (XVII с.), OES. in deriv. only
грѣвъ (XI с.), грѣвы (XI с.); BRU. (deriv.): *graze*, Ru.
гря́знуть, OCS. *pogreznǫti*, SC. *grēznuti*, Slv. *gre'zniiti*, Cz.
u-hřeznǔti, Po. *grzeźnąć*, LoSo. *grěznũt*, grěznũt, UpSo. hrě-
znũt, hrěznũb. — Deriv. *грязъ*, *гря́зиво*, *гря́зота*, *гря́зот-*
ка, *грязяй*, *гря́зный*, *гря́зский*, *гря́зовый*, *гря́зько*, *гря-
зи́ты*, Wd. *gryziwo*, *gryzatot*, *gryzovitsna*, *gryznitsni*
(Желеховский 1, 162), МУК. *гразъ* - lutum (XVII с. Гента-
глот 21), *грязно* (XVI с.), *гразко* (1732), *гразніе* (1721),
OES *грѣвъ* (XI с.), *грѣзна* (XI с.), GN. *Гразъ*,
Грязі́, *Гря́зша*, *Гря́зевъ*, *Гря́зино*, *Гря́зка*,
Гря́зюка, *Гря́знита*, *Гря́знішка*, *Гря́зніша*. — Sup.
potopnati, Тимченко 623; [*за*]стря́гнути, *застра-
гнати*. Держак 54.

PS. *greznōti 'ts', IE. root **gremi[d]- 'to sink', cf. Lith. *grimsti*, *grimzdėti* 'ts', causat. *gramzdinti*, *gramzdinti* 'to (cause to) sink', Latv. *grīmt* 'to sink', Meillett MSL 14, 370, Berneker 1, 350, Преображенский 1, 165, Brückner 162, Sławski 1, 372, Trautmann 97-98, Fraenkel 169, Георгиев 61, 278, Pokorny 405, a. o.

гряк! interj. imitating the noise of knocking : 'knock!, tap!', ModUk. only. — Deriv. *грякати*, -ання, *грякнути*, *грякотати*, -ання, *грякотіти*, -іння. — Syn. *гряк!*, *грюк!*, *стук!*

An o/p. interj. related to *врак!* q. v., РССтоцкий 3,
152.

грянути 'to thunder (roar, peal) out; to precipitate (oneself); to make sudden haste', МУК. *грянули* (XVII с.), *грянець* (XVIII с.); Рш. *грянути*. — *Deriv.* *нагрянути*; GN. *Грiнiкoвcкa*. — *Sup.* *грягнути*; *грюкнути*, *стїгнути*, Тимченко 623; (*нагрянути*): *найтии*, *нахати* (*кїпно*).

Etymology uncertain; the majority of linguists connects it with **greměti*, **grom*, see grímiti, grím, e. g. Miklosich 77, Соболевский RS. 7, 200–201, Jakobson Word 8, 387, Vaillant MSL 52, 165, a. o.; yet, according to Berneker 1, 349–50, followed by Преображенский 1, 166, and Vasmer² 1, 468, it derives from PS. **gred-no-ti*, root **gred-* as in грѣсти, q. v.; UK *нагря́нѹти* 'to come in masses' supports the latter explanation.

грянь dial. for грань.

грясті arch. see грядущий.

грѣхнути 'to fall down with noise', ModUk. only — Syn. *впа́сти з шѣком*.

The word seems to be a blending of *грѣкнѹти*||*грѣкнѹти* and *грѣкнѹти*, see s. vv.

ry! interj. imitating sound produced by an owl, wind or weeping: 'boo-hoo!', 'whoou-ou!', MUK. ry (1596 Зисаний), ry! (XVII—XVIII c. Интермедия 63); BRU. *ryyyl*, Ru. *ryyyl*, Cz. *hú*, Slk. *hu*, *hú*, Po. *hu!*! — Deriv. *ryry!*, *ryrykamu*, -*annya*, *ry-ry-yu*; & related are: *ryk*, *rykamu*, *ryl*, *ryumiti*, *ryumiti*, see s. vv. — Syn. *y!*

Of o/p. origin, РССтоцкий 3, 148-149; similar interj. are to be found in G. *hu!*, E. *ho!*, Sw. *hu!*, Lat. *hu!*, etc., cf. Sławski 1. 431. Schwentner 19.

гүаһо see гүаһо.

губá 1. Wd. гúба (Желеховський 1, 162) 'mushroom; sponge', MUK. губы Npl. (1509), губъ Gpl. (1557), губою

Isg. (XVII c.), губи Npl. (XVIII c.), OES. гоубр Asg. (XI c. Остр. ев.), гоуба (XII c.), губою Isg. (1390); BRu. *губа*, Ru. *губа*, OCS. *goba*, Bu. *гъба*, SC. *gūba*, Sln. *goba*, Cz. *houba*, *huba*, Po. *gąbka*. — Deriv. *губка*, *губчатый*, *-мість*, MUK. *губка* морська (1627 Беринда), *гоубка* — *spongia* (Гептаглот 21), FN. *Губа*, MUK. *Губка* (XIV—XV c. Kuraszkiewicz 163), *Губкинъ* (1665 Тупиков 527), GN. *Губків*. — Syn. *вазали* *гриб* *оприч* *боровикъ*; *лѣка* *і* *діркувата* *субстанція* *морського* *звіряти* *уживана* *на* *різні* *домові* *потреби* *для* *її* *властивости* *вбирати* *пліни*, *губка*, Тимченко 624.

PS. **goba* 'ts', BS. root ***gumb-*, cf. Lith. *gumbas* 'elevation, knot, gnarl', Latv. *gumba* 'swelling, elevation', Miklosich 71, Berneker 1, 340, Преображенский 1, 166, Trautmann 101, Pokorny 396, a. o.; (extensively:) Sławski 1, 265 (: IE. ***gheubh-* 'to bend').

губа 2. Wd. *губа* (Желеховський 1, 162) 'lip, mouth', MUK. *губу* Asg. (1676), от *губы* (XVII c.), губою Isg. (XVII c.), въ губѣ (XVII c.), въ губу (XVIII c.); BRu. *губа*, Ru. *губа*, OCS. *goba*, Bu. *гъба*, SC. *gūba*, Sln. *goba*, Cz. *huba*, Slk. *huba*, Po. *gąba*, LoSo. *guba*, UpSo. *huba*. — Deriv. *губ[онь]ка*, *губочка*, *губенят[к]а*, *губці*, *губюся*, *губище*, *губань*, *губрий*, *губрийка*, *губ'яка*, *губатый*, *губний*, *губногубный*, *губнозубный*, *губо-видный*, *-жопілка*, *-подобный*, *-цеті*, *-шльоп*, MUK. *губать* (XVIII c.), *губочки* (XVIII c.), FN. *Губар*, *Губара*, *Губарик*, *Губачек*, *Губчак*, *Губ'як*, MUK. *Губанинъ* (1611 Тупиков 526), *Губаревич* (1662 *ibid.* 526), *Губаревъ* (1614 *ibid.*), GN. *Губа*, *Губаріака*, *Губкин*, *Губин[о]*, *Губиница*. — Syn. *рот*, *паща*; *слово*, *мова*; *горішній* *і* *долішній* *бѣрег* *уст*, *[в]устá*, Тимченко 623-24.

PS. **goba* 'ts'; it is questionable whether this word is identical with **goba* under губа 2. according to Berneker 1,

340, both words have different meaning and different IE. kinship, the present one being connected with Lith. *gėmbė* 'wooden hook', Gk. *gamfai*, *gamfēlai* 'chin bone'; yet, some etymologists identify both words, Brückner 138-139, Trautmann 101, Fraenkel 146-147, Sławski 1, 271-272, a. o.

губѣрн[і]я, Wd. *губѣрнія* (archaic since 1925:) 'province, administrative district', MUK. (in deriv. only:) *губернаторъ* (1497), *губернаторъ* (XVII c.); BRu. *губѣрня*, Ru. *губѣрния*, Bu. *губѣрния*, SC. *gubėrnija*, Cz. *gubernie*, Slk., Po. *gubernia*. — Deriv. *губѣрнаторъ*, *-ство*, *-ський*, *-ша*, *губѣрніальний*, *губѣриський*, Wd. *Губѣрець*, *Губѣрнійальний*, *Губѣрнювати* (Желеховський 1, 170), MUK. *губернаторъ* (see above); GN. *Губѣрнаторський* *ліс*. — Subst. *адміністративно-територіальна одиниця* (1708-1925), УРЕ 3, 515.

From Ru. *губѣрнія* 'ts', the ultimate source being Lat. *gubernāre* 'to steer or pilot a ship; to rule, govern', АкСл. 3, 466, Klein 1, 671, a. o.; see also AmUk. *гоберман*, etc.

губіти 'to ruin, waste, destroy; to lay waste', MUK. *гублено* (1616), не *губы* (1683), *губыты* (XVII c.), *губише*, *губить*, *губить*, *губити* (XVII c.), *губящих*, *губячи* (XVIII c.), OUK. *гоубити* (1148), OES. *гоубить* (XI—XII c.); BRu. *губиць*, Ru. *губить*, OCS. *gubiti*, Bu. *губя*, Ma. *губи*, SC. *gubiti*, Sln. *gubiti*, Cz. *hubiti*, Slk. *hubiti*, Po. *gubić*, LoSo. *z-gubić*, UpSo. *z-hubić*, Ca. *gub*, Plb. *věz-gá'ubě*. — Deriv. *ви-*, *з[а]-*, *об-*, *пере-*, *по-*, *при-*, *роз-* *губити[ся]*, *-гублювати[ся]*, *ви-*, *по-* *губляти*, *[по]-губитель[ка]*, *візгублення*, *згубник*, *-ниця*, *-ність*, *-но*, *з[а]-*, *роз-* *гублений*, *-ність*, *-но*, *-ния*, *з[а]-*, *по-*, *роз-* *губа*, *згубливий*, *згубний*, Wd. *губительный*, *губительство* (Желеховський 1, 162-163), MUK. *згубіти* — *amitto*, *згубити* — *deperdo*, *perdo* (XVII c. Гептаглот 21), *губитель* (1627 Беринда), *губительство* (1627 Берин-

да, губителень (XVI с.), OES. губитель (XI с.), гоубительна (1076), гоубительство, губление: FN. *Гублякъ*, MUK. Губиничъ (1552 Тупиков 527). — Syn. *приводити до губи, пратити, нищити; затирати сліди*, Тимченко 624-625; (*доводити до загибелі*;) *занапащати, запропащати; зваляти*, Деркач 54.

PS. **gubiti* 'ts' — a causative form of **gubniti*, see гінити; orig. meaning: 'to cause perdition, ruin, death', cf. Gk. *apóllumi* 'I destroy, kill, slay': *apóllumai* 'I perish, die', Berneker 1, 361, Slawski 1, 376, a. o.

губернёр 'tutor', ModUk.; Ru. *губернёр* (since 1803). — Deriv. *губернёрка, губернистка*. — Subst. *домашній виховник дітей*.

From Fr. *gouverneur* (< Lat. *gubernator* 'ruler, governor') 'ts', perhaps via Ru. *губернёр*; see also губёрн[i]a on p. 753.

гүгель dial. see гүгель.

гүгнати, гүгніти, dial. гүняти (<*гүгнати, Нижне Подністров'я, Дзєндзелівський ЛБюлетень 6, 42), 'to speak through the nose; to snuffle', MUK. (in deriv.): гүгнівий (1627 Беринда), гүгнавь (XVIII с.), OES. гоугнивоу Dsg. (XIII с.); BRu. *гүгнявіць*, Ru. *гүгнявить* (Даль 1, 416), OCS. *gogznivъ*, Bu. *гзгна*, Ma. *гзгне, гзгнѣти*, Slv. *gog-njati*, Cz. *huhňati*, Slk. *huhňat'*, Po. *gagać, gęgać*. — Deriv. [*за-*, про]гүгнявити, [*за-*, про-]гүгніти, гүгнявити, гүгнявий, -вць, -вість, -во, гүгнявий, -вість, -во, Wd. *гүгон, гүг[о]ніти*, here also *гүгнати*, see s. v.; FN. *Гүгнєнко*, MUK. Гүгні[на] (XIV—XV с. Kuraszkiewicz 155), Гүгнівий (XV с. Тимченко 625). — Syn. *гүгнати, гогорити крізь ніс*.

PS. **gogznati* 'ts' of imitative o/p. origin, IE. root ***gag-* 'to scoff, jeer', cf. Skt. *ganja-*, *gagjana-* 'scoffing', *gūnjati* 'he is humming, buzzing', Gk. *goggrýdzein* 'to mut-

ter, buzz', cf. Berneker 1, 341, Преображенский 1, 167, Slawski 1, 272, Pokorny 352, a. o.

гуготіти 'to roar (dully), rattle, rush' ModUk. only. — Deriv. *гуготіння, за-, на- гуготіти*, b/f. *гүгит*, Wd. *гүг!*, *гүх!* (Стрий). — Syn. (*ліхю — про мотор то-що*;) *стуготіти, рокотати; гудіти*, Деркач 54.

Based on гү! — an o/p. interj., see s. v., РССтоцький 3, 149.

гүгү! гүгүкати : гү!

гүг'явити dial. see гүгнати.

гугеноті 'Huguenots, French protestants of the XVI and XVII centuries', ModUk.; BRu. *гүгенот*, Ru. *гүгеноты* (since 1838), etc. — Subst. *французькі протестанти (кальвіністи), що бороліся за релігійну свободу (16-17 ст.)*, Орел 1, 221.

From Fr. *Huguenot* 'ts', the ultimate source being MHG. *eitgenōze* 'confederate', Орел 1, 221, АкСл. 3, 470, Gamillscheg 521, Klein 1, 748, a. o.

гудж!, гүд[ж]а!, dial. гийджа! (Житомирщина, Паламарчук, ЛБюлетень 6, 5), гойджа-гойджа!, гунджа-гунджа! (Нижне Подністров'я, Дзєндзелівський ibid. 41-42), гудзє!, гүдзє!, гүзє! гүзє! (Стрий) interj. in inciting dogs to attack: 'tally-ho!', evidenced since the XIX с., Po. *huzia!* (because of *h* perhaps from Uk.). — Deriv. *гүджати, гунджук*, Wd. [*за*]гүдзяти (Романів Горбач 7, 39), гүзяти (Стрий). — Syn. [*г*]ануї!, гаті!, тигуї!, кус!

A primitive interj. based on *гүж*, q. v.; it seems to be derived from the expression: (*пси, собаки*) *з гүж!* '(free) dogs from ropes!'; cf. also Schwentner 41-42, РССтоцький 3, 152, Slawski 1, 441.

гудз, гүдзик see гудз, гүдзик.

гудзя!, гудзь! see гудж!

гудзь *apropos* 'few', first recorded in the XX c. (Горбач 0, 37). — Deriv. *гудзіака, гудзенік*. — Syn. *кўдлай, Гудлай; subst. жид, єврэй*.

According to Горбач, I. c., the ultimate source of the word is Hb. *gudil* 'big man'.

гудзь! see гудж!

гуділа dial. for *вуділа*, q.v.

гудина, гудіне dial. for *оґудина, оґудіння*, see s. vv.

гудити 'to blame, disapprove', Muk. *hudit* (XVIII c.), нехай судять да нехай гудять (XVIII c.), OES. *gozhoju* (XII c.); Ru. *гудить*, Slk. *hudit'*, Cz. *vyhoudati* 'to fool'. — Deriv. *за-, по-, роз- гудити, розгуджувати, -ання, гудження, загуда, погудка, розгудець, гудич*. — Syn. *ганити, давати догану*, Тимченко 625; (*голосно*) *осуджувати*; dial. *ганчувати* (Воля Висоцька, Колодій РМ. 285).

The word seems to be derived from *гудити* with a secondary specialized meaning: ('to buzz' →) 'to blame (aloud), disapprove'; see the following entry.

гудіти, густі, гуду, -деш 'to sound, buzz, hum; to shout, rage, clamor', Muk. *гуду* (XVI c.), гудучи (XVII c.), гуде (1747 *Интермедіі* 174), густы (XVIII c.), гудеть, гудуть (XVIII c.), OES. *гоудоту* (XII c.), гудущии (XIII c.); BRu. *гусці, гусць, Ру. гудеть, гудить*, dial. *густі* (Vasmer² 1, 470), Bu. *гзгівам*, SC. *gústi*, Slk. *gostí*, Cz. *housti*, Slk. *húst'*, OPO. *gąśé* (XV—XVII c.), dial. *zędzié*. — Deriv. *гудá, гудáк, гудáченко, гудáчок, гудéць, гудіння, гудля, гудок, гудьбá, гудковий, гудючий, від-, п[р]о- густий, нагусті[ся]*, Wd. *гудімець, гудик, гудило, гуджувати* (Желеховський 1, 163), here also *гусла, гуніти* and *гудити* with specialized meaning, see s. vv.;

MUK. гудакі Npl. (XVIII c.), гуденіе (1627 Беринда), гудѣне (1627 Беринда), гудецъ (1627 Беринда), гудиниом Isg. (XVIII c.), гудка Gsg. (1566), гудникувъ (1666), OUK. гудия Gsg. (XIII c.), OES. гудья (XI c), гоудя (XIII c), гуженья (XIII c.), FN. *Гудá, Гудáк, Гудик, Гудило, Манич-Гудило, Гудой, Гудій, Гудійчук, Гудовський, Гудько*, GN. *Гудáковка, Гудáриха, Гудéць, Гудики, Гуділово, Гудіми, Гудкі*. — Syn. *видавати рівний глухий звук, гуготіти, (про машину:) стугоніти*; MUK. (*на якбмусь музичному інструменті:*) *видавати гóлос*, Тимченко 632.

PS. **gosti* < **gōditi*, root **gu-n-d-*, nasalized IE. o/p. ***gu-d-*: ***gou-d-* (: ***gōu-d-*) 'to sound', cf. Lith. *gausti* 'to sound hollow', *gáusti* 'to complain', *gaudūs* 'sad', Latv. *gauda* 'wailing, lamentation', *gāust* 'lamenting', Matzenauer LF. 7, 209–210, Фортунатов BB. 3, 56, Berneker 1, 340–341, Преображенский 1, 167, Trautmann 80, Fraenkel 140–141, Sławski SJO. 18, 258–259 and his ED. 1, 267, Pokorný 403, Шевельов 318, a. o.; see also гудити, гýси.

гудроватий dial. 'uneven' (Полісся), first recorded in the XX c. (Владимирская ЛексПо. 207). — Subst. *нерівний*.

Origin obscure.

гуж 'rope, thick string (for fettering horses)', Muk. *гужи* Npl. (1573), за гужъ (XVIII c.); BRu. *ts*, Ru. *гуж*, OCS. (deriv.) *gъžvica*, Bu. *гъж*, SC. *gūzva*, Slk. *gōž*, Cz. *houž*, Slk. *hūžva*, Po. *gążew*. — Deriv. *гужа, гужевый, гужівка, гужов*, Wd. *гужва, гужівка, гужок, гужви* (Желеховський 1, 163), FN. *Гужова, Гужовський, GN. Гужвин[о], Гужво, Гужова, Гужовка*. — Syn. *рємні, що ними прив'язують хом'їт до голубель або діншла*, Тимченко 626.

PS. **ož* 'snake' with prothetic *g-* and specialized fig. meaning, see *вуж*; cf. also Jakobson Word 8, 388; less per-

suasive is its derivation from PS. **gōzъ* : **ōza*, see *úzi*, suggested by Miklosich 56 and followed by Berneker 1, 343, Преображенский 1, 167, Brückner 137, Младенов 118, а. о.

гужа́! : гуджа́! see гудж!

гужондра́ги, гузонтра́ги Npl. see гозентраги.

гуз 'thick end; back; posterior, anus', MUK. гузы (1637), BRu. ts, Ru. *гуз*, Bu. *гуз*, SC. *gúz*, Sl. *góza* : *gūza*, Cz. *huzo*, Po. *guz*, dial. *guza*, OPO. *gqz* 'tuber', UpSo. *hūzač* so 'to prowl about (to and fro)'. — Deriv. *гуза́, гузі́р, гузі́р, гузі́вник, гузі́в[і]жа, гуз[и]ця, гузі́янка, гузі́чний, -ик, гу́зеро*, Wd. *гузі́р, 'спідня часті́на снопа́'* (Улично, Бодревич РМ. 3, 231), *гузі́р 'зжа́та часті́на стеб́ла у сно́пі; кінчи́ки мі́шкі за за́в'язкою'*; (Романів, Горбач 7, 39), *гузі́нтий 'товсті́й у сте́гнах і сідже́нні', гузу́вати, гузі́ти*, (Горбач, I. с.), *гузі́ти* (Стрий); *гузі́чити 'ганю́біти'* (Городенка, Велигорський РМ. 3, 275); compounds: *чорногу́з, назаді́гуз*, MUK. гузна — anus, clunis (XVII с. Гентаглот 25, 51); FN. *Гуза́к, Гу́зель, Гуза́но, Гу́зів, Гуза́й, Гуза́к*, MUK. Гузей (1649 Реестра XIX), GN. *Гузі́в*. — Syn. *за́д, задня́ (спідня́) часті́на*.

PS. **gōzs* : *gūzs* 'ts', IE. root ***gonǵ-* : ***genǵ-* 'clump', cf. Lith. *gūžys* 'crop; Adam's apple', *gūžti* 'to mumble to oneself', *guštà* 'nest', OPr. *gūnsiz* 'boil, swelling'; here also Sl. **gōstz[jb]*, see густий; Berneker 1, 342-343 (against Zubaty 1 : 2, 98-99, who separates both roots), Vasmer² 1, 471-472, Pokorny 380, а. о.

гуза́р Wd. see гусар[ин].

гуздéчка = вуздéчка : узда́.

гуздратися see гу́здратися.

гу́зик see гу́дз, гу́дзик.

гузи́ркі dial. Npl. 'fleecy clouds' (Житомирщина), first recorded in the XX с. (Лисенко Слл. 17). — Syn. *невели́кі хмаркі, баранці́*.

A dial. form of *озеркі* : *óзеро* 'lake', see s. vv.

гузі́пинький (=гуз'у́пин'кы́) dial. 'very narrow' (Полі́сся), first recorded in the XX с. (Климчук ЛексПол. 28). — Subst. *гузі́сенський*.

A dial. dim. form of *гузкы́й*, q. v.; initial *h-* for *v-* is based on interchange of those sounds in Полі́сся - dialects.

гузі́!, **гузы́!** see гудж!

гу́йа, гу́я! SoCr. see го́й!

гу́йц! interj. in chasing swine: 'go away!', ModUk. only. — Syn. *ау́ю!*

According to РССтоцький Slavia 5, 42, it belongs, as a variable, to the group *гай, гей, го́й*, etc.; less persuasive is its connection with Po. *chujec* 'boar-pig', RS. 4, 177.

гук 1. 'noise, roar, din; bittern' (Франко 4, 528), dial. 'tubulous stem of onions' (Житомирщина, Лисенко Слл. 17); adv. 'in multitude, plenty of, much'; гук! interj. expressing noise, roar: 'rap!, tap!'; *гукати*, Wd. *гукати* 'to call upon (up); to halloo, hoot, whoop', MUK. *гукает* (1596 Знаній), *гучу́* (1627 Беринда), *гукати* (XVIII с.), *гукають* (XVIII с.); BRu. *гу́каць*, Ru. *гу́кать*, Bu. *гу́кам*, Ma. *гу́ка*, SC. *gúkati*, Sl. *gúkati*, Cz. *houkati*, Slk. *húkat'*, Po. *hukać*, UpSo. *hućić*. — Deriv. *від-, до-, за-, на-, пере-, по-, про-, роз-, у- гу́кати[ся]*, *ві-, від-, з-, пере-, по-, при-гу́кувати[ся]*, *гукóнути, гучати, гучі́ти, гучні́шати, вігук, [перé-, по-]гук, гуч!, гу́кало, гукані́на, гукані́я, гукарня, гукоті́я, гу́кля, гукотні́я, ви-, пере-, по- гу́кування, гу́цьо́к, гу́чність, -но, гу́чок*,

гучливіий, гучний, гучномовець, МУК. от гоуку (1489), гуковище (1596 Зизаній), гукане, гук' (1627 Беринда), see also гу!, гугу!, гул! FN. *Гук, Гўкал[о], Гукалюк, GN. Гўки, Гукливіий, Гўков, Гўков - гай, Гўкова.* — Syn. *крик, іблас; кричати, галасувати; про іолуба як він гуде*, Тимченко 626; *кликати*, Деркач 54.

Based on *гук!* -an o/p. interj. akin to *гу!*, see s. v.; cf. Berneker 1, 361, Преображенский 1, 168, РССтоцкий 3, 153, Младенов 114.

гук 2. AmUk. 'hook', first recorded in 1963. — Subst. *іак, гачок*.

From E. *hook* 'ts', Білаш 196.

гул 'deep noise, howling, roaring', ModUk.; Ru. *гул*. — Deriv. *гулавий* 'crazy', *гулкий, гулко*. — Syn. *іомін, іам, гук*.

An o/p. formation based, like *гук*, on *гу!*, see s. v.; here perhaps гуляти, Berneker 1, 361.

гулий see **гулий**.

гуляти 'to deceive (with empty promises); to entice, allure', ModUk.; Ru. *гулять*, SC. *gūliti*, Slk. *hālit'*. — Deriv. *від-, за-, на- гуляти*, FN. *Гуляцький*. — Subst. *обманяти*.

Origin obscure; perhaps it is connected with Ru. *жулить* 'to swindle', cf. Berneker 1, 362.

гулиця = вулиця.

гулі!, гулы! interj. in calling pigeons, turkeys, ModUk. only. — Deriv. *гўлі - гўлі!, гуль - гуль!, гўля* 'pigeon' (РССтоцкий 3, 153). — Syn. *а-дўзь!, а-кўр!*

A primitive o/p. interj. based on *гу!*, а. v.

гулий dial. for олій, see олій.

гўло dial. '(framed) corner of a house' (Полісся), first recorded in the XX c. (Корень — Шушкевич ЛексПо. 134). — Subst. *рўблений рі хаті*.

A dial. deformation of *гуло* (>**гўло* <**гўло* > *гўло*).

гулówka Wd. (Надсяння) for *голова*: *голова* (Пшеп'юрська 75).

гулюкати = голюкати, see гол, гóлий.

гуля 1. see **гуля**.

гуля 2. SoCr. 'corpse; rascal', first recorded in 1911. (Гнатюк E36. 30, 337). — Subst. *труп; шибеник*.

From Hg. *hulla* 'ts', Гнатюк, 1. c.

гуляти 'to be free from work; to have (lead) a merry life; to stroll, go for a walk, promenade; to stand idle'; Wd. 'to dance; to be in the heat (of animals)', МУК. гулящому (1591), гулящий (1607), гуляти (1665), гулять (XVII c.), гуляя, гуляють (XVIII c.), гулящие (1705), гуляли (1718), гуляв (1722); BRu. *гуляць*, Ru. *гулять*, Bu. *гуляя*, SC. *gūliti*, Sln. *hulati*, Cz. *hulati*, Po. *hulać*. — Deriv. *за-, на-, по-, про- гуляти[ся]*, *гульнїти, гўлі* Npl., *гулявця, гулявник, гўлянка, гуляння, гуляночка, гуляка, гуляльня, гулятоньки, -очки, гўльба, гўльбини, гўльбище, гўльбиса, гўлька, гўльма, гульня, гулящий, гуляй-городина*, (арго:) *гульони 'нероби'* (Одеса, Горбач 6, 33), dial. *гўльовий скот, 'що не використовується на роботах, а перебуває на вїтасі'* (Нижне Подністров'я, Дзєндзелівський ЛБюлетень 6, 42), dial. *гулякї 'великі вареники, начинені маком, грїшами чи ягодами; ялові корови переважно молоді'* (Житомирщина, Лисенко Лсс. 17), Wd. *гулярка* (Желеховський 1, 164), МУК. гуляня Gsg. (1666), гуляки Npl. (XVIII c.), гулки (1794), при гульнї (XVIII c.), FN. *Гулявин, Гулявник, Гулягродський, Гуляк, Гу-*

ляницький, Гулянівський, Гуляньський, Гуляка, МУК. Гуляй (1539), Гулько (1565), Гуляк (1582), Гуляльницький (1584), Гуляевъ (1605 Тупиков 527), Гуляйко (1605), Гуляницький (1652), Гульичъ (1565 Тупиков 527), GN. Гулявая Балка, Ново-гуляевський, Гуляй-Борисовка, Гуляйпородок, Гуляйки, Гуляйполе, Гуляй-Стѣн, Гулянка, Гуляники, Гулябѣ. — Syn. *нічого не робити, відпочивати, не працювати; не вживатися; бенкетувати, ніти*, Тимченко 628; Wd. *танцювати; паруватися*.

PS. **guljati* 'ts' of uncertain etymology; according to Потєбня РФВ. 3, 163, it is connected with SC. *gūliti* 'to flay, skin; to drink much'; Соболевский refers it to OES. *gulyas* 'sorcerer', *гѹсѣа*, etc., cf. РФВ. 70, 78-79; similarly Jakobson, cf. Word 8, 387; Преображенский 1, 168-169, thought of Lith. *gulėti* 'to lay' as of its Sl. congener; in a special article devoted to Ru. *гулять* в Эт. 110-115, А. С. Львов connects it with *гуляти*, q. v., and explains it semantically as follows: 'to play ball' → 'to play in general' → 'to be free from work' → 'to take walk, stroll' (XVI—XVII c.); yet, the most convincing seems to be its derivation from interj. *гу!*, *гуля!* and connection with гул!, q. v.; cf. Berneker 1, 361-362, Slawski 1, 433-434, Vasmer² 1, 473-477, a. o.

гульбара see вилбар.

гульден see гюльден.

гульк! interj. indicating suddenness of look, appearance, etc., МУК. гулк (1736 Интермеді 103), гульк (XVIII c.). — Deriv. *гулькнути*; here also (unpersuasively included:) *гуляти* (РССтоцький 3, 153). — Syn. *виражде хуткий рух*, Тимченко 627.

A primitive interj. based on *гу!*, q. v.

гультай, гультай, also гольтай, гильтай, гильтай 'idler, knave, rogue, rake', МУК. голтаевъ два (1471), голтаемъ Isg. (XVII c.), от гултаев (1591), гультай (XVII c.); Ru. dial. *гультай*, Slk. *kultaj*, Po. (from Uk.): *kultaj*. — Deriv. *гультайка*, *гультайство*, *гультайце*, *гультайна*, *гультайський*, МУК. гультайства Gsq. (1599), гультайская (1649), FN. *Гультай*. — Syn. *лѣдар, нероба; гульвіса, гуляка*, Деркач 55.

From **goltaŭ* : **gols*, see (голта): гол, голий; arch. form *гультай* (instead of *гильтай*) preserved under f/e. influence of *гультай, гуляка*.

гума see гума.

гуманный 'human[er]', ModUk., BRu. *гуманны*, Ru. *гуманный* (since 1863). — Deriv. *гуманність, -но, гуманізм, -іст[ка]*, *гуманістичний, -но, гуманітарний, -ність, -но, [де]гуманізувати, [де]гуманізація*. — Subst. *людський, людяний, чоловіколюбний*.

From Lat. *hūmānus* 'human' (: *homō* 'man'), Орел 1, 221, АкСл. 3, 486, Klein 1, 749, a. o.

Гумань = Умань.

гумбрага, also гомбрѹ, гомбрѹ AmUk. 'homebrew', first recorded in 1963. — Subst. *самогонка*.

From E. *homebrew* 'ts', Білаш 197.

гумбуг, SovUk. гѹмбуг (Франко 4, 528), Wd. гѹмбук (Стрий) 'humbug', first recorded in the XX c. (Кузеля 76); Po. *humbug*. — Subst. *обман, брехня, ошуканство*, Франко, l. c.

From E. *humbug* 'ts', perhaps via ModHG. *Humbug* 'ts', РССтоцький 4, 251.

гүмен dial. see ігүмен.

гумénний see the following word.

гумно́, Wd. гúмно (Стрий), гуно́ (Горбач 7, 39) 'threshing floor; barnyard, stockyard', MUK. зъ гумень (1463), гоум'но (XVI с.), гоумно (XVI с.), гумно́ (1627 Беринда), гумно́мъ Isg. (1665), гумно (1694), гумно — area (XVII с. Гептаглот 21), гумна Gsg. (1719), гумно (1794), OUK. гоумьно (XIII с.), гумна Gsg. (1347 Тимченко 629), OES. гоумьно Asg. (XI с. Остр. ев.), гоумно (1051—1054); BRu, Ru. *гумно́*, OCS. *гумьно*, Bu., Ma. *гумно́*, SC. *гúмно*, Sl. *gútno*, Cz., Slk. *humno*, Po., LoSo. *gumno*, UpSo. *humo*, dial. *humno*, Plb. *gútno*. — Deriv. *гумёнце*, *гумнище*, SoCr. *гумнище* (Дзедзелівський 85), MUK. гуменникъ, гуменную, (1557—1558), гумénка (XVII с.), гумнища Npl. (1716), OES. гуменникъ (XIV—XV с.), гоуменьна (XI с.), гумнищо (1350), FN. *Гумённый*, *Гумениок*, *Гуминілович*, *Гумицький*, GN. *Гуменёць*, *Гуменне*, *Гуми́нско*, *Гуми́нща*, *Гуми́нще*, *Гуми́ншево*. — Syn. *будівля*, *де складають і колять збіжжя*, *клі́ня*, *стодо́ла*, Тимченко 629.

According to Откупни́ков, ЭтИссл. 5, 88-90, the word derives from PS. **gubъna* : **gubiti*, see губи́ти; yet, for semantic reasons, more convincing, is its derivation from **гумьно* 'farmer's yard' — a compound of **gu-* (: **goveđo* 'cattle') and *-*тъно* (: **meti*, see м'я́ти), cf. Berneker 1, 362, Преображенский 1, 169, Sławski 1, 377-378, Pokorny 483, a. o.; inconvincingly Machek LF. 53, 342-345 (: **govъno* 'shit', later revoked by the author in his ED. 150).

гумо́ннява see го́мин.

гумор, dial. юмор 'humo[u]r', MUK. гúмору (XVII с.), от гуморовъ (XVII с.), гумóры Apl. (1622), Гумóрами Ipl. (XVIII с.); BRu. *гумар*, Ru. *юмор*, Po. *humor*, etc. — Deriv. *гуморéска*, *гуморист*, *гуморист[и]ка*, *гуморáльний*, *гумористичний*. — Subst. *сміх крізь слáззи*,

дóтеп, *дóбрий náстрій*; *незлoблівe висмиювання людських хиб*, *пóдій у кожнóму зoбpáженні слóвом абó и́ншими мистецькими зaсoбaми*, Орел 1, 221; *харáктер*, *вдáча*; (pl.) *тéчі*, *плáни в оргáнізмi*, Тимченко 629.

From L. *humor* 'fluid, moisture; temperament, disposition of mind', Орел 1, 221, Тимченко 629, Skeat 281, Klein 1, 750, a. o.; dial. *юмор* from Ru. *ts*.

гумус 'humus', ModUk.; BRu. *гумус*, Ru. *гумус* (since 1863), etc. — Subst. *перегній*, *органічний складник ґрунту*, *що походить із розкладених рослинних та тваринних організмів*, Орел 1, 222.

From Lat. *humus* 'earth, ground, soil', Орел 1, 222, АкСл. 3, 488, Klein 1, 750, a. o.

гун, SovUk. гуни 'Hun', ModUk., BRu. *гўны*, Ru. *гуны*, Cz. *Hun*, Slk. *Huni*, Po. *Hun*. — Deriv. *гунство*, *гунственний*, *гунський*. — Subst. (*гуны* :) *ковчів тюрське плéм'я*, *що знищило ґотську державу*, Орел 1, 222.

From ModHG. *Hunne* 'ts', the ultimate source being Gk. *Hánnoi* 'Huns', Klein 1, 750, Onions 452, Staszewski 112, a. o.; see also Хйна, Хина.

гуна́ dial. for луна́.

гундэра dial. see кундэра.

гундосий dial. 'speaking through the nose' (Сумщина), first recorded in the XX с. (Дорошенко ДБюлетень 9, 107). — Subst. *гундосий*.

Of obscure origin; perhaps it is an abbr. of **гундо-носий* with first part based on nasalized verb *гудіти*, and the second one on *ніс*, Gsg. *носа*.

гуну́ти 'to sound, buzz, hum', ModUk. only. — Syn. *загудіти*.

From **гунднѣти* with simplification of *-dn-* > *-n-*, see гудѣти.

гунцовот, dial. also гунцвол (РССтоцький 4, 172), гунсвот (Шаровольський 1, 36, 75), гунцвот (Гнатюк ЕЗб. 4, 237), гунцут (Кириченко РМ. 5, 85; Гнатюк ЕЗб. 30, 338) 'rascal scoundrel, ragamuffin', ModUk.; Cz. *hunc[ov]út, huncfút*, Slk. *huncut*, Po. *huncwot*. — Deriv. Wd. *гунцовотський* (Желеховський 1, 164), *гунцовство* (Бк. Кміт 52), SoCr. *гунцутуша!*. — Syn. (*лайливо*): *собачий син, собака*, Франко 4, 528; *лаїдак, падлюка*, Гнатюк ЕЗб. 4, 237; *пройдісвіт*, Кириченко, l. c.; *шибеник, негідник*, Бойків 116.

From MHG. *hundsfoft* 'cunnus canis', РССтоцький 4, 172; cf. also Machek 150, Горбач 7, 39, a. o.; dial. *гунцвол* is f/e influenced by *віл-волд* 'ox', РССтоцький, l. c.

гуня 'coarse woolen grey coat; horse cloth', MUK. *гуня* (1596 Зизаний), *гуни* Npl. (1585), в' *гуняхъ* (XVI c.), *гуня* (1627 Беринда), *гуниою* Isg. (XVII c.), *гунь* (XVII c.), на *гунѣ* (XVIII c.), OES. *гоунь* (1348); Ru. *гуна, гуня*, Bu. *гуна, гуня*, SC. *gúnj*, Sln. *gúnj*, Cz. *houň*, Slk. *huňa*, Po. *gunia*. — Deriv. Wd. *гуняник* (Желеховський 1, 164), FN. *Гуня*, GN. *Гуныки, Гуньско*. — Syn. *верхня, тепла, проста одіж з овчої шкіри або з шерсті овчої, козної чи верблюжої*, Тимченко 629.

PS. **gunja* 'ts' of uncertain origin; according to Berneker 1, 363, Brückner 163-164, a. o., it is a loanword from LLat. *gunna* 'fur coat'; less persuasive are other etymologies, e. g. that of Шахматов Archiv 33, 95 (: Ce. *gron* 'dress'), Vasmer² 1, 475 (: Av. *gaṇa-* 'hair, colour'); cf. also Moszyński JP. 36, 198-200, Sławski 1, 378-379, a. o.

гуняти dial. see гунтати.

гуп! interj. indicating the tramping sound of feet or the sound of dull blows: 'thump!', ModUk., Po., Cz., Slk. *hup!*

— Deriv. *гугн, гуп[н]ати, -ання, гупнути, гупотіти, гупит, гупотнява, гупалка, гупало*; FN. *Гупало, Гупаловський*; GN. *Гупали, Гупалівка*; here also dial. *гунуть* (< *гупнуть*, Никончук ЛексПо. 82). — Syn. *гон!, ген!*, РССтоцький 3, 151.

An o/p. interj. akin to *гон!, ген!*, РССтоцький, l. c.

гур! interj. imitating the sound of a (sudden) fall, ship: 'bang!, crash!', ModUk.; Ru. dial. *гур!*, Po. *hur-hur!*, Cz. *hr!, hrk!*, etc. — Deriv. [*за*] *гуркати, -ання, за-, на-, роз- гуркотати[ся]*, *за-, по-, про- гуркотіти, роз- гуркотітися, гуркнути, [за-, на-] гурчати, -ання, гуркіт, гуркота, гуркотіння, гуркотій, -ія, гуркотінеча, гуркотній, гуркотнява, гуркотливий, -ість, -вець, -вочка, -во*; Бк. *гуркало, гурчеля* (Кміт 53), FN. Гуркевич, OUK. Гоурком Isg. (XIV—XV c. Kuraszkiewicz 149); Гургурядько (pseudonym of П. Куліш, Тулуб 230); GN. *Гурка, Гурки, Гурко, Гуркальце, Гурчєнки*. — Syn. *гир!, гар!*, РССтоцький 3, 151.

An o/p. interj. akin to *гир!, гар!*, see s. vv., РССтоцький, l. c.

гур 1. dial. 'thin (shallow) fish-net' (Нижне Подністров'я), first recorded in the XX c. (Дзєндзелівський ЛБюлетень 6, 42); Bu. *гуркам, гурн* 'to dip, dive', SC. *gūra* 'knoll, elevation'. — Subst. *густд мілка сітка для ловлювання бичків, дрібної риби, раків*, Дзєндзелівський, l. c.

Perhaps it is connected with Gk. *gýros* 'ring, circle', *gýrós* 'round', Berneker 1, 363.

гур 2. dial. 'heap, hill', first recorded in the XX c. (Кириченко 1, 374), Po. *góra*. — Deriv. FN. *Гура*. — Subst. *күна, күча*.

Apparently from Po. *góra* 'hill, mountain'.

гурá Wd. 'attic' (Надсяння) first recorded in the XX c. (Пшеп'юрска 72). — Subst. *горіще, стрих*.

A dial. form of *гора* 'mountain' with specialized meaning: 'high place' → 'attic (of a house)'.
гурá! Wd. *гýра!*, *гýпра!* see *урá!*

гурáк 1. Wd. for *угрáк*, see *угорець*; 2. Wd. (from **горáк*) : *горá* 'hill, mountain', Пшеп'юрска 72.

гурбá see *юрбá*.

гурдитися Bk. for *вурдитися* (Кміт 53), see *вурда*.

гуречий, *гурічий* Wd. see *гарячий*.

Гүрий PN. 'Huriy, Gurias', MUK. Гүрий (1627 Беринда); BRu. *Гүрий*, Ru. *Гүрий*, *Гурей*, *Гурьин*, OCS. *Guriya*, *Gjuriya*. — Deriv. *Гурасик*, *Гурасько*, *Гүрієвич*, *Гүрієвна*, *Гүрик*, *Гүрка*, *Гурко*; FN. *Гүрьсь*; MUK. *Гурик* (1649 Реестра 3), *Гуриненко* (1649 ibid. 2). GN. *Гүрия*. — Syn. MUK. При[с]норáвень (1627 Беринда).

From Gk. *Gouraios*, the ultimate source being Hb. *gūr-lion's cub*, Рапе 1, 258, Петровский 91.

гурія 'hourī, nymph of Moslem Paradise; a seductive woman', ModUk.; BRu. *гүрия*, Ru. *гурия* (since 1803), etc. — Subst. *вічно молода дівчина в раї Мохаммеда*, Орел 1, 222.

From Pers. *hūri*, from Ar. *hūr* 'having beautiful black eyes', Орел 1, 222, АкСл. 3, 489, Skeat 279, Klein 1, 746, a. o.

гүрка SoCp. 'intestine, gut', first recorded in the XX c. (Гнатюк Е36. 30, 338). — Subst. *кiшка*.

From Hg. *hurka* 'ts'.

гурковийне dial. see *огірок*.

гүрма 'crowd, throng, mass, multitude, troupe', MUK. *гурмами* Ipl. (XVI c.), *гурмы* Npl. (XVII c.); Ru. *гүрбá*,

dial. *гүрмá*, Po. *hurm[a]*, *churma*. — Deriv. *гүрмом*, *гүрмою*, MUK. *гурмомъ* (1591), GN. *Гүрмин*; see also *гурман*. — Subst. *күна*, *гүрмада*, *юрбá*, *натовн*, Тимченко 630.

Of uncertain etymology; the word is usually connected with OPo. *hurm*, *hurmq* 'herd' which, in turn, comes from MHG. *hurm* 'multitude', Berneker 1, 379, Преображенский 1, 170, Brückner 174, a. o.; yet, some linguists consider Po. *hurma* a Uk. loanword, Karłowicz 219, Hrabec 67, a. o., Uk. word being connected with *юрбá*, q. v., cf. Slawski 1, 438–439.

гурман соли Wd. 'lump of salt' (Франко 6, 497), first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 164). — Deriv. *гүрманка*, adv. *гүрманом*, *вгүрман*. — Syn. *тiнка соли*.

The word is connected with *гүрма*, see the preceding entry.

гурнець, **гурно́к** Wd. (Надсяння) for *горнець*, see *горн* (Пшеп'юрска 73).

гурне[тко] Wd. for *горня[тко]* see *горн* 1. (Лев 9).

гүрний dial. see *огүрний*.

гуро́к dial. for *огірок*.

гүрра! Wd. see *урá!*

гурт 'herd, drove, flock; crowd, throng, gathering, group, company, society', MUK. в... гурту (1694), у гурту (XVIII c.), на гурть (1727); BRu. *гурт*, Ru. *гурт*, Po. *hurt*, UpSo. *hórdu*. — Deriv. *гүртi[чо]к*, *гүртiєник*, *гүртiєць*, *-кiєка*, *-кiєщина*, *гүртувáння*, *гүртковий*, *гүртiєвий*, *гүртовий*, *гүртiєм*, [з]- *гүртувáти[ся]*, *гүртiєбранець*, *гүртiєжит[ок]*, *гүртiєкiв[ця]*, *гүртковiд*, Wd. *гүртiєник*, *гүртiєвий* (Желеховський 1, 165), MUK. *гуртовной* (1638), *гуртовими* Ipl. (XVIII c.),

гуртом (XVIII с. Интермедія 196); GN. *Гурт, Гуртова* — Subst. *табун, стадо, черед; товариство*, Тимченко 630, (agro:) *пачка*, Горбач 6, 33.

From MHG. *hurt* 'herd', РССтоцький 4, 156–157, perhaps through Po. *hurt* 'ts', Шелудько 1, 28, Berneker 1, 379, Преображенский 1, 170, Brückner 174, а. о.; inconvin- cible is Miklosich's 84 deriv. from Tk. *jurt* 'tent', cf. Slaw- ski 1, 439.

гурчати : гур.

гурчійа SoCr. for гірчійа, see гіркий.

гуса Npl. SoCr. for вуса, see вус.

гусар, гусарин, Wd. гүзар 'hussar, cavalry soldier', MUK. гусаръ (1594), гусаринъ (XVIII с.); BRu. *гусар*, Ru. *гусар* (since 1701), Po. *huzar, husarz*, coll. *husaria*, etc. — Deriv. *гусарка, гусарчук, гусарський, гусарити*. — Subst. *воjak лєнкої кінноти в XVI–XVII с.*

From ModHG. *Husar* 'ts' which, in turn, comes from Hg. *huszár* 'ts' (: *husz* 'twenty' sc. soldiers), Преображен- ский 1, 170–171, Акуленко 140, АкСл. 3, 493; а. о.; Wd. *гүзар* from Po. *huzar*, Slawski 1, 441.

гусєлка dial. : гўска.

гусєниця, dial. гусєнїця, ўсєниця, вусєниця, усїниця 'caterpillar', MUK. гусєниця, -ца (1627 Беринда), гусєница (XVIII с.); в... гусєниці (XVIII с.), гусєницѣ Npl. (XVIII с.), гусєлницѣ Gsg. (XVIII с.), OES. гусѣницо Asg. (XI–XIV с.), гусєница; Ru. *гусєница*, Ru. *гусєница*, Bu. *гусєница*, Ma. *гусєница*, SC. *gūsenica*, Slu. *gōsenica*, vosēnica, Cz. *housenice, housenka*, Slk. *húsenica*, Po. *gąsie- nica*, LoSo. *guseńca*, UpSo. *husańca*. — Deriv. *гусєльниця, гусєльниця, гусєльня, гусєнь, гусєнь, гусєничний, гусє- нєлєвка*, dial. *гўсєнь, гўсєльник, гўсєль, гўсєлка; гўсєль-*

ня, [г]осєльня (Черкашина, Лисенко ЛБюлетень 6, 11), *гусєльник* 'гусєниця' (Надсяння, Пшеп'юрьська 83), MUK. гусєнь (1778), FN. Гусєльниковъ (1640 Тупиков 528), Гу- сєниновъ 1614 *ibid.*). — Syn. *личїнка метєлика*, УРЕС. 1, 539.

PS. **gōsenica* < **[v]ōsenica* : *[v]ōss*, see *гус*, with orig. meaning 'hairy, shaggy, bushy one', Miklosich 223, Ber- neker 1, 341, Младенов 118, а. о.; the word obtained its *g-* from **gōss* 'goose', see e. g. SC. *gūstērica* 'lizard', cf. Ше- вельов 244, Vaillant RES. 18, 77, or as result of phonological change : *g* > *gv* > *g-*, cf. Vondrák 1, 215, Meillet 82, а. о.; (extensively:) Slawski 1, 265–266.

гўска : гусь.

гўсла, гўсл, Bk. гўсли (Кміт 53) Npl. (kind of) zithern; psaltery (instrument); SoCr. 'violin', MUK. гўсли (1596 Зи- занїй), гўсли (1627 Беринда), гўсль, на гуслєхъ (XVII с.), гўсла Npl. (XVII с.), гўсловъ Grpl. (XVIII с.), оу гўсли (XVIII с.), OES. гўсли (XIc.), вѣ гўслєхъ (XI с.), сѣ гоусльми (XII с.), гоусли (XIII с.); BRu. *гўсли*, Ru. *гў- сли*, Bu. *гўсла*, Ma. *гўсле*, SC. *gūsle*, Slu. *gōslī*, Cz. *housle*, Slk. *husle*, Po. *gęśle*, UpSo. *huslē*. — Deriv. *гўслєньки, гў- слєньки, гўслєвки, гўслєвки, гўслєвки, гўслєвнїй, гўслє- нїй, гўслєр, -ка, -нїй, -ськїй, -ство*, Wd. *гўсєлка 'скріпка'* (SoCr., Кириченко РМ. 5, 85), *гўслєник, гўс- лїи 'назва для скріпка'* (SoCr., Дзендзєлєвський 100), MUK. гўслєсть (XVIII с.), за гўслєсту (1733), FN. *Гўслє- стїй, Гўслєр*, GN. *Гўслєв, Гўслєще*. — Syn. *давнїй му- зїчний їнструмєнт (у три стрїни); скріпка*, Тим- ченко 631; MUK. арфа лютїа, скріпїя (1596 Зизанїй), скріпїця, гўслє: гўрфа, цїтра (1627 Беринда).

PS. **gōslb* < **gōdslb* 'ts', root **gōd-* ts as in *густї, гудїти*, see s. vv.; re. suffix *-slb* : *-lb* cf. Meillet Et. 416, Vondrák 1, 649, РССтоцький 1, 44, Slawski 1, 274, а. о.

гýсош SoCr. 'twenty cent coin', first recorded in the XIX c. (Гнатюк ЕЗб. 4, 237). — Subst. *діваний гриш: 20 крýйчарів*.

From Hg. *huszas* 'ts'.

густ see густ.

гýста SoCr. 'moustache', first recorded in the XX c. (Даендзелівський 42). — Subst. *ýца, вýца*.

A blending of *ýца* (= *вýца*) and *ýмá* 'mouth'.

гýставка dial. for *ýставка*, q. v.

густéц Wd. (Надсяння) for гостéц, q. v. (Пшеп'юрська 74).

густý = гудíти.

густýй 'thick, dense, bushy, deer; fine (of a comb)', MUK. у густую (1510), густýй (1596 Зизаний), густа (XVII c.), густого Gsg. (XVII c.), густой (1759), густýй, густý (XVIII c.), густимъ Isg. (XVIII c.), в густомъ (XVIII c.), густими Ipl. (XVIII c.), OES. гоуста; BRu. *густýй*, Ru. *густой*, Бу. *гъст*, Ма. *густ*, SC. *gúst*, Slu. *gost*, Cz., Slk. *kustý*, Po. *gesty*, LoSo. *gusty*, UpSo. *kusty*, Plb. *gô'sta*. — Deriv. *густé[сe]нький*, -ко, *густісінський*, *густува́тий*, з[а]гýслий, з[а]гýщений, *гýст[в]ина*, *густиня*, *густість*, *густотá*, *гýц[а]*, *гýцава*, *гýцавина*, *гýцавник*, *гýцáк*, *гýчик*, *гýчинá*, *гýчиня*, *гýцовина*, *згýстик*, *згýсток*, *згýцання*, *згýцуваний*, -ність, -ня, *згýчувач*, з[а]-, пере- *гýснути*, [за-, по-] *густіти*, за- *гýсати*, з[а]-, пере-, під- *густити[ся]*, [з-] *гүцати[ся]*, з-, під- *гүцувати[ся]*, по- *густі[й]шати*, *гýсто*, *гýсто-бровый*, -волосий, -хис-тий, -населений, -посаджений -псовий, -ростýчий, -шерстий, Wd. *гýсто-крýтий*, -но́жка, -мі́р (Желеховський 1, 165), MUK. густенкимъ Isg. (XVIII c.), густо — addenseo (XVII c. Гептаглот 22), густвинá (1627 Беринда),

густенко (XVIII c.), густиня, гущевина (XVII c.), густость (1627 Беринда), густýть (XVIII c.), гуща (1596 Зизаний), гущиною Isg. (XVIII c.), FN. *Густиня*, *Густиня*, *Густовар*, *Густосій*, *Густинський*, GN. *Густинь*. — Syn. *протилéжний рідкóму, тугий, крутий; непрозóрий; рясний, чистий, набитий*, Тимченко 632.

PS. **gostz[jə]* 'ts' connected with **gozъ*, see *гуз*; yet, some etymologists consider the word -*ts* passive participle of **gopti*: **žeti*, see *жати*, with orig. meaning: 'pressed' → 'thick', cf. Slawski 1, 272; less persuasive are its connections with Lith. *gánstus* 'rich', Latv. *guosts* 'multitude, herd', advanced by Specht KZ., 40, 20-21; or with Cz. *hutný* 'massive', Brückner 139, Holub-Копецký 136-137; (extensively:) Лилич Вестник Лен. ун. No. 14 (1463), 64-71.

гуся́ see гусь.

гýся - сýся! interj. imitating dance, ModUk. — Deriv. *гýсялка* (Климчук ЛексПо. 29). — Syn. *йóйца!*

A secondary interj. blending *гý!* and *йóйца!*, see s. vv.

гусь 'goose', MUK. гус (XVII c.), гусь (XVIII c.), OUK. гоусь (XIII c.), OES. гоуси (XII c.); BRu., Ru. *гусь*, Бу. *гъска*, Ма. *гуска*, SC. *gúska*, Slu. *gós*, Cz. *husa*, Slk. *hus*, Po. *gęś*, LoSo. *gus*, UpSo. *hus*, Plb. *gôś*. — Deriv. *гус[е]н[я]*, *гусеня́т[оч]ко*, *гусáк*, *гусачо́к*, *гус[о]нь[ка]*, *гуся́*, *гусочка*, *гусени́к*, -ні́цтво, *гуснік*, *гуся́р*, *гуся́тина*, *гуся́тник*, -и́ця, *гуся́тка*, *гуся́чка*, *гусако́вий*, *гуси́ний*, *гусі́й*, *гуся́чий*, interj. *гуся́!*, *гусю́-гусю́!*, *гуси́!*, *гүиá!*, MUK. по гусяти (1590), гусеня́т Gpl. (1574), гуса́к (1753), гуси (XVI c.), гуску Asg. (1666), надъ гусятками (1598), гусятникъ (1693), гусино́го Gsg. (1752), гусово́ю Isg. (XVIII c.), *husiatocie* (1552), гуся́че (XVIII c.), гуско́вѣд (XVI c.), FN. *Гусаковский*, *Гуска*, *Гуснай*, *Гуся́тин*, MUK. Гусаковъ (1648 Тупиков 528), Гусевъ (1675 Тупиков 1. c.), GN. *Гусь*, *Гүськово*,

Гусятин, Гусава, Гусаковець, Гусаково, Гусарка, Гусачевка, Гусачкин, Гўси, Гусина, -нка, Гусник, Гўска, Гуски. — Сун. (гўска:) рід птиці родини качкових, УРЕ. 3, 536.

PS. *gorsъ 'ts'; one of the few names of birds to be ascribed to primitive IE. origin, since it recurs in most of the languages of this group, cf. Skt. *hansá* 'goose', ModPers. *ghaz*, Lith. *žasis*, Gk. *xēn*, OHG. *gans*, ModHG. *Gans*, E. *goose*, etc., IE. root ***ghans-* should have developed into Sl. *zorsъ; Uk. interj. *дзус[ь]!* (< *зусь!, like *дзелений* < *зеленый*, *дзвін* < *zvонъ, *дзеркало* < *зеркало*, etc.) might be considered the only remnant of *zorsъ which, under the influence of the imitative interj. *гe-ge!*, *гe-ge!*, was changed to *gorsъ; initial *g-* instead of *z-* in Sl. was previously explained by G. influence, Kluge 105, Trautmann 365, Kiparsky 1, 103, 108, a. o., the more that according to Pliny large flocks of geese were kept in Germania and the birds (or their feathers) were sent even to Rome (Hist. Nat. 10, 53), cf. Kluge, l. c., Vasmer² 1, 478, РССтонький 4, 28, a. o.; some scholars considered *g-* a result of dissimilation of *z-s* in *zorsъ, cf. Meillet Ét. 178, MSL. 9, 374; 13, 243, a. o.; see also Machek 151 (: ***gh-* before *o* > *g!*), Slawski 1, 273–274, Moszyński JP. 35, 115–116, Fraenkel 1929, a. o.

гусь! interj. in calling or chasing geese, ModUk. only. — Deriv. *гусю* – *гусю!*, *гўся!*, *гусь* – *гусь* – *гусь!* (Климчук ЛексПо. 29). — Сун. *гиль!*, *гиль!*

Derived from гусь, see the preceding entry, РССтонький 3, 153.

гўта 'smelting factory, foundry', MUK. в гуті (1622), до гуті (XVII—XVIII с.), гуту Aсg. (1707), гуті Npl. (XVIII с.); BRu. ts, Ru. *гўта*, SC. dial. *huta* 'house', Cz. *hut* 'foundry', Slk., Po. *huta* 'ts'. — Deriv. *гўтище*, *гўтєнный*, *гўтний*, -ик, -цтво, -цький, -чка, Wd. *гўтити* 'гри-

міти, гудіти' (Гнатюк ЕЗб. 26, 335), *гўталка* 'гуділка' (Сумщина, Дорошенко ЛБюлетень 9, 107), *гўтанка* 'розмова балакання, базікання' (Франко 6, 451), *гўтатися* 'гаятися, баритися' (ibid. 497) *гўтїнити* 'говорїти, заїдувати' (ЕЗб. 4, 238), *гўтїй* 'нигеа' (Makowiecki 122), here also (perhaps) *гўтір*, *гўторити*, see s. v. MUK. гутник (XVIII с.), гутницький (XVII с.); GN. *Гўта*, *Гўти*, *Гўтисько*, *Гўтище*, *Старá Гўта*, *Гўта* – *Перейма*, *Гўта* *Потїївська*, *Гўта* *Скляна*, *Гўтка* – *Ошїнка*, *Гўтїмля*. — Сун. *плавїльня*, *плавїльний завод*.

According to РССтонький 4, 225, it is an abbr. of ModHG. *Glashütten* 'glass works'; more convincing is its derivation from MHG. *hutte* 'foundry', perhaps via Po. *huta*, cf. Шаровольський 1, 68, Шелудько 1, 28, Berneker 1, 379–380, Brückner 174, Slawski 1, 440–441, a. o.; the G. word is perhaps orig. connected with *кўча*, q. v.

гутапєрча see гутапєрча.

гўторіти 'to talk, discuss', MUK. гуторіти — proloquor 142 (XVII с. Гентаглот 21), гуториш (1736 Интермедіи 108). Ru. dial. *гўторить*, *гўтарить*. — Deriv. b/f. *гўтір[ка]*, *гўторний*. — Сун. *говорїти*, *балакати*, *базікати*.

According to Преображенский 1, 172, it is a blending of *говорить* and *тороторить*; Fraenkel, Glotta 4, 33, and Berneker 1, 364, followed by Vasmer² 1, 479, assume a compound : *gu- (: *гівир*) and *тороторить*, *тараторить*, cf. Lith. *tarti* 'to pronounce, say, utter'; there is also a high probability of connection of this word with such dial. formations as *гўтїнити*, *гўтіти*, *гўтїтисся*, *гўтанка* based on гўта, see s. v.

гўтно! interj. in chasing wild animals: 'away!' ModUk. only. — Сун. *гьт* – *тá!*, *гьт* – *тá!*, *гьтма!*

A secondary interj. based on *гу!*; see also геть!

гуп! interj. 'jump!', ModUk. — Deriv. *гуп[к]ати*, -ання, *гупі!*, *гупують!*, Вк. *гупника* (Кміт. 53), FN. *Гупцалюк*. — Syn. *гуп!*

A primitive interj. akin to *гуп!*, q. v., РССтлицкий 3, 151.

гупу́л, Wd. also *гупул*, *гопул* 'Hucul, highlander of eastern Carpathian Mountains', MUK. *Huțul vataman* (1586 Łukasik *Pologne et Rumanie* 1938, p. 177); BRu. Ru. *гупул*. Po. *hucul*, Cz. *hucul*, etc. — Deriv. *підгупул*. *гупу́лка*, *гупу́ля[тко]*, *гупу́льський*, FN. *Гупул*, *Гупулішин*, *Гупу́ліо*, *Гупу́лян*, GN. *Гупу́льщина*, *Гупу́ля*. — Syn. *мешканець східних Карпат*.

According to majority of scholars (Головацький, Miklosich, Kałużniacki, Wajgiel, Kaindl, Вовк, Łukasik, a. o.) the name comes from Rm. *hořul* 'robust man, freebooter, brigand', cf. Hrabec Гуц. 10-17; less persuasive are etymologies deriving this name from *гупул* 'horse' (Шухевич 1, 32), from Cuman tribe *Uz* (Вагилевич ОСМ. 12, 475-498; 13, 45-68, followed by О. Ю. Федькович, and J. Czekanowski), or even from Goth. *guta* 'Goth' (Rozwadowski - Vasmer² 1, 479); cf. also Cioranescu 405 (: *hot*), (with details:) Hrabec, l. c.

гук! : гук.

гуча́ти : гук.

гучы́пка dial. 'tape, lace' (Полісся), first recorded in the XX c. (Климчук ЛексПо. 30). — Subst. *тасьма*.

A dial. form for **гупіка* : *чипати*, *чепіти*, see s. vv.

гущ[а]! interj. for chasing birds: 'away!', ModUk. — Syn. *гуп!*, *гусь!*

A primitive interj. based on *гук!*

гущ[а] : густий.

гуп! SoCr. see *гоя!*

гя[в]ур see *гя[в]ур*.

Г

Г, г — the fifth letter of the Uk. alphabet introduced in the XVII c. for transliteration of Lat. g; other symbols used for this purpose were к, кг and Lat. g itself; abolished in 1933 in the Soviet Ukraine r is preserved in the alphabet used by Ukrainians in the Western hemisphere, cf. Сімович ЕУІ, 360—363, or in the Soviet scholarly publications, cf. ДослМат. 4, 11; ЛексПо. 30; Сулм. 175-176, а. о.

га! , ga-ra! interj. Wd. imitating voice of geese, first recorded in the XX c. (РССтлицкий 3, 149). — Deriv. *га!ати*, *га!отати*, *га!а*. — Syn. *ге!*, *ге-ге!*

An o/p. primitive interj. connected with *ге!*, q. v.

габа́ра 'barge, cargo (freight) ship', ModUk.; Ru. га-ба́ра. — Subst. *вантажне судно з дерев'яним дном та залізничними боксами*; *поскодовина широкіа ба́рка, наванта́жена, буксі́рована паропла́вом*, Бойків 116.

From ModHG. *Gabarre* 'ts', the ultimate source being Fr. *gabare* 'vessel, barge, lighter', Преображенский 1, 112, Vasmer² 1, 378, Gamillscheg 449.

габарди́н, SovUk. габарди́н 'gabardine, gaberdine; a long loose gown', ModUk.; BRu. *габарди́н*, Ru. *габарди́н* (since 1934), Po. *gabardyna*. — Subst. *вовняна матерія*. *уживана на дошовихі тощо*, Орел 1, 222.

From Sp. *gabardina* 'pilgrim's frock', Орел 1, 223, АкСл. 3, 6, Skeat 231, Klein 1, 633, а. о.

габары́т, SovUk. габары́т 'clearance gauge, limit gauge, overall size, gabarit', ModUk.; BRu. *габары́т*, Ru. *габары́т*, Po. *gabaryt*. — Deriv. *габары́тний*. — Subst. *гра-*

нічні *обриси залізничних вагонів (з вантажем) та надзалізничних будівель; модель, що дає обриси й розміри натуральної величини предмета*, Орел 1, 223.

From Fr. *gabarrit* 'ts', АкСл. 3, 6, Орел 1. с., Gamill-scheg 449, а. о.

габати Wd. 'to molest', **габити** 'to exhort', first recorded in the XX с. (Велигорський РМ. 3, 275); Po. *gabač* 'ts'. — Subst. *непокоїти, турбувати; напоминати*, Велигорський, 1. с.

From Po. *gabač* 'to molest', Горбач 10, 15; see also **габати**.

габелок see **габлі**.

габеля 'gabelle, a tax levied in certain countries', ModUk. — Subst. *посередній податок; податок на сіль*, Орел 1, 223.

From Fr. *gabelle* 'tax on salt', Орел 1, 223. Klein 1, 633, Onions 384, а. о.

габель, Gsg. **габля**, see **габлі**.

габзувати Wd. see **кабзувати**.

габіон 'gabion; a bottomless basket filled with earth, as a defence against the fire of an enemy', ModUk. — Deriv. *габіоніда*. — Subst. *кіш з землію чи піском для захисту стрільців від куль*, Бойків 118.

From It. *gabbione* 'a gabion, large cage', Орел 1, 223, Skeat 231, Klein 1, 633, а. о.

габлі Npl. 'forks', first recorded in the XVI с. (Шаровський 1, 68). — Subst. *вил*.

From ModHG. *Gabel* 'ts', РССтлицький 4, 233.

габля́т, Wd. *габля́т[к]а* (Кузеля 76) 'display-window; glass case; glazing', ModUk.; Po. *gablót[k]a*. — Subst. *вітрина*, Бойків 116.

From It. *gabiata* 'cage', perhaps via Po. *gablota* < *gablota* 'ts', Brückner 130.

габро 'gabbro, basic igneous rock', ModUk. — Deriv. *габропорит*. — Subst. *гірська порода скелі* (— *зерняста сиріш з ділягу, лабрадору й ін.*), Бойків 116.

From It. *gabbro* 'ts', the ultimate source being Lat. *glaber* 'bare, smooth, bald', Klein 1, 633.

Габро́ PN. 'Gabro, Gabriel', first recorded in the XX с. (Грінченко 4, 551); re. other Sl. see *Гаури́л*. — Deriv. FN. *Га́бро*; fig. *габро́цьо* 'devil' (Желеховський 1, 166).

From Hg. *Gábor* 'ts'.

га́ва see **га́ва**.

га́вган see **га́лган**.

га́вдеа́мус 'gaudeamus, revel of students', ModUk.; Po. Cz. *gaudeamus*. — Subst. *раді́ймо!*

From Lat. *gaudeamus* (: *gaudēre*) 'ts'.

га́вега see **га́ва**.

га́веня́: **га́ва**, see **га́ва**.

Га́винчу́к see **га́ва**.

га́вити: **га́ва**, see **га́ва**.

га́вія́л 'gavial, (large) crocodile of the Ganges', ModUk. — Subst. *вели́кий крокоди́л*.

From Fr. *gavial* 'ts', the ultimate source being Hindi *ghariyāl* 'ts', Klein 1, 644.

га́вка: **га́ва** see **га́ва**.

гаво́т, SovUk. *гаво́т*, dial. *гаво́та* (Орел 1, 223) 'gavotte', ModUk., BRu., Ru. *гаво́т* (since 1838), Po. *gawot*, etc. — Subst. *да́вній весі́лий францу́зький та́нець на 2/8*, Бойків 116.

From Fr. *gavotte* 'ts', Ореп, l. с., АкСл. 3, 7, Skeat 236, Gamillscheg 463.

гáвpa, гáвpa 'haunt, den, lair (of bears); (vulgar:) mouth, jaws', МУК. оу гавру (XVIII с.). — Deriv. *гаврїй*, *гаврїха*, *гáврук*, *-учка*, *гавратий*; here also *гáвpa*. — Subst. *ведмеже ліво*, *барліи*, *берліи*.

From Rm. *gaurā* 'ts', the ultimate source being Lat. *cavula* 'little cave', Puškariu 60, Janów Symb Rozwadowski 2, 285, 289, (extensively:) Cioranescu 356.

гаврїй see the preceding entry.

гáврон Wd. 'rook' (Наддністрянщина), first recorded in the XX с. (Горбач 10, 27); Po. *gawron*, for other Sl. see *гайворон*. — Subst. *гайворон*. — Deriv. FN. *Гáврон*, *Гáвран*, *Гаврачїньскїй*.

From Po. *gawron* 'ts'; for etymology see *гайворон*.

гавро́ш 'bold and smart boy', ModUk. only. — Subst. *вїличний сміливий і розумний хлопчик (від іменн героя „Місрабля” Віктора Гюґо)*, Бойків 116.

From Fr. *Gavroche* 'personnage des *Misérables* de Victor Hugo', appellativized into 'gamin de Paris, plein de courage', Larousse 3, 735.

гáврук, гáвручка : гáвpa.

гаву́ля Wd. 'carriage, carcass' first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 166). — Syn. *га́йca*; subst. *ме́рца*.

Origin obscure.

гавчо́си Npl. 'cowboys', ModUk. only. — Subst. *кїннї нїдїкї пастухї в Арґентїні, чудовї їзди*, Бойків 116—117.

From Sp. *gauchos* 'ts', the ultimate source being Aracanian *cauchi* 'wanderer', Klein 1, 643, Onions 391.

гáв'ячий see гáвa.

гáра see ra! and гáга.

гaгáдзник Wd. see гoгóдза.

гaгáла SoCr. 'bird', first recorded in the XX с. (Гнатюк ЕЗб. 30, 338), SC. *gágula*. — Subst. *птаx*.

From SC. *gágulica*, *gágula* 'ts', Гнатюк, l. с.

гaгápa see гaгápa.

гáгати : ra!

гáгач SoCr. 'gander', first recorded in the XX с. (Гнатюк ЕЗб. 30, 338). — Subst. *гyгáк*.

Derived from гáгати 'to cackle', see the preceding entry.

гaгáцка Wd. see гoгóд|д|з[a].

гáги[в], **гáгы[в]** SoCr. 'stork', first recorded in the XX с. (Дзєндзєлївський 128). — Subst. *бузькó*, *бузьóк*.

From Hg. dial *gagó* 'ts', Дзєндзєлївський, l. с.

гáгор SoCr. 'throat', first recorded in the XX с. (Гнатюк ЕЗб. 30, 338). — Subst. *гóрлo*.

From Slk. *gágor* 'ts', Гнатюк, l. с.

гáгpиз dial. 'gooseberry' (Умань), first recorded in the XX с. (Очеретний 72). — Subst. *гáгpyc*.

A dial. deformation of *áгpyc*, *áгpyc*, see s. v.

гáгы[в] see гáги[в].

гадáти Lk. (Приймак РМ. 2, 450), гадáтї (Stieber 388) 'to speak', first recorded in the XIX с., Po. *gadać*. — Deriv. *Гадатéуш* (Желеховський 1, 166). — Subst. *говopити*, *балáкати*, *казáти*, Приймак, l. с.

From Po. *gadać* 'ts', see гадáти; гадý - гадý!

гадѐм, also гадѐмит, AmUk. 'God damn, God damn it!', first recorded in 1915. — Deriv. *гадѐмський, гадѐмжати, гадеж[к]увати, на'гадѐмжати*. — Subst. *проклѐття*.

From E. *God damn, God damn it* 'ts', Ivax PM. 1, 211, Білаш 199.

гаджала, гаджѐло Wd. гаджяла (Bk. Кміт 53) 'ankle, bone'; Bk. 'roller in a weaver's loom', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 166). — Deriv. Bk. *гаджулька 'катулька'* (Кміт 53). — Subst. *кістка*; Bk. *два колісцята на візір підійми при крѐснах*, Кміт, l. c.

Of obscure origin; perhaps it is a dial. deformation of *качало* 'wooden disc', see качати.

гаджалагати Wd. 'to use argot', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 166). — Subst. *говорити таємною мовою босаків*.

An artificial Wd. argot formation based on *балакати*; a connection with the preceding entry is difficult to establish on account of the meaning.

гаджѐло Wd. see гаджала.

Гаджйна GN. 'Gadzhyna (name of a plane in the Carpathian mountains)', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 166). — Syn. *назва полоніни під Чорногірою*.

From Rm. *gagiu* 'lord; lover', Cioranescu 351.

гаджулай Wd. see гадзўля.

гаджуляти Wd. see качуляти.

гадзигати Wd. 'to tickle', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 166). — Subst. *скоботати*.

Origin unknown; perhaps it is a dial. deformation of *гѐдзати, гѐдзѐлхати*, see s. vv.

гадзілятися Wd. 'to play with disc', first recorded in the XX c. (Колодій PM. 5, 285). — Subst. *„колісцятися, метати колісцѐм”*, Колодій, l. c.

Origin obscure; the word seems to be a neologism restricted to children's language in a particular Wd. locality (Воля Висоцька).

гадзіна Wd. 'fowl' (Lk.), first recorded in the XX c. Po. *gadżina*. — Subst. *дпiб*.

From Po. *gadżina* 'ts', Горбач 10, 35, Slawski 1, 248; re. etymology see гад.

гадзіц шe dial. 'to loathe, abhor', first recorded in the XX c. (Гнатюк E36. 30, 338). — Subst. *гидитися, брідитися*.

From SC. *gāditi se* 'ts' with a dial. development of *d > dz*.

гадзўля, гаджўлай Wd. 'dor[-beetle]', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 166). — Subst. *гнойовик*.

From Rm. *gāzūlie* 'insect', Шелудько 2, 130.

гадзьо apro 'non-Gypsy', first recorded in the XX c. (Горбач 0, 26). — Subst. *не циган*.

From Gypsy *гадзьо* 'ts', Горбач, l. c.

гадоліній, SovUk. гадоліній 'gadolinium oxide', ModUk.; Ru. *гадолиний*. — Subst. *блискучий мінерал чорного кольору*, Бойків 117.

Gadolinium was discovered in the mineral *gadolinite* (Uk. гадолініт), named after Fi. mineralogist Johan *Gadolin* (1760—1852), Klein 1, 633.

гадў 'gadoue, night-soil, town refuse, dirt', ModUk. — Subst. *флямандський тук*, Бойків 117.

From Fr. *gadoue* 'ts'.

гадуй - гадуй! Wd. interj. to imitate a talkative person (Стрий); Po. *gadu - gadu*. — Subst. *говору́н, балакайло*.

From Po. *gadu - gadu* (: *gadać*) 'ts', see гадати.

гадфадер, гóдфадер AmUk. 'godfather', first recorded in 1963. — Subst. *хрещний батько*.

From E. *godfather* 'ts', Білаш 200.

га́жа Wd. 'salary, wages, pay', first recorded in the XX c. (Кузеля 77), Po dial. *gaža* (Стрий). — Subst. *платня́, пенсія*, Бойків 117.

From ModHG. *Gage*, the ultimate source being Fr. *gage* 'ts'.

га́жці SoCr. 'to tread, trample', first recorded in the XX c. (Гнатюк E36. 30, 338), SC. *gāziti*. — Subst. *молочити*.

From SC. *gāziti* 'ts', Гнатюк, l. c.

газ 1. Wd. see газ.

газ 2. see га́за.

газ 3. also *гоз*, So Cr. 'weeds', first recorded in the XX c. (Гнатюк E36. 30, 338). — Subst. *бур'я́н*, Wd. *хóпта*.

From Hg. *gaz* 'ts', Гнатюк, l. c.

га́за, also *газ*, SovUk. *газ* 'gauze, a very fine fabric of silk, cotton etc.', ModUk.; BRu. *газ*, Ru. *газ* (since 1780), Po. *gaza*, etc. — Subst. *прозора шовкова ткани́на*, Орел 1, 223.

From Fr. *gaze* 'cushion canvas, the thin canvas that serves women for a ground unto their cushions or pursework; also, the sleight stuffe tiffany', Орел 223, АкСл. 3, 14, Skeat 236, a. o.

газават 'holy war (of Moslems)', ModUk. — Subst. *священна війна мусульман проти іновірців*, Бойків 117.

From Ar. *gazāwa*[t] 'ts', Ляхів 134.

га́зда, Wd. also *газдá* (Стрий), SovUk. *га́зда* 'master of the house, owner, householder, proprietor; host', MUK. *газдь* Dsg. (XVII c.), *газдом* (XVII c.), *gazda* (XVII c.), *газда* (XVIII c.), *газду* Asg. (XVIII c.), *каздове* Npl. (1758 *Дже* StSl. 7, 162); Po. *gazda*, Cz. dial., Slk. *gazda*, SC. *gāzda*, Shn. *gāzda*. — Deriv. *газді́ня, газді́нечка, газді́нька, газдо́нька, -очка, газді́вка, газді́вство, газдува́ння, газду́сько, газді́вний, газді́вський, газдові́тий, газді́вкити, газдува́ти, за-, роз- газдува́тися*, SovUk. with initial *г* : *газді́ня, газді́вство, газдува́ння, газді́вський, газді́вкити*; SoCr. *газді́шак* (Гнатюк E36. 30, 338), MUK. оу своїмъ газдувствѣ (XVIII c.), газдовство, газдуство (XVI—XVIII *Дже* StSl. 7, 162), газдынев Isg. (1788 *ibid.*), газдуйте (1755 *ibid.*), газдуский (XVIII c. *ibid.*). — Subst. *госпо́дар, нан*, Тимченко 635.

From Hg. *gazda* 'ts', Тимченко 635, *Дже* StSl. 7, 162, Machek 116, Brückner 137, Sławski 1, 264, a. o.; there is no need to accept the medium of Rm. dial. *gazda* 'ts', suggested by Vrabie 144.

газе́ля, газе́ль, SovUk. газе́ль 'gazelle', ModUk.; BRu. *газе́ль*, Ru. *газе́ль* (since 1838), Po. *gazela*, etc. — Subst. *дика коза з ірґи́ти антило́н*, Орел 1, 177.

From Fr. *gazelle* 'ts', the ultimate source being Ar. *ghazāl* 'ts'.

газе́та Wd. see газе́та.

газо́ліна, also *газилі́на, расо́ліна* AmUk. 'gasoline', first recorded in 1930. — Deriv. *газо́линовий*; abbr. AmUk.: *газ, їзз*. — Subst. *бензи́на*.

From E. *gasoline* 'ts', Рудницький, UO3:1, XV, Білаш 200.

газо́н 'grass, turf, sward, lawn', ModUk.; BRu. *газо́н*, Ru. *газо́н* (since 1863), Po. *gazon*, etc. — Subst. *травни́к, мурава́, місце, засіяне траво́ю*, Кузеля 77.

From Fr. *gazon* 'grass, turf, sward, lawn', the ultimate source being OHG. *waso* 'ts', Vasmer² 1, 382, Орел 1, 223, АкСл. 3, 18, Gamillscheg 464, a. o.

гай 1. SoCp. 'branch', first occurrence: XVIII с. (Дже StSl. 7, 162). — Subst. *вітка*, *галузка*.

From Hg. *gaj* 'ts', Дже, l. c.

гай 2. AmUk. 'guy', first recorded in 1950 (JBR.). — Subst. *хлопець*, *парубок*.

From E. *guy* 'ts'.

гайда 'flute' Wd. 'potato; idler' ModUk.; Ru. *гайда*, SC., Sln. *gájde*, Cz. *kejdy*, Slk. *gájdý*, Po. *gajda*. — Deriv. *гайдар*, *гайдаш*, *гайдаши*; FN. *Гайда*, *Гайдан*. — Subst. *дідка*, *світла*; Wd. *картопля*; *пероба*.

From Rm. *gaida* 'flute', the ultimate source being Tk. *gajda* 'ts', Макарушка 7, Шелудько 2, 130, Lokotsch 51, Sławski 1, 250, Vrabie 143, a. o.; the marginal Wd. meaning of 'potato; idler' developed secondarily in the respective dialects.

гайлярдія 'Gaillardia', ModUk. — Subst. *рослина з родини кошачко-цвітних з яскравими квітками*, Бойків 117.

From LLat. *Gaillardia* 'ts'; the plant was so named in 1788, after Fr. botanist *Gaillard*, Klein 1, 634.

гайовий dial. 'forest-gard' (Підляшся), first recorded in the XX с. (cf. Горбач 10, 23); Po. *gajowy*. — Subst. *гайовий*.

From Po. *gajowy* 'ts', Горбач, l. c.

гайс Wd. 'kerosene' (Угнів, Воля Висоцька), first recorded in the XX с. (Колодій РМ. 5, 285). — Subst. *нафта*.

A dial. deformation of *газ*, see газ 1.

гайса Wd. 'carrion, carcass', first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 167). — Subst. *м'ясо*.

Origin obscure.

гайслер 'scourging friar, nun', ModUk. — Subst. *флякент, самобичувальник*.

From ModHG. *Geissler* 'ts'.

гайтán Wd. (Макарушка 9) for гайтán, q. v.

гала Wd. 'leg', first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 167). — Subst. *нога*.

On account of its *r* the word is to be considered a borrowing from Po. *gala* 'eye' with a new meaning developed in Wd., perhaps, in connection with the word *голий*, q. v.

галавán Wd. see галадзán.

галагán, Ed. *galarán* 'old copper coin (worth about 4 cents); large copper pot; extinguished fire'; dial. 'wooden float (of a fishing net)' (Нижне Подністров'я, Даєндзельський ЛБюлетень 6, 41); 'gentian' (Makowiecki 258); first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 167); Bu. *galagán*, *gologán*, 'old coin'. — Deriv. FN. *Галагán*, *Галагán*. — Subst. *давня дрібна монета*; *мідний казан*; *погасле вогнище*; dial. *Галагáни* Npl. 'дерев'яні поплавки на неводі' (Нижне Подністров'я, l. c.); Bot. *цицák*, *терлiч* (Makowiecki, l. c.).

From Rm. *gologán* 'copper coin', Шаровольський 2, 61, Janów Rm. 16, Cioranescu 374; according to Младенов 104, followed by Георгієв 262, the Bu. word is "not clear", however Rm. *gologan* is quoted by the latter; semantic variety of *Галагáни* in Uk. is without special investigation hardly explainable.

галагахáти Wd. 'to chat, prattle', first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 167). — Subst. *базікату*.

Of uncertain origin; Желеховський, l. c., connects it with *Галамáтти*, see галамага.

галаго́да dial. 'potato', first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 167). — Subst. *картопля*.

гале́аса 'gal[ɫ]eass', first recorded in the XX c. (Бойків 117); Ru. *галёса*. — Subst. *невеличке судно; в XVI й XVII c. найбільше, на галеру схоже, воєнне судно венеційців*.

From Fr. *galéasse* (also *galéace*), the ultimate source being It. *galeazza* (: *gallea*) 'galley', Klein 1, 636.

галеніт see галéна.

гале́ота = галі́ота.

галéра see галéра.

галерія 'gallery', ModUk.; BRu. *галерэя*, Ru. *галерея* (since 1731), Po. *galeria*, etc. — Subst. *довгий балхон з прикрáсами; довга вузька зілля; горішні місця в театрі; приміщення для вистáви мистецьких творів; підземний хідник у копáльнях або фортецях; довгий ряд, низка предметів*, Орел 1, 224.

From It. *galleria* 'gallery, church porch', Орел 1, 224, АкСл. 3, 22, Klein 1, 636, Onions 386.

галéта griddle-cake, ship's (sea) biscuit', ModUk.; BRu. *галéта*, Ru. *галéта* (since 1875), etc. — Subst. *просто пéчиво у вигляді коржиків (для армійців у похóді, або що)*, Орел 1, 224.

From Fr. *galette* 'ts', Орел 1, 224, АкСл. 3, 23.

галéра see галéра.

галі́ги Npl. Wd. 'legs', first recorded in the XX c. (Горбач 10, 15). — Subst. *ноги*.

A dial. form of *калі́ки*, see *калі́ка*.

га́лиця Hs. 'poultry; vermin', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 167). — Subst. *домашня птиця; насі́комі; паразі́ти*.

According to Шелудько 2, 130, the word comes from Rm. *galifa* 'ts', the ultimate source being Bu. *galica*, see *гáлиць*; cf. also Vrabie 144.

Гáлів GN. Galiv (Lk.), first recorded in the XX c. (Falkowski-Paszynski 112). — Deriv. *Гáлівка, Гáлів потік, Гáлівчанський горб*.

A possessive toponym derived from PN. **Гáл[о]* : *Гáло*, see s. v.

гáлій, SovUk. гáлій 'gallium', ModUk. BRu. *ts*, Ru. *гáллий*, Po. *gallium*. — Subst. *хімічний елемент Ga, метал уживаний замість живого срібла в техніці високих вакуумів*, Орел 1, 224.

From Lat. *gallium* 'ts', coined by the Fr. chemist Paul-Émile Lecoq de Boisbaudran (1838-1912), the discoverer of this element, from L. Gallia, orig. name of France, Klein 1, 636.

галі́матя́, Wd. галі́матіяс (Стрий) 'galimatias, jargon', ModUk.; Ru. *галі́матя́* (since 1803), Po. *galimatias*, etc. — Subst. *нісенітниця, мішанина*, Орел 1, 224.

From Fr. *galimatias* 'nonsense, gibberish', Орел 1, 224, АкСл. 3, 23, Klein 1, 635, a. o.

галі́нди, SovUk. галі́нди (Петров Он. 88) 'Galindi, Baltic tribe (on the banks of the middle Oka river)', known to the OES. chronicles of the XII c. as *голяды* (Лавр. 1, 309), first recorded in the II c. as *Galindai* (Gk. Ptolemy 3:5, 21) and preserved in GN. Po. *Goniądz*, BRu. *Ганя́зь* (XVI c.). — Subst. „*україня́ни*”, Рудницький OnUVAN 1, 81.

The name of this ancient Baltic tribe is connected with Lith. *gálas*, Latv. *gals* 'end, border', OPr. *gallan* 'death', Vasmer² 1, 434, Fraenkel 130, Рудницький, l. c., Петров, l. c., a. o.; in this connection it corresponds to such names as *анти, маркомани, україня́ни*, etc., see s. vv.

галіон 'galleon (large ship)', ModUk. — Subst. *великий еспанський або португальський корабель, що воює коштовні метали з Америки*, Бойків 117.

From Sp. *galeón*, the ultimate source being LLat. *galea* 'galley', Skeat 232.

галіонізм 'religious indifference', ModUk. — Subst. *байдужість у релігійних справах*, Бойків 117.

Derived from the name of *Gallio*, a Roman proconsul, who became a symbol of a careless official, an easy-going indifferent person, Klein 1, 636.

галіота 'gal[li]ot', MUK. mezi кгалетами (1697), кгалеть Grl. (1697); BRu., Ru. галіота. — Subst. *голландське судно; невеличка галера, що в XII с. з неї кидали грецький вогонь*, Бойків 117.

From It. *galeotta* (: *galea*) 'ts', Тимченко 636.

галіно[т] 'galipot, gallipot; a resinous substance of certain pines', ModUk. — Subst. *живиця; смола шпилькових дерев, уживана у виробництві ляків*, Орел 1, 224.

From Fr. *galipot* 'ts', Орел 1, 224, Klein 1, 636, а. о.

галір or **галер** SoCp. 'collar', first recorded in 1911 (Гнатюк Езб. 30, 338). — Subst. *ковнір, ковнірець*.

From Hg. *gallér* 'ts', Гнатюк 1. с.

галіт 'gallnut', ModUk. — Subst. *скам'янілий чорнийлий горішок*, Бойків 117.

Formed from Lat. *galla* 'gallnut' with suffix *-it*, Lat. *-itus*, Partridge 858.

галіфэ 'riding breeches', ModUk.; BRu. *галифэ*, Ru. *галифэ* (since 1934), etc. — Subst. *особливий фасон військових штанів, вузьких від колін донизу і широкіх у горі*, Орел 1, 224.

Named after the French cavalry general *de Galliffet* (1830 - 1909), Орел 1, 224, АкСл. 3, 24, а. о.

Галіція Wd. 'Galicia (in Western Ukraine)', first recorded in the XX с. (Наконечна-Рудницький 77); Ru. *Галиция* Po. *Galicia*. — Subst. *Галичина* (see *галич*); iron. *Галичя*.

From Po. *Galicia* 'ts', being a Latinized form of Uk. *Галичина*; see also the following entry.

галішен, also **галішин**, **галішенс**, **галішмен**, **рошан-галішон**, **галіціян**, **галішійан**, AmUk. 'Galician, Russian - Galician', first recorded in 1907. — Deriv. *галішеника*, *галіційника*, *Галіційський*, *Галішєнський*, *Галішєнський*. — Subst. *галічани, українці*.

From E. *Galician* 'ts', Рудницький 8, 123, Білас 201, Поік 72.

галл 'Gaul', MUK. (in deriv. only:) кгалицкой Gsg. (1744), BRu., Ru. *галл* (since 1803). — Deriv. *галліцизм*, *галліканти*, *-анський*, *Галлський*. *Галлізувати*, *-ання*, *Галломан*, *-ія*, *Галлофоб*, *-ія*.

From Lat. *Gallus* 'ts', Klein 1, 643.

галювати 'to tan; to stroll', ModUk. — Subst. *дубіти; гуляти, байдкувати*.

From ModHG. *Gall[eiche]* 'gall-oak', the ultimate source being Lat. *galla* 'galling, fretting; gallnut', Sławski 1, 251, Klein 1, 636.

гала 1. 'gala', ModUk.; Po. *gala*. — Subst. *торжество; святковий одяг (на княжих дворах)*, Кузеля 78; *парадний, урочистий; святковий одяг (узагалі)*, Бойків 117.

From ModHG. *Gala* 'ts', which, in turn, comes from Sp. *gala* : *vestido di gala* 'robe of state'; the ultimate source

is Ar. *khil'ah* 'robe of honour', Klein 1, 634, Skeat 231-232; see also *галіантний*.

га́ля 2. AmUk. 'galley', ModUk. — Subst. *шпáльта*, *ко́ло́нка*.

From E. *galley* 'ts'.

га́ля 3. SoCp. 'galley', MUK. у гали (XVII с. Дуже StSl. 7, 175). — Subst. *га́ле́ра*||*га́ле́ра*.

From Hg. *gálya* 'ts', Дуже, l. c.; see also *галéра*.

га́лямáга Wd. see *галама́га*.

га́ля́н 'lover', ModUk. — Subst. *коза́нець*, *любо́вник*, Бойків 117.

From Sp. *galan*, shortened form of *galano* 'gallant', see *галіантний*.

га́лянтерія Wd. *галянтéрія*, SovUk. *галантерéя* 'haberdashery', ModUk.; BRu. *галантэ́ря*, Ru. *галантерéя* (since 1780), Po. *galanteria*, etc. — Deriv. *га́лянтері́йний*. — Subst. *предме́ти ро́зкоші, туалéту, мо́ди*, Бойків 118.

From Fr. *gаланterie* 'gallantry', Орел 1, 224, АкСл. 3, 21, а. о.

га́лянтин, **га́лянтір** 'galantine', ModUk. — Subst. *хо́лодець, дра́глі*, Бойків 118.

From Fr. *galantine*, the ultimate source being MLat. *galatina* (: Lat. *gelatus* 'frozen'), Klein 1, 634.

га́ля́нтний, SovUk. *галáнтний* 'gallant', ModUk.; BRu. *галáнтны*, Ru. *галáнтный* (since 1934), Po. *galant*. — Deriv. *га́ля́нтність*, -но. — Subst. *че́мний, че́пурний, ви́творний*.

From ModHG. *galant* 'ts', the ultimate source being Sp. *gala*, see *галя* 1.

га́ляре́па see *каляре́па*.

га́ляре́та 'jelly, gelatine', ModUk.; Po. *galareta*. — Subst. *дра́глі з м'яса, ри́б, або з фі́руктіє*, Бойків 118.

From ModHG. *Gallert*['e] 'ts', the ultimate source being MLat. *galatina*, see *галя́нтін*.

га́ляс 'gall[nut], globulous excrescence', MUK. *кгалясу* Gsg. (XVII с.), *кгалясь* (1736); BRu. *галі́с*, Po. *galas*. — Deriv. *га́лясі́вка, га́лясо́вий, га́лясува́ти, -а́ння*. — Subst. *на́ріст, горі́шок на ду́бовому лі́сті, гарбо́ник*, Бойків 118.

From Lat. *galla* 'ts', Sławski 1, 251, Klein 1, 636.

га́льба́н 'galbanum, bad-smelling gun resin', ModUk. — Subst. *лібо́йська рослі́на й ви́добута з не́ї смо́ло́у́ма*, Бойків 118.

From Lat. *galbanum* 'ts', the ultimate source being Hb. *helbenāh* 'ts', Klein 1, 635,

га́льва́нізм, SovUk. *гальвані́зм* 'galvanism; treatment of disease by electricity', ModUk.; BRu. *гальва́нізм*, Ru. *гальва́нізм* (since 1803), Po. *galwanizm*, etc. — Deriv. *га́льва́ніза́ція, Га́льва́нічний, га́льва́нізува́ти*. — Subst. *на́ука про е́лектри́чність при зі́ткненні дво́х ме́талів або ме́талу з ме́тало́м*, Орел 1, 225.

Named after the Italian physicist Luigi *Galvani* (1737-98), Орел 1, 225, АкСл. 3, 29, Klein 1, 637, а. о.

га́льва́но-, SovUk. *гальвано-* a compound forming element 'galvano-' in such words as *га́льва́номе́тр, га́льва́но-ме́тричний, -ме́трія, -магне́тизм, -магне́тичний, -ла́зія*], *-ка́встер, -ка́встика, -кера́міка, -гра́фія*], *-пла́стика, -пла́стичний, -пункту́ра, -скло́п[ія]*], *-сте́гія, -стереоті́п[ія]*], *-такти́ка, -такти́зм, -терапе́втика, -терапі́я, -те́хніка, -ті́п[ія]*], *-тропі́зм, -фара́-*

дизація, -хромія, etc.; ModUk. known to all other Sl. as well.

From the name of Luigi *Galvani*, see the preceding entry.

гальгенгумор, also гальгенгумор (Кузеля 78) 'grim (sorry) humour, reckless merriment', ModUk. — Subst. *гумор шібєтника, гумор розначу*, Бойків 118.

From ModHG. *Galgenhumor* 'ts'.

гальман 'calamin, cadmin, galmey', ModUk. — Deriv. *гальманін* — Subst. *крем'янокислий цинк, одна з найважливіших цинкових руд*, Бойків 119.

From ModHG. *Galmei* 'ts', the ultimate source being LLat. *lapis calaminaris*, Бовк 6-7.

галоґєн see галоґєн.

гальон 'gallon; a measure equal to 4 quarts', ModUk. — Deriv. AmUk. *гальончик*. — Subst. *міра тєчєв та сипкїх тїл в Англії й США; містїть 4 кварта або 4,546 літра в Англії і 3,785 літра в США для тєчєв, а для сипкїх рєчєвїн — 4,405 літра*, Орел 1, 226.

From E. *gallon* 'ts', Орел 1, 226, Klein 1, 637.

гальонка 'head-covering of lace', ModUk. — Subst. *головний дівочий убір з галунової смїжки*, Бойків 118.

From ModHG. *Galone* 'galloon', the ultimate source being Fr. *galon* 'ts'.

гальоп 'gallop', ModUk.; BRu. *галоп*, Ru. *галоп*, etc. — Deriv. *гальопада, гальопувати, -ання*. Wd. *гальопка* (Кузеля 79), *гальопзутка* 'рідєнька юшка' (Горбач 8, 50). — Subst. *найшвидший біг коня, чєл; манєць*, Бойків 118.

From ModHG. *Galopp* 'ts', the ultimate source being Fr. *galop* 'ts'.

гальорка see гальорка.

гальоціаніна 'gallocianina', ModUk. — Subst. *барєнік рїду оксидофєнєлітє. уживаний у фарбярствї*, Бойків 119.

From It. *gallocianina* (C₁₅ H₁₂ O₅ N₂) 'ts'.

гальоша see кальоша.

гальс, SovUk. галс 'tack', ModUk.; BRu. *галс*, Ru. *галс* (since 1720), etc. — Subst. *положення судна щодо вітру; лінія ходу корабля; постава, бардж*, Степанковський 204.

From Du. *hals* 'ts' via Ru. *галс*. Meulen 75, 256, Vasmer² 1, 389, Горбач 1, 27.

гальфвінд, SovUk. гальфвінд 'wind abreast, wind abeam, side wind', ModUk.; Ru. *гальфінд*, etc. — Subst. *боковий вітер*, Горбач 1, 27.

From Du. *halfwind* 'ts', via Ru. *гальфвіндз* > *гальфінд* 'ts', Meulen 74, 256, Горбач, l. c.

гальюн 'head gallery, seamen's head', ModUk.; Ru. *галюн* (since 1720), etc. — Subst. *передня підводна частина корабля; ватеркльозет для команди на носовій частині корабля*, Бойків 118.

From Du. *galjoen* 'ts', via Ru. *гальюн* 'ts', Meulen 64-65, 257, Vasmer² 1, 390.

гальярда 'galliard', ModUk. — Subst. *скоковий італійський танець; друкарський шрифт, 9-пунктовий*, Бойків 118.

From Fr. *gaillard* 'ts', Klein 1, 636.

гама, also цю-гам, цюгом, чү-гама, AmUk. 'chewing gum', first recorded in 1918. — Subst. *жувальна гума*.

From E. *chewing gum* 'ts', Білаш 203.

гамаша see камаша.

га́мба Lk., Bk., **гёмба** (Стрий) 'mouth', MUK. за гамбы (XVIII с.); Po. *gęba*. — Deriv. *га́мця* (< *га́мбця*, Горбач 12, 8). — Subst. *рот, уста, обличчя*. Приймак РМ. 2, 450; *губи (у людinи)*, Дзедзельський 40.

From Po. *gęba* 'ts'; re. etymology see губа́.

га́мбіт, SovUk. *гамбіт* 'gambit; opening move in chess in which the first player risks a pawn to gain an advantage later', ModUk.; BRu. *гамбіт*, Ru. *гамбит* (since 1875), etc. — Subst. *жертва фігури в дебюті шахової гри з метою здобуття позиційної переваги*, Орел 1, 226.

From Fr. *gambit* which, in turn, comes from It. *gambetto* 'tripping up' Орел 1, 226, АкСл. 3, 32, Skeat 233, а. о.

га́мбріно 'cheese-snack (at beer-drinking)', ModUk. — Subst. *закуска до пива; шматок сиру*, Бойків 119.

The word derives from a Du. PN. *Gambrinus* (ModUk.: *Гамбрінус*) — a legendary king, vendor of beer.

га́мбуритися dial. 'to cast a gloom, to darken' (Житомирщина), first recorded in the XX с. (Паламарчук ЛБюлетень 6, 24). — Deriv. *нага́мбурилось* 'it clouded up'. — Subst. *дітися, сїтитися*, Паламарчук, l. с.

From Po. *gęba* 'mouth, lips', Горбач 10, 21.

га́мен 'gamin, urchin', ModUk. — Subst. *вільничий хлопчик*, Бойків 119.

From Fr. *gamin* 'ts'.

га́мця see га́мба.

ган AmUk. 'gun', first recorded in 1963. — Subst. *пушинця, револьвер*.

From E. *gun* 'ts', Білаш 204.

га́наша 'lower jaw, jowl of horse', ModUk. — Subst. *спідня щелепа в коня*, Бойків 119.

From Fr. *ganache* 'ts'.

га́нґлі́й, ганґліон, SovUk. *ганґлі́й* 'ganglion', ModUk.; BRu. *ганґлі́й*, Ru. *ганґли́й* (since 1838), etc. — Deriv. *ганґу́лики* (Желеховський 1, 167). — Subst. *нервовий вузол; осередок, з якого розходяться нерви*, Кузеля 79.

From LLat. *ganglion*, which in turn comes from Gk. *gagglion* 'encysted tumor on a tendon', Klein 1, 639.

ганґре́на Wd. see ганґре́на.

га́нгстер, SovUk. *ганґстер* 'gangster', ModUk.; BRu. *ганґстэр*, Ru. *ганґстер* (since 1949), Po. *gangster*, etc. — Deriv. *ганґсте́рство*. — Subst. *бандит*.

From E. *gangster* 'ts', Орел 1, 226, АкСл. 3, 33, а. о.

ганґу́лики see га́нґлі́й.

га́ндж, Gsg. -y or -i, dial. also га́нджа (Голоскевич 85), SovUk. *гандж*[a], Wd. *ганч*, Gsg. -y or -i 'flaw, defect, deficiency', MUK. *ганьч* (XVI—XVIII с. Дзерж StSl. 7, 163). — Deriv. *га́нджа 'дурень'* (Житомирщина Паламарчук ЛБюлетень 6, 24), *га́нджові́тий*, *га́нджува́ти*, Wd. *ганча́вий*, *ганчова́тий*, *ганчува́ти* (Бандрівський ДослМат. 4, 13); FN. *Га́нджа*, *Га́нджа*, GN. *Га́нджері́вка*. — Subst. *фізична ва́да, недба́лі*.

From Hg. *gáncs* 'ts', Дзерж, l. с.; yet, some linguists derive it also from Rm. *gance* 'ts', cf. Шелудько 2, 130, Бандрівський, op. cit. 12.

га́нджа see гандж.

га́ндолити Wd. 'to talk', first recorded in the XX с. (Горбач 10, 14); Po. *gandolić*. — Subst. *гово́рими, ба́зика́ти*.

From Po. *gandolić* 'ts' (: *gadać*).

Ѓаничі SoCr. GN. 'Ganychi, Ganya', first recorded in 1402 as *Ganyafalva*, later *Ganya* (1418 Діже Очерки 62).

The Uk. form of the name is a f/e. version of Hg. *Ganya[falva]*, derived from *gánya* 'fence', palisade'.

ганістер see каністер.

га́нок, SovUk. га́нок 'balcony, veranda[h], porch; corridor (outside)', МУк. кганок (1552), на кганку (1578), га́нок' (1627 Беринда), на кганокъ (1604), ганковъ Gpl. (XVII с.), з ганку (XVII с.), з ...кганку (XVII с.), кганки Npl. (XVIII с.), ганки (1766), на га́нок (1772); Ро. *ganeek*. — Deriv. *га́ночок*, МУк. з кганочком (1649). — Subst. *передсінок*; *сіни*; *балкѡн*; *коридѡр*, *галерія*, Тимченко 636; *рундѡк*, *присінки*, *підсіння*, Деркач 48; МУк. сѡни, подвѡря, пляц', саля, притвор (1627 Беринда).

From ModHG. *Gang*, through Po. *ganek* 'ts', Тимченко 636, РССтоцький 4, 151, Richhardt 50, Sławski 1, 254, а. о.

га́нсом 'hansom', ModUk., Ru. га́нсом. — Subst. *двоко́леса бідка з сидінням для візників ззду*, Бойків 119.

From E. *hansom*, via Ru. *га́нсом* 'ts'; the cab was named after its inventor J. A. *Hansom* (1803-1882), a famous E. architect, Klein 1, 701.

ганч dial. see гандж.

га́ня Wd. see ка́ня.

га́питися, га́питисі Wd. 'to look, gaze', first recorded in the XX с. (Рудницький 3, 126), Ru. dial. га́пить 'to shout', Ро. dial. *gapié sie* 'to gaze'. — Deriv. Wd. *га́панитися* (Стрий); FN. *Га́пѡвич*. — Subst. *дівитися*, *гладіти*.

From Po. *gapié sie* 'ts', which, in turn, comes from *gapa* 'crow', Sławski 1, 255-256, Горбач 8, 33.

гап SoCr. 'ashes; heat', first recorded in 1911 (Гнатюк ЕЗб. 30, 338). — Subst. *но́ніл*, жар.

From SC. *gār* 'ts', Гнатюк, l. с.; see also гаp.

га́ра 1. 'furrow', first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 167). — Deriv. *га́ра́а*. — Deriv. *га́рувати*, *га́рвати*. — Subst. *рі́вчак*.

Of unknown origin.

га́ра 2. AmUk. also ка́ра, карс, 'car, cars', first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 167). — Subst. *віз*; *авто*, *автомобіль*, *вагѡн*, *трамвай*.

From E. *car* 'ts', Івах РМ. 3, 392, Рудницький Orbis 1:1, 110, Білаш 204, Жлуктенко 128, Роїк 73.

га́ра 3. dial. abbr. of гартѡфля, see картѡпля.

га́рага : га́ра 1.

гарабо́ля dial. 'potato', first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 167). — Subst. *картѡпля*.

A f/e. deformation of барабо́ля influenced by *га́лан*, *галух*, etc.

га́радж AmUk. see гара́ж.

га́радіч, кара́діч SoCr. 'steps', first recorded in 1758 (Діже StSl. 7, 163). — Subst. *схо́ди*.

From Hg. *garádics* 'ts', Гнатюк, ЕЗб. 30, 338; Діже, l. с.

гара́ж, AmUk. also гара́дж, гередж, 'garage', ModUk.; BRu. *гара́ж*, Ru. *гара́ж* (since 1934), Ро. *garaž*, etc. — Deriv. *гара́жина*. — Subst. *присінок*, *рундѡк*, Орел 1, 226.

From Fr. *garer* 'to make safe, protect', Орел 1, 226, АкСл. 3, 34, Klein 1, 640, а. о.

гара́жина : гара́ж.

гара́мбѡчки apror 'headlong', first recorded in the XX с. (Горбач 8, 45). — Subst. *стрімо́лов*.

According to Горбач, l. c., it comes from *барамбу́рки* — an adv. formed on the basis of: *баран буц(туц)*, a children's play and the respective exclamations: *бун!* or *туц!*, see s. vv.

гарансі́на 'madder (dye)', ModUk. — Subst. *порошкóвий барені́к*, Бойків 119.

From Fr. *garance* 'ts'.

гарáнт 'guarantee', warrantor, guarantor, ModUk.; **гарáнтія**, Wd. *гварáнтія* (Стрий) 'guarantee', ModUk.; ВРи. *гарáнт*, *гарáнтія*, Ру. *гарáнт*, *гарáнтія* (since 1803), etc. — Deriv. *ґаранті́йний*, *ґарантува́ти*. — Subst. *забезпéчення*, *порі́жка*, Орел 1, 227.

From Fr. *garant, garantie* 'ts', Орел 1, 227, АкСл. 3, 35, Klein 1, 685, a. o.

га́рбедж, also *га́рбич* (JBR) AmUk. 'garbage', first recorded in 1951. — Deriv. *га́рбедж кен*, *га́рбиджкен*. — Subst. *поки́дьки*, *смі́тний*.

From E. *garbage* 'ts', Білаш 204, Жлуктенко 121, Роїк 73.

гарбува́ти Wd. 'to tan (Стрий)', MUK. до... кгарбара (1649). — Deriv. Wd. *га́рбувати*; GN. *Гарбовáч Мали́й*. — Subst. *га́рбува́ти*.

From Po. *garbować* 'ts', see гарба́р.

га́рва Wd. deformation of *га́вра*, q. v.

гарга́ло, **га́рло** Wd. 'throat' (Lk.), first recorded in the XX c. (Верхратський 2, 407); Po. *gardło*. — Subst. *го́рло*.

From Po. *gardło* 'ts', Горбач 10, 35; re. etymology see го́рло.

гаргантю́а 'glutton, guzzler', ModUk. only. — Subst. *нена́жєра*, Бойків 119.

From Fr. *gargantua* 'ts', the ultimate source being PN. *Gargantua* of Rabelais.

га́ргара Wd. see гар!.

га́ргачка Wd. 'throat; Ribes Grossularia L.: gooseberry', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 167). — Subst. *го́ртáнка*.

Of o/p. provenance, cf. such words as *ґур'áчка*, *ґур-ла́чка*.

га́ргонія dial. for георгі́нія, see жоржі́на.

га́ргóші in the expression: на га́ргóші, also на го́ргóші, на грі́нґі, на г[ь]і́рг[ь]і́ (=SovUk. гі́рги) dial. 'on the back', ModUk. (Горбач 12, 11. — Subst. на *спі́ні*.

The word comes from the children's language, being a dim. deformation of: на *ка́ркґісі* < на *ка́ркґу* 'on the back'.

га́ргу́лі Npl. 'water-spouts of roof-gutters (or pumps)', ModUk. — Subst. *ґє́стя рі́нов*, Бойків 119.

From Fr. *gargouilles* 'ts'.

га́рд SovUk. *га́рд* 'dam, dike (for fishing)', first recorded in the XVII c. (Шаровольський 2, 63). — Deriv. *ґардува́ти*; here also *ґарода́жйі*. — Subst. *і́з, пере́горо́да на рі́чці для ри́боло́влі*, Горбач 1, 20.

From Rm. *gard* 'ts', Шаровольський, l. c., Шелудько 2, 129, Горбач, l. c., the ultimate source being OCS. *gradъ*, Cioranescu 354, Vrabie 144.

га́рда SoCr. 'guard', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗб. 30, 338). — Syn. *ґа́рдія*.

From ModHG. *Garde* 'ts', Гнатюк, l. c.

гарда́джйі see гард.

га́рдель 'halyard, gear', first recorded in the XX c. (Бойків 119); Ру. *га́рде́ль*. — Subst. *га́ліве́ка*, *га́ліве́нік*, Степанковський 93.

From Du. *kardeel* 'ts', Meulen 90 - 91. 257, Горбач 1, 26.

гардемарін, SovUk. гардемарін 'midshipman', ModUk.; BRu. *гардэмарын*, Ru. *гардемарин* (since 1720), etc. — Subst. *перехідні звання від виховання морської школи до офіцера; звання учня старшої класи в кадетських корпусах (морських) у царській Росії*, Орел 1, 227.

From Fr. *garde-marine* 'ts', Vasmer² 1, 393, Орел 1, 227, Горбач 1, 27.

гарденія 'Gardenia', ModUk.; BRu. *гардэнія*, Ru. *гардэнія*, Po. *gardenia*, etc. — Subst. *кущувата рослина з родини маренових*, Бойків 119.

Derived from the name of the Am. botanist Alexander Garden (1730 - 1791), Бойків 119, Klein 1, 640.

гарден-сіті 'garden-city', ModUk. — Subst. *місто-садок, збудоване не комплексами будівель, а поодиноки в садах*, Бойків 119.

From E. *garden-city* 'ts' Бойків 119, i. c.

гардероба 'wardrobe, clothes closet, garderobe', ModUk.; BRu. *гардэроб*, Ru. *гардероб*, Po. *garderoba*, etc. — Deriv. *гардеробмајстер*. — Subst. *шаха на одіж; убрання; приміщення в театрах, клубах, концертних залах, де залишають верхню одіж; в театрі, де актори передягаються*, Бойків 119.

From ModHG. *Garderobe* 'ts', РССтоцький 4, 228, the ultimate source being Fr. *garderobe* 'ts', Vasmer² 1, 393, etc.

гардибурка dial. see мандибурка.

гардіна 'curtain, bed curtain, hangings', ModUk.; BRu. *гардзіна*, Ru. *гардіна*, etc. — Subst. *завіса, завіна над вікном*, Бойків 119.

From ModHG. *Gardine*, MLoG. *gordine* 'ts' which, in turn, comes from *courtine* 'ts', Vasmer² 1, 393, Бойків, i. c., Орел 1, 227.

гардох, гардох dial. for картдох[a], see картопля.

гаредж AmUk. see гараж.

гарець, гаріць Wd. see гарнець.

гарічка SoCr. see карічка.

гарк Bk. for карк.

гаркотлук Wd. 'servant, house-maid', first recorded in the XX c. (Горбач 8, 41); Po. *garkottuk*. — Subst. *що б'є горшки*, Горбач, i c.; *служниця*.

From Po. *garkottuk* 'ts', Горбач, i. c.

гарлянка Wd. 'throat', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 167). — Syn. *іорло*.

A dial. blending of *іорлянка* and Po. *gardlo* 'throat'.

гарліна dial. 'throat', MUK. *гарло* (XVIII c.), Po. *gardlo*, for other Sl. see *горло*. — Subst. *іорло*.

Derived from Po. *gardlo* > **garlo* 'ts', Тимченко 637.

гармонт 'long primer', ModUk., Po. *garmond*. — Subst. *шрифт, більший від петиту й менший від корпусу*, Бойків 119.

From ModHG. *Garmond* 'ts', the ultimate source being the FN. of the Fr. graveur Claude Garamond (1500 - 61).

гарнеля 'shrimp', ModHG. — Subst. *порода морських черепаш з дуже смачним м'ясом*, Бойків 119.

From Du. *garnele* 'ts'.

гар[н]ець, гаріць Wd. see гарнець.

гарнізон 'garrison', MUK. кгарнизону Gsg. (XVIII c.); BRu. *гарнізон*, Ru. *гари́зон*, Po. *garnizon*, etc. — Deriv. *гарнізонувий, -зонний*. — Subst. *залога, військо в місті або фортеці, щоб їх боронити або щоб там перебувати*, Тимченко 637.

From Fr. *garnison* 'ts', Vasmer² 1, 394, Тимченко І. с., Бойків 119, Орел 1, 227.

гарнір 'garnish; garniture, trimmings', ModUk.; BRu. *гарнір*, Ru. *гарнір*, etc. — Deriv. *ґарнірувати*. — Subst. *придаток до м'ясної чи рибної страви з овочів, каші, макаронів, тощо*, Бойків 119.

From Fr. *garnir* 'garnish, trim', Бойків І. с., Орел 1, 227.

гарнітур, SovUk. *гарнітур*, dial. *гарнітор* (Житомир, Паламарчук ЛБюлетень 6, 24) 'set; furniture suite', ModUk.; BRu. *гарнітур*, Ru. *гарнітур* (since Peter I), etc. — Subst. *добір предметів одного комплексу; повний чоловічий убір; меблі одного зразка чи стилю, призначені для однієї якби кімнати (вітальні, спальні, тощо)*, Бойків 119.

From ModHG. *Garnitur*, the ultimate source being Fr. *garniture* 'ts', Vasmer² 1, 394, Орел 1, 227.

ґарнок dial. 'cup' (Полісся: Колеховичі), first recorded in the XX c. (Лесів JP. 38, 365). — Subst. *горня[тко]*.

From Po. *garnek* 'ts', Лесів, І. с.

гарнушек dial. 'cup' (Розкішна, Київщина), first recorded in the XX c. (Лисенко ДБюлетень 6, 43), Po. *garnuszek*. — Subst. *горнятко*.

From Po. *garnuszek* 'ts', Лисенко, І. с.

ґарбта 'gar[r]ot[t]e', ModUk. — Subst. *замісний напійник, що ним в Іспанії душено колись злочинців*, Бойків 119.

From Sp. *garrote* 'ts', Орел 1, 227.

ґарсón 'garçon, waiter' ModUk.; Ru. *ґарсón* (since 1875). — Subst. *офіціант у ресторані чи кав'ярні, кельнер*, Бойків 119.

From Fr. *garçon* 'ts', Орел 1, 227.

ґартенгасе Wd. 'garden-pathway', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 236). — Subst. *доріжка в садку*.

From ModHG. *Gartengasse* 'ts', РССтоцький, І. с.

ґартóфля dial. for *картопля*.

ґарчик Нс. [milk-]pot', first recorded in the XX c. (Ломаський 6). — Subst. *дерев'яна посудина на молоко*.

From Po. *garnek* 'ts', with Uk. suffixation *-чик* (i. e. **гарт-чик*).

ґас Wd. (Надсяння, Пшеп'юрська 72) see *газ*.

ґаскóнець 'Gascon', ModUk.; BRu. *ґаскóнець*, Ru. *ґаскóнець*, etc. — Deriv. *ґаскóнада*. — Subst. *житель французької провінції ґаскóнь, що вславилася своєю брехливістю; відси — хвастун, брехун*, Бойків 119-120.

From Fr. *Gascon* 'ts', Бойків І. с.

ґаспарóн 'a kind of hat', ModUk. — Subst. *овняний капелюх з западним посереднім дном*, Бойків 120.

From It. *gasparone* 'ts'.

ґастрóля, *гастроль*, SovUk. *гастрóль* 'starring-tour' ModUk.; BRu. *гастрóль*, Ru. *гастрóль* (1892: *гастрóль*). — Deriv. *ґастрóлер, -ка, -ство, -ський, ґастрóлювати*. — Subst. *вісвіт приїжджого актора, гостина*, Бойків 120; *гостинний вісвітун*.

From ModHG. *Gastrolle* 'ts', Vasmer 1, 261, АкСл. 3, 47.

ґáта dial. 'readily' (Добруджа), first recorded in the XX c. (Горбач 11, 6). — Subst. *ґотóво*.

From Rm. *gáta* 'ts', Горбач, І. с., Cioranescu 355.

ґátка dial. 'tale' (Надсяння), first recorded in the XX c. (Пшеп'юрська 73). — Subst. *казка, байка*.

From Po. *gadka* 'ts', Горбач 10, 33.

гáтра Wd. 'grate-saw', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 167). — Subst. *пилá в трáчці*.

From ModHG. *Gattersäge* 'ts', РССтоцький 4, 227, not necessarily via Po. *gatrzystry* as suggested by Шелудько 1, 29.

гaтýнок, SovUk. гатунок 'kind, sort, quality; species', MUK. кгатунку Gsg. (1656), гатунку Gsg. (1707), гатунку Gsg. (XVIII c.); Po. *gatunek*, etc. — Subst. *piд, яkи́сть похóдження; від́міна рóвiв; предмети з однáковими рiсaми, що вирiзняють їх з-пóмiж iнших предметiв*, Бойків 120.

From ModHG. *Gattung* via Po. *gatunek* 'ts', Korbud PF. 4, 496, Тимченко 637, Brückner 136, Орел 1, 227, Шелудько 1, 29, Slawski 1, 261, Richhardt 50; yet according to РССтоцький 4, 155, Орел 1, 227, а. о., the word comes directly from G.

Гаўк FN. 'Gauk', first recorded in the XX c. (Охрим, OnUVAN 20, 9).

From *Гааўк*, connected with *гáва*, see гáва.

гаўра see гáвра.

гафель, SovUk. гафель 'gaff', ModUk., BRu. *гáфэль*, Ru. *гáфель* (since the XVIII c.). — Subst. *корóтка, товстá жердiна прикрiплювати вiтрило на щóблi; вiд-ризок ясенa, клéна, при стóбурi, рóзвiлка на фoрнiр*, Бойків 98.

From Du. *gaffel* 'ts', Meulen 64, Vasmer 1, 262, Ляхин 135, (extensively:) Горбач 1, 25 - 26.

гах Wd. 'fool, idiot, simpleton', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 167); Po. *gach*, 'boyfriend', Cz. dial. *hach* 'good-for-nothing (fellow)', ОЦЗ. *hachna* 'depreciative designation of women'. — Deriv. *гaхувáти[ся]*; FN. *Гах* (Грабець, OnUVAN 27, 7). — Subst. *франт, блáзень*.

From Po. *gach* 'boyfriend', the ultimate source being ModHG. *Gauch* 'simpleton, gawk, crow, owl, cuckoo' (as stupid birds), from MHG. *gouch* 'dolt, fool, simpleton', prop. 'cuckoo', Karłowicz 173 - 174, Slawski 1, 245, Шелудько 1, 29; less persuasive is the etymology of this word from *gamrat* 'comrade, boyfriend' advanced by Brückner 130 - 131, PF. 6, 616 - 634, Archiv 29, 117, followed by Berneker 1, 294; the same must be said of its derivation from ModHG. *Geck* 'fool, pop, buffoon', suggested by Malinowski BB. 6, 279, Korbud PF. 4, 402, а. о.

гацамиш Wd. 'flying mouse, bat' (Надсяння), first recorded in the XX c. (Пшен'юрська 73). — Subst. *кажáн, мiлик*.

The first element of the compound *гаца-* derives from *гáцук*, q. v.; re. second one see миш.

гáцик, гáцок Wd. 'bat' (Lk.), first recorded in the XIX c. (Верхратський 2, 407); Po. *gacek*; Slk. *hacier, hacok*. — Subst. *кажáн, мiлик, перiáч*.

From Po. *gacek* 'ts', Горбач 10, 35; the word itself is connected with *gacie*, see гáчи, Slawski 1, 244.

гáцi, гáчи, гáчi Wd. see гáчи.

гаць dial. 'dam, dike' (Полісся: Колеховичі), first recorded in the XX c. (Лехів JP. 88, 368). — Subst. *гaть*.

From Po. *gać*, see гaть, гáтка.

гбур 'rude, coarse fellow', MUK. гбуръ (XVII c. Шелудько 1, 29); Po. *gbur*. — Deriv. *гбурувáтий*. — Subst. *гбури́йи*, Бандрівський Досл. Мат. 4, 11.

From Po. *gbur* 'ts', the ultimate source being MHG. *gebür* 'peasant', Шелудько 1, 29, РССтоцький 4, 172, Горбач 8, 39, Korbud PF. 4, 474, Brückner 138, Slawski 1, 268, Kluge 22.

гваздати, гвадзяти 'spot, stain, soil', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1. 167); Ru. *гваздаться*, Po. *gwazdać*, Sln. *gvazdati*. — Syn. *micimti* (Желеховський, 1. с.), *мазати* (Белигорський РМ. 3, 275).

Of uncertain origin; some etymologists connect it with *гидний*, see гид 1., Peterson 66-67, Vasmer² 1, 398.

гвалт, SovUk. гвалт 'force, violence, outrage; rape, violation', MUK. квалтъ (1596 Зизаній), около квалту (1554), на... квалте (1575), квалтъ (1582), гвалтъ (1627 Беринда), гвал'ту (XVII c.), квалтъ Gpl. (XVII c.), много гвалтовъ (XVII c.), зъ гвалтомъ (XVIII c.), гвалтъ (XVIII c.); BRu. *гвалт*, Ru. *гвалт*, Bu. *гвалт*, Cz. *kvallt*, Po. *gwalt*. — Deriv. *гвалтівний*, *гвалтований*, *гвалтований*, *з[а]-на-, по-гвалтувати*, MUK. квал'чу (1596 Зизаній), квалтовне (1565), з гвалченя (XVII c.), на тыхъ квалтовниковъ (1544). — Subst. *тривога, крик; насильство*, Орел 1, 227; *проби! рятуйте!* Бойків 120; MUK. крик на поміч, рятуйте! Тимченко 640.

From Po. *gwalt* 'ts', the ultimate source being MHG. *gewalt* 'ts', Гнатюк ЕЗБ. 4, 238, Огієнко РМ. 1, 114, Шаровський 1, 31, Шелудько 1, 29, Преображенский 1, 121, РССтощкий 4, 178, Slawski 1, 382, а. о.

гвардія, SovUk. гвардія 'guard', MUK. з кгвардією (1627), зъ кгвардією (1728); BRu. *гвардыя*, Ru. *гвардия*, Po. *guardia*, etc. — Deriv. *гвардіял*, *гвардієць*, *гвардійський*. — Subst. *військо, що перебуло становило сторуку найвищих осіб*, Тимченко 640.

From It. *guardia* 'ts', Тимченко, 1. с., Преображенский 1, 121, Klein 1, 685, а. о.

гвапек 'miner, pitman', ModUk. only. — Deriv. *гвапечтво*. — Subst. *вирнік; член гвапечтва*, Бойків 120.

From ModHG. *Gewerke* 'ts'.

гваш Wd. see *гуаш*.

гваша dial. for *кваша*, see *каша*.

гваюля 'guayule', ModUk.; Ru. *гваюла*. — Subst. *кавчукова рослина*.

From Sp. *guayaco* 'ts'; for the ultimate source see the following entry.

гваякіль 'guaiacum', ModUk.; BRu. *гваякіль*, Ru. *гваякіль*. — Subst. *пахуча рідина добувана сухим переганінням смоли гваякового дерева*, Бойків 120.

Latinized from Sp. *guayaco* or *guayacan* 'lignum vitae' (from a Haitian word), Skeat 253, Klein 1, 685, Вовк 7.

гвельфи 'Guelphs (Gueifs)', first recorded in the XX c. (Голоскевич 86). — Subst. *княжий рід у Німеччині, що його боротьбу за імперську владу підтримував папа римський (за середньовіччя); партія в Італії, в XIX c., що намагалася об'єднати Італію під цивільною владою папи римського*, Орел 1, 228.

From It. *guelfo* 'ts', the ultimate source being OHG. *Welp*, orig. a nickname for 'whelp, cub', Орел, 1. с., Klein 1, 685.

гвер, also *гвир*, 'rifle, gun, musket', ModUk., Po. dial. *gwer* (Стрий). — Subst. *рушниця*, Бойків 120; *гвинтівка*, Франко 10, 506; Wd. *кріс*; (арго:) *маніхер, костомаша, кормісло, люшня*, Горбач 6, 9.

From ModHG. *Gewehr* 'a weapon of defence, gun, musket', Шелудько 1, 29, Кириченко РМ. 5, 86, РССтощкий 4, 207, Горбач 6, 9, Kluge 118.

гвєрбрі see *гєрбрі*.

гвинт, *гвінт*, SovUk. гвинт 'screw, vice', MUK. о семи кгвѣнтахъ (XVIII c.); Ru. *гвинт*, dial. *хвинт* (Vasmer²

1, 317) Po. *gwint*. — Deriv. *ґвинті́вка*, SovUk. *ґвинті́вка*, *ґвинті́ти*, *ві́ґвинті́ти*, *ґвинтува́ти*, *ґвинтові́й*, MUK. кґвѣтувохъ Gpl. (1704), кґвѣнтованих Gpl. (1686). — Subst. *скрут*, *звій на шрѣбу*, *теж в рѣрі*, Тимченко 614.

From Po. *gwint* 'ts', the ultimate source being MHG. *gewinde*, Тимченко, l. c., Шелудько 1, 29, Brückner 165, Berneker 1, 365, Vasmer² 1, 317, Richardt 52, a. o.; according to РССтоцький 4, 166, Uk. *ґвинт* (*ґвинт*) was borrowed directly from MHG. *gewinde*.

ґвіздь see **ґвозьдзь**.

ґвінт see **ґвинт**.

ґвозьдзь, **гозьдзь** Wd. 'nail; money', first recorded in the XX c. (Горбач 8, 40; 11, 6), Po. *gwoźdź*. — Deriv. Wd. *ґвóздик* (Стрий), *ґвóздік*, *ґвóздічки* (Makowiecki 130), FN. *ґвозд*; MUK. **ґвудзік** (XVII c. Пентаплет 20). — Subst. *цвях*, *вухні́ль*; (pl.) *ґрoші*.

From Po. *gwoźdź* 'ts', Горбач, l. c.; see **ґвіздь**.

ґвізды Npl. Lk. 'stars', first recorded in the XX c. (Stieber 297), Po. *gwiazdy*. — Subst. *зoрі*.

From Po. *gwiazdy* 'ts', see **звизда́**.

ґданськ GN. Gdańsk, MUK. **ґданьски** (XVII—XVIII Интермедіі 67); Ru. *ґданьск*, Po. *Gdańsk*. — Deriv. *ґданський*.

From Po. *Gdańsk* 'ts', which (like *ґдіння*) is usually derived from OPr. *gudde* 'forest; marsh', Staszewski 92, Fraenkel 174; yet, cf. Vasmer ZfsPh. 22, 216, raising doubts about this etymology.

ґдѣчка Wd. 'throat' (Надсяння), first recorded in the XX c. (Пшен'юрська 72). — Subst. *гопні́чка*.

From Po. *gdakać* 'to cackle', Sławski 1, 268, see кудку-дак!, кудкудакати; Po. word is preserved in dial. Uk. *ґдаче* (Лесів JP. 38, 369).

ґде MUK. see **де**.

ґдѣрати Wd. see **ґдірати**.

ґдіння see **ґданськ**.

ґдірати Wd., also **ґдѣрати** (Стрий) 'to grumble, cavil', first recorded in the XX c. (Кузеля-Рудницький 155); Po. *gderać*. — Deriv. *ґдѣравий*, (b/f. :) *ґдѣра*, *ґдѣрка*. — Deriv. *допѣкати*, *безперервно говорѣти*.

From Po. *gderać* 'ts', of uncertain origin, Sławski 1, 269, Бандрівський ДослМат. 4, 12; see also **ґнірати**.

ґдóва, **ґдóва** Lk. 'widow', first recorded as **ґдові́ци** in the XVIII c.; for ModUk. and other Sl. see **вдовá**. — Deriv. *ґдові́ца*, *ґдовец*. — Subst. *вдовá*, *вдові́ця*.

A dial. form of *вдовá* 'ts', Stieber 248.

ґдóля dial. see **дóля**.

re! Wd. interj. imitating sound of geese, first recorded in the XX c. (РССтоцький 3, 149). — Deriv. *ґe-ґe!*, etc., see **re[-re]!**

An o/p. primitive interj. connected with **re!**, *ґa!*, q. v.

рѣба Wd. 'old lean cow' (Bk.), first recorded in the XX c. (Кміт 54). — Deriv. Bk. *ґебій* 'пустий, неперожатий верх' (Кміт, l. c.). — Subst. *старá*, *худá корова*.

From Hg. *gebe* 'worn-out hack, jade'; its connection with GN. *Giebachstein* (XI c.), suggested by Kmit, l. c., is inconvincible.

ґѣбѣрвош SoCp. see **рѣба**.

ґѣбри, **ґвѣбри** Npl. 'Ghebers, Ghebres: members of the Persian sect of fireworshippers', ModUk. — Subst. *носа́дівники вѣ́ння Зороа́стра*, *огнепоклонники в Індії та ко́ло Каспійського моря*, Бойків 120.

From Fr. *gèbre* 'ts', the ultimate source being Pers. *gābr* 'fireworshipper', Klein 1, 654, a. o.

, **гебудзати** Wd. 'to roll, wheel; to slip (glide) down' (Bk.), first recorded in the XX c. (Kmit 54). — Subst. *коміти без порядку, зсувати в долину*.

From Hg. *göbben* 'to sink down, to go to the bottom'.

гевал, also **гевал** (Голоскевич 86), **гевал**, dial. **гевель** (Сумщина ДБюлетень 9, 107) 'unpolished (uncouth) man, coarse fellow, cad, boor', ModUk. only. — Deriv. *гевалка, геваленко, гевалчик, гевальський, -льство* (Носенко 96–97), FN. *Гевало, Гевалка*. — Syn. *товніла, мурмір, мурміло, хам; неотіса*, Дорошенко ДБюлетень 9, 107.

A f/e. deformation of ModHG. *Gewalt* 'force, power, might' with a specialized meaning: 'a violent person → coarse fellow → brute person'; see also the following entry.

гевальтигер 'military police officer', ModUk.; Ru. *гевальдигер*. — Subst. (*колісь*.) *офіцер, що завідував поліційною частиною в армії*, Бойків 120.

From LoG. *gewaldiger* 'ts', Vasmer² 1, 400.

гевгати see **re[-re]!**

гевель dial. see **гевал**.

гевергіна dial. for *георгінія*, see *жоржіна*.

гегальт Wd. 'salary', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 236). — Subst. *плата, платня, жалування*.

From ModHG. *Gehalt* 'ts', РССтоцький, l. c.

геґенна Wd. see **геґенна**.

геґа Wd. see **re[-re]!**

гегадзи Npl. Wd. see **roró[д]з[а]**.

гегадзник Wd. see **roró[д]з[а]**.

гегалу Wd. see **re[-re]!**

гегалка Wd. see **roró[д]з[а]**.

re[-re]! Wd. interj. 'ha!', ModUk.; Ru. *ге!* Po. *ge, ge!*, Cz. dial. *gagati*. — Deriv. Wd. *гегати, -ання, гевгати, гегнути, геггати* (Стрий), *ге-ге-ге!*, *гегга 'гуска'* (Горбач 12, 9), *геггалу 'ts'* (Рудницький 3, 126); here also *гегнути, геггати* (РССтоцький 3, 149). — Syn. *га[-га]!*; *ге!, ги!*

An o/p. interj. with initial *g-* instead of *h-* under the influence of "onomatopoetic inclination of the language", РССтоцький, l. c.

гедз Wd. see **гедзь**.

гедзуюк Wd. 'skill, understanding', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 170). — Subst. *розуміння; вмілість, спритність*, Шелудько 1, 29.

From MHG. *gesin[ung]* 'ts', РССтоцький, l. c.

гедзь, Wd. **ge[д]з** 'gadfly, breeze, cleg, horse-fly', MUK. *гезь-скоктаніє* (XVII c.); Po. *giez*. — Deriv. *гедзан, гедзень, -ель, гедзик, гедзіло, гедзюк, гедзюж, геджук, з[а]-, до-, по-, роз- гедзатися, [з-]гедзатися, [з-]гедзакати[ся], гедзекати[ся]*, here also Wd. *гизитися* (Стрий), *гизитися скотина* (Kmit 54). — Subst. *велика муха жукаюча; коли вона кусає худобу, то худоба дробчиться* (Oestrus bovis), Тимченко 642.

From Po. *giez* 'ts' of uncertain origin, Тимченко, l. c., Brückner 140, (with extensive bibliography:) Sławski 1, 278.

гедкати Wd. 'to tickle, titillate' (Lk.), first recorded in 1902 (Верхратський 2, 407). — Subst. *лоскотання*, Гринченко 1, 348.

A dial. deformation of *гедзакати* with a specialized meaning, see **гедзь**; yet, according to Шелудько 2, 130, it is identical with *гидати*, q. v.

гѣдло dial. 'order', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 168). — Subst. *приказ*.

Of uncertain origin; perhaps it is a dial. deformation of Po. *godło* 'parole, emblem, symbol, motto'.

гѣз 1. Wd. for гѣдз, see гѣдзь; 2. AmUk. for газ, see газ.

гѣзѣнк 'socket, deep level, bottom of a pit', ModUk. — Subst. *колодязь у копа́льни, що сполучає доли́нню Га-хѣрю з горішньою*, Бойків 120.

From ModHG. *Gesenk* 'ts'.

гѣзунд dial. 'health', first recorded in the XIX c. (cf. Грінченко 1, 348). — Deriv. *гѣзунд!* interj. 'to your health!' (РССтоцький 4, 234). — Subst. *здоров'я*, Шелудько 1, 29; *на здоров'я!*

From ModHG. *gesund* 'healthy'.

гѣзух Wd. 'request, petition', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 214). — Subst. *прохання*.

From ModHG. *Gesuch* 'ts', РССтоцький, l. c.

гѣйзер, SovUk. гѣйзер 'geyser', ModUk.; BRU. *гѣйзер*, Ru. *гѣйзер* (since 1838), etc. — Subst. *гаряче джерело, що викидає через лікуватому відтуману періодично масу гарячої води, до 125 метрів заввишки*, Бойків 120.

From Ic. *geyser* 'ts' probably via ModHG. *Geyser* 'ts', Акуленко 140, Орел 1, 228, Vasmer² 1, 401, Klein 1, 654, а. о.

гѣйліський 'Gallic', first recorded in the XX c. (JBR). — Subst. *гальський*.

From E. *Gallic* 'ts'.

гѣйм AmUk. 'game', first recorded in 1942. — Subst. *забава, гра*.

From E. *game* 'ts', Білаш 207.

гѣйп SoCp. 'threshing machine' (Хуст), first recorded in the XX c. (Дзєндзєлівський StSl. 10, 89). — Deriv. *гѣйповати* 'молотити'. — Subst. *молотілка, молотарка*.

From Hg. *gép* 'ts', Дзєндзєлівський, l. c.

гѣйрок, гѣйрок dial. 'suit', first recorded in the XIX c. (Гнатюк ЕЗб. 4, 238). — Subst. *кабат, сурдѣт*, Гнатюк, l. c. From ModHG. *Gehrock* 'ts'.

гѣйт, also гѣич, AmUk. 'gate', first recorded in 1933. — Subst. *ворота*.

From E. *gate* 'ts', Івах РМ. 3, 392, Білаш 207, Поік 75.

гѣйч AmUk. 'gauge', first recorded in 1928. — Subst. *залізний мірник*.

From E. *gauge* 'ts', Білаш 207.

гѣйша, SovUk. гѣйша 'geisha', ModUk.; BRU. *гѣйша*, Ru. *гѣйша*. — Subst. *публічна танцівниця в т. зв. чайних хатках у Японії*, Бойків 120; dial. *жіноча зачіска; жіночий віршений бѣя* (Сумщина), Дорошенко ДБюлетень 9, 106.

From Jp. *gei-sha* 'artistic person', Орел 1, 228, Klein 1, 645, а. о.

гѣл! interj. imitating the voice of geese, first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 168). — Deriv. *гѣлати, -ання, гѣлотати, -ання, гѣлкотати, -ання, гѣл-гѣл!*; see also гѣль-гѣль! — Syn. *гѣр!*, РССтоцький 3, 153.

An o/p. interj. connected with *гѣ!*, q. v.

гѣл! see гѣль!

гѣла 1. гѣлавий, etc., see кѣла; **гѣла** 2. dial. 'potato' (Черкащина), first recorded in the XX c. (Лисенко ЛБюлетень 6, 10). — Subst. *порт картоплі*.

A b/f. from *гѣлка*, q. v., with specialized meaning transfer.

гѣла Wd. (apro) 'money' (Львів), first recorded in the XX c. (Рудницький 3, 126), Po. dial. *geld*. — Subst. *гроші*.

From ModHG. *Geld* 'ts', Рудницький, l. c.

гѣлево Wd. 'abdomen, large belly' first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 168). — Deriv. *гѣлева́ч*, *гѣлева́тий*. — Subst. *чѣрево*.

A Wd. formation based on *гѣла* < *кѣла*, q. v.; according to РССтцький, *Slavia* 5, 36, it comes from Hg. *gelyva* 'swelling'; invincible.

гѣлѣртер 'learned man' ModUk.; Ru. *гелѣртер* (since 1892). — Deriv. *гѣлѣртерство*. — Subst. *учѣний в іро-нічному розумінні, обмежений*, Бойків 120.

From ModHG. *Gelchrter* 'ts', АкСл. 3, 60.

гѣлета, also *гѣлета* (РССтцький *Slavia* 5, 36) 'wooden cask', MUK. *кѣлѣтка* — *стамна*, *жбань* (XVII c. Алфавит 29, 30). — Deriv. *гѣлѣтка*, Wd. *гѣлѣтка*, (Кузеля 80), Bk. *гѣлѣтя*, *гѣлѣтя* (Кміт 54). — Subst. *дѣжка*, *бочѣвка*, *ведро*, *фѣска*; *чѣвѣтка*, Кузеля, l. c.

From Rm. *găleată* 'ts'. Puşkariu 60, Кузеля ЗНТШ. 97, 222, РССтцький, l. c., Vincenz 10, (extensively:) Vrabie 144.

гѣлзкий Wd. 'slippery' (Lk.), first recorded in the XIX c. (Верхратський ЗНТШ. 3, 192), Po. *kielzki*. — Subst. *ковзкий*.

From Po. *kielzki* 'ts', ultimately related to *ковзкий*, see *кѣзати*.

гѣлка Wd. 'bump, swelling, lump, wen', ModUk. — Subst. *опѣлина*.

From Rm. *gilcă* 'ts' of obscure origin, cf. Vrabie 144, Шелудько 2, 130.

гѣлкотати: *гѣл!*

гѣлюх dial. 'viscera, intestines, belly, paunch; big-bellied person', first recorded in the XX c. (Гринченко 1, 348). — Subst. *нѣтроци*; *чѣрево*; *чѣревінь*.

Deriv from *гѣла*, see *кѣла*.

гѣль-гѣль! dial. interj. imitating the voice of geese, first recorded in the XX c. (РССтцький *Slavia* 5, 42). — Deriv. *гѣлькотити*||*гѣлькотити*, *гѣльгати*, *-ання*, *гѣлькати*, *-ання*. — Syn. *гѣл!*

An o/p. interj. connected with *гѣ!*, *гѣл!*, see s. vv.

гѣльгѣ, Gsg. -гова Wd. 'kind of axe', first recorded in the XX c. (Шухевич 1, 175 - 176). — Subst. *під монорѣ*.

Perhaps from Rm. *gherghef* 'embroidery-needle, -frame'.

гѣльтунок dial. 'care, guard', first recorded in the XX c. (Шелудько 1, 29). — Subst. *турбѣта*, *дѣгляд*.

From ModHG. *Geltung* 'worth, value', with specialized meaning: 'care'.

гѣма, SovUk. *гѣма* 'gem, cameo', ModUk.; BRu. *гѣма*, Ru. *гѣмма* (since 1838), etc. — Deriv. *гѣмѣця*, *гѣмѣля*. — Subst. *худѣжня камѣя*; *коштѣвий камѣнь у дорогѣй опрѣвѣ*, Бойків 120.

From Lat. *gemma* 'precious stone, gem, jewel', Бойків, l. c., АкСл. 3, 63, Klein 1, 646, a. o.

гѣмѣйнер Wd. 'private (soldier)', first recorded in the XX c. — Subst. *рядовѣк*.

From ModHG. *gemeiner* (Soldat), РССтцький 4, 205.

гѣмба Wd. see *гѣмба*.

гемблер 'gambler', first recorded in the XX c. (JBR). — Subst. *газардівий грач*.

From E. *gambler* 'ts'.

гемзати, dial. *гэмзати* 'to tickle, titillate', ModUk.; Po. *gietzać*. — Subst. *лоскотати*.

From Po. *gietzać* 'ts', РССтоцький Slavia 5, 41, Sławski 1, 277; see also *гómзати*.

гемія 'large boat', ModUk., Ru. *комья*, Bu. *гемія*, SC. *džetiја*, Po. *kom[i]ęga*. — Subst. *велике судно*, Горбач 1, 20.

From Tk. *gemi* 'ts', Miklosich TE. 2, 114, Макарушка 11, Berneker 1, 300, Lokotsch 56, Горбач, l. c.

гемонії 'Gemonies', ModUk. — Subst. *в'язниця в давньому Римі, де карано в'язнів на горло, власне кри́ча, з якої скідано труни в Тібр*, Бойків 120.

From Lat. *Gemōniae* 'ts', Бойків, l. c., Klein 1, 646, a. o.

гемсбарт Wd. 'chamois-beard', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 231). — Subst. *цанова борода*.

From ModHG. *Gemsbart* 'ts', РССтоцький, l. c.

гемуля: *гэма*.

генг, also *генк*, *гének*, *геник*, *гэнік*, *гэнік*, *гінник*, *гэнок*, AmUk. 'gang', first recorded in 1915. — Deriv. *гэнгстер*. — Subst. *бри́гада робітників*.

From E. *gang* 'ts', Івах РМ. 1, 211, Рудницький УО. 3:1, XV, Білаш 207, Поік 76.

генгерія dial. for *тенгерія*, q. v.

генгритися Bk. 'to be capable, able; to hold on firmly', first recorded in the XX c. (Кміт 54). — Deriv. *загенгритися* 'завда́тися, зати́нитися; робі́тися горди́м'. — Subst. *задава́тися, трима́тися го́стро*.

Because of its -en- the word seems to be a borrowing from Po. **gęgorzyć*, cf. Cz. *gagořiti*.

гэндзер dial. 'large bottle (in wicker basket)' (Житомирщина), first recorded in the XX c. (Лисенко Сл. 18). — Subst. *обплéнений лозів скляний б́утель*.

From Po. *gąsior* 'large bottle', see *гэньцюр*.

генератор Wd. see *генератор*.

генерация, Wd. see *генерация*.

гэнзүра Wd. 'Gentiana: gentian', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 168). — Subst. *джинджора*.

From Rm. *ghințură* 'ts', the ultimate source being Lat. *Gentiana*, Vrabie 145.

Гэник see *Євгэний*; *гэник* AmUk. see *генг*.

генігенд Wd. 'sufficient[ly]', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 221). — Subst. *достатньо*.

From ModHG. *genügend* 'ts', РССтоцький, l. c.

гэнік AmUk. see *генг*.

геніталії 'genitals', ModUk.; BRu. *геніталії*, Ru. *гениталии*, etc. — Deriv. *генітальний*. — Subst. *стате́ві органи*, Бойків 120.

From Lat. *genitalia* 'ts', Бойків, l. c., Klein 1, 648, a. o.

генітив 'Genitive (case)', ModUk. — Subst. *в грама́тці — родовий відмінок*, Бойків 120.

From Lat. *casus genitivus* 'ts' Ореп 1, 228, Klein 1, 648, a. o.

генон 'long-tailed monkey', ModUk. — Subst. *африка́нські ма́пи з довгими кінці́вками й хвостом, чудово ла́зять по дере́вах*, Бойків 120.

From Fr. *guenon* 'ts'.

геноцид, геноцидія 'genocide', ModUk. — Subst. *винищення живої субстанції раси, народу, класу, партії чи будь-якого утруповання релігійного, політичного*, Орел 1, 228.

From Gk. *génos* 'race' tribe', and Lat. *caedere* 'to kill', Орел, l. c., Klein 1, 648, a. o.

гентіяна 'Gentiana: 'gentian', ModUk. — Subst. *рослина з родіни тирличуватих, доволітних трав, широкো вживана в медицині*; Бойків 120.

From Lat. *gentiana* 'ts' Klein 1, 649, a. o.; see also *гєнзюра, джиджора*.

гєньсьор dial. see *гєньщюр*.

гєньщюр dial. 'large bottle' (Житомирщина), first recorded in the XX c. (Паламарчук ДБюлетень 6, 24); Po. *gqsior* (taken over into Uk. dialects as *гєньсьор*, cf. Лєсвів JP. 38, 369). — Subst. *сулія*, Паламарчук, l. c.

From Po. *gqsior* 'ts', Горбач, l. c.

гєо- see *гєо-*.

Гєорґ Wd. for Георгій, see Юрій.

гєорґіна dial. for георгінія, see жоржіна.

гєпáрд 'guépard; cheetah', ModUk.; Ru. *гєпáрд* (since 1863). — Subst. *дикий кіт (Азія, Африка)*, Орел 1, 229.

From Fr. *guépard* 'ts', Орел, l. c., АкСл. 3, 75, Klein 1, 685, a. o.

гєр! interj. imitating the voice of geese, first recorded in the XX c. (РССтоцький 3, 153). — Deriv. *гєрґомáти, -іння, гєрґоміти, -іння, гєрґáвка, гєрґєліця*; here also dial. *гєрґати, гирліка, горґомáти* (Климчук ЛєксПо. 30). — Syn. *гєл!* РССтоцький, l. c.

An o/p. interj. connected with *гє!*, q. v.

гєр, гір 'Aegopodium Podagraria L.: goat's-foot, goutweed', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 168). — Deriv. FN. *Гєрґи, Гєрґівський, Гєрґус*, GN. *Гєрґичова, Гєрґиця, Гєрґиця* (Бойк. 54, 85) and deriv. FN. *Гєрґино-вич* (ЕУ. 2, 474). — Subst. *яліця, дяліця, снітка, снітка, сніть, шєлєст*, Makowiecki 8.

From Po. *gier, giersz* 'ts', the ultimate source being ModHG. *Giersch* 'ts', Шелудько 1, 29.

гєрáвт also гирáвт, гєрáвт, AmUk. 'get out', first recorded in 1918. — Subst. *гєть! забирáць!*

From E. *get out* 'ts', Білаш 209; *r* instead of *t* under the influence of *гєрáвс!*, q. v.

гєрáнія 'Geranium', ModUk.; BRu. *гєрáнь*, Ru. *гєрáнь* (since 1838), etc. — Subst. *журавельник, калáчки* — *рід двопроябцевих зілїстих або півчагарових рослин род. журавельникових, з пагінчм листям і квітами*, Бойків 120.

From Lat. *geranion, geranium* 'cranesbill' the ultimate source being Gk. *géranos* 'crane', АкСл. 3, 75-76, Klein 1, 651, a. o.

гєрба, гєрбиш, гєрбєвш, гєрбєвш SoCr. 'fire-iron, poker', first recorded in the XX c. (Дзєндзєлівський 27). — Subst. *кочерєжа у вигляді залїзного прїта, загнїтого на кінці, для поправління дров і т. ін. у плиті*, Дзєндзєлівський, l. c.

From Hg. *görbe[s]* 'crooked, bent, hooked'.

Гєрґард[т] PN. 'Gerhardt, Gerard' first recorded in the XX c. (Голоскєвич 86).

From ModHG. *Gerhard* 'ts'.

гєрґати dial. for *гєрґомáти*, see *гєр!*

герáчки Lk. — a dial. deformation of *repračka*, see *roгó[д]з[a]*.

герелія Wd. 'corn-weevil, grain-moth', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 168). — Subst. *збіжевий довгоно́сик*.

From Rm. *gǎrgăliță, gǎrgăriță* 'ts', Шелудько 2, 130.

герéчки, гергéчник Lk. — a dial. deformation of *rečka*, see *roгó[д]з[a]*.

гергіна, гергінія dial. for *георгінія*, see *жоржіна*.

гергонія dial. for *георгінія*, see *жоржіна*.

герготати, герготіти see *гер!*

гергуль dial. 'crab' (Нижнє Подністров'я), first recorded in the XX c. (Дзендзелівський ЛБюлетень 6, 41). — Subst. *великий рак*.

Origin obscure.

гердан, dial. also *гирдан, гerdán*, (rarely) *дьордан* (Кримський ИзвОРЯС. 11:3, 377) 'head-band, necklace (with coral beads)', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 168). — Deriv. *герданки* (Кримський, I. c.), FN. *Гerdán-Закліньська* (EY. 2, 474). — Subst. *широка стрічка, вишита дрібними пацюрками, що її носять в Західній Україні дівчата на шій, а парубки на брях* — *сілька*, Бойків 120; *драбінка*, Кузеля 81.

From Rm. *gherdan* 'ts', Шелудько 2, 130, РССтлицький Slavia 5, 37, Vincenz 9, Cioranescu 361.

герéга, ripéra, SovUk. *герéга* 'top; draughts', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 168). — Deriv. *герго́ваня* (Makowiecki 70), GN. *Герéджина*. FN. *Герéчка*. — Subst. *дзі́га; гра в дімки*.

From Hg. *görög* 'Greek', Гнатюк ЕЗБ. 30, 338; semantic connection with the original word is not quite clear.

герéдж, also *гарáдж*, AmUk. 'garage', first recorded in 1930. — Deriv. *герéджмен*. — Subst. *ґарáж*.

From E. *garage* 'ts', Білаш 209, Роік 76.

герéнда, гирінда SoCr. 'beam, girder', MUK. *геренді* (= *gerendi*, 1770, Дэже StSl. 7, 163). — Subst. *сво́лок, трам*, Гнатюк ЕЗБ. 4, 238.

From Hg. *gerenda* 'ts', Дэже I. c., Дзендзелівський 130.

геречу́н dial. for *карачу́н*, see *крачу́н*.

гері́ля, гері́лья 'guerilla', ModUk. — Deriv. *ґерильо́ри*. — Subst. *еспа́нські партиза́ни за війни з Наполео́ном (1808 - 14)*, Орел 1, 229.

From Sp. *guerrilla* 'little war', Орел, I. c.; Klein 1, 686, a. o.

Гéринія GN. see *гер*.

Гéрич FN. 'Gerych' see *гер*.

герншувáтий (=ґерышуватыj) dial. 'red-white (horse)' (Полісся), first recorded in the XX c. (Климчук ЛексПо. 30). — Subst. *черво́ний з білим (про коня)*.

Origin uncertain; perhaps it is connected with *ґер*, q. v.

герлі́га Wd. see *гирлі́га*.

герлфренд, also *гірлфренд* (JBR) AmUk. 'girlfriend', first recorded in 1951. — Deriv. *ґірлфрендка*. — Subst. *коха́нка; прия́телька*.

From E. *girlfriend* 'ts', Білаш 210.

герля́нка Wd. 'throat' (Hc.), first recorded in the XX c. (Vincenz 2). — Subst. *горля́нка*.

A blending of Uk. *горля́нка* and Rm. *girlă* 'throat'.

герміна́тор 'germinator', ModUk. — Subst. *anapám* для пророщування насіння, Орел 1, 229.

From Lat. *germinare* 'to sprout, bud', Орел, l. c., Klein 1, 652, a. o.

ге́рок Wd. see ге́йрок.

герува́ти, гирува́ти dial. for керува́ти, q. v.

геру́ндій, геру́ндіюм 'gerund', ModUk.; BRu. *геру́ндий*, Ru. *герундий*, etc. — Deriv. *герундіюв*, *герундівуж*. — Subst. *віддієслівний іменник в латинській та англійській мовах*, Орел 1, 229.

From Lat. *gerundium* 'ts', Орел, l. c., Klein 1, 653, a. o.

геруно́к 'bevel', ModUk. — Subst. *столярський струмент, уживаний при наклеюванні кáгель на стіну́ на подбóбу ко́сого наку́тника*, Бойків 120.

From ModHG. *Gehrung* 'ts'.

Ге́рус FN. 'Gerus', see *rep*.

гестáно, Ed. гестáно 'Gestapo', ModUk.; BRu. *гестáна*, Ru. *гестáно* (since 1949), etc. — Deriv. *гестапівець*, *гестапівський*. — Subst. *німецька тайна поліція з часів Гітлера*.

From the abbreviation of *Geheime Staatspolizei* 'secret state police' АкСл. 3, 86, Klein 1, 654, a. o.

ге́стка (Поділля), ге́ска Wd. (Стрий) 'shoulder — part of the shirt', first recorded in the XX c. (Мельничук, cf. Горбач 10, 24). — Subst. *опліччя сорочки*.

From Po. *gierzko* 'burial shirt' Горбач, l. c.

гест спікер AmUk. 'guest speaker', first recorded in 1963. — Subst. *промовець гість*.

From E. *guest speaker* 'ts', Білаш 210.

ге́тра, Ed. ге́тра 'gaiter', ModUk., Ru. гетры (since 1934). — Subst. *накривка на черепок (з гудзиками)*.

From Fr. *guêtre* 'ts', АкСл. 3, 87.

ге́тто, SovUk. ге́тто 'ghetto', ModUk.; BRu. *ге́та*, Ru. *ге́тто* (since 1863), etc. — Subst. *призначена для мешкання жидів ділянка в місті*, Орел 1, 229.

From It. *ghetto* 'ts', Орел, l. c., АкСл. 3, 87, Klein 1, 654.

гефэхт Wd. 'fight', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 207). — Subst. *бійтва*.

From ModHG. *Gefecht* 'ts', РССтоцький, l. c.

геца́к Wd. see гедзь.

гешэфт, SovUk. гешэфт 'speculation, profiteering, business (on a lower scale)', ModUk.; Ru. *гешэфт* (since 1892). — Deriv. *гешэфтма́кер*, *гешэфтма́р*, *-ство*, *-ський*, *гешэфтма́керство*, *гешэфтма́керський*. — Subst. *вигідна оборóдка, спекуляція дрібного гату́нку*, Бойків 121.

From ModHG. *Geschäft* 'ts', РССтоцький 4, 230, АкСл. 3, 87, Орел 1, 229.

гешіхтá Wd. *apro* 'first year student' (Львів), first recorded in the XX c. (Горбач 8, 50 - 51). — Subst. *студе́нт першо́го ро́ку*.

From ModHG. *Geshichte* 'history' (*„бо вивча́ли тут курс істо́рії філосо́фії, Це́ркви, Старо́го завіту“*), Горбач, l. c.

ге! interj. dial. in chasing horses (Добруджа), first recorded in the XX c. (Горбач 11, 7). — Subst. *вйо!*

An o/p. primitive interj. like *ge!*, *ga!*

ге́гя dial. for де́дя, see дядя.

гѣла Wd. see кѣла.

герѣб AmUk. гирѣп.

герѣта dial. '(roofed) market' (Добруджа), first recorded in the XX c. (Горбач 11, 7). — Subst. *крѣтвий ба-зѣр*.

From Rm. *gheretă* 'ts', the ultimate source being Fr. *guérite* 'sentry-box', Горбач, l. c., Cioranescu 361.

гѣбет Wd. 'spine, backbone', (Надсяння), first recorded in the XX c. (Пшен'юрська 73), Po. *grzbiet*. — Subst. *хре-бѣт*.

From Po. *grzbiet* 'ts', Горбач 10, 33; re. etymology see хребѣт.

гѣндзѣль Wd. 'plough beam' (Надсяння), first recorded in the XX c. (Пшен'юрська 73). — Subst. *грядѣль плѣга*.

From Po. *grzędziel* 'ts', Горбач 10, 33; see also грядѣль.

гѣмс 'cornice, jutting', ModUk.; Ru. *гѣмс* (since 1712), Po. *gzyms*, etc. — Subst. *карніз, горішня оздоба архітектурного мѣру, пѣчі, шѣхи, комина; мѣштѣа, що на нѣй вѣшають завісу, портѣру*, Бойків 121.

From ModHG. *Gesims* 'ts', probably via Po. *gzyms* 'ts', Орел 1, 229, Vasmer 2 1, 404.

гѣйтисѣ Wd. see гѣдѣ.

гѣзунс dial. 'sense, wit, mind' (Умань), first recorded in the XX c. (Гринченко 1, 349). — Subst. *гѣузѣд*.

Origin uncertain; the word seems to be connected with *гѣзунд* 'health', q. v., with a semantic change: 'physical health → mental health'.

гѣба dial. see гѣба.

гѣвт Wd. 'draught, swallowing, gulp' (Lk.), first recorded in the XX c. (Верхратський 2, 407). — Subst. *ков-м[ѣк]*, Гринченко 1, 349.

Doubtlessly from older Lk. **гѣлт* which, in turn, comes from PS. **galtz*, see глот 1.

гѣглѣ Wd. for *гѣлѣ* (Желеховський 1, 168), q. v.

гѣгнути dial. for *гѣгнути*, see ре!

гѣгу - гѣгу! interj. in children's play, first recorded in the XX c. (Горбач 12, 9). — Subst. *перерѣзувати шѣю кѣнцѣм долѣни (як забѣва)*, Горбач, l. c.

A variable of *гѣ[гѣ!]*, q. v.

гѣдати Wd. 'to tickle, titillate', first recorded in the XX c. (Шелудько 2, 130). — Subst. *лоскотѣти*.

From Rm. *gidila*, *gidili* 'ts', the ultimate source being Tk. *gidiklanmak* 'ts', Cioranescu 366; yet, according to Шелудько, l. c., is connected with *гѣдѣти*, q. v.

гѣдзати Wd. 'to annoy, tease, vex' (Bk.), first recorded in the XX c. (Кміт 54). — Deriv. *гѣдзнути*. — Subst. *до-жучѣти*, Кміт, l. c.

Based on *гѣдз[ѣ]*, q. v.

гѣдня Wd. 'block' (Bk.), first recorded in the XX c. (Кміт 54). — Subst. *брѣла, щѣсь грубѣзно велѣже*, Кміт, l. c.

Origin obscure.

гѣйрок dial. see гѣйрок.

гѣйч AmUk. see гѣйт.

гѣла Wd. for кѣла, q. v.

гѣлѣндити (=гѣлѣндыты) dial. 'to grumble, whine, demand' (Полісся), first recorded in the XX c. (Климчук ЛексПо. 30). — Subst. *нѣти, настѣювати*.

From Po. *ględzić* 'whine' (related to *glądać*, see гля-діти), Brückner 141.

гиленькати dial. 'to tinkle, ring' (Житомирщина), first recorded in the XX c. (Паламарчук ЛБюлетень 6, 25). — Subst. *дзвоніти* (протіяжно, в один дзвін).

A dial. form of *дзеленькати*, q. v.

гилєтя Bk. see гелєта.

гилун : **гіла**, see кїла.

гильготати, гильготіти, гілгат dial. 'to tickle, titillate' (Полісся), first recorded in the XX c. (Лисенко Сл. 18). Deriv. *загильготам[ь]*, *загилгат*. — Subst. *доско-тати*.

Origin obscure; perhaps it is connected with *гїда-ти*, q. v.

гїмба dial. for гѣмба, q. v.

гингирія dial. see тенгерія.

гїник AmUk. see гєнг.

гінятій Wd. 'delicate' (Bk.), first recorded in the XX c. (Кміт 55). — Subst. *що не хоче їсти, ніжний, делікатний*.

Of uncertain origin; perhaps it comes from Hg. *kényes* 'delicate'.

гїра Wd. 'leg' (Романів), first recorded in the XX c. (Горбач 7, 41). — Subst. *нога*.

From Gy. *gerá, gerőj*, Горбач, l. c.

гїравт AmUk. see гєравт.

гирготати dial. for герготати, see гєр!

гирд dial. see кирд.

гирѣп, also гєрѣп, рїрп, гєрáb, гєдáp, рарѣп, AmUk. 'get up, giddap', first recorded in 1907. — Subst. *наказ конєві: іду!*

From E. *get up, giddap*, 'ts', Білаш 210.

гїрїг SoCp. 'merchant', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗБ. 4, 238). — Subst. *грек, купець*.

From Hg. *görög* 'Greek', Гнатюк, l. c.

гирїнда see гєрєнда.

гирїчка SoCp. see карїчка.

гирл AmUk. 'girl', first recorded in 1963. — Subst. *івчина*.

From E. *girl* 'ts', Білаш 211.

гирлánка Wd. 'throat', first recorded in the XIX c. — Subst. *гїрло*.

A dial. blending of *гирлánка* and *гїрла*, see s. v.

гирлїга, гєрлїга, герлїга, гирлїга 'shepherd's curved staff', first recorded in 1862 (Грінченко 1, 349). — Subst. *дівга палиця пастуха овцєв*, Кузеля 82.

From Rm. *gherlă* 'prison', with a specialized meaning; see also гїрло.

гирлїка see гєр!

гирлїна see гєр!

гирлїч dial. 'irrigation channel' (Нижнє Подністров'я), first recorded in the XX c. (Дзєндзєлівський ЛБюлетень 6, 41). — Subst. *відведєний від річки канал, водю з якої поливають городину*.

From Rm. *gırlă* 'mouth, estuary', see гїрло.

гїрло dial. 'shepherd's curved staff' (Черкащина), first recorded in the XX c. (Лисенко ЛБюлетень 6, 10). — Subst. *дівга палиця з закарлюкою на кінці*, Лисенко, l. c.

From Rm. *gherlā* 'prison', with specialized meaning; see also *гирліга*.

гірлси, also *гірлс*, *гирл*, AmUk. 'girls', first recorded in 1930. — Subst. *дівчата*.

From E. *girls* 'ts', Білаш 210.

гірлфренд see *гёрлфренд*.

гиррр! interj. Wd. (Bk.) see *rep!*

гирувати, *герувати* dial. for *керувати*, q. v.

гйкати Wd. 'to reproach, rebuke' (Bk.), first recorded in the XX c. (Кміт 55). — Subst. *дорікати*, Кміт 55.

Origin obscure; perhaps it is connected with *гедзкати*, see *гедзь*.

гиш! dial. interj. in chasing chickens: 'go!, away!', first recorded in the XX c. (Дзєндєлєвський ЛБюлетень 6, 41). — Subst. *вішук*, *яким відганяють курей*.

A dial. variant of *уїш[а]!*, q. v.

гіб Wd. 'shrike' (Lk.), first recorded in the XX c. (Верхратський 2, 349). — Subst. *сорокопід*.

Origin obscure.

гібан dial. 'perch' (Добруджа), first recorded in the XX c. (Горбач 11, 7). — Subst. *колючий окунь*.

From Rm. *ghiborŭ* 'ts', Горбач, l. c.

гібеліні 'Ghibellines', first recorded in the XX c. (Голоскевич 87). — Subst. *середньовічна партія прихильників імператора в Італії (XII c.), супротивники партії папської (Гвельфов)*; *літературно-політична течія в Італії (XIX c.)*, Орел 1, 229.

From It. *ghibellini* 'ts', the ultimate source being MHG. *Waiblingen*, a castle of the Hohenstaufen family in Württemberg, Germany, Орел, l. c. Klein 1, 654.

гіберуватися Wd. 'to be owing (due)' (Львів, Стрий), first recorded in the XX c. (Горбач 6, 11); Po. dial. *gibero-wać się* (JBR.). — Subst. *належатися*.

From ModHG. *es gebührt sich* 'he is entitled, it is due; his due', Горбач, l. c.

гіббн 'gibbon', ModUk.; BRu. *гіббн*, Ru. *гиббон* (since 1838), etc. — Subst. *довгоріжка мавпа з родіни людоподібних, живе в Ост-Індії та на суміжних островах*, Бойків 121.

From E. *gibbon* 'ts', Орел 1, 229, АкСл. 3, 88, Klein 1, 655, a. o.

гівеч dial. 'hashed meat and vegetables' (Добруджа), first recorded in the XX c. (Горбач 11, 7). — Subst. *білос з горідини*.

From Rm. *ghiveci* 'ts', the ultimate source being Tk.-Osm. *güvec* 'pot', Горбач, l. c., Ciortanescu 367.

гівіхта Wd. 'weight' (Романів), first recorded in the XX c. (Горбач 7, 41). — Subst. *тягарець ваги (особливо великий)*.

From ModHG. *Gewicht* 'ts', Горбач, l. c.

гівчинійско dial. for *дівчинійсько* (Романів, Горбач 7, 41), see *дівчина*.

гір 'two-wheeled horse carriage', ModUk. — Subst. *бідка однокінна; під шлітки*, Бойків 121.

From E. *gig* 'ts', Klein 1, 656, a. o.

гірант Wd. see *гірант*.

гірачки, **гірачі** Lk. — a dial. deformation of *геґдука*, see *горó[д]з[а]*.

гід l. 'guide', ModUk.; BRu. *гид*, Ru. *гид* (since 1863), etc. — Subst. *провідник; довідник, нумісник*, Бойків 121.

From Fr. *guide* 'ts', Орел 1, 229, АкСл. 3, 94, Klein 1, 686, а. о.

гiд 2. Wd. for *did*, q. v.

гiдроп 'trail-rope', ModUk. — Subst. *дóвга лiнва в ба-
льона, що кiнчує зiт; вона полiгинує йому зачети-
тися за якiйсь предмет*, Бойків 121.

From Fr. *guide-rope* 'ts'.

гiдько Wd. for *didьko*, q. v.

гiк 'spanker-boom', ModUk.; Ru. *шк.* — Subst. *засмо-
ла, корабельний дьоготь; бальон від бiзань-щогли до
кóрми корабля*, Бойко 121.

From Du. *gijk* 'ts', Meulen 67 - 68, 257.

гiка 'speed-boat', ModUk. — Subst. *лiткий дóвгий
вузький човен, дуже швидкий* — *каюк*, Бойків 121.

Derived from *fik*, see the preceding entry.

гiлгат dial. see гильготати.

гiлд-театр 'Theatre - Guild', ModUk. — Subst. *новий
американський театр, що пропaгує iдeйнy европéй-
ську лiтерaтyру*, Орел 1, 229.

From E. *theatre-guild* 'ts', Орел, l. c.

Гiлик Wd. see гиль.

гiлiти Wd. for дiлiти (Желеховський 1, 168), q. v.

гiлiтé Wd. 'wooden barrel, cask' (Надсяння), first re-
corded in the XX c. (Пшеп'юрська 73). — Subst. *дерев'я-
ний пóсуд до передержування сiра, овiркiв*, Пшеп'юр-
ська, l. c.

Deriv. from *гелéта*, q. v.

гiль Wd. 'bulfinch, redfinch', (Львів, Стрий), first re-
corded in the XX c. (JBR.); Po. *gół, giel*, see гиль. — Deriv.
FN. *Гiлик* (Желеховський 1, 168). — Subst. *снiгyр*.

From Po. *gół* 'ts', see гиль.

гiльдiя 'guild', ModUk. BRu. *гiльдия*, Ru. *гильдия*
(since 1719), Po. *gielda*, etc. — Deriv. *гильдеизм, гильдий-
ний, гильдийський*. — Subst. *громадський обiд у дóвнiх
германцiв; нaзвa спiлок та корпорацiй у середнi вiкi;
промислова купецька або ремiсничa спiлка; нaзвa роз-
рядiв купецького стáну в передреволюцiйний Росiї;
опiлата за право торговати*, Бойків 121.

From ModHG. *Gilde* 'ts', the ultimate source being Du.
gild, which is related to ONor. *gjald* 'payment', Орел 1, 229,
Berneker 1, 300, АкСл. 3, 100, 100, Kluge 119, Klein 1, 686.

гiльйотiна, SovUk. гильйотина 'guillotine', ModUk.;
BRu. *гiляцiна*, Ru. *гильотина* (since 1803), Po. *gilotyna*,
etc. — Deriv. *гильйотинка, гильйотинований, [з]гиль-
йотинувати*. — Subst. *мaнiйна стiнaти гiлови, ви-
нaйдeнa пiдчac великoї фpaнцyзькoї рeвoлюцiї (1792)
д-ром Гiльйотiном*, Бойків 121.

From Fr. *guillotine* 'ts', Орел 1, 229, АкСл. 3, 100, Klein
1, 686, а. о.

гiльбон dial. 'gander' (Надсяння), first recorded in the
XX c. (Пшеп'юрська 73). — Subst. *pid yscéy, yscák*.

Origin obscure.

гiмзa Wd. 'capricious child, whiner, weeper' (Романів),
first recorded in the XX c. (Горбач 7, 41)). — Deriv. *гiм-
зало, гiмзати*. — Subst. *плакciй*.

Origin obscure; see гipзá.

гiмнáзiя, гiмнáст[ика] Wd. see гiмнáзiя, гiмнáст[ика].

гімнасьо́рка, гімнасьо́рка dial. 'field shirt' (Львівщина), first recorded in the XX c. (Горбач 1, 41). — Subst. *рід толстівки, косоворотки, модної в 1920-их рр.*, Горбач, 1. с.

From Ru. *гимнастёрка* 'ts', see also *гімнаст*.

гімо́ри Npl. dial. 'cunning, cleverness', first recorded in the XX c. (Верхратський ЗНТШ. 12, 14). — Deriv. *гімо́рник 'хитрець'*. — Subst. *хитроуї*.

From Hb. *Gemara* 'part of Talmud (commentary on the Mishnah)', the ultimate source being Aram. *gemār* 'the finished, completed; he learned (completely)', Верхратський, 1. с., Klein 1, 646.

гінгельма́йстир Wd. 'shoemaker' (Львів), first recorded in the XX c. (Рудницький 3, 126). — Subst. *швець*.

From ModHG. *Gängelmeister* 'person teaching a child to walk', with a specialized meaning: → 'shoemaker'.

гінгерія́ця dial. for тенгерія́ця, q. v.

гінгі́віт 'gingivitis', ModUk.; Ru. *гингивит*. — Subst. *запалення ясен, часте при скрбруті*, Бойків 121.

From Lat. *gingiva* 'gum', Klein 1, 657, a. o.

гіндзьо́ритисі Wd. 'to carry oneself haughtily, to behave arrogantly' (Романів), first recorded in the XX c. (Горбач 7, 41). — Subst. *дёрти но́са, не́сти себе́ з висо́ка*.

A dial. deriv. from *дзіндзіо́вр* 'bold person', the ultimate source being Tk.-Osm. *ceğaver* 'warrior', Горбач, 1. с.

гінке́й Wd. see *гінке́й*.

гіне́я 'guinea', ModUk.; BRu. *віне́я*, Ru. *вине́я* (since 1803), etc. — Subst. *анліїська золоті монета* (= 21 *шиллінгові*), Бойків 121.

From E. *guinea* 'ts', Орел 1, 230, Klein 1, 686, a. o.

гіни 'winding tackle, purchase', ModUk.; Ru. *гінни*. — Subst. *товсті налі з бльоками на кораблях підіймати й спускати великі тягарі*, Бойків 121; *картульці: штука, яка поблищує застосовану сімлю, як от мотузкі з жабками*, Степанковський 158.

From Du. *gijn* (*jijn*) 'ts', Meulen 68. 257.

гіньо́ль 'Punch and Judy show, puppet show', ModUk. — Subst. *популярний (головний) персонаж французького театру „Гіньо́ль”, започаткованого в Ліоні у XVIII ст.*, Орел 1, 230.

From Fr. *guigol* 'ts'.

гінс Wd. see *гінс*; yet: **гінсoвіня** Wd. 'Gypsophila muralis: gypsophyle', first recorded in the XIX c. (Желеховський, 169). — Subst. *ли́сця, ли́щиця, ми́шиця, переко́тніполе, ми́шині о́чі, пті́че зі́лля, соба́че м'ясо*, Маковієцькі 173.

Derived from Wd. *finc*, see *гінс*.

гіню́ра, SovUk. *гіню́р* 'guipure', ModUk.; BRu. *віню́р*, Ru. *гину́р* (since 1863), Po. *gipura*, etc. — Subst. *мере́живо (з шовку)*, Орел 1, 230.

From Fr. *guipure* 'ts' Орел, 1. с., АкСл. 3, 109.

гір see *rep*.

гірпі see *горго́ші*.

гіррі́на dial. see *жоржі́на*.

гір[г]о́нія dial. for *георгі́нія*, see *жоржі́на*.

гіре́ра see *репе́ра*.

гірза́ dial. 'capricious child' (Житомирщина), first recorded in the XX c. (Лисенко Сл. 18). — Subst. *вередли́ва дитина́*; *зуп. н'єста*, Лисенко, 1. с.

Origin obscure; see *гімза*.

гірїзда SoCr. 'bunch, cluster', first recorded in the XX c. (Гнатюк Е36. 30, 338). — Subst. *гipó[з]но*.

From Hg. *gerezd* 'notch'.

гірка dial. 'Triticum durum Desf.: summer (bearded) wheat' (Кам'янець Подільський), first recorded in the XX c. (Makowiecki 380). — Syn. *арнаїтка*.

Origin uncertain; the word seems to be related to *гір*, see гер.

гірлянда, SovUk. гірлянда 'garland', ModUk.; BRu. *гipлянда*, Ru. *гирлянда* (since 1780), Po. *girlanda*, etc. — Subst. *вінок, плетеник з квіток та листя; малюнок, оздоба на подоби вінка замкненого або розпнушеного*, Бойків 121.

From ModHG. *Girlande* or Fr. *guirlande* (< It. *ghirlanda*) 'ts', Орел 1, 230, АкСл. 3, 109.

гірт[а] Wd. 'rod' (Lk.), first recorded in the XIX c. (Верхратський ЗНТШ. 3, 192). — Subst. *пати́к для піддержування літорок в драбня́стім во́зі*.

From ModHG. *Gerte* 'ts', Верхратський, l. c.

гіста 'chalk', ModUk. — Subst. *крейда з ка́м'яного ву́зля*, Бойків 121.

From ModHG. *Gischt* 'foam, froth' with a specialized meaning.

гіт Wd. 'well, good', first occurrence: 1887 (Франко 14, 59). — Subst. *добре*, Франко, l. c.

From Yi. *git* 'ts', the ultimate source being ModHG. *gut*.

гітана 'gypsy', ModUk.; Ru. *гитан* (since 1863). — Subst. *єспі́нська циганка*, Бойків 121.

From Sp. *gitano* (< *Egiptano*) 'ts', АкСл. 3, 111, Klein 1, 658.

гіта́ра Wd. see *ritápa*.

гіти́на, Npl. *гіти* Wd. 'child', first recorded in the XX c. (Stieber 251), for ModUk. and other Sl. see *дитя*, *дитина*. — Subst. *дити́на*.

A dial. form of *дити́на* with change of the initial palatal *d'* into *g*.

гіхта 'throat (mouth) of a furnace, tunnel-hole', ModUk. — Subst. *чєлюсть в цїтовїй печі, куди кїдають матеріял; кількість сїпаного в цїтову пїч матеріялу*, Бойків 121.

From ModHG. *Gicht* 'ts'.

гіцок, гіцкувати see *діцок*, *діцкувати*.

гічо́к Wd. for *дячо́к* (Романів, Горбач 7, 41), see *дяк*.

гішифтер Wd. for *гешєфтер*, see *гешєфтер*.

гія Wd. 'brandy', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 169). — Subst. *горілка*.

Of uncertain origin; perhaps it derives from Fr. *guiller* 'to ferment', cf. such words as *бордо́*, *конья́к*, etc.

гіявр Wd. see *гя[в]ур*.

кланія́ SoCr. see *кланія́*.

глед AmUk. 'glad', first recorded in 1915. — Subst. *радї́й*.

From E. *glad* 'ts', Білаш 212.

гледї́чя 'Gleditsia; (genus of plants:) honey locust', ModUk. — Subst. *рослі́на з часи́воїтих*, Бойків 121; *дерево з родїни метеликових (уживається як живо-плит)*, Орел 1, 230.

From ModHG. *Gleditsch* — the name of G. botanist, Klein 1, 661.

глейт, глейт '(letter of) safe-conduct', MUK. глейть (1452 Шелудько 1, 29), кглейтовъ Grл. (1456, 1522), клейту Gsg. (1537), кглейтомъ Isg. (1583), кглетъ (1637), **глейту** Gsg. (XVII с.), глейтомъ Isg. (XVIII с.); Po. *glejt*. — Deriv. *глейтувати*; MUK. глейтовати (1452), кглейтовний (1540), кглейтуемъ (1540). — Subst. *свідбутьво на вільний переїзд або побут*; *лист безпечности*, Тимченко 644.

From MHG. *geleite* 'ts', Тимченко 643, РССтоцький 4, 154; according to Шелудько, l. c., via Po. *glejt* which remains to be proved (wanting in Richhardt 51, 117).

глѣйт[а] see глейт 2.

глемей Wd. 'precipice', first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 169). — Subst. *дѣбри*.

From Rm. *glămîie* 'ts', Janów 17, Vincenz 5, Cioranescu 371.

глѣчер, SovUk. глѣтчер 'glacier', ModUk.; BRu. *лѣт-чар*, Ru. *лѣтчер* (since 1892), etc. — Subst. *льодовік, що лежить на верховинах гір і поволі спускається в долину*, Бойків 121.

From ModHG. *Gletscher* 'ts', the ultimate source being Lat. **glaciārium* 'ts', Орел 1, 230, Vasmer² 1, 412, Kluge-Götze 209.

глер Wd. see гляр.

глинянка СоСр. 'clay', first recorded in the XX с. (Дзендзевський StSl. 10, 38). — Syn. *глювата земля*.

Deriv. from *глейт*, q. v., with a secondarily developed initial *г-*.

глі (< *гле) dial. for гля, see для.

глід l. dial. for глід, see гліг.

глід 2. Wd. also гліт (Пшен'юрська 73) 'row', first recorded in the XX с. (Кузеля 83). — Subst. *ряд*.

From ModHG. *Glied* 'ts'.

глімер 'mica', ModUk. — Subst. *мінерал лоснік*, Бойків 121.

From ModHG. *Glimmer* 'ts'.

глінтвайн, SovUk. глінтвейн 'mulled wine'; Ru. *линтвейн* (since 1803). — Subst. *гаряче вино з цукром та прянощами*, Бойків 121.

From Ru. *линтвейн* (in 1803: *лейтвейн*), the ultimate source being ModHG. *Glühwein* 'ts', АкСл. 3, 135.

глісада 'glissade', ModUk.; Ru. *глицад* — Subst. *легкий скік*; *хвібний крок*, Бойків 121.

From Fr. *glissade* 'ts' АкСл. 3, 136, Klein 1, 662.

глісάνдо 'glissando', ModUk.; BRu. *глицандо*, Ru. *глицсандо* (since 1934). — Subst. *пересування пальця по струні музичного інструмента без відриву; перébін пальцем по клавишах*, Орел 1, 230.

From It. *glissando* 'sliding', Орел, l. c.; АкСл. 3, 136, а. о.

глісёр SovUk. глісёр 'slider, hydroplane boat', ModUk.; Ru. *глицсер, глицёр* (since 1934). — Subst. *бистропливний човен, що ковзає по поверхні води*, Орел 1, 230.

From Fr. *glisseur* 'ts', Орел, l. c. АкСл. 3, 136.

гліт Wd. see глід 2.

гліювати 'to make red-hot and anneal thereafter', ModUk. — Subst. *розжарювати металеві вироби, а потім поволі їх охолоджувати для зміцнення*, Бойків 121.

From ModHG. *glühen* 'ts'.

гло́б'є dial. '(small) piece of cheese', first recorded in the XIX с. (Желеховський 1, 169). — Subst. *малый кусок сыра*.

Of uncertain origin; perhaps it comes from ModHG. *Klobe* 'piece, log (of wood)'.

гло́вень, *гло́вень* Wd. 'door-lintel, -head', first recorded in the XX c. (Грінченко 1, 349). — Subst. *о́вразний одвірок*.

From Po. *głowień* 'ts' (: *głowa* 'head'), Richhardt 117, Горбач 10, 18.

гло́та Wd. 'multitude, crowd', (Hc.), first recorded in the XX c. (Janów 7). — Subst. *мо́сна (напр. діме́й)*.

From Rm. *gloată* 'ts', Janów, l. c., Vincenz 1, Cioreanescu 372.

глу́зи, *глузува́ти* see *глуз*.

глу́здати Wd. 'to mock, make fun', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 169). — Deriv. *у́глу́здатися* 'осмію́ватися'. — Subst. *лу́жмитися, насмі́жтатися*.

A dial. deformation of *лу́жувати*, see *глуз*.

глюко́за, SovUk. *глюко́за* 'glucose', ModUk. BRu., Ru. *глюко́за* (since 1875). — Subst. *виногра́дний соло́д*.

From Fr. *glucose* 'ts', the ultimate source being Gk. *gleükos* 'must, sweet wine', Klein 1, 664.

глюти́на 'glutin', ModUk. — Subst. *кле́й з тваринних хрящів, сухожи́лля, шкіри то́що; чіста безба́рвна глюти́на зве́ється желя́ти́на*, Бойків 121.

From Lat. *gluten*, Gsg. *glutinis* 'glue'.

глюч Wd. 'bullhead, miller's thumb', first recorded in 1869 (Верхратський 3 : 2, 19). — Subst. *голова́ч, бабече́я*.

A Wd. form of *кляуч*, q. v., with specialized (ichthyological) meaning.

гля dial. for *для*.

глябе́ля 'glabella; the space between the eyebrows', ModUk. — Subst. *ми́жбрі́в'я*, Орел 1, 230.

From Lat. *glabella* 'without hair, smooth', Орел, l. c., Klein 1, 658, a. o.

глявбе́рйт 'glauberite', ModUk. — Subst. *міне́рал, спо́лука сірчано́кислого на́трію з сірчано́кислим ка́льцієм*, Бойків 121.

Named after the G. physician and chemist J. R. *Glauber* (1604 - 68), Бойків 122, Klein 1, 660, Бовк 8.

Глявбе́рова сіль 'Glauber's salt', ModUk.; Ru. *Гла́убе́рова соль* (since 1847). — Subst. *сірчано́кислий на́трій*, Бойків 122.

Named after *Glauber*, see the preceding entry.

гляво́ма Wd. see *главо́ма*.

гляр, Wd. *глер* (Hc.), dial. also *гльог* (Грінченко 1, 349) 'part of the calf's stomach for curdling milk; rennet', ModUk.; Ru. *гляр*, Cz. dial. *glága*, Po. dial. *kłag*. — Deriv. *Гля́-Ганка, Гля́Ганець, -ний, Гля́Гу́нка, Гля́Гати*, dial. *Гля́Гати, Гля́джити*. — Subst. *часті́на шлі́нку жи́вної тварини́, ужи́вана для зсі́діння мо́лока; мо́локо, що зсі́лося та́ким спо́собом*, Бойків 122.

From Rm. *chiag* 'ts', the ultimate source being Lat. *coagulum* 'ts', Berneker 1, 311, Vasmer² 1, 418, Brückner 232, Cioreanescu 168, a. o.

гладіа́тор, SovUk. *гладіа́тор* 'gladiator', ModUk.; BRu., Ru. *гладіа́тор* (since 1803), Po. *gladiator*, etc. — Deriv. *Гладіа́торський*. — Subst. *уча́сник бо́ю на ви́двиска́х у старода́вньому Ри́мі (здобі́льного з ра́бів або військовополо́нених)*, Орел 1, 230.

From Lat. *gladiator* 'ts', АкСл. 3, 118, Klein 1, 659, a. o.

глязу́ра, SovUk. *глазу́ра* 'enamel, varnish', ModUk.; BRu. *глазу́ра*, Ru. *глазу́р* (since 1803), Po. *glazura*, etc. — Deriv. *Глязе́рнюк, Глязо́ваний, Глязу́рований, Глязуе́д-*

ти, *ґлязувати*. — Subst. *поліва, скліста поволіка на посуді; блискуча мазь на взутті; цукрова поліва на цукерничі виробі*, Бойків 122; суп. *ґлейта*.

From ModHG. *Glasur* 'ts', АкСл. 3, 130.

ґляйта 'gliding plane', ModUk. — Subst. *мінерал, оксид блого з домішкою інших металів, уживаний у гальчарстві, в медицині на промочки. тощо*, Бойків 122.

From ModHG. *Gleitfläche* 'ts'.

ґляйха 'equalization, levelling, adjustment', ModUk. — Subst. *вирівнювання мулярської роботи на кожному поверсі до вкладання балок*, Бойків 122.

From ModHG. *Gleiche* 'ts', РССтоцький 4, 234.

ґляйхшальтувати Wd. 'to level', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 270). — Deriv. [з]ґляйхшальтуватися, -ання, ґляйхшальтований. — Subst. *ви-, з-рівнювати, нівелювати*.

From ModHG. *gleichschalten* 'ts', РССтоцький, I. c.

ґлямати 'to eat with much effort', ModUk. — Subst. *їсти з трудом*.

Origin uncertain; perhaps it is a dial. blending of *ґльобати* and *ґлямати*.

ґлянда 'gland', ModUk.; BRu. *ґлянда*, Ru. *ґлянда* (since 1875), etc. — Subst. *мигдалева залоза*, Орел 1, 230.

From Fr. *glande* 'ts', the ultimate source being Lat. *glans* 'acorn', Vasmer² 1, 410, Klein 1, 659, a. o.

ґлянок 'joint, link', ModUk. — Subst. *з'єджена частина підлоги між закладком та пальцями*, Бойків 122.

From ModHG. *Gelenk* 'ts'.

ґлянс, *ґлянц*, dial. also *ґлянс*, *ґлянц*, *ґлянець*, *ґлянець*, 'lustre, glass, sheen, brightness, lucidity', MUK. *ґлянсу* Gsg.

(XVI c.), *ґлянць* Nsg. (XVII c.); BRu. *ґлянец*, Ru. *ґлянец* (since 1790), Po. *glans*, etc. — Deriv. *ґлянсування, ґлянсований, ґлянсуватий, ґлянсувати*. — Subst. *блиск; мішанина з крохмалю, бракосу, ардської ґужу й ґліцерину*, Орел 1, 230; MUK. *пóлиск; красá; чистість; непока́ляність*, Тимченко 644.

From ModHG. *Glanz* 'ts', Орел 1, 230, Тимченко, I. c., АкСл. 3, 166, Vasmer² 1, 418, a. o.

ґлясє 'glacé', ModUk. — Deriv. *ґлясєт*. — Subst. *ґлянс, блиск; тонка блискуча тканина (шовк)*, Орел 1, 230.

From Fr. *glacé* 'ts', Орел, I. c.

ґлясі, SovUk. *ґласис* 'slope, bank', ModUk.; Ru. *ґласис*. — Subst. *земляний вал перед фортечним ровом*, Бойків 122.

From Fr. *glacis* 'ts'.

ґляскóрд 'glass-chord', ModUk. — Subst. (*колісь*;) *фортепіано з скляними платівками замість струн*, Бойків 122.

From ModHG. *Glasschord* 'ts'.

ґлясón 'icicle', ModUk. — Subst. *архітектурна й скульптурна ozdoba в формі бурілляки*, Бойків 122.

From Fr. *glacón* 'block of ice, ice-floe, icicle'.

ґляспапір 'sandpaper', ModUk. — Subst. *папір лощити металеві виробі*, Бойків 122.

From ModHG. *Glasspapier* 'ts', РССтоцький 4, 216.

ґляціоло́гія 'glaciology', ModUk. — Subst. *наука про льодовики та ролі їх як фізичногеографічного фактора*, Орел 1, 231.

From Lat. *glaciēs* 'ice', and Gk. *lógos* 'word, science', Орел, I. c., Klein 1, 659, a. o.

гльо! see гльо[-гльо]!

гльо́б, SovUk. гльо́бус 'ball, globe, sphere; terrestrial globe, spherical map of the world', MUK. гльо́буси Apl. (XVIII c.); BRu. *гло́бус*, Ru. *гло́бус* (since 1838), Po. *globus*, etc. — Deriv. *гло́буля́рний*, *гло́буля́бний*. — Subst. *күл, що дає образ землі*, Тимченко 644.

From Lat. *globus* 'ts', via Fr. *globe* (гльо́б) or ModHG. *Globus* (гло́бус) 'ts', АкСл. 3, 138, Орел 1, 231, Klein 1, 662.

гло́бігері́ни 'globigerina (a genus of Foraminifera)', ModUk. — Subst. *морські черепашки*, Бойків 122.

From Lat. *globus* 'a round body' and *gerere* 'to bear, carry', Klein 1, 662, a. o.

гло́булі́на, SovUk. глобулі́н 'globulin', ModUk.; BRu. *глобулі́н*, Ru. *глобулі́н*, etc. — Subst. *білоквіна, що розпускається лише в розчині со́ли*, Орел 1, 231.

From Lat. *globulus* 'a little ball', coined by the Swedish chemist Jöns Jakob Berzelius (1779-1848), Орел, l. c., Klein 1, 662, Вовк 8.

гло́булі́т 'globulite', ModUk. — Subst. *комаха з відділу жу́ків з потовщеними на кінці шти́люю́чими ма́нками*, Бойків 122.

From Lat. *globulus* 'a little ball', Klein 1, 662, a. o.

гльо́г 1. dial. for гля́г.

гльо́г 2. Wd. 'draught, gulp, swallow', ModUk. — Deriv. *гло́гати* (Житомирщина, Паламарчук ЛБюлетень 6, 25). — Subst. *ковто́к*.

A Wd. deformation of *лот*, q. v.

гльо[-гльо]! Wd. interj. 'gulp!' (Стрий), first recorded in the XX c. (JBR.).

An imitative interj., like *ґел!*

гльо́кс 'Glaux (a genus of plants of the primrose family)', ModUk.; Ru. *гло́ксі́ня* (since 1838). — Subst. *рослі́на з ро́дини первоцві́тів; росте́ по солонча́ках та морськи́х узбере́жжях*, Бойків 122.

From Lat. *glaux*, the ultimate source being Gk. *glauē* 'milk vetch', Klein 1, 660.

гльо́н, глі́нь Wd. 'Alga DC.: alga; mud' (Lk.), first recorded in the XX c. (Makowiecki 19); Ru. dial. *глень*, Sln. *glēn*, Cz. *klen*, Po. *glon*. — Subst. *водорі́сть; на́мил, бо́лото*.

From Po. *glon* 'ts' (< **glēns* < ***gloinos* 'slime'), Горбач 10, 35, Sławski 1, 285-286.

гльо́нді́ти, **гльо́нті́ти** Wd. 'to ladle out, sup, sip', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 169). — Subst. *хлебта́ти*.

Origin obscure; nasal -*г*- points to a Po. source: (perhaps) *głedzić* 'to talk'; with a secondary meaning 'to ladle out'.

гльо́ріфіка́ція 'glorification', ModUk. — Deriv. *гльо́ріфікува́ти*, -а́ння. — Subst. *звє́лича́ння, славле́ння, вихваля́ння*, Орел 1, 231.

From LLat. *glōrificatiō* 'ts', Орел, l. c.

гльо́ріє́та 'gloriette, bower, arbor (on an elevation)' ModUk. — Subst. *ве́жа, буди́нок сла́ви; га́рний буди́нок на висо́кому місці*, Бойків 122.

From Fr. *gloriette* 'ts'.

гма́х 'building', MUK. кгма́х (1590 АЮЗР. 2:1, 32, 1591 АЮЗР. 1:6, 76), гма́х (XVII c. Вишньський 256); BRu. *гмах*, Po. *gmach*. — Subst. *вє́ліка будо́ва*, Бойків 122; MUK. кгма́х або до́м, Шелудько 1, 29.

From MHG. *gemach* 'ts', РССтоцький 4, 151, Ориєнко РМ. 1, 114; according to Шелудько, l. c., it came via Po.

gmach, which remains to be proved (cf. no mention of it in Richhardt 50).

гмин, гміна, rarely *гмин, гміна* Wd. '(village) community; communal office', first recorded in the XX c. (РССтоцький *Slavia* 5, 38); Ru. *гміна*, Cz. dial. *gmína*, Po. *gmin[a]*, LoSo., UpSo. *gmejna*. — Deriv. *гминний*. — Subst. *громада; громадська контора*.

From Po. *gmin[a]* 'ts' which, in turn, comes from MHG. *gmeine* 'ts', Berneker 1, 311, Преображенский 1, 130, Brückner 146, Шаровольський 1, 68, 36, Sławski 1, 298-299, РССтоцький 4, 182.

гмірати Wd. 'to select', first recorded in the XX c. (Львівщина, Ю. Лісовий, letter of 23. 4. 1969). — Subst. *виби́рати*.

A variable of *Гмірати*, q. v., with a specialized meaning.

Гмітрó, Гмі́трик see Дмитро́.

гнайс, SovUk. *гнейс* 'gneiss', ModUk.; BRu. *гнейс*, Ru. *гнейс* (since 1806), Po. *gnejs*, etc. — Deriv. *Гнайсовий*. — Subst. *гірська порода, що складається, як і Граніт, із кварцу, скалистою та лоснякю, але має лутакуювату структуру*, Орел 1, 231.

From ModHG. *Gneiss* 'ts', АкСл. 3, 176, Klein 1, 665, a. o.

гнатки Npl. Wd. 'sledge, sleigh' (Lk.), first recorded in the XX c., Po. *gnatki*. — Subst. *ґринджолі, санки (для перевoзу дрóв)*.

From Po. *gnatki* 'ts', Горбач 10, 35; the word itself is a dimin. form of *gnat* '(long) bone', Sławski 1, 300.

гник 'neck', ModUk. — Subst. *ністка між язиком і горлянокою*, Бойків 122.

From ModHG. *Genick* 'nape, neck'.

гнп, dial. also *кнп*, *гнп* 'knife; shoemaker's paring knife', MUK. *гнпы* Npl. (XVIII c. Шелудько 1, 29); Cz. *knepr*, Ocz. *knýr*, Slk. dial. *knaýr*, Po. *gnyp*, dial. *knyp*, LoSo. *knyp*. — Deriv. *Гніпеч*. — Subst. *ніж; шевський ніжик*.

From MHG. **gnippe* (: *knip*) 'ts', perhaps via Po. *gnyp*, cf. Berneker 1, 531, Шелудько 1, 29, Richhardt 51, Sławski 2, 292; yet, according to РССтоцький Wd. *гнп* comes directly from ModHG. [Schuster] *Kneip*; cf. also Рудницький 3, 126, Горбач 8, 34.

гніпель Wd. 'shaft', carriage pole, tiller', first recorded in the XIX c. (Верхратський ЗНТШ. 3, 192). — Subst. *палік, що держить літórки в драбнястім во́зі*.

According to Верхратський, l. c., it is a loanword from ModHG. *Knebel* 'cudgel, short stick'.

гнірати Wd. 'to grumble, cavil' (Львівщина), first recorded in the XX c. (Бандрівський ДослМат. 4, 12). — Subst. *безперерно говoріти*.

A dial. variable of *Гдірати*, q. v.

гнис, гнóт apgo 'young boy', first recorded in the XX c. (Горбач 8, 38). — Subst. *хлoпчак*.

From ModHG. *Knote* 'apprentice', Горбач, l. c.

гніт, SovUk. *гніт*, Wd. also *кніт, кнот* (Стрий) 'wick', MUK. за кноты (1616), на гноты (XVIII c.); BRu. *кнот*, Ru. dial. *кнот*, Po. *knot*. — Deriv. *Гніотик, Гнітіще, Гніття, Гнітовий*, Wd. *Гнотар*. — Subst. *нітка в свічці або нитяна тасьма в лляні*, Бойків 122.

From MHG. *knote* 'ts', РССтоцький 4, 152, according to Шелудько 1, 29, followed by Vasmer² 1, 422, Richhardt 51, a. o., it came via Po. *knot*, which remains to be proved.

гном Wd. see *гном*.

гнот see **гнис**.

гну 'gnu', ModUk.; BRu. *гну*. Ru. *гну* (since 1838), etc. — Subst. *африканська антилопа*, Орел 1, 231.

From ModHG *gnoo*, the word by which G. traveler Georg Forster (1754-1794) rendered Kaffir *ngu*, Vasmer² 1, 422, Klein 1, 666.

го Wd. 'to, toward[s]', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗб. 4, 238). — Syn. *до*.

From PS. **kz* 'ts', with dial. voicing of the initial *k*-, see **k**, **ik**.

гоблén, Wd. *гобелén*, *гобелín* (Кузеля 84) SovUk. *гобелén*, *гоблén*, 'gobelin', ModUk.; BRu. *гобелén*, Ru. *гобелén* (since 1791 Hüttl-Worth 66), Po. *gobelin*, etc. — Deriv. SovUk. *гобелёновый*. — Subst. *дорогий ручнотканый килим з вішнітим образом*, Кузеля 84.

From Fr. *gobelin*, deriv. from the name of *Gobelin*, Fr. dyer (XV c.), who established near Paris a factory of tapestry, АкСл. 3, 189, Klein 1, 666-667.

гов AmUk. 'go', first recorded in 1929. — Deriv. *гован*, *говітéd*. — Subst. *імй, іхати*.

From E. *go* 'ts', Білаш 214.

говá, **говáня**, **говля**, **говня**, **говря**, **гов'я** SoCr. 'stork', first recorded in the XX c. (with map, Дзєндзєлєвський 128). — Subst. *бузьбék, лєлєка*; syn. *гá'г[в]*.

From Hg. *gólva* 'ts', Дзєндзєлєвський, 1. c.

говбиця SoCr. for *кóвбиця*.

говгéd AmUk. see **гов**.

гóвда dial. 'head' (Поділля), first recorded in the XX c. (Грінченко 1, 350). — Deriv. *гóвдати*; FN. *Гóвда*. — Subst. *голова*.

Origin obscure, its connection with *гóвда*, q. v., though possible, cannot be substantiated with formal and semantic data.

гóвермент, also *гóвернмент, гóбернман, гýберман, гýбермен, гýбирман*, AmUk. 'government', first recorded in 1907. — Subst. *урáд*.

From E. *government* 'ts', Рудницький УО 3:1, Білаш 214, Жлуктенко 122, Роїк 75; see *губérн[i]я*.

гóвля, **гóвня** SoCr. see **говá**.

гóвря, **гóв'я** SoCr. see **говá**.

гóга 'louse' (in the children's language), first recorded in the XX c. (Горбач 8, 44, 12, 10). — Subst. *вóша*.

A redupl. formation of the children's language like *кáка, кúка*, etc.

гóгель - мóгель — a phon. variation of *гóгель - мóгель*, q. v.

гóгиром dial. see the following entry.

гóго 1. Wd. 'dandy, pop, buck', ModUk. — Deriv. Wd. *гóгусь* (Стрий), *гóгóрний*, *гóгиром* 'бундóчливо' (Житомирщина, Паламарчук ЛБюлетень 6, 25). — Subst. *франт, чепурýн, ел'áнт*.

An abbr. of *гóгóман*, q. v.

гóго 2. also *гóго-гирл* AmUk. 'go-go girl', first recorded in 1960'ies (JBR.). — Subst. *танéчниця лéкого жáнру*. From AmE. *go-go* [girl] 'ts'.

горó[д]з, горó[д]за, (falsely:) *горóни* (Бойків 122) 'Vaccinium vitis idaea: red myrtleberry', first recorded in the XIX c. (Желехóвський 1, 169), Po. dial. *gogodze* (Sławski 1, 309). — Deriv. *гóгóзник, гóдзл* (Горбач 12, 9), Wd. *га[р]гáцка, ге[р]гáцка, гегáдзник, гергéчник, ге-*

Годзи, Гідачи, Гідачки, кіначник, клекачка, клекючка, (Makowiecki 312 - 313); FN. Го́дша. — Subst. *дирус, ве-пріна*, see s. vv.

From Rm. *cocăză* 'ts', Горбач 12, 9, Sławski, l. c. and JP. 36, 278, Cioranescu 210.

гогоман Wd. 'silly person; nincompoop', ModUk. — Subst. *дурник*, Бойків 122.

From Rm. *gogoman* 'ts', Cioranescu 374.

годзінкi Npl. dial. 'devotional hours' (Підляшшя), first recorded in the XX c. (cf. Горбач 10, 22), Po. *godzinki*. — Subst. *годіни молитви*.

From Po. *godzinki* 'ts', Горбач, l. c.

го́дзя see гогó [д]з[а].

го́[д]жяло, го́чяло SoCr. for го́чало, q. v.

го́дло dial. for го́дло, q. v.

го́ель 'goel, next of kin; redeemer; avenger of blood', ModUk. — Subst. (*у староєврейському законодавстві*:) *мєсник за смерть близького родича, що не відповідав за це перед законом*, Бойків 122.

From Hb. *gō'el* 'ts', Klein 1, 667.

гоз SoCr. see газ³.

гозілля 'filings, file dust (of wood)', ModUk. — Subst. *трачіння*.

Origin obscure; perhaps it is connected with Hg. *gazul* 'good for nothing'.

гой, SovUk. гой 'gentile', ModUk.; Po. *goj*. — Deriv. FN. *Гой*. — Subst. *так називають в єврейській мові всіх неєвреїв*, Бойків 122.

From Yi. *goj* 'gentile' (< Hb. *goy* 'people'), Верхратський ЗНТШ. 12, 44, Klein 1, 672.

го́йд[a] dial. for га́йда (Гнатюк ЕЗб. 4, 238), q. v.

гол see гол[ь].

голі́го SoCr. 'spinning ring', first recorded in the XX c. (Дзєндєлєвський 238). — Subst. see гопі́рля.

A dial. b/f. of *голі́чко*, q. v.

голі́чко SoCr. 'spinning ring', first recorded in the XX c. (Дзєндєлєвський 238). — Subst. see гопі́рля.

A dial. form of *колі́чко* from Slk. *kolíčko, kolíček*, 'ts'.

голі́ярд 'goliard', ModUk. — Subst. *мандрувний актёр у середніх віках*, Бойків 122.

From OFr. *galiard* 'ts', Klein 1, 668.

го́лка 'awnless wheat', dial. for го́лька see гол, го́лий.

голф see гол[ь]ф.

го́ль! Wd. interj. 'gulp' (Львів, Стрий), first recorded in the XX c. (JBR.). — Deriv. *го́лькати, го́лькинути*, (argot:): *го́льнути* (Горбач 8, 40), *го́ль-го́ль!* (Житомирщина, Паламарчук ЛБюлетень 6, 25). — Subst. *візук, яким передається звичання рідини, яку ковтає людина*, Паламарчук, l. c.

An o/p. interj. connected with such interj. as *гел!*, cf. РССтощкий 3, 153.

гол[ь], SovUk. гол 'goal; (students' argot:) failure (mark)' (Горбач 8, 36), ModUk.; BRu., Ru. *гол*, Po. *gol*, etc. — Deriv. *го́лкіпер*. — Subst. *„ворота“, частина поля, куди заганяється м'яч в футбольній і волейбальній грі; кінець три, коли м'яч забито в ворота*, Бойків 122; *незадовільна оцінка (в школі)*, Горбач, l. c.

From E. *goal* 'ts', Горбач, l. c.; according to РССтощкий 4, 250, the word came via ModHG. *Goal* 'ts'.

гольд dial. 'golden', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗб. 4, 238). — Subst. *золотий*, Гнатюк, l. c.

From ModHG. *Gold* 'gold'.

гольона dial. 'thigh; femur', first recorded in the XX c. (Житомирщина, Паламарчук, ЛБюлетень 6, 25). — Subst. *стегно*, Паламарчук, l. c.

The word seems to be connected with *гол*, *голий*, with initial /- under Po. or Ru. influence.

гол[ь]ф 'gulf; golf', ModUk.; BRu., Ru. *гольф*, Po. *golf*, etc. — Subst. (*мексиканська*) *затілка*; *спортівна гра*.

From E. *gulf*, *golf* respectively.

гольфа see больфа.

Гольфштрот, SovUk. Гольф-стріт, -стріт, -штрём (Льохин 161) 'Gulf-stream', ModUk.; BRu. *Гальфстрём*, Ru. *Гольф-стріт*, -штрём, Po. *golfstrom*, or *Golfsztrom* (Szober 172), etc. — Subst. „Півзуина, Голхобна течія, течія Голх”, Степанковський 92.

Гольфштрот from ModHG. *Golf-strom* 'ts'; Гольф-стріт from E. *Gulf-stream* via Ru. *Гольфстріт*; other forms *Гольф-стріт*, -штрём being a blending of both G. and E. names.

го́мб[а] SoCr. 'button', MUK. гомбы Apl. (1750 Дежэ StSl. 7, 163). — Deriv. *го́мбош[ка]*, *го́мбиця*, *го́мбичка* (Гнатюк ЕЗб. 4, 238; 30, 338), *го́мби*, *го́мбиці* 'гудзи волосья' (Бк., Кміт 55). — Subst. *гудзик*.

From Hg. *gomb* 'ts', Гнатюк ЕЗб. 30, 338, Дежэ, l. c.

го́мбо AmUk. 'gumbo', first recorded in 1935. — Subst. *тяжка родюча земля південної Манітоби*.

From E. *gumbo* 'ts', Білаш 216.

гонг 'gong', ModUk.; BRu. *гонг*, Ru. *гонг*, etc. — Subst. *бронзовий музичний інструмент в індусів і китаїців (має форму тарілки; по ній б'ють дерев'яним калаталом)*, Орел 1, 231.

From E. *gong* 'ts', the ultimate source being Malayan *gong* 'ts', Орел 1, 231, АкСл. 3, 253, Klein 1, 668.

го́нгати Wd. 'to complain, lament', (Стрий), first recorded in the XX c. (JBR.); Po. *gagać, gęgać* 'to snuffle'. — Subst. *нарікати, жалкувати*.

From Po. *gagać* with secondary specialized meaning: ('to snuffle' →) 'to complain' → 'to lament'.

гонгоризм 'Gongorism, unintelligible (far-fetched) poetry or prose', ModUk. — Subst. *міжний, заплутаний стиль (від еспанського поета XVI ст. Гон'ора)* Бойків 123.

From *Góngora y Argote*, Sp. poet (1561 - 1627), Klein 1, 668, a. o.

гонда́, конда́ SoCr. 'boar', first recorded in the XX c. (with map Дзендзелівський 88). — Subst. *кнур*.

From Hg. *konda* 'herd of hogs' with a specialized meaning.

гондзо́ля, го́ндзоль 'rattle', ModUk. — Deriv. *гондзо́ляк[а]*, -ячка. — Subst. *брякальце*.

On account of its nasal the word is to be derived from Po. *gąść* — *gędzić* 'to play (an instrument)', cf. Uk. *гу́стий, гу́дити*, q. v.; yet, it is also possible to connect it with Hg. *kondul* 'to sound'.

го́ндо, го́но 'excrement (in the children's language)', first recorded in the XX c. (Горбач 12, 9). — Subst. *кал*.

The word seems to be an euphem. deformation of *гівно́, їмні́*, q. v.

гондо́ля, also го́ндоля, SovUk. гондо́ля 'gondola', ModUk.; BRu. *гондо́ла*, Ru. *гондо́ла* (since Peter I), Po. *gondola*, etc. — Deriv. *гондольєр*, *гондольєра*. — Subst. *венський човен*; *кіш*, *причеплюваний до повітряної кулі*; (*гондо́лі*.) *санки витягувати крігу з води*, Бойків 123.

From It. *gondola* 'ts', Орел 1, 231, АкСл. 3, 253-254, Vasmer 2 1, 436.

го́нскі dial. 'mushroom' (Зах. Полісся), first recorded in the XX c. (Tarnacki, cf. Горбач 10, 21); Po. *gąski*. — Subst. *лисичка*.

From Po. *gąski* 'ts', Горбач, 1. с.

го́нта, (rarely:) **гонт** 'shingle', MUK. кгонты Npl. (1577), кгонтами Isg. (1577), кгонтовъ Gpl. (1591), гонть Gpl. (1627 Беринда), кгонту Asg. (1699), го́нту Asg. (XVIII c.), гонтою Isg. (1727), кгонтами Ipl. (XVIII c.); BRu. *го́нціна*, Ru. *гонт* (since 1731), Po. *gont*, etc. — Deriv. *гонта́ль*, *гонта́р*, *гонти́на*, *го́нтя*, *гонтя́ник*, *гонтя́ниця*, *гонтя́рка*, *гонти́ти*, *гонто́вий*, MUK. о гонтаряхъ (XVIII c.), кгонтовое (1590), FN. *Го́нта*, *Го́нта*, *Го́нців*; GN. *Го́нтова*. — Subst. *драніця*, *вузенькі й тоненькі дощечки*, *живітані на покрівлю*, Бойків 123; MUK. дошка, дощечка (1627 Беринда).

From Po. *gont* 'ts', of uncertain etymology, Brückner 150, АкСл. 3, 255, Slawski 1, 318.

го́нтер 'hunter', ModUk.; Ru. *го́нтер*. — Subst. *верховий нічеліжний англійський кінь*, Бойків 123.

From E. *hunter* 'ts', via Ru. го́нтер.

гончова́тий dial. for ганчова́тий (Воля Висоцька, Колідій РМ. 5, 285), see гандж.

го́ньть, ко́ньть SoCr. 'tuft of hair', first recorded in the XX c. (Дзензелівський 43). — Subst. (*жіно́ча*) *коса*. From Hg. *honty* 'ts'.

Го́рагел FN. 'Gorahel' (Bk.-Lk.), first recorded in 1935 (Falkowski - Pasznyi 112).

From Hg. *korhely* 'careless, negligent; disorderly'.

го́ралі, dial. for *ко́ралі* (Кміт 55), see ко́раль.

го́ральня Wd. see гура́льня.

го́ра́н 'crest of mountains, apex', ModUk. — Deriv. GN. *Го́ра́ни*, Po. *Gorgany*. — Subst. *ни́ць*, *ве́рх го́рі*, Бойків 123.

From Rm. *gorgan* 'ts', Шаровольський 2, 58, Шелудько 2, 131; the word itself is connected with Uk. *кури́н*, q. v., Vrabie 146.

го́рї́на dial. for *жоржі́на*, q. v.

го́рґія dial. for *ґеорґі́ня*, see жоржі́на.

го́рбо́ля see гу́рґу́ла.

го́рбо́на 'gorgon(eion)', ModUk. — Subst. *голо́ва Го́рбо́ни* (*однієї з трьох сестёр-богін у грецькій мітології*).

From Lat. *Gorgō*, the ultimate source being Gk. *Gorgō* 'one of the three sister-goddesses in Gk. mythology' (: *gorgós* 'terrible'), Klein 1, 670.

го́ргонзо́ля 'Gorgonzola (kind of It. cheese)', ModUk. — Subst. *під італійського си́ра*.

From GN. *Gorgonzola* — name of a village near Milan, Klein 1, 670.

го́рготати dial. 'to speak indistinctly, to mutter, mumble' (Полісся), first recorded in the XX c. (Климчук

ЛексПо. 30). — Subst. *говоріти незрозумілою мовою*.

A dial. variable of *геротати*, see *гер!*

горгоші see *гаргоші*.

гордень 'gant, girt line', ModUk., Ru. *гордень, гордель*. — Subst. *снасть або мотуз, зачеплений за бляк, підіймати невеликі тягарі*, Бойків 123; *гердан, насок, пояс*, Степанковський 88.

From Ru. *гордень* 'ts', the ultimate source being Du. *gording* 'ts', Meulen 69, 258.

гордзоба, гордзобя Lk. for *гара́бля*, q. v.

гордон 'Gordon setter', ModUk. — Subst. *англійська порода собак-сέтера*, Бойків 123.

From E. *Gordon*[setter] 'ts'.

горжа 'gorge', ModUk. — Subst. *узбо́чина, відкритий бик бастіону; вузький прохід між горами*, Бойків 123.

From Fr. *gorge* 'ts'.

горжетка 'boa, gorget', ModUk. — Subst. *окре́мий від жіночого пальта, хутряний комір*, Орел 1, 232.

From Fr. *gorget* 'ts'.

горія, SovUk. *горіла*, Wd. *гори́ль* 'gorilla', ModUk.; BRu. *гирьіла*, Ru. *горі́лла* (since 1863), Po. *goryl*, etc. — Subst. *найбільша людоподібна мавпа, до двох метрів заввишки, що живе в лісах західної Африки, здебільшого на деревах*, Бойків 123.

From ModHG. *Gorilla* 'ts', perhaps via Ru. (*горі́ла*), or Po. (*гори́ль*) mediation.

горігла́, *горі́но* SoCr. 'spinning ring', first recorded in the XX c. (Дзендзелівський 238). — Subst. *ко́чало*, суп. *Голі́го, ці́ґа, карі́чка*, Дзендзелівський, I. c.

From Hg. *guyrū* 'ring'.

Горі́нда SoCr. GN. 'Gorond[a] (Дже Очерки 62). — Deriv. *Горонде́йка* 'рі́д фасо́лі'. (Makowiecki 263).

From Hg. *Gorond*, based on *görendü* 'shaft of a mill-wheel'.

горі́но SoCr. see *горігла́*.

го́рот SoCr. for *грот* (Дзендзелівський 247), see s. v.

горсе́т, AmUk. **го́рси́к** 'corset', first recorded in 1915. — Subst. *ко́рсе́т*.

From E. *corset* 'ts', Білаш 217.

гортóхля Lk. for *карто́пля*, q. v.

госпо́дар Wd. for *госпо́дар*, q. v.

гот, SovUk. got 'Goth', MUK. готты Npl. (XVIII c. Ист. Русов 1, 3), OES. г[ъ]тинъ (XIII—XIV c. Vasmer² 1, 448), г[ъ]ты (1189 *ibid.*), готские красные двѣицѣ (Сл. плк. Iг.); BRu., Ru. *гот*, Po. *got*, etc. — Deriv. *го́тика, го́тський, го́тичний, -ність, го́тицький, -кість*; here perhaps *го́тур*, q. v. — Subst. *одне́ з стародавніх германських пле́мен*, Орел 1, 232.

From LLat. *gotthus* 'ts', the ultimate source being Goth. **Gutos*, cf. *Gut-piuda* 'Gothic people', Skeat 246, Klein 1, 670, Соболевский РФВ. 64, 172, Vasmer, I. c., Staszewski 98, a. o.

го́тиш dial. see *го́тур*.

го́тка Wd. 'mountain-hen', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 169). — Subst. *метері́чка*.

From Rm. *goteā* 'ts', Шаровольський 2, 61, Janów 17, Vincenz 7, Cioranescu 375.

готівво SoCr. 'almost', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗб. 30, 338). — Subst. *готівво*, *маїже*.

From SC. *gòtovo* 'ts', see *готів[ий]*.

гóтуp Wd., (rarely:) *гóтуp*, *гóтиш* 'mountain [wood-] cock', ModUk. — Subst. *лугар*, *лісовий півень*, *метєря*, Франко 4, 528.

Etymology uncertain; the word seems to be based on *гóтка* with suffixes *-ур*, *-иш*; yet, it can be also a deriv. of *гот*, q. v.

гóфep AmUk. 'gopher', first recorded in 1935. — Deriv. *гóфpик*. — Subst. *сýслик*.

From E. *gopher* 'ts', Білаш 217.

гофpé, Wd. *гуфp* 'gauffer, goffer', ModUk. — Deriv. *Гофpувати*, *-ання*, Wd. [*з*]/*гуфpувати*, *гуфpований*. — Subst. *дрібні складки на матерії*; *завійтки у косах*, Бойків 123.

From Fr. *gouffre* 'ts'.

гóхнути dial. 'to bark', first recorded in the XX c. (Грінченко 1, 350). — Subst. *гóхнути*.

The word seems to be of o/p origin, cf. *ках*!

гоц Bk. for *ком* (Кміт 55), see s. v.

гоцька Wd. 'amen, catkin', first recorded in the XX c. (Makowiecki 322). — Subst. *бáзка*, *бёрка*, *кóтик*.

From *кóтська* (: *кóтик*), see *кіт*.

гóчяло SoCr. for *кóчало*, q. v.

гóя SoCr. see *говá*.

гpáба (argot) 'hand', first recorded in the XX c. (Горбач 6, 18). — Deriv. *гpаблi* 'на́луги'. — Subst. *пука́*.

From Po. *grabie* 'forks'; see also *гpáбити*.

гpáбил AmUk. 'gravel', first recorded in 1965. — Subst. *тóвчене ка́мiння*, *шóтep*.

From E. *gravel* 'ts', Poík 73.

гpáбити Wd. for *гpáбити*, q. v.; according to Горбач 10, 15, initial *г-* < *г-* has an "expressive" motivation.

гpаблiця, *гpаблiця*, SoCr. 'curry comb', first recorded in the XX c. (Дзєндзєлiвський 233). — Subst. *гpеблó*, *гpеблiця*.

A dial. form of *гpеблiця*, apparently influenced by Rm. *grābitā* 'ts'.

гpáбшiтiхель 'graving-tool, graver', ModUk.; Ru. *гpабшiтiхель*. — Subst. *рiзьбiло*, Бойків 123.

From ModHG. *Grabstichel* 'ts'.

гpáве 'slowly (in music)', ModUk.; Ru. *гpáве* (since 1803). — Subst. *повiльно*.

From It. *grave* 'ts', АкСл. 3, 351.

гpавёр, SovUk. *гpавёр* 'engraver', ModUk.; BRu. Ru. *гpавёр*, etc. — Deriv. *Гpавёрство*, *Гpавiрувдiльник*, *Гpавiрувдiння*, *Гpавiрувати*, *Гpавiрваний*, *Гpавiрувдiльний*, *Гpавёрна* (робiтня, etc.). — Subst. *рiтiтiник*, *рiзьбáр*, *що вирiзує мистецькi зображення на деревi, метáлах, ка́менi й iнших матерiялах*, Орел 1, 232.

From Fr. *graveur* 'ts', Орел 1, 232, Vasmer² 1, 450.

гpавiля́т, *гpавилáт*, *гpадзилáт* 'Geum urbanum L.: avens', ModUk.; Ru. *гpавилáт* (since 1780). — Subst. *рослiнна-гpебiтник*, *висiйник*, Бойків 123.

From Ru. *гpавилáт* 'ts', borrowed from It. *gariofilata* (< Lat. *caryophyllata* : *caryophyllum*), the ultimate source

being Gk. *karyóphyllon* 'nut-leaf', cf. Berneker 1, 488, Vasmer² 1, 450, a. o.

гравіметрія 'gravimetry', ModUk.; Ru. *гравиметрия* (since 1863). — Deriv. *гравіметр*, *гравіметрівний*. — Subst. *відділ геодезії, що вивчає силу тяжіння в різних місцях земної поверхні*, Орел 1, 232.

From Lat. *gravis* 'heavy' and Gk. *métros* 'measure', Орел, l. c.

гравітація, SovUk. гравітація 'gravitation', ModUk.; BRu. *гравітацыя*, Ru. *гравитация*, Po. *gravitacja*, etc. — Deriv. *гравітаційний*, *гравітаційний*. — Subst. *тяжіння*, Бойків 123.

From LLat. *gravitatio* 'ts', — a term coined by Isaac Newton (1642-1727), Акуленко 143, Орел 1, 232, Klein 1, 677.

гравс 'grouse', ModUk. — Subst. *виджина білої куріпки, водиться тільки в Англії*, Бойків 123.

From E. *grouse* 'ts'.

гравюра, SovUk. гравюра 'engraving, etching, print', ModUk.; BRu. *гравюра*, Ru. *гравюра*, Po. *gravюра*, etc. — Deriv. *гравюрний*. — Subst. *титовина, мистецький твір різьбярства; відтиск із малюнка, вирізаного на металі, камені, дереві; платівка, на якій вирізано або виццалено зображення для відтиснення відтиску*, Орел 1, 232.

From Fr. *gravure* 'ts', Орел, l. c.

грагар dial. for *дрґар*, q. v.

градация 'gradation', ModUk.; BRu. *градация*, Ru. *градация*, etc. — Subst. *ступенювання, ступінєвість переходу від нижчого до вищого ступня*, Орел 1, 232.

From Lat. *gradatio* 'ts', Орел, l. c., Klein 1, 672, a. o.

градієнт 'gradient', ModUk.; BRu. *градыєнт*, Ru. *градиент*, etc. — Subst. *різниця в барометричних та термометричних показках у різних місцях*, Бойків 123.

From Lat. *gradiens*, -ntis 'walking, going', Орел 1, 232, Klein 1, 672, a. o.

градина dial. 'garden' (Добруджа), first recorded in the XX c. (Горбач 11, 6). — Subst. *[о]город*.

From Rm. *grădină* 'ts', the ultimate source being Bu. *градина*, Горбач, l. c., Cioranescu 376.

градус, SovUk. градус 'grade, degree' MUK. градусы Npl. (XVII c.); BRu., Ru. *градус*, Po. *gradus*, etc. — Subst. *ступінь на сході, Тимченко 646; ступінь; одиниця виміру кутів та дуг, що дорівнює дев'яностій частці простого кута або 1/360 частці кола; одиниця виміру температури, тисотні тиски; одиниця міцності алкогольних напів*, Орел 1, 233.

From Lat. *gradus* 'step', Орел, l. c., Vasmer² 1, 451, Klein 1, 672, a. o.

градшток 'graduator', ModUk. — Subst. *старовинний прилад вимірювати висоті світил*, Орел 1, 233.

From ModHG. *Gradstock* 'ts'.

гражда Wd. 'fence, enclosure, shed, shelter' (Hc.), first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 169). — Subst. *загорода, клітка; стійня*.

From Rm. *grajd* 'ts', Janów 17, Vincenz 12, Cioranescu 376.

грайбриновий 'grass-green', MUK. кграйбринова, кгрубриновий (XVII c. Шелудько 1, 29). — Subst. *зелений як трава*.

According to Шелудько, l. c., the word comes from Po. *grobgryn*, the ultimate source being MHG. *grobgrün* 'ts';

yet, PCCToцький 4, 155, derives it from MHG. *grasgrüne* 'grass-green'.

грайзлєрня Wd. 'grocery-store', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 169). — Deriv. *Грайзлєрник* — Subst. *крамниця з дрібним продажем харчових товарів*, Франко 6, 496.

From ModHG. *Greislerei* 'ts', Шелудько 1, 29, PCCToцький 4, 230.

гра́йфер Wd. 'gripper', first recorded in the XX c. (PCCToцький 4, 226). — Subst. *лєцата (в друкарській машині)*.

From ModHG. *Greifer* 'ts', PCCToцький, 1. c.

гра́йфнути Wd. 'to copy; to steal', first recorded in the XX c. (PCCToцький 4, 222). — Subst. *відписати; вкрасти*.

From ModHG. *greifen* 'to seize, catch', PCCToцький, 1. c., Горбач 8, 42.

гра́йцар dial. see *грéйцар*.

гpaлі 'pitchfork; (argot:) fingers', ModUk. — Subst. (*залізни*) *вила*, Жидко 238; (*ар'о:*) *пáльці*, Горбач 8, 47.

Origin obscure; perhaps it is connected with *гpaблi*, Po. *grable*, Berneker 1, 345.

гpaль 'Grail; cup or chalice', ModUk. — Subst. *чаша, що в неї Йосип Арииматійський зібрав Христову кров*, Орел 1, 233.

From OFr. *graal* (< Lat. *gradāle* 'platter'), Орел, 1. c., Klein 1, 673.

грам Wd. see *грам*.

грам[о]- see *грам[о]*-.

гpaмaтичний dial. 'sad' (Київщина), first recorded in the XX c. (Кримський ИзвОРЯС. 11:3, 380). — Subst. *жалісливий*.

A dial. deformation of *драмaтичний*, see *драма*.

гpaмoлитися Wd. 'to climb; come' (Стрий), first recorded in the XX c. (JBR.), Po. *gramolić się*. — Subst. *порухатися з трудом (вгору)*.

From Po. *gramolić się* 'ts', of uncertain etymology, cf. Słowski 1, 338.

гpaмyзляти dial. 'scribble, scrawl', first recorded in the XX c. (Гринченко 1, 350). — Subst. *писати закарлючками*.

Origin obscure.

гpaнaт 'garnet; dark-blue colour', ModUk.; BRu., Ru. *гранат*, Po. *granat*, etc. — Deriv. *гранатовий*. — Subst. *камінь з алюмінію, магнезії, ванна, заліза, берилію, тóщо; темносіння фарба; плід Гранатного дерева*, Орел 1, 233.

From Lat. (*pōmum*) *grānātum* 'pomegranate', Орел, 1. c., Klein 1, 641, Вовк 8.

гpaнaтa, SovUk. *граната* 'grenade, shell' MUK. *кpaнaтaми* Irl. (1659), *гpaнaти* (1695), *чpeзъ гpaнaтy* (XVIII c.); BRu.; Ru. *граната*, Po. *granat*, etc. — Deriv. *гpaнaтoмeт*, Wd. *гpaнaтiр*. — Subst. *бóмба для кидання рукою; артилерійський шpaмeнтeнь, що дiє сiмлюю iдзiв або скажкaми*, Орел 1, 233; *знaряддя нaчiнeнe пóрoxoм, що ним стрiляють з шpaмeт, Тимченко 646-647; (ар'о:) гpушa, яблyчкo, шaрк, гoстинчик*, Горбач 6, 15.

From ModHG. *Granate* 'ts', Орел, 1. c., Vasmer² 1, 452.

грангарда 'outpost picket', ModUk. — Subst. *сільна військова чата, виставлена в стратегічних пунктах*, Бойків 123.

From Fr. *grand'garde* 'ts'.

гранги Npl. Wd. 'canine teeth of the stag', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 231). — Subst. *олéнячі кіла*.

From ModHG. [Hirsch-] *Grandeln* 'ts', РССтоцький, l. c.

гранд 'grandee (spanish nobleman)', ModUk. — Deriv. *Грандéца*. — Subst. *иляхётсько-аристократичний титул в Еспáній*, Орел 1, 233.

From Sp. *grande* 'ts', Орел l. c.

гранда Wd. 'violence', first recorded in the XX c. (Горбач 8, 37); Po. *grandu*. — Deriv. на *Гранду*, *Грандія[ка]*, *Грандіти*. — Subst. *насілля, безлічність*.

From Po. dial. *granda* 'ts', the ultimate source being Fr. *grande* 'big (affair)'. —

грандіозний 'grandiose, majestic', ModUk. BRu. *грандиэны*, Ru. *грандиозный*, etc. — Deriv. *Грандіозність*, -но. — Subst. *величній, велетінський*, Орел 1, 233.

From It. *grandioso* 'ts', Орел, l. c., Vasmer² 1, 452.

гранд-опера 'grand opera', ModUk. — Subst. *жанр опери, створений у Франції за Наполеона з героїчною тематикою, патосом, авантюризмом, динамікою, боротьбою пристрастей*, Орел 1, 234.

From Fr. *grand-opéra* 'ts', Орел l. c.

граніт, SovUk. граніт 'granite', ModUk.; BRu. *граніт*, Ru. *граніт*, Po. *granit*, etc. — Deriv. *Гранітний*, *Гранітовий*, *Гранітоль*. — Subst. *камінь із кристалів кварцу, лосняку, ортоклазу*, Орел 1, 234.

From ModHG. *Granit* 'ts', the ultimate source being It. *granito* 'grainy (stone)' (:Lat. *granum* 'grain, small kernel'), Орел, l. c., Skeat 247, Klein 1, 675, Вовк 9.

гранічёр Wd. 'border-guard; customs-officer', first recorded in the XX c. (Горбач 6, 20); Po. dial. *graniczer* (Стрий). — Subst. *погранічник*.

From Rm. *grănicer* 'ts', Горбач, l. c., Cioranescu 377.

гранулі Npl. 'granules' ModUk. — Deriv. *Гранулёма*, *Грануліт*, *Гранулювання*, *Грануляція*, *Гранульоза*, *Гранулювати*, *Гранулярний*, *Гранульозний*. — Subst. *зерністі утвори в плазмі клітини*, Орел 1, 234.

From Lat. *granulum* 'grain, seed' Орел 1, 234.

грапа SoCr. 'harrow', first recorded in the XX c. (Дзензелівський 81; in Добруджа: Горбач 11, 6). — Deriv. *Гранáти*. — Subst. *назва для бороні*.

From Rm. *grapă* 'ts', Горбач, l. c., the ultimate source being Bu. *grăba*, cf. Cioranescu 377.

граплиця SoCr. see грабліця.

грáса, грáсок, also грáса dial. '[horse-]cultivator' (Нижне Подністров'я, Буковина, Одещина, Київщина), first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 170); Po. dial. *grasa*, Cz. *krace*, dial. *grace*, Slk. *graca*, dial. *gracka*. — Deriv. *Грасувати*, *грасувати*, *грасівка*, *грасувати*, -ання, *грасівка*, *Грасованій*. — Subst. *вид культиватора, прилад для пропюлювання міжрядь* (Дзензелівський ДБюлетень 6, 41).

From MHG. *kratze* 'ts', perhaps via Po. *graca*, cf. Дзензелівський StSl. 10, 63, Machek 231, Slawski 1, 335; see also грецелувати.

gracióso 'gracioso', ModUk. only. — Subst. *блiзень в еспiнськoмy мeатpи, кoмeдiйний пepсoнaж в еспiнськiй ,кoмeдiй плaцiд i инiнi'*, Орел 1, 234.

From Sp. *gracioso* 'ts'; see гpacióзний.

гpасувати: гpаса.

гpáта, гpать, SovUk. гpáта, dial. also kpáта 'grating, grate', MUK. з кpат (XVII c.), на гpатъ (XVII c.), гpата (XVII c.), пpез гpати (XVIII c.), гpатою Isg. (1776); BRu. *kpáта*, Po. *krata*, (rarely:) *grata*, SC. dial. *gráта*. — Deriv. [*за*]гpатувати, -ання, загpатований; гpатча-стий. — Subst. пpýттия залiзне або дepeв'яне вдовж i впоперек пepелoжeнe; бaлюстpáда, Тимченко 647.

From Po. *grata*||*krata* 'ts', the ultimate source being LLat. *grata*||*crata* 'ts', Karłowicz 310, Berneker 1, 608-609, Шаровольський 1, 68, Шелудько 1, 29, Richhardt 51, Sławski 2, 69.

гpатáр dial. 'tripod, trivet (over open fire)' (Добруджа), first recorded in the XX c. (Горбач 11, 6). — Subst. *тpинижок над вoгннцем*.

From Rm. *grātar* 'grate, grating', Горбач, I. c.

гpатифікувати 'to gratify', MUK. гpатифікуючи (1627 Беринда). — Deriv. гpатифікування, гpатифікація. — Subst. нагороджати.

From Lat. *gratificāre*, a collateral form of *gratificāri* 'to do favour, oblige, gratify', Klein 1, 676.

гpátic 'gratis', ModUk., Po. *gratis*. — Subst. *дapмoвo, бeзмiлiтнo*, Орел 1, 234.

From Lat. *gratis* 'ts', Орел, I. c.

гpáтка Wd. 'occasion', first recorded in the XX c. (JBR.). — Subst. (*нecпoдiвaнa*) дoбpa нaпoдa, oкaзiя.

From Po. *gratka* 'ts', the ultimate source being Lat. *gratis*, see гpátic, Sławski 1, 342.

гpатyлювати SovUk. гpатyлювати 'to congratulate', ModUk.; Po. *gratulować*. — Deriv. гpатyлювання, гpатyляція. — Subst. пoздopовля́ти, вiтáти, Франко 7, 451.

From Lat. *grātulāri* (<*gratitulari) 'to manifest joy, congratulate', Klein 1, 677, not necessarily via Po. *gratulować*, as assumed by Sławski 1, 342.

гpатчáстий see гpáта.

гpаф Wd. see гpаф.

гpáф- Wd. see гpáф-

гpáфік Wd. see гpáфік.

гpафіт Wd. see гpафіт.

гpáфка see гpáфка.

гpáца dial. 'scraper, (horse-)comb; hoe, pick', first recorded in the XX c. (Шаровольський 1, 68). — Subst. *скpе-бáчка; cáна, мoтíка*, Кузеля 87.

From MHG. *kratze* 'ts', Шаровольський, I. c.

гpacióзний 'graceful, elegant, charming', ModUk.; BRu. гpациёзны. Ru. гpациóзный, etc. — Deriv. гpациóзність, -нo. — Subst. cтpункiй, чapiвний, вiшуканий, Орел 1, 234.

From It. *grazioso* 'ts', the ultimate source being Lat. *gratia* 'charm, grace, elegance', Vasmer² 1, 453, Орел, I. c.

гpáция 'grace, charm, elegance', ModUk.; BRu. гpация, Ru. гpация, (since the XVIII c. Hüttl-Worth 67), etc. — Deriv. гpаци́йний. — Subst. бoгíня чápy, пpи́и́да в cтa-

родівнік рімлян; краса, чарівність у постаті, нозі, рижих, Орел 1, 235.

From Lat. *gratia* 'ts'.

грашпан, гріншпан, 'verdigris', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 170); Po. *gru[n]szpan*. — Subst. *зелений, тріпільний бсід на мідяних посудинах*, Кузеля 87.

From MHG. *grüenspan* 'ts', РССтоцкий 4, 163; according to Шелудько 1, 30, it came via Po. *gru[n]szpan* which remains to be proved.

грэіт, (rarely:) *грэіт* 'stony crag, bald (stony) mountain', ModUk., first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 170). — Deriv. GN. *Грэіт*. — Subst. *кам'янисте поле; стрімка гора*.

Of obscure origin; perhaps it is connected with *грэ-ати*, q. v.

Грег, Грєнь[kiv], Гресіюк, Греськів AmUk. (Westernized) FN. derived from PN. Грігір, q. v.

грегарний, Wd. *грегорний* (Желеховський 1, 170) 'gregarious; agile, lively, alert', ModUk. — Deriv. *грега-рніи*. — Subst. *громадний; живий, рухливий*.

From Lat. *gregarius* 'ts' (: *grex*, *gregis* 'flock'), Klein 1, 679.

грєгати 'to cackle', ModUk. only — Deriv. FN. *Гре-голінський*. — Syn. *греготати, греготіти, герготати, геркотати*.

An o/p. formation, cf. *геп!*, РССтоцкий Slavia 5, 42.

гребулець dial. 'hawk' (Житомирщина), first recorded in the XX c. (Лисенко Сл. 18); Po. *krogulec*. — Subst. *яструб*.

From Po. *krogulec* 'ts'; see also *крогоулець*.

гредны dial. for *огрядний*, q. v. (Полісся, Никончук ЛексПо. 84).

грезёт 'grey silk material (with designs)', MUK. *грезеты* Npl. (1764); Ru. *грезёт* (since 1790). — Deriv. *Грезётний, -товий; Грезётка* (Кузеля 86), MUK. *грезетная* (1764), *грезетових* Gpl. (XVIII c.). — Subst. *сіра матерія з трав'ястими узорами*, Бойків 124.

From Fr. *grisette* 'gray gown', Klein 1, 681.

грейд AmUk. 'grade', first recorded in 1927. — Deriv. *Грейдвання, Грейдований, Грейдуюати*. — Subst. *кляса; Гатіюнок, стіпін*.

From E. *grade* 'ts', Івах РМ. 3, 394, Рудницький Orbis 1:1, 111, Білаш 217, Роїк 74.

грéйдер, Sov. *грéйдер* 'grader', ModUk.; BRU. *грэйдэр*, Ru. *грéйдер*, etc. — Subst. *машина, що рве й вирівнює ґрунтові дорogi*, Орел 1, 235.

From E. *grader* 'ts', Орел, l. c., Роїк 74.

грейн 'grain', ModUk. — Subst. *англійська міра ваги для перел = 50 міліграмм*, Бойків 124.

From E. *grain* 'ts', Бойків, l. c.

грéйн-ексчендж, *грéйнексчендж* AmUk. 'Grain Exchange', first recorded in 1928. — Subst. *збіжжєвa біржа*.

From E. *Grain-Exchange* 'ts', Білаш 218.

грéйнері, also *грéнар*, *грéнер*, *грéири*, *грéнва*, AmUk. 'granary', first recorded in 1924. — Subst. *засік на збіжжє*.

From E. *granary* 'ts', Білаш 218, Роїк 75.

грéйнфрут, SovUk. *грéйнфрут* 'grape-fruit', first recorded in the XX c. (JBR.). — Subst. *великий округлий цитриноподібний тропічний овоч біложовтої краски*.

From E. *grape-fruit* 'ts', Орел 1, 235.

грейт мѐн AmUk. 'great man', first recorded in 1944. — Subst. *великий чоловік*.

From E. *great man* 'ts', Білаш 219,

грѣйцар, dial. also грайцар, крейцар (Кириченко РМ. 5, 85) 'penny; old Austrian coin: Kreutzer', MUK. грейцаровъ Gpl. (XVIII c.) грейцеров Gpl. (1756); ВRu. *крѣйцар*, Ru. *крѣйцер*, Po. *greicar*, etc. — Subst. *сѣтик (монѣта)*, *шѣля*.

From ModHG. *Kreutzer* 'ts', Шелудько 1, 30.

грек (argot:) 'Ukrainian (belonging to the Gk. catholic Church)', first recorded in the XX c. (Горбач 6, 8); Po. *grek*. — Subst. *українець* — *греко-католик*.

From Po. *grek* 'ts', being an abbr. of *greko[katolik]* 'Greek-catholic', Горбач, l. c.

грѣмир AmUk. 'grammar', first recorded in 1965. — Subst. *граматика*.

From E. *grammar* 'ts', Поїк 74.

грѣмія 'lap, bosom; college, congregation', ModUk.; Po. *gremiut*. — Deriv. *грѣміяльний*, -но. — Subst. *середина*; *збір, загал осіб якоюсь фізичу*, Кузеля 86.

From Lat. *gremiut* 'lap, bosom', Klein 1, 679.

грѣмпля 'card, carding-comb' ModUk. — Deriv. *грѣмплювати*, -ання. — Subst. *дротяна щітка чесати вовну*, Бойків 124.

From ModHG. *Krempel* 'ts'.

грѣна 'silkworm eggs, grain', ModUk.; Ru. *грѣна* (since 1892). — Subst. *яєчка метелика-шовкопряда, з яких виводиться гієїн*, Орел 1, 235.

From Fr. *graine* 'ts'.

грѣнадин 'grenadine', ModUk. only. — Subst. *прохолодний напійток з соку гранати*, Бойків 124.

From Fr. *grenadine* 'ts'.

грѣнадіна 'grenadine', ModUk. only. — Subst. *ліжка напівшовкова матерія*, Орел 1, 235.

From Fr. *grenadine* 'ts', Орел, l. c.

грѣнадір, dial. гарнадѣр (Шевченко 1, 129), грѣнадієр (Кузеля 86), гранатір (РССтоцький PF. 12, 423) 'grenadier; handgrenadethrower', ModUk.; ВRu. *грѣнадзѣр*, Ru. *грѣнадѣр* (since 1762), etc. — Deriv. *Грѣнадірський*. — Subst. *озброєний гранатами войк (16 ст.)*; *войк добірної військової частини в деяких арміях*, Орел 1, 235.

From Fr. *grenadier* 'ts' via ModHG. *Grenadier* 'ts', Орел, l. c., Vasmer² 1, 456.

грѣнар AmUk. see грѣйнери.

грѣтхен Wd. 'Peggy - curls', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 225). — Subst. *під жіночої зачіски*.

From ModHG. *Gretchen*[frisur] 'ts', РССтоцький, l. c.

грѣф'є 'clerk (of the court)', ModUk. only. — Subst. *секретар вищих судових установ у Франції*; *діловод у цивільних судах*, Бойків 124.

From Fr. *greffier* 'ts'.

грѣче, грѣчний see грѣче, грѣчний.

грѣцелувати SoCr. 'to cultivate soil (by grāca)', first recorded in the XX c. (Дзєндзєлівський StSl. 10, 63). — Subst. *обробляти просяни кінним культиватором*.

From ModHG. *kratzen*, *Krätze*, see grāca.

гривуазний 'licentious, loose', ModUk.; Ru. *гривуазний* (since 1873). — Deriv. *гривуазність*. — Subst. *грайливий, лежковажний*, Орел 1, 235.

From Fr. *grivois* 'ts'.

гризай 'grisaille', ModUk. only. — Subst. *малювання двома фарбами, ясною й темною; Гатунок легкої шовкової матерії з ясною й темною пряді*, Бойків 124.

From Fr. *grisaille* 'ts'.

гризётка see *грезёт*.

гризли 'grizzly', ModUk. only. — Subst. *американський сірий ведмідь*, Бойків 124.

From E. *grizzly* 'ts'.

грильж 'grating; roasted nuts', ModUk.; Ru. *гриль-ж*. — Subst. *декоративні ґратки з дерев'яних пліток; підсмажені й зацукровані горіхи*, Бойків 124.

From Fr. *grillage* 'ts'.

грим, SovUk. *грим* '(stage) make-up; grease-paint' ModUk.; BRu. *грим*, Ru. *грим* (since 1863), etc. — Deriv. *Гримування, Гримованій, Гримуватися*. — Subst. *косметичні засоби підфарбовувати лице для характеристики обличчя актора; мистецтво тупізувати обличчя актора з допомогою косметичних та перукарських засобів*, Орел 1, 235.

From Fr. *grimer* 'to make up (an actor)'.

гримаса, SovUk. *гримаса* 'grimace', ModUk.; BRu. *гримаса*, Ru. *гримаса* (since 1803), Po. *grimasa*, etc. — Deriv. *Гримасник, Гримасниця, Гримасування, Гримасувати, Гримасний*. — Subst. *скривлення обличчя, кривляння*, Орел 1, 235.

From Fr. *grimace* 'ts', Орел, АкСл. 3, 403.

грінбек 'greenback', ModUk. only. — Subst. *назва північноамериканських асіндацій, випущених у 70-80 рр. XIX ст.*, Бойків 125.

From E. *greenback* 'ts'.

ґрінда 1. 'shelf', ModUk. only. — Subst. *поличка*, Желеховський 1, 170.

From Rm. *grindă* 'beam, rafter, joist', Шелудько 2, 131, Cioreanescu 380.

ґрінда 2. Wd. 'plough-beam', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 170). — Subst. *градиль*.

From ModHG. *Grendel* 'ts'.

ґринджоли, also *ґринджоли* Npl. 'sleigh' MUK. на *ґринжола* (1688), *ґринжола* Nsg. (1780). — Deriv. *ґринджолята, ґринджолення, ґринджолище, ґринджольник, ґринджолити, ґринджольний* (Федорович РМ. 5, 131-132); here also a b/f. *ґринджа* 'snow in rain'. — Subst. *прости санки, щоб дрова возити*, Тимченко 648.

According to Федорович, l. c., the word comes from Rm. *gringiora* (: *grindă*) 'beam, rafter, joist, balk'; yet, Горбач 8, 34, derives it from Rm. *crenge-le* 'branches'; the first etymology seems to be more acceptable.

ґриншпан—*ґріншпан*, see *ґрашпан*.

ґріпа, SovUk. *ґрип* 'grippe, influenza', ModUk.; BRu. *ґрип*, Ru. *ґрипп* (since 1847), Po. *grypa*, etc. — Subst. *загальна хвороба, інфлюєнца (запалення дихальних шляхів)*, Орел 1, 235.

From Fr. *la grippe* 'ts', Орел, l. c., Vasmer² 1, 459, а. о.

ґрипс (argot:) 'letter', first recorded in the XX c. (Горбач 0, 42). — Deriv. *ґрипсання* (Франко 10, 506). — Subst. *лист, нисьмо*.

From ModHG. *Grips* 'comprehension, understanding' with a specialized meaning: → 'means of understanding (of each other)' → 'letter'.

ґрис, SovUk. *ґрис* 'grits, bran; dregs; fodder consisting of oats and barley', ModUk. — Deriv. *ґрищик, ґрисак*. — Subst. *вісіюки, депть*, Орел 1, 235.

From ModHG. *Griess* 'ts', Шелудько 1, 28, РССтотцький 4, 154.

гриф 1. SovUk. гриф 'griffon', МУК. грыфъ (1627 Беринда); ВRu. *грыф*, Ru. *гриф* (since 1763), Po. *gruf*, etc. — Deriv. *Грифон*. — Subst. *мімічна тварина з тілом лева, крилами й головою та дзьобом орла; хижий птах, що житиється падлом*, Орел 1, 236; МУК. ног: орел великий (1627 Беринда).

From MHG. *grif[e]* 'ts' which, in turn comes from LLat. *grīphus*, the ultimate source being Gk. *grýps* 'ts', Kluge 124, Орел, 1. с.; according to Hüttl-Worth, AUA. '8, 73, it came to Uk. via Po. *gruf* which remains to be proved.

гриф 2. 'handle, hilt', ModUk., Po. *gruf*. — Subst. *ручка, рукоятка; дрюк, закінтий на кінці залізом, щоб піддажувати й стягати дерево*, Кміт 55.

From ModHG. *Griff* 'ts'.

грифель 'slate pencil, *stylus*, graver, style', ModUk.; Ru. *грифель* (since 1762). — Deriv. *Грифельний, Грифельевий*. — Subst. *олив'єць з писарського лупаків*, Бойків 125, *стілос, стил*.

From ModHG. *Griffel* 'ts', РССтотцький 4, 221.

гришпан see грашпан.

гриба Wd. 'pit' (Lk.), first recorded in the XX c. (Берхатський 2, 408). — Deriv. *Грибісько*. — Subst. *яма*.

From ModHG. *Grube* 'ts'.

грибы Npl. WLk. 'mushrooms' (rarely used, cf. Stieber 206), first recorded in the XX c.; Po. *grzyby*. — Subst. *грибів*.

From Po. *grzyby* 'ts', see гриб.

гріп - мадарица, **грік** - магаріца dial. 'female of a legendary bird', first recorded in the XX c. (Гнатюк Е36, 90

30, 338). — Subst. *саміця мімічного птаха - в'є-летня*.

From Hg. *grifmadár* 'ts', Гнатюк, 1. с.

гримент AmUk. 'agreement', first recorded in 1931. — Subst. *договір, контракт*.

From E. *agreement* 'ts', Білаш 221.

Грінвіч, SovUk. Грин[в]іч 'Greenwich', ModUk.; ВRu. *Грынвіч*, Ru. *Гринвич*, etc. — Subst. *столиця округу Лондону; місце слав'янської обсерваторії та першого рівника (меридіану)*, Орел 1, 236.

From E. *Greenwich* 'ts', Орел, 1. с.

грінгорн, also грінор, AmUk. 'greenhorn', first recorded in 1917. — Deriv. *Грінорка, Грінорство*, Жлуктенко 123. — Subst. *новак, молокосос, недосвідчений робітник, новоприбулий емігрант*, Жлуктенко 123, Білаш 221.

From E. *greenhorn* 'ts', Білаш 221.

грінгі: на грінгі Wd. 'on one's shoulders' (Lk.), first recorded in the XX c. (Горбач 12, 11). — Syn. *на барана, на л'яб'юші*.

From ModHG. *Grindel* 'ploughbeam' with the evolution of meaning based on the similarity of both.

грінексцендж AmUk. see грейн-ексцендж.

грінер AmUk. see грейнері.

грінери AmUk. see грейнері.

грін лайт AmUk. 'green light', first recorded in 1962. — Subst. *дзвіл*.

From E. *green light* 'ts', Білаш 222.

грінор AmUk. see грінгорн.

гріншпан see грашпан.

гроз, SovUk. *гроз* 'grog', ModUk.; BRu. *гроз*, Ru. *гроз*, etc. — Subst. *наній з рому, гарячої води, цукру*, Орел 1, 236.

From E. *grog* 'ts', Kirkconnell 10, Орел, I. c., Vasmer² 1, 459.

гроденáплъ 'gros de Naples' ModUk.; Ru. *гроденáплъ* (1847). — Subst. *цукá гадéнька шовкова тканина*, Орел 1, 236.

From Fr. *Gros de Naples* 'ts'.

гродетýр 'gros de Tours', ModUk.; Ru. *гродетýр* (since 1790). — Subst. *шовкова матерiя (вiд мiста Тур у Фрáнцiї, де її почáли виробляти)*, Бойків 125.

From Fr. *gros de Tours* 'ts'.

грон Wd. 'guilder, florin' (Bk.), first recorded in 1934 (Kmit 55). — Subst. *грýбий, металéвий грiш; Гýльден*.

From ModHG. *Krone* 'ts'.

грондзель dial. 'plough-beam' (Зах. Полiсся), first recorded in the XX c. (Tarnacki, cf. Горбач 10, 21); Po. *grządziel*. — Subst. *грядiль*.

From Po. *grządziel* 'ts', Горбач, I. c.

гроно Wd. see *гроно*.

гропа Wd. 'basin, deep valley' (Hc.), first recorded as GN. *Гропа* in the XIX c. (Желеховський 1, 170). — Subst. *кiтлiговiна*, Janów 17.

From Rm. *groapă* 'pit', Janów, I. c., Vincenz 5, Шелудько 2, 131, Шаровольський 2, 58, Ciogănescu 381, Vrabie 146.

грос 'twelve dozens; flock of pregnant sheep', ModUk.; BRu. *грос*, Ru. *гросс* (since 1838), etc. — Subst. *дванáдцять дванáдцяток (оди́ниця лiвби́ Гáлантерiї та олі́вцiє)*, Орел 1, 236.

From ModHG. *Gross* 'ts'.

грóсбух 'ledger', ModUk.; BRu. *грóсбух*, Ru. *грóссбух* (since 1803). — Subst. *головні кнiга в бухгалтерiї*, Орел 1, 236.

From ModHG. *Grossbuch* 'ts'.

грóсепi, also *грóсеп*, *грóсэрия*, *грóсетэрия*, *грóсэрянiй* штор AmUk. 'grocery, grocery store', first recorded in 1920, Жлуктенко 123. — Deriv. *грóсэрни́к*, *Грóсэрянiйний*, *Грóсэрьскiй*. — Subst. *торiвля бакалiйними товарами, бакалiя*.

From E. *grocery, grocery store* 'ts', Білаш 222, Жлуктенко 123, Роїк 74.

грóсэрия AmUk. see *грóсепi*.

грóсэрянiйний штор AmUk. see *грóсепi*.

грóсетэрия AmUk. see *грóсепi*.

грóсмáйстер 'ledger keeper', ModUk.; BRu. *грóсмáй-стар*, Ru. *грóсмéйстер* (since 1803). — Subst. *начáль-ник мiцарського о́рдени (за середньовiччя); мáйстер шахово́ї гри, чемпiон*, Орел 1, 236.

From ModHG. *Grossmeister* 'ts'.

грот, SovUk. *грот* 'main sail', ModUk., Ru. *грот*. (since 1803). — Deriv. *Грот - рей*, *Грот - щóгла*, *Грот[бож]-брáмсль* (Горбач 1, 76). — Subst. *вели́ке вiтрило на середнiй щóглi*, Бойків 125; *головнé вiтрило*, Степанковський 122.

From Du. *groot[zeil]* 'ts', Meulen 73, perhaps 'via Ru. *грот*, Vasmer² 1, 461.

грóта, *грóтто*, SovUk. *грóт* 'grotto', ModUk.; BRu. *гроз*, Po. *grota*, etc. — Subst. *природна печэра в скéли або штiфiна печэра*, Орел 1, 236.

From It. *grotta* 'ts'; Орел, I. c.

гротеск, SovUk. *гротеск* 'grotesque', ModUk.; BRu. *гратеск*, Ru. *гротеск* (since 1803), etc. — Deriv. *Гротеска*, *Гротесковий*. — Subst. *орнаментальний стиль ренесансу, створений на основі староримського стінпису, знайденого в печерах та руїнах стародавнього Риму; дивовидакий, потворно-комічний, незвичний образ або стиль, зображення людей, предметів; грубий шрифт для заголовків*, Орел 1, 236.

From Fr *grotesque* 'ts'.

гро[у]ф SoCr. see *граф*.

грозітьяр, грошітьяр SoCr. '(business) mediator, agent, broker', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗб. 30, 338); SC. *grošičar*. — Subst. *торговельний посередник, маклер*.

From SC. *grošičar* 'ts', Гнатюк, l. c.

грубер 'grubber', ModUk. — Subst. *культиватор для ґрубого розорювання ґрунту*, Орел 1, 237.

From E. *grubber* 'ts'.

ґрудза Wd 'kind of edible mushroom orange-agaric', (Bk., Надсяння), first recorded in the XX c. (Кміт 55). — Subst. *гриб, подібний до рижки; рід гриба з молочком жовтої фарби*, Пшен'юрська 73.

The word seems to be a blending of *гриб* and Po. *rydz* = *рижок*, q. v.

ґруля Wd. 'potato' (Lk.), first recorded in the XX c. (Верхратський 2, 408); Po. *grula*, Slk. *gruľa*. — Deriv. *ґруліна, ґрулісько, ґрульовина, ґруліник, -янка* (Верхратський, l. c.) *ґруліско, ґрунінсько* (Makowiecki 351). — Subst. *картопля*.

From Po. *grula* 'ts' which, in turn, comes from Slk. *gruľa* (<*grumpl'a*||*krumpl'a*), the ultimate source being ModHG. *Grundbirne* 'ts', Sławski 1, 360.

грум, SovUk. *грум* 'groom', ModUk.; BRu. *грум*, Ru. *грум* (since 1863). — Subst. *малій макій - хлопчак, що їде або в'єрхи позад пана, або на козлах заду*, Бойків 125.

From E. *groom* 'ts', Аксл. 3, 442.

грумніци Npl. dial. 'worship of the Holy Virgin (with candles)' (Підляшшя), first recorded in the XX c. (cf. Горбач 10, 22); Po. *Gromnice*. — Subst. *молітва до Богоматері (з свічками)*.

From Po. *Gromnice* 'ts', Горбач, l. c.; see also Гривніці.

ґрунбух Wd. 'register of land', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 214). — Subst. *земельна книга, катістер*.

From ModHG. *Grundbuch* 'ts', РССтоцький, l. c.

ґрундаль Wd. 'coarse (crude) person' (Lk.), first recorded in the XX c. (Верхратський 2, 408). — Subst. *губийан*.

The word seems to be a dial. distortion of Po. *dragal* 'giant-like man'.

ґрундзювати Wd. 'to tie tightly, twist; to confuse', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 170). — Deriv. *ґрундзюватий*. — Subst. *за-, перекрещувати*.

According to Шелудько 2, 231, from Rm. *grunfuros* 'gnarled, knobby, knaggy'.

ґрунт, SovUk. *грунт* 'ground; bottom; base, foundation; soil, land (property)', MUK. вь томъ *кгрунтъ* (1560), *кгрунти* Npl. (1563), *кгрунтт* Neg. (1576), до *кгрунту* (1594), з *кгрунту* (XVI c.), *кгрунтови* (XVI c.), *кгрунты* Npl. (1649), *грунту* (1659), *груньта* Asg. (1666), *груньтъ* (1679), *грунти* (1693), *грунтъ* (XVII c.), з *кгрунту* (XVII c.), з *ґрунту* (XVII c.), з *грунту* (XVII c.), до

губерман, губермен, губирман AmUk. see гóвермент.

гувернёр, гуверніантка Wd. see гувернёр, гуверніантка.

гуг-бай AmUk. see гудбай.

гугель Wd. 'kind of pastry', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 170). — Subst. *пудик*.

From Yi. *gugel* 'ts' (recorded in Stryj, JBR.), the ultimate source being ModHG. *Gugelhupf* 'ts'.

гугла SoCr. 'nine-pins, bowling', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗб. 30, 338). — Deriv. *гуглац ше*, *гугльобі*. — Subst. *крюля*.

From ModHG. *Kugel* 'ball'.

гугля 1. Нс. 'outer woollen clothes of the Huculs; mantle with a hood', ModUk. — Subst. *біла сукняна накидка без рукавів*, Орел 1, 237.

From Rm. *glugà* 'ts', Vincenz 9; re. older explanations cf. Шаровольський 2, 52.

гугля 2. dial. 'kind of hair-dress' (Сумщина), first recorded in the XX c. (Дорошенко ЛБюлетень 9, 107). — Subst. *жіноча зачіска*.

From ModHG. *Kugel* 'ball'.

гугурда дика Wd. '*Galanthus nivalis* L.: snowdrop', first recorded in the XX c. (cf. Makowiecki 159). — Subst. *нідснїжник*.

A dial. deformation of *кукурудза*, q. v., with specialized meaning.

гуд 1. AmUk. 'good', first recorded in 1910, Жлуктенко 123. — Subst. *добрий*, *добре*.

From E. *good* 'ts', Рудницький УО 3:1, XV, Білаш 223.

гуд 2. see гудлай.

гудбай, also гуд-бай, гуд бай, гут бай, гуг бай, бай-бай, бай, ба́й, AmUk. 'good-bye, bye-bye', first recorded in 1907. — Subst. *до побічення, прощанняте*.

From E. *good-bye, bye-bye* 'ts', Білаш 223.

гудбóй, also гуд бóй, AmUk. 'good boy', first recorded in 1924. — Subst. *добрий хлопця*.

From E. *good boy* 'ts', Білаш 224.

гуд-дéй AmUk. see гудéй.

гуд éвpивер AmUk. 'good everywhere', first recorded in 1929. — Subst. *вáжний всюди*.

From E. *good everywhere* 'ts', Білаш 224.

гудéй, also гуд-дéй, гут-дéй, гадéй, AmUk. 'good day', first recorded in 1917. — Subst. *добрийдень*.

From E. *good day* 'ts', Білаш 224.

гуджула́й Wd. see гадзю́ля.

гузз see гудз[ь].

гуд[д]зний dial. 'small, little' (Надсяння), first recorded in the XX c. (Пшеп'юрська 73). — Subst. *малій*.

A dial. (voiced) form of *кїций* 'ts', q. v.

гудз[ь], SovUk. гудз[ь], Wd. гузь (Желеховський 1, 170) 'knot, lump; button', MUK. кгуз (1583), гузы Npl. (1627 Беринда), з кгузами (1637), гузи Npl. (XVII c.); BRu. гуз, Ро. гуз, see гуз. — Deriv. *гуг[д]зик*, *гудз[ь]ок*, *гуг[д]зичок*, *гуг[д]затий*, *гудзиковий*, *гудзуватий*||*гудзюватий*, Wd. *гузé*, *гудзóле*, *[за]гудзювати* (Желеховський, 1. c.), *гудзйчки* (Makowiecki 130), *[за-, роз-]гудз-ляти* (Стрий), *гучьок* (Гринченко 1, 352); MUK. з кгузи-ками (1565), кгузиками Ipl. (1582 АЮЖМУ. 44), гудзѣков 17 (1668), зѣ гузѣками (1687), гузѣки Apl. (XVIII c.), гузик (1757), зѣ кгузѣчками (1704), гузичокъ (1734). — Суп. *вїзол*; *кружок застїбати одяг*.

Because of its initial *ʃ*- the word seems to be a MUK. borrowing from Po. *guz*, corresponding to гуз, q. v.; РССтоцький Slavia 5, 40.

гудзўля Wd. see гадзўля.

гудіря, гоудыря SoCp. 'thick part of the thread', first recorded in the XX c. (Дзєндзєлєвський StSl. 13, 203). — Subst. *пато́вщєне мїсце на нїтцї*.

Origin obscure.

гудлай, кўдлай (argot:) 'Jew', first recorded in the XX c. (Горбач 0, 37). — Deriv. *гудлайка, гудлайник*; here also b/f. *гуд*. — Subst. *єврей, жид*.

From Hb. *gadlan* 'proud man', or *gudil* 'big man', Горбач, l. c.

гуд-мєн AmUk. 'good man', first recorded in 1917. — Subst. *добрый чоловік*.

From E. *good man* 'ts', Білаш 225.

гуд-мóрнінг, also гутмóни[к], AmUk. 'good morning', first recorded in 1917. — Subst. *доброго ранку*.

From E. *good morning* 'ts', Білаш 225.

гуд-найт, also гут-найт, AmUk. 'good night', first recorded in 1931. — Subst. *добрáніч*.

From E. *good night* 'ts', Білаш 225.

гудрón, SovUk. гудрón 'bitumen', ModUk.; BRu. *гуд-рón*, Ru. *гудрón*, — Deriv. *гудрónний, гудрónовий, гудрónувати[ся]*, -ання, here also *гудрónит*. — Subst. *дєстїлїят на́фти та буровїнільного дьогтю*, Орєл 1, 237.

From Fr. *goudron* 'tar'.

гудтáйм, also гуд тáєм, гут тáйм, AmUk. 'good time', first recorded in 1915. — Subst. *розрєзка, гу́лянка*.

From E. *good time* 'ts', Білаш 225.

гудчєнс AmUk. 'good chance', first recorded in 1924. — Subst. *дóбра нагóда*.

From E. *good chance* 'ts', Білаш 226.

гўздратися, гвáздратися Wd. 'to dawdle loiter, crawl along', first recorded in the XIX c. (Жєлєховський 1, 170); Po. *guzdrać się*. — Deriv. Wd. *гўздрання, гўздральський* (Стрий). — Subst. *гáятися, баритися, робити щось нїяво, бáбратися*, Кміт 55.

From Po. *guzdrać się* 'ts', related to *гуз*, q. v.; re. etymology cf. Slawski 1, 381.

гўлати dial. 'to be in a position, be capable' (Пирятин), first recorded in the XX c. (Грінченко 1, 352). — Subst. *могтї, бї́ти в сїмї*.

Origin obscure; perhaps it is connected with *юлавий*, q. v.

гулєя 'kind of fish', first recorded in the XX c. (Горбач 1, 9). — Subst. *під рїби*.

Origin obscure; according to Горбач, l. c., it comes from It.

гўлер dial. 'collar' (Добруджа), first recorded in the XX c. (Горбач 11, 7). — Subst. *кóвчїр*.

From Rm. *guler* 'ts', the ultimate source being Hg. *galler* 'ts', Горбач, l. c., Cioranescu 11, 7.

гўлий, SovUk. гўлий 'hornless'; (dial. also:) without legs, hands' (Сумщина, Дорошенко ЛБюлетень 9, 107). — Deriv. FN. *Гўлик, Гўлія*. — Subst. *безрóгий*, Грінченко 1, 352; *безрóгий, безрукий*, Дорошенко, l. c.

Origin obscure.

гўлі-гўлі (in the children's language:) 'pigeon', first recorded in the XX c. (Горбач 9, 89). — Subst. *гóлуб*.

An imitative formation like *гуль-гўль*, q. v.

гўля 1. SovUk. гўля 'lump, bump, hump; boil, tumor; ball; kind of hair-dress' BRu., Ru. *гўля* (since 1892), Po. *gula*, etc. — Deriv. гўлька, Wd. *гўльний, гўлюватий* (Желеховський 1, 170). — Subst. *наріст, нарів*; dial. м'яч, Горбач 6, 28; *під зачіски*, Дорошенко, ЛБюлетень 9, 107.

From *кўля*, q. v., Karłowicz 324, Brückner 163; less persuasive are other etymologies: from **gūliti* 'to skin', Berneker 1, 362; from children's language, Ильинский ЗІФВ. 21-22, 3; from PS. root **gu-* 'convexity', Sławski 1, 376, a. o.

гўля 2. SoCr. 'cow', first recorded in the XX c. (Гнатюк ЕЗб. 4, 238). — Deriv. *гўляр, гўляш, гўляшка*. — Subst. *корова*.

From Hg. *gulya* 'herd of cattle', Гнатюк ЕЗб. 30, 338.

гўлярня dial. for гуральня, q. v.

гўляш 1. Wd. гўляш, SovUk. гўляш 'gulasch', ModUk.; BRu., Ru. *гўляш* (since 1934), Po. *gulasz*, etc. — Deriv. *гўляшканона 'польова кўляш'* (Горбач 6, 7). — Subst. *національна страва з яловичини в мадяріа*, Орел 1, 237.

From Hg. *gulyás* 'ts', Гнатюк ЕЗб. 30, 338; according to РССтоцький 4, 214, Wd. *гўляш* comes from ModHG. *Gulasch* 'ts'; inconvincible.

гўляш 2. see гўля 2.

гўль-гўль (in the children's language:) 'turkey', first recorded in the XX c. (Горбач 12, 2). — Subst. *індик*.

Derived from imitative interj. *гўль!* — a variant of *голь!*, q. v.

гўльден, SovUk. гўльден 'gulden (old Dutch and Austro-Hungarian coin), florin', ModUk.; BRu. *гўльдэн*, Ru. *гўль-*

ден, Po. *gulden*, etc. — Subst. *рінський, золоті монети в Голляндії, в колишній Австрії й Німеччині*, Орел 1, 237.

From ModHG. *Gulden* 'ts', РССтоцький 4, 230.

гўлька : гўля 1.

гўма, SovUk. гўма 'gum, rubber', MUK. гумю Gsg. (гумь 1577), BRu. *гўма*, Ru. *гўмма* (since 1875), Po. *guma*, etc. — Deriv. *гумова, гумовий*, Wd. *гумовітк*; see also *гумі*. — Subst. *застійлий сік деяких рослин*, Орел 1, 237.

From Lat. *gummi* > LLat. *gumma* 'viscid substance'.

гумі-, SovUk. гумі- first part of compounds: 'gummi-' as e. g. *гумі- арабік, -гўма, -лік, -лістика*, etc., ModUk., known to all other Sl.

From Lat. *gummi*-, see the preceding entry.

гумно Wd. 'shit, excrement', first recorded in the XX c. (Горбач 10, 15); Po. *gówno*, for other Sl. see *гівно*. — Deriv. *гумняж* (Горбач 8, 38).

From Po. *gówno* 'ts' with emotional-expressive function, cf. Горбач, l.c.; see *гівно*.

гумоза see гўма.

гумуля SoCr. 'cheese', first recorded in the XX c. (: гумуля сира, Гнатюк ЕЗб. 30, 338). — Subst. *будз*.

From Hg. *gutomuła* 'ts', Гнатюк, l. c.

гўнар SoCr. 'gander', first recorded in the XX c. (Гнатюк, ЕЗб. 30, 338). — Subst. *гуцак*.

From Hg. *gundár* 'ts', Гнатюк, l. c.

гўраль Wd. 'stick', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 170). — Subst. *палка, дрючок, ломана*.

From Po. *góral* (: *góra*) 'mountainer' with specialized meaning.

гуральня, SovUk. гура́льня, Wd. also горальня, горальня, гуля́рня (Житомирщина, Лисенко Сл. 18) 'brewery', ModUk.; Po. *gorzalnia, gorzelnia*. — Deriv. Wd. *гуральник*. — Subst. *горьлчаный завод*, Бойків 126.

From Po. *gorzalnia* 'ts', Richhardt 117, Горбач 10, 17; Uk. *y* in *гуральня* goes back to *o* (: *горальня*) in a pre-stressed syllable.

гургу́ла, гургу́ля, горго́ля Wd. 'wart; 'knot (in a tree, wood'), [toel-cap]', first recorded in the XX c. (Верхратський 2, 408). — Deriv. *гургу́лиця*, (арго:) *гургу́ль 'ояк, жан-дарм, похлі́пати'* (Горбач 0, 40), *гурго́лястий*; FN. *Гургу́ла, Гургу́ця*; GN. *Гургу́лат* (Желеховський 1, 170). — Subst. *сук; бородавка, носок чобота*, Бойків 126.

From Rm. *gurgui* 'ts', Шелудько 2, Горбач, l. c., Cioganescu 385.

гурма́н 'gourmand, glutton', ModUk.; BRu., Ru. *гурма́н* (since 1934), etc. — Subst. *смаку́н (що любить добре поїсти й розуміється на стравах)*, ласу́н, Орел 1, 237.

From Fr. *gourmand* 'ts', Орел, l. c.

гурме́т 'curb-chain', ModUk. only. — Subst. *сталевий ланцюжок на ینзвдеках верхових коней, що проходить по́від спідню щелепу; рід годинникового ланцюжка*, Бойків 126.

From Fr. *gourmette* 'ts'.

гурт Wd. 'belt', first recorded in the XX c. (Рудницький 3, 126). — Deriv. *гуртик* (Стрий). — Subst. *пояс*.

From ModHG. *Gurt* 'ts', РССтоцький 4, 207.

гус 'founding, casting, moulding', ModUk. — Subst. *процес виливання влитого з руді металю; стоп металю*, Бойків 126.

From ModHG. *Guss* 'ts'.

густ, SovUk. густ 'taste', ModUk.; Po. *gust*. — Deriv. *густовний*. — Subst. *смак; розуміння (красі, напр.)*, Бойків 126.

From Lat. *gustus* 'ts'.

Густав PN. 'Gustavus', ModUk.; Po. *Gustaw*.

From Sw. *Gustaf* 'ts', the first element being of uncertain origin, the second meaning 'staff', Klein 1, 688.

гуталі́на, SovUk. гуталін 'shoe polish, boot cream', ModUk.; BRu. *гуталін*, Ru. *гуталін*. — Subst. *масті́ло на ре́мні́, Бойків 126; на́ста до чере́вків*.

Deriv. from Fr. *goutte* 'drop (of liquid)'.

гутапéрча, SovUk. гутапéрча 'guttapercha', ModUk.; BRu. *гутапéрча*, Ru. *гуттанéрча* (since 1863), Po. *gutaperka*, etc. — Deriv. *гутапéрчовий*. — Subst. *засохлий сік особливої малійської рослини, червонувата або жовтувата тягуча ма́са, вживана на кліші, гребні, зубні плэмби, на ізоляцію електричних пристро́їв, тощо*, Бойків 126.

From E. *guttapercha* 'ts', the ultimate source being Malayan: *getah* 'glue, tar', and *pertjah* 'type of tree', Орел 1, 237, Klein 1, 689.

гут l. Wd. 'good', first recorded in the XX c. (РССтоцький 4, 221). — Subst. *добрий, добре*.

From ModHG. *gut* 'ts', РССтоцький, l. c.

гуг 2. AmUk. 'good', first recorded in the XX c. (JBR.). — Deriv. *гугт-баї*, *-дэй*, *-лак*, *-мону[к]*, *-найт*, *-маїм* (Білаш 225). — Subst. *дóбрий*; *дóбре*.

From E. *good* 'ts', with a devoiced final *-d*.

гута Wd. (Нижне Подністров'я, Дзєндзелівський ДБю-легень 6, 42), гутея 'Cydonia vulgaris: quince', first recorded in the XIX c. (гутея: Желеховський 1, 170). — Ru. *гумей*. — Subst. *айва*.

From Rm. *gutui[e]* 'ts', Шелудько 2, 133, Vrabie 147, the ultimate source being Lat. **cottaneus*, Cioranescu 386; Ru. *гумей* apparently from Uk. *гумей*.

гутенбєрївка (argot:) 'illegal, clandestine printery', first recorded in the XX c. (Горбач 0, 12). — Subst. *само-рїбна*, *підпільна друкарня*.

Artificially formed from the name of Johann Gutenberg (1397 - 1468), G. printer, generally considered to be the first European printer.

гутея Wd. see гута.

гутуля dial. 'Cidonia vulgaris: quince' (Добруджа), first recorded in the XX c. (Горбач 11, 7). — Subst. *айва*.

From Rm. *gutui* 'ts', Горбач, l. c., Cioranescu 386; see also гута, гутея.

гутурай, also бутурай, -ак, -ачка SoCr. 'catarrh, cold', first recorded in the XX c. (Дзєндзелівський 148 with map). — Subst. *нежит[ь]*.

From Rm. *guturai* 'ts', Дзєндзелівський, l. c.; for etymology see the following entry.

гутуральний 'guttural', ModUk.; Ru. *гумтуральный*. — Deriv. *гугурали*. — Subst. *гортанный*, *придыховий*, Орел 1, 238.

From Lat. *gutturālis* 'ts', Skeat 255.

гущаи SoCr. 'to titillate, tickle', first recorded in the XX c. (Гнатюк Е36. 30). — Subst. *доскотамі*.

Origin obscure.

гуцьок dial. see гудз[ь].

гуш, гуса 'goiter; gizzard, crop (of a bird)', first recorded in the XIX c. (Желеховський 1, 170). — Deriv. *гушуватий*. — Subst. *наріст на мілі*.

From Rm. *gușă* 'ts', Miklosich 81, Шелудько 2, 131, (extensively:) Vrabie 147.

гуша see гуш.

гушкір Wd., also гуштір, гүшір (SoCr., Дзєндзелівський 148 with map) 'catarrh, cold', first recorded in the XIX c. (Желеховський 170); Бу. *гушпер*. — Subst. *не-жит[ь]*.

From Rm. *gușter* 'ts', PCСтоцький Slavia 5, 41, Vincenz 2, Дзєндзелівський, l. c., Vrabie 147; yet, according to Георгиев 297, the Rm. word comes from Sl. and in Sl. it is a blending of **jāster* — **pъ* — **gujā* 'snake'; inconvincible.

гушпан dial. for бұкшпан, Makowiecki 68, see s. v.

гуштир see гушкір.

гүшір see гушкір.

гюйс, SovUk. гюйс 'jack-staff', ModUk.; BRu. *юйс*, Ru. *юйс* (since 1803). — Deriv. *гюйс-шток*. — Subst. *прапор особливої розвістки, який підіймають на військових суднах першого і другого рангу, коли вони стоять на якорі*, Ляхін 173; *вишова щогелка*, Степановський 107.

From Du. *geus* 'ts', Meulen 67, Vasmer² 1, 479, АкСл. 3, 508, Лъохін, l. с.

гя[в]ѹр, SovUk. гяѹр 'giaour', МУк. краурове (1644 - 1646), съ гаурами (XVII с.); BRu. Ru. *гяѹр* (since 1803), Ву. *гяур*, Ро. *giaur*, etc. — Subst. *поганин, невіра, невірний, немохаммеданин* (назва в мохаммеданів для всіх людей не мохаммеданської віри), Орел 1, 238.

From Tk.-Osm. *giaur* (< Pers. *gäbr*) 'ts', the ultimate source being Ar. *kāfir* 'unbeliever, infidel', Lokotsch 50, Kluge - Götze 206, Vasmer² 1, 480, Тимченко 637, АкСл. 3, 508, Орел, l. с., Лъохін 173, а. о.

гыргы, SovUk. гірги (=r'ірги, cf. Сулм. 176) see гар-гóші.

гыца dial. (in the children's language) 'swine', first recorded in the XX с. (Горбач 12, 7. — Subst. *свиня*).

According to Горбач, l. с., it comes from *кучь-кучь!*; doubtful; more persuasive is its derivation from *кыца*, see кит.

CORRIGENDA ET ADDENDA

TWO EDITIONS
OF THIS ETYMOLOGICAL DICTIONARY

The first five Parts of this dictionary (pp. 1-480) were published successively in 1962 - 1966 in Winnipeg. Late in 1966 they were reprinted in a second revised edition, with some mistakes corrected and various other improvements introduced. After Part 10 appeared Parts 6-10 will be republished in a similar second edition (pp.481-894) and so on until the whole work has appeared and has been revised.

In comparing the two editions of Parts 1 - 5 a considerable number of changes becomes evident. According to Iraida Gerus-Tarnawecky (cf. Die Welt der Slaven, Jahrgang XIII, Heft 3, Otto Harrassowitz, Wiesbaden 1968, pp.330-336) the following improvements were introduced in the second revised edition of Parts 1-5:

- 1) Deletion of words caused by insertion of new words or new authors.
- 2) Supplement to the material by additional appellatives or names.
- 3) Addition of a new bibliography.
- 4) Synchronization of some abbreviations.
- 5) Corrections of actual errors and shortcomings:
 - a) correction of mistakes in alphabetical order;
 - b) transposition of words and entries;
 - c) correction of accents;
 - d) orthographical corrections;
 - e) correction of misprints.
- 6) Other changes.

1. Deletion of words caused by insertion of new words or new authors

For technical reasons words, sentences or authors were omitted from some entries, and new more important material was added. For example, in the new edition the following words were left out:

рисунок, abbr. (4); borrowed (17); also (19); 'а', 'b' (20); Ужгород (29); Вук. (33); Vasmer (37); of the name (37); borrowed (42); from (45); -ання (45); — (46); істор. (50); рынок (52); Величко (55); field (58); dial. (Львів); РСФСРський (61); fish, bag (62); баник; сирник (66); розбавлений (67); Wd. also (73); Sadnik-Aitzetmüller (83); Тимченко (83, 99, 117); arch., дедя, Опо! (88); барах, бам! (95); базікати (102); Бенько (103); An o.p. interj. (103); trouble; disturb (104); only, also (105); Березняк (110); illness (117); corn-flower (140); йолоп (157); Богуш (159); Кузеля (163); also (165); 1736 (169); Під- (175); на борони (Ісл. плн. Іг.) (176); and comp. (209); re other explanation (218); dial. (219); to hatch (219); в золота и сребра (267); sie also бузько (270); АкСл. І, 733 (288); Babylon (288); Вакаренко (295); Варенко (312); Андрушшин-Крет (321); Бойків (344); верем'я (352); Ru. вес (368).

2. Supplement to the material by additional appellatives or names

The revised edition was augmented with considerable amount of new material mainly in the sphere of derivatives. Also new entries were added here and there (e.g. бєльфер, борушкатиє, etc.).

The respective material might be categorized into two groups: (1) appellatives and (2) proper names.

To the first belong the following words:

агакало (7); абєтло (13); валькір (19); агняне (23); ОPr. бhe. бобняти (45); боюрка, боюрок (55); буклак (58); балагульщина (61); баламут 1587 (62); бурбіл (63); балмущ, бамущ; каша (66); бандурник (72); бєнькєт (73); банувати (74); барахівка (78); бутєра, бетяр; батюки, батюцький; бадя, -дьо; батія, батхія (88); бай; баник (*гьб-ап-ікь) 'слоеная лепешка' (93); вєіар (95); *bedro (96); бєкєш, бєкєч (99); бєльфер (102); бєнєра (103); бєнтєжик (104); бич (118); бі-ви, бі-пей (127); бісмут (139); білаватий, -ил (140); бріця, бріний (171); провєрчувальний апарєт (174); борушкатиє (борушкатиє)-варієнт від борушкатиє (201); ботєнь (179); брона (192); бренд-маїстер, -маїстер (193); бриндуватиє (201); бриснувати (209); брит, бритєнєц — брит, бритєнєц (212); бриснувати; обріяти (217); буйний (244); бульмани (252); бумбєк (254); обуржуазитись, -зюватися, -знєня, -зювання (260); бурмь; бурмєситє (264); бучний (280); ваворити (287); вєрга (314); вєрєтї (316); вєрєшчєк (318); вєрхєл, вєрхєла вєрхєлїти; вєрчєтї (320); вєцєватї, вєцєватї (329); вєдєла (331); бєнєра (вєнєрїчєна нєдєга) (344); вєрєні (352); вєрєвєб (356); вєрплєт (367); вєсєнти (368); вивихнути : вихати (382).

The second group comprises the following names:

Бакуменко, Бакович (4); Апоніон (8); Акуленко (15); Базарко (52); Балагур, Балагура; Бєлаш (61); Балюк (67); Баріцький, Барич (81); Бартоломій (83); Батіцький, Батич (86); Бацєла, Бацєла, Бацєла (90); Баштовий, Бахтінський (92); Бєвєєнко, Бєвєєнко, Бєвєєнко (95); Бєлбєс, Бєлбєсївка (102); Бєнєш (103); Підбєрїаї (110); Бєндєга (122); Божєдєн (159); Мєйборєда (175); Бєрєнїєлєва (176); Брєйтєвський (190); Брїтанїа, Брїтанїа (212); Забєуга (231); Бурдєчєно (259); Буркївєц (268); Бєкарїв, Бєкарїюк, Бєкарїєнко (295); Вакула, Вакулєнко, Вакулєвський (296); Варєнїця (312); Вархєломїй, Вархєла (319); Васїльєвє (322); Вуг (383).

3. Addition of a new bibliography

As to every type of research, it also happened to this work that now and then some bibliographical data were overlooked, all the more that new works dealing with etymology were published in the meantime. The author carefully watched for both new and previously not accessible linguistic literature. Thus, the articles of the following scholars were utilized in this new edition: an article by Ruberovskij in the *Leksykologichnyi Buletin'* (13); by Akulenko in the *Naukovij Zbirnyk Potєbni* (45); by Hnatuk in the *Etnografichnij Zbirnyk NTSh* (63, 331); by Marusenko in the *Leksykologichnyi Buletin'* (117); an article by Velyhorskij in the *Ridna Mova* (352); by Rudnyckij in the *Sučasnist'* (359); by Verchatskij in the *Etnografichnij Zbirnyk* (29); articles by Halas and others authors in the *Ukrains'ka mova v shkoli* (now *Ukrains'ka mova i literatura v shkoli*) (102, 117); an article by Zakrevska in the *Doslїdzenня i materїal'y z ukrains'koi movy* (252, 286); by Tereshko in a work on Ukrainian dialectology and onomastics (254); by Lysenko in the *Leksykologichnyi Buletin'* (368); by Wojcenko in the *Word on Guard* (160); by Babkin in the *Voprosy jazykoznavnija* (255); by Balezkyj in the *Studia Slavica* (66, 99, 99); by Shevelov (Sherech) in the *Zeitschrift für slavische Philologie* (105); other additions were: Kiparsky, *Slavic and East European Journal* (69, 158, 268); Jaszcun, *Onomastica UVAN* (202); Schwytzer, *Kuhn's Zeitschrift* (20); Hüttl-Worth, *Annals of Ukrainian Academy of Arts and Sciences in U.S.* (29, 42, 73, 117, 246); Aalto, *Neu-philologische Mitteilungen* (77); Papp-Kiss, *Studia Slavica* (91); Unbegeun, *Annals of Ukrainian Academy of Arts and Sciences in the U.S.* (165); Jakobson, *Word* (270, 276); Nemeth, *Onomastica UVAN* (165); Buescu, *Orbis* (91); Altbauer, *Annals of Ukrainian Academy of Arts and Sciences in the U.S.* (288); Schall, *Indogermanische Forschungen* (114); Saglio, *Revue Internationale d'Onomastique* (114); Knobloch, *Kratylos* (218, 352); Lehr-Splawinski, *Vaillant Festschrift* (219); Vaillant, *Slavia* (306).

Furthermore, the new edition of the dictionary was supplemented with material from monographical works such as:

Shevelov's *A Prehistory of Slavic* (45, 109, 135, 155, 160, 186, 196, 321, 326, 349); on a terminology of family kinship in Russian language by

Trubačev (45); the similar work with regard to Ukrainian language by Burachok (45); a work by Rohal on Ukrainian prepositions (36, 55, 257); Horbach's dialectal and argo articles (127, 179, 184); a work of R. S. Stocky about Slavs and Teutons (134); Ohonovsky's work concerning Ukrainian grammar (149); the dissertation by Nakonechna about the terminology of Ukrainian everyday life (157, 184); Vaszcenko's book on history and geography of words (217, 264); Popov's etymological studies (62, 111, 221, 258); Metropolitan Ilarion's *Pre-Christian Beliefs of Ukrainian People* (337); Deyna's dialectology of Tarnopol district (17); Kiparsky's work on Russian stress (30, 286); the monograph by Falk on the word *bee* (94), and others.

Finally, the following etymological and other dictionaries should be mentioned here: Polissian dictionary by Lysenko (90); Ukrainian dictionary of words from other languages by Orel (282); historical dictionary of Ukrainian language by Tymchenko (99); Russian etymological dictionary by Vasmer (157); etymological dictionary of Czech language by Machek (96); Rumanian etymological dictionary by Cioranescu (11, 19, 26, 55, 66, 163, 190, 254, 275); linguistic dictionary by Knobloch (18).

4. Synchronization of some abbreviations

In order to improve his abbreviation system the author synchronized some of the abbreviations:

Hb. instead of Heb. (4, 8, 10, 22, 69, 84, 90, 95); Yi. for Yid. (9); G. in place of Germ. (6, 9, 24, 59); Meillet Et. for Meillet Etudes (161); Mikkola in place of Mikkola Ural. Gr. (94); f/o instead of folketymological (95); Kopečny instead of E. Kopečny (117).

5. Corrections of actual errors and shortcomings

a) Correction of mistakes in alphabetical order:

In the first edition of the dictionary the correct alphabetical order in a few instances was overlooked. However, this was noticed and properly corrected. For example, the entry *блѣхнути* from p. 151 was transferred to p. 154; the entry *блѣх* from p. 152 to p. 151; the entry *бѣтѣбѣ* from p. 183 to p. 184; the entry *бѣтва* from p. 183 to p. 182; *бѣтѣ* and *бѣтелѣв* from p. 184 was transferred to p. 183, and the entry *василѣк* from p. 323 to p. 322.

b) Transposition of words and entries:

While comparing both editions of the dictionary one can notice a correction of word order in some cases. Under the entry *абцадѣло* the chronology now follows the English equivalent (2). The word order was also changed for the derivatives under the entry *Борѣс* (173).

c) Correction of stresses:

Attention should be drawn to several changes in the stress on some words. For instance, in the word *спинѣ* the accent was removed to another

syllable *спинѣ* (127); from *Братко* to *Братко* (195) or from *поташѣ* to *поташѣ* (234).

Accents were given in the following words: *абѣт* (1); *абсолютѣм* (4); *авторѣт* (6); *письменѣнѣ* (7); *принѣймѣ* (11); *бузѣнѣ* (52); *ѣлоп* (95); *-ѣ* (196); *мѣста* (260); *валѣнѣнѣ* (303).

Finally, there are cases in which accentmarks were removed, for example, in the name *Апоѣнѣ* (28) one mark was removed; and *Дѣже* (117) and *ви* (126) were left without accents.

d) Orthographical corrections:

There were relatively few errors, yet one may notice several minor orthographical corrections in Ukrainian and other languages such as, *occur* instead of *occurs* (1); *wooded* instead of *wooden* (55); *jocose* instead of *jokose* (68, 78); *bulletin* instead of *bulletin* (282); *стоѣлѣтна* for *стоѣлѣтна* (8); *арѣст* for *арѣст* (4).

e) Correction of misprints:

Our review would not be complete if we fail to mention misprints, which occur in the process of printing of every book, all the more in the printing of an etymological dictionary. In the new edition we see a number of corrections of that kind. We would like to illustrate majority of them here. The larger portion includes the transposition of addition of punctuation marks: The punctuation marks were put in the abbreviation ЗНТШ. (9, 12, 42, 60, 61, 66, 89, 90); РМ. I; (12, 60); ЕУ. 2, (2); УЗЕ. I (32); УРЕ. I (38); УМШ. (105); РСНС. (246); ОС. (24); Мл. (81); РР. (70, 71, 82); LLat. (148); 190, a.o. (324).

Corrected: (?) Vasmer 1, 2), for (?) Vasmer 1, 2), (3); (since 1720 for (since 1720) — (4); Vasmer 1, 5), for (Vasmer 1, 5) (9); Po. adresa for Po. adres (12); Gk. alabastro for Gk. alavastro (18); 9—10 for 9 (19); (lit. 'daughter of wind' — *ánemos*) for (lit. 'daughter of wind': *ánemos*) (25); Ru. 'ts', Vasmer 1, 19, for Ru. 'ts' (Vasmer 1, 19) (26); ESL for SL (27); IE **bā for IE. **bhā (45); Pokorny 105—106 for Pokorny 113 (45); Pušariu 14—15 for Pušariu 15 (55); Tu. for Tk. (59); Altbauer JP. 17, 47—49 for Altbauer JP. 17, 47—49 and AUA. 8, 118 (61); Ru. for Bu. (73); slavonice for slavonice (83); first recorded in the XIVc. for first recorded in the XIXc. (89); Brno for Opava (117); Walde-Hoffman for Walde-Hoffmann (94, 95); Pokorny 105—106 for Pokorny 106 (93); baš, see башка for баш, башка (91); Po. beretka for Po. beret (112); Gk. byrsa for Gk. byrsa (138); Uk. BRu. Ru. for Uk. BRu., Ru. ts (143); Cz. blivati for Cz. bliti (150); Bu. българинѣ SC. búgárin, Po. bulgar for Bu. българин SC. búgarin, Po. Bulgar (164); **bherk- : **bherk-, for **bherk- : **bherk- (203); BRu. Ru. ts for Ru. ts (193); seems to be for is (254); XVI for XV (183); 'cucumber' for 'borage' (268); 'little (skin) bag' for 'little (skin)-bag' (282); Ekblom ZsPh. for Ekblom ZsPh. (403); the ultimate source is *вѣлох* for that of *вѣлох* (299); instead of Рудѣнѣнѣ, ЖѣЗ., 9,— Рудѣнѣнѣ ЖѣЗ. 9, (22); instead of (Остр. св.) — (XI c. Остр. св.) (33);

Огоновський I, 213 Огоновський 213 (44); обалдіння for опалдіння (64); Шелудько 2 for Шелудько 1 (87); б́аник див. б́алмує for б́аник див. б́а́ти (72); бенкѣтник, бенкѣтний, бенкетувати for банкѣтник, банкѣтний, банкетувати (73); частина for частинна (122); б́оравий instead of б́орво (178); б́ухша instead of б́укша (248); Буйня́к instead of Буйн (243); Gsg. а' я́стя for Gsg. б' я́стя (284); Gk. Ва́ál for Gk. Ва́ál (286); and finally the origin of the word бюджет was corrected; it is derived not from Fr. bulletin, but from E. budget (282).

6. Other changes

Of the other changes, made in the new edition of the dictionary, the following should be mentioned:

Correction of chronological data: for instance, in the entry б́ачити (90) Vasmer's etymology of the Астраха́нь was replaced by a more persuasive one by Vernadsky. The etymology of the word ба́ба (45) was supplemented with material from other authors. Under the entry ба́йстер, байстрю́к the etymology recently put forward by Popov, was mentioned. Jakobson's etymology of the word балагу́ла on p. 61 was added, as a more convincing one. Corrections also were made under the entry бандж́б. On p. 138 the explanation of the word б́иржа was modified, and additional etymology by Horbach was inserted into the entry бот́я. The etymology by Brückner on p. 190 was replaced by that of Cioranescu. New explanations were added to the entries бруд and бумáга, and on p. 266 the etymology of the word бурундю́к was changed. Explanations of such words as б́уєел, бутко́л, бушл́ат was also supplemented by new material. Furthermore, the English equivalent was given for the word б́однар; the origin of the word бу́цента́вр was explained more extensively. The entry варх́ола, варх́обли́ти was joined with Варфоло́мій. The abbreviations Germ. was changed for Teut. (2, 83), and Germ. for MHG (7).

CORRECTIONS AND ADDITIONS

а
for Lsg.read:Ablative sg.

абр́ю!
delete: see s.v.

аву́пп!
delete: see s.v.

адр́е́са
for Po. read: Po.dial.

ал/ъ/х́імія
for MidHG. read: MHG.

а́нти
for Got. read: Goth.; Trubačev's doubts re the correspondence of Antae and *ukrajinjane, cf. Эт. (1965) 383, seem totally unfounded.

а́по!
delete asterisk * before apa.

арка́н
for Tk.-Tt. read: Tk-Tt.(perhaps via Rm.)

а́рмія
for ModHG. read: ModHG. Armee (via Po.armia).

арнау́т/ка/
for 'Albanian' read: perhaps via Rm.(or Moldavian).

архіте́кт
for XVI-XVIII c. read: XIV-XVIII c.

арша́к

after Miklosich 226 add: Sulan, Slavica 4,131-137.

а́ршиця

change to: а́ршиця

астроно́м

after MUK. add: астроно́мія,

ат

for wanting add: first occurrence XVI c.

ата́ка

after 'ts' add: (at least in Wd.)

а́фин/а/

after also add: га́фина, я́фони, я́фира.

аціба́!

before interj. add: dial also аціба, ціба.

ацю́!

before interj. add: Lk., Bk. also аць!

а́ще

after MUK. add: first occurrence in SoCr.: XVI c.

ба́ба

before etc.; FN add: ба́бити.

баба́йка

after entry add: also бабо́й.

ба́брати

for Ht. pagrāh read: paprāhh- / paprāi-.

бага́кати

add at the end: a similar formation is Bk. беге́кати

ба́гор

add after (SoCr.; also Lk. and Bk.)

баде́ня, бадон́я, бадун́я

according to Горбач, Суч.23, I22, those words are connected with badja 'tub'; unconvincing.

бади́лина

after collect. add: Wd. also баді́ло.

бадьо́рий

according to Shevelov, Language 44,865, the word is not a borrowing from SoRu. ("the area of the word in Ukrainian is too broad for that"), but from BRu.

базі́кати

for only read: Ru.dial. бази́кати.

базні́к

after entry add: Wd.also баз ; for wanting in other Sl. read: here: Bu.dial. базани́к /Кравчук Вд.4, I968, I25/.

базы́!

for demin. read: dim.; after 144 add semicolon ;

байда́к

for Байдаково́ read: Байдако́во.

ба́йсак

add at the end: cf.also Рудницький ЗНТШ. I77,85.

ба́йстер

after Ru. add (from Uk.)

байта́ла

according to Горбач Суч.23 the word comes from Rm. budala or even from Hg. buta, butacska; Inconvincible.

бакалі́я

after entry add: (rarely:) бака́лія ; instead of Tk. bakkal read: Tk. bakkaliye.

бака́н

for XIX c. read: XVIII c.

ба́кса, бакса́лка 'box'

new entry on p.59: the words were borrowed from E. in the XX c., cf. Рудницький ЗНТШ.177,85-87.

Балакла́ва

for 'fish-market' read: 'fishing ground'.

ба́лта

after (Hc. add: and SoCp.); after 'axe' add: (perhaps via Hg.mediation).

балца́нка

for Wd.read: dial.; at the end add: Ващенко 8.

бальза́м

after balsamon add: (via Western mediation, Fr.-ModHG.-Po.).

бамбе́тель

for Bankbett read: Bankbettl, see Kiparsky SEEJ.7,209.

бамбу́ла

according to Shevelov, Language 44,866, "the word most plausibly is a slang formation with the root bab(a) 'grandmother', suffix -ul(a) and an 'argot-infix' -m-".

бамбу́ра

according to Shevelov this word was formed similarly to бамбу́ла, see the preceding entry; yet, Kiparsky, SEEJ.7,209, derives it from Bu.

ба́нда : банди́т

according to Кравчук ВЯ.4(1968),126, It.word comes from bandire 'to ban'; doubtful.

бандоле́т

according to Shevelov, Language 44,866, the word comes from It, not Fr.; no documentation for this hypothesis is offered.

бара́к

add at the end: Wd. бара́ка comes from ModHG.Barracke and not from Po.barak as assumed by Shevelov, Language 44,860.

барба́ра

add at the end: some etymologists derive this word directly from Po. barbara 'ts' (< Barbara) like baška 'wooden hammer', Uk. вандо etc, cf. Кравчук ВЯ.4(1968),126, Горбач Суч.23,122.

ба́рда; барди́га

according to Кравчук ВЯ. 4(1968),126, ба́рда, барди́га go back to Po.partyka, Cz.,Slk. parteka 'slice of bread'.

бардади́м

new entry: бардади́м see берна́рдин.

барли́г

for: з барлогу read: в барлогу.

бас

for this entry read: бас1.; insert new entry: бас 2.= бас.

ба́ский

for only read: Ru. ба́ский, баско́й.

бахма́т

add at the end: Menges Čyževs'kyj Festschrift 187-188 (from the name Mahmād).

бац

before Wd. insert: ба́ца, ба́ча.

башло́вка

add at the end: some linguists derive it from Tk.bas]-headed, knobbed', cf. Shevelov, Language 44,865, Кравчук ВЯ.4(1968),126, the latter admitting suffix -ovka without ikannja.

без

for PS. *bezъ read: PS. *bez/ъ/; the *bezъ form is confirmed by UK. dial. бѣзъ.

бей

for Tk. бей read: Tk.-Osm. bey.

бекѣша

add at the end: cf. also Kiss ЭтимИссл. 4,48-52.

белѣй

for Wd. read: Wd.(Lk.).

Белз

dial. development of *bьlzъ, as well as parallel forms вѣлет; вѣлот, Вѣлес; Вѣлоо deserve much more study and attention than Shevelov's remarks in Language 44, 868.

бенефіо

for актора read: актѡра.

бервенѡ

for OES. бьрвьно (Остр.ев. XI с.) read: бьрвьно, брьвьно...

бердѣш

after o.a. change the phrase to: is possible because of Po. berdysz (with a secondary switch of stress); unconvincingly Shevelov, Language 44,871; cf. also Кравчук ВЯ. 4(1968),126.

бѣрег, бѣриг

after Hc. add: and SoCp.; after Bu. add: бряг.

беркиць!

add at the end: cf. Cz. brkati 'to stumble', Shevelov, Language 44,865.

бернардѣн

add at the end: cf. also Kiparsky SEEJ.8,218 and Рудницкий ЗНТШ. I77,85.

берфѣла

for Wd.(Cp.) read: Wd.(Hc.); add at the end:(extensively:)Кравчук ВЯ. 4(1968),126-127.

бѣскид

for Thracian read: Thracian; for Jokl SKUnters.read: Jokl LKUnters.

бѣстіа

correct: Ru. since the XVIII c. insted: 1847.

бзик

for Tobanus:badfly read: Tabanus:gadfly.

бѣда

for вѣсъ read: вѣхъ ; for бѣда read: бѣда.

бѣлий

for бѣо read: бѣо.

бѣля

add at the end: less persuasive is its etymology: *obъ-dlѣ advanced by Trubačev in Эт.(1965) 383.

бѣржа

according to Shevelov, Language 44,867, it is "a rather difficult case. It should have come from Russian, where it seems to have been attested from 1705... But at that time Western z (as in Ger. Börse) was no longer rendered by ѣ, nor ѣ by i. The word seems to be based on Mlat. byrsa, but the channels of its penetration are unclear". In view of the above our etymology given on p.138 of this dictionary is valid.

благати

add at the end: less persuasive is its derivation from Po. blagać suggested by Shevelov in Language 44,861: it is -in his opinion-"not a MUK, neologism of the seventeenth century (140), but a borrowing from Polish which got it from Czech".

блідий

for Alb. blerónj read: blerój.

блѡхѡ; блѡщѡця

for *bl̥x-ьk-ica read: **blus-ik-ĩkā; Cz. ploštica cited in this connection by Kiparsky, SEJ.8,218, did not belong here originally; it seems to be a f/e. neologism based on ploský 'flat', cf. Machek 377.

блѡвати

drop: OCS. bljuvati.

блѡха

against Кравчук ВЯ. 4(1968),127, Wd. блѡха seems to be prior and блѡха posterior in Uk.

бѡвѡн

at the end (before a.o.) insert: Deeters IF.61,329.

бѡвѡдур

add at the end: less persuasive is its explanation by Shevelov, Language 44,863, as a blend of бѡвѡн and дурѡнь because of its meaning of both words.

бѡвѡн

drop: Wd.

бѡг

for Av. bagā 'lord, god' read: Av. bagā 'share, fortune'.

бѡлѡтѡ

for Sl. blatŏ read: bláto.

бѡндѡр

for UpSo. behnaŕ read: betnar.

бѡрѡдѡ

for Lat. barda read: barba.

бѡрѡнѡ

for Slk. brána read: brány.

бѡрошно

for *borsŭno read: *bors-j-ŭno.

бѡрсѡти

add at the end: according to Trubačev Зт. (1965)383, the word is connected with бросѡти, q.v.

бѡрт.

for бѡрт — мехѡник read: бѡрт-мехѡник.

бѡснѡя

for Northern read: South-central, cf. Magner GL.7,162.

бѡтѡк

add at the end: another possible explanation (from Rm. butuc) is suggested by Кравчук ВЯ. 4(1968),127-128; yet, his assumption of Wd. -o/-y- interchange in unstressed syllables ("ukannja") requires additional linguistic documentation with regard to бѡтѡк; бутѡк.

бѡтѡ

add after 6,40: and Чѡрномѡрщина.

бѡрай

less persuasive is its derivation from Rm. braiu 'ts', suggested by Кравчук ВЯ. 4(1968),128.

бѡрак

for MidLoG. read: MLoG.

бѡрѡхѡти

for Latv. brēzu, brēkt read: brēkt, brēcu.

бѡризѡстѡй

another explanation (from Rm. breaaz) is advanced by Кравчук ВЯ. 4(1968),128-129.

бѡрѡця

for only read: Ru. брѡца, Bu. брѡца.

бѡрѡч

add at the end: cf. also Рудницѡкий НаукѡЗап УВУ. 2,44.

брокат

after Vasmer 1,125 add; **Кравчук ВЯ.** 4(1968),126.

броня

for Ru.(at the end of the third line)read:Bu.; for OP.
read: OПо.

брѣска

Shevelov's "hypothetical form" +breskva (cf.Language 44,861) is not entirely hypothetical in view of Uk.
dial. **брѣска**(cf.EDUL.1,217).

брѣтати

for Vaillant RES.229 read: Vaillant RES 22,9.

брунѣка

after Ku.dial.**брунѣть** add: Bu. **брунка** 'ts'.

буждегарня

add at the end: according to **Кравчук ВЯ.** 4(1968),129,
it derives from Rm.**bujdā**, **bujdeučā**, **bujducā**, **bujdeulā** with
Sl. suffix **-arnja**.

буженіна

add at the end: according to **Кравчук ВЯ.** 4(1968),129,
it derives from **будити** (***ob-qditi**) 'to smoke'.

буз

after ****bhāg-** add: - ****bhāg-** .

буза 2.

according to Shevelov,Language 44,867, the word is
identical with **буза I**.

бузидган

for **залізна** read: **залізна**.

буй

for DCS. read: OCS.; in the E.translation add: dial.
also 'big,huge'.

буквар

for Bg. read: Bu.; and for XII c.: X c.

бундѣчний

add at the end:according to Shevelov,Language 44,864,
the word is also known with **-а-** (**бундѣчитися**
'to strut') and goes back to **будяк** 'thistle' which
'in Ukrainian folklore /is/ a symbol of unfounded but
pricking arrogance"; it is formed with an argot-infix
-n-;the form with **-уѣнуј** is a blend with **индик** 'turkey'!

бурдѣль

add at the end of the first line: Wd.also 'poor house'!

бурѣки

According to Shevelov,Language 44,865, it comes from
Tk.(Crimean?); no further evidence is offered by this
critic.

буркѣт

Wd. **буркѣт** in the meaning 'eagle' belongs perhaps
to **буркати** 'to grumble' and is synonymous to **буркѣн**.

бутѣн

add at the beginning::An artificial neologism derived
from... (cf. to this Magner GL,7,172).

вадрѣ

add at the end: Shevelov,Language 44,865, and **Крав-**
чук ВЯ. 4(1968),129-130.

вай!

according to Shevelov,Language 44,865; "geographic-
ally" this word is used "far from the area of direct
Rm.influences" (not exactly: it is known to Hc.,Bk. and
other Wd.,JBR.), "phonetically,it may be a regular de-
velopment of **aj**"; "culturally",it might be connected with
Yiddish; invincible.

валежний

add at the end:another explanation (from R.**валежничий**)
is suggested by Shevelov in Language 44,865.

ванацѣѣ, ванаціѣ

Кравчук in ВЯ.4(1968),130 criticized "my" translation of *vanacija* 'learning, study'. Meanwhile this translation was not exactly my own; it was taken from a well prepared (and conscientiously edited by the Academy of Sciences of the Ukrainian SSR) book *Ukrajinski intermediji XVII—XVIII st.* (Ukrainian interludes of the 17th and 18th c.), Kyjiv 1960, p. 237, where *vanaceji* was explained: 'navčannja, hramota' (i.e. 'learning, study'). To my knowledge Kravčuk was at that time collaborator of the Academy in Kyjiv and consequently he and not I am to be blamed for the above translation. Yet, considering all literary contexts, in which this word occurs we still are persuaded that the translation of 1960 was correct, the more that it was done by academician M. K. Gudzij, well known scholar and connoisseur of the old and middle-Ukrainian literature (1887—1965). Both his authority as well as the prestige of the Academy are for me more important than unfounded opinion of Kravčuk. There is no reason to reject the possibility of Venetian influence in Ukraine when already *Slovo of polku Ihorevič* makes reference to *venedici* and Venetian diplomats were well known in Ukraine in XVII c. (e.g. Vimina).

Another critic, G. Y. Shevelov, *Language*, vol. 44, Baltimore 1968, p. 863, writes about my etymology as follows:

A blending is not unthinkable in MU *vanacija*. (Rudnykij cites it as *vanaceja*, a ghost form: it is taken not from texts where it rhymes with *zatijsa* ... but from the index to "Intermediji ..." where the editors substituted every *ě* (= *i*), as is customary in Russian publications.)

What has been said above of Kravčuk might be well repeated of Shevelov. I did not invent "a ghost word" *vanaceji*, it is quoted in the Academy's edition of *Intermediji* on p. 237. A scholarly unbiased, attitude does not allow to discard *vanaceji* from the dictionary, to ban it from the Ukrainian language, when it was used in that form once or more in the literature. Naturally, Shevelov would have been right: were *vanaceji* used as the only form in my dictionary. But this was not the case. As can be seen from the **текст** (p. 306) I cite in my dictionary *vanacija* as well. Alphabetically it follows *vanaceji*, however, the bold face indicates that it is to be considered as a parallel form of the whole entry. As a conscientious scholar Shevelov had the obligation to mention it. If he did not, he confused the reader.

ванда

another (less persuasive) explanation: from Po. *Wanda* is advanced by Кравчук ВЯ.4(1968),130.

вантага, вантаж

add at the end: recently Кравчук ВЯ.4(1968),130, revived Vasmer's etymology: from Fr. *avantage*, adding some new material, e.g. **вантужити** 'fasciare' (1830).

вантроба

after Lk, add: and Bk.

вапа

for 1940 read: in the XIX c.

вапна, вапно

for XV-XVI c. read: XI - XVI c.

вардзель, варжіль

according to Shevelov, *Language* 44,864, **варжіль** is a blend of **вага** and **ржа** ("actually a dialectal phonetic development $\underline{\text{z}} > \text{r}\underline{\text{z}}$ ").

Васіль

Ваня is a dim. form of both **Васіль** and **Іван**.

ва́тра

for ModUk. read: Wd. first recorded in the XX.c.

вдова́

for OPr. *widdewu* read: *widdewū*.

вежа

add at the end: OES. **вѣжа**, cf. Кравчук ВЯ.4(1968), 130, is a grapheme only substituting orig. **вежа**.

векелія

before Wd. add: **вакелія**.

Вели́кдень

add at the end: **Рудницький НаукЗанУВУ.2,44—45.**

вельвѣт

for вѣльвет read: вельвѣт

верѣнѣа

for Ru. верениця read: вереница.

верлѣнь

less persuasive is Shevelov's explanation: from вѣрла 'goggling eyes' and suffix -ѣнь, cf. Language 44,864.

верло

according to Кравчук ВЯ. 4(1968),131, it derives from *ver-lo, root *ver-; unconvincing (in Uk. it would develop into *верело).

вереміѣ, вереміа

add at the end: Shevelov, Language 44,864, proposes to derive it "from Jarema, the first name of Vyšnevec'kyj (1612-1651), the very energetic, mobile, and cruel leader of the anti-Cossack troops who became a symbol of terror, destruction, and ensuing confusion. The name Jarema appears also in the form Veremij..., but it is not impossible that veremija is a blend of Jarema with vyr 'whirlpool': by the seventeenth century unstressed e and y had coalesced"; cf. also ПИТІУМ.58.

верстѣт

the two kinds of borrowing: ModHG. and Po. as presented in EDUL.1,362, remain valid despite Shevelov, Language 44,861 (footnote).

вид

before 'to see' add: *void-.

вирѣла

another etymology connecting this word with Lith. vyras 'man' is advanced by Shevelov, Language 44,866.

вѣтати

for Вѣтмиѣ read: Вѣтмиѣ.

вѣти

for XV c. read: XVI c.

вѣшня

for Gk. iksios read: Gk. iksos 'mistletoe /berry/'.

вѣдки, вѣдкілѣ, вѣдкілѣ

against Shevelov's view that "the combination na + vid is out of question", cf. Language 44,868, we can quote such Uk. words as навідлі/г/, навідмах, навідріз, наодріз, а.о. where the above combination of prefixes is "in question".

вѣдліга

add (instead of only): BRu. адліга.

вѣла

re Slk. vily and Hg. villi see Kiss StSl. 12,227-234.

вѣлѣн

add at the end: another (more convincing) explanation is offered by Shevelov in Language 44,867: "it is an abbreviation for V(iadimir) I(I'ic) Len(in)".

вѣста!

add at the end: according to Shevelov, Language 44,866, the word goes back to Rm. ista 'this'.

вѣта

arch. refers to вѣт only; the beginning of this entry should, therefore, read: вѣта, вѣтка, arch. вѣт.

вѣхтелиѣа

new entry: вѣхтелиѣа 'snowstorm', ModUk. only. It is a blend of вѣхолити 'to blow' and метѣлицѣ 'snow-storm'.

вѣлѣсний

according to Кравчук ВЯ. 4(1968),131, it comes from Po. wlasny 'ts'.

вѣвтузѣтѣся

add (in place of only): Ru. dial. волтѣзѣтѣся.

війт

for войхъ read: войтъ.

во́лити, волі́ти

after OCS.voliti add: SC.voleti 'to like,love',cf.
Magner GL.7,162.

-ворот

for володязем read: колодязем.

вороча́ти

for Ru. вра́щам read: Бу. вра́щам.

вутлий

for Vasmer 2 read: Vasmer 3.

В'ячесла́в

for fem. read: f.

г

for prp. read: prep.

газда́

for газда́, газда́ read: га́зда, га́зда.

гала́

for Lit. read: Lith.

гала́йстра

add at the end;cf. Рудницький НаукЗапУВУ.2,45.

гала́нці

add the same as in the preceding entry(гала́йстра).

гаман

add at the end: yet, Shevelov recently revived Viner's hypthesis,cf. Language 44,863: it goes back to the biblical Haman (Esther,esp.3,9 and 5,11),the richest man in his country,whose wealth did not save him from frustration and death. Shevelov "would not exclude a possibility of an additional touch of bursaky humor, alluding by the use of 'purse'to the vanity of wealth and power as illustrated by the Haman story".

гамселіти

add at the end: according to Shevelov,Language 44,864, it is based on Po.gas 'fear,alarm;strike'.

га́пеле гав!

add at the end: another explanation: from Hg.apo 'father' + hó (hav-) 'wait a minute' is suggested by Shevelov in Language 44,864.

га́порото

for GN Pforte read: Oporto (in Portugal).

га́разд

add at the end: G.origin of the word is recently supported by Shevelov in Language 44,866,viz.: out of IE. roots**gor-/**ger-/**gr- "only the latter seems to be represented in Slavic in such words as U hortaty 'turn over',horstka 'handful'. This arouses suspicion as to whether harazd is an original Slavic word,as Rudnyckyj claims,or a loan word from Germanic.In fact, outside Eastern Slavic the word appears only in Czech,where it is also represented from the ninth century in onomastics (Gorazdъ, the successor of St.Methodius); this bespeaks its Germanic origin".

гамбарас

add at the end: according to Shevelov,Language 44,866, "the source if foreign could be Polish,Hungarian,or Rumanian,but certainly not French".

гарб

add at the end: "the Ukrainian word is rather a loan from P garb 'humb',figuratively used",Shevelov Language 44,867.

га́рбаты

add at the end: according to Shevelov,Language 44,864, "a blend with harba 'Cossacks' cart'(on which pillage goods were loaded) is not impossible", yet, JBR's explanation considering it a blend of гра́бити with гарбува́ти is more plausible.

гарна́ситися

add at the end: Shevelov, Language 44,861, unconvincingly connects this word with Eastern Slk. harnac 'to heap up' (= standard Slk. hrnut'), cf.

га́рний

according to Shevelov, Language, 44,866, this word "could hardly have come directly from Gk. xaris, but rather via slang or else through Bulgarian/Serbo-Croatian mediation (where it was to loose x-, later taking a prothetic h- in Ukrainian"; unconvincing.

глі́ця

add at the end: cf. also Парасунько Мовозн. 2:4, 51-58.

го́лка

new entry on p.676: го́лка see ігла́.

гу́сениця

for first Ru. read: BRu.

гу́ява

new entry on p.893: гу́ява see куй́ва.

RARE DIALECTISMS AND THEIR ETYMOLOGIES

suggested for inclusion by

ОЛЕКСА ГОРБАЧ*

а́брим - 'в'елетень ;giant' : from Slk. obor, obryha 'ts' /119/.

а́ва- 'малий каюк; little canoe'; deriv. а́ви, а́вчик ; from Kk. au 'fishing net' /118/.

авра́л - 'га́лас ;noise'; deriv. авра́лити ;from Du. overall! 'all aboard!' /120/.

авря́к - 'баран; ram fit for breeding' : perhaps from ModGk. afgo, afgarion 'egg' or Kk. avyr 'heavy' /119/.

адзя́овац- 'стелі́ти лі́жко; to make bed' : from Hg. agazni 'ts' /119/.

*

Сф. Олександра Горбач "Перший етимологічний словник української мови", Суч. 23/1965, II7-II22. Contrary to his statement the following words were not omitted in this dictionary : агра́пка /see page 722/, а́порото /563/, арба́ /568/, ахіне́я /43/, баклажа́н /58/, Балаклі́я /61/, балала́йка /62/, ба́ламу́т /62/, балда́ /64/, бе́вза /101/, а.о.

а́дяш - 'солóма ;straw' : from Hg.agyazas 'ts'/119/.
 а́ков - 'о́ка ; 1/2 hectólitre' : from Hg.akó 'ts'/119/.
 а́коль - 'коша́ра : pen,enclosure' : from Hg. akol 'ts' /119/.
 аламу́жна - 'ми́лостиня ; almsgiving' : from Hg. alamizsna 'ts' /119/.
 алаш - 'ста́йня ; stable' : from Hg.allas 'ts' /119/.
 а́лдомаш - 'могори́ч ; bargain drink' ; Hg. áldomás 'ts' /119/.
 а́льви́ці - 'солóдке ; sweets' : Tk.-Ar. xalva 'ts'/118/.
 а́ндя - 'брато́ва ; sister-in-law' : from Hg. anya 'mother'/119/.
 а́нтал - 'пля́шечка вина́ ; bottle of wine' : from Hg. antalag 'ts' /119/.
 анце́рада - 'плащ риба́лки ; fisherman's cloak' : from It. incerato 'oilcloth' /118/.
 арме́листий - 'checkered' : from It.vermiglia 'kind of diamond' /119/.
 а́хани - 'снасть-па́стки лови́ти ри́бу ; fishing snare' : perhaps from Tk.xana 'wall ; hut' /118/.
 а́шов - 'ри́скаль ; shovel' : from Hg.ásó 'ts' /119/.
 ба́гань - 'ка́лач ; pastry' : from Rm. bogaci 'ts'/119/.
 ба́дика - 'ста́рший брат ; older brother' : Rm. badica ! 'father!' /118/.
 ба́дя - 'на́йста́рший брат ; the oldest brother' : from Rm. bada ! 'father!' /118/.

байлі́к - 'безплатна примусова пра́ця на бо́рпів Ізмаї́льщини ; statutory labor for lords in the Izmail region' from Rm. beilic (< Tk.beylik) 'ts'/118/.

ба́кен - 'рі́чковий буйо́к з осві́тленням ; leighted beacon' : from Du. baken 'ts' /120/.

бакла́н - 'рі́д приморського во́рона ; phalacrocorax carbo' : perhaps from a distorted form of Gk.pelekan 'pelican' /119-120/.

бакра́ч - 'ві́дрó ; pail, bucket' : from Tk. bakraç 'ts'.

балабо́н - 'зе́мний горі́х ; potato' : perhaps from Rm. balabanos 'one with goggling eyes' /118/.

ба́дұ́ха - 'пусту́нка ; prankish girl' : derived from Uk. ба́дувати 'to pet' /118/.

ба́нка - 'до́шка між бор́тами чо́вна, на я́кій сидя́ть гребці́ ; boat bench' : from ModHG. Bank 'bench' /118/.

ба́ратовство - 'brotherhood' : from Hg. barát 'friend' /119/.

барба́чія - 'чу́батий жа́йворонок ; crested lark' : perhaps from Rm. berbec 'ram' /119/.

бара́чки - 'броскві́ні ; peaches' : from Hg. barack 'ts' /119/.

ба́режик - 'ше́рстяна ху́стка ; from Fr. barège /118/.

ба́рза - 'чо́рнобі́ла ви́вця ; white-black sheep' : from Rm. barza (berze) 'stork' /119/.

барла́ки, барла́чі - 'су́княні насувні рукави́ці на стопу́ чо́бота ; boot covers' : from ModHG. Bärenlatschen 'ts' /119/.

барма́кі - 'дере́в'яні ви́ла ; wooden forks' : from Kk. barmaq 'finger' /118/.

ба́рна - 'темночервоний бик; dark-red ox' : from Hg. barna 'brown' /119/.

ба́ршан - 'ба́рхат; velvet' : from Hg. barsony 'ts' /119/.

баса́лія - 'колотілка; whisk' : from Rm. bat (be-
te 'stick' /119/.

басара́б'ян - 'вітер з Басара́бії; wind from Bess-
arabia' : from Rm. basarabean 'ts' /118/.

баю́си - 'ву́са; mustache' : from Hg. bajusz 'ts' /119/.

бе́гель - 'кана́л; channel' : from ModHg. begel /119/.

бе́ге́ра - 'ки́жок; stick' : from Hg. bögyörö rather
than from Rm. yacar (as assumed by Horbac 119; cf.
also oira/p in EDUL.p.130, and MNT-ESz.1,359.

B I B L I O G R A P H Y

AND

BIBLIOGRAPHICAL ABBREVIATIONS IN VOLUME 1

AAAF. = Annales Academiae Scientiarum Fennicae. Serie
B. Helsinki.

Абаев = В.И. Абаев, Историко-этимологический
словарь осетинского языка. 1. Москва -
Ленинград, 1958.

AECO. = Archivum Europae Centro-Orientalis. I - IX-X,
Budapest, 1935 - 1943-1944.

AGZ. = Akta grodzkie i ziemskie z czasów Rzeczypospo-
litej Polskiej z Archiwum tzw. Bernardyńskiego we
Lwowie. I - XVII. Lwów, 1868 - 1901.

Азбуковник = Д-р Богдан Романенчук, Азбуков-
ник - Коротка енциклопедія української лі-
тератури. Том I. "Київ" - Філадельфія, 1966
і д.

АКСМУ. = Актова книга Житомирського міського
уряду кінця XVI ст. /1582-1588 pp./ Підго-
тував до видання М.К. Бойчук. Академія Наук
Української РСР; Інститут Мовознавства ім.
О.О. Потебні. Пам'ятки української мови
XVI ст. Серія актових документів і грамот.
Видавництво "Наукова Думка". Київ 1965.

АкСл. = Академия Наук СССР. Институт Русского Языка: Словарь современного русского языка. Том 1, А-Б. Москва-Ленинград, 1950, и сл.

Акуленко = В.В.Акуленко, "Історичні джерела лексичних інтернаціоналізмів в українській мові". О.О.Потебня і деякі питання сучасної славістики. Видавництво Харківського університету. Харків 1962.

Алфавит = Митрополит Іларіон / Проф. д-р І. Огієнко, "Українсько-російський словник початку XVII-го віку. Із історії культурних впливів України на Московію". Slavistica Ч. II. Накладом Української Вільної Академії Наук. Вінніпег, 1951.

AmContr. = American Contribution to the Fifth International Congress of Slavists. Mouton & Co. The Hague, 1963.

Андрусишин-Кретт = Українсько-англійський словник. Ukrainian-English Dictionary, Compiled by J.N.Krett and C.H.Andrusyshen assisted by Helen Virginia Andrusyshen. University of Saskatchewan. Saskatoon, 1955.

Archiv = Archiv für slavische Philologie, begründet von V.Jagić. Berlin, 1876-1929.

Assem. = Assemanovo izbornoe evangelje. Na svetlo dao Dr.Ivan Ćrntić. Roma, 1878.

AUA. = The Annals of the Ukrainian Academy of Arts and Sciences in the US. I. New York, 1951, a. ff.

АУЗР. = Архив юго-западной России, издаваемый Временной комиссией для разбора древних актов, состоящей при Киевском, Подольском и Волыньском генерал-губернаторе. I-VI. Киев, 1856 - 1914.

А.М.Бабкин, Словарь названий жителей/РСФСР/. Москва, 1864.

Багмет = Андрій Багмет, "Матеріали до синонімічного словника української мови". Вітчизна. Київ 1957-1960.

Багрянний = І.Багрянний, Тигролови. I - 2. 1946-1947.

Baecklund = A. Baecklund, Personal Names in Medieval Velikij Novgorod. Almqvist & Wiksells. Stockholm, 1959.

Е.Барсов, Матеріалы для историко-географического словаря России; Т.І. Географический словарь Русской земли. Вильна, 1865.

Е.Барсов, Слово о полку Игореве как художественный памятник Киевской дружинной Руси. I - 3. Москва, 1887.

Bartholomae = Chr. Bartholomae, Altiranisches Wörterbuch. Strassburg 1904.

Battisti = Carlo Battisti & Giovanni Alessio, Dizionario etimologico italiano. I-V. Firenze, 1948 - 1957.

BB. = Beiträge zur Kunde der indogermanischen Sprachen. Hgb. von Ad. Bezzenberger. I - 30. Göttingen, 1877 - 1906.

Belic Зборник = Зборник филолошких и лингвистичких студија А.Белића поводом 25 годишнице научног рада. Београд, 1921.

Беринда = Лексикон словенороский Памви Беринди. Підготовка тексту і вступна стаття В.В.Німчука. Академія Наук Української РСР: Інститут Мовознавства ім.

О.О.Потебні. Пам'ятки української мови XVII ст. Серія наукової літератури. Видавництво АН УРСР. Київ 1961.

Berneker = Erich Berneker, Slavisches etymologisches Wörterbuch. A - mor-. Heidelberg 1908 - 1913.

Bidermann = Herman Ign.Bidermann, Die ungarischen Ruthenen. 1-2. Innsbruck 1862.

Bielfeldt = H.H.Bielfeldt, Rückläufiges Wörterbuch der russischen Sprache. Akademie Verlag, Berlin 1958.

Білаш = Б.Білаш, Канадизми та їх стилістичні функції в мові українсько-канадських письменників. Докторська дисертація УВУ. Мюнхен, 1965 (Manuscript).

Biuletyn = Biuletyn Polskiego Towarzystwa Językoznawczego. 1. Kraków, 1927 i d.

BNF. = Beitrage zur Namenforschung. 1- . Heidelberg. 1949 und ff.

Бойк. = Яр.Рудницький, Географічні назви Бойківщини. УВАН: Серія Назвознавство 23-24. Вінніпег, 1962.

Бойків = І.Бойків, О.Ізюмов, Г.Калишевський, М.Трохименко, Словник чужомовних слів. Харків-Київ, 1932. Друге справлене видання: Нью Йорк 1955.

Ботанический словарь русско-английско-немецко-французско-латинский. Издание второе. Главная редакция Иностранных Научно-технических словарей. Москва, 1962.

Браун = Ф.Браун, Разыскания в области готославянских отношений. I. Санкт Петербург, 1899 / Сб.ОРЯС, 64:12/.

Brugmann 1 = K.Brugmann, Grundriss der vergleichenden Grammatik der indogermanischen Sprachen. 2.Aufl. Strassburg, 1897 und ff.

Brugmann 2 = K.Brugmann, Kurze vergleichende Grammatik der indogermanischen Sprachen. Strassburg, 1902 - 4.

Brückner = A.Brückner, Słownik etymologiczny języka polskiego. Kraków, 1927. Przedruk: Warszawa 1957.

Brückner FW. = A.Brückner, Die slavischen Fremdwörter im Litauischen. Weimar, 1877.

BSL. = Bulletin de la Societé de linguistique. 1. Paris, 1868 et suiv.

П.Бузук, Нарис історії української мови. Київ, 1927.

Л.А.Булаховський, Введение в языкознание. Часть 2. Учпедгиз. Москва, 1953.

Л.А.Булаховський, Исторический комментарий к русскому литературному языку. 5.изд. Київ 1958.

Л.А.Булаховський, Питання походження української мови. Видавництво АН УРСР. Київ 1956.

Бурячок = А.А.Бурячок, Назви спорідненості і свояцтва в українській мові. Видавництво АН УРСР. Київ, 1961.

Bulletin of AATSEEL = Bulletin of the American Association of Teachers of Slavic and East European Languages. 1. Philadelphia, 1946, a. ff.

Vaillant = A. Vaillant, Manuel du vieux slave. 1-2. Paris, 1948.

- Vaillant GC. = A.Vaillant, Grammaire comparée des langues slaves. 1. Paris-Lyon, 1950.
- Walde = A.Walde, Lateinisches etymologisches Wörterbuch. 2. Aufl. Heidelberg, 1910.
- Walde-Hofmann = A.Walde, Lateinisches etymologisches Wörterbuch. 3. Aufl. von J.B. Hofmann. Heidelberg, 1938 u. ff.
- Walde-Pokorny = A.Walde, Vergleichendes Wörterbuch der indogermanischen Sprachen. Hgb. J. Pokorny. 3 Bände. Berlin-Leipzig, 1928-1932.
- H. Vámbéry, Etymologisches Wörterbuch der turkotatarischen Sprachen. Leipzig, 1878.
- L. Wanstrat, Beiträge zur Charakteristik der russischen Wortschatzes. Veröffentlichungen des Slavischen Instituts der Universität Berlin, 7. Berlin 1933.
- W. von Wartburg, Französisches etymologisches Wörterbuch. Bonn, 1925 u. ff.
- Вахрос = И. С. Вахрос, Наименование обуви в русском языке. I; Древнейшие наименования до Петровской эпохи. Ежегодник Института по изучению СССР в Финляндии. Приложение к no. 6-10. Хельсинки, 1959.
- Ващенко = В. С. Ващенко, З історії та географії діалектних слів. Видавництво Харківського університету. Харків, 1962.
- В. С. Ващенко, Полтавські говори. Харків 1957.
- Wds. = Die Welt der Slaven. 1. Wiesbaden, 1956 u. ff.
- Weekley = Ernest Weekley, An Etymological Dictionary of Modern English. London-New York, 1921.
- George Vernadsky, Ancient Russia. Yale University Press, New Haven, 1943. 3rd Printing: 1946.
- George Vernadsky, Kievan Russia. Yale University Press. New Haven, 1948.
- George Vernadsky, The Mongols and Russia. Yale University Press. New Haven, 1953. 2nd Printing: 1959.
- George Vernadsky, Russia at the dawn of the Modern Age. Yale University Press. New Haven, 1959.
- George Vernadsky, The Origins of Russia. At the Clarendon Press. Oxford, 1959.
- Верхратський I = И. Верхратский, Знадоби до словаря жнноруского. Львів 1877.
- Верхратський 2 = I. Верхратский, "Словарець" в праці: Про говор галицких лемків. Львів, 1902.
- Верхратський 3 = И. Верхратский, Початки до уложенія номенклатури и терминології при-родописної, народної. I - II, Львів, 1864-1969.
- Верхратський 4 = I. Верхратський, "Словарець" в праці: Знадоби до пізнання угорско-руських говорів. Львів 1898.
- Винник = В. О. Винник, Назви одиниць виміру і ваги в українській мові. Академія Наук Української РСР; Інститут Мовознавства ім. О. О. Потебні. Київ 1966.
- В. Л. Виноградова, Словарь-справочник "Слова о полку Игореве". I. Академия Наук СССР. Москва-Ленинград, 1865.
- Вільшенко = Андрій Вільшенко, Модерна українська номенклатура неорганічної хемії. I. Наукове Товариство ім. Шевченка. Нью Йорк, 1962.

Vincenz = André de Vincenz, Les éléments roumains du lexique houtzoule. Les noms de personnes en roumain. La toponymie des Carpates du nord. Centre Roumain de Recherche de Paris. 1959.

Wissmann = W. Wissmann, Der Name der Buche. Deutsche Akad. der Wissenschaften. Vorträge und Schriften. Berlin, 1952.

Withycombe = E. G. Withycombe, The Oxford Dictionary of the English Christian Names. The Clarendon Press. Oxford, 1946.

Wiesław Witkowski, Język ukraiński. Polska Akademia Nauk. Kraków, 1968.

ВЛУ. = Вестник Ленинградского университета. Ленинград.

Бовк = Українська хемічна термінологія. /Рукопис/. Мава, 1966.

Vondrák = W. von Vondrák, Vergleichende slavische Grammatik. Vandenhoeck & Ruprecht. Bd. 1. Göttingen, 1924. Bd. 2, ibid., 1928.

Вопросы образования восточно-славянских языков. Издательство Академии Наук СССР. Москва, 1962.

Word = Word. Journal of the Linguistic Circle of New York. 1. New York, 1945 and ff.

Vrabie = Emil Vrabie, Influența limbii române asupra limbii ucrainene. Asociația Slaviștilor din Republica Socialistă România: Extras din "Romano-slavica", XIV. București, 1967.

WSJb. = Wiener Slavistisches Jahrbuch. 1. Wien, 1950 und ff.

Вступ до порівняльно-історичного вивчення слов'янських мов. Видавництво Академії Наук УРСР. Київ, 1962.

Вся. = Вопросы славянского языкознания. I. Академия Наук СССР: Институт Славяноведения. Москва, 1954 и сл.

Вук = Vuk Karadžić, Lexicon serbico-germanico-latinum. Izd. 3. Beograd, 1898.

WuS. = Wörter und Sachen. Kulturhistorische Zeitschrift für Sprach- und Sachforschung. 1. Heidelberg, 1909 und ff. Neue Folge, ibid. 1938 und ff.

ВЯ. = Вопросы языкознания. I, Москва, 1952 и сл.

Галин = Медичний латинсько-український словник. Склад М. Галин. Прага, 1926. 2-ге видання: Українське Лікарське Товариство Північної Америки. Детройт, 1969.

Hastings = A Dictionary of the Bible dealing with its language, literature, and contents including the biblical theology. 1 - 4. Edinburgh, 1900-1902.

Havers = W. Havers, Neuere Literatur zum Sprachtabu. Wien, 1946.

Hehn = V. Hehn, Kulturpflanzen und Haustiere. 7. Aufl. hgb. von O. Schrader und A. Engler. Berlin, 1902.

Hellquist = E. Hellquist, Svensk etymologisk ordbok. 1 - 2. Lund, 1948.

Георгиев = Вл. Георгиев, Ив. Гълъбов, Й. Заимов, Ст. Илчев, Български етимологичен речник. I. Българска Академия на Науките: Институт за Български Език. София, 1962 и д.

Гептаглот = В.Овобода, Слов'янська частина оксфордського гептаглота. Українсько-латинський словник першої половини 17-го сторіччя. Slavistica УВАН 4.25. Накладом Українського Народного Дому, Торонто. Вінніпег, 1956.

Herne = Gunnar Herne, Die slavischen Farbenbenennungen. Eine semasiologisch-etymologische Untersuchung, Almqvist & Wiksell. Uppsala, 1954.

Гоголь Твори - М.Гоголь, Твори. Том I-II. Книгоспілка. Нью Йорк, 1955.

Головацький = Я.Головацкий, Географический словарь западно-славянских стран с приложением географической карты. Вильна, 1884.

Голоскевич = Г.Голоскевич, Правописний словник. Видання сьоме. Книгоспілка. Харків-Київ, 1930.

Holthausen 1 = F.von Holthausen, Gotisches etymologisches Wörterbuch. Carl Winter's Universitätsbuchhandlung. Heidelberg, 1934.

Holthausen 2 = F.von Holthausen, Altenglisches Etymologisches Wörterbuch. Carl Winter's Universitätsbuchhandlung. Heidelberg, 1934.

Holub-Kopěcný = J.Holub - Fr. Kopěcný, Etymologický slovník jazyka českého. Státní nakladatelství učebnic v Praze, 1952.

Горбач 0 = Ол.Горбач, "Арго українських лірників". НаукЗапУВУ. I, Мюнхен, 1957.

Горбач I = Ол.Горбач, Українська морська й судноплавна термінологія. Мюнхен, 1958.

Горбач 2 = Лексика наших картярів і шахістів. Відбитка з тижневика "Вільне Слово", Торонто, чч.22-32, 1960.

Горбач 3 = Ол.Горбач, Наші назви для днів тижня та для місяців. Відбитка з "Християнського Голосу", Мюнхен. Рік XII, чч.20-23, 1960.

Горбач 4 = Ол.Горбач, Українсько-румунський список рослин. Відбитка з НаукЗапУВУ. чч. 4-5. Мюнхен, 1962.

Горбач 5 = Українські глоси в поліглотних словниках А.Калепіна і Г.Мерісера /1608/. Відбитка з НаукЗапУВУ.чч.4-5, Мюнхен, 1962.

Горбач 6 = Ол.Горбач, Арго українських воєнів. Відбитка з НаукЗапУВУ.ч.7, Мюнхен, 1963.

Горбач 7 = Ол.Горбач, Північно-наддністрянська говірка й діалектний словник с.Романів Львівської області. Відбитка з НаукЗапУТГІ, т.7/Х/, Мюнхен, 1965.

Горбач 8 = Ол.Горбач, Арго українських школярів і студентів. Відбитка з НаукЗапУВУ. ч.8, Мюнхен, 1966.

Горбач 9 = Ол.Горбач, Назви в мореплавній "рожі вітрів" нашого Причорномор'я. Відбитка з тижневика "Християнський Голос", чч. 15-20, Мюнхен, 1968.

Горбач 10 = Olexa Horbatsch, Polnische Lehnwörter in den ukrainischen Mundarten. (Manuscript, 1968).

Горбач II = Ол.Горбач, Діалектний словник північно-добруджанської говірки с.Верхній Дунавець біля Тульчі. Відбитка з НаукЗапУТГІ. т.15/ХУІІІ/, Мюнхен, 1968.

Горбач 12 = Ол.Горбач, Лексика "дитячої мови" в Україні. ЗНТШ. 177, 88-97.

Горбач ІЗ = Olexa Horbatsch, Der Wortschatz der ukrainischen Sprachinsel Osturha in der Zips. (Manuscript, 1969).

Горбач І4 = Olexa Horbatsch, Rumänische Lehnwörter in der ukrainischen Mundart Norddobrogeas. (Manuscript, 1969).

Горбач І5 = Ол. Горбач, Говірки Теробовельщини. Відбитка з НаукЗалУТГІ, ч. І9, Мюнхен. 1969.

Hrabec = Stefan Hrabec, Nazwy geograficzne Hucul - szczyzny. Polska Akademia Umiejętności: Prace Opomastyczne Nr. 2. Kraków, 1950.

Грабець = В. Грабець, Назвознавчі матеріали з Галичини. УВАН: Серія Назвознавство 27. Вінніпег, 1964.

Грамоти = Українські грамоти ХУ ст. Підготовка тексту, вступна стаття і коментарі В. М. Русанівського. Академія Наук Української РСР: Інститут Мовознавства ім. О. О. Потебні. Пам'ятки української мови ХУ ст. Серія юридичної літератури. Київ, 1965.

Р. И. Григорьева, Краткий сербохорватско-русский словарь. Государственное Издательство иностранных и национальных словарей. Москва, 1960.

Грінченко = Борис Грінченко, Словарь української мови. /Передрук:/ Т. І-ІV. АН УРСР. Київ, 1958-1959.

Грот = Я. Грот, Филологические разыскания. Второе издание. Санкт Петербург, 1876.

Грунський-Ковальов = М. К. Грунський-П. К. Ковальов, Нариси з історії української мови. Львів, 1941.

Грушевський - Михайло Грушевський, Історія України-Руси. І - Х. Львів-Київ, 1903-1931. Передрук: Нью Йорк, 1954-1958.

HSS = Harvard Slavic Studies. Cambridge, Mass.

Hüttl-Worth = Gerta Hüttl-Worth, Foreign Words in Russian, A Historical Sketch, 1550-1800. Publications in Linguistics, 28. University of California Press. Berkeley-Los Angeles, 1963.

Gerta Hüttl-Worth, "Роль церковнославянського языка в розвитку російського літературного языка" Reprint from: American Contributions to the Sixth International Congress of Slavists. Prague 1968. Vol. I: Linguistics. Mouton. The Hague, 1968.

Гуц. = see Hrabec.

Gamillscheg = Ernst von Gamillscheg, Etymologisches Wörterbuch der französischen Sprache. Carl Winter's Universitätsverlag. Heidelberg, 1929.

Gauk = R. Z. Gauk, Ukrainian Christian Names. A Dictionary. Orma Publishers. Edmonton, 1961.

Герус Т. = I. I. Gerus-Tarnawsky, Anthroponymy in the Pomjanyk of Horodysheche of 1484, Second revised edition. Onomastica UVAN No. 30. Winnipeg, 1965.

GGA. = Göttingische gelehrte Anzeigen. Göttingen.

GL. = General Linguistics. The Pennsylvania State University Press.

Glossa = Glossa. A Journal of Linguistics. Department of Modern Languages, Simon Fraser University. Burnaby, B.C.

Gonda = J. Gonda, Reflections on the Numerals 'one'

and 'two' in ancient Indo-European languages. Utrecht, 1953.

Corjaev = Н.В.Горяев, Сравнительный этимологический словарь русского языка. Тифлис, 1896.

Gunnarsson = G.Gunnarsson, Das slavische Wort für Kirche. Uppsala, 1937.

H.Güntert, Indogermanische Ablautprobleme. Strassburg, 1916.

Даль = В.И.Даль, Толковый словарь живого великорусского языка. I - 4. Санкт Петербург - Москва, 1880-1882.

Джолетень = Діалектологічний Бюлетень. Академія Наук Української РСР: Інститут Мовознавства ім.О.О.Потебні. Київ, 1949 і д.

Jan de Vries, Altnordisches etymologisches Wörterbuch. Leiden, 1957-1961.

Ласло Даже, Очерки по истории закарпатских говоров. Издательство Академии Наук Венгрии. Будапешт, 1967.

Дей = О.І.Дей, Словник українських псевдонімів та криптонімів /XVI-XX ст./. Видавництво "Наукова думка", Київ, 1969.

Dejna 1 = Karol Dejna, Gwary ukraińskie Tarnopolszczyzny. Polska Akademia Nauk: Komitet Językoznawczy. Prace językoznawcze, 13. Wrocław, 1957.

Dejna 2 = Karol Dejna, Atlas gwarowy Województwa Kieleckiego. I. Łódź, 1962 i.d.

Деркач = П.М.Деркач, Короткий словник синонімів української мови. Київ, 1960.

James = Русско-английский словарь-дневник Ричарда Джамса /1618-1819 гг./. Под ред. В.А. Ларина. Издание Ленинградского университета. Ленинград, 1959.

Дзендзелівський - Й.О.Дзендзелівський, Лінгвістичний атлас українських народних говірв Закарпатської області УРСР. I - II. Ужгородський державний університет. Ужгород, 1958 - 1960.

Дзьобко - Й.Дзьобко, "Чиє то полечко не зоране" й інші народні пісні. Бібліотека піонера, I. Вінніпег-Вірден, 1956.

Дмитриев - Н.К.Дмитриев, О тюркских элементах русского словаря. Лексикографический сборник. III. Академия Наук СССР: Институт Языкознания. Москва, 1958.

Дослідження з мовознавства в Українській РСР за сорок років. Академія Наук Української РСР: Інститут Мовознавства ім.О.О.Потебні, Київ 1957.

ДослЛ. - Дослідження з лексикології та лексикографії. Міжвідомчий збірник. Академія Наук Української РСР: Інститут Мовознавства ім.О.О.Потебні. Київ, 1965.

Досл/і/Мат. - Дослідження і матеріали з української мови. I. Академія Наук Української РСР: Інститут Суспільних Наук, Київ, 1959 і д.

ДослМЛ. - Дослідження з мови та літератури. Академія Наук Української РСР: Інститут Суспільних Наук, Київ 1954-1957.

ДослМов. - Дослідження з мовознавства. Академія Наук Української РСР: Інститут Мови -

- знавства ім.О.О.Потебні. Київ, 1962 і д.
- ДослУРМ = Дослідження з української та російської мов. Академія Наук Української РСР; Інститут Мовознавства ім.О.О.Потебні. Київ, 1964.
- Drăganu = Nicolae Drăganu, *Românii în veacurile IX-XIV pe basă toponimiei și onomasticeii*. București, 1932.
- ДСИЯ. = Доклады и сообщения Института Языкознания АН СССР. I. Москва, 1952 и сл.
- Н.Дурново, *Очерк истории русского языка*. Москва, 1924.
- А.Дювернуа, *Материалы для словаря древнерусского языка*. Москва, 1894.
- С.Дucange, *Glossarium mediae et infimae graecitatis*. (Reprint:) Graz, 1958.
- С.Дucange, *Glossarium mediae et infimae latinitatis*. (Reprint:) Graz, 1954.
- EBibl. = Encyclopaedia Biblica. Edited by T.K.Cheyne and J.Sutherland Black. London, 1903.
- ЕЗб. = Етнографічний збірник. Видав Наукове Товариство ім.Шевченка. Львів.
- Р.Ekblom, *Die Name der siebenten Dnieprstromschnelle*. Alquist & Wiksell's. Uppsala, 1951.
- Ј.Endzelin, *Lettische Grammatik*. Riga, 1923. (Reprint:) Heidelberg, 1923.
- Eos. *Commentarii Societatis Philologicae Polonorum*. I. Leopoli, 1894 et seq.
- ESEE. = *Études slaves et Est-Européennes*. I. Montréal, 1956 et suiv.
- ЭСл. = Брокгауз-Ефрон, *Энциклопедический словарь*. I - 82, Санкт Петербург, 1890-1907.
- Зт. = *Зтимология*. Институт Русского Языка АН СССР. Москва, 1963-1968.
- ЗтимИssl. = *Зтимологические исследования по русскому языку*. Издательство Московского университета. Москва, 1960 и сл.
- ЗтимСл. = *Зтимологический словарь славянских языков*. Проспект. Пробные статьи. Институт Русского Языка АН СССР. Москва, 1963.
- Желеховский = Евгений Желеховский, *Малорусско-немецкий словарь*. Том I. Львів 1886. 6. Желеховский і С.Недільский, *Малорусско-немецкий словарь*. Том II. Львів, 1886.
- Жилко = Ф.Т.Жилко, *Нариси з діалектології української мови*. Видання друге/перероблене/. Київ, 1966.
- П.Житецький, *Нарис літературної історії української мови в XVII віці*. Вступна стаття Л. А.Булаховського. Українське Видавництво. Львів, 1941.
- ЖіЗ. = *Життя і знання*. Журнал. Львів, 1935-1939.
- Жлуктенко = Ю.О.Жлуктенко, *Українсько-англійські міжмовні відносини: Українська мова у США і Канаді*. Видавництво Київського університету. Київ, 1964.
- Ю.О.Жлуктенко, *Мовні контакти. Проблеми інтерлінгвістики*. Видавництво Київського університету. Київ, 1966.

Жовтобрюх = М.А.Жовтобрюх, "Фонетика" /розділ у праці:/ Історична граматика української мови. Друге видання. Київ, 1962.

ЖМП. = Журнал Министерства народного просвещения. Санкт Петербург, 1867-1917.

ЖСт. = Живая Старина. Периодическое издание Отделения Этнографии Русского географического общества. I - 25. Санкт Петербург, 1891-1917.

Жучкевич = В.А.Жучкевич, Происхождение географических названий Белоруссии. Минск, 1961.

Zajączkowski = A.Zajączkowski, Studia orientalistyczne z dziejów słownictwa polskiego. Prace Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego. Seria A.Nr.49. Wrocław, 1953.

Занкович I = Іван Ільницький-Занкович, Німецький та український військовий словник. Берлін, 1939.

Занкович 2 = Німецький та український летунський словник. Берлін, 1939.

Зб.наук.праць = Збірник наукових праць I: Мовознавство. Академія Наук Української РСР, Київ, 1958.

ЗбЗах. = Збірник Заходо- й Америкознавства Всеукраїнської Академії Наук. I - II. Київ, 1929-1980.

Зизаній = Л.Зизаній, Лексисъ. Перевидав д-р Ярослав Рудницький./Авгсбург/1946.

Лексис Лаврентія Зизанія. Синоніми славено-роская. Підготовка текстів пам'яток і вступні статті В.В.Німчука. Академія Наук Української РСР: Інститут Мовознавства ім.

О.О.Потебні. Пам'ятки української мови XVI-XVII ст. Серія наукової літератури. Київ, 1964.

Зилинський I = Jan Ziłyński, Opis fonetyczny języka ukraińskiego. Polska Akademia Umiejętności: Prace Komisji Językowej Nr.19. Kraków, 1932.

Зилинський 2 = Іван Зилинський, "Так зване sandhi в українській мові", SymbRozwodowski II.

ЗІФВ. = Записки Історично-Філологічного Відділу Всеукраїнської Академії Наук. Київ.

ЗНТШ. = Записки Наукового Товариства ім.Т. Шевченка. Львів.

Zubatý = Josef Zubatý, Studie a články.1-2. Nakladatelství Československé Akademie Věd, Praha, 1945 - 1954.

E.Zupitza, Die germanischen Gutturale. Berlin, 1896.

ИзвОРИС = Известия отделения русского языка и словесности Академии Наук. Санкт Петербург - Ленинград, 1896-1956.

Ист.Русов Указ.= История Русов или Малой России. Сочинение Георгия Кониского. Указатель. Москва, 1846.

Ізб.Св. = Изборник Святослава 1078. Санкт Петербург, 1880.

Ізб.Св. 1076 = Изборник 1076 года. Москва, 1965.

+Іларіон = Митрополит Іларіон, Дохристиянські вірування українського народу. Вінніпег, 1965.

Інтермедії= Українські інтермедії XVII-XVIII ст. Видавництво Академії Наук Української РСР. Київ, 1960.

Іпат. = /Іпатський літопис:/ Ипатьевская Летопись. Санкт Петербург, 1908.

Ірклієвський = Василь Ірклієвський, Словник українських хресних імен. Авгобург, 1967. /Мс/.

IF. = Indogermanische Forschungen. Zeitschrift für indogermanische Sprach- und Altertumskunde. I. Strassburg, 1892 und ff.

IJSLP. = International Journal of Slavic Linguistics and Poetics. The Hague, 1959 und ff.

F. Iveković - J. Broz, Rječnik hrvatskoga jezika. I-2. Agram, 1901.

JBR. = J. B. Rudnyk's dialectological field records and notes, 1934-1970.

Johannesson = A. Johannesson, Isländisches etymologisches Wörterbuch. I. Bern, 1951 und ff.

Jokl LKUnters. = N. Jokl, Linguistisch-kulturhistorische Untersuchungen aus dem Bereich des Albanischen. Berlin - Leipzig, 1923.

JP. = Język Polski. Organ Towarzystwa Miłośników Języka Polskiego. Kraków, 1913 i d.

Karłowicz = J. Karłowicz, Słownik wyrazów obcego a mniej jasnego pochodzenia używanych w języku polskim. Kraków, 1894-1905.

Карский = Е. Ф. Карский, Белоруссы. I-III. Издательство АН СССР. Москва, 1955-1956.

Кат. річок = Каталог річок України. Академія Наук Української РСР: Інститут Гідрології та Гідротехніки-Інститут Мовознавства ім. О. Потебні. Київ, 1957.

KZ. = Zeitschrift für vergleichende Sprachforschung auf dem Gebiete der indogermanischen Sprachen, begründet von A. Kuhn. Berlin-Göttingen, 1852 und ff.

Кириченко Українсько-російський словник. I-6. Академія Наук Української РСР: Інститут Мовознавства ім. О. О. Потебні. Київ, 1958-1963.

Кириак = І. Кириак, Сини землі. I-3. Едмонтон, 1939-1945.

Kiparsky 1 = Valentin Kiparsky, Die gemein-slavischen Lehnwörter aus dem Germanischen, AASf. 32:2. Helsinki, 1934.

Kiparsky 2 = Valentin Kiparsky, Der Wortakzent in der russischen Schriftsprache. Carl Winter's Universitätsbuchh. Heidelberg, 1962.

Kiparsky 3 = Valentin Kiparsky, Russische historische Grammatik. I - 2. Carl Winter's Universitätsbuchh. Heidelberg, 1963-1967.

Kirkconnell = Watson Kirkconnell, Common English Loan Words in East European Languages. Slavistica UVAN No. 14, Published by the Ukrainian Free Academy of Sciences. Winnipeg, 1952.

Klein = Ernest Klein, A Comprehensive Etymological Dictionary of the English Language. I - 2. Elsevier Publishing Company. Amsterdam-London-New York, 1966-1967.

Klymasz = R. B. Klymasz, A Classified Dictionary of Slavic Surname Changes in Canada. Onomastica UVAN No. 22. Published by the Academy. Winnipeg, 1961.

П. Клименко, "Роздільний акт на мастки Хоткевичівські 1587 року". ЗІФВ І6. Всеукраїнська Академія Наук. Київ, 1928.

Kluge = Friedrich Kluge, An Etymological Dictionary of the German Language. Translated from the 4th German Edition. London-New York, 1891.

Kluge-Götze = Friedrich Kluge/Alfred Götze, Etymologisches Wörterbuch der deutschen Sprache. Walter de Gruyter & Co. Berlin, 1948.

Кміт = о.Ю.Кміт, Словник бойківського говору. Літопис Бойківщини, II - X. Самбір, 1934-1938.

Knieszsa = Istvan Knieszsa, A Magyar nyelv Szlav jövevényszavai. Akadémiai Kiado. Budapest, 1955.

Knobloch = J.von Knobloch, Sprachwissenschaftliches Wörterbuch. I. Carl Winter's Universitätsverlag. Heidelberg, 1961 und ff.

Knutsson = Knut Knutsson, Die germanischen Lehnwörter im Slavischen vom Typus buky. Lunds Univ. Årsskrift N.F. 24, Nr. 9. Lund, 1929.

Ковалів I = П.Ковалів, Лексичний фонд літературної мови Київського періоду X-XIV ст. Том I: Основний фонд. НТШ. Нью Йорк, 1962.
Ковалів 2 = П.Ковалів, Лексичний фонд літературної мови Київського періоду X-XIV ст. Том II: Запозичення. НТШ. Нью Йорк, 1964.

Ковалів 3 = П.Ковалів, Молитовник-служебник, пам'ятка XIV ст. Науково-Богословський Інститут УПЦ. в США. Нью Йорк, 1960.

Колодяжний = А.С.Колодяжний, Прийменник. Видавництво Харківського університету. Харків, 1960.

Конески = Блаже Конески, Речник на македонски-от јазик со српскохрватски толкуванња. I - II. Скопје, 1961-1966.

Constantinus Porphyrogenitus, De administrando imperio. Migne, Patrologiae cursus completus... Series graeca posterior. Tomus CXIII.

Kopečný = Fr. Kopečný, Základní všeslovanská slovní zá-

soba. ČSAV, Ústav Jazyků a Literatur, Etymologické Pracoviště v Brně, 1964.

КрехАп. I.Огієнко, Українська літературна мова XVI-го ст. і український Крехівський Апостол. Студії до української граматики, VIII. Варшава, 1930.

Кримський I = А.Крымский, Украинская грамматика. Москва, 1907.

Кримський 2 = А.Крымский, Древнекиевский говор. Санкт Петербург, 1907.

Кримський 3 = А.Крымский, Розвідки, статті та замітки. Київ, 1928.

6.В.Кретевиц-Н.С.Родзевич, Словник лінгвістичних термінів. Академія Наук Української РСР: Інститут Мовознавства ім.О.О.Потебні. Київ, 1957.

КСИС. = Краткие сообщения. Академия Наук СССР: Институт Славяноведения, Москва.

CSP. = Canadian Slavonic Papers. I. Canadian Association of Slavists. Toronto, 1956 and ff.

КСт. = Киевская Старина. Журнал. Київ, 1882-1907.

Кузеля = Зенон Кузеля і Микола Чайковський, Словар чужих слів. Чернівці, 1910.

Кузеля-Рудницький-Зенон Кузеля і Ярослав Рудницький, Українсько-німецький словник. Отто Гаррасовіц. Ляйпціг, 1943.

Kuraszkiewicz = Władysław Kuraszkiewicz, Gramoty haličko-wołyńskie XIV-XV wieku. Studium językowe. Prace Polskiego Towarzystwa dla badań Europy Wschodniej Nr 7. Kraków, 1934.

A.Łabuda, Słowniczek kaszubski. Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych. Warszawa, 1960.

Лавр. = Повесть временных лет/по Лаврентьевской летописи 1377 г./ . Издание Академии Наук СССР. Москва-Ленинград, 1950.

Language. Journal of the Linguistic Society of America. Baltimore 2, Md.

ЛБ. = Літопис Бойківщини. Самбір. - Нова серія: Видає Комітет Бойківщини. Ч. I. 1967.

ЛБуклетень - Лексикографічний буклетень. Академія Наук Української РСР: Інститут Мовознавства ім. О. О. Потебні. Київ.

Лев-Василь Лев, Угцівська мова і фольклор. Відбитка із збірника: Угнів та Угнівщина. НТШ. Український Архів ХІІ. Нью Йорк - Сідней-Торонто, 1960.

Левченко = С. П. Левченко, Словник власних імен людей. Академія Наук Української РСР: Інститут Мовознавства ім. О. О. Потебні. Київ, 1961.

Leder = Irmgard Leder, Russische Fischnamen. Otto Harrassowitz. Wiesbaden, 1968.

T. Lehr-Splawinski-K. Polanski, Słownik etymologiczny języka Drzewian Połabskich. 1. Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk. Wrocław-Warszawa-Kraków, 1962.

T. Lehr-Splawinski-P. Zwoliński-S. Hrabec, Dzieje języka ukraińskiego w zarysie. Państwowe Wydawnictwo Naukowe. Warszawa, 1956.

ЛексПо. = Лексика Полесья: Матеріалы для полеского диалектного словаря. Академия Наук СССР: Институт Славяноведения. Москва, 1968.

Лл. = Лексикологія та лексикографія. Академія Наук Української РСР. Київ, 1966.

Лемк. = Z. Stieber, Toponomastyka Lemkowszczyzny 1-2. Łódzkie Towarzystwo Naukowe; Wydział 1, Nr. 3-6. Łódź, 1948-1949.

Лесин-Пулинець = В. М. Лесин і О. С. Пулинець, Короткий словник літературознавчих термінів. Київ, 1961.

Лисенко = П. С. Лисенко, Словник діалектної лексики середнього і східного Полісся. Видавництво Академії Наук Української РСР. Київ, 1961.

ЛітОв. = Ольга Войченко, Літопис українського життя в Канаді. 1-5. Вінніпег, 1961-1971.

LLPSL. = Slovník jazyka staroslovenského: Lexicon linguae paleoslavicae. 1. ČSAV: Slovanský Ústav. Praha, 1958.

Lokotsch = Karl Lokotsch, Etymologisches Wörterbuch der europäischen (germanischen, romanischen und slavischen) Wörter orientalischen Ursprungs. Carl Winter's Universitätsbuchhandlung. Heidelberg, 1927.

Ломаський = І. Ломаський, Гуцульський словничок. Відень, 1957

LP. = Lingua Posnaniensis. 1. Poznań, 1949 and ff.

LS. = Lud Słowiański. 1. Kraków, 1930 i d.

LSL. = Linguistica Slovaca. 1. Bratislava, 1939 a d.

ЛСЛ. = Олекса Горбач, Перший рукописний українсько-латинський словник Арсенія Корецького-Сатановського та Епіфанія Славинецького. Праці Філософічно-Гуманістичного Факультету УКУ, 3-4. Рим, 1968.

ЛСС. ЛСЛ.

Луговий = Ол.Луговий, Безхатний/Діти степу/.
Едмонтон, 1946.

LF. = Listy Filologické. 1. Praha, 1874 a d.

Льохін — І.В.Льохін і Ф.М.Петров, Словник
іншомовних слів. Державне Видавництво
Політичної Літератури. Київ 1951.

Мандрика І-3 = М.І.Мандрика, Золота осінь.
Радість. Симфонія віків. Вінніпер, 1958 —
1961.

Макарушка = О.Макарушка, "Словар українських
виразів, перенятих з мов турецьких". ЗНТШ.
5, Львів, 1895.

Makowiecki = S.Makowiecki, Słownik botaniczny łań-
sko-małopolski. Polska Akademia Umiejętności. Kra-
ków, 1936.

Matthews = W.K.Matthews, Russian Historical Grammar.
Athlone Press. London, 1960.

Matzenauer = W.K.Matzenauer, Cizí slova ve slovan-
ských řečech. Brno, 1870.

Machek = V. Machek, Etymologický slovník jazyka čes-
kého a slovenského. Nakladatelství Československé
Akademie Věd. Praha, 1957.

МГрамоти = Вол.Ярошенко, "Українська мова в
молдавських грамотах XIV-XV вв." Збірник
Комісії для дослідження історії україн-
ської мови. І. ВУАН. Київ, 1931.

Meillet = A.Meillet, Le slave commun. 2 éd. par A.
Vaillant. Paris, 1934.

Meillet, Et. = A.Meillet, Études sur l'étymologie et
le vocabulaire du vieux slave. Paris, 1902-1905.

A.Meillet, Les dialectes indo-européens. 2 éd. Paris,
1922.

Мельхеев = М.Н.Мельхеев, Географические имена.
Топонимический словарь. Москва, 1961.

Mencken = H.L.Mencken, The American Language. Fourth
Edition. New York, 1936.

Menges = K.H.Menges, The Oriental Elements in the
Vocabulary of the Oldest Russian Epos, The Igor'
Tale. Published by the Linguistic Circle of New
York., 1951.

Методологічні питання мовознавства. Видав-
ництво "Наукова Думка", Київ, 1966.

Meulen = R.van der Meulen, De Hollandsche Zee- en
Scheepstermen in het Russisch. Amsterdam, 1909.
id. Nederlandse Woorden in het Russisch. Amster-
dam 1959.

Mikkola = J.J.Mikkola, Urslavische Grammatik. 1-3.
Carl Winter's Universitätsbuchh. Heidelberg, 1913-
1950.

Mikkola Festschrift = Mélanges de Philologie, offerts
à M.J.J.Mikkola à l'occasion de son 65 anniver-
saire, le 6.7.1931. Helsinki, 1931 (=AASF.27).

Miklosich = Franz von Miklosich, Etymologisches Wörter-
buch der slavischen Sprachen. Wien, 1886.

Miklosich Bildung = Franz von Miklosich, Die bildung der
slavischen Personen- und Ortsnamen. Carl Winter's
Universitätsbuchhandlung. Heidelberg, 1927.

Miklosich TE. = Franz von Miklosich, Die türkischen
Elemente in den sddost- und osteuropäischen
Sprachen. 1-2. Nachtrag 1-2. Wien, 1884-1890.

Franz von Miklosich, Lexicon palaeoslovenico-graeco-
latinum. Wien, 1862-1865.

Младенов = С.Младенов, Етимологически и правописен речник на българския книжовен език. София, 1941.

M N T—ESz. = A Magyar nyelv történeti-etimológiai szótára. l. Akadémiai Kiadó. Budapest, 1967.

Мовозн. = Мовознавство. Орган Відділу Літератури, Мови і Мистецтвознавства Академії Наук Української РСР. Київ, 1967 і д.

МорСл. = Морской словарь. 1—2. Военное Издательство Министерства Обороны СССР. 1959.

MPKJ = Materiały i prace Komisji Językowej Akademii Umiejętności. l. Kraków, 1904 і д.

MSL. = Memoires de la Societe de linguistique de Paris. l. Paris, 1886 et suiv.

Наконечна = Wortgeographie der ukrainischen Umgangssprache. München, 1951. (Manuscript).

Наконечна-Рудницький = H. Nakonetschna und J. Rudnyckij, Ukrainische Mundarten: Südkarpatoukrainisch (Lemkisch, Bojkisch und Huzulisch). Leipzig, 1940.

НаукЗапУНУ = Наукові записки Українського Вільного Університету, Мюнхен, 1957 і д.

Ніж. = Наука і життя. Щомісячник. Київ, 1951 і д.

Носович = И. И. Носович, Словарь белорусского наречия. Санкт Петербург, 1870.

NR = Naše řeč. l. Praha, 1917 a d.

NphM. = Neuphilologische Mitteilungen. l. Helsinki, 1899.

Огоновський = E. Ogonowski, Studien auf dem Gebiete der ruthenischen Sprache. Lemberg, 1880.

Он = Ономастика. Академія Наук Української РСР; Українська Ономастична Комісія. Київ, 1966.

On. = Onomastica. l. Wrocław, 1955 і д.

Онацький I = Vocabolario ucraino-italiano. Roma, 1941.

Онацький 2 = Українська мала енциклопедія. Буєнос-Айрес, 1957.

Onions = C. T. Onions, The Oxford Dictionary of English Etymology. Clarendon Press. Oxford, 1966.

OnUVAN = Onomastica. Series of Ukrainian Free Academy of Sciences UVAN. l. Winnipeg 1951 and ff.

Орел = А. Орел, Словник чужомовних слів. I — 3. Нью Йорк, 1963—1966.

OrScrip. = Orbis Scriptus: D. Tschizewskij zum 70. Geburtstag. W. Fink Verlag. München, 1966.

Ortsnamenverzeichnis der Ukraine. Berlin, 1943.

Основа. Санкт Петербург, 1861—1862.

Osthoff = H. Osthoff, Etymologische Parerga. Leipzig, 1901.

Остр. ев. = Остромирово евангеліє. 1056/57. Изд. А. Востокова. Санкт Петербург, 1843.

Очеретний = А. Д. Очеретний, Середньонадніпрянські говори. Київ, 1960.

Partridge = Eric Partridge, Origins; A Short Etymological Dictionary of Modern English. London, 1958.

Петровский = Н. А. Петровский, Словарь русских личных имен. Москва, 1966.

ПитІУМ. = Питання історії української мови. Київ, 1970.

ПитОн. = Питання ономастики. Київ, 1965.

Пит.слов.мовозн. = Питання слов'янського мовознавства. I - 6. Львів 1952-1958.

ПитТопОн. = Питання топоніміки та ономастики. Київ, 1962.

М.І.Погрібний, Словник наголосів. Київ, 1964.

Подвезько = М.Л.Подвезько, Англійсько-український словник. Київ, 1952.

Pokorny = Julius Pokorny, Indogermanisches etymologisches Wörterbuch. Francke Verlag. Bern-München, 1959.

Полѣтика = Полѣтика свѣцкая 1770. Видання М. Вовняка. Україна. Київ, 1914.

Пом'яник = Городиський Пом'яник 1484 /вид. Вінніпег, 1952/ Readings in Slavic Literature 2/.

Попов = А.И.Попов, Из истории лексики языков восточной Европы. Ленинград, 1957.

Потебня = А.А.Потебня, Из записок по русской грамматике. АН СССР. Москва-Ленинград, 1941.

Праці ІФТ. = Праці Історично-філологічного Товариства в Празі.

Преображенский = А.Г.Преображенский, Этимологический словарь русского языка. Москва, 1958.

П.І.Приступа, Говірки Брюховицького району Львівської області. Київ, 1957.

Priruční slovník jazyka českého. Praha, 1935 a d.

ПСРЛ. = Полное собрание русских летописей. I. Санкт Петербург-Москва-Ленинград, 1841 и сл./до 1962 г./

Puścariu = S.Puścariu, Etymologisches Wörterbuch der rumänischen Sprache. I. Carl Winter's Universitätsbuchhandlung. Heidelberg, 1905.

PF. = Prace filologiczne. I. Warszawa, 1885 i d.

Шпеш'юрська = М.Шпеш'юрська, Надсянський говір. Варшава 1938.

Радлов, Опыт словаря тюркских наречий. I - 4. Санкт Петербург, 1893-1911.

Реестра = Реестра Войска Запорожского после Зборовского договора... 1649. Москва 1874.

RES. = Revue des études slaves. I. Paris, 1921 et suiv.

Richhardt = R.Richhardt, Polnische Lehnwörter im Ukrainischen. Otto Harrassowitz. Wiesbaden, 1957.

RIO. = Revue internationale d'onomastique. I. Paris.

РМ. = Рідна мова. I. Варшава, 1933 i d.

Роїк = A.Royick, Lexical Borrowings in Alberta Ukrainian. Edmonton, 1965 /Manuscript/.

Rozwadowski = Jan Rozwadowski, Studia nad nazwami wód słowiańskich. Kraków, 1948.

RS. = Rocznik slawistyczny (Revue slavistique). I. Kraków, 1908 et suiv.

РССтоцький I = R.Smal Stocky, Abriss der ukrainischen Substantivbildung. Wien, 1915.

РССтоцький 2 = Р.Смаль Стоцький, Значіння українських прикметників. Варшава, 1926.

РССтоцький 3 = Р.Смаль Стоцький, Примітивний словотвір. Варшава, 1929.

РССтоцький 4 = Р.Смаль Стоцький, Die germanisch deutschen Kultureinflüsse im Spiegel der ukrainischen Sprache. Leipzig, 1942.

- РСОцкий 5 = R.Smal Stocki, Slavs and Teutons. The Oldest Germanic-Slavic Relations. Milwaukee, 1950.
- РСОцкий 6 = Р.Смаль Стоцкий, Українська мова в Советській Україні. НТШ. Нью Йорк, 1969.
- Рудницький I = Наростки -ище, -исько, -сько. Slavistica, ч. 58-59. УВАН. Вінніпер, 1967.
- Рудницький 2 = Географічні назви Бойківщини. 2 видання, OnUVAN No. 23-24. Вінніпер, 1962.
- Рудницький 3 = J. Rudnyckyj, Lemberger ukrainische Stadtmundart. Otto Harrassowitz, Leipzig, 1943.
- Рудницький 4 = J. Rudnyckyj, Südkarpatoukrainisch aus Illyria. Otto Harrassowitz, 1944.
- Рудницький 5 = J. Rudnyckyj, Etymologisches Wörterbuch der ukrainischen Sprache (Probeseiten). 1945.
- Рудницький 6 = Яр. Рудницький, Матеріали до українсько-канадійської фольклористики й діалектології. I-4. УВАН. Вінніпер 1956-1963.
- Рудницький 7 = Яр. Рудницький, Українська мова та її говори. 3-тє видання. Вінніпер, 1965.
- РУ. = РУС. = Російсько-український словник. А-П. I - 3. ВУАН. Київ, 1924-1928.
- РФВ. = Русский филологический вестник. I-78. Варшава, 1879-1918.
- L. Sadnik-R. Aitzetmüller, Handwörterbuch zu den altkirchenslavischen Texten. The Hague-Heidelberg, 1955.
- L. Sadnik-R. Aitzetmüller, Vergleichendes Wörterbuch der slavischen Sprachen. I. Otto Harrassowitz, Wiesbaden, 1963 und ff.
- Сборник Милетич = Сборник в чест на Л. Милетич. София, 1933.
- Сбсл. = Сборник по славяноведению. I-2. Санкт Петербург, 1906-1907.
- SEEL. = Slavic and East European Journal.
- SymbRozadowski = Symbolae grammaticae in honorem I. Rozadowski. 1-2. Kraków, 1927-1928.
- Синонима = Синонима славеноросская - Словник із XVII ст. в праці П. Житецького, Нарис...
- Сімович = В. Сімович, Граматика української мови: Київ-Ляйпціг.
- ScSl. = Scando-Slavica. I. Copenhagen, 1955 and ff.
- Skeat = W.W. Skeat, An Etymological Dictionary of the English Language. Clarendon Press. Oxford, 1910.
- SlAnt. = Slavia Antiqua. I. Poznań, 1948 i d.
- Slavia. I, Praha 1921/1922 a d.
- SlO. = Slavia Occidentalis. I. Poznań, 1921 i d.
- SlOr. = Slavia Orientalis. I. Warszawa. 1958 i d.
- Slavica. I. Debrecen 1961 and ff.
- Slavistica UVAN. I. Augsburg, 1948. 4. Winnipeg, 1949 a ff.
- Sławski = Fr. Sławski, Słownik etymologiczny języka polskiego. I. Kraków, 1952 i d.
- SlPr. = Slavica Pragensia. Praha.
- Słownik PAN. = Polska Akademia Nauk: Słownik języka polskiego. Redaktor naczelny: W. Doroszewski. Warszawa, 1958.
- Slovník slovenského jazyka. Vydavateľstvo Slovenskej Akadémie Vied. Bratislava, 1959-1965.
- Сл.зб. = Славістичний збірник. Академія Наук Української СРС: Український Комітет Славистів. Київ, 1963.
- Сл.мовозн. = Слов'янське мовознавство, Київ.
- СлСб. = Славянский сборник. Москва.

Смирнов = Н.Смирнов, Западное влияние на русский язык в Петровскую эпоху. СБОРЯС.74.

Снс. = Слово на сторожі. І. Вінніпег, 1964 і д.

Соболевский = А.И.Соболевский, Лекции по истории русского языка. (Reprint:) The Hague, 1962.

Соболевский Этюды = А.И.Соболевский, Славяно-скифские этюды. Ленинград, 1928.

Сомов = Н.Сомов, Орнитологическая фауна Харьковской губернии. Харків, 1897.

Sophocles = E.A.Sophocles, Greek Lexicon of the Roman and Byzantine Periods. New York.

СофК. = С.А.Высоцкий, Древне-русские надписи Софии Киевской. Наукова Думка, Київ, 1966.

Specht = Der Ursprung der indogermanischen Deklination. Göttingen, 1944.

SprawPAU. = Sprawozdania z Czynności i Posiedzeń Polskiej Akademii Umiejętności. 1. Kraków, 1890 і д.

SR/ev/. = Slavistična Revija. 1. Ljubljana, 1948 а. ff.

Срезневский = И.И.Срезневский, Материалы для словаря древнерусского языка. I-3. Москва, 1958.

ССМпз. = Словник староукраїнської мови XIV-XV вв. Пробний зошит. Київ, 1964.

СССтоцький = St.Smal-Stocky; und Th.Cartner, Grammatik der ruthenischen (ukrainischen) Sprache. Wien, 1913.

Staszewski = J.Staszewski, Słownik geograficzny. Pochođenje i znaczenie nazw geograficznych. 1959.

Stender-Petersen = A.Stender-Petersen, Slavisch-germanische Lehnwortkunde. Göteborg, 1927.

Степанковский = W.J.Stepankowsky, American-Ukrainian Nautical Dictionary. New York, 1953.

Stieber = Z.Stieber, Atlas językowy dawnej Lemkow-szczyzny. Łódź.

StLSp. = Studia linguistica in honorem Th.Lehr-Spławiński. Kraków, 1965.

Stokes = W.Stokes, Urkeltischer Sprachschatz. Göttingen, 1894.

Стрижак = Назви річок Полтавщини. Академія Наук Української СРР: Інститут Мовознавства ім.О.О.Потебні. Київ, 1963.

StSl. = Studia Slavica. 1. Akadémiai Kiadó. Budapest, 1955 and ff.

Studi LGM = Studi in onore di Ettore LoGatto e Giovanni Maver. Collana di Ricerche Slavistiche 1. Firenze, 1962.

Studia = Studia z filologii polskiej i słowiańskiej. Polska Akademia Nauk: Komitet Slawistyczny i Rusycystyczny. 1-3. Warszawa, 1955-1958.

СУЛМ. = Сучасна українська літературна мова. Інститут Мовознавства ім.О.О.Потебні Академії Наук УРСР, Київ, 1969 і д.

Суч. = Сучасність. І. Мюнхен, 1961 і д.

СФ. = Славянская филология. Сборник статей. АН СССР. Москва, 1958.

Tamm = E.Tamm, Slaviska läroord från nordiska språk. Uppsala, 1882.

Тарнавецька = I.I.Tarnawecy, Anthroponymy in the Pomianky of Horodyšče. Winnipeg, 1964 (Manuscript).

Taszycki 1 = W.Taszycki, Najdawniejsze polskie imiona osobowe. Polska Akademia Umiejętności. Kraków, 1925.

Taszycki 2 = W.Taszycki, Słownik staropolskich nazw osobowych. I. Kraków, 1965 i d.

Taszycki 3 = Symbolae Philologicae in honorem Vitoldi Taszycki. Polska Akademia Nauk. Wrocław - Warszawa - Kraków, 1968.

Thomsen = V.Thomsen, Der Ursprung des russischen Staates. Gotha, 1879.

ТДІЗ. = Тези доповідей ІЗ-ої Респ. Діалектологічної наради. Академія Наук Української РСР: Інститут Мовознавства ім.О.О.Потебні. Київ, 1969.

ТДІВн. = Територіальні діалекти і власні назви. Академія Наук Української РСР: Інститут Мовознавства ім.О.О.Потебні. Київ, 1965.

Тимченко = 6.Тимченко, Історичний словник українського язика І. Харків-Київ, 1930.

Tiktin = H.Tiktin, Rumänisch-deutsches Wörterbuch. 1-4. Bucarest, 1903.

Топоров-Трубачев = В.Н.Топоров і О.Н.Трубачев, Лингвистический анализ гидронимов верхнего Поднепровья. АН СССР. Москва, 1962.

Trautmann = R.Trautmann, Baltisch-slavisches Wörterbuch. Vandenhoeck & Ruprecht. Göttingen, 1923.

Трубачев І = О.Н.Трубачев, История славянских терминов родства. АН СССР. Москва, 1959.

Трубачев 2 = О.Н.Трубачев, Названия рек Правобережной Украины. Москва, 1968.

Тулуб = Матеріали до "Словника псевдонімів українських письменників". ЗІФВ. ВУАН. І6. Київ, 1928.

Тупиков = Н.М.Тупиков, Словарь древнерусских личных собственных имен. Санкт Петербург, 1903.

UVAN = Ukrainian Free Academy of Sciences. Winnipeg.

UE. = Ukraine. A Concise Encyclopedia. I. University of Toronto Press. 1963 and ff.

УЗЕ. = Українська загальна енциклопедія. I-3.

УЗЛП. = Й.О.Дзендзелівський, Українсько-західно-слов'янські лексичні паралелі. Академія Наук Української РСР: Інститут Мовознавства ім.О.О.Потебні. Київ, 1965.

УкДіОн = Українська діалектологія і ономастика. Академія Наук Української РСР: Інститут Мовознавства ім.О.О.Потебні, Київ, 1964.

Ук.Засів = Український засів. Харків, 1942.

Українсько-російський словник географічних назв Української РСР. Київ, 1964.

Улг. = Українська лінгвістична географія. Київ, 1966.

Уманець = М.Уманець і А.Спілка, Словарь російсько-український. Львів 1893./Передрук/

УМШ. = Українська мова в школі/-від 1963, рік 7-ий:/ Українська мова і література в школі. Київ.

Unbegaun St. = Studies in Slavic Linguistics and Poetics in honor of Boris O.Unbegaun. New York-London, 1968.

Unbegaun I = B.O.Unbegaun, La langue russe au xvie siècle (1500-1550). Paris, 1935.

UO. = Ukrainica Occidentalia UVAN. Winnipeg = Збірник Заходознавства УВАН. Вінніпег, 1956 і д.

УРЕ. = Українська радянська енциклопедія. I-I7. Київ, 1959-1965.

УРЕС. = Український радянський енциклопедичний словник. I-3. Київ, 1966-1967.

УРС. = Українсько-російський словник. Академія Наук Української РСР: Інститут Мовознавства ім. О. О. Потебні. Київ, 1964.

Успенский = Из истории русских канонических имен. Изд. Московского университета, 1969.

Falkowski-Pasznycki = J. Falkowski-B. Pasznycki, Na pograniczu łemkowsko-bojkowskiem. Lwów, 1935.

Vasmer = M. Vasmer, Russisches etymologisches Wörterbuch. 1-3. Carl Winter's Universitätsverlag, 1958.

Vasmer² = Этимологический словарь русского языка. I. Москва, 1964 и сл.

Flood = W. E. Flood, The Dictionary of Chemical Names. New York, 1963.

Fraenkel = Litauisches etymologisches Wörterbuch. 1-2. Heidelberg-Göttingen, 1962-1965.

Франко = І. Франко, Твори. I - 20. Київ, 1950-1956.

FUF. = Finnish-Ugrische Forschungen]. Helsinki, 1901.

FUFAnz. = Finnisch-Ugrische Forschungen. Anzeiger. I. Helsinki, 1901 and ff.

ХА = Акт Хоткевича з 1587, див. Клименко.

ChO. = Charisteria Orientalia precipue ad Persiam pertinentia. Ediderunt F. Tauber, V. Kubičková, I. Hrbek. CSAV. Praha, 1956.

Хр. I = Хрестоматія староруска. Видав О. Огоновський. У Львові, 1881.

Хр. 2 = Хрестоматія давньої української літератури. Упорядкував О. І. Білецький. Київ, 1952.

Хр. 3 = Хрестоматія з історії української літературної мови. Упорядкував А. А. Москаленко. Київ, 1964.

Худаш = М. Л. Худаш, Лексика українських ділових документів кінця ХУІ - початку ХУІІІ ст. Академія Наук Української РСР. Київ, 1961.

ZfS. = Zeitschrift für Slavistik. I. Berlin, 1956 u. ff.

ZfSlPh. = Zeitschrift für slavische Philologie. I. Leipzig, 1924 und ff.

ZONF. = Zeitschrift für Orts/Namenforschung. I. München, 1925 und ff.

Чапленко = В. Чапленко, Адигейські мови - ключ до таємниць нашого субстрату. Кн. 2: Знадоба до етногенези слов'ян та інших народів. Нью Йорк, 1966-1967.

Чапля = І. К. Чапля, Прислівники в українській мові. Видавництво Харківського університету. Харків, 1960.

Cioranescu = A. Cioranescu, Diccionario etymologico rumano. Universidad de la Laguna, 1958-1961.

ČMF. = Časopis pro moderní filologii. I. Praha, 1911 a d.

ČČM. = Časopis Musea kralovství Českého. I. Praha, 1827, a d.

H. Schall, "Der Name Berlin". Separatum from: Berliner Heimat. No. 1 - 2. Berlin, 1957-1958.

Шанский = Н. М. Шанский, В. В. Иванов, Т. В. Шанская, Краткий этимологический словарь русского языка. Москва, 1961.

Шанский сл. = Н.М.Шанский, Этимологический словарь русского языка. I. Издательство Московского университета. Москва, 1968 и сл.

Шаровольський I = I.Шаровольський, "Німецькі позичені слова в українській мові". Записки Київського Інституту Народної Освіти. I-2. Київ, 1926-1927.

Шаровольський 2. = I.Шаровольський, "Румунські запозичені слова в українській мові". Збірник заходознавства. I. Київ, 1929.

Šafarik = P.J.Šafarik, Slavische Altertümer. 1-2. Leipzig, 1843-1844.

Шахматов = А.Шахматов, Очерк древнейшего периода истории русского языка. Санкт Петербург, 1915.

Шахматов-Кримський = Ол.Шахматов-А.Кримський, Нариси з історії української мови та хрестоматія з пам'яток писемної старо-українщини XI-XVIII вв. Київ, 1924.

Шевельов = George Y.Shevelov, A Prehistory of Slavic. Columbia University Press. New York, 1965.

Шевченко = Словник мови Шевченка. I - 2. Видавництво "Наукова Думка". Київ, 1964.

К.В.Шейковский, Толкование слова вира. Казань, 1878.

Шелудько I = Д.Шелудько, "Німецькі елементи в українській мові". Українська Академія Наук: Збірник Комісії для дослідження української мови. I. Київ, 1931.

Шелудько 2 = Д.Шелудько, "Rumänische Elemente im Ukrainischen". Balkan-Archiv. 2, 1926

Šmilauer = Vlad.Šmilauer, Příručka slovenské toponomastiky. 1-2. Praha, 1963-1964.

Schrader² = O.Schrader, Reallexikon der indogermanischen Altertumskunde. 1-2. Zweite Auflage von A.Nehring. Berlin, 1917-1929.

Schwentner = E.Schwentner, Die primären Interjektionen in den indogermanischen Sprachen. Heidelberg, 1924.

Schwyzer = E.Schwyzer, Griechische Grammatik. 1-3. München, 1939-1949.

Shipley = Joseph T.Shipley, Dictionary of Word Origins. The Philosophical Library. New York, 1945.

St.Szober, Słownik poprawnej polszczyzny. Państwowy Instytut Wydawniczy. Warszawa, 1958.

Шухевич = W.Szuchiewicz, Huculszczyzna. 1 - 4. Lwów, 1902-1908.

Jungmann = J.Jungmann, Slovník česko-německý. 1-5. Praha, 1835-1839.

Jagić Archiv = Archiv, see s.v.

Jagić Festschrift = Zbornik u slavu Vatroslava Jagića. Berlin, 1908.

V.Jagić, Разсуждения южнославянской и русской старины о церковно-славянском языке. Санкт Петербург, 1885-1895.

Janežič = A.Janežič, Slovenisch-deutsches Wörterbuch. 4.Auflage. Klagenfurt, 1908.

Janów = J.Janów, Gwara małopolska Moszkowice i Siwki Naddniestrzańskie z uwzględnieniem wsi okolicznych. Archiwum T-wa Naukowego we Lwowie. 1926.

* * *

SYMBOLS USED IN THIS DICTIONARY

1. Over or beneath vowels:

- ˘ = brevity
- ˆ = length
- ˙ = stress (in particular in Uk., BRu., Ru., Bu., Ma.); length (in Cz., Slk., Hg.); long rising pitch (in SC).
- ˘ = stressed brevity (Sln., Lith.); short rising pitch (in SC.); cancel preceding accent (in Uk.).
- ˘ = long falling pitch (in SC., Sln.).
- ˘ = short falling pitch (in SC.).
- ˘ = labio-velarization
- ˘ = nasalization
- ˘ = non-syllabic character

2. Over or beneath consonants:

- ˘ = dorsal palatalization
- ˘ = coronal (alveolar) palatalization
- ˘ = aspiration
- ˘ = hissing (hushing) character
- ˘ = spirantization
- ˘ = sonants

3. Other symbols

- * = reconstructed Uk., Proto- or Balto-Slavic form
- ** = " Indo-European form
- < = comes from
- > = changes to, results in
- || = parallel form
- : = related to, connected with
- = = equals
- ' = meaning, means
- = substitutes the preceding part of word; after IE. reconstructions - indicates the end of root
- = before a syllable (or group of syllables) indicates a suffix
- [] = parallel form without part included in brackets

OTHER

ABBREVIATIONS

(A Selective List)

- abbr. — abbreviation; abbreviated.
- Am. — American
- Ar. — Arabic
- arch. — archaic; archaism
- Arm. — Armenian
- AS. — Anglo-Saxon
- Asp. — Accusative singular
- Av. — Avestan
- b/f. — back-formation (from)
- bibl. — biblical
- Bk. — Boikish, Boikoyian
- BRu. — Belorussian
- Bu. — Bulgarian
- Byz. — Byzantine
- colloq. — colloquial, colloquialism
- collect. — collective
- Cz. — Czech
- Dag. — Dativ singular
- deriv. — derivation; derived
- Du. — Dutch
- E. — English
- Ed. — Eastern Ukrainian dialects
- Eg. — Egyptian
- ES. — Eastern Slavic
- F. — feminine
- f/e. — folk-etymological[ly]
- fig. — figuratively
- FN. — family name, surname
- Fr. — French
- Frk. — Frankish
- G. — German
- Gk. — Greek
- GN. — geographical name
- Goth. — Gothic
- Gpl. — Genitive plural
- Hc. — Huculan dialect
- Hg. — Hungarian
- hist. — historical (term)
- Ht. — Hettite
- IE. — Indo-European
- interj. — interjection
- Iran. — Iranian
- Isq. — instrumental singular
- It. — Italian

- Kirgh. — Kirghis
- L. — Linneus
- Lat. — Latin
- Latv. — Latvian
- lit. — literally
- Lith. — Lithuanian
- LoG. — Low German
- Lk. — Lemkian
- LoSo. — Lower Sorbian
- Lsg. — Locative singular
- Ma. — Macedonian
- MBu. — Middle Bulgarian
- MHG. — Middle High German
- MLat. — Medieval Latin
- ModHG. — Modern High German
- ModUk. — Modern Ukrainian (XVIII—XX c.)
- MRu. — Middle Russian
- MUk. — Middle Ukrainian (XV—XVIII c.) — unless quoted otherwise: G. Тымченко. Історичний словник українського мови, т. I, Харків-Київ 1930.
- Nor. — Norwegian
- Npl. — Nominative plural
- Nsg. — Nominative singular
- OCS. — Old Church Slavic
- OCz. — Old Czech
- OES. — Old Eastern Slavic (XI—XV c.) — unless quoted otherwise: И. И. Срезневский. Материалы для словаря древне-русского языка (I—III. reprint, Moscow 1958)
- OFr. — Old French
- OHG. — Old High German
- Olc. — Old Icelandic
- ONor. — Old Norse
- o/p. — onomatopoeic
- OPo. — Old Polish
- orig. — original[ly]
- OUk. — Old Ukrainian
- Pers. — Persian
- Phoen. — Phoenician
- pl. — plural
- Pib. — Polabian

PN. — Personal (first) name
Port. — Portuguese
PS. — Proto-Slavic (Common Slavic)
pron. — pronoun
Po. — Polish
q. v. — quod vide (see there)
redupl. — reduplication; reduplicated
Rm. — Rumanian
Rom. — Romance
Ru. — Russian
s. v. — sub voce
s. vv. — sub vocibus
SC. — Serbian-Croatian
Skt. — Sanskrit
Sl. — Slavic languages; Slavic
Slk. — Slovakian
Slv. — Slovenian

SoOp. — South Carpatho-Ukrainian
SoRu. — South Russian
SoS. — South Slavic
SovUk. — Soviet Ukrainian
StSl. — Studia Slavica
subst. — substitution[s]
Syn. — synonym[s]
Tk. — Turkic
ts — the same
Tt. — Tartar
Uig. — Uigur
UpSo. — Upper Sorbian (Lusatian)
Uzb. — Uzbek
Wd. — Western Ukrainian dialect[s]
WS. — Western Slavic
Yi. — Yiddish